

135

Epistola dñi Johis cardinalis de turre
cremata: ad omnes christifideles. Incipit.

Iohãnes mise
ratiõe diuina sacrosancte
romane ecclie tituli san
cte Marie transtiber in
quondã scti Sixti p̄sby
ter cardinalis: oib; ꝛ sin
gulis xp̄i fidẽ ꝓfitẽtib;
Salutẽ in dño. Qui oim est vera salus et
vita. Rogati deuota cũ instãtia: ꝑ venera
biles ꝛ religiosos frẽs. Magnũ vnioĩs ar
nũ magr̃m sacre theologie baccalariũ: et
monasterij sanctoꝝ marie ꝟginis: ꝛ birgit
te de vratzsteno ordĩs scti augustini sag
cti saluatoris nũcupati dyocesꝭ lyncopẽsis
in regno suecie generalẽ cõfessorẽ. Et ola
uũ petri monasterij ꝑdicti frẽm ꝯuẽtualẽ
pro pte monasterij et ordinis ꝑdictorũ vt
veritati testimoniũ ꝑhiberem᷒ quatenus in
frascriptas expõnes ꝛ declaratões sup nõ
nullis articulis de libris reuelationũ btẽ
birgitte sumptis ꝛ extractis: quorũ aliq̃a
nõnulli tanq̃ erroneos in basilien. cõcilio
improbare nitebãẗ fuisse a nob editas at
testari dignaremur. Quĩ igiẗ vt inq̃t au
gustin᷒ vterq̃ reus est: ꝛ q̃ veritatẽ occul
tat: ꝛ q̃ mendaciũ dicit: quia ille ꝓdesse nõ
vult: ꝛ iste nocere desiderat. Rõnabilibus
ꝑfatoꝝ patrũ votis: annuẽtes dicim᷒ ꝛ at
testamur ꝑ p̄ntes: q̃ anteq̃ ad cardinala
tus dignitatẽ ꝓmoueremur existẽtes ad
huc in basilien. cõcilio. Dicȝ anno dñice in
carnatõis. Mcccc.xxxv. Sacri palatij apo
stolici mgr̃. Et vnus ex sacre theologie ꝓ
fessorib; ꝑ ipsum cõciliũ deputat᷒: ad exa
men ꝑfatoꝝ articuloꝝ. s. ꝛ an in libris reue
lationũ prefate dñe sctẽ birgitte: vt ꝑ plu
res emulos affirmabaẗ aliq̃d ꝯtra scriptu
rã sacrã ꝛ sanctoꝝ doctoꝝ doctrinã vel bo
nos mores ꝯtineret: aliq̃ ve ex pte offende
ret: zelo veritatꝫ ꝛ honore sctẽ birgitte in
cẽsi de oĩpotẽtis dei ꝯfisi clemẽtia: oẽs pre
dictarũ reuelationũ libros studiose ꝛ dili
gẽter ꝑlegimus: ꝛ iuxta nob desup datam
grãm: ꝛ sensus nr̃i paruitatẽ ꝛ tp̄is breui
tatẽ: expõnes ꝛ declaratiões aliq̃s sup ali
quib; ꝑfatis articulis ꝓtestatiõib; solitis
tñ p̄suppositis: pront infra sequũtur edi
dimus p̄mittẽtes aliq̃: q̃bus diuine reue
latiões discerni possunt a demonũ decep
tionib;. In q̃ꝝ oĩm fidẽ scripturã sequẽtẽ
ꝓpria manu et nr̃o magno sigillo duxim᷒
roborandam.

V
Enerabilib; p̄rib; ꝛ religiosis virꝭ
fratrib; ordinis scti saluatoris ger
mino petri: confessori generali monasterij
watzstenen. in regno suecie, ꝛ ardoni iohã
nis ꝑfati monasterij fratri cõuentuali fra
ter Johẽs de turre cremata: sacre theolo
gie ꝓfessor: sacri aplici palatij mgr̃: saintẽ
ꝛ institutricis vr̃e btẽ birgitte sctẽ religio
nis sequi vestigia. Elapsis q̃dez dieb;: qui
bus quorundã articuloꝝ reuelationũ sctẽ
birgitte mr̃is vr̃e: ꝛ institutricis vr̃i ordi
nis corã iudice fidei: ꝛ deputatis q̃busdam
mgr̃is et doctorib; examinabaẗ materia:
placuit charitati vr̃e me multiplicatꝫ pre
cib; exhortari: vt vigilãti cura ꝛ accurato
studio intendere vellẽ inter alios reueren
dos mgr̃os: q̃ pari studio eidẽ operi inten
turi erãt ad vidẽdũ scȝ ꝛ examinandũ: an
ꝑfati articuli sicut ꝑ nõnullos emulos ve
stros vt dicebatis asserebaẗ aliq̃d ꝯtra sa
crã scripturã aut sctoꝝ doctoꝝ doctrinam
aut q̃ bonos mores offenderet ꝯtinerẽt.
Et ecce charissimi p̄res quãq̃ res ista exi
geret ꝛ lõgũ tẽpus: ꝛ viꝝ qui in vestigatio
nio acumine ꝑspicacior inueniẽdi arte peri
tior atq̃ sapiẽ copia locupletior esset: vr̃a
tñ affectuosa ꝑcamiã vr̃is molestijs ex cor
de cõpatiẽs ꝛ deuote suscipiẽs de oĩpoten
tis dei: q̃ a sapientib; sapiẽ sue ꝓfunda ab
scõdere: ꝛ puulis ea reuelare dignaẗ assistẽ
tia ꝟtutis ꝯfisus: ꝛ nõ mediocri iter de pio
p̄ocinio btẽ birgitte cui᷒ res agiẗ: ꝛ ꝓ cu
ius honore hic labor assumiẗ confortatus
animũ placuit accõmodare studio: ꝛ vide
re iuxta crediti mihi desup ingenij vires
an ꝑfati articuli nob p̄sentati possent su
stineri fidẽ catholice veritate salua ꝛ ab s
q̃ doctrine sctoꝝ doctoꝝ iniuria: q̃d antẽ
mihi visum sit in subseq̃ntib; iuxta mei sen
sus tenuẽ capacitatẽ: ꝛ celeriter vt vos ip
si scitis ãnotaui. Protestor tñ in oib; hic
dictꝭ sicut sp̄ in cũctis actib; ꝛ scr̃ptis meis
instar boni catholici: sciẽ q̃ nõ est intẽtio
nis mee aliq̃d dicere: imo intendo nõ dice
re aut asserere: aut ꝑtinaciẗ defendere q̃
sit ꝯtra sacrã scripturã aut determinatiõe
vl̃is ecclie: aut sit ꝯtra doctrinã sanctorũ
doctoꝝ approbatã: aut etiã piarũ aniũ
esset offensiuũ: oĩa que scripsi submittens
correctioni: ꝛ iudicio hui᷒ sancte ꝛ vniuer
salis synodi basiliẽsis.

Incipit ꝓlogus dñi Johãnis cardina
lis de turre cremata in defensoriũ eiusdẽ
sup reuelatiões celestes sancte birgitte de
wasteno.

D
Ixerũt iudith ozias ꝛ p̄sbi teri: oĩa
que locuta es vera sunt: ꝛ nõ est in
sermonib; tuis vlla rep̄hensio: nunc ergo
ora ꝓ nobis q̃m tu mulier sancta es et ti

mens dei. Judith.c.viij. Ista q̄ppe v̄ba q̄
s̄m sensum l̄ralez dicta leguntur ab ozia prin-
cipe ꝛ p̄sbyteris ppl̄i isr̄l. illi scē ꝛ famosis-
sime vidue iudith in ꝯmēdatione v̄tutis ꝛ
sanctitatꝫ eius: ꝛ in testimoniū veritatꝫ ser-
moniū quos diuini luminis grā illustrata et
inspirata locuta fuisse creditur, p̄nt cōne-
niētissime s̄m allegoricā intelligētiā adap-
tari glīose ac famosissime nobili vidue san-
cte birgitte de regno suecie: ex pte p̄ncipis
eccl̄ie: vicꝫ summi pōtificis: ꝛ dn̄oꝝ p̄latorū
ac alioꝝ viroꝝ eccl̄iasticoꝝ scīa ꝛ auctorita-
te insigniū: q̄ articulos eiꝰ examinātes et
oībus pio studio decursia ꝛ intellectꝫ nihil
qd sacre scripture aduersuz aut bonis mo-
ribus sic inuenientes: testimoniū dātes veri-
tati dicere intelligant v̄ba ꝓposita scꝫ. Oīa
que locuta es vera sunt: ꝛ nō est in sermōi-
bus tuis vlla rep̄hēsio. Nūc ergo ora pro
nobis: qm̄ tu mulier scā es ꝛ timēs deum.
In q̄bus quidē v̄bis quiqꝫ notantur: p̄ que
arguitur ꝛ ostēditur verisimiliter: q̄ reuelatio-
nes libroꝝ beate birgitte a spū diuino ema-
nauerūt ꝛ ꝓcesserūt: p̄ que tanqꝫ p̄ signa
cognosci ꝛ discerni solite sunt reuelatiōes
que a spū veritatis inspirantur ꝛ diuino sup-
infunduntur lumie. A reuelatiōib9 que a spi-
ritu mēdacij ꝛ diabolica illusione admini-
strantur ꝛ suggeruntur. Que sequēdo ordinē
partiū thematis sunt ista. Primū signū
est: qm̄ iudicio magnoꝝ viroꝝ ꝛ expertorū
approbatur. Scōm sumitur ex pte effectus: q̄
ex reuelatōe in aīo eius ꝑsone cui fit relin-
quitur: qm̄ scꝫ in ea deuotōis ꝛ hūilitatis pre-
cipue ꝛ glorie dei ex hmōi reuelatōib9 pro-
fectus augetur. Tertium est ex pte materie:
qm̄ in oīb9 dictis eiꝰ reperitur veritas. Quar-
tuz ex pte forme ē ꝯformitas ad sacrā scri-
pture. Quintū est ex pte ꝑsone ē approba-
ta sanctitas. Primū hoꝝ scꝫ approbātiū
grauitas auctoritatꝫ notatur ibi. Dixerunt
ozias ꝛ p̄sbyteri. Scōm scꝫ effectꝰ reuelati-
onis q̄ est ꝓfunditas humilitatis ibi. Iu-
dith que interp̄tatur ꝯfitens ꝛ glorificās
deum. Terciū scꝫ materie sinceritas veri-
tatis ibi. Oīa q̄ locuta es vera sūt. Quar-
tum ex pte forme scꝫ gratitudo ꝯformita-
tis: ibi. Nō est in sermonib9 tuis vlla rep̄-
hēsio. Quintū q̄ ex pte circūstantiaꝝ ꝑso-
ne ē euidētia sanctitatꝫ: ibi. Nūc ergo ora
pro nob: qm̄ tu mulier scā es ꝛ timēs deū.
Et qm̄ ex istis sumēda sūt argumēta prē-
cipua ꝛ testimonia veritatꝫ: q̄bus libri re-
uelationū scē birgitte sint diuino spū in-
spirati. De singulis istis p̄ singla capl'a di-
gnū iudicaui esse ꝓtendēdū sermonē. Iux-
ta ergo q̄nqꝫ signa q̄bus discernūtur reue-
lationes diuine a diabolicis q̄nqꝫ erūt ca-
pitula: ex q̄bus q̄nqꝫ formabuntur rōnes ostē-
dētes verisimiliter reuelationes ꝯtentas
in libris btē birgitte a diuino spū veracē-
ter emanasse.

Primū capl'm in quo ponitur primū
p signū ꝛ primū argumētū discernē-
di reuelationes diuinas a diaboli-
cis deceptionib9 inter alia signa: q̄ docto-
res sancti ꝛ sacre theologie ꝓfessores de-
dere ad cognoscēdum verisilr: que reuela-
tiones dicēde sint spūs boni: ꝛ que ab illu-
sione spūs mali ꝓcesserunt: ex hoc iuxta or-
dinē primum thematis primū nomīo: vicꝫ
qm̄ grauea et exp̄ti sapientes spūales viri
ita iudicāt. Sane si eoꝝ iudicio approbā-
tur tales: signuz est q̄ tales verisilr a deo
inspirate sint: licet ab insipiētib9 ꝛ carnali-
bus hoīb9: qui nō nisi carnalia sapiunt:
aliter iudicentur cum dicat ap̄lus .i. Cor. ij.
Animalis hō non ꝑcipit ea que sunt spūs dei:
stulticia eīn est illi ꝛ nō pōt intelligere: q̄a
spūaliter examinantur: spūalis aūt iudicat
oīa. Glosa .i. intelligit ꝛ discernit. Et Ber-
nardꝰ loquēs de signo isto ait. Ea cogita-
tio que pudica videtur nec ad vicia trahit
apte: tūc diuinū a deo noueris esse: si paci-
fica sit: si p̄lati tui ac spūalium fratꝝ tuo-
rum approbetur iudicio. Hac ratiōe paulus
mittitur ad ananiā: sic cornelius dirigitur per
petꝝ: sic eunuchus instruitur p̄ phylippum.
Hac insup ex causa in libro collationū san-
ctoꝝ patꝝ approbationē: ꝛ iudiciū spūa-
lium viroꝝ edocemur requirere. Vn̄ abbas
moyses ita de hoc loquitur. Nullatenus eīn
inquit decipi quisqꝫ pōt: q̄ nō suo iudicio
sed maioꝝ viuit exēplo: nec valebit igno-
rantie eius callidus hostis illudere: q̄ vni-
uersas cogitatiōes corde nascētes ꝑnicio-
sa verecundia nescit obtegere: sed eas ma-
turo examine seniorꝝ vel reprobat vel ad-
mittit illico nanqꝫ vt patefacta fuerit co-
gitatio maligna marcescit: ꝛ anteqꝫ in di-
cium discretiōis proferatur serpens teterri-
mus velut a tenebroso subterraneo specu
virtute ꝯfessionis ꝓtractus ad lucē: et tra-
ductus quodāmodo ac dehonestatꝰ abscē-
dit. Tādiu cū suggestiones noxie dñantur
in nobis: q̄zdiu celantur in corde. Hec ille
moyses. Circa qd signū notandū q̄ p̄cipu-
um veritatis reuelatiōis hoc esse dicitur:
qm̄ nedum grauissimoꝝ patꝝ intelligētia
et experientia magnoꝝ: sed etiā summi pō-
tificis iudicio approbantur. dicit eīn Hiero-
nymus: et ponitur .xxiiij. q. i. Hec ē fides pa-
pa btissime: quā in ecclesia catholica didi-

cimus:quãuis ſp tenuun⁹:in qua ſi minus
perite aut parũ apte aliquid poſitum eſt
emẽdari cupim⁹ a te:qui petri ꝛ ſedem te-
nes ꝛ fidẽ:ſi aũt hec nr̃a ꝯfeſſio apſtat⁹ tui
iudicio cõprobeť:q̃cũq; me culpare volue
rit:ſe imperitũ aut maliuolũ vel etiã non
catholicũ ſed hereticũ comprobabit. Et q̃
ſigno efficaciſſimũ videť accepi argumẽtũ
ꝙ reuelationes btē birgitte a dei ſpũ ſunt
inſpirate cum magnoꝝ viroꝝ:ꝛ etiã ſum
mi põtificis iudicio approbate videantur
Pro quo notandũ ꝙ reuelatões iſte dupli
ci tpe inueniũtur examiate:viuẽte ſcʒ ipſa
btã birgitta:ſcđo poſt mortẽ eius. In vi
ta q̃dem:nã cum ipſa leuis nõ eſſet ad cre
credẽdũ reuelationib;:cum p̃mo hmõi re-
uelatiões incipet habere ꝛ vidiſſet nubẽm
lucidã:audiſſetq; vocẽ quaſi hois dicentẽ
Mulier audi me ipa timẽs illud ab auge-
lo ſathene:mox ꝯfeſſorẽ adijt quendã de-
notiſſimũ:ꝛ approbatiſſime vite virũ ma-
giſtrũ mathiã de ſuecia ſacre theologie p
feſſorẽ egregiũ:qui ſup totã bibliã ſcripſit
Hic in talib; nõ ignarus ei ieiunia ꝛ orati
ones indixit:ꝛ alia exercitia ſpũalia ꝛ cõ-
feſſione eius audita:cũ ſacramẽto corpis
xp̃i cõicanit. Dumq; talib; inſiſtẽs ſimiles
iterum viſionẽ haberet:ipa denuo de cõſi
lio dicti mgr̃i orões ꝛ alia bona adauxit.
Et tũc tercio ſilr̃ vidit nubẽ:ꝛ in nube ſilr̃-
tudinẽ xp̃i filij dei. Et audiuit vocem. Mu
lier audi me:ego ſum deus tuus q̃ tecũ lo
qui volo:noli timere. Ego ſum oĩm condi
toꝛ nõ deceptoꝛ. Nõ loquoꝛ tecum ꝓpter
te ſolam:ſed ꝓpter ſalutem alioꝝ. ¶ Dum
aũt reuelationes hmõi multiplicareť:ip
ſa nõ ꝯtenta:reuelatiões ipas mult; ſpũ-
alib; alijs viris in oĩ ſcia peritiſſimis:et
p̃cipue iuxta mãdatũ dñi. Deuteronõ.xvij.
p̃cipiẽtis ambigua iudicia referri ad ſacer
dotes p̃latis eccleſie maiorib; reuelare cu
rauit. vñ dño archiepõ vpſaleñ. ꝛ alijs tri-
bus epis:ꝛ abbati cuidã religioſiſſimo tũc
rome exiſtẽtib;. Et dño alphõſo olim epõ
Gyeneñ. humiliter ꝛ reuerenter expoſuit.
Qui ſup his matura deliberatiõe ꝛ tracta
tu habito:eas nõ a deceptore ſpũ:ſʒ a ſpũ
ſctõ ꝓcedere ꝯcorditer ꝯcluſerũt. Idẽ; p
multos alios viros eximios harũ; reuela-
tionũ examine accurrato p̃habito iudica
tum eſt vt ex multis locis colligiť. in qui-
bus actus ꝛ vita eius deſcribunť. a quibus
breuitatis cauſa ſupſedere curaui. ¶ De-
mum ſcđo poſt mortẽ date ſunt hmõi re-
uelationes examini:ꝛ tam ſapiẽtum viro
rum q̃; ſummoꝝ pontificũ iudicio appro
bate videnť. Pro quo notãdum:ꝙ Anno

domini. M.ccc.lxxvij. poſt obitum beate
Birgitte reuelationes celeſtes eidem diui
nitus facte in pluribus voluminibus con
ſcripte:vt ſic cõmodius a pluribus ꝛ con-
ſpici et examinari poſſent:preſentate fue
runt ſanctiſſimo patri dño Gregorio.xi.
per manus venerabiliũ perſonarum dñe
Katherine nate beate Birgitte:fratris pe
tri prioris aluaſtri. Et dñi petri olaui con
feſſoris prefate dñe birgitte. Qui ſumm⁹
pontifex ſine dilatione eas aſſignauit:et
cõmiſit examinandas circũſpectiſſimis et
peritiſſimis viris et domis cardinalibus:ꝛ
magiſtris in ſacra theologia hic ſubſequẽ
ter inſertis:videlicet cardinali pictauenſi
cardinali de vrſinis:cardinali montis ma
ioris. cardinali de agrifolio. ꝛ cardinali de
luna. Item dño Martino de ſalua docto-
ri vtriuſq; iuris archiepiſcopo pampilo-
neñ. referendario ſuo. Item magiſtro ſa-
cri palatij ordinis fratrum predicatoꝝ:
magiſtro in theologia. Item magiſtro io-
hanni de hyſpania:magiſtro in ſacra pagi
na:qui fecit coram ipſo papa Gregorio in
conſiſtorio generali preſente collegio car-
dinalium:ꝛ vniuerſo clero curie rhomane
primã ꝓpoſitionem ſuper canonizatõe be
ate birgitte. Item venerabili patri domi-
no Alphonſo quondã epiſcopo gyeneñ.
Quibus inſpectis ꝛ cum oĩ diligentia ſe
pius tranſcurſis:attenteq; intellectis cũ
nihil in eis reperiri potuit reprobum aut
ſuſpectum:aut orthodoxe noſtre fidei diſ-
ſonum vel aduerſum:ſed totum quicq̃d in
eis continebať oĩ extitit veritate cõſpi-
cuũ ꝛ ſanctitate p̃clarum:plenũ perlucidũ
ac ꝑfectum. ¶ Verum qꝛ proceſſus cano-
nizationis ſupradicte dñe birgitte ſub eo
dem papa Gregorio incepat: quã tamen
ipſe morte p̃uentus nõ eſt ꝑmiſſus execu-
tioni condigne demãdare:cum plura ſint
de iure req̃ſita ad hmõi executionem ple-
nariam impendẽdam:que nõ paruũ tẽpo-
ris tractum expoſtulãt. Ideo totũ nego-
cium ipſius canonizatiõis quaſi exordialr̃
ter initiãdum:ꝛ ꝯſequenter nouũ examẽ
predictaꝝ reuelationũ ad vrbanũ ſextum
ſucceſſorem immediatum ipſius Gregorij
extitit deuolutũ. Sub Anno dñi. M.ccc.
lxxix. ¶ Verũtamen non ex eo ꝙ inciata
ſunt attemptata et acta p Gregorium fo-
rent inania ſeu irrita vl̃ minus fidedigna
ſed quia natura proceſſus ſeu debite con-
ſecutionis canonizatõis propter cõmiſſa-
rios quibus ad integrum conſtare debuit
ꝛ decuit p̃mordialiter de geſtis:ꝛ vita pre
nominate dñe birgitte rite ſic exegit vt fieret

Ideoq3 sūt iterato ipē reuelatiões ad manus vrbani p̄sentate per p̄fatas venerabiles psonas dñam katherinā frēm petrum priorē de aluastra. frēm etiā andree ꝛ magnū petri primū ꝯfessorē matsten. quas ipe papa vrban⁹ ꝯmisit valētissimis viris magnis mūdi luminarib⁹ dño cardinalib⁹ sub ꝛ mgr̄o in theologia sbsequēter hic inscriptis. Cardinali corsen. Cardinali de anglia. Cardinali de vrsinis fratri dñi lati in nobilis romani. Cardinali ianuēn. Et cardinali de manu pelle. Itē epo vrbeuetano mgr̄o in theologia: q̄ fecit ꝓpōnem scdam sup canonizatione dñe btē birgitte p̄sente papa vrbano in cōsistorio publico. Itē dño iohāni de lignano excellētissimo vtriusq3 iuris doctori. Itē dño iohāni de basilea mgr̄o in sacra pagina. Itē dño Alphōso quondā epo Gyenen. q̄ fecit epl'am sup libr̄ ad reges. Itē mgr̄o augustino de roma ordinis scti augustini mgr̄o in theologia. Itē mgr̄o matheo de cracouia. q̄ fecit quartā ꝓpōnē sup canonizatiōe corā eodē papa vrbano. Itē dño ludouico licenciato in vtroq3 iure ꝛ plurib⁹ alijs: q̄ causa vitāde p̄lixitatis hic nō inserunt. ¶ Qua quidē ꝯmissiōe vt p̄mittit facta et diligēti examinatōe eaꝝ p oēm modū vt ē supius exp̄ssum p ipos ꝯmissarios attētissime habita: ꝛ demū vt fieri oportuit ad aures dñi pape relatiōe sbsecuta: itez ab ipo vrbano sicut a gregorio p̄decessore suo cōpte sunt esse autētice atq3 veritate plene: ꝛ a dei spiritu veraciter edocte. Ne ergo ad vtilitatez legētiū seu audiētiū ꝓ saluberrimo fidelium dogmate in sācta eccl'ia dei in ppetuū cū deuotiōe ꝛ reuerētia studiosi⁹ obseruāde. ¶ Quāobrē plures principes ꝛ nobiles romā veniētes ꝛ alij suos nūcios mittētes pro libris reuelationū habēdis: q̄s postq3 eos instāter petiuerāt: in ꝓprijs suis sūptibus cū exq̄sita diligētia scribi fecerūt. Inter q̄s isti notabiliter erāt infrascripti. Dominu⁹ epūs wormacen. fecit vnū libꝝ scribi rome quē deportauit ad impatorē. Frater petr⁹ de arragonia ordinis fratꝝ minorū ꝯsanguine⁹ regis frācie scdm: quē detulit in frāciā. Nūcius regine castelle de hyspania terciū. Nūcius regine cypri q̄rtū. Nūcius regine cecilie q̄ntū. Nūci⁹ studij pragen. sextū. Frater petr⁹ de burgūdia ordīs minoꝝ theolog⁹ maxim⁹ septimū. Nūci⁹ cruciferoꝝ d̄ prusia octauū. Romani ianuenses: wratislauiēses ac plurime alie ciuitates ꝛ regnoꝝ nobiles libros istarū sctāꝝ reuelationū pro se scribi fecerunt rhome. ¶ Hec in registro circa canonizatōem sctē

birgitte gestoꝝ scripta sunt. Cui cōsonat lr̄a canonizatiōis eiusdē sancte birgitte p Bonifaciū nonū data: vbi sic dr̄. Nos qui p iniuncto ministerij pastoralis officio sumus sapiētib⁹ ꝛ insipiētib⁹ debitores p eaque tā de felicis recordatiōis gregorij vndecimi: ꝛ vrbani sexti romanoꝝ pontificū p̄decessoꝝ nroꝝ q3 nr̄o mādato sup his habita sunt de veritate p̄missoꝝ p testes idoneos ꝛ alias ꝓbatiōes legittimas certius informati eisq3 veris compris ꝛc̄. Et in eadem lr̄a reuelatiōes eiusdē sctē allegando approbat. Nā ibi sic habet. Hec generosa vidua p grām sanctispūs ꝓmeruit multis eoꝝ cogitatiōes ꝛ affectiōes intimas: ꝛ gesta secretissima ꝓpalare ꝛ visiōes ac reuelationes varias videre ꝛ audire: ac spū ꝓphetico multa p̄dicere: quoꝝ nōnulla effectu cōpleta fuere ꝓut hec ꝛ alia in eius reuelationū volumie plenissime describunt. Bñ ergo dr̄ q⁹ omnes. i. dñs apl'icus et p̄sbyteri scz p̄lati dixerūt mulierib. i. sancte birgitte. Oīa que locuta es vera sunt. Et illud. iij. Reg. xvij. Verbū dñi in ore tuo veruz est. Et hec de p̄mo signo ꝛ argumēto p̄mo.

Capl'm scdm in quo ponit scdm signuz et scdm argumētū: quo discernūtur reuelatiōes diuine a reuelatiōib⁹ dyabolicis.

a Amplius aūt scdm signū ꝛ scdm argumentū quo discerni possunt reuelatiōes diuīe a reuelatiōib⁹ diabolicis sumit ex pte effectus: quē reuelatio in aīo cui fit reuelatio efficit ꝛ opatur. Reuelatio quidē diuina hoīem efficit humilē flexibilē et disciplinatū: ꝛ ideo dr̄ Prouer. iij. Cū simplicib⁹ est sermocinatio dei. Et pverb. xi. vbi sapientia ibi hūilitas. Spūs āo diabolicus supbū reddit aīm tumiduz: p̄sumptuosūz ꝛ ꝓtinacē. Qualis eni vnusquisq3 est talia opatur: vt trahit ex Bernardo sup. ps. Qui habitat. Ex quo signo efficax capit argumētum: q⁹ reuelationes beate birgitte facte fuerāt ei a spū sctō ministrate. ¶ Multiplices eni effectus spūalium virtutū ex huiōi diuino iubare celestiū reuelationū in eius aīo ꝯsurgebāt: vtpote virtus humilitatis profunde: sapor interne dulcedinis: ꝛ flāma diuini amoris. Humilitas q̄dem: qm̄ hmōi reuelationū celesti lumine pfusa nō extollebat: nō se iactabat: nō laudes humanas querebat: sed maiori continue profundebat humilitate sub obedientia regimīe: ꝛ disciplina patris spiritualis viuebat. Nihilq3 eorū que sibi reuelabant ptinaciter asserēs sine credens Omīa examini iudicio ꝛ correctionī

audiẽtis ꝑ eam loquebatur ⁊ visis ꝓcedēs vero in annis puericiā mira deuotiōe trāsegit orōnibus vicz ac ieiunijs ⁊ alias nunq̄z a bonis opibus ociosa. Tādez licet in statu virginali seruire dn̄o totis desiderijs affectaret tn̄ per parētes compulsa quondaz vlphoni de vlphasum principi nericie nobilissimo quippe et xp̄ianissimo iuueni in matrimoniū desponsatur. Et cū insimul conuenire deberent cū iā idonei essent ad viriles amplexus maritus: vicz in decimoctauo: ⁊ spōsa in terciodecimo anno cōstituti cōmuni tamē volūtate Tobiā iuniorem ⁊ saram raguelis imitati annū continuū ⁊ vltra a ꝯcubitu abstinuerūt: deū humiliter deꝓcantes: vt si cōiugi foret expediēs in ꝯmixtione nō peccarēt ⁊ deus illis talē ꝓlem ꝯcederet que ad seruiciū eius esset. Simul postea ꝯuenerūt in timore ac tremore nō libidini sed posteritati vacantes. Cū interim deuota mulier nec ieiunia nec orōnea nec alia piaz solita opera ꝑteriret Et cū semꝑ bt̄e ꝟginis ꝑcipue deuota foret ac tpe ꝓcedēte pene partu periclitaretur et obstetrices ac mulieres astātes de vita illius desparent: visa ē quedā ingiosa sed incognita mulier albis sericeis induta vestibus intrare cubile: ⁊ assistere strato ⁊ singl'a iacētis mēbrā ptrectare: mox cū talis mulier disparuisset cadez puerpa sine dolore partu integro exonerata remāsit. Et cum etiam dicti iugales adhuc essent iuuenes ⁊ recentes maritus felicis vxoris sanctis monitionibus ꝑsuasus: cor eni viri spolijs nō indigēs cōfisum in ea reddidit ei bonū ⁊ nō malum oībus dieb; vite sue: ipsaqz mulier indixerūt sibi spōte inuicez ⁊ ꝑpetuam cōtinētiam seruauerūt. Et nihilominus cōiugea deuoti in dei timore ⁊ amore proximi semꝑ feruētiores limina beati iacobi apostoli in compostella cōmuni voto peregre visitarūt: ⁊ ad ꝓpria reuersi cum deliberassent: vt liberius deuotioni vacare possent pro sexus diuersitate diuersa ingredi monasteria dictus ꝑnceps in tali deliberatione quieuit in dn̄o. Sācta autem vidua q̄ ab ineūtis etatis principio deo dicata fuerat ieiunijs ⁊ orōnibus indefesse vacaret soluto ꝯiugio ⁊ sui iuris effecta quasi uanis institoris delonge portās panem suū a spiritu scto premonita egrediēs de terra ⁊ cognatione sua ad almā vrbem: ac hierosolymam deinde ꝑrexit: ⁊ loca singula in q̄bus redemptor noster Jesus xp̄us annūciatus natus: educatus baptizatus: cōuersatus. mirabilia opatus illusus: crucifixus ⁊ sepultus fuit: et ad celos ascēdit insigni deuotione ⁊ venerabūda ꝯspexit. Ad vrbem q̄z regressa cuz antea siue in sua patria ⁊ partibus circūstantibus: siue ī germania siue in gallijs siue in hyspania siue in italia. siue in alijs cismarinis aut vltra marinis ꝑtibus sanctoꝝ ac sanctarū corpa seu memorande reliquie quescerēt pauca ad modū absqz ꝑsonali visitatōe dicte sancte vidue fuissent ꝑtermissa in eadē vrbe reliquū vite pegit. Sed post mariti mortē ob reuerētiam sancte trinitatis ad nudā carnem quandā cordā de canape cum plerisqz nodis detulit stricte ligatā: ⁊ sir circa singulas tybias subtus genua singulas cordas similiter cōnodatas. etiā tpe infirmitatis nec pānis lineis preterq̄z in capite vsa vestes hyspidas circa carnē superius ꝑo non sm̄ ꝑsone cōditionem: sed multū humiles et abiectas. Et nō soluz eas quas sctā mater iubet ecclesia vigilias seu ieiunia obseruabat: sed alia multa supaddebat: vt etiam vltra ecclesie mādatum quater in hebdomada ieiunaret: ⁊ similiter quater ī hebdomada cōiuge nō duz vita functo ⁊ post obitum eius cōtinue vsqz ad paucos ānos ante suū felicem trāsitum solitis pānis induta sup tapeto absqz paleis culcitra vel similibus ad terram vel pauimētum posito corpus ab orōnibus abstinētija ac diuino labore fessum tenuit ⁊ breui somno recreabat. Singulis sextis ferijs ob memoriam sacratissime passionis dn̄i nostri iesu christi pane duntaxat: ⁊ aqua cōtenta ieiunium nō omisit cum etiā multos alios dies ob diuersoꝝ sanctoꝝ reuerētiam simili abstinētia pertrāsiret. Et siue ieiunio abstineret siue aliter discumberet cuz sobriissima foret: de mēsa surgebat non saturata sed refota eisdem quoqz sextia ferijs de cādelis cereis accēsis stillas candētes: ⁊ ignitas eliquabat sup nudaz carnē: ita vt admiste cicatrices cōtinue remanerēt. Et gentianam amarissimā herbam seu radicem eius retinebat in ore. Rome insup degēs nō vigorem frigoris non estiuos calores nō impedimenta: vie lutose nō pluuiaruz aut niuiū seu grandinū asperitates curās stationes ꝑ ecclesiam ordinatas variasqz alias sanctas ecclesias licet eques ꝓ suis facultatibus ire potuisset: tamē supra extenuati corpis vires euitēs peditans visitauit quacūqz die. Tot nāqz lōgis genuflexionibus vsa fuit. vt genua eius rigerent in duriciē vt ita dixerim⁹ cameloꝝ. Admirabilis et spectate humilitatis extitit ita vt nō nunq̄z cum pauperibus peregrinis incognita simul sedēs apud monasteriū sancti

Laurentij in panis̄pna de vrbe ordinis sancte clare elemosynā reciperet et oscularet cum grarum actione. Et frequēter ꝓprijs manib⁹ ⁊ ob dei reuerētiā repabat pauperum vestimēta. Tenacem obedientiā prelatis ⁊ suis superioribus ⁊ cōfessorib⁹ obseruabat adeo ꝙ absq̄ saltem cōfessoris licentia pene oculos attollere nō p̄sumeret. Et superstite marito cum singulis sextis ferijs cōfessa fuisset post eius trāsitum verā confessionē semel saltē in die cum magna contritione studuit iterare tam amare lenia sicut alij grauissima deplorans et nihil de suis verbis moribus cogitationib⁹ et actib⁹ p̄teriens indiscussum. Verbi dei p̄dicationibus quas viri ꝓbati facerēt assidua aderat ⁊ intēta. Singulis q̄ʒ dieb⁹ dn̄icis ⁊ solēnibus cum deuotiōe ⁊ lacrimis sumpsit venerabile xp̄i corpis sacramētum. Considerās semitas domus sue ne panes comederet ociosa manus suas apuit inopibus: et palmas suas extendit ad paupes merchans se cū caritatis officia erga egētes infirmas ⁊ abiectas p̄sonas ob dei reuerētiā exercuit indefesse. Nam dū etiam adhuc maritus supesset die qualibet duodecim paupes consueuit ꝓpria in domo cibare illis inseruiēs ⁊ necessaria ministrās. Et quotia ferijs memoꝛ cene dn̄i ꝓprijs manibus lauit pedes eoꝝ. De ꝓpria q̄ʒ facultate reparauit in ptibus sue originis multa hospitalia desolata: ⁊ paupes et infirmos ibi degentes pia benigna misericors ⁊ sedula ministratrix cū summa pietate visitauit. Vlcera coꝝ absq̄ horrore vel fastidio attrectauit lauit circūligauit et fouit. In loco etiā de vatzsteno Lyncopen. dyocesis de suis facultatib⁹ vnū venerabile monasteriū canonice cōstrui fecit p sexaginta monialib⁹ sub clausura viuētibus: ⁊ viginti q̄nq̄ fratrib⁹ ordis sancti Augustini sancti saluatoris nuncupati: q̄ tam moniales q̄ʒ fratres certas ꝯstitutiones p ipsam beatam viduā editas: ⁊ postea p sedem aplicā approbatas obseruare tenēt sufficiēte dote nihilominus assignata admirabili patientia viguit in ea: vt infirmitates proprij corpis iniurias illatas mariti ⁊ karoli filij mortē ⁊ aduersa reliqua tolleraret pacientissime sine murmure sine q̄rela semp in cōscientia cum hūilitate sūmissima dn̄m bn̄dicens in fide semp constantior p̄stantior spe vera charitate ardētior: iusticiā summe dilexit ⁊ equitatē stimulos carnis ⁊ varias illecebras prauitatē ⁊ arrogātiā pompam ⁊ inanē gloriā magnanimi curiositate ꝯtempsit. De singulari ꝯtinentia ⁊ modestia sua satis est supius recitatum. Sed q̄s inueniret illa prudētioꝛ cū optima discretione ab etate primeua vsq̄ ad horam vltimā quātū sinebat humana fragilitas cūcta secernens nō dixit bonū malū neq̄ malū bonū. Nec posuit lucē tenebras nec tenebras ipsam lucē. Quib⁹ q̄dem sctis et absq̄ intermissione ꝯtinuatis opibus hec generosa vidua p grām sctī spūs p̄meruit multis coꝝ cogitationes ⁊ affectiōes intimas ⁊ gesta secretissima ꝓpalare: ⁊ visiōes ac reuelatiōes varias videre ⁊ audire. Ac spū ꝓphetico multa p̄dicere: quoꝝ nōnulla effectu completa fuere prout hec ⁊ alia in ei⁹ reuelationū volumine plenissime describunt. Quinta ꝓo p̄cedente die p̄nūciauit sue vite finē adesse. Et cum fuisset annū septuagesimū supgressa. Adueniēte iam termino p̄nūciato vocata familia q̄ fieri oporteret edixit ac demū Birghero filio ⁊ Katherina filia tunc supstitib⁹ accersitis ⁊ de multis cōmonitis: vt sup oīa in dei timore ⁊ amore primi ac seris ꝑseuerarēt operibus vltima cōfessione debite facta sumpto viatico et extrema vnctione delibuta cum vsq̄ ad flatus emissionē sua memoria integra pdurasset dū missa corā se celebraretur post adoratū corpus xp̄i oculis eleuatis ad celū dicēs. In manus tuas domine cōmēdo spm̄ meū vocanti bene meritā animā reddidit creatori. Extemplo de transitu huius vidue venerāde magna fit fama p vrbē cōcurrit frequēs pplūs cū sūma deuotione ac reuerētia sacrū videre corp⁹ deum vnanimiter glorificās ⁊ collaudans ad monasteriū scti Laurētij supradictum vbi se indicarat sumus in lōge maiori populi frequentia defert: ⁊ p̄ nimia multitudine vsq̄ ad biduū apte nō potuit sepeliri: q̄ tū cū eximia dei laude fuit humatum. Dum autē celebris hec vidua neapoli degeret nolanen. quedam mulier pictiolella nomine: que violentū mali spūs in humanā se imaginē trāsformatis patiebat accubitum cui nec fortium vigilie aut excubie obsistere potuerāt. Ad viduā sctām accessisset eam sup tali materia ⁊ expedienti remedio consultura. Mox vidua precellens ⁊ secreta mulieris p̄uidēs q̄siuit a muliere an secū aliquid arte magica cōpilatū vel quid tale deferret. Cū illa r̄ndisset ꝙ non Egregia vidua subiecit. Quere in capillis seu tricis tuis et contrariū inuenies. Cōfusa ⁊ recordata mulier ꝙ certū breue cū caracteribus ⁊ cantamine ꝓprijs habebat in crinibus suū fuit errorē spōte fassa. In figuris autem vidua miūat: ⁊ suasit illi vt

deuote confiteret: ⁊ veraciter peniteret et
communicaret: ac etiā ieiunaret: qđ et fecit
ac meritis et precib' memorate vidue iuī-
q̄z similē accubitū passa fuit. Cum autem
spectabilis hec vidua de lōga pegrinatiōe
ad ortonā theatineñ dioceš. terrā in qua
beatissimi thome apl'i reliquiaꝝ pars ma-
gna seruatur: vice scđa sūpueuisset fuerat
eīn antea longe per visionē sibi reuelatuz.
q̄ scđa vice fuit adductus ad ipsam terrā de-
uotiuꝫ eius desideriū impleret. Et dū sctās
reliquias deuotione solita visitaret. Idē
apostolus deuote vidue apparēs dixit: da-
bo tibi dn̄ desideratū. Et mox nemine tā-
gente vel alias impellente de capsa reliqui-
aruꝫ quoddā frustulū vnius ossis dicti apo-
stoli sūapte vidue expectantis prosiluit ad
manus qđ illa cum gaudio ac deuotiōe
recipiēs summa venratiōe seruauit. Fuit
quoq̄z hec admirabilis vidua dū orationi
⁊ cōtemplationi vacaret ꝑ plerasq̄z deuo-
tas psonas eleuata a terra per hominis mē-
suram vel circiter cum splendida ⁊ radian-
te facie sepe visa. Funus nondū erat tradi-
tū sepulture cum mulier quedā agnes de
cōtessa nomine in vrbe cōmorans q̄ a nati-
uitate guttur habebat grossissimū ac defor-
me cum alijs venerandū cucurrit ad fun':
⁊ cuꝫ ꝓpria zona manus sancte iacētis bir-
gitte cū deuotione tangi fecisset zonā eā-
dem similiter deuotione circūduxit ad collū:
⁊ paulo post guttur detumuit ⁊ ad cōfor-
mitatem debitam diuino miraculo fuit re-
dactum. Ueruꝫ francisca de sabellis dicti
monasterij sancti laurētij monialis: q̄ bien-
nio debilitatē et aduersam stomachi vali-
tudinem passa fere semꝑ lecto decubuerat
infirma: ⁊ honorande vidue familiaris fue-
rat dum adhuc insepultum corpus intra
claustrū seruaret̄ cum graui labore de le-
cto surrexit tam longā infirmitatē patiēs
⁊ adiuta peruenit ad feretrū ⁊ secus illud
iacuit tota nocte nec deum desijt cuꝫ deuo-
tione ⁊ instantia deprecari: q̄ meritis ⁊ ꝓ-
cibus vidue cuius corpus aderat tam mo-
lesta tanq̄z diutina valitudine intantū sal-
tem alleuaret̄: q̄ cum reliquis monialib'
diuinis officijs interesse ⁊ ꝑ claustrū cū ex-
pediret adiuta ꝑ nemine ire posset. Et ma-
ne facto repperit se circa ꝓprij sanitatē cor-
poris efficacius remediū q̄z deprecata fue-
rat impetrasse: vt vt deus bn̄dictus hui'
dilecte vidue mūdo magna merita demō-
straret. Contigit vt elseby suara mulier di-
ete Lincopeñ dyoceš: cum infantulū mor-
tuum pepisset summo dolore plena ac tā-
dem ad se reuersa deum prece humili exo-
raret q̄ meritis vidue tātope celebrandē
infantulus vitaꝫ susciperet: ⁊ emisso voto q̄
cū infantulo si ad vitā veniret: ⁊ ymaginē
cerea sepulcrū vidue sctē visitaret. Extun-
plo infantulus calescere: ⁊ palpitare cepit
vitāq̄z plene suscepit. Mulier ꝓ plena de-
uotione atq̄z gaudio votū impleuit cuilis-
sium. Sed quid plurib' immoramur cum
deus omīps huius alme vidue meritis sur-
dis aures aperuit mutiꝫ lingue officiū sol-
uerit tremulis paraliticis soliditatē ꝓbu-
erit curuis erectionē contractis ⁊ inuali-
dis liberū beneficiuꝫ gradiendi cecis visum
mulierib' partu periclitātib' liberationeꝫ
morbis alias incurabilib' sanitatē. Nau-
fragos et aquis vehemētib' laborantes ꝑ-
duxerit salutis ad portū. Et si ea que deus
benedictus vidue sepedicte meritis tā illa
superstite q̄z post eius resolutionē felicē mi-
rabilia preter ⁊ sup vires nature fuit ope-
ratus: nec desunt operari vellemus ꝑ sin-
gula recensere. Nos alijs diuersis impli-
catos longa valde in tali recitatiōe pro-
lixitas detineret: possunt tn̄ fideles audi-
talia gesta proscere librū in quo fideliter
annotant̄ perquirere curiose. Nota autē
apud monasteriū i zvatzsteno supradictū
ad qđ venerabile corpus huius bn̄dicte vi-
due trāslatū fuit ꝑsoluta ⁊ apposite ima-
gines ac statue magnū testimoniū phibēt
veritati. Et qm̄ ꝑ sctissimis opatiōne hec vi-
dua peruigil ꝑ excellētia merita i dei pr̄is
gloria collocata militantē ꝓpe modū illu-
strat ecclīam. Nosq̄z gustamus et videm'
q̄z bona fuit ⁊ ē negociatio eius ⁊ ꝓpterea
in nocte supueniētis tpalis mortis eius
virtutū ⁊ meritoꝝ lucerna non debet ex-
tingui. Est eīn non sub modio sed sup cā-
delabrū posita: et ꝑ dn̄i vniuersam domū
inextinguibile lumen affert quia pot' fi-
lij sctē matris ecclīe surgāt: ⁊ beatissimā
ꝓdicent eiq̄z dent de fructu manuū suarū
laudentq̄z eā in portis matris ecclīe opa
eius. Nos q̄ pro iniūcto ministerij pasto-
ralis officio sumus sapiētib' ⁊ insipientib'
debitores ꝑ ea q̄ tā de felicis recordatiōis
gregorij.xi. ⁊ vrbani sexti romanoꝝ ponti-
ficū ꝓdecessoꝝ nr̄oꝝ q̄z nr̄o mādato super
hijs habita sunt de veritate premissoꝝ ꝑ
testes ydoneos ⁊ alias ꝓbationes legitti-
mas certius informati eisq̄z veris compert-
tis. Et pro parte charissime filie in xp̄o fi-
lie nostre Margarethe regine Suetie il-
lustris ac p̄latoꝝ et procerū regni suiacce-
non dilectorū filiorū et populi officialium
alme vrbis: ac dilectarū in christo filiarū
sctī Laurentij: ⁊ de zvasteno monasterioꝝ

predictoꝝ abbatissaruꝫ conuentuū sepius
et cum instantia requisiti in nomīe domi-
ni: vt iam tandem viduam eius celeberri-
mā benedicentes benedicsimus: ꝛ sup̄ eam
efflorcat sanctificatio nostra. Ad honorē
dei om̄ipotentis: patris ꝛ filij ꝛ spūssctī: ꝛ
ad exaltationē orthodoxe fidei et xp̄iane
religionis augmentū. Necnon ad sedatio
nem scismatis ac fidei et ecclesie vnionem
Autoritate ipsius dei om̄ipotentis patris
ꝛ filij et spūssancti: ac beatorū apostolorū.
Petri supradicti et Pauli atq̄ʒ nostra de
fratrum nostroꝝ consilio et assensu oīmqʒ
prelatorū in romana curia consistentium
decernimus declaramus diffinimus sive
p̄nunciamus bone memorie beatam Bir-
gittam: alias brigidā supra sepius nomi-
natā sanctā esse ꝛ tanq̄ʒ sanctā ab vniuer-
sali ecclīa venerari: ac sctōꝝum cathalogo
ascribi debere ꝛ ip̄aʒ nūc ascribim⁹ de s̄nti
Statuētes vt ab vniuersali ecclīa anno q̄-
liber in die qua illaʒ post deuictū triūpha-
tūqʒ mūdū in p̄petuas eternitates p̄fouit
ta partium: videlicʒ decimo kalendas au
gusti. festū ipsius ꝛ officiū sicut p̄ vna sctā
non virgine nec martire deuote ꝛ solenni
ter celebreť. Et vt ad venerabile sepulcrū
ipsius ardētius ꝛ affluētius xp̄ifideliū cō-
fluat multitudo: ꝛ eiusdē sctē celebrius co
latur festiuitas: ꝛ eius nomē crebrius re-
colať. Autoritate p̄dicta oīb9 vere penitē-
tibus ꝛ ꝯfessis: qui sepulcrū eius huiusmo
di apud ip̄m monasterium in wat3steno in
eiusdē festi. Necnō q̄nto kalen̄. Junij quo
videlicʒ die huiōi corpus venerandū apud
ip̄m monasteriū trāslatū fuit: ꝛ sb̄ ad p̄us
occurrentib9 diebus deuote visitauerint.
Annuatim singulis videlicʒ eorūdē dierū
dieb9: q̄bus dictū sepulcrū visitauerint vt
prefertť septē annos ꝛ totidem q̄dragenas
de iniunctis eis penitētijs misericorditer
relaxamus. Quo circa vniuersitatē vr̄am
monemus req̄rimus: et hortamur attēte
vobis nihilominus in virtute sancte obe-
dientie: ꝛ ad eternoꝝ premioꝝ augmentū
districtius iniungentes. Quatenus p̄sen-
tes nr̄as lr̄as cleris ꝛ pplīs vr̄is. Autorita
te nr̄a solenniter publicātes: festū huius-
modi venerabilis sctē cū solēnitate debita
celebretis: ꝛ faciatis etiā celebrari oporte-
tē deū: a q̄ sctā desideria recta cōsilia et iu-
sta sunt op̄a totis cordis affectib9 hūiliter
dep̄cantes: vt eiusdē sctē p̄cibus ꝛ meritis
exoratus: det seruis suis illā quā mundus
dare non potest pacē: vt ꝛ corda nr̄a man-
datis suis dedita: et hostiū sublata formi-
dine tp̄a nr̄a sint sua p̄tectione trāquilla
nobisqʒ concedat vt post pactum nr̄e vil-
licationis ministeriū: vna cum credito no-
bis grege mereamur ad sempiterna gau-
dia peruenire. Datum rome apud sanctū
Petrum: nonas Octobris: pontificatus
nostri Anno secundo.

Sequiť confirmatio canonizationis be
ate Birgitte. per Martinū papā quintū.

Martinus episcopus

seruus seruoꝝ dei. Ad perpetuam
rei memoriam. Excellentiū princi-
pum deo p̄sertim ꝛ romane ecclesie deuo-
toꝝ desiderijs libēter annuimus illaqʒ p̄-
cipue cum ad orthodoxe fidei cōsolidatio
nē xp̄ifideliū cōscientiarū serenationē ali-
asqʒ ad xp̄iane religionis augmentū cede
re dinosciť fauorib9 p̄sequimur oportu
nis. Dudum siquidē qnondā bonifaci9 no-
nus in sua obediētia de qua partes ille tūc
erant nūcupatus de origine vita ꝛ morib9
alijsqʒ multiplicib9 pijs ꝛ sanctis ac v̄tuo-
sis operibus: necnon miraculis presertim
tunc expressis que deus benedictus in pre
miū sanctitatis beate vidue Birgitte: quā
vulgares brigidam appellabant: p̄ut ap-
pellant tam illa sup̄stite q̄ʒ post eius reso
lutionem felicem preter et supra vires na
ture operari: ꝛ mūdo monstrare dignatus
fuerat: nec operari desierat per ea que taʒ
de felicis recordationis gregorij pape. xi.
predecessoris nostri. Et quōdā vrbani. vi.
in eadem obedientia: in qua ipsi Bonifa-
cio immediate precesserant nominati q̄ʒ
suo mandato super hijs per testes ydone-
os ꝛ alias p̄bationēs legittimas habita fue
runt certius informatus. Et pro parte re
colende mēorie Margarethe regine Sue
cie ac prelatoꝝ ac procerū regni eius: nec-
nō dilectoꝝ filioꝝ pplī ꝛ officialiū aliue vr
bis: ac alioꝝ plurimoꝝ christifideliū sep9
et cum instantia requisitus ad honorē dei
om̄ipotentis patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Et
ad exaltationē orthodoxe fidei et christia
ne religionis augmentuꝫ. Necnon huius
modi ad sedationeꝫ detestabilis scismatis
tunc vigentis ac fidei et ecclesie vnionem
autoritate ipsi9 dei: patris ꝛ filij ꝛ spūssctī
ac beatoꝝ apostoloꝝ Petri et Pauli atqʒ
sua de fratrū suorū consilio et assensu om
niūqʒ prelatoꝝ in sua curia consistentium
decreuit declarauit diffiniuit siue p̄nuncia
uit p̄fatam Birgittā sanctāʒ esse: ꝛ tanq̄ʒ
sanctā ab vniuersali ecclesia venerari: ac
sanctoꝝ cathalogo asscribi debere: ꝛ asscri
p̄sit statuens vt ab vniuersali ecclesia. An
no quolibet in die qua illam post deuictū

triumphetuq3 mundū in perpetuas eter
nitates pūsvita pturiit. videlicz. x. kalēd.
Augusti. festuz ipsius z officiū sicut p vna
sctā nrā virgine nec martire deuote z solē
niter celebraret. Et vt ad venerabile sepul
crum eius ardētius z affluēti⁹ xpifidelium
pflueret multitudo et eiusdē ferē celebri⁹
coleret festiuitas z eius nomē celebrius re
coleret autoritate pdicta oībus vere peni
tentibus et confessis: qui huiusmodi eius
sepulcrū apd monasteriū in zvatzsteno or
dinis sancti Augustini: sancti saluatoris
nuncupati Lincopen. diocesis p dictā Bir
gittā fundatū in eiusdē festi: necnō. v. kal
len. Junij: quo videlicz die venerādū ipi⁹
Birgitte corpus apud ipm monasterium
translatū fuit: z sub tunc occurrētib3 dieb3
deuote visitauerint annuatim singulis. vi
delicz eorundē dierū quib3 dictū sepulcrū
visitauerint: vt preferf septē annos z toti
dē qdragenas de iniunctis eis penitētijs
misericorditer relaxauit: put in lrīs dicti
bonifacij desup pfectis quarū tenorem de
verbo ad verbum pñtibus inseri fecim⁹
plenius cōtinet. Quare p parte charissi
mi in xpo filij nrī Erici regis Suecie illu
stris asserentis se od hoc singularē gerere
deuotionis affectuz nobis fuit humiliter
supplicatū: vt cum prefatū detestabile scis
ma iam p dei clementiā sedatū existat: di
ctaq3 sctā birgitta in pfato vrī origīnē tra
xit: z alijs circūuicinis regnis z ptib3: z p
cipue z cōmuniter p ceteris portib3 in diui
ni nominis laudē venerat z colitur: z deuo
tio habeat ad eandē ad maiorē dicte xpia
ne religionis augmentationē bonarumq3
mentium z conscientiaz serenationem pu
riorem decretū declarationē diffinitionez
siue pronunciationem: necnon ascriptio
nem z relaxationē predicta z alia in dictis
lrīs cōtenta autoritate aplīco ratificare z
approbare z aplīco munimīe roborare ac
defectus si qui in eis forsan interuenerit
supplere de benignitate aplīca dignare
mur. Nos igit ipsius regis preclare eius
deuotionis z sinceritatis affectibus: qbus
erga deum z nos ac romanā ecclīam clare
re dinoscitur: diligent consideratis in hoc
parte supplicationib3 inclinati decretum:
declarationē diffinitionē seu pnunciatio
nē: necnō ascriptionē z relaxationē ac alia
in dictis lrīs contento hmōi rata habētes
z grata ea autoritate aplīca tenore pñtiū
ex certa sciā approbamus: z etiā cōfirma
mus ac pñtis scripti patrocinio cōmuni
mus supplētes oēs defectus si qui forsan
interuenerint in eisdē: tenor vo dictaz lrā

rum antepouit: z est talis Bonifaci⁹ epūs
seruus seruoz dei zc. Nulli ergo oīno ho
minū liceat hāc paginā nrē approbatiōis
pfirmationis: cōmunitionis z suppletio
nis infringere: vel ei ausu temerario con
traire. Si qs aūt hoc attēptare psumpse
rit indignationē oīpotētis dei z beatorum
Petri z Pauli aploz ei⁹ se nouerit incur
surū. Datum Florentie. Kal. Julij. Ponti
ficatus nostri Anno scdo.

Caplm. vi. de ordine pcedendi in decla
ratione articuloz pñtatoz coraz iudice
fidei z deputatis.

b Is aūt tanq3 generalibus z cōmu
nibus signis z argumentis appro
bandū libros sancte Birgitte nihil
aduersum fidei catholice: aut sctōz docto
rū doctrine ꝯtrariū ꝯtinere pmissis. Jam
hec in particulari ostendendū venit: cum
prestationib3 suprapositis p singulos ar
ticulos qui de libris eiusdē extracti tanq3
suspecti corā reuerēdissimo patre z domi
no cardinali scti petri. Judice fidei in hoc
sacro generali cōcilio Basiliēsi pñtati sūt
runt: in quo quidez pcessu talis ordo tene
bitur: qm primo ponet articulus: put in
codicillo pñtato ab emulis z calūniantib3
aduersus libros reuelationuz sancte Bir
gitte continet. Secundo vbi reperit falsē
aut infideliter extractus: sicut sepe octuz
est corriget et ponet veraciter articulus.
vt in forma stat in libro originali. Tercio
declarabit vitas articuli aut possibilitas
eius: q3 tanq3 impossibile calūniantib3 vi
sum est: aut saltē sacre scripture: aut sctōz
doctoz approbate doctrine non ꝯdicere.
Articulus primus in ordine.

p Rimus articulus vt iacet in sexter
nio nobis presentato ex capitulo
primo primi libri zc. Articulis oī
bus qui sunt. cxxiij. numero: gratia breui
tatis cum suis declarationib3 et defensori
is hiccine pretermissis. Tandem. cxxiij. ar
ticuli et vltimi defensorium sic concludit
Et p ꝯsequens de omnibus articulis mi
hi in codicillo pñtatis: quibus omnibus
consideratis: et conformiter ad dicta sacre
scripture z sctōz doctoz: et etiam scole bo
noz theologoz intellectis: nō apparet mi
hi q3 liber iste: aut doctrina eius sit suspē
cta habēda: nec in qualitate: nec in figura:
nec in pondere: vt verbis vtat aduersarij
Non in qualitate siue in specie: cum in ea
sit aurum verum doctrine sane. Non in fi
gura: quia conformis est tam sacre scriptu
re q3 sanctoz doctoz: sicut patet ex supra
positis. Tercio nec in pondere grauitatis

enim tota referatur ad gloriam dei: et reformationem populi christiani. Pondus enim vt dicit Augustinus amor est: pondus meum amor meus. Tanti grauior enim et maioris ponderis doctrina aliqua dicitur quanto magis ordinatur ad amorem dei nutriendum: fouendumque in cordibus fidelium. ¶ Sed calumniator dicit: quod potissime in figura ista doctrina videtur suspecta: quia a modo visionum et doctrine sanctorum patrum aliena videtur: sicut in vna visione vbi dicit quod vidit deum in specie dei. Et in alio loco submittit visiones suas examini: hec ille. Nec tamen locum inuenire in reuelationibus predictis non potuerim: vbi verba ista ponantur et per consequens de eis sicut in multis merito dicere conuenit tanquam minus fideliter allegatis possem supersedere: tamen ad ea plenitudinis huius tractatus gratia duxi etiam respondendum. Dico enim quod tam apud philosophos quam apud theologos species rei dicitur similitudo rei: et cum visio dei in via siue reuelationes fiant per aliquas similitudines representatiuas dei aut eorum de quibus fit reuelatio: dicente Augustino .xiiij. de trinitate: cum deum cognoscimus fit aliqua similitudo dei in nobis: non est alienum a veritate quod dicit beata birgitta quod scilicet vidit deum per speciem dei .i. similitudinem aliquam dei eius intellectui diuinitus impressam. Non autem per speciem que dicitur ipsa essentia nuda deitatis. Hac quippe specie visio perficitur beata in qua idem est obiectum beatificans et species intelligibilis ad quam se perduci exorat ecclesia militans in oratione solemnitatis currentis epiphanie ita dicens. Deus qui hodierna die vnigenitum tuum gentibus stella duce reuelasti: concede propitius: vt qui iam te ex fide cognouimus vsque ad contemplandam speciem tue celsitudinis perducamur. Et ita patet quod calumniator in hac non habet causam calumniandi. Ecce patres venerabiles: quid paruitati ingenioli mei nihil tenere asserendo dicendum occurrit circa singulos articulos: super quibus vigilanter intendere: et iuxta mihi creditam a deo gratiam scribere rogastis. Plane omnes et singulos accurato satis studio iuxta vires meas examinaui: et nullum eorum pie et modeste intellectum reperiens sacre scripture aut sanctorum patrum aduersum seu deuium: sed consonum et conformem satis reputo vnumquemque et omnes eos iuxta eorum modestam et piam intelligentiam esse admittendos: et posse legi in ecclesia sancta dei commodo quo multorum aliorum doctorum libri et sanctorum historie et legende licenciantur legi fidelibus: sed si forsan aut per ignorantiam meam aut paruitatem ingenij: aut accomodati temporis angustiam presenti studio minus complete satisfecerim votis vestris et tam glorie sancte honori: veniam peto. Pro hijs autem que tam sincera deuotione et inflammato animo pro defensione sanctitatis beate Birgitte: et vestre celebris institutricis vestris pro cuius immunitatis pregi sororum vestri ordinis atque fratrum orationibus: rogo me recommendatum facere velitis: vt huius deuotissime christi ancille patrocinio fretus a domino amoris gratiam consequi merear in presenti et gloriam in futuro Amen.

Subscriptio de manu domini Cardinalis.

Ita esse confiteor ego Johannes de turre cremata vulgariter nuncupatus: presbyter cardinalis: tituli sancte Marie transtiberim: olim sancti Sixti.

Sequitur litera testimonialis et decretum domini iudicis camere apostolice super premissis declarationibus domini Johannis cardinalis de turrecremata.

Uniuersis et singulis

christifidelibus presentes literas siue presens publicum instrumentum inspecturis lecturis seu legi audituris. Ludouicus de Garsis vtriusque iuris doctor Canonicus ecclesie Bononiensis: et apostolice camere clericus: necnon Reuerendi patris domini Johannis de Carnaualis eiusdem camere apostolice generalis auditoris De mandato sanctissimi domini nostri pape locumtenens. Salutem in domino: et presentibus fidem indubiam adhibere. Uniuersitati vestre cum pium et rationi consonum sit veritati testimonium perhibere. Nos quod vidimus et audiuimus sacre scripture attestante et approbante eloquio attestamur: et tenore presentium significamus quendam librum de certis approbatis scripturis pro declaratione certorum articulorum extractorum ex reuelationibus beate birgitte factum: corio rubeo coopertum: et Sigillo oblongo de cera alba rubee cere impresso eiusdem libro in cordula rubea in pendenti sigillatum et in eius fine de alia manu pro pretentorum in eodem approbatione subscriptum in hec verba. ¶ Ita esse confiteor. Ego Iohannes de turre cremata vulgariter nuncupatus presbyter Cardinalis. tituli sancte marie transtiberim olim sancti Sixti. Coram nobis tanquam romane curie ordinario productum et exhibitum fuisse. Et vt dicto libro et contentis in eodem decursu temporis: et propter fragilitatem memorie humane in futurum maior fides et certior adhibeatur: et illa que per sanctos patres in concilijs generalibus edita: et facta sunt vigorem et roboris firmitatem habeant. Nos ludouicus locumtenens prefatus ad re-

ligiosoꝝ viroꝝ fratꝝ magni vinonis ꝓfes
soris generalis: ꝛ olaui petri cōnentualis
monasterij sancte Marie ⁊ginis: ꝛ birgit-
te de zvatzsteno ordinis sancti Augustini
sancti saluatoris nuncupati in regno sue-
cie: dyoceſ Lincopeñ. instātiam ꝛ requisitio
nem: oēs ꝛ singulos sua cōmuniter vel di-
uisim interesse putantes: coꝛūqꝫ ꝓcurato
res si qui sint in romana curia ꝑ eisdēz q̄s
infrascriptū tangit negociū seu tāgere po
terit quōlibet in futurnz: ad vidēdum ꝛ au
diēduz dictam scripturā seu manū in fine
eiusdē libri subscriptā: necnō sigillum eidē
appēsum produci ꝛ recipi. Et postq̄ꝫ p-o-
ducta ꝛ recepta fuerint ad vidēdum ꝛ au-
diēdum nōnullos testes de ꝛ sup recogni-
tione scripture seu manus: ꝛ sigilli antedi-
cto libro apposite ꝛ impēsi produci recipi
examinari: ꝛ debite interrogari: ꝛ iurare ꝛ
ad iurādum admitti: et postq̄ꝫ recognita
fuerint ad vidēdum ꝛ audiēdum ipsa pub-
licari: ꝛ in publicā formam redigi māda-
ri. Auctoritateq̄ꝫ et decretū dicte curie in
terponi ꝛ dicendū: ac causam siquā habe-
rent legitimā ꝛ rationabilē quare p̄missa
minime fieri deberēt allegādnz ꝑ nostras
līas ꝛ indicium publicū in audiētia publi
ca litteraꝝ contra dictarnz domini nostri
pape vt moris est citari mādauimus ꝛ fe-
cimus ad certum peremptoriū terminū cō-
petētem: vicꝫ ad diem ꝛ horam infrascrip-
tas: q̄bus quidem die et hora adueniētibus
comparuerūt in iudicio coram nobis pre-
fati fratres Magnus et Olauus et dictas
litteras citatorias in dicta audiētia debi-
te executas: facto realiter ꝛ in scriptis ex-
hibuerūt atqꝫ produxerunt: citatoꝝqꝫ in
eisdem cōtentoꝝ nō comparētiū: neqꝫ hu
iusmodi dicto termino satisfacere curanti
um: cōtumaciam accusarūt. Ipsosqꝫ cōtu
maces reputari: ꝛ in eoꝝ cōtumaciam su
pradictū librum scripturā seu manū atqꝫ
sigillum exhibuerūt: ac etiam nōnullos te
stes fidedignos notabiles ꝛ legales de et
sup recognitiōe scripture seu manus et si-
gilli hmōi produxerūt: quos ꝑ nos recipi
et admitti: eorumqꝫ ꝛ cuiuslibet eoꝝ. Iu-
ramenta sup premissis recipi: necnon exa
minari ꝛ interrogari sup recognitione su
pradicta: ꝛ postq̄ꝫ recognita fuerint ipsa
publicari ꝛ in publicā formam redigi mā-
dari: decretūqꝫ et auctoritatē nostrā ac di
cte curie ordinariam: ꝛ iudiciariā ꝑ nos in
terponi debita cum instātia postularunt.
Nos tūc ludouicus locūtenens prefatus
supradictos citatos nō comparētes: neqꝫ
hmōi termino satisfacere curātes reputa

uimus: merito prout erāt id exigēte iusti
cia cōtumaces: ꝛ in eorum contumaciā su
pradictos testes de ꝛ sup recognitiōe scri
pture: seu manus ꝛ sigilli hmōi in forma
iuris recepimus ꝛ admisimus: q̄bus scrip
tura seu manu ꝛ sigillo hmōi ostensis: acꝑ
eos ꝛ eorum quēlibet successiue visis ꝛ dili
genter inspectis: necnō ipsis ꝑ nos sup re
cognitione scripture: seu manus et sigilli
predictoꝝ examinatis, ꝛ diligēter interro
gatis medijs eorum iuramētis p̄mis p̄e
stitis successiue dixerūt: ac q̄libet eorꝫ di
xit tactis ꝑ eos: et eorum quēlibet ad mā
datum nostꝝ ꝛ in nostris manibus corpo
raliter Scripturis sacrosanctꝭ ad sancta
dei euangelia scripturā seu manū ꝛ sigillū
hmōi se bene recognoscere: ꝛ esse illius ei
us esse dicūtur vicꝫ Reuerēdissimi in chri
sto patris dūi Johānis miseratiōe diuinā
tituli sancte Marie in transtyberim olim
sancti Sixti. sacrosancte Romanē. ecclesie
presbyteri Cardinalis de turre cremata:
vulgariter nūcupati. Quibus sic rite ꝛ le-
gittime peractis Nos ludouicus locūtenēs
prefatus supradictū librū repperimꝰ manū
in propria ipsius Reuerēdissimi dūi Jo-
hānis cardinalis antedicti fuisse ꝛ esse ve-
raciter subscriptum: ꝛ ipsius sigillo eidem
libro appenso pro cōtentorū in eodem ap
probatione sigillatum ꝛ munitum. Scri-
pturamqꝫ sepedictā: seu manū ꝛ sigillum
sic vt p̄mittitur recognita ad manus re-
cepimus: ipsaqꝫ vidimus tenuimus: ꝛ dili
genter inspeximus: ac ea sana: illesa: inte-
gra ꝛ nō viciata: neqꝫ in aliqua sui pte su
specta. Sed omī prorsus vicio ꝛ suspitiōe ca
rentia ꝑspeximus: ac ipsa ꝑ recognitis ha
buimus ac haberi voluimꝰ. Idcirco oībus
ꝛ singulis supradictꝭ: tam rite ꝛ legittimē
factis ꝛ celebratis in eodem iudicio coraꝫ
nobis: vt dictis scripture seu manu ꝛ sigil
lo atqꝫ libro ac oībus cōtentis in eisdē ple
naria fides et firma adhibeat vbiqꝫ locoꝝ
et terraꝝ: nostram ꝛ dicte curie causaꝝ ca
mere apostolice: auctoritatē iudiciariam
et ordinariā interposuimꝰ: ac tenore p̄nti
um interponimus pariter et decretū. In
quoꝝ omī ꝛ singuloꝝ fidem ꝛ testimonium
p̄missoꝝ p̄sentes litteras seu p̄sens publi
cum instrumētum exinde fieri: et ꝑ discre
tum virum magr̄m Johānem de castello:
notariū publicū: nr̄mqꝫ et dicte curie cau
sarum camere aplice Scribam iussi ascri p
tum publicari: ꝛ in hāc publicā formā redi
gi mādauimꝰ ꝛ fecimus ipsumqꝫ ꝛ totū li
brum superius hic ꝯscriptum sigilli dicte
curie causarū camere apostolice nr̄i came

variatus officij quo vtimur ex certa scieu-
tia iussimus appensione cōmuniri. Datū
et actum Rome apud sanctum Petrum
in palacio causarū apostolico: in quo iura
reddi solent nobis ibi mane hora causa-
rum consueta ad iura reddendū ⁊ causas
audiēdum in loco nostro solito et cōsueto
pro tribunali sedente. Sub anno a natiui-
tate dñi Millesimo quadringētesimo qua-
dragesimosexto. Indictione noua. die vo
Mercurij: vicesimanona mensis Marcij.
Pontificatus sanctissimi in xp̄o patris et
dñi nostri. dñi Eugenij pape quarti. anno
sextodecimo: presentibus ibidem discretis
viris dño Anbello Millis decano Thea-
uen̄. ⁊ amerito clerico Andegauen̄. testib⁊
ad p̄missa vocatis: specialiter ⁊ rogatis.
Johānes de Castello
dicte curie notarius.

Instrumentū ⁊ subscriptio notarij: scri-
be et secretarij: domini cardinalis supra-
dicti.

In nomine indiuidue

trinitatis: pr̄is et filij ⁊ sp̄ussancti.
Anno dñice natiuitatis Millesi-
mo. quadringētesimo. quadragesimosex-
to. indictione. viij. tempore sanctissimi in
christo patris ⁊ dñi: dñi Eugenij diuina p
uidentia pape quarti. Ego Jacobus dñi
dini de Callio publicus apostolica ⁊ impe-
riali auctoritatib⁊ notarius: ac nūc supra
scripti Reuerēdissimi in christo patris et
dñi: domini Johānis tituli sancte Marie
in trāstiberim: quondā sancti Sixti sacro
sancte Romanen̄. ecclesie presbyteri cardi-
nalis notari⁹. Scriba ac secretari⁹. Una
ex cōmissione ⁊ mandato prefati reueren-
dissimi dñi cardinalis: declaratiōes: expo-
sitiones: capitula ⁊ cetera suprascripta cū
libro siue q̄ternis p̄priorum originaliū:
dicti reuerēdissimi dñi cardinalis: vna cū
venerabilib⁊ patribus Magno confessore:
et Olauo fratribus predictis: qui mecum
super hijs laborauerūt fideliter ac diligen-
ter auscultaui. collacionaui: cōtractaui:
cōcordaui et examinaui. Inueniēs in om-
nibus et p omia cōcordare de v̄bo ad ver-
bum: ⁊ nihil esse additū vel diminutū: qḋ
sentētiam mutet aut viciet intellectum.
Et quia die quinta Aprilis dicti anni pre-
sentib⁊ predictis Magno et Olauo: et ve-
nerabilib⁹ viris magistro Petro mathei
de vallibus Arosien̄. et Erico vastonis cle-
rico Lyncopen̄. dyocesis testibus: inscrip-
ta verba remissa ⁊ emēdata. scʒ in secundo
folio in bulla canonizatiōis hec v̄ba Tho-
biam minorem: ⁊ saram raguelis mutati:
et in margine tercij folij in p̄incipio simili-
ter eiusdē bulle hec verba. mādatum: qua-
ter in ebdomada ieiunaret: et simil̄r. Et in
quarto folio articulo quarto: hoc verbum
meternū. Et in fine eiusdeʒ quarti folij. in
fine articuli sexti. in margine hec verba.
In hac angustia mei poterio inserere quī
folius. Et in q̄nto folio: in articulo duode-
cimo: in margine hec verba. Alio modo p
prie dicta: in eodem folio: in articulo. xiij.
in margine hec v̄ba posset ei adequari nec
passio corp̄is. Et in folio octauo: in articu-
lo. xliij. in margine hec verba. Sicut enim
pro aliquo. Et in folio. ix. articulo q̄nqua-
gesimoq̄nto: in margine hec verba. Cano-
niste ⁊ doctores. Et in folio decimo: in ar-
ticulo. lxiiij. hec verba in margine. Infor-
matione ⁊ correptiōe. Et in codeʒ folio: in
articulo. lxvi. in penultimo versu inter li-
neas hec verba. Nunq̄ʒ deposuit animā.
Et in folio. xij. in articulo. lxxxvi. in mar-
gine hec verba. Naturalib⁹ siue in rebus.
Et in folio. xiij. in articulo. lxxxxiii. vi. li-
nea hoc verbum fiūt. Et in folio. xvi. in ar-
ticulo. cxvij. in linea tercia: hoc verbū an-
gelos. Et in eodem folio: ⁊ in eodem arti-
culo in linea quarta prope finem articuli
hec verba. Et glorie. Et in folio. xvij. in ar-
ticulo. cxxi. in quarta linea hoc verbum
viuus. Collacionaui cum prefatis origina-
libus: et repperi fuisse per scriptoris erro-
rem omissa. Deinde bene et fideliter emē-
data suppleta: et remissa ad predictorum
Magni et Olaui fratrum instantiam: ⁊ re-
quisitionem in predictoꝝ omniū. ⁊ singu-
lorum fidem robur: et testimoniu me mea
propria manu subscripsi: et signo meo cō-
sueto signaui.

Ego sum deus tu⁹
qui tecum loqui vo
lo. Noli timere. ego
enim sum omnium
conditor: nõ decep/
tor. Non loquor ꝓ/
pter te solam: sed ꝓ
pter salutẽ omniũ
christianorum. Au
cris sponsa mea et
cannale meum: au/
dies ⁊ videbis spũa
lia ⁊ secreta celestia
et spũs meus rema/
nebit tecum vsqꝫ ad
mortẽ quia tibi tan
q̃ʒ instrumento no/
uo ostẽdere volo no
ua et vetera vt sup/
bi humilient. ⁊ hũi
les glorificentur. vt
mali emẽdent: ⁊ bo/
ni fiant meliores.

S. Birgitta
Sponsa christi.

Ego sum creator ce
li et terre maris: et
omnium que in eis
sunt. Qui et nunc
loquor tecum. Ego
elegi te: et assumpsi
te mihi in sponsam
vt ostendam tibi se/
creta mea: quia mi/
hi sic placet. Tu eti
am quodam iure fa
cta es mea cũ ĩ mor
te mariti tui: volun
tatem tuam in ma/
nus meas assigna/
sti. Et voluisti o mĩa
ꝓ me relinquere: ĩõ
oportuit me ꝓ tan
ta charitate tibi ꝓ/
uidere: ꝓpterea assu
mo te mihi in spon/
sam: ⁊ in meam pro
priam delectationẽ
qualem deuʒ decet
habere cum anima
casta.

Ora pro no
bis.

Orante beata Birgitta: apparuit ei christus: dicens. Dic ex parte mea fratri petro: quod ego sum similis domino cuius filij tenebantur captiui in duro cippo: Qui misit legatos suos: vt filij liberarentur: et vt premuneret alios: ne in manus inimicorum suorum inciderent quos putabant amicos. Sic ego deus habeo multos filios. i. christianos qui grauissimis laqueis dyaboli tenentur. Ideo ex charitate mitto eis verba oris mei.

Audi tu frater Petre: verba que per vnam feminam loquor: et scribe in lingua latina que ipsa tibi ex parte mea dicit. Et dabo tibi pro qualibet littera, non aurum vel argentum: sed thesaurum qui non veterascet. Et scias pro certissimo: quod tale opus facere volo per verba mea que tu scribis ab ore istius mulieris. vnde potentes humiliabuntur: et sapientes obmutescent: nec credas a maligno spiritu ipsa verba procedere que hec mulier tibi loquitur quia ea que dico: operibus comprobabo.

S. Birgitta
Sponsa christi.

Beate memorie dominus prior Petrus de Aluastra.

Filia dico tibi: Sicut Johannes euãgelista scripsit de spiritu meo futura q̃ vidit. Sic matthias cõfessor z pater tuus quem ego feci magistrum de eodem spiritu intelligit et scribit spũalẽ veritatez sacre scripture. Obedias ergo ei: ipse enĩ expertus est conflictum duorum spirituũ: scilicet veritatis et falsitatis. Sed ipse nõ credidit sensib᷒ suis, ideo liberatus est. Et fact᷒ est sciẽs ab In principio vsq̃ ad Alpha et o.

Quando iste magister matthias obiit Stockzolmis in regno Suetie: sancta Birgitta tunc existens romẽ orãdo audiuit in spiritu vocem sic dicẽtẽ. O felix tu magister Matthia: pro corona que tibi in celis fabricata est: Veni igitur iaz ad sapientiaz que nũq̃z finietur.

¶ Hic sepultus est in monasterio fratrum predicatorũ: sub eodẽ altari vbi venerat depositio domini de cruce.

S. Birgitta
Sponsa christi.

Beate memorie magister matthias sacre Theologie professor et canonicus Lincopeñ.

Incipit Prologus in libro Revelationum celestium Beate memorie domine Birgitte de Suecia: diuinitus sibi factarum: qui prologus fuit editus per venerabilem virum magistrū Mathiam de Suecia.

Stupor et mirabilia

Stupor et mirabilia audita sunt in terra nostra. A Mirabile siquidē erat q zelator legis moyses: igneam legem in visionē peccatorum de medio ignis zeli dei audiret. Sed stupendius est: q hodie humiles et mansueti spiritu: vocem iesu christi dei et hominis audiunt: vt olym helyas in sibilo aure tenuis audiuit. Qui tn̄ durissimū ignarum et rudem populum: zelo iusticie sue legi sic primum subdidit per timorē: nūc in lenitate misericordie: populū vtra q lege. scilicet veteri et noua eruditum: subdere disponit per amorem. Precesserat enim spiritus grandis terroris dei: subuertens montes superborum: et cōterens petras induratorū cordium: et commotio penitentie conturbantis mentes ad salutē: et ignis diuine dilectionis: in euangelio christi coruscantis: per euidentissima magne charitatis eius ad suos iudicia: qui semetipsum pro eis tradidit in mortem: ne ipsi in eternū morerent: et suorum ad ipsos semetipsos pro gloria eius tradentiū. Ut sic quodāmodo loquar: in hoc igne deus non sm̄ sue diuinitatis excellētiam: sed sm̄ nostre seruitutis humilem conditionem apparuit: in qua mundum redemit. B Et sequit iam sibilus lenitatis diuine misericordie. Dominico propter preces et merita matris misericordie virginis Marie ab estu peccati ad auram placidissime misericordie conuocans. Et in hac aura dominꝰ cui ꝓprium est misereri: omnipotentiā sue diuinitatis in sublimitate maxime miserationis manifestat. Ut inexcusabiles sint omēs: apparente diuino iudicio: qui misericordiam tam leniter et dulciter exhibitā cōtempserunt. Vel numquid non inexcusabiliter dignus est iusticia diuini iudicii feriri: qui tam dulcibus verbis et operibus quam huius reuelationis series continet oblatam sibi contemnit et respuit miserationem. Quapropter preparent omēs animos: expandant omnes voluntatum suarū sinus. Ut mensura misericordie bona. scilicet super meritum: conferta super speratum: coagitata super desiderium: et omnē cogitationē supereffluens: per mediatricem dei et hominū: a filio suo fonte scilicet omīs pietatis infundat. Nec suspectio vlla falsitatis spūo: mentibus ista legentium obrepat. Non enī credendum est q spiritus malignus: vel vere iustos decipiat: vel peccatores in melius cōuertat: vel charitatem quam non habet frigidis cordibꝫ infundere queat: vel in aliquo gloriam dei cui inuidet ꝓmoueat. C Sicut enim impossibile est: q spiritus veritatis vel loquatur mendacium: vel a iusticia quemq auertat: vel superbiam et inuidiam cordibꝫ sibi subditis inspiret: vel omnipotentis dei cōtemptū adducat. Sic spiritui falsitatis opposita horum malorum: propter inolitam ei malignitatem et nequiciam: omnino sunt interdicta. Aut siquis forte hoc vel aliquid horum bonorum: spiritui maligno possibilia esse ad faciendum contendat: consequens est: vt opposita horum spiritui benigno et sancto possibilia esse concedat. Et veniat inenarrabilis error: vt mala deo: et bona dyabolo tribuantur: et iustorum princeps et rector credatur dyabolus impiorum vero fautor et instigator deus esse blasphemetur.

Quod si quis vere iustum discernere velit: ne per fucatam iusticiam decipiatur: sciat q a vere iusto relegata sunt. Primū omnia vere mala q̄tum ad eternam mortem operantur, scilicet luxuria. cupiditas et superbia. D Deinde etiam falsa bona. scꝫ virtus. vane glorie ad se ostentandū vel pusillanimis ad iusticiam defendendū: vel amaro zelo feruens ad alios iudicandum: vt sic iniusticia sit humilis ex virtute: stabilis ex humilitate: tranquillus ex animi stabilitate: vnde et vere iustus: nec gloriam ꝓpriam querit: vt per hanc a dyabolo decipiatur: nec pusillanimitate a defensione iusticie recedit: vt per hoc a malignitate hominum vincatur: nec turbationibꝫ quibuscumq succumbit: vt statio animi eius a recte rationis fundamento: fernore impatientie euertatur. Non enim in hoc iustus non est quicumq: q et turbatio mentis accidit: si tamen turbatio cum a patientie et ceterarum virtutum fundamento non euertit: vnde et christus cum ex tristicia et turbatione agonie mentis dixisset ad patrē transfer calicem hunc a me ostendens q turbatio illa: quātum suum a fundamento virtutū nō euerteret: adiunxit. Verūtamen non sicut ego volo sed sicut tu. Nec minus hoc q̄ꝫ qd̄ superius dictum est: in ꝓallegata figura: notare poterit. E Spūs enim grandis est vana

f

gloria: que omnẽ virtutum eminentiã que
est in modum montium: oẽmq3 constantiaz
que est vt firmitas petraz subuertit: z ter
roꝛ cõminationis et persequentiũ cõmo-
uet coꝛda vt cedant importunitatib' ho-
minũ. Ignis q3 zeli exardescit nimio: nõ-
dum virtute patientie z mãsuetudinis ꝑ-
fecto: contra peccatoꝛes: vt patet in pharisi
seo qui de iusticia sua gloꝛiabat: z indigna
tionis igne cõtra publicanũ: sicut z symõ
contra magdalenã feruebat. Sed non est
in tali feruoꝛe dñs: z ideo dat dyabolo tem
ptandi et decipiendi locus. ¶ Talia de spõ
sa xpi: quã sibi in huiusmodi grẽ ministe-
rium elegerat: suspicanda non sunt. Que
adhuc in coniugio viuens: maritũ suum
ad cõtinentie perfectionẽ adduxit vt mul
tis annis simul sine exactione z redditiõe
debiti coniugalis viuerent. Iamq3 adhuc
ligata matrimonio: sobrietatẽ vidualez in
victu z vestitu preferebat: deuotioq3 coꝛ-
dis eius et oꝛationũ instantia: imaginaz in
ea future religionis et gratie perfectionẽ
premonstrabant. F Cumq3 iam a lege
viri soluta esset: bona sua heredib' et pau-
peribus distribuens: et a mundi retinacu-
lis se expediens: z xp̃m pauperem pauper
sequens: nihil sibi nisi simplicissimũ victũ
z vestitum contemptibilẽ retinebat. Pro-
pter quod z eam que omnẽ mundi conso-
lationẽ relecerat: xhristus mirandis conso
lationibus et gratijs visitabat. In quib'
omnibus non suam: sed dei gloꝛiam querẽs
latere quidez ob humilitatis custodiã ma-
luisset: nisi quantũ ad proximoꝛũ salutem
se per imperium spiritus: vel potius chri-
sti in spiritu sibi apparentis: certis se ꝑso-
nis manifestare iussa fuit. Optabatq3 ob-
probrijs z ↄtumelijs suis christi cumulare
gloꝛiam: veritate mansuetudine z iusticia
formam vite xp̃i in se exprimens: etiam a
minimis et vilibus personis gratis et im
pune ledi sufferebat. ¶ Quis talem vitam
existimet ludibrijs patere demonum: chri
stumq3 tante impietatis arguere audebit
vt non tueretur in se sperantẽ et nõ se sed
ip̃m ex dilectionis eius plenitudine glori-
ficantẽ? Vel numquid bonus sponsus: ca-
stam cõiugem et fidelem: exponit adulte-
ro illudendã? G Cedat igitur temeri
tas stulti iudicij: z detur locus gloꝛie z gra
tie dei: que tanto maioꝛ esse cognoscitur:
quãto ignoꝛantie z modice fidei nostre vi-
detur incredibilioꝛ. ¶ Quis enĩ nisi eius-
dem sp̃us grã preuentus credere poterit: ꝙ
xp̃s residens in celo: loquat' femine in hac
moꝛtalitate adhuc degenti? Sed sicut ex

ipsius xp̃i verbis accepimus. Cuz aspiciũ
tur montes et silue videtur celum: eminẽ-
tie eoꝛum licet non sit ꝓpinquũ. Sic z xp̃s
in celo regnans: spiritnali visione propin
quus videri poterit: quantũlibet coꝛpora
li presentia remotus sit: cum sine diuisione
localis distantia nequit prendicare. ¶ O
vere stupenda z sup admiranda apparitio
et gratia. Et certe oĩm nationũ que sub ce
lo est reuelanda: quia xp̃s tam grauiter fla
gicijs xp̃ianoꝝ lesus: vt vix vlle reliquie se-
minis iusticie inueniantur: misericoꝛdiam exhi
bet ingratis: z reos allicit ad veniam flagi
tandam. H Sane stupendioꝛ est hec
apparitio illa: quia se per carnem monstra
uit. Illa carnis superficiem carnalib' ocu
lis ingessit: hec deum z hominẽ sp̃ualibus
oculis ingerit. Per illam moriturus moꝛ
talibus loquebat': per hanc semper victu-
rus moꝛituris vt immoꝛtales fiant loqui-
tur. Per illam ambulans in terra in huma-
nis diuina monstrabat: per hanc regnans
in celo: humana diuinis reconciliat. In il
la debitũ iusticie moriendo ꝓ nobis soluit
in hac indebite nobis peccatoꝛibus miseri
coꝛdie munus largiri ꝑmittit. ¶ Tam stu
penda inq3 est hec admirabilis apparitio:
ꝙ vix credi põt. et a parua humani coꝛdis
capacitate comprehendi: virtus tanti mi
raculi. Nam licet ipsa ratio veritatem vir
tute plenam: in ipsis verbis z operibus q̃
in apparitione hac audiunt' et experimen
to probant' inueniat: infirmitas tamẽ ipsa
non capit: quod ratio audientium verba:
et experientiũ beneficia capiendum dicit.
I Nam et egoipse qui hec scripsi: licet
certissime mihi de hoc spiritu: per verba z
opera plene veritas constiterit: vix tamẽ
ipse capio: quod tamen omni acceptione
dignissimũ esse iudico. Nedum existimare
queam: omnes hoc auditoꝛes credere pos
se: qui verba non audierunt: et opera ne-
scierunt. Sicut de christi resurrectione di
citur: ꝙ paulatim per multa argumenta
monstrata est: quia totam simul nouitatẽ
miraculi fragilia moꝛtalium pectoꝛa ca-
pere non potuerunt. Sic z in hoc miracu
lo: xp̃m facturum credo longioꝛ articu-
lo tempoꝛis z magnitudinẽ miraculi: mul-
tis virtutum argumentis notam facere:
quã oculi coꝛdis peccatoꝛum assueti tene
bris: non possunt subito agnoscere. ¶ Hoc
tamẽ mentes oĩm: preparare ad facilioꝛẽ
acceptationẽ veritatis debet: ꝙ tot verba
totq3 miracula: non aliam fidem ꝑdicant
nisi quam xp̃s ꝑdicauit. Non nouum no
bis xp̃m inducunt: sed eundez qui pro no

bis passus sunt. Nihil veritati que in xpo est, subtrahunt aut addunt: sed misericordie q̄ tanto in eis abundātior ostendit: quanto iam peccatorum miseria: supra id quod vnq̄ fuerat cognoscit maior. K Gratias ergo patri misericordiarū et deo totius consolationis agamus: qui in tot senescentis mūdi miserijs: tot misericordijs occurrit miseris: ne labant in baratrū desperationis. ¶ Qui enī sobrie fideliterq̄ verba p̄sentis libri: que respectu multorum pauca sunt attendere voluerit: dubitare nō poterit verba nō illius que virtute vacua est: sed eius que virtute plena est veritatis: dici nō potuisse nisi a spū veritatis. Qui etiam opera eius pbare voluerit: inueniet fide dignos testes: quibus operum veritatē si voluerit comprobabit. ¶ Interim antē huius reuelationis facte ad p̄dictam dominā et transmissum ad me qui hunc plogum premisi vt ceteris illud notum facerē: taliter a xpo audiebat. ¶ Dyabolus tripliciter peccauit. scz superbia eo q ipsū bene creaui: cupiditate qua mihi non solum par: sed et superior esse ambiuit: et voluptate qua tm̄ deitatis mee gloria delectabatur: vt libenter si potuisset me occidisset: vt loco mei regnare potuisset. Et ob hoc de celo corruens. hys tribus peccatis mundum repleuit: et per ea humanum genus violauit.

L Propter qđ egoipse hoīem assumpsit et in mundū veni: vt humilitate mea: eius superbiam adnihilarem. Paupertate mea eius cupiditatem destruerem. Et grauissimam crucis penam subij: vt eius abhominabilem concupiscentiā exterminarem. Et hominū sanguine cordis mei et a morte mea celum aperirem: peccatis suis preclusum: si tamen ipse velit quantū in ipso est ad hoc operari. Sed nunc homīes regni Suecie: specialiter illud hominum genus qđ curiale seu militare dicitur: peccant sicut ante dyabolus peccauit. Superbiunt enī de pulcris corporibus: que eis dedi. Diuitias ambiunt: quas eis dare nolui. Abhominabili concupiscentia sic desiliūt: vt si eis possibile esset: magis me occiderent: q̄ voluptatibus suis carere vellent: aut iudicium meum horribile: quod eis pro peccatis suis imminet sustinerēt. Et ideo corpora illa de quibus superbiunt: occidenē gladio: lancea et securi. Membra illa speciosa de quibus gloriantur: bestie et volucres lacerabunt. Bona que contra voluntatem meā cōgregant: alieni diripient: et ipsi egebunt. M Propter abhominabiles autē voluptates suas patri meo tātū displicent: q eos admittere nō dignat ad faciei sue visionem. Et quia me si possent libēter occiderēt: ipsi ad inferna manibus dyaboli tradent: ab eo eterna morte occidendi. Hoc autē iudicium dudum ante regno Suecie superduxissem: nisi preces amicorum meorum q̄ inter eos sunt obsisterēt: qui me ad misericordiā inclinant. Et ideo veniet tempus: quando eosdem amicos meos ad me colligam: ne videant mala que illi regno superducam. Veruntamē aliqui amicorum meorum tunc viuent: et videbunt in cumulū meritorum suorum. Nunc igitur quia reges et principes et prelati: ex beneficijs meis me cognoscere nolunt: vt ad me veniāt: ego pauperes: debiles: infantes: et miserabiles psonas congregabo: quibus loca corum replebo ne in exercitu meo ob eorum absentiā aliquis sit defectus. ¶ Cum aūt persona cui hec fiebat reuelatio ingemisceret: et iudicium huius durum cōquereret: addidit dn̄s. Quādiu viuit homo: aditus celestis regni illi apertus est. Si ipsi noluerint mutare vitam: ego sententiam nolo mitigare. N

Sed et opera que ad presens occurrūt presentis veritatis confirmatiua hec sūt. Primum q vna ignara mulier hec proponit: que nec fingere vult cum sit nobilis et probate vite: in humilitate et viduitate viuens: et si vellet nesciret nec minimū confingere: cū sit simplicissima et mansuetissima. Secūdm est q conscriptor horum cum sit religiosissimus et simplicissimus: nulla ratione volens manū mittere ad scribendū: reputans se ppter ignorantiā suam ad tantum opus minus ydoneum: coactus fuit metu mortis a xpo: et fere mortuus donec consensit: et cōsensu facto: subito curatus est non successu temporis. Tercium est qđ vnus demoniacus in ostrogocia: presentibus duobus fidedignis testibus: ad verba oris predicti religiosi: quorum formam hec mulier a xpo audiuit: et frater scdm xpi imperium ad demonē dixit: purgatus est. Quartum est vt alter demoniac⁹ in Suecia: p̄sentibus tribus fidedignis testibus: eodem modo purgatus est: per eundē religiosum. Quintū est: conuersio vnius publice meretricis: per beate virginis cum xpo dicte domine apparentis subuentionē. Sextū est cōuersio plurī magnatorum in regno Suecie: qui tpe et loco vna voce cordis sui motionem in melius experti: nisi ingrati fuerint xpo ab ipo factā ad verba eius ab ipo missa fatebuntur.

Explicit Prologus.

Incipit primus liber Reuelationū ce
lestium domine Birgitte de suecia.

Erba domini nostri ihū christi:
v ad suam electam sponsam dile
ctissimam: de certificatione sue
excellentissime incarnatiōis. Et de im
probatione ꝓphanationis et fractiōis
fidei nostre et baptismi. Et qualiter ad
sui dilectionem inuitat prefatam dile
ctam sponsam.

Capitulū. I

Go sum creator celi et terre:
vnꝰ in deitate cū
patre et spiritu sancto. A Ego
sum qui ꝓphetis
et patriarchis lo
quebar: et quē ipsi
expectabant. Ob
quorꝫ desiderium
et iuxta ꝓmissio
nem meā: assumpsi carnē sine peccato et
concupiscētia: ingrediēs viscera virginea:
tanqꝫ sol splendens per lapidem mundissi
mū: Quia sicut sol vitrū ingrediendo non
ledit: sic nec virginitas virginis in assum
ptione humanitatis mee corrupta est:
¶ Ego aūt sic assumpsi carnem: vt non dere
linquerem deitatem. Et nō minor eram in
deitate cū patre et spū sancto: omnia regēs
et implēs: licet in vtero virginis essem cum
hūanitate. Quia sicut splendor nunqꝫ sepa
tur ab igne: sic deitas mea: nunqꝫ ab hūani
tate sepata est nec in morte. ¶ Deinde cor
pus ipsum mundissimū a pctō ꝓ pctīs om
niū a planta pedis vsqꝫ ad verticē: lacerari
volui et cruci affigi. Hoc etiā quotidie nunc
in altari immolaꝛ: vt tanto amplius me hō
diligeret: ꝛ frequentius beneficia mea reco
leret. Sed nūc ex toto oblitus ꝛ neglectus
sum et contēptus: et tanqꝫ rex a ꝓprio re
gno expulsus In cuius loco latro pessimꝰ
electus est et honoratus. B In hoīe
deniqꝫ regnū meum esse volui: ꝛ super eum
de iure rex et dn̄s esse deberem: quia feci eū
et redemi. Sed nūc fregit et ꝓphanauit fi
dem quā mihi ꝓmisit in baptismo: viola
uit et spreuit leges meas: quas ei ꝓposui.
Diligit voluntatē propriam: et me audire
contemnit. Insuper et pessimū latronem
dyabolum sup me exaltat: et ei fidem suaꝫ
dedit. Qui vere latro est: quia animā hoīs
quā sanguine meo redemi: ipse mala sugge

rendo et falsa pollicitādo ad se rapit. Nec
ideo rapit: quasi ꝙ potentior me sit: cū ita
sim potens: vt oīa possim verbo: ita iustus
vt nec minimū quid etiaꝫ si omnes sancti
rogarent me facerē contra iusticiam. Sed
quia hō libero arbitrio datus: voluntarie
mandatis meis contemptis cōsentit dya
bolo: ideo iustum est vt hō tyrannidē eius
experiaꝛ. Quia ipse dyabolus a me bonus
factus: ꝫ mala volūtate sua corruēs quasi
seruus meus est ad vindictā malorꝫ. Sed
licꝫ modo ita despectus sim: tn̄ ita miseri
cors sum: vt quicūqꝫ misericordiam meaꝫ
petierint: et se humiliauerint: indulgeo eis
quod cōmiserant: et ab iniquo latrone li
berabo eos. Qui aūt in contēptu meo per
stiterint: visitabo sup eos iusticiam meam
ita vt audientes ꝯtremiscent: et qui expe
rient dicent: ve quia vnqꝫ dn̄m maiestatis
prouocauimus ad iram. C Tu aūt filia
mea quaꝫ elegi mihi: et cum qua spū meo
loquor: dilige me toto corde. Non sicut fi
lium et filiā seu parentes: sed plusqꝫ aliqd
in mūdo. Quia ego qui creaui te: nulli mem
bro meo peperci ad suppliciū pro te. Et ad
huc sic charitatiue diligo animam tuam: vt
antequā ea carerem: adhuc iterū si possibile
esset pro ea cruci affigerer. ¶ Imitare hu
militatem meā: quia ego rex glorie ꝛ ange
lorꝫ: pannis vilibus indutus fui: ad colum
nam nudus stabam: omīa obprobria et de
risiones audiui auribꝫ meis. Prepone etiā
voluntatē meam volūtati tue: quia mater
mea domina tua: a principio vsqꝫ ad finē:
nunqꝫ aliud voluit nisi quod ego. Si hec
feceris: tunc cor tuū erit in corde meo ꝛ in
flammabit dilectione mea: quemadmodū
aridū aliquid facile inflammaꝛ ab igne: sic
anima tua implebiꝛ a me: et ego ero in te:
ita vt oīa tempalia sicut tibi amara: omīs
voluptas carnis q̄si venenū. Requiesces
in brachio deitatis mee: vbi nulla voluptas
carnis: sed gaudiū ꝛ delectatio spūs. Quia
aīa delectata: interius et exterius plena
est gaudio. Nec aliquid cogitat vel cupit:
nisi gaudiū quod habet. ¶ Dilige ergo me
solum: et omīa habebis que velis et abun
dabis. Nunquid non scriptū est: quod oleū
vidue non defecit: vsqꝫquo dn̄s dedit plu
uiam sup terram iuxta verbum prophete.
Ego sum verus propheta: si verbis meis
credideris et compleueris ea: oleū et gau
dium ꝛ exultatio tibi nō deficient: vsqꝫ in
sempiternum.

Verba dn̄i nostri iesu xp̄i ad filiaꝫ
in sponsam iam sibi assumptaꝫ de vere

fidei articulis. Et que sunt ornamenta et signa et volūtas. que sponsa respectu sponsi debeat habere.

Capitulū II

Ego sum creator celi

et terre maris: et omnium que in eis sunt. A Ego sum vnus cū patre et spūsancto. non sicut dij lapidei vel aurei vt olim dicebāt: nec plures vt tunc putabāt. sed vnus deus pater et filius et spūsanctus: trinus in psonis: vnus in substantia. Omīa creans et a nullo creatus: immutabilis et omnipotēs: manens sine principio ꝛ sine fine. ¶ Ego sum qui de virgine natus sum: nō amittens deitatē: sed eam associans hūanitati: vt in vna psona essē verus filius dei et filiꝰ virginis. ¶ Ego sum qui in cruce pepēdi et mortuus sum et sepultus: deitate illesa permanente. Quia licet ex hūanitate et carne: quam ego solus filius assumpsi mortuus sum. tū in deitate in qua cū patre et spūsancto vnus eram deus viuebam. ¶ Ego idem ipse sum qui surrexi a mortuis: et ascendi in celū: qui et nūc cum spiritu meo loquor tecū. ¶ Ego elegi te ꝛ assumpsi te mihi in sponsam: vt ostendā tibi secreta mea: quia mihi sic placet. Tu etiam quodam iure facta es mea: cū in morte mariti tui: volūtatem tuā in manus meas assignasti. Cū etiam eo defuncto cogitasti et rogasti: quō pauper ꝑ me esse posses. Et voluisti omīa ꝑ me relinquere: et ideo de iure facta es mea. Et oportuit me ꝑ tanta charitate tibi prouidere. Propterea assumo te mihi in sponsam: et in meam ꝓpriam delectationem. qualem deū decet habere cū anima casta. B Ad sponsam ergo ptinet paratam esse: qū sponsus voluerit nuptias facere: vt sit ornata decenter et mūda. Tūc bene mūdaris: si cogitatio tua sit semꝑ circa peccata tua. Quō te in baptismo de peccato ade mūdaui. Quotiens in petā lapsam te supportaui ꝛ sustinui. ¶ Debet etiā sponsa habere signa spōsi sui in pectore: hoc est attendere beneficia et opera que ꝑ te feci: scꝫ q̄ꝫ nobiliter te creaui: tibi dando corpus et animā. Q̄ꝫ nobiliter te dotaui: dando sanitatem et temꝑalia. Q̄ꝫ dulciter te redemi cum ꝑ te mortuus sū. et hereditatē tibi restitui. si volueris habere. Spōsa debet etiā facere voluntatē sponsi. Que est voluntas mea: nisi q̄ velis diligere me suꝑ omnia: et nihil velle aliud nisi me. ¶ Ego creaui oīa propter hoīem et subieci ei omnia: sed ipse omīa diligit preter me: et nihil nisi me odit. Ego et iterū emi hereditatē suam quā perdidit: sꝫ sic alienatus est ꝛ auersus a ratiōe vt magis vdit honorem istum transitoriū: qui nō est nisi spuma maris: ascendens q̄si mons in momento: et citius in nihilū depressa: q̄ꝫ honorem eternū in quo est perpetuum bonū. C Tu aūt sponsa mea: si nihil nisi me desideraueris: si omnia ꝑ me contempseris: non solū filios et parētes: sꝫ etiā honores ꝛ diuitias: ego dabo tibi stipēdium preciosissimū et dulcissimū. Non aurum et argentū: sed meipsum dabo tibi in sponsum et premiū: qui sum rex glorie. Si aūt erubescis esse paup et despecta: considera quia deus tuus p̄cedit te: quem serui et amici reliquerūt in terra: quia nō amicos terrenos quesiui: sed celestes. ¶ Q: si vereris et times pondus laboris et infirmitatꝭ cōsidera q̄ꝫ graue est ardere in igne. Quid mereceris si aliquem dūm temꝑalem sicut me offendisses? Ego cū q̄ꝫuis te toto corde diligam: tū contra iusticiam ne in vno puncto facio: quo minus sicut in omnibus membris deliquisti: sic et in omnibus satisfacias. Propter voluntatem tū bonam et propositū emendandi: iusticiam ꝛ misericordiam cōmuto: remittēdo grauiora supplicia ꝑ modica emēdatione. Ergo amplectere libenter modicū laborem: vt mūdata citius ad magnū premiū ꝑuenias. Decet enim sponsam cū sponso fatigari laboribꝰ vt eo fiducialius cū eo requiescat.

Verba dūi nostri Jesu xp̄i ad spōsam: de informatione dilectionis et honoris sponse ad ipsum sponsum. Et de odio iniquoꝝ ad deum. Et de dilectione ad mundum.

Capit. III

Ego sum deus tuus ꝛ

dominus quem colis. B Ego sum ille qui celū et terram potentia mea sustento: et non aliquibus rebus alijs sustentantꝛ vel colūnis. Ego sum qui sub specie panis in altari quotidie verus deus et verus homo īmolor. Ego idē sum qui te elegi. Honora patrem meū. Dilige me. Obedi spiritui meo. Defer matri mee: tanq̄ꝫ domine tue. Honora omnes sctōs meos. Obserua fidē rectam: quā ille te docebit: qui duoꝝ spirituū conflictum falsitatis: scꝫ et veritatis in se expertus: auxilio meo deuicit. Custodi humilitatem veram. Que est hūilitas vera: nisi talem se ostendere qualis est: et laudem deo ꝑ bonis datis tribuere? B Sed nunc multi odiunt me: et facta mea et verba reputāt dolorem et vanitatem: adulterꝫ autem id est

dyabolum amplectunť et diligunt. Quid/
quid enim faciunt pro me: cū murmure et
amaritudine est. Nec ɔfiterenť nomē meū
si nō timore hoīm confunderenť. Mundū
aūt sic sincere diligūt: ꝙ nocte et die in la
bore eius non lacessunt: et in amore eius
semꝑ feruent. Horum seruicium sic mihi
placet: ac si quis daret inimico suo pecuni
am ad hoc: vt interficiať filius eius. Sic
faciūt ipsi: dant eñ in modicam elemosi/
nam: et labijs honorāt me ad hoc: vt mun
dana ꝓsperitas eis succedat: et maneant
in honore et petō suo vnde occidiť bonus
animus coꝝ a ꝓficiendo in bono. Si antē
tu me diligere volueris toto corde: et nihil
desiderare nisi me: attraham te ad me per
charitatem: sicut magnes id est lapis cala
mite attrahit sibi ferrū: et collocabo te in
brachio meo. Quod tā forte est: vt nullus
possit extēdere. Tam rigidū: vt extensum
nullus sufficit incuruare. Tam etiā dulce
est: vt omnia aromata vincat. Et nullam
comparationē cum mūdi delectationibus
habeat. ℭ Declaratio. ℭ Iste doctu
rus sponsam xp̄i. fuit quidam sanctus vir
magister in theologia: qui vocabatur ma/
gister Mathias de suecia: canonicus lin/
copeñ. qui glosauit totam bibliam excellē
ter. Et iste fuit temptatus a dyabolo sub/
tilissime: de multis heresibus contra fidez
catholicam: quas omnes deuicit: cum xp̄i
adiutorio: nec a demone potuit supari: vt
in legēda vite sancte Birgitte clarius con
tineť. Et iste magister mathias cōposuit
ꝓlogum istorum libroꝝ: qui incipit. Stu/
por et mirabilia ꝛc. Fuitq; vir sanctus et
potens spūaliter ope ꝛ sermone. ℭ Hic qū
obijt in suecia: sponsa xp̄i tunc consistens
rome: orando audiuit in spū vocem sic di/
centem. O felix tu magister mathia: p co/
rona que tibi in celis fabricata est. Veni
igiť iam ad sapientiam que nunq̄ȝ finieť.
ℭ De eodem habetur etiam. i. li. cap. lij. b.
Item. v. lib. interro. vltima. respon. iij. d.
Item. vi. lib. lxxv. a. et lxxxix.

Verba dn̄i nostri ihū xp̄i ad spon/
sam: qualiter nō debeat timere de sibi
ab eo reuelatis. nec cogitare ꝙ mali/
gni spiritus sint. Et de doctrina cogno
scendi bonum vel malignum spiritum.
Cap. IIII

Ego sum creator tuus
et redemptor. Quare ti
muisti de verbis meis? Et cur co/
gitasti de quo spiritu essent: de bono an de
malo? Dic mihi quid inuenisti in verbis
meis: quod ɔscientia tua nō dictabat tibi
faciendū? Aut nunquid aliquid p̄cepi tibi
contra ratiōem? Ad que sponsa respondit
Nequaq̄ȝ: sed omnia illa sunt vera: et ego
male erraui. Respondit spūs seu sponsus.
Ego p̄cepi tibi tria: ex quibus tu posses co
gnoscere spūm bonum. Precepi tibi hono
rare deum tuū qui te fecit. et omia que ha
bes dedit tibi. Hoc tibi dicit ratio tua eū
honorare pre oibus. Ego p̄cepi tibi fidem
tenere rectam. Credere. scȝ: sine deo nihil
esse factum: sine deo nichil posse fieri. Pre/
cepi etiā tibi diligere continentiā rationa
bilem omniū reꝝ. Quia mundus ꝓpter ho
minem factus est vt hō eo ad necessitatem
vtereť. Sic etiaȝ ꝑ tria istis contraria po/
tes cognoscere spiritum immundū. Ipse
suadet tibi laudem ꝓpriam querere: et de
dotis tibi superbire. Ipse suadet etiaȝ tibi ꝑ
fidiam. Ipse suadet etiā tibi incontinen/
tiam oīm membroꝝ: et omnium reꝝ: et ad
hec inflammat coꝛ. Ipse quoq; quandoq;
decipit sub specie boni. Propterea p̄cepi
tibi semꝑ discutere conscientiā tuam: et sa
pientibus spūalibus apire eam.
Propterea non dubites tūc spiritum dei
boni esse tecum: cū nihil aliud desidera/
ueris nisi deū. et de eo tota inflammaris.
Hoc ego solus possum facere: et impossibi
le est dyabolo appropinq̄re tibi. Sed nec
alicui malo homini pōt appropinq̄re: nisi
permittať a me: vel ꝓpter petā: vel ꝓpter
aliquod occultū iudicium mihi cognitū:
quia ipse creatura mea est: sicut alia omia
et a me bene factus fuit: sȝ malicia sua ma
lus est: ideo ego sum dominus sup eum.
ℭ Ideo aliqui imputant mihi falsam cul/
pam: qui dicūt ꝙ illi qui mihi seruiūt ex/
nimia deuotiōe: dicunť insanire et habere
demoniū. Ipsi similem me faciūt homini:
qui castam habens vxorē: et in virū suum
bene confidentē: supponit eam adultero.
Talis ego essem si hoīem iustum habentē
ad me charitatis aīm: dimitterem demoni
tradi. Sed qꝛ fidelis sum: iā nullus mihi
deuote seruiētis anima dn̄abitur demon.
Licet autem qūq; amici mei quasi amen/
tes videnť: hoc tū non est ꝓpter passionez
demonū: nec qꝛ seruiunt mihi ex feruenti
deuotione sed ꝓpter defectum cerebri. vel
ꝓpter aliam occultam causam: que est illis
ad humiliationem eoꝝ. Potest etiam fieri
qūq;: ꝙ dyabolus accipit potestatez a me
super carnem bonoꝝ hoīm: ad eoꝝ remu/
nerationē. Aut ꝙ obumbret conscientias
eorum: sed in animas eorum qui in me ha
bent fidem et dilectionem: nunq̄ȝ potest

dominari.

Verba maximi amoris ad xpi sponsã in figura mirabili de castro nobili p qd ecclesia militans designatur. Et qualiter precibus gloriose virginis et sanctorũ: adhuc ecclesia dei reedificabitur.

Cap. V

Ego sum creator omnium. Ego rex glorie et dominus angelorum. A Ego fundaui mihi castrũ nobile: et posui in eo electos meos. Cuius fundamentũ inimici mei perfoderunt: et preualuerũt in amicos meos in tm̃ q de pedibus amicorũ meorũ: ligno est cippo cõstrictis: exit medulla. Os eorũ contunditur lapidibus: et fame et siti cruciantur. Insuper et dñm eorũ persequuntur. Iam amici mei petunt gemitibus auxiliũ iusticia clamat vindictam: misericordia tamen dicit parcendũ. ¶ Tunc et ipse deus ait ad celestem exercitũ qui astabat. Quid videtur vobis de istis qui castrũ meũ occupauerũt? Qui quasi vna voce responderũt omnes. Domine in te est omis iusticia: et in te oĩa videmus. Tu existens sine principio et sine fine filius dei: tibi datũ est omne iudiciũ: tu iudex eorũ es. Et ille ait. Licet omia scitis in me et videtis: tñ propter hanc sponsam que astat: dicite iudiciũ iustum. Et illi dixerũt. Hec est iusticia: vt qui suffoderũt murũ: puniãtur vt fures. Et qui in malicia cõsistunt: puniantur vt inuasores. Et qui capti sunt liberentur: et famelici saturentur.

B Tunc loquebatur mater dei maria tacens in voce priori dicens. Domine mi et fili charissime: tu fuisti in vtero meo verus deus et hõ. Tu me que eram vas terrenũ dignatiõe tua sanctificasti. Supplico miserere eis adhuc semel. ¶ Tunc respondit dñs ad matrem. Benedictũ sit verbũ oris tui. Hoc quasi odor suauissimus ascendit in deitatem. Tu angelorũ et omniũ sanctorũ gloria es et regina: quia a te deitas cõsolata est et omnes sancti sunt letificati. Et quia tua volũtas a principio iuuẽtutis tue erat sicut mea: ideo faciam adhuc semel quod vis. ¶ Ad exercitũ autẽ ait. Quia vos viriliter certastis: ideo propter charitatem vestrã placabor adhuc. Ecce ego propter preces vestras: reedificabo murũ meũ. Saluabo et sanabo eos qui vi oppressi sunt: et in centuplũ honorabo illos pro contumelia quam passi sunt. Violentis autẽ si misericordiam petierint: pacẽ et misericordiam dabo. Qui aũt contempserint: iusticiã meam sentiẽt. ¶ Deinde ait ad sponsam. Sponsa mea ego elegi te: et induxi te in spiritum meum. Tu audis verba mea et sanctorũ meorũ: qui licet omnia vident in me tñ propter te locuti sunt vt tu intelligeres. Quia tu que adhuc es in carne nõ potes ita videre in me: sicut hij qui spiritus sunt. Nunc etiam ostendã tibi quid ista significent.

C Castrũ illud quod supra dixi est ipsa sctã ecclesia: quã de sanguine meo et sanctorũ meorũ edificaui: et cemẽto charitatis mee cõiunxi: et posui in ea electos meos et amicos. Fundamentũ huius est fides scz credere me iustũ iudicẽ et misericordem. Sed nũc suffossum est fundamentũ quia omnes credũt me et predicant misericordem: sz quasi nullus pdicat nec credit me esse iuste iudicantẽ. Ipsi habent me quasi iniquũ iudicẽ. Iniquus enĩ esset iudex: qui ex misericordia iniquos dimitteret impunitos: vt iniqui iustos eo magis opprimerẽt. Sed ego sum iustus iudex et misericors: ita q nec minimũ pctm̃ relinquam impunitũ: nec minimũ bonum irremuneratũ. ¶ Per huius muri suffossionẽ intrauerũt illi in sanctã ecclesiã: qui absq; timore peccãt qui iustũ me esse negant: et amicos meos sic cõturbant. quemadmodũ illos qui sunt in cippo. Non est eisdem amicis meis gaudiũ nec cõsolatio: sed omne obprobriũ et omnis dolor eis imponitur: tanq demoniacis. Si veritatẽ de me dixerint: confutantur: et mendaces arguuntur. Vehementer sitiũt audire vel loqui recta: sed nõ est qui eos audiat: vel eis recta loquatur. ¶ Ego quoq; dñs et creator blasphemor. Dicunt enĩ. Nescimus si est deus. Et si est nõ curamus. Vexillũ meum cõsternunt et conculcant: dicẽtes. Quare passus est? Quid pdest nobis? Si velit dare nobis volũtatem nostrã: sufficit nobis: et habeat ipse regnum suũ et celum. Ego quoq; ad eos ingredi volo: sz ipsi dicunt ante moriemur: q voluntatẽ nostrã relinquamus.

D Ecce sponsa mea quales ipi sunt. Ego feci eos: et vno verbo possem delere. Quõ superbiunt contra me. Nunc aũt propter preces matris mee et omniũ sanctorũ: adhuc ita misericors sum et patiens: q mittere eis volo verba mea: que de ore meo pcesserũt et offerre eis misericordiã meam. Si recipere voluerint placabor: sin aũt sentient meã iusticiam. Ita q sicut fures publice coram angelis et hominibus confundentur: et ab omibus diiudicabuntur. Sicut enĩ homines in furca suspẽsi deuorantur a coruis: sic isti a demonibus deuorabuntur nec cõsumentur. Sicut etiã illi qui puniunt in cippo

hgueo:nullā requiem inuenient ibidem:sic isti habebūt vndiq̄ʒ dolorem et amaritudinem. Fluuiꝰ ardentissimus fluet in os eoꝝ nec implebit venter:ſʒ ad suppliciū de die in diem renouabunt. Amici aūt mei salua būt: et de verbis que ꝓcedūt de ore meo consolabunt. Iusticiā meam cū misericordia videbūt. Induam eos armis charitatꝫ mee: et sic fortes eos faciam. ꝙ aduersarij fidei cadent retrorsum quasi lutū. Et erubescent ꝑpetuo cū videbūt iusticiā meam et eo ꝙ patientia mea abusi sunt.

Verba xpi ad sponsam qualit eius spūs cū iniquis esse non pōt. Et de separatione maloꝝ a bonis et de missiōe bonoꝝ et spūalibus armis armatoꝝ in bellum: idest ꝯtra mundū. Cap. VI

Amici mei sūt quasi

bestie ferocissime: que nunq̄ʒ satiari possunt nec quiescere. A Horū cor sic est vacuū a charitate mea ꝙ nunq̄ʒ in eo intrat cogitatio passiōis mee. Nunq̄ʒ semel adhuc processit de intimo corde eoꝝ hoc verbum. Dñe redemisti nos laus sit tibi pro amara passione tua. Quō spūs meus potest esse cū eis: qui nullā diuinam charitatē habent ad me: Qui vtro voluntatē suam ꝑficiant: libenter produnt alios. Ipsoꝝ cor plenū est verminibus vilissimis: id est affectionibꝫ mūdi. In ore eoꝝ posuit dyabolus stercus suū: et ideo non placent eis ꝟba mea. Ideo ego sepabo eos ab amicis meis: cū serra mea. Et sicut non est mors vlla: morte serre amarior: sic non est suppliciū quo nō participes fiant: et secabunt per mediū a dyabolo: et diuidentur a me: sic sunt odiosi mihi: ꝙ etiam omēs qui adherent eis sepabunt a me. B Ideo mitto amicos meos: vt diuidāt dyabolos a membris meis: qꝛ ipsi vere sunt inimici mei. Mitto ergo eos quasi milites in bellū. Omnis eīn qui affligit carnē suam: et abstinet se ab illicitis: ꝟe miles meꝰ est. Ipsi habebūt ꝓ lancea verba mea: que ore meo locutus sum. In manu gladiū id est fide. In pectore coꝝ erit lorica charitatis: vt quicq̄d acciderit: non minus diligant me. Clipeū patientie debent habere ad latus: vt oīa patienter sustineāt. Ego eīn inclusi eos quasi aurū in vase: et nūc exire debent et incedere viā meam. ¶ Ego nō poteram scd̄m iusticiam ordinatam: ingredi in gloriam maiestatis absq̄ʒ tribulatione cū humanitate mea: quō ergo ipsi intrabūt: Si dñs eorum patiebat: non mirum si et ipsi patiant. Si dñs sustinuit verbera: nō magnum si ipsi sustinebūt verba. Nō timeant quia ego nūq̄ʒ relinquo eos. Sicut impossibile est dyabolo cor dei tāgere ꝛ diuidere sic impossibile est dyabolo separe eos a me. Et quia ipsi sunt quasi aurū purissimū in conspectu meo: ideo si modico igne ꝓbentur: non tn̄ relinquo eos: sed est ad eorum maiorem remuneratiōem.

Verba ꝟginis gloriose ad filiam de mō induendi: et q̄lia debēt esse vestimēta et ornamenta quibus debet esse ornata filia et induta. Cap. VII

Ego sum maria. que

e peperi verū deum et veruʒ hoīem filiuʒ dei. A Ego sum regina angeloꝝ. Filius meus diligit te toto corde. Ideo dilige tu eum. Tu debes esse ornata honestissimis vestibꝫ. Que quō et quales debeant esse monstrabo tibi. Sicut eīn tu prius habuisti camisiam: inde tunicā: calceos: palliū: et monile in pectore: sic nunc spūaliter habere debes. Camisia est contritio. Sicut eīn camisia ꝓpinquior est carni sic contritio et cōfessio: prima via est conuersionis ad deū. Qua mēs que gaudebat in peccato mundat: et caro sordida refrenat. Calcei duo: sunt duo affectus. Volūtas scʒ emendandi cōmissa: et voluntas faciendi bona: et abstinēdi a malis. Tunica tua est spes ad deuʒ: qꝛ sicut tunica habet duas manicas: sic in spe sit iusticia et misericordia. Vt sic speres de misericordia dei ꝙ nō negligas iusticiā eius. Et sic cogita iusticiā eius et iudiciū. vt nō obliuiscaris misericordiā. Quia nec iusticiā aliquam facit sine misericordia. nec misericordiā sine iusticia. B Palliū est fides. Sicut eīn palliū omnia operit: et oīa in eo concludūtur: sic fide hō omnia pōt comprehendere et attingere. Hoc palliū debet esse respersum signis charitatis sponsi tui. Quō scʒ creauit te: quō redemit. Quō enutriuit te et induxit te in spūm suum: ꝛ aperuit tibi oculos spūales. ¶ Monile est consideratio passionis eius. Hoc sit iugiter fixum in pectore tuo. Quō derisus ꝛ flagellatus: quō sanguinolentꝰ: et omnibus neruis ꝯfossis viuus stabat in cruce. Quomō in morte et passione doloris acutissimi: totuʒ corpus cōtremuit. Quō in manus patris cōmendabat spūm. Hoc monile semꝑ sit in pectore tuo. ¶ Corona sit in capite tuo: idest castitas in affectu: vt malles pati verbera: q̄ʒ inquinari amplius. Inde sis verecūda et honesta. Nihil cogita: nihil desidera: nisi

Nota | Ego nō poteram

deum tuū:creatorem tuū quem cū habue
ris:omīa habes. Et sic ornata expectabis
sponsum tuū. birgitta

Uerba celi regine ad filiā dilectā: In
formantia qualiter filium vna cū matre
debeat diligēt laudare. Cap. VIII

Ego sum regina celi.

e Tu sollicita es quō laudare me de
bes. Scias ꝑ certo: ꝙ omis laus
filij mei: laus mea est. Et q̄ inhonorat eū:
inhonorat me. Quia ego sic feruenter di
lexi eū et ipse me: ꝙ quasi vnum cor ambo
fuimus. Et ipse me que eram vas terrenū
sic honorifice honorauit: vt supra om̄s an
gelos me exaltaret. Sic ergo laudare de
bes me. ¶ Benedictus sis tu deus creator
omniū: qui in vterꝰ marie virginis descen
dere dignatus es. Benedictus sis tu deus
qui cū maria virgine esse sine grauamine
voluisti: et de ea immaculatā carnem: sine
pctō sumere dignatꝰ es. Benedictus sis
tu deus: qui ad virginē cum gaudio aīe
eius et omniū membroꝝ venisti: et cū gau
dio omniū membroꝝ eius sine pctō de ea
ꝓcessisti: Benedictꝰ sis tu deus qui mariā
virginem matrē tuam: post ascensionem
tuā crebris cōsolationibus letificasti: et ꝑ
teipsum eam cōsolando visitasti. Benedi
ctus sis tu deus: qui corpus et animā ma
rie ꝟginis matris tue in celū assumpsisti:
et sup omnes angelos iuxta deitatē tuam
honorifice collocasti. Miserere mei ꝑpter
preces eius.

Uerba regine celi ad dilectā filiā de
amore dulcissimo: quē filius hebuit ad
matrem virginē. Et qualiter ex coniugio
castissimo xpi mater fuit concepta: et in
vtero sanctificata. Et qualit assumpta.
in corpe et anima fuerit in celū. Et de
eius nominis ꝟtutibus. Et de angelis
bono et malo hominibus deputatis.
Capitulū. IX

Ego sum regina celi.

e A Dilige filiū meū. quia ipse
honestissimus est: et cum eum ha
bueris: omnem honestatē habes. Ipse est
etiā desiderantissimus: et cū eū habueris
omīa desiderabilia habes. Dilige etiā eum
quia ipse est virtuosissimus. et cū eum ha
bueris omēs virtutes habes. Ego volo tibi
dicere q̄ dulciter ipse dilexit corpus meū:
et q̄ dulciter animā meam: quantū etiā
honorauit nomen meū. Ipse filius meus
prius me dilexit q̄ ego eum: quia creator
meus est. Ipse coniugiū patris mei et ma
tris: tanta castitate cōiunxit. vt tūc non in
ueniret castius coniugiū et nunq̄ conue
nire vellent nisi iuxta legem: solummodo
causa suscitādi ꝓlem. Et cum sibi nuncia
tum esset ab angelo ꝙ virginē parerent:
vnde salus mūdi ꝓcederet: magis voluis
sent mori q̄ carnali amore cōuenire: et vo
luptas in eis mortua erat. B Tamē
ꝑcerto dico tibi: ꝙ ex charitate diuina: et
ex verbo angeli nūciātis conuenerunt carne
nō ex concupiscentia aliqua voluptatis: sed
contra voluntatē suam ex diuina dilectio
ne: et sic ex semine eoꝝ per diuinā charita
tem: caro mea cōpaginata est. Facto autē
corpe meo: deus a diuinitate sua animam
creatā immisit corpi. et mox aīa cū cor
pore sanctificata est: quā angeli custodie
bant et seruabāt die ac nocte. Cū autem
anima sanctificaret et corpi coniungeret
tāta matri mee aduenit leticia: vt impos
sibile esset dictu. Deinde cōpleto cursu vite
mee: primo animā meam quia ipsa domina
erat corpis: ad deitatem excellentius cete
ris eleuauit. Inde corpus meū: vt nullius
creature corpꝰ sit tam ꝓpinquū deo sicut
meū. Ecce quantū filius meus dilexit ani
mam meā et corpus. Sed aliqui sunt qui
maligno spū negant me assumptā corpe
et anima: aliqui etiā quia nesciūt melius.
Sed ista est ꝑ certissimo rei veritas: ꝙ cū
corpe et anima ad deitatē assumpta sum.
C Filius meus quantū etiam hono
rauit nomen meū: audi. Nomen meū est.
Maria sicut legit in euāgelio. Hoc nomē
cum angeli audiūt gaudent in cōscientia
sua: et regratiant deo: qui ꝑ me et mecum
talem gratiā fecit: et ꝙ vident ipsi huma
nitatē filij mei in deitate glorificatā. Illi
qui in purgatorio sunt: vltra modū gau
dent: tanq̄ eger in lecto iacēs: si audierit
ab aliquibus verbū solacij: et quod ei pla
cet in aīo: ꝙ statim exultat. Angeli etiam
boni audito hoc noīe statim appropinquāt
magis iustis: quib; dati sunt ad custodiā
et gaudent de ꝓfectu eoꝝ: quia omnibus
hoībus angeli boni dati sunt ad custodiā:
ꝛ angeli mali ad ꝓbationē. Non sic ꝙ ipsi
angeli separent a deo: sed aīe sic seruiūt
vt non relinquant deū: sed iugiter sunt in
cōspectu eius: et tū inflammant et incitāt
aīam ad agendum bonū. D Omnes
etiā demones verent hoc nomen et timēt
Qui audientes hoc nomen Maria: statim
relinquūt animā de vnguibus quibus te
nebant eam. Sicut enī auis que in ꝑdam
vngues et rostrū habet: si audierit sonum

aliquẽ reliquit predam: et cũ nihil operis sequi videt statim revertit ad eandẽ. Sic demones audito nomĩe meo: statim relinquunt aĩam quasi territi: sed iterũ advolant et revertunt ad eam: quasi sagitta velocissima: nisi aliqua emẽdatio subsequatur. Nullus etiã tam frigidus ab amore dei ẽ: nisi sit damnatus: si invocaverit hoc nomẽ hac intentione: vt nunq̃ reverti velit ad opus solituz: q̃ non discedat ab eo statim dyabolus: ꝛ nunq̃ amplius revertit ad eũ nisi resumpserit voluntatẽ peccandi mortaliter. Tamẽ quandoq̃ permittit ei turbare eum: ꝓpter maiorem remuneratõem eius: sed non possidere.

Verba virginis marie ad filiã: vtilẽ doctrinã qualiter debeat vivere ponẽtia: et multa mirabilia xpi passionis declarantia. Cap. X

Ego sum regina celi

c mater dei. A Ego dixi tibi q̃ habere debeas monile in pectore tuo. Nunc aũt plenius monstrabo tibi: q̃ ego a principio cũ audirem et intelligerẽ deuz esse: semꝑ sollicita et timorata fui de salute et observãtia mea. Cum aũt audissem plenius: ipsum deũ esse creatorẽ meũ: et iudicem de oĩbus actibus meis: intime dilexi eũ: ꝛ omni hora timui ꝛ cogitavi ne eum verbo vel facto offenderẽ. Deinde cũ audissem eũ dedisse legem populo et ꝑcepta sua: et fecisse cum eis tanta mirabilia proposui firmiter in animo meo nihil nisi ipsum diligere: et amara mihi erant mundana vehemẽter. ¶ Post hec audito etiam q̃ ille idem deus redempturus esset mundum et nasciturus de virgine tanta circa eũ charitate affecta fui: q̃ nihil nisi deum cogitabam: nihil volebaz nisi ipsum. Ego elongavi me quantum potui a colloquiis et presentia parentũ et amicoꝝ. Et omĩa que habere potui: dedi indigentibꝰ. Nihil q̃ nisi victũ tenuem ꝛ vestitum reservavi Nulla mihi nisi deꝰ placuerũt. Ego semꝑ in corde meo optavi: vt viverem ad tempꝰ nativitatis eius: si forte fieri mererer ancilla idigna matris dei: Vovi etiã in corde meo si esset ei acceptabile: observare virginitatem. Nihil vnq̃ possidere in mundo. Si aũt aliter vellet deus: fieret voluntas eius et nõ mea: quia credebam eum omĩa posse: et velle nihil nisi mihi vtile: ideo ei omnẽ voluntatem meã commisi. B Instante vero tempore: quo ſm constitutionem virgines presentabant in templo domini: affui ꝛ ego inter eas ꝓpter obediẽtiã parentũ meoꝝ: cogitans mecũ deo nihil esse impossibile. Et q̃ ipse sciebat me nihil desiderare: nihil velle nisi se: posset me servare in virginitate si ei placeret: sin aũt fieret volũtas eius. ¶ Auditis aũt omnibus que mandata erãt in templo: regressa domum ampliori q̃ prius ardebã amore dei et novis quotidie inflãmabar estibus ꝛ desideriis amoris. Propterea plus solito ab omnibus me elongavi et fui sola noctibus ac diebus: timens vehemẽtissime: ne os loquereꝛ vel auris audiret aliqua ꝯtra deuz meũ: vel oculi mei viderẽt aliqua delectabilia. Timida quoq̃ fui in silẽtio ꝛ multũ anxia: ne forte silerez ea q̃ magis loqui debuissem. Cumq̃ sic turbarer in corde sola mecũ: spemq̃ meam omnem cõmitterem deo: ilico venit in mentẽ meã cogitare dei magnã potentiam. Quõ ei serviũt angeli et oĩa creata. Qualis gloria eiꝰ est: que est ineffabilis et interminabilis. C Et cũ hoc mirarer: vidi tria mirabilia. Vidi nanq̃ sydus: sed nõ quale fulget de celo. Vidi lumen sed non qualez lucem que lucet in mundo. Sensi odorem: nõ qualis herbaꝝ vel aliquid tale: sed suavissimũ et fere ineffabilem: quo tota replebar ꝛ pre gaudio exultabã. Inde statim audivi vnã vocem sed nõ de ore hũano. Et ea audita satis timui: reputans ne forte esset illusio. Et statim apparuit ante me angelus dei q̃si homo pulcerrimus: sed nõ carne vestitus: q̃ dixit ad me. Ave gratia plena ꝛc. ¶ Quod cum audissem: mirabar q̃d significaret hoc vel cur talem ꝓferret salutatiõem. Sciebam enĩ me esse credebã indignã ad aliquid tale vel ad aliquid boni. Deo tñ non esse impossibile facere quidq̃d vellet. Tunc secundo angelus ait: quod nascet in te sanctũ est: et vocabit filius dei: ꝛ sicut ei placuerit sic fiet. Nec tñ credebam me dignã. Nec quesivi ab angelo quare vel quãdo fiet: ſz quesivi quõ fiet: q̃ ego indigna ſm mater dei que et virum non cognosco. Et rñdit mihi angelus sicut dixi: deo nihil esse impossibile: sed quicquid ipse vult facere: fiet ꝛc. ¶ Quo verbo angeli audito: ferventissimũ affectuz habui esse mater dei: et loquebat anĩa mea pre amore. Ecce ego fiat volũtas tua in me. Ad quod verbũ: ilico concipiebatur filius meus in vtero meo: cũ ineffabili exultatione anĩe mee et omniũ membroꝝ. D Cumq̃ haberem eũ in vtero portabã eum sine dolore: sine gravedine: et tedio ventris. Humiliabã me in oĩbus: sciens eum esse oĩpotentẽ quem portabã.

Quando vero peperi eum: sine dolore et peccato peperi eum sicut et concepi: cum tanta anime et corporis exultatione: quod pedes mei pre exultatione: non sentiebant terram ubi stabant. Et sicut in omnia membra mea cum gaudio totius anime mee intravit: sic cum gaudio omnium membrorum exultante anima in effabili gaudio: sine lesione virginitatis mee exivit. ¶ Cumque conspicerem et considerarem pulcritudinem eius: anima mea quasi rorem pre gaudio stillabat: sciens me indignam ad talem filium. ¶ Quando vero considerabam loca clavorum in manibus et pedibus: quos secundum prophetas crucifigendos audivi: tunc oculi mei replebantur lacrimis: et cor meum quasi scindebatur pre tristicia. Et cum filius meus inspexit oculos meos lacrimantes: tristabatur quasi ad mortem. Cum vero considerarem potentiam deitatis eius consolabar iterum: sciens quod ipse sic vellet: et sic expediret: et omnem voluntatem meam conformaui voluntati eius. Et sic semper erat leticia mea: mixta cum dolore. E Instante tempore passionis filii mei: rapuerunt eum inimici eius: percutientes eum in maxilla et collo. et conspuentes illuserunt ei. ¶ Deinde ductus ad columnam personaliter se vestibus exuit. Personaliter ad columnam manus applicuit quas inimici sine misericordia ligaverunt. Alligatus autem nihil omnino operimenti habebat: sed sicut natus est sic stabat: et patiebatur erubescentiam nuditatis sue. Consurrexerunt autem inimici eius: qui fugientibus amicis suis undique astabant: et flagellabant corpus eius: ab omni macula et peccato mundum. Ad primum igitur ictum: ego que astabam propinquius cecidi quasi mortua. et resumpto spiritu vidi corpus eius verberatum: et flagellatum usque ad costas: ita ut coste eius viderentur. Et quod amarius erat: cum retraherentur flagella: carnes ipsis flagellis sulcabantur. Cumque filius meus totus sanguinolentus: totus sic laceratus stabat: ut in eo non inveniretur sanitas nec quid flagellaretur: tunc unus concitato in se spiritu quesivit. Numquid interficietis eum sic iniudicatum? et statim secuit vincula eius.

F Inde filius meus induit se vestibus suis. Tunc locum ubi stabant pedes filii mei totum repletum vidi sanguine: et ex vestigiis filii mei cognoscebam incessum eius. Quo enim procedebat: apparebat terra infusa sanguine. Nec ipsi patiebantur ut se indueret: sed compulerunt et traxerunt eum ut acceleraret. Cum autem duceretur quasi latro: ipse filius meus extersit sanguinem ab oculis suis. ¶ Cumque iudicatus esset: imposuerunt sibi crucem portandam. Quam cum ad modicum portasset: veniens unus assumpsit eam sibi portandam. Interim euntem filio meo ad locum passionis: alii percusserunt eum in collo: alii in faciem ceciderunt. Et tam fortiter et valenter percussus est: ut licet ego non viderem percutientem: audivi tamen clare sonitum percussionis. ¶ Cumque venissem cum eo ad locum passionis omnia instrumenta vidi ibi preparata ad mortem suam. Et ipse filius meus veniens ibi: exuit se personaliter vestibus suis: ministris inter se dicentibus. Hec vestimenta nostra sunt: nec ea rehabebit: quia damnatus est ad mortem. ¶ Stante autem filio meo sicut natus erat nudo corpore: unus tunc accurrens apportavit sibi velamen: quo ipse exultans intime velabat verecunda sua.

G Postea rapuerunt eum seui tortores: et extenderunt in cruce: primo dextram manum eius affigentes stipiti: qui pro clavis perforatus erat. Et manum ipsam ex ea parte perforabant: qua os solidius erat. Inde trahentes cum fune aliam manum eius: ad stipitem eam simili modo affixerunt. Deinde dextrum pedem crucifixerunt: et super hunc sinistrum duobus clavis: ita ut omnes nervi et vene extenderentur et rumperentur. ¶ Quo facto aptaverunt coronam de spinis capiti eius: que tam vehementer reverendum caput filii mei pupugit: ut ex sanguine fluente replerentur oculi eius: obstruerentur aures: et barba tota decurrente sanguine deturparetur. ¶ Cumque sic sanguinolentus et perforatus staret: condolens mihi astanti et gementi: respexit sanguinolentis oculis ad iohannem sororium meum: et me commendabat ei. In tempore illo audivi alios dicentes: quod filius meus latro erat: alios quod mendax: alios quod nullus dignior esset morte quam filius meus: Ex quorum auditu dolor meus renovabatur. Sed sicut dictum est: cum primus clavus infigeretur ei: ego ad primum ictum conturbata cecidi quasi mortua: oculis obscuratis: manibus trementibus: pedibus nutantibus. Et non respexi pre amaritudine: antequam ex toto affixus erat. Surgens vero vidi filium meum miserabiliter pendentem: et ego mater eius mestissima undique consternata: pre dolore vix stare potui.

H Filius autem meus: videns me et amicos suos inconsolabiliter flentes: flebili voce et alta clamabat ad patrem suum: dicens Pater quare me dereliquisti? quasi diceret. Nullus est qui misereatur mei: nisi tu pater Tunc oculi eius apparuerunt semimortui maxille eius submerse: et vultus lugubris os eius apertum: et lingua sanguinolenta: venter dorso inherens consumpto humore quasi non haberet viscera. Omne corpus pal

Nota
peccador

tidum: et languidus ex fluxu et egressione sanguinis. Manus ⁊ pedes eius rigidissime extēti erāt: et iuxta formā crucis cruci attracti et cōformati. Barba et crines: ex toto respersi sanguīe. Itaqꝫ cū filius meus sic laceratus ⁊ liuidus staret: solum cor recens erat: qꝛ optime et fortissime nature erat. De mea ēi carne: corpus mundissimū et optime complexionatū sumpsit. Cutis eius sic tenera ⁊ gracilis erat. ꝙ nunqꝫ ita leniter flagellabatur: quin statim exiret sanguis. Ipse quoqꝫ sanguis eius tam recēs erat: vt in cute munda videri posset. Et qꝛ optime nature erat: vita cū morte in corpore eius ꝑforato certabat. Nā quandoqꝫ dolor: de membris et neruis corporis ꝑforatis ad cor ascendebat: quod recentissimū erat et incorruptū: et incredibili dolore: ⁊ passione vexabat ipsum. Et quādoqꝫ dolor a corde in membra lacerata descēdebat: et sic mortem ꝓlongabat cum amaritudine. I Cūqꝫ filius meus hys doloribus circumseptus: respexit ad amicos suos flentes qui maluissent illā penam in se cū auxilio eius ꝑtulisse: vel in eternū in inferno ardere: qꝫ eum sic videre cruciari. Dolor ille ex amicorum dolore: oēm amaritudinē et tribulationem: quā vel in corpore vel in corde sustinuit excedebat qꝛ tenere diligebat eos. Tūc ꝑ nimia corporis angustia: ex parte hūanitatis clamabat ad prēm. O pr̄ in manus tuas cōmendo spm̄ meū. Hāc igitur vocē cū audissem ego eius mestissima mater. ꝯtremuerūt omnia membra mea: cum amaro cordis mei dolore. Et quotiēs postea hāc vocem cogitabā: quasi in aure mea ꝑsens et recēs erat. ¶ Appropinquāte aūt morte cū cor pre violentia dolorum rumperetur. tunc oīa membra cōtremuerūt. Et caput eius quasi modicum se erigens inclinabatur. Os eius apertum videbatur: ⁊ lingua tota sanguinolenta. Manus eius retraxerūt se modicum de loco ꝑforatiōis: et pondus corporis pedes amplius sustentabāt. Digiti et brachia quodammō extendebāt se: et dorsum fortiter stringebatur ad stipitem. K Tūc quidam dixerūt ad me. Maria: filius tuus mortuus est. Alij aūt dixerūt: mortuus est sed resurget. Omnibus itaqꝫ discedētibus: vnus adueniēs affixit lanceā in latus eius tam valide: vt pene ꝑ aliud latus eius trāsiret. Et cum extraheretur hasta: apparuit cuspis rubea sanguine. Tūc mihi videbatur ꝙ quasi cor meū ꝑforaretur. cum vidissem cor filij mei charissimi ꝑforatū. ¶ Deinde depositus est de cruce. quē ego recepi in gremium meū quasi leprosum: et totū liuidū. Nam oculi eius erant mortui et sanguine pleni. Os frigidū quasi nix. Barba quasi restis. Facies ꝯtracta. Manus quoqꝫ sic diriguerant: ꝙ nō possent deponi nisi circa vmbilicum. Sicut stetit in cruce. sic habui eū in genu: quasi hoīem contractū in omnibus membris. Postea posuerūt eum in linteo mundo. Et ego cū linteo meo extersi vulnera et mēbra eius. Et clausi oculos et os eius: que in morte fuerūt apta. Deinde posuerūt eum in sepulcro. O qꝫ libenter tūc posita fuissem viua cū filio meo: si fuisset volūtas eius. Hys cōpletis: venit ille bonus iohānes et duxit me in domū. Ecce filia mea: talia sustinuit filius meus pro te.

Verba xpi ad spōsaʒ qualiter se tradidit spōtanee suis inimicis crucifixoribus. Et de modo viuendi in ꝯtinentia omniū membrorum ab illicitis motibus. exemplo sue dulcissime passionis.

Capi. XI

f **Filius dei loquebatur** ad sponsam dicēs. A Ego sum creator celi et terre: ⁊ corpus meū verū est: quod in altari ꝯsecratur. Dilige me toto corde: qꝛ ego dilexi te. Et ego sponte tradidi me inimicis meis et remanserunt amici mei et mater mea: in amarissimo dolore et fletu. Cūqꝫ viderem lanceā clauos: flagella: et alia passiōis genera parata: ꝓcessi nihilominus letus ad passionem. Cūqꝫ caput meū esset vndiqꝫ corona cruentatum: et vndiqꝫ sanguis flueret: etiā si adhuc inimici tetigissent cor meū: magis hoc paterer diuidi et vulnerari: qꝫ te carere vellē. Propterea nimis ingrata es: si me pro tanta charitate nō dilexeris. Si enī caput meū punctū est et inclinatū in cruce ꝓ te: caput tuū debet inclinari ad humilitatē. Et quia oculi mei erant sanguinolenti ⁊ pleni lacrimis: ideo oculi tui debēt abstinere a delectabili visu. B Et quia aures mee implebantur sanguine. ⁊ audiebant verba detractiōis mee: idcirco aures tue auertantur a scurrilibus et ineptis locutionibus. Quia etiā os meum potatū est amarissima potatione et ꝓhibitū a bonis: ideo os tuū obstruatur a malis: et apiatur ad bona. Et quia manus mee extense sunt cum clauis: ꝓpterea opa tua que figurantur in manibus. extendantur ad pauperes ⁊ ad precepta mea. Pedes tui idest affectus tui quibus ad me ire debes: crucifigantur a voluptatibus. Vt sicut in omībus membris passus sum ego: sic oīa mēbra tua parata sint ad obsequiū meum. Quia maius ser-

nitũ exigo a te q̃ ab alijs: quia maiorem gratiam feci tibi.

Qualiter angelus rogat ꝓ sponsa. et qualiť xp̃s querit ab angelo. quid est q̃ querit ꝓ sponsa. ⁊ quid expedit sponse. Capit. XII.

Angelus bon⁹ custos

a sponse videbaẗ rogare xp̃um pro eadem sponsa. Cui respondit dñs dicens. Qui rogare voluerit ꝓ alio: salutẽ eius rogare debet. Tu enĩ es quasi ignis qui nũq̃ extinguiẗ: ardens charitate mea incessanter. Tu vides et scis oĩa cuȝ vides me. Tu nihil vis nisi quod ego. Dic ergo mihi quid isti mee noue spõse expedit. Et ille respondit. Dñe tu scis omĩa. Cui dñs ait. Omĩa quidem queciũq̃ facta ⁊ futura sunt: eternaliter sunt in me. Et oĩa in celo et in terra noui ⁊ scio: nec mutatio ẽ apud me. Tamẽ vt ista sponsa intelligat volũtatem meã dic modo ipsa audiẽte quid ei expedit. Angelus ait. Elatũ habet cor ⁊ magnum: ꝓpterea necessaria est ei ỽga vt edometur. Et tunc dñs ait. Quid igiẗ petis ei amice mi? Et ille. Dñe peto miſcdiam cuȝ virga tua. Et dñs ait. Propter te hoc faciam ei. qui nunq̃ facio iusticiã sine misericordia. Ideo diligere me hec sponsa debet toto corde.

Qualiť inimicus dei habet tres demones in se: Et de iudicio contra ipm a xp̃o illato. Capit. XIII

Amicus me⁹ habet

i in se tres demones. A Prim⁹ sedet in genitalib᷒. Secundus in corde. Terci⁹ in ore. Primus est q̃si nauta qui facit aquã per carinã intrare: que paulatim inde crescẽdo replet nauẽ. Inde supeffluit aqua: ⁊ nauis submergiẗ. ¶ Hec nauis est corpus suũ: temptatiõibus demonum: et cupiditatibus suis: quasi ꝓcellis agitatũ. In quod voluptas sua primo intrauit ꝑ carinam: id est per delectatiõem. qua delectabaẗ talibus cogitatiõibus. Et quia nõ resistebat per penitentiã nec consolidabat clauis abstinẽtie: crescebat quotidie aqua voluptatis adhibẽdo ꝯsensum. Inde cõpleta seu repleta naue ventris cõcupiscentia: affluebat aqua: et operiebat nauem voluptate ne veniret ad portũ saluť.

B Scd̃us demon qui sedet in corde: est similis vermi iacẽti in pomo. Qui nucleũ pomi primo comedit: illic relictis ibi stercoribus suis: peragaẗ totum pomũ; donec totum fiet inane. Sic dyabolus facit. Primo viciat voluntatẽ eius et desideria bona que sunt quasi nucleus: vñ omne robur mentis et bonũ subsistit: et euacuato corde ab istis bonis: tũc relinquit ꝑ eis in corde cogitatões ⁊ affectiones mũdi. quas magis dilexit: nũc impellit ipsum corpus ad quod ei placet: ⁊ ex hoc minuiẗ ei fortitudo et intelligentia: et accedit tediũ vite. Iste certissime est pomũ sine nucleo id est hõ sine corde: q⁊ sine corde intrat ecclesiaȝ meã: quia diuinã charitatẽ nullam habet.

C Tercius demon est similis sagittario: qui ꝑ fenestras circũspiciens sagittat incautos. Quõ non demon sedet in eo qui nunq̃ loquiẗ sine eo? Quod enĩ magis diligitur frequentius nominaẗ. Verba sua amara quibus alios vulnerat: sunt quasi iacula: que ꝑ tot fenestras emittuẗ: quotiens nominaẗ dyabolus: quotiens innocentes ꝑ verba eius vulneranẗ: quotiens simplices ex eius ỽbis scandalizanẗ. Ideo in veritate mea qui sum veritas iuro: q̃ iudicabo eũ sicut meretricẽ ad igneȝ sulphureum. Sicut ꝓditorem et insidiatorẽ: ad oĩm membroꝝ incisionem: et sicut dñi sui contemptorẽ: ad ꝑpetuã ꝯfusioneȝ. ¶ Verumtñ q̃diu aĩa et corpus insimul sunt: misericordia mea apta est sup eum. ¶ Hoc est aũt quod requiro ab eo: scȝ vt frequentius intersit diuinis. Nullũ timeat obprobriũ: et nullum cõcupiscat honorẽ. Et vt nunq̃ nomineẗ in ore suo nomẽ sinistruȝ.

D Declaratio.

b Ic prior ordĩs Cisterciensis sepe sunt excõmunicatũ. Cũq̃ legisset vltimã cõmendatõem pro eo. dña birgitta rapta in spũ audiuit. Iste fecit sicut potuit: et sepeliuit. Iam scito ꝓ certissimo. q̃ iste post istum mortuũ primus sepeliet. Nam peccauit in patrem: qui dixit nõ esse acceptorem ꝑsonarũ: nec honorare vultũ diuitis. Hic vero ꝓpter modicũ corruptibile: honorauit indignum: et locauit vt non debuit inter dignos. Peccauit in spũm meum: qui est cõmunio et cõmunicatio iustoꝝ: quãdo iniustũ sepeliuit. Peccauit in me filium: quia ego dixi. Qui me spnit sperneẗ. Iste vero honorauit illũ et exaltauit: quẽ ecclesia mea et vicarius me⁹ spreuit. Qui prior auditis verbis istis cõpunctus: quarto die mortuus est.

Verba xp̃i ad sponsam de mõ et respectu quẽ debeat in oỏne tenere: Et de tribus generibus hoim in hoc mundo deo seruientiũ. Capit. XIIII

Ego sum deus tuus

e qui in cruce crucifixus verus de⁹ & verus hō in vna psona: sum q̄tidie in manibus sacerdotis. A Cū mihi aliquā orōnem facis: conclude sp̄ sic orōnem tuam vt scʒ velis fieri sp̄ voluntatē meam nō tuam. Quia cū p dampnatis exoras. nō exaudio te. Nūqʒ etiam ɔtra salutē tuam optas fieri: et ideo necesse est tibi volūtatem tuā mihi cōmittere: quia oīa scio. qui prouideo tibi nihil nisi vtile. Multi quippe orant nō recta intentōe: et ideo non merentur exaudiri. Tria nāqʒ sunt genera hoīm seruientiū mihi in hoc mundo. Primi sunt qui me credūt esse deū et largitorem omniū et sup omnia potentē. Hij seruiūt mihi hac intentōe: vt scʒ tpalia et honorem optineant: sʒ celestia sunt eis p nihilo: et gaudenter ea amittunt: vt obtineant pñtia. Hys iuxta voluntatem eorū: psperitas seculi in oibus accedit. Et sic amissis eternis: in tpali cōmoditate remunero eos quicquid boni fecerint pro me vsqʒ ad vltimū quadrantem: et vsqʒ ad nouissimū punctū. B Secundi sunt qui credūt me deum omnipotentem et districtū iudicem: et isti seruiūt mihi ex timore pene: nō aūt ex amore celestis glorie. Nisi eī timerent: nō mihi seruirent. Tercij sunt qui credūt me omniū creatorem et verū deum: qui credūt me iustum et misericordem. Et seruiūt mihi nō ex timore alicuius pene: sed ex diuina dilectōe et charitate. Et mallent quippe omnem penā si sufficerent magis sufferre: q̄ʒ me semel ad irā prouocare. Isti vere merent͛ audiri in pce sua: quia voluntas eorum est sʒm voluntatem meā. Primus eīm nūqʒ exiet de supplicio: nec videbit faciem meā: Secūdus aūt tam magnū suppliciū nō habebit: nec tn̄ faciē meā videbit: nisi correxerit illū timorem penitentia.

Verba xp̄i ad sponsam ɔditiones magni regis xp̄o appropriātia. Et de duobus gazophilacijs: p que amor dei et amor mundi designant͛. Et de doctrina pficiendi in hac vita. Cap. XV

Ego sum sicut vn⁹ rex

e magnus et potēs. A Ad regem enim ptinent quatuor. Primo debet esse diues. Secūdo mitis. Tercio sapiens. Quarto charitatiuus. Ego vere sum rex angelorum et omniū hominum. Ego etiā habeo illas quatuor pprietates quas dixi. Primo n anqʒ sum ditissimus. quia oibus do necessaria: nec minus habeo post datum. Scdo sum mitissimus: q2 omnibus petentibus paratus sum dare. Tercio itaqʒ sum sapientissimus: q2 scio quod vnicuiqʒ debet͛ et expedit. Quarto etiā sum charitatiuus: q2 patior sum dare q̄ʒ aliqs petere. C Ego habeo quasi duo gazophilacia. In primo est gazophilacio sunt reposita pōderosa et grauia quasi plumbū: et cella ista vbi ista sunt: est circūsepta acutis aculeis pūgentibus. Sʒ qui hec primo incipit ꝟtere et reuoluere et deinde portare didicerit: leuia vident͛ sibi postea q̄si pluma. Et sic leuissima sunt que antea ponderosa videbant͛. Et suauia: que prius pūgere credebant͛. In scdo gazophilatio videt͛ esse aurū resplendens et lapides preciosi: et pocula odorifera et dulcia: sʒ vere aurū illud est luteū: et illa pocula sunt venenū. B Ad hec namqʒ gazophilacia sunt due vie: sʒ ante erat vnica via. In competis. id est in ingressu duarū viarum stabat vnus hō et clamabat ad tres hoīes: qui incedebant p viam aliā dicentes. Audite audite verba mea: et si nō audieritis: saltem videte oculis vestris: q2 vera sunt que loquor. Si aūt nec audieritis nec videritis: saltem attractate manibus: et pbabitis q in verbis meis nulla est falsitas. Tūc ait primus illorum: audiamus et videamus: si verba eius vera sunt. Secūdus hō ait. Falsūʒ est quicquid dicit. Tercius dixit: scio q vera sunt q̄ dicit: sʒ nō curo. C Quid sunt ista duo gazophilacia: nisi amor meus et amor mundi? Sed ad hec duo gazophilacia: sunt due vie. Abiectio et psecta abnegatio ꝓprie voluntatis: que ducit ad amorē meum. Et carnis voluptas que ducit ad amorē mundi. In amore aūt meo: videt͛ aliquibus esse onus quasi plumbū: quia cū ieiunare debēt et vigilare: seu refrenare carnē: quasi plumbum portare sibi vident͛. Si aūt verba et cōtumelias audierint: si in religione et oratōne morant͛: quasi inter aculeos resident: et in omni hora angustiant͛. C Sed qui in amore meo esse vult: incipiat primo ꝟtere omnis id est conet͛ ad faciendū bona: per voluntatem et ɔtinuū desideriū. Inde leuet modice & paulatim: id est faciet ea que pōt: cogitando sic. hoc bene possū facere: si deus dederit mihi auxiliū. Deinde pseuerans in incepto: cū tanta alacritate: ea que videbātur sibi prius esse onerosa incipit portare: q omis labor in ieiunijs seu vigilijs & alijs laborib⁹ quibuscūqʒ: est sibi tam leuis q̄si pluma. Et in tali sede quiescunt amici mei. que est malis et desidiosis quasi circūsepta aculeis et spinis: sʒ amicis meis est summa quies: & leuis quasi rosa. C Ad hoc gazophi

laciū est via recta: contemptus ꝓprie volū-
tatis: qui bonus ꝯsiderata passione et chari-
tate mea: nō curat facere voluntatē suam.
et resistit totis viribus: et conatur semp ad
maiora. Et licz ista via in principio est ali-
quantulū grauis. tū in ꝓcessu multū dele-
ctat: intm ꝙ ea que prius videbantur ad fe-
rendū impossibilia: fiūt postea leuissima. vt
merito dicat intra se. Iugum dei suaue est
D Secundū gazophilaciū est mūdus
in quo sunt aurū: lapides preciosi: ꝛ pocula
que videntur odorifera: sed tū degustata ama-
ra sunt vt venenū. Omnis eīm qui portat
aurū contingit ei: ꝙ cuz debilitatur eius cor-
pus et deficiūt membra: et cū eius adnihi-
latur medulla: et corpus ipsius cadit ꝑ mor-
tem in terram: tūc relinquit aurū et lapi-
des: et non valent sibi plusq̄z lutū. Pocula
etiā mundi id est delectatiōes: videntur dele-
ctabilia: sed cū veniunt in ventrē. debilitāt
caput: grauant cor: ꝛ oīa membra euertūt
et postea quasi fenum hō arescit. Et appro-
pinquāte dolore mortis: omnia delectabilia
fiunt amara quasi venenū. ¶ Ad hoc gazo-
philacium ducit ꝓpria voluntas: qn̄ homo
nō curat resistere affectōibus suis prauis:
necz meditatur que ego p̄cepi et feci: sz quic-
quid venit in eius cogitatōem siue licitum
siue illicitū hoc statim facit. E Per hāc
viā tres viri ambulāt: in quibus intelligo
oēs reprobos: qui diligūt mundum: et om-
nem voluntatē ꝓpriam. Hys ego clamaui:
qui stabam in cōspectis seu in ingressu viarū
quia veniēs in carne hūana: ostendi homi-
bus q̄si duas vias: sz quid sequendū esset:
quid ve fugiendū. Que via. s. ducebat ad vi-
tam: et que ad mortē. Nam ante aduentū
meū in carne: nō erat nisi vna via: qua oēs
boni et mali ibant in infernū. Ego aūt sum
ille qui clamabat. et clamabā sic. O hoīes
audite verba mea que ducūt ad viam vite:
quia vera sunt: et sensu ꝓprio pcipere pote-
stis illa esse vera que loquor. Et si nō audi-
tis ea vel nō potestis audire: saltem videte
s. fide et itellectu: qz vera v̄ba sunt mea. Si-
cut eīm oculis carnis cernuntur visibile aliquid
sic oculis fidei cerni pūt inuisibilia et credi
Multi denicz sunt simplices in ecclesia qui
pauca bona operantur: per fidem tū saluantur
quia credūt me creatorem oīm ꝛ redempto-
rem. F Nullus quippe est: qui me nō
pōt intelligere esse deū et credere: si consi-
derat quō terra fructificat: et quō celū dat
pluuias. Quō arbores virent. Quō aīalia
vnū quodcz in genere suo subsistunt. Quō
sidera homi seruiunt. Quō contraria eue-
niunt volūtati hoīs. Ex his omnibus pōt

hō videre ꝙ mortalis est: et ꝙ deus est ille
qui oīa ista disposuit. Si eīm non esset deus
omnia ista irent inordinate. Ergo oīa sunt
a deo: et oīa rationabiliter ꝓpter edifica-
tionem hoīs sunt disposita. Nec minimū
est in mūdo: quod sine rōne sit vel subsistat.
Ergo si hō non potest ꝓpter infirmitatez:
virtutē meam sicut est capere vel intelligere
potest tū videre ꝑ fidem et credere. Si aūt
o hoīes volueritis ꝯsiderare intellectu po-
tentiam meā: potestis tū attrectare mani-
bus vestris opa que ego feci et sancti mei.
Quia sic apta sunt: ꝙ nullus dubitare pōt
esse opa dei. Quis suscitauit mortuos: et
illuminauit cecos nisi deus? Quis expulit
demōes: nisi deus? Quid aūt docui: nisi vti-
lia ad salutē aīe et corpis: et leuia ad por-
tandū. G Sed primus hō ait: id est aliq̄
dicūt audiamus et ꝓbemus si vera sunt.
Hij ad tēpus stant in seruitio meo: nō cau-
sa dilectionis: sed experientie et imitationis
alioꝝ. Nec relinquēdo voluntatē ꝓpriam:
sed suam faciendo cū mea volūtate. Hi pe-
riculose positi sunt: quia duobus dnīs ser-
uire volūt: licet neutri bene seruire possunt.
Cum aūt vocati fuerint: quē dnm magis
dilexerūt: ab eo remunerabuntur. ¶ Scdus
hō dicit: id est aliqui. Falsum est quicquid
loquitur: et falsa est scriptura. Ego sum deus
et creator oīm: et sine me nihil est factum.
Ego condidi nouam legem et veterem. et
de ore meo ꝓcessit: nec in ea est aliq̄ falsi-
tas: qz ego sum v̄itas. Ergo qui me falsuz
dixisse dicūt et scripturā sacram falsam di-
cunt: ipsi nunq̄z videbūt faciem meā: quia
consciā eoꝝ dicit eis me esse deū: quia om-
nia fiunt secundū voluntatē meam: et dis-
positōem meam. Celū illuminat eos: nec
ipi se illuminare pūt. Terra fructū gignit
Aer fecundat terrā. Omnia aīalia habent
certam dispositōem. Demones confitentur
me. Iusti hoīes patiuntur īcredibilia: ꝓpter
amorem meū. Hec omnia vidēt nec tū vi-
dēt me. H Ipsi etiā possunt videre me
in iusticia mea. Si ꝯsiderarent quō terra
absorbuit impios. Ignis cōbussit iniquos
Sic etiam pūt me videre in misericordia
mea. Quā aqua de petra fluxit iusti. Et aq̄
maris cedebat eis. Quā ignis non ledebat
eos. Quando celū q̄si terra nutriebat eos
Et ideo qz ista vident: et adhuc dicunt me
mētiri: nunq̄z videbūt faciem meā. ¶ Ter-
cius hō dicit: id est aliqui. Bene scimus eū
esse verū deum: sed nō curamus. Isti incter-
num cruciabuntur: quia ꝯtempnūt me deum
et dnm suum. Nūquid nō est magnus con-
temptus: ꝙ vtuntur donis meis: ꝛ tamē ipsi

contemnũt seruire mihi? Si enim haberent ipsi ex industria ꝓpria: et non totũ ex me: leuius esset cõtemptus. ¶ Qui autẽ oculos meũ vertere incipiũt: idem voluntarie et ex feruenti desiderio: conant᷑ ad faciendũ illud modicũ ꝙ ipsi possunt: hijs ego dabo gratiam. Qui aũt leuant põdera mea: id ẽ amore meo de die in diem ꝓficiũt: cum eis laboro: ⁊ fortitudo illoꝝ ero: et inflammabo eos vt amplius velint. Qui autẽ sedent in sede q̃ pungere videt᷑: quietissima est: hij sunt in laboribus et patiẽtia nocte ⁊ die: nec attediant᷑ sed eo magis ardẽt et modicũ eis videt᷑ esse id quod agũt. Hi sunt amici mei carissimi: et hi valde pauci sunt. Quia pocula secũdi gazophilacij magis alios delectant.

Qualiter videbat᷑ sponse ꝙ quidam sanctoꝝ loquebat᷑ ad deum: de quadã muliere a demonio terribiliter ꝯculcata: q̃ postea precibus virginis gloriose fuit liberata.

Capitu. XVI.

Videbatur sponse ꝙ

quidam sanctoꝝ loquebat᷑ ad deũ dicens. A Cur anima istius mulieris quã sanguine tuo redemisti sic conculcat᷑ a dyabolo? Rñdit statim demon dicens. Quia de iure mea est. Et tũc dixit dominus. Quali iure tua est? Cui rñdit demõ. Due inquit vie sunt: vna ducit ad celestia: alia ad infernũ. Cumq̃ ipsa inspiceret ambas vias: consciẽtia sua ⁊ ratio dicebat sibi ꝙ viam meã magis eligeret. Et quia liberã habuit voluntatẽ diuertendi ad quã viam magis vellet: videbat᷑ sibi vtile magis diuertere voluntatẽ suam ad peccati ꝑpetrationẽ et tũc incepit ambulare ꝑ viam meã. Postea decepi eã tribus vicijs: scꝫ gula: cupiditate pecuniẽ: ⁊ luxuria. Ideo ego sedeo nũc in ventre eius: ⁊ in natura eius. Et teneo eam quinq̃ manibus. Cũ vna manu teneo oculos eius: ne videat spũalia. Cum secũda manu mea teneo manus eius ne faciat oꝑa bona. Cum tercia manu teneo pedes eius: ne vadat ad bona. Et cũ quarta teneo intellectũ ne peccare erubescat. Cũ quinta etiã teneo cor eius: ne redeat ꝑ contritõem. B Tũc beata virgo maria dixit ad filiũ. Fili compelle eũ dicere veritatem de ea re: quã ab eo querere volo. Et filius ait. Tu es mater mea. Tu regina celi. Tu mater misericordie. Tu ꝯsolatio eorũ qui sunt in purgatorio. Tu leticia eoꝝ qui peregrinant᷑ in mundo. Tu es dña angeloꝝ. Tu cũ deo excellẽtissima. Tu es etiã princeps sup̱ dyabolũ. Precipe ergo mater isti demoni ea q̃ tu vis: ⁊ ipse dicet tibi. ¶ Tũc beata virgo quesiuit ab illo dyabolo. Dic dyabole: qualẽ intentiõem habuit mulier hec: anteq̃ intrauit ecclesiã? Cui dyabolus rñdit. Ipsa habuit voluntatẽ abstinẽdi a peccato. Et virgo maria dixit ei. Cũ voluntas quã prius habuit ducebat ad infernũ. dic ad quid tendit voluntas ista quã modo habet: scꝫ abstinendi a pctõ? Cui dyabolus respondit inuitus. Ipsa voluntas abstinendi ducit ipsam ad celũ. Et tunc virgo maria ait. Quia ex iusticia accepisti: vt ꝓpter voluntatẽ priorem duceres eam a via sancte ecclesie: nũc iusticia est vt per voluntatem istam reducat᷑ ad ecclesiam. ¶ Nũc etiam quero dyabole vlterius a te. Dic qualẽ voluntatem habet nũc in hoc puncto: in quo nũc est consciẽtia sua? Dyabolus autẽ rñdit. Ipsa habet ꝯtritiõem in mente ꝑ his que fecit: et magnũ fletum: et ꝓponit vlterius nunq̃ talia cõmittere: sed vult emendare quantũ potest. C Tũc virgo quesiuit a dyabolo. Dicas mihi. Possũt ne hec tria peccata: scꝫ luxuria: gula: ⁊ cupiditas: cum istis tribus bonis: scꝫ contritiõe: fletu: et ꝓposito emendatiõis: simul esse in vno corde. Cui dyabolus respondit nõ. Et beata ꝟgo tũc ait. Dicas mihi ergo. que istorũ debuerint a corde suo fugere et recedere: an iste tres ꝟtutes: an forte illa tria vicia: ex quo tu dicis: ꝙ ibidẽ in eodem loco simul habitare nõ possunt? Dyabolus autẽ ait. Dico ꝙ peccata. Et tũc virgo respondit. Ideo igit᷑ clausa est ei via ad infernũ: et via ad celestia sibi apta est. Tunc vlterius quesiuit beata ꝟgo a dyabolo. Dic mihi: si predo iacet ante fores sponse: volẽs violare eã quid faciet tunc sponsus? Rñdit dyabolus. Si bonus et magnanimꝰ est ille sponsus: debꝫ eam defendere: et vitã suam opponere pro vita eius. Tũc virgo ait. Tu es predo pessimus: anima autem ẽ sponsa sponsi filij mei qui eã ꝓprio sanguine redemit. Hanc igit᷑ tu corrupisti et violẽter rapuisti. Propterea qꝛ filius meus est sponsus aĩe: ⁊ est dominus sup̱ te: ideo cõpetit tibi fugere coram eo. D Declaratio. ¶ Hec mulier fuit meretrix: que redire voluit ad seculũ: qꝛ dyabolus molestabat eã die ac nocte in tantũ: quod visibiliter oculos eius deprimebat: ⁊ eam multis vidẽtibus extraxit de lecto. Tunc p̄ñtibus multis fidedignis: domina sancta birgitta aperte dixit. Recede dyabole quia satis inquietasti istã creaturam dei. Et dicto verbo: ipsa mulier ꝑ dimidiam horã depressit oculos in terrã: et eleuans se dixit. Vere vidi dyabolũ in vilissima for

ma egredientē per fenestrā: et audiui vocē dicentē mihi. Vere mulier liberata es. Et post illā horam eadē mulier ab omni impatiētia liberata fuit: nec sordidas cogitationes patiebat̄ vlterius ꝛ bono fine quieuit.

Verba xp̄i ad sponsam q̄liter peccator assimilat̄ trib⁹ scʒ aquile aucupi: et pugili. Cap. XVII.

Ego sum iesus xp̄us

e qui loquor tecū: qui in ventre virginis verus deus et verus hō fui: nō minꝰ cum p̄re omnia regēs: licet essem cum v̄gine. A Ille talis inimicus meus pessimus: similis ē trib⁹. Primo aquile volāti in aere: sub qua alie aues volāt. Secundo similis est aucupi: cantāti in fistula linita bitumine tenaci: cuius voce aues delectate cū fistulam aduolāt: bitumine illo retinent̄. Tercio similis est pugili: qui primus est in omī certamine. ¶ Ipse nanqʒ similis est aquile: quia p̄ superbiam suam: quia nullos pateret̄ si posset se esse superiores: lacerat omnes quos pōt vnguibus malicie. Ideo abscidam ei alas potētie sue ꝛ superbie. Auferā de terra maliciā eius. Ipsum autē tradā olle inextinguibili: vbi sine fine cruciabit̄: nisi emēdauerit se. B Similis est aucupi: quia scʒ p̄ dulcedinē verboꝝ et p̄missionū: omnes sibi attrahit: sʒ quicumqʒ ad eū venerint sic insigunt̄ in p̄ditione vt nunq̄ʒ possint inde fugere. Ideo aues inferni configent oculos eius ne vnq̄ʒ videat gloriam meā. sed sempiternas inferni tenebras. Precident aures illius: ne audiat verba oris mei. A plāta pedis vsqʒ ad verticem capitis: faciet ei p̄ dulcedine amaritudinē: vt tot penas sustineat: quod hoīes adduxit in p̄ditionem. ¶ Similis est etiā pugili: qui primus in omi malicia nulli cedere vult: et oēs deprimere p̄ponit. Ideo sicut pugil prim⁹ erit in omni pena: semp̄ innouabit̄ pena eius et nō deficiet ve. Tn̄ q̄ʒdiu anīa est cū corp̄e: misericordia mea parata est ei. Declaratio. ¶ Hic fuit miles potētissimus qui multū oduit clerum verba ignominiosa imponēs eis: de quo facta est reuelatio p̄cedens et subsequēs. Filius dei loquit̄. O miles mūdi quere a sapientibus: quid contigit superbo aman qui despexit populū meum. Nōne mors ignominiosa et p̄fusio? Sic iste deridet me ꝛ amicos meos. Ideo sicut israhel non planxit mortē aman: sic nec amici mei plangent sup mortē eius: sed amarissima morte morietur: nisi se emēdauerit. Hec ita euenerūt.

Verba xp̄i ad sponsā qualiter in domo dei debet esse humilitas: ꝛ quō p̄ talem domum religio designat̄. Et etiā q̄ edificia et elemosine debent fieri de bene acquisitis et de mō restitutionis. Cap. XVIII.

In domo mea debet

i esse omnis hūilitas: que omnino nunc contēpta est. A Ibi debʒ esse murus fortis inter viros et mulieres: quia licʒ omnes possem defendere: et oēs sine muro tenere: p̄pter cautelas tamē et astutias dyaboli: volo q̄ vnus murus diuidat vtrasqʒ habitatōes: qui sit fortis et nō multū altus. sed moderatus. Fenestre sint simplicissime ꝛ lucide. Tectū moderate altū: ita vt nihil ibi appareat: nisi quod humilitatē redoleat. Quia illi qui mihi nunc domos edificāt: ipsi sunt similes magistris edificātibus: ad quos cum dñs edificij ingredit̄: recipiunt eum p̄ crines et trahunt eum sub pedibus: lutū ponunt in sublimi et aurū sub pedibus. Sic faciūt ipsi mihi. Edificant ei lutum: id est t̄palia ista caduca ponūt quasi ad celum. Alias autē que sunt p̄ciosiores auro: minime curāt. Si ego ingredi volo ad eos p̄ p̄dicatores meos: aut p̄ cogitationes bonas: ipsi arripiunt me p̄ crines. et cōculcant me sub pedibus: id est blasphemiā mihi inferunt: et opa mea et verba mea: contēptibilia reputāt quasi lutum. Se autē multo existimāt sapientiores. Si eīn mihi edificare vellēt: et ad honorem meum: animas primo edificarent. B Quicumqʒ autē domum meā edificat: summo studio apponat curā: vt nō veniat ibi ad edificium vn⁹ denarius: qui nō sit bene et iuste acq̄situs. Multi q̄ppe sunt qui se male acquisita bona hr̄e sciunt: ꝛ tū de hoc nō dolent: nec voluntatē habent restituendi ꝛ satisfaciendi ipsis defraudatis et spoliatis q̄uis possent restituere et satisfacere si vellent. Sed tū quia cogitāt se eum in eternū non posse possidere ea: dant partē ecclesijs ex illis bonis iniuste acquisitis: quasi p̄ hanc donatōem placatum me habeant. Alia autē bona bene acquisita reseruant posteris suis. Hoc certe nō placet mihi. ¶ Quicumqʒ eīn mihi in domo sua placere vellet: deberet p̄mo habere affectionem emendādi se: deinde facere illa bona opa que posset. Debet etiā lugere et plāgere mala que fecit: deinde restituere si pōt. Et si non pōt: debet habere voluntatē restituendi defraudata. Postea cauere debʒ ne vlterius talia cōmittat. C Si aūt non superesset cui redderet illa male acquisita: tunc posset mihi dare qui oibus possuʒ

sua refundere. Quod si reddere nõ sufficit tunc si cũ ꝓposito emendandi: et contrito corde humiliauerit se mihi: ego omnes sui reddere: ⁊ possum restituere oĩbus defraudatis ptes suas: vel in pñti seculo vel in futuro. ¶ Ego volo tibi indicare: quid significat domus quã edificari volo. Ipsa eñ domus ē religio: cuius fundamentũ sum ego ipse qui oĩa condidi: et ꝑ quem omĩa facta sunt ⁊ subsistũt. In qua domo sunt q̃tuor parietes. ¶ Prim⁹ est iusticia mea: qua adversantes domui huic iudicabo. ¶ Secundus paries est sapiã mea: qua inhitantes cognitione mea ⁊ intelligẽtia illuminabo. ¶ Tercius est potẽtia mea: qua eos cõfortabo cõtra machinamẽta dyaboli. D Quartus etiã paries est misericordia mea que omẽs suscipit petẽtes eam. In hoc pariete est porta gratie: ꝑ quam oms petentes suscipiant. Tectũ domus est charitas qua diligentiũ me peccata opio: ne ꝓ illis peccatis iudicent. Fenestra tecti ꝑ quas intrat sol: ē ꝯsideratio grẽ mee: ꝑ quã intrat calor deitatis mee ad inhabitãtes. Qz aũt murus debet esse fortis et grandis: significat ꝙ nullus valet infirmare ꝟba mea: nec ea destruere. Qz autẽ debet esse moderate altus: significat ꝙ sapiã mea ex pte intelligi et cõprehendi potest: sꝫ nunq̃ꝫ plenarie. ¶ Fenestre simplices ⁊ lucide: significãt ꝙ ꝟba mea licet simplicia sint: tñ per ea lux cognitionis diuine intrabit in mundum. ¶ Tectũ moderate altum: significat ꝙ verba mea nõ in sensu incõprehensibili: sꝫ cõprehensibili ⁊ intelligibili sensu manifestabuntur.

Verba creatoris ad spõsam: de magnificentia suarũ potẽtie: sapientie et ꝟtutis et qualiter cõtra eum magis peccant qui nunc dicunt sapientes. Cap. XIX

Ego sum creator celi et terre. Ego habeo tria mecum. A Ego sum potentissimus ego sapientissim⁹: ego etiã virtuosissimus. Ego nanq̃ꝫ sum ita potẽs: ꝙ angeli in celo honorant me. Demones in inferno nõ audent inspicere me. Omĩa elemẽta stant ad nutum meũ. ¶ Sum etiaꝫ ita sapiens: ꝙ nullus valet inuestigare sapientiã meam. Ita sciens: ꝙ oĩa que iam fuerũt: ⁊ ea que futura sunt ego scio. Sum q̃ꝫ ita rationabilis: ꝙ nec minimũ quidem siue vermis: siue aliqđ aliud animal quantũ libet deforme sit: est sine causa factũ. ¶ Sum etiã ita ꝟtuosus: ꝙ a me tanq̃ꝫ a fonte bono: omẽ bonũ emanat. Et sicut a vite bona: omnis dulcedo ꝓcedit. Ideo nullus põt esse sine me potẽs sine me sapiẽs: sine me ꝟtuosus. Et ideo nimis potẽtes seculi cõtra me peccant: quibus dedi fortitudinẽ et potentiã: vt me honorarẽt: sed ipsi sibi attribuũt honorem quasi ꝙ illũ a seipsis habeant. Non cõsiderant miseri imbecillitatẽ suam. Si eñ darem eis minimã infirmitatẽ: statim deficerẽt: et omĩa vilescerent eis. Sed quõ tunc subsisterẽt ad fortitudinẽ meam ⁊ ad penas eternas? B Sed magis peccãt cõtra me: qui nunc dicunt sapientes. Ego eñ dedi eis sensum et intellectũ et sapiam: vt me diligerẽt: sed ipsi nihil nisi ad suam vtilitatẽ tp̃alem intelligunt. Oculos hñt in occipite: vidẽtes sunt ad sua delectabilia: sꝫ ceci sunt ad grãs agendas mihi qui dedi eis omnia: qz siue boni siue mali: nullus posset sine me sentire ⁊ intelligere licꝫ ꝑmitto malis voluntatẽ suam flectere ad quod voluerint. ¶ Nullus etiã potest esse virtuosus sine me. Ideo ego possum nũc hoc ꝓuerbiũ dicere quod a vulgo cõmuniter dicit. Qui patiens est: ab oĩbus cõtemnit. Sic ego ꝓpter patientiã meam: nimis videor ab hoĩbus fatuus esse ⁊ ideo ab omnibus ꝯtemnor. Sꝫ ve eis cum ego ostendero eis iudiciũ meum: post talẽ patientiam. Ipsi nanq̃ꝫ erũt quasi lutũ ante me quod cadit in ymã: et nõ subsistit anteq̃ꝫ venerit in ꝓfundum inferni.

Collocutio grata ꝟginis mr̃is et filij ad inuicem. Et ꝟginis matris: ⁊ filij ad sponsam. Et qualiter sponsa debet se ꝓparare ad nuptias. Cap. XX

Mater dei videbat dicere ad filiũ. A Tu es rex glĩe fili mi. Tu es dñs super omẽs dominos. Tu creasti celũ et terram: et omĩa que in eis sunt. Fiat ergo omẽ desiderium tuũ. fiat omnis volũtas tua. Rñdit filius. Prouerbiũ antiquũ est: ꝙ illud quod iuuenis discit in iuuẽtute: hoc retinet in senectute. Sic tu mater a iuuẽtute didicisti sequi voluntatem meam: et relinquere oẽm voluntatem tuam ꝓ me. Ideo bene dixisti: fiat volũtas tua. Tu eñ es quasi aurũ preciosum quod extendit et ꝑcutit sup durũ incudem: qz tu oĩbus tribulationibus ꝑcutiebaris: ⁊ in passione mea ꝓ ceteris patiebaris. Quia qñ cor meum in cruce ꝓ vehementia doloris rumpebat: cor tuũ ex hoc quasi ferro acutissimo vulnerabat: et libenter scindi ꝑmisisses: si fuisset volũtas mea. Veruntñ etiã si potuisses restitisse passioni mee: ⁊ optasse vitam meam: tu tñ nolu

isti nisi iuxta voluntatē meā. Ideo bñ dicis
fiat voluntas tua. B Deinde loquebatur
maria ad spōsam. Spōsa filij mei dilige fi
liū meū q2 ipse diligit te honora sctōs eius q̄
astāt ei. Ipsi enī sunt q̄si stelle innumerabiles
quoꝝ lux ꝛ splēdor nulli tpali luci cōparari pōt
Quia sicut lux mūdi differt a tenebris: sic
et multo magis lux sanctoꝝ: differt a luce
huius mūdi. Vere dico tibi: q2 si sctī vide
rentur in claritate sicut sunt: nullus humanus
oculus hoc ferre posset: sed corpali lumine
priuaretur. ¶ Inde loquebatur filius virginis
ad sponsam suā dicens. Sponsa mea tu de
bes habere quatuor. Primo debes esse pa
rata ad nuptias deitatis mee: in quibus nul
la est libido carnalis: sz spūalis delectatio
suauissima: qualē decet deū hr̄e cum aīa
casta: ita vt nō amor filioꝝ tuoꝝ: nō etiam
bonoꝝ vel parētum retrahat te ob amore
meo. Ne cōtingat tibi sicut illis virginibus
fatuis: que imparate erāt quando dñs vo
luit vocare eas ad nuptias: ꝛ ideo exclude
bantur. Secundo debes esse credula verbis
meis. Ego enī sum veritas: et de ore meo:
nunq̄ nisi veritas pcedit: nec aliquis pōt
inuenire in vbis meis nisi veritatē. Quia
q̄n q̄z spiritualiter itelligo q̄ loquor: q̄n q̄z
sicut tunc ipsa lr̄a sonat: et ipso verba mea
tunc sunt de dīīt intelligi; ꝛ ideo nullus pōt
me arguere de mēdacio. C Tercio de
bes esse obediēs. vt nullum sit mēbrum in
quo deliquisti: de quo nō exigas dignā pe
nitentiā et emendā. Quia licet sim miseri
cors: tñ iusticiam nō relinquo. Ideo quibus
teneris obedias humiliter et hilariter ita
vt etiā quod tibi videtur vtile et rationabile
cōtra obedientiam nō facias. Est enī meli
us propter obedientiā relinquere voluntatē
tuā licet bonā: et sequi voluntatē precipiē
tis: si nō est contra salutē aīe: vel alias ir
rationabilis. ¶ Quarto debes eē humilis:
quia cōiungio spirituali copulata es. Ergo
debes humilis esse in aduētu sponsi tui et
verecunda. Ancilla tua sit moderata et re
frenata: id est corpus tuum abstinēs et bene
disciplinatum. Eris enī fructifera semine
spirituali multis p futuro. Sicut enī sur
culus si inserit trunco arido: truncus inci
pit florere: sic grā mea fructificare ꝛ flore
re debes: q̄ et inebriabit te: vt ex vino dulce
dinis quod tibi daturus sum: omnis celestis
exercitus gaudeat. D Noli diffidere de
bonitate mea. Dico tibi p certo: q2 sicut za
charias et elizabeth ineffabili gaudio gau
debant interius: de pmissione plis future
sic et tu gaudebis de grā mea quā tibi fa
cere volo: et insup alij gaudebunt p te. Il
lis duobus: scꝫ zacharie ꝛ elizabet loqueba
tur vnus angelus: ego aūt deus et creator
angeloꝝ et deus tuus: loquor tecum. Illi
duo genuerūt mihi amicū meum charissi
mum iohannem. et ego p te volo generare
mihi multos filios: nō carnales sz spūales
Vere dico tibi q2 ipse iohānes: similis erat
arūdini plene dulcedinis ꝛ mellis: q2 in os
eius nunq̄ introiuit aliquid īmundū: nec
vltra mensurā perceptibilē: suscepit vite
necessaria. Nec vnq̄ seminoris humor de
corpe eius exiuit: et ideo bene pōt vocari
angelus et virgo.

Verba sponsi ad sponsā in figura opti
ma: de quodā mago p quem dyabolus mi
rabiliter designatur ꝛ exponitur. Cap. XXI

C Ponsus iesus loque
S batur ad sponsam in figura ponens
quoddā exemplū rane dicēs. A
Quidā magus habebat optimū auꝝ splē
didum: ad quē veniēs vnus simplex et mi
tis hō: voluit emere auꝝ illud. Cui ait ma
gus. Nō habebis hoc auꝝ nisi melius auꝝ
et maioris quantitatis dederis mihi. Ad
quem ille. Ego inquit intm̄ desidero istud
aurum tuū habere: q2 antequā careā dabo
tibi sicut vis. Et dato illi mago auro meli
ori: et maioris quātitatis: recepit ab eo au
rum splendidū: et posuit in scrinio: cogi
tans facere sibi inde annulū sup digitum
suum. Modico autē interiecto tpe. venit
magus ad hoīem illum simplicem dicens.
Aurū hoc quod emisti ꝛ posuisti in scrinio
tuo: nō est aurum vt putas: sz vilissima ra
na q̄ nutrita ē in pectore meo: et alita cibo
meo. Et vt hec pbes esse vera: api scriniū:
et videbis q2 rana insiliet in pectus meū:
de quo nutrita est. Cumq̄z ille apire vellet
ꝛ experiri: apparuit rana in scrinio: cuius oper
culū pendebat sup quatuor cardines: q̄si
citius casuros. Tūc apto ostio scrinij rana
viso mago insilijt in pectus eius. B
Quod videntes serui et amici illius hoīs sim
plicis: dixerūt ad eum. Dñe inquiunt: auꝝ
illud optimū iacet in rana: ꝛ si velles facili
ter posses obtinere auꝝ. Et ille quō inquit
quō hoc possem? Qui dixerūt. Si quis re
ciperet acutissimā et feruentē lanceam: et
eā infigeret dorso rane: ex ea pte dorsi vbi
concauū aliquid esset: tūc citius posset ob
tinere aurū. Si autem concauū in eo inue
niri non posset: tunc deberet lancea nimis
valenter ꝛ toto conamine infigi in eam: et
sic habere posses qd̄ emisti. ¶ Quis est iste
magus nisi dyabolus: q̄ suadet hoībus de
lectatiōes ꝛ honores: que nō sunt nisi rana

Nam falsa pmittit esse vera: et vera facit videri falsa. Ipse em̄ possidet aurū illud p̄ciosum id est aīam. quam p̄ciosiorē omnibus stellis et planetis p potentiā deitatis mee feci: quā immortalē et stabilem et delectabiliorē mihi ceteris creaui: z p̄paraui ei mecum eternā requiem et habitatōem.

C Hanc ego de potestate dyaboli meliori auro z maioris p̄cij emi: qr̄ p ea dedi carnē meam īmunē ab omni pctō: et sustinui tam amarā passionem: q̄ nullū meū mēbrum esset sine vulnere. Redēpta autē aīa posui eam in corpe tanq̄ȝ in scrinio: donec eam in dignitate deitatis mee collocarem. Nunc autē anima hoīs sic redempta facta est velut turpissima z vilissima rana saltans p supbiam: et cōmorans in ceno p luxuriā: et abstulit mihi aurū: id est omnē iusticiā meam. Et ideo dyabolus bene pōt dicere mihi. Aurū quod emisti nō est aurū sȝ rana nutrita in pectore delectatōis mee. Separa ergo corpus ab aīa: et videbis q̄ statim volitabit ad pect⁹ mee delectatōis vbi nutrita est. Cui ego rn̄deo. Quia rana horrida ē: visu: horribilis voce: z venenosa in tactu: nec aliq̄d mihi boni nec delectationis ɔfert: sed tibi in cuius pectore nutrita ē: tua ɔpterea sit: q̄z tua de iure ē. Ideo apto ostio: id est sepata anima a corpe statim volabit ad te: tecū sine fine mansura.

D Talis est em̄ aīa illius de quo tibi loquor. Nam ipsa est velut rana pessima: plena omni īmūdicia et voluptate: nutrita in pectore dyaboli. Ad cuius seruiū id ē corpus: nūc p appropinquatōem mortis appropinquo: quod pēdet in quatuor cardinib̄ casurū. Quia corp⁹ eius ex q̄tuor subsistit: scȝ fortitudine: pulcritudine: z sapientia: z visu: que om̄ia iam nūc incipiūt sibi deficere. Cumq̄ȝ aīa eius seperabit̄ a corpe: statim volabit ad dyabolū: de cuius lacte nutrita est: q̄z oblita ē dilectōis mee: qua supplicium eius quod meruerat p ea suscepi. Nam mihi nō rependit dilectōem p dilectione mea: sed et insup aufert mihi iusticiā meām: q̄z mihi magis deberet seruire q̄ redemi eā q̄ȝ alteri. Sed ipa magis delectat̄ in dyabolo. Vox orationis ei⁹ est mihi sicut vox rane: visus eius in ɔspectu meo abhominabilis. Audit⁹ eius nunq̄ȝ audiet gaudiū meum. Nec tact⁹ eius venenatus sentiat deitatē meaȝ.

E Verumtn̄ q̄z misericors sum: et aīa eius licȝ īmunda sit: si adhuc attrectaret aliquis et ɔsideraret: si aliqua cōtritio esset in ea et volūtas bona: z infigeret mēti eius lanceā acutissimam et feruentē: id est timorē districti iudicij mei: adhuc inueniret grām meā si vellet ɔsentire. Quod si nulla esset in eo ɔtritio nec charitas: si q̄s tn̄ pungeret eū mordaci correptōe et reprehensione dura: adhuc esset in eo spes. quia q̄zdiu aīa cū corpore viuit: misericordia mea oībus apta ē. ¶ Vide ergo quia p charitate mortu⁹ sum et mihi nullus repēdit charitatē: sȝ aufert mihi iusticiā meam: q̄z iustū esset vt hoīes eo melius viuerēt: quo maiori labore redēpti sunt. Sȝ nūc eo deterius viuere volūt quo eos amarius redemi: eo fiduciali⁹ peccare volūt: quo magis eis pctm̄ abhominabile ostēdi. Ideo vide et ɔsidera: q̄z non sine causa irascor: quia grām meam cōuertunt sibi in irā. Redemi em̄ eos a pctō: et ipsi se magis implicant pctō. Tu q̄ sponsa mea redde mihi q̄ teneris idem aīam tuaȝ mūdā mihi ɔserua: q̄z p te mortu⁹ sum hac de causa: vt eam mihi mundā ſuares.

Interrogatio dulcissima mr̄is ad sponsam: et rn̄sio humilis sponse ad matrē. Et replicatio vtilis mr̄is ad sponsam: z de pfectu bonoȝ inter malos. Cap. XXII.

Mater loquebatur ad sponsam filij dicēs. A Tu es sponsa filij mei. Dicas quid habes in aīo: et quid petis? Cui sponsa rn̄dit. Tu dn̄a bene nosti. q̄z scis omnia. Et tunc btā virgo ait. Licet ego oīa sciam: tn̄ te loquēte audiētibus astantib̄ cognoscā. Et sponsa dixit. Duo inq̄t timeo dn̄a. Primo pro pctīs que nō ploro nec emendo vt vellem. Scd̄o ɔtristor ex eo q̄ inimici filij tui sunt multi. ¶ Tunc virgo maria rn̄dit. Contra primū do tibi tria remedia. Primo cogita q̄ oīa que spūm habent sicut rane z cetera animalia q̄nq̄ȝ habēt incōmoda: nec tn̄ in eternū viuit spūs eoȝ: sed cū corpe moritur. Tu aūt anima z omnis hoīs viuit in eternū. Scd̄o cogita miscdiā dei: q̄z null⁹ hō sic peccator ē: si cū emēdatiōis ɔposito et cōtritione rogauerit: q̄ nō dimittat̄ ei pctm̄. Tercio cogita q̄ta glīa est aīe: que cū deo et in deo sine fine viuit. B Contra scd̄m scȝ q̄ inimici dei sunt multi: do etiam tibi tria remedia. Primo ɔsidera q̄ deus tuus z creator tuus z eoȝ: est iudex sup eos: et nūq̄ȝ amplius ipsi iudicabūt eū licȝ patiēter supportat ad tēpus maliciā eorū. Scd̄o q̄ filij dāationis sunt: et q̄ȝ graue et intollerabile erit eis sp ardere. Ipi sunt ſui pessimi qui carebūt hereditate: filij aūt recipiēt hereditatē. Sed dices forte: q̄ non est eis p̄dicandū: vtiq̄ȝ. Considera q̄ inter malos frequēter sunt boni. Et filij adopti-

ni q̄nq̃ recedunt a bono: sicut ille filius ꝓdigus qui abiit in aliā regionem longinq̄ et vixit male. Sed ipsi q̄nq̃ per p̄dicationem compuncti reuertunt̄ ad patrem: et erūt eo acceptiores quo prius peccatores. Jdeo eis magis p̄dicandū est: quia licꝫ predicator fere oēs videt malos: cōsideret tn̄ secum forte sunt aliq̄ inter eos filij futuri dn̄i mei: predicabo ergo eis: hic p̄dicator optimā habebit mercedem. ¶ Tercio considera q̄ mali viuere p̄mittunt̄ ad bonorum ꝓbationē: vt ex eoꝝ moribus exasperati: patientie fructu remunerent̄: sicut etiā per exemplū intelligere poteris. Rosa enī suauiter redolet pulcra est visu: lenis tactu: et tamē nō crescit nisi inter spinas: que sunt aspere tactu: deformes visu: nihil boni redolētes. Sic etiā boni ꝛ iusti hoīes licet lenes sint patientia: pulcri moribus: suaues bono exemplo: non tn̄ possunt ꝓficere vel ꝓbari: nisi inter malos. Nūq̃ etiā spina defendit rosam: ne carpat̄ ante maturitatē: sic mali occasio sunt bonis: ne excedant in pctīs: quandoqꝫ per eoꝝ maliciam refrenant̄: ne imoderata leticia vel alio peccato dissoluant̄. Nunq̃ etiam vinū seruatur bene in bonitate sua nisi in fece: nec boni et iusti in virtutibus stare et ꝓficere possunt: nisi probent̄ tribulationibꝫ et iniquoꝝ ꝑsecutionibus. Jdeo tu libēter supporta inimicos filij mei: et cogita q̄ ipse index eoꝝ est: ꝛ q̄ ipse si sic eēt iusticia: vt deberēt destrui oēs: hū posset in momēto delere eos. Ergo tolera tu: q̄ꝫdiu ipse tolerat eos.

Verba xp̄i ad sponsam de hoīe ficto qui inimicus dei est nūcupatus: et q̄ꝫ maxime de ypocrita et eius ad plenū ꝓprietates ponentia. Cap. XXIIII.

Ille talis videtur hominibus quasi hō bene ornat⁹: fortis et decorus: et in pugna dn̄i sui strenu⁹: sed amota galea a capite eius est abhominabilis ad videndū et inutilis ad operandum. Apparet eī cerebrū eius nudū. Aures habet in fronte: oculos in occipite. Nasus eius abscisus ē. Gene eius ex toto cōtracte quasi hoīs mortui. Maxilla ei⁹ ex dextra pte cū faucibus ꝛ dimidietate labij tota deciderat. Jta q̄ nihil nihil ex dextra pte remanet nisi guttur solū: quod nudū apparet. Pect⁹ eius plenū est v̄mibus scaturientibus. Brachia eius quasi duo serpētes. Cor ipletū est pessimo scorpione. Dorsum eius velut cōbustus carbo. Jntestina eius sunt fetētia ꝛ corrupta quasi caro abundās sanie. Pedes ei⁹ mortui et inutiles ad incedendū. ¶ Quid aūt ista significant: dicam tibi: Jlle talis vr̄ hoībus exterius bonis moribus et sapiētia ornatus et in honore meo strēnuus esse: sed nequaq̄ꝫ est ita. Si enī amoueret̄ galea a capite eius: id est ostenderet̄ hoībus qualis ipse est: esset pre omibus vilissimus. Cerebrum quippe eius est nudū: quia insipiētia et leuitas moꝝ eius: satis euidētissimis signis ostendit eū bonis hoībus: indignū esse tali honore. Si enī saperet ei sapiētia mea: intelligeret se tanto austeriori ꝯuersatōe deberet pre alijs vestiri: quo maiori honore pre ceteris sublimat̄. ¶ Aures habet in fronte quia ꝓ hūilitate quā deberet habere in dignitate: et ceteris lucere: nō vult nisi audire laudē et honorē suum: et ꝓ eo assumit sibi supbiam: vn̄ vellit ab oībus vocari magnus et bon⁹. ¶ Oculos habet in occipite quia cogitatio eius tota est ad p̄ntia: et nō ad eterna. Tota quō placeat hominibus: et quod vtilitas carnis requirit: et non quō placeat mihi et ꝓsit aīabus. ¶ Nasus eius abscisus est: q2 discretio ablata est ab eo: qua discernat inter pctm̄ et virtutē inter honorē temporalem et eternū: inter diuitias seculi et eternas: inter delectationes istas modicas ꝛ eternas. ¶ Gene eius contracte sunt: id est verecūdia omīs quā deberet habere ad me: et pulcritudo virtutū qua mihi placeret: omīo quasi mortua est ad me. Quia ꝓ hoīm verecūdia erubescit peccare: ꝓ me aūt nihil. ¶ Altera pars maxille et labij deciderat: ita q̄ nihil remanet nisi guttur. Quia imitatio operū meorū: et p̄dicatio verboꝝ meorū cum orōne feruenti: in eo iam cecidit: ita quod nihil remaneat in eo nisi guttur gule sue. Jmitatio aūt prauoꝝ et reuolutio secularīū negotioꝝ: totaliter sana ꝛ pulcra sibi videnť. ¶ Pectū eius plenū est vermibus q2 in pectore vbi deberet esse recordatio passionis mee: ꝛ memoria opeꝝ meorū et preceptoꝝ ibi est sollicitudo temporalium et cupiditas mūdi: que quasi vermes eius cōscientiam mordēt: ne cogitet sp̄ualia. ¶ Jn corde eius vbi ego morari vellem. et charitas mea sedere deberet: sedet pessim⁹ scorpio qui pūgit cauda et blandit̄ facie: q2 de ore eius satis blāda ꝓcedit loquela et rōnabilis: sꝫ cor ei⁹ plenū ē iniusticiis ꝛ fallacia q2 nō curaret q̄ ecclesia cui p̄est destrueretur: si voluntatē suā posset ꝑficere. ¶ Brachia ei⁹ sunt sicut serpētes: q2 per maliciā suā extendit se ad simplices: vocando eos cū simplicitate ad se: et occasione accepta miserabiliter supplātat. Jnde q̄si serpens retorq̄t se q̄si in circulū: q2 occultat mali-

ciam suā et iniquitatē: vt vix aliq̄ ei⁹ astu-
tiam possint dephendere. Iste est quasi vi-
lissimus serpēs in ↄspectu meo: quia sicut
serpens oībus aīalibus est odiosior: sic iste
mihi oībus deformior: quia iusticiā meam
adnihilat: et reputat me quasi hoīem qui
nolit vindicare. ¶Dorsum eius ē velut car-
bo: quod tñ deberet esse sicut ebur: qꝛ opa
eius deberēt esse fortia pre alijs et mundi-
ora: vt infirmos portaret ꝑ patientiā et ꝑ
vite bone exemplū. E Sed nūc est q̄si
carbo: quia infirmus est ad patiendū vnū
verbum ꝓ honore meo: nisi causa volūta-
tis ꝓprie. Veruntñ sibi fortis videt̄ ad mū-
dum. Ideo cū stare putat cadet: qꝛ sic de-
formis et mortuus est in cōspectu meo et
sanctorū meorū: sicut carbo. ¶Interiora
eius sunt fetentia: qꝛ cogitatio eius et affe-
ctio fetent in ↄspectu meo velut caro mor-
tua: cuius fetorē nullus ferre pōt. Sic eū
nullus sanctorū ferre potest: sed oēs auer-
tunt ab eo vultum suū: et petunt sup eum
iudicium. ¶Pedes ei⁹ sunt mortui. Duo
nanqꝫ pedes: sunt due affectiones eius ad
me: scꝫ voluntas emendandi cōmissa: et vo-
luntas faciēdi bona. Sꝫ hi pedes omnino
in eo mortui sunt: quia oīs medulla chari-
tatis in eo cōsumpta est: et nihil remanet
nisi ossa indurationis. Et sic stat corā me.
Veruntñ q̄zdiu aīa est cū corpore: mi-
sericordiā meā inuenire pōt. Declaratio.
F Apparuit sanctus Laurētius dicēs
Ego cū essem in mundo habui tria: conti-
nentiam ad meipm: misericordiā ad proxi-
mum: charitatē ad deum. Ideo feruenter
predicaui verbū dei: sapiēter distribui bo-
na ecclesie: et tolerabā gaudenter verbera
ignem et mortē. Hic autem eps tolerat ꝛ
dissimulat incōtinentiā cleri: expendit lar-
giter bona ecclesie in diuites: charitatem
habet ad se et ad suos. Ideo notū ei facio:
q̄ nubes leuissima iam ascenderat in celū
quā faces tenebrose obumbrāt: ne videat̄
a pluribus. Hec ꝟo nubes est oratio mr̄is
dei ꝓ ecclesia. quā faces cupiditatis ꝛ inde-
uotionis et defectus iusticie sic obūbrant:
q̄ lenitas misericordie mr̄is dei: corda mi-
seroꝝ ingredi nō valeat. Propterea ↄuer-
tat se citius eps ad diuinam charitatē: cor-
rigendo seipm et subditos suos: exemplo
et ꝟbis suis ammonendo: et ad meliora ꝓ-
uocanda. Alioquin sentiet manū iudican-
tis: et ecclesia sua igne ꝛ gladio purgabit̄:
rapina et tribulatione affliget̄ in tantū: q̄
non in longa tpa erit qui consolet̄ eam.

Verba dei patris coram celi exercitu: et
responsio filij et mr̄is ad patrē: ad gratiā
pro filia: id est pro ecclesia impetrandam.
Cap. XXIIII

PAter loquebat̄ audi-
ente toto exercitu celi dicēs. A
Coram vobis conqueror: q̄ filiam
meā tradidi vni viro qui nimis affligit eā:
et pedes ei⁹ cippo ligneo stringit ita q̄ oīs
medulla exit de pedibus eius. Cui rn̄dit fi-
lius. Ipa est pater: quā ego sanguine meo
redemi et spōsaui mihi: sed nūc violenter
rapta est. ¶Deinde loquebat̄ mater dicēs.
Tu es deus meus et dn̄s meus: et mēbra
filij tui benedicti fuerūt in corpe meo: qui
verus filius tuus ꝛ verus filius meus est.
Ego eū tibi nihil negaui in terra: misere-
re filie tue ꝓpter p̄ces meas. B Post
hec loquebant̄ angeli dicentes. Tu es dn̄s
noster: et in te oīne bonū habemus: nec ali-
quo indigemus nisi te. Qn̄ sponsa tua de
te ꝓcessit: omēs nos ↄgratulabamur. Nūc
aūt merito ↄtristari possemus: qꝛ tradita
est in manus pessimi: qui eā omi vilitate ꝛ
obprobrio cōfundit. Miserere igit̄ ei ꝓpter
tuā magnam misc̄diam: quia miseria eius
magna ē nimis: et nō est q̄ ↄsolet̄ ꝛ liberet
eam: nisi tu dn̄e deus oīps. ¶Tunc rn̄dit
pr̄ ad filiū dicēs. Fili q̄rimonia tua q̄rimo-
nia mea est. ꝟbū tuū ꝛ ꝟbum meū: opa tua
opa mea sunt. Tu in me ꝛ ego in te insepa-
biliter: fiat volūtas tua. ¶Deinde ad ma-
trē ꝛ filij ait. Quia tu mihi nihil negasti in
terra: ideo ego tibi nihil negabo in celo vo-
luntas tua cōplebit̄. ¶Ad angelos aūt di-
xit. Vos estis amici mei: ꝛ flāma charitatꝫ
vestre ardet in corde meo. Faciā misc̄diam
filie mee ꝓpter preces vestras.

Verba creatoris ad spōsam: q̄liter eius
iusticia malos tripl̄r sustinet: ꝛ eius miseri-
cordia malis tripl̄r parcit. Cap. XXV

EGo sum creator celi
et terre. A Mirabaris tu spōsa
mea quare sic patiēs sim in malos.
Hoc est qꝛ misericors sum. Nam tripl̄r pa-
titur eos iusticia mea: et tripl̄r parcit eis
misc̄dia mea. Primo eos iusticia mea pati-
tur: vt tēpus eorū cōpleat̄ ex toto. Sicut
eīm rex iustus habēs incarceratos aliq̄s: si
ab eo querit̄: cur nō occidunt̄? Rn̄det quia
nondū venit placitū generale: vbi ad ma-
iorem cautelā audientiū audiri psit. Sic
ego supporto malos donec venerit tēpus
eorū: vt innotescat etiā alijs malicia eorū.
Nūquid nō longe ante p̄dixi de reprobati-
one saulis: anteq̄ꝫ innotuit hoībus. Quem
vt alijs malicia ei⁹ ostenderet̄ diu suppor-

tani. ¶ Secundo quia mali aliq̄ bona opa fecerūt: p quibus vsq3 ad vltimū punctū remunerari debent: vt nō sit aliquod minimum bonū quod p me fecerūt p quo non remunerent̄: vt hic recipiāt mercedē suam ¶ Tercio vt honor dei et eius patiētia manifestet̄. Jdeo supportaui pylatū herodem et iudam: cum tū dampnati essent. Jdeo si quis querit quare illū et illū supporto: cōsideret iudā et pylatū. B Tripliciter etiam parcit malis hominibus misericordia mea Primo ꝓpter nimiā charitatē: longa ei est pena eterna. Jdeo ꝓpter maximā charitatem: supporto eos vsq3 ad vltimū punctū vt pena ex longa temporis ꝓtractōe: tardius eis incipiat. Scdo vt ꝯsumat̄ natura eorum in vicijs. Per petm̄ enim natura cōsumit̄ ne mortē tpalem amariorē sentirent si natura eorum esset recētior. Recens em̄ natura mortem pliriorem et amariorē facit. Tercio ad ꝓfectum bonorum: et conuersionē aliquorum malorum. Cum ei boni homīes et iusti p malos tribulant̄: vel ꝓficit ipsis bonis et iustis ad refrenatiōem peti: vel ad maius meritū acquirendū. Similiter et mali cōnūt malis ad bonū. qn̄q3. Nam mali cū aliquorū malorum casum et nequiciā ꝯsiderant cogitant secū dicentes. Quid ꝓdest nobis sequi eos? Et cū sic patiēs est dn̄s: melius est ꝯuerti. Et sic qn̄q3 redeūt ad me auersi q3 horrēt talia facere sicut illi mali faciūt: dicente eis consciā eorū talia nō facienda. Unde dicit̄: q̄ aliquis ꝑcussus a scorpione si pungit̄ oleo in quo mortuꝰ est aliud serpens sanat̄. Sic qn̄q3 malus videns alterius casum compungit̄: et considerata alterius vanitate et iniquitate: sanat̄.

Verba laudis angelici exercitꝰ ad deum: et de filiorum generatiōe si primi parētes nō peccassent. Et qualiter deus oñdit mirabilia ꝑ moysen ad populum: et postea ipse ad nos in eius aduentu rc̄. Et de corruptiōe huius tempis corꝑalis matrimonij. Et de conditionibus coniugij spūalis.

Cap. XXVI

Agelicus exercitus

a visus est astare deo: et ait totus exercitus. A Laus tibi domine deus et honor: qui es et qui eras sine fine. Nos serui tui sumus: triplici de causa laudamus et honoramꝰ rc̄. ¶ Primo quia creasti nos vt tecū gauderemus: et dedisti nobis lucē inenarrabilē: qua imperpetuū letaremur. Secūdo quia in bonitate tua et stabilitate tua oīa creata sunt et ꝑsistunt: et oīa ad tuam volūtatem stant: et in tuo verbo ꝑmanent. Tercio quia creasti hominem p quo sumpsisti hūanitatem: et quo est maximū nostrum gaudiū: et de matre tua castissima que te portare meruit: quem celi nō potuerunt capere et ꝯcludere. Jdeo sit gloria et benedictio tua sup omnia p angelica dignitate quā tāto honore sublimasti. Sit tua ꝑpetua eternitas et stabilitas sup omnia que stabilia sunt et esse pñt. Sit tua charitas sup hoīem quem creasti. Tu dn̄e solus timendus es p magna potentia tua. Tu solus desiderādus es p omni charitate tua. Tu solus amandus es p stabilitate tua. Jdeo sit tibi laus sine fine incessanter in secula seculorum amen. B Tūc dn̄s respondit: vos digne honoratis me p omni creatura. Sz dicite q̄re laudatis me pro hoīe: cum ipse plus omnibus creaturis me ad iram ꝓuocauerit. Nā ego creaui eū excellentiorē omnibus inferioribꝫ creaturis et p nullo tā indigna passus sum: et nullū tam care redemi sicut hoīem. Aut que creatura nō tenet ordinem suū excepto hoīe. Sz ipse ceteris creaturis ē mihi molestior Sicut em̄ creaui vos in laudem et gloriam meā: sic etiam feci hoīem mihi in honorem Dedi em̄ ei corpus tanq3 templum spūale in quo posui aīam quasi angelū pulcrum: quia anima hoīs: quasi angelice ꝟtutis est et fortitudinis. Jn q̄ templo ego deus suus et creator eram tercius: quo delectaret̄: et frueret̄. Deinde feci ei aliud templū de costa sua ꝓpria huic simile. C ¶ Sed nūc o tu sponsa mea: ꝓpter quā hec fiūt potes querere: quō de eis filij nascerent̄ si nō peccassent? Rūdeo tibi. Certe ex diuina charitate et mutua dilectōe et cōmixtione sexus qua ambo inuicem inflāmarent̄. Sanguis charitatis secundaret̄ in corꝑe mulieris: absq3 aliqua turpi voluptate: et sic mulier fructifera fieret. Deinde infante cōcepto absq3 petō et voluptuosa delectatiōe: ego ex deitate mea īmitterem aīam: et sic absq3 dolore portaret puerū et pareret. Qui natus infans: statim ꝑfectus eēt sicut adam. Hunc honorē contempsit homo qñ ꝯsensit dyabolo et desiderabat maiorē honorem q̄3 ego dederam sibi. Facta aūt inobedientia venit angelus meus sup eos: et erubuerunt de nuditate sua: et ilico senserunt concupiscentiā carnis: et passi sunt esuriem et sitim. Tunc etiā caruerūt me quem cū habuerunt: non senserunt esuriem neq3 aliā delectatiōem carnis seu erubescentiā: sed ego solus eram eis omne bonū: et oīs dulcedo et ꝑfecta delectatio. D Cūq3 dyabolus gauderet de ꝑditione eorū et casu:

ego motus pietate sup eos nõ reliqui eos: sed triplicem misericordiã ostendi eis. De stui enĩ eos nudos: et dedi eis panẽ de terra. Pro luxuria quã dyabolus auctor inobedientia suscitauit eis: dedi in semen eorum aĩas per deitatẽ meã. Et quicqd dyabolus suggessit eis ad malũ: hoc ego totũ cõuerti eis in bonũ. ¶ Deinde ostendi eis modũ viuendi et colẽdi me: et pmisi eis licite cõmisceri: cum tñ ante pmissionẽ meam et indicatiõem timore pcussi formidabãt cõiungi. Similiter z occiso abel cũ multo tpe lugerent et abstinerẽt: ego cõpassione pmotus cõsolatus sum eos. Et tũc ipsi cognita volũtate mea: iterũ ceperũt cõiungi et filios procreare. De quorũ pgenie ego ipse creator eorũ promisi me nasciturũ. E Cumqz cresceret malicia filiorũ adam: et ego tunc oñdi iusticiã meam peccantib⁹: sed electis meis miscõiam: quib⁹ placatus fuaui eos a pditione: z exaltaui eos qz seruabãt pcepta mea: et crediderunt pmissionib⁹ meis ¶ Aduenĩete aũt tpe miserationis: p moysen oñdi mirabilia mea. Nã saluaui populum meũ iuxta pmissionẽ meã. Paui eos mãna: z pcessi eos in colũna nubis z ignis dedi eis legẽ meam: z oñdi eis secreta mea et futura p pphetas meos. ¶ Post hec aũt ego qui oĩa creaui: elegi mihi vnã vginem natã de pr̃e et matre: ex qua hũanam carnem assumpsi: et ex ea nasci dignatus sum absqz coitu et pctõ. Ut sicut illi primi filii in paradiso nasci deberẽt misterio diuine charitatis: ex charitate mutua et dilectiõe generantiũ absqz aliqua turpi voluptate: sic deitas mea hũanitatẽ de femina vgine: sine coytu et lesione virginitatis accepit. F. Ueniens igit in carne verus deus z hõ: impleui legem et oẽs scripturas sicut antea de me pphetizatũ erat: et incepi nouã legem: quia antiqua stricta erat. et dura ad portandũ: nec erat aliud nisi figura futurorũ faciendorũ. Nam in illa lege antiqua licitũ erat vni plures vxores habere: ne posteritas transiret sine liberis: vel ne miscerent gentibus. In mea aũt noua lege: pcipit vni marito vnam tm̃ habere vxorem: et phibet illu viuẽte habere plures vxores. Quicunqz ḡ ex diuina charitate diuinoqz timore: pter suscipiendã plem coniungũtur: hi sunt templũ spũale: in quo ego corporalius volo habitare. ¶ Sed hoĩes huius tẽporis septẽplici ratione coniungunt. Primo pter faciei pulcritudinẽ. Secundo propter diuitias. Tercio pter mimiam scurrilitatem z indecens gaudiũ: quod recipiũt in coytu. Quarto quia est ibi amicorum conuentus z immoderata gula. Quinto quia est ibi supbia in vestibus z cibis: in iocularionibus z aliis vanitatib⁹. G Sexto causa suscitande plis: non vt deo nutriant vel in bonis morib⁹: sed ad diuitias z honores. Septimo cõueniũt causa luxurie: et in luxurie appetitu velut iumẽta. ¶ Hi veniunt cũ vno cõsensu et cõcordia ante fores ecclesie mee: quorũ affectio et interna cogitatio tota est cõtraria mihi: et voluntatẽ suam que ad placendũ mundo est: preponũt voluntati mee. Si eĩ tota cogitatio eorũ esset ad me: et voluntatem suam cõmitterẽt in manus meas: et susciperẽt coniugiũ cum timore meo: tũc ego assentirẽ in eos z essem tercius cũ eis. Nunc autẽ cõsensus meus qui deberet esse caput eorũ abest: qz luxuria est in corde eorũ et nõ amor meus. ¶ Deinde pcedunt ad altare meũ: vbi audiunt qz debent esse cor vnũ et aĩa vna: sed tũc cor meũ fugit ab eis: qz ipsi de corde meo non habent calorẽ: et de carne mea nõ sentiũt saporem. Querũt enĩ calorem cito periturũ et querunt carnem quã vermes cõmesturi sunt. Ideo tales cõiungunt absqz vinculo dei pr̃is et eius vnione: et absqz charitate filii: et absqz consolatiõe spũssancti. H Cũ vero cõiuges veniunt ad lectũ: tunc statim discedit ab eis spũs meus: z appropinquat spũs impurus: quia non cõueniũt nisi causa luxurie: nec aliqd aliud inter eos cogitant et tractant. Uerumtñ adhuc misericordia mea cũ eis ẽ: si cõuerterent. Ex multa enĩ charitate mitto ego in semen eorũ animam viuentẽ: a potentia mea creatã: et cõcedo aliqñ: qz de malis parẽtibus qñqz generent filii boni: frequentius tñ nascunt filii mali de malis parẽtibus: quia filii tales parentũ iniquitatem imitant inquantũ pñt: z plus imitarent si a patientia mea pmitterent. Tale enĩ coniugiũ nunqz videbit faciem meã: nisi penituerint. Nullum etiam pctm̃ est tã graue: quod penitentia nõ diluat. I Propterea conuertã me ad cõiugium spũale: quale decet habere deum cũ corpe casto et aĩa casta. Ibi eĩ alia septem bona inueniunt cõtraria prioribus predictis malis. Nã ibi non desiderat forma aliqua: seu pulcritudo corporis: nec delectabiliũ visio: sed solummõ amor et visio dei. Secũdo nihil possidere nisi vñ viuant solummõ ad necessitatẽ nihil ad supfluitatem. Tercio vitant vba ociosa et scurrilia. Quarto nõ curant videre amicos vel parentes: sz ego sum amor et desideriũ eorũ. Quinto hũilitatẽ cupiũt seruare interius in consciã: z exterius in habitu. Sexto ha

Lib. 2. C. 26
Nullum etiam pctm̃ tam graue qd p[illegible] nõ diluatur

Nota

bent voluntatē nunq̃ velle luxuriari. Se ptimo generāt deo suo filios et filias: per bonam ꝯuersationem et bonū exemplum et per spūaliū verboꝝ ꝑdicationem. ¶ Hi tūc assistunt foribus ecclesie mee: qui fidē inuiolabilē obseruant: vbi assecutiūt in me et ego in eos. Procedūt ꝓ ad altare meū et cum corpe et sanguine meo spūaliter delectant. In cuius delectatione cor vnū et caro vna ꝛ vnius volūtatis esse voluut: et ego verus deus et hō potēs in celo ꝛ in terra: ero tercius cū eis qui implebo cor eorū

K Illi coniuges tempales: incipiunt concupiscentiā sui coniugij in luxuria tanq̃ iumēta: ꝛ deteriores sunt iumētis. Isti autem spūales cōiuges: incipiūt in diuina charitate ꝛ diuino timore: nulli placere cu rātes nisi mihi. Illos implet et excitat spiritꝰ malus ad carnis delectatiōnē: in qua non est nisi fetor: sed isti implent spū meo et igne charitatis mee accendunt: qui nūq̃ deficiet eis. ¶ Ego sum vnus deus: trinꝰ in psonis vnū in substantia: cum pr̄e et spiritu scō. Sicut eī impossibile est separari patrem a filio et spūm ab vtroq̃: et sicut impossibile est sep[illegible] igne: sic impossibile est tales ꝯiuges spūales a me separi: quin sim tercius cū eis. ¶ Semel enī corpus meū laceratū est in passione ꝛ mortuū: sꝫ nunq̃ amplius lacerabit nec moriet. Ita ipsi nūq̃ morient a me: q mihi fide recta et volūtate ꝑfecta incorpant. Nam vbicūq̃ stant sedēt vel ambulēt: ego sꝫ sum tercꝰ cū eis.

Verba mr̄is ad sponsam q̃liter in chorea sunt tria: ꝛ quō ꝑ choream iste mūdus designat: et de tribulatione mr̄is in christi morte. Cap. XXVII.

M Ater dei loquebat

ad sponsam dicens. A Filia mea volo te scire: q̄ vbi ē chorea ibi sūt tria: scꝫ inanis leticia: vox persusa et labor supuacuus. Cū aūt aliquis dolens vel tristis in domo choree intrauerit: tūc amicus eius existens in illa choree leticia: videns amicū suum venientē tristem ꝛ mestū: statim dimissa leticia: segregat se a chorea et condolet amico dolenti. ¶ Chorea ista est mundus iste: qui semꝑ voluit sollicitudine qui hominibus stultis videt esse leticia. In quo mūdo sunt tria. Inanis leticia: verba scurrilia: labor inutilis: quia omīa per que homo laborat relinquit postea. Qui autem est in hac mūdi chorea: consideret laborem ꝛ dolorem meū et condoleat mihi: que erā ab omī leticia mūdi segregata: et segreget se a mūdo. In morte naq̃ filij mei: eram sicut mulier habēs cor affixum quinq̃ lanceis. Prima enī lancea: erat nuditas verecunda ꝛ vituperosa: qꝛ videbam filiū meū charissimū et potentissimū: astare ad colūnam nudū et nihil opimenti habentē. B Secūda erat accusatio eius. Nā accusabant eum dicentes eum ꝓditorem et mendacē. et etiā insidiatorē: quē ego sciebam iustum esse et veracē: nullumq̃ offendisse vel voluisse offendere. Tercia lāccam hic erat spinea corona eius: q̄ sic inaniter pupugit caput eius sanctissimū: vt sanguis defluceret in ore eiꝰ: et in barbā et in aures eiꝰ. Quarta erat vox lamētabilis in cruce: q̄ clamauit ad prēm dicens. O pater q̄re me dereliquisti: Ac si vellet dicere. Pr non est qui misereat mei nisi tu. Quinta lancea q̄ cor meū ꝑtransibat: erat mors eius durissima De quot enī venis sanguis eius exiuit preciosus: quasi tot lanceis cor meū ꝑforatuꝫ est. Perforate sunt nēpe vene manuū eius et pedū: et dolor neruoꝝ ꝑforatoꝝ accessit incōsolabiliter ad cor eius ꝛ de corde iterū ad neruos: et qꝛ cor eius erat recentissimū et optimū: quia compaginatū de optima natura: ꝓterea certabant inter se vita et mors: et sic amarius ꝓtrahebat vita inter dolores. C Appropinquāte aūt morte cū pre intolerabili dolore rumperet cor: tūc statim cōtremuerūt oīa membra eius et caput quod ad dorsum eius reclinabat eleuauit se modicū. Oculi semiclausi apiebant quasi ad medietatē. Os eiꝰ similiter apiebat: et videbat lingua eius sanguinolenta. Digiti ꝛ brachia que erant quodam modo ꝯtractu extendebant. Tradito aūt spiritu caput inclinabat ad pectꝰ. Manus de loco vulnerū modicum submiserunt se. Pedes sustentabāt manus pondus. ¶ Tūc aruerunt manus mee. Oculi obtenebrati sunt: et facies palluit quasi mortui hominis Aures nihil audierūt. Os nihil potuit loqui. Pedes etiā mei nutauerūt: et corpus meum cecidit ad terrā. Surgens autē de terra cū viderem filium meum leproso despectiorē: posui voluntatē meam totam ad ipsum: sciens q̄ scd̄m voluntatem eius omīa facta fuissent: et non potuissent fieri nisi ipso ꝑmittente ꝛ regratiabar ei ꝓ omnibus. Leticiaq̃ quedā mixta erat mesticie: quia videbā eū qui nunq̃ peccauit ex tanta charitate voluisse talia pati ꝓ peccatoribus. Ergo quicunq̃ est in mūdo: cōsideret qualis erā in morte filij mei: et semper habeat pre oculis.

Verba domini ad sponsam indicantia qualiter quidā ante eius tribunal venerat

iudicandus: et de terribili ꝛ horribilissima sententia illata a deo: et ab omnibus sctis contra eū. Cap. XXVIII.

Videbat sponsa deuz quasi iratū qui dicebat. A Ego sum sine pncipio ꝛ sine fine. Nulla immutatio est apud me: nec anni et dies. Sed omne tps huius mūdi: est apud me quasi esset vna hora vel momentū. Omnis qui videt me: omē quod est in me videt q̄si ad punctū et intelligit. Sed qꝛ tu sponsa mea corpalis es: ideo nō sic potes pcipere et cognoscere sicut spūs. Ideo indicabo p pter te quod actū est. Ego sedi q̄si in iudicio: qꝛ omne iudiciū datum ē mihi ꝛ venit quidā iudicandus ante tribunal. Cui vox pris sonuit dicēs ei. Ve tibi qꝛ vnq̄ natus fuisti: nō qꝛ penituit deū fecisse eū: sꝫ sicut aliquis dolere solet p alio cōpatiendo ei. Deinde rn̄dit vox filij. Ego fudi sanguinē meum p te: et suscepi amarissimā penam p te: ab hac eī tu omnino alienatus es nec aliquid habet tecū. Vox spūs ait. Quesiui omnes angulos cordis eius: si forte inuenirem aliquā mollicīem in corde eiꝰ et charitatem: sꝫ frigidissimus est q̄si gelu: durissimus est sicut lapis: nec est aliqd mihi cū eo. ¶ Hec tres voces nō ideo audite sunt q̄si sint tres dij: sed pp̄ter te sponsa mea facte sunt: qꝛ tu nō poteras hoc misteriū aliter intelligere. B Deinde tres voces p̄dicte: scꝫ patris: et filij: et spūssancti: cōuerse sunt statim in vnā vocem tm̄: que vox sic intonuit dicēs. Nullatenus debeť tibi regnum celi. Mater misc̄die siluit nec apuit misc̄diam suam: quia iste iudicandus indignus erat ea. Et omēs scti vna voce clamabant dicētes. Hec est diuina iusticia: vt ppetuo exul sit a regnoꝝ gaudio tuo Et tūc omēsalij qui erāt in purgatorio dixerunt. Nulla pena ē tam amara nobiscū que sufficiat ad puniendū pctā tua. Maiora eniꝫ tormēta teneris portare: ideo a nobis seq̄straberis. Tunc autē et ipse iudicādus: clamabat voce horrēda dicens. Ve ve semini bus que cōuenerūt in ventre mr̄is mee de quibus formatus sum ego. ¶ Scd̄o etiam clamabat. Maledicta inq̄t sit hora: in quā aīa mea cum corpe cōiuncta fuit: et maledictus sit qui dedit corpus ꝛ aīam. Tercio clamabat. Maledicta sit hora illa: in q̄ viuus de ventre matris pcessi. Tūc venerūt tres contra eū horribiles voces de inferno dicētes. Veni ad nos maledicta aīa quasi es liuens ad perpetuā mortem et vitā interminabilē. Secundo clamabant. Veni maledicta aīa: vacua ad nostrā maliciam. Nullus eī erit ex nobis: q̄ nō te malicia sua et pena nō impleat. Tercio clamabāt. Veni maledicta anima pōderosa quasi lapis qui semp mergit: et nunq̄ attingit fundū in quo quiescat. Sic tu in pfundū pfundius nobis descendes. vt nō possis subsistere anteq̄ veneris in yma abyssi. C Et tunc ait dn̄s. Ergo sicut homo habēs plures vxores: et videns casum vnius auertit se ab illa: et cōuertit se ad alias que stant: ꝛ gratulať cum eis. Sic ego auerti facie̅ meam ab illo et misc̄diam: et verto me ad famulos ꝛ seruos meos: et gaudeo cum illis ¶ Propterea cū tu audisti casum illius et miseriā. Ideo serui mihi eo sincerius: quo maiorem misc̄diam tecum feci: Fuge mundum et cōcupiām eius. Nunquid ego passionem tam amarā assumpsi pp̄ter gloriam mundi: vel qꝛ scelerius et leuius nō potui consūmare eam: Poterā vtiq̄. Sed sic exigebat iusticia: vt sicut hō in membris omnibus deliquerat: sic in omibus satisfaciendum erat. Propter q̄ deitas homi̅ compaciens: tāta charitate exarsit ad vnā virginem: vt de illa hūanitatē susciperet. In qua hūanitate sustineret deus oēm penā quaꝫ hō tenereť habere. Ideo si ex charitate penaꝫ tuā suscepi in me: sta sicut famuli mei stant in vera hūilitate: vt nihil erubescas nihil timeas nisi me. Custodi os tuū: vt si esset voluntas mea tu nunq̄ velles loqui. Non cōtristeris de tpalibus qꝛ caduca sunt ꝛ ego ditare q̄s voluero et depaupare possum. Ideo sponsa mea pone spem tuā totaliter in me. ¶ Declaratio. Hic homo fuit nobilis ꝛ canonicus ꝛ subdyaconus: q̄ obtenta falsa dispensatōe: desponsauit virginem diuitē. Sed p̄uentus morte subita nō obtinuit quod concupiuit.

Verba v̄ginis ad filiā de duabus dn̄abus: quaꝝ vna nominabiť supbia: et altera hūilitas p quā virgo dulcissima designať: et de occursu virginis ad suos dilectos sue mortis tpe. Cap. XXIX

Mater dei loquebatur ad sponsam filij dicēs. A Due sunt dn̄e: vna est que nō habet nomen spāle: qꝛ indigna est noīe. Alia est hūilitas que vocať maria. Sup primā est dn̄s ipse dyabolus: qꝛ sibi dominať. Huic dn̄e dicebat miles suus. O dn̄a quicquid possū facere p te paratus sū: tm̄ vt fruar semel concubitu tuo. Nam ego sum fortis viribus: magnanimus corde: nihil timeo: ꝛ paratus sum ire in mortē pro te. Cui illa re-

spondit. Serue meus magna est charitas
tua ad me. Sed ego sedeo in sublimi sede:
nec habeo nisi sedem vnã: et inter nos sunt
tres porte. Prima porta ẽ sic arta: vt quic
quid hõ habuerit in corpe: si ingredit per
eam omĩa dirumpunt et abstrahunt. Se-
cunda est sic acuta: q pungit vsqȝ ad ner-
uos. Tercia porta est sic ardẽs: q nulla est
requies ardoris: sed qui ingredit per eam
statim liquesceet sicut es. Ego autez sedeo
sublimiter: et qui sedere vult mecũ cum nõ
habeã nisi vnã sedem: cadet ad chaos ma-
ximũ subtus me. Cui ille respondit. Ego
dabo vitã meam pro te: quia pro minimo
est mihi casus. B Domina ista est sup
bia: ad quã qui puenire voluerit: ingredit
quasi p tres portas. Per primã portam in
gredit: qui totũ dat ad laudem hominum
et pro supbia. Et si nihil habet: adhibet to
tam voluntatẽ suam: quõ superbire et lau
dari possit. Secundã portam ingredit ille
qui quicquid laborat et quicquid facit: et to
tum tempus et cogitatões: et omnes vires
suas dat ad hoc: vt supbiam pficiat. Et si
etiã posse[illegible] facer[illegible]
re causa honoris et diuitiarũ: libenter face
ret. Terciam portã ingredit: qui nunqȝ re
quiescit et nunqȝ silet: et totus quasi ignis
ardet: quomõ perueniat ad aliquem hono
rem: vel mundi supbiam. Sed cum obti-
nuerit quod cupit: nõ potest diu in eodem
statu pmanere: sed cadit miserabiliter: ni-
hilominus tamen supbia remanet in mun
do. ¶ Ego autẽ ait maria que humillima
sum: sedeo in sede spaciosa: et supra me nõ
est sol nec luna nec stelle nec etiam nubes:
sed mira et inestimabilis claritatis sereni-
tas: pcedens a pulcritudine preclara ma-
iestatis diuine. C Infra me etiam nõ
est terra vel lapides: sed requies incompa-
bilis in virtute dei. Iuxta me non est mu-
rus seu paries: sed angelorũ et sanctarum
animarum gloriosus exercitus. Et qȝuis
sic sublimiter sedeo: tamen audio amicos
meos in terra existẽtes: mihi quotidie ge-
mitus fundentes et lacrimas. Video labo
res eorum: et efficaciam eorũ maiorem qȝ
illorum: qui pugnant pro sua domina sup
bia. Ideo visitabo eos: et collocabo eos me
cum in sede mea que spaciosa est: et omẽs
bene potest capere. Sed nõdum ad me ve
nire: nec sedere adhuc mecum poterunt qz
duo muri adhuc sunt inter nos: per quos
fiducialiter deducam eos: vt ad sedem me
am veniant. Primus murus est mundus
qui est artus: pterea serui mei in mundo
cosolabunt per me. Secundus murus est
mors. Ideo ego charissima domina eorũ
et mater: obuiabo eis et occurrã eis in mor-
te: vt etiã in ipsa morte consolationem et
refrigerium habeant: et collocabo eos me
cũ in sede celestis gaudij: vt in brachio dile
ctionis ppetue et eterne glorie: cuz exulta
tione immensa eternaliter requiescant.

Verba dñi maxime charitatis ad spon-
sam: de multiplicatione falsorum xpiano-
rum ad xpi crucifixionem et quõ si possibi
le esset: adhuc est paratus iterum ad mor-
tem pro peccatoribus suscipiendam.

Cap. XXX

Ego sum de9 qui om
e nia cream ad vtilitatem hominis
e vt illa omnia seruirent homini: et
edificarent eum. A Sed homo omni-
bus que creaui ei ad vtilitatem suam: ab-
utitur in suum damnũ. Insuper et de deo
minus curat: et eum minus diligit qȝ crea
turam. Iudei fecerũt mihi tria genera pe-
narum in passione mea. Primo lignũ quo
affixus sum flagellatus et coronat9. ¶ Se
cundo ferrum quo affixerũt manus meas
et pedes. Tercio potum fellis quo potaue
runt me. Deinde blasphemabant me fatu
um esse: pter mortem quam libenter susti
nebam: et vocabant me mendacem pter
doctrinam meam. Tales nunc in mundo
multiplicati sunt: et pauci faciũt mihi con
solationem. Nam affigunt me ligno p vo-
luntatem peccandi: flagellant me per im-
patientiam: quia vnũ verbum pro me nul
lus ferre potest. Et coronant me spina su-
perbie sue: quia altiores me esse volũt. Pun
gunt manus meas et pedes ferro indura-
tionis: quia gloriantur de peccato: et indu
rant se ne timeant me. Pro felle offerunt
mihi tribulationem. Pro passione ad quã
letus iui: dicunt me mendacem et fatuum
¶ Ego enim potens sum submergere eos
et totum mundum pter peccata si vellem
Et tunc si submergerem eos: illi qui rema
nerẽt seruirent mihi ex timore: sed hoc nõ
esset iusticia: qz ex charitate deberet mihi
homo seruire. Si autem psonaliter venire
inter eos visibilis: oculi eorum non sustine
rent videre me: nec aures audire me. Quo
modo enim homo mortalis posset videre
immortalem: Adhuc quippe ex charitate
libenter iterũ morerer pro homine si esset
possibile. B Tunc apparuit beata vir
go maria: cui dixit filius. Quid vis mater
mea electa mea: Et illa ait. Miserere crea-
ture tue fili mi pter charitatem tuaz. Et
ille rñdit. Adhuc semel misericordiã faciã

pter te. Deinde loquebat͞ dñs ad sponsaȝ dicens. Ego sum deus et dñs angelorum. Ego sum dñs super mortem et vitaȝ. Ego idem habitare volo in corde tuo. Ecce quā tam charitatem habeo ad te. Celi ₇ terra et omia que in eis sunt: nō possunt capere me: et tñ in corde tuo quod nō est nisi modicum frustum carnis: habitare volo. Quē ergo tunc poteris timere quibusve indigere: cum tu habeas intra te potentissimum deum: in quo est omne bonū? Ergo in corde quod est habitaculū meum debent esse tria: lectus in quo requiescamus: sedes in qua sedeamus: lumē quo illuminemur. In corde igit͞ tuo sit lectus quiescendi seu quietudinis: vt quiescas a prauis cogitationibus et desiderijs mundi et semꝑ considera gaudiū eternum. Sedes debet esse voluntas mauendi mecū: etiam si quandoqȝ contingat excedere. Contra naturā ei est semper stare. Ille nanqȝ semꝑ stat: qui semper habet voluntatē essendi cū mundo: et nunquam sedere mecuȝ. Lux seu lumen debet esse fides: qua credas me omia posse: et omnipotentem esse sup omnia.

Qualiter sponsa videbat dulcissimā virginem mariā: corona et alijs ornamentis inestimabiliter decoratā: ₇ quomō sponse sctus Johānes baptista quid ꝑ coronā ₇c. designat͞ declarat. Cap. XXXI

v Idebat sponsa reginam celi matrē dei. A Habentem preciosam coronā inestimabilem in capite suo: et capillos extensos sup spatulas admirabilis pulcritudīs. Tunicam aureā splendore indicibili chorusçantem. Et mantellū blaueum de azuro seu sereni celi coloris. Cūqȝ de tā speciosa visione vehemēter admirarer͞ sponsa: et in tali admiratiōe tota staret quodā interno stupore suspensa. Ilico apparuit ei beatus iohannes baptista: q̄ ait illi. Audi diligenter quid hoc notat. Corona igit͞ notat ꝙ regina est et mater regis angelorū. Capilli ꝑtensi: ꝙ virgo est purissima et īmaculata. Mantellū celi coloris: ꝙ omia temparalia erant ei q̄si mortua. Tunica aurea notat: ꝙ diuina charitate ardēs ₇ feruida fuit: interius ₇ exterius. In corona aūt eiꝰ posuit filius eiꝰ septē lilia: et inter hec lilia posuit septem lapides. Primū igit͞ lilium est humilitas eius. Scdm timor. Tercium obedientia. Quartū patientia. Quintum stabilitas. Sextū mititas: qz mitis ē dare omnibus petentibus. Septimū est misc̄dia in necessitatib. In quacūqȝ ei necessitate fuerit hō: si hanc toto corde inuocauerit: saluabit͞. B Inter hec fulgētia lilia posuit filius eius septē lapides ꝑciosissimos. Primus lapis est ꝟtuositas singularis qz nō est aliqua ꝟtus in aliquo spū siue in corpore aliquo: q̄ȝ ipsa hanc eandem virtutē nō habeat excellentius. Scdus lapis est ꝑfectissima mūdicia: quia ista regina celi sic pura fuit: ꝙ vna macula pctī inueniri nunq̄ȝ potuit in ea: a ꝓncipio ingressus eius in mundū vsqȝ ad vltimā diem mortis ipsius. Nec omēs dyaboli tantā impuritatē reperire poterāt in ea: vbi cuspis acus poni possȝ. Ipsa vere erat purissima. Nam nō decuit regē glorie iacere nisi in vase purissimo: et mūdissimo et electissimo: ꝓ oībus angelis et hoībus. Tercius lapis fuit pulcritudo eius qz deus de pulcritudīe eiusdem mr̄is sue iugiter laudat͞ a sctis suis: et gaudium sanctoꝝ angeloꝝ et omniū sanctoꝝ aīarū: implet͞ ex pulcritudine eius. Quartus lapis ꝓciosus corone: est sapīa eiusdem virginis mr̄is: quia ip̄a impleta est omni diuina sapientia cū deo: et ex ea omīs implet͞ et ꝑficit͞ sapīa. C Quintus lapis est fortitudo: qz ipsa sic fortis est cū deo ꝙ oīa q̄cunqȝ creata ₇ facta sunt: pōt deprimere. Sextꝰ etiā lapis est claritas eius q̄ sic clara est: ꝙ angeli qui hñt oculos clariores luce: illuminant͞ ex ea: ₇ demones nō audent respicere in claritatē eius. Septimus lapis: est plenitudo oīs delectationis et etiā spūalis dulcedinis: que in ea sic plena est: ꝙ nō est aliquod gaudiū quod non auget͞ ex ea nulla delectatio que non plenior fit et ꝑficit͞ ex ea: et ex eius visione btā: quia ip̄a impleta et repleta est grā: et vltra oēs sanctos. Ipsa ei est puritatis vas in quo iacuit panis angeloꝝ: et in quo est omis dulcedo et pulcritudo. ¶ Hos septem lapides posuit filius eius inter hec septem lilia: que erant in corona eius. Ip̄am ḡo o sponsa filij eius honora et laudā toto corde tuo: quia vere ipsa est omni laude et honore digna.

Qualiter sponsa s monitōe dei ꝑuenta elegit sibi pauꝑtatem et renuit diuitias et carnalitatē: et de veritate in sibi reuelatis: et de trib notabilibus a xp̄o sibi ostensis. Cap. XXXII

e D debes esse sicut homo qui relinquit: et sicut qui cōgregat. A Debes animi relinquere diuitias: ₇ congregare virtutes. Relinquere casura: et congregare eterna. Relinquere visibilia: et congregare inuisibilia. Dabo enim tibi pro delectatione car-

nis: aīe exultatōem. Pro iocūditate mundi: iocūditatē celi. Pro honore mūdi honorem angelorum. Pro visione parentū: visionē dei. Pro possessione bonorū: incipīndatorē et creatorem omniū. Dic mihi tria que q̄ro a te. Primo si vis esse diues in hoc seculo vel paup̄: Et illa respōdit. Domine volo magis esse paup̄: q2 diuitie nihil boni faciunt mihi: nisi quandā sollicitudinē: et retrahūt me a seruitio tuo. Dic mihi scd̄o. Nunquid inuenisti in v̄bis meis que audisti de ore meo: aliquid rep̄rehēsibile scd̄m cor tuū vel falsum: Et illa: non certe: quia oīa sunt scd̄m rationez. Tercio dic mihi vtrū tibi placet delectatō carnis quā prius habuisti: an delectatio sp̄ūs quam nūc habes: B Et illa respōdit. Pudor est in corde meo: cogitare de illa carnis delectatione priori: et est nūc mihi quasi venenū: et eo amarior nūc: quo prius dilexi eā seruentius. Mallem eīn mori q̄z vnq̄z in illam redire: et nulla est compatio istius delectatonis sp̄ualis ad illam. Ergo inquit x̄p̄us probas in temetip̄a: oīa esse vera que tibi dixeram. Quid ḡ times vel cur sollicitaris quia p̄trabo ea que faciēda tibi dixi: Considera p̄phetas: cōsidera ap̄l'os et sanctos doctores: nūquid inuenerūt aliquid in me nisi veritatē: Ideo nō curauerūt de mundo: nec eius ꝯcupiām. Aut cur p̄phete tam longe vaticinati sunt de futuris: nisi quia voluit deus ꝙ verba primo innotescerēt: deinde venirēt opa: et vt ad fidem erudirētur impiti: Oīa nempe misteria incarnationis mee antea innotuerūt p̄phetis: etiā stella que p̄cedebat magos: qui credentes verbis p̄phete: meruerūt videre quod crediderūt: et visa stella citius certificati sunt. Sic nūc verba mea prius debēt annūciari et postea cū venerint opa: euidentius credēt eis. C Tria ondi tibi. Primo viuus consciētiā: cuius peccatū eī manifestarem: signis euidentissimis p̄baui. Sed quare: nunquid nō possem eū interficere p̄sonaliter: Aut non possum eū demergere in puncto si vellē: vtiq̄z possem. Sed propter eruditionē aliorū et euidentiam verborū meorū: vt ostendam q̄z iustus sum et patiens: et q̄z infelix ille est cui dn̄atur dyabolus: ideo suffero eū adhuc. Nam ex voluntate quā habet esse in peccato: et ex delectatione illius: sic aucta est in eū potestas dyaboli: ꝙ nec lenitas verborū nec austeritas minarū: nec timor gehēnne pōt eum reuocare. Et bene digne: quia cum semp̄ habuerit voluntatē peccandi: etiam si nō prodiret in opus: merito traderet̄ in eternū dyabolo. Quia minimū peccatū quicunq̄z in eo delectat̄ nec emendat: satis est ei ad p̄ditionem. ¶ Duos alios ostendi tibi: quorū alterius corpus vexabat dyabolus: sed nō erat in aīa. Alterius conscientiā fallacia sua obūbrabat: nec tamē in eius aīa erat nec potestatē habuit sup̄ illam. D Sz forte potes querere: nunquid non idē sunt conscientia et aīa: Nunquid nō tunc est in aīa cum est in consciā: Nequaq̄z: Sed sicut corpus habet duos oculos quibus videt: et licet ab eis auferat̄ visus: corpus tn̄ nihilominus sanū esse pōt. Sic in aīa est. Nam licet intellectus et consciā aliq̄n̄ perturbent̄ quantū ad penam: nō tamē semp̄ ledit̄ anima quantū ad culpam. Et ideo p̄ualuit dyabolus in consciētia viuo: et nō in aīa. ¶ Terciū ostendam tibi: in cuius aīa et corpe totaliter dn̄atur dyabolus: q̄ nisi potētia mea et gr̄a sp̄ali coactus: nunq̄z ab eo expellet̄ nec ab eo exibit. Ab aliq̄bus quippe hominibus exit dyabolus libenter et cito: et ab aliq̄bus non nisi inuitus et coactus. Nā in aliquos intrat dyabolus vel p̄pter delictū parentum vel p̄pter aliquod occultū iudicium dei: vtputa in pueros et insipiētes. In aliquos p̄pter infidelitatē vl' aliud aliquod petm̄: ab his libēter exit demon: si eicit̄ ab his qui sciunt cōiurationes vel artem talē eiciendi demones si ipsi faciūt talem eiectōem p̄pter vanam gloriā: vel propter aliquod lucrum tp̄ale: quia dyabolus habet potestatē ingrediēdi in eū qui eiecit: et in illū iterum a quo eiectus ē: quia in neutro diuina charitas fuit. E Ab illis autē quorum animā et corpus totaliter possidet: nunq̄z exit nisi per meam potentiā. Sicut eīn acetum si vino dulcissimo misceat̄: totā vini dulcedinez inficit et nunq̄z ab eo separatur: sic nec dyabolus ab alterius aīa exit quā possidet: nisi per potentiā meam. Quid est autē hoc vinum: nisi aīa: que mihi dulcissima fuit sup̄ omnē creaturaz: que mihi sic cara fuit: vt neruos meos incidi: et carnē meas lacerari vsq̄z ad costas fecerim p̄ ea: et antē q̄z ea carcerem: etiam mortē recepi p̄ ea. Hoc vinum conseruabat̄ in fece: quia ip̄am aīam posui in corpe: in quo tanq̄z in vase clauso custodiebatur ad meam voluntatem. Sed huic dulci vino: mixtū est pessimum acetū id est dyabolus: cuius malicia est mihi odiosior: et abhominabilior omni aceto. Hoc acetum: per meam potentiaz ab homine isto cuius nomē tibi dico sep̄abitur: vt in isto ostendam tibi misericordiā meam et sapiētiam. In priori vero iudicium et iusticiā.

declaratio. F Primus fuit nobilis
et cantor superbus: qui sine licētia pape hie-
rosolimā profectus: arreptus est a dyabolo.
De isto demoniaco habet etiā tercio libro
cap. xxxi. et in. iiij. lib. cap. cxv. ¶ Secūdus
demoniacus eiusdem capituli: fuit mona-
chus ordinis cisterciēsis: quē dyabolus tm̄
vexabat: q vix a q̄tuor teneri potuit. Cuius
lingua extracta videbat quasi bouis. Cuius
vincula manuū inuisibiliter p̄stringebant.
Iste per dn̄am birgittam post mensem et
duos dies saluatus ē. Tercius demōiacus
fuit exactor ostgocie: qui cū moneret ad pe-
nitentiā: dixit monēti. Nunquid habitator
domus sedere poterit vbi sibi placuerit?
Dyabolus tenet cor et linguā meam: quō
possum penitere? Qui etiā maledicēs sanc-
tio dei: ipsa nocte sine sacramētis et p̄fes-
sione mortuus est.

Verba ammonitōis dn̄i ad sponsam: de
vera et falsa sapiētia: et q̄liter boni angeli
bonis sapiētibus et dyaboli malis sapiēti-
bus assistunt. Cap. XXXIII.

Amici mei aliqui sunt

a quasi scolares mei: qui habēt tria.
A Primo consciam intelligen-
tem supra naturā cerebri. Secūdo sapien-
tiam non sine hoīe: quia p̄sonaliter doceo eos
intus. Tercio pleni sunt dulcedine et diui-
na dilectiōe: quia vincent dyabolū. ¶ Sed
econtrario nūc add. scunt homines. Primo
volūt esse scientes propter iactantiā: vt dicā-
tur boni clerici. Scd̄o volunt esse sciētes:
vt habeant et obtineāt diuitias. Tercio vo-
lunt esse scientes: vt obtineant honores et
dignitates. Propterea cum adeūt scolas
suas et ingrediunt: ego exeo ab eis: quia ipsi
add. scunt propter superbiam: et ego eos docui
humilitatē. Ipsi ingrediunt propter cupidi-
tatem: et ego non habui vbi caput meū re-
clinarem. Ipsi ingrediunt vt habeāt digni-
tates: intēdētes aliis se esse superiores et ego
iudicabar a pylato: et ab herode deridebar.
Ideo ego exeo ab eis: quia nō add. scūt do-
ctrinā meam. Sed tn̄ quia mitis sum et bo-
nus: do vnicuique quod petit. Qui ei petit a
me panem: ipse habebit. Qui aūt stramen
dabit ei. Amici autē mei ipsi petūt panem
qui sapiam diuinā in qua est charitas mea
querūt et add. scūt. Sed alij petūt stramē
id est mundialē sapiam. Quia sicut in stra-
mine nulla ē vtilitas: sz et cibus aīalium ir-
rationabiliū est: sic in mūdi sapia quam ipsi
querūt nulla est vtilitas: nulla aīe refectio
nisi tantū nomen modicū et labor vacuus
Quia cum hō morit omnis sapia eius ad-
nihilat: et a quibus laudabat non pōt vi-
deri. B Dn̄i ego sum q̄si magnus dn̄s
multos habens suos: qui dispēsant ex parte
dn̄i: que oībus necessaria sunt. Sic angeli
boni et mali stant ad imperiū meū. Qui aūt
sapiam meam id est seruire mihi addiscūt
his administrāt boni angeli: reficiētes eos
p̄solatione et delectabili labore. Sapienti-
bus aūt mūdi assistūt angeli mali: qui eis
quod volūt inspirant: et informāt eos iuxta
voluntatē eorū: et inspirant cogitationū
cū labore magno. Veruntn̄ si ad me respi-
cerent: ego sufficerem eis dare panē absque
labore: et mundū ad sacietatē: de quo nunc
quasi satiant: quia dulce v̄tunt sibi in amarū.
¶ Tu autē sponsa mea debes esse quasi ca-
seus: corpus tuū quasi formella: in qua ca-
seus: donec figurā formelle habuerit for-
mabit. Sic aīa tua: que est mihi dulcis et
delectabilis sicut caseus: tam diu probari et
purgari debet in corpore: donec corpus et aīa
in vnū concordent: et vnā formam conti-
nētie ambo tenuerint: vt caro obediat spi-
ritui: et spūs carnē regat ad oēm v̄tutem.

Doctrina xp̄i ad sponsam de mō vincen-
di: et qualiter dyabolus xp̄o fateret spon-
sam ipsum xp̄m super omnia diligere: et de
questione facta per dyabolum xp̄o: cur tm̄
ipsam diligeret: et de charitate p dyabolū
patefacta quam xp̄us habet ad sponsam.
Cap. XXXIIII.

Ego sum creator celi

e et terre: qui in vtero v̄ginis verus
deus et verus hō fui: qui mortuus
fui et resurrexi et ascendi in celū. A Tu
noua sponsa mea venisti in ignotū locum
¶ Oportet ergo te habere q̄tuor. Primo scire
loquelā loci. Scd̄o habere vestes debitas.
Tercio scire disponere dies et tpa: iuxta cō-
stitutiōem loci. Quarto nouis cibis assue-
scere. Sic tu quia de mūdi instabilitate veni-
sti ad stabilitatē: ideo oportet te etiā habere
loquelā nouam: id est abstinentiā ab inuti-
libus verbis: et q̄nque etiam a licitis: propter
grauitatē silentij et taciturnitatis. ¶ Vestes
tue debēt esse humilitas interior et exterior:
vt nec extolles te q̄si alijs sanctiorē interius
nec erubescas coram hoībus externis exhi-
bere te humilē. Tercio moderatio tpis tui
est: vt sicut ad corporis necessitatē habuisti plura
tpa: sic nūc vnum tp̄s habeas ad aīam: vt
s. quod contra me nunquam velis peccare. Quarto
noui cibus ē: abstinētia a gula et delicatori-
bus cū omni discretiōe: prout natura ferre
possit. Quicq̄d ei abstinentie sit vltra pos-
sibilitatē nature: mihi nō placet: quia ratio-

nabilia requiro: et vt voluptas edometur
B Tunc in eodem momēto apparuit
dyabolus. Cui dixit dñs Tu fuisti creatus
in me: et vidisti omnē iusticiã in me. Rñde
mihi: si ista noua sponsa est legitime mea:
et cũ approbata iusticia? Permitto enĩ te
videre cor eius: et intelligere: vt scias quid
rñdeas mihi. Nunquid ipa diligit aliquid
sicut me: aut velit aliquid cambij recipe ꝑ
me? Cui demon rñdit. Nihil diligit sicut
te: et anteq̃ꝫ te careret: omẽ suppliciũ ma-
gis pateret: si darẽs ei ꝟtutem patientie.
Ego video quasi quoddã ardens vinculũ
descendere de te in eã: quod sic alligat cor
eius: vt nihil aliud cogitet vel diligat nisi
te. Tunc dñs ait ad dyabolũ. Dic mihi quō
sedet in corde tuo: aut quō placet tibi ista
tanta dilectio mea: quã habeo ad eã? C
Et dyabol⁹ ait Ego inq̃t habeo duos ocu-
los: vnum corporalem licet nō sim corporalis:
quo tp̃alia cerno ita clare: q nihil est sic oc
cultũ nihil sic tenebrosum: quod occultare
se possit a me. Secũdus oculus est sp̃ũalis
cũ quo nulla est pena tam modica q̃ꝫ non
video: et intelligo ad quod peccatũ ptineat.
Et nullũ etiam peccatũ tam leue et modi-
cũ: quod penitentia nō purgatũ est: quod
nō video. Sed licet nulla mẽbra passibili-
ora sint oculis: libentissime tñ paterer: vt
due ardẽtes faces penetrarẽt oculos meos
sine intermissione: ad hoc vt ipsis oculis spi
ritualibus non videret. Ego etiam habeo
duas aures: vnã corporalem: qua nullus lo-
quit sic secrete: q non audio et scio. Secũda
est sp̃ũalis: qua nullus cogitat vel affectat
ad aliquod peccatũ tam occulte: q nō au-
diam: nisi penitentia deletum sit. Una est
pena inferni: ebulliens quasi torrens ema-
nans ardore vehemẽtissimo: hanc libenter
paterer influere: et sine cessatione effluere
in aures meas: ad hoc vt nihil audiret ipa
sp̃ũalibus auribus. D Ego etiã habeo
sp̃ũale cor: quod libenter paterer infinita
sine cessatione incidi: et semꝑ renouari ad
suppliciũ: adhoc vt eius cor frigesceret in
amore tuo. Nunc autẽ quia tu iustus es:
quero a te vnum verbum: vt rñdeas mihi.
Dic mihi quare tu intm̃ diligis eam. Aut
quare nō elegisti tibi vnam sanctiorẽ: diti-
orem: et pulcriorem? Cui respondit dñs:
quia sic exigebat iusticia. Tu quippe fuisti
creatus in me: et vidisti omnẽ iusticiam in
me. Dic mihi ista audiẽte: que fuit iusticia
vt sic male caderes? Aut qualis fuit cogita
tio tua tunc: cũ cecidisti? Rñdit dyabolus
Ego vidi in te tria. Ego vidi gloriam tuã
et honorem sup omnia: et cogitabã glori-
am meam. Ideo supbiens ꝓposui non tm̃
tibi esse par: sed etiã sup te. Secundo vidi
te esse potentiorẽ omnibus: ideo cupiebaꝫ
adhuc te esse potẽtior. Tercio vidi que fu-
tura erant: et quia gloria tua et honor est
sine ꝑncipio et est sine fine: inuidebã tibi ꝛ
cogitabã: q libenter cruciarer semꝑ omni
pena amarissima: ad hoc vt tu morereris:
ꝛ in tali cogitatōe cecidi. Et ideo infernus
est factus. E Rñdit dñs Tu quesisti a
me quare istã sic dilexerim: certe quia oẽm
maliciã tuam cõmuto in bonuꝫ. Tu enim
quia supbus factus es: et noluisti me crea-
torem tuũ habere tibi parẽ. Ego ideo hu-
milians me in omnibus: peccatores colligo
et me eis cõparo: dando eis de gloria mea
Secũdo quia tu tam prauã cupiditatem
habuisti: vt velles esse potentior me. Ideo
ego peccatores potẽteo facio sup te: et po-
tentes mecũ. Tercio q̃ꝛ tu inuidisti mihi.
Ego sic charitatiu⁹ sum: vt me ꝓ peccato
ribus offerrem. ¶ Deinde ait dñs. Nũc dya
bole illuminatũ est tenebrosum cor tuum
Dic ista audiente: qualem charitatem ego
habeo ad illam. Et dyabolus. Si possibile
esset inquit: libentissime patereris vnã pe-
nam talem in quolibet mẽbro tuo speciali
ter: qualem semel in cruce in omnibus mem
bris passus es: anteq̃ꝫ ea careres. F
Tunc respondit dñs. Si ergo sic misericors
sum vt nulli petenti veniã denegem: Pete
et tu misericordiã humiliter a me: et dabo
tibi. Cui rñdit dyabolus. Nequaq̃ꝫ hoc fa-
ciam. Nam qñ cecidi ad quodlibet pctm̃ si
ue cogitatũ inutilem seu dictũ: statuta est
pena: ꝛ vnusq̃sq̃ꝫ de spiritibꝫ qui ceciderũt
penam suam habebit. Igit anteq̃ꝫ curua-
rem genu meũ coram te: magis vellẽ om-
nes penas glutire in me: q̃ꝫdiu os aperi et
claudi posset ad penã: ita vt semꝑ renoua-
rus essem ad penam. Tunc ait dñs ad spō
sam suam. Ecce q̃ꝫ induratus est princeps
mundi: et q̃ꝫ potens contra me ex occulta
iusticia mea. Ego quippe possem delere eũ
ex potentia mea in vno puncto: sed nō fa-
cio ei maiorem iniuriã: q̃ꝫ angelo bono in
celo. Cum autẽ tempus eius venerit quod
nunc appropinquat: iudicabo eũ cum se-
quacibus suis. Ideo sponsa mea procede
semper in bonis operibus. Dilige me toto
corde: nihil timeas nisi me. Ego enim sum
dominus sup dyabolum: et sup omnia que
cunq̃ꝫ sunt.

Verba ꝟginis ad spōsam: ꝓpriũ dolorẽ
in xp̃i passione explicantia: et q̃liter ꝑ adã
et euã mundus fuerit venditus: et ꝑ xp̃m
ꝛ eius matrẽ virginem fuerit redemptus.

Cap. XXXV

m **Aria loquebat᷑. con**sidera filia passionē filij mei. A Cuius mēbra fuerūt mihi q̄si mēbra mea: ꝛ q̄si cor meū. Nam ipse sicut alij filij in visceribus mr̄is solent esse: sic fuit in me. Sed ipse ꝯceptus est ex feruēti charitate diuine dilectōis: alij aūt ex concupiā carnis. Vn̄ bene dicit Johānes consobrinus eius. Verbū caro factū est. Nā ꝑ charitatem ipe venit et erat in me. Verbum aūt et charitas ipsum fecerūt in me. Ipse quippe erat mihi quasi cor meū. Propterea cū nasceret᷑ ex me: sensi ego ꝙ quasi dimidium cor meū nasceret᷑: et exiret ex me. Et cū ipse pateret᷑: sensi ꝙ quasi cor meū patiebat᷑. Sicut eī illud quod dimidiū est extra ꝛ dimidium intra: et si illud pungit᷑ quod extra est: eque sentit dolorē quod intus est. Sic ego cū flagellaret᷑ et pungeretur filius meus: quasi cor meū flagellabat᷑ et pungebat᷑. B Ego etiā fui ꝓpinquior ei in passione: nec sepabor ab eo. Ego stabā vicinius cruci ei⁹: ꝛ sicut hoc grauius pungit quod vicinius ē cordi: sic dolor ei⁹ grauior erat ꝑ ceteris mihi. Cūqꝫ respexisset ad me de cruce ꝛ ego ad eum: tūc de oculis meis quasi de venis lacrime exibāt. Et cū ipse me cerneret dolore ꝯfectam: intantū amaricabat᷑ de dolore meo: ꝙ omīs dolor vulnerū suorꝝ: erat quasi sopitus sibi: ꝑ dolore meo quē in me videbat. Propterea audacter dico: qꝛ dolor eius erat dolor meus quia cor eius erat cor meū. Sicut eī adam et eua vendiderunt mundū ꝓ vno pomo: sic filius meus et ego redemimus mundū quasi cū vno corde. Ideo filia mea cogita qualis ego erā in morte filij mei: et nō erit tibi graue relinquere mundū.

Responsio dn̄i angelo oranti ꝓ sponsa: ꝙ sponse corporis et aīe tribulatio concedatur: et ꝙ magis ꝑfectis maiores tribulatōnes tribuunt᷑. Cap. XXXVI.

a **Agelo oranti ꝓ spō**sa dn̄i sui. Rn̄dit dominus. A Tu es quasi miles dn̄i: qui nunq̄ꝫ deposuit galeam suam ꝓpter tediū: et qui pre timore nunq̄ꝫ diuertit oculos a prelio. Tu es stabilis quasi mons: ardēs quasi flāma. Tu es sic mūdus: vt nulla sit in te macula. Tu petis misericordiā sponse mee: Et omnia scias⁊ videas in me: tū ista audiente: dic qualem misericordiā petis ei. ¶ Triplex em̄ est misericordia. Vna qua corpus punit᷑ et parcit᷑ anime: sicut famulus me⁹ iob: cuius caro data est oībus doloribus et aīa seruata est. Secūda misericordia est qua parcit᷑ anime et corpi a pena: sicut rex ille qui in oībus voluptatib᷒ fuit: et nullū dolorē nec ad corpus nec ad aīam in mundo dum viueret habuit. Tercia etiā misericordia ē: qua punit᷑ corpus et aīa: vt et tribulatōem habeat in carne et dolorē in corde: sicut petrus ꝛ paulus et alij scti. B Nā tres sunt status hoīm in mūdo. Vn⁹ corꝫ qui cadunt in pctā et iterum surgunt hoo permitto q̄nqꝫ tribulari ad corpus vt salui fiant. Scd̄s est corū qui ineternū libenter viuerēt: vt ineternū peccarent qui totam voluntatē ad mundū habent: et si q̄nqꝫ aliqua faciūt ꝓ me: hac intentōe faciunt: vt tp̄alia eis increscant ꝛ ꝓficiant: his nō dat᷑ pena corpis nec dolor magnus cordis: sed in ptāte ꝓpria et volūtate sua dimittunt᷑: quia ꝓ minimo bono quod fecerant ꝓ me: recipient hic mercedē suam: vt ineternū crucient᷑: quia cū voluntas est eterna ad petm̄: pena erit eis eterna. Tercius status est corꝫ qui plus timēt peccare ꝯtra me: et offendere voluntatē meam q̄ꝫ de aliq̄ pena. Magisqꝫ ineternū cruciarentur pena tolerabili: qꝫ me ꝓuocarent scienter ad irā. His dat᷑ tribulatio corpis et cordis: vt petro et paulo ꝛ alijs sanctis: vt quicquid in hoc mūdo deliquerint: in mundo emendent. Vel ad maiorē gloriā et aliorum exemplū: purgant᷑ ad tempus. Hāc triplicem miscdōiam feci in regno isto cum tribus: quorꝫ noīa nota sunt tibi. C Nunc ergo angele serue meus: qualē misericordiam petis sponse mee. Et ille inquit aīe et corpis: vt quicquid hic deliquerit in mundo emendet: et nullū petm̄ eius veniat in iudicium tuū. Rn̄dit dominus. Fiat scdm̄ voluntatem tuā. ¶ Deinde loquebat᷑ ad sponsā. Tu in ea cor: ideo sicut mihi placet faciam tecū: nihil dilige sicut me. Munda te igit᷑ a pctō omni hora: cū ꝯsilio corū quibus te cōmiseram. Nullum petm̄ cela. Nullū dimitte indiscussum. Nullū petm̄ puta leue. Nullū negligendū. Nam omnia quecunqꝫ neglexeris: ego reducam ad memoriam ꝛ iudicabo. Nam nullum peccatū tuū veniet in iudicium meū: quod in vita tua penitētia erit punitū. De quibus autē penitentia facta non est: vel in purgatorio purgabunt᷑: vel alio occulto iudicio meo: nisi satisfactione hic emendent᷑.

Verba mr̄is ad sponsam excellentiam sui filij ponentis: et qualiter xp̄us acrius nūc ab inimicis malis xp̄ianis crucifigit᷑: q̄ꝫ a iudeis crucifixus fuerat: et per consequens ꝙ tales acrius ꝛ amarius punient᷑.

Ater loquebatur fili

m us meus tria bona habuit. A

Primo qꝛ nullus sic delicatū corpus habuit sicut ip̄e: eo ꝙ erat de duabus naturis optimis: scꝫ deitate et hūanitate et ita mundū: ꝙ sicut in oculo clarissimo nō inuenit̄ macula: sic nec in ipsius corpe aliq̄ deformitas repiri potuit. Secūdum bonū erat: ꝙ nunq̄ꝫ peccauit. Nā ꝛ alij filij portant quāqꝫ peccata parentū suoꝝ et ppria: iste cū nunq̄ꝫ peccauit: et tū omniū pctā portauit. Terciū erat ꝙ aliqui moriūtur ꝑpter deū: ꝛ maiorem remuneratiōem. Ip̄e aūt moriebat̄ sic ꝑpter inimicos suos sicut ꝑpter me et amicos eius. ¶ Sꝫ qū inimici eius crucifixerūt eum quatuor ei fecerunt. Primo coronauerunt eū spinis. Secundo manus ꝛ pedes pforauerūt. Tercio ppinauerūt ei fel. Quarto pupugerūt latus eius. Sed nūc ꝯqueror qꝛ filius meus ab inimicis suis q̇ nūc sunt in mūdo: amarius crucifigit̄ q̄ꝫ tunc iudei crucifixerunt eum. Nam licꝫ deitas: impassibilis sit nec mori possit: tū eum ꝓprijs vicijs crucifigūt eum. B Sicut ei aliquis hō ymagini alicuius inimici sui: contumeliā et lesionē faceret: licꝫ ymago nō sentiret illata: tū ꝓpter voluntatē malam ledendi: lesor quasi ꝓ opere argueret̄ et vindicaret̄. Sic corvicia quibus spūaliter crucifigūt filiū meum: abhominabiliora ꝛ grauiora sunt ei: q̄ꝫ illoꝝ qui crucifixerunt eum in corpe. Sed forte tu potes querere quō crucifigūt euꝫ. Vtiqꝫ: Primo ponūt euꝫ in cruce quā sibi preparauerāt: quādo de p̄ceptis creatoris su' et dn̄i non curant: et dehonestāt eum: qū ip̄se monet eos p̄ seruos suos s̄uire sibi et ip̄si hoc ꝯtemnentes faciūt que sibi placent. ¶ Deinde crucifigūt dexteram manū quādo tenent iusticiam ꝓ iniusticia: dicentes. Peccatū non est sic graue et odiosum deo sicut dicit̄: nec deus in eternū affligit quemq̄ꝫ: sed ꝑpter timorem minatus est. Quare eīn redimeret hoīem: si vellet eum perire? Non attēdentes: ꝙ minimū peccatum si homo delectat̄ in eo: satis est ei ad suppliciū eternum. Et quia non minimū pctm̄ dimittit deus impunitū: sicut nō minimū bonū sine remuneratiōe. Ideo sempiternū erit eis suppliciū: quia ꝛ sempiternam habent voluntatē peccandi: quā filius me' qui videt cor reputat ꝓ ope. Quia sicut habent voluntatē: sic etiam ope complerent: si ꝑmitteret filius meus. C

Deinde crucifigūt sinistrā manū eius: qū virtutē vertunt in viciū: volentes vsqꝫ in finē peccare: dicētes. Si dixerimus in fine semel miserere mei deus: tāta est misericordia dei ꝙ habebimus veniā. Hoc nō est virtus velle peccare: ꝛ nō emendare. Velle premium habere sine labore: nisi esset ꝯtritio in corde: ꝙ libenter vellet emendare si posset pre infirmitate: vel aliq̄ alio impedimēto. Postea crucifigūt pedes eius: qū delectantur in faciendo pctm̄: et nō semel cogitāt amarā passionem filij mei nec regratiant̄ ei semel de itimo corde dicētes. O q̄ꝫ amara erat passio tua deus: laus tibi sit ꝓ morte tua: hoc nunq̄ꝫ ꝓcedit de ore coꝝ. Coronant eū deinde corona derisionis: qū deridēt s̄uitores eius: et vanitatem reputāt seruire ei. Dant ei ei fel bibere: qū gaudēt et exultant in pctō. Nec ascendit semel in corde eorum: q̄ꝫ graue et q̄ꝫ multiplex sit. Pungūt latus eius: qū voluntatē habent ꝑseuerandi in pctō. D Vere dico tibi: et hoc amicis meis dicere poteris: ꝙ tales sunt ante filiū meum iniustiores iudicantibus eum. Inimiciores crucifixoribꝫ eius. Impudētiores venditoribꝫ eius: et maior pena debet̄ istis q̄ꝫ illis. Pylatus sciuit bñ filiū meum nō peccasse: nec dignū aliqua morte. Tamē quia timuit amissionē temporalis potestatis ꝛ seditōem iudeoꝝ: iudicauit quasi inuitus filiū meum ad mortē. Quid autē haberent isti timere si ei seruirent? Aut quid de honore suo et dignitate amitterēt: si ipsum honorarēt? Ideo grauius isti iudicabunt̄: et deteriores sunt pylato in ꝯspectu filij mei. Quia pylatus iudicauit eū ꝑpter petitionē et voluntatem alioꝝ: cum timore quodā. Isti autem iudicant eum ꝑpter voluntatē ꝓpriam absqꝫ timore: qū inhonorant eū per pctm̄: a quo si vellē possent abstinere: Sꝫ nec a pctō abstinent: nec pro pctō facto verecundant̄ quia non attendunt: ꝙ indigni sunt beneficijs eius cui nō seruiūt. E Deteriores sunt iuda: qꝛ iudas tradito dn̄o sciuit ip̄m bene esse deū: et grauiter se contra eū peccasse: sed desꝑauit seipsum: et ꝓperauit dies suos ad infernū: credens se indignū viuere. Isti autē bene sciunt pctm̄ suum: et tū ꝑseuerant in eo: nullā pro eo in corde compunctionē habentes. Sed volunt eū violentia et potentia quadā sumere regnum celorum: quando hoc non operibus sed ꝓpter spem vanam habere cogitant: quod nulli dabit̄ nisi operanti: et patienti aliquid pro deo. Deteriores sunt etiam crucifixoribus eius: qꝛ cum illi viderunt opa filij mei bona: scꝫ quia resuscitauit mortuos: lepro

sos mũdauit: cogitobant apud se: hic facit
maudita et mirabilia inusitata: nã ꝓster-
nit quos vult vno verbo: scit cogitatiões
nr̃as facit quecũqꝫ vult. Si ꝓcessum suuꝫ
habebit: oẽs subiciemur potestati eius: et
subditi eius erimus. Ideo ne subicerent̃ ei
crucifixerũt eum ꝓpter inuidiam. Si em̃
sciuissent ꝙ fuisset rex glorie: nunqꝫ cruci-
fixissent eũ. F Isti aũt vident opa eius
quotidie ꝛ magna mirabilia: vtunt̃ benefi
ciis eius ꝛ audiunt quõ ei seruire debẽt: et
ad eũ venire. Sed cogitant apud se: si oĩa
tpalia sunt relinquenda. Si volũtas eius
et nõ nostra faciẽda est: graue est hoc et in-
tolerabile. Ideo cõtemnentes voluntatẽ
eius: ne sit sup voluntatem coꝝ: crucifigũt
filium meũ per induratõem: addentes cõn
tra sciẽntiam suam pctm̃ super peccatuꝫ
Isti aũt peiores sunt crucifixoribus: qꝛ in-
uidi fecernut ꝓpter inuidiã: et quia nescie-
bant eũ esse deum. Isti aũt sciunt eum esse
deũ et ex malicia sua et ꝑsumptione causa
ꝓprie cupiditatis: crucifigũt eum amari-
us spũaliter ꝙꝫ illi carnaliter: quia isti re-
dempti sunt: illi nondũ redempti erãt. Er-
go sponsa obedi filio meo et time eũ: quia
ipse sicut est misericors: sic est etiã iustus.

Collocutio grata dei patris ꝛ filij ad in-
uicem: ꝛ qualiter pater tradidit filio nouã
sponsam: ꝛ filius eam in suã grataunter re-
cepit: et quõ sponsus informat spõsam de
patientia et simplicitate ꝑ exemplum.
Cap. XXXVIII.

Pater loquebat̃ ad fi

lium. A Ego veni cũ charitate
ad virginẽ: et sumpsi verũ corpus
tuũ ex ea. Ideo tu in me ꝛ ego in te. Sicut
ignis et calor nunqꝫ separant̃: sic deitatẽ
ab hũanitate impossibile erit separi. Re-
spondit filius. Oĩs gloria et honor sit tibi
pater: fiat volũtas tua in me et mea in te.
Rñdit iterũ pater. Ecce fili hanc nouam
sponsam assigno tibi quasi ouẽ ad regendũ
et nutriendũ: de qua tanqꝫ possessor oĩs:
habebis caseum ad reficiendũ et lac ad bi-
bendũ: et lanam ad vestiendum. Tu autẽ
sponsa debes obedire ei. Ad te em̃ ꝑtinent
tria. Oportet te esse patientem: obedien-
tem: et libentem. Tunc ait filius ad patrẽ
Tua voluntas cum potestate: potestas cũ
humilitate: hũilitas cuꝫ sapĩa: sapientia
cum misericordia: fiat volũtas tua: que est
et erit sine ꝑncipio et sine fine in me. Ego
assumo eam mihi in meã charitatẽ: in tuã
potentiã: et spũs sancti regimẽ: qui nõ tres
dij sꝫ vnus deus. B Tunc ait filius ad
sponsaꝫ suã. Audisti quõ pater assignauit
te mihi quasi ouẽ. Oportet ꝙ te esse simpli
cem et patientẽ quasi ouem et fructuosaꝫ
ad nutriendũ et vestiendum. Tres em̃ in
mundo sunt. Primus ẽ totus nudus. Se-
cundus ẽ sitiens. Tercius ẽ esuriens. Pri-
mus significat fidẽ ecclesie mee ꝗ nuda est
qꝛ omẽs erubescunt loqui fidẽ ꝛ mandata
mea: et si sunt qui loquunt̃ contemnunt̃:
ꝛ mendacij arguunt̃. Ideo verba mea que
de ore meo ꝓcedunt: vestire debẽt hanc fi-
dem quasi lana. Sicut em̃ lana crescit: in
corpe ouis ex calore: sic de calore deitatis
mee et hũanitatis: verba mea ꝓcedunt in
cor tuũ: que vestiant fidem meã sanctam:
testimonio veritatis et sapiẽtie: et proba-
bunt eam esse verã que nunc vana repu-
tat̃: vt qui vsqꝫ adhuc tepidi fuerãt vesti-
re fidẽ opibus charitatis: audita charitate
verboꝝ meorum ꝯuertant̃: et reaccendan
tur ad loquendũ fiducialiter: et agendum
fortiter. C Scd̃s significat amicos
meos: qui desiderant more sitiẽtis perfici
honorem meũ: et turbant̃ ex inhonoratõe
mea. Hi ex dulcedine verboꝝ meoꝝ audita
inebriabunt̃ charitate mea maiori: et alij
cum eis nũc mortui accendent̃ ad amoreꝫ
meũ: audito qualem gratiã facio cum pec-
catoribus. Tercius significat illos qui co-
gitant sic in corde suo. Si sciremus inqui
unt voluntatẽ dei: et quõ viuere possemus
et si bñ instrueremur de via bona: libenter
faceremus que possemus. Hi sunt ꝗsi esu-
rientes scire viam meam: et nullus satiat
eos: quia nemo ꝑfecte ostẽdit eis que agen
da sunt: et si ostenditur: nullus scd̃m ea vi
uit. ¶ Et ideo vident̃ eis verba quasi mor
tua: quia nemo scd̃m ea viuit. D
Propterea ego ipse ostendã eis que faciẽt:
ꝛ satiabo eos dulcedine mea. Nam tpalia
que vident̃: et nunc fere ab oĩbus appetũ-
tur: satiare nõ possunt hominem sed exci-
tant magis ac magis desideriũ acquiren-
di. Verba autẽ mea et charitas satiabunt
homines. et replebũt eos consolatione ab-
undanti. ¶ Ergo tu spõsa mea que es ouis
mea: patientiã et obedientiã cura seruare.
Tu em̃ mea ex omni iusticia facta es. Et
ideo oꝑtet te sequi voluntatẽ meam. Qui
autem sequi vult voluntatẽ alterius: de-
bet habere tria. Primo enim eo vnum con
sensum. Secundo similia opera. Tercio re
cedere ab inimicis eius. Qui autẽ sunt ini-
mici mei: nisi superbia et omnia peccata.
Ab his ergo debes recedere: si cupis sequi
voluntatem meam.

Qualiter in xp̃o tempe sue mortis: spes

fides et charitas fuerūt pfectibiliter: et in
miseris nobis sunt defectibiliter.

Cap. XXXIX

Ego habui tria ī mor

te mea. A Primo fidem qū fle
ctebā genua mea et orabam: sciēs
q possset me pater eripe de passione. Scdo
spem qū tam pstanter expectabā et dicebā
Nō sicut ego volo. Tercio charitatē: qū di
cebā: fiat volūtas tua. Ego etiā habui an
gustias corporis: ex timore naturali passiōis
quādo sudor sanguīs exiuit de corpe. Ideo
ne amici mei trepidarent se relictos: cū in
stat eis tribulatio ego ostendi eis in me: q
caro infirma semp refugit molestias. Sed
potes querere quō sudor sanguinis exiuit
de corpe meo: Vtiqz sicut sanguis infirmi
in omnibus venis siccat et consumit: sic ex
dolore naturali mortis sanguis meus cō
sumebat. B Pater deinqz ostendere
volēs viam p quam aperiret celum: et hō
exclusus ingrederet: tradidit me ex chari
tate in passionē: vt corpus meū cōsumata
passione glorificaret in gloria. Non etēm sine
passione: hūanitas mea in gloriam venire
posset ex iusticia: licz potuissem: ex potētia
deitatis mee fecisse. Quō ergo illi merent
intrare in gloriā meam: qui modicā habēt
fidem: spem vanā: et charitatē nullā: Si
deinqz haberēt fidem gaudij eterni: et sup
plicij horribilis: nihil pcupiscerent nisi me
Si crederēt q ego omīa video et scio: et in
omīa potens sum: et de omnibus iudiciū re
quiro: vilesceret eis mūdus: et timerēt ma
gis coram me peccare ppter timorē mei qz
pro hoibus. Si haberent spem firmā: tunc
tota mens: et cogitatio coz esset ad me. Si
haberent charitatē diuinam: cogitarēt sal
tem in animo quid feci p eis: quātus mihi
labor in pdicatione: quātus dolor in passi
one: quanta mihi charitas in morte: scz qz
prius volui mori qz eos relinquere. C
Sed fides eorū est infirma: et quasi pendet
in eis citius immanscasum: qz credunt ab
sente temptatōis impulsu: diffidunt autē
accedente aliquo cōtrario. Spes eorū est
vana: qz sperant petm̄ sine iusticia et veri
tate iudicij dimitti. Regnū celoz pfidunt
obtinere gratis. Misericordiā absqz tem
paramēto iusticie obtinere cupiūt. Chari
tas coz ad me tota est frigida: quia nunqz
accenduntur ad querendū me: nisi tribulati
one cogant. Quō enim talibz possum cale
fieri: que nec fidem hūt rectā nec spem fir
mam: nec charitatē ad me feruentē: Ideo
cū clamauerint ad me et dixerunt miserere
mei deus: nō merent audiri: nec intrare in
gloriā meam: qz nolunt sequi dn̄m suū ad
passionem: ideo nec sequent eum ad gloriā
Nullus enī miles placere potest dn̄o suo:
et in grām eius post lapsum recipi: nisi pus
aliquā hūilitatē ei fecerit p ptemptu suo.

Verba qualiter creator pponit sponse
tres benignas questiones: Primā de mari
ti sinitute et dn̄o vxoris. Secundā de viri
labore et vxoris psumptione. Terciam de
contemptu domini et de serui honore.

Cap. XL.

Ego sum creator tuus

et dn̄s. Dic mihi tria que quero a
te. A Quō stat illa domus vbi
vxor vestit sicut dn̄a: et maritus eius qsi
seruus: Nunquid decet sic: Tūc respondit
illa intus in cōscientia sua. Non dn̄e decet
sic. Et dn̄s. Ego sum dn̄s omniū et rex an
geloz. Ego vestiui seruū meū id est huma
nitatē meam: nō nisi ad vtilitatē et necessi
tatem. Nihil enī quesiui in mundo: nisi so
lūmodo tenuem victū et vestitū. Tu autē
que es sponsa mea tu vis esse sicut dn̄a: ha
bere diuitias et honores: et honorifice incē
dere. Ad quid enī valent omīa ista: Certe
oīa vana sunt et omīa relinquent. Homo
quippe nō creatus fuit ad tantā supfluita
tem: sed ad necessitatē nature. Hanc autē
supfluitatē inuenit supbia que nunc habe
tur: et diligit pro lege. Secūdo dic mihi.
Nunquid decens est: vt vir laboret de mane
vsqz ad vespam: et vxor in vna hora consu
mat omnia que cōgregata sunt: Tunc illa
rūdit. Non decet sic: sz iuxta voluntatem
viri viuere et facere tenet vxor. B Et
dn̄s. Ego feci sicut vir qui a mane vsqz ad
vespam laborat. Ego enī a iuuentute mea
vsqz ad passionē meam laboraui: ostendēs
viā eundi ad celum pdicando: et opere cō
plendo pdicata: hunc oēm laborem meum
vxor id est aīa: que deberet esse mea: quasi
vxor tūc consumit: qū luxuriose viuit: vt
nihil ei psit que ego feci: nec inuenio in ea
aliquid virtutis in quo possum cū ea dele
ctari. Tercio dic mihi in quacunqz domo
dominus contemnit: et seruus honorat.
nunquid nō indecens est et abhominabile:
Et illa. Vere sic est. Et dominus. Ego sum
dominus omniū. Domus mea mūdus est:
et homo seruus meus de iure esse deberet.
Sed ego dominus nūc in mundo contem
nor: et homo honorat. Et ideo tu quā elegi
cura facere voluntatē meam. quia omnia
que in mundo sunt: non sunt nisi quedam
spuma maris: et quedā visio vana.

Verba creatoris presentibus celesti exercitu et sponsa: qualiter conqueritur de quinque viris. s. de papa cum suo clero: et de malis laicis: et de iudeis: et de paganis: et de auxilio misso amicis suis: per quos omnes homines intelliguntur: et de crudelissima sententia contra inimicos illata. Capitulum XLI.

Nos sum creator omnium.

e A Ego ante luciferum a patre genitus: et inseparabiliter in patre: et pater in me: et vnus spiritus in ambobus. Ideo vnus deus pater et filius: et spiritus sanctus: non tres dii. Ego sum qui abrahe promisi hereditatem eternam: et per moysen eduxi populum meum de egypto. Ego idem sum qui in prophetis loquebar. Pater misit me in visceribus virginis: non separans se a me sed manens inseparabiliter mecum: vt homo a deo recedens: ad deum per charitatem meam rediret. ¶ Nunc autem presente exercitu meo qui omnia videtis in me et scitis in me: tamen propter cognitionem et instructionem istius astantis sponse: que spiritualia non potest percipere nisi per corporalia: conqueror coram vobis super istos quinque viros hic astantes: quia multipliciter offenderunt me. Sicut enim olim per nomen israel in lege intelligebam totum populum israeliticum: sic nunc per quinque viros istos: intelligo omnes homines in mundo. Primus est rector ecclesie et eius clerici. Secundus est mali laici. Tercius iudei. Quartus pagani. Quintus amici mei. B Sed de te o iudee: excipio omnes iudeos qui occulte sunt christiani: et seruiunt mihi sincera charitate et recta fide: et opere perfecto in occulto: De te autem pagane: excipio omnes qui libenter incederent per viam mandatorum meorum: si scirent quomodo: et si instruerentur: qui et opere faciunt quantum sciunt et possunt: hi nullatenus vobiscum iudicabuntur. ¶ Nunc quidem conqueror super te caput ecclesie mee. qui sedes in sede mea: quam petro et successoribus eius tradidi ad sedendum in ea: triplici dignitate et auctoritate. Primo vt potestatem haberent ligandi animas et soluendi a peccato. Secundo vt aperirent celum penitentibus. Tercio vt clauderent celum maledictis et contemnentibus. Sed tu qui deberes soluere animas: et ad me presentare: tu vere es animarum interfector. Ego enim institui Petrum pastorem et seruatorem ouium mearum: Tu autem es dispersor et lacerator earum. Tu autem peior es lucifero: Ipse enim habebat ad me inuidiam: et nullum concupiuit occidere nisi me vt pro me dominaretur. Tu autem tanto deterior es: quia non solum occidis me remouendo me a te per mala opera tua: sed et animas occidis per malum exemplum tuum.

C Ego redemi animas sanguine meo: et commisi eas tibi tanquam amico fideli: Tu autem tradis eas iterato inimico: a quo redemi eas. Tu es iniustior pilato: qui nullum iudicabat ad mortem nisi me. Tu autem non solum iudicas me quasi nullius dominatorem: et nullius boni dignum: imo et animas innocentes condemnas: et nocentes dimittis. Tu es immitior iuda: qui me solum vendidit: Tu autem non solum vendis me: sed et animas electorum meorum: pro turpi lucro tuo et vano nomine. Tu es abhominabilior iudeis. Ipsi crucifixerunt corpus meum solum: Tu autem crucifigis et punis animas electorum meorum: quibus malicia tua et transgressio amarior est omni gladio. Et ideo quia tu similis es lucifero: iniustior pilato: immitior iuda: abhominabilior iudeis: ideo merito conqueror super te. D Ad secundum autem id est ad laicos ait dominus. Pro vtilitate tua omnia creaui. Tu consensisti in me et ego in te. Dedisti mihi fidem tuam: et promisisti mihi cum iuramento tuo: te mihi seruiturum. Nunc autem discessisti a me: quasi homo ignorans deum suum. ¶ Verba mea habes pro mendacio: opera mea pro vanitate. Voluntatem meam et mandata mea dicis nimis grauia. Tu factus es violator fidei promisse. Tu fregisti iuramentum tuum: et dereliquisti nomen meum. Tu dissociasti te a numero sanctorum meorum et venisti ad numerum demonum: et eorum factus es socius. Tibi videtur neminem laude et honore dignum: nisi teipsum. Omnia que mea sunt et que mihi facere teneris: sunt tibi difficilia: que autem tibiipsi placent facilia: Ideo merito conqueror super te: quia fregisti fidem tuam quam mihi in baptismo et deinceps dedisti. Insuper et pro charitate mea quam verbo et opere tibi monstraui: arguis me mendacem. Pro passione mea dicis me fatuum. ¶ Ad tercium autem id est ad iudeos ait. Ego vobiscum incepi charitatem meam: elegi vos in populum meum: eduxi vos de seruitute: dedi vobis legem meam: et introduxi vos in terram quam promisi patribus vestris: misi vobis prophetas in consolationem. Deinde ex vobis elegi virginem mihi: ex qua suscepi humanitatem. Nunc autem conqueror super vos: quia adhuc non vultis credere dicentes. Nondum venit christus: sed adhuc venturus est. E Ad quartum vero id est ad gentilem ait dominus. Ego creaui te et redemi sicut christianum: et omnia bona feci propter te. Tu autem es quasi homo amens: quia nescis quid facis: quasi homo cecus: quia nescis quo vadis. Colis enim creaturam pro creatore: falsum pro

vero et curuas genu tuū: aſi inferiorē tuū: iō ꝯquerorſup te. ¶ Ad quītū aūt ait. Procede amice vicinius: et ſtatim ait ad celeſtē exercitum. Amici dilecti: ego habeo vnum amicū: per quem intelligo plures. Ipſe eſt quaſi homo incluſus inter malos: et captiuatus duriter. Si loquitur vera ipſi lapidāt os eius. Si facit bona lanceas mittunt in pectus eius. Ecce amici mei et omnes ſancti: quādiu patiar iſtos: et quādiu ſufferam talē contemptum? Rūdit ſanctus Johannes baptiſta: Tu es quaſi ſpeculum mundiſſimū. In te em̄ quaſi in ſpeculo videmꝰ oīa ſine verbo: et ſcimus. Tu es dulcedo incomparabilis: in qua omne bonum ſapit nobis Tu es quaſi gladius acutiſſimus: qui iudicas in equitate. F Tunc rūdit ei dominus. Vere amice mi tu dicis verū: in ſpēcem̄ electi mei vident omne bonū: et omnē iuſticiam: et etiā ſpūs maligni: licet nō in luce: ſed in conſcientia ſua. Sicut enim homo poſitus in carcere: qui prius didicerat litteras: qui licet in tenebris ſit: nihilominus ſcit ea que didicit quāuis non videat. Sic demones quamuis nō videant iuſticiam meam in luce claritatis mee: tamen ſciunt et vident in conſcientia ſua. Ego etiam ſum quaſi gladius qui diuidit duo: ſic ego vnicuiqꝫ do ſicut meretur. Deinde ſubiūgēs dominus ait ad beatum Petrū. Tu es fundator fidei et eccleſie mee. Dic audiente exercitu meo iuſticiā: de his quinqꝫ viris. Rūdit Petrꝰ. Laus et honor ſit tibi dñe pro charitate tua quā facis cū terra tua. Bndictꝰ ſis tu ab oī exercitu tuo: quia facis nos videre et ſcire in te oīa que facta ſūt et futura ſunt: in te enim omnia videmus et ſcimus. Hec aūt eſt vera iuſticia: vt primus qui ſedet in ſede tua: et opera habet luciferi: amittat eum contemptu ſedem in qua preſumpſit ſedere: et particeps ſit pena luciferi. G De ſecundo eſt iuſticia: vt qui receſſit a fide tua: deſcendat ad infernum capite inferius et pedibus ſurſum: quia contempſit te: qui deberes eē caput ſuū: et ſeipſum dilexit. ¶ De tercio eſt iuſticia vt nō videat faciem tuā: ſed et puniatur iuxta maliciam et cupiditatē ſuam: quia perſidi non merentur videre viſionem tuam ¶ De quarto eſt iuſticia: vt ſicut homo amens recludatur: et in locis tenebroſis deputetur. ¶ De quinto eſt iuſticia vt ei mittatur auxilium. Quibus auditis reſpondit dominus. Iuro per deum patrem: cuius vocē Johānes baptiſta in iordane audiuit. Iuro per corpus quod Johānes in iordane baptizauit: vidit et attrectauit. Iuro per ſpūm qui in columbe ſpecie in iordane apparuit,

quod faciam iuſticiam ſup iſtos quinqꝫ. ¶ Tūc deinde addens dominus: dixit ad primum hominem de ſupra dictis quinqꝫ. Gladius mee ſeueritatis in corpus tuum intrabit: qui a ſuperiori capitis ingredietur: et ſic profunde et valenter infigetur: vt nunqꝫ extrahatur. H Sedes tua demergetur quaſi lapis ponderoſus: qui nō ſubſiſtat antequā venerit in nouiſſimum profundi. Digiti id eſt aſſeſſores: ardebunt igne ſulphureo et inextinguibili. Brachia tua id eſt vicarij: qui ad animarū profectum extendi deberent: ſed extenduntur ad vtilitatem mundi et honorem: iudicabuntur pena quā dicit dauid. Fiant filij eius orphani: et vxor eius vidua et alieni recipient ſubſtantiam eius. Que ē vxor eius niſi anima: que relinquetur a gloria celeſti: et erit vidua a deo? Filij eius id eſt virtutes quas habere videbātur: et ſimplices mei qui ſub ipſis erant: ſeparabuntur ab eis: et dignitas eorum et bona ad alios deuoluentur. Et ipſi pro dignitate: eternam confuſionē hereditabunt. Deinde ornatus capitis eorum: demergetur in lutum inferni: a quo nunqꝫ conſurgent. Vt ſicut hic pro honorem et ſuperbiam ſup alios aſcenderūt: ſic in inferno pre alijs demergentur ita profunde vt impoſſibile ſit eis conſurgere. I ¶ Membra eorū: id eſt omnes ſequaces eorum et fautores clerici abſcindentur ab eis: et diſiungentur ſicut murus deſtruendus: vbi nō relinquitur lapis ſup lapidem: nec cementum adherebit lapidibus: nec veniat ſuper eos miſericordia: quia charitas mea nunqꝫ calefaciet eos: nec edificabit eos in eternam manſionem in celo: ſed ſine ſine cum capitibus ſuis: diſſoluti ab omni bono: cruciabuntur. ¶ Ad ſecūdum aūt dico. Quia non vis tenere fidem mihi promiſſam: nec charitatem ad me habere: mittā ad te animal quod de torrente impetuoſo procedit et abſorbebit te. Et ſicut torrēs ſemper ad inferiora deriuatur: ſic animal illud deducet te ad inferiora inferni. Et ſicut impoſſibile eſt tibi: contra torrentem impetuoſum aſcendere, ſic difficile eſt tibi ab inferno nunqꝫ conſurgere. ¶ Ad tercium dico: quia tu iudee iam non vis credere me veniſſe: ſed cum venero ad ſecundum iudicium videbis me: non in gloria mea ſed in conſcientia tua: et probabis quod omnia erant vera que dixeram. Tunc reſtat tibi pena iuxta merita tua. ¶ Ad quartum dico: quia iam nō curas credere nec vis ſcire: lucebunt tibi tenebre tue et cor tuum illuſtrabitur: vt ſcias iudicia mea eſſe vera: nec tamen venias ad lucem. K Ad quintum dico. Tria tibi

faciã. Primo implebo te intus calore meo
Et secundo faciam os tuum durius omni
lapide ⁊ stabilius: ita vt lapides in te iacien
tes redeãt. Tercio armabo te sic armis me
is: q nulla lancea nocebit tibi: sed oĩa mol-
lescant ante te: quasi cera a facie ignis. Er-
go confortare et sta viriliter. Sicut em̃ mi
les qui in bello sperat auxilium domini sui:
tamdiu pugnat q̃zdiu aliq̃s liquor est ĩ eo:
sic tu sta firmiter et pugna: quia dominꝰ de-
us tuus dabit tibi auxilium: cui nullus po
test resistere. Et quia paucum habes nume
rum: honorabo te et multiplicabo te. Ecce
amici mei: hec videtis ĩ me ⁊ scitis: ⁊ sic stãt
ante me. Verba mea que nunc dicta sunt:
complebunt. Illi aũt nunq̃z intrabũt in re
gnum meum q̃zdiu ego sum rex: nisi se emẽ
dauerint. Nullis enim dabitur celum: nisi
humiliantibus se et penitentibus. Tũc re-
spondit omnis exercitus: Laus sit tibi do-
mine deus: qui es sine principio et sine fi
ne.

Verba exhortationis virginis ad spon-
sam: qualiter filium suum debeat diligere
super omnia: ⁊ qualiter in virgine gloriosa
omnes virtutes ⁊ gratie includuntur.
Capl'm XLII.

Ater loquebatur.

m A Ego habui tria quibus pla
cui filio meo. Humilitatem: vt nul
la creatura nec angelus nec homo esset me
humilior. Secundo habui obediẽtiã: quia
studui obedire filio meo in omnibus. Ter-
cio habui precipuaz charitatem: Ideo tri-
pliciter honorata sum a filio meo: Naz pri
mo facta sum angelis ⁊ hominibus hono-
rabilior: ita vt nulla sit virtus in deo q̃ nõ
fulgeat in me: licet ipse est fons ⁊ omnium
creator. Ego autem suz creatura eius: cui
gratiam suam concessit pre ceteris. Secũ
do pro obedientia tantam potestatem ob-
tinui: q nullus tam immundus peccator
est: si ad me cum emendationis ꝓposito cõ
uertitur ⁊ cum corde contrito: q nõ habe-
bit veniam. Tercio pro charitate sic appro
pinquat deus mihi: q qui videt deuz videt
me: et qui videt me: deitatem ⁊ humanita
tem videre potest in me quasi in speculo: ⁊
me in deo. Quicunq̃z enim videt deum vi-
det ĩ eo tres ꝑsonas. Et quicũq̃z videt me
videt quasi tres personas. Nam deitas cõ
clusit me in se cum anima et corpore: ⁊ im-
pleuit me omni virtute: vt non sit virtus
in deo que non splendeat in me: Quis ipse
deus est pater ⁊ dator omnium virtutum.
B Sicut enim duo corpora insimul
coniuncta: quicquid vnũ receperit hoc re-
cipit aliud. Sic fecit mihi deus. Nam nõ
est dulcedo que nõ est in me. Quemadmo-
dum aliquis habens nucleum: et partẽ al
teri communicat. ¶ Anima et corpus me-
um puriora sunt sole: et mundiora specu-
lo. Unde sicut in speculo viderent tres ꝑ-
sone si astarent: sic in puritate mea videri
potest pater et filius ⁊ spiritussanctꝰ. Ego
enim habui filium in vtero meo cum dei-
tate. Nunc ipse videtur in me cum deitate
⁊ humanitate: quasi in speculo: quia glori
ficata sum. Ergo sponsa filij mei: stude seq̃
humilitatem meã: ⁊ nihil diligas nisi fili-
um meum.

Verba filij ad sponsam qualiter ex modi
co bono homo ascendit ad ꝑfectum bonuz
⁊ ex modico malo descẽdit ad summũ sup-
plicium. Capl'm XLIII.

Ilius dei loquebat

f A Ex modico bono orit quan-
doq̃z magna merces. Dactilus miri
fici odoris est et in fructu eiꝰ lapis. Si po-
nitur in pingui terra pinguescit ⁊ fructifi
cat: et crescit in magnam arborem. Si au
tem ponit in arida terra arescit. Arida est
nimis terra illa a bono: que delectat ĩ pec-
cato. In qua si semen virtutum serit non
pinguescit. Pinguis autem est terra men-
tis illius qui cognoscit peccatum: ⁊ gemit
se peccasse. In qua si ponitur lapis dactili
id est seritur seueritas iudicij mei et poten
tie mee: radicatur tribus in mente radici-
bus. Primo cogitat se nihil posse facere si
ne auxilio meo: ideo aperit os suum ad ro
gandum me. Secundo incipit etiam mo-
dicam dare elemosynam pro nomine meo
Tercio exoccupat se a negocijs suis: ad ser
uiendum mihi. Deinde incipit abstinere in
ieiunio: et in abdicatione voluntatis ꝓprie
et hoc est corpus arboris. B Postea
crescũt charitatis rami: quãdo trahit om
nes quos potest ad bonum. Deinde crescit
fructus: quando etiam alios docet inq̃ztũ
scit: et tota deuotione intendit: quomodo
honorem meũ possit ampliare. Talis fru-
ctus mihi summe placet. Sic igit ex modi
co ascendit ad ꝑfectuz. Quando primo ra-
dicatur ꝑ modicam deuotionẽ: crescit cor-
pus ꝑ abstinentiam. Multiplicant rami ꝑ
charitatem. Pinguescit fructus ꝑ predica
tionem. Simili modo ꝑ modicum malum
descendit hõ ad summã maledictionem: ⁊
summuz supplicium. Nunquid scis q̃d est
onus grauissimũ de his que crescunt? Cer
te hoc est infans q̃ venit ad partũ: ⁊ nõ põt

nasci: sed intra viscera matris morit̃ et ex
hoc etiã mater rumpit̃ ⁊ morit̃: quã pr̃ eius
filio defert ad sepulcrũ: ⁊ cũ putredine sepe
lit. Sic dyabolus facit aĩe. Anima q̃ppe vi
c osi est quasi vxor diaboli: cui⁹ in oĩbus se
quit̃ voluntatẽ: que tunc ꝯcipit ex dyabolo
qũ peccatũ placet ei: ⁊ gaudet ĩ eo. C Si
cut enĩ mater ex modico semine qd̃ nõ est
nisi putredo: ꝯcipit ⁊ fructificat: sic et aĩa
cũ delectat̃ in peccõ: facit magnũ fructum
dyabolo. Inde formant̃ mẽbra ⁊ robur cor
poris: qñ peccatũ sup peccatũ addit̃: ⁊ quotidie
augmentat̃. Augmentatio itaq3 peccatis:
mater intumescit volens parere: sed nõ va
let. Quia consumpta natura in peccõ: tedio
habet̃ vitã: ⁊ libenter vellet plus peccare:
sed nõ põt: nec ꝑmittit̃ a dñõ. Tunc adest
timor: ꝙ nõ põt volũtatẽ suã ꝑficere: abest
fortitudo ⁊ leticia. Vndiq3 est dolor ⁊ solli
citudo. Tunc rumpit̃ venter: qñ desperat
se posse facere bona. Tũc q3 morit̃: qñ blas
phemat iudiciũ dei ⁊ reprehendit. ⁊ sic duci
tur a dyabolo pr̃e ad sepulcrũ inferni: vbi
cũ putredine peccĩ ⁊ filio delectationis pra
ue: sepelit̃ sine fine. Ecce quõ ex modico au
get̃ peccatũ: ⁊ crescit ad damnationẽ.

Verba creatoris ad sponsam: qualiter
nunc despicit̃ ⁊ vitupat̃ ab hoĩbus: nõ at
tendentib⁹ qd̃ fecerit ex charitate monen
do in ꝓphetis: ⁊ etiã patiendo ꝓ ipsis: nec
curantibus de ei⁹ ira quã contra obstina
tos exercuit crudeliter corrigendo.

Capłm XLIIII

Ego sum creator om-
nium ⁊ dominus: Ego feci mundũ:
⁊ mundus fozemt me. Ego audio
de mundo vocẽ quasi apis maioris: qui in
terra congregat mel. Nam sicut apis ma
ior cũ volat: statim ad terram se iterum de
primit ⁊ nimis raucã vocem emittit: sic in
mundo nũc audio vocẽ illã raucã dicentẽ
Non curo qd̃ sequit̃ post hec. Quinimo ꝙ p
pe iam clamant nõ curo. Vere hõ nõ attẽ
dit nec curat qd̃ feci ex charitate monẽdo
in ꝓphetis: ꝑdicando ꝑ meipm̃: patiẽdo
ꝓ ipsis. Non curat qd̃ feci in ira mea: cor
ripiendo malos ⁊ inobedientes. Vident se
mortales: ⁊ incertos de morte: et nõ curãt
Audiũt ⁊ vident iusticiã meã: quã exercui
ꝓpter peccã in pharaone ⁊ sodomitis: quã
feci in regibus ⁊ alijs principibus: quã per
mitto quotidie fieri in gladio ⁊ alijs tribu
lationibus: et hec sunt eis quasi ceca om
nia. Ideo sicut apes maiores volãt ad qd̃
cunq3 volunt. Volant quippe quandoq3 q̃
si saltando: quia superbia sua se eleuant: sz
deprimũt se citius. qñ ad luxuriã ⁊ gulam
suam reuertunt̃. Congregant etiã dulcedi
nẽ sed sibiipsis ⁊ in terra: q2 homo laborat
et ꝯgregat ad vtilitatẽ corꝑis: nõ aĩe: ⁊ ad
honorem terrenũ nõ eternũ. Vertunt sibi
tꝑale in penam illud qd̃ ad nihilũ est vtile:
in suppliciũ sempiternũ. Ideo ꝓpter ꝑces
matris mee: mittã apibus istis a quib⁹ exẽ
pti sunt amici mei: qui nõ sunt in mundo:
nisi corꝑe vocẽ meã clarã: q̃ ꝑdicabit mise
ricordiã: quã si audierint saluabunt̃.

Responsio matris: angeloꝝ: ꝓphetarũ:
apl̃oꝝ: ⁊ demonioꝝ ad deũ: presente spõsa:
testificando eius magnificentiã: in creatio
ne ⁊ incarnatione ⁊ redemptione: et quali
ter nunc homines oĩbus istis ꝯtradicunt:
⁊ de seuero coꝝ iudicio. Capłm XLV

Mater dei loquebatur
ad filium dicens. Benedictus sis tu fili mi ⁊ sta

(Note: initial letters shown as guide letters "m" and "A")

Vesti te sponsa filij mei ⁊ sta
stabilis: q2 appropinquat tibi fili
us meus. Caro ei⁹ fuit pressa quasi in torcu
lari. Sicut enĩ in omnibus mẽbris homo
deliquit: sic ipse in filius meus in oĩbus sa
tisfecit. Crines filij mei erant extensi: ner
ui distenti. Iuncture extracte de compagi
nibus: ossa laniata: manus ⁊ pedes confixe
mens turbabat̃. cor dolore afficiebat̃. Intre
stina ad dorsum ꝯtrahebant̃: q2 in omnib⁹
membris peccauit homo. C Deinde loque
bat̃ filius astante celesti exercitu: ⁊ ait: Li
cet oĩa scitis in me: tñ ꝓpter istam sponsam
meã que astat loquor. Quero a vobis ange
li dicite mihi: quid est hoc qd̃ fuit sine prin
cipio ⁊ sine fine? Et quid est hoc qd̃ oĩa crea
uit: ⁊ a nullo creatũ est? Dicite ⁊ phibete te
stimoniũ. B Responderũt angeli q̃si
vna voce dicentes. C Dñe tu es ille: Per hi
bemus enĩ tibi testimoniũ de tribus. Pri
mo ꝙ tu es creator noster: ⁊ oĩm que sunt ĩ
celo ⁊ in terra. Secundo ꝙ tu es sine prin
cipio ⁊ eris sine fine: dominatio tua ⁊ ptãs
tua in eternũ. Sine te enĩ nihil factũ est: ⁊
sine te nihil fieri põt. Tercio testificamur:
ꝙ omnẽ iusticiã: et oĩa que facta sunt ⁊ fu
tura sunt: videmus in te: ⁊ oĩa sunt in tua
ptĩtia: sine principio et sine fine. C Deinde
dixit ad ꝓphetas et patriarchas. Quero a
vobis quis adduxit vos de seruitute ĩ liber
tatẽ? Quis diuisit coram vobis aquã? quis
dedit vobis legẽ? Quis dedit vobis ꝓpheti
spũm loquendi? Rñderunt ei. Tu domine
Tu eduxisti nos de seruitute. Tu dedisti le
gem. Tu suscitasti spũm nostrũ ad loquen
dum. C Deinde ait ad matrẽ. Dic testimo
nium veritatis quod scis de me. Respõdit
illa. Anteq3 angelus missus a te veniret ad

me: fui sola cum corpe z anima. Dicto ante
verbo angeli: corpus tuũ fuit in me cũ dei-
tate z humanitate: z sensi in meo corpore
corpus tuũ. Ego portaui te sine dolore: pe
peri sine angustia. Ego inuolui te pannis:
paui te lacte meo: ego fui tecum a natiui-
tate vsqz ad mortem. C Deinde ad a-
postolos ait dicens. Dicite quis est ille quẽ
vidistis: audistis: z sensistis? Responderũt
illi. Nos audiuimus verba tua: z scripsim⁹
ea. Nos audiuimus magnalia tua cũ dedi
sti nouã legẽ: cũ verbo precepisti demonib⁹
z exierunt. Cũ verbo suscitasti mortuos: et
sanasti infirmos. Nos vidimus te ĩ huma-
no corpe. Nos vidimus magnalia tua in di
uina gloria in humanitate. Nos vidimus
te traditũ inimicis z pendere in ligno. Nos
vidimus in te passionẽ amarissimã: et in se
pulcro positũ. Nos sensimus te cũ resurre
xisti. Attrectauim⁹ crines tuos z faciem tu
am. Attrectauimus loca vulnerum tuoꝝ z
membra tua. Tu comedisti nobiscum: z da
bas eloquia tua. Tu vere es filius dei z fili
us virginis. Sensimus etiam cũ ascendi-
sti ad dexterã patris cũ humanitate: vbi es
sine fine. D Deinde dixit deus ad spũs
immũdos: licet in cõscientia vestra celatis
veritatẽ: precipio tamen vobis dicere: quis
minuit ptãtẽ vestrom? Responderunt ei.
Sicut fures nisi ligno duro grauẽt pedes
eoꝝ: nõ dicunt veritatẽ: sic nec nos nisi coa
cti diuina z terribili potentia tua: nõ dice-
remus veritatẽ. Tu es qui ad infernũ cũ
fortitudine tua descẽdisti. Tu minuisti po-
testatẽ nrãm in mundo. Tu ius tuũ de in-
ferno suscepisti. Tũc ait dñs. Ecce omes q
habent spũm z nõ vestiunt corpe: phibent
mihi testimoniũ veritatis: q aũt habẽt spi
ritũ et corpus: scz hoĩes ɔtradicunt mihi.
Quidam aũt sciunt sed nõ curant. Alij ne-
sciunt: ideo nõ curãt: sed dicũt omĩa eẽ fal
sa. C Iterũ ait ad angelos. Ipsi dicunt te-
stimonium vrm esse falsum: q nõ sum crea
tor nec oĩa scient in me. Ideo diligũt ma-
gis creaturã qz me. C Ad ,pphetas aũt ait:
Vobis cõtradicunt dicentes: legẽ eẽ vani-
tatẽ. Fortitudine vr̃a vos eẽ liberatos z sol
lertia. Spm fuisse falsum: et vos ,ppria vo-
luntate locutos eẽ. E Ad matrem aũt
ait. Aliqui dicũt te nõ esse virginẽ. Alij me
nõ sumpsisse corpus de te. Alij sciũt sed nõ
curãt. C Ad aplos aũt ait. Vobis cõtradi-
cũt: qz dicunt vos eẽ mendaces: legẽ nouã
ad nihil vtilẽ z sine ratione. Alij sunt q cre
dunt esse verũ: sed nõ curãt. Nunc igit q-
ro vos: quis erit iudex istoꝝ? Rñderũt em
oẽs. Tu deus qui es sine principio z sine fi
ne. Tu iesu christe qui es cũ patre: tibi da
tum est iudicium o patre: tu es iudex istoꝝ.
Respondit dominus. Ego qui ɔquerebar
sup eos nũc sum iudex eoꝝ: sed licz oĩa pos-
sim et nouerim: tñ vos date iudiciũ vestrũ
sup eos. Responderunt ei: Sicut tot⁹ mũ-
dus in principio mundi oquis diluuij perijt
it: sic nũc est dignus mũdus igne perire: quia
abundat nũc magis iniquitas et iniusticia
qz tunc. Rñdit dñs. Quia sum iustus z mi
sericors: nec iudicium facio sine misericor
dia: nec misericordiã sine iusticia. Ideo ad-
huc semel ,pter preces matris mee z sctõ-
rũ meoꝝ: mittã mũdo misericordiam meã. Si
aũt noluerint audire: tanto seuerior seque
tur iusticia.

Verba laudis matris z filij presente spõ
sa adinuicem: z qualiter nunc xp̃s ab homi-
nibus inhonestus: turpissimus: z vilissim⁹
reputat et dicit de eterna tolũ dãnatiõe.

Capitulũ XLVI.

M Aria loquebatur ad
filiũ suũ dicens. B Benedict⁹ sis
tu qui es sine principio: z sine fine
Tu habuisti corpus honestissimũ z decen-
tissimũ. Tu fuisti vir strenuissimus z vir
tuosissimus. Tu fuisti dignissima creatu-
ra. Rñdit filius. Verba tua que pcedũt de
ore tuo: sunt mihi suauior delectãt intima
cordis: tãqz potus suauissimus. Tu ea mi-
hi p oĩ creatura suauissima. Sicut enĩ in
speculo diuerse facies ɔsiderant: sed nulla
magis placet qz ,ppria. Sic ego licet sctõs
meos diligam: te tñ precipua dilectione di
ligo: qz de carne tua generatus sũ. Tu es
quasi myrra cui⁹ odor ascendit ad deitatem
z deduxit eam in corpus tuũ. Hic idẽ odor
traxit corpus tuũ z aĩam in deitatem: vbi
nunc es cũ corpe et aĩa. Benedicta sis tu:
qz ex pulcritudine tua gaudẽt angeli. Ex
virtute tua omnes qui inuocãt te sincero
corde: liberant. In luce tua omnes demo-
nes ɔtremiscũt: nec audent ad tuũ fulgo-
rem subsistere: qz sp voluũt eẽ in tenebris.
B Tu dedisti mihi triplicez laudẽ: qz
dixisti me habere honestissimũ corp⁹. Se-
cundo virũ strenuissimũ. Tercio dixisti me
esse dignissimũ creaturarũ. C Sed his tri-
bus cõtradicũt illi solũmodo: q habẽt cor-
pus et aĩam. Dicunt enĩ me habere corp⁹ in-
honestũ: virũ eẽ abiectissimũ: creaturã vi-
lissimã. Quid enĩ est inhonestius qz alios
puocare ad pctm? Sic dicunt corp⁹ meũ
trahere ad peccatum. Dicunt quippe pec-
catũ non esse sic deforme vt dicit: nec tãtũ
displicere deo. Non enim inquiunt esse ali

quid nisi deus vellet: nec aliqd est sine ipso creatum. Quare ergo nō debemus vti his: q̄ facta sunt ad vtilitatē nostraȝ? Fragilitas nature hoc exigit: ꝛ sic omnes ante nos vixerunt ꝛ viuūt. Sic nūc loquunt̄ mihi homines: Humanitatē aūt meā i qua verus de⁹ inter hoīes appui: q2 dissuasi peccatū et ostendi q̄ȝ graue est: dicunt inhonestatē quasi suaserim inutilitatē ꝛ inhonestatē.

C Nihil quippe dicunt honestum nisi pctm̄: et quod placet voluntati eoꝝ. Dicūt etiā me esse virum turpissimū. Quid eīn ē illo turpius q̄ cum loquit̄ veritatē os eius ꝯtundit̄ lapidibus: in facie cedit̄: insup et audit obprobriū dicentiū: si eēt virilis vindicaret se? Sic faciūt mihi. Ego loquor eis ꝑ doctores et sanctā scripturā: sed dicūt q꞉ loquor mendaciū. Contundunt os meum lapidibus et pugno: quando faciūt adulterium: homicidiū ꝛ mendaciū. Et dicūt si essz virilis: si esset deus potentissimus: vindicaret transgressionē talē. Ego autē sustero ꝑ patientiam meam: et audio quotidie eos: dicentes: q꞉ pena nō est eterna nec amara: sicut dixi: et iudicant̄ verba mea mendacium esse. Tercio iudicāt me vilissimā creaturā. Quid eīn abiectius in domo est q̄ȝ canis ꝛ murilegus: ꝑ q̄b⁹ q̄ cōmutare vellet libenter reciperent equū? D Sed hō habz me deteriorē cane: ad hoc eīn vt careret cane nollet me recipe: ꝛ anteq̄ȝ careret pelle: potius me abijceret ꝛ abiuraret. Que autē res tā modica mētī alludēs: nō feruenti⁹ q̄ȝ ego cogitat̄ ꝛ cōcupiscit̄? Si eīn me pl⁹ q̄ȝ aliā creaturā estimarēt: plus me diligerēt q̄ȝ alia. Ipsi nihil habent tammodicū qd̄ nō diligant preter me. De oīb⁹ dolent p̄ter de me. Dolēt damna ꝓpria ꝛ amicoꝝ. Dolent les. onē vni⁹ verbi. Dolent q꞉ offendūt alios hoīes se excellentiores: sed nō dolent q꞉ offendunt me oīm creatorem. Quis hō est tā abiectus: q2 si peteret non audiret̄: si daret nō retribueret̄ ei aliq̄d? Ego autem sum abiectissimus ꝛ vilissimus in cōspectu eoꝝ: q2 me nullius boni reputāt dignū: qui oīa bona dedi eis. E Ergo mater mea q2 tu plus de sapiā mea gustasti: ꝛ nūq̄ȝ de ore tuo nisi veritas processit: sic de ore meo nunq̄ȝ nisi veritas procedit. Ego excusabo me in conspectu omniū sanctoꝝ coram primo: qui dixit me corpus habere indecētissimū: et ꝓbabo me habere veraciter corpus honestissimū sine deformitate et peccato: et ipse veniet in obprobriū sempiternū: quod omnes videbunt. Ille aūt qui dicebat mea verba mendacium ꝛ nescire vtrū de⁹ sum an nō: ꝓbabo me eē veraciter deū: et ipse quasi lutū defluet in infernū. Tercius aūt q̄ iudicauit me vilissimū: ego iudicabo eum ad eternam damnationē: vt nunq̄ȝ videat gloriā meam: ꝛ gaudium meum.

¶ Deinde ait ad sponsam. Sta firmiter in seruitio meo: tu venisti quasi in quendam murum: in quo clausa non poteris fugere: nec fodere fundamentum. Suffer ergo voluntarie modicam tribulationem: et senties eternam requiē in brachio meo. Tu nosti voluntatē patris. Tu audis verba filij: et sentio spiritum meum. Tu habes consolationem ꝛ delectationē: in allocutōne matris mee ꝛ sanctorum meoꝝ. Ergo sta firmiter alioquin senties iusticiam meam: ꝑ quam cogeris facere que nūc te moneo beniuole.

Verba domini ad sponsam de legis none abiectione: et qualiter nunc ipsa lex reprobat̄ et contemnitur a mūdo: et quomodo mali sacerdotes: nō sunt dei sacerdotes sed dei proditores: ꝛ de maledictōne taliū ꝛ damnatione. Capi. XLVII.

Ego sum deus ille qui olim dicebat̄ de⁹ abraā: ꝛ de⁹ ysaac ꝛ de⁹ Jacob A Ego sum de⁹ q̄ dedi legē moysi. Hec erat quasi vestis. Sicut cum mater que habet infantem in ventre: preparat vestes puero: sic deus preparauit legem: que nō erat nisi vestis et vmbra: et signa futurorum faciendoꝝ. Ego autem vestiui me ꝛ inuolui me istis vestib⁹ legis. Deinde sicut crescente puero: mutatur habitus antiquus ꝛ assumitur nouus: Sic ego completa et deposita veste antiq̄ legis: assumpsi nouā vestem: id est nouam legem: et dedi omnibus qui voluerint habere vestes mecum. ¶ Vestis aūt ista non est stricta vel difficilis: sed vbiq̄ȝ moderata. Non eīn precipit nimis ieiunare vel laborare vel se occidere: vel aliquid vltra possibilitatē facere: sed ꝓficua est ad animam ꝛ ad corpus moderandum ꝛ castigādū apta. Corpus enim cum nimiū peccato adheret: ipm pctm̄ corpus consumit. B In lege ergo noua duo inueniunt̄. Primo discreta ꝑparantia: ꝛ rectus vsus omniū rerū aīe ꝛ corporis. Secundo facilitas seruandi legē q2 qui nō potest stare in vno potest in alio. Ibi inuenit̄ q꞉ qui nō pōt esse virgo: licite potest esse in coniugio. Qui cadit potest resurgere. Sed lex ista nunc reprobat̄ ꝛ contemnit̄ a mundo. Dicūt eīn legē ipam strictam esse: grauem ꝛ deformem. Strictam dicūt eam: q2 lex precipit contentari de necessarijs ꝛ fugere superflua: ipi aūt volūt habe

omnia extra rationē quasi iumenta: super vires corporis: ideo stricta est eis. Dicūt eam secundo esse grauē: q2 lex dicit voluptatem cū ratione habere: ⁊ tpibus cōstitutis. Sz ipsi volunt suā voluptatē pficere plꝰ q̄ expedit: ⁊ plus q̄ ꝯstitutū est. Tercio dicunt eā esse deformē: q2 lex iubet diligere humilitatem: ⁊ deo omne bonū ascribere. Ipsi autē volūt de bonis a deo datis supbire ⁊ se extollere: ideo est eis deformis. Ecce sic ꝯtēptata est vestis mea. ¶ Ego omnia priora compleui ⁊ incepi noua: q2 antiqua nimis erant difficilia: vt durarēt vsqꝫ quo veniret ad iudiciū. Sed viliter ꝓiecerūt vestē qua tegit̄ aīa: id est fidē rectā. E Insup et pctm̄ pctō addūt: q2 me volunt etiā prodere. Nunquid dauid dicit ī psalmo. Qui edebat panē meū cogitauit aduersum me ꝑditionē? In illis verbis volo te duo notare: Primo nō dicit q2 cogitat sed cogitauit q̄si iam preteritū est. Scđo ꝙ notat ibi non nisi vnū hoīem q̄ prodidit. ¶ Ego aūt dico ꝙ ipsi sunt proditores mei qui sunt in presenti: non qui fuerant vel futuri sunt: sed qui iam viuunt. Ego etiam dico ꝙ non solum vnus homo: sed quia multi sunt. Sz tu forte potes querere a me. Nonne duo sunt panes: vnus inuisibilis ⁊ spūalis: quo viuūt angeli ⁊ sancti. Scđs de terra quo vescunt̄ hoīes? Sed angeli ⁊ sancti nihil aliud volunt nisi iuxta tuam voluntatē: ⁊ homines nihil aliud possūt: nisi sicut tibi placuerit. Quō ergo possunt te prodere? Respondeo tibi audiente celesti exercitu meo qui omnia sciunt ⁊ vidēt in me: sed ꝓpter te vt scias. Vere duplex est panis vnus angelorꝫ q̄ comedūt panē meū in regno meo: vt satient̄ ineffabili gloria mea. Ipsi enī non ꝓdūt me: q2 nihil aliud volūt nisi sicē ego. Sz illi me ꝓdunt: qui comedūt panē meū in altari. Ego vere sum ille panis. In pane illo vident̄ tria: figura: sapor ⁊ rotunditas. D Ego vere sum panis. Ego nanqꝫ sicut panis habeo in me tria: saporē: figuram ⁊ rotunditatē. Saporem q2 sicut sine pane oīs cibus est quasi insipidus: et q̄si nullius confortatōnis: sic sine me oē quod cunqꝫ est: est insipidū: ⁊ omne infirmū ⁊ vanū. Ego habeo etiā figurā panis: q2 de terra sum. Ego enī sum de matre virgine: mater de adam: adam de terra. Habeo etiā rotunditatem: vbi nō inuenit̄ finis nec principium: quia ego sum sine principio et sine fine. Nullus potest considerare vel inuenire finem vel principium in sapientia mea: potentia vel charitate. Ego sum intra omnia: supra oīa: ⁊ extra oīa: etiā si aliqs volaret quasi sagitta sine cessatione in ꝑpetuū, nunqꝫ inueniret finē vel profundum: in potentia et virtute mea. Propter ista q̄ tria: scꝫ saporē: figurā: ⁊ rotunditatē: ego sum panis ille q̄ in altari panis videt̄ ⁊ sentit̄: sed in corpus meū qđ crucifixū est ꝯuertit̄. Sicut enī aliquid aridū et cito arsurū: si igni apponeret̄: cito consumit̄: ⁊ nihil remanet de figura lignorꝫ: sed totum est ignis: sic dictis verbis illis. s. Hoc est corpus meum: qđ prius fuit panis fit statim corpus meum: nec incēdit̄ sicut ligna igne: sz deitate mea. Ideo qui comedunt panem meū: ꝓdunt me. E Que aūt poterit eē abhominabilior interfectio q̄ illa: vbi aliquis interficit seipm? Aut que deterior ꝓditio: q̄ vbi duo indissolubili vinculo iuncti: alius aliū prodit: vt puta coniuges? Quid autē facit ꝯsors cū prodere voluerit ꝯsortem? Vere dicit ei sub simulatione. Eamus ad locū illū: vt impleā tecū voluntatē meā. Illa autem in vera simplicitate: parata ad omnem voluntatē cōsortis: vadit cū eo. Sed cū oportunū tp̄s ⁊ locū inuenerit: producit cōtra eā tria instrumenta ꝓditionis. Aut enī habet aliquid ita ponderosum: ꝙ vno ictu interficit eā. Aut ita acutū: ꝙ statim intrat in viscera. Aut aliquid quo suffocat̄ statim et intercludit̄ spūs vitalis. Cum aūt mortua fuerit cōiunx: cogitat ꝓditor apud se: Nunc male feci: si apertū et publicum erit facinus meū: cōdemnabor ad mortē: ideo vadit ⁊ ponit corpus illud ꝯsortis mortue in occulto loco: ne detegat̄ pctm̄ suū. F

¶ Sic faciunt mihi nunc sacerdotes: qui proditores mei sunt. Ipsi enī et ego vno vinculo ligamur: quando sumunt panem: ⁊ proferendo verba faciunt inde corpꝰ meum verū. quod de virgine sumpsi. hoc non possent omnes angeli facere: q2 sacerdotibus solis illā dignitatē dedi: ⁊ ad summos ordines ipsos elegi. Sed ipsi faciunt mihi sicut ꝓditores. Nam ostēdunt mihi faciem letam ⁊ blandā: ⁊ ducūt me in occultū locū vt prodāt. Sacerdotes ipi tunc ostendūt faciē letā: cū vident̄ esse boni et simplices. ducunt me in ꝯclaui cū ꝓcedūt ad altare. Tunc ego paratus sum quasi sponsa vel spōsus: facere omnē volūtatē eorꝫ: sz ipsi ꝓdūt me. Primo adhibēt mihi ponderosum: qm̄ diuinū officium qđ dicunt mihi: est eis onerosum ⁊ graue. Magis enī loquunt̄ centū verba pro mūdo: q̄ꝫ ꝓ honore meo vnum. G Magis darent centum marcas auri pro mundo: q̄ꝫ vnum denarium pro me. Magis centies laborarent ꝓ ꝓpria vtilitate ⁊ mundi: q̄ꝫ semel pro honore meo. Hoc

onere deprimunt me: quasi mortuus sit a
cordibus eorum. Secundo pungunt me qua-
si acuto ferro qd intrat in viscera: quando
sacerdos accedit ad altare: cogitat se pec-
casse et penitet: habens firmã voluntatem
peccandi iterũ pacto officio: cogitando se-
cũ. Bene peniteo de petõ: sed nõ relinquaz
illam a me cum qua peccaui: ita q nõ am-
plius faciã: isti q̃si ferro acutissimo me pũ-
gunt. Tercio quasi suffocat̃ spũs: cũ cogi-
tant secum sic. Bonũ et delectabile est eẽ
cum mũdo: bonũ est luxuriari: ꝛ nõ possuz
continere. Faciam voluntatẽ meã in iuuen-
tute: cũ aũt senuerim tunc abstinere volo:
ꝛ me emendare. Ex ista pessima cogitatio-
ne suffocat̃ spũs. H Sed querit̃ quõr
vtiqz cor eorum sic frigidat̃ ꝛ tepescit a me et
ab omĩ bono: vt nũqz cale fieri poterit: nec
resurgere ad charitatẽ meaz. Sicut enĩ ex
glacie: etiã si adhibeat̃ ignis non surgit fla-
ma: sed liquescit: sic isti etiam si dedero eis
grãm meam: ꝛ audierint verba ammoniti-
onis: nõ tamen exurgunt ad viaz vite: sed
arent ꝛ deficiunt ab omni bono. Sic ꝑpro-
dunt me ex eo: scz q ostendũt se simplices:
ꝛ nõ sunt: q2 grauant̃ vel turbant̃ ex ho-
nore meo quo deberent delectari. Ex eo q
habent voluntatem peccandi: ꝛ promittũt
se vsqz in finẽ peccaturos. Tunc etiã quasi
abscondunt me: ꝛ ponunt me in loco occul-
to: quando cogitant apud se: Scio me pec-
casse: si abstineo a sacrificio cõfundor: ꝛ di-
iudicor ab oĩbus. I Et accedunt ad al-
tare impudenter ꝛ ponũt me ante se: ꝛ tra-
ctant me deum verum ꝛ hominem: cũ qui-
bus sum quasi in occulto loco: q2 nullꝰ scit
nec considerat q̃z praui ꝛ deformes sunt aũ
quos quasi in occulto iaceo deus: q2 etiam
si pessimus homo fuerit sacerdos: ꝛ dixerit
verba illa: scz hoc est corpus meũ: ipse con-
secrat verũ corpus meũ: ꝛ iaceo ante eum
verus deus ꝛ homo. Sed cũ ipse applicue-
rit me ad os suum: tunc ego desum ꝑ gra-
tiam: cũ deitate ꝛ humanitate mea ab ipso
forma autem panis ꝛ sapor remanet sibi:
nõ q nõ veraciter ibi sim cum malis sicut
cum bonis: ꝓpter sacramenti institutionẽ
sed q2 similem effectum nõ habent boni et
mali. Ecce tales sacerdotes non sunt mei
sacerdotes sed veri proditores. Ipsi enim
et me vendunt quasi iudas ꝛ produnt. Ego
cõspicio paganos ꝛ iudeos: sz nullos video
eis deteriores: q2 ipsi sacerdotes sunt ĩ codẽ
peccato: q̃ cecidit lucifer. Nunc etiaz dico
tibi iudicium eorum: et cui sunt similes.
K Horum iudicium est maledictio. Si-
cut maledixit dauid eis qui nõ obedierunt
deo: qui cum esset iustus ꝓpheta et rex: nõ
maledixit ex ira vel mala voluntate: seu ex
impatientia: sed ex iusticia dei. Sic ego q̃
melior sum dauid: maledico eis qui sunt sa-
cerdotes: nõ ex ira vel ex volũtate mala: sz
ex iusticia. Maledictum ergo sit omne qđ
de terra ad vtilitatem suam receperunt: q2
nõ laudant deum ꝛ creatorem suum q̃ de-
dit eis hec. Maledictus sit cibus et potus
eorum qui intrat in os eorum: qui pauit corpus
in cibum vermium ꝛ animã ad infernum.
Maledictũ sit corpus eorum: quod resurget
in infernum sine fine arsurum. Maledicti
sunt anni eorum: quibus vixerunt inutili-
ter. Maledicta sit hora que incipit eis ĩ in-
ferno: ꝛ nunqz finiet̃. Maledicti sunt oculi
eorum: quibus viderunt lumen celi. Maledi-
cti sunt aures eorum quibꝫ audierunt ver-
ba mea ꝛ non curabãt. Maledictus sit gu-
stus eorũ quo gustauerunt dona mea. Ma-
ledictus sit tactus eorum quo tractauerũt
me. Maledictus sit odoratus eorum: quo
odorauerũt delectabilia: ꝛ me neglexerũt
delectabiliorem super omnia. L Sed
queritur: Quomodo maledicuntur: vtiqz
Maledictus erit visus eorum: q2 nõ videbunt
visionẽ dei in me: sed tenebras ꝛ penas in-
ferni. Maledicte sunt aures eorum: quia nõ
audient verba mea sed clamorem inferni ꝛ
horrorem. Maledictus est gustus eorum:
q2 nõ gustabũt de bonis meis eternis gau-
dium: sed amaritudinem eternam. Male-
dictus est tactus eorum: quia non tracta-
bunt me sed ignem ꝑpetuum. Maledictus
est odoratꝰ eorum: q2 nõ odorabunt odorem
illum suauissimum in regno meo: exceden-
tem omnia aromata: sed fetorẽ in inferno
habebunt amariorem felle ꝛ peiorem sul-
phure: Maledicti sunt a celo et terra: ꝛ ab
oĩbus creaturis insensatis: quia ipsa obedi-
unt deo ꝛ laudant: et isti spreuerunt. Pro-
pterea iuro in veritate mea q2 sũ veritas
q si sic moriunt̃: ꝛ in tali dispositiõe q̃ nũc
constituti sunt: nũqz charitas mea nec vir-
tus ꝓcludet eos ĩ se: sed sine fine dãnabũt̃.

Qualiter celi exercitu ꝛ sponsa pñtibus
deitas loquit̃ humanitati contra christia-
nos: sicut deus moysi ꝯtra populum israel
et qualiter maledicti sacerdotes diligunt
mundum et despiciunt christum ꝛ de eorũ
maledictione ꝛ damnatiõe. Ca. XLVIII

Idebat magnus ex-
V ercitus in celo: ad quez dixit deus
A Ecce audiẽtibꝫ amicis meis
qui omnia scitis ꝛ intelligitis: et videtis in
me: loquor ꝓpter istam sponsam meã, que

hic astat. Ecce quemadmodum aliquis ad scriptum: sic deitas mea loquitur ad humanitatem meã. Moyses fuit cũ domino in monte quadraginta diebus et noctibus: quẽ cum populus abesse tamdiu vidissent: receperunt aurum et proiecerunt in ignem: et inde cõflatus est vitulus: quẽ vocauerunt deum suũ. Tunc dixit deus ad moysen: Populus peccauit: ego delebo eũ sicut aliquid scriptum abraditur de libro. Rñdit moyses. Non dñe mi. Recordare quod eduxisti eos de mari rubro: et fecisti eis mirabilia. Si ergo deleueris eos: vbi est tunc promissio tua? Ne queso facias hoc: quia tunc dicẽt inimici tui: malus est deus israel: qui eduxit populum de mari: et interfecit eos in deserto: et placatus ẽ deus verbis istis. B Ego sum moyses ille in figura. Deitas mea loquitur ad humanitatem: quasi ad moysen dicẽs. Vide quid populus tuus fecit: quõ contempsit me: oẽs christiani interficientur: et delebitur fides eorũ. Respondit humanitas mea. Nõ dñe. Recordare quia eduxi populum per mare in sanguine meo: quando a planta pedis vsque ad verticem laceratus sum. Ego promisi eis vitam eternam: miserere eis propter passionem meam. His auditis placata est deitas ex verbis istis: et ait. Fiat voluntas tua: quia omne iudicium tibi datum est. Ecce amici mei qualis charitas? Sed nunc corã vobis amicis meis spũalibus. s. angelis et sanctis: et corã amicis meis corporalibus qui sunt in mundo: qui tamen non sunt in mundo nisi corpore: conqueror quod populus meus collegit ligna: et incendit ignem: et proiecit in eum aurum: et inde surrexit eis vitulus quẽ adorãt vt deum. Ipse stat quasi vitulus super quattuor pedes: habens caput cum gutture et cauda. Moyse autẽ tardante in monte: dixit populus: nescimus quid acciderit ei. Et displicuit eis quod eduxerit eos de captiuitate: dicẽtes: queramus aliũ deum qui nos precedat. C Sic nunc faciunt mihi isti maledicti sacerdotes: dicunt enĩ: Cur magis nos austeriorem vitam agemus quam alij? aut que merces nostra? Melius est nobis esse in pace nrã et voluntate. Diligamus ergo mũdũ de quo certi sumus: de promissione enĩ eius incerti sumus. Deinde colligunt ligna: id est oẽs sensus suos applicãt ad amorem mũdi: incendunt ignem: cũ volũtatẽ perfectã habent ad mũdũ. Ardẽt autẽ: cũ voluptas feruet in mente: et prodit in actũ. Postea proijciũt aurũ. i. omnẽ charitatẽ et honorẽ: quẽ mihi deberent facere: faciunt pro mundi honore. Tũc surgit vitulus. i. cõpletus amor mundi: qui habet quatuor pedes. s. accidiã: impatientiã: gaudiũ: superfluũ et auariciã. Ipsi enim sacerdotes qui deberent esse mei: accidiosi sunt ad honorem meum: impatientes ad ferendum: nimij in gaudio: et nunquam cõtentantur de obtentis. D Iste vitulus habet etiam caput et guttur. i. voluntatem oẽm ad gulam. vt nunquam satiari possit: etiam si influeret totum mare. Cauda vero huius vituli est malicia eorum: quia nullum permitterent possidere sua si possent. Vulnerant enim et subuertunt omnes qui seruiũt mihi exemplo suo prauo et cõtemptu. Talis amoris vitulus est in cordibus eorum: ad talem gaudẽt et delectantur. De me sic illi de moyse cogitant: diu inquiunt desuit. Verba sua videntur vana: et opera onerosa. Habeamus voluntatem nostram: potestas nostra et voluntas sit deus noster. Nec etiam his contentantur: nec ex toto me obliuiscuntur: sed habent me pro ydolo. ¶ Gentiles colebant ligna et lapides: et homines mortuos. Inter quos colebatur vnum ydolum nomine beelzebub: cuius sacerdotes offerebant ei thus: et faciebant ei genuflexiones et clamores laudis. Totum etiam quod de sacrificio eorum erat inutile: cecidit in terram: et aues et musce comederunt illud. Omnia autem que vtilia erãt: sacerdotes reseruabant sibi. Ipsi quoque clauserunt portã super ydolum suum: et personaliter seruabãt clauem: ne quis alius ingrederetur. E Sic sacerdotes mihi faciunt isto tempore. Ipsi offerunt mihi thus. id est loquuntur et predicant verba pulcra ad laudem propriã: et ad habendum aliquid temporale: nõ ex charitate mea. Ideo sicut odor thuris nõ capitur sed sentitur et videtur: sic verba eorum non veniunt ad effectũ animarum: vt radicari vel teneri possunt corde: sed audiuntur solummodo verba: et quasi ad tempus delectare videntur. Offerunt preces: sed nullo modo mihi placabiles. Sicut illi qui clamant ore laudẽ et silent corde. Stant quasi iuxta me ore clamantes: sed corde circumuagantur mundum. Si enim deberent loqui homini alicuius dignitatis: cor haberent cũ locutione: ne deuiarẽt in loquẽdo: ne forte in aliquibus notarentur. Apud me autẽ orãt sacerdotes: quasi homines qui sunt in extasi: qui aliud loquuntur ore et aliud habẽt in corde: de quorum verbis auditor nullã põt habere certitudinẽ. Flectũt genua mihi. i. humilitatẽ et abiam mihi promittũt. Sed vere humiles sũt quasi lucifer: obediẽtes sũt desiderijs suis nõ mihi: claudũt etiã super me et personaliter habẽt clauẽ: tũc aperiunt super me et laudãt: quãdo dicũt: Fiat volũtas tua sic in celo et in terra. F Sed claudũt super me: cũ volũ

tas coꝝ ꝑficit: mea aũt quasi clausi boīs et
nulli᷒ potentis: nec audiri nec videri pōt.
Seruant ꝑsonaliter clauē cū etiā alios q
volūtatē meā facere volūt: retrahūt exem
plo suo. Et si possent libenter etiaz ꝓhibe
rent: ne voluntas mea egrederet᷑ ꝛ ꝑficere
tur: nisi iuxta volūtatē coꝝ. ¶ Deide in sa
crificio custodiūt oīa q̄ sunt eis necessaria ꝛ
vtilia: ꝛ oēm honorē ꝛ debitū suū exigūt: s;
de corpore hoīm qđ cadit in terrā ꝑ morte
ꝓ q̄ potissimū sacrificiū offerre tenerent᷑ q̄
si simile iudicant tradētes inuscis. i. ver
mib;. De debito aūt eius aut de salute aie:
minimū curāt nec attendūt. ¶ Sed qđ di
ctū est moysi᷒ Interfice eos q̄ hoc ydolū fe
cerūt: vbi si aliq̄ sunt interfecti nō tñ oēs
Sic nunc veniet verba mea q̄ occidēt eos.
Alios ad corpus ꝛ aīam ꝑ eternā dānatio
nē. Alios ad vitā vt ꝯuertant᷑ ꝛ viuāt. Ali
os ad celerē mortē: q: ipsi sacerdotes sunt
mihi oīno odiosi. B Etenim eos simila
bo. Ipi ꝟo sunt siles fructui spine: q̄ exteri
us est pulcer ꝛ rubicundus: interi᷒ ꝟo ple
nus inmūdicia ꝛ aculeis. Sic ipi accedūt ad
me q̄si hoīes rubicūdi charitate: ꝛ mūdi vi
dent᷑ hoīb;: sed int᷒ pleni sunt oī spurcicia.
Hic fructus si ponat᷑ in terrā: inde iterum
alie spine succrescūt. Sic ipi in corde q̄si in
terra occultant pctā sua ꝛ malicias. Et sic
radicant᷑ in malo: q: etiā nō erubescūt ꝓdi
re foras ꝛ gloriari de pctō suo. ¶ Unde alij
nō solū sumūt occasionē peccandi: sed etiā
grauiter vulnerant᷑ ad aīam: cogitātes se
cum sic. Si sacerdotes hoc faciunt: multo
mag᷒ est nobis licitum. Ipi quippe nō so'ū
fructui: sed et spine siles sunt: q: ꝑ dediguan
tur tangi correptōnibus ꝛ ammonitioni
bus: ꝛ nullos reputāt seipis sapiētiores: s;
oīa posse facere que volūt: Ideo iuro ī dei
tate mea ꝛ humanitate angelis oībus au
dientibus: q: frangā hostiū qđ clauserunt
sup voluntatē meā: et ipa complebit᷑: ꝛ co
rū voluntas adnihilabit᷑ ꝛ claudet᷑ sine fi
ne in pena. Propterea sicut antiq̄tus dictū
est. Incipiā iudiciū meū in clero ꝛ ab alta
ri meo.

Verba xpi ad sponsam: q̄liter ipe xps si
milat᷑ Moysi in figura educenti ppl'm de
egypto: ꝛ q̄liter maledicti sacerdotes quos
loco ꝓphetarũ in maiores amicos elegit:
nūc clamāt discede a nobis. Cap. XLIX

Filius dei loquebat᷑

f A Ego similaui me prius moy
sē in figura: q̄ cum educeret ppl'm
stabat aqua quasi murus a dextris et sini
stris. Ego certe sum ille moyses in figura:
q̄ eduxi ppl'm xpianū. i. apui eis celū ꝛ ost
di eis viā. Sed nunc elegi mihi alios ami
cos: ꝓphetis specialiores ꝛ secretiores: viꝫ
sacerdotes: qui nō solū verba mea audiunt
ꝛ vident cū meipm vidēt: imo etiā tractāt
me manib; suis qđ nullus ꝓphaꝝ vl' angelo
rū facere poterat. ¶ Isti sacerdotes q̄s lo
co ꝓphetaꝝ in amicos elegi: clamāt ad me
nō cum tali desiderio ꝛ charitate quali pro
phete: sed clamant duabus cōtrarijs voci
bus. Nō em clamant sicut ꝓphe. Veni do
mine q: dulcis es: s; clamāt: discede a no
bis q: verba tua sunt amara: ꝛ opa tua gra
uia: ꝛ scandalū nobis faciūt. Ecce maledi
cti sacerdotes qđ dicunt. Ego sto ante eos
quasi ouis mitissima: de qua sumūt lanam
ad vestiendū: ꝛ lac ad reficiendū: ꝛ adhuc ꝑ
tanta dilectione abhoīant᷑ me. Ego sto añ
eos quasi hospes q̄ dicit. Amice da mihi ne
cessaria vite: q: indigeo ꝛ recipe mercedem
optimā a deo. Sed ipsi ꝓ ouis simplicita
te repellūt me quasi lupū insidiantē oib᷒
pēnfamilias. Pro hospitalitate ꝯfundunt
me: quasi ꝓditorē indignū hospitio: ꝛ colli
gere me renuūt. B Sed qđ facturus
est hospes repulsus: nunqđ dꝫ producere
arma ꝯtra domesticū repellentem se: Nequa
q̄: hoc em nō est iusticia: q: possessor sui ꝑt
dare ꝛ negare sua cui voluerit. Quid ḡ ho
spes facturus est: Utiqꝫ tenet᷑ dicere repel
lenti se. Amice q: tu nō vis colligere me va
dam ad aliū q̄ faciet misericordiam mecū. Qui
veniens ad aliū: audit ab illo. Bene venisti
dñe mi: oīa mea tua sunt. Tu sis nunc do
minus: ego aūt volo eē seruus ꝛ hospes: in
tali hospitio vbi ego talē vocem audio pla
cet mihi habitare. Ego quippe sū quasi ho
spes repulsus ab hoībus: sed licet vbiqꝫ pos
sum ingredi ꝑ potentiam: tñ dictante iu
sticia nō ingredior: nisi ad eos qui bona vo
lūtate me tanqꝫ verū dñm: nō quasi hospi
tem suscipiūt. Et qui voluntate suā in ma
nus meas relinquunt.

Verba matris ꝛ filij bñdictionis et lau
dis ad inuicē: ꝛ de gratia a filio matri con
cessa pro in purgatorio existentib; ꝛ in hoc
mūdo manentibus. Cap. L

Mater dei loquebatur

m ad filium dicens. A Benedi
ctum sit nomen tuum fili mi sine
fine: cū deitate tua q̄ est sine ꝑncipio ꝛ sine
fine. In deitate tua sunt tria mirabilia. s.
potētia: sapiā ꝛ ꝟtus. Potentia tua est q̄si
ignis ardētissim᷒: ãn cui᷒ faciē oē qđcunqꝫ
est firmū ꝛ forte: tanqꝫ stramē desiccatum
in igne reputat᷑. Sapientia tua est q̄si ma

re:qđ pre magnitudine hauriri nõ põt:qđ
etiã cum crescit et effluit:valles ⁊ mon-
tes opit:sic sapiã tua comprehendi ⁊ inue-
stigari non potest. O ꝙ̃ sapienter creasti ho-
minem:⁊ constituisti eũ sup omnẽ creatu-
ram tuam. O ꝙ̃ sapienter disposuisti aues ĩ
aere:bestias in terra:pisces in mari:⁊ vni-
cuiqꝫ dedisti tempus suũ ⁊ ordinez. O ꝙ̃ mi
rabiliter das oĩbus vitã ⁊ aufers. O ꝙ̃ sapiẽ
ter insipientibus das sapientiam:⁊ aufers
a superbis. Virtus tua est quasi lumen so
lis:quod lucet in celis:⁊ terram sua luce re
plet. Sic virtus tua supra ⁊ infra satiat et
omnia replet. Ideo sis tu benedict⁹ fili mi:
qui es deus meus et dominus meus. B
Respondit fili⁹. Charissima mr̃ mea ver
ba tua dulcia sunt mihi:qꝛ de aĩa tua ꝓce
dunt. Tu es quasi aurora ꝓcedẽs cũ sere-
nitate. Tu radiasti sup oĩs celos lux tua
et serenitas tua:excellit oĩs angelos. Tu
attraxisti ad te serenitate tua solẽ veruz. i.
deitatẽ meã. Intm̃ ꝙ sol deitatis mee ve-
niens in te:fixit se in te ⁊ ex cuius calore ca
lefacta es super omnes charitate mea. Ex
cuius splendore illuminata es plus omni-
bus sapiã mea. Tenebre terre fugate sunt
et oẽs celi illustrati sunt ꝑ te. In veritate
mea dico:ꝙ puritas tua q̃ mihi sup oẽs an
gelos placuit:traxit deitatẽ meaz in te: vt
ex calore spũs inflamareris:q̃ verũ deum ⁊
hoĩem in vtero tuo ꝯclusisti:quo hõ illumi
natus est:⁊ angeli letificati sunt. Idõ bene-
dicta sis tu a benedicto filio tuo: Propter-
ea ⁊ nulla erit petitio tua ad me:q̃ nõ exau
diat:⁊ ꝑ te oẽs q̃ petunt miscðiam cũ volũ
tate emẽdandi:grãm habebũt. Quia sicut
calor ꝓcedit a sole:sic ꝑ te oĩs misericordia
dabit. Tu ei es quasi fons largissimus: de q̃
miscðia miseris fluit. C Rñdit mater
iterũ filio. ¶ Oĩs virtus ⁊ gloria sit tibi fili
mi. Tu es deus meus ⁊ miscðia: a te est oẽ
bonũ qđ habeo. Tu es quasi semen qđ nõ
est semiatũ:⁊ tñ creuit:⁊ dedit ex se fructũ
centesimũ ⁊ millesimum. De te eĩ ꝓcedit
oĩs misericordia:que qꝛ innũerabilis ⁊ in-
dicibilis est:bñ significari põt in centena-
rio numero in quo notaꝛ ꝑfectio:qꝛ a te est
oĩs ꝓfectus ⁊ ꝑfectio. Rñdit mr̃i fili⁹. Ve
re mater bñ similasti me semini:qđ nõ semia-
baꝛ:⁊ tñ creuit:qꝛ cũ deitate veni ĩ te:⁊ hu-
manitas mea nõ ex cõmixtione semiabaꝛ:
et tñ creuit in te:ex q̃ oĩb⁹ ꝓfluxit miscðia
Idõ bñ dixisti. Nũc ḡ qꝛ ꝑ dulcissima verba
oris tui trahis miscðiam a me:pete qđcũ-
qꝫ vis ⁊ dabiꝛ tibi. Rñdit mr̃. Fili mi qꝛ mi
sericordiã ego a te ꝯsecuta sũ:idõ miscðiam
⁊ auxiliũ peto miseris. Quatuor q̃ppe sũt
loca. Prim⁹ est celũ in q̃ angeli ⁊ sctõꝝ aĩe
nullo indigẽt nisi te:quẽ hñt:in te eñ ha-
bent omne bonũ. D Scđs locus est in
fernus:⁊ habitãtes in eo impleti sunt ma
licia:⁊ exclusi ab oĩ miscðia:idõ nihil ad eos
põt ampli⁹ intrare de bono. Terci⁹ loc⁹ est
purgatoriũ:ipi eñ ĩdigẽt triplici miscðia:
qꝛ tripliciter affliguntꝛ. Turbanꝛ q̃ppe au
ditu:qꝛ nihil aliud audiũt:nisi dolores pe-
ne ⁊ miserie. Affliguntꝛ visu: qꝛ nihil vidẽt
nisi miseriã suam. Affliguntꝛ tactu:qꝛ senti
unt calorẽ ignis ĩtolerabilis ⁊ grauis pene
Da eis dñe mi ⁊ fili misericordiã tuã ꝓpter
preces meas. ¶ Rñdit fili⁹. Libenter ꝓpter
te dabo eis triplicẽ miscðiaz. Primo audi-
t⁹ eoꝝ alleuiabiꝛ:visus mitigabiꝛ:pene re-
missior ⁊ mitior erit:insup quicũqꝫ ab ista
hora sunt in summa pena purgatorij: ve-
nient ad mediã. Et q̃ sunt in media veniẽt
in leuissimã penã. Qui aũt in leuissima pe
na sunt:transibũt ad requiẽ. E Rñdit
mater. Laus ⁊ honor sit tibi dñe mi. Et sta
tim mr̃ subiũxit ad filiũ. Quart⁹ loc⁹ ẽ mũ-
dus:⁊ habitatores ei⁹ ĩdigẽt trib⁹. Primo
cõtritione ꝓ pctĩs. Scđo satisfactiõe. Ter
cio fortitudine ad faciẽdũ bona. Rñdit fi-
lius. Oĩs q̃cũqꝫ inuocauerit nomẽ tuũ: et
spem hꝫ in te cũ ꝓposito emẽdandi cõmis-
sa:ista tria dabunꝛ ei. Insup ⁊ regnũ cele-
ste. Tanta eñ est mihi dulcedo ĩ verbis tu-
is:vt nõ possum negare q̃ petis: qꝛ nihil ali
ud vis nisi qđ ego. Tu deniqꝫ es q̃si flama
lucẽs ⁊ ardens:qua luminaria extincta accẽ
dunꝛ:⁊ maccẽsa ꝯualescũt:sic ex charitate
tua q̃ ascendit in cor meũ:⁊ attraxit me ad
te:reuiuiscẽt q̃ in pctĩs sunt mortui ⁊ tepi-
di quasi fumus nigri in charitate mea cõ-
ualescent.

Verba bñdictiõis mr̃is ad filiũ audiẽte
sponsa:⁊ q̃lr fili⁹ gl̃iosus figurat pulcerrĩe
suã dulcissimã mr̃em ꝑ florẽ natũ in valle.

Capl̃m LI.

Mater dei loquebatur ad filiũ dicens. A Bñdictũ sit
nomẽ tuũ fili mi iesu xp̃e. Honor
sit hũanitati tue sup oĩa q̃ creata sũt. Gl̃ia
sit deitati tue sup oĩa bona q̃ ẽ cũ hũanita
te tua vn⁹ de⁹. ¶ Rñdit fili⁹. Mr̃ mea tu es
silis flori q̃ creuit in vna valle:circa quam
vallẽ erãt q̃nqꝫ alti mõtes:⁊ creuit flos ipe
de trib⁹ radicib⁹:cũ recto hastili: qđ nullos
hẽbat nodos. Hic flos hẽbat q̃nqꝫ folia ple
na oĩ suauitate. Vallis aũt excreuit cũ flore
suo sup istos q̃nqꝫ mõtes:⁊ folia floris dila
tauerunt se sup oẽm altitudinem celi ⁊ su-
per oĩes choros angeloꝝ. Tu dilecta ma

ter mea: tu es vallis illa pter hūilitatē tu
am: quā p alijs habuisti. Hec excessit quin
q3 montes. Primus mons erat moyses: p
pter ptātem. Ipse eñ habuit ptātē in lege
sup ppłm meū: ac si fuisset ɔclusus in pug
no suo. Tu aūt cōclusisti oīm legū dūm in
in vtero tuo. Ideo tu altior illo monte.
B Secundus mons erat helyas: q̄ sic
sanctus fuit: q cū anima z corpe fuit assū
ptus in sanctum locū. Tu autē charissima
mater mea: anima tua assumpta fuit sup
omnes choros angelorū ad thronū dei: z cū
ea est mundissimū corpus tuū: ideo tu alti
or helya. Tertius mōs erat fortitudo sam
sonis: quam habuit sup oīes hoīes: tū vi
cit eū dyabolus fallacia sua. Tu aūt vicisti
dyabolū fortitudine tua. Ideo tu fortior
samsone. Quartus mons erat dauid: q̄ su
it vir fm cor meū: z voluntatē meā: z tū ce
cidit in pctm̄. Tu aūt mater mea sequeba
ris omnē voluntatē meā: z nunq̄ peccasti.
Quintus mons erat salomon qui fuit ple
nus sapīa: tū fuit infatuatus. Tu vo ma
ter mea plena fuisti oī sapiētia: z nunq̄ fu
isti insipiens nec decepta. Ideo altior salo
mone. ¶ Flos autem prodijt de tribus ra
dicibus: quia tu a iuuentute tua habuisti
tria. s. obedientiam: charitatē: z diuinam
intelligentiā. ¶ De his eñ tribus radici
bus creuit hastile rectissimū sine omni no
do. i. voluntas tua: que nunq̄ flectebat ni
si ad velle meū. C Flos etiā iste habuit
quinq̄ folia: que excreuerunt sup oēs cho
ros angelorū. Vere tu mater mea flos isto
rū quinq̄ foliorū es. Primū foliū est hone
stas tua: intantū q angeli mei qui sunt ho
nesti ante me: ɔsiderantes honestatē tuā:
viderunt eam supra se eē: z eminentiorem
illorū sanctitate z honestate. Ideo tu altior
es angelis. Secūdū foliū est misericordia
tua q̄ tanta fuit: q cū videres oīm aīarum
miseriā: cōpatiebaris eis: z passa es maxi
mā penā in morte mea. ¶ Angeli sunt ple
ni misericordia: tū nunq̄ patiunt dolorē:
sed tu pijssima mater misertā es miserē: q̄n
sentiebas omnē dolorē de morte mea: z p
pter misericordiā voluisti magis pati dolo
rem: q̄ exemota esse ab eo. Ideo misericor
dia tua excessit oīm angelorū misericordiā.
Terciū folium est mititas tua. Angeli q̄p
pe miteo sunt z cupiūt oībus bonū: sed tu
mater mea charissima: ante mortem tuā
habuisti in aīa tua z corpe volūtatē: q̄si an
gelus z fecisti oībȝ bonū. Et nulli adhuc ne
gas q̄ rōnabiliter petit suā vtilitatē. Et iō
mititas tua excellentior est angelis. D
Quartū folium est pulcritudo tua. Ange
li cū ɔsiderant alter alteri⁹ pulcritudinē:
et pulcritudinē oīm animarū et omniū cor
porū admirant: sed aīe tue pulcritudinē vi
dēt eē sup oīa que creata sunt: z corporis tui
honestatē excellere oēs hoīes q̄ creati sunt.
Et sic omnes angelos: z omnia que creata
sunt: excessit pulcritudo tua. Quintū foli
um erat diuina delectatio tua: q̄ nihil de
lectabat te nisi deus: sicut nec delectat an
gelos aliud nisi deus: z quilibet eorū sentit
et sentiebat delectationē in se. Cū autē vi
derūt delectationē tuā in te ad deū: vide
bat eis in ɔsciencia sua: q delectatio eorū
arderet in eis: quasi lumen in diuina chari
tate. Videntes aūt delectationē tuam eē
tanq̄ ardentissimū rogū: ardentē feruen
tissimo igne: z sic altū q flama eius appro
pinquabat deitati mee. Et iō mater dulcis
sima bene ardebat delectatio tua diuīa su
per oīes choros angelorū. E Hic flos
qui habuit hec quinq̄ folia: honestatē. s. mi
sericordiā: mititatē z pulcritudinē z sum
mā delectationē: erat plenus oī dulcedine.
Quicunq̄ aūt voluerit gustare suauitatē
debet appropinquare suauitati: z recipere
eam in se: sic z fecisti tu bona mater. Tu eñ
fuisti sic dulcis patri meo q ipse recepit te
totam in spūm suū: z dulcedo tua sup om
nes placuit ei. Flos etiā portat semē ex ca
lore z ex virtute solis: ex quo crescit fruct⁹.
Sȝ benedictus ille sol: scȝ deitas mea q̄ su
scepit humanitatē de virgineis tuis visce
ribus. Nam sicut semen vbicunq̄ semina
tur: tales flores germiat q̄le semen fuerit:
sic mēbra mea ɔformia fuerūt mēbris tuis
in forma z facie: tū ego sui vir: tu virgo fe
mina. Hec vallis exaltata est sup oēs mon
tes cū flore suo: q̄n corpus tuū exaltatū ē
sup oēs choros āgelorū: cū scīssima aīa tua.

Verba mrīs bñdictōis z rogatiōis ad fi
liū: vt vba sua dilatent p mūdū: z radicent
in cordibȝ amicorū suorū: z q̄liter ipa virgo p
florē in horto natū mirabiliter designat: z
de vbis xpi p sponsā transmissis ad papā
z alios platos eccłie. Cap. LII.

Eata virgo loqueba

b tur ad filiū dicēs. A Bñdict⁹
sis tu fili mi z de⁹ m e⁹: z dñs anglo
rū z rex glorie. Rogo te vt vba tua q̄ locu
tus es radicent in cordibȝ amicorū tuorū: z
ita firmiter mētibȝ inhereāt: sicut bitumē
q̄ arca noe linita est: quā nec ꝓcelle nec ven
ti dissoluere potuerūt. Dilatent etiā p mū
dū: sicut rami z flores suauissimi: quorum
odor late spgit. Fructificent insup z dulce
scāt sicut dactilus: cui⁹ suauitas aīam dele

erat. ¶ Respondit filius. Benedicta sis tu
charissima mater mea. Gabriel angel⁹ me
us dixit tibi. Benedicta mḡt sis tu maria
ꝑ mulieribus. Et ego ꝑhibeo tibi testimo-
nium q tu benedicta ⁊ sanctissima es: sup
oĩes angeloꝝ choros. Tu es quasi flos in
horto: quē licet diuersi odoriferi flores cir-
cumstent: tñ ipse omnes excellit in odore:
in pulcritudine ⁊ ꝟtute. Flores isti sũt om
nes electi ab adã vsqꝫ ad finē mundi: qui in
horto mundi plantati: diuersis virtutibus
nituerũt ⁊ floruerũt. B Sꝫ inter om
nes qui fuerunt ⁊ q̄ post futuri sunt: tu ex-
cellentior fuisti in odore bone vite ⁊ hũmi
litatis. In pulcritudine gratissime virgi-
nitatis: in virtute abstinentie. Testimoni
um eñ ꝑhibeo tibi: q tu in passiõe mea pl⁹
fuisti q̄ꝫ martyr. In abstinētia tua plus q̄ꝫ
aliquis confessor. In misericordia et bona
voluntate plus q̄ꝫ angel⁹. Iõ ꝓpter te ver
ba mea radicabo q̄si bitumen fortissimũ in
cordib⁹ amicoꝝ meoꝝ. Dilatabunt q̄si flo-
res odoriferi: ⁊ fructificabunt quasi dactil⁹
suauissimus ⁊ dulcissim⁹. ¶ Deinde loque-
baꝶ dñs ad sponsã. Dic amico meo patri
tuo cui⁹ cor est fm cor meũ: q hec ꝟba con
scripta exponat diligenter ⁊ ip̄e archiep̄o
⁊ postea alij ep̄o assignabit. Quib⁹ diligen-
ter informatis postea transmittat ad ter-
cium ep̄m. Dic etiã ei ex ꝑte mea: ego sum
creator tuus ⁊ redēptor aĩarũ. Ego sũ de
us quē ꝑ ceteris diligis ⁊ amas. Considera
et vide q aĩe q̄s redemi sanguine meo: sũt
sicut illoꝝ aĩe q̄ ignorant deũ: ⁊ sunt capti
ue a dyabolo tã horribiliter: q in oĩb⁹ mem
bris punit eas quasi in prelo arto. Propte
rea si vulnera mea sapiunt tibi in aĩo: si fla
gellationē meã et dolorē alicui⁹ reputatio
nis habes ostende opibus tuis: quãtũ me
diligis. C Et verba mea q̄ ꝓ ꝑ ore lo
cutus sum: in publicũ venire facias: ⁊ ad ca-
put ecclie ꝑsonaliter defer. Dabo enim tibi
spiritũ meũ: q vbicunqꝫ dnoꝝ fuerit dissen
sio: in noĩe meo ex virtute tibi data cõfede
rare possis: si crediderint. Insuꝑ ⁊ ad ma-
iorē euidentiã verboꝝ meoꝝ: coꝝ testimo-
niũ tecũ ad pontificeꝫ deferes: quib⁹ verba
mea sapiunt ⁊ delectant. Verba eñ mea
sunt quasi adeps: qui quanto maior calor
intus fuerit tanto citius liquescit. Vbi au
tē calor nõ fuerit: reijciꝶ ⁊ nõ ꝑuenit ad in
teriora. Sic verba mea sunt: qꝛ quãto hõ
plus charitate mea feruens: mandit ea et
terit: tanto plus impinguaꝶ ex dulcedine
celestis gaudij ⁊ interni amoris: ⁊ tãto pl⁹
inardescit ad amorē meũ. Quib⁹ autē non
placent verba mea: quasi aruinam habent
in ore: qua degustata: statim eiciunt ab
ore ⁊ conculcant. Sic verba mea ab aliq̄b⁹
despiciunꝶ: qꝛ dulcedo sp̄ualiũ nõ sapit eis
Princeps aũt terre quē in mẽbrũ meũ ele
gi: ⁊ vere meũ feci: viriliter adiuuabit te: ⁊
necessaria ꝓ via de bonis bene acquisitis
ministrabit.

Verba matris ⁊ filij benedictionis ⁊ lau
dis adinuicem: et qualiter virgo figuraꝶ per
arcam: vbi erant virga: mãna et tabule le-
gis: in q̄ figura multa mirabilia ꝯtinenꝶ.

Capitulũ LIII.

Aria loquebaꝶ ad filium. A Benedictus sis tu fili

mi deus me⁹ ⁊ dñs angeloꝝ. Tu es
ille cui⁹ vocē ꝓphete audierũt: cuius corpus
apl'i viderũt: quē iudei ⁊ inimici tui sense-
runt. Tu es cũ deitate ⁊ humanitate ⁊ sp̄ũ
sancto vnus deus. Nã sp̄ũm audierũt pro
phete. Deitatis gloriã viderũt apl'i: huma
nitatē tuã crucifixerunt iudei. Ideo sis tu
benedictus sine principio ⁊ sine fine. ¶ Re
spondit fili⁹. Benedicta sis tu: qꝛ virgo es
et mater. Tu es arca illa q̄ erat in lege: in
qua erant tria. s. virga manna ⁊ tabule. Cũ
virga facta sunt tria. Primo mutata ē in
serpētem: qui erat sine veneno. Scđo ꝑ eã
mare diuisum est. Tercio de petra educta
est aqua. Ego sum virga illa in figura q̄ in
vtero tuo iacui: ⁊ humanitatē de te accepi.
¶ Ego primo sicut serpēs moysi: sic terribi-
lis sum inimicis meis. Ipi q̄ppe fugiunt a
me quasi ab aspectu serpētis. Pauēt a me
et abhominanꝶ quasi serpentē: cum ego tñ
sum sine veneno malicie: plen⁹ oĩ miscđia.
Ego patior me teneri ab eis si voluerint ⁊
Ego reuertar ad eos si me quesierint. Cur
ro ad eos quasi mater ad filiũ ꝑditũ ⁊ inuē
tũ: si me inuocauerint. Exhibeo eis miseri
cordiã ⁊ dimitto peccã coꝝ: si clamauerint.
Hoc facio eis: ⁊ adhuc abhominanꝶ me q̄si
serpentē. B Scđo ꝑ virgã istã diuisũ
est mare: qñ via ad celum q̄ clausa erat per
pctm: ꝑ sanguinē ⁊ dolorē meũ apiebatur.
Tũc certe rumpebaꝶ mare ⁊ inuiũ factũ est
via: qñ dolor oĩm mēbroꝝ meoꝝ accessit ad
cor: ⁊ cor pre violentia doloris ruptum est.
Postea traducto ppl'o ꝑ mare: non duxit
eos moyses statim in terrã ꝓmissiõis: sꝫ in
desertũ: vt ibi ꝓbarenꝶ ⁊ instruerenꝶ. Sic
⁊ nunc accepta fide ⁊ mãdato meo: nõ sta-
tim introduciꝶ populus in celũ: sed neces-
se est: vt in deserto id est in mundo ꝓbenꝶ
hoĩes quõ diligant deũ. Sed ꝑ tria ꝓuoca
uit ppl's deũ in deserto. Primo qꝛ fecerũt
sibi ydolũ ⁊ adorauerũt ipm. Scđo qꝛ con

cupierunt carnes quas habuerũt in egyp
to. Tercio ꝑ supbiam: quando sine volũta-
te dei ascendere voluerũt: ⁊ pugnare cũ ini
micis. Sic nũc etiã peccat homo ꝯtra me
in hoc mundo. Primo colit idolũ: qꝛ plus
amat mundũ ⁊ q̄ in eo sunt q̄ȝ me: qui cor
creator sum. Sed mundus ꝗppe est de' eo
rum nõ ego. Ego enĩ dixi in euãgelio meo.
Ubi est thesaurus hoĩs: ibi est cor eius. sic
thesaurus hoĩs est mundus: qꝛ ad hũc ha-
bet cor suũ: nõ ad me. Ideo sicut illi in de-
serto corruerunt gladio in corpe: sic isti ca-
dẽt ĩ gladio eterne damnationis ad aĩam:
in qua sine fine viuent. C Secũdo pec
cerũt ꝑ ꝯcupiam carnalẽ. Ego enĩ dedi ho
mini oĩa necessaria ad honestatẽ: ⁊ ad mo-
derantiã: sed ip̄e oĩa vult hr̄e ĩmoderate et
indiscrete. Ipse enĩ si sufficeret natura: si-
ne cessatione vellet cõmisceri: sine refrena-
tione bibere: sine mõ ꝯcupiscere. Q̄diu enĩ
posset peccare nunq̄ȝ cessaret a pctõ. Ideo
ꝯtinget eis sicut illis in deserto: q̄ morien
tur subitanea morte. Quid enĩ est vita isti
us tp̄is nisi quidã punctus ad eternitatez.
Propterea quasi subitanea morte morien
tur in corpore: ꝓpter breuitatẽ hui' vite: et
viuent in pena ad aĩam sine fine. Tercio
peccabant in deserto ꝑ supbiã: qꝛ sine volũ
tate dei volebant ascẽdere in pugnaz. Sic
hoĩes ꝑ supbiã suã volunt ascendere in ce-
lũ: ⁊ nõ cõfidũt in me sed in se: facientes vo
luntatẽ suam: ⁊ meã relinquentes. Prop-
terea sicut illi ab hostibus: sic isti interficiẽ
tur a demonib' in aĩa: ⁊ cruciatus eoꝝ erit
sempiternus. Sic ergo odiunt me q̄si ser-
pentẽ: colũt ꝓ me ydolũ: affectãt ꝯcupiam
suã plus q̄ȝ me: diligunt supbiam suã ꝓ hu
militate mea. ¶ Uerũtñ adhuc sic miseri-
cors sum: q̄ si conuersi fuerint ad me cum
cõtrito corde: ego ꝯuerto me ad eos sicut
pater pius: ⁊ suscipio eos. D Tercio ꝑ
virgã istã petra dedit aquaz. Petra hec est
cor durũ hoĩs: hoc enĩ si ꝑcutit̃ timore ⁊ a-
more meo statim effluunt lachrime cõtri-
tionis et pnĩe. Nullus sic indign': null' sic
malus: si vertit se ad me: si passionẽ meã in
time ꝯsiderat: si potẽtiã meã attẽdit: si bo
nitatẽ meã qualiter terra fructificat et ar
bores ꝓducit: q̄ nõ fluunt ora eius lachry-
mis: ⁊ omnia membra eius ad deuotionez
excitantur. Secundo in arca moysi iacuit
manna. Sic in te mater mea ⁊ virgo iacu
it panis angeloꝝ ⁊ sctõꝝ aĩaꝝ: ⁊ istoꝝ in
terra: q̄b' nil placet nisi dulcedo mea: q̄b'
mõs oĩs mortu' est: q̄ libenter si eẽt volun
tatis mee eẽnt sine corpali cibo. Tercio in
arca illa erant tabule legis: sic in te iacuit
dominus oĩm legũ. Ideo benedicta sis tu
ꝑ omnibus q̄ sunt in celo et in terra creata.
E Postea loquebat̃ ad sponsam dicens.
Dic amicis meis tria. Ego cũ corpaliter cõ
uersabar in mũdo: sic tpaui v̄ba mea: q̄ bo
ni fiebant ex ip̄is fortiores ⁊ feruentiores.
Mali v̄o fiebant meliores: vt patuit ĩ ma
gdalena: matheo: ⁊ alijs multis. Sic etiaz
tpaui v̄ba mea: vt inimici mei nõ possent
infirmare ea. Propterea laborent illi fer-
uenter quib' verba mea mittunt̃ vt boni
ex verbis meis fiant ardentiores in bono.
Mali resipiscant a malo: ⁊ ab inimicis me
is caueãt ne v̄ba mea impediant̃. Ego ꝓp
pe nõ maiorẽ iniuriã facio dyabolo q̄ȝ an-
gelis in celo. Si enĩ vellem bene possem lo
qui v̄ba mea vt tot' mũdus audiret. Ego
sufficerem etiã apire infernũ: vt omnes vi-
derent penas eius: sed hoc nõ eẽt iusticia.
quia tunc homo seruiret mihi ex timore. sꝫ
ex charitate deberet mihi hõ seruire. Naz
nullus nisi qui charitatem habet: intrabit
in regnũ celoꝝ. Tunc deniq̄ iniuriaz face-
rem dyabolo: si iuri eius mãcipatũ recipe
rẽ ab eo sine bonis opibus. Angelo in celo
etiã facerẽ iniuriã: si ei qui mũd' est ⁊ cha-
ritate feruentissimus: sp̄us hoĩs immundi
coequaret̃. F Ideo nullus intrabit ce-
lum: nisi q̄ quasi aurũ in igne purgatoris
ꝓbatus est: aut bonis opib' sic diutina ꝓ-
batione in mundo exercitatus est: q̄ nõ sit
in eo macula que debeat purgari. Si igno
ras quibus mitti debeant verba mea: ego
dicam tibi. Ille dign' est habere verba mea
q̄ ꝓmereri vult opibus: vt veniat ad reg-
num celoꝝ. Uel q̄ opibus bonis p̄cedenti-
bus promeruerat: illis apient̃ verba mea:
et illos ingredient̃. Nã illi quib' sapiũt ver
ba mea: ⁊ qui nomẽ suũ humiliter sperant
scriptum in libro vite: hi tenent verba mea
Quib' aũt nõ sapiunt: considerant quidẽ
verba ⁊ statim ꝓijciunt ⁊ euomũt.

Uerba angeli ad sponsam de sp̄u cogita
tionũ suarũ: an bon' vel malus sit ⁊ quali-
ter duo sũt sp̄us. s. vn' increat' ⁊ ali' creat'
et de eoꝝ qualitatib'. Cap. LIIII.

Angelus loquebatur ad sponsam dicẽs. A Duo spi-
ritus sunt vnus increat': alter cre
atus. Increatus habet tria. Primo est ca-
lidus. Secundo dulcis. Tercio mundus.
¶ Primo calefacit: nõ de aliquib' reb' cre-
atis sed a seip̄o: qꝛ ipse cũ p̄re ⁊ filio est om
niũ creator ⁊ oĩa potens. Calefacit aũt: qñ
aĩa tota ardet ad amorẽ dei. ¶ Secũdo est
dulcis: qñ anĩe nihil placet nihil dulcescit:

nisi deus: & recordatio operũ eius. ¶ Ter-
cio est mundus: vt nullum peccatũ in eo
inueniri possit: nihil deforme nihil corru-
ptibile & mutabile. Calefacit autẽ nõ sicut
ignis materialis: nec sicut sol visibilis ali-
quid liquefaciens: sed calor eius internus
anime amor est: & desiderium replẽs: & ab-
sorbens animã in deum. Dulcescit etiã aĩe
nõ sicut vinũ desiderabile aut voluptas vł
aliquid aliud mũdanũ: sed dulcedo illa spi-
ritus: incompabilis est omnibus dulcori-
bus tpalibus: & inexcogitabilis nõ sapien-
tibus illã. Tercio est spũs ille sic mundus:
quẽadmodũ radij solis: in quibus nulla ma-
cula inueniri possit. B Secund⁹ spi-
ritus qui est creatus similiter habet tria.
Est em ardens: est amarus: est & inmũdꝰ.
Primo est ardens & ↄsumens quasi ignis:
quia animam quã possidet: totam incen-
dit luxurie igne & ꝑrance cupiditatis: vt aĩa
preter eius expletionẽ: nihil aliud cogita-
re: nil desiderare possit: intãtũ ꝙ qñqꝫ ꝑ il-
lam amittit vita tpalis: & oĩs honor & ↄso-
latio. ¶ Secundo est amarus quasi fel: qꝛ
aĩam sic sua delectatione inflamat: ꝙ gau-
dia futura videnť ei esse nulla: & bona eter-
na fatuitas. Oĩa qꝫ que de deo sunt: & q̄ te-
neť ei facere: amarescunt ei: et abhoĩabilia
sunt ei quasi vomitus & quasi fel. Tercio ẽ
inmundus: qꝛ aĩam sic vilem facit et ꝓnã
ad pctm̃: vt de nłło pctõ erubescat: & a nul-
lo peccato desisteret: si nõ plus hominũ ti-
meret verecundiã q̄ꝫ dei. Ideo est spũs ille
ardens quasi ignis: qꝛ ipse ardet ad iniqui-
tatẽ: & alios secũ accendit. Ideo ẽ amar⁹
qꝛ omne bonũ est amarũ ei: et alijs secum
amarescere vult. Ideo aũt est inmundus qꝛ
ipse delectať in inmũdicia: et alios secũ si-
miles querit habere. C Sed nũc quę-
rere potes & dicere mihi. Nunqd nõ tu es
etiã spũs creat⁹ sicut ille: quare ergo tu nõ
es talis? Rñdeo tibi: Vere ego creatus sũ
ab eodẽ deo quo & ipse: qꝛ nõ est nisi vnus de-
us: pater & filius & spũssanctus: & hi nõ tres
dij: sed vnus deus. Et ambo bene creati su-
mus & ad bonũ: qꝛ deus nihil nisi bonũ cre-
auit. Sed ego sum quasi stella: qꝛ in boni-
tate & charitate dei in qua creatus sum: ste-
ti. Ipse aũt ẽ q̄si carbo qꝛ a charitate dei di-
scessit. Ergo sicut stella nõ est sine clarita-
te & splendore: nec carbo sine nigredine: sic
angelus bonus q̄ est q̄si stella: non est sine
splendore. i. spũsancto. Omne em̃ qđ habꝫ
hoc hꝫ a deo p̄re. s. & filio & spũsancto: huius
amore incalescit: huius splendore nitescit:
& ei iugiter inheret: & ad voluntatẽ ei⁹ se cõ-
format: nec vnq̄ꝫ vult aliud nisi qđ de⁹: ideo

ardet idõ & mundus est. Dyabol⁹ aũt est qua-
si carbo deformis: et oĩm creaturaꝝ defor-
mior: qꝛ sicut pulcrior erat ceteris: sic defor-
mior alijs deberet fieri: quia creatori suo se
opposuit. D Sicut angelus dei splen-
det luce dei: & ardet charitate eius incessan-
ter: sic demon malicia sua semꝑ inardescit
& angustiať. Cuius malicia insatiabilis est:
sic & bonitas spũs dei & gratia dei inenarra-
bilis. Nam nullus est in mundo sic radica-
tus cum dyabolo: cuius cor nõ qñqꝫ visitet
& cõmoneat spũs bon⁹: sic etiã null⁹ est sic
bonus: quẽ dyabolus nõ apponit libenter
tangere temptatione. Multi quippe boni
& iusti temptanť ex ꝑmissione dei a dyabo-
lo: hoc nõ est ꝓ malo coꝝ: sed ad maiorẽ co-
rũ gloriam. Dei quippe filius: vnus in dei-
tate cũ patre & spũsancto. in assumpta hu-
manitate temptatus est: quãto magis ele-
cti eius ad maiorẽ coꝝ remũeratõnẽ. Mul-
ti etiã boni qñqꝫ cadũt in pctã: & obumbra-
tur ↄsciã coꝝ fallacia dyaboli: sꝫ virtute spi-
ritussctĩ robustius surgũt: & fortius stant.
¶ Veruntñ nullus est q̄ in ↄsciã sua nõ itel-
ligat vtrũ suggestio dyaboli ducat ad defor-
mitatẽ pctĩ an ad bonũ: si diligenter cogi-
tare & examinare voluerit. E Ideo tu
sponsa dñi mei nõ habes dubitare de spiri-
tu cogitationũ tuarũ: vtrũ bon⁹ sit an ma-
lus. Consciã em̃ tua dicit tibi que omitten-
da sunt: et q̄ eligenda. Quid aũt faciet ille
cũ quo plenus est dyabolus? Nõ em̃ in eũ
ingredi potest bonus spũs: qꝛ plen⁹ est ma-
lo. Tria sunt ei facienda. s. ꝙ habeat purã:
& integrã pctõꝝ ↄfessionẽ: q̄ licet in incõtri-
to corde nõ sta tim poterit eẽ: ꝓpter obdu-
ratũ cor: tñ prodest tantũ: ꝙ ꝓpter hãc dat
dyabolus quasi quandã cessationẽ: et saltũ
bono spũi. Scđo habeat humilitatẽ. scꝫ ꝙ
ꝓponat emendare pctã que cõmisit: & face-
re bona q̄ poterit: & tũc incipit egredi dya-
bolus. Tercio vt obtineat iterũ spũm bonũ
hũili prece supplicare dꝫ deo: & ↄteri de pec-
catis factis cũ charitate vera: qꝛ charitas
ad deũ interficit dyabolũ. Ipse deniqꝫ mal-
let centies mori: q̄ꝫ ꝙ homo exhiberet mi-
nimũ bonũ charitatis deo suo: sic inuidus
& maliciosus est. F Postea loquebatur
btã virgo ad sponsam dicens. Sponsa no-
na filij mei: indue te vestibus tuis: impone
tibi monile tuũ. i. passionẽ filij mei. Cui illa
rñdit. Impone tu dña mea. Et illa. Ego
vtiqꝫ faciam. Ego volo tibi dicere: quõ fili-
us meus dispositus erat: & q̄re a p̄ribus sic
feruẽter desiderabať: ipse stabat q̄si hõ i me-
dio interstitio duaꝝ vrbiũ: & vox de p̄ria vr-
be clamauit ad eũ dť. Tu hõ q̄ stas i media

via inter vrbes: tu es hō sapiēs: scis em̄ cauere ab īminētib᷒ piculis. Tu q̄ʒ fortis es ad patiēdū mala incūbētia: tu es etiā magnanimus: quia nihil times. ¶ Nos ei desiderauim᷒ te ʒ expectauim᷒ te. Apī ḡ portaʒ nr̄am: inimici em̄ obsident eam ne apiat.

B Vox de scḋa vrbe audiebat dicens Tu hō humanissime ʒ fortissime: audi q̄rimoniam nostrā ʒ gemitū. Nos sedem᷒ in tenebris: ʒ patimur famē ʒ sitim intolerabilem. Considera ḡ miseriā nostrā ʒ penuriā miserabilē. Sum᷒ em̄ pcussi quasi feniū excissum falcastro. Arm᷒ ab oī bono: ʒ defecit oīs ʒ robur nr̄m. Veni ad nos ʒ salua nos: q̄ʒ te solū expectauim᷒: te liberatoreʒ nr̄m speram᷒. Veni ʒ dissolue penuriaʒ nr̄am: cōuerte planctū nr̄m in gaudiū: tu esto auxiliuʒ nostrū ʒ salus. Veni o dignissimū ʒ benedictū corpus: qḋ de virgine pura pcessit. Has duas voces audiuit filius meus de duabus vrbibus. s. de celo ʒ inferno: ideo misertus apuit p amarissimā passionē suam: ʒ effusionē sanguinis sui: portam inferni: ʒ eripuit amicos suos. Apeuit et celū letificās angelos: introduxit i eū ereptos de inferno. Hec filia mea cogita: ʒ habeto semp p̄ oculis.

Qualiter xp̄s similat potēti dn̄o edificāti magnaʒ ciuitatē ʒ optimū palatiū p que mundus et ecclesia designant: ʒ q̄liter iudices ʒ defensores et laboratores in ecclia dei: puersi sunt in arcū prauū: Ca. LV

Ego sum similis potenti dn̄o q̄ edificans ciuitatē: imposuit sibi nomen ex suo nomine.

A Deinde cōstruxit in ciuitate palatium: in qua mansiuncule diuerse p necessarijs capiendis erant. Constructo ḡo palatio ʒ rebus suis ordinatis: pplm̄ suū disposuit in tres p̄tes dicēs. ¶ Vie mee sunt ad remotas partes: state ʒ laborate viriliter p honore meo. Cōstitui em̄ vobis necessaria vr̄a ʒ victualia: habetis ʒ iudices q̄ vos iudicent: habetis defensores q̄ vos ab inimicis defendant. Constitui ʒ laboratores q̄ vos pascāt: ʒ de labore suo mihi decimā p̄tem psoluent: ʒ vtilitati mee ʒ honori reseruabunt. Interiecto aūt aūt aliquo tp̄e nomen ciuitatis oblitum est: tūc dixerūt iudices. Dn̄s noster ad remotos p̄tes pfectus est: iudicemus rectum iudiciū: ʒ faciamus iusticiā: vt redeunte dn̄o nostro non arguamur: sed reportem᷒ honorē ʒ benedictionē. B Tūc dixerunt defensores Dn̄s nr̄ cōfidit in nos: ʒ reliq̄t nobis custodiam domus sue: abstineamus ergo a superfluitate cibi et potus: ne ad pugnā simus inepti. Abstineamus ʒ ab inordinato somno: ne incauti decipiamur. Simus ʒ bene armati ʒ ptinue vigilantes: ne venientib᷒ hostibus impati inueniamur. In nobis eī honor dn̄i nostri maxime pendet: ʒ sal᷒ populi eius. Tūc et laboratores dixerūt: magna est gloria dn̄i nostri: ʒ remuneratō ei᷒ gloriosa: laboremus ḡ fortiter: ʒ demus ei nō solū decimā p̄tē laboris nr̄i: sed ʒ q̄cq̄d vltra victū nr̄m sup̄fuerit offeram᷒ ei: tanto em̄ gloriosior erit merces: quo maioreʒ charitatē nr̄āʒ viderit. C Post hec p̄cedēte iterū aliquo tp̄e: obliuioni dat᷒ est dominus ciuitatis ʒ palatij. Tūc dixerūt iudices ad seipsos: longa est mora dn̄i nr̄i nescimus vtrū reuertet an nō: iudicem᷒ ergo ḡm voluntatē nr̄am: ʒ qḋ nobis placuerit faciam᷒. ¶ Deinde dixerūt defensores. Fatui sumus: q̄ʒ laboramus ʒ nescim᷒ p̄pter quā mercedē. Consederem᷒ nos poti᷒ inimicis nr̄is: dormiamus et bibam᷒ cum eis nō em̄ curādū est nobis cui᷒ fuerint inimici. Postea dixerūt laboratores. Quare seruamus aurū nostrū alteri: ʒ q̄s reportet illud post nos ignoramus: Melius est ḡ vt vtamur eo nosipsi: disponēdo ad voluntatē nostram. Demus em̄ iudicib᷒ decimam ptem ʒ placatis eis: facere possum᷒ qḋ volumus. D Ego vere sum similis illi potēti dn̄o: q̄ edificaui mihi ciuitatē. i. mundū: in quo constitui palatiū. i. ecclesiā. Nomē mundi fuit diuina sapiētia: q̄ʒ a principio mundus hoc nomē habuit: q̄ erat fact᷒ in diuina sapientia. Hoc nomē venerabat ab oīb᷒: ʒ laudabat deus a creatura sua in sapientia sua: et mirabiliter predicabat: nūc aūt inhonoratū est nomen ciuitatis ʒ immutatū: ʒ accessit nouū nomen. i. humana sapientia. Iudices em̄ q̄ prius iudicabant in iusticia ʒ in timore dn̄i: nūc puersi sunt ad sup̄biaʒ: et hoīes simplices supplantāt. Appetunt esse eloquentes. vt habeant laudes hoīm: loquunt placētia: vt obtineant fauores. Verba leniter ferūt: vt boni ʒ mites vocent: recipiunt munera: ʒ puertunt iudiciū. Sapientes sunt p tp̄ali vtilitate sua: ʒ volūtate p̄pria: sed muti p laude mea Simplices pculcaut sub pedibus ʒ obmutescere faciunt. Cupiditatē suā dilatāt ad oēs: et de recto faciunt falsum. Hec sapientia nūc diligit: meo aūt dat: ʒ est obliuioni

E Defensores ḡo ecclesie: qui curiales et milites sunt: vidēt inimicos meos ʒ impugnatores ecclesie mee: ʒ dissimulant, audiunt verba improperij coram: ʒ non curant. Intelligūt ʒ sentiunt op̄a impugna

rorũ mandatorũ meorũ: et tñ patienter ferunt. Aspiciũt eos quotidie licite ꝑpetrare omia mortalia pctã: et non ↄpungunt̃: ſ; dormiũt et ↄuerſant̃ cum eis: ⁊ alligant ſe iuramẽto ad ſocietatem eorũ. Laborantes vero qui ſunt cõmunitas tota: reſpuunt mandata mea. Retinẽt dona mea et decimas meas. Offerũt dona iudicibus ſuis: ⁊ eis reuerentiã exhibent: vt eos beniuolos et placabiles inueniãt. Uere audacter dicere poſſum: ꝙ gladius timoris mei et eccleſie mee: in mũdo abiectus eſt: et ꝓ eo aſſumptus eſt ſacculus pecunie.

Uerba qualiter dñs capitulum ſupius immediate dictũ declarat: et de ſententia contra tales illata: et q̃liter deus ad tempus ꝓpter bonos ſuſtinet malos. a

Cap. LVI

Dixi tibi prius. Quia

b A gladius eccleſie mee abiectus eſt: et ꝓ eo aſſumptus ẽ ſaccus pecunie: qui ex vna ꝑte apertus eſt: ⁊ ex alia ſic ꝓfundus: ꝙ quicq̃d ingredit̃ nunq̃ꝫ capit fundũ: nec vnq̃ꝫ implet̃. Hic ſaccus eſt cupiditas: que omnẽ modũ et menſurã excedit: ⁊ intm̃ inualuit: ꝙ contempto dño nil deſiderat̃ niſi pecunia et ꝓpria voluntas. ¶ Attamẽ ego ſum ſicut dñs: qui et pater et iudex ẽ. Cui eunti ad iudiciũ dicunt circũſtantes. Dñe ꝓcede citius et fac iudiciũ. Quibus rñdit dñs. Expectate modicũ vſq̃ꝫ cras: q: forte filius meus adhuc iterum emendabit ſe. Ueniente aũt eo altero die: dicũt ei populi. Procede dñe et fac iudiciũ. Uſq̃ꝫ q̃ ꝓtrahis iudicium: et non iudicas nocentes? Rñdit dñs. Adhuc modicũ expectate: ſi filius meus emẽdet ſe. Et tũc ſi nõ reſipiſcet: faciã quod iuſtũ eſt. Sic ego patienter ſuffero hoĩem vſq̃ꝫ ad nouiſſimũ punctũ: quia pr̃ et iudex ſum. Ueruntñ q: iuſticia mea incõmutabilis ẽ: et q̃ꝫuis diu ꝓtrahit̃: tñ aut puniam ſi nõ emendauerint ſe peccãtores: aut miſcd̃iam faciã in cõuerſos. c Dixi etiã tibi prius ꝙ pplm diuiſi in tres ꝑtes: ſcꝫ in iudices: in defẽſores: ⁊ laboratores. Quos enĩ ſignificãt iſti iudices niſi clericos: qui diuinam ſapiam ꝯuerterunt in prauã ⁊ vanã. Sicut illi clerici ſolent facere: qui recipiũt multa ꝟba: et cõponunt in pauca: et illa pauca ꝟba ſonant idẽ qḋ illa multa. Sic clerici huiꝰ tpis: receperũt decem mãdata mea: et ↄpoſuerũt in vnum ꝟbum. Quid eſt hoc vnũ ꝟbum? Porrige manũ et da pecuniã. Hec eſt ſapientia eorũ: loqui pulcre: et agere male. Simulare ſe meũ: et agere nequiter ↄtra me. Ipſi deniq̃ꝫ ꝓ muneribus: peccãtes libenter patiunt̃ in pctĩs. Simplices exemplo ſuo prauo ꝑcipitant. Inſuꝑ euntes ꝑ viã meam odiũt. Secũdo defenſores eccleſie: id eſt curiales ſunt ĩfideles: qui fregerũt ꝓmiſſionẽ ſuã et iuramentũ: et peccãtes cõtra fidem eccle mee et cõſtitutionẽ: libenter tolerãt. e Tercio laboratores id eſt cõmunitas: ſunt ſicut tauri indomiti: qui hñt tria. Effodiunt enĩ terram pedibꝫ. Secũdo implent ſe ad ſatietatẽ. Tercio complent voluptatẽ ſuam iuxta deſideriũ ſuũ. Sic cõmunitas nũc totis affectionibꝫ inhiat tꝑalibus. Implet ſe ĩmoderata gula et vanitate mũdi. Complet abſq̃ꝫ ratione carnis ſue delectatõem. Sed licet inimici mei ſunt multi: tñ inter eos multos habeo amicos q̃ꝫuis occultos. Sicut dicebat̃ ad Helyam: q̃ nullũ putabat ſupeſſe amicum meũ: niſi ſe ſolũ. Habeo inq̃t ſeptẽ milia virorũ qui nõ flectebãt genua ſua ante baal. Sic ego licet multi ſunt inimici: habeo tñ occultos amicos inter eos: q̃ quotidie plorant ꝙ inimici mei ꝑualuerũt: ⁊ ꝙ nomen meũ deſpicit̃. Propterea ꝓpter ꝑces eorũ: ſicut rex charitatiuꝰ et bonus ſciẽs opa ciuitatis mala: patiẽter tolerat inhabitãtes et mittit lrãs amicis ſuis: faciens eos cautos de ꝑiculo ſuo. d Sic ego ꝟba mea mitto amicis meis q̃ non ſic obſcura ſunt vt apocalipſis: quẽ iohanni oñdi ſub obſcuritate: vt a ſpũ meo in ſuo tꝑe cũ mihi placeret explanaret̃. Nec ita occulta ſunt: vt nõ annũcient̃: ſicut paulus videbat de miſterijs meis que nõ licebat loq̃. Sed ſic apta ſunt: vt omẽs tam parui q̃ꝫ magni intelligant. Tam leuia vt oẽs qui velint pñt capere. Ergo amici mei: ꝟba mea ventre ſacĩ ſint ad inimicos meos: ſi forte cõuertant̃: et ĩnoteſcat eis ꝑiculũ ⁊ iudiciũ eorũ: vt cõpungant̃ de factis ſuis. Alioquin iudiciũ erit ciuitatis: et ſicut interrumpit̃ murus vbi nõ relinquit̃ lapis ſuꝑ lapidẽ: nec in fũdamẽto duo lapides ſibi mutuo adherebũt ſic ciuitati id eſt mũdo fiet. Iudices vero ardebunt igne ardentiſſimo. Nullus autẽ ignis eſt ardẽtior: q̃ꝫ qui nutrit̃ aliqua pinguedie. Iſti iudices pingues fuerũt: quia plus occaſionẽ habuerũt cõplendi voluntatem ſuã. Plus alijs excedebãt honore et abundãtia tꝑaliũ. Plus alijs abundabant malicia ⁊ iniquitate: ideo in ſartagine feruentiſſima ardebũt. e Defenſores ꝟo ſuſpendent̃ in altiſſimo patibulo. Patibulum enĩ ↄſtat ex duobꝫ lignis erectis ⁊ tercio poſito ex trãſuerſo vt ſuꝑliminare. Hoc patibulũ cũ duobus lignis eſt pena eorũ ſe

nissima: que ꝯstat quasi ex duobus signis. Primū est: ꝙ nō sperabant premiū meuz eternū: nec ꝓ eo opibus laborabāt. Secōm signū est: ꝙ diffidebant de potētia et bonitate mea: ꝙ nō omnia possem nec vellē dare eis ad sufficientiā. Lignum aūt ex transuerso est conscia eoꝝ praua ex eo videlicet ꝙ intelligebant bene: et faciebāt mala: nec verecūdabant facere contra ꝯsciam suam. Funiculus aūt patibuli ē ignis eternus: q̄ nō extinguit aqua: nec rescindit forpicibꝫ nec finet nec rūpet vetustate. In hoc patibulo vbi pena ē sensissima: z ignis inextinguibilis: pendebūt et habebūt confusionē sicut ꝓditores: sentiēt miseriaa: qꝛ fuerūt infideles. F Audiēt obprobria: qꝛ displicuerūt eis ꝟba mea. Erit ve in ore eorū: qꝛ lana z honor ꝓpria dulcis fuit eis. In hoc patibulo: lacerabūt eos corui viui id est demones: qui nunq̄ꝫ satiant: sed nec lacerati cōsumenē: sine fine vinēt cruciati: z sine fine vinēt cruciatores. Ibi erit ve quod nūq̄ꝫ finet: miseria que nūq̄ꝫ mitigabit. Ve eis quia vnq̄ꝫ nati fuerunt. Ve eis qꝛ vita eoꝝ ꝓlongata fuerat. Tercio iusticia laboratoꝝ est qualis tauroꝝ. Tauri hūt carnē et pellem nimis durā: ideo iudiciū eorū est ferrum acutissimū. Hoc ferrū acutissimuz est mors inferni: q̄ cruciabit eos qui me cōtempserūt: et ꝓpriam voluntatē ꝓ mādato meo dilexerunt. ¶ Tra igit id est verba mea scripta ē: laborent amici meiꝰ ad inimicos meos sapiēter z discrete veniant: si forte audire velit z resipiscere. Si aūt aliq̄ auditis verbis meis dixerunt: expectemus adhuc modicū: tempus nondū veniet. nōdum ē tempus eius. G Ego iuro in deitate mea que adā expulit de paradiso: pharaoni decem plagas īmisit: qꝛ venio eis citius q̄ꝫ credunt. Ego iuro in hūanitate mea quā de virgine assumpsi sine petō ꝓ salute hoīm: in qua tribulatiōem habui in corde: penā sum passus in carne et mortē ꝓ vita hoīm: in qua resurrexi z ascendi: z sedeo ad dexteram p̄ris verus deus et hō in vna ꝑsona: ꝙ complebo ꝟba mea. ¶ Ego iuro in spū meo: qui sup aplos in die penthecostes est missus: et inflāmauit eos: vt oīm gentium linguis loquerent: ꝙ nisi cū emendatione ad me quasi fili et fragiles redierint vindicabo in eos in ira mea. Tunc ve erit eis in corpe et aīa. Ve quia viui in mundū venerūt: et in mundo vixerunt. Ve qꝛ modica fuit eoꝝ voluptas et adhuc illa vana: et cruciatus eoꝝ erit ꝑpetuus. Tunc sentient ꝙ nunc credere contemnūt: ꝙ verba mea fuerūt charitatis. Tūc intelligent ꝙ quasi pater monui eos: z me noluerūt audire. Ecce si ꝟbis noluerint credere beniuole: credent operibus cū venerint.

Verba dn̄i ad sponsam q̄liter ipse sit in xpianoꝝ aīabus cibus abhoīabilis et despectus: et ꝑ contrariū mundus in eis sit delectabilis z dilectus z de iudicio terribili contra tales illato. Cap. LVII

Filius loquebat ad

f sponsam. A Sic faciūt mihi xpiani nunc sicut iudei fecerūt mihi. Ipsi eiecerūt me de templo: et habebant ꝑfectam voluntatē interficiendi me: sed quia nondū venerat hora in ea: exiui de manibus eoꝝ. Sic xpiani faciūt mihi nūc. Ipsi eiciūt me de templo suo id est de aīa eoꝝ que templum meū esse deberet: z libenter occiderēt me si possent. Ego suz in ore eorū quasi caro putrida et fetēs: et videor eis quasi hō loquens mendaciū: et nihil curant de me. Ipsi vertūt ad me dorsum: et ego ad eos ventrē occiput: quia in ore eorū nihil ē nisi cupiditas. In carne luxuria q̄si iumēti. In auditu eoꝝ placet sola supbia. In visu: delectabilia mundi. Passio vero mea z charitas ē eis abhominabilis: z vita mea grauis. B Propterea ego faciam sicut aīal illud facit: qȯ multa latibula hꝫ: quod cū ꝑsecutū a venatoribꝫ fuerit in vno latibulo: fugit in aliud. Sic ego faciā: quia xpiani ꝑsequunt me malis opibus suis: et eiciunt me de latibulo cordis sui. Ideo ingredi volo ad paganos: in quorū ore nunc sum amarus z insipidus: z ero in ore eorū dulcis sup mel. Attū adhuc ita misericors sum: ꝙ quicunq̄ꝫ petierint veniam et dixerint. Dn̄e ego cognosco me grauiter peccasse: et libēter volo me emendare ꝑ gratiā tuam: miserere mei ꝓpter amarā passionē tuam: ego gaudēter suscipio eū. Qui autē ꝑstiterint in malo suo: veniā eis quasi gygas qui habet tria: scꝫ terribilitatē: fortitudinem: et aspitatem. Sic veniam xpianis terribilis: vt nō minimū digitum audeāt mouere cōtra me. Veniam et sic fortis ꝙ quasi culex erūt ante me. Tercio veniā eis sic asp: ꝙ ve sentiēt in ꝑsenti z ve sine fine.

Verba m̄ris ad sponsam: et m̄ris z filij dulciter ad inuicē: et qualiter iniquis xp̄s est amarus amarior amarissimus: z bonis dulcis dulcior dulcissimꝰ. Cap. LVIII

Mater loquebatur ad

m sponsam. A Cōsidera sponsa noua passionē filij mei: cuius passio omniū sanctorum passionē in amaritudie

superauit. Sicut enī mater: si filium suū vi
uum incidi videret amarissime turbaret:
sic ego in passione filij mei: visa amaritudi
ne eius turbabar. Deinde loquebatur ad fili
um. Bñdictus sis tu fili mi: quia sctūs es
sicut cantatur. Sanctus sctūs sanctus dñs
deus sabaoth. Benedictus sis tu qz dulcis
es dulcior et dulcissimus. Tu sanctus eras
ante incarnatōem: sctūs in vtero: sanctus
post incarnatōem. Tu etiā dulcis fuisti añ
mundi creatōem: dulcior angelis: dulcissi-
mus mihi in incarnatione. ¶ Rñdit filius
Bñdicta sis tu mater pre oībus angelis.
Sicut enī ter vt nūc dixisti sum dulcissimus:
sic malis sum amarus amarior amarissim⁹
Amarus sum illis q̄ dicūt me creasse iusta
sine causa: q̄ blasphemant me hoīem creasse
se ad mortē: non ad vitā. O misera et insen
sata cogitatio. Nunq̄d ego iustissimus et
vtuosissimus angelos creaui sine ratione.
Nunq̄d ego tāta bonitate ditassez hoīem.
si creassem eū ad damnatōem: Nequaq̄z
B Ego quippe oīa benefeci: et ex chari
tate omne bonū dedi hoī. Ipse aūt omnia
bona vertit sibi in malū. Non q̄ ego aliq̄d
malū fecerim: sed qz ipse hō cum aliter q̄z
tenet scdm diuinam ɔstitutionē mouet vo
luntatē suam: hoc est malū. ¶ His aūt sum
amarior: q̄ dicūt me liberū arbitriū dedisse
ad peccandū et nō ad faciendū bonū. Qui
dicūt me iniustū esse eo q̄ alios damno ali
os iustifico. Qui imputāt mihi q̄ mali sūt
qz subtraho eis grām meā. ¶ His vero sum
amarissimus qui dicūt legem et mandata
mea difficillima: et neminē posse īplere ea
qui dicūt passionem meā eis nihil valere:
ideo: et p̄ nihilo reputant eā. Propterea
iuro in vita mea sicut olim iurabā pphetis
q̄ excusabo me corā angelis et omnibus san
ctis meis: et pbabunt hi quibus amarus sum
me omīa rōnabiliter: et bene creasse: et ad
vtilitatē et eruditionem homīs: nec mini-
mum vermē sine causa subsistere. C
Hi vero q̄ me amariorē habent: pbabunt
me liberū arbitrium p̄ bono hoīs sapien-
ter dedisse. Scient et me esse iustū: qui bo-
no hoī do eternum regnū. Malo vero eter
num suppliciū. Non enī deceret dyabolum
qui a me bene factus ē et ex malitia sua la-
psus: vt cū bono societatē haberet. Proba
bunt etiā mali hoīes non esse pp̄ter meam
culpā q̄ ipsi mali sunt: sed pp̄ter suam cul
pam ppriam. Ego enī si possibile esset libē
ter p̄ vnoquoqz hoīe talem penā exciperem:
qualē semel in cruce p̄ oībus recepi adhoc
vt ad pmissam hereditatē redirent. Sed
hō voluntatē suam semp habet mihi con-
trariā. Cui ideo dedi libertatez vt seruiret
mihi si vellet et haberet eternū premiū: si
aūt nollet: haberet suppliciū cum dyabolo:
pp̄ter cuius maliciā et eius sequaciū infer
nus iuste factus est. Ego enī quia charita-
tiuus sum: nolo vt hō seruiat mihi ex timo
re vel coactus q̄si animal irrationale: sed
ex diuina charitate. Quia nullus videre
pōt faciem meā qui inuitus seruit mihi: vl'
ex timore pene. D Illi vero quibus ama
rissimus sum: intelligent in ɔsciā sua legē
meā fuisse leuissimam: et iugū meum sua-
uissimū. Et dolebūt incōsolabiliter q̄ spre
uerūt legem meam: et q̄ dilexerūt magis
mundū: cuius iugū grauius est: et difficili⁹
multo q̄z meū. Tunc rñdit mater. Benedi
ctus sis tu fili mi: deus meus et dñs meus
Rogo te vt qz tu mihi fuisti dulcissim⁹ alij
pticipes fiant dulcedinis mee. Cui rñdit
filius. Benedicta sis tu charissima mater:
verba tua dulcia sunt et charitate plena.
Ideo quicunqz de dulcedine tua in os suū
receperit et perfecte tenuerit, pficiet ei. Qui
aūt receperit et reiecerit: tanto amarius sup
pliciū habebit. Tunc rñdit virgo. Benedi
ctus sis tu fili mi pro omni dilectione tua.

Verba xp̄i p̄nte sponsa scz qualiter xp̄s
per rusticū: boni sacerdotes p bonum pa-
storem mali sacerdotes per malum pasto-
rem: et boni xp̄iani per vxorem designant
et figurant. In qua figura multa vtilia cō
tinent. Cap. LIX

Ego sum qui nunquā
e dixi falsum. A Ego reputor
in mundo quasi rusticus cuius no
men videt contemptibile. Verba mea re-
putant fatua. et domus mea reputat tugu
rium vile. Iste rusticus hūit vxorem: que
nihil voluit nisi iuxta voluntatē eius que
possidebat oīa cū viro: et habuit eum p̄ dñō
suo obediēs ei in oībus quasi dñō suo. Iste
rusticus habuit etiā multas oues: ad qua-
rum custodiā ɔduxit sibi pastorē p̄ quinqz
aureis et vt ministraret ei necessaria vite sue.
Iste pastor qz bonus erat: auro vtebat ad
vtilitatē suam: victualibus ad necessitatē
vite. Post istū pastorē transeunte tpe aliq̄
venit alius deterior: qui cū auro emit sibi
vxorem: ad quā detulit cibaria sua: ɔtinue
requiescens cū illa: nō curans de ouibus q̄
miserabiliter a bestijs crudelibus dispgeban
tur. Tūc rusticus videns dispsionem oūi
suarū clamabat dicēs: pastor meus ē mihi
infidelis. Oues mee dispse sunt et a bestijs
ferocissimis aliq̄ deuorate penitus cū cor-
pore et vellere. Aliq̄ mortue sunt sed corpa

incomesta. B Tūc dixit rustico viro suo vxor. Domine mi corpa que deuorata sunt certum ē q̄ non rehabebimus: ḡ corpa illa que remanent intacta q̄uis sine spū sunt deferamus domū: et vtamur eis. Si enim ex toto caruerimus intolerabile erit nobis. Respōdit ei maritus. Quid ergo faciemus quia aīalia venenata erant dentibꝫ caro ouiū similiter infecta est veneno mortifero: pellis corrupta: lana conglobata in vnum. Rūdit vxor: si oīa maculata sunt: ⁊ omnia auferunt: vnde tūc viuemus? Respōdit maritus. Ego video in tribus locis viuentes oues. Quedam sunt similes mortuis ouibus que p̄ timore nō audent respirare. ¶ Secūde iacēt in luto pfundo: ner sufficiūt eleuare se. Tercie stāt in latebris nec audent pcedere. Ergo vxor mea veni et erigamus oues que conant surgere et si ne auxilio nō sufficiūt: et vtamur eis. C Ecce ego dominus sum ille rusticus: quia ab hominibus reputor quasi asinus nutritꝰ in cubili suo. iuxta modum et mores suos. Nomen meū est sancte ecclesie dispositio Hec reputat contemptibilis: quia sacramenta ecclesie: scꝫ baptismus: crisma: vnctio: penitentia et piugiū recipiunt quasi pro derisione: ⁊ dant alijs pro cupiditate. Verba mea iudicant fatua: qꝛ verba que pprio ore loquebar cū similitudinibus: vertuntur de spūali intelligentia ad corporis alleuatiōem. Domus mea videt contemptibilis: quia terrena diligunt pro celestibus. ¶ Per pastorem istū primum quem habui: intelligo amicos meos sacerdotes quos olim in sancta ecclesia habui: quia p vnius vocabulū intelligo plures. His commisi oues meas: id est corpus meū dignissimum in sanctificandū: et aīas electorum meorꝫ gubernandas et defendendas. Quibus etiam dedi quinqꝫ bona: preciosiora omni auro: scꝫ consciam: intelligētem sup omīa irrationabilia: vt discernerent inter bonū et malū: inter verū et falsum. Scdo dedi eis spūalium rerꝫ intelligentiam ⁊ sapientiā que nunc oblita est: et diligit p ea hūana sapientia. Tercio dedi eis castitatē Quarto tpantiam oīm rerum: ⁊ abstinentiam ad corpis moderatōem. Quinto stabilitatē in bonis moribus verbis ⁊ opibus

D Post istum primū pastorem id est amicos meos: qui antiquitus erāt in ecclesia mea: subintrauerūt nunc alij pastores iniqui: qui p auro emerūt sibi vxorem: id est p castitate et illis quinqꝫ bonis assumpserunt sibi femineū corpus: id est incontinentiam: per quaꝫ spūs meus discessit ab eis. Quando ei voluntatē būt completam peccandi et satiandi pingē suam: id est voluptatē suam ad libitū suum: nūc spūs meus abest ab eis: qꝛ nō curant de omni dāno si possint voluptatē suā pficere. Oues aūt que ex toto sunt deuorate: illi sunt quorū aīe in inferno sunt: et corpa pdita in sepulcris: expectātia resurrectionē dānatiōis eterne. Oues vero quarū carnes remanēt: ⁊ spūs ablatus est: sunt illi qui nec diligūt nec timēt me: nec aliqua deuotione ⁊ cura afficiunt circa me. Ab illis eīn longe est spiritus meus: qꝛ caro eorꝫ ex venenatis bestiarū dentibus venenata ē: id est aīa eorꝫ: et cogitatōes que designant in carne ouium ⁊ intestinis: sic amara sunt mihi et abhoiabiles ad delectandū in eis queadmodū caro venenata. E Pellis eorū id est corpus eorꝫ aridū est ab oīn bono: et ab omni charitate: et nulli vsui aptū in regno meo sed tradet igni ppetuo in inferno post iudicium. Lana eorū id est opa eorū ex toto inutilia sunt: vt nihil inueniat in eis pro quibus charitatē meam ⁊ grām digni sint habere. ¶ Quid ergo nūc o vxor mea id est boni xp̄iani quos in vxore itelligo faciemꝰ Ego video in tribꝫ locis viuētes oues: quedaꝫ sunt similes mortuis ouibus: que pre timore nō audent respirare. Hi sunt gentiles qui libenter vellēt habere fidem rectā si scirent quō: sed ipsi nō audent respirare id est nō audent pre timore dimittere fidē quā habent nec audent recipere rectam. ¶ Secūde oues sunt que stant in latebris nec audent procedere. Hec sunt iudei qui stant quasi sub velamine: qui libenter pcederent si scirent p certo me natū. Occultant autē se quasi sub velamēto: quia in figuris ⁊ signis que me in lege significabāt: et in me veraciter cōpleta sunt sperant salutem: et ex illa vana spe timent ad fidē rectam pcedere. F Tercie oues que in luto stant: sunt xp̄iani in mortalibus peccatis constituti. Ipsi eīn pter timorem supplicij libenter surgerēt: sed nō possunt pter peccata grauia: ⁊ quia nullā habent charitatē. ¶ Ergo vxor id est xp̄iani boni iuuate me. Nā sicut vxor ⁊ vir vna caro et vnū membrū esse tenent: sic xp̄ianus membrum meum est: ⁊ ego suum: qꝛ ego in eo: ⁊ ipse in me. Ideo o vxor: id est boni xp̄iani currite mecum ad oues: que adhuc habēt spūm: et erigamus eas et refoueamus. Cōpatimini mihi: quia multū care emi oues: recipe meū: et ego tecum. Tu in dorsum et ego in caput: gaudenter duco eas inter manus meas. Ego portaui eas oēs semel

in dorso meo: quādo erat totum sanciatuz et stipiti affixum. O amici mei sic tenere diligo oues istas: ꝙ si possibile eēt: adhuc mori ꝓpter quālibet ouē speciali morte: q̄lē in cruce semel ꝓ omibꝫ passus sum magis eas redimerē q̄z eis carerē. G Ergo clamo ad amicos meos toto corde: ꝙ non parcant labori pro me: non bonis: et si mihi de verbis improperiis nō parcebat dum eram in mundo: nō parcant ipsi veritatem loqui de me. Ego nō erubui illā cōtemptibilem mortez pro eis. Ego sicut natus fui stabam nudus ante oculos inimicorum meorum. Ego fui percussus cuz pugno in dentes. Ego tractus in crinibꝫ cuz digitis eorum. Ego flagellatus flagellis eorum. Ego affixus ligno cum instrumentis eorum: ꝛ pendebam cum furibus et latronibus in cruce. Propterea amici mei non parcatis laborare pro me qui talia sustinui ex charitate ꝓpter vos. Laborate viriliter ꝛ ferte omibus indigentibus auxilium. ¶ Ego iuro in humanitate mea que ē in patre et pater in me ꝛ per deitatem que est in spiritu meo: et spiritus in ea: et idez spiritus in me: et ego in eo: et hij tres vnꝰ deus in tribus personis: ꝙ quicunqꝫ laborauerint et portauerint oues meas mecū occurrā eis in media via ad succurrendū: et dabo eis stipendium preciosissimum id est meipsum in gaudium sempiternum.

Verba filij ad sponsam de tribus generibus christianoꝝ figuratis per iudeos in egypto existentes: ꝛ qualiter ista ad spōsam reuelata sunt transferenda et testificanda et predicanda per dei amicos personis ignorantibus.

Capitulum. LX

Filius dei loquebatur ad spōsam dicēs. A Ego suz deus israel et ille qui cum moyse loq̄batur. Moyses cum ad populum meū mitteretur: petijt signum aliquod dicens nō credit mihi aliter populus. Si ergo erat populus domini ad quem moyses mittebatur quare diffidebat? Sed scire debes ꝙ in illo oppulo tria genera hominū erant. Quidam credebant deo et moysi. Secundi erant qui credebant deo ꝛ diffidebāt de moyse: reputantes ne forte ex adinuentione ꝓpria: et presumptione talia loqui vel facere ꝓsumeret. Tercij erant qui nec deo nec moysi credebant. Sic nunc tria genera hominum sunt inter christianos qui in hebreis signant. Aliqui sunt qui bene credunt deo: et verbis meis. Alij sunt qui credunt deo sed diffidunt de verbis meis: qꝛ nesciunt discernere inter spirituz bonum et spiritū malum. Tercij sunt qui nec credunt mihi nec tibi cum quo verba mea locutus sum. Sed sicut dixi: licet hebreorū quidam diffidebant de moyse: tamen omnes cum eo mare rubrum transierunt in heremum: vbi qui diffidebant colebāt ydola: et prouocauerunt deum ad iram: ideo et consumpti sunt misera morte: sed hoc non fecerunt nisi illi soli qui malam fidez habuerunt. G Propterea quia humanus animus tardus est ad credēdū. Ideo amicus meus trāsferet verba mea ad eos qui credunt ei. Ipsi postmoduz diffundēt ad alios qui nesciunt discernere inter bonum spiritum et malum. Si autem audientes petierint signum: ostendant eis virgam: sicut moyses fecit id ēst verba mea explanent eis. Sicut enim virga moysi recta erat et terribilis propter mutationez in serpentem. Sic verba mea recta sunt: et nulla in eis inuenitur falsitas. Terribilia sunt quia iudicium rectuz sonant. Preponant et testificentur ꝙ ad verbum et sonum vnius oris cessit et recessit dyabolus a dei creatura: qui nisi potestate mea refrenaretur: etiam mouere posset montes. Qualis tunc eius potentia cum permissione dei: qui ad vnius vocis sonitum fugabatur. Propterea sicut illi hebrei qui nec crediderunt deo nec moysi: processerunt de egypto in terraz promissionis quasi confortando se cum alijs. Sic nūc multi christiani quasi inuiti procedunt cum electis meis: quia non confidunt de potētia mea: ꝙ saluare eos possim. Nullatenus credūt verbis meis, falsam spem habent ad virtutem meam. Attamen verba mea sine voluntate eorum complebuntur: et quasi artabunt se ad perfectionem: vsquequo veniant ad locum qui mihi placuerit.

Explicit liber Primus.

Non est austerior vita q̃ȝ vita militaris: si in suavera institutiõe staret: nõ enĩ militia christianitatis incepta est ppter possessionez mũdi et cupiditatẽ sed ad cõfortandã veritatẽ: et dilatandam fidem.

Milites qui olim portabãt arma parati erãt dare vitã pro insticia: effundere sanguinẽ propter fidem sanctaȝ Indigẽtes promouendo ad insticiaȝ: malosq̃ȝ deprimere et humiliare. Sȝ nũc auersi sunt.

Suppbiũt et ĩ pulcris corporibus. diuicias ambiunt; pecunia defluũt: iõ corpora illa de q̃bꝰ supbiunt occidentur gladio lancea et securi. Et ideo moneo eos vt querant misericordiam meã: ne inueniat eos insticia mea: que est stabilis sicut mons: ardens sicut ignis: horribilis quasi tonitruum et subita quasi arcus ad sagittandum.

Incipit Secũdus liber celestiũ Reuelationũ dñe Birgitte.

Informatio filij ad sponsam contra dyabolũ: et responsio filij ad sponsam: qualiter nõ subtrahit malos anteq̃ veniunt in peccatũ. Et qualiter baptizatis morientibus infra annos discretionis datur regnum celorũ.

Capitulum Primũ: Secundi libri.

Filius loquebatur ad sponsam dicens. A Quãdo dyabolus temptat te dic ei ista tria. Verba dei non possunt esse nisi vera. Secundo: deo nihil est impossibile. Tercio: q etiã tu dyabole: non poteris mihi darẽ talem feruorem charitatis: qualem dat mihi deus. Itẽ ait dominus ad sponsam dicẽs. Ego video hoĩem tripliciter. Primo corpus extra: qualiter dispositũ est. Secũdo conscientiã intus: ad quid tendit et qualiter. Tercio cor eius quid desiderat. Sicut enim auis que videns piscem in mari: considerat pfunditatem: attendit et pcellas. Sic ego vias omnium scio et considero: et quid vnicuiq; debet attendo: quia pspicacioris visus z consideratõis sum: ad sciendum que sunt circa hoĩem: q̃z ipse sit ad cognoscendũ se. Ergo quia omnia sic video z scio: potes querere a me: quare nõ subtraho malos: anteq̃z venerint in profundum peccati. Ad quod ego psonaliter qui querebam. Respõdeo tibi. Ego sum creator omnium: et omnia sunt in p̄scientia mea: et que facta z que futura sunt: omnia scio et video. Sed licet omĩa possum z scio: ex iusticia tamẽ: non facio magis contra naturalem dispositõem corporis: q̃z contra dispositionem aĩe. Omnis quippe hõ scdm naturalẽ dispositõem corpis que est in prescientia mea z erat ab eno: subsistit. B Nã autẽ vnus longioris vite erit: alter breuioris: hoc est scdm fortitudinẽ: et infirmitatem nature: et scdm q corpalis dispositio habet se. Nã aũt vnus cecus alter claudus efficit: vel aliquid hmõi: hoc non est pter prescĩam meam: cũ omĩa ita prescio: q nullus fiet ex ea deterior: vel aliquibus obsit p̄scientia mea. Nec fit ex elementorum cursu z statione: sz ex occulta iusticia: indispositione z incõseruatõe nature. Pctm̃ enĩ et indispositio nature: multiplr deformitatem adducũt membrorum. Nec ideo fit quia volo: sed qz ex iusticia pmitto fieri: q̃z uis enĩ omnia possim: iusticie tñ nõ resisto.

Ergo q aliquis minus vel plus viuit: hoc est scdm nature infirme vel fortis dispositionem: que in p̄scientia mea est: ctra quam venire nullus põt. Similiter p similitudinẽ itelligere potes. Dato q essent due vie: et ad eas vna sola via duceret. In illis aũt vijs: essent innũerabiles fosse: vna contra aliã et sup aliam. Finis pro vnius illarum duarum viarum: directe tendebat in infimũ: z finis alterius: tẽdebat sursum. C In cõpitis vero viarũ sic erat scriptũ: quicunq; vadit p istam viam: incipit eam cũ delectatiõe et voluptate carnis: z terminat eã in magna miseria et ↄfusione. Qui aũt vadit p istam aliã viam: incipit cũ modico et tolerabili labore: et terminat cũ maximo gaudio: et cõsolatione. Ille vero q̃ incedebat primo p illam vnã viam: cecus ex toto erat: sed cũ venisset ad cõpita viarum apiebant oculi eius: z videbat scripturã illam: in qua ↄtinebant finis illarum duarum viarũ. Quã quidem scripturã cum ille attẽderet z secũ deliberaret: apparuerũt statim duo viri iuxta eũ: ad quorum custodiam ptinebãt ille due vie. Qui ↄsiderantes viatorẽ in cõpitis: loquẽtes inter se dixerũt. Consideremus diligenter: p quam viã magis incedere voluerit: et eius cuius viã magis elegerit ↄprius erit. Viator aũt considerãs secum fines viarum et merita: pendẽti vsus consilio eligebat magis viam: cuius principiũ erat modici doloris z finis gaudium q̃z illam q̃ in gaudeo incipiebat: z terminabat in dolore. Tolerabilius ei credebat z sanius fore modico fatigari labore in principio: et in fine quiescere secure. Nunquid scis tu quid ista significent? Ego certe dicã tibi. D Due iste vie sunt bonũ et malũ: quod ante hoĩem est. Quod magis eligere velit: in potestate sua z libero arbitrio suo constitutũ est: cũ venerit ad annos discretõis. Ad has duas vias: scz electionis boni et mali: vna via ducit scz etas adolescentie: ducens ad annos discretionis. Qui hanc viam primã ambulat quasi cecus est: qz ab adolescẽtia vsq;q̃ homo venerit ad annos discretiõis: quasi cecus est: nesciẽs discernere inter bonum et malũ: inter pctm̃ et virtutẽ: inter mandata et pħibita. Ergo hõ ambulans in vna sola via: scz in etate puerili: similis ceco est. Cum aũt venerit ad cõpita viarũ idest ad annos discretiõis: tunc apiunt ei oculi intelligentie. Nam tunc scit ↄsiderare quid sit melius: modicũ habere dolorem z eternũ gaudium: q̃z modicum gaudiũ et eternũ dolorem. Et tũc quamcunq; viam elegerit nõ deerunt illi: qui gressus eius dI

genter numerabūt. In istis aūt vijs mulle sunt fosse: vna cōtra aliam: et vna ante aliam: quia in etate iuuētutis: et in etate senectutis: vnus morit: citius alter tardius: vnus in iuuentute: alter in senectute. Ergo finis huius vite: bene in fossis significari potest: quē habebunt omēs: vnus sic alius vero sic: put naturalis dispositio exigit: et put in prescientia mea est. E Si ēi aliquem contra naturalē dispositionem corporis subtraherē: statim contra me occasionem haberet dyabolus. Et ideo: ne dyabolus in minimo inueniat in me aliqd contra iusticiā: non magis facio cōtra naturalem dispositōem corporis q̄z anime. Attamē considera bonitatē et misericordiam meam. Ego enī sicut dicit magister: facio illis virtutē qui non habent virturē. Ego ex multa charitate: omībus illis qui baptizati sunt: et infra annos discretionis moriuntur: do regnum celorū: sicut scribit. Complacuit patri meo talibus dare regnū celorum. Adhuc etiā ex pietate mea: facio cum infantibus paganorū misericordiā. Nam quicūq3 eorū infra annos discretiōis moriunt: quia ad cognitiōem faciei mee venire non pūt: venient in locum quendā tibi nō licitum scire: vbi sine cruciatu morabunt.

F Qui aūt ab vna via pgressi veniunt ad illas duas: id est ad annos discretionis boni et mali: tūc in eorū potestate ē eligere quod magis eis placuerit: et scdm quod tūc flectunt voluntatē suam: talis eorū sequit remuneratio: quia tūc sciebāt legere scripturā: scriptam in capitis viarum: scz q melius esset modicū habere dolorem in principio: et in pfectu gaudiū q̄z in principio gaudiū et in fine dolorē. ¶ Veruntū contingit quiq3: q ante naturalē dispositionem corporis: aliqui subtrahunt: vtputa p homicidiū: ebriet. item: et aliquid huiōi: q2 dyaboli malicia tāta est: q nimis longam peccator ille haberet penā: si diutius pseueraret in mūdo. Et ideo exigēte iusticia et petis: aliqui ante naturalē dispositionem corporis subtrahunt: que quidem subtractō in pscientia mea ab eterno fuit: ptra quā aliquem venire impossibile est. Sic etiā quiq3 boni: ante naturalam dispositōem corporis subtrahunt: quia ex nimia charitate quā ad eos habeo: et ipi ex feruore dilectōis: et ex labore refrenationis corporis quā hūt ad me sicut in pscīa mea ab eterno fuerat: exigēte iusticia quiq3 subtrahunt. Ergo nō magis facio contra naturalē dispositionē corporis q̄z anime.

Filij querimonia de quadā aīa damnanda pñte sponsa: et responsio xpi ad dyabolum: cur pmisit istam aīam; et pmittit malos: suū verum corpus ptingere: et sumere vel recipe. Cap. II

Videbat deus iratus

et ait. A Opus manū mearum hoc me plno ptemnit: quod in maiorem honorē constitui. Ista aīa eni oēm curā adhibui charitatis mee: tria mihi fecit: Auertebat oculos suos a me: et ptebat ad inimicū. Voluntatē suam firmauit ad mundū. Fiduciā sibi posuit: q libere possiet cōtra me peccare. Propterea quia nō curauit respicere me: ego feci ei iusticiam meā subitam. Quia pro firmauit velle suū cōtra me: et fiduciā sibi posuit falsam: ego abstuli ei desideriū suum. Tūc quidā dyabolus exclamauit dicens. Iudex: hec aīa mea ē. Respōdit iudex. Quid cause habes ptra eam? Rñdit ille. Propositio q̄rimonie tue mea ē accusatio: q scz contempsit te creatorem: suū pter quod facta ē ancilla mea. Et q2 subito sublata est: quō subito poterat te placare. Nā et cū in mūdo vixisset sano corpe: nō tibi seruiuit sincero corde: q2 dilexit seruētius creaturā: non patienter tulit egritudinē: et q2 non cōsiderauit opa sua vt debuit. In fine vero nō arsit charitatis igne et q2 subito abstulisti: cam ideo mea est. Rñdit iudex. Nō damnaret subitus finis nisi discordarēt opa. Nec voluntas sine diligēti deliberatione: ppetuo damnat. B Tūc mater dei veniēs ait. Fili seruus negligens q habet amicū familiarissimum dño: nunqd ille familiarissimus nō astabit ei? Aut nō debet pter eum si petierit saluari? Rñdit iudex. Omnis iusticia debet esse cū misericordia et sapiētia. Misericordia ad remittendū rigiditatē: sapiētia vt tū seruet equitas. Sz si talis fuerit trāsgressio que nō est digna remitti: pter familiaritatē tū salua iusticia poterit mitigari. Tūc ait mater. Bñdicte fili mi: hec aīa continue habuit me in memoria: et exhibuit mihi reuerentiā: et p me solemnitatem suam afficiebat facere: q̄zuis frigidus erat ad te. Ideo miserere ei. Rñdit iterū filius. Scis mater bñdicta et vides oīa in me. Hec aīa q̄zuis te in memoria habuerit plus tū pter bonum temporale faciebat q̄z pter spūale. Nam corpus meū mundissimum nō sic tractabat vt debuit. Os nanq3 fetidū phibuit mee charitatis dilectionē. Amor mūdi et dissolutio abscondit ei meā passionē. Presumptio nimia venie et suis sue inconsideratio: accelerauit vitā suam.

Et q̄uis me sumpsit continue: non tn̄ ex
hoc multū meliorabat: quia nō se prepara
uit vt debuit. C Qui ei colligere vellet
hospitem bonum ⁊ dn̄m: preparare debet
non solū hospitium: sed et om̄ia vtensilia.
Sic non iste: qui et si mūdauit domū non
tamē scopauit eam reuerēter ⁊ diligenter:
nec pauimentū strauit virtutuz floribus.
Nec vtensilia membrorū suorū impleuit
abstinentijs. Jdeo quid ei faciendū sit sa-
tis vides: et quid ꝓmeruerit. Quis em̄ in
comprehēsibilis sim et inuiolabilis: et vbi-
qꝫ sum ꝑ deitatē meam: tū certe cū homi-
ne mūdo est mihi delectatio: licet et cū bo-
no ingredior ⁊ cū dannato. Nā boni susci
piunt corpus meū hoc quod crucifixū est:
et ascendit in celū: quod prefigurabat in
manna ⁊ in farina vidue. Similiter ⁊ mali
sed boni ad ꝯfortatiōem maiorē mali vero
ad maiorē iudicij iusticiā: quia nō timēt in
digni accedere ad tantā dignitatē. D
Rn̄dit dyabolus. Si accessit ad te īdigne
et iudicium suū ex hoc augmentabat: cur
ꝑmisisti eū accedere ad te et contingere te
tam dignū. ¶ Rn̄dit iudex. Non queris ex
charitate quā non habes: sed qꝛ ex virtute
mea cōpelleris: ꝓpter istam sponsam meā
que hec audit. Sicut ei in hūanitate mea
⁊ boni ⁊ mali tetigerūt me: ad ostendendū
veram hūanitatem et patiētie humilitatē
sic et boni et mali comedunt me in altari.
Boni ad maiorē perfectiōem: mali autem
ne credāt se esse dāṅatos: ⁊ ex eo quod pos-
sunt hoc corpe meo sumpto: si volunt pso
naliter mutare voluntatē et conuerti. Et
quā charitatem maiorē possum: ego osten
dere q̄ꝫ ꝙ mundissimus ingredior etiā ad
inmundissimū vas: q̄uis sicut sol mate-
rialis a nullo possum inquinari. Hanc em̄
charitatē tu et amici tui contēnitis: quis
vos contra charitatē obfirmastis. E
Tunc ait iterū mater. O bone fili: quotiēs-
cunqꝫ accessit ad te: tn̄ timebat te: licet nō
vt debuit. Penituit etiā offendisse te licet
non perfecte: hoc fili mi ꝓficiat sibi ꝓpter
me. Rn̄dit iterz filius. Ego sum sicut dixit
ꝓpheta sol verus: sed tn̄ longe melior sole
materiali. Sol materialis non penetrat
mōtes nec mētes: sed ego possum vtrunqꝫ
Si ḡ mons obsistit soli materiali: vt non
tangat terre ꝓpinquitatē: quod mihi obsi-
stit nisi petm̄: nec hec aīa afficeret charita
te mea: Qz et si pars aliqua montis remo-
ueret: necesse tn̄ est: vt quod vicinius est a
calore euacuet. Ego autez si intrauero in
ptem vnā mentis mūde que mihi erit con
solatio si ex pte alia sentiat fetor: Jdeo de

pelli debet quod sordidū est: ⁊ tūc post pul
critudinem subsequit dulcedo. Rn̄dit ma-
ter. Fiat volūtas tua cum omni misc̄dia.

Declaratio. ¶ Hic sacerdos fuit sepe
ammonitus de incōtinentia sua: et nolēs
resipiscere. Cū quadā die exisset ī pratū ad
curandū equum suū: venerunt fulgura et
tonitrua quibus cōbustus est ⁊ mortuus:
omni corpe illeso preter verēda: q̄ ex toto
cōbusta apparuerūt. Tunc dixit spūs dei.
Filia: talia merent illi ī aīa sic̄ iste in corpe
qui talib' miserijs ⁊ delectatōib' īplicant.

Verba mr̄is dei admiratōis ad sponsaz
et q̄liter in hoc mūdo sunt quinqꝫ domus
quaꝝ habitatores sunt quinqꝫ stat' hoīm
scz infideles xp̄iani: iudei indurati: pagani
ꝑ se iudei simul ⁊ pagani: ⁊ amici dei: ⁊ no-
ta in isto caplo multa vtilia. Cap. III

Aria loquebatur

m A Magna res est: ꝙ dn̄s omniū
et rex glorie ꝯtemptus ē. Jpse q̄ui
ꝑegrinus fuit in terra vadēs de loco in lo-
cum: ⁊ quasi viator pulsans hostia multoꝝ
vt suscipi mereret. ¶ Mundus ei quasi qui
dam fundus erat: in quo quasi quinqꝫ do-
mus erant. Ad primā autem domū cum fi
lius meus in habitu ꝑegrini venisset. Pul
sans ad portā ait. Amice apj mihi: et intro
duc me in requiē et cohabitatiōem tuam:
ne forte fere noceāt mihi: ne imber nec plu
uie veniēt sup me. Da mihi de vestib' tuis
quib' frigidus calefiam: nudus cooperiar.
Da mihi de cibo tuo: quo esuriēs reficiar.
De potu tuo: quo sitiēs refocillari merear:
et recipe mercedē a deo tuo. Tūc rn̄dit qui
erat intus. Tu nimis es impatiēs: ideo nō
potes cōcordare ⁊ cohabitare nobiscū. Tu
nimis longus es: ꝓpterea nō sufficimus ve
stire te. Tu nimis cupidus es et gulosus:
ideo nō sufficimus satiare te: qꝛ cupiditas
tua nullū habet fundum. Rn̄dit iterz xp̄s
ꝑegrinus qui erat extra. Amice: induc me
hylariter et volūtarie: qꝛ in modico ego cō
cludor loco. Da mihi de vestib' tuis: qꝛ non
est tam paruū vestimentum in domo tua:
quin non ad calefaciendū me sufficiat. Da
mihi de cibo tuo: qꝛ etiaz mica satiare me
pōt: et stilla aq̄ dabit mihi refrigeriū ⁊ for-
titudinē. B Rn̄dit iterum qui erat in-
tus. Nos bene cognoscimus te: tu es hūi-
lis in verbis: ⁊ importunus ad rogandum.
Tu videris modestus ad contentandū: sz
tn̄ insatiabilis es ad implendū. Frigidissi-
mus et difficillimus ad coopiendum: vade
quia nō colligā te. ¶ Tunc venit ad scdam
domum et ait. Amice: aperi et vide me.

Ego enī dabo tibi quibus indiguerís. Ego
defendam te ab inimicis tuis. Rūdit qui
erat intus. Oculi mei debiles sunt: nocere
eis si videro te. Ego abundo in omnibus et
nō indigeo tuis. Ego potens & fortis sum
quis mihi nocere pōt? ¶ Tunc veniēs ad
terciā domū. Ait. Amice eleua aures tuas
et audi me: extēde manus tuas et cōtracta
me. Api os tuū et gusta me. Rūdit habita
tor domus. Clama altius. qz bene audiam
te. Si lenis fueris attraham te. Si dulcis
fueris recipiā te. ¶ Tūc iuit ad quartā do
mum: cuius porta quasi ad dimidiū apta
erat: & ait. Amice si considerares tempus
tuū inutiliter expēsum colligeres me. Si
intelligeres et audires que ego feci pro te
cōpatereris mihi. Si attenderes quantū
offēdisti me: ingemisceres & peteres veniā.
Rūdit ille. Nos sumus quasi mortui in ex
pectatiōe et desiderio tui compatere ergo
miserie nrē et libentissime damus nos tibi
Respice miseriam nrām: et considera cor
poris nostri angustiā: et ad omnia que vis
parati erimus. C Tūc venit ad quin
tam domū que ex toto aperta erat: et ait.
Amice hic libēter ingredi volo: sed scito q
requiē quero molliorem q plume pstare
solent. Calorem feruentiorē q qui fieri ex
lana solet. Recentiorē cibum q caro recēs
aīalis prestare poterit. Responderūt qui
erant intus. Mallei iacent ad pedes nros
his libentissime cōstringemus pedes & cru
ra nostra: & medullam de hoc fluentē dabi
mus tibi in requiē. Viscera nostra: et inte
riora oīa libenter tibi apiemus etiā ingre
dere in hec. Sicut ei medulla nostra nihil
est mollius tibi ad requiescendū: sic visceri
bus nostris nihil est tibi melius ad calorē.
Cor nostrū recentius est inter aīalia: hoc
libēter scindemus in cibū tuum tantūmō
ingredere: dulcis enī es ad gustandum: et
desiderabilis ad fruendū. ¶ Quinqz domo
rum inhabitatores: hi sunt quinqz status
hoīm in mundo. Primi sunt infideles xpi
ani: qui iudicia filij mei dicūt iniusta. Pro
missa eius falsa et mādata eius intolerabi
lia. D Isti sunt qui ad pdicatores filij
mei dicūt cogitatione: dicūt intellectu: di
cunt blasphemia. Omnipotēs si vere esset
longissimus est: et non pōt attingi. Latis
simus et altissimus est: et non pōt vestiri.
Insatiabilis est & non pōt refici. Impatiē
tissimus est: & non pōt cohabitari. Longis
simum eū dicunt: quia pusilli sunt ope et
charitate: et non conant ad eius bonitatē
assurgere. Latissimū cum dicūt: quia cupi
ditas eoz nescit modū. Causant semp der

fectum: suspicant malum anteqz veniret
Insatiabilem qz arguūt: quia celū et terra
nō ei sufficiunt: quin & ab hoīe dona potio
ra exigit oīa dare pro aīa scdm preceptū
fatuissimū reputant pro corpe pauciora gra
ue dampnum. Impacientissimū qz eum di
cunt qz odit vicia et immittit contraria volū
tati coz. Nihil reputant esse pulcrū et vtile
nisi q suggerit eis voluptas corpalis. Nūc
aūt filius meus vere est omnipotēs in celo
et in terra creator oīm: et a nullo creatus:
ante omnia manens et post eū nullus futu
rus. Ipse quippe ē longissimus: altissimus
et latissimus inter oīa et extra: et sup oīa.
Qīus aūt sic potens est: tam ex charitate
ministerio homīs vestiri desiderat: qui ve
stimento nō indiget: quia vestit omnia vesti
tibus ipse eternaliter et immutabiliter honore
ppetuo et gloria. Refici charitate homīs
desiderat: qui panis est angeloz et hoīm:
oīa reficiens et ipse nulloz indigens. Pa
cem petijt ab hoīe: qui pacis reformator ē
et conditor. E Ergo quicunqz ipsum
colligere voluerit hylari mente: satiare eū
poterit etiā mica panis si voluntas fuerit
bona. Vestire eū sufficit filo: si charitas est
ardens. Potare eū poterit stilla: si affect⁹
fuerit rectus. Recipere eū valet in cor et
loqui cū eo: si deuotio fuerit feruens et sta
bilis. Spiritus enī est deus: ideo et in spū
alia voluit cōmutari carnalia: et in eterna
lia ea que sunt casura. Illud qz sibi ipsi fieri
et exhiberi reputat: quod exhibet suis mē
bris. Nec opus et facultatem solam atten
dit: sed feruentē voluntatē et qua opus fa
ctum fuerit intētione. Verū: isti quo plus
filius meus ad eos occultis inspiratōibus
clamat quo plus in predicatoribꝫ suis eos
ammonuerit: eo plus mentē suā ɔtra eū
offirmant: nec audiūt: nec ei hostium p vo
luntatē apiunt: nec opibus charitatis eū
introducunt. Ideo cum tempus eorū vene
rit: falsitas eū innitunt adnihilabit: veri
tas exaltabit: & gloria dei erit manifestata
F Secūdi sunt iudei indurati. Hi sibi
ipsis in omnibus vident esse rationabiles
sapientiam suam habent pro legali iusticia.
Opera sua predicant et tenent ceteris ho
noratiora. Isti si facta filij mei audierīt re
putant contēptibilia. Si verba eius et mā
data audierint dedignant: ymo & peccato
res & maculosos se existimāt: si considerāt
et audiūt que pertinent ad filium meū: infe
liciores quoqz & miserabiliores: si eius imi
tarent opera. Qādiu autem mūdus eis af
flauerit: reputant se felicissimos. Qādiu sa
ni sunt viribꝫ: credūt se fortissimos. Ideo

spes eoꝝ cadet in nihilum: ⁊ gloria eorum in confusionē. ¶ Tercij sunt pagani: hoꝝ quidā deridendo clamant quotidie: quis est ille xp̄s. Si dulcis est in dando p̄sentia libenter recipiemus eum. Si mitis in cōdonando peccata: libētius honorabimus eum. Sed isti clauserunt oculos intelligētie sue: ne intelligant iusticiā et misericordiam dei. Obturant aures suas: vt non audiāt quid filius meus fecit ꝓ eis et ꝓ omnibus. Contrahūt os suū: ⁊ nō inquirūt quid futurum erit eis: et quid expedit. Cōplicant manus suas ⁊ laborare renuūt: ad ꝑquirēdum viam quō fugiant mendaciū: ⁊ inueniant veritatē. Propterea: quia nolūt intelligere ⁊ cauere cū possunt ⁊ tēpus hñt: cadent cū habitatiōe sua ⁊ in tēpestate inuoluentur. G Quarti sunt illi iudei ⁊ pagani: qui libenter eēnt xp̄iani si scirent quō: ⁊ qđ filio meo eēt placitū ⁊ si hrēnt adiutorē. Hij audiūt q̄tidie a circūiacentibꝫ: et intelligunt ex clamore interno amoris ⁊ signis: quāta fecit filius meus: ⁊ passus ē ꝓ oībus. Ideo in cōscientia sua clamāt ad filium meū dicētes. O dñe audiuimus ꝙ ꝓmisisti te nobis daturum: ideo expectamus te: veni ⁊ comple ꝓmissum tuū. Intelligimus enī ⁊ videmꝰ de hijs qui dij colunt: ꝙ in eis est nulla deitatis virtus: nulla animaꝝ charitas: nulla castitatis predicanda magnitudo. Sed inuenimꝰ in eis corporꝝ amiciciā: honoris p̄sentis mūdi dilectionē. Intelligimus quoqꝫ de lege tua ⁊ audimus opa tua magnalia in omī misericordia ⁊ iusticia. Audimus de ꝓphetarū tuoꝝ dictis: ꝙ te quē ꝓphetauerunt expectabant. Ergo p̄ijssime dñe veni: libenter enī nosmetipsos dabimus tibi: quia intelligimus ꝙ in te est aīaꝝ charitas: oīm rerum discretus vsus: ꝑfecta puritas: ⁊ vita sempiterna. Ergo veni citiꝰ: quia mortui sumus p̄ expectatione tui ⁊ illumina nos. Sic igit̄ isti clamāt ad filiū meū. Et ideo q̄si ad dimidietatē aptū est ostiū eoꝝ: q̄ cōpletā hñt volūtatē ad bonū: sed nōdū ꝑuenerūt ad effectū. Isti sunt qui merent̄ habere grāz filij mei ⁊ ꝯsolationē. H In quīta domo sunt amici mei ⁊ filij mei: quorum mentis ostiū ad plenū aptū ē filio meo. Isti filium meū vocantem libenter audiūt. Pulsanti nō solum aperiunt: sed et venienti hylariter occurrunt. Isti frangunt malleis diuinoꝝ preceptorū quicqđ in eis est distortū. Et preparant filio meo requiem nō in plumis auium: sed in ꝯcordia virtutū: ⁊ in refrenatione malarū affectionum: que est medulla omniū virtutū

Isti etiam filio meo exhibent calorem: nō qui sit de lana: sed in charitate tam feruēti: ꝙ non solum tribuunt sua filio meo: sed et seipsos. Insuꝑ ⁊ refectionē ei preparāt recentiorē omī carne: que est in corde ꝑfectissimo: quo nihil desiderāt: nihil diligūt nisi deum suum. In istoꝝ corde habitator celi dominus est: ⁊ ex istoꝝ charitate deus omīa reficiēs suauiter reficit̄. Isti semper oculos habent ad ostia ne intret inimicus aures ad dñm: manus ad pugnandū contra inimicū. Hos tu filia in quantū potes imitare: q̄ fundamentū coꝝ in petra ē firmissima. Alie v̄o domus fundamentū habent in luto: et ideo veniente vento concutientur.

Verba matris dei ad filiū pro sponsa: ⁊ qualiter xp̄s ꝑ salomonē figurat̄: ⁊ de crudeli sententia ꝯtra falsos xp̄ianos.

Caplm IIII

Mater dei loquebat̄ ad filium dicens. Ecce fili sponsa tua plorat: quia pauci sūt amici tui ⁊ inimici multi. Rñdit filius. Scriptū est ꝙ filij regni eycient̄: ⁊ filij non regni accipiēt hereditatē. Sic etiā scribit̄: ꝙ quedā regina de vltimis finibus: venit videre diuitias salomonis: ⁊ audire sapientiā eiꝰ. Que cū vidit: vix p̄ admiratione habuit spm̄. Qui aūt erant in regno eius: nō attēdebant sapiām eius: nec admirabant̄ diuitias eius. Ego sum ille salomon in figura: sed lōge ditior ⁊ sapiētior salomone: q̄ a me est oīs sapiā: et si q̄s sapiēs ē. Diuitie mee sunt vita eterna ⁊ glīa indicibil'. Has ego ꝓmisi xp̄ianis ⁊ p̄bui tanq̄ filijs. Vt si me imitarent̄ et verbis meis crederent: sine fine eos possiderent. Sed isti sapientiam meam nō attendūt: opa despiciūt: promissionē meā ⁊ diuitias meas habent pro nihilo. Quid ergo faciam eis: vtiqꝫ. Quia filij nolūt habere hereditatē: extranei id est pagani recipient. Ipsi enī sicut regina extranea: ꝑ quā intelligo infideles animas venient et admirabūt̄ diuitias glorie mee ⁊ charitatis: inantū: ꝙ a spū infidelitatis sue cadent: ⁊ spū meo replebunt̄. Quid autem faciam filijs regni: Faciam eis sicut sapiēs figulus: q̄ materiā quā prius de luto fecit cum nō ꝑspexerit eam honestā ⁊ aptā: deprimit eam ad terrā ⁊ cōminuit. Sic ego xp̄ianis faciā: q̄ cum mei esse deberent: q̄ eos ad imaginē meā formaui: ⁊ ꝑ sanguinē meū redemi: sed deformati sunt ꝯtēptibiliter: ꝓpterea sicut terra ꝯculcabunt̄: et in infernū deprimenť.

Verba dei presente sponsa de sui magnificentia et in figura mirabili qualiter xp̄s per dauid: et iudei ꝛ mali christiani et pagani per tres filios dauid designant̄: et q̄liter ecclesia subsistit in septem sacramentis. Cap m. V

Ego sum deus. nō lapidens vel ligneus: nec ab aliq̄ creatus sed oīm creator: manens sine principio ꝛ sine fine. A Ego sum q̄ veni in virginē: ꝛ sui cū virgine: non tñ omittens deitatē. Sed ego q̄ erā ꝑ humanitatē in virgine manēte deitate: ego idem cū pr̄e ꝛ spū sctō regnabā in celo et in terra ꝑ deitatē. Ego etiā spū meo inflāmabā virginē: nō q͛ spūs meus q̄ inflāmabat separet̄ a me: sed idem qui inflammabat idem erat in patre ꝛ in me filio: et in eo pater et filius: ꝛ hy vnus deus nō tres dij. Ego sum similis dauid regi: qui habuit tres filios. Vnus eoꝝ vocabat̄ absalon q̄ querebat vitam patris. Secūs eoꝝ querebat regnum patris sui: scʒ adonyas. Tercius obtinuit regnū scʒ salomon. Primus notat iudeos hy sunt qui vitam meā ꝛ mortē meā querebant: ꝛ despiciebāt ꝯsiliū meū. Propterea nunc cognita retributione eoꝝ: possuʒ dicere sicut dixit dauid d̄ filio suo mortuo Fili mi absalon id est o filij iudei: vbi ē nūc desideriū vestrū et expectatio? O filij mei vbi est nunc finis vester? B Cōpatiebar vobis ex eo: cū me desiderastis ventuꝝ quē tot signis audistis venisse. Cum desiderastis fugitiua: que om̄ia iam fugerunt Sed nunc magis compatior sicut dauid reiterans verbum primū: quia video finē vestrū i miseria mortē. Ideo adhuc ex maxima charitate dico sicut dauid dixit. Fili mi: quis det mihi vt moriar pro te? Dauid enim bene sciuit se nō posse morte sua filium reuocare mortuū: sed vt ostenderet affectū charitatis paterne: ꝛ voluntatis bone ꝓmptissimū: si possibile fuisset: libenter licet sciret impossibile esse: mortē suscepisset ꝑ filio. Sic ego nunc dico. O filij iudei qui licet habuistis malam voluntatem ad me: ꝛ inquātū potuistis fecistis cōtra me si possibile esset ꝛ patri sic placeret: libēter adhuc semel morerer pro vobis: quia compatior miserie vestre: quā vobis exigente iusticia: vos ipsi fecistis. Dixi eīn vobis faciēda verbo: et ostendi exemplo. Precessi vos quasi gallina alis charitatis fouēdo: sed om̄ia spreuistis. Ideo om̄ia que desiderastis fugerunt. Finis vester est in miseris et labor omnis euacuatus. C In secūdo filio dauid notant̄ mali christiani: qui contra patrem suuʒ in senectute deliquit. Cogitauit eīn secum sic. Pater meus senex est: et deficit viribus. Si locutus ei aliqua sinistra fuero: non respondet. Si fecero aliqua contraria non vindicabit. Si attemptauero contra eum aliqua: patienter suffert. Propterea faciā que volo. Hic cum quibusdā seruis dauid patris sui ascēdebat in lucum: vbi pauce erant arbores vt regnaret. Sed opponente sapientia et voluntate patris: immutatū est consiliuʒ eius: ꝛ ipsi qui cum ipso erant dehonestati sunt. Sic faciunt nūc mihi xp̄iani. Ipsi cogitant apud se sic. Signa dei et iudicia non aperta sunt nunc vt prius: nos possumus loqui que volumus: quia misericors est et non attendit. Faciamus que nobis placent: quia faciliter indulget. Ipsi diffidunt de potentia mea: quasi nunc infirmior sim ad faciendū que volo: q̄ʒ prius. Ipsi charitatē meā minorē arbitrant̄: quasi noluerim tā eis vt patribꝫ eoꝝ misereri. Ipsi et iudiciū meū reputant ludibriū: ꝛ iusticiam meā vanitatē. D Propterea ascēdunt in lucum cuʒ quibusdā seruis dauid: vt regnēt fiducialiter. Quis est iste lucus vbi pauce arbores stare solent: nisi sancta ecclesia: que ex septem sacramentis quasi ex paucis arboribus subsistit? In hanc ecclesiam intrant sed cum aliquibus seruis dauid id est cuʒ paucis operibus bonis: vt fiducialiter obtineant regnum dei. Quia ipsi faciunt modica opera bona: ex quibꝫ confidunt: q͛ in quocunq̄ʒ peccato fuerint et qualecunq̄ʒ peccatū fecerint: nihilominus regnum celeste quasi hereditario iure habere possunt. Sed sicut filius dauid: qui contra voluntatē dauid regnum obtinere voluit: repulsus est cum dedecore: q̄ʒ ambiuit iniuste: ꝛ iniustus erat: et dabat̄ sapientiori ꝛ meliori. Sic ipsi a regno meo expellentur: et dabitur eis qui voluntatem dauid faciunt: quia nullus nisi qui charitatem habuerit: regnum meum obtinere poterit. Nec nisi mundus: et scd̄m cor meū se dirigens: mihi mundissimo poterit appropinquare. E Tercius filius dauid erat salomon: hic significat paganos. Cum audiuit bersabee: q͛ alter q̄ʒ Salomon cui dauid promisit post se regnaturum: a quibusdam electus esset: intrauit ad dauid et ait. Domine mi: tu iurasti mihi q͛ salomon post te regnaret. Nunc autem alter electus est: si sic contingit: et si sic habebit processum: tunc ego quasi adultera iudicor ad ignem. Et filius

meus erit illegittimus. Quibus auditis: dauid erexit se et dixit. Juro per deum q̄ salomon in sede mea sedebit: et post me re gnabit. Et precepit seruis suis: vt salomonem exaltarent in sede regni sui: et predicarent regem quē dauid elegisset. Qui preceptum domini sui complētes: cum potestate magna exaltauerunt salomonem: et omnes alij qui fratri suo consenserūt fuga ti sunt: et in seruitutē redacti. F Que est ista bersabee: que se p adultera si alius rex eligit reputabit nisi fides paganorum. Nullum eni peius adulteriū est: q̄ fornicari a deo et a fide recta: et aliū deum crede re q̄ creatorem oīm. Sed tanq̄ bersabee quidā gentilium: cū humili corde et cōtrito veniunt ad deum dicentes. Dn̄e: nos in futurum esse xp̄ianos pmisisti: pfice ergo pmissum tuū. ❡ Si alius rex id est alia fides amplius q̄ tua sup nos surrexerit. Si tu separeris te a nobis incēdemur miseri: et quasi adultera que p legittimo suscepit adulterū: moriemur. Et tu licet inetern ū viuas: tu tū morieris a nobis et nos a te: cū tu per grām tuā elongas te a cordibus nostrio: et nos per diffidentiā nostrā opponimus nos tibi. Propterea cōple pmissum tuū et conforta infirmitatē nostram: et illumina tenebras nostras. Nā si distuleris id est si te a nobis elongaueris: perierimus. ❡ Quibus auditis: ego quasi alter dauid: volo nūc erigere me per grām meam et misericordiam. G Juro igit per deitatē meā que est cum hūanitate mea: et p hūanitatem que est in spū meo: et per spiritū meū qui est in deitate et hūanitate mea: et hi tres nō tres dij sed vnus deus: q̄ cōplebo pmissionem meā. ❡ Mittam ei amicos meos: qui salomonē filium meum id est paganos: introducant in lucū id est in ecclesiam: que ex septem sacramētis quasi ex septem arboribus subsistit: sez baptismo: penitentia: confirmatiōe crismatis: sacramēto altaris: et sacerdotio: coniugio: et vnctione: et requiescēt in sede mea id est fide recta sancte ecclesie: xp̄iani autē mali fient corū serui. Illi gaudebūt de hereditate ppetua et dulcedine quā eis preparabo. Isti autē in miseria ingemiscent: que incipiet eis in presenti: et imppetuū durabit. Ergo amici mei: quia iam tempus est vigilandi nō dormitent: nō attedient: nam merces gloriosa sequitur laborem eoꝝ.

Verba filij presente sponsa de quodam rege existēte in campo cum amicis ad dextram: et inimicis ad sinistrā et qualiter p talem regem xp̄us habens xp̄ianos ad dextram: et paganos ad sinistrā designat: et qualiter relectis xp̄ianis suos mittit p̄dicatores ad paganos. Cap. VI.

Filius loquebat. Ego sum quasi rex qui stabat in campo: ad cuius dexterā stabant amici: et ad sinistrā inimici. Quibus stantib9 vox vna cuiusdam clamātis venit ad dexterā: vbi omnes bene armati stabant: galeas habebant ligatas: et facies conuersas ad dn̄m Clamabat aūt vox sic: vertite vos ad me et credite mihi: ego habeo aurum dare vobis Qui audientes verterūt se ad eum: quib9 versis dixit vox scēndo. Si volueritis videre aurū soluite galeas vestras: et si possidere desideratis: ego iterū ligabo galeas vestras ad voluntatē meam. Quibus fauentibus ei: ligant galeas eorū ex transuerso ita q̄ anteriora foramina p que videre debebant erāt in occipite: et posteriora galee obumbrabāt oculos ne viderent: et sic ille clamans cecos duxit eos post se. Quibus gestis: nunciauerūt amici quidā regis domino suo: q̄ homiēs sui ab inimicis suis essent supplantati. Qui ait ad amicos suos Exite inter illos et clamate sic. Soluite galeas vestras et videte q̄ decepti estis. ❡ Cōuertimini ad me: et ego recipiā vos in pace Qui noluerūt audire: sed habuerūt pro derisu. H Quod serui audiētes nunciauerunt hoc dn̄o suo: qui ait. Ergo q2 ipsi contempserunt me cito pcedite ad sinistram et dicite eis qui ad sinistram stant hec tria ❡ Via que ducit vos ad vitā parata est vobis: porta aperta est: et dn̄s psonaliter cū pace vult occurrere vobis. Ergo credite firmiter viam esse paratā: sperate stabiliter portam esse apertā: et verba eius esse vera Occurrite cū charitate dn̄o: et ipse cū charitate et pace suscipiet vos: et ducet in ppetuam pacem. Qui audiētes verba nunciorum crediderunt: et suscepti sunt in pace. ❡ Ego sum ille rex qui xp̄ianos habui ad dexteram: quia eis eternū bonum preparaui. Quorū galee tūc ligate et facies ad me verse erant: quando voluntatē perfectam habuerunt facere voluntatē meam. Obedire mandatis meis: et desiderium totum erat ad celum. ❡ Tandem vox dyaboli id est superbia sonuit in mūdo: que ostendit mundi diuitias et carnalem voluptatem: ad quam tunc se verterunt: cum affectum et consensum superbie dederunt. Pro qua et tunc galeas deposuerūt: cum affectum opere compleuerunt: et temporalia spiritualibus preposuerunt. Depositis ergo

galeis diuine volūtatis et armis virtutū: tantū nunc superbia preualuit in eis et tm̄ eos sibi obligauit: ꝙ libēter vsqꝫ in finem volūt peccare: et libenter in eternū vellent viuere: vt in eternum possent peccare. Que etiā sic obumbrant eos ꝙ foramina galearum ꝑ que videre deberent: stant in occipite: et in fronte tenebre sunt. C Que eī sunt foramina galearū: nisi cōsideratio futurorū: et ꝓuida circumspectio presentiū. Per primū foramen deberent cōsiderare pmia eterna ꝙꝫ delectabilia sunt: et futura supplicia ꝙꝫ horribilia sunt: ac dei iudicia ꝙꝫ terribilia. Per scdm foramen deberent considerare que essent ꝓcepta a deo et que prohibita: quantū excederent a mandatis dei: et quō emendarent. Sꝫ hec foramina stant in occipite vbi nihil videt̄: quia consideratio celestiū tradita ē obliuioni. Amor dei refriguit: amor autē mundi tam feruenter considerat̄ ⁊ amplectitur: ꝙ eos ducit tanꝙꝫ rotam bene vnctam ad quodcunqꝫ velit. Verūtn̄ amici mei videntes dehōnestatem meam animarū casum: ⁊ dyaboli dominiū: quotidie pro eis ad me precibus suis clamant: quorū preces penetrauerūt celum: ⁊ intrauerūt aures meas: et flexus precibus eorū: misi eis quotidie predicatores meos: ostendi signa ⁊ multiplicaui eis gratiam meam. Sed omnia spernentes: peccata peccatis addiderūt. D Propterea dicam nūc sermos meos: et in veritate complebo. Procedite serui mei ad sinistram id est ad paganos: qui tanꝙꝫ ad sinistram in contēptu vsqꝫ huc fuerunt: procedite inꝙꝫ et dicite sic. Dominus celi ⁊ creator omniū facit vobis dici. Via celi aperta est vobis habete voluntatē intrandi cum firma fide. Porta celi stat vobis apta sperate firmiter ⁊ intrabitis in eam. Rex celi et dominus angelorum vult ꝑsonaliter occurrere vobis: et dare pacem et perpetuā benedictiōem. Occurrite ei et suscipite eū cum fide eius quā vobis ostendit: quia via celi preparat̄: suscipite eum cū spe qua speratis: cum ipse habet iam velle dare vobis celū. Diligite eum toto corde ⁊ opere complete: et ingredimini portas dei: a quibus xp̄iani qui eas ingredi nolunt: et se indignos per opera sua faciunt repellent̄. In veritate mea dico vobis ꝙ cōplebo verba mea: et non dimittam. Suscipiam vos in filios et ero vobis in patrem: quem xp̄iani contemptibiliter contēpserūt. E Vos ergo amici mei qui estis in mundo: procedite secure ⁊ clamate: annunciate eis volūtatem meam: et iuuate vt possint complere. Ego ero in corde et in ore vestro. Ego ero dux vester in vita: et ꝯseruator in morte. Non relinquā vos: procedite audacter quia ex labore crescit gloria. Omnia enim possem in vno puncto et verbo: sed volo vt ex certamine crescat vobis merces: et ex virilitate vestra crescat honor meus. Mementote ꝙ loquor. Nam si sapientissimus in mundo posset considerare: quot aīe descendunt quotidie in infernum: plures essent ꝙꝫ arena maris dinumerata: et lapilli riparum. Hec enim est iusticia: quia se a deo ⁊ domino suo separauerunt. Propterea vt minuat̄ numerus dyaboli: sciatur plenilum et impleat̄ exercitus meus loquor: si forte audierint et resipiscant.

Verba iesu xp̄i ad sponsam qualiter eius deitas corone comparat̄: et quomō status clericorū et laycorum per petrum et paulum designat̄: et de modis cōtra inimicos tenendis et de conditōibus penes milites seculares habendis. Cap. VII

f **Ilius loquebatur** ad sponsam dicēs. A Ego sum rex corone. Nunquid scis tu q̄re dixerim rex corone. Certe deitas mea sine principio erat: et sine fine erit: et est: hec deitas mea corone assimilat̄: quia sine initio: et sine fine est. Sicut autem in regno corona seruat̄ regi futuro sic deitas mea seruabat̄ humanitati mee: quia ipsa coronaret̄. Ego autē habui duos famulos: vnus erat clericus alter laycus. Primus erat petrus clerici officium habens. Paulus autē quasi laycus. Petrus fuit alligatus coniugio: qui videns coniugium cum officio clerici non posse conuenire: et rectitudinem mentis sue in incontinentia periclitari perpendens: separauit se quamuis ad coniunctionem a coniugio ꝙꝫnis licito: et perfecta mente adhesit mihi. Paulus autē castitatem seruauit: et se immaculatum a thoro custodiuit. Ecce qualem charitatem eis istis duobus feci. Primo id ē petro dedi claues celi: vt quecūqꝫ ligaret ⁊ solueret in terra: ligata et soluta essent in celo. Secundo id est paulo dedi: vt similis petro fieret in gloria et honore. Sicut enim in terra pares fuerunt et coniuncti: sic nunc in celo in gloria perpetua coniuncti sunt et glorificati. Sꝫ licet istos duos expresse nominauerim: tamen cum eis et in eis alios amicos meos intelligo.

B Sicut enim olim in lege ad filium israhel quasi ad vnum hominem loquebar: cum tamen totum israheliticum

populū in illo nomine notabam. Sic nūc
in istis duobus plures intelligo: quos glo
ria mea ꝛ charitate replem. Procedēte āt
aliquo tpe: ceperunt mala multiplicari: et
caro infirmari: et ꝓclinior solito ad malū
esse. Propterea vtriusq; statui clericorū scʒ
et laycorū: quos in petro ꝛ paulo intelligo:
misericorditer cōsulens: ꝑmisi clericos bo
na ecclesie ad vtilitatem corporis moderate
habere: vt eo feruentiores et frequētiores
essent in seruitio meo. Permisi ꝛ laycis cō
iugium iuxta ritum ecclesie. Inter clericos
erat quidā bonus hō: qui cogitabat apud
se. Caro trahit me ad prauam voluptatē:
mundus ad nociuū visum: dyabolus ponit
mihi multipliciter peccati insidias. Ideo ne
supplanter a carne et a voluptate: ponā mo
dum in omnibus actibus meis: moderabo
me in refectione et quiete. Seruabo tem-
pus debitū in labore et orōne: refrenabo
carnem meā ieiunijs. Scdo: ne mundus
trahat me ab amore dei: omia que mundi
sunt: q2 caduca sunt relinquere volo pau-
pertate xp̄m sequi tutius ē. Tercio ne dya
bolus decipiat me: qui semꝑ falsa ostendit
pro vero: subijciā me regimini et obediētie
alterius. Omnē voluntatem ꝓpriam abij-
ciam: et paratū me exhibeo ad omnia que-
cunq; mihi ab alio fuerint impata. Hic est
qui primū instituit monasteriū: et laudabi
liter in eo pseuerans alijs vitam suam imi
tandam dereliquit. ℭ Status laycorū
bene erat ad tempus dispositus. Quidam
eorū excolebant terram: ꝛ labori agrorum
viriliter instabant. Alij velificabant nau-
ibus: ꝛ mercimonijs alijs regionibus defere
bant: vt vnius regionis fertilitas: alterius
subleuaret inopiam. Quidā instabant opi
manuū et diuersarum artium. Inter istos
quidam erant defensores ecclesie mee: qui
nūc dicunt curiales: qui assumpserunt sibi
arma ad vltionē ecclesie sctē: ad expugna-
tionem inimicorū eius. In istis curialibus
apparuit quidam bonus homo et amicus
meus: qui cogitabat apud se. Non excolo
terram vt agricultor. Non desudo in flu-
ctibus maris vt mercator. Non insisto la-
bori manuū vt operator egregius. Quid
ergo faciam: aut quibus operibus placaba
deum meū? Sed nec virilis sum in labore
ecclesie. Corpus meum debile est: et molle
ad patiendum vulnera. Manus remissa ad
feriendū inimicos. Mens fastidiosa ad co-
gitandum celestia. Quid ergo faciendum
est modo? Certe scio quid faciam. Surgam
et obligabo me cum iuramento stabili: sub
temꝑali principe: q defensurus sim viribꝫ
meis et sanguine meo fidem sancte eccle-
sie. ℭ Veniens autē ille amicus meus
ad principem ait. Domine: ego sum de de-
fensoribus ecclesie. Corpus meum nimis
molle est ad patiendū vulnera. Manus re-
missa ad feriendū. Mens instabilis ad co-
gitandū bona: et laborandum. Voluntas
mihi placet ꝓpria: requies nō sinit me for-
titer pro domo dei stare. Ideo constringa
me cū iuramento publico: sub obedientia
sancte ecclesie: et tua o princeps: q eam de
fensurus sim omnibus diebus vite mee. Vt
si forte tepida mens et voluntas fuerit ad
certandū: ꝓpter iuramentum teneor: ꝛ cō-
pelli possum ad laborandū. Cui respondit
princeps. Vadam tecū ad domum domini:
et ero testis iuramenti tui ꝛ promissionis
tue. Venientes autē ambo ad altare meū
amicus meus flexo genu ante altare meū
dixit. Ego nimis infirmꝰ sum in carne mea
ad patiendū vulnera. Voluntas ꝓpria ni-
mis est mihi cara. Manus tepida ad percu
tiendum. Ideo in p̄senti promitto obediē
tiam deo ꝛ tibi qui caput es: cum iuramē-
to meo firmiter astringens me: sanctā ec-
clesiam contra inimicos eius defensurum.
Amicos dei confortaturū. Viduis orpha-
nis et fidelibꝫ dei benefacturū. Contra ec-
clesiam dei ꝛ fidem eius: nunq; aliquid cō
trariū acturum. Insuꝑ obligo me correcti
oni tue: si errare me ptingat: ad hoc vt ob
ligatus ad obedientiā: tanto magis caue-
re possim peccata et voluntatē ꝓpriam: et
tanto feruentius ꝛ facilius insistere volun
tati dei et tue. Sciamq; tāto mihi esse dā-
nabilius ceteris et contēptibilius: si viola
ta obedientia mādatis tuis contraire pre
sumpsero. ℭ Facta autem ista ꝓfessio
ne ad altare meū. Princeps sapienter con
siderans: disposuit sibi habitum ab alijs se
cularibus distinctum: in signum abdicati-
onis voluntatis proprie: et vt sciret se su-
periorem habere: et debere ei obtempera-
re. Dedit et iā princeps in manu eius gla-
dium dicens. Hoc gladio inimicos dei cō-
minues et interficies. Dedit et in brachio
eius clipeum dicēs. Hoc clipeo defende te
contra inimicorū iacula: et patienter tolē
ra illata: vt prius crepat clipeus q̄ fugias.
Iste amicus meus hec omia audiente cle-
rico meo qui p̄sens erat: firmiter seruatu-
rum se ꝓmisit. Qui clericus facta ꝓmissio
ne: dedit ei corpus meū in robur et fortitu
dinē: vt amicus meus ꝑ corpus meū mihi
vnitus: nunq; a me separetur. Talis fuit
amicus meus georgius ꝛ plures alij: tales
et deberent esse milites: qui nomen debe-

rent habere ꝓpter dignitatem: habitũ pro
pter orationem et defensionẽ fidei sancte
F Audi nũc quid inimici mei faciunt
contra ea: q̄ amici mei prius fecerũt. Deni
q̄ amici mei ingrediebant monasteria: ex
discreto timore et diuina charitate. Sed hi
qui nũc sunt in monasterijs: vadũt in mũ
dum ꝑ supbia et cupiditate: hñtes ꝓpriam
voluntatẽ facientes corpis sui delectamen
ta. Istorũ qui in tali volũtate moriunt iu
sticia est: q nõ sentiant nec obtineant cele
ste gaudiũ: sed penam in inferno sine fine.
Scito etiã: q claustrales qui cogunt con
tra velle ꝓprium: ex diuina charitate fieri
prelati: non sunt in eorũ numero cõputan
di. Milites q̄ quõdã portabãt arma fue
runt parati dare vitã ꝑ iusticia et effunde
re sanguinẽ ꝓpter fidem sanctã: indigẽtes
ꝓmouẽdo ad iusticiã: malosq̄ deprimere
et humiliare. Sed nũc audi quõ auersi sunt
Placet quippe nũc eis magis mori in bel
lo: pro supbia: cupiditate: et inuidia: iuxta
dyabolicas suggestiões: q̄ scdm mandata
mea viuere: ad obtinendũ gaudium sempi
ternũ. Ergo omẽs qui in tali volũtate mo
riunt: dabitur eis stipendiũ ex iudicio iu
sticie: scz quando anima eorũ in eterna dyaboli
cõiunctione. Hi vero qui mihi seruiũt: te
nentur habere stipendiũ cum celesti exerci
tu sine fine. Hec verba ego iesus xpus lo
cutus sum: verus deus et homo: viuus cum
patre et spũsancto semper deus.

Verba xpi ad sponsam de cuiusdã mili
tis retrocessiõe a vera militia id est ab hũi
litate: obediẽtia: patiẽtia: fide etc. ad falsaz
id est ad supbiam et per contrariũ: et de sue
damnationis experientia: et de damnatiõis
incursu ꝓpter malam voluntatẽ sicut pro
pter opus. Cap. VIII.

Ego sum verus domi

nus. A Nullus enim dñs est
me excellentior: nec ante me fuit:
nec post me erit: sed omẽ dominiũ est a me
et ꝑ me. Ideo ego verus sum dñs: nec ali
quis vere est dñs dicendus nisi ego solus:
q̄ a me est oĩs potestas. ¶ Dixi tibi prius
q duos habui famulos: quorũ alter vitam
laudabilẽ viriliter assumpsit: et virilius cõ
firmauit: quẽ innumerabiles postea in ea
dem vita et militia sequebant. Nunc dicã
tibi: quis de ꝓfessione militie institute ab
amico meo: primo recessit. Nomẽ eius nõ di
co tibi: quia nõ cognoscis eũ ex nõie: sed in
tentionẽ eius et affectũ tibi ostendam q̄lis
erat. ¶ Quidã volens fieri miles venit ad
templũ meum: qui ingrediens audiuit vo

cem. Si tu vis fieri miles: optet te habere
ista tria. Primo debes credere panem qui
videt in altari: esse deũ verum et hominẽ:
celi et terre creatorem. Secũdo debes habe
re maiorem abstinentiaz a voluntate tua:
post assumptã militiam q̄ antea cõsueui
sti. Tercio nõ debes curare de honore mũ
di: et dabo tibi delectatiõem diuinã: et ho
norem sempiternũ. B Quibus audi
tis: et ipso secũ hec tria deliberãte: audiuit
in mente sua vocem aliam pessimã: tribus
primis tria cõtraria sonantem. Si inquit
volueris mihi seruire: dabo tibi alia tria. Da
bo tibi possidere que vides: audire que dele
ctant: obtinere que appetis. Qui audiens
ista: cogitauit apud se. Iste dñs primus iu
bet me credere que nõ video: ꝓmittit que
nescio. Iubet abstinere a delectationibus
quas desidero et video. Iubet spare incerta
Alter aũt ꝓmittit mihi mundi honorem
quẽ video. Delectatõem quam appeto. Au
ditum delectabiliũ: et visum nõ prohibet.
Certe: melius est mihi sequi euz et habere
que video vti his de quibus certus sum: q̄
sparare incerta. ¶ Iste homo sic cogitãs: ce
pit primo de vera militia retrocedere. Ipse
abnegauit ꝓfessionem veram: et promissio
nem irritauit. Clipeum patientie ꝓiecit
ante pedes meos. Gladium defensionis fi
dei: reiecit de manibus suis: et sic exiuit de
templo meo. Cui dixit vox illa pessima. Si
sicut dixi volueris esse meus: tũc debes ꝓ
cedere cũ omni superbia in campum et in
plateas: vt sicut ille dominus p̄cepit suis
habere humilitatẽ in omnibus: sic nullũ
sit genus ostentationis et supbie quod te
fugiat. Et sicut ille intrauit cũ obedientia
et omni se subdidit obediẽtie: sic nullũ tu
parere te esse suꝑiorem: nulli curues ꝑ hu
militatem ceruicem tuã. C Gladium
assume in manibus ad hoc: vt effũdas san
guinem proximi tui et fratris tui propter
acquisitionem possessionis eius. Clipeum
pone in brachio ad hoc: vt libenter des vi
tam tuam pro acquisitõe honoris. Pro si
de qua ille habz. Tu dilige templũ corpis
tui: vt a nulla voluptate que te delectat ab
stineas. In talibus ergo homĩe illo firmã
te voluntatẽ suam et intentionem. Prin
ceps suus iposuit collo eius manũ suam:
in loco ad hoc constituto. Locus ei qualis
cunq̄ nõ obest alieni: si voluntas fuerit bo
na: nec ꝓdest si intentio fuerit praua. Di
ctis autẽ verbis confirmatõis militie sue
recessit ille: militiã suam exercens ad oẽm
mundi supbiam: par impẽdens miser q ad
maiora q̄ prius: et austeriorem vitã fuerat

obligatus. ¶ Nūc militem infinite militie sequebanť ⁊ sequunť in superbia: ⁊ ꝓfundi us ꝓpter militie ꝓfessionem descendunt in abyssū. D Sed potes querere: q multi volunt exaltari in mundo ⁊ vocari magni: sed tamen nō preualent. Nunq̄d isti ꝓpter voluntatem malam eque puniens: sicut hi qui omne processum iuxta desideriū habebant: Ad hoc ego respōdeo tibi. Quicunq; completā habet voluntatem: ⁊ facit quantum potest: vt exaltari possit in mundo ⁊ in mundi honore: ⁊ nomine vano vocari: nec tamen ꝓpter occultum iudiciū meum ꝑmittiť effectus voluntati: ꝓ certo dico tibi: q ſm voluntatē illā malā ita puniť: sicut ille qui compleuit opere: nisi penitentia voluntas corrigať. Ecce de duobus satis notis pluribus: dico tibi exemplum. Quorum vnus iuxta voluntatē suam prosperabať: ⁊ fere oīa que cōcupiuit obtinuit. Alter eandem voluntatē habuit: sed nō obtinuit posse. Primus obtinuit honorē mūdi: dilexit templum corꝑis sui in omni voluptate: dominabať vt voluit. Ad omīa q̄ misit manum ꝑficiebat: Alter eoꝝ volūtate consimilis: minorem habuit honorē: qui gaudenter centies fudisset sanguinē proximi sui: vt cupiditatē suā ꝑficere potuisset. Qui ⁊ fecit quod potuit: ⁊ voluntatem suam iuxta desideriū suum adimpleuit. Isti duo pares sunt in supplicio horrendo: q̄ licet nō vno tēpore et vna hora fuerūt mortui ambo: tamen sic loquor de anima vnius sicut de duabus: quia ambarū vna est damnatio: vna et vox ambarū erat in separatiōe corporis animeq; egressu. E Egressa ergo anima de corpore: ipsa loquebatur ad corpus sic. Dic mihi vbi est nunc visio oculorum delectabilis quam mihi ꝑmisisti: vbi voluptas: quā mihi ostendisti: Vbi verba delectabilia quibus me vti precepisti: Affuit mox demon ⁊ respondit. Visio ꝑmissa nō est nisi puluis: verba nō sunt nisi aer. Voluptas nō est nisi lutū et putredo: hec ad nihilum tibi valent. Tūc clamabat anima. Heu heu q̄ miserabiliter decepta sum. Ego video tria. Video eīm illum qui in similitudine panis mihi ꝑmittebať: ipse est rex regum ⁊ dn̄s dominantiū. Ego video qd̄ ꝑmisit ⁊ hoc est indicibile ⁊ inexcogitabile. Audio iam abstinentiā quā suasit fuisse vtilissimā. Deinde altius clamabat enim tribus ve. Ve inquit q̄ nata sū. Ve quia tam lōga fuit vita mea sup terrā. Ve quia victura sū in morte ꝑpetua: que nūq̄ pōt terminari. Ecce quantā miseriā miseri habebunt pro contemptu dei sui: ⁊ pra

transitoria felicitate. Ideo sponsa mea regratiare mihi quia vocaui te de tanta miseria. Obedi spūi meo ⁊ electis meis.

Verba christi ad sponsam capituli imediate precedentis declarationē inseruentia ⁊ de occursu dyaboli ad supradictum militem: ⁊ de eius horribili ꝯdēnatione per iusticiam. Capitulum IX

O Mne tempus huius vite: nō ē nisi quasi vna hora apud me. Ideo quod dico tibi nunc hoc semꝑ fuit in prescīētia mea. A Dixi primo q vnus erat qui incepit verā militiā. alter qui misere discessit ab ea. Ille v̄o qui discessit a vera militia: proiecit clypeum ante pedes meos. Gladium ad latus meum: qū sc; fregit ꝓmissionē ⁊ professionem sanctam. Quid antē notat clypeus quē ꝓiecit nisi fidem rectam: qua ꝯtra inimicos fidei ⁊ anime sue se defenderet: Quid v̄o sūt pedes mei quib; ad hominē vado: nisi diuina delectatio qua hoīem mihi attraho: ⁊ patientia mea qua eū suffero patiēter: Hūc autē clypeum ꝓiecit: qū ingrediens templuz meum cogitabat apud se. Hunc dn̄m sequi volo: qui consuluit mihi nullam abstinentiam: qui mihi dat que desidero: q̄ ꝑmittit me audire que delectant aures. Sic ergo ꝓiecit clypeum fidei mee: qū magis sequi voluit voluntatē ꝓpriam q̄ me qū plus dilexit creaturam q̄ creatorē. Si eīm habuisset rectam fidem: si credidisset me omnipotentem: si iuste iudicantē: ⁊ datorē eterne glorie: nihil nisi me desiderasset: nihil nisi me timuisset: Sed fidē meā abiecit: ⁊ hoc ante pedes meos: qū spreta fide mea ⁊ ꝓ nihilo reputata: nec gaudiū meū querebat: nec patientiā meā attendebat. B Deinde ꝓiecit gladium ad latus meū. Quid notat gladius nisi timorē dei: quem verus miles dei debet habere cōtinue in manibus. i. in opationibus suis. Quid v̄o significat latus meum: nisi custodiam ⁊ protectionem meam: sub qua filios meos sicut mater pullos suos foueo ⁊ defendo: ne dyabolus noceat eis: ne pericula intolerabilia adueniant eis. Sed ille abiecit gladiū timoris mei quando non curauit cogitare potentiam meā: nec attendebat charitatē meā ⁊ patientiā. Proiecit autē ad latus meum quasi dicat: non timeo nec curo de defensiōe tua: ex industria enim mea est et nobilitate quod habeo. ¶ Fregit etiam promissionem mihi factam. Que est promissio vera quam homo tenetur vouere deo: vtiq; opus charitatis vt quicq̄d fecerit hō: hoc ex charitate dei

faciat. Sed hanc irritauit quando charitatem dei retorsit ad amorem proprium omnem voluptatem suam: preposuit delectationi future et eterne. Ecce sic segabat a me et exiuit de templo humilitatis mee. Omnia quippe christianorum corpora: in quibus regnat humilitas: templum meũ sũt. In quibus aũt est superbia non templũ meum sunt sed dyaboli: qui eos iuxta voluntatẽ suam regit ad mundi appetitum. Egressus aũt de templo humilitatis mee: ⁊ reiecto clipeo fidei ferẽ et gladio timoris mei: ascendit in campum cũ omni superbia: exercuit se in omni voluptate ⁊ appetitu voluntatis proprie: contempto timore meo: proficiens in peccato suo et voluptate. C

Cum aũt venisset ad extremum finem vite sue: ⁊ anima exiret de corpore: demones occurrerũt ei cum impetu. Contra quam tres voces de inferno sonuerũt. Prima dixit. Nunquid nõ est iste qui recessit de humilitate: et sequebatur nos in omni superbia: Et si adhuc duobus pedibus altius in superbiam supra nos ascendere posset: vt excederet nos ⁊ primatũ haberet in superbia: libenter fecisset. Cui anima respõdit. Vere ego sum. Cui respõdit iusticia. Hec est retributio tue superbie: vt de vno demone cadas ad alium: vsqꝫ quo venias ad nouissimũ inferni. Et sicut nullus demonum erat: q̃ nõ sciebat certam penam suam ⁊ supplicium: pro omni cogitatu inutili ⁊ opere infligendum: sic nullius supplicium effugies: quum omni malicie ⁊ nequitie particeps sis. Secunda vox clamabat dicens. Nunquid nõ est iste qui de milicia dei professa se separauit. ⁊ adhesit milicie nostre. D Respondit anima. Vere ego sum. Et dixit iusticia: hec est sors precium tui: vt omnis quicunqꝫ maliciam tuam sequitur: malicia sua ⁊ pena: dolorem tuum ⁊ penam augmentabit: et in aduentu suo ad te: quasi letali vulnere percutiet te. Sicut enim ille qui haberet vulnus senium: si ei vulnus super vulnus vsqꝫ quo corpus vulneribus plenũ esset inferretur: intolerabiliter affligeretur ⁊ clamaret ve super ve. Sic miseria super miseriã veniet tibi. Dolor tuus super omnem dolorẽ renouabitur. Pena tua nũqꝫ deficiet et ve tuũ nunqꝫ minuet. Tercia vox clamabat: Nunquid nõ est iste: qui vendidit creatorem pro creatura: charitatem creatoris pro amore suo. Respodit iusticia: vtiqꝫ ipse est. Ideo aperient ei quasi due aperture. Per vnam ingredietur ei omnis pena: constituta pro minimo peccato vsqꝫ ad maximum quia vendidit creatorem suum pro voluptate sua. Per secundam ingredietur ei omnis labor ⁊ cõfusio: nec vnqꝫ ingredietur ei cõsolacio ⁊ charitas diuina. quia dilexit se pre creatore suo. Ideo sine fine durabit vita: ⁊ sine fine durabit pena: qꝛ ab eo omnes sancti auertunt faciem suã. Ecce sponsa mea qꝫ miseri erunt qui me cõtemnũt: et quantum dolorẽ emunt pro modica voluptate.

Christi loquela ad sponsaz sicut ad moysen de rubo: qualiter per pharaonem dyabolus: ⁊ per ppl'm israel moderni milites: ⁊ per rubum corpus virginis designant: ⁊ qualiter milites ⁊ moderni episcopi modernis temporibus parant mansiones dyabolo.

Capitulum X

Cribit in lege moysi

f A Ꝗ moyses custodiens pecora in deserto: cum videret rubum qui inflammabat et nõ ardebat: timuit et velabat faciem suam. Cui dixit vox de rubo. Afflictio populi mei ascendit in aures meas: ⁊ misereor eis: qꝛ durissimo seruitio opprimũtur. Ego sum illa vox de rubo sonans: qui nunc loquor tecum. Miseria populi mei ascẽdit in aures meas. Quis erat populus meus nisi israel: Per hunc nũc intelligo milites in mundo: qui professi sunt militiam meam: qui deberent esse mei: sed nimis a dyabolo affligunt. ¶ Quid aũt fecit pharao pplo meo israel in egypto: Certe tria mala. Primo q in structura murorum suorum: nõ ministrabant laboratoribus palee: quib' conficerent lapides: sed personaliter congregabant sibi per regionẽ vbi possent. Secundo q edificatores pro labore suo nõ reportabant grates q̃uis impositum numerũ lapidum implevissent. Tercio: q affligebant vehementer a prepositis si in confecto numero defecissent. Iste populus meus duas vrbes in maxima afflictione edificauerũt pharaoni. B Quis iste Pharao nisi dyabolus: qui affligit populum meum: id est milites: qui tenent q populus meus. In veritate dico: q si milites stetissent in dispositione ⁊ constitutione ab amico meo primo incepta: inter charores fuissent mihi. Sicut enĩ abraam accipiens primo mandatum circumcisionis: ⁊ obediens mihi: factus est meus amic' charissimo. Nec non ⁊ quotquot sequebantur fidem abrae ⁊ operationẽ eius: facti sunt participes dilectionis ⁊ glorie eius. Sic milites inter alios ordines mihi precipue placuerunt: quia vouerunt quod habebant charius: scꝫ sanguinem suum pro me fundere: ⁊ quod votum mihi summe placuerũt: sicut

Abraā in circūcisiõe. Et purgabant q̄tidie
i obseruatiõe ꝓfessionis: z assumptiõe scte
charitatis. Nunc aūt milites isti miserabi
li seruitute dyaboli opprimunt: ita q vul-
nerat eos dyabolus letali vulnere: insup et
detrudit illos in suppliciū et dolorez. Epi
etiam ecclesie edificant ei: sicut filii isrl' du-
as vrbes. Prima vrbs est labor corpis z su
peruacua sollicitudo acquirendi mundia-
lia. Secunda est inquietudo z turbatō mē
tis: qz ab appetitu mundi nunq̄ finiunt q̄
escere. Exterius est labor z intus est inqui-
etudo z anxietas: spūalia faciens onerosa.
E Sed sicut pharao nō ministrabat po
pulo meo necessaria ad conficiēdos lateres
nec areas dabat plenas frumento: nō vinū
z alia vtilia: sed cum dolore et tribulatōne
spūs: ppl's sibi psonaliter acquirebat. Sic
nunc facit eis dyabolus: q̄uis ipsi laborāt
z totis medullis cordis inhiant mūdo: nō
tū pñt pficere quod cupiunt: nec pñt satia
re sitim cupiditatis sue. Ideo vrunt dolo-
re interius z exterius labore. Ob qd cōpa-
tior afflictiōi eorū: q milites mei z ppl's me
us dyabolo edificant mansiones: z laborāt
indesinenter: et q non pñt cōplere qd cu-
piunt: z q angustiant in supuacuis: et pro
ipsa angustia nō reportāt fructū benedicti
onis: sed retributionē confusiōis. Propter
ea cū moyses mitteret ad ppl'm: dedit ei de
us signū triplici de cā. Primo: qz vnusquis
q̄ in egypto colebat singulariter deū suū
z innumerabiles erant qui dicebant dii: et
ideo dignum erat fieri signum: vt ostenso
mirabili signo et potentia dei: vnus de' et
vnus oīm creator esse: p signa crederet: et
ydola oīa vana esse ꝓbarent. D Se-
cundo dabat moysi signū in figura z repre
sentatione corpis mei futuri. Quid em̄ ru
bus ardens z nō combustus designabat ni
si virginem de spū sancto fecundatā: z abs-
q̄ corruptione parientē: Ego certe de ru-
bo illo ꝓcessi. Ego de virginea carne marie
assumpsi humanitatē. Similiter etiaz ser-
pens moysi i signū datus: significabat cor-
pus meū. Tercio dabat signū moysi ꝓpter
veritatem astruendam faciendorū: z p figu
rā signorū implendorū: vt veritas dei tanto
verior z certior esse probaret: quo ea que si
gna significabant: tempore suo euidētius
fuissent adimpleta. ¶ Nunc autem mitto
verba mea ad filios israel z ad milites: qui
bus nō est necesse fieri signū: triplici de cau
sa. Primo qz iā colitur z scitur vnus deus:
et omnium creator: ex scriptura sancta et
et multiplicibus signis. Secundo quia nō
sperant me nasciturū: qz veraciter me sci-
unt natum: z sine incorruptiõe incarnatū
qz scriptura omnis completa est. Nec me
lior fides z certior haberi z credi debet: q̄ q̄
nūc a me z sanctis predicatoribus meis p̄-
dicata est. E Verūtñ tria tecū feci: q̄-
bus credi pōt. Primo q vba mea vera sūt
z nō discrepāt a vera fide. Scdo q ad ver
bum meū exiuit de hoīe possesso demoniū
Tercio qz vnu dedi dissidētia corda ad cha
ritatem mutuā reformare. Ideo nō dubi-
tes de his qui credituri sunt mihi. Qui em̄
credunt mihi: credunt z verbis meis. Qui
bus ego sapio: eis z sapiūt verba mea. Pro
pterea scribit q moyses ex collocutiõe dei
velabat faciem suā. Tu aūt nō debes vela
re faciē tuam. Ego quippe aperui tibi ocu-
los spirituales vt videas spiritualia: ape-
rui aures vt audias que spirit' sunt. Ego
deniq̄ ostendam tibi corporis mei effigiē:
quale fuit in passione z ante passionem: q̄-
le fuit post resurrectionem: quod magda-
lena z petrus z alii viderunt. Audies etiā
vocem meam que loquebat in rubo moysi
hec eadem nunc loquit in anima tua.

Verba mellistua christi ad sponsam de
gloria z honore boni et veri militis: z de oc
cursu angelorū ad ipsum mirifico: z quali-
ter ipsum gloriosa trinitas pissime ad in-
dicibilem requiē pro paruo labore recipit
et assumit. Ca. XI.

Ixi tibi prius de fi-
d ne z pena militis: qui primo reces
sit a militia mihi ꝓfessa. A
Nunc dico tibi p similitudinem: qz aliter
spiritualia non poteris intelligere de glo-
ria et honore illius: qui viriliter militiā ve
ram primo incepit: z virilius ꝯsummauit.
Iste amicus meus cū venit ad finē vite sue
z anima de corpe exiret: quinq̄ legiões an
gelorū mittebant in occursum eius. Inter
quos venerunt innumerabiles demones
vt aliquid sui iuris inuenirēt: qz pleni ma-
licia sunt: z ab ea nunq̄ cessant. Tunc aūt
vna vox clare z lucide sonuit in celo dicēs.
Nunquid nō est iste o domine pater qui se
ad voluntatem tuam alligauit: z eam per-
fecte compleuit? Tunc ipse psonaliter re-
spondit in cōscientia sua. Vere ego sum: de-
inde tres voces audiebant. Vna ex pte dei
tatis dicens. Nunq̄d nō ego te creaui: z de
di tibi corpus z animam. Tu es filius me':
z volūtatē patris tui fecisti: veni ergo nūc
ad potentissimum creatorem tuum: et dul
cissimū patrē. tibi em̄ debet eterna heredi
tas: quia filius es. Tibi debetur hereditas
patris: quia ei obedisti. Veni ergo dulcissi-

me ad me: et ego recipiam te cum leticia et honore. B Secunda vox audiebatur ex parte humanitatis dicens. Frater mi: veni ad fratrem tuum: ego enim obtuli me pro te in bellum: ego fudi sanguinem meum pro te: veni ad me qui sequebaris voluntatem meam. Veni ad me qui rependisti sanguinem pro sanguine. Qui paratus fuisti dare mortem pro morte: et vitam pro vita. Ideo tu qui sequebaris me in vita tua: veni nunc in vitam meam et gaudium meum quod non finietur. Veraciter enim confiteor te fratrem meum. Tercia vox audiebatur ex parte spiritus: quod non tres dii sed vnus. Veni inquit miles meus: qui fuisti sic desiderabilis intus: quod concupivi habitare tecum. Tu fuisti sic virilis extra: quod dignus eras vt defenderes te. Ideo pro corporis tui inquietudine: intra in requiem. Pro mentis tue tribulatione: ingredere in consolationem ineffabilem. Pro charitate tua et virili decertatione intra in me ipsum: et habitabo in te et tu in me. Veni ergo egregie miles ad me: quia nihil desiderasti nisi me: veni et replebetis diuina voluptate. C Postea quinque legiones angelorum quasi quinque vocibus sonuerunt. Prima loquebatur dicens. Precedamus egregium militem istum: et feramus ante eum arma sua: id est presentemus deo nostro fidem suam quam sine offensa conseruauit: et ab inimicis iusticie defensauit. Secunda vox ait: Feramus ante eum clypeum suum. i. demonstremus deo nostro patientiam suam: que quamuis deo nostro nota sit: gloriosior tamen ex nostro erit testimonio. Per patientiam enim non solum aduersa sustinuit patienter: sed et pro aduersis gratias deo referebat. Tercia vox ait. Precedamus eum: et presentemus conspectui dei nostri gladium eius. i. demonstremus obedientiam eius: qua in duris et lenibus iuxta modum professionis sue obediuit. Quarta vox ait. Venite et ostendamus deo nostro equum suum. i. testimonium perhibeamus humilitatis eius: Sicut enim equus fert corpus hominis: sic humilitas eius precedens eum et subsequens ad omne bonum opus ferebat eum. Nihil quippe in eo inuenit superbia suum: ideo secure equitabat. D Quinta vox ait: Venite et presentemus deo nostro galeam eius. i. testimonium demus de diuino desiderio eius: quod habuit ad deum: ipse denique omni hora meditabatur eum in corde: ipsum habebat in ore: ipsum in operibus: ipsum super omnia desiderabat. Pro eius amore et honore exhibuit se mortuum mundo. Ergo presentemus hec deo nostro quia dignus est iste: pro modico labore eternam quietem: et cum domino suo letari quem tantum et totiens desiderabat. ¶ Cum talibus vocibus et mirabili choro angelorum ferebatur amicus meus in requiem perpetuam. Que videns anima exultans: intunc ait. Felix ego: quod vnquam creata sum. Felix ego quia deo meo seruiui quem nunc video. Felix ego: quia gaudium habeo et gloriam que non finietur. Ecce taliter amicus meus venit ad me: et tali premio remuneratus est. Et quamuis non omnes effuderunt sanguinem pro nomine meo: nihilominus tamen eandem mercedem habebunt: si habent voluntatem dare vitam suam pro me tempore se sic offerente et necessitate fidei ingruente. Ecce quantum voluntas bona facit.

Verba christi ad sponsam de sue iusticie immutabilitate et eternitate: et qualiter assumpta humanitate talis iusticia in charitate per ipsum fuerit illuminata. Et quomodo pie suam misericordiam exercet in damnatio et dulciter ad misericordiam monet milites prelibatos. Cap. XII.

Ego sum verus rex.

e A Et nullus est dignus vocari rex nisi ego: quia a me est omnis honor et potestas. Ego sum qui iudicaui primum angelum: qui cecidit propter superbiam cupiditatem et inuidiam. Ego sum qui iudicaui adam et Cayn et totum mundum: immittendo propter hominum peccata diluuium. Ego idem sum qui populum israeliticum permisi in captiuitatem venire: et eum mirabiliter in signis mirabilibus eduxi. In me est omnis iusticia: et erat et est sine principio et fine: nec aliquando imminuitur apud me: sed semper vera in me permanet et immutabilis: et quamuis nunc isto tempore iusticia mea videatur aliqualiter mutari mitior: et deus quasi iudicando nunc patientior. Hoc tamen non est immutatio iusticie mee que nunquam immutatur sed ostensio maior charitatis mee. Eadem quippe iusticia et eadem veritate iudico nunc mundum iudico: qua tunc cum populum meum egypto seruire permisi: qua et in deserto afflixi. Sed ante incarnationem meam occultabatur dilectio quam in iusticia habui: quasi lux abscondita: seu aliqua nube obumbrata. B Assumpta vero humanitate: licet mutabatur lex data: non tamen mutabatur iusticia: sed euidentius apparuit: et copiosius illuminabatur in charitate per filium dei: et hoc tripliciter. Primo quia mitigabatur lex que erat dura: propter inobedientes et induratos. Et difficilis propter domandos superbos. Secundo quia filius dei passus et mortuus est. Tercio: quia iudicium quasi longius nunc quam antea ex misericordia et protrahi videtur: et mitius esse nunc in peccantes. Multum quippe rigida et stricta videtur iusticia in primis gentibus: in vindicta diluuij.

In morte in heremo ꝓstratoꝝ ⁊ eadem iu
sticia nunc mecū est: ⁊ eternaliter fuit. Sꝫ
nunc magis misericordia ⁊ charitas appa
ret: que tūc rationabiliter in iusticia occul
tabaṫ ⁊ misericorditer. Licet occultius ex-
hibebaṫ: quia nunq̄ꝫ iusticiā sine misericor
dia feci nec facio: nec sine iusticia pietatem
Nunc aūt potes querere: si in omī iusticia
habeo misericordiam: quō misericors sum
in damnatos? Respondeo tibi ꝑ exemplū:
quasi aliquis iudex sederet in iudicio: ⁊ fra
ter eius veniret ad iudiciū iudicandus. cui
diċ iudex. Tu frater meꝰ es ⁊ ego iudex tuꝰ
et licet te intime diligo: tū non potero nec
decet facere ꝯ iusticiam. Tu vides oēm iu-
sticiam in ꝯsciencia tua ſm merita tua: ſm
hanc ꝗ oportet te iudicari. Si em̄ possibi-
le esset venire contra iusticiā: libenter pro
te iudicium portareṁ. E Ego sum sicut
iudex ille. Homo frater meus est ꝑ huma-
nitatem. Quo veniente ad iudiciū meū: cō
sciencia eiꝰ dicit culpam suam ⁊ intelligit:
ſm quā iudicandus est. Ego ꝟo qꝛ iustꝰ sūꝫ
Rn̄deo aīe ꝑ similitudinē dicens sibi. Tu
vides omnē iusticiam in ꝯsciencia tua: dic
ergo quid mereris? Tunc respondet mihi
anima. Judiciū meū dicit mihi cōsciencia
mea: ⁊ ipm est pena digna ꝓ meritis: qꝛ nō
obediui tibi. Cui ego respōdeo. Ego iudex
tuus suscepi omnē penā ꝓ te: et notuꝫ feci
tibi periculū tuū ⁊ viam eundi: ne tu veni-
res in penaꝫ. Justicia quippe fuit: vt ante
satisfactionem culpe celū nō intrares: hāc
ego sustinui ꝓ te: qꝛ ꝑsonaliter impotens
eras ad patiendū. Ego ostendi tibi ꝑ ꝓphe
tas que mihi erat futura: ⁊ nec minimum
punctum de quo ꝓphete vaticinabanṫ p̄te
riui. Ego ostendi tibi omnem dilectionem
quam poteram: vt verteres te ad me. Sꝫ
quia auertisti te a me: ideo iusticia nūc es
dignus: qꝛ misericordiā cōtempsisti. Verū
tamen adhuc ita misericors sum: ꝙ si pos-
sibile esset me iterato mori: magis eandem
penam quā in cruce semel patiebar: iteruꝫ
magis paterer ꝓ te: q̄ꝫ tali iusticia videreꝫ
te iudicari. Sꝫ iusticia dicit impossibile eē
me iterato mori. Misericordia ꝟo dicit: si
possibile esset morerer libenter pro te. Ec-
ce quō misericors sum etiā in damnatos: ⁊
q̄ꝫ charitatiꝰ. Quicquid em̄ facio: hoc fa-
cio vt ostēdā charitatē meā. Ab initio quip-
pe dilexi hoīem: etiā cū iratus viderer: sed
dilectionē meam nullus curat nec atten-
dit. D Nunc ergo qꝛ iustꝰ ⁊ misericors
sūꝫ moneo eos q̄ dicunṫ milites: vt querāt
misc̄diam meā: ne inueniat eos iusticia mea
que est stabilis sicut mons: ardēs sicˀ ignis:
horribilis quasi tonitruū subita quasi arcꝰ
extensus ad sagittanduꝫ. Ego moneo eos
tripliciter. Primo sicut pater filios: vt re-
uertanṫ ad me: qꝛ ego pater ⁊ creator eoꝝ
sum: reuertanṫ ⁊ dabo eis patrimoniū: qđ
paterno iure debeṫ eis. Reuertanṫ qꝛ licet
contemptus sum: attamen cū gaudio sus-
cipiā eos: ⁊ occurrā eis cū charitate Secū
do rogo eos sicut frater vt recordenṫ vul-
nerū ⁊ operū meoꝝ: reuertā̄ṫ ⁊ suscipiā eos
quasi frater. Tercio rogo vt dn̄s: vt reuer-
tanṫ ad dn̄m suū: cui dederunt fidem: cui ⁊
obsequiū tenenṫ ⁊ iuramento se obligaue-
rūt. Ergo o milites reuertimini ad me pa-
trem vestrū: qui cū charitate educaui vos.
Considerate me fratrē vr̄m pro vobis ⁊ vo
biscum factū silem. Reuertimini ad me
ꝑinum dn̄m. Inhonestas quippe magna est
alij dn̄o dare fidē: alij obsequiū. Vos enim
dedistis mihi fidem: ꝙ defenderetis eccliā
meā: ꝙ miseris subuenīretis: ⁊ ecce mimi-
co meo datis obsequiū. Deponitis etiā ve-
xillū meū: ⁊ vexillu inimici mei erigitis.
E Ergo o milites redite ad me cuꝫ vera
humilitate: q̄ a me ꝑ supbiaꝫ discessistis: si
durū vobis videṫ aliquid ꝓ me pati: consi-
derate quid ego feci ꝓ vobis. Ego iui causa
vestri sanguinolētis pedibus ad crucē: ego
habui ꝓ vobis manus et pedes ꝑforatos:
ego nulli mēbro meo peperci pro vobis: et tū
hoc totū negligitis recedendo a me: redite
ergo ⁊ dabo vobis in auxilium tria. Primo
fortitudinē contra inimicos corpales ⁊ spi
rituales. Secundo magnanimitatē: q̄ ni-
hil nisi me timebitis: q̄ delectabile videbiṫ
vobis ꝓ me laborare. Tercio dabo vobis sa
pientiā: q̄ intelligetis veram fideꝫ ⁊ dei vo
luntateꝫ. Ergo redite ⁊ state viriliter. Ego
em̄ qui moneo vos sum ille cui angeli seruī
unt: qui p̄res vestros obedientes liberaui:
inobedientes iudicaui ⁊ supbos humiliaui
Ego fui primus in bello: primus in passio-
ne: sequimini ergo me ne sicut cera ab igne
dissoluamini. Cur rescinditis ꝓmissionem
vestram? Cur iuramentū cōtemnitis? nū-
quid ego minor ⁊ indignior sum amico ve-
stro tp̄ali cui si datis fidē soluitis? Mihi āt
datori vite ⁊ honoris: ꝯseruatori sanitatis
nō redditis ꝓmissum. F Propterea
boni milites soluite ꝓmissum: ⁊ si nō suffi-
citis opē saltem conemini voluntate: ego
em̄ cōpatiēs seruituti vestre: q̄ dyabolꝰ op
primit vos: volūtatē recipiaꝫ ꝓ opere. Si
reditis ad me cū charitate: laborate pro fi
de ecclesie mee: ⁊ ego cū omni exercitu meo
quasi pius pater occurram vobis. Dabo qꝫ vo
bis pro premio quīqꝫ bona. Primo honor

eternus nunq̃ recedet de auditu v̄ro. Secundo facies et gloria dei nunq̃ recedet a visione vestra. Tercio laus dei nunq̃ recedet de ore vestro. Quarto anima v̄ra habebit omnia q̄ desiderabit: ⁊ nihil aliud desiderabit nisi qd̄ habet. Quinto nunq̃ separabimini a deo vestro: ſ; sine fine durabit gaudium: ⁊ sine fine in gaudiis viuet vita v̄ra. Ecce o milites talis erit retributio: si fidē meam defenditis: ⁊ p̄ honore meo plus q̄ȝ vestro laboratis. Recordamini si intellectus est vobis: q2 ego patiens in vos sum: ⁊ q̄ infertis mihi talē contumeliā: qualem vosipsi a vestris nō vultis pati. Sed lȝ omnis ex potentia mea possim: ⁊ licet iusticia clamat sup̄ vos vindictam: adhuc tñ misericordia mea: que est in sapientia ⁊ bonitate: parcit vobis. Propterea querite misericordiam: ex charitate eā p̄beo ea ad que rogari humiliter deberem.

Verba potentie christi ad sponsam contra huius t̄pis milites: ⁊ de forma tenēda i militibus p̄creandis: et quomodo deus talibus robur ⁊ auxilium in agendis prestat ⁊ administrat. Capitulū XIII.

Ego sum cū patre et spiritusancto vnus deus: trinus i p̄sonis: vnus nō separat̄ ab alio: nec diuidit̄: sed pater est in filio ⁊ spū: ⁊ filius in patre ⁊ spū: et spūs in ambob;. A Deitas misit verbū suū marie virgini p̄ angelū suū gabrielē: nihilominꝰ tñ idem de⁹ mittens: ⁊ missus a seip̄o erat cū angelo: erat in gabriele: ⁊ ante gabrielē in virgine. Dicto aūt verbo ab angelo: verbū̄ factū est caro in virgine. Hoc verbū: ego sum q̄ loq̄r tecū. Pater misit me p̄ seip̄m cum spūsancto in ventrē virginis: nō sic q̄ angeli carerent visione ⁊ presentia dei: sed ego filius: qui fui cum patre ⁊ spūsancto in ventre virgineo: idē eram in celo cum patre ⁊ spūsancto in visione angeloꝝ: oīa gubernans: oīaq̄ sustentans: licet humanitas mea a me solo filio assumpta requieuit i ventre marie.

B Ego igit̄ in deitate et humanitate vnus deus ad ostensionē charitatis mee: ⁊ in robur fidei sancte: nō dedignor loqui tecum. Et licet humanitas mea videat̄ esse iuxta te ⁊ loqui tecū. Verius tñ est q̄ anima tua ⁊ ꝯscia tua mecū est ⁊ in me: nihil enim mihi impossibile est ⁊ nihil difficile: in celo ⁊ in terra. Ego quippe sum sicut rex potens: qui cū exercitu suo veniens ad ciuitatē oīa loca implet oīa occupat. Sic grā mea oīa mēbra tua iplet oīa fortificat. Ego denique sum in te ⁊ extra te. Ego q̄uis loq̄r tecū idē tñ sum in gloria. Quid mihi difficile est qui potentia mea omnia sustento: sapientia mea oīa dispono: virtuositate mea oīa supo. Ego igitur cū patre et spūsācto sine principio ⁊ sine fine vnus deus: q̄ p̄ salute hoīm in humanitate assumpta: deitate illesa p̄manente: vere passus sū: resurrexi ⁊ ascendi: nūc veraciter loquor tecum

C Dixi tibi prius de militia q̄ mihi quondam gratissima fuit: eo q̄ vinculo charitatis mihi colligata fuit: nam voto suo obligabant se milites: dare carnē suam pro carne mea: sanguinē suū pro sanguine meo: ideo ⁊ ego ꝯsensi in eos: ⁊ ꝯiūxi eos mihi in vnū vinculū: ⁊ in vnam societatē. Sed nunc cā queror sup̄ ip̄os milites: q̄ tenerēt̄ eē mei: q̄ auersi sunt. Ego quippe sum creator eorum ⁊ redemptor: ego ⁊ auxiliator: ego creaui eis corpus et mēbra. Ego oīa q̄ in mūdo sunt ad vtilitatē eoꝝ feci. Ego redemi eos sanguine meo. Ego emi eis hereditatē eternā passione mea. Ego in omnib; p̄iculis defendo eos: ego do eis fortitudinē ad agēdum et laborandum. Nūc aūt ipsi auersi sunt a me. Ducunt pro nihilo passionē meam: negligunt verba mea: quib; aīa eoꝝ delectari ⁊ pasci deberet. Contemnūt me diligentes aīo ⁊ toto affectu: carnē suā dare ⁊ lacerare p̄ laude hoīm: sanguinē suū fundere p̄pter expletionem cupiditatis sue: libenter mori p̄pter mundana: ⁊ verba dyabolica ⁊ inania. Adhuc tñ lȝ sic auersi sunt misericordia mea et iusticia mea est in eis. Nam p̄ misericordiā meam custodio eos: ne tradant̄ dyabolo: p̄ iusticiā meā tolero eos patiēter. Et si adhuc reuerti voluerint ego gaudenter suscipio eos: ⁊ occurro eis letanter.

D Dic ergo illi qui militiam suam ad me ꝯuertere vellet q̄ sub hac forma mihi denuo placere posset. Quicūq; el miles fieri vellet: deberet cū equo suo ⁊ apparatu ad cimiteriū ecclesie p̄cedere et ibi eum relinquere q2 equus nō est creatus ad sup̄biā hoīm: ſ; ad vite vtilitatē ⁊ ad defensionē: ⁊ inimicoꝝ dei ꝯexpugnationē. Deinde assumat mantellum: cuius ligatura ponenda est sup̄ frontem: vt sicut dyaconꝰ assumit stolam in signū obedientie ⁊ potiētie diuine: sic ipse miles assumit mantellū: et ligaturā ponit sup̄ frontē in signū professe militie ⁊ obedientie: p̄ crucis mee defensione assumenda. Quē etiā p̄cedat vexillū potestatis secularis: vt sciat se p̄tāti mundane in omnibus que nō sunt contra deū debere obedire. Ingresso aūt eo cimiteriū clerici occurrāt ei cū vexillo ecclesie in quo depicta sit passio mea ⁊ vulnera mea: in si

gnū q̄ ecclesiam dei et fidem defendere deberet: ꝛ prelatis eius etiā obtēperare. Cū autē ingredit ecclesiam vexillum tempalis potestatis foras ecclesiam remaneat: et vexillum meum precedat eum in ecclesiā: in signum q̄ diuina potestas p̄cedit secularē et q̄ de sp̄ualibus plus est curandum q̄ꝫ de temꝑalibꝫ. E Dicta ꝟo missa vsqꝫ ad agnus dei: prelatus. f. rex vel alius: ꝑcedat ad militem circa altare ꝛ dicat. Uis tu fieri miles? Quo respondente volo: subiungat. Promitte inquit deo ꝛ mihi te fidē sancte ecclesie defendere ꝛ prelatis eius in omnibꝫ que ad deum sunt obedire. Quo respondēte volo: tradat gladiū in manus eius et dicat. Ecce trado tibi gladiū in manus tuas vt nō parcas vite tue ꝑ fide ꝛ ecclesia dei vt inimicos dei deprimas: ꝛ vt amicos dei defendas. Postea committat ei clypeū et dicat. Ecce do tibi clypeum vt defendas te cōtra inimicos dei: vt viduis ꝛ orphanis tribuas auxilium: ꝛ vt honorē dei ī omnibus augmentes. Postea manuꝫ imponit collo eius dicens. Ecce obedientie subiectus es et potestati. Uide ergo vt sicut ligasti te ꝓfessione sic impleas et opere. Post hoc autē mantellū adaptet sibi ꝛ ligaturam: vt quotidie habeat in memoria q̄d deo vouit: ꝛ q̄ ad ecclesie dei defensionē plus q̄ꝫ alij se ꝓfessione in facie ecclesie obligauit. F His ergo pactis ꝛ dicto agnꝰ dei: sacerdos qui missam celebrat: tradat sibi corpus meum: vt fidem sancte ecclesie defendat. Ego ero ī eo et ipse in me. Ego ministrabo ei auxilium ꝛ robur: et incendam eū flama charitatis mee: vt nihil velit nisi me: nihil timeat nisi me deum suū. Qꝫ si forte fuerit ī campo: et ibi pro honore meo et fide mea defendenda sumpserit militiā: nihilominꝰ ei prodest: si intentō fuerit recta. Ego deniqꝫ in omni loco sum ꝑ potentiā meā: ꝛ omnes mihi intentione recta ꝛ voluntate bona placere possunt. Ego autē sum charitas ꝛ nullus ad me venire pōt nisi qui habeat charitatem: ideo nullis precipio hoc facere: q꜡ tūc seruirent mihi ex timore. Sed q̄cunqꝫ vellent sic assumere militiam: mihi placere possent. Dignū quippe esset: vt sicut ꝑ superbiam a vera professione militie excessum est: sic ꝑ humilitatē ad vere militie cultū: se reuerti velle ostenderēt. ¶ Hic miles credit fuisse dominus Karolus filius sancte Birgitte.

Qualiter christus ꝑ fabrum ꝛ dei verba per aurū designat: ꝛ quō talia verba charitatē diuinam: conscientiam rectam: sensus ordinatos habentibꝫ sunt ꝓponenda ꝛ quomodo dei predicatores debent esse solliciti ꝛ nō desidiosi ad aurum vendendum: id est ad verba dei proponendum.

Capitulum XLIIII.

e Ego sum quasi bonꝰ aurifaber. A Qui mittens famulū suum ad vendendū aurum suū ꝑ terrā: dicit ei. Tria debes facere. Primo nō debes aliquibus committere aurū meū: nisi eis qui serenos et lucidos habēt oculos. Secūdo nō cōmittas eis: q̄ nullaꝫ habent cōscientiam. Tercio habe aurū meum venale ꝑ decem talentis: ponderis duplicati. Qui enī bis ponderare renuerit aurū meū non habebit. Sed inimicꝰ meꝰ tria habet aduersum te: ꝑ quibꝫ tibi cauendū est. Primo vult te facere desidiosum in ꝓferendo ꝛ demonstrando aurū meū. Secūdo desiderat plantare ꝛ inserere aliq̄d viciosum in aurū meū: vt videntes ꝛ ꝓbantes aurū: credant aurū meū esse lutū ꝛ putredinem. Tercio ponit in os amicorū suorum quō resistant tibi: ꝛ dicāt ꝯstanter aurum meum nō esse bonum. Ecce ego sum q̄si aurifex iste: ego omnia que sunt in celo ꝛ in terra fabricaui: nō malleis ꝛ instrumentis: sed potentia mea ꝛ virtute. Et omnia q̄cunqꝫ sunt ꝛ fuerunt ꝛ futura sunt: oīa in prescientia mea sunt: nam nō minimus vermis et non minimū granū sine me est: nec sine me subsistere potest: nec tam minimū quod se a prescientia mea occultare possit quia omnia a me sunt: ꝛ omnia in prescientia mea. Inter omnia tamen que feci: verba mea que ꝓprio ore locutus sum digniora sunt: tanqꝫ aurū ceteris metallis. Ideo famulis meis cū quibus aurū meum ꝑ terras mitto: tria facienda sunt. Primo vt nō cōmittant aurum meū illis qui nō habent lucidos ꝛ claros oculos. B Sed potes querere. Quid sibi hoc vult habere clarum visum? vtiqꝫ: ille clare videt: qui diuinaꝫ sapientiam habet cū diuina charitate. Sed quomodo hoc cognoscendū est? Certe hoc manifeste patet. Ille enī qui s̄m hoc q̄d intelligit viuit: qui se a mundi vanitate ꝛ curiositate subtrahit: q̄ nihil sic querit sicut deum suum: hic habet clarū visuꝫ: huic cōmittendū est aurū meū. Ille autē qui habet scientiam: sed non diuinam charitatē in operando quod intelligit. Ipse est similis ceco qui videt quidē oculos habere ad deū sed non habet: quia vertit eos ad mundū ꝛ occiput ad deum. Scd̄o nō est cōmittendum aurū meum ei qui non habet cōsciētiam. Quis habet conscientiā: nisi q̄ dispo

nit temporalia ista et caduca in eterna? Qui
animum habet in celo et corpus in terra: qui
quotidie ruminat quomodo exeat de terra
et respondeat deo de factis suis: huic com-
mittet aurum meum. Tercio debet habere au-
rum meum venale: pro decem talentis bis pon
deratis. Quid notatur in statera in qua pon
deratur aurum nisi consciencia? Quid homi-
nis quod ponderare debent: nisi voluntas bo
na et desiderium. Quid autem sunt pondera im
ponenda: nisi corporalia et spiritualia opera.
Aurum ergo meum id est verba mea: qui eme-
re et habere voluerit: debet in consciencie sue
statera examinare et considerare cum bona
voluntate: ut reddentur pro eo decem talenta
ad voluntatem meam bene ponderata. C
Primum talentum est visus hominis mode
stus: ut homo cogitet quantum distat inter
corporalem visum et spiritualem. Que uti
litas in pulcritudine et visu corporali: que ho
nestas in pulcritudine et honore angelorum
et virtutum celestium: qui vincunt splendo-
re omnia celi sidera. Que dulcedo et quale
animi gaudium in mandatis dei et eius ho-
nore. Hoc talentum scilicet corporalis visus et spi-
ritualis quod est in mandatis dei et predicti
cia: non equa lance appendi debent. Sed spi-
ritualis visus corporali preponderet: et plus in
statera appendat. Quia ad anime utilitatem
et corporis necessitatem aperiendi sunt ocu
li: ad inania vero et scurrilia sunt claudendi
¶ Secundum talentum est auditus bonus.
Consideret ergo homo ad quid valent ver
ba scurrilia: ad quid inepta et risoria: recte
non sunt nisi vanitas: et quasi aer pertran-
siens. Ergo audire debet laudes dei et can-
tica eius: audire debet facta et dicta sancto
rum meorum. Audire debet necessaria ani
me et corporis in bono edificatoria. Iste au
ditus plus appendet in statera quam auditus
scurrilium. Iste bonus auditus cum alio ap
pensus in statera: totum pondus contine-
at: alius vero quasi vacuus ascendens euane-
scat. ¶ Tercium talentum est talentum oris
appendat enim homo in statera consciencie
sue verba edificatoria et modesta: quantum
sunt utilia et honesta. Attendat etiam verba
vana et ociosa: quantum sint nociua et in-
utilia: et dimittat verba vana et diligat bo
na. D Quartum talentum est gustus
Quid enim est gustus mundi nisi miseria? In
principio ingressionis labor: in progressu
dolor: et amaritudo in fine. Ergo appendat
homo diligenter spiritualem gustum cum tem-
porali: et spiritualis temporali gustui pre
ponderet: qui spiritualis gustus nunquam ter
minatur: nunquam tedio habetur: nunquam mi-
nuitur. Hic gustus incipit in presenti in re-
frenatione voluptatis: et modesta disposi-
tione vite sue: et durat sine fine in celis in
fruitione et dulcedine dei. ¶ Quintum ta-
lentum est talentum tactus: appendat enim
homo quantam sollicitudinem et miseriam sentit ex
corpore: quantam inquietudinem a mun-
do: quantam contrarietatem a proximo: et
ubique sentit miseriam. Appendat etiam qua
lis requies est anime: et animi bene discipli
nati: quanta dulcedo non sollicitari in sup-
nacuis: et tunc ubique sentiet consolationem.
Qui ergo bene ponderare voluerit appo-
nat ad stateram tactum spiritualem et cor
poralem: et sic appendat: ut spiritualis plus ap-
pendat et ponderet quam corporalis. Hic ta-
ctus spiritualis: incipit et progreditur in pa-
ciencia contrariarum rerum. In perseueran
tia mandatorum dei: et durat eternaliter
in gaudio et pace quietissima. Qui autem plus
appendit corporalem requiem et tactum mun
di: et eius gaudium quam eternum: non est dignus tan
gere aurum meum: nec frui leticia mea.
E Sextum talentum est opus hominis
Appendat homo diligenter in consciencia
sua spirituale opus et corporale: illud ducit
ad celestia: et istud ad mundum. Illud ad eter-
nam vitam sine supplicio: istud vero ad tri-
bulationem magnam cum supplicio. Sed
qui aurum meum desiderat: appendat plus
spirituale opus quod est in dilectione mea
et ad honorem meum: quam corporale opus:
quia spiritualia manent: corporalia au-
tem opera casura sunt. ¶ Septimum ta-
lentum est dispositio temporis. Aliud tem
pus accepit homo ad solam spiritualium re-
rum vacationem: aliud ad corporis necessi
tatem sine qua non potest esse: quod et inter
spiritualia si rationabiliter fit reputatur. Ali-
ud ad corporalis utilitatis exercitationem:
et quia homo rationem temporis sui sicut et
operum redditurus est: ideo tempori corpo-
ralis laboris spirituale tempus preponde-
ret: et sic disponatur tempus: ut spiritua-
lia plus reputentur quam temporalia: et nullum
tempus sine discussione: et equa iusticie li-
beratione pertransire permittatur. F Oc
tauum talentum est equa dispensatio tem
poralium bonorum concessorum: ut qui di
ues est: inquantum facultas se extendit cum cha-
ritate diuina pauperibus tribuat. Sed po
tes querere quid debet dare pauper qui nihil
habet? Utique habeat voluntatem: et consideret
sic secum: si haberem aliquid libens largiter da-
rem: hec ei voluntas reputatur ei pro opere. Si au
tem talis fuerit voluntas pauperis quod libenter
haberet temporalia sicut et ceteri, non tamen vellet

dare pauperibus nisi modicum ⁊ abiectio-
ra: talis volũtas reputat̃ ei ꝓ modico ope-
re. Ergo homo diues qui habet bona: faci
at opera cum charitate: qui vero non habet
habeat volũtatē dandi et ꝓderit ei. Qui
autem plus appendit tēpale q̄ spirituale:
qui vnum denarium dant mihi et centum
mundo et sibi mille: nõ eque mensurat: ⁊ ta
lis mensurator indignus est habere aurũ
meum. Quis ego qui omnia dedi ⁊ omnia
possum auferre: digniori parte dignus sum.
Temporalia aũt ad vtilitatē hoīs et necessi
tatem creata sunt: nõ ad superfluitatem.
G Nonum talentum est: diligens consi
deratio temporis sui: transacti ⁊ preteriti.
Consideret enī homo facta sua qualia fue-
runt ⁊ quanta: ⁊ quomodo emendata ⁊ q̄
digne. Attendat etiam ne forte opera bo-
na minora fuerunt q̄ mala: q̄ si inuenerit
mala sua maiora q̄ bona: assumat sibi vo-
luntatē perfectam emendandi: ⁊ contritionē
veram de commissis. Et si fuerit hec vera
et firma: plus ponderabit corā deo q̄ om-
nia peccata sua. ¶ Decimum talentum est
consideratio et dispositio temporis sui fu-
turi. Si homo talem habet intentionē: q̄
nihil vult diligere nisi que dei sunt. Nihil
desiderare nisi que placere nouerit deo om
nē tribulationē libenter ⁊ patienter ample
cti etiam inferni penas: si deus haberet in
de consolationem: ⁊ si sic esset voluntas dei
ferre. Hoc talentum omnia excedit: ꝑ hoc
talentũ omnia venientia facile vitant̃. Qui
cũq; ergo hec decē talēta dederit ipse habe
bit aurum meum. H Sed eos qui au-
rum meũ deferũt: tripliciter sicut dixi vult
impedire inimicus. Primo vult facere eos
desidiosos. Alia enī est desidia corporalis:
alia spiritualis. Corporalis est quī corpus
attediat̃ ad laborandũ: ad surgendũ ⁊ hu-
iusmodi. Spiritualis desidia est quī homo
spūalis sentiens spiritus mei dulcedinem
et gratiā magis vult in illa dulcedine quie
scere solus q̄ ad alios egredi: ⁊ alios secum
inuitare: vt ⁊ illi de dulcedine sua participa
rent. Nunquid nõ petrus ⁊ paulus habu-
erunt dulcedinem copiosam spiritus mei?
Qui si mihi fuisset acceptabile: magis enī
dulcedine interna quā habuerũt in ꝓfun-
dissimo loco terre iacuissent absconditi: q̄
exissent in mundũ. Attamē vt alij fierēt ꝑ-
ticipes dulcedinis eorũ: ⁊ alios secum edifi
care possent: magis elegerũt egredi ad ali-
orum perfectum ⁊ maiorem eorũ gloriam q̄
soli esse: ⁊ nullos de gratia eis data confor-
tare. Sic etiam amici mei nunc quamuis
libenter soli vellent esse: ⁊ letari de dulcedi
ne quam habent: attamen egredi debent:
vt et alij ꝑticipes fiant gaudij eorũ. Sicut
enī temporalibus aliquibus abundans nõ vtit̃
eis solus sed committit alijs: sic etiā verba
et gratia mea nõ occultari debent sed dif-
fundi in alios vt et ipsi edificentur. I
Tribus enī generibus hominũ amici mei suc-
currere possũt. Primo damnatis. Secundo
peccatoribus scilicet cadentibus in pecca
ta et resurgentibus. Tercio bonis stanti-
bus. Sed potes querere: quomodo quis
potest succurrere damnatis: cũ indigni sunt
gratia: et impossibile est eis redire ad gra-
tiam? Ad quod ego volo respondere tibi ꝑ
exemplum. Sicut enim si in profundissi-
mum aliquod precipitium essent infinite
fosse: ꝑ quas qui in ꝓfundũ caderet necesse
esset vt descēderet. Si aliquis autē obstrueret
aliquā illarũ fossarũ: nõ tā ꝓfunde ꝓpter ob-
structionem descenderet: sicut aliter si nul
la fossa esset obstructa: sic etiam in damna-
tis est. Quis enī ex iusticia mea ⁊ malicia
eorũ indurata: ꝓfinito tēpe ⁊ prescito dānan
di sunt: leuius tamen supplicium fieret eis
si ꝑ aliquem a malis aliquibus refrenaren
tur: ⁊ incitarent̃ ad aliquod bonũ. Ecce q̄
misericors sum etiā in damnatos: quibus et
si misericordia diceret parcere: iusticia tñ ⁊
eorũ malicia ꝯtradicit. Secũdo possũt succur
rere cadentibus et resurgentibus: si docēt eos
quõ resurgant: ꝑcautos contra casum faci
unt: instruunt quõ ꝓficiant ⁊ cupiditatibus
suis resistant. K Tercio possunt profi
cere iustis et perfectis: Nunquid et ipsi ca-
dunt? Vtiq; sed ad maiorem eorũ gloriā ⁊
et dyaboli confusionem. Sicut enī miles in
bello leuiter ꝑcussus: amplius ex ꝑcussiõe
excitat̃: ⁊ ad bellũ fortius exacuit̃. Sic ele-
cti mei ex temptatiõe dyabolice aduersita
tis: amplius excitant̃ ad spūalē laborem ⁊
humilitatē: ⁊ eo feruentius ꝓficiunt ad coro
nam glorie acquirendā. Ergo verba mea ab
amicis meis nõ occultent̃: q2 audita gratia
mea amplius ad deuotõnē meā possũt excitari
¶ De secundo scilicet q̄ inimicus meus laborat
vt aurum meum videat̃ lutum ꝑ aliquā in
fidelitatē. Ideo cũ transcribunt̃ aliqua: ad
ducat scriptor in testimoniũ duos fideles:
vel vnum probate conscientie: ⁊ examina-
to ab eo quod scriptum est: transmittat ad
quos velit. Ne forte si absq; testimonio in
manus inimicorũ venerit: addat̃ eis aliq̄d
falsitatis: ex quo verba veritatis apud sim
plices possint denigrari. De tercio scilicet q̄ ini-
micus meus ponit in os amicorũ suorum:
vt resistatur auro meo. Ideo dicant amici
mei contradicentibus ista verba. In auro

verboȝ ostensorum non sunt nisi quasi tria verba. Docēt em̄ timere recte: diligere pie desiderare celestia sapienter. Probate verba et videte: ꝛ si aliter inueneritis contradicite.

Verba christi ad sponsam de via paradisi in sui aduentu aptata: ꝛ de ardenti eius charitate nobis ostensa in multas passiões a sui natiuitate vsq̄ȝ ad mortem ꝑ nobis sustinēdo: ꝛ qualiter nūc via inferni est lata: et via paradisi stricta. Capl'm XV

Mirarís quare talia loquor ꝛ tanta ostendi tibi. A Nunquid ꝓpter te solā: Non vtiq̄ȝ: sed ꝓpter alioȝ eruditionē et salutē: nā mundus erat quasi quedā solitudo: in qua nō erat nisi vna via: que deducebat ad ꝓximam abyssum. In abysso autē duo erant receptacula: vnū erat sic profundum ꝙ nullum habebat sub se fundum: in qd̄ qui descenderunt nunq̄ȝ ascenderunt. Secundū vo nō erat sic ꝓfundum vt primū: nec ita horribile: sed quicunq̄ȝ descenderunt in ipsum: sperabant sibi auxiliū: desideriū ꝛ dilationē quandā habebāt nō miseriaȝ: tenebras expiebant nō penas. Isti aūt qui habitabāt in isto scdo receptaculo: clamabāt quotidie ad quandaȝ ciuitatē optimā ꝓpe iacentē: que plena erat omnibꝫ bonis et delectationibus. Clamabant aūt valenter qꝛ sciebant viam ad ciuitatem quam sciebant. Sed solitudo ꝛ silua sic arta ꝛ densa erat: ꝙ pre densitate nec transmigrare: nec incedere valebant: sed nec fortitudinē ad ꝑparandam viam habebant. Sed quid clamabāt. Vere clamabant sic: O deus veni ꝛ da auxiliū: monstra viā ꝛ illumina nos: qui expectamus te. In alio em̄ non est salus nobis nisi in te. Iste clamor ascendebat in celum ad aures meas: iste me traxit ad misericordiam. B Ego aūt mitigatus clamore tanto: veni in solitudinem sicut ꝑegrinus. Sȝ anteq̄ȝ incedere ꝛ laborare inciperē vox ante me sonuit que dixit: securis iā posita ē ad arborē. Que fuit vox ista nisi iohēs baptista: qui ante me ī heremo missus clamabat. Securis ad arborē posita est: quasi diceret. Homo iam ꝑatus sit: qꝛ iam securis parata est: et venit ille quasi ꝑeparando viā ad ciuitatē: ꝛ extirpabat omnia obstacula. Ego aūt veniens ab ortu solis vsq̄ȝ ad occasum laboraui. i. ab incarnatiōe mea vsq̄ȝ ad mortē crucis: opatus fui salutē hoīs: fugiens in principio ingressionis in solitudinē istā: ꝓpter inimicos meos. s. herodē ꝑsequētē: tētatus a dyabolo fui: ꝛ ꝑsecutiones passus ab hoībꝫ. Deinde labores multiplices passus: comedebam ꝛ bibebam: ꝛ alias nature necessitates expleui absq̄ȝ peccato: ad fidei instructionē: ꝛ vere nature assumpte ostensionē. C Deinde viam ad ciuitatē scȝ celestē preparans: et cōtraria suborta extirpās. Aculei ꝛ spine acutissime pupugerunt latus meū: ꝛ acerbi claui vulnerauerunt manꝰ ꝛ pedes meos. Dentes mei et gene mee male cōtracte sunt. Ego autē patienter sufferēs nō retrocessi: sed eo feruentius ꝓcessi tanq̄ȝ animal qd̄ inedia cōfectum: cū conspicit hoīem lanceam cōtra se tendentē: irruit in lanceā ꝓpter desideriū viri: ꝛ quo plus hō lanceam in viscera aīalis intruserit: tanto plus aīal ꝓpter desiderium hoīs: seipm̄ econtra intrudit in lanceam: donec viscera ꝛ totū corpus ꝑfodiuntur. Sic ego tanta charitate arsi sd aīam ꝙ cum viderem oīa acerbissima tormenta ꝛ expirer: quo magis homo voluntarius fuit ad occidendū me: tanto plus ardentior eram ad patiendū ꝓpter salutē animarum. Sic igiť ego in solitudine ista mundi: in labore ꝛ miseria processi: ꝛ ꝑparaui viam in sanguine ꝛ sudore meo. Qui quidē mundꝰ bene solitudo dici potest: qꝛ ab eo omnis virtus deficiebat: ꝛ solitudo viciorꝫ remanebat: in quo nō erat nisi vna via: ꝑ quā oms ad infernū descendebāt: sed damnati ad dānationē: boni aūt ad tenebras solas. D Longum igiť future saluationis desiderium misericorditer audiēs: veni sicut pegrinus ad laborandū: ꝛ incognitus ꝑm potētiam ꝛ deitatē meā: preparaui viaȝ que ducit ad celum. Hanc viam amici mei videntes: ꝛ difficultates laboris mei ꝛ alacritatē animi cōsiderantes: gaudentes secuti sunt multi ꝛ multo tempore. Sed nūc vox immutata est q̄ clamabat estoto parati. Via mea immutata est: et succreuerunt iterū frutecta et spineta: cessaueruntq̄ȝ incedentes per eam. Via autem inferni aperta est et lata: et transeunt per eam plurimi. Attamen via mea ne esset omnino oblita: ꝛ neglecta: pauci amici mei pre desiderio celestis patrie: transeunt adhuc per eam quasi aues transmigrantes de rubo in rubum: ꝛ quasi occulte ꝛ pre timore seruientes: qꝛ ꝑ viam mundi transire omnibus iam videť felicitas ꝛ gaudiū. E Propterea quia via mea facta est arta: et via mundi lata: clamo nunc in solitudine: id est in mundo ad amicos meos: vt a via que ducit ad celū extirpent spinas et tribulos: ꝛ proponent viam meam incedentibus. Nam sicut scriptum est. Beati illi sunt qui non viderunt

me et crediderunt. Similiter felices sunt illi qui nunc credunt verbis meis: et ope ea complent. Ego quippe sum sicut mater decurrens filio suo erranti: que ei in via porrigit ei lumen vt videat iter: obuiat ei pre amore in via breuiando viam eius: et appropinquans amplectitur eū et gratulatur. Sic ego oībus reuertentibus ad me: et amicis meis occurrā cū charitate et illuminabo cor et aīam eorū ad diuinam sapientiam. Amplecti eos volo cum omī gloria et celesti curia vbi nō est celū subtus vel terra inferius sed dei visio: vbi nō est cibus et potus: sed diuina delectatio. Malis aūt spiritus via ad infernū: in quē ingredientes nunq̄ ascēdēt: carebunt eīm gloria et leticia: et implebunt miseria et opprobrio sempiterno. Ideo loquor verba ista et ostendo charitatē meam: vt reuertantur ad me qui auersi sunt: et recognoscant me creatorē suū quē obliti sunt.

Verba christi ad sponsam quare ei magis loquitur q̄ alijs ipsa melioribus et de tribus a christo sponse preceptis et de tribus prohibitis et tribus p̄missis: et de tribus consultis optimū documentum. Cap. XVI

Mirantur multi curte cum loquor tecū cum alijs qui me meliorem habent vitam et longiori tempore mihi seruierūt. Quibus p exemplū respōdeo. A Est dn̄s qui habet plures vineas: et in pluribus terrarū locis: et viniū cuiusq̄ vinee viuum sapit de terra illa in q̄ plantati est. Cum ꝓ vinū expressum fuerit: dn̄s vinearū quandoq; bibit de vino mediocri leniori: et n̄ de meliori. Qd̄ si forte aliquis videns et astantiū dixerit sic domino cur sic voluerit facere: Respōdebit dn̄s. q: hoc vinū magis sapuit sibi et dulcius fuit tūc tpis: nec ideo dominus meliora vina effundit et cōtemnit: sed et ea ad honorē et vtilitatē suam tpe p̄gruo reseruat: vnūq̄d̄q; ad quod tūc est aptū. Sic ego feci tibi. Ego multos habeo amicos: quorū vita dulcior est mihi melle: delectabilior oī vino: lucidior in conspectu meo sole. Attn̄ q: mihi sic placuit elegi te in spūm meum: nō q: tu illis es melior: aut eis comparāda vel meritis eorū dignior sed q: sic volui: qui de insipientibus facio sapientes: de peccatoribus iustos: nec q: tecū talem gratiam feci ideo eos cōtemno. Sz magis eos sc̄d aliam meam vtilitatē et honorem: put tunc iusticia exiget reseruabo Ideo humilia te in oībus: et non turberis nisi de peccatis tuis. Dilige omnes etiā q̄ te odire videntur et tibi detrahere: quia ipsi maiorem occasionē dant tibi ad coronā

B Tria precipio tibi facere. Tria precipio non facere. Tria p̄mitto tibi facere. Tria consulo tibi facere. Primo precipio tibi tria facere: sez nil desiderare nisi deum tuum. Secundo abijcere omnem superbiam et arrogantiā. Tercio odire in ꝑpetuum carnis luxuriam. Tria mando tibi nō facere. Primo nō diligere scilicet verba vana et scurrilia. Secundo excessum ciborum et aliarum rerum sup̄fluitatem. Tercio fugere mundi gaudium et leuitatem. Tria p̄mitto tibi facere. Primo moderatum somnū ad habitudinē bonam. Secundo temperatas vigilias ad corpis exercitationē. Tercio moderatum cibum ad corpis fortitudinem: et sustentationem. Tria consulo tibi. Primo laborem in ieiunijs et opibus bonis quibus promittitur regnum celorum Secundo ea que habes ad honorem dei disponere. Tercio consulo tibi cogitare duo continuo in corde tuo. Primo que feci pro te: patiendo et moriendo ꝓ te: hec cogitatō excitat charitatē ad deū. Secundo cōsidera iusticiam meam: et futurum iudiciū: hec incutit timorem in animo. Quartū demū est: quod et precipio et mando et consulo et p̄mitto: hoc est obedire vt teneris. Hoc p̄cipio quia deus tuus sum. Hoc mādo: vt nō aliter facias: quia dominus tuus sum: hoc p̄mitto tibi quia sponsus tuus sū: hoc cōsulo q: amicus tuus sum.

Verba christi ad sponsam qualiter deitas: virtus veraciter est nuncupanda. et de multiplici supplantatione hominis p dyabolum instigata: et de multiplici remedio ī homīs adiutorium per xp̄m addito et suppleto. Capitulum. XVII

Filius dei loquebatur ad spōsam dicens. A Credis tu firmiter: q hoc quod presbyter tenet in manibus sit corpus dei: Respondit illa. Ego credo firmiter: q sicut verbū missum marie factum est in ventre eius caro et sanguis: sic hoc quod nunc video in manibus sacerdotis credo esse verum deum et hominem. Cui respondit dominus. Ego sum idem qui loquor tecum eternaliter in deitate manens: et in vtero virginis humanatus: nō tamen amittendo deitatē. Deitas mea merito potest vocari virtus: quia in ipsa sunt duo. s. potentia potentissima a qua est omnis potentia. Scd̄o sapiētia sapiētissima: de qua et in q̄ est omnis sapiētia In ipsa quippe deitate oīa quecūq; sunt rationabiliter et sapienter ordinata sunt: nā non est vna titella in celo: que non est in

ca:et per eam constituta et preuisa. Non
vnus athomus in terra: nō vna scintilla ī
inferno est que eiꝰ cōstitutionē excedat: et
ꝙ ab eius se prescīētia se possit occultare.
B Nunquid miraris quare dixi vnaꝫ tit-
tellam in celo? ¶ Deniqꝫ sicut titella est ꝑ-
fectio verbi glosati: sic verbū dei ꝑfectio om-
niū ꝛ in honore omniū institutum. Quare
aūt dixi vnū athomū in terra: nisi qꝛ omīa
terrena transitoria sunt. Nec tñ illa quan-
tūcūqꝫ modica: dispositionē ꝛ prouidentiā
dei excedunt. Quare aūt dixi vnam scintil-
lam in inferno: nisi qꝛ in inferno nihil est ni-
si inuidia. Sicut enī scintilla procedit ab
igne: sic ab immūdis spiritibus ꝓcedit om-
nis malicia et inuidia: vt semꝑ ipsi ꝛ coruꝫ
fautores habeāt inuidiā: charitatē ꝟo nul-
lam. Ergo quia in deo est ꝑfecta scientia ꝛ
potentia: ideo vnumquodqꝫ sic dispositūꝫ
est: vt potentie dei nihil ꝓualeat: nec irra-
tionabiliter aliq̄d causari potest factum: sꝫ
oīa rationabiliter facta sunt: sicut vnicui-
qꝫ rei congruebat. Deitas igiꝰ qꝛ veraciter
virtus nuncupari pōt: virtutē suam maxi-
mā ostendit in creatōne angeloꝝ. Creauit
quippe eos sibi in honorem: ꝛ sibiipsis ī de-
lectationē: vt charitatē haberent ꝛ obediē-
tiam. Charitatē qua nihil diligerēt nisi de-
um: obedientiā qua deo in omnibus obedi-
rent. Cōtra hec duo quidaꝫ angeloꝝ male
errantes: male mouerūt voluntatē suam.
Verterunt quippe voluntatē suaꝫ directe
contra deum ita ꝙ virtus erat eis odiosa:
ꝛ ideo qḋ erat deo contrariū eis erat charꝫ.
Et ex isto inordinato motu meruerunt ca-
sum. Non ꝙ deitas eū ipsis creasset: sed qꝛ
ipsi ex inordinatione scientie sue sibiipsis ꝓ-
curauerunt eundē casum. C Cū er-
go vidisset deus in exercitu suo celesti dimi-
nutionē: ex ꝓprio vicio ipsoꝝ factā: fecit ite-
rum deitas virtutem suam: nā creauit ho-
minē cū corpore ꝛ aīa: eidem ꝟo dedit duo
bona. s. libertatē faciēdi bona: ꝛ omittendi
mala: qꝛ cū plures angeli creari nō deberēt
iustū fuit vt hō haberet libertatē ascēden-
di si vellet: in dignitatē angeloꝝ. Anime eti-
am hominis deus dedit duo bona: rationē
scꝫ discernendi ꝯtraria a contrariis: ꝛ meli-
ora ab optimis. Secundo dedit fortitudi-
nē in bono standi. Cūqꝫ istaꝫ charitatē dei
ad hominē videret dyabolꝰ: cogitauit secū
ex inuidia sic. Ecce deus quoddā nouum fe-
cit: quod in locum nostrum potest ascende-
re: et pugnando vincere quod nos negligē-
ter reliquimus. Si poterimꝰ illud supplā-
tare et decipere: deficiet a pugna: et tūc ad
tantam dignitatem non ascendet. Deindē

excogitato consilio deceptionis deceperūt
ex malicia sua primum hominē: et in eum
ex iusticia permissione mea preualuerunt
Sed quomodo vel quando victus est ho-
mo? Vtiqꝫ: quando dimisit virtutem ꝛ fe-
cit prohibitum. Quando magis delecta-
bat ꝑmissio serpentis q̄ꝫ obedientia mea.
D Propter hanc igiꝰ inobedientiaꝫ nō
debebat esse in celo: qꝛ ꝯtempsit deum: nec
etiam in inferno: quia anima succurrente
ratione considerabat diligenter quid fecit
ꝛ assumpsit sibi contritōnem pro commis-
so. Propterea virtuosus deus considerās
miseriā hominis: disposuit ei quasi vnā cu-
stodiam ꝛ locū captiuitatis: vt in ea homo
experireꝰ infirmitatem suam: ꝛ lueret ino-
bedientiam suam: donec mereretꝰ ascende-
re ad dignitatē quā amisit. Hoc iterum ꝑ-
pendens dyabolus: voluit interficere aīaꝫ
hominis per ingratitudinem. Et immit-
tens stercus suum in animam: sic obnu-
brabat intellectuꝫ eius: ꝙ nec habebat dei
charitatem nec timorem. Obliuiscebatur
quippe iusticia dei: ꝛ iudicium eius cōtem-
nebatur: ꝛ ideo non timebatur: et dabatur
obliuioni bonitas dei ꝛ donum eius. Et iō
tunc non diligebaꝰ: sed sic obumbrata con-
scientia miserabiliter stabant homines: et
miserabilius ceciderunt. Quis ꝟo sic dis-
positus erat homo: nō tamen adhuc desti-
it virtus dei: immo ostendit misericordiaꝫ
suā ꝛ iusticiaꝫ. Misericordiam qꝛ ostendit
hoibus. s. ade ꝛ aliis bonis: ꝙ tēpore diffini-
to obtinerent auxilium: ꝑ quod seruoꝝ di-
lectio ad deū excitabaꝰ. Ostendit ꝛ iusticiā
scilicꝫ in diluuio sub noe: ꝑ qḋ timor dei in
cordibus infundebaꝰ. E Post hec aūt
dyabolus nō destitit adhuc iterū inquieta-
re hominē: sed duabꝰ maliciis aliis aggres-
sus est eum. Primo īmisit ei ꝑfidiam. Se-
cundo desperationē. Perfidiā ne crederēt
homines verbo dei: ꝛ vt mirabilia eius fa-
to deputarent. Desperationē ꝟo: ne spera-
rent salutem et glorie amisse adeptionem
Contra hec duo deus virtuosus nō destitit
alia duo remedia apponere. Nam ꝯtra de-
sperationē dedit spem: nominans nomen
abrae: ꝛ ꝓmittēs se de semine eius nascitu-
rū: qui ad amissaꝫ hereditatē reduceret eū
ꝛ eiꝰ fidei seq̄ces. Insuꝑ et instituit ꝓphas.
quibus modū redēptionis ꝛ loca ꝛ tpa pas-
sionis sue ostendit. Contra secundū. s. ꝯtra
ꝑfidiā: loquebaꝰ deus moysi: ꝛ ondit ei legē
ꝛ voluntatē suā: ꝛ verba sua signis ꝛ operi-
ribus adimplebat. Hiis impletis nec ad-
huc malicia dyaboli destitit: sed hominem
ad deteriora semper instigās: immisit cor-

di eius alia duo. Primo .s. cogitare legẽ ni-
mis intolerabilem: ꝛ inquietari in eius ob-
seruatione. Secundo imisit ei ꝙ quasi in-
credibile videreť: ꝛ nimis difficile ad credẽ-
dum: ꝙ deus ex charitate vellet mori: et ex
charitate tribulari. F Contra hec duo
deus iterum alia duo remedia dedit. Pri-
mo ne homo inquietareť in legis duricia:
misit filium suũ in virginis vterũ: q̇ assum-
pta humanitate cõpleuit ea que legis erãt
ꝛ deinde ipsam legez mitigauit. Contra se-
cundum ostendit deus ꝟtutẽ maximã: naz
mortuus est creator pro creatura: iustus ꝓ
impijs: tribulatus est innocens vsqꝫ ad vl-
timũ punctũ: sicut ꝑ ꝓphetas fuit ꝓpheta-
tum. Nec adhuc cessauit nequitia dyaboli:
sed erexit se adhuc contra hoĩem alia duo
immittendo. Primo eñ immisit cordi eiꝰ
vt verba mea habereň ꝓ derisione. Secũ-
do vt opa mea quasi dareňť obliuioni. Cõ-
tra hec duo: virtus dei iterũ incipit demõ-
strare alia duo remedia. Primo vt verba
mea reducanť in honorẽ: ꝛ opa mea ad imi-
tatõnẽ assumanť. Ideo dixit te deus ĩ spi-
ritum suũ: ꝛ ostendit ꝑ te voluntatẽ suam
in terra amicis suis specialiter ꝓpter duo.
Primo vt misericordia dei ostendať: qua
reuocari addiscant homines ad memoriaz
charitatis ꝛ passionis dei. Secundo vt iu-
sticia dei attendať: ꝛ seueritas iudicij inci-
timeať. G Propterea dic isti: vt qꝛ mi-
sericordia mea iam venit: pferat eã in lucẽ
vt discant hoĩes querere misericordiã: ꝛ de
iudicio sibi precauere. Insuꝑ dic ei: ꝙ licet
verba mea scripta sint: tñ priꝰ annunciari
debent: ꝛ sic venire in opera. Sicut ꝑ exem-
plum intelligere poteris. Cum moyses ac-
cepturus esset legẽ: preparata erat virga ꝛ
dolate tabule. Nõ tñ fecit miracula cũ vir-
ga anteq̄ꝫ necessitas esset: ꝛ tempus reqre-
bat: veniẽte ꝟo tpe acceptabili: tũc ostensa
sunt miracula: ꝛ verba mea opibus declara-
ta. Silr̃ et veniẽte noua lege: primo corpꝰ
meũ crescebat ꝛ ꝓficiebat ad etatẽ debitã:
deinde verba audiebanť. Attamẽ licet ver-
ba audiebanť: nõ tñ habebant in se vim et
fortitudinem: anteq̄ꝫ venerũt opera. Nec
complectionẽ habebant: anteq̄ꝫ ꝑ passionez
cõpleui omnia que de me erant ꝓphetata.
Sic etiã nunc est. Nam licet verba chari-
tatis mee scripta sint: ꝛ portari debent in
mundũ: non tamen vim habere poterunt
anteq̄ꝫ in lucem plenariam venerunt.

De tribus mirabilibus que christus fe-
cit cum sponsa: ꝛ quomodo visio angelorũ
ꝓpter pulcritudinẽ: ꝛ visio demonũ ꝓpter
turpitudinem est intolerabilis in sua essen-
tia et quare dignatus est christus talem vi-
duam hospitari. Cap. XVIII.

Ria mirabilia tecuz feci. A Vides eñ spũalib' ocu-
lis. Tu etiã audis spũalib' aurib'.
Tu sentis corꝑali manu spũm meũ in tuo
viuenti pectore. Visio quã vides nõ tibi vi-
deť sicut est. Si eñ videres spũalem pul-
critudinem angeloꝝ ꝛ animarũ sanctarũ:
corpus tuũ nõ sufficeret videre: sed rumpe-
reť quasi vas corruptum ꝛ putridũ: ꝓpter
gaudium aĩe ex visione. Si aũt videres de-
mones sicut sunt: aut viueres cũ nimio do-
lore: aut morereris ꝑ subitaneã mortẽ: pro-
pter terribilẽ visionẽ eoꝝ. Ideo videnť ti-
bi spũalia quasi corꝑalia. Angeli et aĩe vidẽ-
tur tibi in silitudine hoĩm qui habent vitã
ꝛ aĩam: qꝛ angeli viuunt cum spũ suo. De-
mones videnť tibi in forma que est ad mor-
tem ꝛ mortalis: vt in forma animaliũ vl' a-
liarum creaturarũ. Illa eñ habẽt morta-
lem spim: qꝛ moriẽte carne moriť spũs: dya-
boli aũt nõ moriunť in spũ: sine fine enim
moriunť ꝛ sine fine viuũt. Spũalia ꝟo ver-
ba cum similitudine tibi dicunť: spũs eniz
tuus aliter nõ põt capere. Inter oĩa autẽ
est istud mirabilius: ꝙ spũs meus in corde
tuo sentitur moueri. B Tunc illa re-
spondit. O domine mi ꝛ filius virginis: q̄-
re dignatus es tu tam vilẽ viduã hospita-
ri: que sum pauꝑ in oĩbus bonis opibus: et
modica in ꝯscientie intellectu: ꝛ ꝯsumpta
in omni pctõ: longitudinitate tpis. Cui ille
respondit. Ego habeo tria. Primo ego pos-
sum pauperẽ ditare: insipientẽ ꝛ modici in-
tellectus facere sufficientem et intelligen-
tem. Ego sufficio etiaz antiquum renoua-
re ad iuuẽtutem. Sicut eñ fenix compor-
tat in vallem stipulas siccas: inter quas cõ-
portat stipulas vniꝰ arboris: que exterius ẽ
sicca ex natura: ꝛ intus calida: in quam pri-
mo venit calor radij solis ꝛ incendiť. Dein-
de ex ipsa oẽs stipule accenduť. Sic opor-
tet te congregare virtutes: quibus a' pecca-
tis renouari possis. Inter quas vnum lig-
num habere debes qð interius est calidũ
et exterius siccum: id est cor quod purum
sit et siccatum exterius ab omni mundi de-
lectatione: et interius plenum omni chari-
tate: vt nihil velis nihil desideres: nisi me.
Tunc in hoc primo veniet ignis charita-
tis mee: ꝛ sic incenderis omnibus virtuti-
bus: in quibus cõcremata ꝛ a peccatis pur-
gata: resurges quasi auis renouata: deposi-
ta pelle delectationis.

Verba christi ad sponsaz qualiter deus

loquiť amicis suis ꝑ suos predicatores ⁊ ꝑ tribulationes et quomodo christus ꝑ apiū possessorē ⁊ ecclesia ꝑ alueolum ⁊ christiani ꝑ apes designanť: ⁊ qualiter mali christiani inter bonos ꝑmittūť viuere. Ca. XIX

Ego sum deus tuus.

e A Spiritus meus introduxit te audire et videre: ⁊ sentire. Audire verba mea: videre similitudines: sentire spiritum meū cum gaudio et deuotione anime. In me est omnis misericordia cum iusticia: et in iusticia misericordia. Ego sum sicut ille: qui videt amicos suos cadere a se in viam vbi chaos horrendum est: de q̄ impossibile est cōsurgere. Quibus amicis loquor: ꝑ eos qui habent intelligētiā scripture. Loquor ꝑ flagella: precaueo eos de periculo eorū. Sed ipsi econtra vadunt in inuium nō curātes de ꝟbis meis. Verba mea non sunt nisi quasi vnū verbum: hoc est cōuertere peccatorem ad me. Vadis enī periculose: q2 insidie sunt in via: et ꝑ tenebris cordis tui a te quales sunt absconduntur. Hoc verbum meū contemnitur: hec misericordia mea negligitur. Verūtamen q̄uis sic misericors sum q2 eos peccantes moneo tamen ita sum iustus: q2 etiā si omēs angeli traherent eos: nō possent conuerti: nisi ipsimet mouerint voluntatē suam ad bonū. Si ꝟo ipsi voluntatē ad me verterint: ⁊ affectu in me consenserint: nō omnes demones eos retinere possunt. B Est vermis quidam qui dicitur apis in possessione domini sui. Que apes regi suo: id est asilo: triplicem reuerentiā exhibent: ⁊ ab eo triplicē virtutem habent. Primo apes portant ad regē suum omnē dulcedinē quam possunt acquirere. Secundo stant ad nutum eius et exeunt: et quocunq3 volant et quocunq3 ꝓcesserint: semꝑ charitas ⁊ amor eorū est ad regē. Tercio sequunť eū: et stabiliter ei inherēdo obsequunť. Pro his trib3: apes habēt a rege suo triplex bonū. Primo ex voce eius habent certū tp̄s exeundi ⁊ laborandi. Secundo habent ab eo regimē ⁊ mutuam charitatē. Ex eius ꝙppe p̄ntia ⁊ principatu: et ex eius charitate quā ipse habet ad eas ⁊ ipse ad eū: vnaqueq3 coniungiť charitate cū alia vnaqueq3 de alia ⁊ ex alterius profectu gratulať. Tercio ex charitate mutua ⁊ gaudio capitis sui: fructifere fiūt. Sicut enī pisces in mari colludēdo emittūt oua sua: q̄ cadētia i mari fructificāt. Sic apes ex mutua charitate: ⁊ dilectione capitis sui ⁊ gaudio fructifere fiunt: et q̄2 charitate mirabili ⁊ virtute mea: ꝓgrediť quoddam semen quasi mortuum: et bonitate mea habebit vitā.

C Dominus ꝟo id est possessor apum: sollicitus de eis loquiť seruo suo. Serue inquit meus: mihi videť q2 apes mee quedam infirme sunt: ⁊ nihil volantes. Respondit seruus. Huius infirmitatis non habeo intelligentiam: sed si sic est quero quō possum hec scire? Rn̄dit dominus. Ex tribus signis harū infirmitatē seu defectum colligere poteris. Primo quia inualide sunt ⁊ desides in volatu: ⁊ hoc ꝓuenit q2 amiserunt regem suū: a quo solatiū ⁊ firmitatē deberent habuisse. Secundo q2 incertis ⁊ indispositis exeūt horis: ⁊ hoc est: q2 de voce capitis nullum habent signū. Tercio q2 nullam charitatē habent ad alueolū: ideo vacue redeūt satiantes se: ⁊ nihil dulcedinis vnde in futurū viuāt reportātes. Apes ꝟo q̄ sunt sane ⁊ habiles: sunt stabiles in volatu ⁊ fortes. Tempus exeundi ⁊ redeundi habent debitū: reportantes cerā ad cōstruendum loca sua: mel ꝟo ad fruendū. Tūc respondit seruus dn̄o. Si ergo inutiles sunt ⁊ infirme: cur diutius pateris eas ⁊ nō interficiunť?

D Respōdit dn̄s. Ego ꝑmitto eas viuere triplici de causa: q2 triplex seruiunt comodum: sed nō virtute sua. Primo occupant loca preparata: ne venientes bruci occupēt loca vacua: conturbando alias bonas ⁊ vtiles apes. Secundo vt alie apes fructifere fiant: ex malarum apum malicia fructuosiores et sollicitiores in laborando. Quando enī fructifere apes: vidēt infructuosas: ⁊ malas apes laborare ad cupiditatis proprie solam repletionem: tanto fiunt in congregando ad regem suū sollicitiores: q̄ malas viderint ad solam cupiditatē feruentiores. Tercio valent bonis apib3 ad mutuam defensionē. Est enim vermis quidā solitus comedere apes: quē apes intelligentes venire omnes cōiter odiunt eum: et licet male apes impugnant et odiunt eum ꝓpter inuidiam: et pro vita sua tuenda: bone ꝟo ex charitate ⁊ iusticia: mutuo tamen ad expugnationem vermis laborant bone apes ⁊ male. Alioquin si omnes apes male subtracte essent: bone ꝟo sole remanerent: citius in eas vermis q2 pauciores eēnt ꝓualeret. Et ideo inquit dominus suffero apes inutiles. Verumtamen cum autumnus venerit: prouidebo apibus bonis ⁊ sepabo eas a malis: que si modo extra alueolum relinquerenť: morerenť frigore. Si ꝟo intra fuerint ⁊ non cōgregauerint fame ꝑiclitabūtur: quia neglexerunt congregare cū potuerūt. E Ego dominus creator omnium Ego sum possessor et dominus apū istarū.

Ego ex intima charitate ⁊ sanguine meo: fundaui mihi alueolum apum. i. sanctā ecclesiam: in qua xp̄iani ꝑ vnitatē fidei ⁊ mutue dilectionis: congregari deberent ⁊ morari. Horum loca sunt coꝝ corda: in quibꝰ dulcedo cogitationū bonarum ⁊ affectōnū habitare deberet: que trahi deberet ex consideratione charitatis mee in creādo: et ex redemptione mea: ⁊ patientia in supportādo: ⁊ ex misericordia mea in reuocando seu renouando. In hoc alueolo. s. sancta ecclesia: duo sunt genera hoīm tanq̄ȝ duo genera apum. Primi sunt mali christiani: q̄ nō congregant mihi sed sibiipsis: qui vacui recedunt ⁊ nesciunt caput: qꝛ stimulū habent pro dulcedine: cupiditatem pro charitate. Bone vero apes boni christiani sunt: hi exhibent mihi triplicem reuerentiam. Primo habent me pro suo capite ⁊ domino: offerētes mihi mel dulcedinis. i. opera charitatꝫ que mihi sunt suauiora: et sibiipsis vtiliora. Secundo stant ad voluntatem meam: horum voluntas est ꝓm voluntatē meā: cogitatio tota ad meā passionē: opatio tota ad meū honorē. Tercio sequunt̄ me. i. obediunt mihi in omnibꝫ vbicunq̄ȝ fuerint: siue extra siue intra: siue in tribulatione siue in leticia: sꝑ cor coꝝ est cū corde meo. F Ideo triplicem virtutē habent a me. Primo ex voce virtutis ⁊ inspiratiōis mee: tēpus debitū ⁊ certū habent. s. noctē tp̄e noctis: ⁊ lucē tp̄e lucis. Necnon ⁊ noctem mutant in lucē. i. gaudiū mūdi: in eternū gaudium: ⁊ casurū gaudiū in perpetuam felicitatē. Hi in omnibꝫ sunt rationabiles: qꝛ p̄sentibus vtunt̄ ad necessitatē: stabiles in aduersitatibus: cauti in ꝓsperitate: moderati in cura carnis: solliciti ⁊ circumspecti in agendis. Secundo sicut bone apes mutuam habent charitatē. Ita et ipsi omnes vnū cor habent ad me: ⁊ proximū diligunt tanq̄ȝ se: me aūt sup oīa ⁊ sup seipsos. Tercio sunt a me fructiferi. Quid vero est fructificare: nisi spiritum meū sanctum habere ⁊ eo impleri? Quicūq̄ȝ em̄ eū nō hꝫ: et q̄ eiꝰ caret dulcedine: infructuosus est ⁊ inutilis ipse cadit ⁊ adnihilat̄. Spiritus vero sanctꝰ accendit illum quem inhabitat charitate diuina: aperit intelligentie sensum: Extirpat superbiam ⁊ incontinentiā: excitat mētem ad dei honorem mundiq̄ȝ contemptū. Hunc spiritum apes infructifere nesciunt et ideo contemnūt regimen: refugiunt vnitatem ⁊ charitatis societatē. Vacue sunt in bonis operibus: mutant lucem in tenebras: consolationem in luctum: gaudiū in dolorē. G Veruntamen ꝓpter tria patior eas viuere. Primo ne in spacia preparata ingrediātur bruci: id est infideles. Si enim mali homines insimul subtraherentur: pauci remanerent boni: ꝓpter quoꝝ paucitatem infideles: quia plures sunt ingrederentur ad eos: ⁊ cohabitantes eis nimium molestarent. Secundo tolerantur ad bonorum probationem. Ex maliciis q̄ppe malorum: probatur bonorum cōstātia. Nam in aduersitate ostenditur quantum quisq̄ȝ patiens est. In prosperitate vero q̄ntum quisq̄ȝ constans est ⁊ moderatꝰ. Quia ergo vicia quandoq̄ȝ subrepūt iustis: ⁊ virtutes frequenter extollunt: ideo ꝑmittuntur mali viuere cum bonis: ne boni dissoluantur nimia leticia vel dormitēt accidia. et vt frequenter habeant ad deum oculos. Vbi enim minor est pugna minor datur ⁊ merces. Tercio tolerant̄ ad auxiliū: ne gētiles vel inimici alij īfideles noceāt: sꝫ timeant eo magis: quo plures fuerint qui vidētur boni. Et sicut boni resistūt malis ex iusticia cum diuina charitate: sic et mali pro sola vita tuenda ⁊ ira dei vitāda. Et sic omnes mali ⁊ boni adiuuāt se inuicem: vt mali ꝓpter bonos supportentur: boni vero propter maliciam malorū sublimius coronentur. H Custodes vero apum hi sunt prelati ecclesiarum. et principes terre boni siue mali. Ad bonos vero custodes loquor q̄s et ego deus et custos eorum ammoneo: vt custodiant apes meas. Considerēt em̄ exitum earum et ingressum. Attendant si fuerint infirme vel sane. Quod si forte discernere nesciunt: ecce tribus signis dico eis q̄modo cognoscant. He apes inutiles sunt: que sunt segnes in volatu: indisposite tempore: vacue in apportatiōe dulcedinis. Segnes in volatu sunt illi: qui plus curant de temporalibus q̄ȝ eternis: plus timent mortem corporis q̄ȝ anime: qui sic loquitur secum dicens. Cur debeo habere inquietudinem: cum possim habere quietem? Cur debeo me dare morti cum possim viuere? Nō considerantes miseri qꝛ ego rex glorie potentissimus: assumpsi in me impotentiam. Sum etiam quietissimus ⁊ ipsa vera quies: et tamen assumpsi pro eis inquietudinem: quos et morte mea liberaui. Illi vero indispositi sunt tempore: quorum affectus querit terrena. Quorum locutio ad scurrilia. Quorum opus ad propriam vtilitatem. Quorum tempus tale est: quale q̄rit corpus. Illi autem charitatem non habent ad alueoluꝫ: nec etiaꝫ congregāt dulcedinem: quia opera quedam faciunt mihi bona: sed tm̄ ex timore supplicij. Qui li

cet opera quedam pietatis habent: non tamen relinquunt ꝓpriam voluntatem ⁊ peccatum. Qui sic habere volunt deum: vt tamen nec mundū relinquant: nec aliquē defectū ⁊ turbationē patianꝛ. I Isti tales vacuis pedibus currunt in domū: q2 currunt sed indiscrete: volāt sed nō charitate debita. Propterea cū autūnus venerit: id est tp̄s sepationis. Apes inutiles sepabuntur a bonis: que pro amore sui et cupiditate: fame eterna cruciabunꝛ. Pro contemptu ꝟo dei ⁊ tedio boni: nimio frigore dissoluenꝛ: sed nō ꝯsumenꝛ. ¶ Veruntamē amici mei de triplici malicia malarū apum sibi cauere debent. Primo ne putredo earū veniat in aures eoꝝ: q2 venenate sunt. Ablato quippe melle vacue sunt a dulcedine: ꝑ qua abundant amaritudine venenata. Secundo caueant pupille oculoꝝ suorum ꝑ alis earū q2 acutissime sunt quasi acus. Tercio seruēt corpus suū ne nudū sit pro caudis eaꝝ: habent em̄ aculeos quibꝫ amare nimis pungūt. Quid aūt ista significēt sapientes sciunt exponere: qui mores eaꝝ attendunt ⁊ affectus. Qui ꝟo nesciunt intelligere timeant periculum: fugiant consortium eaꝝ ⁊ exempla. Aloquin addiscēt experiendo: que nō nouerunt audiēdo. K Deinde loquebaꝛ mater. Benedict9 sis tu fili mi: qui es ⁊ qui eras ⁊ eternaliter eris: miscđia tua dulcis est ⁊ iusticia tua magna. Mihi videꝛ fili mi ꝑ similitudinē loquēdo: ꝙ nunc sic tecum est: quasi ꝙ quedā nubes ascenderet in celum: hanc ꝟo precederet lenis aer. In nube aūt apparuit quasi quoddam tenebrosum: sed qui erat extra domū sentiens lenitatē aeris: eleuauit oculos et vidit nubem tenebrosam: ⁊ ꝯsiderans secū ait. Obscuritas istius nubis videꝛ mihi significare futurā pluuiaz: et mox sano vsus consilio festinauit in latibuluz: a pluuia se abscondens. Alij ꝟo qui erant ceci: vel qui forte nō curabant parui pendentes lenitatem aeris: nec formidantes obscuritatem nubis: experiebātur hoc quod nubes significabat. Que quidem nubes excrescens ꝑ totum celū: venit cum maxima cōmotione ⁊ igne impetuoso: tanq3 forti ꝙ ad commotionē eius exibat vita. Ad ignē ꝟo oīa ꝯsumebanꝛ interiora hoīs ⁊ exteriora: ita ꝙ nihil remaneret. L Hec nubes fili mi verba tua sunt: que multis tenebrosa videntur ⁊ incredibilia: q2 nō multotiēs audita: quia idiotis ministrata: nec signis declarata. Hec verba precedit petitio mea: ⁊ misericordia tua qua misereris oībus: ⁊ allicis quasi mater oēs ad te. Hec misericordia lenis est quasi aer lenissimus in patientia et sufferentia ⁊ calida est in charitate: qua ꝓuocantes te ad iram mones ad miscđiaz ⁊ offers cōtemptoribus pietatē. Ergo omnes qui audierint verba hec eleuēt oculos ⁊ videbunt in intelligentia vnde ꝓcesserit verba. Inquirant si sonuerūt misericordiam et humilitatē. Attendāt si sonant presentia an futura: veritatē an falsitatē: ⁊ si vera inuenerint fugiāt ad latibulū .i. ad veram humilitatē cum diuina charitate: nā cum iusticia venerit: tūc ꝓ timore sepabiꝛ aīa a corpe: animam ꝟo claudet in se ignis ⁊ ardebit interius ⁊ exterius. Ardebit q̄dē sed nō cōsumeꝛ. Propterea ego regina misericordie clamo ad habitatores mūdi: eleuent oculos ⁊ videant miscđiam. Ego moneo ⁊ rogo quasi mater: consulo quasi dn̄a. Cū ei venerit iusticia: impossibile erit resistere. Ergo credite firmiter ⁊ respicite: ꝓbate in cōscientia veritatē: mutate voluntatem: ⁊ tunc q̄ ostenderit verba charitatis: ostendet ⁊ opera ⁊ signa charitatis. M Deinde filius mihi loquebaꝛ dicens. Ostēdi tibi supra de apibus ꝙ habēt triplex bonū de apiastro suo. Dico tibi nunc: ꝙ tales apes deberent esse illi crucesferi: quos in illis finibus terraꝝ xp̄ianoꝝ posui. Sed iam ipsi pugnant ꝯtra me: nam de animabꝫ non curant: nō compatiunꝛ corporibus: cōuersorum ad fidē catholicam ⁊ ad me de errore. Opprimūt em̄ eos laboribus: priuāt libertatibꝫ: in fide nō instruūt eos: sacramētis priuant: ⁊ cū maiori dolore mittūt eos ad infernuz: q̄3 si starent in suo assueto paganismo. Nec etiā pugnāt nisi vt dilatent supbiam suam: ⁊ augeant cupiditatē suaz. Ideo veniet eis tp̄s quo confringenꝛ dentes coꝝ: manus dextra mutilabiꝛ: ⁊ subneruabiꝛ dexter pes eoꝝ: vt viuant ⁊ seipsos cognoscant.

Verba querimonie dei de tribus q̄ nūc ꝑ mundū transeunt: ⁊ qualiter deus elegit tres status ab initio. s. clericoꝝ: defensorū: et laboratoꝝ: ⁊ de pena hominibꝫ ingratis parata ⁊ de gloria gratis illata ⁊ ꝯcessa hominibus. Cap. XX

Videbaꝛ exercit9 celestis magnus: ad quē dn̄s locut9 est dicens. A Licet oīa videtis ⁊ scitis in me: tamen q2 mihi sic placet: conqueror corā vobis de tribus. Primo ꝙ apiaria illa suauissima: q̄ in celo ab eterno edificata sunt: de quibus apes ille inutiles exierunt vacua sunt. Secundo ꝙ abyssus illa insatiabilis: cui non lapides nō arbores:

resistunt: semp apts est: in quam anie: de-
scendūt sicut nix de celo in terrā. Et sicut
a facie solis nix dissoluit in aquam: sic anie
ad magnitudinē supplicij dissoluentur ab
omni bono: et renouant ad omnem penā.
Tercio conqueror: ꝙ pauci sunt qui atten-
dunt vacuitatē locorū: de quibus ꝑuarica-
ti sunt angeli mali ꝛ animarū casum: ideo
merito cōqueror. ¶ Ego eñ ab initio elegi
tres viros: ꝑ quos intelligo triplicē statuꝫ
in mūdo. Primo elegi clericū q̄ clamaret
voluntatē meam voce: et ostenderet ope:
Secūdo defensorem elegi: q̄ amicos meos
defenderet vita sua: et paratus esset ꝓ me
ad omnem laborē. Tercio elegi laboratorē
qui laboraret manibꝫ suis: vt pasceret cor-
pora labore suo. B Primus scꝫ cleri-
cus nunc factus est leprosus et mutus: qꝛ
omīs qui querit in clerico videre pulcritu-
dinem morū et virtutū: recurrit retro: tur-
bat visu: et abhorret accedere ad eū: ꝓpter
lepram supbie et cupiditatis sue. Si vero
querit eū audire: mutus factus est ipe cle-
ricus a laude mea: et garrulus ad laudē ꝓ-
priam. Quō ergo tunc aperietur via ad tan-
tam suauitatē acq̄rendaꝫ: si ille debilis est
qui deberet ꝓcedere: et si ille mutus ē qui
deberet clamare: quō tūc audietur suauitas
illa celestis? Scōs scꝫ defensor trepidat in
corde: vacuus est manibus: qꝛ trepidat ꝓ
scandalo mūdi et amissione honoris eius.
Vacuus ē manibus: qꝛ nulla diuina opa fa-
cit: sed oīa que facit facit ꝓ mūdo. Quis ḡ
tūc defendet populū meū: si ille qui caput
deberet esse timet? Tercius ē velut asinus
qui caput inclinat ad terrā: et stat q̄tuor
pedibꝫ iunctis simul. Vere sicut asinus est
populus: qui nulla desiderat nisi terrena: q̄
negligit celestia et querit caduca. Ipse q̄si
quatuor pedes habet: qꝛ modicā habet fi-
dem ꝛ vacuā spem. Tercio nulla opa bona
Quarto voluntatē completam ad pctm̄.
Inde os gule et cupiditati semp apertum
stat. Ecce amici mei: quomō per tales pōt
abyssus illa insatiabilis minui: quomō sa-
nus poterit impleri? C Tunc rn̄dit
mater dei. Bn̄dictus sis tu fili mi: q̄rimo-
nia tua iusta est. Ego ꝛ amici tui: nō habe-
mus ad te ꝓ humano genere aliquā excu-
sationem nisi vnum verbū: in quo saluari
potest. Hoc est: miserere iesu xpe fili dei vi-
ui. Hoc ego clamo: hoc ꝛ amici tui. Respō-
dit filius. Verba tua sunt suauia in auribꝫ
meis: sapiunt delectabiliter in ore: intrāt
cum charitate in cor. ¶ Ego habeo vnum
clericū et vnum defensorem et vnū rusticū
Primus est delectabilis sicut sponsa: quā
sponsus honestissimus cū diuina charita-
te toto desiderio desiderat: huius vox erit
sicut vox que ex clamore et collocutiōe re-
sultat in siluis. Secūdus erit paratus da-
re vitā suam ꝓ me: non timebit mundi ob-
probriū. Hūc ego armabo armis spiritus-
sancti. Tercius habebit tam firmā fidem
ꝙ dicet sic. Taꝫ firmiter credo quod quasi
videam que credo: spero etiā omnia que ꝓ-
miserat deus: voluntatē habebit faciendi
bona et ꝑficiendi in bono ꝛ omittere mala
In os primi hoīs dictorꝫ trium ponā tria
verba que clamabit. Primo clamabit: qui
habet fideꝫ faciat ope que credit. Secūdo
qui sperat firmiter: stabilis sit in omni bo-
no. Tercio qui diligit ꝑfecte ꝛ charitatiue
desideret feruenter videre que diligit. Se-
cundus erit quasi leo fortis in laborando
in insidijs p̄cauendis: sollicitus et stabilis
in ꝑseuerando. Tercius erit sapiens sicut
serpens: qui stabit in cauda et caput leua-
bit ad celum. Isti complebūt voluntatem
meam: hos sequent alij. Et lꝫ tres nomino
et ꝑ eos tñ plures intelligo. ¶ Deinde lo-
quebat ad spōsam dicēs. Sta stabilis noli
sollicitari de mūdo: nō de obprobrio: quis
qui omīa obprobria audiui ego sum deus
tuus et dominus.

Verba ꝟginis gloriose ad filiam do mō
xpm de cruce deponendi et de suis: amari-
tudine ꝛ dulcedine in filij passione: et qua-
liter aīa per virginē et amor dei et mūdi
ꝑ duos iuuenes designant: et de conditio-
nibus quas aīa debet habere tanq̄ꝫ virgo.
Cap. XXI.

Maria loquebatur

MA Quinq̄ꝫ cogitare debes filia
mea. Primo: ꝙ omīs membra filij
mei in morte diriguerūt et frigescebant: ꝛ
sanguis qui de vulneribꝫ eius in passione
effluxit: membris oībus adhesit coagula-
tus. Secūdo ꝙ in corde pūctus erat tam
amare et imisericorditer: ꝙ pungens non
destitit donec lancea attigit costā: ꝛ ambe
ptes cordis essent in lancea. Tercio cōgita
quō deponebat de cruce. Hi duo qui depo-
nebant eū de cruce tres applicabāt scalas
vna protendebat ad pedes: secūda subtus
ascellas ꝛ ad brachia: tercia ad medietateꝫ
corpis. Primus ascendit et tenebat eū per
mediū. Secundus ascendens ꝑ aliam sca-
lam: excussit primo vnū clauū de vno bra-
chio. Deinde applicata scala excussit clauū
alterius manus. Qui quidē claui longe vl-
tra stipidem crucis ꝓtendebant. Descen-
dente igit illo qui sustētabat onus corpis:

Clauos de pedibus

paulatim et modice ꝑut poterat: ille ali-
us ascēdit scalam que tendebat ad pedes:
et excussit clauos de pedibꝫ. Cum q̃ appro-
pinquaret ad terram: vnus eoꝝ tenuit cor-
pus per caput alius ꝑ pedes: ego vero que
mater eram tenui ꝑ mediū: et sic nos tres
portauimus eum ad quandā petram: que
in lintheo mūdo per me opta erat: in quo
obuoluimus corpus sed nō consui lintheū
sciebam enī pro certo ꝙ nō in tumulo pu-
tresceret. B Postea maria magdalene
et alie sancte mulieres venerūt: necnon et
angeli sancti multi quasi athomi solis af-
fuerūt: obsequiū exhibentes creatori suo.
Qualem aūt tristiciā tunc tempis habui:
nō est qui valeat dicere. Eram ei sicut mu-
lier pariens cuius omīa membra post par
tum tremula sunt. Que licz pre dolore vix
respirare possit: tn̄ gaudet interius quan-
tum potest eo ꝙ scit filium suū natum: in
eandem miseriā de qua exiuit nunq̃ redi-
turū. Sic ego licet ex morte filij mei eram
incōparabiliter tristis: tamē quia sciui fili
um meum nō amplius moriturum: sed in
eternum victurū: gaudebam in aīa mea:
et sic cū tristicia mea quedam leticia misce
batur. Vere dicere possim: ꝙ sepulto filio
meo: quasi duo corda in vno sepulcro fue-
runt. Nunquid nō dicitur: vbi est thesau-
rus tuus ibi est ⁊ cor tuū. Sic in sepulcro
filij mei: semꝑ cogitatio et cor meū versa-
batur. C Deinde adiciens mater dei
dixit. Dicam tibi de illo tali per modū ex-
empli: quō et in quo statu positus erat: et
quō nunc constitutus est: quasi ꝙ quedam
virgo cuidā desponsata esset: et ante ipsam
duo iuuenes starent quorū vnus a ꝟgine
vocatus dixit ei. Consulo tibi ne credas ei
quē desponsasti: ipse enī rigidus est in ope
ribus suis: tardus in remuneratione: aua
rus in donis. Crede g̃ magis mihi et ꝟbis
que tibi dico: ⁊ monstrabo tibi aliū: qui nō
est durus sꝫ leuis in oībus: qui dat tibi sta
tim quod desideras: qui dat etiā tibi copio
se que placēt et delectāt. Quibus auditis
virgo cogitās secum respōdit. Verba tua
sunt dulcia ad audiendū. Tu ꝑsonaliter le
uis es et pulcer ad sentiendū: consultū ere
do verba tua sequi. Et cū extraheret anu
luz de digito vt porrigeret iuueni: vidit su
per ius vnam scripturaz in qua erant tria
verba. D Primū erat: cū veneris in ca
cumen arboris: caue ne apprehēdas aridū
ramū arboris ad sustentandū te: ne forte
cadas. Scōm verbum erat: caue ne recipi
as consilium ab inimico. Terciū erat: non
ponas cor tuū inter dentes leonis. Cum q̃

virgo videret hec: retraxit manum et reti
nuit anulū cogitans secum sic. Hec tria
que video: forte notāt ꝙ iste qui me in spō
sam habere cupit nō est fidelis. Mihi videt
ꝙ verba sua sunt vana: ⁊ plenus est odio ⁊
interficiet me. Et cū sic cogitaret iterū re
spexit et vidit aliam scripturā in qua etiā
erant tria ꝟba. Primū erat. Da ei qui tibi
dedit. Secundū verbū erat: Da sanguinē
pro sanguine. Terciū erat: nō alienes pos
sessori quod suū ꝓprium est. Quibus visis
et auditis cogitauit iteꝝ sic virgo. Prima
tria verba informant me: quō fugiam mor
tem: sequentia tria quō obtineam vitam:
ergo iustū est: vt magis sequar verba vite
tūc virgo sapienti vsa consilio vocauit ad
se seruū illius: qui eam primo desponsauit
et eo appropinquante: ille qui eā decipere
voluit se ab eis elongauit. E Talis est
aīa illius despōsata deo suo. Duo iuuenes
qui ante eam stabant: sunt amicicia dei et
amicicia mūdi. Nam amici mundi magis
⁊ vicinius appropinquāt ei vsq̃ nunc: qui
loquebant ei de diuitijs ⁊ honore mūdi: ad
quos pene extendisset anulū amoris sui:
et eis in omibus consensisset. Sed succur
rente grā filij mei: vidit scripturā quandā
id est audiuit misericordie eius verba in quibꝫ
intellexit tria. ¶ Primo ꝙ caueret sibi: ne
dum altius ascēderet et rebus caducis inni
teret: grauior ei casus immineret. ¶ Se-
cundo intellexit nihil esse in mūdo nisi do-
lorem: et sollicitudinē. ¶ Tercio ꝙ mala
est dyaboli retributio. ¶ Deinde aliā scri-
pturam vidit: scꝫ audiuit verba eius cōso-
latoria. Primo vt daret sua deo: a quo ha-
bet omīa. Secundo vt redderet ei seruitiū
corpis sui: qui sanguinē suum fudit ꝓ eo.
Tercio vt nō alienaret animā suam a deo
suo: qui eam creauit ⁊ redemit. Istis audi-
tis ⁊ diligēter consideratis: appropinquāt
ei nūc serui dei et placent: et elongāt se ab
eo serui mūdi. F Sed nunc anīa eius
est quasi virgo: que de brachio spōsi sui no
uiter surrexit: que tenet habere tria. Pri-
mo vestes decoras ne forte derideatur a fa
mulis regis: si in vestibus deprehendit ali
qua deformitas. Secūdo debet esse mori-
gerata iuxta voluntatē spōsi: ne si aliquid
in actibus suis inueniat inhonestū deho-
nestet sponsus ꝓpter eam. Tercio debet eē
mundissima: vt sponsus nō inueniat in ea
vnam maculā: pro qua contempni et repu
diari possit. Deinde habeat ductores ad cu
biculū sponsi sui: ne forte in ambitibus vel
in subtili aditu errare contingat. Qui ꝟo
ductor esse debet duo habeat. Primo vt vi

deat a sequente. Scd'o vt audiat q̄d docet et quo itur. Ille autē qui sequit aliquē p̄cedentem tria tenet habere. Primo vt nō sit segnis ⁊ piger in sequēdo. Scd'o vt nō abscondat se a p̄cedente. Tercio vt diligētius attēdat ⁊ cōsideret vestigia p̄cessoris et eum sollicite sequat. Ergo anima eius vt ad cubiculū sponsi p̄ueniat: necesse ē vt a ductore ducat: qui eam ad sponsum suū denum feliciter perducat.

Verba doctrine virginis gloriose ad filiam de sp̄uali: ⁊ tempali sapientia ⁊ quaʒ ipsarū quis debeat imitari: ⁊ qualiter spiritualis sapientia post paucos labores ducit hominē ad p̄petuam consolationē: temporalis vo ad eternā damnationē.

Capl'm. XXII.

Aria loquebatur

m A Scribit q̄ q̄ vult sapiens eē addiscat sapiam a sapiente. Unde p exemplū dico tibi: quasi esset vnus q̄ qui volens addiscere sapientiā: vidit duos magistros ante se stare: ad quos ait. Libētissime addiscerē sapientiaʒ si scirem q̄ me duceret: qualē h̄ret vtilitatē ⁊ qualē finē. Respondit alter magro⁊: si meā sapiētiaʒ sequi volueris ducet te in altissimū mōtē: sed in via duricia lapidum est sub pedibus difficultas ⁊ p̄reruptū est in ascēsu. Si laboraueris in ista sapientia: habebis qd' exterius est tenebrosum: sed intus fulgiduʒ. Si tenueris eam firmiter: habebis qd' vis. Sed quasi circulus circumuoluit: ⁊ attrahet te sibi magis ac magis: dulciter ac dulcius: donec leticia ab omi p̄te tpe suo perfundaris. ❡Scd's magister ait. Si sapiētiam meā secutus fueris: ducet te in vallē floridā: ⁊ ex omi terre fructu amenā. Mollicia est in via sub pedib': ⁊ in descensu modicus labor. Si persisteris in ista sapiētia habebis qd' extra est fulgidum: sed cū frui eo volueris fugiet a te: habebis etiam qd' nō durat sed statim finit: et cū liber p̄lect' fuerit: simul ⁊ liber ⁊ lectura adnihilat: et vacuus relinqueris. ❡ Omnibus auditis cogitabat ille secū. Audio hic duo mirabilia: si ascēdero in montē debilitant pedes: ⁊ grauat dorsum. Si vero obtinuero qd' extra est obscurum: q̄d mihi p̄dest: Si aūt laborauero in eo qd' nullū habebit finem: q̄n tunc erit ɔsolatio: Alter q̄z magr̄ p̄mittit qd' fulgidū ē extra: sʒ nō mansurū: sapiam cuz lectura finiturā. Que ergo mihi in istis vtilitas si caret stabilitate: Cūq̄z sic cogitabat in animo: affuit ex improuiso q̄dā homo inter duos magistros et ait.

Licet mons altus est ⁊ difficilis est in ascēsu: tamen supra montē nubes est lucida ex qua habebis refrigeriū. Si aūt qd' p̄mittit exterius est tenebrosum: frangi quideʒ pōt ⁊ sic obtinebis aurum qd' intus latet: qd' cum leticia eternaliter poteris possidere. ❡Duo isti magistri duplex est sapia: spiritualis videlicet ⁊ carnalis. Spūalis est voluntatē p̄priā deo relinq̄re: ⁊ toto desiderio ⁊ ope in celestia suspirare. Non enī veraciter sapia dici pōt: nisi cum v'bis concordat opus: hec sapia ducit ad vitā beatā. Sed ista sapia est petrosa in p̄ueniēdo: et p̄rupta in ascendēdo. Durū quippe est et petrosum videt: affectionib' suis resistere. P̄reruptū est ɔsueta delectabilia calcare mūdi honorē nō amare. ❡ Quis aūt sic difficile est. Attn̄ quicūq̄z cogitat secuʒ q̄z t'p̄us breue est ⁊ mundus finitur': animūq̄z ɔstanter firmauerit ad deū: huic sup̄a montē apparebit nubes .i. consolatio sp̄ūsct̄i. Suis deniq̄z erit dignus ɔsolatio nec q̄ nō aliū ɔsolatorē q̄rit nisi deū. Quōdem incepissent tā ardua ⁊ amara oēs electi dei: nisi bone voluntati hoīs: tanq̄z instrumēto bono coop̄atus fuisset sp̄ūs dei: Hūc aūt sp̄m adduxit eis voluntas bona: inuitauit diuina charitas quā habebāt ad deum: quia laborabāt voluntate ⁊ affectu: ideo nec opere fiebāt fortes. Adepta vo ɔsolatione sp̄ūs: obtinebat et mox aurū diuine delectationis ⁊ charitatis: qua nō solū patiebant multa ɔtraria: sed in patiēdo ɔsiderata retributione delectabant. Hec delectatio videt mūdi amatorib' tenebrosa: quia diligunt tenebras. Dei vo amatoribus lucidior ē sole et fulgentior auro: q̄z frangunt tenebras vicio⁊: ⁊ ascendunt in montē patie: ɔtēplantes nubē ɔsolatiōis q̄ nō finit: sed incipit in p̄nti ⁊ q̄si circulus circūuoluit donec venerit ad p̄fectionē. ❡ Mundi vo sapientia ducit ad vallē huius miserie: q̄ florida videt in abūdātia rerum: amena in honorib': mollis in voluptate. Ista sapia citius finiet: nec aliquid plus vtilitatis habet: nisi qd' solūmō videbat ⁊ audiebat. ❡Ergo filia mea inquire sapiam a sapiente id est a filio meo. Ipse quippe est sapia a quo est omis sapientia: circulus ille ipse est: qui nunq̄z terminat. Ego clamo ad te quasi mater ad filium: dilige sapientiā que intus est quasi aurum: extra ɔtēptibilis. Intus feruens charitate: extra laboriosa ⁊ opere fructuosa: et si turbaris ex onere: spiritus dei erit consolator tuus. Accede et conare tanq̄z homo progrediēs donec assuescit: nō retrocedas

donec venias ad montis sum̄itatē. Nihil em̄ tam difficile est: qḋ in cōtinuatione stabili ⁊ rōnabili nō erit facile. Nihil tam honestum in principio aggressionis: qḋ ex imꝑfectione cōsummationis nō obfuscet. Ergo accede ad spūalem sapiām: hec ducet te ad labores corporis: ad mūdi ꝯtemptū ad modicā tribulationē: ⁊ ꝑpetuam cōsolationē. Mundi ꝟo sapiētia fallax est ⁊ fugitiua: hec ducet te ad tēporaliū congregationē: ⁊ ad p̄sentē honorē: sed in fine ad maximā infelicitatē: nisi sollicite ꝓuideat ⁊ caueatur.

Verba virginis gloriose sue humilitatis declarationis ad filiā: ⁊ qualiter humilitas ꝑ mantellum designat: ⁊ de cōditionibus vere humilitatis: ⁊ de eiꝰ fructu mirabili. Cap. XXIII.

Vlti mirantur cur te

m cū loquor. A Certe ideo vt humilitas mea ꝯostendat. Sicut em̄ cor de membro corporis infirmo non gaudet anteq̄ꝫ iterū recepit sanitatē: ⁊ recepta sanitate plus letat. Sic ego quantūcūq̄ꝫ homo peccat: si ex toto corde ⁊ vera emendatione ad me reuersus fuerit: statim parata sum recipe reuertentē. Nec attendo quantū peccauerit: sed cum quali intentione et voluntate redit. Ego vocor ab oībus mater miſcdie: vere filia: miſcdia filij mei fecit me misericordē: ⁊ miſcdia eius visa cōpatientē. Ideo miser erit qui ad misericordiā cū possit nō accedit. Ergo tu filia mea veni ⁊ absconde te sub mantello meo: hic est exterius contēptibilis: intus ꝟo vtilis ꝓpter tria. Primo obumbrat ab aere tēpestuoso. Secundo munit a frigore vrente. Tercio defendit cōtra nubiū ymbrem. Hic mātellus hūilitas mea est: hec videt a mundi amatoribꝫ valde ꝯtēptibilis: ⁊ supstitiosa ad imitādū. B Quid em̄ contemptibiliꝰ est q̄ꝫ vocari fatua: ⁊ nō irasci vel verba reddere: Quid despectius q̄ꝫ oīa relinquere ⁊ omibus indigere: Quid dolorosius apud mūdiales: q̄ꝫ iniuriā suā dissimulare ⁊ oībus se credere: ⁊ tenere indigniorē ⁊ hūiliorē: Talis o filia erat humilitas mea: hoc gaudiū meū: hec volūtas tota: que nulli nisi filio meo placere cogitabam. Verūtamē hec humilitas: sequētibꝫ me valet ad tria. Primo ꝓ aere corrupti no ⁊ tēpestuoso. i. ꝓ obprobrio hominū et despectione. Sicut em̄ aer impetuosus ⁊ fortis: ab omni parte impellit hominē et infrigidat: sic hoīem impatientē ⁊ futurorum inconsiderantiū: obprobria faciliter deijciunt: ⁊ animū a charitate remittunt. Sed quecunq̄ꝫ ad humilitatē meā sedule attendit: cogitet qualia ego domina oīm audiui: querat laudē meam non suā. Consideret ꝙ verba nō sunt nisi aer: ⁊ mox habebit refrigeriū. Vt quid em̄ mundiales tam impatientes sunt ad verba et obprobria: nisi quia plus querūt laudē ꝓpriā q̄ꝫ dei: ⁊ hūilitas in eis ē nulla: q̄ obturatū hūt oculū a pctīs. Ergo q̄uis iusticia scripta dicit: verba contumeliosa non debere audiri sine causa vł' iusti neri: virtus tamē est ⁊ merces: illata patiēter ꝓpter deum audiuisse ⁊ sustinuisse. C Scdo hūilitas mea defendit a frigore vrēte id est ab amicicia carnali. Est em̄ q̄dā amicicia qua diligit hō ꝓpter p̄sentia ista: sicut illi qui loquunt sic. Ciba tu me ⁊ ego te i p̄senti: q̄ nō curo quis te cibabit post mortē. Honora tu me ⁊ ego te: nam pro minimo est mihi qualis sequat honor futurus: hec em̄ ē amicicia frigida absq̄ꝫ calore dei: dura quasi nix cōgelata: in amore ⁊ cōpassione proximi indigētis. Infructuosa ad premium Disiuncta em̄ societate: ⁊ deposita mensa statim dissoluta est oīs amicicie vtilitas ⁊ fructus euacuatus. Quicūq̄ꝫ ꝟo humilitatē meā imitat: ipse benefacit oībꝫ propter deum: tam inimicis q̄ꝫ amicis. Amicis: q̄ in honore dei stabilit' ꝯsistūt. Inimicis ꝟo: q̄ creatura dei sunt ⁊ forte futuri boni. Tercio defendit hūilitas mea ꝯsideratio: ab ymbribꝫ ⁊ inmūdicia sque q̄ ꝓcedit de nubibus. Vn̄ em̄ ꝓcedit nubes: nisi de humore ⁊ vaporibꝫ ꝓcedētibꝫ de terra: que cū calore ascēdētes in celum densant in supioribꝫ: ⁊ sic fiūt inde tria: scꝫ pluuia grādo ⁊ nix. D Hec nubes corpus hominis significat: qḋ de inmūdicia ꝓcedit Habet aūt corpus tria secū: sicut ⁊ nubes secum. Habet em̄ corpus audire videre et sentire. Ex eo em̄ ꝙ corpus habet videre cōcupiscit ea que videt: ꝯcupiscit bona et pulcras facies: concupiscit latas possessiones. Quid aūt sunt oīa ista: nisi quasi q̄dam pluuia ꝓcedens de nubibꝫ: maculans animū in affectu ꝯgregatōis: inquietās ꝑ sollicitudines: distendēs ꝑ inutiles cogitatus: ⁊ ꝑturbans in cōgregatorū amissione. Ex eo ꝟo ꝙ corpus habet audire: libenter audit honorē ꝓpriū: mūdi amiciciam. Audit quecunq̄ꝫ corpi sunt delectabilia: animeq̄ꝫ nociua. Hec omnia quid aliud sunt: nisi quasi nix citius dissoluenda. Frigidā faciens animam ad deum: et obduratam ad humilitatem. Ex eo vero ꝙ corpus habet sentire: sentit libenter suam volup-

valabras bien a venturadas

tatem et corpis quietudinē: hoc quid ali-
ud est nisi quasi grando ex aquis immundi-
cie congelata: aiam infructiferā reddens
ad spūalia: fortem ad mūdialia: et mollem
ad corpis oblectamēta. Ergo quicunq3 ab
hac nube defendi desiderat: confugiat ad
humilitatē meā: et imitet̄ eam. Per hanc
enim defendit̄ a cupiditate visus: ne cōcu-
piscat illicita. Defendit̄ a delectatione au-
ditus: ne audiat contra veritatē. Defendi-
tur a voluptate carnis: ne succūbat in illi-
citis motibus. E Vere dico tibi q̄ hu-
militatis mee cōsideratio ipsa est tanq3 bo-
nus mantellus calefaciēs portātes se: eos
scʒ qui non solū eum portant cogitatōe: sʒ
et ope. Non enī calefacit mantellus corpa-
lis: nisi portet̄. Nec humilitas mea pficit
eam cogitantibus: nisi et pro modulo suo
vnusq3q3 studuerit eam imitari. ¶ Ergo
filia mea indue te hac hūilitate p viribus
tuis: quia mulieres mūdi mantellos por-
tant: qui extra habēt supbiam: intus vero
modicam vtilitatē. Has vestes omnino fu-
ge: quia nisi vilescat tibi primus amor mūdi
nisi cōtinuo pensaueris circa te dei miseri-
cordiam: et tuā circa eum ingratitudinē
nisi cogitaueris semp ea que fecisti: et que
facis: et qualem sententiā iudicij p his me-
reris: nō poteris apprehendere mantellū:
humilitatis mee. Vt quid enī ego me tan-
tum humiliabā: aut vnde promerui tantā
gratiam: nisi quia cogitaui: et sciui me ni-
hil a me esse vel habere? Ideo et nolui lau-
dem meam: sed solius datoris z creatoris.
Ergo filia fuge ad mantellū humilitatis
mee: et cogita te peccatricem super alios.
Quia etiā si aliquos videris malos nescis
quid eis cras futurū est nescis etiam qua
intentione: et qua scīa hoc faciūt. Vtrum
ex infirmitate an industria. Ideo nullis te
pferas nullosq3 in corde tuo debes iudicare

Verba exhortationis vginis ad filiam
querimoniā inuenientia de paucitate suorū
amicorū: et qualiter xp̄s loquitur ad spon-
sam inquiens: q per flores intelligunt̄ eius
sacra verba: et in quibus talia vba habeāt
fructificare. Cap. XXIIII.

Aria loquebatur

m A Vbi magnus exercitus esset:
quicunq3 procederet iuxta eū ha-
bēs dorsum nimis grauatū aliquo magno
pondere: et brachia similiter: et oculos ple-
nos lacrimis: respiceret ad exercitū: si for-
te esset aliquis qui compateret̄ ei et releua-
ret onus. Talis ego erā: nam ego plena sui
tribulatione a natiuitate filij mei: vsq3 ad
mortem eius. Ego in dorso meo portaui
maximū onus: cū labori diuino iugiter in-
stabam: et omnia aduenientia mihi portabā
patienter. Inter brachia mea tolerabam
onerosum pondus. cū tribulatōem et dolo-
rem cordis: vltra omnē creaturā patiebar
Ego habui oculos meos plenos lacrimis:
qñ considerabam in membris filij mei loca
clauorū: et passionem eius futurā: et eum
viderem in eo omnia cōpleri: que audiebam
a pphetis vaticinata. Sed nūc respicio ad
omnēs qui in mūdo sunt: si forte sint aliqui
qui compatiant̄ mihi: et recogitent dolorē
meū: et valde paucos inuenio qui cogitāt
tribulationem z dolorem meū. Ideo filia
mea licet a multis oblita et neglecta sum:
tu tamē non obliuiscaris me: vide dolorē
meū et imitare quantū potes. Considera
dolores meas z lacrimas: et dole: q2 amici
dei pauci sunt. Sta stabilis: ecce filius me-
us venit. Qui statim veniens ait. B
Ego sum deus tuus: et dñs qui loquor te-
cum: verba mea sunt quasi flores arboris
bone: et q̄uis omnes flores de vna radice
arboris prodeunt: non tamē omnes flores
veniūt ad effectum fructus. Sic vba mea
sunt quasi quidā flores: de radice charita-
tis diuine prodeuntes: que quidē multi su-
scipiūt: non tamē in omnibus faciunt fru-
ctum: nec in omnibus maturescunt. Quia
quidam suscipiūt ea et retinēt ad tempus
et sic postea reijciūt q2 spiritui meo ingra-
ti sunt. Quidam suscipiūt et retinēt: quia
charitate pleni sunt: et in his faciunt fru-
ctum deuotionis: et sancte opationis. Tu
ergo sponsa mea: q2 iure diuino mea facta
es: oportet te habere tres domos. In prima
debent esse necessaria: que intrant in cor-
pus. In secūda vestes: que vestiant corpus
exterius. In tercia necessaria instrumēta:
ad vtilitatē domus. In prima debent esse
tria: primo panis: secundo pot9 tercio edu-
lium. In secūda domo debent esse etiā tria
Primo vestimentū lineum: secundo laneū
tercio quod fit de ope vermium. In tercia
domo etiā tria. Primo instrumēta et vasa
que implenda sunt liquore secūdo instru-
menta viuentia: quibus pmouent̄ corpo-
ralia: vtpute equi et asini: et similia: tercio
instrumenta que per viua mouent̄.

Verba ammonitōis xp̄i ad sponsam de
puisione in trib9 domibus fienda: et quō
bona volūtas per panē: premeditatio diui-
na per potum: sapīa diuina per edulium desi-
gnant̄: et qualiter sapīa diuina non in lit-
teratura est sed in corde: et vita bona.
Cap. XXV

e Goipe quiloquorte
cum:sum creator omniū z a nullo
creatus. A Ante me nihil erat
nec post me aliqd esse poterit: qz ego semp
eram et semper sum. Ego etiam sum dūs:
cuius potētie nullus resistere poterit: et a
quo est oīs potestas et dominatio. ¶ Ego
loquor tibi sicut vir loquit̄ ad vxorem suā.
Vxor mea: nos debemus habere tres do-
mos. In vna debet esse panis: et potus: et
edulium. Sed potes querere quid notat pa-
nis iste: Nunquid noto panē qui in altari
est: hic vtiqz ante v̄ba illa. Hoc est corpus
meū panis est: sed dicto v̄bo illo nō est pa-
nis: sz corpus meū quod de virgine sumpsi
et in cruce veraciter crucifixū est hunc ego
nō noto hic: sed panis quē in domū nr̄am
ꝯgregare debemus est volūtas bona et̄ sin
cera. ¶ Corporalis panis si mūdus et purus
est: duo bona habet. Primo ꝯfortat: z dat
venis z arterijs z neruis oībus fortitudinē
Secūdo recipit ad se oēm putredinē inte-
riorem: et cū hac discedit: et in secessuz va-
dit: et homo emundat̄. Sic volūtas pura:
primo cōfortat. Nam si hō nihil velit nisi
que dei sunt: nihil laborat nisi ad honorez
dei: toto desiderio desiderat exire de mūdo
et esse cū deo. Hec voluntas ꝯfortat hoīem
in bono augmentat amorē dei: facit ei mū
dum vilescere: patientiā fortificat: et spez
glorie adipiscende roborat: in tm̄ ꝙ omnia
aduenientia hylariter amplectit̄. B Se
cundo volūtas bona: oēm putredinē extra
hit. Que est putredo nocens aīe: nisi sup-
bia cupiditas et luxuria: Sed cū putredo
supbie vel alicuius alterius vicij venerit in
mentem: tunc discedit si homo cogitat sic
Supbia vana est: quia nō decet accipientē
laudari de bono datis: sed datorē. Cupidi
tas vana est: quia omīa terrena relinquent̄
Luxuria nō est nisi fetor: ꝓpterea nolo eaz
sed magis volo sequi voluntatem dei mei:
cuius p̄mium non finit̄: cuius bona nun-
ꝙ veterascunt. Tunc omīs supbie et cupi
ditatis temptatio discedit: et volūtas bo-
na in bono ꝑseuerat. ¶ Potus quem debe
mus habere in domibus nr̄is: est diuina p̄
meditatio in oībus agendis. Corporalis em̄
potus: duo bona habet. Primo facit bonā
digestiōem. Quicūqz ei aliqua bona facere
ꝓponit: si ꝯsiderat secum z diligēter reuol
uit priusqz faciat: qs honor dei ex hoc pro
uenit: que vtilitas ad ꝓximū: que cōmodi
tas ad aīam: et voluerit facere: nisi aliquā
vtilitatez diuinā in ope suo ꝓpenderit esse
Tūc opus illud habebit bonū ꝓcessum q̄si
bonam digestiōem. Tūc si qua indiscretio
in ope faciēdo occurrere poterit: citius de
prehendit̄. Tūc si quid distortū fuerit citi
us corrigit̄: et opus suū rectuz et rōnabile
et edificatiuū: coram hoībus erit. Nā qui
in ope suo diuinā premeditatiōem non hz
nec vtilitatē querit aīe et honorē dei: etiaz
si opus suū processum habebit ad tp̄s: in fi
ne tn̄ nisi corrigat̄ intentio: erit in nihilū.
C Secūdo potus extinguit sitim: que ē
sitis peior q̄z pctm̄ praue cupiditatꝫ z ire.
Et si hō p̄meditat̄ q̄ inde ꝓuenerit vtilitas
q̄z misere finit̄: que remuneratio si resistit̄
mox p̄ grām dei extinguit̄ sitis illa praua
accedit ardor diuine charitatis z boni de-
siderij: surgit leticia: ex eo ꝙ non fecit ea q̄
venerūt in mentez ei⁹. Inquirit occasionē
quō ea de cetero poterit cauere: quib⁹ sup-
plātatus fuisset: nisi succurrisset p̄medita
tio: et sollicitior fiet de cetero in cauēdo ta
lia. Hic spōsa mea est potus qui in fiscum
nr̄m debet ꝯgregari. ¶ Tercio debet ibi eē
edulium: hoc facit duo. Primo facit in ore
meliorē saporem z melius ꝯuenit corpi: q̄z
si esset solus panis. Scd̄o facit delicatiorē
carnē: et meliorē sanguinē: q̄z si esset solus
panis z potus. Sic etiam spūale edulū fa
cit. Quid est aūt edulū hoc: vtiqz sapīa di
uina. Quicūqz ei habet bonam voluntatē
nihil volens nisi q̄ dei sunt: et diuinā p̄me
ditatōem: nihil faciēdo nisi prius nouerit
ibi honorē dei: huic sapit valde bene sapīa
D ¶ Nūc potes q̄rere que ē diuina sa
pientia: Multi ei sunt simplices qui nesci-
unt nisi vnū scz pater noster: et hoc vix re-
ctū. Alij sunt magne litterature et ꝓfun-
de scīe. Nunquid est diuina sapientia: Ne
quaqz. Diuina em̄ sapientia nō est precise
in litteratura: sz in corde z bona vita. Qui
cunqz cogitat sedule viam ad mortē quali
tatem ipius mortis et iudiciū post mortē
hic sapiēs est. Quicunqz abijcit a se vanita
tem mūdi et supflua: quicunqz contentat̄
de solis necessarijs: z laborat in amore dei
quantū potest: hic habet edulū sapientie
quo volūtas bona et diuina p̄meditatio sa
piunt melius. Qn̄ enim hō cogitat mortē
et in morte nuditatē: qn̄ enim hō perpen-
dit iudiciū dei terribile: vbi nihil occultat̄
nihil dimittit̄ impunitū: quādo z cogitat
mūdi instabilitatē et vanitatē. Nunquid
nō tunc gaudet z dulciter sapit in corde re
liquisse voluntatē suam deo: et abstinuisse
se a pctīs: Nunquid nō tunc ꝯfortat̄ caro
et sanguis meliorat̄: id est oīs infirmitas
aīe: scz accidia et mor̄ dissolutio ꝓpellit̄
sanguis diuine charitatꝫ fit recētior. Quia

ꝯsiderat rõnabilius fore diligenda ea que eterna sunt: q̃ que casura. C Ergo diuina sapia nõ est precise in litteratura: sed in bono ope: qꝛ multi sapientes sunt scdm mundũ et ad desideria sua: sed omino insipientes sunt ad dei mãdata et voluntatẽ eius: et refrenatõem corporis sui. Et hi non sunt sapiẽtes sed insipiẽtes et ceci: qꝛ sciũt ea que casura sunt: et ad momentũ vtilia. Eterna ꝟo despiciũt et obliuiscunt. ¶ Alij sunt insipientes ad mũdi delectabilia ꝛ honorem eius: et sapientes ad considerandũ que dei sunt feruẽtes in obsequio eius. Hi veraciter sapiẽtes sunt: quia sapit eis p̃ceptum dei et volũtas eius. Isti veraciter illuminati sunt et apertos habent oculos: qꝛ semꝑ considerant quõ veniant ad verã vitam: et verã lucem. Alij vero ambulant in tenebris: et delectabilius eis videt esse in tenebris: q̃ viam inquirere ꝑ quã venire possent ad lucẽ. Propterea spõsa mea. Cõgregemus in domos nras hec tria scʒ bonam voluntatẽ: premeditatõem diuinã et diuinã sapientiam. Hec enĩ sunt ex quibus letari debemus: hʒ autẽ te moneo: attamen oẽs electos meos in mũdo in te noto: quia aĩa iusti sponsa mea est: ego enim creator sum et redemptor.

Verba amonitõis vite ꝟginis ad filiã et xp̄i ad sponsam de vestimẽtis habendis in secũda domo: et qualiter ꝑ talia vestimẽta pax dei et ꝓximi: et opa misericordie: et abstinẽtia pura designant: et oim istorum declaratio optima. Cap. XXVI.

Maria loquebatur

Imprime tibi monile passionis filij mei: sicut iste sctũs laurentius impssit sibi. Ipse enĩ cogitabat quotidie in mente sua sic: deus meus ipe est dñs meus ego vero seruus. Ipse dñs iesus xp̄us fuit nudatus et derisus: quõ ergo decet vt ego seruus vestiar delicationibus? Ipse fuit flagellatus ꝛ affixus ligno: non decet ḡ vt ego qui seruus sum: si vere seruus sum: sim absq̃ dolore et tribulatõe. Cumq̃ igit sup prunas extẽderet: et cũ adeps liquidus in ignẽ decurreret: ꝛ oia membra ignis inflãmaret: respexit oculis in celũ dicẽs. Benedictus sis tu deus meus et creator meus iesu xp̄e: ego cognosco me non bene in diebus meis vixisse: cognosco etiam me in honore tuo modicũ fecisse. Ideo quia miscdia tua maxima est: rogo te vt facias mecum scdm miscdiam tuam: et cũ isto verbo aĩa a corpore sepata est. Ecce filia mea qui tm̃ filiũ meũ dilexit: qui talia ꝓ honore eius passus est adhuc indignũ se dixit obtinere celum. Quõ ergo illi digni sunt: qui scdm voluntatẽ suam viuũt? B Propterea ꝯsidera semꝑ passionẽ filij mei ꝛ sanctorum eius. Nõ ei sine causa tãta passi sunt: sed vt alijs exemplũ viuẽdi darent: et vt ostẽderent quã tam districtõem filius meus ꝓ pctĩs exiget qui nõ minimũ pctm̃ vult esse sine emendatione. ¶ Deinde filius veniẽs loquebat spõse dicẽs. Dixi tibi prius que debẽt esse in domibus nris. Inter cetera enĩ debẽt ibi esse vestes sub triplici genere. Primo vestimẽtum lineũ quod nascit et crescit de terra. Secũdo pelliciũ quod fit de aialibus. Terciũ sericũ quod fit de vermibus. Lineũ vestimentũ habet duo bona. Primo molle ẽ et lene ad nuda corpora. Secũdo non ꝑdit colorem suũ: sed quo frequẽtius abluit tãto fit mũdius. Scdm vestimentũ scʒ pelliciũ etiã habʒ duo. Primo coopit turpitudinẽ secũdo calefacit cõtra frigus. Terciũ vestimentũ scʒ sericũ habet etiã duo. Primo videt esse valde pulcrũ et delicatũ. Secũdo valde carũ ad emendũ. C Lineũ vero indumentũ quod ad nuda corpis habile ẽ: notat pacẽ et ꝯcordiã. Hanc debet deuota aĩa habere ad deũ: vt pacẽ habeat cũ deo suo: nihil aliud vel aliter volendo q̃ quod deus. Nõ exacerbando eum per pctã: quia inter deũ et aiam nõ est pax nisi peccare desistat et ꝯcupiscĩa refrenet. Debet etiam pacẽ habere ad ꝓximũ: scʒ non inferendo ei mala succurrẽdo ei si habet: sufferẽdo si ꝯtra eũ peccauerit. Quid enĩ infelicius ostendit aiam q̃ semper pctm̃ appetere: et nunq̃ co repleri: semꝑ desiderare: ꝛ nunq̃ quiescere? Quid ꝟo: amarius pungit aiam q̃ contra ꝓximũ irasci: et bonis eius inuidere? Ideo pacẽ debet aĩa habere ad deũ et ad ꝓximũ: quia nihil quietius esse põt: q̃ quiescere a pctõ: et nõ sollicitari de mũdo. Nihil etiã lenius q̃ gaudere de bono ꝓximi: et ei velle quod sibiipsi. Hoc quoq̃ lineũ indumentũ debet esse ad nuda corpora qꝛ cordi in quo deus quiescere vult: pax vicinior inter ceteras ꝟtutes ꝓpinquius et principalius inherere debet. Hec enĩ est virtus que deũ inducit in cor et introductũ tenet. D Que pax tanq̃ lineũ nascit et crescit de terra: qꝛ vera pax et patientia orit de consideratione infirmitatis ꝓprie. Homo enĩ qui de terra est ꝯsideret infirmitatem suam: scʒ q statim irascit si offendit ꝗ statim dolet si ledit: et si sic cogitauerit nõ faciat alteri quod ipse non põt ꝑsonalr ferre: cogitãdo secum: qꝛ sicut ego: sic ꝓximus meus infirmus ẽ. Sicut ego nolo

talia pati: sic nec ipse potest. Tūc pax non
amittit colorē suum id est stabilitatē suam
sed eo fit ɔstantior: q2 cōsideratio infirmi-
tatis ꝓximi in seipso: facit hominē benivo
le tolerare illata. Si autez per inpatiāam
pax denigraf aliquo modo tanto fit candi
dior apud deū: quanto frequētius et citius
lauaf per penitentiā. Fit etiā letior et cau
tior ad ferendum: quo plus exaspaf et fre-
quentius abluif: q2 gaudet de spe retribu-
tionis quā sperat sibi futurā ꝓpter pacem
et eo sollicitius cauet sibi ne per inpatiām
cadat. E Scōm vestimentū scz pelli-
cium notat opa misericordie. Que quidem
vestimēta pellicia: fiunt de pellib9 mortu-
orum animaliuz. Quid sunt aīalia nisi sctī
mei: tanq̄ꝫ aīalia simplices. Horū pellibus
debet tegi aīa id est opa misericordie hoꝝ
debet imitari ꝛ facere. Hec faciūt duo. Pri
mo cooperiunt turpitudinē aīe peccatri
cis: et emūdant eam ne in conspectu meo
maculosa appareat. Scōo defendunt ani
mam ɔtra frigus. Quid est frigus aīe nisi
obduratio aīe ad amorem meū: Contra
hoc frigus valent opa misericordie: que ve
stiunt aīam ne frigore dissoluaf. Per hec
em̄ deus visitat animā: et ipsa deo semꝑ vi
cinius appropinquat. ¶ Terciū vestimen-
tum scz sericum quod fit de vermib9: quod
videf valde carum ad emendū: notat absti
nentiā puram. Hec em̄ est pulcra in ɔspe-
ctu dei et angeloꝝ et hoīm. Ipsa est etiam
cara ad emendū: q2 durum videf homī co
hercere os suū a multiloquio ꝛ vaniloquio
Durū videf refrenare carnis sue cupidita
tem: a nimia superfluitate et delectabilitate
sua. Durū etiam videf contra voluntatē
suam ire. Sed licet durū sit: est tñ vtile om
nimode est et pulcrū. F Jdeo sponsa
mea ꝑ quā intelligo omēs fideles: ɔgrege-
mus in scōam domū nostram pacē ad deū
et ꝓximū. Opera misericordie compatendo et
subueniēdo miseris. Abstinētiā a ɔcupiscē-
tijs. Hec sicut carior ceteris sic etiā pulcri
or est alijs: intm̄ q̄ sine ea nulla videf alia
virtus esse pulcra. Que quidē abstinentia
trahi debet de vermib9: id est de cogitatōe
excessuum suoꝝ contra deū suum. De hūi
litate mea et de abstinētia mea: qui factus
sum similis ꝟmi ꝓpter hoīem. Consideret
nanq̄ꝫ hō in aīo suo quō et quotiens cōtra
me peccauerit: et q̄liter emēdauerit: ꝛ time
met in se q̄ nulla abstinētia ꝛ nullo labore
suo sufficeret emēdare: quotiēs contra me
peccauerit. Perpēdat etiam penā meā et
sctōꝝ meorū quare talia passi sumus: ꝛ in
telliget ꝟaciter q̄ si tantā districtōem exe
gi a me et sctis meis: qui mibi obediuerūt
quāto districtiorem vltionē exigā ab eis q̄
mihi non obediūt. Ergo bona aīa assumat
sibi abstinentiaz libēter: recordef petā sua
q̄ꝫ mala sunt: que q̄si ꝟmes rodūt aīam et
sic de vil. b9 vermib9 ꝑciosuz sericū ɔgrega
bit: idē abstinentiaz purā in oībus mēbris
suis. De q̄ de9 gaudet et oīs celi exercitus
et ꝑ q̄ ɔgregans merebif eternū gaudiuz
qui nisi ipa subueniret būisset eternū luctū

Verba xpī ad sponsam de instrumētis in tercia domo reponēdis et qualiter ꝑ ta-lia instrumēta bone cogitatiōes sensus di sciplinati: ꝛ vera ɔfessio designanf: et oīm istoꝝ optima declaratio: ꝛ de clausura ista rum domoꝝ in generali. Ca. XXVII.

Ilius dei loquebaf

f adsponsam dicēs. A Dixi tibi
prius: q̄ in tercia domo deberent
esse instrumēta sub triplici genere. Primo
instrumēta in quibus infundenf liquores
Scōo instrumēta quibus terra foris ꝑpa
retur vtputa rastrū: et securis et hmōi qui
bus ɔfracta restaurenf. Tercio instrumen
ta viua sicut asini ꝛ equi ꝛ similia: quib9 et
viua et mortua ꝓmoueanf. ¶ In pria aūt
domo in qua sunt liquores: debēt esse duo
instrumentoꝝ genera. Primo instrumēta
in quib9 infundanf liquores fluidi ꝛ dulces
sicut aqua et oleū vinuz et hmōi. Secūdo
instrumenta in quib9 infundanf liquores
amari ꝛ spissi: sicut sinapis ꝛ farina et cōsi
milia. Nunq̄d potes tu intelligere q̄d ista
significant: Liquores certe significāt cogi
tationes aīe bonas ꝛ malas. Cogitatio ēi
bona est sicut oleū dulce: et sicut vinū dele
ctabile. Cogitatio ꝟo mala ē sicut sinapis
amara: q2 amaram facit aīam et turbidā.
Et sicut hō q̄nq̄ꝫ habet necesse de liquorib9
spissis: qui licz nō multum ꝓficiūt ad cor-
poris sustentatōem ꝓsunt tñ ad corpis et
cerebri purgationē et sanatōem. Sic etiā
cogitatōes male sunt: q2 q̄uis non impin
guant et satiāt aīam vt oleum bonaꝝ cogi
tationum tñ ꝓficiunt ad aīe purgatōem:
sicut sinapis ad purgatōem cerebri. B
Nisi em̄ non q̄nq̄ꝫ interuenirēt cogitatio
nes male: tunc hō esset angelus et non hō
et putaret hō omīa habere a seipso. Jdeo
vt hō intelligat infirmitatē suam quā ha-
bet a seipso: et fortitudinē quā babet a me:
necesse est vt permittaf et magna misericordia
q̄nq̄ꝫ temptari cogitationib9 malis: quib9
si homo nō ɔsentit: purgatio sunt aīe et
custodia virtutū suarū. Et licz amare sunt
quasi sinapis ad ferendū: tñ multuz sanāt

aīam et ducēt eam ad eternā vitam z sani
tatē: que non pōt haberi sine amaritudini
bus. Ergo vasa aīe vbi cogitatōes bone re
ponent̄ sedule preparent̄ et cōtinue mun-
dent̄: qz vtile est vt etiā cogitatiōes male
adueniant ꝓpter ꝓbatōem et maius meri
tum: laboret aūt aīa diligēter ne ꝯsentiat
eis vel delectet̄ in eis. Alioquin dulcedo et
incrementū aīe effundet̄: et sola amaritu-
do remanebit. ℂ In scđa domo debēt esse
instrumēta etiā sub duplici genere. Prīo
instrumēta exteriora quibꝫ terra foris pre
paret̄ ad semen: z spine eradicent̄: vtputa
aratrū et rastruꝫ. Scđo instrumēta vtilia
ad necessaria interiora z exteriora: vtputa
securis et consilia. ℂ Instrumēta aūt
quibꝫ terra excolit̄ significant sensus hoīs
qui ad vtilitatē ꝓximi: tanq̄ꝫ aratrum ad
terrā ordinandi sunt. Mali enī hoies sunt
sicut terra qz terrena semꝑ cogitant. Ipsi
nāqꝫ sunt aridi a cōpunctiōe ꝑ pctīs suis
qz pctīm nihil reputāt. Ipsi sunt frigidi in
diuina charitate: qz nihil nisi suam volūta-
tem querūt. Ipsi sunt pōderosi ad agendū
bona: qz alacres sūt ꝓ honore mūdi. Ideo
vir bon⁹ istos excolere debet ꝑ sensus exte
riores: sicut z bonus rusticus terrā excolit
per aratrū. Primo enī debet excolere ꝑ os
suū: loquēdo eis vtilia aīe: et informādo
ad viaꝫ vite. Deinde ope faciēdo bona que
poterit: vt ꝓxim⁹ informet̄ ꝑ̄vba: z excitet̄
ad faciendū bona. Deinde excolet reliquis
mēbris ꝓximū suū vt fructifer fiat: scꝫ ocu
lis simplicibꝫ ne videat ipudica: vt ꝓxim⁹
impudic⁹ addiscat in oībus mēbris mode-
stiaꝫ. Auribꝫ suis excolat ne audiat inepta
z pedibꝫ vt alacer sit ad opus dei. Huic ter
re sic exculte ego dans pluuiā gr̄e mee ꝑ la
borē excolētis tribuā: et gaudebit laborās
de fructu terre prius aride cū ceperit ger-
minare. ℂ Instrumēta vero que ad in
teriora p̄paranda necessaria sunt: sicut se-
curis et consimilia: significāt intentiōem
discretaꝫ: et diuinā discussionem opis sui.
Quia quicq̄d bonū hō fecerit: non debet fa
cere ꝓpter honores et laudem hoīm: sed ex
diuina charitate ad eternā retributiōem.
Ideo examinet hō diligenter opa sua qua
intentōe et qua mercede hec fecit: z si inue
nerit in ope suo aliquā supbiā: abscidat sta
tim securi discretōis: vt sicut foris excolit
ꝓximū suum: qui quasi extra domū est: id
est extra societatē amicoꝝ meorū per opa
mala: sic intus ꝑ diuinā charitatē fructifi-
cet sibi. Quia sicut opus rustici qui nō ha-
buit instrumēta quibus reparet destructa
eius erit in vacuū. Sic nisi discreta discre
tione: hō examinet opa sua quō alleuient̄
si laboriosa videnť: quō reparentur si fran
gunt̄: non peruenient ad profectū. Propte
rea nō soluꝫ laborandū est efficaciter exte-
rius: sꝫ et intus sollicite considerandū: quō
et qua intentōe laborat̄. ℂ In tercia
domo debēt esse instrumēta viua: que pro-
moueāt mortua et viua: scꝫ equi z asini et
alia aīalia. Hec instrumēta sunt cōfessio
vera. Ipsa eī est que viua et mortua ꝓmo
uet. Quid notat viuū nisi aīam que dei-
tate mea creata est: z ineternū: viuit. Ipsa
enī per confessionē veram: quotidie magis
ac magis appropinquat deo. Sicut eī ani
mal quo frequētius et melius nutritū fue
rit: tāto fortius est ad portandū: et pulcri⁹
ad intuendū. Sic et cōfessio: quo frequen
tius facta fuerit et quāto diligētius tam
de minimis q̄ꝫ de maximis. Tanto magis
animā promouet et intantū deo placet: qꝛ
etiā animā in cor dei inducit. Quid aūt si-
gnificant mortua que etiā confessio ꝓmo-
uet: nisi opa bona que per mortale pctīm
moriunt̄: Nam ipsa opa bona in mortali-
bus peccatis moriētia: mortua sunt apud
deū quia nullū bonuꝫ placere poterit deo:
nisi prius peccatū vel volūtate ꝑfecta cor-
rigat̄ vel ope. Nec in vno vase insania et se
pientia bene cōuenire poterūt. ℂ Si
autē aliquis opa bona mortalibꝫ peccatis
mortificat: et verā confessionē de cōmissis
assumpserit: cū volūtate emendandi et ca
uendi deetero: mox ꝑ confessionē et virtu
tem hūilitatis reuiuiscūt opera bona: que
prius fuerūt mortua: et ꝓficiūt ei ad salu
tem eternā. qui si morit̄ non facta cōfessio
ne: opa ipa bona que mori z adnihilari nō
pnt̄: nec tamē ꝓpter mortale peccatū eter
nam vitā mereri poterūt: ꝓficiunt ei ad le
niorem penā vel aliis ad salutē. Si tn̄ fecit
ipsa opa bona cū diuina intentōe: et ad dei
honorē. Si vero fecit ipa opera: ꝓpter ho-
norē mūdi et ipius vtilitatē: tunc ipa opa
moriēte factore moriunt̄: qz mercedē suaꝫ
receperūt de mūdo ꝓ quo laborant. ℂ Pro-
pterea spōsa mea ꝑ quā intelligo oēs ami-
cos meos: ꝯgregemus in domos nr̄as illa
vn̄ spūaliter deus vult delectari cū aīa sctā.
Primo in domū primā scꝫ panē sincere vo
lūtatis: nihil volendo nisi qđ deus. Scđo
potū diuine p̄meditatiōis: nil agēdo nisi ibi
cogitet̄ dei honor. Tercio edulīū diuine sa
pietie: cogitādo sꝑ que futura sunt: et quō
p̄ntia ordināda sūt. ℂ In scđam domū
ꝯgregem⁹ pacē a pctīs ad deū z pacē a rixa
ad ꝓximū. Secundū opa miscđie quibus
etiā ope vtiles sim⁹ ꝓximo. Tercio abstinē

tiam pfectã:qua cohercramus ea que tur-
bare volũt pacem. ¶ In terciam domum
congregemus rationabiles et bonas cogi
tationes :ad ornandũ domũ nostrã interi
us. Secundo sensus bene disciplinatos:et
temptatos:ad lucendũ amicis nostris exte
rius. Tercio confessionẽ veram: qua si in-
firmamur renuuiscere possimus. ¶ Sed q̃
uis domus habeant: non tñ possunt con-
seruari congregata in eis nisi habeant ho
stia:nec ostia possunt pendere sine cardini
bus: nec serari sine seris. Ideo vt cõgrega
ta maneant salua:ponat in domo hostiuz:
scz spes firma:vt nullis frangat aduersita
tib). Que spes habeat duos cardines: scz
vt homo nõ despet de adipiscenda gloria:
nec de fugiẽdo supplicio : sz in omni aduer
sitate semp de misericordia dei confidẽns
speret meliora. ¶ Sera autẽ hostij de
bet esse diuina charitas:qua muniat hosti
um ne ingrediat inimicus. Quid eñ pro-
dest habere hostium sine sera: Quid spem
sine charitate: Si enim quis sperat pñtia
eterna ꝛ sperat de dei misericordia:non tñ
diligit deuz et timet:hostiũ quidem habet
quasi sine sera: p quod inimicus capitalis
ingredi põt cum voluerit et occidere. Sz
spes recta est: vt qui sperat faciat etiã bo-
na que põt: sine quibus non potest obtine
re celestia: si sciuit et potuit facere bona ꝛ
noluit. Si vero quis excessisse se intelligit
vel nõ fecisse cum potuit: habeat bonã vo-
luntatẽ faciendi bona que potest :et quod
facere non poterit: et speret firmiter se ad
deum posse accedere: etiã per bonam volũ
tatem et diuinam charitatẽ. Ergo hostiũ
id est spes muniat diuina charitate: vt si-
cut sera multa habet intus retinacula ne
hostis apiat:sic in diuina charitate sit que
dam sollicitudo ne deus offendat:sit chari
tatiu⁹ timor ne discedat ab eo. Feruor etiã
igneus quomõ deus diligatur: ꝛ eius quõ
imitetur. Sit etiã dolor eo ꝙ non sufficit
tm̃ facere sicut vellet: et sicut obligatuz se
intelligit. Humilitas quoqꝫ qua hõ quod
agit reputat nihilum : respectu peccatorũ
suor. His retinaculis muniat sera:ne dya
bolus faciliter seram charitatis aperiat: ꝛ
immittat amorem suuz. ¶ Clauis ꝓo
qua aperit et clauditur serã:debet esse de-
siderium solius dei:conueniens cũ diuina
charitate et diuino opere:vt scz nihil velit
habere homo etiã si posset nisi deũ: et hoc
propter maximam charitatem eius. Hoc
eñ desiderium claudit deum in aĩa et ani-
mam in deo: quia vna vtriusqꝫ voluntas.
Hanc vero clauem vxor et vir debẽt habe-
re soli id est deus et aĩa: vt quotiens deus
ingredi voluerit et delectari in bonis: scz
anime virtutib): liberum habeat accessuz
per clauẽ stabilis desiderij. Quotiens etiã
aĩa ingredi voluerit ad cor dei libere pos-
sit:quia ipsa nihil desiderat nisi deum. Hec
clauis custodit per anime vigilantiam:et
humilitatis sue custodiam :qua deo ascri-
bit omne bonũ quod habet: et custoditur
etiam clauis hec per dei potentiam et dei
charitatem: ne anima a dyabolo supplan-
tetur. ¶ Ecce sponsa mea qualis charitas
dei est ad aĩam. Sta ergo firmiter:et fac
voluntatem meam.

Verba xp̃i ad sponsam de sui immuta-
bilitate:necnon et de suor verborum per-
fectione: q̃uis statim opers non sequunt
et quomõ voluntas nostra cõmittenda est
in oĩbus diuine volũtati. Ca. XXVIII.

Filius loquebat ad
ad sponsam dicens. A Cur sic
turbaris ex eo ꝙ ille dixit verba
mea esse falsa: Nunquid ego sum eo dete-
rior ex vituperio eius: aut fierez eo melior
ex laude eius: Ego nempe ĩmutabilis sum
nec minui nec augeri possum:nec laude in
digeo. Sed hõ me laudans: ex laude mea
proficit non mihi sed sibipsi. Nec vnq̃ de
ore meo qui sum veritas falsitas processit
vel ꝓcedere potest: quia omnia quecunqꝫ
locutus sum per prophetas siue per alios
amicos meos: aut spũaliter aut corporali
ter sicut tũc intellexi perficient. Nec ideo
erant falsa quia vnũ dixi semel aliud secun
do:vnum expressius aliud obscurius: quia
ad probandã fidei mee constantiam ꝛ ami
corũ meorum sollicitudinẽ:multa ostendi
que secundum diuersos effectus spiritus
mei: diuersimode a bonis ꝛ malis intelligi
bene ꝛ male possunt:vt haberent in diuer-
sis statibus vnde diuersi diuersa exercere
possent in bono. Nã sicut in deitatẽ meaz
assumpsi humanitatem meam in vna per-
sona: sic ꝛ quandoqꝫ loquebar ex parte hu
manitatis mee: inquantum subiecta erat
deitati:quandoqꝫ ex parte deitatis inquã
tum creatrix erat hũanitatis: vt patet ex
euangelio meo. Et sic q̃uis diuersa videã-
tur a calumniantibus et nescientibus: tñ
vera erant verba scdm veritatem. Nec eti
am sine causa erat ꝙ obscure tradidi alĩ-
qua: quia sic erat iusticia vt occultaretur
consilium meum aliquantulũ a malis: et
vnusquisqꝫ bonorum feruẽter expectaret
grãm meam: et ꝓ expectatione obtineret
premium:ne si certo tpe consilium meum

insinuatū fuisset: omnes ab expectatione et charitate: ꝓpter longiturnitatē temꝑis desisterent. B Plurima etiam ꝓmisi que tamē a presentibus ꝓpter ingratitudinē subtracta sunt. Si eī ipsi a malicia sua destitissent: ego vtiqꝫ quod ꝓmiseram prestitissem. Ideo nō debes turbari ꝙ verba mea arguant mendaciū. Quod em̄ impossibile videt apud homīes: hoc possibile est apud me. ¶ Mirant etiam amici mei cur non post verba sequentur opera: hoc enim non est sine causa. Nunquid non moyses missus erat ad pharaonem: non tñ statim loquebant signa. Quare? Quia. Si enim statim signa venissent et opera: nō manifesta fuisset duricia pharaonis: nec potentia dei: nec mirabilia ostēsa. Nihilominus tñ pharo ꝓpter maliciam suam damnaretur: etiam si nō venisset moyses: q̄uis duricia eius nō fuit ita manifesta. Sic etiam nūc fiet. Propterea state viriliter. Aratrum quippe q̄uis a bobus trahit: tamen scd̄m voluntatē regentis regitur. Sic etiam ꝙ verba mea audiatis ⁊ sciatis: non tamē vadunt vel perficientur scd̄m voluntatez vestram: sed scd̄m meam. Ego enim scio quō terra est disposita: et quō excolenda. Vos antē omnem voluntatē vestram mihi cōmittite: et dicite fiat voluntas tua.

Verba monitionis iohānis baptiste ad sponsam in figura: in qua deus per auem picam aīa per pullos. corpus per nidum mundi delectatiōes per animalia ferocia: suꝑbia per aues rapaces: mūdi leticia per laqueum designant. Cap. XXIX

i Ohānes baptista loquebatur ad sponsam xp̄i dicens. A Dn̄s iesus vocauit te de tenebris in lucem: de immūdicia in perfectam mundiciam. De angustia in latitudinem. Quantū ergo sibi pro his regratiari teneris: quis explicare valet aut quando sufficeres? Veruntamē facito quantum vales. ¶ Est auis quedam que dicit pica: hec em̄ diligit pullos quia oua vnde processerunt pulli fuerunt in ventre eius. Hec auis facit sibi nidum de rebus inueteratis ⁊ attritis ꝓpter tria. Primo propter requiē. Secundo propter latibulū a pluuia et nimia siccitate. Tercio vt nutriat pullos suos q̄ fiunt ex ouis: que auis ex charitate cōponendo se super ea souet pullos. Cum vero pulli nati sunt: mater allicit eos ad volandum per tria. Primo per cibi administrationem. Secūdo per sedulam vocem. Tercio: per volatus sui exemplificationē. Pulli vero quia diligunt matrem: assueti cibo matris ferunt se primo paulatim p̄cedente matre supra nidum. Inde iuxta vires ꝓgrediunt vlterius: donec ex vsu et arte sint ꝑfecti. B Hec auis deus est: qui eternaliter est: et nunq̄ӡ immutat: et ex deitatis eius vtero: omnes aīe rationales egrediuntur. Cuilibet ꝟo anime ꝑatur nidus de rebus attritis: quia corpus de terra cōsociat anime: in quo deus animam nutrit cibo bonarū affectionū. Defendit ab ambꝫ malarū cogitationū: et dat requiem a pluuia malarum actionum. Quelibet vero aīa: quia tali de causa coniungit corpori vt ipsa corpus regat: et nequaq̄ӡ ab eo regatur: et vt corpus ad laborē excitet et ei rationabiliter ꝓuideat. Ideo deus tanq̄ӡ mater bona: docet aīam proficere in meliora. Docet exire de arto: ī latiora. Primo per cibū: dando intelligentiā et rationem iuxta capacitatē vniuscuiusqꝫ: indicando menti quid eligendū sit: quid ve fugiendū. Sꝫ sicut mater ꝑmo educit pullos supra nidum sic hō primo addiscit cogitare celestia. Cogitare etiam q̄ӡ artus et vilis sit nidus corpis: q̄ӡ lucida sunt celestia et q̄ӡ delectabilia sunt eterna. Educit etiam deus aīam per vocem suā qua clamat. Qui sequit me habebit vitam: qui diligit me nō morieт. Hec vox ducit ad celuꝫ. Hanc qui nō audierit: aut surdus ē aut ingratus dilectioni matris. C Tercio educit deus aīam per volatū: id est ꝑ humanitatis sue exemplū. Hec humanitas gloriosa habuit quasi duas alas. Primo: qꝛ in eo erat omīs mundicia et nihil coinquinatū. Secundo quia oīa bona fecit: his duabus alis volabat humanitas dei in mūdo. Has ergo sequat aīa quantum pōt. Et si nō poterit ope: saltem conet voluntate. ¶ Cum autē euolat pullus: cauēda sūt sibi tria. Primo pro aīalibus ferocibus ne resideat iuxta ea super terram: quia ipse pullus non est fortis sicut illa. Secūdo caueat ab auibus cupidis: quia ipse pullus adhuc non est celer euolare: sicut aues ille sunt: et ideo in latibulo tutius est morari. Tercio caueat ne ꝯcipiscat predā in qua est laqueus. ¶ Animalia ista ferocia que dixi: sunt delectationes et cupiditates mūdi: ab his em̄ sibi caueat pullus: quia dulces videnт sentiri: bone ad possidendū: et pulcre ad videndum. Sed cum putantur teneri euadunt celeriter. Cum vero creduntur delectari: mordent immisericorditer. D Secundo caueat ab auibus cupidis: hee sunt suꝑbia et ambitio. Iste enim sunt que semꝑ as

tius et altius desiderant ascendere: et alias aues precedere et odire inferiores. Ab his autē caueat pullus et desideret in latibulo humilitatis morari: vt nō superbiat de data gratia: nō cōtemnat inferiores et minoris gratie nō cogitet se aliquibus meliorem. ¶ Tercio caueat a preda in qua est laqueus. Hec enim est leticia mundi. Nam bonū videtur habere risum in ore et delectatōem in corpore: sed latet in his aculeus. Adducit enim immoderatus risus imoderatā leticiam. Voluptas corporis adducit inconstantiam mētis: ex quibus consequitur tristicia vel in morte vel ante: seu in tribulatiōe. Festina igitur filia et tu egredi frequēter de nido tuo per desideriū celestium. Caue tibi a bestijs cupiditatū et ab auibus superbie. Caue a preda leticie vane. ¶ Deinde loquebatur mater ad sponsam: et ait. Caue de aue que tincta est pice: quia oēs qui tangunt eam maculantur. Hec enim est amicicia mundi: instabilis vt aer: feda in acquisitione fauoris: et societate mala. Non cures de honoribus: nō attendas ad fauores: non respicias ad laudem vel vituperiū. Nam ex his prouenit inconstātia animi: et diminutio diuine charitatis. Sta igitur stabilis. Deus enim qui te incepit extrahere de nido: pascet te vsque mortem. Post mortē vero non habebis famem. Custodiet etiam te a dolore defēdet te in vita: et post mortem nihil timebis.

Deprecatio matris dei ad filiū pro sponsa et pro alio sancto: et de acceptatione deprecationis matris a christo: et de certitudine vere vel false sanctitatis hoīs in hac vita.

Cap. XXX.

Aria loquebatur filio

M dicens. A Da fili mi noue spōse tue: vt corpus tuū dignissimum radicetur in corde eius: vt ipsa mutetur in te tuaque delectatione repleatur. ¶ Deinde ait. Hic sanctus cum temporaliter vixit: fuit in fide sancta sicut mons stabilis: quē non fregit aduersitas: nulla retraxit delectatio. Fuit et flexibilis ad voluntatē tuam: sicut aer mobilis quocunque eum impetus spūs tui traxit. Fuit insuper in charitate tua ardens quasi ignis: calefaciēs frigidos et cōsumens iniquos. Nunc autem anima eius tecum est in gloria: vasantem instrumētum eius depressum est: et in humiliori loco iacet quam decet. Ideo fili mi da corpori eius altiorem eleuationem: honora illud quod te pro modulo suo honorauit. Eleua illud quod te labore suo quo potuit eleuauit. ¶ Respondit filius. Benedicta sis tu que nihil relinquis intactū quod ad amicos tuos pertinet. Non decet mater vt vides quod lupis detur cibus optimus. Nō conuenit saphirus mēbra conseruans sana et corroborās infirma: ponatur in luto. Nō etiam decet vt cecis accendatur lumen. B Iste quippe homo sicut in fide fuit stabilis et in charitate feruentissimus: sic et in continētia optime fuit ad voluntatem meam dispositus. Propterea sapuit mihi sicut cibus optimus optime decoctus: in omni patientia et tribulatione. Dulcis denique et bonus in bona voluntate et affectu: melior in conatu et virili progressu: optimus et dulcissimus in laudabili consummatione. Propterea nō decet vt ante lupos talis exaltetur cibus: quorum cupiditas nescit satietatem: quorum delectatio refugit herbas virtutū et sitit carnes putridas: quorū et vox astutia omnibus est nociua. Fuit etiā quasi saphirus in anulo per fame et vite claritatē: per quā ostendit se esse ecclesie sue sponsum: dominū sui amicum: fidei sancte conseruatorem: et mundi contemptorem. Propterea mater charissima nō decet vt tante bonitatis amator: tanquam mundus sponsus tangatur a tam immūdis. Tanteque humilitatis amicus: ab amatoribus mundi contingatur. C Fuit etiam tercio tanquam lumen positum super candelabrum: per omnem mandatorum meorum executionem: per bone vite doctrinam: per hanc muniuit stantes ne caderent. Per hanc eleuauit cadentes: per hanc etiā futuros post se ad me excitauit. Hoc lumē indigne videre sunt obcecati amore suo: hoc lumen discernere nesciūt qui habent albuginem superbie: hoc lumen attrectare nō valent scabiosi manibus. Quia hoc lumen cupidis et suam voluntatē amātibus: est nimis odiosum. Ideo priusquam eleuetur: iustum est vt illi qui immundi sunt purgentur: et qui ceci sunt illuminentur. ¶ Illum vero hominem quem hoīes terre dicunt sanctū: tria ostendunt eū non esse sanctū. Primo: quia ante mortem non imitabatur vitam sanctorum. Secundo: quia hylarem voluntatē non habuit patiendi martiriū pro deo. Tercio quia non habuit charitatē ardentē et discretā sicut sancti. ¶ Tria quoque sunt propter que quis videtur a populo sanctus. Primū est: mendacium fallaciū et placere volentium. Secundū: facilitas credulitatis insipientium. Terciū est cupiditas et tepiditas prelatorum et examinatorum. ¶ Vtrum autem ipse est in inferno vel in purgatorio: nondū est tibi licitum scire: sed cū tempus fuerit loquendi.

¶ Explicit Liber Secundus.

corpali sustentari precipis: da mihi auxiliū sic corpi meo dare necessaria: vt nō improbe contra animā insolescat caro: ex ciborū superfluitate: nec lentescat in seruitio tuo ex indiscreta pcitate. Sed inspira moderantiam congruā: vt cum terra de terrenis sustentatur: dn̄s terre s terra sua: ad iraz nō prouocet. Cum vero in mensa fuerit: pmittitur ei moderata cōsolatio: et collocutio: in qua euitet scurrilitas et vanitas. Nec tale verbū proferat vel audiatur: quo audientes occasionē habeant ad peccandū: sed oīa sint honesta z salutaria. Sicut em̄ in mensa corpali deficientib9 pane et vino omīa sunt insipida: sic in mensa episcopali et spūali deficiente bona doctrina: z exhortatione: omīa apposita insipida sunt anie Et ideo vt euitet vanitatuz occasio: legat vel recitet aliquid: in mensa tale vnde edificent assidentes. Perfecta vero refectiōe: z redditis in benedictōe deo gratijs: inquirat agēda: vel certe reuoluat libros ex quibus trahi potest ad anie perfectōem. E Post cenam vero cōsolari poterit cū familiaribus suis. Atq̄ sicut mater ablactans infantem pungit vbera cinere seu aliq̄ alia amaritudie: donec infans disuescat a lacte z assuescit cibis solidiorib9. Sic eps attrahat deo familiares suos talibus v̄bis: quibus timeant deū et diligant. Vt z ipsorū sit pater per diuinā autoritatem: et eorū mater per spūalem educationē. Si vero scit scienter aliquē suorum familiarū peccare ad mortem aīe: qui auditis amonitionibus nō resipiscit: remoueat eū a se. Quē si retinuerit pter cōmodum et cōsolationem tpalem: nō erit immunis s pctō eius Pergens vero ad lectū suum: examinet diligenter facta: et affectus ipius diei iā preteriti cogitādo taliter. O deus creator corporis mei z anie vide me misericordia tua et presta gratiā tuam: vt ex somni abundātia: nō tepescam in s̄uitio tuo. Nec somni inquietudine deficiā a seruitio tuo: sed modera somnū meum ad honorē tuum: quez ad corpis alleuiatiōem haberi precepisti. Et da mihi fortitudinē: vt inimicus dyabolus nō inq̄etet me: nec abstrahat a tua pietate. ¶ Surgens aūt s lecto diluat confessionē: si quas negligētias caro passa est: ne sequētis noctis somnus: cum preteritis delictis oriatur.

Verba v̄ginis ad filiā: de remedio oportuno ad difficultatē episcopo occurrentē in vita arta. Et quō patientia p vestes: et decem p̄cepta p decem digitos: et desiderium eternoz et fastidiū mundanoz p duos pedes designant. Et de tribus inimicis in via contra epm̄ existentibus. Cap. II

Tem loquit̄ dei mater. A Dic epo q si incesserit per viā dictam: tunc tria difficilia occurrēt ei. Primo q via est arta. Secūdo q in ea sunt spine pūgitiue. Tercio: q via est petrosa et ineq̄lis. Cōtra hec tria: dabo tibi tria ꝯsilia. Primū est q induat se eps vestibus fortiorib9: et subtiliter ꝯsutis: cōtra viam artam. ¶ Scōm est q habeat decem digitos ante oculos suos: inter quos respiciat tanq̄ per cancellos ne pungat̄ a spinis. ¶ Terciū est q caute ponat pedes suos: z in quolibet vestigio attēptet si pes positus subsistit solide: nec p̄cipitanter ponat ambos pedes simul: nisi prius certificatus fuerit de q̄litate vie. ¶ Quid v̄o significat via arta: nisi maliciam hoīm prauoz ꝯtra iustos: qui derident opa iusta: z depravant vias: z monita iustoz recta. Et quicquid hūile et pietatis est puipendūt. Contra tales hoīes induat se eps veste patientie: et cōstantie: quia patiētia grauia facit esse suauia: et illatas ꝯtumelias: gaudēter tolerare. B Quid v̄o significāt spine: nisi aduersitates mūdi. Contra has hūdi sunt digiti decē preceptoz dei: et ꝯsiliorū ei9. Vt cū pupugerit spina aduersitatis et paupertatis: consideret passio z paupertas xp̄i. Cum v̄o pungit spina ire: z inuidie: cōsideret charitas dei quā nobis seruare p̄cepit. Charitas ei vera nō querit q̄ sua sunt sed se totā expoint ad honorē dei et pximi vtilitatē. Qz vero debet esse cautus in ponendis pedib9? significat q vbiq̄ debet rōnabiliter timere. Nam bonus hō tenet habere q̄si duos pedes. Primus est: desideriū eternoz. Secūdus est: fastidium mūdi. In desiderio v̄o eternoꝝ debet esse discretio: ne desideret eterna sibi soli tanq̄ digno: sz totū desiderium suū et voluntatē et remunerationem: ponat in man9 dei. In fastidio vero mūdi debet esse cautio z timor: ne fastidiū sit pter aduersitates mūdi: et vite impatiam: ne sit etiā pter vite tpalis maiorem requiē: et laboris alijs pficui exoneratōem. Sed solummō fiat pter pctā abhomiatione: z desideriū eterne vite. ¶ His igit̄ difficultatib9 vie supatis: adhuc p̄caueo epm̄ de trib9 inimicis qui sunt in via sua. Primus quippe host3 nitit̄ sibilare in aures episcopi: vt obstruat auditum eius. Secundus stat ante eum: vt pungat oculos eius. Tercius est ante pedes eius clamans alte et habens laqueum quo pedes

ill aqecet. quãdo eleuat eos a terra. C
¶ Primus hostis sunt hoĩes illi siue infu-
siones ille: qui nitunt̃ epm̃ trahere a via re
cta dicentes. Cur tm̃ assumis tibi laborez
et pergis per viam tam arta͂: diuerte: ergo
magis in viam florida͂ per qua͂ vadunt plu
res. Quid ad te: quomõ ille vel illi viuunt
Quid ad te offẽdere ꝛ obiurare illos: a qui
bus honorari ꝛ amari possis. Si nõ offen-
dunt te ꝛ tuos: quid tibi cure est quõ viuũt
aut si offendunt deũ. Si ꝟo tu ipse bonus
es: q̃d ad te iudicare alios. Da magis mu-
nera ꝛ accipe: vtere amicicia hoĩm: vt lau-
deris et bonus voceris in vita tua. ¶ Se-
cundus hostis desiderat excecare te sicut
philistim samsonẽ. Hi sunt pulcritudo et
possessio mũdi: fluxus vestiũ: ꝛ diuersus ap
paratus rerum: honores hoĩm et fauores
Cum ei ista offerunt̃: et placent oculis: ex
cecat̃ ratio: tepescit amor mandatoꝝ dei:
pctm̃ perpetrat̃ licencius: et cõmissum le-
uigat̃. Propterea cum eps necessaria mo-
derata habuerit: content̃ . Nam nimis
multis videt̃ nũc dulcius esse stare ad mo-
lam cupiditatis cũ samsone: q̃ꝫ diligere ec
clesiam scdm̃ laudabilem dispositiõem cu
re pastoralis. D Tercius hostis clamat
alte habens laqueũ et dicẽs. Cur inquit sic
vadis caute et inclinato capite. Cur intm̃
humilias teipm̃: qn a pluribꝫ debes et pos
sis honorari. Esto magis sacerdos vt sede-
as cũ primis. Esto eps: vt honorari possis
a pluribꝫ. Procede ad maiores dignitates
vt maiora obtineas seruitia: ꝛ maiori fru-
ris quiete. Congrega thesauros: quibꝫ ali
os iuuans tecũ: ab alijs consolari possis et
vbiqꝫ esse letus. Cũqꝫ animus talibꝫ incli-
natus fuerit affectõibus et suggestiõibus
mox affectus eleuat̃: q̃si pede quodam pra
ue delectatõis ad terrena͂ cupiditatẽ: qua
ita inuolint̃ laqueo cure mundialis: ꝙ vix
cõsurgit ad consideratõem sue miserie: et
premioꝝ seu supplicioꝝ eternoꝝ. Nec mi
rum: scriptura em̃ dicit. Quod qui episco-
patum desiderat: bonũ opus desiderat ad
honorẽ dei. Nunc autẽ pleriqꝫ desiderant
honorem: et refugiũt laborem in quo aiẽ
est salus sempiterna. ¶ Propterea eps iste
stet in gradu quẽ habet: nec appetat altio
rem donec deo placuerit ei aliter ꝓuidere.

Declaratio plenaria ꝟginis ad epm̃: qua-
liter vt deus honoret̃ per ipm̃ exerceat epi
scopale officiũ. Et de duplici fructu veraz
dignitatẽ obsequente: ꝛ de duplici cõfusio-
ne falsam dignitatẽ consequente: et de oc-
cursu iesu xp̃i: et omniũ sanctoꝝ ad veruz
et rectũ episcopum. Cap. III

O quebat̃ mater dei

I A Ego exponere volo epo quod
tenet̃ facere deo: et quid est honor
dei. Omis itaqꝫ epũs debet habere insulaz
in brachijs suis bene custodita͂. Non ven-
dere eam ꝑ pecunia. Non concedere alijs
ꝓpter amiciciam carnalẽ. Non ꝑdere pro-
pter negligentia͂ et tepiditatem. ¶ Quid
vero significat ĩsula episcopalis: nisi digni
tatem et ptãtem episcopalem. Ordinare
scꝫ clerum et ꝯficere crisma: corrigere erra͂
tes: excitare exemplo suo negligentes. Qꝫ
vero in brachijs debet habere insula͂ bene
custodita͂: significat ꝙ sedule debet cogita
re quõ et qualem accepit potestatẽ episco-
palem. Quõ eam tenuerit. Quis vero sit
eius fructus. Quis ve finis. Si eps atten-
dere velit quõ accepit potestatem: atten-
dat primo si desiderauit episcopacũ ꝓpter
se vel an ꝓpter deum. Si autẽ propter se
tunc sine dubio desideriũ suum erat carna
le. Si vero ꝓpter deum: id est ad honorem
faciendũ deo: tunc desiderium suum erat
meritoriũ ꝛ spũale. ¶ Deinde si episcopus
cogitet ad quid recepit episcopatũ. Certe
vt esset pater pauperũ consolator ꝛ media
tor animarũ: nam bona episcopalia bona
sunt animarũ. Que si infructuose comedũ
tur ꝛ ꝓdigaliter expendunt̃: aĩe ille clama
bunt vindicta͂ sup iniustũ dispensatorem.
B Qualis ꝟo erit fructus ep̃alis digni
tatis: dica͂ tibi: ip̃e q̃ppe erit duplex: sicut
dicit paulus corꝑalis scꝫ et spũalis. Cor-
poralis: qꝛ in terris ẽ vicarius dei: ꝛ ideo ob
honorẽ dei quasi deus ab hoĩbus honorat̃
In celis erit corꝑalis et spiritualis ꝓpter
glorificatõem corporis et aĩe: quia ibi erit
seruus cũ domino. Tum ꝓpter vitam epi
scopalem qua͂ gessit in terris. Tum ꝓpter
exemplum hũilitatis: quo alios secum ad
gloriam ꝓuocauit. Omis vero qui vestem
et dignitatẽ habet episcopalez: sed refugit
vita͂: duplici cõfusione erit dignus. Quod
vero potestas episcopalis nõ debet vendi.
Significat ꝙ episcopus nõ debet esse sciẽ
ter symoniacus. Nec exercere officiũ suuz
ꝓpter pecunia͂ vel hoĩm fauorem. Nec ꝓ-
mouere illos ꝓpter preces hominũ: quos
sciuerit esse male vite. ¶ Quod vero insula
non debet alijs concedi ꝓpter amicicia͂ ho-
minũ. Significat ꝙ epũs non debet dis-
simulare pcta͂ negligentiuz. Nec dimittere
illos impunitos: quos põt ꝛ debet corrige
re. Nõ silere peccata amicoꝝ ꝓpter carna
lem amicicia͂. Nec iponere dorso suo pcta͂
subditoꝝ: quia eps est speculator dei. C

¶ Qz ṽo episcopus nõ debet ꝑdere insulā ꝓpter negligentiā: significat ꝙ eps nõ dꝫ illa committere alijs ad faciendū: que ipse ꝑsonaliter tenet̄ ꝛ pōt fructuosius facere. Nec ꝓpter quietē carnis illa dimittere alijs que ipse ꝑfectius valeret adimplere: qꝛ officium episcopi non est quietis sed laboris. Nec episcopus ignorare debet vitā et mores eoꝝ: quibꝫ cōmittit officia sua: sed scire ꝛ inquirere quomodo seruāt iusticiam. Et si prudenter ꝛ nō cupide gerunt se in agendis. ¶ Insuꝑ scire te volo ꝙ eps qꝛ pastorꝫ vices habet tenet̄ habere fasciculum florū sub brachijs suis: quo oues vicine ꝛ remote illecte currant gaudenter post odorem eiꝰ. Iste ṽo fasciculus floꝝ significat predicationem diuinā quā episcopus habere tenet̄. Brachia ṽo duo quibus fasciculꝰ predicationis diuine innitit̄: sunt duo opa necessaria epo. s. bona opa in publico: et bona opa in abscondito. Ut oues vicine in episcopatu eius videntes charitatē episcopi in operibus ꝛ audientes in verbis: glorificent deū in epo. Oues ṽo remote audientes famā epi: desiderent illū adsequendū. Nam iste est suauissimus fasciculꝰ nō erubescere veritatē ꝛ humilitatē dei. Docere bona: ꝛ eadem que docet facere. Esse humilē in honore ꝛ deuotū in abiectione. D Cūqꝫ episcopus cōpleuerit viam istam: et ꝑuenerit ad portā: necesse est ei aliquid habere ī manu quod presentet summo regi. Et ideo habeat in manu vas sibi charꝫ ꝛ hoc vacuū offerēdo illud regi summo. Uas ṽo istud vacuum offerendū est cor suū qd vt vacuum sit ab omī voluptate ꝛ appetitu laudis trāsitorie: laborandū est ei die ac nocte. Cūqꝫ introducendus est talis eps in regnū glorie: occurret ei iesus xp̄s deus verus ꝛ homo: cū omni sanctoꝝ exercitu. Tunc audiet angelos dicentes. O deus noster gaudiū nrm ꝛ omne bonū. Iste eps mundus fuit in carne virilis in operatiōe: decet ḡ nos eū ꝑsentare tibi. Desiderauit em̄ quotidie societatem nostrā. Ideo cōple desiderium eius et auge ex aduentu eius gaudiū nostrum.

¶ Tunc quoqꝫ dicturi sunt ꝛ ceteri sancti. O deus gaudiū nostrū est de te ꝛ in te: nec indigemus alio. Attamen gaudiū nostrū excitat̄ ex gaudio anime huiꝰ epi: que dum potuit desiderauit te. Portauit em̄ flores ꝓuissimos in ore: quibꝫ augmentauit numerū nostrū. Portauit in ope: quibꝫ habitantes de ꝓpe ꝛ a longe reficiebat: ideo da ei gaudere nobiscū: ꝛ tu siliter gaude de eo quē mouendo pro eo tātū desiderasti. Ultimo dicturus est ei rex glorie. O amice venisti presentare mihi vas cordis tui: vacuum a te ꝛ a volūtate ꝓpria: ideo ego implebo te delectatione ꝛ gloria mea: leticia mea erit tua: et gloria tua nunqꝫ finiet̄ a me.

Uerba matris ad filiam de concupiscentia maloꝝ episcopoꝝ ꝛ qmō ꝓpter bonā voluntatem multi dignitatē obtinent spūalem: quam inordinati epi contemnūt q ad eā corporaliter sunt vocati: ꝑ latum exemplum inducit.

Capitulum IIII

Mater dei loquebatur ad sponsam filij dicens. A Tu ploras ꝙ charitas dei ad hominē est maxima: ꝛ cōtra charitas hoīs est ad deum modica. Uere sic est. Quis em̄ est dominus vel eps: qui nō magis concupiscit diuinam ad honorē mundi obtinendū vl̄ diuitias: qꝫ ad subueniendū paupibꝫ suis ꝓprijs manibus. Et ideo qꝛ dn̄i vel episcopi nolunt venire ad nuptias oibꝫ prepatas ī celo: venient paupes ꝛ infirmi: sicut ꝑ exēplum tibi ostendere volo. In ciuitate quadam: erat quidam eps sapiens et pulcer ꝛ diues: qui de pulcritudine et sapientia sua laudatus nō regratiabat̄ deo vt debuit: q dedit ei ipsam sapientiā. Laudabat̄ quoqꝫ et honorabat̄ de diuitijs suis: et ideo dedit multa ꝓpter mundi fauorem. Plurima qꝫ cōcupiuit: vt largius daret: ꝛ amplius honoraret̄. B Iste eps habebat quendā clericum lr̄atum in epatu suo: q taliter secum cogitabat. Iste inquiēs eps diligit deum minus qꝫ expedit. Uita eius tota tendit ad secularia. Ideo si placeret deo libenter desiderarem episcopatū eius: ad faciendum honorem deo. Nō desidero quidē ꝓpter mundū: qꝛ honor mundi nō est aliud: nisi sicut aer. Non ꝓpter diuitias: qꝛ sunt graues tanqꝫ onus grauissimū: non ꝓpter quietē carnis mee ꝛ cōmodū ꝓpriū: qꝛ nō teneor esse in quiete nisi rationabili: sic vt corpus stare possit in seruitio dei: sed ꝓpter solum deum desidero. Et qꝫuis indignissimus sim honore: tn̄ vt plures lucrifacerem deo: ꝛ pluribꝫ ꝓficerem verbo ꝛ exēplo: pluresqꝫ sustentarem de bonis ecclesie: libenter susciperem onus episcopale. Nam deꝰ scit ꝙ charior esset mihi mors dura: ꝛ dulcius ad ferendū amaꝝ suppliciū: qꝫ episcopalis dignitas: Quia licet passibilis sim sicut ceteri: tn̄ qui episcopatū desiderat: bonū opꝰ desiderat: Ideo libenter desidero honorē epi cum onere episcopali: sed sicut mortē. Honorē quidē ꝓpter salutē plurimoꝝ: onꝰ ṽo ꝓpter salutem meā: ꝛ amorē dei: et ani

marium ad hoc solum vt bona ecclesie pos-
sim distribuere largius pauperibus: aīas in-
struere liberi⁹: errantes instruere fiducia-
lius: vexare carnē meā abundantius: mode-
rare meipm̄ sollicitius in exemplū alioꝝ.
C Iste aūt canonicus increpauit epūm
suū occulte ꝛ prudenter. Ep̄s vero egre ferēs
verba: cōfudit clericum spte ꝛ impruden-
denter: iactans se ad oīa sufficientem ꝛ mo-
deratum. Canonicus aūt plorauit excessus
epi patienter ferens illata: sed ep̄s deridēs
charitatē ꝛ patiētiā canonici: obloquebat
ei: intm̄ ꝙ canonicus arguebat ꝛ reputaba-
tur fatuus et mendax: ep̄s vero iustus ꝛ cir-
cumspectus: tandē pcedente tpe ep̄us ꝛ ca-
nonicus migrauerunt ꝛ vocati sunt ad iu-
diciū dei. In cui⁹ cōspectu ꝛ p̄sentia ange-
loꝝ positā videbat q̄dā sedes aurea: ꝛ ante
sedem infula ep̄alis: ꝛ totus eius ornatus:
multi quoqꝫ demones sequebant canoni-
cū: cupientes inuenire aliquid mortiferū
in eo: qꝛ de ep̄o sic erāt certi: sicut cete qui
inter pcellas seruat catulos suos viuos in
ventre suo. Propositis vero mltis querimo-
nijs ꝯtra ep̄m: cur. s. ꝛ qua intentiōe susce-
pisset ep̄atū: cur supbiuit de bonis aīarū: q̄-
modo aīas sibi cōmissas rexisset: q̄d vero deo
p facta sibi grā r̄ndisset. Cūqꝫ ep̄s nihil iu-
sticie haberet quid r̄nderet ad pposita. Re-
spōdit iudex. Ponat inquiēs in capite epi-
scopi fex p infula. In manib⁹ aūt pix p cy-
rotecis: lutū in pedib⁹ p sandalijs: p cami-
sia ꝛ lintheo ep̄ali pannus meretricalis: p
honore suscipiat dedec⁹: p lata familia ha-
beat seuientē turbā demonioꝝum. D
Deinde addidit iudex. Ponat in capite ca-
nonici corona fulgida sicut sol. In manib⁹
ei⁹ cyrothece deaurate. Calciate pedes ei⁹
sotularibus. Insup induat habitu episco-
pali cū oī honore. Qui statim veste ep̄ali
circūdatus ab oī exercitu celesti p̄ntatus ē
iudici tanq̄ ep̄s cū honore. Ep̄s descēdit
sicut fur habens in collo funē: a cui⁹ cōspe-
ctu iudex auertebat oculos miscdie sue et
omnes sancti cū eo. C Ecce quō pter volū-
tatē bonā multi obtinēt dignitatē spūali-
ter: quā illi contemnūt: q̄ ad eā corpaliter
sunt vocati. Omnia hec fiebant in vno pū-
cto apud deū: sed pter te verbis plata sūt
qꝛ mille anni apud deū sūt quasi vna hora
Quotidie quoqꝫ ꝯtingit ꝙ ex quo epi ꝛ do-
mini nolūt tenere officiū suū: ad qđ vocati
sunt: deus eligit sibi paupes sacerdotes et
campanarios: q̄ viuentes iuxta meliorē cō-
scientiā suam ad honorē dei: libenter pfice-
rent aīabus si possent: ꝛ faciūt que pnt: iō
ingrediunt loca episcopis preparata. E

Nam deus similis est illi qui suspēdēs au-
reā coronā ante fores domus sue clamat
transeuntibus sic. C Oīs cuiuscūqꝫ status
fuerit promereri potest coronā istā: ꝛ q̄cun-
qꝫ nobilius vestitus fuerit virtutib⁹ obtine-
bit illā. Veruntn̄ scito ꝙ si epi et dn̄i sapi-
entes sunt carnali sapiētia: deus sapiētior
est illis etiā spūaliter q̄ exaltat humiles: et
nō approbat supbientes. C Scito etiā ꝙ
canonicus iste laudatus nō curauit psona-
liter equū suū cū iret ad p̄dicandū vel ad
opus suū: nec psonaliter extruxit focū suū
cū comestur⁹ eēt: s3 habuit familiā ꝛ neces-
saria sua ad sustentationē rationabilē: qui
etiā habuit pecuniā: sed nō ad cupiditatē
Nā etiā si affluxisset sibi tota mundi substā-
tia non dedisset vnum denariū ad hoc ꝙ fi-
eret epūs. Nec pro toto mundo dimisisset
episcopatū: si placuisset deo: sed totam vo-
luntatem suam posuit ad deum: parat⁹ ho-
norari ad honorē dei: ꝛ parat⁹ deijci p amo-
re ꝛ timore dei.

Verba Ambrosij ad sponsam de prece
bonoꝝ p pplo: ꝛ quō p gubernatores dn̄i
seculares ꝛ ecclesiꝯt p pcellas supbia ꝛc. ꝛ
p portum introitus veritatis designant:
ꝛ de vocatione sponse in spiritū. Ca. V

S Criptum est ꝙ amici
dei olim clamabant: rogātes deū
dirumpere celū: ꝛ descendere ad li-
berandū pplm̄ suū israel. A Similiter
ꝛ in istis tempoꝛib⁹ amici dei clamabāt di-
centes. O benignissime deus: nos videm⁹
pplm̄ innumerabilem in periculosis pcel-
lis perire qm̄ gubernatores auidi sunt: il-
lis terris uigiter applicare volentes. Vbi
sibipsis maius lucrū existimant prouenire.
Illic se ꝛ pplm̄ ducentes vbi horribiliores
sunt iactus vndarū: nesciente pplo securi-
tatē portū: et ob hoc miserabiliter piclitat
pplus infinitus: nimis paucis venientib⁹
ad bonū portū: Ideo rogamus te oīs glo-
rie regem: vt portū illuminare digneris q̄-
tinus ppls vitare sua picula valeat: et ini-
quis gubernatoribus nō parere: s3 ad por-
tum rectū reduci lumine tuo benedicto.
B Per istos vero gubernatores: intelligo
omnes ptātē habentes corpaliter ꝛ spūali-
ter in mundo. Pleriqꝫ em̄ illoꝝ intantū di-
ligunt voluntatē ppriam: ꝙ de animarum
vtilitate ꝛ suoꝝ subditoꝝ nō attendunt. Se
uissimis mundi pcellis: videlicet supbie: cu-
piditatis ꝛ immūdicie: se voluntarie inuol-
uendo: quoꝝ actus miseria imitat commu-
nitas: credens se p illam viam tenere rectā
et sic ipsi se vna cū subditis pimūt sequen-

do sue voluptatis quemlibet appetitum.
¶ Per portū ꝟo intelligo introitū verita-
tis: q̇ nūc coram multis sic obscuratus est
ꝙ cum aliquis dixerit viam ad portū cele-
stis patrie qui est sacratissimū xp̄i euange-
liū: tūc ipm̄ mentiri dicūt: eoꝝ opera ma
gis sequētes qui petis quibuslibet se inge-
runt q̄ꝫ illoꝝ verbis credentes. qui euange
licā predicant veritatē. ¶ Per lucē ꝟo quā
amici dei petebant intelligo aliquā diuinā
reuelationē fieri in mūdo: ad hoc vt chari-
tas dei renouari valeat in cordibꝫ hominū
ꝛ eius iusticia non obliuisci nec negligi. Et
ideo placuit deo ꝓpter misericordiā suaꝫ: et
suoꝝ amicoꝝ petitionē vocare te in spūm-
sanctū: ad videndū: audiendū: ꝛ intelligen
dū spūaliter: ad hoc vt ea q̄ audieris in spi
ritu: debeas alijs reuelare ꝑm dei volūtatē.

Verba eiusdem Ambrosij ad spōsaꝫ q̄n-
dam similitudinem viri ꝛ vxoris ꝛ ancille di
sponentia: ꝛ qualiter ꝑ adulterū ep̄s malꝰ:
ꝛ ꝑ vxorem ecclesia: ꝛ ꝑ ancillā mūdi amor
designant̄: ꝛ de crudelissima sententia con
tra adherentes magis mūdo q̄ꝫ ecclesie.

Capitulū VI

Ego sum Ambrosius

episcopꝰ qui tibi appareo: loquēs
tecū ꝑ silitudinē quandaꝫ: qm̄ cor
tuū nō potest capere intelligentiā spūaliū
sine silitudine aliqua corporali. A Vir
quidā erat habens vxorē legitimā venustā
valde ꝛ prudētē. Cui tn̄ ancilla plus place
bat q̄ꝫ vxor: ꝛ ex hoc tria contingebāt. Pri
mū est ꝙ verba ꝛ gestus ancille magis euꝫ
letificabant q̄ꝫ vxoris. Scd̄m est ꝙ ancillā
vestiebat nobilissimis idumētis: nō carās
ꝙ vxor panosa eēt aut ꝙ cōi panno vesti
ret̄. Terciū ē ꝙ nouē horis morari solebat
cum ancilla: decima ꝟo solū cū vxore. Naꝫ
prima hora erat cū ancilla vigilans: dū eiꝰ
pulcritudinē aspiciēdo iocundabat̄. Scd̄a
hora inter ipsius brachia dormiebat. Ter-
cia hora pro ancille cōmodo: corꝑalē labo-
rem gaudenter sustinebat. Quarta hora q̄
etem corꝑis cū ipa habebat post corꝑis las
situdinem. Quinta hora inquietudinē mē
tis ꝛ curā sup eiꝰ prouisiōe habebat. Sex-
ta hora mentis quietē cū ea habebat: q2 iaꝫ
videbat se de sua prouisione ei pleniter cō
placere. ¶ Septima hora intrabat in eum
ardor carnalis ꝯcupiscentie. Octaua hora
cōplebat cū ea sue voluptatis appetitum.
Nona hora aliq̄ omittebat agere q̄ tn̄ ei li
bebat ꝑficere. Decima hora faciebat aliq̄ q̄
tn̄ nō delectabant eū facere. Et sic vna ho-
ra tantummodo manebat cum vxore. De
ens ꝟo quidā de ꝓpinquis vxoris ad adulte
rum grauiter increpauit eū dicens. Ad le-
gitimā tuā mentis tue charitatē conuerte
ipam diligendo ꝛ sicut decet vestiendo: no
uemq̄ꝫ horis cū ipsa manendo: ꝛ sola deci-
ma hora cū ancilla: alioq̄n scies te morteꝫ
pessimam subiturū. B Per istū adul-
terū intelligo istius eccl̄ie ꝓlsorē: habentē
quidē episcopale officium: sed vitā adulte-
riuaꝫ. Ipse quippe sancte ecclesie spiritua
li copula ita cōiunctus est: ꝙ ipsa eiꝰ spon-
sa charissima esse deberet: qui tamen chari
tatē suā ab ipsa retraxit. Mltoplus diligēs
seruilē mūdū q̄ꝫ dn̄am sponsaꝫ tam p̄cla
ram. Et ideo tria facit. Primū est ꝙ de mū
di fraudulenta adulatione plus gratulat̄:
q̄ꝫ de sancte eccl̄ie morigerosa dispositione
Secūdū est ꝙ omnē mundi ornatum dili-
git: de defectu ꝟo ornatus ecclesiastici cor
poralis vel spūalis minus curans. Terciū
est ꝙ nouem horas expendit pro mundo: ꝛ
solam decimā pro ecclesia sancta. Naꝫ pri-
ma hora cū mūdo vigilat hilariter eiꝰ pul-
critudinē intuēs delectabiliter. Scd̄a ho-
ra inter brachia mundi que sunt altitudo
muroꝝ ꝛ vigilantia hoīm armatoꝝ dormit
suauiter corꝑis sui securitatem se ꝑ hec te-
nenere cōfidens feliciter. Tercia hora pro
mundano cōmodo corꝑalem laborē susti-
net gaudenter: vt ex hoc cū mūdo letet̄ cor
poraliter. C Quarta hora post corꝑa-
lem laborem accipit quietem corporis libē
ter: q2 quicquid ei placet iam habet suffici
enter. Quinta hora mentis inquietudineꝫ
habet multipliciter: vt mundanis rebus
prouidere videatur sapienter. Sexta hora
mentis quietem habet iocundaliter ꝓui-
sionē suā mūdanis hoībꝫ placere vidēs vni-
uersaliter. Septima hora audiendo ꝛ vidē
do mundi delectabilia: ꝛ in voluntatē suaꝫ
trahit desiderabiliter: ex quibꝫ in corde ac-
cendit̄ impatiēter ꝛ intolerabiliter. Octa-
ua hora ꝑficit actualiter: q̄ prius desidera-
bat ardenter. Nona hora aliqua sibi placi
ta ꝓpter mūdū omittit inutiliter: ne vide-
atur eos offendere: quos diligit carnaliter.
Decima hora aliq̄ bona ꝑficit sed nō dele-
ctabiliter: timens ꝙ in famis habeat̄ ꝯtem
ptibiliter: ꝛ diiudicet̄ miserabiliter: si ea a-
liqua ex cā omiserit totaliter: ꝛ ista hora de
cima solūmodo cū sctā eccl̄ia solet cōmora
ri. Bona que facit nō ex charitate faciens:
sed ex timore. timet eīm̄ suppliciū ignis in-
fernalis: q̄ si posset cū sospitate corꝑis ꝛ mū
danaꝝ reꝝ abundantia eternaliter viuere:
de carentia supne felicitatis nō curaret.
D Propterea dico certissime iurās ꝑ dei

tum qui caret principio ⁊ erit sine fine: ꝙ nisi se cito ad sanctam ecclesiā ꝯuerterit: cuꝫ ipsa nouē horas ducendo: cū ancilla ꝟo id est mundo decimā: nō tn̄ cū diligendo: sed inuitus eius diuitias ⁊ honores ſm̄ ep̄ale officiū habendo: oīa ad dei honorē humiliter ⁊ rōnabiliter disponēdo: ipse in anima sua spūalem ꝑcussionē tā grauē habebit. sic ille ꝑ silitudinē corꝑalem loquendo habere videret: q̄ tam horribiliter ꝑcuteret in vertice: ꝙ planta pedis cuꝫ tota corꝑis carne dissolueret: vene ⁊ nerui rūperent: ossa cōfringerent: ⁊ medulle miserabiliter vndiqꝫ effluerent. Et sicut amarissime cor illi⁹ corporis cruciari videret: si vertex ⁊ viciniora membra ꝑcuterent: dū etiā planta pedis q̄ remotior est lederet. Sic ⁊ misera aīa ꝑ diuine sententie ꝓpinquissima ictu torqueri estimabit amarissime: dū ꝯscientia se videt vbiqꝫ intolerabiliter sauciari.

Verba virginis ad sponsā: qualiter episcopus diligens mundū flabello pleno vento ⁊ testudini iacenti in putredine comparatur: ⁊ quō talis ambrosio ep̄o oppositus iudicatur. Capitulū VII

Scriptura dicit. qui diligit animā suaꝫ in hoc mundo ꝑdet eam.

Iste ꝟo ep̄us diligit aīaꝫ suam iuxta omnē voluptatē suā: ⁊ spūalis delectatio nō est in corde ei⁹. Ideo bene cōparari potest flabello pleno vento iuxta cōflatoriū. Nam sicut carbonib⁹ cōsumptis ⁊ ere ignito fluente adhuc remanet ventus in flabello: sic ipse q̄uis nature sue tribuit omne quod appetit: cōsumens tp̄s suū inutiliter: tn̄ remanet sibi eadem delectatio: sicut ventus in flabello. Naꝫ voluntas ei⁹ est ad supbiam ⁊ cupiditatem mūdi: ex quibus induratis corde dat occasionē: ⁊ exemplū peccādi qui ꝯsumpti in peccatis defluunt in infernū. ¶ Nō sic dispositus fuit ille bonus ambrosius ep̄s. Eius deniqꝫ cor plenū fuit diuina voluntate. Eius cib⁹ ⁊ somnus rationabilis: qui exufflans pctī voluptatē: tempus suū cōsumpsit vtiliter et honeste. Ipse quippe bene vocari potest flabellū virtutū. Sanauit eīm vulnera peccati verbis veritatis: incendit frigidos diuina charitate ⁊ bonoꝝ operū suoꝝ exemplo feruētes quoqꝫ voluptate peccati: refrigierunt ex eius munda vita: Et sic ipse multos iuuit ne intrarēt mortē inferni: qꝛ diuina delectatio in eo ꝑmansit q̄zdiu vixit. ¶ Iste ꝟo ep̄s silis est testudini: q̄ iacēs in innata putredīe trahit caput ī terraꝫ. Sic iste iacet ⁊ delectat in pctī abhoīatiōe: trahens animū ad terrena nō ad sempiterna. Tria reduco sibi ad memoriā. Primo quō tenuerit officiū sacerdotij. Scdo q̄d significat illud verbū euāgelij: Vestimēta sunt oiuū: intrinsec⁹ aūt sunt lupi rapaces. Tercio cur ea que tp̄alia sunt tm̄ seruēt in corde: creator ꝟo oīm frigid⁹ in corde eius.

Verba virginis ad sponsā de sumpsi⁹ ꝑfectione: ⁊ excellētia: ⁊ de inordinato magistroꝝ modernoꝝ appetitu: ⁊ de coꝝ falsa responsione ad ꝟginis gloriose questioneꝫ sibi ꝑ ipsam factam. Cap. VIII

Mater loquit. Ego sū illa que ab eterno in charitate dei fui: ⁊ ab infantia mea spiritussanctus ꝑfecte erat mecū.

Et sicut de nuce exemplū habere poteris: q̄ cū crescit: dilatante se testa que extrinsec⁹ est: dilatat ⁊ crescit etiā nucleus q̄ intrinsecus est: Ita vt nux sp̄ sit plena ⁊ nihil in ea vacuum qd̄ capax sit alicui⁹ rei exterioris. ¶ Siliter et ego ab infantia mea plena erā spūsancto: et iuxta corꝑis ⁊ etatis mee accrescētiā taꝫ affluenter me totaꝫ repleuit spūssanctus. ꝙ nihil in me vacuū reliquit ad pctī alicuius introitū. Et iō ego illa sum q̄ nūq̄ꝫ peccatū cōmisi veniale nec mortale. Ego q̄ppe in charitate dei tā ardens erā: ꝙ nihil mihi placuit nisi ꝑfectio voluntatis dei. Feruebat eīm in corde meo ignis diuine charitatis. Deus q̄ꝫ sup̄ oīa benedict⁹: q̄ me sua potentia creauit: ⁊ spūssancti ꝟtute repleuit: ad me ardentē charitatē habuit. Et ex huius charitatis feruore misit nunciū suū ad me: faciens me voluntatem suā intelligere: vt vicꝫ fierē mater dei. Nō dū noui cē voluntatis diuine: statim ex igne charitatis quā in corde ad deū habui: ꝑ os meū exiuit vere obediētie verbū: ꝑ qd̄ nūcio rn̄di. Fiat in quiēs mihi ſm̄ ꝟbū tuū. Et in eodē puncto verbū caro factū est in me: ⁊ dei filius factus est filius meus: et sic ambo habebam⁹ vnū filiū: q̄ vtrūqꝫ de⁹ est ⁊ hō: ⁊ ego siliter mater atqꝫ virgo. ¶ Cumqꝫ hic fili⁹ meus q̄ est vir sapiētissim⁹: ⁊ deus ver⁹ iesus xp̄s iaceret in vtero meo: tantam ab ipso adepta sum sapiām ꝙ nō solū ingrōꝝ intelligere valeā sapiām. Verūetiā in cordib⁹ eoꝝ cerno: vtrū verba ipsoꝝ ex diuina charitate: aut ex solius litterature astutia ꝓcedunt. ¶ Ergo tu que verba audis: nūcia magistro illi: ꝙ ego tria ab ipso interrogo. Primū est vtrū maius est sibi desiderium ad habendū fauorē ⁊ amiciciaꝫ ep̄i corporaliter: vel an desiderat plus animaꝫ ei⁹ presentare deo spūaliter. Scdo vtrum ex

plurimoꝝ florenoꝝ ꝓpria ꝛ singulari possessione in aĩo plus delectaẜ: vel an ex nulloꝝ. Tercio quid sibi de his duob̾ videẜ magis placere vocari. s. magister: et inter honoratos cũ primis ꝓ mundana gloria residere aut simplex frater vocari ꝛ inter vltimos residere. Hec tria diligenter ꝑscruteẜ. Si em̃ eũ corꝑaliter plusq̃ spũaliter diligit: tũc sequiẜ ꝙ magis dicit ei illa q̃ delectãt eum audire: q̃ oĩa peccaminosa ꝓhibet q̃ delectãt eũ agere. Si ṽo de plurimoꝝ florenorũ ꝓprietate plus gratulaẜ q̃ nulloꝝ: tũc diuitias plus paupertate diligit: ꝛ videẜ tũc amicis suis consulere: ꝙ magis teneãt q̃cquid possunt acquirere: q̃ dimittãt quo carere liberi⁹ potuissent. Si ṽo delectaẜ nomine magr̃i ꝓpter honorem mundi ꝛ inter honoratos locari: tũc supbiã pl⁹ hũilitate diligit: ꝛ ex hoc similior corã deo apparet asino q̃ magistro. Tũc em̃ vacua stramĩa masticat: q̃ litterature sciẽtie sine charitate cõpaẜ: ꝛ deest optimũ triticũ qḋ charitati compaẜ. Quia charitas diuina in supbo corde firmari nũq̃ pòt. C Post excusatione aũt magistri excusantis se ꝛ dicẽtis ꝙ maius esset sibi desideriũ ꝑũtare siaz ei deo spũaliter: ꝛ ꝙ plus delectaẜ in nullis florenis. Tercio ꝙ nihil curat de nomine magistri. Rñdit iterũ mater. Ego sum que veritatẽ de ore Gabrielis audiui: ꝛ indubitanter credidi: vnde ꝛ veritas de meo corpe sibi carnẽ sumpsit ꝛ sanguinẽ: ꝛ manet in me. Illã eandẽ veritatẽ genui de me: q̃ vtrũq̃ deus ꝛ hõ est ex se. Et q̃ veritas que dei fili⁹ est: ad me venire ꝛ in me habitare: ex meq̃ nasci voluit: iõ plenissime intelligo vtrũ in ore hoĩm sit veritas an non. C Verũ ego tria a magistro quesiui: quem mihi bene respondisse ꝓbarem: si in verbis suis fuisset veritas: que q̃ in eis nõ erat iõ de aliis trib̾ ipm ꝑcaueo. Primũ est ꝙ aliqua sunt que corꝑaliter diligit ꝛ desiderat: et illa nullo modo obtinebit. Secundum est ꝙ illud qḋ nunc habet cũ mundana leticia citius amittet. Tercium est ꝙ pusilli intrabunt celũ: magni aũt stabunt foris: q̃ nimis porta est angusta.

Verba virginis ad sponsam qualiter videntes ꝛ audientes ꝛc̃. fugiunt ꝑicula virtute solis ꝛc̃. ꝛ aduenientia ꝛ occurrẽtia cecis ꝛ surdis ꝛc̃. Caplm IX

Oquiẜ mater. Quãuis cecus nõ videt: nihilomin⁹ tñ ipso cadente in ꝑcipitiũ sol resplẽdet in sue claritatis splendore et pulcritudine: quã claritatẽ videntes hoĩes itinerãtes clarũ visum habentes gratulanẜ itineris sui pericula fugiendo. Et q̃uis surdus nõ audit: tñ torrẽs cũ strepitu sui impet⁹: sup eũ ab alto cadit horribiliter: eo qui audire poterit ad loca tutiora fugiẽte. Et q̃uis mortuus gustare nõ poterit: tñ ipõ in vermib̾ putrescente potus bonus dulcedinẽ sui saporis retinet: quia viuus degustãs in corde suo letificaẜ: et audax ad quecũq̃ virilia opa efficieẜ.

Loquiẜ virgo ad filiam securitatẽ de verbis sibi dictis inducens: ꝛ de ꝑiculo ꝛ approximatione ruine ecclesie: ꝛ qualiter vt ĩ plurib̾ attendunt nũc ecclesie ꝓuisores ꝓch dolor ad vitã meretricalẽ: ꝛ pecunie cupiditatẽ: ꝛ honoꝝ ecclesie ꝓ supbia ꝓdigalitatẽ ꝛ de ira dei ꝯtra tales excitanda. Ca. X

Oquiẜ mater. Ne timeas ea que nũc videbis a spũ malo eẽ existimãs. Quẽadmodũ em̃ cũ solis appropinq̃tione duo veniũt: lux vicz ꝛ calor: que caloginosam vmbram nõ sequunẜ. Sic cũ spũssancti aduentu in corde duo veniũt. Ardor. s. diuine charitatis: ꝛ fidei sancte ꝑfecta illuminatio. Hec autẽ duo nũc sentis. Hec quoq̃ duo dyabolũ qui caliginose vmbre cõpaẜ nõ sequuntur. C Mitte ḡ ad illũ quẽ tibi nominaui nunciũ meũ: q̃uis aũt ego scio cor et rñsiones eius: sinẽ q̃ vite eius celerẽ: tñ debes mittere ei verba ista sequentia. Ego denique notũ illi facio ꝙ in dextra ꝑte sancte ecclesie: fundamentũ tã vehementer dilapsum ẽ ꝙ summa testudo plures rapturas habꝫ dãgerꝫ se casus ꝑiculosos: ita ꝙ multi de subeũtib̾ ꝑdunt vitam. Plereq̃ columne que in altũ tendere deberent: vsq̃ ad terram se inclinant. Totũq̃ etiã pauimentũ tã suffossum est: ꝙ ceci introeuntes cadunt ꝑiculose. Et adhuc interdũ ꝯtingit clare vidẽtes vna cũ cecis cadere grauiter cã ꝑiculosarũ fossaꝝ eiusdẽ pauimẽti. Et ꝓpter istas causas stat nimis ꝑiculose eccl̃ia dei: et q̃d sibi sic stanti vicini⁹ est q̃ ruina: Certissime dico tibi: ꝙ nisi iuuamen reparationis habuerit: ipius ruina tã grandis erit ꝙ ꝑ totam xpianitatẽ audieẜ. B Ego aũt illa virgo sum: in cu⁹ vterũ fili⁹ dei venire dignat⁹ est: exclusa quacũq̃ carnis cõtagiosa voluptate. Ille ṽo idez dei filius de meo clauso vtero natus est: cũ maxima ꝯsolatione ꝛ sine aliqua pena. C Ego iuxta crucẽ steti: qñ cũ vera patientia infernũ victoriose vincebat: ꝛ sui cordis sanguie celũ apiebat. Ego etiã erã in monte qñ dei fili⁹ q̃ est ꝛ meus filius ad celũ ascendit. Ego etiã totã catholi

eam fidem clarissime noui: quā ipse euangelizando omnes ingredi celū volentes vocuit. Ego itaq3 illa eadē iā sto sup mundū prīma orōne sicut arc⁹ celi sup nubē q̄ ad terrā inclinari videt: et ambob⁹ suis sumb⁹ eā tangere. ¶ Per celestē arcum itaq3 meipsam intelligo: q̄ ad habitatores mūdi me inclino: tāgēs bonos ⁊ malos orōne mea: ad bonos nanq3 me inclino: vt in his q̄ sancta ecclīa pcipit stabiles efficiant. Ad malos vo ne in malicia sua pcessum habeant vt fiant deteriores. C Notū itaq3 facio isti quē tibi noīaui q ex vna pte tetre ⁊ horribiles nubes surgūt cōtra claritatem arcus. Per quas nubes intelligo illos q̄ in carne vitā meretricalē habent: ⁊ sunt insatiabiles: silēs voragini maris ad cupiditatē pecunie. Bona q3 irrationabiliter ac pdigaliter sicut torrēs in impetu suo aquā3 fundens: p supbia largiunt. Hec itaq3 tria plerīq3 nūc exercēt eccliē pursores q̄z peccata in celū ascendūt horribilia ante ꝯspectū dei ꝯtra meā orationē: sicut teterrime nubes ꝯtra claritatē arcus: Sic etiā illi q̄ iram dei mecū placare deberēt ꝯtra se iram dei excitant: ⁊ tales in ecclesia dei nō deberent exaltari. ¶ Quicunq3 ergo curā apponere voluerit vt fundamentū ecclesie fiat stabile: ⁊ vinea illa benedicta quā deus fundauit sanguine suo renouet. Si se insufficientē viderit: ego regina celoꝝ cum oībus angelis ei in adiutoriū venire volo: sabulosas radices extirpando: sterilesq3 arbores ī ignē pijciendo: ac in eaꝝ locis ramusculos fructuosos inserendo. Per vineā vo intelligo ecclesiā dei: ī qua duo: hūilitas .s. ⁊ charitas diuina debent renouari. D Sequit additio. ¶ Filius dei loquit de nunciis pape. Vos venistis in societatē maiorū: ⁊ adhuc ad maiora ascendetis: Ideo sume meret ille q̄ laborat ad hoc vt humilitas extollat: q2 supbia iam nimis ascenderat. Honorē etiā maximū habebit ille q̄ charitatē habet ad aīas: q2 ambitio ⁊ symonia iam in plerisq3 regnant. Felix etiā erit ille q̄ conatur p posse suo vt vicia de mundo extirpentur: q2 iam plus solito inualescūt. Est etiā vtilissimū habere ⁊ petere patiētiā: q2 ī diebus mltoꝝ q̄ nūc viuūt sol dimidiabit: stelle ꝯfundent: sapīa infatuabit: hūiles in terra ingemiscēt: ⁊ audaces pualebūt: hoc sapiētū est intelligere ⁊ interpretari q̄ aspa sciūt deplanare ⁊ futura puidere. ¶ Hec reuelatio pcedēs facta fuit ad albanēsem cardinalem qui tunc fuit prior.

Verba fidei sponse ad xp̄m: ⁊ qualiter Iohannes baptista inducit sponse certitudinem xp̄i sibi alloquentis: ⁊ de boni diuitis felicitate: ⁊ q̄liter indiscretus ep̄s pter sui fatuitatē ⁊ pessimā vitā assilat symie. XI.

Ponsa loquebat cri

S sto in oratione humiliter dicens. A O dn̄e mi Iesu christe sic firmiter credo tibi: q etiā si serpēs iaceret ante os meū: nō intraret nisi te pter bonum meū pmittente. Rn̄dit Iohannes baptista Ille qui apparet tibi ip̄e ē naturaliter dei filius: cui pater me audiente phibuit testimoniū dicēs. Hic est filius meus. Ip̄e est a q̄ spūssanctus pcessit: q̄ me baptizante sup eū in columbe spē appuit. Ipse est sm carnē verus filius virginis: cui⁹ corpus manibus meis attrectaui. Crede ḡ ei firmiter ⁊ ingredere viam ei⁹. Ip̄e em̄ est qui viam rectā ad celū demonstrauit: p quā paup ⁊ diues ingredi potest celū. Sed querere poteris quō diues d3 esse dispositus q̄ ingressurus est celū: Cū deus psonaliter dixerit: q facilius est camelū p foramen acus transire q̄z diuitē ingredi celū3: Ad hoc rn̄deo tibi. Ille diues q̄ sic disposit⁹ est q timet aliq̄d secū male esse acq̄situ: q̄ sollicit⁹ est ne bona sua inutiliter ⁊ ꝯtra deū expēdant: q̄ multe possidens possessionē ⁊ honorē mundi: libenter desiderat separi ab eis. Turbat q3 d dispendio aīaꝝ ⁊ inhonoratione dei. Et q̄z vis ex dispensatiōe diuina cogit quodāmō habere mūdū: tota tn̄ intentiōe vigilat circa amorē dei: hic talis diues fructuosus et felix diues est ⁊ charus deo. B Sz nō est sic diues iste ep̄s: ipse quippe silis est symie habenti quattuor ꝯditiones. Quarū prima est q p̄paran ei vestes tēdentes ad inferiorē ptē ⁊ anteriora velantes sz verecūdiora ei⁹ appent tota nuda. Scōa ꝯditio ē q digitis suis tangēs fetentia applicat ori suo. Tercia est: q faciē quidē h3 humanā: sz colorē ⁊ spēm reliquā beluinā. Quarta est: q licet h3 manus ⁊ pedes attn̄ cū digitis ⁊ manibus calcat lutū. Sic ep̄s iste fatu⁹ est quasi symia: curiosus in mūdi vanitate: deformatus a laudabili opatiōe: nā h3 vestes .s. ordines ep̄ales q̄ sunt valde honorabiles ⁊ p̄ciosi apud deū: sz verecūdiora sua apparent nuda: q2 leuitas moꝝ suoꝝ ⁊ affectus carnalis ondit hoīb⁹ ad aīaꝝ destructionē. Contra q̄ dicit miles ille egregius: q verecundiora hoīs maiorē honestatē habēt: notans p hoc q motus bestiales clericoꝝ celari debent bonis opibus ne exēplo eoꝝ infirmi scandalizent. C Symia q3 tangit ⁊ odorat fetentia. Quid facit digitus nisi demonstrationē rei vise: sicut ego videns deū

in humanitate demonstraui cū digito. Ec
ce inquiēs agn⁹ dei. Quid ḡ sunt digiti epi:
nisi mores sui laudabiles: quib⁹ demōstra-
re deberet iusticiam dei: ꝛ eius charitatem.
Nūc aūt in opibus suis demostrat ꝙ est di
ues ꝛ generosus: sapiēs mūdi: ꝛ ꝓdigus pe
cuniarū. Quid aūt sunt hec oīa nisi tanq̄z
digitos mittere ad fetentia? Nā gloriari
de carne ꝛ lata familia q̇d aliud est q̄z glo-
riari de inflatis saccis? Symia q̄z habet fa
cie humanā: ꝛ spēm reliquā beluinaz. Sic
iste aīam quidē hꝫ signaculo dei insignitaz
sed ꝑ ꝓpriā cupiditatē deformatā. ¶ Quar
to sicut symia tangit ꝛ calcat cū pedib⁹ et
manibus lutū: sic iste affectu ꝛ ope terrena
subiat: auertens vultū suū a celestibus: et
inclinans ad terrena tanq̄z aīal obliuiosuz.
Nunq̇d talis mitigat iram dei? Nequaq̄z:
sed magis ꝓuocat ꝯtra se iusticiā dei. D
¶ Additio hec reuelatio facta est de legato
cardinali anni iubilei ꝛc. ¶ Filius dei loq̄
tur. O disputatoꝛ supbe: vbi pompa tua:
vbi appatus equoꝝ? Noluisti itelligere cū
esses in honore: ideo nūc inhonoratus es:
Dic igit̄ q̄uis oīa scio audiente ista sponsa
noua que quero. Et statim quasi vna ꝑso-
na tremula ꝛ nuda appuit mirabiliter de-
formata. Cui dixit iudex. O aīa tu docuisti
spernere mūdū ꝛ diuitias ei⁹: cur ḡ secutus
es ea? ¶ Rūdit aīa: quia dulcius sapuit mi
hi fetoꝛ pessimus q̄z odoꝛ tuus suauissim⁹.
Et statim dicto ꝟbo ꝑ ethiopē vnū infusū
est aīe vas sulphuris ꝛ veneni. Itē dixit iu
dex. O aīa tu posita fuisti pplīs in candela
brū lucis: quare nō lucebas verbo ꝛ exēplo
Respondit aīa. Quia charitas tua fuit ab
rasa a corde meo. Ibā sicut hō sine memo-
ria ꝛ sicut vir vagus respiciens pn̄tia et nō
attendens futura Quo dicto aīa priuata ē
lumine oculoꝝ. Et dixit vnus ethyops qui
astare videbat̄. O iudex: hec aīa mea est q̇d
facturus sum? Rūdit iudex. Purga eā ꝛ q̄
si in prelo examina donec veniat cōsistori-
um: in quo allegatiōes amicoꝝ ꝛ inimicoꝝ
discutientur.

Loquit̄ sponsa christo preces effunden-
do pro supradicto epo ꝛ de responsionibus
christi ꝛ virginis ꝛ sancte Agnetis sponse
factis. Capitulū XII.

Domie mi scio ꝙ ne-
mo ingredit̄ celū nisi pater traxe-
rit eū. A Ideo o pater pijssi-
me trahe istū infirmū epm ad te. Tu ꝟo fi
li dei adiuua conatē. Tu q̄z sancte spūs im
ple charitate tua epm frigidū ꝛ cunantū.
¶ Rūdit pater. Si trahēs est fortis: res ꝟo
que trahit̄ ponderosa nimis citius dissipa
bit̄ opus ꝛ adnihilat̄. Si ꝟo q̄ trahit̄ liga-
tus est: nō pōt adiuuare nec seipm nec tra
hentē: ꝛ si immūdus est qui trahit̄: abhoīa
bilis est ad trahendū ꝛ tangendū. Sic eps
iste dispositus est: sicut qui stat in diuerso-
rio deliberās secū que via sit teneda. ¶ Re
spondit sponsa. O dn̄e mi nunq̇d non scri-
ptū est: ꝙ nemo stabiliter stat in hac vita:
sed aut ad meliora vadit: aut ad peiora?
¶ Rūdit pater: vtrūq̄z dici pōt: nā stat q̄si
inter duas vias gaudij. s. ꝛ doloris. Turba-
tur de horrore supplicij eterni: affectat ob-
tinere celeste gaudiū: sed tn̄ asperū sibi vide
tur viā q̄ tendit ad gaudia ꝑfecte ambula-
re. Vadit ꝟo q̄si illa sequit̄ ad q̄ feruentio-
rē hꝫ voluntatē. B Item loquit̄ beata
agnes. Iste eps est dispositus sicut ille qui
staret inter duas vias: vnā eaꝝ sciret artaz
in ꝑncipio: sed in fine gaudiosam. Aliā sci-
ret delectabilē ad tps: sed in fine habētē ꝓ
fundū insatiabile ꝛ doloꝛosum. Cumq̄z via
toꝛ cogitans de istis vijs delectaret̄ in eun
do viam in principio delectabilē: timēs tn̄
de insatiabili ꝓfundo incidit talis cogita-
tio. Est inquit cōpendiū quoddā in via ista
delectabili: si inuenero illud diu ambulare
possum securus: ꝛ cū appropinquauero fi-
ni ꝛ ꝓfundo: si inuenero cōpendiū: nihil mi
hi nocebit. Et ambulās securus in via cum
venisset ad ꝓfūdū: cecidit miserabiliter: qꝛ
cōpendiū vt cogitauit nō inuenit. Taliuz
cogitationū viri inueniunt̄ hodie multi: q̄
cogitantes taliter secum: Onerosum ē in-
quiūt ire viā artā: durū est relinquere vo-
luntatē ꝓpriā ꝛ honores: ꝓpterea ponūt si-
bi spem falsam ꝛ piculosam: longa inquiūt
est vita nr̄a: miscdīa dei ē maxima: delecta-
bilis est mundus iste: ꝛ ad delectationē cre
atus: adeo nil obest si ad tps vtar mūdo fm
velle meū: qꝛ in fine vite seq̄ volo deuz. Est
eñ compendiū quoddā vie hui⁹ mūdi. i. cō
tritio ꝛ ꝯfessio: hanc si obtinuero salu⁹ ero.
C Talis cogitatio velle. s. peccare vsq̄z ī
finem ꝛ tunc ꝯfiteri: est valde debilis spes:
qꝛ nesciūt anteq̄z cadūt. Quibꝫ et in extre-
mis: inspirat̄ q̄uq̄z tantus doloꝛ ꝛ subit⁹ fi
nis: ꝙ nullo mō fructuosam inuenire pote
runt ꝯtritionē. Et merito: noluerūt eñ ꝓ
uidere futura mala cū potuerūt: sꝫ in arbi-
trio ꝛ limitatione sua posuerūt tps miseri
cordie dei. Nec ꝓponebāt fine facere pecca-
to: anteq̄z pctm nō poterat eos delectare:
Silr̄ et eps iste stetit inter istas duas vi-
as. Nunc aūt appropinquat vie delectabi
liori carnis: ꝛ habet ante se quasi tria fosta
que ꝑlegit. Primū soliū legit dulciter ꝛ cō-

tinue. Secundū q̄n̄q̄z: sed nō cum delectatione. Terciū solū raro: ⁊ hoc cum dolore. Primū vero sunt diuitie et honores quibus delectat᷑. Scōm est timor iehenne ⁊ futuri iudicij quo cōturbat᷑. Tercium est amor dei ⁊ timor filialis: qui raro reuoluit᷑. Si enim attenderet quid ꝓ eo fecit deus: quidue ei impendit: nunq̄z amor dei extingueretur in corde eius. Respondit sponsa. O domina: roga ꝓ illo. Et tunc beata agnes ait: quid facit iusticia nisi iudiciū: quidve misericordia nisi q̄ alliciat? D Mater dei loquitur. Sic dicet᷑ epō: Deus licet oīa pōt facere: tn̄ homo ꝑsonaliter cooperari debet vt peccatū fugiat᷑: ⁊ charitas diuina obtineat᷑. Nam tria sunt que inducunt ad fugiendū pctm̄: et tria inductiua sunt ad obtinendū charitatē. Tria quib' fugit᷑ peccatum sunt penitentia ꝑfecta. Scōm intentio nolle ea iterato cōmittere. Terciū emendare se iuxta cōsilia illoꝝ quos videt ꝯtempsisse mūdū. Tria vero coopantia ad obtinendā charitatē sunt humilitas: misericordia: ⁊ labor charitatis. Nā quicunq̄z non legeret nisi vnū pater noster ꝓ obtinenda charitate: citius appropinquaret illi effectus charitatis.

¶ De altero epō de quo tibi prius dixi tibi ꝯcludo nūc q̄ fosse vident᷑ ei nimis late ad saltandum: muri nimis alti ad scandendū: sere fortes ad confringendū. Ideo sto ego ⁊ expecto eum sed ipse verterat caput suū ad opera trium turbarū: quas delectabiliter videndo cōsiderat. Prima eaꝝ chorisat huic ipse dicit placet mihi audire vos expectate me. Secunda stat ad speculandū: huic ipse dicit: placꝫ mihi videre q̄ videtis: qꝛ delectāt me multū. Tercia letat᷑ ⁊ quiescit ⁊ cum hac querit ipse quietē ⁊ honorē. E Sed quid est chorisare in mūdo nisi ab vna tpali leticia transire in aliam: ab vno appetitu honoꝝ in alium? Quid vero est stare et cogitare: nisi a contemplatione diuina subtrahere animū: ⁊ de congregatōne ⁊ erogatione tempaliū cogitare? Quid vero est quiescere: nisi carnis habere quietē? Has itaq̄z tres turbas cōsiderādo: nō ascēdit in montē altū: sed de transmissis sibi verbis meis: nihil curat: nec de illa clausula verboꝝ curat: sꝫ si tenet ipse ꝓmissionem suam tenebo ego meam. ¶ Respondit sponsa. O benignissima mater noli discedere ab eo. Cui mater. Nō discedo donec terra suscipit terrā: imo magis si cōfregerit seras: obuiabo ei sicut ancilla: et adiuuabo sicut mater? Et addidit mater. Tu filia cogitas q̄ fuisset remūeratio canonico illi aurelianeū si epūs suus fuisset cōuersus? Rn̄deo tibi. Sicut

tu vides q̄ terra ꝓfert herbas et flores diuerse speciei et diuersi generis: sic si oīs bō laudabiliter stetisset ab origine mūdi in institutione sua: omnes obtinuissent excellē tem mercedē: qꝛ oīs q̄ in deo est: transit ab ab vna leticia in aliam: nō q̄ tediū in aliq̄ sit: sed qꝛ ꝯtinue augeat᷑ delectatio delectabilior: ⁊ gaudiū ineffabile cōtinue innouantur. F ¶ Declaratio ¶ Hic fuit epūs Vexioneū. qui cū esset rome multū de suo reditu angustiaret᷑: auditum est in spiritu. Dic inquit epō q̄ mora suavtilior est q̄z acceleratō: hi q̄z qui de comitiua sua ꝑcesserīt subsequent᷑ eū. Ideo cū ad patriā redierit: verba mea inueniet vera. Sic itaq̄z omnia euenerūt. Nā rediens inuenit regē captuꝫ ⁊ totū regnū turbatū. Hi q̄z qui ꝑcesserūt cū de comitiua impediti in via: longe subsequebant᷑ eum. Scito etiā q̄ dn̄a illa que est in comitiua epī sana reuertet᷑: sed nō in patria morieet᷑: ⁊ ita euenit nā scd̄a vice iuit romā: ⁊ ibi mortua est et sepulta.

¶ Item de eodem episcopo.

Cum domina Birgitta descēdisset de mōte gargano ad ciuitatē mafredomā in regno cecilie: idē epūs existens in comitiua dn̄e: casu accidente in monte cecidit de equo ita grauiter q̄ due coste fracte sūt. Qui ꝟo mane cū dn̄a ꝓfectura esset ad sanctū nicolaum de baro: vocauit eā ad se dicens. O domina grauissimū est mihi hic sine vestra ꝑsencia manere. Et onerosum est etiā vobis morā trahere ꝓpter me: maxime ꝓpter incursantes istos hoīes. Rogo inq̄t vos per amorē iesu christi vt rogetis deū ꝓ me: et tangite latus doloris mei. Spero em̄ ꝑ tactum manus vr̄e dolorē meū mitigari: que ꝟo cōpassione resoluta in lacrimas ait. O domine mi. Ego reputor qd̄ nō sum: naꝫ ego sum peccatrix maxima in cōspectu dei. Verumtn̄ oēs rogemus deum ⁊ ip̄e rn̄debit fidei vr̄e. Facta itaq̄z orōe cū surrexisset tetigit latus epī dicens. Sanet te dn̄s iesus christus. Et statim dolor discessit: ⁊ surgēs epūs secutus est dominā per totam viam vsq̄z rediret romam.

Verba matris ad filiā qualiter verba et opa christi ꝑ thesaurū ⁊ deitas ꝑ castrū: et petā ꝑ seras: ⁊ virtutes ꝑ muros: ⁊ pulcritudo mūdi: ⁊ delectatio amicoꝝ ꝑ duas fossas mirabiliter designant᷑: ⁊ exponunt᷑: ⁊ q̄liter se debeat habere episcopus circa curā animarum. Cap. XIII

M ater dei loquit᷑ ad sponsam filij dicēs. A Iste epūs petit me in suā charitatē: ideo ds

hoc facere qḋ est mihi charissimū. Ego q̄p-
pe scio thesaurū quē qui possederit: nunq̄z
erit miser. Qui videbit eū nunq̄z sentiet tri-
bulationē ꝛ mortē. Quicūq̄z desiderat illū
habebit quicquid appetit cum exultatiōe.
Iste ꝟo thesaurus clausus est in bono ca-
stro quattuor seris: quod castrū habet ex-
tra se muros altos et spissos ꝛ grossos. Ex-
tra ꝟo muros sunt due fosse ꝓfunde atq̄z
late. Ideo rogo ipsum vt transiliat ambas
fossas vno saltu. Ascendat muros vno pas-
su: confringat omnes seras vno ictu: ꝛ sic p̄
sentet mihi rem p̄ciosissimā. C Nunc autē
quid ista significant dicam tibi. Hoc vobis-
cū vocat̄ thesaurus qḋ raro sumit̄ in vsus
ꝛ raro mouet̄. Hic thesaurus sunt verba ca-
rissimi filij mei: ꝛ eius p̄ciosissima opa: q̄ in
passione et ante passionē fecit: necnō ꝛ illa
mirabilia opa q̄ tunc fecit: qū verbū factū
est caro in corpe meo: ꝛ qḋ qū in altari q̄ti-
die panis eadē fit caro ad verbum dei. Hec
oīa sunt p̄ciosissim⁹ thesaurus: q̄ ita iā ne-
glecta ꝛ oblita sunt ꝙ paucissimi sunt q̄ ea
recolunt ꝛ eis vtant̄ ad ꝓfectū suum. B
C Veruntū corpus illud gloriosuz filij dei
iacet in castro munito. i. in deitatis virtute
Sicut enī castrū defendit cōtra inimicos:
sic filij mei deitatis potentia defendit hūa-
nitatis sue corpus vt nullus ei noceat ho-
stis. Sere ꝟo quattuor: petā sunt quattu-
or: quib⁹ excludunt̄ multi a participatiōe
ꝛ bonitate virtutis corpis xp̄i. Primū ē su-
perbia ꝛ cupiditas ad honores mundi. Se-
cund. i est cupiditas ad possessiones mūdi.
Terciū est voluptas feda ad corpis immo-
deratā impletionē: ꝛ fetidissimā eius expleti-
onem. Quartū est ira ꝛ inuidia ꝛ negligen-
tia ꝓprie salutis. Ista quatuor diligūt et in
consuetudine habēt nimis multi: ꝓpterea
elongant̄ nimis a deo. Nā vident corp⁹ dei
ꝛ recipiunt: sed aīa eoꝝ tā longe est a deo si-
cut furea q̄ furari desiderāt: sꝫ appropinq̄-
re nō valent ꝓpter fortes seras. Et ideo di-
xi ꝙ ꝯfringeret seras cū vno ictu. Ictus ve-
ro significat zelū aīarū quo ip̄e ep̄us ꝯfrin-
gere debet petōres cū opib⁹ iusticie ex diui-
na charitate: vt cōfractis seris vicioꝝ pec-
catoꝝ ptingere valeat ad p̄ciosum hūc the-
saurū. C Et q̄uis nō possit oēs petō-
res pcutere: faciat vt tenet̄ que possit et po-
tissime his q̄ sunt sub manu sua: nō pcēdo
pūo vel magno: ꝓpinquo vel cognato: ini-
mico vel amico. Sic fecit ille sanctus tho-
mas de anglia: qui passus est multas tribu-
lationes p iusticia: ꝛ in fine occubuit dura
morte: qꝛ nō pepcit pcutere corpa cū iusti-
cia ecclīastica: ad hoc vt aīa minorē penam
paterent̄. Cui⁹ vitā imitet̄ iste ep̄s q̄tin⁹ om-
nes audientes intelligant: ꝙ odit peccata
ꝓpria ꝛ alioꝝ. Et tūc talis ictus zeli diuini
audiet̄ sup omnes celos in ꝯspectu dei ꝛ an-
geloꝝ: ꝛ multi ꝯuertent̄ ꝛ meliorabunt̄ di-
centes. Nō iniquum odit nos sed petā no-
stra: resipiscamus ergo ꝛ erim⁹ amici dei at-
q̄z sui. Tres ꝟo muri q̄ ambiunt castrū sūt
tres virtutes. Prima est dimittere delecta-
bilia carnis: ꝛ facere volūtatē dei. Secūda
est magis velle pati obprobria ꝛ damna ꝓ
veritate ꝛ iusticia q̄z habere honores ꝛ pos-
sessiones mūdi: dissimulādo veritatē. Ter-
cia est nō parcere vite vel bonis ꝓ salute cu-
iuslibet xp̄iani. D Sed attēde q̄d nūc
facit homo. Deniq̄z sibi videt̄ ꝙ muri isti p̄-
dicti ita sunt alti: ꝙ nullo mō possent trās-
cendi. Propterea corda hoīm nō appropī-
quant illi gloriosissimo corpi cū pmanētia
ne cū aīe eoꝝ qꝛ longe sunt a deo. Et iō p̄ce-
pi amico meo ꝙ transcenderet muros vno
passu. Hoc enī vobiscū vocatur passus: qū
pedes longa a se sepant̄ distantia ad tran-
ferendum celeriter corpus. Sic etiā est spi-
ritualis passus. Cum enī est corpus in ter-
ra ꝛ charitas cordis in celestib⁹. Tunc trās-
cendunt̄ tres p̄dicti muri: qꝛ tūc placet ho-
mini ex consideratione celestiuz dimittere
ꝓpriā voluntatē: pati repulsam ꝛ psecutio-
nē ꝓ iusticia: mori etiaz libenter ꝓ honore
dei. E Due ꝟo fosse extra murum sunt
pulcritudo mundi ꝛ presentia ꝛ delectatio
amicoꝝ mūdi. In his fossis multi libentis-
sime quiescerēt ꝛ nunq̄z curarēt in celis vi-
dere deū. Et ideo fosse iste sunt late ꝛ ꝓfun-
de. Late: qꝛ talium hominū voluntates lō-
ge lateq̄z sunt a deo. Profunde q̄z sunt: qꝛ
plurimos detinent in ꝓfundo infernali: ꝓ-
pterea fosse iste transcendi debent vno sal-
tu. Quid enim est saltus spiritualis: nisi se-
parare totum cor suū ab his que vana sūt
ꝛ de terrenis salire in regnuz celi. Ecce nūc
ostensum est quomodo confringende sunt
sere et transiliendi muri: nunc ostēdā quo-
modo pñtare debet episcopus iste rem p̄ci-
osissimaz que vnq̄z fuit. Deitas quippe ab
eterno ꝛ sine principio fuit ꝛ est: qꝛ nō ē in-
uenire in ea principiū siue finem. Humani-
tas ꝟo fuit in meo corpore: ꝛ suscepit de me
carnem ꝛ sanguinem. Ideo ipsa est res p̄ci-
osissima q̄ vnq̄z fuit ꝛ est. Ergo qū aīa iusti
recipit cū charitate corpus dei in se: et cor-
pus dei implet aīam: tunc ibi est preciosis-
sima res que vnq̄z fuit. Nam licet deitas ē
in trib⁹ personis sine principio ꝛ sine fine
ē: tñ qū pater misit filium suū cū deitate ꝛ
spū sancto ad me: tunc sumpsit benedictū

corpus suũ de me. Nunc vo ostendã eidem epo quõ presentãda est dño pciosissima res illa. Ubicũqz amicus dei inuenerit peccatorẽ in cuius verbis est modica charitas ad deũ: ⁊ magna ad mũdũ: ibi aĩa vacua est ad deũ. F Propterea amicus dei habeat charitatẽ ad deũ dolendo: ꝙ aĩa redempta sanguine creatoris inimica est dei. Condoleatqz misere aĩe habendo ad eaz quasi duas voces. Unã qua roget deũ misereri aĩe. Aliã qua ostẽdat aĩe pcculũ suũ. Si aũt ista duo deũ. s. et aĩam ɔcordare poterit in vnũ tunc manib; dilectionis sue pñtat deo pciosissimã rem. Quia qñ corpus dei qd fuit i me ⁊ aĩa hoĩs a deo creata ɔueniũt in vnã amiciciã: hoc est mihi charissimũ: nec mirũ: Ego eñi presens eram: qñ miles ille egregius filius meus exiuit de ierusalem tenere certamen: qd tam forte fuit ⁊ durum ꝙ omnes nerui in brachiis eius extendebantur. Dorsum erat liuidũ ⁊ sanguinolentũ. Pedes pforati clauis: oculi et aures plene sanguine. Collũ qz inclinabat quando tradidit spũm. Cor scindebat a cuspide lancee ⁊ sic cum maximo dolore vicit aĩas. Qui nunc residens in gloria extendit brachiũ ad homines: sed paucissimi tñ inueniũtur: qui presentãt ei sponsaz. Ideo amicus dei nõ parcat vite ⁊ bonis inuando alios secũ: eosqz filio meo presentando. G Dicito adhuc eidem epo ꝙ qz ipse petit me in suã charã amicã: ideo volo ei dare fidẽ meã: ⁊ ligare me cũ eo in vnũ vinculũ. Nã corpus dei quod fuit in me recipiet aĩaz eius in se cum magna charitate vt sicut pater cũ filio fuit in me: qui corpus meũ ⁊ aĩam habuit in se: ⁊ sicut spũssanctus qui est in patre et filio fuit vbiqz mecũ: qui ⁊ filiũ meuz habuit intra secum: sic ⁊ famulus meus ligatus erit cũ eodẽ spũ. Nã qñ ipe diligit passionẽ dei: ⁊ corpus eius habet in corde charissimũ: tũc habebit hũanitatẽ q̃ intra se ⁊ extra se habet deitatẽ: ⁊ est deus in eo ⁊ ipse in deo: sicut est in me de⁹ ⁊ ego in eo. Cũ vo famul⁹ meus ⁊ ego habem⁹ vnũ deũ: tũc habebim⁹ ⁊ vnũ vinculũ charitatis ⁊ spũmsãctũ q̃ est cũ pr̃e ⁊ filio vn⁹ de⁹. Adde adhuc vnũ verbũ. Si iste eps tenet ɔmissionẽ suam mecũ: ego iuuabo euz dũ viuit. In fine vo vite volo seruire ⁊ astare ei pñtãdo aĩaz ei⁹ deo ⁊ dicendo sic. O deus meus iste seruiuit tibi: ⁊ obediuit mihi: iõ pñto tibi aĩaz ei⁹. ¶ O filia: q̃d cogitat hõ q̃ ɔtemnit aĩaz suaz. Nunquid deus pater cum incomprehensibili deitate sua dimisisset innocentez filium suũ pati in humanitate tam duraz penam: nisi fuisset illa virtuosa delectatio et affectio quã habet ad animas: ⁊ illa eterna gloria quã eis pparauit. ¶ Hec reuelatio facta est de epo lincopeñ. qui postea factus fuit archieps. Item de codẽ. vi. li. ca. xxij. qd incipit. Ille prelatus. Et de eodem Additio.

¶ Epũs p quo tu plorás venit ad leue purgatoriũ: ideo pcerto scias ꝙ q̃uis i mũdo multos habuit impeditores iã ipsi reportauerant iudicium suum ⁊ ipse ppter fidez et mundiciam suam mecũ gloriet.

Verba matris ad filiam sub figura mirabili de quodã episcopo: qualiter. s. eps p papilionẽ vermem: ⁊ hũilitas ⁊ supbia episcopi p duas alas: ⁊ tres species mala episcopi palliantes: p tres vermis colores: epi opa p spissitudinẽ coloris: duplex volũtas p duo cornua papilionis: ⁊ cupiditas p os: modica charitas p puũ corpus designant ⁊ exponunt. Cap. XIIII

Ater loquit ad sponsam filij dicens. A Tu es vas quod possessor implet ⁊ magister euacuat: attñ vnus ⁊ idem est qui implet ⁊ vacuat. Nam sicut qui infunderet vasi sic vinũ ⁊ lac ⁊ aquam: diceret magister sivnũ qdqz istoꝝ insimul coagulatoꝝ separet: et reduceret in naturã ppriã. Sic ego mater et magistra oĩm feci ⁊ facio tibi. Nam ante annũ ⁊ mensem dicta sunt tibi plura negotia: et omnia quasi coagulant in aĩa tua. Nunc si statim effunderent simul videretur abhominabile: cũ ignorarẽt eoꝝ finis. Iõ paulatim distinguo ea sicut mihi placet. ¶ Nũq̃d recolis ꝙ misi te ad quendã epm quẽ vocaui seruũ meũ: Ideo nũc simulam⁹ eum papilioni vermi: qui habet alas latas colore albo rubeo ⁊ blaueo respsas: cũ vero tangit: color eius spissus remanet in digitis tangẽtis eius. Hic vermis modicũ habet corpus sed grossum os: duo cornua in fronte: ⁊ occultũ locũ in ventre: p quẽ immũda ventris emittunt. B Ale vo huius vermis. i. episcopi: sunt humilitas eius et supbia. Nam humilis apparet extra in verbis ⁊ gestibus hũilis in vestib; ⁊ oratiõe: sz intus est supbia qua magnus est in conspectu suo: tumidus de honore: ambitiosus de fauore hominũ ⁊ arrogans: alijs sua pferẽdo ⁊ aliena iudicando. His igit duab; alis: volat p humilitatẽ appentẽ coraz hominibus vt singulis placeat ⁊ in ore sit omniũ. Per superbiam vo sibipsi qua se existimat multis sanctiorẽ. ¶ Tres vero colores alarum: sunt tres species palliantes mala ei⁹: Nam color ei⁹ rubeus significat: ꝙ conti-

nue de passione christi disputat: et miracu
lis sanctorũ vt vocet̃ sanctus: sed certe lon
ge sunt a corde ipsius: q̄ꝛ minime sapiunt
sibi. Color ꝟo blaucus significat ꝙ exteri⁹
videt̃ nõ curare de tp̃alibꝫ: sed mortuus eẽ
mundo ꝛ totus celestis sicut blaueũ speciẽ
habet celi. Sed certe color iste secũdus nõ
maiorẽ coram deo stabilitatẽ ꝛ fructum af
fert q̄ꝫ ille primus. L Color ꝟo albus
indicat ipm̃ in vestibꝫ religiosum: in mori
bus suplaudabilem. Sed tanta dulcedo et
ꝑfectio est in colore tercio: qualis in duobꝫ
primis. Sicut em̃ color papilionis spissus
est ꝛ adheret manibꝫ: vel tñ relinquẽs ma
nibꝫ nisi quasi cinerẽ. Sic opera sua viden
tur admiranda: q̄ꝛ desiderat esse solus: sed
ad vtilitatẽ ꝓpriã vacua ꝛ infructuosa sũt:
quia nõ sincere querit nec diligit diligẽdũ.
¶ Cornua ꝟo duo duplex est voluntas ei⁹.
Nam desiderat habere vitam sine incõmo
dis in hoc mundo: post mortẽ ꝟo vitã eter
nam. Vt et honore magno non fraudet̃ in
terris: ꝛ in celestibꝫ ꝑfecti⁹ coronet̃. ¶ Iste
episcopus similimus est etiã papilioni qui
cogitat portare celũ in cornu vno ꝛ terraꝫ
in altero: qui tñ si posset nõ sustentaret mi
nimũ quid ad honorẽ dei. Sic iste ecclesie
dei se credit et cogitat ꝓficere verbo suo et
exemplo: tanq̄ꝫ si sine illo nõ ita cresceret.
terrenosq̄ꝫ homines ꝑ merita sua germina
re spũaliter suspicat̃. D Et ideo tanq̄ꝫ
miles qui certauerat cogitat. Cũ iniquus
vocor deuotus ꝛ humilis: ad quid extendã
ad artiora vitã meã. Si pecco in quibusdã
delectabilibꝫ sine quib⁹ nõ delectabiliter vi
uo: maiora merita et opera mea me excusa
bunt. Cũ em̃ celum ꝑ haustũ etiã aque fri
gide obtineri poterit: quid necesse est vltra
mensuram laborare. ¶ Papilio q̄ꝫ habꝫ la
tum os: sed maiorẽ habet latitudinẽ cupi
ditatis: intantũ ꝙ si omnes muscas vora
ret preter vnã: adhuc illam solã ꝯcupisce
ret ꝛ deuoraret. Sic iste si vnũ denariũ ob
tinere posset cũ multis: tali mõ ꝙ nõ nota
ret̃ ꝛ esset occultũ: reciperet quidẽ sed nunq̄ꝫ
fames cupiditatis extingueret̃. ¶ Papilio
q̄ꝫ habet occultũ exitũ immũdicie sue. Sic
ipse improbe effundit iram suam ꝛ impati
entiã vt ꝛ latentia sua alijs ostendantur.
¶ Item sicut papilio modicũ habet corp⁹:
sic iste modicaꝫ charitatẽ. Quia qd̃ deficit
ibi i magnitudine charitatis totũ supple
tur in alaꝝ latitudine ꝛ extensione. ¶ Re
spondit sponsa. Si aliquã scintillã charitã
tis hꝫ semꝑ spes est vite ꝛ salutis. Et mater
Qualẽ charitatẽ habuit iudas: cũ traden
do dñm dixit: peccaui ꝓdendo sanguinẽ iu

stũ: voluit quippe videri habere charitateꝫ
sed nõ habebat.

Verba matris ad filiã sub figura de alio
epõ: ꝛ qualiter talis episcopus ꝑ brucũ ver
mẽ: verbosa eloquẽtia ꝑ eiulatũ: due cõsi
derationes ꝑ duas alas: verba placẽtia mũ
di ꝑ morsuꝫ designant̃: ꝛ de virginis admi
ratione de vita istoꝝ duoꝝ epõꝝ: et de pre
dicatoribus. Capitulũ XV

Item loquit̃ mater

ad sponsaꝫ dicens. A Aliũ epi
scopũ ostendi tibi quẽ vocaui pa
storẽ gregis. Hunc similamus bruco q̃ ter
reum habens colorẽ cũ sonitu magno euo
lat: ꝛ vbicũq̄ꝫ resederit mordet intolerabi
liter ꝛ cũ dolore. Sic iste pastor terreũ ha
bet colorem: q̄ꝛ cũ ad paupertatẽ vocatus est
magis desiderat eẽ diues q̄ꝫ paupꝫ: magis p̄
esse q̄ꝫ subijci: magis habere volũtatẽ ꝓpri
am q̄ꝫ alioꝝ obediẽtia disciplinari. ¶ Euo
lat q̄ꝫ cũ sonitu magno: q̄ꝛ ꝑ diuinis sermo
nibꝫ abundat ꝟbosa eloquentia: ꝑ doctrina
spũali disputat de mũdi vanitate: ꝛ ꝑ sctã
ordia sui simplicitate laudat ꝛ imitat̃ mũ
di vanitateꝫ. ¶ Hꝫ insupꝫ duas alas. i. duas
ꝯsiderationes. Prima est ꝙ oibꝫ vellet dare
ꝟba pulcra ꝛ placẽtia ad hoc vt ab oibꝫ ho
noraret̃. Scd̃a est ꝙ vellet vt oĩa se ei incli
narẽt ꝛ obedirẽt. ¶ Itẽ brucus mordet in
cõsolabiliter: sic iste mordet dãnose ad aĩaꝫ
Nã cũ sit aĩaꝝ medic⁹: nõ dicit accedẽtib⁹
ad se ꝑiculũ eoꝝ et infirmitatẽ: nec vtit̃ re
secationis ferro. Sed loquit̃ eis placentia
vt vocet̃ mitis: ꝛ ne ab aliq̄b⁹ deuitet̃. B
Ecce in istis duobus epĩs mirabile magnũ
est. Alter em̃ appetit extra paupꝫ solitari⁹ et
humilis: vt vocet̃ spũalis. Ali⁹ desiderat possi
dere mundũ: vt vocet̃ misericors ꝛ largus.
Alius iteꝝ vult videri possidere nihil: ꝛ tñ
ꝯcupiscit oĩa possidere occulte. Alter vult
possidere in aperto pluria: vt tribuat mul
tis ꝛ sic honoret̃ multũ. Propterea ꝟm vul
gare ꝓuerbium: quia ipsi seruiũt mihi tali
ter ꝙ nõ video q̄ꝛ nõ approbo: iõ remũera
bo eos taliter ꝙ nõ videbũt. ¶ Miraris cur
tales laudant̃ de predicatõne sua. Rñdeo
tibi. Qñq̄ꝫ mali loq̄tur bona q̄bus infũ
dit̃ spũs dei bonus: non ꝓpter bonitatẽ do
ctoris: sed ꝑ verba doctoris in q̄b⁹ spũs dei
bonus est ꝓpter bonũ audientiũ. Qñq̄ꝫ bo
nus loquit̃ malis qui efficiunt̃ boni ex au
ditu: ꝛ ꝓpter spiritum dei bonũ: ꝛ ꝓpter bo
nitatẽ docentis. Quandoq̄ꝫ etiã frigid⁹ lo
quit̃ frigidis vt frigidi auditores dũ referũt
audita ad absentes feruẽtes ipi audiẽtes
fiũt feruẽtiores. Propterea noli turbari ad

quos mittaris:deus ei est mirabilis q̄ stern
nit aurum sub pedibus:et lutū collocat in
ter radios solis.

Uerba filij ad sponsaz q̄ deo non placet
animarū damnatio:et de mirabilib⁊ questi
onib⁊ epī iunioris ad senem:et de responsi
onib⁊ senis ad iuniorem. Cap. XVI

Alius loquit̄ ad spō-

f sam dicens. A Quid credis q̄
re isti duo ostenduntur tibi: Nūq̄d
qꝫ vituperiū coꝝ ꝛ damnū placet deo: Ab
sit:sed ideo fit vt patiētia ꝛ honor dei ma
nifestior fiat:ꝛ audientes timeant iudiciuꝫ
dei. Sed veni ꝛ audi mirabile. Et ecce qui
dam iunior epūs quesiuit seniorē dicēs. Au
di frater ꝛ responde mihi. Cū ad iugū obe
dientie fuisti obligat⁹:cur deseruisti illud:
Cū paupertatem ꝛ religionē elegisti:cur reli
quisti illas: Cū ꝑ religionis ingressum ostē
disti te mortuum seculo:cur desiderasti epi
scopatū: ¶ Respondit senior. Obedientia
q̄ me subesse docuit erat mihi onerosa: ido
affectaui libertatē. Jugum qđ deus dic̄ su
aue:erat mihi amarū:iđ quesiui ꝛ elegi cor
poris quietē. Humilitas erat ī me ficta: iđ
cōcupiui honorē. Et qꝫ meli⁹ est minare q̄ꝫ
trahere:ido desideraui epātū. Quesiuit se
cundo iunior. Cur nō honorabas sedeꝫ tu
am mūdi honore: Cur nō acquisisti diuiti
as ꝑ mūdanā sapientiā: Cur nō dispēsasti
ea que habebas s̄m honorē mūdi. Cur tan
tū te exterius deiecisti: ꝛ non magis iuxta
mundialē ambitionē ꝓcessisti: B Re
spondit senior. Jdeo nō straui sedem meā
cū mundi honore:qꝫ sperabam ampli⁹ ho
norari si apparerē humilis et spūalis: q̄ꝫ si
viderer tp̄alis. Et ꝑpterea vt a mundanis
hoib⁊ laudarer videbar quasi omnia cōtē
nere. Vt vo diligerer a spūalib⁊: hūilis et
deuotus apparebam. Jđ vo nō acq̄siui di
uitias cū mūdana sapīa:ne spūales viri no
tarent me ꝛ ꝯtemnerent ꝓpter tp̄ale. Jdeo
vo non dedi largiter dona:qꝫ magis place
bat mihi esse cū paucorib⁊ ꝓpter quietē me
am q̄ꝫ cū plurib⁊. Et plus delectabar si ali
quid habebam in arca q̄ꝫ si tribuissez aliq̄d
manu mea. ¶ Jtē quesiuit iunior. Dic mi
hi cur dedisti asino dulcē et delectabilē po
tū de immundo vase: Cur tribuisti epō siliq̄s
de ara porcoꝝ: Cur coronā tuā strauisti sb
pedib⁊: Cur expuisti triticū ꝛ masticasti zi
zaniā: Cur soluisti alios de funib⁊:te ip̄m ve
ro ligasti cōpedib⁊. Cur alienis vulneribus
apposuisti sanatiua ꝛ tuis ꝓprijs mortifica
tiua. C Respondit senior. Jdeo dedi
asino dulcē potum de immūdo ꝛ despecto
vase:quia cum essem litteratus placuit mi
hi ꝓpter mundi honorē magis tractare sa
cramenta diuina altaris q̄ꝫ vacare cure se
cularí. Et qꝫ occulta mea erant hominib⁹
incognita:deo vo nota:assumpsi presump
tionē nimiam ꝛ auxi mihi iudicij terribilis
grauiorē equitatē. Ad secundū dico q̄ dedi
epō siliquas de ara porcorū:qꝫ nature mee
incentiua effundendo ꝑficiebam:nec in co
ercendo stabilis ꝑmanebā. Ad terciū. Jđo
posui coronā epālem sub pedib⁊:qꝫ placuit
mihi magis facere misericordiam ꝓpter fa
uorem hoīm q̄ꝫ iusticiā ꝑ honore ꝛ amore
dei. Ad quartū. Jdeo expuens triticū ma
sticabam stramina:qꝫ verba dei non loque
bar ex amore dei:nec delectabat me illa fa
cere que alijs ꝓponebam. Ad quintū. Jdeo
alios soluens meip̄m ligabam:qꝫ venientes
ad me cū cōtritione absoluebā:et illa q̄ illi
penitendo defflebant ꝛ deflendo relinq̄bāt
hec me delectabat adimplere. Ad sextum.
Jdeo alios vnxi vnguento sanatiuo:ꝛ me
ipsum mortifero:qꝫ docendo vite puritatē
alios emendaui ꝛ meipsuꝫ deterioraui: nā
illa que precepi alijs hec ipse nolui moue
uere digito. Et vnde alios vidi ꝓficere: in
de ipse deficiendo tabescebā:qꝫ me delecta
bat magis cōmissis pctīs sarcinā addere q̄ꝫ
ea emēdādo alleuiare. ¶ Post hec audita ē
vox quedam dicēs. Regratiare deo q̄ non
es cū illis venenosis vasis:que cū dissoluē
tur:vadunt ad ipsum venenū. Et sic statiꝫ
alter istoꝝ mortuus nunciabat̄.

Uerba virginis ad filiam vitā et ordinē
sancti dominici cōmendātia: ꝛ qualiter tē
pore mortis sue conuersus est ad virgineꝫ
et qualiter moderinis tēpibus pauci de suis
fratrib⁊ sequunt̄ signuꝫ passionis christi ꝑ
dominicū eis datū:ꝛ multi vadunt post si
gnū incisionis ꝑ dyabolū eis oblatū.
Capitulū XVII

Tem loquit̄ mater

i dei ad sponsam dicens. A Di
xi tibi heri de duob⁊ qui erant de
regula sancti dominici. Certe ip̄e domini
cus filiū meum habuit ꝑ suo charissimo do
mino:ꝛ me matrē eius dilexit pl⁹ q̄ꝫ cor su
um. Huic sancto inspirauit fili⁹ meus tria
eē in mundo:q̄ displicebant eidē filio meo.
Supbiam.s.et cupiditatem ꝛ concupiscen
tiam carnis. Ad quarū trium diminutōꝫ
sanct⁹ dñicus impetrauit maximis suspi
rijs auxiliū ꝛ medicamētū:cui⁹ de⁹ cōpassus
lacrimis inspirauit ei legē ꝛ regulā viuēdi
in qua ip̄e sanct⁹ ꝯtra tria mala mūdi tria
bona ꝯstituit. Nā ꝯ viciū ꝯcupiscētie:insti

tuit nil possidere nisi cū licentia prioris sui
Contra superbiā: instituit habere humilez
habitū z simplicē. Cōtra carnis isatiabilez
voraginē: instituit abstinentiā z tps debitū
ad se regulandū. Priorē quoqz constituit
fratrib⁹ suis ad obseruationē pacis z custo
diam vnitatis. ⸿Deinde volēs quoddā spi
rituale signū dare fratrib⁹ suis impssit q̄si
vnā spūalem crucē z rubeā in sinistro bra
chio eoꝝ iuxta cor: p doctrinā z exempli sui
efficaciā: q̄ docuit z monuit eos continue
recordari passionē dei: pdicare feruēter ver
ba dei: nō ꝓpter mūdū sed ꝓpter amorē dei
z aīaꝝ. Docuit insup illos magis subijci q̄
pesse: voluntatē ꝓpriā odire: contumelias
patienter ferre: nihil pter victū z vestitum
desiderare. Veritatē corde diligere z ore ꝓ
ferre: laudē ꝓpriam nō querere: sed diuina
verba semp i ore habere z docere: z illa nō
ꝓpter pudorē dimittere: nec ꝓpter fauorez
humanū recitare. B Cūqz instaret tē
pus resolutionis ei⁹: qd filius me⁹ ei in spi
ritu ondit: iuit ad me matrē eius cū lacri
mis dicēs. O maria regina celi: quā ipe de
us preelegit sibi in cōiunctionē deitatis et
humanitatis. Tu es illa singularis virgo:
z singulariter dignissima mater. Tu es illa
potentissima de qua ipsa ptās prodijt: au
di me rogantem te: qz cū scio te potentissi
mā: ideo psumo de te. Suscipe fratres me
os quos educaui z foui sub stricto scapula
ri meo: z defende eos sub lato mātello tuo.
Rege eos z refoue ne hostis antiquus pua
leat eis: z ne dissipet vineā nouollaz quam
plantauit dextera filij mei. Quid vo domi
na mea aliud noto p scapulare strictum: qd
palliolū vnū habet ante pectus z aliud re
tro: nisi duplicē consideratione quā ad fra
tres meos habui: Sollicitabar qppe nocte
z die p eis: quō i rōnabili z laudabili deser
uirent deo tpantia Orabā etiā p eis ne qd
de mundo cōcupiscerēt: quod vel deū offen
deret aut famā hūilitatis z pietatis apud
proximū denigraret. Nunc igit̄ qz tps re
munerationis mee instat: assigno tibi mem
bra mea: doce q̄ eos sicut filios z porta eos
sicut mater. Cū his cū verbis z alijs voca
tus est dominicus in gloriā dei. C Cui
ego p similitudinē loquēdo: respondi taliter:
O dn̄ice amice dilecte qz dilexisti me plusq̄
te: Ego sublato mantello meo defendam z
regam filios tuos: necnō z oīes q̄ in regu
la tua pseuerant saluabunt̄. Mantell⁹ vo
meus latus misedia mea est: quā nulli feli
citer petenti denego. Sed omnes qui que
runt sub misedie mee sinu ꝓteguntur. ⸿Sz
quid credis tu o filia mea qd regula domi
nici sit? Vtiqz hūilitas z continentia z con
temptus mūdi. Nam omnes qui hec tria
assumunt z pseuerando diligūt: nunq̄z dā
nabunt: z hi sunt qui tenent regulaz beati
dominici. ⸿Sz audi mirabile. Dn̄icus assi
gnauit filios suos sub mantello meo lato:
z ecce pauciores sunt nūc sub mātello meo
lato: q̄z tunc erāt sub scapulari suo stricto.
Nec tū omnes viuēte adhuc ipso dn̄ico ha
buerūt omnia vellera z dn̄icos mores. Sic
melius p exemplū ostendo tibi mores eoꝝ.
Si dn̄icus descenderet de altitudine cele
sti in qua est: z diceret furi qui pdit de val
le z cōsiderat oues ad mactandū z pdendū
Cur inquiēs vocas z abducis oues meas:
quas ex signis euidentissimis cognosco eē
meas? Respondere pōt fur. Cur dn̄ice ap
proprias tibi illa que tua nō sunt? Nā sub
reptio violēta est aliena vsurpare sibi. D
Si respondere voluerit dn̄icus se enutris
se eas z dominsse z precessisse z docuisse. Di
cturus est fur. Si tu enutristi eas z docui
sti: tunc ego blandiēdo suauiter reduxi eas
ad voluntatē ꝓpriā. Si tu lenitatē cū auste
ritate miscebas eis: z ego alliciebā eas blā
dius z ondebam quod delectabat eas sua
uius: z ecce plures currūt ad pastū et vocez
meā. Et io oues que sequunt̄ me feruenti⁹
cognosco eē meas: qz liberū habēt arbitriuz
sequendi allicientē. Si rūderit iterū domi
nicus q̄ oues sue signate sunt signo rubeo
in corde dicturus est fur: oues uiee signate
sunt signo meo: signo .s. incisiōis in dextra
aure. Et qz manifestius z euidētius ē signū
meū signo tuo: ideo cognosco oues meas.
⸿Fur igit̄ iste dyabolus est: qui de ouibus
dn̄ici plures sibi incorꝑauit q̄ incise sunt ī
dextra aure: qz nō audiūt vba vite dicent̄
Arta via est in celū. Sz sola illa delectabi
liter audiēdo pficiūt: q̄ eas delectat adim
plere. Oues vo dn̄ici pauce sunt q̄ signum
rubeū habēt in corde: q̄ passionē dei cū cha
ritate recoluūt: z vba dei pdicātes feruēter
vitam beatā duxerūt: in oī castitate z paup
tate. Nā hec ē regula dominici sicut vulgo
dicit̄: oīa sua portare in dorso: nihil velle
possidere nisi qd pmittit regula. Nō soluz
dimittere supflua sed z a licitis z necessari
is q̄nqz ꝓpter carnis motus tpare se.
Verba matris ad filiam q̄ citius frēs
nunc audirent et audiunt vocem dyaboli:
q̄z sui patris dominici: z q̄ nō nūc pauci imi
tant̄ ei⁹ vestigia: z qualiter epatus deside
rātes ꝓpter mūdi honorē z sui quietem z li
bertatē: nō sunt in regula sancti dn̄ici: z de
terribili sententia contra tales: z de expien
tia damnationis ꝓ tali episcopatu.

O quis mater ad spōsam dicens. A Dixi tibi q omnes qui sunt in regula dñici: sunt sub mātello meo. Nūc auditura es q̄ multi sunt tales. Si dñicus descenderet de loco deliciarum in quo feliciter vere est et clamaret taliter. O fratres dilectissimi sequimini me: quia vobis reseruant quattuor bona: honor. s. p humilitate: diuitie ppetue p paupertate: satietas sine fastidio p abstinētia. vita eterna p cōtemptu mūdi: vix audiretur. Sed si ecōtra statim ascenderet dyabolus de cōualle clamaretq alia quattuor dissimilia. Vobis dominicus inquiens pmisit quattuor. Videte me: ego em̄ vobis que desideratis ostendam manu: Nam ecce honorē offero: diuitias habeo i manu voluptas in pmptu est: mundus erit delectabilis ad fruendū. Suscipite igit que offero: vtimini his q̄ certa sunt: viuite cū gaudio: vt post obitū simul gaudeatis. Si iste due voces nūc sonarēt in mūdo plures currerent ad vocem latronis dyaboli q̄ ad vocem dñici amici mei tam pclari. B Et quid dicā de fratribus dominici: certe pauci sunt qui sunt in regula eius: et pauciores sūt q̄ imitando vestigia sequunt eius. Nam nō omnes audiunt vnā vocē: q non sunt oīs de vno genere: nō q nō sint omnes a deo: et nō q omnes saluari non possint si volunt. Sed q nō omnes audiunt vocē filij dei dicētis. Venite ad me et ego reficiā vos. s. dando meipm. ¶ Sed qd dicam de illis fratribus q̄ pter mūdū desiderant epatus: num qd sunt in regula dominici: Nequaq. Aut q̄ acceptant episcopatus: rōnabili de causa: numqd excludunt a regula dominici: non vtiq. Nam beatus Augustinus regulariter vixit ante episcopatū: sed in epatu nō reliquit regularē vitā: q̄uis ascēdit ad maiorē honorē. Assumpsit em̄ honorē inuit9. nō ad quietē: sed certe ad maiorē laborem q videns se posse pdesse aīabus: libēter propter deum reliquit voluntatē ppriam et qetem carnis: vt plures lucrifaceret deo suo. Propterea q̄ sic desiderāt et assumūt epatus vt aīabus eo magis pficiāt: ipi sūt i regula dñici: et merces eorum duplicabit. cū pter reguli dulcedinē a qua abstracti sunt: tum pter onus epāle ad qd sunt vocati. C Propterea iuro sup deū sup quē iurabāt pphe: q̄ nō iurabāt pter impatiētiā: sz q receperunt deū in testimoniū vborum suorū: sic ego dico nunc iuro sup eundē deū q veniet fratribus illis q̄ ptēpserūt regulā dñici venator de pstāte cū effrenatis canibus: tāq si seruus diceret dño. Multe inquiēs oues intrauerūt hortū tuū: quarum carnes venenate sunt: et vellera sordibus pglobata: quarum lac inutile est et lasciuia nimis insolescens. Iube inquiens eas abscindi: ne pascua pro ouibus vtilibus deficiant: et ne bone oues ex insolentia malarum pturbent. Cui rñderet dñs. Claude foramina ne alique ingrediant: nisi q̄s mihi bñ pueniūt et expedit educare et pascere: et q̄ pacifice sunt et honeste. Sic ego dico q primis claudent aliq̄ foramīa: sz nō omīa Post veniet venator cū canibus q̄ non pcet velleribus a sagittis: nō corpibus a vulneribus ad hoc vt vita finiat. Deinde venient custodes q̄ diligenter cōsiderabūt et attendēt de quo genere fuerint oues q̄ ad pastū dñi intromittunt. D Rñdēs sponsa dixit: o dñe ne indigneris si quero. Cū papa mitigauit eis austeritatē regule: numqd reprehendendi sunt si comedūt carnes vl' cetera que apponūt. Rñdit mater. Papa cōsiderans infirmitatē nature humane sil' et defectū quē quidā pposuerūt: rōnabiliter pmisit eos comedere carnes: ad hoc vt abiliores et feruentiores eēnt in pdicando et laborando: nō vt desidiores et dissolutiores apparerēt: et iō excusam9 papā de hac pmissione. ¶ Dixit iterū sponsa. Dñicus instituit habere vestes nō de optimis nec vilissimis pannis sz de medio tpatis. Numqd reprehendendi sunt si de mollioribus induūt: Rñdit mr. Dñicus q̄ regulā de spū filij mei dictauit: pcepit hēre vestes nō de mollioribus et pciosioribus ne forte arguerent et notarent de pulcro habitu et pcioso et sic supbirēt. Instituit etiā nō hēre vestes de vilissimis et durissimis: ne pter duriciā vestis inqetarent nimiū in capiēdo somnū post laborē. Sed instituit vestes habere tpatas et necessarias: de q̄bus nō supbirēt et in q̄bus nil vanitatis haberēt sz p eas frigus carnis expellerēt: et ad virtutū pfectū ptinuū se muniret. Et ido laudam9 dñicū in institutiōe sua: sz si fr̄es suos reprehēdim9 eos vici q̄ habitū suū ad vanitatē trāsformāt et nō ad vtilitatē. E Dixit iterū sponsa. Numqd reprehēdēdi sūt illi fr̄es q̄ filio tuo edificant ecclesias altas et sumptuosas: Aut vitupandi et dāndicādi sunt si ad tales structuras edificādas plura mendicant: Rñdit mater. Nō ecclesia intantū lata est q capit ingredientes: qu muri tantum in altū excreuerint q nō coartant introeūtes. Nō murorum spissitudo tam fortis est q nō a quolibet vento dissoluatur. Quando tectura tam firmiter compacta est q non stillat: sufficiat eis edifi-

casse. Nam placet deo magis cor humile in humili ecclia q̄ʒ alti muri in quibꝫ corpora sunt itra sed corda ab extra: ꝓpterea nō habent necesse arcas auro ⁊ argento implere ꝓpter edificia: qꝛ nō ꝓfuit salomoni edificasse tā̄ sumptuosa edificia: ex quo neglexit eū diligere ꝓpter quē̄ edificabantꝛ. F His dictis ⁊ auditis statim scuior ep̄a qui supra nunciabatꝛ mortuus clamabat dicēs O o o ablata est mitra: ecce apparet quod latebat subtus. Ubi est nunc honorabilis ep̄us: ubi sacerdos venerādꝰ: ubi paup̱ frater? Certe abest ep̄us: q̄ unctus fuit oleo in officium apostolicū ⁊ impuritatē vite. Remanet vero seruus sterquilinij pinguedine maculatus. Abest etiā sacerdos q̄ consecratus fuit verbis sanctis: ut mutaret manna tum ⁊ mortuū panē in viuificantem deuʒ. Remanet vero ꝓditor fallax q̄ vendidit euʒ ꝓpter cupiditatē q̄ redemit oīa ex charitate. Abest q̄ʒ paup̱ frater q̄ cū iuramento abnegauit mūdū: sed nūc ꝓ suꝑbia ⁊ ostentatione mea sum iudicatus. Uerūtm̄ nunc compellor dicere veritatē ꝙ ille iustus iudex qui iudicauit me magis voluisset liberare me tam amara morte sicut tūc patiebatꝛ: cū staret i ligno crucis: sed iusticia cui obuiare nō poterat cōtradicebat q̄ʒ ꝙ taliter fuissem sicut nūc exterior iudicatus.

Responsio sponse ad christum qualiter diuersis cogitationibus et inutilibꝫ afficitꝛ: et quō eas remouere nō possit: et respōsio christi ad sponsaʒ quare istud ꝑmittitur a deo: ⁊ de magna utilitate cogitationū cuʒ detestatione ⁊ timore cū discretiōe ad coronam habita: ⁊ ꝙ peccatū veniale nō debet contemni ne inducat in mortale.

Capitulū XIX

Loquitꝛ filius ad spōsam. A Quid turbaris ⁊ sollicita es filia. Rn̄dit illa: quia diuersis cogitationibꝫ ⁊ inutilibꝫ afficior: q̄s remouere nō possuʒ ⁊ iudicij tui terribilis auditio me ꝯturbat. Respondit filius. Hec ē vera iusticia. Sicut eñ prius delectabaris in affectiōibꝫ mūdi cōtra velle meū: sic nūc ꝑmittūtꝛ tibi cogitatiōes varie cōtra velle tuū. Uerūtm̄ time cū discretiōe et confide fortiter in me deo tuo. Sciēs ꝓ certissimo ꝙ qn̄ mens nō delectatꝛ in cogitatiōibꝫ peccati: sed reluctatꝛ eis detestando eas purgatio sunt aīe et corona. Si vero modicū peccatū qd̄ intelligis eē peccatū: delectat te facere: ⁊ facis ex ꝯfidentia abstinētie ⁊ presūptiōe grē̄: nec assumis penitentiam: nec aliā facis emendā: scito illud posse fieri mortale: ꝓpterea si in mētē venerit aliq̄ pcti delectatio qualiscūq̄ fuerit: ꝯsidera statim ad q̄d tendit ⁊ penitere. B Nā postq̄ʒ natura hoīs debilitata est ex infirmitate eiꝰ plures ꝓcedit peccatū: Nō eñ est hō q̄ nō peccat saltē venialiter. Sed deꝰ misericors dedit hoi remediū: dolere. s. de oī pctō necnō ⁊ emendata timere ne forte nō bene emendata sint: nam nihil ita odit deꝰ: sicut scire pctm̄ nec curare aut ex meritis aliq̄bꝫ ꝓsumere quasi deꝰ iō toleraret aliqd̄ pctm̄ tuū quasi sine te nō posset honorari: aut iō licite ꝑmitteret tibi facere vnū malū: qꝛ fecisti plura bona: cū magis etiā si centies fecisses bene ꝓ vnoquoq̄ malo: adhuc nō sufficeres rependere deo ꝓ charitate ⁊ bonitate sua. Propterea time rōnabiliter: ⁊ si cogitationes prohibere nō poteris: saltē fer patienter ⁊ conare ꝯtra eas voluntate. Nō eñ damnaberis ꝓ eis si ingrediuntꝛ: qꝛ nō est tuū ꝓhibere nisi in eis delectaberis. Time etiā ꝯsensus cogitationibꝫ nō ꝯsentias: ne forte ꝓpter suꝑbiam cadas. Oīs eñ q̄ stat: solius dei virtute stat. Ideo timor introductoriū quoddā est in celū: nam multi iō lapsi sunt in p̄cipitiū ⁊ mortē ꝓpriā: qꝛ timorē diuinū abiecerūt a se: ⁊ ibi erubuerūt cōfiteri corā hoībus ubi nō erubescant peccare coram deo. Ideo q̄ ꝓ modico pctō nō curat petere veniā: huic ⁊ ego dedignabor relaxare peccatū. Et sic exercitatione auctis peccatis: illud quod ex ꝯtritione remissibile ⁊ veniale erat: ex negligentia ⁊ ꝯtemptu fiet valde graue: sicut i hac aīa iā iudicata ꝑpendere poteris. C Postq̄ʒ eñ veniale ⁊ remissibile cōmisit: auxit ꝑ ꝯsuetudinē ꝯfidēs de bonis suis aliq̄bꝫ operibꝫ quasi minora: nō attēdēdo ꝙ iudicarē. Et sic irretita aīa ꝑ cōsuetudinem delectatōnis inordinate: nō correxit nec cōpescuit voluptatem peccati: donec iudicium erat in foribꝫ ⁊ ultimus punctus appropinquabat: iō appropinquante fine inuoluebatꝛ subito ꝯsciencia eiꝰ miserabiliter ⁊ voluit ꝙ cito moreretꝛ: timēs separi ab illo modico tꝑali qd̄ diligebat. Nā deus ad ultimū punctū suffert hoīem: ⁊ expectat si forte homo peccator voluntatē suā oēm quā hꝫ liberā mouere voluerit ab affectu pcti. Sed qꝛ voluntas nō corrigitꝛ. Ideo aīa sine infinito ꝯstringitꝛ. qꝛ dyabolꝰ sciēs ꝙ vnusq̄sq̄ s̄m ꝯsciaʒ ⁊ volūtatem iudicabitur: laborat maxime in fine ut anima ludificetur et euertatꝛ ab intentionis rectitudine: quod ⁊ fieri ꝑmittit deus: quia anima cū deberet renuit vigilare. D Noli insuper ꝯsidere ⁊ ꝓsumere nimiū si quem dico amicum ⁊ seruū:

sicut vocaui istum prius: quia etiam iudas vocat⁹ est amicus et nabuchodonosor seruus. Nam sicut dixi psonaliter vos amici mei estis: si feceritis q̄ precipio vobis. Sic dico nunc amici sunt cū me imitant̄: inimici sunt cum me et mandata mea contēnendo persequunt̄. Nunquid non dauid postq̄ dictum est ꝙ inueni hoīem ſm cor meū excessit ꝑ homicidiū: Salomon cui tā mirifica data ⁊ ꝓmissa sunt: excessit a bonitate ⁊ nō est completa in eo ꝓmissio ꝓpter ingratitudiem eius: sed in me filio dei. Propterea sicut in dictamine tuo ponit̄ clausula cū finali: sic ego in locutione mea clausulā istā pono ⁊ finalem. Si quis fecerit voluntatē meam ⁊ dimiserit suaꝫ hereditatē: accipiet vitam eternā. Qui vero audierit: nec faciendo perseuerauerit: erit sicut seruus inutilis et ingratus. ¶ Sed nec debes diffidere si quem dico inimicū: qꝛ statim vt inimicus mutauerit voluntatē ad bonum erit amic⁹ dei: nūq̄d nō iudas erat cū duodecim vnus qn̄ dixi. Vos amici mei estis q̄ secuti estis me: ⁊ sedebitis sup̱ sedes duodecim. Tunc quidē tp̄is sequebat̄ me iudas: nec tn̄ sedebit cuꝫ duodecim. Quomodo ḡ completi sunt sermones dei? Rn̄deo tibi. Deus qui videt corda et volūtates hoīm scd̄m illa iudicat et remunerat que videt: Homo v̄o ſm ꝙ videt in facie iudicat. E

Ideo ne bonus supbiret vel malus diffideret: vocauit deus ad ꝓlatum ita bonos sicut ⁊ malos: sicut ⁊ quotidie vocat ad dignitates bonos ⁊ malos: vt omnis qui officium tenet cū vita: gloret̄ in eterna vita. Qui v̄o honorē hꝫ absq̄ onere ꝯ glıet̄ ad tēpus inetern̄uꝫ ꝑiturus. Ergo qꝛ iudas nō sequebat̄ me corde ꝑfecto nō ꝑtinuit ad eū qui secuti estis me: qꝛ non ꝑseuerauit vsq̄ ad remunerationem: sed ad eos qui perseueraturi erant: tam p̄ntes tunc tp̄is q̄ futuri. Quia dn̄s in cuius cōspectu sunt omnia: qn̄q̄ loquit̄ in presenti q̄ ad futura ꝑtinent: ⁊ de faciendis tanq̄ iam sint facta. Qn̄q̄ etiā p̄teritū futurūq̄ ꝯmiscet: ⁊ p̄terito vtit̄ ꝓ futuro vt nullus p̄sumat discutere cōsiliū immutabile trinitatis. ¶ Audi adhuc vnū verbum: Multi sunt vocati: pauci v̄o electi. Sic iste vocatus est ad episcopatū sed non electus: qꝛ ingrat⁹ gratie dei. Ideo noīe ep̄us sed merito degenerās cum his qui descendunt ⁊ nonꝫ ascendunt: computabit̄. F Additio. ¶ Filius dei loquit̄ dicens. Miraris filia quare ali⁹ ep̄s habuit pulcerrimū finē alius ita horrēdū: nam paries cadēs confregit eū totū ⁊ modicū sugui~~x~~it ⁊ hoc modicū cū ingenti dolore. Respondeo tibi. Scriptura dicit im̄o egoip̄e dixi ꝙ iust⁹ q̄licūq̄ morte morit̄ iustus est apud deū: sꝫ hoīes mūdi hūc iustuꝫ reputant qui pulcrū exitū habebit sine dolore et pudore: deus v̄o hunc discernit iustū q̄ a diutina abstinentia ꝓbatus est vl̄ q̄ ꝓ iusticia tribulat̄ qꝛ amici dei quasi tribulant̄ in hoc mundo aut ad minus supplicium in futuro: aut ad maiorē coronā in celo Nā petrus ⁊ paulus ꝓ iusticia mortui sūt sed petr⁹ amari⁹ paulo: qꝛ plus dilexit carnē paulo: ⁊ qꝛ ecclesie mee accepit primatū debuit ⁊ se mihi amariori morte ꝯformare Paulus v̄o qꝛ plus dilexit ꝯtinentiā: quia plus laborauit tanq̄ miles egregi⁹ gladiū obtinuit: qꝛ ego dispono oīa ſm merita et ſm mensurā. Propterea in iudicio dei nō coronat vel damnat finis vel mors ꝯtēptibilis sed intentio ⁊ voluntas hoīm ⁊ causa Silr̄ est de istis duob⁹ ep̄is: nā alius patiebat̄ amariorem penam ⁊ despectiorē mortem hoc fuit ei ad minorē penam q̄ꝫ nis nō ad gloriā: qꝛ nō patiebat̄ bona volūtate. ꝙ v̄o alius obtinuit gloriosum finē hoc fuit ex occulta iusticia mea: sed nō ei ad premiū eternū: qꝛ nō correxit voluntatē suam diu viuebat.

Verba matris ad filiam quō ꝑ talentuꝫ dona spūssancti designant̄: ⁊ qualiter sanctus benedictus sibi donū spūssancti datū multiplicauit: ⁊ ꝑ que spūssanctus vl̄ spūs dyabolicus hoīs animam ingreditur.

Capitulū XX

Mater loquitur. Filia

mea scriptū est ꝙ qui quinq̄ talenta acceperat: alia quinq̄ lucratus est. Quid eīn est talentū nisi donū spiritussancti: nā alij accipiūt sciam alij diuitias: alij apud diuites familiaritatem: ⁊ tn̄ omnes duplū reportare debēt dn̄o suo lucrū: scꝫ de scīa viuēdo vtiliter sibi ⁊ alios instruendo. De diuitijs ⁊ ceteris donis vtendo rōnabiliter: ⁊ alijs misericorditer subueniendo. Sic ille bonus abbas benedictus: donū gr̄e qd̄ acceꝑat multiplicauit qn̄ omne ꝯtempsit qd̄ transitoriū erat: qn̄ carnē suam seruire coegit aīe: qn̄ nihil preposuit diuine charitati. Qui insup̱ timens ne aures macularētur auditu inani: oculi visione delectabiliū: fugit in heremū: imitās illū q̄ nōdū natus exultando intra viscera materna: cognouit aduentū sui piissimi redemptoris. Qui q̄dē benedictus etiā sine heremo obtinuisset celū: qꝛ mūdus erat ei mortu⁹ ⁊ cor ei⁹ totū pleuū deo. Sed placuit deo vocare benedictū in montē vt cum

pluribus innotesceret plures eius exemplo ad pfectionis vitam incitarent. B Huius beati viri corpus erat quasi saccus terre: in quo claudebatur ignis spũssancti qui exclusit ab eius corde dyabolicũ ignez Sicut enim ignis corpalis ex duobus accendit: ex aere scz et flatu hominis: sic spiritussanctus ingredit animam hominis: vel per inspiratiõem personalem aut p aliquam operatõem humanam: seu locutõez diuinã mentem excitat ad deũ. Similiter spiritus dyabolicus visitat suos sed differunt incompabiliter. Nam spũssanctus calefacit animã ad querendum deũ: sed non comburit carnaliter: lucet etiam puritate modestie sed non obfuscat mentẽ malicia. Spiritus vero nequã comburit mentem ad carnalia et amaricat itolerabiliter. Obfuscat quoqz animam per inconsideratio nem sui: et deprimit eam incõsolabiliter ad terrena. Ergo vt ignis iste bonus qui erat in benedicto ignitet plures: vocauit deus benedictũ in montem: qui conuocatis ad se pluribus scintillis fecit de eis p spiritũ dei maximũ rogum: et composuit eis regulam de spiritu dei per quaz multi perfecti facti sunt sicut bñdictus. Nunc aũt multe faces pfecte de rogo sancti benedicti iacẽt vbiqz disperse habentes p calore frigiditatem: p luce tenebras: que si in igne iacerẽt cõglobata darẽt vbiqz ex se flãmã z calorẽ.

Verba matris ad filiã sancti benedicti vite magnificentiã: et perfectionem p exemplum ostendentia: et quõ anima fructificans mundo per lignũ infructiferũ et superbia mentis p silicem: et aĩa frigida per cristallum designat: et de tribus scintillis valde notãdis ab his tribus scz: cristallo silice et ligno ortis. Cap. XXI

O quit mater. Dixi

I A tibi prius q corpus beati benedicti erat quasi saccus qui disciplinabat: et regebat sed nõ regebat. Deinceps eius aĩa erat quasi angelus qui dedit ex se calorem magnũ et inflammatõem sicut p exemplũ ostẽdo tibi. Quasi si essent tres ignes: quorũ primus succẽsus in mirra dedit ex se odorẽ suauitatis. Scdus erat succensus in arido qui dedit ex se carbones ardentes et splendorẽ fulgentẽ. Tercius succendebat in oliua: qui dedit ex se flammã: lumẽ et calorez. In his trib ignibus intelligo tres psonas: et in tribus psonis tres status in mũdo. ¶ Primus status erat eorum qui considerata charitate dei: relique runt voluntatem pprIam in manus aliorum qui pro vanitate et superbia mundi assumpserunt paupertatem et abiectionẽ: pro intemperantia dilexerũt continentiã et puritatem. Isti habuerũt ignem in mirra: qz sicut mirra est amara: sed tñ fugat demonia et extinguit sitim: sic abstinentis eorum amara erat corpi: sed tñ extinguebat inordinatã concupiscentiã et omnem ptãtem demonũ euacuabat. B Scdus status eorum erat q cogitabãt secũ taliter. Ad quid diligimus honorẽ mundi: cũ non sit aliud nisi quasi aer: verberãs aurea. Ad quid diligimus aurum cũ non sit nisi terra rubea? Quis vero finis carnis nisi putredo et fauilla? Ad quid vero nobis prodest concupiscere terrena: cum omnia sint vanitas? Propterea ad hoc solum viuere et laborare volumus vt deus honeretur in nobis: z vt alij ex verbis nostris et exemplis ad deum igniantur. Isti tales ignem habuerũt in arido: quia amor mundi fuit eis mortuus: et quilibet eorum dabat ex se carbones ardentes iusticie et fulgorem diuine predicationis. Tercius status erat illorum qui de amore christi passionis feruentes: toto desiderio affectabãt mori pro christo. Isti ignem suũ habuerunt in oliua. Sicut enĩ olius in se habet pinguedinem et feruentiorem calorem cum incendit: sic isti totaliter impinguati fuerunt diuina gratia: ex qua dederunt ex se lumen diuine scientie ardorem feruẽtioris charitatis: robur honestissime conuersationis. ¶ Isti tres ignes lõge lateqz se dilatauerũt. Quorum primus incensus fuit in heremitis et religiosis sicut describit ieronimus. Qui vitas eorum inspiratus spiritusancto inuenit mirabiles: et merito imitandas. Secũdus incensus fuit in confessoribus et doctoribus. Tercius in martiribus qui carnem suam pro deo contempserunt et alij contempsissent si auxilium a deo obtinuissent. C Ad quosdam igit istorum trium statuum et ignium missus fuit beatus benedictus qui cõflauit tres ignes in vnum: in tantum q qui insipientes erant illuminabant. Qui frigidi inflammabant. Qui feruẽtes erant feruentiores efficiebantur. Et sic cum his ignibus incepit religio benedicti: que vnumquemqz iuxta dispositionem et capacitatẽ sensus sui dirigebat in viam salutis z eterne felicitatis. ¶ Nũc autem sicut de sacco beati benedicti spirabat dulcedo spiritussancti: per quẽ multa monasteria innouabantur: sic de sacco multorũ fratrum eius discedit spiritussanctus: quia calor cineris extinctus ẽ: et faces iacẽt disperse nec dan-

tes ex se calorez nec splendorem: sed fumū impuritatis ⁊ cupiditatis. ¶ Veruntamē ad solacium multoꝝ dedit mihi deus tres scintillas in quibus intelligo plures. Prima extracta est de cristallo per solis calorem et splendorē: que se iam in arido fixit vt fiat ex ea magnus ignis. Secunda extracta est de duro silice. Tercia de ligno infructuoso quod creuit cum radicibus suis et folia sua dilatauit. D Per cristallū vero qui est lapis frigidus ⁊ fragilis: significat aīa illa que lȝ frigida sit in amore dei tū volūtate et affectu conat ad pfectiōem: et rogat deū sibi in adiutoriū. Ideo volūtas ista portat eum ad deū: et meret vt accrescant ei temptatiōes: ꝑ quas frigescit a temptatōe praua: donec deus irradiās cor sic figit se in aīa a voluptate vacua: vt iam non velit viuere nisi ad honorē dei. ¶ Per silicē vero significat supbia. Quid em durius est supbia mentis illius qui oīm desiderat laudes et tū ↄcupiscit vocari humilis et videri deuotus. Quid abhominabilius aīa illa q̄ omnibꝫ in cogitationibus se pfert et a nullis patit obiurgari nec doceri. Veruntamē multi sic supbi petūt hūiliter a deo vt ab eoꝝ cordibus auferat supbia et ambitio: Propterea deus cooperante volūtate bona ammonet a cordibꝫ eoꝝ cōtraria: et q̄uq̄ȝ mollia: quibꝫ et a mundialibus retrahunt: et ad celestia incitant. ¶ Per lignū vero infructuosum significat aīa illa que nutrita in supbia fructificat mūdo: et desiderat habere mundū et oēm honorē suum Attū quia timet mortē eternā multos stipites pctī extirpat: que aliter si nō timeret ꝑpetraret. Propterea deus ꝓpter istum timorē appropinquat aīe et inspirat grām suā: vt lignū inutile fiat fructuosum. Itaq̄ȝ cum talibꝫ scintillis religio beati bñdicti renouari debet que mō videt multis desolata et abiecta.

Verba mrīs ad filiā de monacho hñte cor meretricū in pectore: et quō p ꝓpriam volnntatē et ↄcupiam ⁊ subterfugionē ab angelica vita a deo apostatauit.

Cap. XXII.

Tem loquit mater

I sponse. A Quid vides in isto qui astat rephensibile? Rñdit illa. O rarissime dicit missam. Cui mater. Nō est ideo iudicādus. Sunt em multi qui factoꝝ suoꝝ memores rōnabiliter abstinent et nō minus mihi sunt accepti. Sȝ que vides in eo alia. Et illa. O nō habet vestes a btō bñdicto institutas. Cui mater. Cōtingit multotiēs q ↄsuetudo quedā inchoat: et omnes qui sciūt eam esse malā et imitātur rephendendi sunt: qui vero ignorant instituta laudabilia: essentq̄ȝ libēter cōtenti de abiectioribꝫ: si nō ↄsuetudo longinqua ꝑualeret: tales nō sunt faciliter ⁊ improbe iudicādi. Sȝ audi et iudicabo tibi: q in tribus alijs rephendēdus ē. Primo q cor ei⁹ in quo deus quiescere deberet: ē in pectore meretricū. Secūdo q dimisit modicū suū et ↄcupiscit multa aliena: ꝓmisit abnegare seipm et sequit totam ꝓpriā volūtatem. B Tercio q deus creauit aīam suam pulcrā quasi angelū: et ob hoc deberet hr̄e angelicā vitā: sed modo aīa eius habȝ ymaginē illius angeli qui p supbiam a deo apostatauit. Hic apud hoīes magn⁹ est sȝ qualis apud deū nouit deus. Ipse em deus est sicut ille q̄ clausum aliq̄d hñ in pugno: abscondit illud ab alijs donec apit pugnū. Sic deus infirma eligit ⁊ coronas eoꝝ in pñti abscōdit: donec veniens q̄ȝ reddet scdm opa sua. Declaratio. ¶ Hic fuit abbas nimis secularis nil curās de aīabus q̄ subito mortuus est sine sacramētis. De quo dixit spūssanctus. O aīa dilexisti terram et iaȝ terra recepit te. Mortuus es vita tua et iā nō habebis vitā meam: nec mecū eris particeps: q̄ȝ societatē eius dilexisti qui a me per supbiam lapsus est et ↄtempsit veram humilitatem.

Rñsio dei patris ad precem sponse pro peccatoribus: ⁊ quō tres sunt qui testimonium dāt in terra: sicut tres in celo: et qualiter tota trinitas phibet sponse testimonium qualiter sponsa sua sit p fidem ⁊ oēs qui fidem rectam sancte ecclesie imitant.

Cap. XXIII.

Mi dulcissime deus

O rogo te ꝓ peccatoribꝫ in quorum consortio ego sum: vt eis misereri digneris. Rñdit deus pater. Audio et scio volūtatē tuam: ideo pficiet oratio charitatis tue. Propterea sicut dicit iohannes in epl̄a sua hodie: ymo ego per iohannem. Tres sunt qui testimoniū phibent in terra: spiritus aqua et sanguis et tres in celo pater ⁊ filius et spūssanctus. Sic tres dāt tibi testimoniū. Nam spūs qui custodiuit te in visceribus matris testificat aīe tue q dei es p fidem baptismi quam pfitebātur ex pte tua parentes. Testimoniū phibet tibi ipā aqua baptismatis: q humanitatis xpī es filia p renouatiōem et emundationem prime transgressionis. Testimonium q̄ȝ perhibet tibi sanguis iesu christi

quo redempta es quod deitatis es filia: et a potestate dyabolica per sacramenta ecclesie segregata. Nos quoque pater et filius et spiritus sanctus: tres in personis sed vnum in substantia et potentia: testimonium tibi perhibemus quod nostra es per fidem. Similiter et omnes qui rectam fidem sancte ecclesie imitantur. Et in testimonium quod velis facere voluntatem nostram procede et recipe de manu sacerdotis corpus et sanguinem humanitatis christi: vt testimonium perhibeat tibi filius quod eius es: cuius corpus sumis in robur anime. Testimonium perhibeat tibi pater qui est in filio quod patris es et filii. Testimonium perhibeat tibi spiritussanctus: qui est in filio et patre: et spiritus in vtroque: quod trium et vnius es per fidem veram et dilectionem.

Responsio iesu christi ad sponse preces pro infidelibus scilicet quod deus ex malicia malorum hominum honoratur: licet non ex virtute eorum et voluntate quod sibi probat per exemplum in quo ecclesia vel anima per virginem: et nouem ordines angelorum per nouem fratres virginis: christus per regem tres status hominum per tres filios regis designantur.

Cap. XXIIII

Domine mi iesu christe

A Rogo te vt fides tua dilatetur super infideles: boni accendantur charitate tua amplius: mali vero meliorentur. ¶ Respondit filius: Tu turbaris ex eo quod deus minorem habet honorem. Desideras vero toto corde vt perficiatur honor dei. Ideo do tibi vnum exemplum quo intelligere poteris: quod deus etiam ex malicia malorum honoratur: licet non ex virtute et voluntate eorum. Nam virgo quedam erat sapiens et decora diues et morigerosa: que habebat nouem fratres quorum quilibet diligebat sororem suam sicut cor suum: et vniuscuiusque cor erat quasi in illa. In regno vero vbi virgo erat tale erat statutum: quod quicunque honoraret honoraretur: qui depredaret depredaretur: qui vero violaret decapitaretur. ¶ Rex vero regni habebat tres filios. Quorum primus diligebat virginem et presentauit ei calceos deauratos cum cingulo aureo: anulum in manu: et coronam super caput. Secundus vero concupiuit possessionem virginis et depredatus est eam. Tercius concupiuit virginitatem virginis: laborans vt eam violaret

B Isti vero tres filii regis capti sunt a nouem fratribus virginis et presentati regi. Cui dixerunt fratres. Sororem nostram concupierunt filii tui. Primus quidem honorauit eam et dilexit toto corde. Secundus spoliauit eam. Tercius vero libenter dedisset vitam suam si valuisset violare eam. In illo vero puncto rapti sunt quo voluntatem completam habuerunt ad ista iam dicta perficienda. Quibus auditis respondit rex. Omnes inquiens filii mei sunt: et omnes equaliter diligo. Veruntamen contra iusticiam facere non possum nec volo: sed ita de filiis sicut de seruis intendo iudicare. Itaque tu fili mi qui honorasti virginem: veni et accipe honorem et coronam cum patre tuo. Tu vero fili qui concupisti possessionem virginis et rapuisti intrabis quidem carcerem donec restituantur ablata: audiui enim testimonium super te quod penitens de facto tuo voluisti reddere ablata: sed quia preuentus celeri et inopinato iudicio non perfecisti: ideo manebis incarceratus donec restituatur quadrans. Tu vero fili mi qui ad violandum virginem omnes adhibuisti conatus: nec de facto tuo penituisti. Ideo quot modos adhibuisti ad dehonestationem virginis: tot modis aggrauabitur pena tua.

C Responderunt omnes fratres virginis: laus sit tibi iudex pro iusticia tua. Nisi enim virtus fuisset in te et in iusticia tua equitas: in equitate tua vero charitas nunquam taliter iudicasses. ¶ Hec autem virgo significat ecclesiam sanctam: cuius dispositio est excellens in fide: pulcra in septem sacramentis. Laudabilis in moribus et virtutibus amabilis in fructu: quia demonstrat veram viam ad eternitatem. Hec sancta ecclesia quasi tres habet filios in quibus significantur plures. Primus sunt illi qui diligunt deum toto corde. Secundus sunt illi qui temporalia diligunt: ad honorem suum. Tercius sunt illi qui preponunt deo voluntatem suam. Virginitas vero ecclesie: anime sunt hominum sola deitatis potentia create. ¶ Primus ergo filius presentat calceos deauratos: quando contritionem suscipit pro commissis negligentiis et peccatis. Presentat vero vestes quando precepta legis attendit quando consilia euangelica seruat inquantum potest. Componit cingulum quando in continentia et castitate firmiter proponit perseuerare. Anulum quoque mittit in manum quando firmiter credit que precipit sancta ecclesia catholica: iudicium scilicet futurum et vitam sempiternam. Lapis vero anuli spes est: sperans constanter nullum peccatum esse tam abhominabile quod penitentia et voluntate emendandi non deleatur. Coronam vero imponit capiti quando charitatem veram habet. Sicut enim diuersi lapides sunt in corona: sic diuerse virtutes sunt in charitate. Caput vero anime siue ecclesie: corpus meum est. Hoc quicunque diligit et honorat

merito filius dei appellat᷑. D Ergo qui cunq̃ tali modo sanctā ecclesiam et aīam suam diligit: hic nonē fratres habet id est nouem ordines angeloꝝ: quia eorū particeps et socius erit in vita eterna. ¶ Ipsi eñ angeli sanctā ecclesiam toto amore amplectunt᷑ quasi in corde cuiuslibet eorū esset. Non enim ecclesia sancta saxa et parietes sunt: sed anime iustoꝝ: et ideo de earū honore ꝛ profectu tanq̃ de ꝓprio angeli gratulant᷑. Secundus aūt frater vel filius signat illos qui constitutōem sancte ecclesie contemnētes: viuunt ad honorem mundi et amorem carnis: qui virtutū pulcritudinem transformantes: viuunt scd̄m voluntatem suam: ac tamē circa finem penitent et conterunt᷑ de factis suis malis. Istis debetur purgatio: donec opibus et orationibus ecclesie deo reconcilient᷑. ¶ Tercius filius significat illos qui aīam suam scandalizantes non curant si eternaliter pereant dummodo ꝑficere possint voluptatem suā. Super tales: nouem ordines angeloꝝ petunt iusticiā: quia ad penitentiam ꝯuerti contempserūt. ¶ Ergo cum deus facit iusticiam laudant eum angeli ꝓpter equitatem inflexibilem. Cuꝫ vero perficit᷑ honor dei gaudent de virtute eius: ꝙ etiam malorum malicia vtitur ad honorem suum. Ideo cum videris prauos compatere eis: gaude tn̄ de honore dei eterno. Naꝫ deus qui nihil mali vult: quia creator omniū et vere ex se solus bonus: ꝑmittit tn̄ multa fieri tanq̃ iustissimus iudex: de quibꝫ in celestibus et in terris ꝓpter equitatem suam et occultam bonitatem honorat᷑.

Verba querimonie mr̄is ad filiam qualiter agnus innocentissimus xp̄us iesus negligit᷑ modernis temporibus a creatura sua. Cap. XXV

Oquit᷑ mater dicens

1 Loquor primo ꝙ agnus ille innocentissimus hodie portabatur qui optime sciebat ire. Hodie puer ille tacebat qui optime sciebat loqui. Hodie puer ille innocentissimus circūcisus est qui nunq̃ peccauit: et ideo q̃uis irasci nō possum tamen videor irata ex eo ꝙ dn̄s maximus factus puer modicus obliuiscit᷑ et negligitur a creatura sua.

Verba xp̄i ad sponsam ineffabilis trinitatis misteriū declarantia: et quō dyabolici peccatores per contritōem et voluntatē emendandi obtinent dei misc̄diam: et de responsione xp̄i qualiter miseret᷑ omnibus scꝫ tam iudicis ꝛc. ꝛ de duplici iudicio damnandoꝝ scꝫ et saluandoꝝ. Cap. XXVI

Ilius loquitur. Ego

f A sum creator celi ꝛ terre: vnus cuꝫ patre et spū sancto verus deus Quia deus est pater: deus filius: deus spiritus sanctus: non tres dij sed tres ꝑsone et vnus deus. Nunc autē querere poteris si tres ꝑsone quare non tres dij. Respondeo tibi ꝙ non est aliud deus nisi ipsa potētia: ipsa sapientia: ipsa bonitas: a qua est omīs potestas infra celū et supra omnis sapīa ꝛ omnis pietas que poterit cogitari. Itaq̃ deus trinus est ꝛ vnus: trinus in personis vnus in natura. Nam potētia et sapīa est pater: a quo sunt omnīa et qui est ante oīa: potens nō aliunde sed a seipso et eternaliter. Potentia ꝛ sapīa etiam filius equalis patri nō a seipso potens: sed a patre potenter et ineffabiliter genitus principium de principio et a patre nunq̃ seꝑatum. Potētia et sapīa etiam spūs sanctus a patre ꝛ filio ꝓcedens: eternus cum patre et filio: et equalis in maiestate et ptāte. Vnus ergo deus et tres ꝑsone quis vna natura trium vna oꝑatio et voluntas: vna gloria et potestas: qui ita est vnū in essentia: ꝙ etiam sunt distincti ꝓprietate ꝑsonarum. Nam totus pater est in filio ꝛ spiritu: ꝛ filius in patre et spū: et spiritus in vtroq̃ in vna deitatis natura. Nō sicut prius et posterius sed ineffabiliter. Vbi nihil est prius aut posterius: nihil alio maius aut minus vel alterius: sed totū ineffabile et equale. Propterea bene scriptū est: ꝙ deus est mirabilis et multū laudabilis. B Nunc aūt conqueri possum ꝙ laudabilis sum paruꝫ et multis ignotus: quia omnes querūt ꝓpriam voluntatem: sꝫ pauci meam. Tu vō esto stabilis ꝛ humilis: nec te extollas in cogitatu: cum alioꝝ ostendo tibi ꝑicula: nec eorum ꝓdas nomina nisi tibi precipiatur Non enī ad confusionem eorum ostenduntur tibi eorum ꝑicula: sed vt conuertant᷑ ꝛ cognoscant iusticiam ꝛ misericordiam dei. Sꝫ nec eos fugere debes tanq̃ iudicatos quia etiam si dixero hodie ꝙ aliquis pessimus est si inuocauerit me cuꝫ contritione cras et cū voluntate emendandi: paratus sum indulgere ei. Et quem heri dixi pessimum: tunc hodie dico amicuꝫ carissimum ꝓpter contritionem. In tn̄ ꝙ si contritio fuerit stabilis: dimitto ei non solum peccatum: sed et penam peccati. Sicut per exemplū cognoscere poteris. Quasi si essent duo frusta argenti viui: et ambo concurrerent festinādo inuicem. Si in eorum con

functione nõ esset residuum nisi quasi vnus stbominus: adhuc potens esset deus facere ne cõuenirent. Sic si aliqs peccator esset ita radicatus in dyabolicis operib⁹ q̄ staret in ipso puncto pditiõis: adhuc obtineret veniã ꝛ misericordiam: si deus inuocaretur cum contritione ꝛ voluntate emendandi.

C Nunc aũt cum ita sim misericors: q̄rere poteris: cur non misereor gẽtilibus ꝛ iudeis: quoꝝ aliqui si erudirent̃ fide recta: libenter pro deo morerent̃? Rñdeo tibi q̄ omibus facio misericordiã: tam gentiliby q̄ iudeis: nec relinquit̃ aliqua creatura sine misericordia mea. Nam quicũq̄ audiunt q̄ fides eoꝝ non est vera: ꝛ desiderãt feruẽter veram: aut quicũq̄ credunt hoc esse optimũ qđ tenent: qꝛ non est eis aliud vnq̄ p̄dicatũ: faciũtq̄ toto conamine q̄ possunt: hoꝝ iudiciũ erit in leniori misericordia. ℂ Naz duplex est iudiciũ dãnandoꝝ scꝫ ꝛ saluãdorũ. ℂ Xp̄ianoꝝ em̃ dãnãdoꝝ erit sine misericordia quoꝝ pena erit eterna: ꝛ tenebre: ꝛ volũtas firmata ꝯtra deũ: saluãdorũ ṽo erit visio dei ꝛ gloriatio in deo: ꝛ velle deo bonum. Ab hys exclusi sunt gentiles ꝛ iudei ꝛ mali ꝛ falsi xp̄iani. Qui q̄uis nõ habuerunt fidem rectã: habuerũt tñ iudicẽ conscientiã suaꝫ: credentes eundẽ esse deũ quem coluerunt ꝛ offenderunt. Isti autez quoꝝ voluntas ꝛ actio: erat ꝛ est fm iusticiam et contra peccatũ: habebunt cum minimis malis xp̄ianis iudiciũ misericordie in supplicijs: ꝓpter dilectionẽ iusticie ꝛ odiũ peccati: sed nõ habebunt ꝯsolationẽ in fruitione glorie ꝛ visionis dei: quẽ non videbũt ꝓpter baptismi carentiã: qꝛ aliquod tpale aut occultũ iudiciũ dei retraxit eos, ne salutem fructuose quererent et obtinerent.

D Si ṽo nihil retraxit eos in querẽdo deum verũ ꝛ baptisando, nõ timor aut labor: nõ dispendiũ bonoꝝ vel honoꝝ: sꝫ impedimentũ solum humanã fragilitatẽ superans: istos ego qui corneliũ ꝛ centurionem nondũ baptizatos vidi: altius ꝛ pfectius remunerare scio: sicut eoꝝ exigit fides. Quis est alia ignorantia malicie: alia pietatis ꝛ difficultatis. Similiter ꝛ alius est baptismus aque: alius sanguinis: alius pfecte volũtatis. Que oĩa nouit pensare de⁹: q̄ oĩm nouit corda. ℂ Propterea ego q̄ sine principio nat⁹ suꝫ eternaliter de principio: q̄ ꝛ iterũ in fine tẽpoꝝ natus suꝫ tẽporaliter: ab initio noui singuloꝝ remunerare merita: ꝛ dominicuiq̄ iuxta merita sua Nec minimũ bonum qđ sit ad honorẽ dei trãsiet sine remuneratione. Ideo teneris tu multũ regratiari deo: qꝛ de xp̄ianis nata es ꝛ in tp̄e salutis: qꝛ multi desiderabãt hoc obtinere ꝛ videre qđ offert̃ xp̄ianis: et non obtinuerunt.

Deprecatio sponse ad dñm pro roma et de multitudine innumerabili sanctoꝝ martirum rome quiescentiũ ꝛ de tribus gradibus pfectionis xp̄ianoꝝ: ꝛ de quadã visione ipsius sponse: et qualiter christus ei apparens predictam visionem sibi exposuit et declaravit.

Capl̃m XXVII.

O Maria, licet immitis fuerã: tñ te inuoco in adiutorium meuꝫ. A Et rogo te vt rogare digneris pro excellẽtissima et sanctissima illa vrbe roma. Video em̃ corpaliter q̄ q̄dã ecclesie in quiby ossa sctõꝝ quiescũt desolate sũt. Quedã ṽo habitant̃: sed corda ꝛ mores rectoꝝ eaꝝ longe sunt a deo. Impetra ergo eis charitatẽ: qꝛ audiui ex scripturis: q̄ rome quelibet dies in ãno septẽ milia ꝯtinet martiꝝ. Et ideo q̄uis aĩe nõ minorẽ honorem obtinẽt in celo: licet ossa eoꝝ ꝯtemnunt̃ in terris: tñ rogo te vt sanctis tuis ꝛ sanctoꝝ tuoꝝ reliquys amplior honor exhibeat̃ in terris: et sic deuotio populi excitet̃. Rñdit mater. Si mẽsurares terrã centũ pedũ in longitudine ꝛ totidem in latitudine: ꝛ seminares eã plenã puris granis tritici: ita compresse q̄ non esset distantia inter granũ ꝛ granum: nisi quasi articulus digiti vnius quodlibet ṽo granũ daret fructũ cẽtuplũ adhuc essent plures martires ꝛ ꝯfessores rome a tp̄e illo quo petrus venit romã cũ hũilitate: vsq̄ quo celestinus discessit a sede supbie: ꝛ reuersus est ad suã solitariã vitã. De illis vero martiriby ꝛ ꝯfessoriby loquor q̄ fidẽ verã p̄dicabant ꝯtra diffidentiã: ꝛ hũilitatẽ contra supbiam ꝛ qui p veritate fidei mortui sunt: vel volũtate parati erant mori.

B Nam petrus et aly plures: sic calidi ꝛ feruẽtes erant ad pferendũ verba dei: q̄ si potuissent mori p vno q̄z homie libẽter fecissent. Attñ timidi fuerũt ne a cõspecti bus illoꝝ: quos verbo consolationis ꝛ p̄dicationis fouebant rapent̃: qꝛ salutẽ eoꝝ plus desiderabãt: q̄ vitam ꝓpriã ꝛ honorẽ Fuerũt quoq̄ tanti ꝛ ideo p cesserũt occulte in psecutione: ꝓpter lucrũ et collectionẽ plurimarũ aĩarũ. Igit̃ inter istos duos petrũ: scꝫ ꝛ celestinũ: nõ oĩs fuer̃t boni sicut nec omes mali. ℂ Ecce ponamus tres gradus: sicut tu composuisti hodie: positiuũ cõpatiuũ et superlatiuũ id est bonos meliores et optimos. In primo gradu fuerũt

filli quoꝝ cogitatio fuit ista. Nos credim⁹
quicq̄d sctā ꝑcipit eccłia. Neminē defrau
dare volumus: sed defraudata reddere: et
deo seruire desideramus toto corde. Con-
similes etiā fuerūt tpe romuli fundatoris
rome: sm̄ fidē suā q̄ cogitabāt talr̄. Nos
intelligimus et scimus ex creaturis: ꝙ de-
us est creator oim̄: huic ergo diligere vo-
lumus pre om̄ibus. Qꝫ plures vero cogita
bant ista. Nos audiuim⁹ ex hebreis ꝙ de⁹
verus ostendit se eis per miracula manife
sta. Et ideo si sciremus in quo nos magis
fundare deberemus libenter faceremus.
Isti oēs fuerunt quasi in ꝑmo gradu. C
Tpe ꝟo placito petrus venit romam: qui
alios eleuauit in positiuū gradū: alios in
cōparatiuū: alios in suꝑlatiuū. Illi em̄ q̄ fi-
dem receperūt veram qui in coniugio ꝛ a-
lia dispositione laudabili steterunt isti fue
runt in positiuo gradu. Qui ꝟo sua dimi-
serunt ꝓpter charitatē diuinā: qui alijs ex
empla bona viuendi ostenderūt verbis et
exēplis ꝛ opib⁹: necnō ꝛ qui nihil xp̄o ꝑpo-
suerunt isti fuerunt in compatiuo gradu.
Qui ꝟo carnē suaꝫ dederunt ꝓ amore dei
isti fuerunt in gradu suꝑlatiuo. Sed que
ramus in hijs gradib⁹ supradictis: vbi in-
uenit̄ charitas dei seruētioꝛ? Queramus
in militibus ꝛ doctorib⁹. Queramus in re
ligiosis ꝛ mūdi ɔtēptoribus: qui tenerent̄
esse in compatiuo ꝛ suꝑlatiuo gradu: ꝛ cer
te nimis pauci inueniunt̄. Nā nō est vita
austerioꝛ: q̄ꝫ vita militaris: si in suauera in
stitutione staret. Si em̄ monacho ꝑcipit̄
habere cucullā: militi ꝑcipit̄ grauī⁹ scꝫ lo-
rica. Si ꝟo ē graue monacho pugnare cō
tra voluptatē carnis: militi est grauius in
ter armatos hostes ꝓcedere. Si ꝟo ordi-
nat̄ monacho durus lectus: grauius ē mi
liti in armis quiescere. Et si monach⁹ tur-
bat̄ ꝛ affligit̄ abstinentia: durius est mili-
ti affligi ɔtinuo timore vite. D Non
em̄ militia xp̄ianitatis incepta ē ꝓpter mū
di possessionē ꝛ cupiditatē: sed ad ɔfortan
dā veritatē ꝛ dilatandū verā fidē. Et ideo
gradus militaris ꝛ religiositatis in suꝑla
tiuo gradu: vel compatiuo esse tenerent̄.
Sed oēs gradus a sua laudabili dispositi-
one apostatauerūt: qꝛ charitas dei versa ē
in cupiditatem mūdi. Si em̄ auferret̄ vn⁹
floꝛenus de tribus: magis tacerent pleri
q̄ꝫ veritatē q̄ꝫ loquendo amitterent illuꝫ.
¶ Nunc aūt loquit̄ sponsa dicēs. Iteꝝ vi-
di quasi multos hortos in terra: rosas ve-
ro et lilia cōspexi inter hortos. In quodā
vero loco: spacioso terre vidi agrum cen-
tum vestigioꝝ in longitudine et totidem
in latitudine. In q̄libet aūt vestigio erant
septē grana tritici seminata: et quodlibet
granū dabat fructū cētuplū. Post hec au
diui vocē dicentē. O roma roma: muri tui
dirupti sunt. Ideo porte tue sunt sine cu-
stodia. Vasa tua venduntur: ideo altaria
tua desolata sunt: viuū sacrificiū ꝛ incen-
sum matutinū cōburit̄ i atrio: iō nō egre
dit̄ de sctā sanctoꝝ: sanctus odoꝛ suauissi-
mus. ¶ Et statim apparēs dei filius dixit
spōse. Hoꝝ intelligētiā q̄ vidisti indico ti-
bi. E Terra quā vidisti significat oēm
locū vbi nūc est fides xp̄iana. Horti ꝟo si-
gnificant loca illa vbi scti dei receperunt
coꝛonas suas. Veruntn̄ in paganismo scꝫ
in hierl'm ꝛ in alijs locis multi fuerūt ele-
ctoꝝ dei: quoꝝ tn̄ loca tibi modo non sunt
monstrata. Ager ꝟo centū pedū in longi-
tudine ꝛ totidē in latitudine significat ro
mā. Nā si oēs horti de toto mōo ɔiūcti es-
sent rome: certe roma esset eque magna ꝺ
martiribus in carne loquoꝛ: qꝛ locus ille
electus est ad amoꝛē dei. ¶ Triticū ꝟo qō
inter vestigia vidisti significat illos qui ꝑ
carnis macerationē ꝛ ɔtritionē: ꝛ vitā in-
nocentē: intrauerūt celū. Rose ꝟo pauce:
sunt martyres rubicundi sanguīs sui effu
sione in diuersis locis: lilia ꝟo confessoꝛes
sunt: qui fidē sanctā verbis ꝛ opib⁹ ꝑdica-
uerunt ꝛ confirmauerūt. ¶ Nunc aūt ego
possum loqui de roma: sicut ꝓpheta loque
bat̄ de hierl'm. Olim iniquiēs habitauit in
ea iusticia: et principes eius principes pa
cis. Nunc aūt versa est in scoriā: et princi
pes eius homicide. O si cognosceres dies
tuos: o roma fleres vtiq̄ꝫ: et nō gauderes.
F Roma quippe in dieb⁹ antiquis erat
quasi tela colorata omni colore pulcerri-
mo: et contexta nobilissimo filo. Terra
quoq̄ꝫ eius erat colorata colore rubeo idē
sanguine martyrū: et cōtexta id est cōmi-
xta ossibus sctōꝝ. Nunc aūt porte eius de
solate sunt: qꝛ defensores ꝛ custodes earuꝫ
inclinati sunt ad cupiditatem. Muri eius
depressi sunt ꝛ sine custodia: qꝛ iam nō cu
rant animarū dāna: sed clerus ꝛ ppl's qui
sunt murus dei dispgunt̄ ad faciēdū vtili
tatē carnis. Vasa diuina vendunt̄ contē-
ptibiliter: qꝛ sacramēta dei ꝓpter pecuniā
ꝛ fauoꝛē mundanū dispensant̄. Altaria ꝟo
desolata sunt: qꝛ qui celebrant cum vasis
manus habent a charitate dei vacuas et
oculos ad offertoriū: et licet deuꝫ vere ha
beant inter manus eoꝛ tn̄ vacuū est a deo:
quia mundanis vanitatibus est repletū.
Sanctū ꝟo sanctoꝝ vbi olim consūmaba
tur summū sacrificiū: significat desideri-

um diuine fruitionis et visionis: de quo ascēdere deberet charitas ad deū et proximū: et odor totius cōtinentie et virtutis. Nūc autē sacrificium consumit in atrio id est in mūdo: quia tota diuina charitas versa est ad incōtinentiā et mundi vanitatē. Talis est roma corporaliter sicut vidisti: nam altaria plura desolata sunt offertoriū expēdit in tabernis. Offerētes plus vacant mūdo q̄ deo. Verumtū scias q̄ a tpe petri humilis vsq̄ ad bonefacium ascendit sedē superbie innumerabiles anie ascenderūt in celum. Adhuc tamē roma non est sine amicis dei qui si haberent adiutoriū: clamarent dn̄o et ipse misereret eisdem.

Informatio v̄ginis ad sponsam de mō sciendi diligere: et quatuor ciuitatibus in quibus quatuor charitates inueniunt: et que istarum debeat ꝓprie charitas nuncupari perfecta. Cap. XXVIII.

Mater loquit ad sponsam dicens. A Nunquid filia diligis me: Rn̄dit illa. Doce me domina diligere: quia aīa mea fedata est dilectiōe falsa: seducta veneno mortifero pro quo nō valet apprehendere dilectōem veram. Et mater. Ego inquiēs docebo te. Nā quatuor sunt ciuitates in quib' quatuor inueniunt charitates: si tamē omnes charitates nūcupari debent: quia non est ꝓprie dicenda charitas: nisi vbi deus et aīa in vera virtutum vnitate confederantur. ¶ Prima igitur ciuitas est ciuitas ꝓbationis: que est mūdus in quo ponit homo vt probet, si diligat deū an non: vt experiat infirmitatē suam: vt acquirat sibi virtutes quibus redeat ad gloriam: vt purgatus in terra gloriosius in celis coronet. In hac ciuitate inueniī dilectio inordinata cū diligitur caro plusq̄ anima. Cum desiderat tpale feruentius q̄ spūale. Cum honorat viciū et despicit virtus. Cū plus dulcessit pegrinatio q̄ patria. Cum plus timet et honorat moriturus homūculus: q̄ in eternum regnaturus deus. B Secunda ciuitas est ciuitas purgatōis: in qua abluuntur sordes aīe. Placuit ei deo talia loca ordinare in quib' coronandus purgaret: qui in libertate negligens insolescebat: sed tamē cum timore. In hac ciuitate inueniī impfecta dilectio: quia diligit deus ex spe soluende captiuitatis: sed nō ex feruore affectionis: ꝓpter tedium et amaritudinem satisfaciēde culpe. ¶ Tercia ciuitas est ciuitas doloris: vbi est infernus. In hac inuenitur dilectio omīs malicie et immundicie omnis inuidie et obdurationis. In hac q̄z ciuitate regnat etiā deus ꝑ ordinatā suam iusticiam: ꝑ mensurā suppliciorū debitam: per malicie refrenantiā: ꝑ libratam ꝓ meritis oīm equitatē. Naz sicut alij damnandorū peccant plus: alij minus. Ita et pene et retributionis cōdigne cōstituti sunt termini. Nam et si omēs damnandi includuntur tenebris: non tū omnes vno eodemq̄ modo. Differūt eñ tenebre a tenebris horror ab horrore: ardor ab ardore. Vbiq̄ deniq̄ disponit deus in iusticia et misericordia: etiā in inferno vt aliter puniant hi qui peccauerūt ex industria. Aliter qui ex infirmitate. Aliter qui ex sola originalis peccati noxa tenebant quorū plaga ꝛ si in carentia diuine visionis ꝛ lucis electorū consistit. Misericordie tū et gaudio ꝑ hoc appropinquant q̄ ad horrorem suppliciorū non peruenimt cū prauorū operum effectū non habebant. Alioquin nisi deus oīa disponeret in numero ꝛ mēsura dyabolus nunq̄ mensuram haberet in puniēdo. C Quarta ciuitas ē ciuitas glorie. In hac est dilectio pfecta ꝛ charitas ordinata: qua nihil desiderat nisi deus et ꝓpter deuz. Vt ergo ad istius ciuitatis pfectōem ꝑuenias: quadruplicem oportet te habere charitatē: scz ordinatam: mundā, veram et pfectā. Ordinata vero charitas est: qua caro diligit ad solaz sustentatōem: mundus ad nullā superfluitatem: proximus ꝓpter deum: amicus ꝓpter vite puritatē. Inimicus ꝓpter remunerationem. Mūda vero charitas est qua viciū non diligit cum virtute: qua cōsuetudo praua contemnit: qua petm̄ non leuigat. Vera autē est dilectio quādo deus toto affectu et corde diligit: qū honor et timor dei p̄cogitatur in omnib' actibus: qū ex fiducia bonorum operū: minimū peccatū non cōmittitur: qū sapienter moderat quis seipm̄ ne ex nimio feruore deficiat: qū ex pusillanimitate et ignorātia temptationū non declinat ad petm̄. Perfecta vero ē charitas qū nihil dulcessit homi sicut deus. Hec in presenti inchoat: sed in celo cōsummat. Ergo dilige istam pfectam charitatē et veraz quia omīs qui eam nō habuerit purgabit si tū fidelis: si feruens: si paruulus: si renatus fuerit: alioquin trāsiet ad ciuitatē horroris: Nā sicut vnus est deus: sic vna est fides in ecc̄ia petri: vnuz baptisma: vna glie et remunerationis pfectio: ꝓpterea qui ad vnū deum ꝑuenire desiderat: debet vnā voluntatē et vnaz charitatē cum vno deo habere. Ideo miseri sūt illi qui sic dicūt. Sufficit si ero in celo minim' nolo esse pfectus

O insensata cogitatio: quō erit tibi imꝑfe-
ctus vbi sunt ꝑfecti omēs: alij ex innocen-
tia vite. Alij ex innocentia puericie. Alij ex
purgatione. Alij ex fide: ⁊ bona voluntate.

Laus sponse ad virginē continens tem
pli salomonis similitudinē: et deitatis vni-
tatis cum hūanitate veritatē inexplicabi-
lem et qualiter sacerdotū templa sunt va
nitate depicta. Cap. XXIX

b Enedicta sis tu ma-
ria mater dei. A Templū salo
monis. Cuius parietes fuerūt de-
aurati: cuius tectū ꝑfulgēs: cuius pani-
mentū preciosissimis stratū lapidibus cu-
ius cōpositio tota effulgens: cuius interi-
ora omīa redolentia: et delectabilia ad in
tuitū. Denique ꝑ omnē modū similaris
tu tēplo salomonis: in quo verus salomon
spaciabatur et sedit: in quod induxit arcam
glorie et candelabrū ad lucendum. Sic tu
bñdicta virgo templū es salomonis illius
qui fecit inter deū et hoīem pacem: qui re
conciliauit reos: qui vitā dedit mortuis: et
paupes ab exactore liberauit. Corpꝰ quip
pe tuū: et aīa facta sunt deitatis templū
in quibꝫ erat tectū: diuine charitatis: sub
quo filius dei egressus a pře ad te: gauden
ter habitauit tecū. Pauimentū vero tēpli
fuit cōposita tua vita: et exercitatio virtu
tum assidua. Nulla ei tibi defuit honestas
quia totū in te fuit stabile: totū humile: to
tum deuotū: totumque perfectū. Parietes
vero tēpli fuerūt quadranguli: qui a nullo
perturbaris obprobrio de nullo supbiebas
honore: nulla inquietabaris impatientia:
nihilque nisi honorē et amorem dei affecta-
bas. Picture vero templi tui fuerūt inflam-
matio cōtinua spūssancti qua in tm̄ eleua
batur aīa tua: vt nulla esset virtus que nō
amplior et ꝑfectior esset in te: quam in aliqua
alia creatura. B Itaque in hoc templo
tūc spaciabatur deus: quando membris tuis
infudit sue visitatiōis dulcedinē. Requie-
uit vero: qñ deitas sociabatur hūanitati. Be
nedicta igitur sis tu beatissima virgo: in qua
deus magnꝰ factus est puer puus: antiquis
simus dñs factus est pusillus filius: sempi
ternus deus et creator inuisibilis: factus
est visibilis creatura. Ideo quia ꝑissima
et potentissima es dña. Rogo te respice in
me: et miserere mei. Mater enī salomonis
es: nō illius qui fuit filius dauid: sed eius
qui pater est dauid et dñs salomonis: qui
edificabat templū illud mirificū: quod te
veraciter prefigurabat. Filius ei exaudiet
matrē et talem ac tantam matrē. Imper-
tra ergo vt puer salomon qui fuit quasi dor-
miens in te: sit vigilans mecū: vt nullius
peccati delectatio me pūgat: sed contritio
cōmissorum sit stabilis: amor mū di sit mihi
mortuus: patientia ꝑseuerans penitentia
fructuosa. Non enī habeo aliquid virtutis
ꝓ me nisi verbū vnum: hoc est miserere ma
ria: quia templū meum ꝯtrarium omnino
tuo est. C Est enī tenebrosum vicijs: luto-
sum ex luxuria: corruptū ex cupiditate: ver
mibus: instabile ex supbia: labile ex vanita
te mundanorum. C Rñdit mater. Bene-
dictus sit deꝰ qui cordi tuo hāc inspirauit
ꝓferre salutatiōem vt intelligeres quanta
in deo sit bonitas: quantaque dulcedo. Sed
cur cōparas me salomoni et tēplo salomo
nis cū mater sim illiꝰ cuius generatio non
habet principiū nec finē: et illius qui legitur
nec habuisse přem nec matrem: hoc est mel
chisedech. Ipse ei describitur fuisse sacerdos
et ad sacerdotes ꝑtinet templū dei et ideo
ego sum mater sacerdotis summi atque vir
go. Vere dico tibi quod vtrumque sum mater
scilicet regis salomonis ⁊ mater pacificātis sa
cerdotis. Nā filius dei qui est et filius meꝰ
vtrūque est sacerdos et rex regū. Denique in
templo meo induit se vestibꝫ sacerdotalibꝫ
spūaliter: in quibus obtulit sacrificiū pro
mūdo. In ciuitate vero regali coronabatur
corona regali sed aspera. Extra vero tanquam
pugil fortissimus campū et pugnam deti-
nebat. D Nunc aūt conqueri possum
quod oblitus ⁊ neglectus est idē filius meus a
sacerdotibꝫ et regibus. Reges quippe glo-
riantur de palacijs suis: de exercitu suo: et de
ꝓcessu et honore mūdi. Sacerdotes vero
superbiūt de bonis et possessionibꝫ tempo-
ralibus auiarum. Nam sicut dixisti templū
depictū auro sic templa sacerdotū depicta
sunt vanitate et curiositate mūdi: regnat
enī symonia in capite. Arca testamēti sub-
lata est: lucerne virtutū extincte: mensa de
uotionis desolata. C Rñdit sponsa. O ma
ter misericordie miserere eis: ⁊ roga ꝓ illis.
Cui mater. Ab initio sic deus dilexit suos:
vt non solum in precibus suis exaudiantur
ipsi ꝓ se: sed et alij ꝓpter eos sentiant peti-
tionis effectū. Propterea vt preces exau-
diantur ꝓ alijs duo sunt necessaria volūtas
scilicet deserendi peccatū: et voluntas ꝓficien
di in bono. Omnis enī qui hec duo habue-
rit: illi ꝓficient preces mee.

Verba sancte agnetis ad spōsam de di
lectōe habēda ab ipso spōso ad virginem sub
floris figura: et qualiter virgo gloriosa loquēs
declarat imensam et eternā pietatem di-
uinam ꝯtra nostrā impietatē et ingratitu

dinem et quō amici dei nō debent inquie-
tari in tribulationibꝫ. Cap. XXX

Lata agnes loquitur

b sponse dicens. A Filia dilige
matrem misericordie. Ipsa enim similis
est flori siue cirpo: cuius figura consimilis
est gladio. Qui quidē flos habz duas extre
mitates acutissimas et cuspidē gracilem.
Altitudine vero ⁊ latitudine sup alios flo-
res se extēdit. Sic maria flos ⁊ flor: flos q̄
crevit in valle et sup omnes mōtes se dila
tavit. Flos inquā qui nutriebatur in naza-
reth: et in libanū se diffundebat. Hic flos
super omīa habuit altitudinē: quia benedi
cta regina celi sup omnem creaturā exce-
dit dignitate et ptāte. ¶ Habuit ⁊ ipsa ma
ria duas acies siue extremitates acutissi-
mas: tribulatōem scz cordis in passione fi-
lij: et constantiā certaminis ꝯtra incursio
nes dyaboli quia nunq̄ꝫ peccato cōsentie-
bat. Verū enim ꝓphetabat senex ille qui di
cebat. Tuā inquiens animā ptransibit gla
dius. Nam quasi tot ictus gladij sustinuit
spūaliter quot in filio suo vulnera et pla-
gas ꝑuidebat et videbat. ¶ Habuit insup
maria latitudinē excedentem: hoc est mise
ricordiā. Nam sic pia ⁊ misericors fuit et
est: ꝙ mallet omnes tribulatiōes sufferre
q̄ꝫ ꝙ anime nō redimerentur. Nunc autem
cōiuncta filio nō obliviscitur: innate bonita
tis sue: sed ad oēs extendit misericordiam suaz
etiaz ad pessimos: vt sicut sole illuminantur
et inflammantur celestia et terrestria: sic ex
dulcedine marie: nullus est qui non ꝑ eam
si petit sentiat pietatē. B Habuit et
maris cuspidē gracilem hoc est humilitatē
Per hanc ei placuit angelo rn̄dens se esse
ancillam: que eligebatur in dominam. Per
hanc concepit filium dei: qz noluit placere
supbis. Per hanc ascēdit ad summū thro-
num qz nihil dilexit nisi ipsum deū. ¶ Pro
cede igitur canalis: et saluta matrem miseri
cordie: qz iam venit. Tūc apparens maria
respondit. Dixisti agnes substantiuū adde
et adiectiuū. Cui agnes. Si dixero pulcer
rimam vel virtuosissimā: hoc nulli de iure
cōpetit nisi tibi que es mater salutis om-
nium. Et mater dei respōdit beate agneti
Dixisti verū quia ego sum potentior oīm:
ideo addam adiectiuū et substantiuū cana
lis scz spūssancti. Sed veni canalis ⁊ audi
me. Tu doles ex eo ꝙ prouerbiū istud ver-
titur inter hoīes. Viuamus scḋm libitum
nr̄m: quia deus faciliter placatur. Vtamur
mūdo et honore eius dum possumus quia
ꝑpter hominē factus est mundus. Vere si

lia talis locutio non procedit de charitate
dei: nec tendit aut trahit ad charitatē dei.
Veruntamē deus propter hoc nō adhuc
obliviscitur charitatis sue: sed omni hora ꝑ
ingratitudine hominū ostendit pietatem
suam. C Nam ipse similis est fabro fa
bricanti opus solemne: qui quandoq̄ꝫ igne
scit ferrū: quandoq̄ꝫ infrigidat. Sic deus
faber optimus qui mundū fecit ex nihilo:
ostendit charitatē suam ade et posteris eiꝰ
Sed refrigueriūt intantū homines: ꝙ deū
quasi ꝓ nihilo reputantes enormia pluri-
ma cōmiserunt. Propterea ostensa miseri
dia et ammonitōe benigna precedēte ostē
dit deus iusticiam per diluuiū. Post vero
diluuiū posuit deus fedus suum cū abraaz
et ostendit illi signa dilectōis sue: ⁊ eduxit
progeniē eius in signis et mirabilibꝫ maxi-
mis. Dedit populo legē de ore proprio: et
verba sua et ꝑcepta signis euidentissimis
confirmauit. Cumq̄ꝫ iteruz ꝓcedente tem
pore frigesceret populus: et in tantā vesa-
niam prorumperet: ꝙ etiam idola coleret
pius deus volens iterum ignire frigidos:
misit mundo filiū proprium qui veram vi
am ad celum docuit: et humilitatē veram
imitandam demōstrauit. Nunc aūt a mul
tis nimiū oblitus et neglectus est: sz tamē
adhuc ostendit ⁊ exhibet verba misericor-
die sue. Non autē omnia perficientur simul
magis nūc q̄ꝫ prius. Nam ante q̄ꝫ veniret
diluuiū prius ammonebatur et expectabatur
populus ad penitentiā. Sic et israhel an-
teq̄ꝫ terram ꝓmissionis ingrederetur: prius
ꝓbatus est: ⁊ ad tempus ꝓtracta est ꝓmis
sio. Bene quippe valuisset deꝰ eduxisse po-
pulum in .xl. diebus: ⁊ non ꝓtraxisse ad .xl.
annos. Sz iusticia dei exigebat vt ingrati
tudo populi ostenderetur: et misericordia dei ma
nifestaretur: populusq̄ꝫ futurus tāto magis
humiliaretur. D Nunc aūt si quis cogitare
vellet cur sic deus affligeret populū suum
aut cur pena aliq̄ debet esse eterna: cū vita
ad peccandū nō possit esse eterna: magna
esset audacia. Sicut ⁊ ille audax est qui co
gitatione et rōne intelligere et cōprehen-
dere nititur quō deus est eternus. Deni-
q̄ꝫ deus eternus et incomꝑhensibilis est ⁊
in eo eterna iusticia et retributio: est mise-
ricordiaq̄ꝫ inexcogitabilis. Alioquin nisi
deus ostendisset iusticiā suaz in primis an-
gelis: quomodo sciretur iusticia eius qui oīa
iudicat in equitate: Et nisi fecisset iterum
misericordiā suam eum hoīe creando eum
et liberando in infinitis signis: quō tanta
bonitas eius sciretur et charitas eius tā im-
mensa et taz ꝑfecta: Igitur qz sempiternus

est deus: sempiterna in eo ē iusticia: in qua nō est additio nec diminutio. Sicut in homine qui ꝓcogitat opus suum facere tali modo ⁊ tali die. Deus vero cū facit iusticiā suam vel miscd̄iam ꝑficiendo manifestat eam. q̃ ab eterno p̄ntia: preterita ⁊ futura sunt apud illū. ¶ Propterea amici dei paticienter debent stare in amore dei: et nō inquietari q̄uis viderint mūdiales ꝓspari. Quia deus est sicut optima lotrix que pannum inmundū ponens inter ꝑcellas: vt ex motione aque fiat purior ⁊ cādidior. Diligent̃ cauet ictus vndarū: ne submergat̃ pannus. Sic deus ponit in p̄nti amicos suos inter ꝑcellas paupertatis ⁊ tribulationis: quibus ad eternam vitā purgent̃: custodiens eos diligenter ne vel nimia tr̃stia vel tribulatōe intolerabili demergant̃.

Verba xp̄i ad sponsam optimū exemplum de medico ⁊ rege ponētia: et qualiter xp̄s per talem medicum designat̃: et quō frequenter saluant̃ damnandi scd̄m homines: et damnant̃ saluandi scd̄m homines vel mundū: Cap. XXXI

Ilius dei loquit̃ ad

f sponsam dicēs. A Medicus venit in regionē longinquā ⁊ ignotā in qua rex non regebat: sed regebat̃: q̃ cor habebat leporinū. Et ideo sedēs in throno quasi coronatus asinus apparebat. Populus vero suus vacabat cōmessationibꝫ: et honestatis equitatisq̃ oblitus: omēs de futuris bonis cōsulentes odiebat. Cūq̃ medicus se p̄sentaret regi: ⁊ de terra voluptatis se esse diceret: causaq̃ cognitiōis infirmitatū hoīm se affirmaret venisse. Rex admiratus de homīe et de loquela eius r̄n̄dit Ego habeo duos hoīes in carcere cras decollandos: et alter eorꝝ vix respirare potest Alius vero robustior ⁊ corpulētior est nūc q̄ cum in carcerē ingressus est. Ingredere igit̃ ad eos et ꝯtemplare vultus eorꝝ quis eorꝝ melioris cōplexionis sit. Cūq̃ ingressus fuisset medic⁹ et vidisset eos dixit regi Illū quem robustū dicitis: simillimus morti est nec viuere poterit. De alio v̄o spes bona est. Cui rex. Vn̄ inquit nosti hec? Et medicus: q̃ alius inquit impletus ē humoribus ⁊ vēto nociuo nec curari poterit. Alter v̄o exinanitus faciliter poterit sanari: mediante lenitate aeris. Et tūc ait rex. Cōuocabo nobiliores meos ⁊ sapiētes vt visa sapiētia et industria tua gloriosus appareas in oculis eorꝝ. B Cui r̄n̄dit medicus Nequaq̄ inquit hoc facito. Scis ei populum tuū inuidū esse glorie: et quē non poterit opere ꝓsequit̃ et deprauat verbo. Sꝫ expecta et ostendā tibi soli in cōclaui sapienciam meā: sic em̄ instructus sum et doctus: scꝫ sapiam meam plurimā habere in secreto: et modicā in apto. Nec quero gloriam in tenebris tuis: cū in luce patrie mee glorior. Sꝫ nec tempus sanitatis ē adhuc donec ventus australis afflauerit et sol in meridie apparebit. Cui rex. Quō possent fieri ista in terra mea. In ea em̄ sol ratissime orit̃: q̃ extra climata sumus et ventus aquilonaris s̄p dominat̃ nobis. Sed quid mihi sapia tua ꝓdest: et tanta mora sanitatis? Video em te satis verbis abundare R̄n̄dit medicus. Sapientis est non esse subitum. Sꝫ ne tibi suspectus aut ingratus apparea. Da mihi istos duos hoīes in potestate ⁊ ducā eos ad fines regni tui: vbi aer est cōpetentior: et tūc videbis quantū opa quantū ve valebūt verba. Cui rex. Altioribus inquit ⁊ vtilioribꝫ occupati sumus q̄d nos distrahis. Aut quid cōfert nobis magisterium tuū. In p̄ntibus cum bonis delectamur: que videm⁹ ⁊ possidemus: ad futura vero incerta nō aspiramus. Veruntn̄ suscipe hoīes illos vt petis: et si ostenderis in eis aliquod magnificū et dignuz admiratione p̄dicabimus te: et p̄dicari faciemus gloriosum. Susceptis igit̃ a medico hoibus illis et ad temperiē aeris deportatis. Alius transijt ad mortē. Alius v̄o blandimento aeris refocillatus reuixit. C

Medicus ille ego sum qui mederi cupiens hoibus verba mea misi mundo ꝑ te. Omnis aūt infirmitates multorꝝ vidi: duos tamē ostendi tibi: in quibꝫ et iusticiam et misericordiam meā poteras admirari. Vnū em̄ ostendi tibi: quē dyabolus possedit occulte sed eternaliter puniendū. Cuius vero opa hominibus videbant̃ et laudabant̃ tanq̄ iusta. Alterū vero ostendi: cui apte dn̄abatur dyabolus: sed sanandū dixi tempe suo licet nō hominibus apte vt tu credebas. Nā fuit iusticia diuina vt sicut spūs malignus paulatim in eum dn̄ari cepit sic eadem dictabat iusticia vt paulatī egrederet̃ sicut et egressus est donec aīa carne soluta peruenit cū ea dyabolus ad iudiciū. Cui dixit iudex. Tu purgasti eā et cribrasti quasi triticum. Nunc aūt ꝑtinet ad me ꝑ confessione sua duplici corona coronare eā. Recede igit̃ ab ea: quaz tanto tp̄e purgasti. Et ait ad aīam. Veni o felix aīa et vide sensibus spūalibus gloriam meā: et iocunditatem meam. Ad alterā vero aīam dixit. Quia fides vera non fuit in te: et tn̄ quasi fidelis gloriabaris et laudabaris et q̃ opa iustorꝝ

Incipit Quartus liber celestium Revelationum beate Birgitte de regno suecie.

Verba Johannis euangeliste ad sponsam qualiter nullũ opus est sine remuneratione: et quõ biblia precellit oẽs scripturas: et de rege predone et ꝑditore et ꝑdigo ⁊c̃. et ꝯsilio ipsi regi a sancto Johanne dato: et qualiter debeat contemnere diuicias et honores ꝓpter deũ. Cap. I

Pparuit sponse persona quedam hoĩs: cuius crines videbanẽ circumcisi cum obprobrio. Corpus perunctũ erat oleo: totumqꝫ nudatum sed nihil erubescẽs: qui sponse dixit. A Scriptura quã vos vocatis sanctam dicit sic: ꝙ nullum opus sine remuneratiõe erit. Hec est illa scriptura que apud vos biblia vocaẽ. Sed apud nos est fulgida quasi sol resplendens incomparabilius auro: fructificans quasi semen quod centuplũ ex se profert fructũ. Sicut eĩ aurum cetera precellit metalla: sic scriptura quam vos dicitis sanctã: nos vero vocamus eam in celo auream: precellit oẽs scripturas: quia in ipsa honoraẽ et predicaẽ verus deus: patriarcharuꝫ replicanẽ opera: ꝓphetarum explanantur infusiones. Ergo quia nullũ opus sine remuneratione est. Audi que loquor. Rex iste ꝓ quo tu supplicas coraꝫ deo predator est: ꝑditor animarum: ꝑdigusqꝫ effusor diuitiaꝝ. Itaqꝫ sicut nullus ꝑditor est peior illo qui diligentem se ꝑdit: sic iste multos spũaliter ꝑdidit: carnaliter diligẽdo iniustos. Iniuste exaltãdo impios. Justos deprimẽdo: excessus corrigendos dissimulando. B Secũdo nullus p̃do peior est illo: qui ꝑdit euꝫ qui in sinu eius caput suũ reclinat: sic cõmunitas terre quasi in sinu suo erat: quã rex iste miserabiliter dep̃datus est: alioꝝ bona auferri ꝑmittendo. Aliis intolerabilia imponendo. Alioꝝ iniurias dissimulando. Justiciaꝫ semꝑ remisse exercendo. ¶ Tercio nullus fur peior ẽ illo qui creditis sibi omnibꝫ et acceptis clauibꝫ furaẽ dño inuito. Sic iste accepit claues ꝑtãtis ⁊ honoris quibꝫ iniuste ⁊ ꝑdigaliter vsus est nõ ad honorẽ dei. Ergo quia aliq̃ sibi placita dimisit amore mei: consulo sibi tria. ¶ Primo ꝙ fit siẽ ille euãgelicus qui relictis siliq̃s porcorũ rediit ad p̃rem. Sic ipse ꝯtemnat diuitias ⁊ honores: que respectu eternoꝝ nõ sunt nisi porcoꝝ silique: cũ hũilitate et deuotiõe regrediẽdo ad p̃rem suuꝫ deũ. ¶ Scđo dimittat mortuos sepelire mortuos suos et sequaẽ viaꝫ artã crucifixi dei. ¶ Tercio relinq̃t graue pondus peccatoꝝ suoꝝ: et ingrediaẽ ꝑ viam illam que in principio ẽ arta: sꝫ in fine gaudiosa. ¶ Tu quoqꝫ que vides me: intellige qꝛ ego sum ille: qui scripturã aureã plenius agnoui et agnoscẽdo augmẽtaui. Ego fui nudatus ignominiose: sꝫ qꝛ patiẽter sustinui deus vestiuit aĩam meaꝫ veste ĩmortali. Ego etiã fui inunctꝰ oleo: ideo nũc gaudeo oleo leticie sempiterne. Ego insuꝑ post matrem dei leuissima morte de mũdo trãsiui: quia custos matris dei factus fui: et corpus meum est in loco quietissimo et securissimo.

Visio mirabilis et notanda sponse: et qualiter deus ipsam visionem exponit. In qua expositõe baptisati per animal: gentiles ꝑ piscem: et dei amici per tres turbas designanẽ. Cap. II

Ost hec videbantur sponse. A Quasi due statere stantes iuxta terram: quarũ summitates ⁊ ligature ascendebãt nubes. Circuli vero ipsi penetrabant celũ. In prima vero statera erat piscis: cuius squame acute erant quasi rasoriũ: visus eius q̃si basilisci. Os ꝟo quasi vincornii effundẽtis venenũ. Aures aũt quasi acutissime lancee: ⁊ quasi lamĩe ferree. In alia ꝟo statera erat animal quoddã: cuius pellis q̃si silex. Os ingẽs erat effundẽs flammas ardẽtes. Cuius palpebre q̃si durissimi gladii. Cuiꝰ aures durissime erãt emittẽtes sagittas acutissimas: tanq̃ꝫ de arcu duro et extenso. ¶ Post hec apparuerunt tres turbe populoꝝ in terra. Prima erat modica. Secũda minor. Tercia ꝟo minima: quibꝫ vox vna sonuit de celꝰ dicens. O amici. Ego vehemẽter sitio coꝛ aĩalis istius mirabilis: si aliq̃s esset qui ex charitate p̃sentaret mihi illud. Ego etiã feruentissime ꝯcupisco sanguinẽ piscis: dummõ inueniret hõ qui eum afferret mihi. Rñdit vox vna de turba loquẽs: quasi ex ore oĩm. Audi inquit o cõditor nr̃ quõ poterimus tibi presentare coꝛ aĩalis tanti: Cuius pellis durior ẽ silice: si appropinquare voluerimus ori eiꝰ: incendemur flãma ignis eius. Si viderimus oculos eiꝰ transfodiemur scintillis sagittaꝝ eius. Et si forte spes aliq̃ esset de aĩali habẽdo quis poterit apprehẽdere piscem: Cuius squame et ale seu pennicule piscis: acutiores sunt cuspidibus. Cuius oculi extinguũt visum nostrũ. Cuius os diffundit in nos venenũ insanabile. B Rñdit vox de celo dicens. O amici: animal ⁊ piscis videnẽ vo

bia inuincibiles: sȝ apud omnipotentē est facile. Ergo quicunqȝ querit viā ad impugnandū animal: ego de celo infundā sapiētiam fortitudinemqȝ tribuā. Qui vero paratus est ꝑ me mori: ego ipse me dabo ei in remuneratōem. ¶ Rn̄dit turba prima. O summe pater: tu es dator totiꝰ boni. Nos vero factura tua: libēter dabimus tibi cor nostrū ad honorem tuū. Cetera vero que extra cor sunt: disponemus ad sustentationem: et refectiōem carnis nostre. Et quia hora videt̄ nobis dura: infirmitas carnis onerosa: sciā vero modica: ideo rege nos interius et exterius: accipeqȝ gratanter que offerimus. Et repēde quantū et quicquid tibi placet. ¶ Rn̄dit turba secūda. Recognoscimus infirmitates nr̄as: et attendimus mūdi vanitates ⁊ varietates. Ideo libenter dabimus tibi cor nr̄m: omnēqȝ voluntatē nostrā relinquimus in manus alicuius: qꝛ subesse alijs magis desideramus qȝ minima de mūdo possidere. ¶ Dixit turba tercia. Audi dn̄e tu q̄ desideras cor animalis: ⁊ sitis sanguinē piscis: libēter dabimus tibi cor nr̄m et pati sumus mori ꝑ te. Tu tribue sapiam: et nos queremus viam ad inueniendū cor aīalis. ¶ Post ista sonuit vox vna de celo dicēs. O amice: si inuenire desideras cor aīalis ꝑfora cum terebro acuto manꝰ tuas in medio. Deinde sume palpebras cete: et coniunge palpebris tuis cū fortissimo bitumine. Accipe quoqȝ laminā calibis et alligabis eā cordi tuo: ita ꝙ latitudo planicies calibis sint ꝓpinqua cordi tuo. Claude quoqȝ īterscicia narium: attrahēdo spiritum tuū in collū. Et sic clauso ore ⁊ incluso spiritu: ꝓcede audacter ꝯtra seuiciam aīalis. Cumqȝ ꝑueneris ad animal ipm̄ apprehēde ambabꝰ manibꝰ aures eius: cuiꝰ sagitte nō nocebūt tibi: sed exibūt ꝑ apta foramīa manus tue. Insuper occurre aīali clauso ore: et appropinquādo suffla in illud totū spūm tuum. Ad cuius aduentū flamme aīalis non nocebūt tibi: sed regredient̄ in animal ipm̄ et incendēt illud. Nota qȝ diligentissime cuspides gladioꝝ qui exibūt de oculis aīalis quibus cōiunge oculos tuos munitos palpebris cete: et quoꝝ mutua ⁊ valida ꝯiunctiōe: vel flectent̄ gladij aīalis: vel ingredient̄ in cor eius. Cōsidera etiā attente pulsū cordis aīalis: et ibi infige aciē calibis ꝑualide: ꝯfodiēdo silicē pellis aīalis. Si tunc frangit̄ silex: cito ꝙ moriet̄ animal: ⁊ cor eius erit meū. Quod si vnū talentū ponderabit: ego laboranti dabo centū. Si vero non frangit̄: et animal nocuerit hoī ego curabo illū hominem saucium: et mortuū suscitabo. D

Qui vero voluerit ꝑsentare mihi piscem: vadat ad litꝰ habēdo rethe in manibꝰ: qđ contextum sit nō de silia sȝ de ere ꝑciosissimo. Ingrediat̄ itaqȝ aquam sed nō plus qȝ ad genua: ne forte noceāt ꝓcelle. Et in illo loco figat pedē vbi solidū est: et arena absqȝ luto. Deinde excecet sibi vnū oculū quem excecatū vertat ad piscē: cuius visus qui ē quasi basilisci nullo mō tūc aduersus hoīes preualebit. Sumat qȝ clipeū de calibe in brachiū suum: tunc nō nocebit sibi morsus serpētinus. Postea extēdat rethe suū super piscem ita valide ⁊ caute: ꝙ piscis rasorijs suis nō valeat discindere rethe vel rūpere: nec euadere aliq̄ fortitudine vel impulsu. Si itaqȝ sentit piscem: extēdat rethe super eū sursum. Quē si decē horis tenuerit super aquas tūc piscis ille moriet̄. Quez portās ad litus respiciat eū oculo illo quē non excecauerat: et apponendo manus apiat eū in dorso vbi plus ē de sanguine: et sic ꝑsentet eum dn̄o suo. Si vero piscis euaserit aut natauerit ad litꝰ aliud: nocēs hoī veneno suo: ego potēs sum sanare infectum. Nec minor erit remuneratio ꝑ sanguine piscis qȝ pro corde aīalis. ¶ Itē loquit̄ deus Statere iste significāt tm̄ quasi quis diceret pce ⁊ patere. Expecta ⁊ miserere. Quasi aliquis vidēs iniusticiā alterius: ⁊ semper vt a malo desisteret eum admoneret. Sic ego deus ⁊ creator oīm: qn̄qȝ more statere descēdo ad hoīem admonēdo eum parcendo ei ⁊ tribulationibꝰ eū ꝓbando. ¶ Qn̄qȝ ascēdo mentes hoīm illustrādo et inflamādo: grāqȝ insolita visitando. Ligature vero statere ascendētes nubes significāt: ꝙ ego oīm deus: oēs tam gentiles qȝ xp̄ianos: tā amicos qȝ inimicos sustēto: et grā mea illustro et visito. Si tn̄ inuenirent̄ qui grē mee rn̄dere vellēt: voluntatē et affectū suum a malo auertēdo. ¶ Animal vero significat illos qui scōm baptisma susceperūt: et ꝑuenientes ad annos discretionis: sed vba sctī euangelij nō imitātes: quoꝝ cor et os ad terrena ꝓlapsum ē: et spūalia minime attendūt. ¶ Piscis vero significat gentiles in ꝓcellis ꝯcupiscē vagantes quoꝝ sanguis id est fides modica est: ⁊ intellectus ad deū ꝑuus. Ideo desidero cor aīalis ⁊ sanguinē piscis: si tn̄ inuenirent̄: qui ex charitate conarent̄ mihi illa ꝑsentare. ¶ Tres vero turbe sunt amici mei. Primi qui mūdo vtunt̄ rōnabiliter. Scdi qui sua relinquūt obediendo hūiliter. Tercij q̄ mori ꝓ deo pati sūt

Collocutio mirabilis ꝑ modū interrogationis et rn̄sionis inter deū et sponsam de

rege et iure hereditario regis in regno et suorum successorum et qualiter quedā a successoribus regni repetenda sunt: et quedam non. Cap. III

Domine inquit spō- o sa ne indigneris si quero. A Audiui ex scriptura q nihil acquirēdum est cū iniusticia: nec tenendū est aliquid acquisitū contra iusticiā. Nunc autē rex iste habet terrā quam quidā dicunt eū habere ex iusticia: alij rūdent cōtrariū. Et ideo mirū est si in isto hoc toleras: quod in alijs reprobat. ¶ Rūdit deus. Post diluuium nulli hoīes remanserūt: nisi qui erant in arca noe. Et ex eis vna pgenies nata est que venit ad orientē: de q etiā quidā venerūt in sueciā. Et alia generatio venit ad occidentē. de qua quidā exorti venerūt in daciam. Sz qui primū ceperunt colere terrā non erant ei vallatā aqua: nihil appropriabant sibi de terra corum qui habitabāt vltra aquas et in insulis: sed vnusquisqz contentabaī de eo quod inuenerat: sicut scriptū est de loth et abraam. Si inqt tu ad dexteraz vadis: ego sinistrā tenebo. Quasi diceret. Quicquid tu tibi appropriās: hoc erit tuū et heredū tuorum. Deinde pcedente tpe venerunt iudices et reges: qui contenti terminis suis: nō occupabant terrā corum qui in insulis: et vltra aquā habitabāt: sz stabat vnusquisqz in terminis z limitibus antiquorū. B Rūdit illa. Quid si pars aliq regni: donatiōe aliqua alienaret a regno: nunqd a successore nō repetendū esset? Cui deus. In regno quodaz inquit seruabaī corona ptinens ad regē. Populus ita considerans se nō posse stare sine rege elegerūt sibi regez: tradentes coronā regi electo custodiendā: et reconsignandā regi futuro. Si igiī iste rex sic electus: aliquā partē de corona alienare vl' diminuere vellet: certe rex futurus repetere posset et deberet. Quia nulla diminutio debet eē in corona. Nec rex diminuere vel alienare pōt coronam regni: nisi forte rōnabili causa ad dies suos. Quid eī est corona regni nisi potestas regal'? Quid vero regnū nisi populus ei subiect'? Quid vero rex: nisi mediator et conseruator regni et populi? Ergo conseruator z defensor corone: nequaqz dimidiare debet vl' diminuere coronam in preiudiciū futuri regis. C Rūdit spōsa. Quid si rex ex necessitate seu violentia cogereī alienare partē corone? ¶ Cui deus. Si inquit duo hoīes essent discordātes: alter qz potētior nollet dare gratiaz nisi abscinderet digit' alterius: cuius esset digitus abscisus nisi eius qui damnū passus est? Sic ē etiā de regno. Si rex aliquis pter necessitatē vel captiuitatem diminueret partē aliquā de regno: certe rex futurus repetere pot. Quia rex nō dn̄s corone est sz rector: nec necessitas facit legez. ¶ Rūdit illa. Quid si rex alicui dn̄o concessisset ad dies suos partē aliquā corōe: mortuoqz rege dn̄s ille z successores sui detinerent concessa tanqz ppria: nunquid repetenda essent? ¶ Cui dn̄s. Vtiqz terra illa redire debet ad legittimum dominū. ¶ Rūdit illa. Quid si pars corone īpignerata esset alicui pter debita: illoqz leuatis fructib' mīris annis mortuo: terra postea veniret in manus alterius qui nullā iusticiā haberet ad terrā: ex eo q nec concessa ei fuisset: nec īpignerata: sed occasione quadam occupasset illam: nec dimittere vellet nisi accepta pecunia? Quid faciendum esset? D Cui dominus. Si inquit aliquis haberet globum aureum in manu et diceret astanti: globus inquit iste tuus est: si re habere intendis da mihi tot libras: certe dari sibi deberent tot libre. Quia vbi potestatiue aliqua terra occupata ē et pacifice possessa: sapiēter repetenda est: et cōputatis damnis reducēda. Nunc autē sicut rex electus: eleuatus sup lapidem quendā ad spectaculū populi: designat dn̄ium se habere et possessionē in partib' superiorib' regni. Ita etiā terra ista in partib' inferiorib': et iure hereditario z emptione z redemptōe ptinet ad regnū. Ideo rex obtēta conseruet: ne forte si aliter fecerit: et dn̄ium perdet z sub corona reduceī. ¶ Itē loquebaī spōsa O dn̄e ne indigneris si adhuc quero semel. Iste rex hz duos filios z duo regna: in altero regno eligiī rex iure hereditario in altero scd'm fauorē populi. Nūc aūt contrarium factū est. Naz filius iunior assumpt' est in regnū hereditariū. Maior v° in regnū quod p electōem debeī. E Rūdit deus. In electorib' eorum tria erāt incōuenientia: et quartū supexcellit. Inordinatus amor. Prudētia simulata: adulatio stultorum: Et diffidētia de deo et cōmunitate. Ideo electio eorum fuit contra iusticiā: contra deū: contra bonū reipublice et vtilitatē cōmunitatis. Propterea: ad puidendū paci et consulendū vtilitati cōmunitatis: necesse ē q senior filius recipiat regnū hereditariū: iunior v° ad electōem veniat. Alioquin nisi retracteīī priora facta: regnū patieī dispendium: cōmunitas affligetur. Discordia orietur inter filios erunt in amaritudine. Regnaqz eorum iam non erunt regna

sed sicut scriptũ est. Potẽtes transmigrabunt a sedibus suis: et qui ambulabant in terris elevabunt. ¶ Ecce dico tibi exẽpluz de duobꝫ regnis: in vno est electio in alio est hereditas. Primũ vbi electio est destructum et afflictũ est: qꝛ verus heres non eligebat. Et hoc fecerũt partes eligentiũ: et cupiditas ambientiũ regnum. Ergo deus nõ affligit filium ꝓ pctis patris nec ineternum irascit: sed iusticiam facit et seruat in terris et in celis. Ideo regnũ illud non veniet ad priorem glĩam et feliciorem statũ: donec verus heres cõsurget: aut ex paterna successione aut materna.

Verba dei ad sponsam de duobꝫ spiritibus: scꝫ bono et malo: et de mirabili ꝛ vtili bello in mẽte cuiusdam dñe: orto ab inspirationibꝫ boni spũs: et a temptationibus maligni spũs et quid in istis sit eligendũ. Cap. IIII.

Christus loquit spon

se. A A duobus spiritibus suggerunt et infundunt cogitatiões et infusiones in cordibꝫ hoĩm: a bono spũ scꝫ et a malo. Bonus nempe spũs suadet homi celestia futura cogitare: et tpalia nõ amare. Spũs malus suadet diligere q̃ videt: leuigat pctã. Allegat infirmitates. Et ꝓponit exempla infirmoꝝ. ¶ Ecce dico tibi exemplũ: quõ vterqꝫ spũs inflammat cor illius dñe regine tibi note: de qua alias dixi tibi. Spũs quippe bonus dicit ei ista: suggerens ea cogitationibꝫ suis. Diuitie inqt sunt onerose: honor mũdi quasi aer: et delectabilia carnis quasi somniũ: leticia trãsitoria: et oĩa mũdialia vanitas. Iudiciuz quoqꝫ futurũ ineuitabile: et tortor nimis durus. Ideo videt mihi nimis esse durum strictã tenere cõputationẽ ꝓ diuitijs trãsitorijs: spũale dedecus reportare ꝓ aere de vento. Longã tribulatõem sustinere: ꝓ delectamẽto momentaneo. Eiqꝫ rõem reddere: cui oĩa sunt nota anteqꝫ fiant. Propterea tutius ẽ dimittere multa: et facere minorẽ computatiõem: qꝫ multis inuolui et teneri ad reddendũ longã et onerosam ratõem. B Rñdit econtra inspiratõibus suis malus spũs. Dimitte inqt tales cogitatiões: quia deus mitis est ꝛ faciliter placat. Possidе bona audacter: da que possides largiter. Ad hoc ei nata es: vt habes diuitias. Ideoqꝫ diuitie tibi date sunt: vt lauderis ꝛ tribuas te petẽti. Si eñi dimittis diuitias seruies his qui tibi seruierũt. Minuet honor tuus: et auget despectio. Quia psona paup: vadit sine cõsolatione. Duruqꝫ est tibi nouis assuesci ꝯsuetudinibus. Aliens domare carnẽ morꝫ et sine seruitio viuere. Ideo stabilis esto in honore accepto. Tene statũ tuũ regaliter: dispone domũ tuaz laudabiliter. Ne si mutaueris statũ tuũ: arguaris incõstantie: sed mane in inceptis: et eris apud deũ et hoĩes gloriosa. ¶ Itez bonus spũs suadet mẽti illꝰ dñe regine ista dicẽs. Scio duo esse eterna celũ scꝫ et infernum. Dis ei qui deũ diligit super omnia: nõ intrabit infernũ. Qui vero nõ diligit deum: nõ habebit celũ. Per viã igit ad celũ incessit ipse deꝰ factus hõ confirmauitqꝫ eã signis ꝛ morte. Qꝫ gloriosa sunt celestia: qꝫ amara dyabolica malicia: et qꝫ vana sunt terrena. Ipsum qꝫ deũ imitati sunt mater eius et oẽs sancti: qui oẽm penaz sustinere oĩaqꝫ amittere magis voluerũt: imo et seipsos ꝯtempserũt: ne pderent celestia ꝛ eterna. Ideo tutius ẽ dimittere honorẽ et diuitias tẽpestiue: qꝫ in fine eas tenere. Ne forte crescente dolore in extremis decrescat memoria delictoꝝ. Illiqꝫ rapiẽt ea que congregauerã: qui de salute mea nihil curãt. C Rñdit ei econtra mala infusio dyabolica. Dimitte inqt ista cogitare. Nos sumus hoĩes infirmi: xpũs vero deus et hõ: nõ debemus equipare opa nr̃a ad opa sanctorũ: quibꝫ et maior grã et familiaritas erat cũ deo. Sufficiat nobis sperare celũ: et iuxta infirmitatẽ nr̃am viuere: et pctã nr̃a elemosinis et orationibꝫ redimere. Puerile nanqꝫ est et insipientiũ insolita assumere: et ea nõ posse ꝯsũmare. Itez rñdit bona infusio. Indigna sum inquit assimilari sctis: sed tñ tutuz est valde conari ad pfectõem paulatim. Quid nãqꝫ obest aggredi insolita. potens eñi est deus dare adiutoriũ. Sepe aũt ꝯtingit: qꝛ viam dñi potẽtis et diuitis sequit paup aliquis. Et lꝫ dñs citius ꝑuenerit ad hospitiũ: delicatisqꝫ cibis fruit: ꝛ in molli quiescit lecto paup tñ ad idem hospitiũ ꝑuenit licꝫ tarde et tñ ibidem reliquijs ciboꝝ dñi ꝑticipat. Qui nisi viã dñi secutus fuisset hospitiũqꝫ dñi reliquisset: cibis dñi vsus non fuisset. Sic et ego dico nũc: qꝛ qꝫuis indigna sim similari sctis: tñ volo aggredi viã post eos vt saltim possim ꝑticipari meritis eorum. D Nã duo sunt que sollicitãt me in aĩo. Primo qꝛ si mãsero in patria supbia dominat mihi. Amor parentũ qui iuuari petũt deprimit mentẽ meã. Supfluitas familie ꝛ vestiũ est mihi onerosa. Ideo delectat me et ꝯsultius ẽ descẽdere de sede supbie: ꝛ peregrinãdo hũiliare corpus meũ: qꝫ manere in honoris statu et pctã pctis accumulare

Secundo sollicitat me paupertas ppli ꝛ eoꝝ clamor: quē vbi iuuare deberē: quotidie ꝑsentia mea grauo. Jdeo necessariū est mihi ꝯsiliū bonū. ¶ Rñdit mala infusio ꝛ suggestio dyabolica. Peregrinari inqt non est nisi inconstantis animi. Cuz miſcḋia acceptior est deo omī sacrificio. Si eñ recedis de patria cupidi homiēs audita fama tua: spoliabunt ꝛ capient te. Et tunc ꝓ libertate senties captiuitatez: ꝓ diuitijs paupertatē. Pro honore dedecus: ꝓ quiete tribulationem. ¶ Respondit iterū inspirando spiritus bonus. Audiui inquit quendā captiuū positum in turrim: qui maiorē ꝯsolationē habuit ī captiuitate ꝛ tenebris q̄ȝ vnq̄ȝ prius habuit in abundantia ꝛ consolatōne tēpali. Jdeo si placet deo me tribulari erit mihi in maius meritum. Jpse enim pi⁹ est ad consolandum: ꝛ promptus ad subueniendum. Maxime si nō egredior de patria: nisi ꝓpter peccata mea: ꝛ ad ꝓmerendā diuinam charitatē. E Respondit iteruz mala infusio et dyabolica suggestio. Quid inquit si indigna fueris consolatione diuina: ꝛ fueris impatiens ad paupertatem ꝛ humilitatē: tunc eñ penitebit te assumpsisse rigorem. Tunc habebis baculū in manib⁹ ꝓ anulo. Panniculū in capite ꝓ corona et vilem saccū ꝓ purpureo indumēto. ¶ Respondit iterū bonus spiritus. Audiui inqt ꝙ sancta elizabeth filia regis vngarie delicate enutrita ꝛ nobiliter nupta: magnā sustinuit paupertatem ꝛ deiectionem. Que maiorem cōsolationē obtinuit a deo in paupertate ꝛ sublimiorē coronā q̄ȝ si mansisset in omni honore mūdi ꝛ eius ꝯsolatiōe. ¶ Jterum rñdit mala inspiratio. Quid inqt facies si tradiderit te deus in manus hoim: fuerisq̄ȝ violata in corpe: nunq̄d ꝑ pudore subsistere poteris. Nunq̄d nō incōsolabiliter dolebis de ꝑtinatia tua: totaq̄ȝ ꝯnatō tua scandalizata lugebit: Tunc certe cōsurget tibi impatientia: tunc anxietas in corde: ꝛ ingratitudo ad deum. Tunc optabis finiri dies tuos. Et cū in ore oīm fueris diffamata: nūq̄d audebis apparere: Jterū rñdit bona cogitatio. Audiui ex scriptura ꝙ virgo beata lucia ducta ad lupanar: cōstans in fide: ꝛ confidens de bonitate dei dixit. Quātūcūq̄ȝ verat corpus meū nihilomin⁹ virgo sum: ꝛ duplicabit mihi corona. Cui⁹ fidem respiciens deus: seruauit eā illesam. Sic ego dico: deus qui neminē ꝑmittit tēptari supra vires: custodiet aīm meū: fidez ꝛ volūtatē meā. Ego eñ totā me ei cōmitto: fiat ei⁹ volūtas de me. F Ergo quia dñā a illa his pulsat cogitationib⁹: iō admoneo eam de trib⁹. Primo ꝙ reducat ad memoriam: ad qualem honorē est electa. Secundo: qualē charitatē deus ei in cōiugio suo ostenderat. Tercio: q̄ȝ benigne in hac mortalitate est seruata. ¶ Jteruz incauto eam de trib⁹. Primo ꝙ rationez reddituꝛa est deo ḋ oib⁹ bonis suis tꝑalib⁹: adhuc etiam de quolibet obulo: quō .s. leuatus est et erogatus. Scḋo ꝙ tp̄s suū valde est breue ꝛ nesciet ante q̄ȝ cadat. Tercio ꝙ deus non parcit plus dñe q̄ȝ ancille. ¶ Jdeo ꝯsulo ei tria. Primo penitere de cōmissis: emendare fructuose confessa: deū diligere toto corde. Secundo cōsulo fugere rationabiliter penā purgatorij. Sicut eñ qui nō diligit deum toto corde dignus est magno supplicio: sic qui nō emendat peccata cū pōt dignus est purgatorio. Tercio cōsulo dimittere amicos carnales ad tp̄s ꝓpter deum ꝛ venire ad locū vbi compendiū est inter celum ꝛ mortē: ad fugiendā penā purgatorij qꝛ ibi sunt indulgentie que sunt eleuationes ꝛ redemptiones aiaꝝ: quas sancti pontifices dederunt et sancti dei sanguine suo ꝓmeruerunt.

Verba beati petri ad sponsam de desiderio quod habuit ad saluandas gētes. Et q̄liter informat sponsam ad memoriam obtinendam: ꝛ de magnis mirabilib⁹ q̄ adhuc in vrbe romana debent adimpleri vel compleri. Capłm V

Beatus petrus loquitur sponse christi.

A Tu filia cōparasti me aratro qḋ facit sulcos latos: ꝛ extirpat radices. Hoc vtiq̄ȝ verum fuit. Nā sic feruens cōtra vicia fui: ꝛ ad mores accensus: ꝙ si totū munduz potuissem ad deū ꝯuertisse: nullatenus pepcissem vite mee nec labori. Jpse quippe deus dulcis mihi fuit in cogitatu: dulcis in locutione: dulcis in opatione: inimꝰ ꝙ oīa erant mihi amara ad cogitandū ꝑter deū. Attamen ipse deus etiā mihi amarus fuit: nō ex se sȝ ex meipso. Nam quotiēs cogitabā quantū deliqui ꝛ quō eū negauerā: fleui amare: qꝛ noueram iā ꝑfecte amare: ꝛ fuerūt mihi lachryme mee delectabiles tanq̄ȝ cibus dulcis. Qꝛ ꝟo rogas me dare tibi memoriā: respondeo tibi. Nunquid nō audisti q̄ȝ obliuiosus ego fui: Ego quippe plene īstruct⁹ viam dei: iuramento obligaui me ad standum ꝛ moriendū cum deo: sed interrogat⁹ ad verbū vnius mulieris negaui veritatez et q̄re: qꝛ reliq̄t me deus mihipsi: ꝛ egoipse meipm̄ nō cognoscebā. Sȝ q̄d feci ego tūc Certe ꝯsideraui meipm̄ ꝙ nihil erā ex me:

et surrexi ⁊ cucurri ad ciuitatē dei:q̄ tm̄ memorie noīs sui impressit cordi meo: q̄ nec corā tyrannis nec inter flagella seu in morte poterā eū obliuisci. B Sic ḡ fac et tu. Surge p̄ humilitatē ad mgr̄m memorie: et pete ab eo memoriā. Ipse em̄ solus est q̄ oīa potest. Ego ṽo iuuabo te: vt p̄ticeps sias granorū q̄ ego posui sup̄ terrā. ¶ Insup̄ dico tibi q̄ ciuitas ista roma: ciuitas erat pugilū: cuius platee strate auro ⁊ argento nūc aūt lapides eius saphirei versi sunt in lutū: habitatores ei⁹ paucissimi: quorū oculus dexter erutus est: dextra manus abscissa. Bufonesq̃ ⁊ vipere habitant cū eis: p̄ quorū veneno aīalia mitia nō audēt apparere: nec pisces mei eleuare caput. Ideo adhuc i eas pisces cōgregabunt. Et si nō ita multi vt olim: erunt tñ eque dulces ⁊ audaces. Intm̄ q̄ ex eorū collisione descēdent bufones ⁊ rane: ⁊ serpentes mutabunt in agnos: et leones erūt vt columbe ad fenestras suas. ¶ Item addit. Dico tibi ampli⁹ q̄ adhuc i dieb⁹ tuis audiet. Viuat vicari⁹ Petri. Et videbis eum oculis tuis. Fodiā em̄ montē deliciarū ⁊ descendēt sedētes in eo. Qui aūt beniuole noluerint descendere: venient cōpulsi ꝯtra spem omniū. Quia exaltari vult deus cum mi̇sc̄dia ⁊ veritate.

Narratio optima beati Pauli ad sponsam: qualiter p̄cib⁹ bti stephani fuerit a deo vocatus ⁊ de lupo agnus effectus: et qualiter est bonū orare p̄ oīb⁹.

Capitulum VI

l O quit beatus paul⁹

sponse christi dicens. Tu filia cōpasti me leoni q̄ inter lupos nutritus fuerat: sed de lupis mirabiliter erept⁹ est. Vere filia lupus rapax ego eram: sed de lupo fecit me de⁹ agnū. Et hoc ꝓpter duo: Primo ꝓpter magnā suā charitatē: q̄ de indignis facit vasa sua: et de pctōrib⁹ amicos suos. Secundo ꝓpter p̄ces btissimi stephani ꝓthomartyris. Nā ostendere tibi volo: quō ⁊ in qua intentiōe tunc fui qñ lapidatus fuit stephanus: ⁊ quare merui p̄ces ei⁹. Ego quippe nō gaudebā nec delectabar d̄ pena bti stephani: nec inuidebā gl̄ie eius: sz tñ cupiebā eū mori: eo q̄ iuxta intentionē meā nō videbā ipm̄ habere fidē verā. Cūq̃ viderē eū vltra modū feruentē ⁊ patientē. ad passionē ferendā: vehemēter dolui ipm̄ eē infidelem. cū reuera ipe eēt fidelissim⁹: ⁊ ego totus cecus ⁊ infidelis. ⁊ cōpatiēdo ei: rogaui orādo ex toto corde: q̄ pena sua amara: ꝓficeret ei ad gloriā ⁊ coronā. Propterea cum primis ꝓfecit mihi oratio ei⁹: quia p̄ orationē ipsius de multis lupis ereptus sum: ⁊ factus mansuetus agnus. Ideo bonū est orare pro omnibus: qz illis ꝓficit oratio iusti: qui ꝓpinquiores ⁊ aptiores sūt ad recipiendum gratiam. Sed nunc ꝯqueror q̄ vir iste tam eloquens inter doctores ⁊ tam patiens inter lapidantes: nimis oblitus et neglectus est a cordibus multorū: ⁊ maxime ab his qui ei in nocte ac die tenerent assistere. Hi em̄ portant ei vasa sua cōfracta ⁊ vacua lutosa ⁊ abhoīabilia. Ideo sicut scriptū est. Induent ꝯfusiōe duplici et rubore: ⁊ eycient a domib⁹ voluptatis.

Visio mirabilis ⁊ notanda de quadā aīa iudicanda: ⁊ de dyaboli accusationib⁹: ⁊ virginis gloriose aduocationibus: ⁊ de expositione ipsius visionis: in qua celū p̄ palatiū christus p̄ solem: virgo p̄ mulierē: dyabol⁹ p̄ ethyopem: angelus p̄ militem designatur: ⁊ in qua duo loca penarū irremediabilia ⁊ tria remediabilia computant ⁊ multa alia mirabilia: ⁊ q̄z maxime de suffragiis.

Capitm̄ VII

v Ni persone vigilanti

in orōne ⁊ non dormienti. A Videbat in sp̄uali visiōe q̄si q̄ videret palatium incōprehensibile magnitudine. In quo erant innumerabiles vestiti vestibus albis ⁊ fulgidis: quorū q̄libet videbatur habere sedē ꝓpriā. In palacio ṽo principaliter stabat vna sedes iudiciaria: in qua erat quasi sol. Et splendor qui de sole ꝓcedebat erat incōprehensibilis: in longitudine: ꝓfunditate ⁊ latitudine. Virgo qz vna stabat iuxta sedē habēs p̄ciosam coronā in capite: omesq̃ seruiebāt soli sedēti in sede: laudantes eū in hymnis ⁊ canticis. ¶ Deinde videbat q̄dā ethyops terribilis in aspectu ⁊ gestibus: q̄si plenus inuidia ⁊ accēsus ira magna: q̄ loquēdo clamauit. O iuste iudex iudica mihi aiam ⁊ audi opa ei⁹: modicū em̄ iā restat de vita eius. Permitte q̄z mihi punire corp⁹ cū aīa: donec ab inuicem separent. Quib⁹ dictis videbat mihi q̄ vn⁹ stabat corā sede quasi miles armat⁹: pudic⁹ ⁊ sapiens in verbis: modestusq̃ in gestib⁹ suis dicēs. O iudex ecce hic sunt bona opa ei⁹ q̄ gessit vsq̃ ad hanc horā. Et statim audiebat vox de sole sedenti in sede: h̄ inq̄t vicium mai⁹ est q̄z virt⁹: nec ē iusticia q̄ vicium summe virtuti ꝯiūgat. ¶ Rn̄dit ethyops. Ergo inq̄t iusticia est vt aīa ista ꝯiūgat mihi. Sicut em̄ ipsa aliqđ viciū hz in se: sicet in me nequitia est oīs. B Rn̄dit miles. Mis̄c̄dia dei quamlibet ꝑsonam sequit vsq̃ ad mortem: et vsq̃ ad vltimū punctum

et postea fit iudicium. In isto ꝟo hoīe de
quo loquimur adhuc ↄiūcta sunt aīa ⁊ coꝛ
pus: et discretio manet in eo. ¶ Respondit
ethyops. Scriptura dicit φ mentiri nō po
test. Diliges deū sup omnia ⁊ ꝓximū tuū
sicut temetipm̄. Vide ḡ φ omnia opa isti⁹
facta sunt ex timoꝛe: nō ex charitate sicut
debuit. ¶ Oīaq₃ pctā eius de quib₃ confes-
sus est: inuenies cōfessa cum modica cōtri-
tione. Ideo ꝓmeruit infernū: q₃ demeruit
regnū celoꝝ. Et ideo pctā eius sunt hic ma
nifesta apud diuinā iusticiam: q₃ nunq₃ ad
huc obtinuit ↄtritionē ex diuina charitate
cōmissoꝝ peccatoꝝ suoꝝ. ¶ Rn̄dit miles
Ipse vtiq₃ sperauit ⁊ credidit obtinere cō-
tritionē verā ante mortē. Cui ethyops: tu
inquit oīa congregasti queciiq₃ benefecit:
omniaq₃ verba et cogitatus ad salutē aīe
eius nosti. Oīaq₃ inquit ista quecūq₃ sunt:
nō possunt assimilari gratie illi que est con
tritio ex diuina dilectione cū sancta fide ⁊
spe: ⁊ minus delere p̄nt oīa pctā sua. Nā iu
sticia ab eterno in deo est: φ null⁹ peccatoꝛ
ingrediat̄ celum: qui nō habuit ꝑfectā con
tritionē. Et ideo impossibile est: φ deus iu-
dicet ↄtra dispositionē ꝑscitam ab eterno
ergo aīa ista iudicanda est ad infernū ⁊ me
cum ad eternā penā cōiungenda. Quib₃ di
ctis miles tacuit: nihil respondēs ad eius
verba. E Post hec videbant̄ demones
innūerabiles: similes discurrētib₃ scintillis
ex feruenti igne: ⁊ clamabant vna voce dicē
tes ei qui sedebat in sede quasi sol. Nos in
quiūt scimus: φ tu vnus de⁹ es in trib₃ ꝑso
nis: ⁊ eras sine principio ⁊ ea sine fine: nec ē
alius deus nisi tu: tu vere es ipsa charitas
cui cōiuncta sunt misc̄dia et iusticia: tu fu
isti in te ab initio: nihil habens diminutū
in te nec transmutabile sicut decet deū: ex
tra te nihil est ⁊ nihil absq₃ te qd̄ gaudium
habeat. Ideo charitas tua fecit āgelos: ex
nulla alia materia nisi a deitatis tue potē-
tia: ⁊ fecisti sicut misericoꝛdia dictabat. Sꝫ
postq₃ nos intus accensi sum⁹ sup̄bia ⁊ in-
uidia ⁊ cupiditate tua charitas diligens iu
sticiā eiecit nos de celo cū igne malicie no-
stre: in abyssum incōp̄hensibilē ⁊ tenebro
sam q̄ vocat̄ nunc infernus. Sic fecit cha-
ritas tua tunc: que nec sepabit̄ adhuc de in
iuste tue iudicio: siue fiat ꝯm misericoꝛdiā
siue ꝯm equitatē. Pl⁹ dicim⁹ si res illa quā
p̄re oībus diligis que est virgo q̄ te genuit
et que nunq₃ peccauit: si unq₃ illa peccas-
set moꝛtaliter: et sine ↄtritiōe diuina moꝛ-
tua fuisset: sic diligis iusticiā: φ anima ei⁹
nunq₃ obtineret celum: sed esset nobiscum
in inferno. Ergo o iudex cur nō iudicas ani
mam istam nobis: vt puniamus eā ꝯm ope
ra sua? D Post ista audiebat̄ sonit⁹ q̄si
tube: quē qui audiebāt tacuerunt: ⁊ statim
quedā vox loquebat̄ dicēs. Silete ⁊ auscul
tate omnes vos angeli ⁊ anime ⁊ demonia
quid mater dei loquit̄. Et statim ipa virgo
ante sedē iudicij appe̅a: ⁊ habens sub mā
tello suo quasi occultas res aliq̄s magnas
dixit. O o inimici: vos ꝑseq̄mini misericoꝛ-
diam: ⁊ cum nulla charitate diligitis iusti-
ciā. Licet in operib₃ bona hic appareat de
fectus: ꝓ quib₃ hec aīa non debet obtinere
celū. Videte tū quid ego habeo sub mantel
lo meo. Cumq₃ virgo ambos apuisset sinus
mantelli: apparuit sub vno: quasi quedam
modica eccl̄ia: in qua aliqui monachi vide-
bant̄. Sub alio ꝟo sinu apparuerūt mulie
res ⁊ viri amiciq₃ dei religiosi et alij: ⁊ oēs
vna voce clamabant dicentes. Miserere mi
sericoꝛs domine. ¶ Deinde factū est silenti
um: ⁊ virgo loquebat̄ dicēs. Scriptura di-
cit. Qui hꝫ fidem ꝑfectam pōt ꝑ eā trāsfer
ferre montes in mūdo. Quid ergo tūc pos-
sunt ⁊ debēt voces istoꝝ facere: q̄ ⁊ fidē ha-
buerunt ⁊ seruierūt deo cū feruenti chari-
tate? E Quid ꝟo illi amici dei facturi
sunt: quos iste rogauit oꝛare ꝓ se vt posset
separi ab inferno ⁊ obtinere celū: nec ꝓ bo
nis opibus suis aliā remunerationē quesi-
uit nisi celestia? Nunq̄d nō p̄nt ⁊ valēt om
nes coꝝ lacrime ⁊ preces app̄hēdere ⁊ ele
uare eū vt obtineat ante moꝛtem suam di-
uinā ↄtritionē cum charitate? Insup ⁊ ego
addā p̄ces meas: cū oꝛationib₃ oīm sancto
rū qui in celo sunt: quos iste specialiter ho
noꝛabat. Et iterū adiecit virgo. O inīqt de
mones p̄cipio vobis ex ꝑtāte iudicis: attē-
dere ad illa que in iusticia nūc videtis. Tūc
omnes responderūt quasi ex vno oꝛe. Nos
siquidem videmus: φ in mūdo modica aq̄
⁊ aer magnus placāt irā dei: sic et tua oꝛa
tione placat̄ deus ad misericoꝛdiā cū cha-
ritate. ¶ Post hec audita est vox de sole di
cens: ꝓpter preces amicoꝝ meoꝝ obtinebit
iam ille diuinam contritionē ante moꝛtē.
Iutm̄ φ nō veniat in infernū: sed purgabi-
tur cū illis qui grauioꝛē penā habēt in pur
gatoꝛio. Purgata ꝟo aīa mercedē habebit
in celis cum illis: qui in terra spem ⁊ fidem
habuerūt cū minima charitate. Quib₃ di-
ctis demones fugerunt. ¶ Deinde sponse
videbat̄ φ quasi locus quidā terribilis ⁊ te
nebrosus apiebat̄ in quo apparuit foꝛnax
ardens intus. Et ignis ille nihil aliud ha-
bebat ad comburendum nisi demones ⁊ vi
uentes animas. F Supꝛa ꝟo foꝛnacē
istum apparuit anima illa cuius iudicium

tiam in superioꝛibus audituꝫ eſt. Pedea ve-
ro anime affixi fuerūt foꝛnaci: ⁊ anima sta-
bat erecta quaſi ꝑſona vna. Nō aūt ſtabat
in altiſſimo loco nec ī infimo: ſed quaſi ī la
tere foꝛnacis. Cuius foꝛma erat terribilis
⁊ mirabilis. Ignis ṽo foꝛnacis videbaẗ ſe
trahere ſurſuꝫ infra pedes anime: ſicut qñ
aqua trahit ſe ſurſum ꝑ fiſtulas: ⁊ violēter
compꝛimendo ſe aſcendebat ſuꝑ caput: in-
tantū ꝙ poꝛi ſtabant ſicut vene currētes
cum ardenti igne. Aures aūt videbanẗ qſi
ſufflatoꝛia fabꝛoꝛum: que cerebꝛum totum
cum continuo flatu commouebant. Oculi
ṽo euerſi apparebant ⁊ immerſi: ⁊ videban
tur ad occiput intus eſſe affixi. Os quoqꝫ
erat aptū: ⁊ lingua extracta ꝑ apturas na-
rium: ⁊ dependebat ad labia. Dentes aūtꝫ
erant quaſi claui ferrei affixi ꝑ palatiū. Bꝛa
chia ṽo ita longa erāt: ꝙ tendebant ad pe-
des. Manus qꝫ ambe videbanẗ habere ⁊ cō
pꝛimere quandam pinguedinem cum ar-
denti pice. Cutis ṽo q̄ appebat ſupꝛa aīaꝫ
videbaẗ habere foꝛmā pellis ſupꝛa coꝛpus
⁊ erat quaſi linthea veſtis circumfuſa ſper
mate. Que quideꝫ veſtis ſic erat frigida: ꝙ
omnis qui videbat eam cōtremuit. Et de
illa procedebat ſicut ſanies de vlcere cū coꝛ
rupto ſanguine: ⁊ fetoꝛ ita malus ꝙ nulli
peſſimo fetoꝛi in mūdo poſſet aſſimilari.
G Viſa itaqꝫ iſta tribulatione audiebaẗ
vox de illa aīa: que dixit quinqꝫ vicibꝫ: ve cla
mans cum lacrimis totis viribꝫ ſuis. Pri-
mo inquit: ve mihi qꝛ ſic modicū dilexi de-
um: ꝓ maximis virtutibꝫ eius ⁊ gratia mi
hi data. Secundo ve mihi qꝛ nō timui iu-
ſticiam dei ſicut debui. Tercio ve mihi: qꝛ
dilexi coꝛpis ⁊ carnis mee peccatricis volu
ptatem. Quarto ve mihi: ꝓpter mūdi diui-
tias ⁊ ſupbiam meā. Quinto ve mihi: ꝙ vn
q̄ꝫ vidi vos ludouicum ⁊ iohannā. ¶ Et tūc
dixit angelus mihi. Ego inq̄t volo tibi ex-
ponere viſionē iſtam. Palatiū iſtud qḋ vi-
diſti eſt ſimilitudo celi. Multitudo ṽo illoꝝ
qui erant in ſedibꝫ veſtiti veſtibus albis et
fulgidis: ſunt angeli ⁊ ſanctoꝝ aīe. Sol ve
ro ſignificat chriſtū in deitate ſua. Mulier
autem virginem que deū genuit. Ethyops
ṽo dyabolꝰ qui animā accuſat. Miles an
gelū qui bona opa aīe dicit. Foꝛnax ṽo no
tat infernū: qui eſt intus ſic ardens: ꝙ ſi to
tus mundus arderet cū oībus que in eo
ſunt: non eēt ſimile magnitudini foꝛnacis
illius. In iſto ṽo foꝛnace audiunẗ voces di
uerſe: omnes loquentes cōtra deum. Om
neſqꝫ inchoantes voces ſuas cum ve: ⁊ ſili
ter finientes. Apparentqꝫ anime quaſi ꝑ-
ſone: quarū mēbꝛa extenduntẗ inconſolabi-
liter nunq̄ꝫ habentes requiem. Scito etiā
ꝙ ignis qui videbaẗ tibi in foꝛnace: ardet ī
eternis tenebꝛis ⁊ anime in eo ardētes: nō
habent omnes equalē penam. H Te-
nebꝛe ṽo que appatuerunt in circuitu foꝛ-
nacis: vocaẗ limbus: ⁊ ꝓcedit de tenebꝛis q̄
ſunt in foꝛnace: ⁊ ſunt tñ ambo vnus locꝰ:
⁊ vnus infernus: q̄cūqꝫ illuc venerit: nūq̄ꝫ
habebit cū deo manſionem. ¶ Supꝛa vero
tenebꝛas iſtas eſt maxima pena purgato-
rij: quam anime poſſunt ſuſtinere. Et vltra
locum iſtum eſt locus alius vbi minoꝛ ē pe
na: que nō eſt alia niſi defectus viriū in foꝛ
titudine ⁊ pulcritudine ⁊ conſimilibus. Si
cut per ſimile dico: quaſi ſi aliquis eſſet in-
firmus ⁊ ceſſante infirmitate vl' pena nihil
haberet de viribus: donec paulatim recu-
peraret. ¶ Tercius ṽo locus ſupioꝛ eſt: vbi
nulla alia pena eſt: niſi deſideriū ꝑueniē-
di ad deum. Et vt melius in conſciētia tua
intelligas dico tibi ꝑ ſimilitudineꝫ: quaſi ſi
es miſcereẗ et arderet cuꝫ auro in igne ar-
dentiſſimo: et tamdiu deberet purgari do-
nec es conſumereẗ: et aurū remaneret pu-
rum. Quanto ṽo es foꝛtius ⁊ ſpiſſius eſſet
tanto ardentioꝛi igne indigeret: donec au
rū eſſet quaſi aqua currens ⁊ totum ardēs
Deinde magiſter eius ꝑfert aurū in locum
alium: vbi obtineat veram foꝛmā in viſu ⁊
tactu. Poſtea mittit in terciuꝫ locū: vbi cu
ſtodiaẗ et pꝛeſenteẗ poſſeſſoꝛi. J Sic
eſt etiā ſpūaliter. In pꝛimo loco ſupꝛa te-
nebꝛas eſt maxima pena purgatoꝛij: vbi vi
diſti illam ſupꝛadictam purgari: ibi eſt de-
monū tactus: ibi ꝑ ſimilitudinem apparēt
venenoſi vermes ⁊ ſimilitudo aīalū feroci
um. Ibi caloꝛ eſt ⁊ frigus: ibi tenebꝛe ⁊ con
fuſio que procedūt de pena que eſt in infer
no: ibi quedā anime habent minoꝛē penaꝫ:
⁊ quedā maioꝛē: iuxta ꝙ erant pctā emen-
data vel nō eo tp̄e quo anima cum coꝛpoꝛe
manſit. Deinde magiſter .i. iuſticia dei: pꝛo
fert aurum .i. animas in alia loca vbi nō eſt
niſi defectus viriū: in quibus anime tādiu
moꝛabunẗ donec refrigerium habebunt:
vel de ſpecialibus amicis ſuis vel ḋ ſancte
eccleſie ꝯtinuis opibus. Nam anima q̄ ma
ius auxilium habebit de amicis: eo citi
tius cōualeſcit ⁊ liberabiẗ ab illo loco. Pꝰ
hec anima ferẗ in locum tercium: vbi nō ē
pena niſi deſideriū ꝑueniēdi ad dei pꝛeſen-
tiam: ⁊ eius viſionem beatam. In hoc loco
moꝛanẗ multi ⁊ nimis diu: pꝛeter illos qui
in mūdo dum vixerunt: perfectum deſide-
rium habuerunt ꝑueniendi ad dei pꝛeſen-
tiam ⁊ eius viſionem. K Scito etiā ꝙ
multi moꝛiunẗ in mundo ita iuſti ⁊ innoꝛ-

tentes φ statim puenniunt ad penitentiã z visionem dei. ¶ Quidã võ pctis suis cũ bonis opib; sic emendatis: φ aĩe eoꝝ nullã sentiant penam. Sed pauci sunt: q̃ nõ veniunt in locũ vbi est desideriũ pueniendi ad deũ. Ideo omnes anĩe in istis tribus locis morantes: participant sancte ecclesie pcibus z bonis opib; q̃ fiunt in mundo. Precipue que fecerũt dũ vixerũt: z eoꝝ que fiunt ab amicis eoꝝ post mortẽ. Scito etiã φ sicut pctã sunt multiformia et diuersa. Sic etiã pene sunt multiplices z diuerse. Ideo sicut esuriens gaudet de pasticulo venienti ad os eius: sitiẽs de potu: tristis letaᵗ de gaudio: nudus de veste. Infirmus in veniendo ad lectũ. Sic aĩe gaudẽt et pticipant his bonis q̃ fiunt p eis ĩ mũdo. ¶ Deinde subiunxit angelus. Benedictus sit ille q̃ in mũdo iuuat animas: orõibus z bonis opibus: laboreq; corpis sui: qꝛ iusticia dei mẽtiri nõ põt que dicit: φ anime aut purgari debent post mortem pena purgatorij: aut operib; bonis amicoꝝ citius solui. L

Post hec de purgatorio audiebaᵗ multe voces dicentes. O dñe iesu christe iudex iuste: mitte charitatẽ tuam his qui spũaliter ptãtem habent in mundo: tũc plus pticipare poterimus q̃ nũc de eoꝝ cantu lectione z oblatione. Supra võ spaciũ istud de quo clamor iste audiebaᵗ: videbaᵗ quasi domus: in qua multe voces audiebanᵗ dicentes. Merces sit illis a deo q̃ mittunt nobis auxilium in defectib; nostris. In ipsa quoq; domo videbaᵗ quasi aurora pcedere: sb tus võ auroraꝫ apparuit nubes que nihil habebat de luce aurore: de qua vox pcessit maxima dicẽs. O dñe deus da de tua incõprehensibili ptãte: vniciuq; centesimaꝫ remunerationeꝫ in mundo: his q̃ nos eleuãt cũ bonis opib; in tue diuinitatis lucem: et tue faciei visionem.

Verba angeli ad sponsam de intentiõe pene aĩe a deo in supiori caplõ iudicate: et de remissione etiã pene ipsius: qꝛ ante eius mortẽ inimicis pepercit. Caplm VIII

Tem loquiᵗ angelus dicens.

Illa anima cuius dispositionem vidisti z iudiciũ audisti: ipã est in grauissima pena purgatorij. Et hoc ideo est: qꝛ non intelligit vtruꝫ veniet ad reqniẽ post purgationẽ an damnata sit: z hec iusticia dei est: qꝛ ipẽ habuit pscĩam seu discretionem magnam: qua vtebaᵗ ad mundũ corpaliter et non ad animã spiritualiter: quia nimis oblitus est z neglexit deum q̃diu vixit: ideo nunc anima eius patiᵗ ardorem de igne: z contremiscit de frigore. Ipsa est ceca de tenebris: et de demonũ visu horribili timorosa: surda de clamore dyaboli. Esuriens z sitiens intus: z ab extra vestita cũ cõfusiõne Attñ deus dedit ei vnã gratiã post mortẽ: φ scꝫ nõ veniret ad tactũ demonũ: qꝛ ppter solũ honorẽ dei pepcit z dimisit grauia delicta capitalib; inimicis suis z fecit amicitiã cũ capitali inimico suo. ¶ Scito etiam φ quicquid boni fecit z quicquid pmisit et dedit de bene acquisitis diuitijs: z maxime preces amicoꝝ dei minuũt z refrigerãt penam eius iuxta φ diffinitum est in iusticia dei. Alia võ bona minus bene acq̃sita q̃ dedit: pficiunt his spũaliter qui iuste antea possidebant ea: aut corpaliter si sint digni iuxta dispositionem dei.

Verba angeli ad sponsam de iudicio diuine iusticie contra animã supra dictã z de satisfactione fienda in hac vita p ipsa existente in purgatorio. Caplm IX

Tem loquitur angelus.

A Tu prius audisti φ ppter preces amicoꝝ dei: obtinuit ille diuinã contritionẽ ex charitate p peccatis modicum ante mortem: que ptritio sepauit eũ ab inferno. Võ post mortem iudicauit iusticia dei: φ deberet p sex etates ardere in purgatorio: quas habuit ab illa hora qua primo sciẽter mortale peccatũ fecit: vsq; dũ ex diuina charitate penituit fructuose. Nisi de mundo et amicis dei auxiliũ obtineret. Prima itaq; etas fuit: φ nõ dilexit deum: ppter nobilis corpis eius mortẽ: z ppter tribulatiões eiᵘ multiformes quas z ipẽ xp̃s tolerauit: nõ ppter aliam causam nisi ppter salutẽ aĩaꝝ. Secunda etas fuit: φ nõ dilexit aĩam ppriam sicut christianus deberet: nec regratiabaᵗ deo p baptismo suo. et ex eo φ nõ erat iudeus vl paganᵘ. Tercia etas fuit: φ bene sciuit que deus p̃cepit facere: z ad hec pficienda modicam habuit voluntatẽ. Quarta etas fuit: φ bene sciuit q̃ deus phibuit his qui ad celum vellent ire: z audacter fecit ptra illa: sequens nõ cõscientie stimulos sed suũ carnalem affectum et voluntatem Quinta etas fuit: φ nõ vsus est gratia z cõfessione sicut ad illum ptinebat: cum habuit tam longum tempus. Sexta etas fuit: φ modicum curabat de corpore christi: nolens illud frequenter recipere: quia a peccato continere noluit: nec charitatem habuit recipere corpus christi anteq̃ꝫ in fine vite. B Post ista apparuit quidã quasi homo modestus valde in visu: cuius vestes erant albe z fulgide quasi alba sacerdo

talis: cinct⁹ zona linea ⁊ stola rubea ad collũ: ⁊ subtus brachia ei⁹: q̃ inchoabat verba sua isto modo. Tu que hec vides attende ⁊ nota: ⁊ memorie tue cõmenda q̃ vides: ⁊ q̃ dicunt tibi. Vos quippe qui estis in mundo viuentes: non valetis eo mõ intelligere potentiã dei: ⁊ eius ante tpa ꝯstitutionem sicut nos qui cũ eo sumus: Quia illa q̃ apud deum fiũt in vnico pũcto: hec apud vos cõprehendi nõ pñt: nisi cũ verbis ⁊ silitudinibus iuxta mundi dispositionez. Ego itaqz sum vnus de illis: quẽ iste hõ iudicatus ad purgatoriũ honorauit cũ donis suis in vita sua. Ideo dedit mihi deus ex gratia sua ꝙ si aliqs vellet facere que moneo: tũc aĩa istius transferri posset in sublimiorẽ locum vbi obtineat suam veraz formã: ⁊ nullã aliam penam sentiat nisi sicut ille pateretur: q̃ magnũ morbũ habuisset: ⁊ omnes dolores abessent. Jaceretqz quasi homo sine viribꝫ. Attamen ex hoc gauderet ꝙ ꝓ certissimo sciret se ad vitã puẽturũ. C Propterea sicut tu audisti ꝙ aĩa istius clamauit quinquies ve: iõ quinqz dico ꝯsolatoria sibi. Primũ ve fuit ꝙ deũ modicum dilexit Ideo vt ab isto liberet: dent ꝓ aĩa ei⁹. xxx. calices ĩ quibꝫ sanguis dei offerat: ⁊ ipe de⁹ magis honoret. Scdm ve fuit ꝙ nõ timuit deum: ideo ꝓ isto absoluendo: eligantur. xxx. sacerdotes deuoti iudicio hoĩm: quorum quilibet dicat triginta missas quando possunt. ix. de martyribꝫ. ix. de confessoribꝫ ix. de omnibꝫ sanctis. vicesimãoctauã de angelis: vicesimãnonã de sancta maria. tricesimã de sancta trinitate: Et oẽs intente orent ꝓ aĩa istius: vt ira dei mitiget: ⁊ iusticia eius ad misericordiã flectat. ¶ Tercium ve fuit ꝓ supbia eius et cupiditate. Ideo ꝓ isto abolendo recipiant. xxx. paupes: quorũ pedes lauent cũ hũilitate: ⁊ dent eis cibaria ⁊ pecunia: vestesqz quibꝫ consolent: q̃z quilibet taz qui lauat: q̃z qui lauant roget deum humiliter: vt ꝓpter humilitatẽ suaz ⁊ amaram passionem suam: dimittat anime istius cupiditatẽ et supbiam quã cõmisit. Quartum ve fuit luxuria carnis sue: iõ quicunqz daret vnã virginẽ in monasteriũ ⁊ vnã viduam similiter: vnãqz puellã in cõiugiũ verũ: dando cũ eis tãtũ de bonis vnde sufficienter ad victum ⁊ vestitũ subsistãt tunc peccatum anime istius qđ in carne cõmiserat dimittet deus: q⁊ he sunt tres vite quas deus in mũdo stare iussit ⁊ elegit.

Q Quintum ve fuit ꝙ multa peccata cõmisit in tribulationẽ plurimorum. s. ꝙ totas vires adhibuit: qualiter illi duo prius nominati conuenirent in coniugium: q̃ nõ minus quadam cõsanguinitate coniuncti erant: q̃z si fuissent ambo de pxima parentela: ⁊ hanc coniunctionem ꝓcurauit plus ꝓpter seipm q̃z ꝓpter regnum: et sine requisitione pape contra laudabilez sancte ecclesie dispositionem. Pro isto itaqz facto multi facti fuerunt martyres: ne contra deum ⁊ sanctam ecclesiam seu christianos mores talia tolerarent: si quis tale peccatum abolere voluisset ad papam dicens: Quidaz homo tale peccatum cõmisit: nõ exprimendo psonam: attamen in fine penituit ⁊ obtinuit absolutionẽ: nõ emendato peccato. Imponite ergo mihi penitentiaz qualemcunqz vultis ⁊ tolerare possim: q⁊ ego paratus sum ꝓ eo peccatũ illud emendare. Vere si non esset isti imposita maior penitentia nisi vnũ pater noster valeret illi anime ad diminutionẽ pene in purgatorio.

Verba querimõie christi de romanis ad sponsam: ⁊ de crudeli sententia contra eos a christo illata si in peccatis suis moriant.

Capitulũ X

Filius dei loquit hec verba dicens. A O roma tu mihi pro multis beneficijs malaz retributionẽ rependis. Ego sum deus qui oĩa creaui: meaqz maximã charitatẽ p corpis mei durissimã mortẽ manifestaui: quã ꝓpria volũtate p aĩaz salute sustinui. Tres itaqz vie sũt qb⁹ te adire volui: ⁊ vere in oĩbus eis tu me ꝓdere voluisti. In prima enĩ via lapidem magnuz suspendisti sup caput meũ: vt me contereret. In secunda via acutam lanceã posuisti: que non sineret me ad te ꝓcedere. In tercia via mihi foueaz fodisti: vt in eam incaute cadens suffocarer.

¶ Sed ista que iã dico: nõ corpaliter sz spiritualiter debent intelligi. Ego quidez ad habitatores rome qui taliter faciunt loqr: sed nõ ad amicos meos qui eoꝝ opa nõ sectantur. Prima itaqz via qua venire solit⁹ sum ad cor hominis est verus timor dei: super quẽ homo ingentẽ suspendit lapidem hoc est magnã cordis duri p̃sumptõnẽ: nõ timens iudicem cui nemo resistere potest: sed ita in corde suo dicẽs. Si venerit ad me timor dei: cõteret eum presumptio cordis mei. Scđa via qua venio est diuini consilij infusio: que etiã multotiens aduenit p̃dicationibus ⁊ doctrinis. Tũc nempe in hac viã homo lanceã ponit ꝯtra me: dũ delectabiliter peccat ꝯtra p̃cepta mea: ꝓponẽs firmiter in malis suis pseuerare: donec nõ poterit ea amplius vsitare. Hec certissime est illa lancea q̃ nõ sinit ad eũ venire grãz dei.

B Tercia aũt via est illuminatio spũssancti in cuiuslibet hominis corde: ꝑ quaꝫ homo intelligere põt et pensare que ⁊ quãta ꝓ eo feceram: ⁊ qualia ꝓ ipso passus fuerã in meipso. In hac siquidẽ via ꝓfundã mihi fodit foueã: sic dicẽs in corde suo. Quicquid mihi libet hoc mihi sua charitate charius est: sufficit eñ mihi de his q̃ in hac vita delectant me cogitare: ⁊ sic diuina charitas vna cuꝫ opibus meis: quasi in ꝓfunda fouea ab eo suffocat̃. Vere habitatores rome hec omnia mihi faciũt: ⁊ certissime verbis ⁊ opibus hec ostendunt. Verba et opera mea ꝓ nihilo reputantes: mihiq̃ꝫ ⁊ matri mee ac sanctis meis in ioco ⁊ serio in leticia ⁊ ira maledicentes: ⁊ cõtumelias pro gratiarũactionibus offerentes. Illi quideꝫ nõ viuũt iuxta cõsuetudinẽ xp̃ianoꝝ sicut sancta ecclesia precipit: qꝛ maiorẽ charitatẽ nõ habẽt ad me q̃ꝫ demones: q̃ magis miserias suas sustinere volunt eternaliter suamq̃ꝫ maliciam retinere: q̃ꝫ me videre mihiq̃ꝫ in ꝑhenni gloria adherere. ¶ Sic vtiq̃ꝫ sunt illi q̃ corpus meũ nolunt accipere: qd̃ in altari de pane sicut ego ipse ꝯstitui cõsecrat̃: cuius ꝑceptio iuuat maxime cõtra dyabolicam tẽptationẽ. O q̃ꝫ miseri sunt q̃ tale iuuamen dñi sani sunt: magis q̃ꝫ venenũ respuunt ⁊ abhorrent: qꝛ nolũt se a peccatis refrenare. C Nunc igit̃ per viaꝫ viam eis incognitã veniã cũ potentia deitatis mee: vindictam mee hũanitatis contemptoribus inferendo. Et sicut ipsi mihi tria obstacula in vijs suis: ne ad ipsos ingrediar ꝑauerunt. Ita ⁊ ego alia tria ipsis parabo: quorũ amaritudinem viui et mortui sentient ⁊ gustabunt. Lapis itaq̃ꝫ meꝰ mors est subitanea ⁊ improuisa: que sic eos ꝯteret ꝙ omnia que hñt ad iocunditatẽ suam hic remanebunt: ⁊ sola anima ad indiciũ meuꝫ venire cõpellet̃. Lancea vero mea ẽ iusticia mea: que ita eos a me remouebit ꝙ nunq̃ꝫ gustabũt bonitatẽ meã q̃ eos redemi: ⁊ nunq̃ꝫ videbũt pulcritudinẽ meaꝫ: q̃ eos creaui. Fouea aũt mea est inferni tenebrosa obscuritas: in quam ipsi cadẽt: viuẽdo ibi in miseria sempiterna. Omes angeli mei in celo ⁊ omnes sancti ꝯdemnabunt eos: omnesq̃ꝫ demones: omẽsq̃ꝫ aĩe in inferno maledicent eis. Sed illos noto ⁊ de illis hec dico: qui ita dispositi sunt sicut ẽ dictũ supius: siue fuerint religiosi siue seculares clerici: siue layci siue mulieres siue ipsoruꝫ filij ⁊ filie: qui ad tantã deuenerũt etatẽ. ꝙ intelligunt deũ omnia pctã vetuisse: et nihilominus tñ pctĩs se implicãt voluntarie amore dei excluso: eiusq̃ꝫ timore paruipenso. ¶ Veruntamen talis est mihi adhuc voluntas qualis fuit mihi pendenti in cruce. Idem enim sum modo qui tunc fui: quando latroni misericordiaꝫ petenti pctã omnia dimisi: ⁊ celi portas aperui. Alteri q̃ꝫ latroni me ꝯtemnenti: inferni claustra patefeci. Vbi ꝓ pctĩs suis eternaliter cruciat̃.

Verba sancte agnetis ad virginem gloriosam ipsam laudantia ⁊ benedicentia: et qualiter rogat virginẽ ꝓ filia: ⁊ de rñsione dñi ⁊ virginis dulci ⁊ ꝯsolatoria ad sponsaꝫ ⁊ qualiter iste mundus per ollam designatur. Capl̃m XI

Agnes loquit̃. O maria A mater et virgo virginuꝫ tu merito vocari poteris aurora: quã sol verus iesus christꝰ illuminauit. Sꝫ nunquid voco te auroram ꝓpter regalẽ ꝓgeniem: aut ꝓpter diuitias ⁊ honores: Nequaq̃ꝫ. Sed merito dicenda es aurora propter humilitatem: ꝓpter fidei illuminationem: ꝓpter singulare votum castitatis. Tu enĩ es veri solis nuncia ⁊ ꝓductiua. Tu iustoꝝ leticia. Tu demonum expulsio: tu consolatio pctõꝝ. Ergo rogo te ꝓpter nuptias istas quas deus fecit tecũ hora ista: vt filia tua stare possit in honore ⁊ amore filij tui. ¶ Respõdit mater dei. Nũq̃ intelligis nuptias istas edicito ꝓpter istam que hec audit: Respondit agnes. Tu ꝑe vtrunq̃ꝫ mater ⁊ virgo ⁊ vxor es. Naꝫ pulcerrime facte sunt in te nuptie hora ista: cum deus homini in te cõiunctus est: absq̃ꝫ confusione ⁊ diminutiõe dꝗtatis. Virginitas q̃ꝫ ⁊ maternitas sociate sunt: illeso virginitatis pudore: simulq̃ꝫ mater ⁊ filia facta es tui creatoris. Illum quippe hodie genuisti tẽpaliter: qui a patre eternaliter genitus: oĩa cuꝫ patre opatus est. Naꝫ spũssanctus in te fuit et extra te et circũquaq̃ꝫ tecũ: qui fecundauit te consentientẽ nuncio dei. Ipseq̃ꝫ filiꝰ dei qui hodie natus est de te: etiã fuit in te anteq̃ꝫ nuncius suus ꝑueniret ad te: id̃ fac misericordiam cũ filia tua. B Ipsa eĩ similis est illi paupcule mulieri q̃ habitans in conualle: nihil habebat nisi modicũ viuidum vtputa gallinã vel anserẽ: que ad dominũ q̃ in monte vallisꝰ habitabat tñ affecta est: ꝙ quicq̃d habebat viuidũ dño ĩ mõte ex charitate offerebat. Cui dñs respõdit Supabundo in oĩbꝫ: nec tua mihi sunt necessaria: sed forte ideo parua tribuis vt tibi maiora tribuant̃. Cui illa. Nõ inq̃t hec ideo offero: quia tibi necessaria sunt: sed qꝛ me tantillaꝫ paupculam cohabitari fecisti monti tuo: a seruisq̃ꝫ tuis honorata sum.

Ideo tantillum qđ mihi tamen est confor-
tatoriū offero tibi: vt probes ꝙ facerez ma
ioza si valerem: ꝛ ne gratie tue sim ingrata
¶ Respondit dñs: qꝛ me tāta charitate di
ligis: ego eleuabo te ad montem meum: et
dabo tibi ꝛ tuis vestes ꝛ victum annualem
¶ Sic nunc est filia tua disposita. Ipsa em̄
illud solū qđ habebat viuidū .i. amorē mū-
di ꝛ filioꝝ reliquit tibi. Ideo tue pietatis ē
puidere ei. ¶ Respōdit mater ad spō-
sam filij dicens. Filia sta stabilis. Ego roga
bo filium meū qui dabit tibi victum annu
alem: ꝛ collocabit te in mōte: vbi milia mi-
lium angeloꝝ seruiunt ei. Naz si computa
rent omnes homines qui nati sunt ab adā
vsqꝫ ad nouissimū qui nasciturus est in fi-
ne mundi: plusqꝫ decē angeli inuenirent p
vnoquoqꝫ hoīe. Mundus quippe nō est ni
si quasi quedā olla. Ignis vero subtus ollaz
et cinis: sunt amici mundi. Sed amici dei
sunt quasi cibus optimus in olla. Ergo qñ
parata fuerit mensa: tūc cibus dulcis p̄sen
tabit dño ꝛ delectab. r in eo: olla vero frange
tur sed tñ ignis nō extinguet.

Verba virginis matris ad filiam de re-
volutione amicoꝝ dei in hoc mundo: nunc
in tribulationib; spūalib; nūc in ꝯsolatio-
nibus: et quid sit tribulatio spūalis ꝛ cōso-
latio: ꝛ qualiter amici dei debent gaudere
ꝛ ꝯsolari temporaliter. Cap. XLI

Mater loquit. Amici
m A dei debēt volui in mūdo: nūc
tribulatiōe spūali: nūc cōsolatiōe
spūali. Cōsolatio vero spūal est īfusio spūsci
ꝯsideratio magnaliū opeꝝ dei. Admiratio
patie ei?. Et qñ hec oīa delectabilr ope ad-
implent. Tribulatio vero spūalis est illa: qñ
contra voluntatē cogitationes immūde ꝛ
inoportune ꝯturbant mentē: qñ mens an-
gustiat de inhonoratiōe dei: ꝛ de dispendio
aīarū: qñ animus ex rōnabili causa cogit
temp̄alibus sollicitudinib; implicari. Sic
etiā amici dei: qñqꝫ p̄nt consolari cōsolatio
ne tp̄ali: sicut de verbis edificatorijs: de lu-
do honesto: seu de alijs opibus in quib; ni-
hil detractoriū sit aut inhonestū. Sicut p
exemplū intelligere poteris. ¶ Si em̄ pu
gnus semper tenet clausus aut ꝯtraheren
tur nerui: aut manus debilitaret. Sic est
etiā in spūalibus. Si em̄ animus staret sp
in contemplatione: aut obliuiscens seipm
euanesceret supbia: aut minueret corona
glorie sue. Ideo amici dei qñqꝫ consolant
spiritussancti infusione: quandoqꝫ tribulā
tur dei pmissione: qꝛ p tribulationes extir-
pauerunt radices petōꝝ: ꝛ fructus iusticie ra-
dicantur. ¶ Uerum tamē deus qui vi-
det corda ꝛ intelligit omnia moderat tem-
ptationes amicoꝝ suoꝝ vt sint eis ad pro-
fectum: qꝛ oīa facit ꝛ pmittit iuste in pon-
dere et mēsura. Ergo qꝛ inuocata es in spi
ritum dei: noli sollicitari de longanimita-
te dei: quia scriptū est ꝙ nemo venit ad de-
um nisi pater traxerit eū. ¶ Sicut em̄ pa-
stor cū fasciculo floꝝ attrahit ꝛ allicit oues
in domū: postea claudēs diligenter domū:
licet oues discurrāt p ambitum non tamē
habebunt egressum: quia domus munita ē
parietibus: tectum altū: ianue quoqꝫ clau
se. ¶ Propter quod oues assuescūt comede
re fenum: intantum ꝙ facte mansuete: eti
am comedunt fenū de manu pastoris. Sic
etiam est factum tecū. Illa em̄ que tibi an
tea videbantur importabilia ꝛ difficilia: iā
facta sunt leuia: intantum ꝙ te nihil iā de-
lectat sicut deus.

Verba christi ad sponsam que lacryme
deo sunt accepte ꝛ que nō: ꝛ de quib; fienda
seu eroganda est elemosyna paupib; p aīa
bus defunctoꝝ: ꝛ de consilio ꝛ rogamine
xp̄i ad sponsam. Capitulū XLII

Filius loquit. Mira-
m A ris cur illum non audio que3
vides multas habere lacrimas: et
plurima largiri paupibus p honore meo.
Respondeo tibi ad primum. Ubi duo fon-
tes decurrunt: frequenter contingit: ꝙ in
vnū ꝯuenientes: alterius aqua que turbi-
da est ꝛ lutosa: maculat et deturpat aquaz
fontis purissimi: quam factam lutosaz q̄s
poterit bibere? Sic est etiam de lacrimis
multoꝝ. Quorūdam em̄ lacrime quando-
qꝫ pcedunt ex humiliatione inclinationis
nature: quandoqꝫ ex mundi tribulatiōe et
timore inferni. Taliū enim lacrime lutose
sunt ꝛ fetide: qꝛ non procedunt ex charita
te dei. Sed ille lacrime sunt mihi dulces: q̄
procedunt ex cōsideratione beneficioꝝ dei
ꝛ ex consideratione suorum petōꝝ ꝛ amore
ad deum. Tales lacrime eleuant animaz a
terrenis in celum: ꝛ regenerant hominē ad
vitam eternam. Nam duplex est generatō
carnalis et spūalis. Carnalis generatio ge
nerat hominem de immūdicia ad immūdi
ciam. Plorat damna carnis: sustinet gau-
denter labores mundi. Talium filius non
est filius lacrimaꝝ: qꝛ p tales lacrimas nō
acquirit vita eterna. Sed illa generat fili-
um lacrimaꝝ q̄ plorat dispendia aīe: q̄ sol-
licita est ne fili? offendat deū. Talis mater
ꝓpinquior filio est q̄z q̄ generat carnaliter.
qꝛ p talē generationē acquirit beata vita.

B Ad secundum.s. ꝙ tribuit elemosinas pauperibus: respondeo tibi. Si emeres tunicam filio tuo ex pecunia serui tui: nunquid de iure nõ esset tunica eius qui possidebat pecuniam: esset vtiq̃. Sic est etiã spũaliter. Nam quicunq̃ grauat subditos suos aut ꝓximos: vt ex eoꝝ pecunia succurrat animabus caroꝝ suoꝝ: plus me ad irã ꝓuocat q̃ mitigat: q꞉ ablata iniuste ꝑderunt his qui bona iuste antea possidebant ⁊ nõ ꝓ q̃bus dant. ⁋ Veruntñ q꞉ iste beneficit tibi: benefaciẽdũ est ei ⁊ spũaliter ⁊ corꝑaliter: spiritualiter fundendo ad deũ preces ꝓ eo: q꞉ nullus credit quantũ deo placẽt p̃ces hũiliũ: sicut ꝑ exemplũ ostendã tibi. Si quis offerret regi pondus magnũ argenti: diceret a circunstantibꝫ: hec est magna p̃senta tio. Si vero legeret vnũ pater noster regi: derideret. Sic est ecõtra apud deũ. Quicũq̃ enĩ offert ꝓ aĩa alterius vnum pater nr̃ acceptiꝰ ẽ deo pondere magno auri. Sicut patuit in illo bono gregorio q̃ oratõne sua traiã infidelem cesarẽ eleuauit ad altiorem gradũ. C Secũdo dicito ei hec verba. quia bene fecisti mihi: rogo deũ oĩm remuneratorem: vt reddat tibi ꝰm gratiã suam. ⁋ Itẽ dic ei sic: charissime vnũ ꝯsulo tibi: ⁊ vnũ rogo. Consulo vt apias oculos cordis tui: ꝯsiderando instabilitatẽ ⁊ vanitatẽ mũdi. Recogitando quantũ refriguerat charitas dei in corde tuo. Et q̃ grauis est pena: ⁊ horrendũ iudiciũ futuꝝ: ⁊ attrahe charitatẽ dei in cor tuũ: disponẽdo oĩa tpa tua: bona tpalia: opa: affectus ⁊ cogitatiões ad honorẽ dei: filios q̃z tuos trade ordinationi ⁊ dispositioni dei: nihil ꝑpter eos de amore dei minuẽdo. Secundo rogo vt ĩ oratio nibꝫ tuis impetres: q̃tinus deus qui omia potest donet tibi patientiã: et impleat cor tuũ sua benedicta charitate.

⁋ Verba confortatiua christi ad sponsam in timore positã: ꝙ non debeat timere: de his que vidit ⁊ audiuit: q꞉ spũsancti sunt: et quõ dyabolus ꝑ serpentẽ ⁊ leonẽ: cõsolatio sctĩ spũs ꝑ linguã designant̃: ⁊ qualiter sit opponendũ dyabolo. Cap. XIIII

Ilius loquit̃. Cur timeres ⁊ sollicitaris ex eo: ꝙ dyabolus immittit aliqua in verba spiritusscti. Nunq̃d aliquẽ audisti cum seruare linguã suã sanã: q̃ eã misit inter dentes leonis cõmoti: Aut nunq̃d aliq̃s q̃nq̃z suxit mel dulcissimũ de cauda serpentis: nequaq̃. Sed q̃s est leo vel serpẽs nisi dyabolus: Leo ꝑpter maliciã: serpens ꝑpter astutiã. Quid ṽo lingua nisi ꝯsolatio spũsctĩ. Quid nãq̃ est linguã ponere inter dentes leonis: nisi verba spiritussancti qui in specie lingue apparuit: ꝑpter fauorẽ ⁊ laudem humanã dicere: Ergo quicunq̃ laudes dei ad placendũ hoĩbꝫ loq̃tur: hic vtiq̃ mordetur ⁊ decipit̃ a dyabolo: q꞉ verba illa q̃uis sint dei: nõ ꝓcedũt de ore charitatis dei: et lingua.s. spiritussancti consolatio auferet ab eo. Qui ṽo nihil desiderat nisi deũ omnia q̃z mundialia sunt ei molesta: nec corpꝰ affectat videre nec audire nisi que dei sunt Anima q̃z eius in infusione spũsancti letatur: hic talis decipi nõ põt: q꞉ spũs malꝰ cedit spũi bono: nec audet ei appropinquare B Quid ṽo significat mel de cauda serpentis sugere: nisi cõsolationẽ spiritussancti de suggestiõibus dyaboli sperare: quod nequaq̃ fieri potest: quia dyabolus se magis millies occidi ꝑmitteret: q̃ vnicũ verbum ꝯsolatorium daret anime: cuius exitꝰ tenderet ad finem vite. Ergo noli timere. Deus enim qui incepit bonum tecum perficiet ad finem bonum. ⁋ Veruntamen scito ꝙ dyabolus est quasi canis venaticꝰ dimissus de copula: quando videt te non esse in infusione spiritussancti: currẽs ad te cũ temptationibus ⁊ suggestionibꝫ suis. Sed si opposueris ei aliq̃d durũ ꝙ dentes sui vel doleant vel obstupescant: statim resiliet a te nec nocebit tibi. Quid ṽo est durũ opponendũ dyabolo: nisi charitas diuina ⁊ obedientia mandatoꝝ dei: que cum viderit dyabolus perfecte in te: statim dentes eius: id est conatus eiꝰ et voluntas frustrabit̃: q꞉ cõsiderat te omnia contraria magis velle pati q̃ mandatis dei ꝯtraire.

Verba christi ad sponsã cur boni ĩ hac vita tribulantur ⁊ mali prosperant̃: ⁊ quõ deus probat ꝑ exemplum: ꝙ q̃nq̃ ꝑmittit tẽpalia: in quibꝫ subintelligunt̃ spũalia: et qualiter deus nõ p̃dixit singula ad certas horas: cum omnes horẽ momenta ei sint nota. Caplm XV

Ilius dei loquit̃. Miraris cur amicum dei honorandum audisti tribulari: inimicũ ṽo dei honoratũ: quem credebas flagellandũ. sicut dictum fuit tibi in alia diuina visiõe. Rñdeo tibi: verba mea: ⁊ spũaliter ⁊ corꝑaliter intelligi debẽt. Quid enĩ ẽ tribulatio mũdi nisi ꝑ̃patio q̃dã ⁊ eleuatõ ad coronã. Quid ṽo ꝓsꝑitas mũdi homĩ abutẽti gr̃a nisi descẽsus q̃dã ad ꝑditionẽ: Ergo tribulari in mundo: vera exaltatio est ad vitam ꝓsꝑerari ṽo in mundo homini iniusto: verus descensus est ad infernũ. ⁋ Ideo ad in

struendum patientiam tuaz in verbis dei.
dico tibi vnū exemplū. Quasi mater vna
esset habens duos filios: quoꝝ vnus natus
fuit in obscuro carcere: nihil sciens nec au-
diens nisi tenebras ⁊ lac matris. Alius ꝟo
natus fuit in tugurio paruo: habens cibū
humanū: requiē in lecto: seruitiū ab ancil-
la. Ei ꝟo qui in carcere natus fuit dixit ma
ter. O fili si volueris egredi a tenebris: ha-
bebis cibū delicatiorē: lectū molliorē ⁊ tuti
orem locum. Quod puer audiens egressus
est: qꝛ si mater promisisset sublimiora. s. vel
currentes equos vel domos eburneas aut
lataz familiā: nō credidisset: qꝛ nihil noue-
rat nisi tenebras: et lac maternū. Sic ⁊ de-
us q̄nqꝫ parua ꝓmittit in quibꝫ altiora in
telligit: vt homo ꝑ tp̄alia addiscat celestia
cogitare. B Alteri ꝟo filio dixit mater
O fili quid tibi vtilitatis est morari in isto
vili tugurio? Audi igit̄ ꝯsiliū meū ⁊ ꝓderit
tibi. Ego scio duas ciuitates. In prima est
habitantibꝫ gaudiū interminabile ⁊ indici
le: honorqꝫ sine fine. In scd̄a est exercitiuz
pugilum: vbi omnes qui pugnant fiunt re
ges: omnesqꝫ qui vincunt̄ vincunt. Nō pu-
er audiens ⁊ egrediens ad stadium: regres
sus dixit matri. Vidi inquit mirabilem lu
dum in stadio: alij ꝯsteruebant̄ ⁊ conculca
bant̄. Alij denudabant̄: et mortificabant̄:
attn̄ omnes tacebant omnes ludebāt: nul
lusqꝫ contra ꝯsternentes se leuauit caput
siue manū. ¶ Respōdit mater Ciuitas ista
quā vidisti nō est nisi suburbium ciuitatis
glorie. In isto eñ suburbio experiri vult do-
minus illos: qui fuerint apti intrare ciuita
tem glorie. Et q̄s viderit vigilantiores ad
certamina: hos in gloria sublimius corona
bit. Et ꝓpterea in ipso suburbio resident hi
qui ꝓbaturi sunt illos qui in gloria sūt co
ronandi. Qꝛ ꝟo vidisti ꝓstratos denudari:
verberari ⁊ tacere: hoc ideo est: qꝛ vestes no
stre maculate sunt ex tenebris tugurij nr̄i:
que vt subtilius mundent̄ opus est magno
certamīe ⁊ labore. C Rn̄dit puer gra-
ue est cōculcari ⁊ tacere: melius eñ iudico
redire ad tuguriū meū. Cui mater. Si in-
quit manseris in tugurio nr̄o: orient̄ ex te
nebris nostris ⁊ vetoribꝫ nostris vermes ⁊
serpentes quoꝝ auditu horrescit auditus
tuus: quorum morsu infrigidabitur om̄is
virtus tua: quorum cohabitatione malles
nō fuisse natus. Quod puer audiens ⁊ cor
porale bonum appetens: quod tamen ma
ter intellexit spiritualiter: fact⁹ est animo-
quior et quotidie incitabatur ad coronam
Sic facit ⁊ deus. Nam quandoqꝫ ꝓmittit
et tribuit temporalia: quandoqꝫ ꝓmittit

carnalia in quibus subintelligit spiritua-
lia. vt et animus per accepta munera inci-
tetur ad feruorem dei: ⁊ per intellectū spi-
ritualem humilietur: ne de seipso p̄sumat:
sicut fecit deus israeli. Primo namqꝫ pro-
misit ⁊ dedit eis temporalia: et cum eis fe-
cit etiam mirabilia: vt ꝑ talia erudirentur
ad inuisibilia et spiritualia. Deinde facta ī
eorum intellectu maiori deitatis cognitōe
cum prophetis deus loquebat̄ obscura ver
ba: et difficilia ad intelligendum: intermi-
scens quedam consolatoria ⁊ gaudiosa: q̄n
do scilicet promisit populo reditum ad pa
triam: pacem ꝑpetuam: omniaqꝫ ruinosa
edificanda. Que omnia ꝓmissa licet popu
lus carnalis intellexit et habere ea voluit
carnaliter: de⁹ tn̄ quedā carnaliter q̄dā ꝟo
sp̄ualiter adimplēda prescivit ⁊ prefiniuit
D Sed potes querere. Cur deus cui om
nes hore et momenta nota sunt: non pla-
ne et ad rectas horas predixit singula: aut
cur alia dixit: et alia notauit? Respondeo
tibi. Israel carnalis erat: ⁊ carnalia sola de
siderabat: nec inuisibilia nisi ꝑ visibilia pci
pere poterat. Ideo placuit deo multis mo
dis erudire populum suum: vt creduli pro
missionum dei coronarentur sublimius ꝓ
pter fidez: vt proficientes in bono feruerēt
amplius: vt desidiosi succenderent̄ ad deū
feruentius: vt transgredientes desisterent
peccare liberius: vt tribulati tolerarēt mi
serias suas patientius: vt laborantes subsi
sterent delectabilius: vt expectantes ꝑ ob-
scuram ꝓmissionem sublimius coronarent̄
Si eñ deus carnalibus sola spiritualia ꝓ
misisset omnes tepuissent ab amore celesti
um. Si ꝟo sola carnalia ꝓmisisset: que tūc
differentia fuisset hominū ⁊ iumento? Sed
pius ⁊ sapiens deus: vt homo moderate tā
q̄ꝫ moriturus: iuste gubernaret corpus su
um dedit ei corporalia: vt aūt appeteret ce
lestia ostendit beneficia ⁊ miracula celestia
vt ꝟo timeret peccare ostendit iudicia ter-
ribilia: et immissiones ꝑ angelos malos vt
etiam illuminator promissionum et dator
sapientie expectaretur ⁊ desiderarent̄: obscu
ra ⁊ dubia cum consolatorijs intermiscebā
tur. E Sic etiā adhuc hodierna die de
us ꝑ similitudines corꝑales indicat īdicia
spiritualia: ⁊ loquendo corꝑalez honorē in
telligit sp̄ualē: vt soli deo oē magisterium
tribuant̄. Quid eñ est honor mūdi nisi vēn
tus ⁊ labor ⁊ diminutio diuine cōsolatiōis
Quid ꝟo est tribulatio nisi p̄uatio ꝟtutis?
Ergo ꝓmittere iusto honorez mūdi: quid ē
nisi p̄uatio cōmodi sp̄ual? Promittere ꝟo
tribulatiōes mūdi: q̄d est nisi medicamētū

et antidotum magne infirmitatis: ¶ Propterea si ia verba dei multipliciter intelligi possunt: nec tñ ob hoc aliqua in deo mutabilitas est consideranda: sed sapiētia eius admiranda ⁊ formidanda. Nam sicut in prophetis multa dixi corporaliter: que ⁊ corporaliter pficiebant. Multa etiā dixi corporaliter: que spūaliter pficiebant vel intelligebant. Sic facio et nunc: ⁊ quando hec ptingunt causam eorum indicabo tibi.

Verba virginis ad filiam quō dyabolus astute frequenter ducit sub deuotōis pelle aliquando aliquos inter seruos dei: vt ipos perturbent: ⁊ quibus indulgentie largiunt: ⁊ quō dispositio ecclesie p anserē ⁊ deus p gallinam designant: ⁊ qui sunt digni vocari pulli dei. Capitulū XVI.

Mater loquit sponse

christi. A Cur collegistis istum cuius lingua magniloqua: vita ignota: mores mūdiales? Respondit illa: qz inquit credebant bonus: ⁊ ne cōsiderer: si homo lingue note despiceret. Veruntā si deo displicuisset pscirem: nō magis eum qz serpentem collegissem. ¶ Cui mater. Nec inquit voluntas tua bona: custodiuit ⁊ refrenauit linguā eius et cor: ne vos ad perturbationē cōmoueret. Dyabolus quippe astutus adduxit vobis lupū in vellere ouis: vt inueniret occasionē sollicitandi vos: ⁊ i vos garriedi. Respondit illa: nobis apparet q deuotus ⁊ penitens: ⁊ q visitat sanctos et dicit se velle abstinere a peccato. ¶ Respondit mater. Vbicunqz anser est eius penne, vtrū comedit caro an penne? Non ne penne abhomiābiles sunt stomacho: caro vo cibat ⁊ pfortat? Sic est spūalis dispositio ⁊ constitutio sancte ecclesie. Est enī quasi anser: in qua est corpus christi tanqz caro recentissima. Sacramēta sunt quasi interiora anseris: ale vo significatur virtutes ⁊ actus martyrū et pfessorū. Plume aūt notant charitatē ⁊ patientiā sanctorū. Sed penne significant indulgētias: quas sancti viri cōcesserunt ⁊ promeruerūt. Ergo ois qui venit ad indulgentias ea intentiōe vt a peccatis priorib absoluant: et tñ vt remaneat in priori viciosa consuetudine: hic qdē habz pēnas anseris: de quib nec cibant nec cōfortat aia. Sed solummodo si sumātur operantur ad refectiorē. B Qui vero eo aīo veniunt ad indulgentias: vt deinceps fugiant peccata: vt iniuste ablata restituant: vt lesis iniuste satisfaciāt: vt vnū obnliī cū turpi lucro nō acqrāt: vt ad vnū dīe viuere nō vellent nisi fm velle dei: vt in aduersitate ⁊ psperitate deo volūtatē suā submittant vt honores mūdi et amicicias eius fugiant: hic quidē talis habebit remissionē petōr: filiusqz est angelo dei i cōspectu dei. ¶ Ei vo qui gaudet de absolutiōe petōrū prior: nec tñ hz volūtatē relinquēdi priores vanitates ⁊ inordinatas mētis sue affectiōes: sz iniuste acquisita vult retinere: mundū in se et in suis diligere: de hūilitate erubescere: psuetudines prauas nō fugere. carnē suā a supfluis nō restringere: huic qdē valent penne. i. indulgentie: ad refectionē. i. ad obtinendū ptritionē ⁊ cōfessionē: qbus eycit petm ⁊ acqrit gra dei. ¶ Euolabitqz quasi pennis qbusdā de manu dyaboli in sinū dei. Si tñ ad hec obtinenda: psonaliter eū volūtate bona velit coopari. Respōdit illa. O mr miscdie ora p isto vt gratiā inueniat i pspectu filij tui. Cui illa: spiritussanctus inqt visitat eū: sz aliqd qsi petra iacet antē cor eius phibēs ne gratia dei ingrediat. C Deus quippe est qsi gallina calefaciēs oua: de quib fiūt viuētes pulli. Oia itaqz oua q subtus gallinā sunt: recipiunt calorē eius: nō aūt alia circūiacētia: nec mater frangit testā oui in q pullus pcipitur: sz ipse pullus rostro suo temptat frāgere: qd vidēs mater: illi pullo calidiorē locū pparat vbi subsistat. ¶ Sic deus oēs cū gratia sua visitat. Eos vo q sic cogitāt: nos inquiunt abstinere volumus a petō: ⁊ iqztū possumus conari volumus ad pfectionē: hos visitat spūssctūs frequentius vt pfectius possint. Qui vero omnem voluntatem suam cōmittūt deo: nolētes nec minima facere cōtra amorem dei: sed sequunt eos quos viderūt tendere ad pfectiora: ⁊ stant humiliū hominū psilio: reluctantes discrete motibus carnis sue: hos quasi gallina pullos subijcit sibi deus: faciēdo eis iugū suū leue: ⁊ psolādo eos in difficultatib suis. D Qui vo ppriā sequunt voluntatē: cogitantes modica bona que faciunt esse digna apud deū mercede: nec conant ad maiorem perfectionē: sz stant in his que mētē delectāt: excusantes fragilitatē suam exēplis aliorū: ⁊ leuigātes culpas suas peruersitatib aliorū: tales non sunt pulli dei: qz voluntatē nō habēt frāgere duriciam ⁊ vanitatē cordis sui. Sed si possent vellēt magis diu viuere: vt i peccato diu possent perseuerare. Non fecit sic ille bonus zacheus: nō sic magdalena. Sz qz in oib mēbris offenderant deū: oia mēbra dederūt ei ad satisfaciendū ei p offensis. Et qz ad mūdi honores ascēderūt mortaliter descēderūt in ctēptū hūiliter: qz difficile est deum ⁊ mundū simul diligere:

nisi fuerit sicut animal illud qd oculos ha-
bebat ante ꝛ retro:ꝛ talis quãtũcũqꝫ solli-
citus est tribulabit tñ. Qui aũt tales sunt
sicut huiusmodi zacheus ꝛ magdalena: tu
tiorem ptẽ elegerũt. Declaratio. ¶Hic
aduocatus ofgocie venit ad annũ iubileũ:
plus ex timore q̃ȝ amore d quo loquit xps
in roma. Ois qui euaserit piculũ aliqd ca-
uendũ est ne recidiuet in priora. Nam nau
te etiã in portu nimiũ cõfidentes pichtan
tur. Ideo iste caueat sibi ne veniat ad prio
rem statuz officij sui. Alioquin nisi cauerit
amittet desiderabilia. Cõgregata venient
ad extraneos. Filij nõ recipiẽt hereditatez
et ipse nõ sine dolore apud alienos moriet
Hic rediens factus est iterũ exactor et om
nia ita euenerunt.

Informatio optima sancte Agnetis ad
filiam: ad bene ꝛ laudabiliter viuendum: et
ad malam vitam ꝛ deo ingratam precauẽ-
dum. In q̃ fortitudo ꝛ patiẽtia pcurrũ p q̃
tuor ꝟo rotas designant iste quatuor ꝟtu
tes. s. pfecte oia relinquere pter deũ: hũli
tas: deũ sapiẽter diligere: carneqꝫ discrete
refrenare: ꝛ ponũt quedã alia de religiosis
Capitulum XVII.

Gnes loquit sponse

a christi. A Vidisti inquit dñaz
supbã in curru supbie hodie. Cui
sponsa respondit. Vidi inquit ꝛ tabescebã
qꝛ caro ꝛ sanguis: puluis ꝛ stercus se ibi lau
dari querit: vbi merito debet se humiliare.
Quid enim est talis ostẽtatio nisi prodiga
donoꝝ dei cõsumptio: vulgi admiratio: in
stoꝝ tribulatio: paupeꝝ desolãtio: dei puo
catio: sup̃bus obliuio: iudicij futuri grau-
or vindicatio: ꝛ dispendiũ animarum: Re
spondit agnes. Gaude filia: qꝛ a talibꝫ ere-
pta es: ppterea ꝛ describere tibi currũ quẽ-
dã volo: i q̃ te secure poteris reclinare. Cur
rus itaqꝫ in quo sedere debes est fortitudo
ꝛ patientia in tribulatiõibꝫ. Cũ em̃ hõ car-
nẽ refrenare cepit: ꝛ totã volũtatẽ suã deo
cõmittere: aut sollicitat mẽtẽ supbia: que
hoĩem eleuat a se et supra se: quasi sit sit
deo ꝛ hoibꝫ iustis: aut certe frangit eũ im-
patiẽtia ꝛ indiscretio: vt vel redeat ad soli-
ta: vel deficiat in viribus vt inept⁹ sit in la
bore dei. Propterea est op⁹ patiẽtia discre-
ta: vt nec impatiens retrocedat: nec indi-
screte pseneret: sed viribꝫ ꝛ tpibꝫ se ꝯformet
B Prima ꝟo rota curr⁹ isti⁹: est volũtas
pfecta relinquendi oĩa pter deũ: nilqꝫ desi
derare nisi deũ. Nã sunt multi q̃ tpalia re
linquũt eo fine vt aduersitatibꝫ careãt: ꝛ tñ
nihil eis desit ad vtilitatẽ ꝛ voluptatẽ: quo

rum rota nõ est bene ductilis ꝛ versatilis.
Qui cũ pungit paupertas desiderãt sufficiẽ-
tiã: cũ grauat aduersitas requirũt psperã
cũ tẽptat eos delectõ murmurãt de dispo-
sitione diuina: ꝛ affectant honores. Cũ pre
cipiunt ꝯtraria q̃rũt ꝓprias libertates. Er
go illa volũtas ẽ deo placita: q̃ nihil de suo
hře desiderat: nec in psꝑitate nec in aduer
sitate. ¶Scđa rota est hũilitas q̃ hõ repu
tat se ad oia bona indignũ ponẽs añ oclos
suos oĩ hora pctã sua: reũ se existimãdo in
ꝯspectu dei. ¶Tercia rota est diligere deuz
sapienter: Ille plane sapienter diligit: q̃ se
ipm circũspiciẽdo odit vicia sua: q̃ ꝯtristat
de pctis ꝓximoꝝ ꝛ parentum suoꝝ: letat ꝟo
de spũali coꝝ pfectu ad deũ: q̃ amicũ suũ
nõ optat viuere ad vtile ꝛ cõmodũ suũ pro
prium: sed vt deo seruiat: timetqꝫ ei pl⁹ de
mũdano pcessu ne offendat deũ. Talis er-
go est sapiens dilectio: odiẽdo vicia ꝛ nõ fo
uendo pter fauorẽ ꝛ honorẽ: eosqꝫ plus di
ligendo quos in amore dei viderit feruẽti-
ores. C Quarta ꝟo rota est refrenatõ
discreta carnis. Quicũqꝫ enĩ est in cõiugio
ꝛ cogitat sic. Ecce inq̃t trahit me caro inor
dinate. Si vixero ꝟm carnem: scio pro cer-
tissimo: quia irascit conditor carnis: q̃ pla-
gare potest ꝛ infirmare: q̃ occidet ꝛ iudica
bit. Ideo ob amorem ꝛ timorẽ dei: refrena
re volo beniuole carnem meã: viuere modo
debito et ordinato ad honorẽ dei. Quicũqꝫ
taliter cogitat petẽs adiutoriũ dei: eius ro
ta accepta erit deo. Si ꝟo religiosus est ꝛ
cogitat sic. Ecce trahit me caro ad delicio-
sa: offert etiam se locus tempus: ꝛ bona et
etas ad delectandum: attamen adiutorio
dei nolo peccare: pter professionẽ sanctaz
et momentaneum delectationis bonũ: ma
gnum quippe est qd voui deo: paup ingres
sus sum: pauperior egrediar. Iudicium de
cunctis sum facturus: ideo ne offendã deũ
meũ: ne scandalisem pximũ meũ: ne meip-
sum faciam piurum abstinere volo. Talis
abstinẽtia digna est mercede magna. D
Si ꝟo aliquis est in honore ꝛ delicijs ꝛ co-
gitat sic. Ecce ego abundo in omnibus et
pauper deficit: et tamen vnus deus est om
niũ: q̃d pmerui ego: ꝛ q̃d demeruit ille: q̃d
ꝟo est caro nisi cibus vermiũ: Quid ꝟo tot
delitie nisi nausee ꝛ occasio infirmitatis: p-
ditio temporis ꝛ peccati incentiuum: Ꝟo
refrenabo carnem meã ne in ea vermes la-
sciuiant: ne grauius iudicium subeam: ne
tempus penitentie inaniter expendã: et si
forte caro male educata non poterit facili
ter flecti ad grossiora vt paup: subtrahã ta
mẽ ei paulatiue delicatiora aliqua sine qui

bus bene potest subsistere: vt necessitatem habeat nō superfluitatē. Quicunqꝫ ergo sic cogitat et faciendo conatur q̄ntum potest: hic et cōfessor et martyr vocari potest: quia martyrij genus est delicias habere et delicijs non vti. In honore eē et honorē contemnere. Magnum esse apud hoīes: et minima sentire de seipso. Itaqꝫ talis rota multū placet deo. Ecce filia currū figuraui tibi: cuius auriga angelus tuus est. Si tū frenū eius et iugū a collo tuo nō excusseris. i. si inspirationes eius salubres nō dimiseris. sensus tuos et cor tuū ad inania et scurrilia relaxādo. E

Nunc etiam currū in quo domina illa sedebat: dicere tibi volo. Currus plane impatientia eius est. s. contra deū et contra proximū et contra seipsaꝫ. Contra deū iudicando occulta iudicia eius: quia nō prosperatur ad votū. Maliguādo contra proximū: quia nō cōsequitur bona eius. Impaticus quoqꝫ in seipsam est: occulta cordis sui impatienter ostendendo. Huius currus rota prima est superbia: perfercudo se alijs et alios iudicādo: cōtemnēdo humiles et honores ambiendo. ¶ Secūda rota est inobedientia preceptoꝝ dei: que inducit in cor eius excusationē infirmitatis sue: leuigationeꝫ culpe sue. presumptioneꝫ cordis maliciequꝫ defensionē. Tercia rota est cupiditatis mūdialiū que inducit ei prodigalitatē in expendēdo que habet: negligentiā et obliuionē sui et futuroꝝ: anxietatē cordis: tepiditatē ad amorem dei. ¶ Quarta rota est superbius amor: per quē excludit a se dei sui reuerentiā et timorem: finēqꝫ suū et iudiciū nō attendit. Huius currus auriga est dyabolus: qui eaꝫ ad oīa que ipse miserit in cor eius facit hylarem et audacem. ¶ Duo vero equi qui trahunt currum: spes est longe vite et volūtas peccandi vsqꝫ in finē. Frenū vero pudor confessionis est. Quidē pudor sic per spem longe vite et voluntatē perseuerandi in peccatō: trahit aīm a recto tramite et in peccatō sic onerat: quod nec terrore: nec pudore nec ammonitione surgere pōt: Sed cū stare firmiter se credit: nisi iuuante gratia dei: descēdet in profundū. Additō

¶ Item loquitur christus de eadē dn̄a dicēs. Hec est virga que linguā habet meretriciam. Fel draconū in corde: venenū amarissimū in carne. Ideo oūa eius erunt venenosa. Felices erūt qui nō exprientur onus eoꝝ.

Verba laudis filie ad virginem gloriosam: et responsio grata virginis ad filiam in qua filie per virginem gratie plurime de se et apl'oꝝ et sanctorum conceduntur et multa alia bona.

Capitulum XVIII

O Dulcis maria inquit sponsa. A Bn̄dicta sis tu eterna benedictiōe: quia virgo ante partū: virgo post partū: virgo cū sponso: virgo etiā indubitata dubitāte sponso. Propterea benedicta sis tu quia mater et virgo: quia sola deo charissima: quia pre angelis oībus purissima: quia sola cū apl'is fide plenissima. quia sola dolore cordis amarissima: quia pre confessoribus abstinentia clarissima. quia pre virginibus oībus excellentissima continentia et castitate. Ideo benedicant te omnia superiora et inferiora: quia per te deus creator factus est hō. Per te iustus inuenit gratiaꝫ: peccator indulgentiam: mortuus vitaꝫ: exul redijt ad patriam suam. ¶ Rn̄dit virgo. Scriptum est quia petro reddēte testimoniū filio meo quod eēt filius dei: rn̄sum est ei. Beatus es symō quia caro et sanguis nō reuelauit tibi. Sic dico ego nunc: hanc salutationē nō reuelauit tibi carnalis anima tua: sed ille qui erat sine principio et sine fine. Propterea tu esto humilis: ego ero tibi misericors. Iohānes baptista vt promisit erit tibi dulcis. Petrus vero erit tibi mitis: paulus aūt fortis quasi gigas. Tūc quia iohānes dicturus est tibi filia sede i genu. Petrus vero dicet: o filia: apios et cibabo te cibo dulcedinis. Paulus vero induet te et armabit te armis charitatis. Ego vero que mater sum pn̄tabo te filio meo. B

Verumtn̄ filia ista potes etiam intelligere spūaliter. Nā in iohāne qui interpretatur grā dei: notatur obedientia vera: ipse quippe fuit et est dulcis. Iohānes dulcis parentibus propter mirabilē grām: dulcis hoībus propter singularē predicationē: dulcis deo propter vite sanctitatē et obediētiā. Obediuit deniqꝫ in iuuentute: obediuit in prosperis et aduersis: obediuit et humiliter stetit cū honorari posset: obediuit et ī morte. Ergo obedientia dicit sede in genu. i. descēde ad humilia et habebis sublimia: relique amara et obtinebis dulcia. Relinque propriam voluntatē: si vis eē paruula. Contemne terrena et eris celestis. Contemne superflua: et habebis abūdantiam spiritualem. ¶ In petro vero notatur fides sancte ecclesie. Sicut eīm petrus stabilis permansit vsqꝫ in finem: sic et fides sancte ecclesie sine fine stabilis permanebit. Ergo petrus id est fides sancta dicit: aperi os et habebis cibū optimū. i. aperi intellectum anime tue: et in sancta ecclesia inuenies cibum dulcissimum. id est ipsum corpus dominicum in sacramento altaris: nouam quoqꝫ legē et veterē explanatiōes doctoꝝ: patientiā martyꝝ; humilitatē confessoꝝ: virginū ca-

stimoniam:omniumq₃ virtutū fundamentū. Itaq₃ fidē sanctā quere in ecclesia sancti petri:quesitāq₃ memoriter retine z operib₉ consumma. C In paulo vō notatur patientia. Ipse em̄ fuit feruēs contra impugnantes fidem sanctam:gaudēs ī tribulationibus:longanimis in spe:patiēs in infirmitatib₉:compassiuus cū dolētib₉:humilis ī virtutib₉:hospitalis ī paupes: misericors ad peccantes:magister z doctor omniū:pseuerans vsq₃ ad finem in dei charitate. Ergo paulus id est patiētia armabit te armis virtutū:q₂ patientia vera fundata est z roborata exemplis z patiētia christi z sanctoꝝ eius:accendit charitatē dei in corde:succendit animū ad agenda fortia: reddit hoīem humilē:mitē:misericordē:feruētem ad celestia:sollicitū supius:pseuerantem in inceptis. Itaq₃ omnē hoīem quem obedientia nutrit in genu humilitatis: fides cibat cibo dulcedinis: patientia vestit armis virtutū. Hūc ego mater misc̄die introduco ad filium meū:qui eum coronabit corona dulcedinis sue. In ipso em̄ est fortitudo inexcogitabilis:sapiā incōparabilis. virtuositas indicibilis:charitas ammirabilis. Ideo z nullus rapiet eū de manu sua. ¶ Veruntā filia q̄uis tibi loquor: ꝑ te tn̄ omnes intelligo:qui fidez sanctaz sequunt̄ opibus charitatis. Sicut em̄ in vno homine israel omnes israelite intelligebant̄: sic ꝑ te omnes veri fideles intelligunt̄.

Verba filie ad dominaz de virtute z laude sue pulcritudinis:z de responsione virginis sui laudē ꝯfirmātis : z q̄liter fil⁹ virginē matrem cōpat aurifabro. Ca. XIX

Dulcis maria pulcritudo noua: pulcritudo clarissima.

o

A Veni in adiutoriū mihi tu: vt deformitas mea depuret̄:charitasq₃ accendat̄. ¶ Tria em̄ dat pulcritudo tua capiti. Purgat primo memoriā: vt verba dei suauiter ingrediant̄. Scdō vt audita delectabiliter teneant̄. Tercio vt ad ꝓximum ardēter diffundāt̄. ¶ Tria etiā pulcritudo tua prestat cordi. Primo aufert oī⁹ durissimū accidie: si tua cōsideret̄ charitas z humilitas. Secūdo dat ocul' lacrimas: si tua attendit̄ paupertas z patientia. Tercio dat cordi internū feruorē dulcedinis: si sinceriter recolit̄ memoria tue pietatis. Vere domina tu es pulcritudo p̄ciosissima:pulcritudo desiderantissima: q₂ infirmis data es in auxiliū:tribulatis in solatiū:oīb₉ in mediatricē. Ergo omnes q̄ audierūt te nascituram:z qui sciunt te iā natam bene clamare possunt. Veni pulcritudo clarissima: z illumina tenebras nostras. Veni pulcritudo preciosissima:z aufer obprobriū nostrum. Veni pulcritudo suauissima:z mitiga amaritudinē nr̄am. Veni pulcritudo potentissima z dissolue captiuitatē nostram. Veni pulcritudo honestissima z dele feditatē nostrā. Ergo benedicta z venerabilis sit talis et tanta pulcritudo: quā omnes videre optabant p̄triarche: de qua omnes cecinerūt ꝓphete: de qua oīs electi gaudent. B Respondit mater. Benedictus sit de⁹ pulcritudo mea: qui dedit tibi talia verba loq̄. Propterea dico tibi: q̄ pulcritudo antiq̄ssima eternis z pulcerrima: q̄ fecit z creauit me: cōfortabit te. Pulcritudo vetustissima z noua innouās omnia: q̄ fuit in me z p̄cessit de me: docebit te mirabilia. Pulcritudo desiderantissima delectās z letificans oīa. inflammabit aīam tuā sua charitate. Propterea cōfide in deo. Cū em̄ pulcritudo celestis apparuerit: oīs pulcritudo terrena confundet̄: z reputabit̄ quasi stercus. ¶ Deinde ait filius dei ad matrē. O benedicta mater: tu es sic' aurifabro: qui p̄parat op⁹ pulcrū. Omnes q̄ viderint opus ꝯgratulant̄: z tunc vel lapides p̄ciosos aut aurum offerunt vt opus pficiat̄. Sic tu dilecta mater oīm conāti surgere ad deū tribuis auxiliū z neminē relinquis vacuū a ꝯsolatiōe tua. Propterea bene vocari poterꝫ sanguis cordis dei. Sicut em̄ sanguine viuificant̄ z roborant̄ oīa mēbra corporis: sic ꝑ te oēs viuificant̄ a pctō z fructuosiores fiūt ad deū.

Informatio sancte agnetis ad filiam de nō retrocedendo:z de non plus debito p̄cedendo z de mō tenendo in abstinentijs incipiendis vel inceptis:z que cōtinentia sit deo acceptabilis. Capitulū XX

Agnes loquit̄. Filia

a

A sta stabilis z nō retrocedas q₂ serpens mordēs iacet añ talos. Nec etiā pl⁹ debito p̄cedas: q₂ cuspis lācee acute ante te stat: a qua si plus iusto p̄cesseris vulneraberis. Quid vō est retrocedere: nisi penitere in tentationib₉ assumpsisse austeriora: z salubria: z velle ad ꝯsuetam dire delectari mente in sordidis cogitationib₉. Talia si mēti placēt oīa obscurant bona paulatīq₃ retrahunt ab oī bono. ¶ Nec etiā debes plus debito p̄cedere. i. vltra vires te affligere: aut alios sup naturā tuam in bonis opib₉ imitari: q₂ ab eterno disposuit deus: opib₉ charitatis z hūilitatis aperiri pctōrib₉ celū: seruata in oīb₉ mensura et discretiōe. Nūc aūt dyabolus inuidus suis

det homini imperfecto supra vires ieiunare pmittere incōsueta ꝛ iportabilia: velle imitari pfectiora: nō cōsideratis viribꝫ suis et infirmitatibꝫ suis. vt deficiente robore: vel homo cōtinuet male incepta ꝑpter ruborē hoīm plus q̄ꝫ ꝑpter deum: vel deficiat citꝰ ꝑpter indiscretionē ꝛ infirmitatē. B
Propterea mensura teipam in teipa: id ē ſm fortitudinem ꝛ debilitatē tuam: qꝛ alij sunt a natura fortiores: alij debiliores: alij gratia dei feruētiores: alij cōsuetudine bona alacriores. Ideo ſm ꝯsiliū timentiū deum guberna vitā tuā: ne aut p incōsiderationē mordeat te serpens: aut cuspis gladij venenosi. i. suggestio diaboli venenosissima deludat mentē tuā: q̄ vel videri velis qd nō es: aut eē appetas qd est supra vires et virtutē tuā. ¶ Nā sunt quidaꝫ q̇ meritis suis obtinere credūt celū: quibꝫ deꝰ parcit a dyaboli temptationibꝫ ex occulta dispensatione sua. Alij sūt q̇ opibꝫ suis satisfacere deo putant p excessibus suis: quoꝝ oīm error oīno damnabilis est. Quia etiā si quilibet homo centies corpus suū occideret nō posset deo vnū p mille respondere: qꝛ ipe dat posse et velle ipse tpa ꝛ sanitatē: ipse replet in bonis desideriū. Ipse dat diuitias ꝛ gloriā ipse est q̇ mortificat ꝛ viuificat: exaltat et humiliat: ꝛ omnia sunt in manu eius. Ido illi soli oīs honor exhibēdus est: ꝛ nulla merita boīm alicuꝰ reputatiōis sunt apud deum. C Qꝛ vō mirabaris de dn̄a q̄ ad indulgentias veniēs corrupta est. Rn̄dio tibi. Sunt quedā mulieres q̇ ꝯtinētiā habēt sed nō diligunt: quibꝫ nec delectatio magna est nec temptatio violēta: q̇bꝫ si nuptie honorande pberent̄ suscipent quideꝫ: ſꝫ qꝛ nō offerunt̄ magna: dedignant̄ parua. Et ideo ex ꝯtinentia aliquando orit̄ supbia et presumptio: ꝑpter quā ꝯtingit ex pmissiōe diuina cadere sicut iā audisti. Si vō aliqua talis esset intentionis: q nec ꝑpter totum mūdū si ei preberet̄ vellet semel maculari: impossibile est talē relinqui ad turpia. Veruntn̄ si deus pmitteret ex occulta iusticia sua talem cadere: plus fieret ei ad coronam q̄ꝫ ad petm̄: dūmodo eēt ꝯtra eius volūtatē. D Propterea pcerto scito qꝛ deus est quasi aqla: q̄ ab alto ꝓspicit infima: q̄ si aliqua viderit ascēdere de terra: statim q̄si funda deijcit illa. Si vō aliquid venenosuꝫ ꝓspicit contrariū sibi: quasi sagitta transuerberat. Si aūt distillat aliq̇d immundū de superioribus supra ipaꝫ quasi anser fortiter excutit a se ꝛ elongat. Sic etiā facit deus: si viderit corda hoīm ex fragilitate carnis vel temptationibus dyaboli ꝯtra voluntatem spūs erigere se contra deū: statim q̄si funda p inspirationē cōpunctionis ꝛ penitentie illud adnihilat: ꝛ facit hoīem redire ad deū ꝛ ad seipm. Si vō venenū cupiditatis carnis vel diuitiarum intrauerit cor mox deus transuerberat mētē sagitta charitatis sue: ne hō pseuerās in pctō a deo separet̄. Qꝛ si aliq̇d immūdū supbie vel lutū luxurie sedauerit aīm: mox quasi anser per fidei ꝛ spei ꝯstantiā deijcit. Ne vel animus obduret̄ in vicijs: aut aīa iuncta deo dānabiliter maculet̄. Propterea filia in omnibus affectiōibus tuis ꝛ opibus ꝯsidera misericordiam ꝛ iusticiā dei: ꝛ sp attēde finē.

Verba sponse ad deū de eiꝰ virtute ꝛ magnificentia: ꝛ rn̄sio virginis ad filiā ipsam ꝯfortās: ꝛ qualiter boni ꝛ serui dei nō debēt cessare a p̄dicatiōe ꝛ monitiōne gentiū siue ꝯuertāt̄ siue nō: qd ꝓbat p exēplū. XXI.

Benedictus sis tu deꝰ
b meus qui es trinus ꝛ vnus: trinus in psona: vnū in natura. A
Tu es ipsa bonitas ꝛ ipsa sapiā: tu ipa pulcritudo ꝛ ptās: tu ipsa iusticia et veritas: p quā sunt oīa: viuūt ꝛ subsistūt. Tu vō siīs es flori crescenti singulariter in campo: de quo oēs appropinquantes flori: obtinēt suauitatē in gustu: ꝛ alleuiationē in cerebro: delectationē in visu: fortitudinē in reliqs mēbris. Sic oēs appropinquantes tibi fiunt pulciores relinquendo petm̄. Fiūt sapientiores sequendo volūtatē tuā ꝛ nō carnis. Fiunt iustiores sequēdo vtilitatē aīe ꝛ honorē dei. Propterea piissime deꝰ: da mihi id amare qd te delectat: tēptationibꝫ viriliter resistere: mundana oīa ꝯtemnere: ꝛ te iugiter in memoria mea retinere. ¶ Respondit mater. hāc salutationē pmeruit tibi ille bonus hieronymus: q̇ recessit de falsa sapiā ꝛ inuenit sapientiam verā: q̇ ꝯtempsit honorē terrenū ꝛ lucratus est ipm deū. Felix talis hieronymꝰ: felices q̇ eiꝰ imitantur doctrinā ꝛ vitā: qui fuit amator viduarū: speculū ꝓficientiū: doctorq̄ꝫ totius veritatis ꝛ puritatis. B Sed dic filia: q̇d ē qd te sollicitat i corde tuo? Et illa: occurrit inq̇t cogitatō dicēs: si bona es sufficit tibi bonitas tua: q̇d ad te indicare ꝛ puocare alios: docereq̄ꝫ meliores: qd nec tui ordis ē nec statꝰ. Ex q̄ cogitatiōe ita obdurat̄ animꝰ q ꝛ suipiꝰ obliuiscit̄: totusq̄ꝫ refrigescit a charitate dei. ¶ Rn̄dit mater. Hec cogitatō mltos etiā pfectos retrahit a deo: nā dyabolꝰ impedit bonos ne loquant̄ malis: ne forte compungerent̄. Impedit etiaꝫ ne loquant̄ bonis: ne forte eleuarentur ad al-

Sapia hiero

tiorem locum: qꝛ boni audita doctrina bonorum eleuant ad altiora merita ꝛ loca: sic eunuchus ille legens esayam: venisset quidē ad minorē penam inferni. Sed occurit philippus ꝛ docēs eū cōpendiū ad celū: eleuauit eū ad felicem locū. Sic etiā petrus mittebat ad cornelium: si cornelius prius fuisset mortuus: venisset quidē ꝑpter fidē ad refrigerium: sed aduenit petrus ꝛ ꝓiecit eū ad portam vite. Similiter etiā paulus venit ad dyonisium: ꝛ duxit eū ad beatā remuneratōnē. ¶ Ergo amici dei nō debent attediari i seruitio dei: sed laborare vt homo malus fiet melior: ꝛ hō bonus veniat ad ꝑfectiora. C Nā quicūqꝫ volūtatē hēret sibilandi i aures omniū transeūtiū: ꝙ iesus xp̄s eēt vere dei filius: ꝛ faciēdo conaret quātū posset ad aliorū ꝯuersionē: licet nulli vel pauci ꝯuerterētur: nihilominus eādē mercedē obtineret: ac si oēs ꝯuerterent. Sicut ꝑ exemplū dico tibi. Si duo mercenarij ex ꝓcepto dn̄i foderent montem durissimū: ꝛ alius inueniret aurū electum: alius ꝓ nihil. Isti ꝑpter laborē ꝛ volūtatez digni equali essent mercede. Sicut paulus qui plures ꝯuertit q̄ alij apl̄i q̄ pauciores ꝯuertebāt omnes tamen vnius erant volūtatis: sꝫ dispensatio diuina occulta est. Propterea nō est cessandū: q̄uis vel pauci vel nulli recipiant ꝟba dei. Quia sicut spina ꝯseruat rosam ꝛ asinus transfert dn̄m suū: sic dyabolus spina pctī ꝑ tribulationes ꝓficit electis tanq̄ rosis: ne ꝑ ꝓsumptionez cordis dissoluant maniter: ꝛ quasi asinus pro̊ducit eos ad dei consolationem ꝛ maiorē remunerationem.

Qualiter modernis tpībꝫ hoīum malicia ꝓcedit dyaboli astutiaz. Et qualiter hoīes nunc ꝓmptiores sunt ad peccandū q̄ dyabolus ad tēptandū: ꝛ de sententia ꝯtra tales illata: ꝛ qualiter dei amici i ꝓdicādo debēt laborare viriliter: ꝛ celeriter ꝛ de scie infusione in suos amicos. Cap. XXII.

Filius loquit. Si turbari possem merito nūc dicere possem: penitet me fecisse hoīez Nā homo mō est sicut aīal qd̄ sponte currit in retia: quātūcūqꝫ eīn inclamat: nihilominus sequit sue voluntatis appetitum Nec iā oīno imputandū est dyabolo ꝙ violenter trahit hoīem: īmo hō ipe ꝓuenit maliciā eius. Sicut canes venatici qui primo ducunt copulis: inde tandē assueti cape et deuorare aīalia: etiā in accelerando ad ꝓdā ꝓueniūt ductorē. Sic iā homo assuetus et fascinatus in peccato: ꝓmptior est ad peccandum: q̄ dyabolus ad temptandū. Nec mirum est: diu eīn est ꝙ sedes apostolica caput mundi: placauit deum sanctitate vite ꝛ exemplo suo sicut primitus faciebat: ꝛ iō reliqua membra facta sūt debilia ꝛ languida. Nec considerat cur deus diues: factus est egenus ꝛ pauꝑ: scꝫ vt peritura cōtemnenda doceret: ꝛ celestia amanda. Sꝫ ꝙ homo pauꝑ natura: diues factus est falsis diuitiis: hoc omnes imitari appetūt: paucique inueniunt alij qui non imitent. B Ideo veniet arator a potentissimo: exaciatus a sapientissimo: qui nō querit terras et pulcritudinē corpoꝝ: non veret fortitudinē fortium: nec timet minas principum: sed nec accipit ꝑsonas hoīm: qui seminabit carnes hominū ꝛ diruet domos spūuz: qui corpa tradet vermibꝫ: animasqꝫ tradet illis quibꝫ seruierunt. ¶ Ideo amici mei ad quos te mittā laborent viriliter ꝛ celeriter: qꝛ non erit istud quod dico in nouissimis diebus vt dixi ꝑius: sꝫ in diebꝫ istis. Et multoꝝ iā viuentiū etiā hoc videbūt oculi: vt īpleat qd̄ scriptū ē. Fiāt vxores eoꝝ vidue: ꝛ filij sine patribus: oēqꝫ desiderabile hoīm auferet. ¶ Verūtn̄ q̄cūqꝫ ad me cū hūilitate veniūt hos ego misericors deus suscipio. Qui ꝓ fructū iusticie opibꝫ impleuerit: his ego dabo meipm̄: qꝛ iustū est vt domus purget in qua rex ingressurus est: vitrū mūdet vt clarescat potus: grauū fortiter cōterat vt ab arista sepet: illudqꝫ qd̄ in formella claudit vehementer premat: donec formelle similitudo obtineat. Attn̄ sic post hyemē venit estas sic ego post tribulationē dabo cōsolatōnē: his. s. q̄ cupiunt eē ꝑuuli ꝛ q̄ celestia ꝓponderant plus q̄ terrena. Verūtn̄ sic hō nō nascit et morit vno eodemqꝫ tēpe: sic oīa tpībꝫ suis nunc implebunt. C Scito etiā ꝙ cuz aliqbꝫ volo facere iuxta ꝓuerbiū cōe. Percute eum in collo ꝛ curret: ꝛ tribulatio accelerare cogit. Cū alijs faciam sicut scribit Apri os tuū ꝛ implebo illud. Ad tercios ꝓo dicā ꝯsolando ꝛ inspirando. Venite ydiote et simplices ꝛ dabo vobis os ꝛ sapientiā: quibus linguosi nō poterūt repugnare. Sic feci iā diebus istis: implens simplices sapientia mea ꝛ resistūt doctis. Euulsi magniloquos ꝛ potētes: ꝛ subito decesserūt. Nec mirū ꝓcepi eīn sapiētibꝫ vt ꝓciderēt linguas serpentiū sic audisti: ꝛ noluerūt. Nec mirū q̄ fuit ꝟgo cōitatis voluit extinguere ora vt ignē extingueret cupiditatꝫ succēsū i cordibꝫ filioꝝ vt monui: iō ego tpe felicitatis eorū succidi eos: ꝛ ꝓcidi linguas eoꝝ.

Verba iohannis euangeliste ad ꝟginez gloriosam de quodā mero ꝛ iniquo ypocrita: ꝛ r̄nsio ꝟginis qualiter talis sit ꝯstitutus.

et de dyaboli illusionib ad ipsum: et quō
et septem signa spūa bonus cognoscit et
et totidem malignus spūs dinoscit.

Cap. XXIII.

Iohannes euangeli

i sta dixit matri dei. A Audi tu
virgo et mr̄ vnius filij nō plurium
Mater vnigeniti filij dei: p̄salmatoris ꝛ re
demptoris oīm. Audi nūquā sicut et audia
quantū iste delusus ē a dyabolo: quantū la
borat vt obtineat ipossibile: quantū infor-
matus est et quātis rebus a spū mendacij
quantū etiaz elongat se a deo in spē onina
et corde leonino. Ego docui q tres sunt q
testimoniū dant in celo ꝛ in terra: pater et
filius et spūssanctus. Isti vero testimoniū
phibet spūs malignus: q totus factus est
filatorie sanctus: quem pater nō fortificat
potentia sua: filius nō visitat sapiētia sua
Spūssanctus non inflāmat charitate sua
Nec mirū: aspirat eñ ad potentiā contra
potentiā patris: vult esse sapiēs contra sa
pientiaz filij: hz inflammatiōem sed aliter
q̄z sicut inflāmat spūssanctus. Ideo roga
filium tuū: vt aut citius subtrahat ne per
dat p̄lea: aut humiliet celerius p errato
B Rn̄dit mater. Audi tu ꝟgo sed tū vi-
rilis nō feminea p̄sona. Tu es quē deo pla
cuit vocare cū leuissima morte de mundo
ppinquius mihi. Ego eī quasi obdormiui
in sepatione aīe et corpis: et euigilaui in
gaudio ppetuo. Nec mirū. Ego quippe p̄
ceteris amarius in morte filij mei dolui et
ideo placuit deo me de mūdo cū morte le-
uissima separe. Tu ꝟo inter apl'os vicinius
mihi appropinquasti: maioraq̄z signa dile
ctionis expertus ca p̄ realijs: ꝛ amarior tibi
passio filij mei facta est quā pre ceteris cla-
rius aspexisti: ꝛ qz pre ceteris fratrib tuis
longius vixisti: quasi in ipsoz oīm martir
fuisti. Ideo placuit deo vocare te de mūdo
morte leuissima post me: qz virgo virgini
fuit cōmendata. Ideo fiet quod petisti et
non plongabit. C Arrū filie mee osten
dere volo: quō iste de quo loq̄mur est cōsti
tutus. Ipse quippe est q̄si fuus monetarij
id est dyaboli: qui ꝯflat et pcutit monetam
suam id est ferme[n]tē sibi: suggestionib et
temptationib suis donec pficiat eum ad
velle suū. Cumq̄z voluntatē hoīs corrupit:
et ad delectatiōes carnis et amorē mundi
inclinauerit: mox quasi formā ꝛ supscripti
onem eī impmit: quia tūc ex signis exteri-
oribus satis apparet quē diligit toto corde
Qū vero hō ope explet affectū mentis sue
ꝛ plus implicare se vult mūdo q̄z status su
ma requirit: plaq̄z faceret et vellet si pos
set: tūc pfecta moneta dyaboli comprobat
C Veruntū scito q alia est moneta dei: et
alia moneta dyaboli. Moneta dei ē aurea
id est fulgēs: ductilis et p̄ciosa. Sic omis
aīa que hz impssionē dei: est fulgēs diuina
charitate: ductilis patiā: p̄ciosa boni opis
ꝯsumatōe. C Ergo aīa bona ꝯflat virtute
dei: et probat multis tēptationib: p quas
aīa cōsiderans origīnē et defectuositates
suas: deiq̄z circa se pietatē et patiam: tāto
fit p̄ciosior deo: quāto hūilior et patiētior
et sui sollicitior inuenit. D Moneta ꝟo
dyaboli est cuprea et plūbea. Cuprea: qz hz
silitudinē auri: hz duriciā: habet flexibilita
tem sz non sicut auz. Sic aīa iniusti: videt
quippe sibi esse iusta: oēs diiudicat: oibus
sua pfert. Inflexibilis ē ad opa hūilitatis
mollia in suis opibus: difficilis ad reuocā-
dum a suis conceptib mirabilis mūdo cō
temptibil deo. Est q̄z moneta dyaboli plū-
bea: qz deformis: qz mollis et flexibilis: qz
pōderosa. Sic aīa iniusti deformis ē in vo
luptuosis affectōibus: onerosa in cupidita
te mūdi: flexibilis q̄si arūdo ad quecunq̄z
dyabolus inspirat mēti: ymo q̄nq̄z facilior
ad faciendū q̄z dyabolus ad temptandū.
Sic etiā iste fuus monetarij ē dispositus:
qui attediat stare in obseruātijs regulari
bus sicut voucrat: cogitauit vias quib ho
minib placeret p simulatā scītatē ad lau
tius nutriendā carnē suam. Et mox dyabo
lus imisit mēti sue quedā mēdacia noctur
nalia: quib delusus credebat ipossibilia q
nō eueniēt sed vita eius abbreuiabit et ho
norē quē cupit non ꝯsequet. E Verun-
tū vbicunq̄z aliqua noua moneta inuenit:
mittēda est ad aliquē sapientē: qui ponde-
ris et forme sciam habeat sufficiēter. Sed
vbi inueniem illuz: Qui si inuētus fuerit
modicū curat: ymo nihil vtz moneta falsa
sit aut vera. Ideo in talib vnicū est ꝯsiliū
sicut p exemplū dico. Si eam porrigeret
vnus florenus nō attēderet ad recipiendū
eū: si ꝟo punctus esset aliq̄ magna pingue
dine: nō dubiū quin tūc ab eo reciperet. Sic
est etiā nūc: si accedit ad aliquē sapientem
dicēdo sic. Ille talis hereticus est: tūc non
attendit qz charitas dei refriguit tota. Si
vero diceret: florenos hz multos: tūc omēs
simul festinarēt. Propterea erit cito qd di
cit paulus: adnihilabo sapiam sapientū et
hūiliabo et hūiles exaltabo. F Arrū fi-
lia ex. vij. poteris cognoscere spūmsanctū
et spūm inmundū. Primo eñ spūs dei facit
vilescere homi mundū: cuius honor repu-
tat in corde q̄si aer. Scdo facit deū carum

anime: et oĩs delectatio carnis refrigescit. Tercio inspirat paciam: et in deo solã gloriatõem. Quarto incitat mentẽ ad ꝓximi dilectõem et compassionẽ: ymo etiã inimicoꝝ. Quinto inspirat ad castitatẽ oimodam: ymo etiã reꝝ licitarũ. Sexto facit cõfidere in deo in oĩbus tribulationibꝫ et in eis gl'ari. Septimo donat desideriũ velle dissolui ⁊ esse cũ xp̃o: magis q̃ȝ in mũdo ꝓsperari ⁊ inquinari. ¶ Ita ecõtra sp̃us malus facit alia septẽ. Primo facit mundũ eẽ suauẽ et celestia fastidire. Scd̃o facit appetere honores: et sibiip̃ius obliuisci. Tercio excitat in corde odiũ et impatiaꝫ. Quarto facit ꝯtra deũ audacẽ: ⁊ in ꝯceptibꝫ animi sui ꝑtinacẽ. Quinto facit leuigare peccatã sua et ea excusare. Sexto inspirat leuitatẽ animi oẽmq̃ȝ carnis impuritatẽ. Septimo inspirat spẽ diu viuẽdi: vereciũdiãq̃ȝ ꝯfitendi. Ideo sollicita esto circa cogitatões tuas ne a sp̃u isto decipiaris. B ¶ Declaratio

¶ Hic fuit sacerdos ordinis cisterciẽ. qui post. xviij. annos apostasie cõpunctus reuersus ẽ ad monasteriũ qui dixit ĩpossibile esse aliquẽ damnari nec deũ loqui cuꝫ aliq̃ ꝑsona in hoc mũdo nec aliquẽ posse videre faciẽ dei ante iudiciũ dei. Qd̃ cuꝫ audisset dñã birgitta dixit ei sp̃us sctũs. Vade inq̃t ad fratrem illũ et dic ei. O frater nõ vides sicut ego video: quõ dyabolus adhuc in senectute tua tenet mentẽ et linguã tuaꝫ ligataꝫ. Deus eternus ẽ: eterna ẽ retributio eiꝰ. Ideo reuertere sceleriter ꝑfecto corde ad deũ et fidẽ veram: q2 sine dubio nõ ascẽdes de lecto isto ſ; vtiq̃ȝ morieris. Et si crediderís eris vas dei in honore. Qui resolutus in lacrimas et dñe birgitte regratiãs sic ꝑfecte correxit vitã suam: ꝙ cõuocatis fratribꝫ suis in hora resolutionis dixit. O frẽs mei certificatꝰ sum ꝙ deus misericors recepit ꝯtritõem meã daturus veniã. Orate ꝓ me q2 credo oĩa que sctã credit eccl'ia et sic sumptis sacramẽtis dei obdormiuit.

Verba v̾ginis ad filiã qui modus tenẽdus sit inter fuos dei ꝯtra inpatiẽtes: et qualiter sup̾bia per dolium vini designat̾. Cap. XXIIII

Ater loquit̾. Vbi dom A liũ vini incalescit ⁊ intumescẽdo excrescit: ascendũt quedã exalatiões et spume: qñq̃ȝ maiores qñq̃ȝ minores ⁊ subito iteꝝ decrescũt. Omẽs aũt circũstantes doliũ ꝯsiderant tales exalatões cito detumescere ⁊ ꝙ tales eleuatões pueniũt ex fortitudĩe vini ad innuendũ calorẽ eius. Ideo patiẽter expectant finẽ et vini seu ceruisie ꝑfectõem. Omẽs aũt circũstantes doliũ qui nimis applicãt nares ad feruorẽ dolij ꝯtingẽt eis duo: aut nimia excitatio vel cõmotio aut cerebrĩ grauius patit̾. ¶ Sic est etiã sp̃ualiter. Nam ꝯtingit aliqñ ꝙ quorundã corda intumescũt ⁊ ascendũt ex sup̾bia mentio sue et impatiẽ quẽ ascensum viri virtutũ attendẽtes: cõsiderãt aut ex ĩstabilitate animi aut motu carnalitatꝫ ꝓcedere. B Ideo patiẽter verba sustinent ⁊ attendũt finẽ: scientes ꝙ post tempestatẽ fiet trãquillitas. Et q2 patiẽtia maior est expugnatore vrbiũ: q2 vincit hoĩem in seip̃o quod difficillimuꝫ ẽ. Illi vero q̇ nimis impatiẽtes sunt verbaq̃ȝ reddũt equipolẽtia nõ attendẽtes retributionem gl'iosam patiẽ: nec q̃ȝ ꝯtemptibilis est fauor mũdanus. Isti incurrũt infirmitatẽ mẽtis: suis tẽptationibꝫ ꝓpter impatiãm: q2 nimis appropinqũt nares ad cõmotionem dolij: id est v̾ba que nõ sunt nisi aer: nimis apponũt cordi suo. ¶ Ideo qñ videritis aliq̃s esse ĩpatiẽtes: ponite adiutorio dei custodiã ori v̾o: nec dimittatis bona incepta v̾ra ꝓpter verba impatiẽ: ſ; dissimulate inquantũ iustũ est audita: tanq̃ȝ nõ audita: donec illi q̇ inuenire volũt occasioneꝫ exprimunt verbo quicquid notant corde.

Verba monitõis matris ad filiaꝫ ꝙ hõ nõ debet curã facere in desiderijs carnis: ſ; bñ resonere corpꝰ in moderatis necessarijs et qualiter hõ stet iuxta corpus suũ: et nõ in corꝑe. Cap. XXV

Ater loquit̾. Tu debes esse sicut sponsa que stat ante antipendiũ: que mox vt vocauerit spõsus: parata est ad voluntatẽ sponsi. Ergo antipendiũ istud: corpus est velãs aĩam quod ꝯtinue abluendũ est: ꝓbandũ et temptandũ: corpus quippe est q̃si asinus indigẽs cibo moderato: ne luxuriet: labore discreto ne sup̾biat: flagello cõtinuo ne lacescat. ¶ Itaq̃ȝ sta iuxta antipendiũ: id est iuxta corpus nõ in corꝑe: faciẽdo curã carnis in desiderijs ſ; corpꝰ moderatis necessarijs refouẽdo: q2 ille stat iuxta corpus nõ in corꝑe qui corpus suũ refrenat a voluptate ciboꝝ nõ a necessitate. Sta q̃ȝ post antipendiũ ꝯtemnendo voluptatẽ carnis: faciendo honorẽ dei ⁊ te totã ꝓ deo impendendo. Sic steterũt illi qui corꝑa sua quasi vestimẽta strauerũt ꝓ deo: qui omi hora parati erãt ad voluntatẽ dei: qñ deo placuit vocare eos: q2 nõ erat eis longũ iter ad eũ quẽ sꝑ habuerũt ꝑ̄sitem: nec grauia onera deprimebãt colla eoꝝ: q2 omĩa ꝯtemnẽtes

solo corpe erāt in mūdo. Ideo libere euolauerūt et sine impedimēto in celū: qꝛ nihil impediebat eos nisi quoddā aridum indumentū disciplinatū optime: quo exuto obtinuerūt qđ desiderabant. Sic iste cecidit piculose: surrexit sapiēter: defēdit se viriliter: pugnauit ꝯstanter ꝑstitit ꝑseuerāter Ideo iam coronabiꝉ eternaliter: ꝛ est in cōspectu dei.

Verbs ammonitōis virginis ad filiam scꝫ que opera virtuosa mereꝉ vitam eternam: et que non: et de maximo obedientie merito. Cap. XXVI

Multi sunt flores arboris nō tñ omnes veniūt ad effectum.

Sic mlta sunt ꝟtuosa opa non tñ oīa mereꝉ mercedē celestē: nisi discrete fiāt. Nā ieiunare: orare: visitare loca sanctorꝫ: virtuosa opa sunt: sꝫ nisi eo aīo fiant vt credat se bō hūilitate penetrare celos: seruūqꝫ inutilē sed oīa ꝛ discretōem habeat in omnibus: modicū valent ad eterna. ¶ Ecce si videris duos hoīes sl' ē sub obedientia al' in libera ptāte. Si ille q̄ liber est ieiunat: simplicē habebit mercedē. Si aūt ille q̄ sub obedictia comedit illo die ieiunij carnes scōm institutiōem regule et ꝑpter obedientiā: attñ libenti' ieiunaret si nō obsisteret obedia. Ipe hēbit mercedē duplicē vnam ꝑpter obediam: aliā ꝑpter dilatōem desiderij sui ꝛ nō impletōem volūtatis sue ¶ Propterea esto sicut spōsa q̄ prius ꝑparat thalamū q̄ꝫ veniat spōsus. Scđo sicut mr̄ que ꝑpat vestes anteq̄ꝫ nascaꝉ puer. Tercio sic arbor que ꝑius portat flores q̄ꝫ veniat fructus. Quarto esto sic vas mundū ad recipiēdū potū aptū ꝑius q̄ꝫ infūdaꝉ

Verba q̄rimonie ꝟginis ad filiā de quodā suo ficto deuoto compando ipsum ad armigerū in bello corpali male armatum. Cap. XXVII

Mater loquiꝉ. Ille est

qui dicit se me diligere: sed ꝟtit ad me posteriora q̄ñ seruit mihi. Cuꝫ vero loquor ei dicit: q̄d dicis tu. Auertitq̄ꝫ oclos a me: ꝛ respicit ea q̄ eū plus delectāt ¶ Iste mirabiliter ē armatus sic ille q̄ esset posit' in corpali bello: cui' galee foramina eēnt i occipite. Cui' clipe' ponēdus in brachio: pēderet in hūeris. Cuius gladio abiecto: vagine remaneret vacue. Cui' diplois que corpus ꝛ pect' defendere deberet: iaceret subtus eū in sella. Cui' selle ligature in equo solute eēnt. Sic iste armat' ē spūaliter corā deo. Et ideo discernere nescit inter amicū ꝛ inimicū: nec scit dānū facere hosti Spūs vero q̄ pugnat cū eo ē sicut ille qui taliter cogitat. Ego volo eē cū vltimis in pugna: ꝙ possim videre rubeta: si ꝑmi ꝑdiderint bellū: si ꝟo vicerint veniā its velociter ꝙ cōputabor cū primis. Ideo q̄ emisit bellū fecit scōm sapientiam carnalē et non ex charitate dei.

Verba ꝟginis ad filiam de trib' modis tribulationū qui ꝑ tres modos panum designanꝉ. Cap. XXVIII.

Mater loquiꝉ. Ubicūq̄ꝫ

ꝯspersio panū est: debet fortiter cogitari ꝛ laborari. Sed dn̄s apponiꝉ panis triticeꝰ: cōmunis sꝫ ꝟo poniꝉ panis deterior: tercius vero panis adhuc peior daꝉ canib'. ¶ Per coagitationē q̄ intelligiꝉ tribulatio: qꝛ spiritualis hā ex co maxime tribulaꝉ: ꝙ deus nō habet honorē a creatura sua: ꝛ ꝙ modica charitas ē in ea Oēs q̄ quicunq̄ꝫ isto mō tribulanꝉ ipsi sūt triticeꝫ illud de quo de' et oīs exercit' celi gaudet. Oēs vero q̄ turbanꝉ de aduersitate mundi: hi sunt q̄si panis deterior: attñ valet multis ad obtinendū celū. Qui vero tribulanꝉ ex eo ꝙ nō valent omnino mala facere que vellēt: isti sunt panes canū illorꝫ qui sunt in inferno.

Verba mr̄is marie ad filiā: q̄liter sunt quidā demones ad hoīes ꝑcipitandū: quidam ad retartandū: quidā in abstinentijs ad temptandū: et de modo tenendo cōtra istos demones. Cap. XXIX

Mater loquiꝉ omnes

istos quos vides circūstare vos: hi sunt spūales hostes vestri: scꝫ spūs dyaboli. Nā qui hūt ꝑticas in quib' cernūtur laquei: hi sunt q̄ vos ꝑcipitare volūt in pctā mortalia. Quos ꝟo vides habere vincinos in manib': hi sunt qui vos cupiūt retardare a fruitio dei: vt sitis ad bona accidiosi. Qui ꝟo hūt instrumēta dētata sicut furcas quib' attrahiꝉ et ꝑponiꝉ quod hō desiderat: hi sunt q̄ temptāt vos: vt assumeretis aliq̄ bona supra vires vr̄as: scꝫ in vigilijs: ieiunijs: orōnib' et laborib': aut in irratōnabili expēsione pecunie vestre: qꝛ q̄ isti spūs sic sunt cupidi ad nocendū vobis: vos tenete voluntatē istā: scꝫ nolle offendere deū: et petite auxiliū dei ꝯtra crudelitatem eorꝫ: et tūc nō nocebūt vob' eorꝫ mine.

Verbs ꝟginis ad filiā ꝙ ꝑciosiora ꝛ pulcriora mūdi seruis dei nō noceāt q̄ꝫuis talibus vtanꝉ dūtaxat ꝙ ad honorē dei vtanꝉ et hoc ꝑ exemplū pauli. Cap. XXX

Cribit⁊ ꝙ paulus ille

s bonus apl'us dixit se esse sapientez quendã corã principe illo: q̃ petrũ captiuauerat: et petrũ vocauit verũ pauperẽ. Et nõ peccauit paulus in hoc qꝛ ꝟba sua erãt ad honorẽ dei. ❡ Sic ẽ etiã cũ illis qui ꝟba dei volũt et desiderãt loq̃: qꝛ si nõ pñt intrare ad dominos nisi haberẽt indutas cõpetentes vestes: nõ peccãt induẽdo eas dũmõ aurũ et vestes et lapides p̃ciosos nõ reputarẽt p̃ciosiores in volũtate ⁊ corde: q̃ȝ assueta vestimẽta antiqua: qꝛ omnia quecunq̃ȝ apparent preciosa: sunt terra.

Verba m̃ris ad filiã p exemplũ probantia ꝙ p̃dicatores ⁊ amici dei nõ min⁹ coronant⁊ in ɔspectu dei si gentes nõ ɔuertant⁊ ad eoꝝ p̃dicatiõem: recta intẽtiõe factam q̃ȝ si conuertant⁊. Cap. XXXI.

Ater dei loquit⁊. Qui

m ɔducit opariũ ad laborandũ dicendo ei porta arenaꝫ de litore et inquire in quolibꝫ onere: si forte: ibi inuenire poteris granũ auri: nõ minor erit merces ei⁹ si nihil inueniret: q̃ȝ si repiret multum. Sic est etiã cũ illo qui ꝟbo et ope ex diuina charitate laborat ad ꝑfectum animaꝝ: nõ ei erit mĩor merces illi si nullos ɔuerterit q̃ȝ si multos. Sic m gr̃ dixit exemplũ. Ille inq̃t bellator qui ad p̃ceptũ dñi sui egrediens ad bellũ: et hñs velle fortiter dimicãdi rediret sauciat⁹ nullũ hñs captiuũ: nõ minorẽ mercedẽ obtineret amisso bello ꝓpter voluntatẽ bonã q̃ȝ si victoriã fuisset ɔsecutus. ❡ Sic est etiã cũ amicis dei. Nam p quolibet ꝟbo et ope quod faciũt ꝓpter deũ et vt aĩe emendent⁊: necnõ et p qualibet hora tribulatiõis quã patiunt⁊ ꝓpter deũ: coronabunt⁊ siue m̃lti ɔuertant⁊ siue null⁹.

Verba m̃ris ad filiã de infinita sui misericordia circa pctõres: et etiã circa ipsam laudãtes ⁊ honorãtes. Cap. XXXII.

Ater loquitur. Pro-

m uerbiũ ẽ vobiscũ. A Cũ tali inq̃t põt me educere d patria. Sic nũc dico ego. Nullus est talis ac tant⁹ pctõr in mũdo: q̃ dicit corde ꝙ fili⁹ meus creator et redemptor oĩm: est sibi amicissim⁹ in corde et intim⁹: quin nõ statim pata sum venire ad eũ: sicut mater charitatꝫ ad filiũ amplectendo eũ ⁊ dicẽdo. Quid inq̃t fili placꝫ tibi qui ⁊ si ꝓmeruissꝫ ꝓfundissimã infern penam: hñret tñ voluntatẽ nihil curare de honoribꝫ mũdi: nec de cupiditate ⁊ voluptate carnis q̃ȝ detestat⁊ eccl'ia: nihilq̃ȝ desideraret nisi solã sustentatõem suam: tũc ipe et ego statiꝫ essemus bñ ɔcordes. ❡ Dic q̃ illi qui scribit cantũ ⁊ laudẽ meã nõ ꝓpter laudem suã: vel mercedẽ suã: sed ꝓpter laudeꝫ illi⁹ qui ꝓpter oĩa opa sua omi laude est dignus. Quia sic p̃ncipes mũdi tribuũt laudatoribꝫ suis mercedeꝫ mũdi: sic spũaliter ego remũerabo eũ. Quia sic vna sillaba hꝫ supꝛ se m̃ltas notas: ita deo placꝫ coronas in celo dare ei p q̃libet sillaba q̃ est in cãtu et dicet⁊ de eo. Ecce venit laudator qui pro nullo tp̃ali bono dictauit cantũ: nisi solum ꝓpter deũ. B. Declaratio. ❡ Hic tẽptat⁹ de sctã trinitate fact⁹ in extasi vidit q̃si tres facies mulieꝝ. Prima dixit. M̃ltis ɔiugijs interfuerã nunq̃ȝ vidi trinũ ⁊ vnũ. R̃ndit scd̃a. Si tres et vnus necesse est ꝙ vn⁹ sit anterior. Ali⁹ posterior aut duo in vno. Et r̃ñdit tercia. Nõ poterũt seipos facere q̃s q̃ fecit eos. Tũc a pte dixit spũssãctus. Ad eũ veniem⁹ et mansionẽ apud eũ faciem⁹. Et eu͂gilãs liberat⁹ est a temptatiõe. Post hec dixit xp̃s dñe birgitte. Ego sum trinus ⁊ vn⁹. Ego volo tibi oñdere q̃d sit potẽtia p̃ris: q̃d sapĩa filij: q̃d ꝟtus spũs scti. Et ista reuelatio cõpleta est vbi loquit⁊ de pulpito. Item dixit xp̃s. Dic isti ꝙ plus merebit⁊ apud me de infirmitate q̃ȝ de sanitate. Nã lazarus clarior factus ẽ ex dolore Et iob dilectior ex patiẽ. Nec tñ electi mei displicẽt mihi qui sanitatẽ hñt qꝛ cor eoꝝ est sempꝛ mecũ. Et corpus eoꝝ est semper in discreta abstinentia et pio labore.

Verba spõse notãda de vrbe romana sb forma q̃stiõis ꝓpoñtia ɔsolatõem: ⁊ deuotionẽ: et ordinatiõem antiq̃tus oĩm romanoꝝ tã clericoꝝ q̃ȝ laicoꝝ ⁊c. Quare nunc ꝓch dolor oĩa ista ɔuersa sunt in desolationem: ⁊ in iordinatõem ⁊ abhomiãtõem: sic ptꝫ in omnibꝫ suprascriptis: q̃ȝ infelix sit corporaliter ⁊ spũaliter. Cap. XXXIII.

Omie reuerende. In

v A ter alias collatões itimet⁊ dño Pape q̃ȝ flebilis est stat⁹ vrbis que quondã felix extitit corꝑaliter ⁊ spũaliter Sed nũc infelix ẽ et corꝑaliter ⁊ spũaliter. Corꝑaliter quidẽ qꝛ eius secl'ares p̃ncipes qui ei⁹ defensores eẽ deberẽt: facti sũt ei seuissimi raptores. Et ideo domus ei⁹ destructe sunt: et m̃lte eccl'ie penit⁹ desolate. In quibꝫ ossa bñdicta sctõꝝ ɔtinent⁊: q̃ gl'iosa miracul' choruscãt: quoꝝ aĩe in regno dei sublimiter coronant⁊. Tẽpla etiã ipsoꝝ tectis destructꝫ ⁊ clausuris ablatis: in latrinas mutata sũt hoĩ canũ et bestiaꝝ. Spũaliter ꝟo infelix ẽ vrbs ista: qꝛ m̃lte ɔstitutiones q̃s scti pape ex ĩfusione spũsscti ad ve

laudē et aīarū salutē in ecclesia statuerūt:
iam delete sunt. Pro quibus ꝓch dolor mlte
noue abusiões: ex maligni spūs īfusiōe: ad
dei irreuerentiā et aīaꝝ ꝑditiōem sunt as-
sumpte. B Cōstitutio quippe sctē ec-
clesie fuit: ꝙ clerici ad sacros ordines ꝓce-
derēt: beatā vitā habēdo: deo ingiter ꝛ de-
uote fuiendo: alijsqꝫ viā celestis pr̄ie bonis
opibus oñdendo: et talib⸫ dabanꝰ ecclesie
redditus. Sꝫ ꝯtra hanc ecclie ꝯsuetudinē
orta ē abusio grauis: in hoc ꝙ laycis bona
ecclie donanꝰ: q̄ vxores nō ducūt ꝓpter no
men canonicale: sꝫ īpudēter hñt ꝯcubinas
in domib⸫ suis ꝑ dies: ꝛ in lectis ꝑ noctes:
d. cētes audacter. Nos nō licꝫ esse in cōiu-
gio: qꝛ canonici sum⁹. Presbiteri etiā dya-
coni ꝛ subdyaconi: olim infamiā immūde
vite maxīe abhorrebāt. Nūc autē quidam
illoꝝ manifeste letanꝰ ex eo: ꝙ meretrices
eoꝝ intumescente vētre cernūt inter alias
ambulare. Nec etiā pudet eos si ab amicis
eoꝝ dicitꝰ eis. Ecce dñe cito nat⁹ erit vobis
filius vl' filia. Ideo tales insti⁹ vocādi sunt
lenones dyaboli: q̄ꝫ ordinati clerici summi
dei. C Sctī etiā pr̄es bñdictus et alij:
ordinauerūt reglas ex licētia summoꝝ pō-
tificū: ꝯstruētes monasteria: in quib⸫ abba
tes cū fratrib⸫ residere solebāt: horas no-
cturnas ꝛ diurnas deuote celebrādo: ꝛ mo
nachos ad bñ viuendū sollicite informādo
Tūc certe iocundū fuit monasteria visita
re: q̄ñ die noctuqꝫ agebaꝰ honor ꝛ glīa deo
in monachoꝝ cātu. Criminosiqꝫ hoies cor
rigebanꝰ ex ipoꝝ pulcerrima vita. Et boni
ꝯfortabanꝰ ex diuīa informatōe prelatoꝝ.
Necnō et aīe in purgatorio existētes: pro
pter eoꝝ deuotas oōes beatā reqēm obti
nebāt. Tūc etiā ille monachus in maximo
habebaꝰ honore: q̄ regulā suā optime ꝑua
bat: ꝛ venerabaꝰ a deo ꝛ hoibus. Qui ꝟo re
gulā tenere nō curabat: sciebat indubitan
ter se damnū et scandalū incursurū. Tūc
etiā oīs hō discernere ꝛ agnoscere poterat
ex habitu: quē monachū esse. D Sꝫ cō
tra istā honestissimā ꝯstitutōem: orta ē de
testabil' abusio in plerisqꝫ. Abbates nanqꝫ
frequētius in castellis suis: ꝛ vbicunqꝫ eis
placꝫ intra vrbē et extra cōmoranꝰ. Ideo
dolorosū est nūc visitare monasteria. Pau
cissimi etenī monachi nūc in choro eē vidē
tur horaꝝ tp̄e: ꝛ aliquotiēs nulli. Vbi etiā
parū legitꝰ et nūqꝫ nihil cantaꝰ: et adhuc
mltis dieb⸫ misse nō dicunꝰ. De quoꝝ ma-
la fama boni molestanꝰ ꝛ mali ꝺ coꝝ mala
cōuersatōe ꝑuiter peioranꝰ. Timendū qꝫ
est: ꝙ pauce aīe ex taliū oronibus in penis
suis: aliq̄d ꝯsolatōis obtineāt. Multa etiaꝫ
hitacula monachoꝝ sunt in vrbe: ꝛ quilibꝫ
hꝫ domū ꝑ se: quoꝝ aliq̄ amicis aduenientib⸫
bus: ꝓprios filios amplexanꝰ cū gaudio di
cētes. Ecce filius me⁹: vix etiā agnosci pōt
monachus nūc in habitu. Nā tunica que
olim pedes solebat attigere: vix nūc opire
genua pōt. Manice ꝟo ipoꝝ nūc sunt arte
ꝛ tolate: q̄ olim honeste esse solebāt ꝛ late:
gladius qꝫ appēdet lateri ꝓ stilo ꝛ tabulis.
Et vix repiꝰ in eo viuū vestimentū in quo
monachus itelligi possit: ꝑter vnū scapula
re qꝺ multotiēs occultaꝰ: vt a nemine vi-
deaꝰ tanqꝫ scandalū sit: aliqꝺ portare mo
nachale vestimentū. Aliq̄s etiā non pudet
loricā ꝛ alia arma hr̄e sub tunicis: ad hoc vt
post crepusculū facere valeāt qꝺ eos dele-
ctat. E Fuerūt etiā sctī qui magnas re
liquerūt diuitias: inchoātes reglas cū pau
pertate qui oēm cupiditatē ꝯtempserūt: ꝛ
ideo aliq̄d ꝓpriū hr̄e noluerūt. Abhorrebāt
oēm supbiam et mūdi pompā: opientes se
paupruis vestib⸫: carnis ꝯcupiscentiā sū-
me detestātes: et ideo purā vitā tenuerūt.
Isti itaqꝫ eorūqꝫ frēs dicunꝰ mendicātes:
quoꝝ reglas sūmi pōtifices ꝯfirmauerūt:
gaudētes ꝙ aliq̄ ad honorꝫ dei et aīarum
ꝯmodū: talē vitā assumere voluerūt. ¶ Sꝫ
iam tristicia ē: eoꝝ etiā reglas cernere mu
tatas in detestabiles abusiōes: et nunc te
neri: sic augustinus dñicus ꝛ franciscus: ex
inspiratōe spūsctī dictauerūt: q̄s mlti di-
uites ꝛ nobiles lōgo tp̄e optime tenuerūt
Multi q̄ppe iam inueniunꝰ hoīes qui diui-
tes vocanꝰ: qui tm̄ in clenodijs ꝛ pecunijs
paupiores sunt illꝫ: q̄ pauptatē ꝓfessi sunt
sic vtiqꝫ volaꝫ de eis fama. Et ideo plerīqꝫ
eoꝝ hñt ꝓpriū qꝺ coꝝ regule vetuerūt: pl⁹
gaudētes de ꝓprio execrabili: q̄ꝫ de paupta
te sctīssima ac glīosa. Glorianꝰ qꝫ: qꝛ in ha
bitu suo hñt pannū eque carū et ꝑciosum
sic diuites epī in suis vestib⸫. F Item
quedā monasteria: ꝑ beatū gregoriū ꝛ per
alios sctōs adhoc sunt cōstructa: vt sic in
eis mlieres recluderenꝰ: q̄tinus vix in dieb⸫
videri possent. Nūc aūt abusionē in se cōti
nent nimis grauē. In eo ꝙ porte indifferē
ter clericis et laycis: q̄bus placꝫ sororibus
introitū dare: etiā in ipis noctib⁹ sūt apte
Et ideo talia loca similiora sunt lupanari
bus: q̄ꝫ sctīs claustris. ¶ Cōstitutio etiam
erat ecclie: ꝙ nullus ꝓ audiētia ꝯfessionuꝫ
pecuniā reciperet: sed ꝓ lrīs sicut esset iustū:
de ꝑsonis: litteraꝝ testimonijs ꝟe indigen
tibus: bñ licuit penitētiarijs pecuniā acce
ptare. Sꝫ ꝯtra ista incepta ē abusio ꝑ hūc
modū: ꝙ diuites ꝑsone quantū eis placet
facta ꝯfessione offerūt. Sꝫ paupes anteqꝫ

audiant̄.cū penitētiario pactū facere com
pellunt̄. Et certe dū penitētiarij oretenus
absoluūt:nō verecundant̄ manib⁹ suis sibi
pecuniā imbursare. ¶ Item ecclīa statutū
fuit:vt quelibet ꝑsona peccā sua ↄfiteret̄ et
ad minus semel in anno acciperet corp⁹ xp̄i:
et hoc quo ad ppl'm laycalē. Nam clerici ꝛ
claustrales hoc sepi⁹ faciūt in anno. ¶ Se
cundū fuit statutū:ꝙ qui non possunt esse
ↄtinentes:vmerent in ↄiugio. ¶ Ter
cium fuit:ꝙ omnes xp̄iani ieiunarent in
quadragesima:et in q̄tuor tp̄ibus et aliaꝝ
festiuitatū vigilijs:que pene omibus ꝑma
nent satis note. Nisi illi qui grauī infirmi
tate:aut in magna angustia essēt ↄstituti.
¶ Quartū fuit ↄstitutū:ꝙ in diebus festi-
uis:ab omni mundialiū laboreviusqꝫꝫqꝫ
abstineret. ¶ Quintū fuit statutū:ꝙ null⁹
xp̄ianus pecuniā sine aliquid aliud tale:lu
crari deberet ꝑ vsurā. ¶ Sꝫ ↄtra hec quin
qꝫ statuta optia supradicta orte sunt quin
qꝫ abusiones inhoneste ꝛ grauiter nocue.
¶ Prima ē ꝙ centū ꝑsone que ad annos di
scretionis venerūt in roma sic moriunt̄:ꝙ
nunq̄ꝫ fecerūt ↄfessionē:nec corpus xp̄i ac
ceperūt magis q̄ꝫ veri ydolatre:ꝓ qualibꝫ
ꝑsona que ↄfessionē facit:et corpus xp̄i re-
cipit:exceptis sacerdotib⁹ et religiosis ꝛ fe
minis aliq̄bus. ¶ Scd̄a abusio est ꝙ multi
legittimas vxores accipiūt:qui si cū vxori
bus hn̄t discordiā: deserūt eas q̄ꝫdiu placꝫ
autoritate eccl'iastica minime req̄sita: fu-
mentes adulteras ꝓ vxoribus:easqꝫ in ho
nore hn̄tes et diligētes. Aliq ui etiā adulte
ram cū vxore in eadem domo habere non
abhorrēt:gaudentes ꝙ eas in eadeꝫ domo
audiūt simul ꝑturire. ¶ Tercia abusio
est:ꝙ multe ꝑsone sane in ip̄a quadragesi-
ma vescunt̄ carnib⁹:ꝛ de multitudīe pauci
sunt:qui vna cōmestione in die ↄtentant̄.
Etiā inueniunt̄ aliq̄ qui in die sc̄a carnib⁹
abstinēt:vtētes cibis quadragesimalib⁹: sꝫ
in nocte in ꝑuatis hospitijs satiant̄ carni-
bus. Certe clerici vna cū laicis hec exercēt
q̄nq̄ꝫ:qui sarracenis siles sunt:q̄ in die ieiu
nant ꝛ in nocte satiant̄ carnib⁹. ¶ Quarta
abusio est: ꝙ q̄uis aliqui oparij a labore ꝑ
dies festinos abstineāt:tn̄ diuites aliq̄ mer
cenarios suos: ad laborandū in vineis: ad
arandū in agris ꝛ ad excidendū ligna in sil
uis:ad deferendūqꝫ illa domicilia sua: per
dies festos mittere nō desistūt: et sic pau-
peres nō maiori quiete dieb⁹ festiuis q̄ꝫ fe-
rialibus gratulant̄. ¶ Quinta abusio est ꝙ
xp̄iani ita sicut iudei exercēt vsurā: et vere
xp̄iani vsurarij cupidiores sunt iudeis. ¶
Item statutū ecclesie fuit ꝙ tales homies
quales iaꝫ numerati sunt anathematē do
marent̄:ↄtra que talis abusio inchoata ē.
Multi quippe nō magis abhorrēt maled
ctionē q̄ꝫ bn̄dictōem:qui etiā si se excōmu-
nicatos nouerint publice: sancte eccl'ie in-
troitū vel ↄuersatōem hoīm seu colloquia
non curant euitare. Pauci eñi ꝑsbiteri: ex
cōmunicatis ecclesie ingressum ꝓhibent.
Pauci etiā: excōmunicatoꝝ ↄuersatiōem
et colloq̄a abhoīant̄:sicis aliq̄ amicabili-
tate ↄiuncti sunt. Nec etiā excōmunicatꝫ
si diuites sunt:sacra sepultura denegatur
¶ Igit̄ dn̄e nō miremini:si noīaui romanā
vrbē infelicē ꝓ talibus abusionib⁹:ꝛ in l'tis
alijs ecclesiasticis statutis q̄uiter ↄtrarijs
Quare timendū est catholicā fidē in breui
depire:nisi tal' venerit q̄ deuꝫ sup oīa:et ꝓ
ximū suū sicut seipm diligat fide nō ficta:
omēs abusiones abolendo. Cōpatimini q̄
eccl'ie et eius clero q̄ toto corde diligit deū
abhorrētes oēs malas ↄsuetudines:qui ꝓ
pter absentiā pape q̄si orphani fuerūt: tn̄
filialiter pr̄is sedē defenderūt: ꝓditoribusꝫ-
qꝫ sapienter restiterūt: in mltis tribulati-
onibus perseuerādo.

Visio sponse de diuersis penis que ꝑpa
rabant̄: cuidā aīe adhuc in corpe existēti ꝛ
qualiter oīa illa genera penarū si aīa ↄuer
sa esset ante mortē ↄuerti deberēt in maxi
muꝫ honorē et gloriā. Cap. XXXIIII

Videbat̄ mihi ꝙ qua-
si viderē hoīes stantes ꝛ ꝑparātes
funes. ¶ Alij ꝟo stabāt et pre-
parabant equos. Alij fabricabāt forpices.
Alij aūt patibulū edificabant. Cūqꝫ hec vi
derē:appꝑuit ꝟgo quedā quasi turbata:que
rens si hec intelligerē: ꝛ me rn̄dente nō in-
telligere. Rn̄dit hec oīa mihi que vidisti:pe
na est spūalis:que ꝑparat̄ aīe illius quē tu
nosti: funes sunt ad ligandū equū q̄ aīam
est tracturus. Forpices ꝟo ad discerpendū
nares:oculos aures: ꝛ labia:patibulumqꝫ
ad suspendendū. ¶ Cūqꝫ ego de his turba
rer. Rn̄dit iteꝝ ꝟgo. Noli turbari adhuc
eñi est tēpus:ꝙ si velit poterit dirūpere fu
nes:suertere eq̄s:forpices sic cerā liq̄scere
pōtqꝫ patibulū remouere. Insupꝫ sic ardē
tem pōt hr̄e charitatē ad deū: ꝙ ista signa
penarū erūt ei ad maximū honorē. Intm̄
ꝙ funes q̄bus ↄtemptibiliter ligari tenere
tur:verteut̄ ei in zonas aureas. Pro equis
ꝟo quib⁹ per plateas trahi deberet: mittē-
tur ei angeli ducētes eū ante cōspectū dei.
Pro forpicib⁹ ꝟo q̄bus ↄtemptibiliter de-
beret discerpi: dabit̄ naribus eius melior
odoratus: ori melior sapor:ocul' pulcerrīa

visio: auribus delectabilissima melodia.
B ¶ Declaratio. ¶ Hic fuit mar scalcus regis: qui veniens romam tantū hūiliatus et cōpunctus ē: q discooperto ca pite circuiret frequētius statiōes: rogāns deū z rogari faciēs: vt nō rediret ad pātam si cōtingeret eū relabi in pctā pora. Cuius vocē exaudiuit deus. Nā eūtes de roma cū venisset in montē flascon: ibi infirmat' est z mortu': de q facta ē alia reuelatio. Vide fllia qd facit misedia dei: qd facit bona vo luntas. Ista aīa fuit in faucib' leonis: sz vo luntas bona eripuit eā de dentib' leonis: et iam est in via ad patriā: et pticipa erit omniū bonoꝝ que fiunt in ecclesia dei.

Verba sponse ad ihesum xpm de desiderio saluatōis aiarum: z rnsione sibi in spū scō facta: q excessus z supfluitas hoīm in potu z cibis resistūt visitatiōibus spūssan cti sibi missa. Cap. XXXV

Dulcissime ihū crea
o tor oim eoꝝ q creata sunt. Vtinā isti agnoscerēt et intelligerēt: calo rem spūs tui sci. Plus eñ tūc appeterēt celestia: z terrena fernētius abhorrerent. Et statim rnsum ē mihi in spū. Coꝝ indr excessus z supfluitas: resistūt spūssancti vi sitationib. Nā excessus in cibis z potib' et in amicoꝝ inuitatōibus: obsistūt ne spi ritusscus dulcescat eis: z ne sentient de mū di delectatōe. Excessus vo in auro et argē to: in vasis z vestimētis et in redditib': ob sistit ne spūs charitatis mee inflāmet coꝝ da eoꝝ et accēdat. Excessus qz in famlis et equis z aīalibus: resistit ne spūssanctus ap ppinquet eis: ymo elongāt se ab eis diabo res eoꝝ angeli mei: et appropinquāt dia torea dyaboli. Ideo ignorāt dulcedine illā et visitatiōem: qua ego qui deus sum: visito animas sanctas et amicos meos.

Verba dei ad spōsam qualiter religiosi antiquitus in monasteria timore et diuina charitate ingrediebant. Et nūc q nūnci dei id est falsi religiosi exeūt in mundū p supbia: et miq cupiditate: z sic de militib' in sua milicia. Cap. XXXVI

Vdi nunc quid inimi
a ci mei faciūt: contra ea que amici mei fecerūt olī. Deniqz amici mei ingrediebant monasteria: et timore discre to z diuina charitate. Sz hi q nūc sunt in monasterio vadūt in mundū: p2o supbia et cupiditate: būtes pp'iā voluntatē: faciē tesqz corpis sui delectamēta. Istoꝝ q qui in tali volūtate moriunt iusticia est q nō sentiāt nec obtineāt gaudiū celeste: sed pe nam in inferno sine fine. ¶ Scito etiam q claustrales qui co gunt pra velle pp'iū: ex diuia charitate fieri plari: nō sunt in eodē numero pputādi. ¶ Milites qz q olym por tabāt arma: pati erāt dare vitā p iusticia: et effūdere sanguinē pter fidē sanctā. Indigentes pmouēdo ad iusticiā malosqz sa ciebant deprimere et hūiliare. Sz nūc audi quō auersi fūt. Placz qppe nūc eis magis mori i bello p supbia z cupiditate z inuidia iuxta dyabolicas suggestōes: qz scdm man data mea viuere: ad obtinēdū gaudiū sem piternū. Ergo oēs q in tali volūtate mori unt: dabit eis stipendiū et iudicio iusticie: hoc ē q dabunt demonib' i stipēdiū in eter na coꝝ piunctōe. Illi vo q mihi fuiūt: tenē tur h re stipēdiū cū celesti exercitu sine fine.

Verba xpi ad sponsam inquirēntia ab ea qualiter mūdus stat. Et de spōse rnsione: scz q stat sicut saccus expansus ad quem omēs indiscrete pcurrūt. Et de crudelissima chaisti sententia et iusta contra tales. Cap. XXXVII

Ilius loquitur. Quō
f filia stat mō mūdus: Et illa: sicut saccus expāsus ad quē currūt oēs: et sicut hō currens nō curās quid sequāt. Rndit dñs. Ideo iusticia ē: vt vadā cū ara tro meo sup mūdū: sup gētiles z xpianos nō parcā seni et iuueni: nō paupi et diuiti: sed vniusquisqz iudicabit scdm iusticiā suā et vniusquisqz morief in pctō suo: et relinquunt domus sine hitatorib': nec tū faciā adhuc pfumatōem. ¶ Et illa. O dñe ne iu quit idigneris si loqr. Mitte aliqā de ami cis tuis: q pcaueāt et pmoneāt eos de picu lo suo. Et dñs. Scriptū est inqt q dūes in inferno desperās de salute sua pp'a: petijt vt aliqs mitteret ad pcauendū frēs suos: ne sibi pitrent. Et rnsum est ei. Nequaqz fiet hoc: qz hūt moysen et pphetas: a quib' doceri pūt. Sic ego dico nūc: habēt euan gelia et dicta pphetarū: habēt exempla et verba doctoꝝ habēt ratiōnē et intelligen tiam: vtant ergo eis z saluabunt. Nam si misero te: non ita alte clamare poteris vt audiaris. Si misero amicos meos pauci sunt: et si clamauerint vix audient. Verū tamē mittā amicos meos ad quib' pla cuerit et preparabūt viam deo.

Verba xpi ad spōsam de fide nō hñda in somnijs ymo pcauendo qstiūcuqz leta vel tristia. Et quō dyabol' in talib' fallit atem admisceat ritati: pter q insurgūt in mūdo mlti errores. Et q pphete ideo nō erraue-

rūt: qꝛ sup oīa deum veraciter dilexerūt.
Cap. XXXVIII

Filius loquit᷑. Quid

f te sic eleuant somnia leta. A
Curᷣo sic te deprimūt somnia tri
stia? Nunq̄d non dixeraꝫ tibi q̄ dyabolus
inuidus ē: et q̄ sine pmissione dei nō pl⁹ fa
cere poterit q̄ȝ stramē an̄ pedes tuos. Dixi
etiā tibi: q̄ ipse est pr̄ et inuētor mēdacij: et
q̄ in oībus falsitatibꝫ suis admiscet ṽitatē
¶ Propterea dico tibi q̄ dyabolus nō dor
mit: sed circuit vt inueīat aliquam occasio
nem ꝯtra te. Ideo cauendū ē tibi: q̄ dyabo
lus q̄ ex subtilitate sciē sue: ex motibꝫ exte
riorꝫ dephendit iteriora: nō decipiat te.
Nā qn̄qꝫ imittit cordi leta vt iauiter gau
deas: qn̄qꝫ tristia: vt dolēdo dimittas aliq̄
bona q̄ potuisses facere: ꝛ vt an̄ miserias fi
as misera ꝛ dolorosa. Qn̄qꝫ etiā dyabolus
inmittit cordi deluso ꝛ volēti placere mū
do: m̄ltas falsitates ꝑ q̄s decipiunt᷑ multi
sicē falsis ꝓphetis. Et hoc ꝯtingit hoī q̄ pl⁹
aliud diligit q̄ȝ ipm deuꝫ. Iō ꝯtingit: q̄ in
m̄ltis falsis ṽbis inueniunt᷑ m̄lta ṽa: quia
dyabolus nūq̄ȝ decipe posset: nisi falsitati
admisceret veritatē: sicē patuit in illo arre
ptitio quē vidisti: q̄ lꝫ ꝯfiteret᷑ vnū deū ipu
dicens tn̄ gestus ꝛ ṽba alia extranea: ostēde
bāt q̄ dyabolus erat in eo possessor ꝛ inha
bitator. B Nūc aūt q̄rere poteris cur ꝑ
mitto dyabolo mētiri? Rn̄deo. Hoc pmisi
ꝛ pmitto ꝓpter pctā ppl̄orꝫ ꝛ clericorꝫ q̄ illa
scire voluerūt q̄ de⁹ noluit eos scire: ꝛ ibi ꝓ
spari desiderabāt: vbi deus videbat saluti
eorꝫ nō ꝓficere. Propterea de⁹ m̄lta pmit
tit ꝓpter pctā: q̄ nō ꝯtingerēt᷑ si hō nō abu
teret᷑ grā et rōne. ¶ Illi ṽo ꝓphete q̄ nihil
desiderabāt nisi deū: nec ṽba dei loq̄ volu
erūt nisi ꝓpter deū: isti nō decipiebant᷑: sed
ṽba ṽitatꝫ loq̄bant᷑ ꝛ dilexerūt. Verūtn̄ sicē
oīa somnia nō sūt recipiēda: sic nec oīa sūt
ꝯtēnenda. Quia qn̄qꝫ etiā de⁹ mal̄ inspirat
bona ꝛ exit⁹ suos: vt resipiscāt a pctīs suis
Qn̄qꝫ etiā bōis bona in somnijs: vt ampli
us ꝓficiāt ad deū. C Ideo qn̄ et quotiēs
tibi aliq̄ talia occurrerint: nō appoīas cor
tuū: sꝫ pōdera ꝛ discerne illa cū amicis tuis
sapiētibꝫ spūalibꝫ: aut dimitte ꝛ exclude ea
de corde tuo q̄si non visa: qꝛ qui talibꝫ dele
ctat᷑: frequētius illudit᷑ et ꝑturbat᷑. Ergo
esto stabil̄ in fide scē trinitatꝫ: dilige deuꝫ
totō corde. Esto obediēs tā in ꝯrijs q̄ȝ in ꝓ
spis. Nl̄i te ꝓ̄feras in cogitatōibus tuis.
Sꝫ time etiā in bn̄factis. Non ꝓ̄feras sen
sus tuos sensibꝫ aliorꝫ: voluntatēqꝫ tuā to
tā ꝯmitte deo pata ad oīa q̄ velit deus tūc
timere nō habes sōnia: si ei leta fuerint nō
credas eis vel̄ nō apperas: nisi ibi ꝓpendat᷑
honor dei. Si ṽo tristia fuerīt nō ꝯtristeris
sed pone te totā ad deū. ¶ Deīn loquebat᷑
mr̄. Ego sum mr̄ miscdie q̄ filie dormiēti ꝑ
paro vestes: filie induēti se ꝑparo cibū filie
laboranti ꝑparo coronam et omne bonū.

Verba mr̄is ad filiū de sponsa. Et rn̄sio
xp̄i ad mr̄em. Itē ṽba mr̄is q̄d designat᷑ ꝑ
leonē ꝛ ꝑ agnū. Et q̄liter de⁹ pmittit ꝓpter
ingr̄titudinē ꝛ īpatiaꝫ hoīm euēire q̄ aliter
eis nō euenirēt. Cap. XXXIX

Mater loquit᷑ ad filiū

m ibim dicēs. Filia nr̄a est q̄si agn⁹: q̄
ponit caput suū in os leonis. Cui
rn̄dit fili⁹: melius ē q̄ agn⁹ ponat caput in
os leonis: vt fiat cū leone vna caro ꝛ vnus
sanguis: q̄ȝ q̄ agn⁹ sugat sanguinē de car
ne leonis. Qū ꝛ leo indignaret᷑: et agn⁹ cu
ius cibꝫ ē fenū infirmaret᷑. Verūtn̄ mr̄ cha
rissima: qꝛ oēm sapiēiam ꝛ plenitudinē toti⁹
prudētie portasti in vtero tuo: fac istā itel
ligere quid sit leo ꝛ quid sit agnus. ¶ Rn̄
dit mater. Bn̄dictus sis tu fili mi: qui eter
naliter manens cū pr̄e descēdisti ad me: et
tn̄ te a pr̄e nunq̄ȝ sepasti. Tu denīqꝫ es leo
sed de tribu iuda. Tu agn⁹ sine macula quē
iohēs digito demōstrauit. Ille ꝗ̄ ponit ca
put in os leonis: q̄ oēm volūtatē suā ꝯmit
tit deo: nec eaꝫ etiā si posset ꝑficere vellet:
nisi tibi sciret cōplacere. Ille ṽo fugit san
guinē leonis: q̄ de iusticia ꝛ dispositiōe tua
impatiēs optat ꝛ nitit᷑ ad alia obtinēda q̄ȝ
tu ei ꝯstitueras velletqꝫ in alio statu existe
re q̄ȝ tibi placeret: et sibiipsi expediret. De
talibꝫ enī nō placat᷑ deus: sꝫ ad irā ꝓuocat᷑.
Sicē ei agni cibꝫ ē fenū sic hō de bn̄libꝫ re
bus ꝛ statu: ꝯtētari dꝫ. Et iō ꝓpter ingr̄titu
dinē ꝛ impatiēiam hoīm m̄lta pmittit deus
q̄ saluti hoīm si patiētes eēnt: nō euenirēt
Ideo filia da voluntatē tuā deo: et si min⁹
qn̄qꝫ fueris patiēs surge per penitētiā: qꝛ
penitētia est sicut bona lotrix macularum
Cōtritio vero est bona candidatrix.

Verba xp̄i ad spōsaꝫ declarātia q̄ sit xp̄i
ana mors. Et quō bō bn̄ morit᷑ aut male.
Et quō amici dei nō debēt tribulari si vide
rint seruos dei corꝑaliter mori et crudeli
ter. Cap. XL

Filius dei loquit᷑. Noli

f A timere filia: nō morieē ista in
firma: qꝛ placēt mihi opa ei⁹. Cūqꝫ
illa eēt mortua. Iterꝫ dixit fili⁹ dei. Ecce fi
lia: verꝫ ē qō dixi tibi: nō est ista mortua: qꝛ
glia ei⁹ magna ē. Nā sepatio corꝑis et aīe

istorum: nō est nisi somnus: quia euigilāt in eterna vita. Illa vero dicēda est mors: qn̄ aīa separata a corpe viuit in eterna morte. Multi quippe nō attendentes futura: optāt vt moriant̄ xp̄iana morte. Quid est xp̄iana mors: nisi mori sicut ego mortu⁹ sum: innocēter: volūtarie: et patient̄. Nunqd ego ideo ↄtemnendus sum qr mors erat ↄtemptibilis et dura? Aut iō electi mei fatui qr ↄtemptibilia patiebant̄ aut hoc voluit fortuna: et opabat̄ cursus stellarum? Nequaq̄. Sz ideo ego et electi mei patiebamur dura vt ostēderemus vbo et exemplo viā ad celū esse duram: et vt assidue cogitaret̄ quāta opus est medicina malis: si tam aspa passi sunt electi et innocētes. B Ergo scito: q̄ ille morit̄ contēptibiliter et male: qui dissolute viuens morit̄ in volūtate peccādi qui habens mundi pcessum optat vt longius viuat: et nescit regratiari deo. Qui vero deū diligit toto corde: et tribulat̄ innocenter despecta morte: aut longa infirmitate grauat̄: ille et viuit et morit̄ feliciter: qr mors aspera et minuit peccatū et penam pcti augetq3 coronā. Ecce reduco tibi ad memoriam duos: qui despecta et amara morte iudicio hoīm moriebant̄: qui nisi talem mortem ex miscdia mea magna obtinuissēt salui nō fuissent. Sed qr dn̄s nō punit bis contritos corde. Ideo venerūt ad coronā. ¶ Propterea amici dei nō debēt cōtristari si flagellant̄ tpaliter: aut si amara morte moriunt̄: qr felicissimū est lugere ad horam et turbari i mūdo ne veniat̄ ad purgatoriū graui⁹: vbi nō erit fuga nec tps laborādi.

Verba mris ad filiam q̄ sacerdotes rite habentes absolutōis officiū quantūcunq3 peccatores sint pnt absoluere a pctis. Et sic de sacramēto eucharistie. Cap. XLI

m Ater loquit̄. vade ad eum qui officiū absolutiōis habet quantūcunq3 ei hostiarius leprosus est: nihilominus aperire pōt portam si habz claues sicut sanus. Ita est etiā de absolutiōe et sacramēto altaris: q̄liscunq3 ei minister est si tn̄ rite habet officiū absolutionis: pōt absoluere a pctis. Ideo nullus est ↄtemnendus. Verūtn̄ premaneo eū de duob3. Vnū est q̄ illud quod carnaliter diligit et optat nō habebit. Aliud est q̄ vita eius breuiabit̄ citi⁹. Et sic formica portās die ac nocte granū aliqn̄ cū appropinquat foramini: cadit et morit̄ in introitu: grano remanēte ab extra. Sic ipse cū incepit peruenire ad fructū laboris sui morietur: et p sup̄uacuo labore suo confundet̄ et punietur.

Verba mris ad filiam qualiter mores boni et opa iusticie per postes in amicis dei designant̄. Et quō serui dei debent cauere a detractione. Cap. XLII

m Ater loquit̄. Amici dei dicunt̄ esse quasi duo postes: p quos ingressuri sunt alij. Ideo cauendū ē diligenter: ne q̄d aspum vel durum obsistat ingredientib3: aut vn̄ cōprimant̄. Quid aūt significāt postes: nisi mores cōpositos: opaq3 iusticie: et vba edificatoria que appatere debēt q̄tidie in amicis dei. Iō caueat̄ attēte: ne quid durū: id est verbū detractoriū vel scurrile inueniat̄ in ore amicorū dei. Aut in opibus cor̄ aliqua mundi alia noteut̄: ppter que ingredi volētes refugiant et ingredi abhominent̄.

Verba mris ad filiam qualiter mali pastores assimilant̄ vermi corrodēti arboris radices. Cap. XLIII

m Ater loquit̄. Isti sūt similes vermi qui vidēs semen optimū: non curat quantūcunq3 fructus pereat vel cadat: dummō radices seu ꝑximiora terre carpe possit. Sic isti non curant quod aīe pereant: si lucra sua et tpalia bona ↄsequant̄. Iō veniat eis iusticia filij mei: et citius subtrahent̄. ¶ Rn̄dit illa. O mater tps apud deum nō est nisi quasi momentū statere: q3tn̄cunq3 apud nos est longū. Iō patiā filij tui est magna etiaz sup iniquos. Rn̄dit mater. Vere dico tibi: non ptrahetur iudicium eorum: sed veniat eis horribile: et rapicitur a delicijs ad confusionem.

Verba xp̄i ad spōsam qualiter corpus p nauē et mūdus p mare designant̄. Et qualiter voluntas est libera ad aīas pducendū in celū vel infernū. Et q̄liter terrena pulcritudo vitro cōparat̄. Cap. XLIIII

f Ilius dei loquit̄. Audi A tu q̄ desideras portū post mūdi pcellas. Ois quicunq3 est in mari non dz timere aliqd si ille custo stat: qui phibere pōt vētos ne flēt. Qui oīa corporalia que nocere volunt iubet abscedere: scapulosq3 mollescere: q̄ pcellis imparebz: vt nauē pducāt ad q̄etū portum. ¶ Sic corporaliter in mundo sunt aliq̄ q̄si nauis p̄ducēs corp⁹ sup aq̄s mūdi: alijs in ↄsolatonem: alijs in tribulatōem: qr volūtas hoīs libera q̄sdaz aīas pducit in celū: q̄sdā in pfundū inferni. Illa ḡ volūtas q̄ nihil desiderat seruēti⁹ audire q̄z honorē dei nec ad aliud viuere q̄z vt possit deo fuire: ipa plz deo qr i tali volūtate gaudēt morat̄ de⁹ et miti

gat oīa p̄icula aīe: scopulosq̨ ꝯterat: in qui
bus aīa multotiēs p̄iclitat̄. B Quid aūt
sunt scopuli nisi desideriū malū: Nā dele-
ctabile ē videre possessiōes mūdi et posside
re: gaudere de corp̄is sui honore: ⁊ gustare
quicq̄d delectat carnē. In talib⁹ eī multo-
tiēs p̄iclitat̄ aīa. Sȝ qñ deus in aīa ē oīa
ista mollescūt: ⁊ aīa oīa ista ꝯtemnit: quia
oīs pulcritudo corp̄ea ⁊ terrēa sīlis ē vitro
depicto ab extra: sȝ intus pleno terra. Fra
cto aūt vitro: nō hȝ plus vtilitatȝ q̄ȝ terra
nigra: que ad nihil aliud creata ē vt possi-
deat̄: nisi vt p̄ eam emat̄ celū. Itaq̨ omīs
hō qui nō plus desiderat audire honorē su
um seu mūdi: q̄ȝ nociuū aerem: qui omnia
mēbra corp̄is sui mortificat: ⁊ voluptates
carnis sic abhoīabilē detestat̄. Hic quiete
requiescere potest ⁊ gaudēter euigilare: q̄ʒ
deus est cū eo in omni hora.

Verba querimōie spōse corā imp̄atoris
maiestate: ex eo q̄ sorores q̄tuor filie regis
ihū xp̄i: scȝ hūilitas abstinentia: ꝯtentatio
charitas nūc p̄ chdolor adnihilāt̄. Et soro
res filie regis dyaboli: scȝ sup̄bia: delectatō
sup̄fluitas: et symonia: vocant̄ domine ⁊c̄.
Cap. XLV

Onqueror nō solum

C ex p̄te mea: sed etiā ex p̄te multoꝝ
electoꝝ dei corā imp̄iali maiestate
vr̄a. A Olī erāt q̄tuor sorores filie potētȝ
regis: quaꝝ quelibȝ hēbat sedeȝ et p̄tātem
in p̄rimonio suo. Quicūq̨ eī volebāt inspi-
cere pulcritudinē istaꝝ soroꝝ obtinebāt cō
solatōem ex pulcritudīe eaꝝ: ⁊ bona exem
pla ex eaꝝ deuotōe. Prima vocabat̄ soror
hūilitas: in oīm agendaꝝ rerū dispositiōe
Scđa vocabat̄ soror abstinētia: ab omī in-
quinata ꝯuersatiōe. Tercia vocabat̄ soror
ꝯtentatio: sine omni sup̄fluitate. Quarta
vocabat̄ soror charitas: in p̄ximoꝝ tribu-
latōe. ¶ Iste aūt q̄tuor sorores: sunt iaȝ in
p̄rimonio suo adnihilate: et q̄si ab omnib⁹
contēpte. In quarū sedib⁹ sunt alie q̄tuor
illegitime sorores institute: q̄ ꝯ fornicario
ꝯgenite sunt: et vocant̄ iam dn̄e. B
Quarū prima vocat̄ dn̄a sup̄bia: q̄ ē ad pla
cendū mūdo. Scđa vocat̄ dn̄a delectatio:
scđm oēm carnis appetitū. Tercia vocat̄
dn̄a sup̄fluitas: sup̄ oēm necītatē. Quarta
vocat̄ dn̄a symonia: a cui⁹ deceptiōe se q̄si
nullus custodire pōt: q̄ʒ vtꝝ iuste vel iniuste
acquisitū sit quod recipit: tn̄ omīa recipit
cū cupiditate. ¶ Iste vero quatuor dn̄e lo-
quunt̄ cōtra precepta dei: volētes ea adni-
hilare: et tribuūt occasionē multis aīabus
ad eternā damnatōem. ¶ Propterea dn̄e

facite p̄pter charitatē quā deus vobiscū fe
cit: et innate istas q̄tuor sorores q̄ vocant̄
v̄tutes: q̄ p̄cesserūt de ip̄a v̄tute ihū xp̄o
sūmo rege. Que ⁊ iā dep̄sse sūt ī scā ecclia
que ē p̄rimoniū xp̄i: vt exaltent̄ ciuius. Et
vt vicia que vocant̄ dn̄e in mūdo: dep̄mā
tur: que sunt p̄ditrices aīmaꝝ: quia nate
sunt de ipso vicio dyabolo p̄ditore.

Verba monitōis sponse ad quendā do-
minū de restitutiōe facienda de iniuste ac-
quisitis. Et de voce angeli sententiā ꝯtra
ip̄m p̄ferentis crudelē. Cap. XLVI

Omie. Vos de p̄icu-

D lo anīe vr̄e p̄caueo. A Reducē
do ad memoriaȝ: quō rex quidā in
veteri testamēto legit̄ vnius hoīs vineam
desiderasse: et p̄ vinea plenū preciū p̄buis-
se. Sȝ q̄ʒ possessori nō placuit vineā vende
re. In dignat⁹ rex: vineā sibi p̄ iniusticiā et
violentiā vsurpauit. ¶ Ad quē postmodū
sp̄ūssctūs p̄ os vni⁹ p̄phete loquebat̄: indi-
cans regē ac reginā p̄ illa iniusticia turpis
sima morte debere mori. Qđ v̄o in eis cō-
pletū est. Ipsorūq̨ liberi de predicte vinee
possessione nequaq̄ȝ sunt letati. ¶ Nunc
igit̄ cum vos xp̄ianus estis et fidem inte-
graliter habetis: ⁊ scitis certissime eundeȝ
deū nūc esse qui tūc erat: et ita potentē et
iustum sicut tūc. Ideo sine omī hesitatiōe
scire potestis: q̄ si aliq̄d possidere desidera
ueritis iniuste: aut cogēdo possessorem ad
vendendū ꝯtra velle suū aut nullū preciū
pro eo exhibēdo: vindex erit ille potēs ⁊ iu
stus iudex. Vos q̄ȝ in dolorib⁹ timere ha-
betis tale iudiciū sup̄ vos venire: quale sup̄
illam reginā legit̄ p̄uenisse: vestrosq̨ libe-
ros de male acquisitis nō ditari: sȝ magis
inopia tribulari. B Te igit̄ p̄ ihū
xp̄i passionē: qui tuam aīam suo precioso
sanguine redemit hortor et ammoneo: vt
aīam tuam p̄ aliquib⁹ trāsitorijs p̄sona-
liter nō disp̄das: sed omibus iniuste a te vel
ob tui causaȝ dāmificatis: plene satisfacias
et quicq̄d iniuste acq̄sisti restituas: illis ad
ꝯsolatōem q̄ nūc dolorē patiunt̄ atq̨ alijs
in exēplū: si dei amiciciā volueris obtinere
De⁹ ē mihi testȝ: q̄ tibi ista nō scribo a me
cū tui noticiā nō habeo: sȝ illō qđ vni p̄so-
ne ꝯtigit hoc me cū diuīa cōpassiōe aīe tue
ꝯpulit ad scribēdū. Illa eī p̄sona nō dormi
ens sȝ vigilās: audiuit in oratoribus suis vocē
angeli dicētis. Vr seuerse q̄ nimis audax es
ꝯtra deū et iusticiā: tua volūtas vicit in te
ꝯsciam tuā. Ita q̄ ꝯscia tua oīno tacet et
volūtas loquit̄ et operat̄. Ideo cito veni-
es in iudiciū ante iudiciū dei: ⁊ voluntas

tua silentiū tenebit ⁊ consciā tua loquet̄ ⁊
teipm̄ scd̄m iusticie rectitudinē iudicabit.

Verba filij ad spōsam quō dyaboli tem-
ptationib' debemus p̄cauere. Et qualiter
dyabolus p hostē: deus p gallinā: eius po-
tentia et sapiā p alas ci' misericordia p pēnas: ⁊
boīes p pullos designant̄. Cap. XLVII.

Filius loquit̄. Si ho-

stis pulsat ad ianuā: nō debetis eē
sic capre currētes ad murū. A
Nec sic arietes: q̄ eleuātes se pedib' anteri
oribus: mutuo se ipingūt cornib': s3 estote
sicut pulli: q̄ vidētes in aere auē volentē no
cere eis: fugiūt sub alas m̄ris vt abscondā
tur. Qui etiā si nō plus q̄ʒ vnā pennā m̄ris
valēt app̄hendere: ⁊ sub illa se ꝓtegere gau
dent. ¶ Quis aūt ē hostis vr̄ nisi dyabolus
qui oībus bonis actib' inuidet: cui' pulsare
est mentē hoīs temptationib' cōmouere:
pulsat q̄ppe q̄nq3 ira ⁊ detractōe: q̄nq3 im-
patiētia ⁊ diiudicatiōe iudicioꝝ dei: qñ s3
oīa nō succedūt ad votū suū: ymo etiā fre-
quētius pulsat ⁊ inq̄etat vos innumeris co
gitationib': vt a seruitio dei abstrahamini ⁊
vt opa v̄ra bona apō deū obfuscent̄. ¶ Jdō
qualescūq3 fuerint cogitatōes v̄re nō debe
tis dimittere locum v̄rm: nec esse sic capre
currētes ad murū: id ē h̄re duriciā cordis:
aut iudicare opa aliena in cordib' v̄ris: q2
sepius q̄ hodie ē malus: cras bonus ē. S3
debet3 submittere cornua v̄ra ⁊ stare ⁊ au-
scultare: id est hūiliare vos ⁊ timere: h̄ndo
patiām ⁊ rogando deū: vt male incepta in
meliora ꝯuertant̄. B Nec etiā esse debe
tis sic arietes ventilātes cornib': id est v̄ba
dare p v̄bis: ⁊ impropia īūgere impropijs
sed stare debetis ꝯstanter supra pedes ⁊ si-
lere: id ē fortiter rep̄hendere affectōes car-
nis: vt in loquēdo et r̄ndendo habeat3 pre
meditatōem: ⁊ violentiā quandā cū patia
q2 viri iusti ē vincere seipm: et a licitis etiā
locutionib': ꝓpter vitandū multiloquiū ⁊
offensam abstinere. Nā qui in cōmotione
animi effūdit nimis quod sentit: videt̄ quo
dam mō vindicasse seip̄m: et indicasse leui-
tatem animi sui: ⁊ ideo vacuus erit a coro
na: q2 noluit patientiā habere ad tēpus: ꝓ
pter quā patientiā et fratrē offendentem
lucratus fuisset ⁊ seip̄m ad maiorē coronā
preparasset. ¶ Quid v̄o sunt ale galline:
nisi potētia et sapiētia diuīa? Ego quippe
sum q̄si gallina: qui pullos currētes ad vo
cem meā: id est desiderātes obumbratōem
alaru3 mearū: ⁊ potēter defendo a dyaboli
laqueis: et sapiēter inspirationib' meis ꝓ-
uoco ad salutē. Quid v̄o est pēna nisi mise

ricordia mea: quā qui obtinuerit ita secu-
rus esse pōt: sicut pullus qui sub alis m̄ris
refouet̄. Ergo estote sicut pulli currentes
ad voluntatē meā: et in omnibus tēptatio
nibus et ꝯtrarijs dicite voce et opibus: fiat
volūtas dei: q2 ego confidētes in me defen
do potētia mea. Reficio miscōia mea: te-
neo patiētia mea: visito consolatōe mea: ⁊
illumino sapiētia mea. Remunero in centu
plum charitate mea.

Verba filij ad sponsam de quodā rege
qualiter debeat augere dei honorē ⁊ chari-
tatem ad aīas: ⁊ de sentētia contra eum si
non fecerit. Cap. XLVIII.

Filius dei loquit̄. Si

iste rex velit me honorare. Primo
minuat dedecus meū: ⁊ augeat ho
honorē meū: dedecus quippe meū est q p̄-
cepta mea q̄ p̄cepi: et v̄ba q̄ psonaliter lo-
cut' sui ꝯtemnunt̄: ⁊ q̄si a plurib' ꝓ nihilo
reputant̄. Si igit̄ velit me diligere: habeat
amminō maiorem charitatē ad aīas oīm: ꝓ
q̄bus ego apui celū cū sanguine cordis mei.
Si aūt plus desiderat requie3 q̄ est cū deo:
q̄ʒ dilatare p̄rimoniū suū hēbit ꝓfecto ma
iorē delectatōem ⁊ auxiliū a deo reuincere
locū illū ih'rlm: in q̄ iacuit mortuū corpus
meū. ¶ Dic insup tn̄ q̄ hec audis. Ego deus
ꝑmisi eum coronari. Jdeo ad ip̄m ꝑtinet
plus seq̄ voluntatē meā: et me sup omnia
honorare ⁊ diligere. Quod si nō fecerit bre-
uiabunt̄ dies eius. Hi q̄3 qui carnaliter eū
diligunt: sepabunt̄ ab eo cū tribulatione.
Regnūq3 eius in plures partes diuidet̄.

Visio spōse sub figura eccl'ie: et de eius
expositōe in q̄ua cōtinent̄ modus ⁊ status
quos papa debet tenere respectu sui et re-
spectu cardinaliū et alioꝝ prelatoꝝ sancte
matris ecclesie. Et q̄ʒ maxime in statu hu-
militatis. Cap. XLIX

Ui persone videbant̄

quasi q esset in magno choro. A
Et apparuit sol magnus et lucēs
duoq3 sedes q̄si p̄dicatoꝝ in choro erāt vna
a dextris aliaq3 a sinistris: distantes a sole
longo spatio et interuallo: duoq3 radij de
sole ad sedes pcedebant. Tūc vox vna au-
diebat̄ de sede: que ad sinistram partē erat
dicens. Aue rex inceternū: creatoꝝ ⁊ redem
ptor iustusq3 iudex. Ecce vicarius tuus q̄
sedet in sede tua in mūdo: reduxit iam se-
dem suam in antiquū et priorē locum vbi
sedit p̄mus papa petrus qui fuit princeps
aplōꝝ. Respōdit vox de dextra sede dicēs.
Quō inq̄t poterit intrare in sanctā eccle-
siam: in qua foramina cardinū sunt plena

rubigine ⁊ terra: Ideo et postes inclinati
sunt ad terrā q2 in foraminib9 nō est locus
vbi vncini imprimant̄: q̄ postes deberēt su-
stentare. Vncini q3 sunt extensi ad plenū:
nihilq3 curuati ad postes tenendū. Paui-
mentū vero totū effossum ē: et ꝯuersum in
foueas ꝓfundas: ad modū puteorū ꝓfun-
dissimoꝝ: que nullū oīno habēt fundū. Te
ctum aūt est linitū pice: ⁊ ardet de igne sul
phureo: stillās q̄si pluuia densa. De nigre-
dine vo et spissitudine fumi: qui de abysso
fossaꝝ et de stillicidijs tecti ascēdit: oēs pa-
rietes maculati sunt: ⁊ ita deformes in colo
re ad intuendū: q̄si sanguis cōmixtus pu-
trida sanie. Ideo amicū dei nō decet man-
sionē hr̄e in tali templo. B Rn̄dit vox
de sede ad ꝑtem sinistrā. Expone inq̄t sp̄ua
liter: q̄ dixisti corꝑaliter. Tūc ait vox: papa
similat̄ et designat̄ in postib9. In foramini
bus vo cardinū significat̄ hūilitas: que sic
vacua deb3 esse ab oīm supbia: vt nihil ap-
pareat in ea nisi qđ ꝑtinet ad officiū hūile
pōtificale: sicut foramē debet esse vacuū to
taliter a rubigine: s3 iam foramīa id est hūi
litatis insignia: sunt ita repleta supfluita
tibus ⁊ diuitijs a facultatib9: que ad nihil
aliud custodiunt̄ nisi ad supbiam: ꝙ nihil
apparet hūile: q2 tota hūilitas cōuersa est
ad mundanā pompā. Ideo nō mirū ꝙ pa-
pa qui siat̄ in postib9: inclinatus ē ad mū-
dialia: q̄ signant̄ in rubigīe ⁊ in terra. Pro
pterea papa īcipiat verā hūilitatē in seipo
p̄mo in apparatu suo in vestib9 in auro et
argēto et vasis argēteis. In equis et alijs
vtēsilibus: segregādo de eis oībus sola ne-
cessaria sua: alia vo erogādo paupibus: et
spāliter his q̄s nouerit amicos dei. Deīn
moderate disponat familiā suā: et necessa-
rios hēat famlos q̄ vitā suā custodiāt quia
lic3 in manu dei ē: q̄n eū velit vocare ad iu-
diciū: iustū tū est vt hēat famlos ꝓpter ro-
borandā iusticiā: et vt eos q̄ se ꝯtra deū et
sctām eccl̄ie ꝯsuetudinē erigūt: valeat hūi
liare. C In vncinis vo qui postib9 cō-
iungunt̄ significant̄ cardinales q̄ extēti ⁊
effusi sunt inq̄tū valēt ad oēm supbiā: cu-
piditatē: ⁊ carnis delectāmentū. Ideo reci
piat papa in manu malleū et forpicē: et fle
ctat cardines ad velle suū: nō ꝑmittendo
eos hr̄e plura de vestib9 ⁊ familia: et de vtē
silib9: nisi quantū req̄rit necessitas et vite
vsus. Flectat atq3 eos forpice: id est vbis leni
bus ⁊ ꝯsilio diuīo paternaq3 charitate: q̄ si
noluerīt obedire recipiat malleū: sc3 ouīdē
do eis seueritatē suā: faciēdoq3 quicq̄t po-
terit: qđ tū nō sit ꝯtra iusticiā donec flectā
tur ad velle suū. C In pauimēto aūt signi-
ficant̄ epi et clerici seculares: quoꝝ cupidi
tas nullū h3 fundū: de quoꝝ supbia ⁊ vita
luxuriosa ꝓcedit fum9: ob quē abhoīant̄
eos oēs angeli in celis: ⁊ amici dei in terris
Ista em̄ papa in multis emendare pōt: si
vnumquēq3 ꝑmittit habere necessaria nō
supflua: precipiat q3 vnicuiq3 epō attēdere
ad cleri sui vitā: et oīs qui noluerit emē
dare vitā suam et stare in continētia: pri-
uetur oīno prebēda sua: q2 carius ē deo ꝙ
in illo loco nō dicat̄ missa: q̄3 ꝙ manus me
retricee tangant corpus dei.

Visio incōprehensibilis spōse de iudicio
multarū ꝑsonaꝝ adhuc viuentiū: in q̄ au-
diuit: si hoīes emēdauerint petā et ego iu-
diciū mitigabo. Cap. L

Ibi videbatur quasi

m ꝙ rex vnus sederet in sede iudicia
ria: et quelibet ꝑsona viuēs staret
ante illū: quelibetq3 ꝑsona hēbat duos stā
tes iuxta se quoꝝ vnus apparebat ꝙ esset
quasi miles armatus. Alter vo quasi ethy-
ops niger. Ante vo iudiciū stabat pulpitū
in quo iacebat liber como dispositus sicut
vidi p̄us: cū ante eū tres reges viderē stare
sc3. viij. lib. cap. xlv. iij. K. C Vidi etiam ꝙ
quasi totus mūdus staret ante pulpitū: et
audiui iudicē tunc dicentē ad militē illum
armatū. Voca inq̄t ante iudiciū illos: qui
bus tu seruiuisti cū charitate. Et mox illi
qui nominabant̄ ceciderūt. Quoꝝ quidā
iacuerunt longiori mora: quidā breuiori:
antēq3 anime separent̄ a corꝑe. Omia aūt
quecunq3 vidi et audiui tunc: nō valeo cō
prehēdere: quia audiui iudicia multoꝝ ad
huc viuentium: qui adhuc cito vocabunt̄.
Attū sic dictū est mihi a iudice. Si inquit
emēdauerint petā hoīes: et ego iudiciu3
mitigabo. Multos q3 tūc vidi iudicari: q̄sdā
ad purgatoriū: alios ad ve sempiternum.

Visio admirabilis et terribilis spōse de
quadā aīa ante iudicē p̄n̄tata et oppositio
nibus dei. Et libri iudicij ꝯtra ipsam aīam
Et de rn̄sionibus aīe cōtra seipsam et de
diuersis penis stupendis sibi ad purgatio-
nem latis. Cap. LI

Ibi videbatur quasi

m ꝙ vna anima ꝑ militē et ethyopē
quos viderā p̄us: ante iudicē p̄n̄ta
ret̄. A Dictūq3 est mihi: hoc inq̄t quod
tibi nūc videt̄: hoc totū factū est sup aīam
istam: eo tpe quo a corꝑe soluebat̄. Cumq3
aīa p̄n̄tata fuisset iudici stabat sola: q2 in
neutri9 manib9 coꝝ erat: q̄ eam p̄n̄tabant
Stabat q3 nuda et dolorosa: ignorans ad

que deueniret. Deiñ videbat̃ mihi: q̃ quod
libr verbũ in libro rñdebat p̃ seipm: ad oĩa
quecũq3 aĩa loq̃bat̃. ¶ Igit̃ audiẽte iudice
et omi exercitu eius: miles ille armat⁹ loque
bat̃ prio sic: nõ est inq̃t iusticia: q̃ illa pctã
replicent̃ aĩe ad obprobriũ: que cõfessione
emẽdata sunt. Veruntñ ego q̃ ista vidi: bñ
et pfecte tũc noui: q̃ miles ille q̃ loquebat̃
oĩa nouit in deo: z vt ego intelligerẽ loque
bat̃. ¶ Tunc de libro iusticie rñsum est: qñ
pñia facta fuit ab ista aĩa: nõ subseq̃bat̃ cõ
tritio digna talib⁹ pctĩs. Nec vera satisfa-
ctio. Ideo dolere debet nũc p̃ his: que tũc
cũ potuit nõ emẽdauit. Quib⁹ dictis aĩa
incepit plorare ita vehemẽter: q̃ q̃si tota
cõstringeret̃. Attñ lacrime videbant̃ et vox
nõ audiebat̃. ¶ Deinde rex loquebat̃ aĩe
dicẽs. Conscientia inquit tua declaret mõ
pctã illa: q̃ satisfactio digna nõ seq̃ebat̃.
B Tũc aĩa extulit vocem suã ita alte: q̃
quasi posset audiri p̃ totũ mundũ dicens.
Ve inq̃t mihi q2 nõ feci iuxta mãdata dei
que audiui z cognoui. Et accusans seipam
addidit. Ego nõ timui iudiciũ dei. Cui re-
spõsum ẽ de libro. Ideo nũc timere debes
dyabolũ. ¶ Et statim aĩa timẽs et cõtre-
miscẽs: ac si tota solueret̃ dixit. Ego quasi
nullã charitatẽ habui ad deũ ideo modica
bona feci. Rñsum ẽ ei statĩ de libro. Ideo
iusticia ẽ: te vicinius approp inq̃re dyabolo
q̃3 deo: q2 ipse dyabolus te ad se suis tẽpta
tionib⁹ allexit z illexit. ¶ Aĩa rñdit. Iam
inquit intelligo: q̃ oĩa quecũq3 feci: erant
scdm dyabolicas infusiones. Rñsum ẽ de
libro: iusticia dictat: q̃ iuris dyaboli ẽ retri
buere tibi scdm ea que egisti: cũ pena z tri
bulatõe. ¶ Aĩa dixit. Nihil fuit a vertice ca
pitis mei vsq3 calcaneũ: quod nisi cũ super
bia vestiui. Quedã eñ vana et sup̃ba or-
namẽta: ego de nouo adinueni psonaliter:
quedã vero sequebar scdm patrie cõsuetu-
dinẽ: lauiq3 manus et faciẽ nõ vt solũ mũ
darent̃: sed vt ab hoĩe laudarent̃ pulcra
Rñsum est de libro. Iusticia dicit: q̃ iuris
dyaboli est retribuere tibi p̃ meritis: q2 te
ornasti et cõposuisti sicut ipe tibi inspira-
bat et dictabat. C Iterũ dixit aĩa. Os
meũ sepe apiebat̃ ad scurrilia: q2 alijs pla-
cere volui. Et animus me⁹ omĩa illa deside
rabat: que pudor z obprobriũ mũdi non se
quebat̃. Respõsum ẽ de libro. Ideo lingua
tua extrahi et extẽdi debet: dentesq3 tui in
curuari: z illa tibi apponent̃ que oĩno tibi
displicẽt: oĩaq3 illa tolli debẽt a te que tibi
placẽt. ¶ Dixit aĩa. Ego vehemẽter gau-
debam ex eo: q̃ multi receperũt exempla z
occasionẽ de his que ego feci: et q̃ multi imi
tabant̃ mores meos. Rñsum est de libro.
Ideo ẽ iusticia: q̃ omĩs qui dep̃hensus fu-
erit in tali pctõ p̃ quo tu punieris: eandẽ
penam ipse patiet̃: et ipe ad te adducet̃: et
tũc p̃pter aduentũ cuiuslib3 qui imitabat̃
adinuentões tuas pena tua augmẽtabit̃.
¶ Quib⁹ dictis videbat̃ mihi: quasi q̃ vin-
culũ quoddã esset alligatũ in capite aĩe
ad modũ corone: et stringebat̃ ita fortiter
q̃ occiput z frons cõiungebant̃ simul. Ocli
vero deciderũt a sedib⁹ suis: dependẽtes p̃
radices suas ad genas. Crines q3 quasi ab
igne cõbusti aruerũt. Cerebrum autẽ rum
pebat̃: defluens p̃ nares et p̃ aures: lingua
extendebat̃: dentesq3 cõprimebant̃. Ossa
vero in brachijs cõstringebant̃: et quasi fu-
nes torquebant̃. Manus etiã decoriate:
ad collũ alligabant̃. Pectus vero z venter
ita fortiter dorso cõiungebant̃: q̃ costis cõ
fractis cor cũ omnib⁹ interiorib⁹ euersum
crepuit. Femora vero pendebãt ad latera:
ossaq3 cõfracta extrahebant̃: eo modo quo
filũ tenue solet in globũ glomerari. D
His visis ethyops respõdit. O iudex pctã
aĩe iam sunt plagata scdm iusticiã. Con-
iunge ergo nos iam ambos me sc3 et aĩam
ita q̃ nunq3 separemur. ¶ Miles vero ille
armat⁹ respondit. Audi iudex. Tu qui scis
oĩa: ad te iam p̃tinet audire vltimã cogi
tationẽ et affectionẽ: quam ista aĩa habe-
bat circa finẽ vite sue. Ipsa quippe in vlti
mo pũcto taliter cogitauit. O si deus vel-
let dare mihi spaciũ vite: vellẽ vtiq3 liben-
ter emendare pctã mea: omniq3 tempe vite
mee seruirẽ ei: nec vnq3 amplius ipm offẽ-
dere. Talia o iudex cogitabat et volebat.
Memento etiã dñe: q̃ psona ista nõ tanto
tpe vixit: q̃ obtineret plene intelligibilem
conscientiã. Ideo dñe cogita iuuentutem
eius: z facito misericordiã. Tũc autẽ sic re-
spõsum ẽ de libro iusticie. Talibus cogita-
tionibus in fine nõ debet̃ infernus. Et iu-
dex tũc ait: p̃pter passionẽ inquit meã apie
tur aĩe celũ: purgatione prius p̃ peccatis
recepta: tanto tpe quanto tenet̃ pati: nisi
obtinuerit auxiliũ ex bonis opibus aliorũ
viuentiũ. ¶ Declaratio. ¶ Hec mulier
vouit v̄ginitatẽ i manu sacerdot3: z postea
nupsit q̃ in ptu postea piclitata moriebat̃.

Visio terribilis spõse de quodã hoĩe et
quadã muliere z de expositõe visionis spõ
se q̃liter ab angelo facta ẽ in qua multa mi-
rabilia cõtinent̃. Cap. LII

v Idebatur mihi vnus homo. A Cuius oculi eruti
erãt: sed tñ dependebãt ad maxil-

las cū duobus neruis: hic habebat aures sicut canis: nares sicut equus: os sicut ferocissimus lupus. Manus ad modū pedū bouis maximi: pedes sicut vulturis. ¶ Una quoque mulier videbatur mihi iuxta eū stare: cuius crines erant sicut vepres. Oculi erāt in occipite. Aures abscise. Nares plene sanie et putredine. Labia sicut dentes serpentis. In lingua erat aculeus venenosus. Manus erāt sicut due caude vulpine. Pedes sicut duo scorpiones. ¶ Dū hec ego viderem non dormiēs sed vigilās: dixi. O quid istud est. Et statim quedā vox dulcisona loquebatur ad me: q̄ tam ꝯsolatoria erat: ꝙ ois terror abscessit a me dicēs. Tu ista vidēs: quid nā existimas illa esse? Ego rn̄di. Ignoro vtrū isti quos video sunt dyaboli: aut bestie de tali bestiali natura ꝓgenite: siue etiā homines a deo sic formati? Vox tūc rn̄dit mihi. Nō sunt dyaboli: quia ipsi non hn̄t corpora sicut istos habere vides. Nec sunt de genere bestiali: quoniā de stirpe adam sunt ꝓgeniti. Nec etiam a deo taliter sunt creati Sed corā deo apparent a dyabolo in aīabus suis taliter deformes facti: et hec tibi videntur quasi corporaliter. Ego tn̄ ostendam tibi quid significent spūaliter. B Illius hominis oculi videntur tibi eruti: dependētes duobus neruis. Per duos eni nervos: duo intelliges. Primū est ꝙ deus credidit eternaliter viuere. Scōm est ꝙ credidit ꝓpriā suam aīam post mortē corporis: eternaliter siue in bono siue ī malo victurā. Per duos vero oculos: etiam duo intelliges. Primū est ꝙ debuit cōsiderare qualiter petm̄ euitare posset. Secūdo quō valeret bona opa ꝑficere. Isti duo oculi ideo eruti sunt: quia non fecit opa bona ꝓ desiderio celestis glorie: nec fugit peccata ꝓ timore gehēnalis pene. ¶ Habet etiā caninas aures. Nam sicut canis neqꝫ nomen dn̄i sui: neqꝫ alterius tantum curat: quantū nomen suum ꝓprium: si hoc nominari audierit: ita etiam iste non tantum curauit de honore nominis dei: quantū de honore nois ꝓprij. ¶ Habet etiā equinas nares. Nā sicut equus qui solutus est eiecto stercore suo: delectatur nares apponere illi. Similiter iste. Nam ꝑpetrato petō quod coram deo vilissimū stercus est: de ipsius fetore dulce sibi videtur cogitare. Habet etiā os sicut lupus ferocissimus: qui ventre ac ore suo repleto: ex illis que viderat adhuc si aliquid aure viuū audierit: deglutire illud desiderat. Ita et iste: si oia possideret que oculis viderat: adhuc cōcupisceret illa q̄ alios possidere audiret. E

Habet etiā manus ad modū pedum fortissimi bouis: qui cum iratus fuerit: animal cui ꝑualet cū pedibꝫ suis dirumpit: ꝓpter ire vehementiam: nō curans de intestinis vel de carnibus eius: dūmmōvitam illi abstulerit. Similiter iste nā qn̄ est in ira: non curat ꝙ aīa sui inimici in infernū descenderet: nec qualiter corpus eius torqueretur morte: si vitā eius auferre posset. ¶ Habet etiā pedes sicut vultur. Nam sicut vultur habēs aliquid inter vngues: quod sumere eū delectat: pedem sup illud tam fortiter stringit: ꝙ viribꝫ pedis deficiētibus pre dolore: ipse quasi nesciens dimittit cadere qd̄ tenebat: ita ꝛ iste. Nā illa que iniuste habet intendit tenere vsqꝫ ad mortē quando omnibus viribus deficientibꝫ illa dimittere coartabitur. ¶ Mulieres ꝟo illius crines: videbantur sicut vepres. In crinibus autem qui sunt in summitate verticis: ornātibus faciem hominis: significatur illa volūtas: que summe sūmo deo placere desiderat. Hec eī voluntas aīam coram deo adornat. Sed quia huius mulieris voluntas est: summe huic mūdo placere plusqꝫ summo deo: ideo sui capilli apparent sicut vepres. D

Oculi vero eius apparēt in occipite: quia mentales oculos auertit ab his que bonitas dei sibi fecerat: in creando eam: in redimendo: et in diuersis sibi vtiliter ꝓuidendo. Illa vera que transitoria sunt intente respicit: a quibꝫ quotidie discedit donec ab aspectu suo penitus euanescant. ¶ Aures igitur abscise spūaliter apparent: nam minime curat doctrinā sancti euāgelij: seu predicatōes audire. Nares vero plene putredine sunt: qm̄ sicut per nares suauis odor ad cerebrum delectabiliter trahitur: vt cerebrum inde fortificetur: sic ipsa per affectiōes suas quicqd putrescibile corpus delectat ad ipsius fortificationē: trahit delectabiliter ad effectuz. Labia vero illius sicut dentes serpentis videbantur: et in lingua aculeus venenosus. Nam dum serpēs dentes fortissime constringit: ꝓpter defensionem aculei: ne ab aliquo euentu frangatur: tamē squalor de ore eius effluit inter dentes: qꝛ separatim sunt locati. Similiter et ipsa claudit labia a confessione vera: ne frangatur delectatio peccati: que est ante sue aculeus venenosus: squalor tamē peccati euidenter apparet coram deo et sanctis eius.

E Dixi tibi prius de iudicio et abiectione vnius matrimonij: qui contra statuta ecclesie contraxerunt. Nunc indicabo tibi plenius de eis. Tu eniz vidisti manus mulieris supra dicte quasi caudas vulpinum: et pedes eius quasi scorpiones. Hoc ideo est: qꝛ

sicut in omnibus membris et affectionibus erat inordinata. Sic z leuitate manuū suarum et incessu pedū dulcedinem carnis ꝓuocādo: grauius scorpione aīam viri puniebat. Et ecce in eodē momento apparuit ethiops: habēs in manu tridentē: z in alio pede quasi tres vngulas acutissimas: clamans et dicēs. O iudex iam hora mea est. Expectaui z siluī. Iam tempus est faciēdi Et statim sedente iudice cū exercitu innumerabili: apparuit mihi vir vnus z mulier nudi. Et dixit iudex ad eos. Dicite inquit Quis omnia scio quid fecistis: Rūdit vir. Audiuimus z sciuimus vinculū ecclesie et non curauimus: ymo despeximus. Rūdit iudex: quia noluistis sequi dnm: iusticia est vt sentiatis maliciam lictoris. Et statim ethyops infixit vngulam in corda amboꝝ et sic fortiter cōpressit eos: vt quasi in prelo positi viderent̄. Et dixit iudex. Ecce filia talia merent̄ qui se scienter elongant a creatore suo ꝓpter creaturā. F Dixit iterum iudex ambobus. Ego dedi vobis saecium vt cōgregaretis fructum deliciarum mearū: quid ergo nunc apportatis. Rūdit mulier. O iudex delicias vētris quesiuim⁹ et non apportamus nisi ꝯfusionem. Tunc dixit iudex lictori. Redde quod iustum est Qui statim infixit vngulam scdam in ventres amborum: z sic fortiter vulnerauit ꝙ omnia intestina viderent̄ pforata. Et dixit iudex. Ecce talia merent̄ qui legem transgrediunt̄: et pro medicamento sitiunt venenum. Iterū dixit iudex ambobus. Ubi est thesaurus meus quem accomodaui vobis ad vsuram: Responderūt ambo. Posuimus eum sub pedibus nostris: qꝛ quesiuimus thesaurū terrenum et non eternū. Tunc dixit iudex lictori. Da quod scis z debes. Qui statim infixit vngulam terciaꝫ in corda eorū et ventres: et pedes: ita vt omnia quasi vnus globus viderent̄. Et dixit ethiops. Domine quo vadam cū eis: Respondit iudex. Tuū non est ascendere nec gaudere. Quo dicto. A facie iudicis statim vir et mulier gementes disparuerūt. Iterꝫ dixit iudex. Gaude filia quia a talibus es segregata.

Uerba virginis ad spōsam qualiter est parata ad defendendū omnem viduam et omnem virginem et ꝯiugatam: quas etiā videt in iusto ꝓposito stantes z suum filiū sup omnia diligentes. Cap. LIII

a Udi tu inquit mater dei: que toto corde rogas deū: vt filij tui placeāt deo. Uere talis oratio placita est deo. Non em̄ est mater que filium meū diligit sup omnia: et illud ideꝫ petit filijs suis quin nō statim parata sum iuuare eam: ad effectum petitionis eius. ¶ Nec etiā est aliqua vidua: que stabiliter rogat auxiliū a deo standi in viduitate: ad honorē dei vsqꝫ ad mortē: quin non statim parata sum ꝑficere voluntatē eius cum ea quia ego fui quasi vidua: eo ꝙ habui filiūꝫ in terris: qui nō habuit carnalem patrem. ¶ Nō est etiam aliqua virgo que virginitatem suā desiderat seruare deo vsqꝫ ad mortem: quin nō parata sum eam defendere z confortare: quia ego sum vere ipsa virgo. ¶ Nec mirari debes. Cur dico ista: Scriptum est eī: ꝙ dauid desiderabat filiaꝫ sanlis qꝫ fuit virgo. Ipse em̄ recepit eam qꝫ fuit vidua. Insup et habuit vxorem vrie: quando vir eius vixit. Attn̄ concupiis dauid non fuit sine petō. Sed delectatio illa spūalis fily mei qui est dn̄s dauid: est sine omni petō. Ideo sicut iste tres vite: scꝫ virginitatis: viduitatis: et ꝯiugij: placuerūt dauid corꝑaliter: ita filio meo placet eas habere in sua delectatōe castissima spūaliter. Ideo non mirū: ꝙ imitando trabo eaꝝ delectationem spūalem: in delectationem filij mei: quia eius delectatio est ad ipsas.

Uerba mr̄is ad filiam de felici natiuitate spūali cuiusdam in petīs pessimis nutritī: quam natiuitatem precibus z lacrimis seruoꝝ dei obtinuit. Cap. LIIII

v Ide filium lacrimaꝝ qui nūc est recenter natus de mundo spūaliter: qui fuerat prius natus de matre sua in mundum carnaliter. Sicut em̄ femina illa: que extrahit infantem de ventre matris: primo caput trahit deinde manus deinde totū corpus: vsqꝫ ꝙ cadit in terrā. Sic ego feci illi ꝓpter lacrimas et preces amicorū meorum. Extraxi illum quippe de mūdo intm̄: ꝙ iam spūaliter est sicut puer noiter natus. Ideo educari debet: et spūaliter et corporaliter. Nā ille ad quem te miseram: educare eū debet precibus suis z bonis opibus: et ꝯsi ꝰ ꝰs custodire. ¶ Illa ꝟo femina de qua tibi dictū est: rogabit ꝓ eo et custodiet spūaliter: attendēdo etiā vt habeat necessaria sua corporaliter: qꝛ ipse ita ꝓfūde cecidit in petā mortalia: ꝙ oēs demones in īferno dixerūt de eo. Apiamus os si forte venerit: vt p̄mamus eū dentibꝫ nr̄is et deglutiamus. Extendamus etiā manus: vt dirūpendo lacerem⁹ eum: habeamus qꝫ pedes ꝓmptos ad calcandū: et calcitrandū eum. ¶ Ideo

dictũ est tibi: q nunc spũaliter natus fuit quia iam de ptãte demonũ est liberatus: sicut bene colligere poteris de v̾bis illis q̃ audisti: q deũ corde ꝛ corpe diligit sup oĩa

Verba mr̄is ad filiam qualiter p̄cibus seruoꝝ dei vult diligere quendaꝫ puerũ et ipm armis sp̄ialib9 armare. Cap. LV

r Ecordare q scribitur de moyse. A q filia regis inuenit eum sup aquas: et dilexit eum pro filio suo. Scribit̃ qꝫ in scolasticis histo rijs: q idem moyses vicit terram per aues que consumpserũt serpentes venenosos. ¶Ego suꝫ filia regis de ꝓgenie dauid que volo puerum istum diligere: quem inueni in procellis lacrimarum: que effuse sunt pro salute aĩe eius: que inclusa fuit in arca corpis eius: quẽ educabũt illi de quib9 dixi donec ad etatẽ venerit in qua armare eum volo: et mittere ad terrã vincendã regi celi Sed quõ hec fiant tibi ignotũ est: et mihi notũ. Nam ego taliter p̄parabo euꝫ: q de eo dicet̃. Iste vixit sicut vir: et mortuus est sicut gygas: venit ad iudiciũ sicut bon9 miles. B ¶Additio. Filius dei loquitur Vbi anial famdicũ repellit̃ a preda. Expectat alonge inueniendo tẽpus redeũdi ad predã: similit̃ vadit ad speluncã suaꝫ. Sic ego feci principi terre huius. Monui eũ bñficijs meis. Monui eũ verbis et verberibus: sꝫ tanto ingratior ꝛ obliuiosior ẽ quanto mansuetiorẽ me ei ostẽdo. Ideo vocabo eum nũc sub coronã et ad scabellũ pedum qꝛ noluit stare in corona. Immittãqꝫ ei et assentatorib9 suis aspidẽ innatẽ de vipera ꝛ subdola vulpe generatũ: qui terrã et habitatores eius ꝯturbet ꝛ simplices depilinabit: q̃ cacumina terraꝝ ascẽdet: ꝛ gloriantes deijciet ꝛ ꝯculcet. Puerũ vero istũ quẽ amici mei nutrierunt: ducã ꝑ aliam viam donec veuerit ad locũ gloriosiorẽ. ¶Item loquit̃ filius dei. Adhuc dicet̃ de puero isto q vixit sic vir: pugnauit sicut miles egregius. Coronabit̃ sicut amicus dei. O filia quid credũt mulieres: que gloriant̃ ex eo q filij eaꝝ ꝓcedunt in supbia. Illa nõ est gloria sed cõfusio: quia regeꝫ supbie imitant̃. Sꝫ illa est gloria ꝛ ille est miles glorie: qui gloriat̃ in eo q facit honorẽ deo quantuꝫ põt: et conat̃ ad maiora. Paratusqꝫ ẽ pati ea que deus vult eũ pati: talis est miles dei et talis coronabit̃ cum militib9 celi.

Verba mr̄is ad filiam de quodam q nõ debeat contristari propter correptionem. Cap. LVI.

Ater loquit̃. Cur turbat̃ ille: Pater quippe percutit filium qñqꝫ cũ lenib9 stramînib9. Ideo nõ est ꝯtristãdũ

Verba mr̄is ad filiã qualiter roma debet mũdari a zizania: p̄mo acuto ferro: secũdo igne: tercio ꝑ iuga boũ. Cap. LVII

m Ater loquit̃. Roma est q̃si ager sup queꝫ zizania exereuit. Ideo p̄mus debet mũdari cuꝫ acuto ferro. Inde igne purgari. Postea arari eũ iugo boũ. Ideo faciam vobiscũ: sicut qui transfert plãtas in aliũ locum. Illi cĩ vrbi preparat̃ talis pena: quasi iudex diceret. Excoria inquit totã pellem: extrahe totum sanguinẽ de carne. Exscinde omnem carnẽ in frusta: et confringe ossa ita. vt defluat omnis medulla.

Verba xp̄i ad sponsam sub figura de expositione vbi xp̄s per dñm ꝑegrinantem: corpus suum ꝑ thesaurũ: ecclesia ꝑ domũ sacerdotes ꝑ custodes designant̃: quos sacerdotes tanqꝫ verus dñs septẽplici honore honorauit. Et qualiter deus ꝯquerit̃ q iniqui sacerdotes septẽplici vitupio ipsuꝫ vitupant: et qualiter septẽ vestes: scꝫ septẽ virtutes quas deberẽt habere vertũt in septem vicia. Cap. LVIII

f Ilius loquitur. Ego A sum similis dño: qui fideliter decertãs in terra ꝑegrinatõis sue regrediebat̃ in terrã natiuitatꝫ sue cũ gaudio: hic dñs habebat thesaurũ preciosum valde: cuius intuitu glorificabant̃ lippiẽtes oculi: tristes ꝯsolabant̃: infirmi ꝯualescebãt: mortui suscitabant̃. Vt ꝟo thesaurus honeste ꝛ tute custodiret̃: facta et ꝑfecta est domus quedã in magnificẽtia ꝛ gloria: habẽs altitudinem decentẽ: septemqꝫ gradus: quib9 ad domũ et thesaurũ ascendebat̃. ¶Nũc itaqꝫ thesaurũ: dñs tradidit ꝟuis suis videndũ et tractandũ: fideliterqꝫ et mũde custodiendũ vt et charitas dñi ꝓbaret̃ ad ꝟuos: fidelitasqꝫ seruoꝝ ad dñm videret̃. Procedente vero tp̄e despici cepit thesaurus. Raro frequẽtabat̃ domus: tepueruntqꝫ custodes: ꝛ charitas dñi negligebatur. Tũc dño ꝯsulente familiares suos: quid faciendũ esset sup tãta ingratitudine Rñdit vnus eoꝝ dicens. Scriptũ est q iudices et custodes populi negligentes iussi sunt suspendi ad solẽ sed tuũ est misericordia ꝛ iudiciũ: qui parcis omĩbus: quia tua sunt omĩa et omnium misereris. B Ego sum in figura ille dñs qui quasi ꝑegrinus per humanitatẽ apparui in terra: cum tñ in celo ꝛ in terra potẽs essem scd̃m deitatẽ Ego quippe tã forte certamẽ habui in ter

ris: q omnes nerui manuū et pedū meorū rumpebant͂ ꝓpter animarū zelum ⁊ salutē. ¶ Relicturus itaq; mūdū ⁊ ascensurus in celū: a quo tñ s̄m deitatē nūq̄ȝ defui: reliqui mundo memoriale dignissimū. s. corpꝰ meū sanctissimū: vt cum lex vetus gloriabat͂ de arca manne ⁊ tabulis testamenti: ceterisq; alijs: sic nouus homo gauderet de noua lege: ⁊ non vt olim de vmbra: sȝ de veritate: scȝ corpore meo crucifixo: quod in lege figurabat͂: vt aūt corpus meū esset in gloria ⁊ honore: institui domū sancte ecclesie vbi seruaret͂ ⁊ tractaret͂. Sacerdotes custodesq; speciales eiꝰ: qui q̄dāmodo etiā officio sunt supra angelos: q2 quē ipsi angeli timent ꝯtingere timore reuerentie: hūc sacerdotes tractant manibus ⁊ ore. L

Honoraui q̄ȝ sacerdotes septemplici honore tanq̄ȝ in septē gradibus. Primo debent esse signiferi ⁊ speciales amici mei: ꝑ mundiciam mentis ⁊ corporis: q2 mūdicia primus locus est ad deū: quē nihil ꝯtingit nec decet coinquinatū. Nam si legalibus sacerdotibꝫ permittebat͂ ꝯmixtio tempore quo nō sacrificabant: nō mirū fuit: q2 ipsi portabant testam nō nucleū. Nūc aūt veniente veritate ⁊ fugata figura: summe studēdū est mundicie tanto copiosius quanto dulcior est nucleus testa. Et in hmōi cōtinētie signū: capilli primo tondent͂: ne voluptas aīo seu carni dñet͂. ¶ In secundo gradu instituunt͂ clerici: q sint viri angelici per omnē humilitatē: q2 humilitate mentis ⁊ corporis penetrat͂ celum ⁊ vincit͂ dyabolꝰ superbus. Et in hmōi gradus signū constituuntur clerici ad expellendos demones: q2 homo humilis eleuat͂ in celum: vnde ꝑ superbiam corruit demon elatus. D In tercio gradu instituunt͂ clerici ex eo q debent eē discipuli dei per cōtinuā diuine scripture lectionē: quibꝫ et ideo ab ep̄is tradit͂ in manus liber: sicut ⁊ militi gladiꝰ vt ⁊ sciāt que agenda sunt: ⁊ orōne ⁊ meditatiōe studeant placare irā dei ꝓ pplo dei. ¶ In q̄rto gradu instituūt͂ clerici custodes templi dei ⁊ speculatores aīaꝝ: quibꝫ ⁊ ideo traduntur claues ab ep̄o. vt solliciti sint circa salutem fratrū verbisq; ⁊ exemplis ꝓmoueant ⁊ incitent infirmos ad ꝑfectiora. ¶ In q̄nto gradu instituunt͂ dispensatores ⁊ curatores altaris ⁊ mūdialiū reꝝ contemptores: vt q̄ altari deseruiunt de altari viuāt et in terrenis nequaq̄ȝ nisi in his que decēt gradum eorum occupent͂. ¶ In sexto gradu instituunt͂ q sint viri apostolici predicādo veritatem euangelicam moribusq; se ꝑdicationi conformando. ¶ In septimo gradu instituuntur q sint mediatores inter deum ⁊ hominem per imolatōnē corporis mei: in quo gradu sacerdotes quodāmodo sunt super angelos dignitate. E

Nūc aūt conqueror q gradus isti dissipati sunt: q2 superbia diligit͂ ꝓ humilitate. Impuritas exercet͂ pro mundicia: dei lectio non attenditur sed liber mundi. Negligentia apparet in altaribus: sapiētia dei reputatur fatuitas. Salus animarū non curat͂. Nec sufficiunt eis ista: sed adhuc etiā vestes meas ꝓiecerunt: et contemnunt arma mea. ¶ Ego quippe ostendi in monte moysi vestes quibus sacerdotes legis vterent͂. Non q in celesti dei habitatione aliquid materiale sit: sed q2 spiritualia nisi per corporales similitudines non capiuntur. Ideo spirituale per corporale ostendi: vt sciatur quanta reuerentia et mundicia opus est hijs: q̄ habent ipsam veritatē: scȝ corpus meum: si tantā mundiciam et reuerentiā habebāt hi: qui portabant vmbram ⁊ figuram. Sȝ ad quid moysi ostendi tantam vestium materialiū pulcritudinē: nisi vt per eas addisceret͂ ⁊ significaretur ornatus ⁊ pulcritudo anime. Sicut em̄ vestes sacerdotis sūt septem: sic anime accedentis ad corpus dei septem debent esse virtutes sine quibꝫ non est salus. F

Prima ergo vestis anime ē contritio et cōfessio que tegit caput. ¶ Secunda est affectus ad deum ⁊ affectus castitatis. ¶ Tercia est labor pro honore dei: et patientia in aduersis. ¶ Quarta est nō attēdere ad laudes ⁊ obprobria hoīm: sed ad honorem solius dei. ¶ Quinta est abstinentia carnis cum vera humilitate. ¶ Sexta ē recogitatio beneficiorum dei et iudiciorū eiꝰ timor. ¶ Septima est charitas dei super omnia: ⁊ perseuerantia in bonis inchoatis. ¶ Nunc aūt iste vestes immutate sunt ⁊ contempte: diligitur quippe pro ꝯfessione excusatio ⁊ leuigatio culpe: pro castitate scurrilium continuatio: pro labore salutis anime: labor vtilitatis corporis. Pro honore ⁊ amore dei: ambitio mundialiū ⁊ superbia. Pro parcitate laudabili superfluitas ī omnibus. Pro timore dei: presumptio et diiudicatio iudicioꝝ dei. Pro dilectione dei super omnia ingratitudo cleri super omnes. Ideo sicut dixi per prophetam veniam in indignatione: et tribulatio dabit eis intellectum. G

Tunc mater misericordie astans Respondit. Benedictus sis tu fili mi pro iusticia mea: loquor ad te qui omnia scis ꝓpter sponsam istam quam tu vis intelligere spiritualia: que tamen nisi per similitudines capere non valet spiritualia. Tu

quione dixisti in deitate tua ante q̄ suscepisses humanitatem de me: q si decem viri iusti inuenirentur in ciuitate misereri velles toti ciuitati ꝓpter decem. Nunc autem adhuc infiniti sunt sacerdotes: qui te oblatione corporis tui placant. Ergo miserere ꝓpter eos his qui parum boni habent: hoc que te fili humanitatē genui rogo: hoc om̄s electi tui petunt mecum. ¶ Respondit filius. Benedicta sis tu: et benedictum verbum oris tui. Tu vides q tripliciter parco ꝓpter triplex bonū quod oblatio corporis mei hꝫ

B Sicut em̄ ex presumptione iude tria om̄ia sunt bona i me. Sic ex oblatiōe sacrificij huius tria veniunt animabus. Denique patientia mea laudatur: q sciens proditorem meū iudam non repuli conuersatione ei⁹. Secundo q astante proditore cū suis omnes ex vnico verbo meo ceciderunt in terrā: vbi potentia mea ostēdebatur. Tercio qꝛ omnē maliciam eius et dyaboli: ad animarum conuerti salutem. vbi sapientia et charitas diuina manifestabatur. Sic etiam ex oblatione sacerdotū tria veniūt bona. Primo laudatur ab omni celesti exercitu patientia mea qꝛ idem sum in manibꝫ boni et mali sacerdotis: quia apud me nō est personarum acceptio: nec merita hominū conficiunt hoc sacramentū: sed verba mea. Secundo quia hec oblatio prodest oībꝫ a quocunque sacerdote est oblata. Tercio qꝛ prodest etiā ipsis offerentibꝫ quātumcūque malis: qꝛ sicut ex vno verbo quod dixi. s. ego sum: corruerūt hostes mei corporaliter in terram: sic dicto verbo meo: videlicet: hoc est corpus meum. fugiunt demones a temptando animas offerentiū nec auderent redire ad eos cū tanta audacia si affectus peccandi nō sequeretur. ¶ Itaque misericordia mea parcit omnibus et omnes suffert: sed iusticia clamat vindictam: quia clamo quotidie: et q̄ multi respondent mihi satis tu vides. ¶ Veruntamen mittā adhuc verba oris mei: et q̄ audierunt cōplebunt dies suos in leticia illa q̄ nec dici nec cogitari potest pre dulcedine. Qui vero non audierint veniet eis sicut scriptum est: septem plage in anima et septem in corpore: quas cōsiderando et legendo ea que gesta fuerant inuenient: ne experiēdo contremiscant.

Verba christi ad sponsam qualiter sacerdos tenetur habere tria: primo corp⁹ xp̄i ꝯsecrare: scd̄o mūdiciā carnis et sp̄us habere tercio parochie sue ꝓuidere. Etiā tenetur habere librū et oleū. Et quō sacerdos angel⁹ dei est: imo q eius officiū est maius q̄ angeli. Capitulū LIX

Filius loquitur. Sacer

A dos tenetur habere tria. Primo consecrare corpus dei. Secundo habere mundiciam carnis et sp̄us. Tercio ꝓuidere parochie sue. Sed potes querere quid prodest habere ecclesiā: si non habet parochiā: Respondeo tibi sacerdos habens voluntatem oībꝫ ꝓdesse: et predicare propter amorem dei: ille habet tam latam parochiam quasi si haberet totū mūdum: qꝛ si posset loqui toti mūdo minime parceret labori suo. Ideo voluntas bona reputatur ei pro ope. Nam deus ꝓpter ingratitudinē audientiū: multotiēs parcit electis suis a labore predicandi: nec tamen fraudantur mercede ꝓpter affectum bonū. ¶ Presbyter etiam tenetur habere librū et oleum. Librū ad instruendū imꝑfectos: oleū sanctum ad infirmos liniēdū.

B Sicut em̄ in libro cōtinetur doctrina corꝑalis et spiritualis: sic in sacerdote sit sapientia ad seipm̄ moderando carnē: ne dissoluatur in ꝑtantia: qua scandalizantur parochiani fugiendo cupiditatem mundi: qua vilipenditur decor ecclesie: deuitādo mores seculariū: quibꝫ dignitas clericalis dehonestatur. Sp̄ualis vero scientia est instruere insipientes: corripe dissolutos: accēdere ꝓficientes. In oleo vero notatur dulcedo orationis: et exempla bona. Sicut enim oleū pingui⁹ est pane: sic oratio charitatis et exempla bone vite: efficaciora sūt ad trahendū homines: et pinguiora ad placandū deum. ¶ Vere dico tibi filia q magnum est nomē sacerdotis: qꝛ angelus domini est et mediator: sed maius est officium eius: quia tractat incomprehensibilem deū: in quo celestibus in manu eius ꝯiunguntur.

Verba sponse ad deū de grato mō effundendi preces coram deo. Capitulū LX

Benedictus sis tu cre

b ator et redēptor me⁹. Ne indignetis si loquor ad te: sicut vulneratus ad medicū: sicut tribulatus ad consolatorem: sicut pauꝑ ad diuitem et abundantē. Vulneratus quippe dicit. O medice noli abhominari me fetidū: qꝛ frater es. O consolator optime: noli me despicere: qꝛ anxi⁹ sum: sed da cordi meo requiem: sensibusque meis consolationem: Pauꝑ vero dicit. O tu diues et nullius egens: respice me qꝛ ꝑiclitor fame. Vide me qꝛ nudus sum: et da mihi vestes quib⁹ calefiam: sic ego dico. O domine omnipotentissime et optime: ego cōsidero vulnera peccatorum meorum: quibus ab infantia vulnerata sum et ingemisco: quia tempus consumptum est inutiliter. Vires

nō sufficiūt ad labores: quia exhauste sunt in vanitatibus. Ideoqꝫ quia tu es fons totius bonitatis ⁊ misericordie: rogo te miserere mei. Tange cor meum manu dilectionis tue: quia medicus es optimus: ꝯsolare animā meā: qꝛ ꝯsolator es bonus.

Qualiter dyabolus apparuit sponse in eleuatione corpis christi loquens ⁊ ꝑ rationes ꝓbans ei ꝙ illud quod eleuabat nō erāt corpus christi. Cui angelus dn̄i statim apparuit ꝯfortans eam et dicēs. Noli credere ⁊c. Et qualiter xp̄s apparens cogit dyabolum vt diceret veritatē coram filia. Et qualiter corpus christi sumit sic a malis sicut a bonis: ⁊ de remedio opportuno in temptationibus de corpore christi. Cap. LXI.

Pparuit sponse i ele

a uatione corpis christi: quidā teterrimus ⁊ ait. A Nunq̄d credis fatua: ꝙ hec cortella panis deus est: diu demqꝫ ꝯsumptus esset etiam si mons maximus fuisset. Nullus quippe sapientum iudeorum: quib⁹ a deo data est sapientia hoc credit sed nec aliquis credat: ꝙ deus ab immundissimo sacerdote q̄ cor habet caninū tangi dignat ⁊ amari. Et vt probes qd̄ dico. Iste sacerdos meus est: quē cū voluero: ⁊ iā in pūcto auferā ad meipsu. ¶ Tūc statim bonus angel⁹ apparens dixit. O filia nō respondeas stulto iuxta stulticiā suam: ipse enī qui apparuit tibi: est pater mēdacij: ꝫ esto parata quia sponsus noster iā ꝓpe est. ¶ Qui sponsus iesus veniēs: ait ad dyabolū. Cur inquit ꝯturbas filiam meā ⁊ sponsam? Ideo dico filiā: qꝛ creaui eā. Idō sponsā: qꝛ redemi eā: ⁊ charitate mea copulaui eā mihi. ¶ Respondit demon. Ideo loqr qꝛ ꝑmissus sū: ⁊ vt ipa refrigesceret in seruitio tuo. Et dn̄s. Hoc inq̄t nocte ista experta est. qꝛ oculos ⁊ reliqua mēbra cōpressisti: ⁊ maiora fecisses si fuisses admissus: ꝫ q̄tiēs ipa resistit immissionib⁹ tuis: totiēs ei duplicatur corona. B Veruntū tu diabole qꝛ dixisti me diu fuisse comestū: etiā si fuissem mons: dicito mihi audiēte filia mea q̄ corporalis est. Scriptura dicit: ꝙ ꝑcipiente populo erigebat serpēs eneus: q̄ viso oīs ꝑcussus a serpentib⁹ sanabat. Vtrum ista virt⁹ sanatiua erat ex eris fortitudie aut specie serpentis: aut de moysi bonitate: seu virtute occulta diuina? Respondit demon. Hec virtus sanationis a nullo erat nisi a ꝓpria sola virtute dei: et fide populi credentis et obedientis: qui sic firmiter credidit deo: ꝙ deus qui de nihilo fecit omnia: etiā omnia posset facere que non erant prius. Iterum dixit deus. Dicito demon: quando virga facta est serpens: vtrum factum est precipiente moyse an iubēte deo? Aut qꝛ moyses sanctus fuit: an qꝛ verbum dei sic dixit? Cui demon. Quid inquit erat Moyses nisi homo infirmus ex se: sed iust⁹ ex deo: ad cuius verbum quod iussit ⁊ ꝓtulit de⁹: facta est virga serpens: deo veraciter iubente: et moyse tanqꝫ ministro obsequente. Nā ante preceptum ⁊ verbū dei virga erat virga: ꝑcipiente ṽo deo: veraciter virga facta est serpens: ita vt et moyses formidaret. C Tunc dominus ait ad sponsam ista videntem. Sic est etiam nūc in altari: an̄ enī verba sacramenti: panis positus in altari panis est: dicto ṽo verbo hoc est corpus meū. fit corpus christi: quem sumūt ⁊ tractāt ita boni sicut ⁊ mali: ita viuus sicut mille: eadē veritate: sed nō eodē effectu: qꝛ boni⁹ ad vitam: malus ṽo ad iudiciū sui. Qꝛ ṽo demō dixit deum fedari ex immūdicia offerentis: hoc verissime falsum est. Sicut enī si seru⁹ leprosus ministrat dn̄o claues. Aut si infirmus offert fortissimarum herbarū confectiones: nihil hoc obesset ei cui ministrarētur: cū eadē virtus est in eis ꝑ qualēcūqꝫ offerent. Sic deus nec ex malicia mali ministri fit malus: nec ex bono fit melior: qꝛ semper immutabilis est ⁊ semꝑ idē. ¶ Qꝛ ṽo dixit demon eū citius moriturum: hoc nouit ex sue nature subtilitate: ⁊ ex causis exterioribus. Attamē auferre eū nō poterit nisi me ꝑmittente. Veruntamen iste sacerdos su⁹ est ꝓpri⁹: nisi se correxerit: et hoc ꝓpter tria. Ideo idē demon dixit eū habere mēbra serentia ⁊ cor caninū: qꝛ fetidus vere est et febricitans: qꝛ habet calorē exteriorē sed interiorē frigiditatē: sitim intolerabilē: languorem mēbroꝝ: panis fastidiū: ⁊ oīs suauitatis abhominationē. D Calescit enī ad mundū: frigescens est ad deum: sitit voluptatē carnis: fastidiens virtutū pulcritudinē. Insipidus est ad mandata dei: feruens ad omnia que sunt carnis: Ideo non mirum: quia non sapit sibi corpus meum. nisi sicut panis coctus in clibano: qꝛ nō cogitat nec sapit ei spirituale opus sed carnale. Ideo dicto agnus dei et sumpto corpore meo in corpus suū: discedit ab eo patris potentia: abscedit et filij dulcissima presentia. Depositis ṽo sacris vestibus recedit spiritus sancti benignitas: qui est vinculū coniunctionis: sola aūt forma ⁊ recordatio panis remanet ei. ¶ Non tamen cogitare debes ꝙ ipse vel alius quantūcūqꝫ malus sine deo sit. sed recedit deus: maiorem cōsolationem non infundendo: ꝑmanet ṽo to-

lerando eũ z a dyabolo defendẽdo. ¶ Quod vero dyabolus dixit: nullũ sapientũ iudeorum hoc velle credere. Respõdeo. Ipsi iudei sũt ita dispositi: sicut qui dextros oculos amiserũt ideo claudicãt vtroqz pede spiritali: propter quod z insipientes sunt: z erunt vsqz in finem. Ergo nõ mirum: q dyabolus excecat z indurat corda eorum z suadet eis impudica z ea que sunt contra fidem. E Itaqz quotienscunqz aliqua cogitatio talis de corpore christi occurrerit menti tue: refer ad spũales amicos tuos: et sta stabilis in fide: quia absqz dubio scias q hoc corpus quod de virginea carne sumpsi: quod crucifixum est z regnat in celo: hoc idẽ est in altari: z hoc sumunt boni z mali. ¶ Nam sicut ostendi me discipulis euntibus in emaus in aliena forma cum tamen essem verus deus z verus homo: ingrediens ad discipulos ianuis clausis: sic sub aliena forma ostendo me sacerdotibus: vt fides habeat meritũ: z hoĩm appareat ingratitudo. Nec mirũ. Ego enim idẽ nunc sum: qui ostendi deitatis mee potentiã per signa terribilia: z adhuc dixerunt tunc homines: faciamus deos q nos precedant. Ego etiã ostendi iudeis verã humilitatẽ meã: z crucifixerũt illã. Ego idẽ quotidie in altari sum: z dicit nausea z temptatõ est nobis sub cibo isto. Que ergo maior ingratitudo esse poterit: quã velle ratione comprehendere deum: eiusqz occulta iudicia z mysteria: que in manu sua propria possidet audere iudicare: Ideo idoctis z hũilibus oñdere volo inuisibili effectu z visibili forma. Quid sit visibilis forma panis: sine pane z sine substantia. Quid vero substãtia in sua forma: quid vero diuisio in forma sine substãtia: aut cur tãta indigna et tãd eformia pfero in corpore meo: vt z hũiles exaltent: superbiqz confundãt

Verba increpatiõis dñi ad quẽdã sacerdotem sepelientẽ quẽdã q in patiẽtia mortuus est presente sponsa. Et qualiter cũ septem plagis spũalibus z septẽ corporalibus: christus veniet ad iniquos sacerdotes: Et qualiter illa aĩa propter patientiam obtinuit gloriam. Capitulum LXII.

Cum quidã sacerdos

sepeliret quendam mortuum: qui tribus annis cum dimidio iacuit ĩ lecto. Tunc audiuit sponsa qualiter dixit spiritus. A Amice qd facis cur psumis tãgere mortuũ: cũ manus tue sanguinolente sint: Cur clamas pro eo ad oĩpotentẽ: cuius vox tua est quasi ranarũ: Cur psumis pro eo placare iudicẽ: cũ gestus tui z mores sui ores sunt ioculatoris: quã deuoto sacerdotis: propterea virtus verborum meorum z nõ opus tuum proficiet mortuo: fidesqz sua z patientia longa: introducent ipm ad coronã. ¶ Item dixit spiritus sponse: Manus isti⁹ sunt sanguinolente: qz oĩa opa ei⁹ sunt carnalia: quibus tangere nõ valet mortuum: qz iuuare eũ nõ poterit meritis suis sed dignitate sacramẽti. Nã boni sacerdotes psunt dupliciter aĩabus. s. virtute corporis dñici: z propria quã ardent charitate. ¶ Vox quoqz ei⁹ est quasi ranarum: qz tota est de lutosis opibus: tota ad voluptatẽ carnis. Ideo nõ ascendit ad deũ: quẽ placari desiderat voce humilis cõfessionis z cõtritiõis. B Mores etiam sui sunt quasi ioculatoris. Quid enim facit ioculator nisi q cõformat se moribus mũdaliũ: Quid vero cantat: nisi comedamus z bibamus fruamurqz in hac vita delicijs: Sic facit iste: conformat enim se veste z actu eis oibus: vt oĩbus placeat: oñesqz exemplo suo z excessu ad superflua incitat dicendo. Comedam⁹ et bibam⁹: qz gaudiũ dñi est fortitudo nostra sufficiat nobis venire ad portam glorie: z si probibear ab ingressu sufficiat mihi residere iuxta portam: nolo esse pfectus. Hec vox z vita grauis est: qz nemo veniet ad portam glorie nisi pfectus aut pfecte purgatus: et nemo apprehendet gloriam: nisi pfecte desiderando eã: aut pfecte eũ poterit pro ea laborando. Attñ ego dñs omniũ ingredior ad sacerdotẽ istũ: sed nõ includor z commaculor. Ingredior vt sponsus egredior vt iudex iudicaturus: contempt⁹ a sumente. E Propterea sicut dixi. Veniam sacerdotibus cum septem plagis. Priuabunt enim omnibus que dilexerunt: eicient a cõspectu dei z iudicabunt in ira ei⁹: tradent demonibus: patientur absqz requie: cõtemnent ab omnibus egebunt bonis oibus: malisqz oibus abũdabunt. ¶ Similiter etiã alijs septem corporalibus malis: sicut israel flagellabunt. Ideo nõ debes mirari si tolero malos: aut si aliqui indigna ostendunt in sacramento meo: qz ad ostendendã patientiã meã z ingratitudinẽ hoĩm suffero vsqz in finẽ. Nec cogitare debes: q talis indignitas sicut audisti de vomitu: sit in corpore meo: sed spẽs ille sensibiles oñdũt qd suũ est. s. deficiendo: et tamẽ transparẽdo manifestãt hoĩm ingratitudinẽ: z perdunt hoĩes ad tam sanctã sumptionẽ reos et ĩdignos. ¶ Itẽ dixit spũs ad animam mortui. O anima gaude et exulta: qz fides tua separauit te a dyabolo: simplicitas tua abbreuiabit tibi lõgã viam purgatorij patientia tua duxit te ad portã glorie. Misericordia mea ĩtroducet te z coronabit te.

Qualiter dyabolus apparuit sponse vo

lens ipsam p rationes apparentes decipere in sacramento corporis christi. Et q̄liter christus in adiutoriũ affuit spōse dyabolum cogendo: ad veritatē corā sponsa dicendam. Et de ꝯformatione ꝛ infirmatiōe vtilissima christi ad sponsam de suo glorioso corpore in sacramēto. Ca. LXIII.

Tem apparuit spōse quidā demon longo ventre ꝛ ait. A Quid credis tu mulier: ꝛ q̇d magna cogitas: ego etiam multa scio ꝛ apta ratione ꝓbare volo dicta mea: sed ꝯsulo tibi: dimitte cogitare incredibilia: ꝛ crede sensib; tuis. Nonne tu vides oculis ꝛ auribus carnis tue audis sonũ fractionis hostie materialis panis: vidisti eũ euomi: tangi: inhoneste deijci ī terram: pluraq; indigna fieri que ego in me nō tolerarē: Et si deũ in ore iusti possibile esset esse: quō descendet ad iniustos quoꝝ auaricia est sine fundo et sine modo: Rñdit illa ad humanitatē xp̄i: que statim post temptationes apparuit dicens. O dñe iesu christe regratior tibi ꝓ omnibus ꝛ specialiter pro tribus. Primo q2 vestis aīam meā: inspirādo. s. penitentiā ꝛ ꝯtritionē: qua omne diluitur pctm̄ quantūcūq; graue. Secundo cibas aīam infundendo charitatē tuā ꝛ memoriam passionis tue: qua aīa quasi cibo optimo delectat̄. Tercio ꝯsolaris omnes inuocantes te in tribulatione. Ergo dñe miserere mei ꝛ adiuua fidem meā: q̄uis enim digna sim tradi illusionibus dyaboli: credo tñ q sine ꝑmissiōe tua ipse nihil potest nec permissio tua est sine consolatione. B Tunc ait xp̄s ad dyabolum. Cur inquit loqueris sponse mee noue: ¶ Cui dyabolus respondit. Quia inq̇r colligata erat mihi: et spero adhuc eam irretiēdā rheti meo. Tūc aūt colligata erat mihi: qñ ꝯsentiendo mihi plus placuit ꝛ placere studuit ꝯsilijs meis: q̄ tibi creatori suo. Nam custodiui vias eius: et nōdū exciderant a memoria mea. ¶ Rñdit dñs. Ergo negociator es tu ꝛ omniū viarū explorator: Cui dyabolus. Vere explorator sum: sed in tenebris: q2 tenebrosum me fecisti. ¶ Et dñs: qñ inq̇t vidisti ꝛ q̄modo tenebrosus factus es: Vidi inq̇t deum qñ me creasti pulcerrimū: sed q2 incaute irrui in splendorem tuū: tanq̄ basiliscus excecatus sum a splendore. Vidi te cū desiderabam pulcritudinē tuā. Vidi te in conscientia mea ꝛ noui qñ decepisti me. Noui etiam rem carne assumpta: ꝛ feci qd̄ ꝑmisisti me. Noui qñ resurgendo: spoliasti a me captiuos tuos. Nosco quotidie potentiam tuam: qua me illudis ꝛ ꝯfundis. C Et dominus: si inquit nosti ꝛ scis de me veritatem: cur mentiris electis meis: vbi scis veritatē de me: Nonne ego dixi: q qui manducat carnē meā viuet ineternū: Et tu dicis q mendaciū est: ꝛ q nemo manducat meā carnem. Ergo ppl's meus plus ydolatra est: q̄ qui colit lapides ꝛ ligna. Verumtamen q2 oīa scio. Rñde mihi audiēte ista: que hic astans spūalia nisi ꝑ similitudines intelligere nō valet. Thomas q̇ tetigit me post resurrectionē: vtrū erat corpus qd̄ tāgebat spirituale an corpale: Et si erat corporale quō intrabat ianuis clausis: Si ꝟo spūale: quō visibile fuit oculis corporeis: Respōdit dyabolus graue est ibi loqui: vbi loquēs oib; suspectus est: et inuitus cogit̄ loqui veritatē. Verumtñ compulsus loq̇r: q resurgendo et spūalis ꝛ corporalis eras Et ideo ꝓpter eternam deitatis virtutē: et ꝓpter spiritualem carnis glorificate prerogatiuam: vbiq; ingrederis ꝛ vbiq; esse potes. D Dixit iterum deus. Virga moysi cum conuertebat̄ in serpentē: dic vtrū similitudo fuit serpentis: aut totū intus et extra serpens. aut sporte ille panū seu fragmenta panum; dic vtrū verus panis fuit totus: an si͞litudo panū: Rñdit dyabolus: Totū erat in virga serpens: totū in sportis panis: et totū virtute tua: totum potentia tua factū est. ¶ Et dñs. Numq̇d inquit difficilius est mihi nūc opari q̄ tūc miraculū consimile: aut mirabilius si placet mihi. an ex quo tunc caro glorificata: potuit ianuis clausis intrare ad aplo's: et quare nūc ī manibus sacerdotū eē non valet. An forsan labor aliquis est deitati mee: ymo sociari celestibus: terrenaq; summis: Nequaq̄. Sz vere pater mendacij: sicut malicia tua maxima est: sic charitas mea est ꝛ erit sup omnes. Nam etiā si sacramētū illud vn9 videret cōburere: alter terere sub pedibus: ego solus scio fidē oīm ꝛ in mēsura ꝛ patiētia dispono omnia. Qui de nihilo facio aliquid: ꝛ de visibili inuisible: qui ꝛ in signo et forma aliq̇d visibile ostendo: qd̄ tñ in signato aliud veraciter est: aliudq; videt̄. ¶ Rñdit diabolus. Huius rei veritatem ego quotidie experior: qñ homines amici mei elongant se a me: et fiunt amici tui. Sed quid dicā amplius seruus dimissus sibiipsi: satis ostendit voluntate: q̇d faceret actu si ꝑmitteret̄. E Tunc iterū loquit̄ filius dei. Crede filia: q ego christus sum reparator vite et non ꝑditor. Verax et ipsa veritas et non mendax: potestasq; eterna: sine qua nihil fuit et nihil erit. Nā si habueris fidem q ego sum in manibus sacerdotis: etiā si sacerdos du

bitaret: tamen ꝓpter fidem credentium et astantium: et ꝓpter verbū qḋ egoipse ꝑsonaliter institui: et dixi: ego veraciter sum in manibus eius. Et omnis qui sumit me: sumit deitatem et humanitatem et formā panis. Quid enī est deus nisi vita et dulcedo: lux illuminans: bonitas delectans: iusticia iudicans: et misericordia saluans. Quid vero est humanitas mea: nisi caro agillima: coniunctō dei ꝛ hoīs: caput omniū christianoꝝ. Ergo omnis qui credit in deum et accipit corpus ei⁹: ipse sumit deitatē: qꝛ sumit vitā. Sumit ꝛ humanitatē qua deus ꝛ homo coniungunt̃. Sumit ꝛ formā panis qꝛ sub alia forma sumit̃ ipse: qui latet sub forma sua ꝓpter fidei argumentū. F Similiter et malus suscipit eandē deitatē: sed iudicantē nō demulcentem: sumit ꝛ humanitatem: sed minus placabilē sibi. Sumit ꝛ formā panis: qꝛ sub forma visa recipit latentē veritatē: sed nō dulcescentē sibi suauitatem. Nā qñ applicauerit me ad os suū et dentes: cōpleto sacramento: ego recedo cum deitate et humanitate: sola forma panis remanet sibi. Nō qꝛ nō veraciter ibi sum ita cū malis sicut cū bonis: ꝓpter sacramenti institutionē: sed qꝛ similē effectū non habent boni et mali. Deinꝙ in sacrificio ipso offert̃ bonum vita: ipse .s. deus: et ingredit̃ vita sed nō ꝑmanet cū malis: qꝛ malū non relinquunt: ꝛ ideo remanet sensibꝫ eorū sola forma panis. Nō tñ ꝙ forma illa panis: que est sub substantia panis: aliquid sit eis effectiuū: sed qꝛ de sumptione illa nihil recogitant: nisi quasi si viderent et sentirent formā panis atꝙ vini: tanꝗ̄ si dominus potens ingrederet̃ domū alicui⁹: ꝛ species ei⁹ quidē reminisceret̃: sꝫ potētia bonitatis eius obliuisceret̃ ꝛ negligeret̃.

Verba matris ad filiam qualiter fili⁹ suus assimilat̃ paup̄i rustico. Et qualiter tribulationes ꝛ ꝑsecutiones bonis ꝛ malis illate sunt: bonis ad purgationē ꝛ coronā in patientia tamen. Caplm LXIIII

Ater loquit̃. Filius

m A meus est quasi paup̄ rusticus q̄ nō habens bouē nec asinum: ꝑsonaliter ligna portabat de silua ꝛ alia instrumenta: ad op̄a sua necessaria ꝑficiēda. Qui inter alia instrumēta etiā virgulas apportabat: que ad duo sunt necessarie .s. ad flagellandū filiū inobedientē: ꝛ ad calefaciendum frigidos. Sic filius me⁹ oīm dñs ꝛ creator fact⁹ est pauperrim⁹: vt eternis nō transitorijs diuitijs oēs ditaret: q̄ ī dorso suo grauissimū pond⁹ .s. amatā crucē portās: oīm petā sanguine suo purgauit ꝛ deleuit. Qui etiā inter cetera opera sua: elegit instrumēta virtutū .i. viros virtutū: p̄ q̄s operante spiritu dei: multoꝝ corda ad charitatē dei sūt īflamata: viaꝙ veritat̄ manifestata. B Elegit q̄ꝫ virgulas quales sunt amatores mūdi: p̄ quos filij ꝛ amici dei flagellant̃ ad coꝝ eruditionē ꝛ purgationē: ꝛ maiorē cautelam ꝛ remunerationē. Virgule etiā calefaciunt filios frigidos: ꝛ deus incalescit etiam ex eoꝝ igne. Sed quō? Vtiꝙ: qñ mundani tribulant amicos dei ꝛ illos q̄ solo timore pene diligunt deū: q̄ tribulati sūt feruentius cōuertūt se ad deū: cōsiderata vanitate mundi: q̄ꝝ tribulationi cōpatiēs deus: immittit eis cōsolatōnē ꝛ charitatē. Sꝫ q̄d fiet de virgulis filijs flagellatis? Vtiꝙ ꝓijcient̃ in ignē cōburende. Non enī despicit de⁹ pp̄lm suū: qñ eū manibꝫ impioꝝ tradit. Sꝫ sicut pater erudit filiū: sic de⁹ malicia impioꝝ vtit̃ ad suoꝝ coronationem.

Verba monitionis ad filiam p̄ exemplū ꝓbantia q̄liter amici dei nec attediari nec cessare debēt a labore predicatiōis ꝛ de magna taliū remūeratiōe. Ca. LXV

Ater loquit̃. Tu de-

m A bes esse sicut vas vacuū aptū ad implendū qḋ nō sit sic latū: vt defluant imposita: nec sit ita ꝓfundū vt careat fundo. Vas aūt istud corp⁹ tuū est: qḋ tunc vacuū est: cū ab appetitu voluptatis extraneū est. Tunc aūt moderate est latū: qñ caro discrete affligit̃: vt aīa abilis sit ad intelligendā spūalia: ꝛ corpus robustū ad laborandū. Tūc vero vas est sine fundo: qñ caro nulla coartat̃ abstinentia: sed quicq̄d anim⁹ appetit hoc corpori nō negat̃. Sed audi que loquor. Seruus me⁹ ꝓtulit v̄bū impremeditatū dicēs: q̄d ad me loqui de his q̄ nō tangūt statū meū. ¶ Verbū tale nō decet seruū dei. Nam oīs qui audit et scit veritatē si tacuerit eā reus est: nisi oīno cōtemnat̃. Nā dñs q̄dā erat habens castrū forte: in quo erant quatuor bona .s. cib⁹ imputribilis pellens omnē famē: aqua salutaris extinguens oēm sitim: odor odoriferus depellens oīa venenosa: arma necessaria debilitātia oēm inimicū. B Tādē dño intēdēte alijs: obsessum est castrū. Qḋ intelligēs dñs ait p̄coni famulo suo. Vade inq̄t ꝛ clama alta voce militibꝫ meis sic. Ego dñs liberabo castrū meum: quicūꝙ me sequit̃ bona voluntate: erit mecum in gloria ꝛ honore consimilis: Qui vero in pugna ceciderit: suscitabo eū ad vitam: que non habet defectum nec anxietatem: daboꝙ ei honorem

pmanentē:z abundātiā indeficientē. Ser
uus itaqꝫ accepto mandato clamauit:sed
minꝰ sollicitꝰ fuit ī clamādo. Intimū ꝙ cla
mor ad strēnuissimū militē nō puenit. Et
ideo miles destitit a labore. Quid ergo fa
ctꝰ est dn̄s militi q̄ voluit libēter labora
re:sed nō audiuit vocē p̄conis: Utiqꝫ re
munerabit ꝑ volūtate. Sed p̄co tepidus
nō erit immunis a correptiōe. Itaqꝫ castrū
illud est sctā ecclesia:fundata sanguīe filij
mei:in q̄ est corpꝰ suū:qd̄ depellit oēm fa
mē:aqua sapie euāgelice:odor exēplorum
sctōꝝ eius:z arma passiōis eius. Hoc castꝝ
nūc obsessum ē ab hostibꝫ:qꝛ in eccl'ia sctā
multi regnūt:q̄ voce p̄dicāt filiū meū:sꝫ
moribꝫ nō ꝯcordāt. imo etsi voce dicūt:vo
lūtate ꝯdicūt:nō curātes de celesti patria
si voluptatē suā possent adipisci. Ergo vt
minuant hostes dei:attediari non debent
amici dei:qꝛ remūeratio nō erit tpalis:sꝫ
illa q̄ nescit finem.

Verba mr̄is ad filiā q̄liter bona tpalia
discrete possessa nō nocēt nisi affectꝰ possi
dēdi fuerit inordinatꝰ. Ca. LXVI.

Mater loquit. Quid

nocet si q̄s acu vel ferro pungit
in pallio:dūmodo nō ledit caro:
Sic nec tpalia bona discrete possessa no
cēt:nisi affectꝰ possidēdi fuerit inordinatꝰ
Iō obserua cor tuū vt intētio bona sit:q̄a
p te v̄ba dei diffundi debēt in alios. Nā si
cut retēnaculuz aque molēdinarie retinet
aquā:z iterꝫ discurrere facit q̄tiēs expedit:
sic tu influētibꝫ cogitationibꝫ varijs z ten
tatiōibꝫ sollicite obseruare debes:vt q̄ va
na sunt et secl'aria dimittant. Que v̄o di
uina sunt ꝯtinue rememorent. sicut scrip
tū est ꝙ aque inferiores defluebant:supio
res v̄o stabāt q̄si murus. Aque inferiores
sunt cogitatiōes carnis z cupiditates inu
tiles:q̄ defluere debēt z nō attēdi. Supio
res v̄o aque sunt infusiōes dei z v̄ba sctōꝝ
q̄ stabiles sint ī corde sicut murꝰ:vt nullis
temptatiōibꝫ a corde diuellant.

Verba xp̄i ad spōsam suīpsiꝰ magnifi
cētiā ostēdētia. Et q̄liter oīa fm̄ eius ordi
natiōnē ꝑseuerāt:p̄terq̄ꝫ misera aīa pctō
ris. Et de oībꝫ inducit p exēplū z q̄liter vo
lūtas ī agēdis ē custodiēda. Ca. LXVII.

Filius loquit ad spō

sam. A Ego suz cuz p̄re z spū
sctō vnus deꝰ. In deitatꝫ mee p̄ui
dētia:oīa ab initio z an̄ scl'a ꝓuisa z stabili
ta fuit. Et oīa tā corpalia q̄ꝫ spūalia:certaz
dispōnē z ordinatiōem hn̄t:oīaqꝫ stant et
currūt fm̄ ꝙ in p̄scia mea ē ordinatū.z p̄re
scitū. Sicut p exēplū intelligere poterꝫ ex
tribꝫ Primo ex his q̄ vitā hn̄t sicut illō est
ꝙ femina parit z nō hō. Scd̄o ptꝫ ex arbori
bus:qꝛ dulcia portāt dulcē fructū:z ama
ra vsum fructū. Tercio ptꝫ ex syderibꝫ.nā
sol z luna z oīa celestia cursum suū pagūt
fm̄ ꝙ in deitate mea est p̄fixitū:sic ex aīe
rōnales p̄scite sunt in deitate mea:q̄les fu
ture erūt p̄cognite. q̄bus tn̄ p̄scia mea in
nullo obfuit nec obest:qꝛ eis dedi liberam
volūtatis sue motionē.i.liberū arbitriū z
ptātē:eligēdi q̄cq̄d eas delectat. Ergo
sicut femina parit z nō hō:sic aīa bona vxor
dei parere debet auxilio dei:qꝛ aīa ad hoc
creata ē vt v̄tutibꝫ ꝓficiat:z semīe v̄tutū
secūda crescat:vt veniat inter brachia di
uinē charitatis. Aīa aūt que degenerat ab
ortu suo z creatorē suo:nec ei fructificat:
facit ꝯtra dispōnē dei:z ideo indigna ē dul
cedine dei. B Scd̄o appet imutabilis
dispositio dei ī arboribꝫ:qꝛ dulces arbores
portāt dulcia:z ecōtra q̄ amare sunt ama
ra:sicut in dactylo duo sunt:dulcedo.s.et
lapis durus. Sic ab eterno ꝓuisum est:ꝙ
vbi spūssanctꝰ habitator est:ibi oīs mundi
cia delectatio vilescit. Ibi oīs mūdanꝰ ho
nor ē onerosus:tātaqꝫ in illo corde spiritꝰ
dei ē fortitudo et duricia ꝙ nulla frangat
impatiētia:nulla deijcit aduersitate:nulla
ꝓsperitate sup se eleuat. Sic etiā ab eter
no ꝓuisum est:ꝙ vbi ē spina dyaboli:ibi est
fructꝰ ab extra rubens:sed intus plenꝰ im
mūdicijs z aculeis. Sicut ī delectatōe dia
boli:momētanea z apparēs ē dulcedo: sed
plena est sentibus z tribulationibꝫ. Quia
quo plus quis implicat mūdo:tanto gra
uiori onere computatiōis onerat. Itaqꝫ
sicut oīs arbor talem ꝓfert fructū:qualis
est radix et truncus. Sic omnis homo ex
intētione operis sui iudicatur. C Ter
cio oīa elemēta stāt in ordine suo z motu
sicut ab eterno ꝓuisuz est:z mouent fm̄ fa
ctoris volūtatem. Sic oīs rōnalis creatu
ra moueri z parata debet esse fm̄ creatorꝫ
institutionē. Cū aūt facit ꝯtrariū:ꝑspicuū est
ꝙ arbitrio libero abutit:z vbi irratōnalia
custodiūt methas suas:ibi rōnalis hō de
generat z aggrauat iudicium suū: qꝛ non
vtitur rōne. Itaqꝫ custodiēda est volūtas
hoīs:qꝛ nō maiorē iniuriā facio diabolo
q̄ꝫ angelis meis:qꝛ sicut deꝰ exigit a spon
sa sua casta dulcedinē illaꝫ indicibilem:sic
diabolꝰ q̄rit a spōsa sua spinas z aculeos.
Nec in aliquo ꝓualere poterit dyabolꝰ ni
si volūtas fuerit viciata.

Verba mr̄is ad filiā de vulpe:et q̄liter
dyabolus vulpi assimilat:z q̄liter dyabolꝰ

subdolus tanq̄ʒ vulpis vario z multiplici
mō tēptationū decipit hoīes z conat̄ deci
pere q̄ʒmaxime q̄s videt in bonis pficere.

Capitulum LXVIII

m Ater loquit̄. Est qḋ-
dam A aīal paruū qḋ vulpis dī
sollicitū in pcurādis oībus necessi
tatib̄ suis z subdolū. Qḋ singit se q̄nq̄ʒ dor
mire z quasi mortuū: vt aues sedētes sup
se: eo liberi⁹ capiat z deuoret: quo incauti
ores sūt in sedēdo. Cōsiderat q̄ʒ volatum
auiū: z q̄s pre lassitudīe videt in terra q̄es
cere vel sub arbore: illas rapit z deuorat.
Sed q̄ duab̄ alis euolāt: ille ɔsundūt eū
z frustrāt in laborādo. ¶ Vulpis ista diabo
lus est: q̄ amicos dei sp̄ insequit̄ z maxime
eos q̄ felle malicie z veneno neq̄tie ei⁹ ca
rēt. Qui fingit se q̄si dormire z mortuū: q̄z
q̄nq̄ʒ dimittit hoīem liberū a tēptatiōibus
grauiorib̄ vt incautū in minimis: eo libe
rius decipiat z inuoluat. Q̄nq̄ʒ etiā viciū
facit videri v̄tutē: z ecōtra v̄tutē viciū: vt
hō inuolut⁹ incedat in uacuū: z nisi discre
tione subueniēte pereat. B Sicut per
exēplū intelligere poteris. Nā miscđia q̄n
q̄ʒ viciū est: q̄n scʒ fit ad homib̄ placēdum.
Justicie vigor ē iniusticia: q̄n scʒ exercet̄ p
pter cupiditatē z pter impaciam. Humi
litas v̄o supbia est q̄n fit pter ostētatōeʒ
et vt videat̄ ab hoībus. Patiētie v̄tus oñ
ditur z nō est q̄n se vindicaret si posset de
iniuria: sed tñ tolerat q̄z aptum tēpus nō
inuenit ad vindicādū. Q̄nq̄ʒ etiaʒ dyabol⁹
subintrit tribulatiōes z tēptatiōes: vt hō
nimia resoluat̄ tristicia. q̄nq̄ʒ etiā diabol⁹
immittit anxietates z sollicitudīes in cor
vt hō tepescat in seruitio dei. Aut diuʒ hō
incautus est in minimis ruat in maiora.
¶ Sic iste de quo loquor supplātatus est
a vulpe. Cum eīn in senectute oīa habe-
ret ad votū z iam diceret se esse felicē opta
retq̄ʒ viuere: raptus ē absq̄ʒ sacramētis et
rōcinijs opeꝝ z rerū suaꝝ. C Quia q̄s
si formica ɔgregabat nocte ac die: sed non
in horreū dn̄i. Et cū puenisset ad foramen
tumuli vbi introduceret grana: mortuus
est: relinquēs alijs labores suos. Quia qui
nō ɔgregat tpe messis fructuose: de seīe
nō gaudebit. ¶ Ideo felices sunt aues do
mini: que nō dormitant sub arborib̄ deli
ciarū mūdi: sed in arborib̄ desiderioꝝ cele
stium: q̄a si apphēderit temptatio vulpis
iniqui dyaboli: citius duab̄ alis: scʒ humi
litate ɔfessionis z spe celestis auxilij euola
būt. Declaratō. ¶ Xp̄s fili⁹ dei loquit̄. Iste
ppositus ē materia epalis. Idō qui arborē
dulcis fructus ascēdere voluerit capiēdo
fructus dulces: debet esse expedic⁹ ab oue
re: pcinctus z robust⁹ ad colligēduʒ: z vas
habere mūdum in quo fruct⁹ deponatur.
Sic iste studeat ɔmodo decorare corpus
suū virtutib̄ dando ei necessaria nō sup
flua: fugiēdo occasionē incōtinētie z cupi
ditatis: ostēdendo se speculū mundū z exē
plū hoībus impfectis. Alioq̄n veniet ei ca
sus horribilis: finis subit⁹: z plaga manus
mee. Ita oīa hec euenerūt.

Verba xp̄i ad sponsam q̄liter boni mo
res z bona opa clericoꝝ p claras aquas: z
mali mores z mala opa p turpes et turbi
das aq̄s designent̄.

Capitulum LXIX

f Ilius loquit̄. Ex tri-
bus A ppendi pōt si aqua fontis
nō est bona. Primo si nō habʒ de
bitū colorē. Scđo si est lutosa. Tertio si
aqua ē cōtinue stans z nō in motu: recipi
ens sed nō eiciens oēs sordes aduenientes.
¶ Per istas aq̄s intelligo mores et corda
clericoꝝ qui tanq̄ʒ fontes tenent̄ esse dn̄i
ces ad potādum z suauitatem moꝝ. Clau
si ɔtra oēs sordes vicioꝝ. Ergo pprius co
lor clerici est vera humilitas: vt tāto plus
humiliet se cogitatiōe z ope: quāto obliga
tiorē se ɔspicit p dō debere laborare. Vbi
eīn supbia est: ibi color est dyaboli. q̄ sicut
man⁹ leprosi hauriēs aquā de fonte: quasi
abhominabilē reddit aquā intuētibus: sic
ipsa supbia opa clerici mōstrat maculosa.
B Tūc v̄o est aqua lutosa: q̄n cleric⁹ cu
pidus est: nec ɔtētat̄ de necessarijs q̄ sicut
sibyp̄si inutilis est z auxius. sic alijs p exē
plū cupiditatis sue ē nociu⁹. Tercio aqua
immūda est q̄ recipit sordes z nō eicit: et
hoc puenit ex incluso meatu: z q̄z non hʒ
motū. Sic cleric⁹ immūd⁹ est: q̄ volupta
tem carnis amat in corde z corpe: z nō per
verā ɔtritionē eicit a se q̄ cq̄d immūdū oc
currerit. Naʒ sicut macula in corpe vbiq̄ʒ
est deformis: sʒ maxīe in facie: sic īmūdicia
oīb̄ odiosa eē debet: sʒ maxime his q̄ ad ex
cellētiora sunt vocati. Ergo hij clerici ad
opus meū eligēdi sunt: q̄ nō abundāt v̄bo
sa scia: sed hūilitate z puritate: q̄ z sibip̄is
viuūt z alios erudiūt v̄bo z exēplo: q̄z etiā
man⁹ leprosa ad opus meū est vtilis: dum
mō mēs bona sit z man⁹ nō desit sp̄ualis.

Verba m̄ris ad filiā passionē filij sui bñ
dicti p ordinē narrātia. Et de forma z pul
critudine corpis eiusdē filij.

dolentes dicere consueuerunt. Eamus et filium matre videamus: vt saltem tanto tēpore releuemur. E Anno igit̄ vicesimo etatis sue: in magnitudine et fortitudine virili pfect⁹ erat. Inter medios moderni tpis magnus: nō carnosus: sed neruis et ossibus corpulentus. Capilli ei⁹ supcilia et barba: crocee brunea erant: longitudo barbe palmo p transuersum manus. Frons vero nō ꝓminens vel mersa sed recta. Nasus equalis: nō paruus nec nimis magn⁹. Oculi vero eius tam puri erāt: q etiā inimici ei⁹ delectabant̄ eū aspicere: labia nō spissa sed clare rubentia. Mentū non erat ꝓminens nec nimis longū: sed pulcro moderamine venustū. Maxille carnib⁹ modeste plene: color eius erat candidus: claro rubeo ꝑmixt⁹ statura eius recta et in toto corpe suo nulla macula erat: sicut et illi testabant̄: qui eū totaliter viderūt nudū et ad columnā ligatū flagellabāt: nūq̄ sup eū vermis venit: nō ꝑplexitas aut immūdicia in capillis.

Questiones grate a christo sponse ꝓposite: et responsiones humiles sponse ad christū facte: et qualiter xp̄s subiunxit ꝓ electione filie sponse: tres laudabiles status. scʒ virginalis cōiugalis et vidualis.

Capitulum LXXI

Ilius dei loquit̄ spōse. A Responde mihi ad quattuor que quero. Si inq̄t aliquis daret amico suo palmitē fructiferū: quē tū dator retineret ꝓpe domū suam: eo q habe ret ex visu eius et odore ꝯsolationē: quid respondere deberet dator: si is cui palmes datus esset peteret palmitē: ad transplantandū eū in aliū locū vbi vberi⁹ fructificaret: Respondit illa. Si amicus dedit ex charitate et esset sapiens: cuperetq̄ꝫ amico bonū ꝑmitteret vtiq̄ꝫ amico facere de palmite q̄cquid vellet: dicēdo ei. O amice licet ego ex vicinitate palmitis habeo gaudiū: tamen q̄ nō multū fructificat mihi: gaudeo q ipsum trāsferre possis si volueris in locū vberiorem. Quesiuit dn̄s secundo. Si parentes dedissent alicui iuueni filiā suā virginē virgineq̄ꝫ cōsentiente in iuuenē: si puer interrogatus a parentib⁹ vtrū ipse vellet habere virginē vel nō: et nihil respōderet: vtꝝ esset virgo desponsata vel nō: Respondit illa: vt mihi apparet: quia puer non expressit velle suum: virgo non est desponsata. B Dixit dominus tercio. Iuuenis nobilis stans inter tres virgines: ꝓposuit eis q quecunq̄ꝫ illarum trium tale verbum ꝓferret, quod eum ad feruētiorē ꝓuocaret charitatē: illa obtineret illud quod iuuenis feruentius adamaret. Tunc respondit prima Ego sic feruenter diligo iuuenem hunc: q antequā inquinari vellem cum alio: magis morerer. Secunda dixit. Antequā vnicum verbum ꝓferrem contra velle suū: aut qd̄ eum offenderet: magis paterer omnē penā. Respondit tercia. Priusq̄ꝫ viderem minimū eius contemptum seu damnū: magis cuperem mihi omne damnū: penāq̄ꝫ amaram pati. Ergo inquit dominus: dic mihi que istarū triū virginū plus dilexit iuuenē: et q̄ ꝓferenda est in amore ei⁹: Rn̄dit illa. Vt mihi videtur omnes eque feruenter dilexerunt: q omnes erant vnius cordis ad eum: et ideo omnes eque digne erāt ad habendam eius charitatem. Dixit dominus quarto. Amicus inquit erat qui cōsuluit alium: ego inquit habeo granum tritici valde fructiferum: si seminetur in terra fructificat in magnam segetem. Sed quia valde esuriens sum: quid tibi videtur consultius: comedere illud an seminare in terram: Respondit amicus: p aliā occasionē ista potest extingui esuries: sed est vtil⁹ tibi vt in terra seminet̄. Tūc domin⁹ subiunxit. Nonne filia et tibi apparet similiter: vt fames patientis supportet̄: et granū multꝫ ꝓfuturum seminet̄. C Iterū dixit dominus: Ista quattuor dicta ꝑtinēt ad te: filia nanq̄ꝫ tua est quasi palmes: quam mihi vouisti et dedisti. Nūc aūt q acceptiorē locum scito ꝓ ea: transplantare eaꝫ volo vbi mihi placet: nec ex hoc tu turbari debes: q in transplantatiōe ꝯsensisti. Iterū dixit dominus. Tu dedisti mihi filiam tuā: sed ego nō ostendi tibi quid mihi accepti⁹ esset: virginitas eius ad coniugium: vel vtrum placeret mihi sacrificium tuum an non. Ideo nunc cognita certitudine: ea q̄ in incertitudine facta sunt corrigi possunt et mutari. Item dixit dominus. Virginitas bona est et summa: quia angelis similis est: si tamē rationabiliter obseruet̄ et honeste. Si vero vnū sine alio defuerit: scʒ virginitas carnis et nō virginitas mentis: deformata est virginitas. Nā acceptior ē mihi ꝯiugata humilis et deuota: q̄ virgo supba et impudica: eq̄ꝫ meriti esse possunt cōiugata non lasciuiens: et iuxta regulam suā in timore dn̄i viuens: et virgo pudica et humilis. Quia licet magnū est in igne ꝓbatiōis eē et non ardere: tamen eque magnum est extra ignē esse religionis: et in igne velle libentius esse: et maiori ardore feruere ad deum extra ignē: q̄ qui est in igne. Ecce de tribus pono tibi exemplum. D Tres quippe fue-

runt Susanna: iudith: ⁊ Tecla virgo. Pri
ma fuit coniugata. Secunda vidua. Ter-
cia virgo. Iste inequalē vitā ⁊ intentionē
habuerunt: et tñ ex merito actiōis sue: in
ꝓmio se ꝯformant. Susanna deniq̄ cū a
sacerdotib᷒ false turbaret̄: ex diuina chari-
tate maluit mori q̄ꝫ ꝯtra regulā suā inqui
nari. Et q̄ꝛ me tanq̄ꝫ vbiq̄ꝫ pñtem timuit:
ideo et saluari meruit ⁊ ex saluatione glori
ficari. Iudith ṽo cū inhonoratione meam
videret: ⁊ ppl'i sui dispēdiū: tātū turbabat̄
q̄ꝛ nō solum obprobrio ⁊ damno se exposu-
it ex diuina charitate: sed ⁊ parata erat ꝓ
me penā pati. Tecla vere q̄ virgo fuit: hec
amaras passiones maluit pati: q̄ꝫ vnū ver
bum ꝯtra me loqui. He tres licet nō habu
erunt vnā actionē: tñ in merito concordāt
Ideo siue virgo siue vidua: omnes mihi eq̄
placere poterunt: dummodo desideriū to-
tū ad me fuerit: ⁊ vita bona. ¶ Item dixit
dominus. Filia tua siue steterit in virgini-
tate siue in ꝯiugio: eque acceptū est mihi:
dūmodo ad velle meum ordinet̄. Quid em̄
prodest ei forte si includeret̄ corpore: et fo-
ris esset mēte. Aut quid gloriosius est: sibi
ipsi viuere sn alijs ꝓdesse? Sed ego q̄ om-
nia scio ⁊ preuideo: nihil facio sine causa: iō
nō veniet ad locum statutū cū primo fru-
ctu: q̄ꝛ ex timore est: nec cū secundo: q̄ꝛ ex te
piditate est. Sed in medio veniet: q̄ꝛ habet
medium calorē amoris: ⁊ fructū honesta-
tis. Qui ṽo eā recepturus est: habeat tria
Domū: vestes ⁊ cibū quo eā recipiat. E
Declaratio. ¶ Filius loquit̄. Miraris q̄-
re virgo hec nō ꝑuenit ad cōiugiū eo mō q̄
sperabas. Respōdeo tibi ꝑ silitudinē. Qui
dam nobilis disposuit filiā suā dare ī ma-
trimonium cuidā paupi: qui paup cū ad de
sponsationē virginis debebat venisse: ꝑua-
ricat᷒ est leges ciuitatis: ⁊ ob hoc repulsus
est cū dedecore a ciuibus: nec obtinuit vir-
ginē quam ꝯcupiuit. Sic ego feci domino
terre huius: ꝑmisi em̄ ei facere grandia: s;
ipse magis inhesit inimicis meis: ⁊ ideo nō
ꝑuenit ad ea que ꝑmittebā. Sed potes q̄re
re: nunq̄d nō ꝑmittebā futura? Vtiq̄ꝫ ꝑui
di sicut ⁊ de moyse ⁊ populo eius legit̄: sed
ideo ostendi ⁊ ostendo multa: vt homines
ꝑparent se ad bona: ⁊ sciant facienda ⁊ pati
enter expectent. Veruntamen scias q̄ꝛ ve
nū abijt: ⁊ alterū veniet sup īgratos re-
gni hui᷒: ⁊ post veniet benedictio mea sup
humiles petentes misericordiā meā. Sci-
to etiā q̄ꝛ virgini hoc expediret q̄ꝛ staret cō
filio meo ⁊ sapientū. ¶ Ista virgo creditur
fuisse domina Cecilia filia sancte Birgitte
de qua vide infra in vita sua. F.

Verba christi ad sponsam de sororibus
⁊ lazaro resuscitato. Et qualiter sponsa et
eius filia vt credo ꝑ sorores: ⁊ aīa ꝑ fratrē
lazarū ⁊ mundi ꝑ iudeos designant̄. Et quō
de᷒ fecit cū istis maiorē misc̄diam: q̄ꝫ cū so-
rorib᷒ lazari. Et qualiter scientes multa lo
qui ⁊ pauca facere indignāt̄ ꝯtra bene ope-
rantes. Capl'm LXXII.

Ilius loquit̄ sponse

f
A Due erant sorores martha ⁊
maria: q̄ habuerūt fratrē Lazarū
quē eis d̄ morte suscitaui q̄ suscitat᷒ pl᷒ mi
hi fuerunt postea q̄ꝫ antea. Sic ⁊ sorores ei᷒
q̄ licet familiares ⁊ fedule erāt ī ministran
do mihi: añ fratris suscitationē. Multo tñ
sollicitiores ⁊ deuotiores postea inueniebā
tur. Consimili mō vobiscū nūc feci spūali-
ter: naz suscitaui vobis fratrē vestrū. i. aīaz
vrām: que ꝑ q̄tuor dies mortua fetens alie
nauit se a me transgressione mandatorum
meoꝝ: praua cupiditate ⁊ dulcedine mūdi:
⁊ pctōꝝ delectatione. ¶ Sed q̄tuor erant:
que me ad resuscitandū lazarū mouebant:
Primū q̄ꝛ amicus meus erat dum viueret
Scōm dilectio soroꝝ. Terciū q̄ꝛ hūilitas
marie tantū meruit in lotione pedū meoꝝ
vt sicut in ꝯspectu ꝯuiuantiū se deiecit ꝓ-
pter me: sic in ꝯspectu multoꝝ letaret̄ ⁊ ho
noraret̄. Quartū vt glīa hūanitatis mee
manifestaret̄. Ista ṽo quatuor nō fuerunt
in vobis: q̄ꝛ diligitis plus illis mūdū. Ideo
maior est misericordia mea in vobis q̄ nul-
lis meritis misc̄diam meruistis q̄ꝫ in illis
sororib᷒: ⁊ tāto plane maior q̄ꝫto mors spi-
ritualis ꝑiculosior est corꝑali morte. Et re
surrectio aīe gl'iosior resurrectiōe corꝑali.
B Ergo q̄ꝛ mīa mea ꝑcessit opa vr̄a: colli
gite me sic sorores ille: in domū mētis vr̄e
cū charitate feruētissima: nihil diligēdo si-
cut me: totā fiduciā habēdo in me: hūilian
do vos cū maria: q̄tidieq̄ꝫ plorādo pctā ve
stra: nō erubescēdo hūiliter viuere inter su
ꝑbos: ꝯtinētes cū incōtinētib᷒: ostēdēdo ali
is exteri᷒: q̄ntū interi᷒ me amatis. ¶ Debe-
tis q̄ꝫ esse sic sorores ille corꝑe viuo et aīa viua
fortes ad mūdi ꝯtēptū: ⁊ ꝓmpte ad dei lau
dē. Et si sic feceritis: tūc ego q̄ resuscitaui
vobis fratrē vestrū. i. aīam: defendā eaz: ne
a iudeis interficiat̄. Quid em̄ profuisset la-
zaro surrexisse a presenti morte: nisi viuen
do honestius in pñti vita: gloriosius resur
rexisset in scđam ⁊ ꝑmanentē vitaz. Sed q̄
sunt iudei qui lazarū querunt interficere:
nisi illi qui ex eo indignant̄: q̄ꝛ melius his
viuitis: qui sublimis didicerūt loqui et mo
dica facere: qui fauores hoīm sequētes tan

to contemptibilius pteminunt facta prede-
cessoꝝ suoꝝ: quanto minus dignant̄ verā
altiora intelligere. C Tales sunt mul-
ti qui de virtutib⁹ sciunt disputare: sed nō
eas viuendo virtuose seruare. Ideo ꝛ coꝛū
anime periclitant̄: qꝛ verba plurima sūt ꝛ fa-
cta nō apparent. Nunq̄d sic fecerūt predi-
catores mei? nequaq̄. Ipsi certe mouebāt
audiētores: nō verbis sublimib⁹: sed paucis et
charitatiuis: parati dare aīas suas ꝓ aīa-
mabus eoꝝ. Ideo ꝓpter charitatē eoꝝ: aliꝗ
obtinuerunt charitatē. Nam ardoꝛ docen-
tis plus q̄ verba aīm audientis informa-
bat. Nunc aūt pleriq̄ loquuntur de me ar-
dua: sed nullus sequit̄ fructus. Quia flatus
solus nō incendit ligna: nisi et igniculꝰ sein-
tille cooperet̄. ¶ Ergo ab istis iudeis ꝓte-
gam ꝛ custodiam vos: ne vel ꝑ verba vel eo-
rum facta a me discedatis: nō tñ ita defen-
dam vos ꝙ nihil patiamini: sed ne ꝑ impa-
tientiam succūbatis. Vos em̄ adhibete vo-
luntatē: ꝛ ego cum charitate mea incendā
velle vestrum.

Verba virginis ad sponsā qualiter nō
debet turbari de milite denunciato ꝛ osten-
so quasi mortuo. Cap. LXXIII

Miles quidā viuens nunciabat̄ mortuus: qui etiam in spirituali visione ostendebat̄ spon-
se quasi moriens petens auxilium: de cuꝰ
morte cū dicta dñā turbaret̄: dixit mater
misericordie ad eam. Filia vtrū mortuꝰ est
miles iste vel nō: scies tpe suo: sed nos vo-
lumus operari ad hoc vt melius viuat.

Verba christi ad sponsā ꝛ iohannis ba-
ptiste ad christum ipm̄ laudando ꝛ in ꝯspe-
ctu sui preces deuotas fundēdo ꝓ xp̄ianis
Et maxime ꝓ quodā milite cuius preci-
bus ipe miles ꝑ manus ipsiꝰ ꝛ virginis glo-
riose ꝛ petri et pauli est armaturis spūali-
bus. i. virtutib⁹ armatꝰ ꝛ honoꝛatus. Et q̄d
ꝑ oīa arma coꝛꝑalia singillatim designe-
tur: et de bonis oratiōibꝰ. Ca. LXXIIII

Filius dei loquebat̄ sponse dicens. A Tu compo-
suisti hodie: ꝙ melius esset pueni-
re q̄ preueniri. Sic ego p̄ueni te dulcedine
grāe mee: ne dyabolus dn̄aret̄ aīe tue. ¶ Et
statim apparens iohēs baptista dixit. Be-
nedictus sis tu deus q̄ es an̄ oīa: cū q̄ nullꝰ
vnq̄ fuit deus: ꝛ preter quē nullus: et post
quē nullus erit. Quia tu es ꝛ eris eterna-
liter vnus deus. Tu es veritas ꝓmissa a ꝓ-
phetis: de quo ego nōdū natus exultaui: et
quem demonstrando plenius agnoscebā.
Tu es gaudiū nrm̄ et gloria. Tu desidera-
bile nostrum et fruitio. Quia videre te re-
plet nos suauitate indicibili quā nemo ag-
noscit nisi qui degustat. Tu quoq̄ es sola
dilectio nostra. ¶ Nec mirum ꝙ diligimus
te: quia tu cum sis ipsa charitas: nō solum
diligentes te diligis: sed etiam cum sis crea-
tor omnium: etiam his facis charitatem q̄
te dedignant̄ scire. Nunc ergo domine mi:
qꝛ diuites sumus de te ꝛ in te: rogamus te
vt des de nostris diuitiis spūalibus: his q̄
nihil diuitiarum habēt. Vt sicut nos gau-
demus in te nō nostris meritis: sic plures
participent̄ bonis nostris. B Respon-
dit christus. Tu vere es summū membrum
cum capite ꝛ iuxta caput. Verumtñ fauces
sunt ꝓpinquiores ꝛ excellentiores. Sic ego
omniū caput sū. Mater vō mea quasi fau-
ces: deinde angeli. Tu vō et apl̄i mei quasi
spondilia dorsi: qꝛ non solum diligitis me:
sed et diligentes me promouendo honora-
tis. Ideo fixum est quod dixi: opa que ego
facio ꝛ vos facietis. Et voluntas vestra est
voluntas mea. Sicut em̄ nō mouet̄ caput
carnale sine membris: sic nec in vestra spūa-
li connunctione ꝛ vnione: aliquid est velle ꝛ
nō posse. Sed totū est posse: quod vnusq̄s-
q̄ vestrum vult: ideo fiat quod petis. Qui-
bus dictis: iohannes quendā militē quasi
semimortuū ꝓtulit in mediū et dixit. Ecce
dñe. Ecce iste qui hic astat desiderat tibi
militiam: qui conat̄ ad pugnandū sed non
p̄ualet: qꝛ inermis est ꝛ infirmus. Ego vero
duplici de causa iure eū teneoꝛ: tū ꝓpter
merita parentū: tū etiam ꝓpter charitatē
qua afficit̄ circa honoꝛē meū. Ergo ꝓpter te
metipm̄: da ei vestes militie: ne appeat cō-
fusio nuditatis sue. C Rn̄dit dn̄s. Da
ei inquit qd̄ vis: ꝛ vesti eū sicut placet. Tūc
ait iohānes. Veni fili: ꝛ accipe a me primū
vestimentū militie tue: quo adepto: facilꝰ
accipere ꝛ tolerare poteris reliqua milita-
ria indumenta. Ad militē itaq̄ ꝑtinet ha-
bere vicinius ad carnem hoc quod molle ē
et leue. s. diploydem: hac ergo induaꝛ te: qꝛ
sic placet deo. Sicut em̄ coꝛpoꝛalis diplo-
ys mollis est et leuis: sic spiritualis est di-
plois: habere deum charū in anima: ꝛ sua-
uem in affectu. Dulcedo quippe ad deū ꝓ-
uenit ex duob⁹. s. ex ꝯsideratione beneficio-
rum dei: ꝛ ex recordatione peccatorum cō-
missoꝝ. Hec duo ego puer habui. Conside-
raui quippe quali gratia me p̄uenit deus
nondū natū. Quanta benedictione benedi-
xit me post natiuitatē. Et cōsiderando in-
gemui: q̄d possem dignū reddere deo meo
Consideraui etiā instabilitatem mundi: et
ideo cucurri in heremū: vbi tantū dulcesce

bat mihi dominus iesus meus: q omia de-
siderabilia mũdi erant mihi in fastidio ad
cogitandum z onerosa ad concupiscendũ
Veni ergo miles z induere ista diployde:
qz reliq̃ dabunt tibi tpe suo. D Deinde
apparuit beatus petrus apostolus dicens
Johannes dedit tibi diploydẽ: ego aũt qui
graniter cecidi: sed fortiter surrexi: ĩpetra-
bo tibi loricam. i. diuinam charitatem. Si-
cut enim lorica ex multis esse constat circu-
lis ferreis: sic charitas defendit contra te-
la inimici: z animequiorem reddit hominẽ
ad toleranda mala ingruentia. Agiliorem
efficit ad honorem dei: z feruentiorẽ ad di-
uinos labores. Inuictum in aduersitatib
longanimẽ in spe: pseuerantẽ in inceptis.
Hec itaqz lorica fulgere debet aurũ vt: for-
tis eẽ vt calibs z ferrum. Quia omis homo
charitatẽ habens: ductilis debet esse vt au-
rũ p patientiã: cõtra aduersitates. Fulgẽs-
qz p sapientiaz z discretionem: ne heresim
recipiat p integritate fidei: dubiaqz p cer-
tis. Sit quoqz lorica fortis vt ferrum: vt si-
cut ferrũ domat omnia: sic homo vtẽs cha-
ritate: studeat humiliare eos q̃ resistunt fi-
dei z bonis moribus. Nõ retrocedat pter
oblocutiones. Non flectat pter amicici-
as. Non tepescat pter cõmoda sua tpalia:
nõ dissimulet pter q̃etẽ carnis. Nõ vere-
atur pter mortẽ: qz nemo põt auferre vi-
tam: nisi pmittente deo. Verũtñ q̃uis lo-
rica ex multis constat esse circulis: tñ duo
sunt principales circuli: quib lorica conte-
xitur charitatis. Primus itaqz charitatis
circulus est cognitio dei: z frequens cõside-
ratio diuinoz beneficioz et preceptoz. Vt
sciat homo q̃d faciendum sit deo: quid pro-
ximo: quid ve mundo. Scd's circulus ẽ re-
frenatio pprie voluntatis pp̃ter deũ: Ois
quippe q̃ deũ pfecte et integre diligit: nil si-
bi ipsi de voluntate sua que ↄtra deũ est re-
seruat. Ecce fili hanc loricam dat tibi deus
z ego pmerui tibi pueniri charitate dei.
E Deinde apparuit beatus Paulus: di-
cens. O fili: Petrus summus pastor omnĩ
dedit tibi loricã: ego vo ex charitate dei da-
bo tibi thoracem: que est charitas ad pxi-
mũ. Velle. s. p salute pximi libenter opan-
te dei gratia mori. Sicut em ĩ thorace mul-
te sunt lamine combinate: z claui ↄiũgen-
tes: sic in charitate pximi multe cõcurrũt
virtutes. Ois quippe q̃ diligit pximũ: te-
net primũ dolore: q oẽs qui sunt redemp-
ti sanguine iesu christi: nõ repẽdũt deo di-
lectionẽ. Scd'o dolendũ est q scta ecclesia
sponsa dei: nõ stat in sua laudabili disposi-
tione. Tercio q paucissimi sunt q̃passionẽ

dei recordant cum amaritudine z charita-
te. Quarto attendere debet ne pximus su
corrũpat aliquo exẽplo suo prauo. Quinto
dare pximo suo bona sua hylariter z orare
pro eo deũ vt in omni bono pficiat z pficiat
Claui vo ↄiungentes laminas: sunt vba di-
uina. Nam homo charitatiuus vbi vide-
rit proximum tribulatum: debet eum con-
solari verbis charitatiuis. Impugnatum
vero contra iusticiam defendere: infirmos
visitare: captiuos redimere: pauperes non
erubescere: veritatem semper amare: cha-
ritati dei nihil preponere: a iusticia nun-
q̃ deuiare. Hac igit thorace ego sui indut
qui infirmus sui cum infirmis. Qui in con-
spectu regũ z principum: nõ erubui verita-
tem loqui: z p salute proximi mori parat
fui. F Deinde apparuit mater dei z di-
xit isti militi. Quid igit fili adhuc tibi de-
est: Et ille: caput inquit nõ habet galeam.
Tunc mater misericordie dixit ad angelũ
custodẽ anime eius. Quid inq̃t profuit ani-
me custodia tua: aut q̃d habes pñtare do-
mino nostro: ¶ Rñdit angelus. Habeo ali-
qua licet modica sint. Nã q̃nqz fecit elemo-
synã z legit aliquas orões ex charitate dei:
q̃nqz etiam dimisit voluntatẽ ppriam pro-
pter deum. Rogans deũ sinceriter vt ei vi-
lesceret mundus: z deus fieret ei sup omia
charus. ¶ Rñdit mater. Bonũ est aliq̃ ap-
portare. Ergo volumus facere sicut bonus
aurifaber facit: qui faciens opus grãde de
auro: si necessitat z deficit in auro: petit au-
xilium ab amicis hñtibus: quẽ omes habẽ-
tes aurũ iuuant: vt pficiat opus eius. Qui
vo facit opus luteum: quis dabit ei de auro
suo: cum indignũ sit lutum misceri auro
Ergo omnes sancti diuites auro: pmere-
buntur tibi mecum galeam quã habitur
es. Ista aũt galea est voluntas placendi so-
li deo. Sicut em galea defendit caput a ia-
culis z ictibus: sic voluntas bona z sola ad
deum defendit animã: ne temptatiões dia-
bolice preualeant ↄtra eam: deũqz in aĩaz
introducit. Hanc habuit ille bonus Geor-
gius z mauricius: z plures alij: imo etiam la-
tro pendẽs in cruce: sine qua nemo funda-
mentum bonũ faciet: nec pueniet ad coro-
nam. In hac quoqz galea debent eẽ duo fo-
ramina ante oculos: q̃b pũideant aduerti-
entia: q̃ sunt discretio faciendoz et cautio
omittendoz: qz sine discretione et pmedi-
tatiõe: multa sunt in fine mala: q̃ in pnci-
pio videt bona. G Itẽ loq̃t mr ad mi-
litẽ: quid adhuc tibi deest fili: Et ille rñdit
Manus inq̃t unde sunt z nõ habẽt armaturã
Cui mr: ego inq̃t iuuabo vt manus non sint

nude. Ergo sicut due sunt manus carnis: sic due sunt manus spūales. Dextera autē manus qua tenēdus est gladius significat opus iusticie: in qua debent esse quinqꝫ virtutes quasi quinqꝫ digiti. Prima vt omīs iustus primo sit iustus sibiipi: cauēdo.s. ne quid in locutione seu operatione aut exēplo appareat: quod ꝓximum possit offendere. Ne quod ex iusticia reprehendit vel docet in alijs destruat moribus inordinatis. Secunda est nō facere iusticiā seu iusticie opera ꝓpter fauorē hoīm: seu cupiditatē mundi: sed amore solius dei. Tercia est: nō timere aliquē ꝯtra iusticiam: nec dissimulare ꝓpter amiciciam. Nec flecti a iusticia ꝓ paupere vel diuite: amico seu inimico. Quarta est libenter etiā velle ꝓ iusticia mori. Quinta est: nō solū facere iusticiā: sed etiā sapienter diligere iusticiā: vt ꝛ in iudicio sit misericordia et iusticia. Et vt aliter corrigatur q̄ minus peccat: ꝛ aliter qui grauius: aliter qꝫ qui peccat ex ignorantia: ꝛ aliter qui peccat ex industria seu malignitate. ¶ Quicunqꝫ autem istos digitos quinqꝫ habuerit: cauere debet ne gladium exacuet in impatientia. Nec delectatio mundana hebetet: ne improuidentia excutiet: ne leuitas animi denigret. H Sinistra vero manus est oratio diuina: que etiā quinqꝫ digitos habebit. Primus est firmiter credere articulos fidei: de deitate ꝛ humanitate: omīa operando. Credere que sctā ecclesia sponsa dei confitetur. Secundus est: nolle peccare scienter contra deū: velleqꝫ cōmissa omnia contritione et satisfactione emendare. Tercius orare deū vt amor carnis conuertatur in amorem spūalem. Quartus est: non ad aliud viuere in mundo: nisi vt deo faciat honorem: ꝛ vt minuat petā. Quintus est: nihil de seipso presumere: sed sp̄ timere deum: mortemqꝫ oī hora expectare. Ecce fili: he sunt due manus quas habere debes: dextera.s. qua vibrandus est gladius iusticie: ꝯtra transgressores iusticie: sinistra vero orationis: qua petendū est auxiliū a deo: vt nūqꝫ ꝯfidas de tua iusticia: nec insolescas cōtra deū tuū. I Iterū apparuit btā maria et dixit militi: qd adhuc tibi deest fili? Rūdit ille. Armatura inqt pedū. Et illa. Audi inqt miles olim mūdi: sed iā nūc meus: oīa q̄cunqꝫ sunt in celo ꝛ in terra creauit deus: sꝫ inter oīa inferiora: dignior ꝛ pulcrior creatura est aīa: q̄ filius est in imaginatiōibꝫ suis volūtati bone. Sicut eīm de arbore multi pcedūt palmites: sic de aīe spūali exercitatione ꝛ operatione: oīs ꝓcedit virtutum pfectio: ꝗ vt obtineatur spūalis armatura pedū

voluntas bona mediante grā dei debet esse initiū. In qua debet esse duplex ꝯsideratō tanqꝫ duo pedes sup bases aureas. Primus itaqꝫ pes aīe pfecte: est ꝯsideratio huiōi.s. qꝫ nollet peccare ꝯtra deū: etiā si nō sequeretur pena. Scda pes est bona opa facere etiam si sciret se damnandū: ꝓpter magnā patientiā ꝛ charitatē dei. Genua vero aīe sunt hylaritas ꝛ fortitudo bonevoluntatis. Sicut eīm genua incuruantur et flectūtur ad vsum pedum: sic volūtas aīe flecti ꝛ refrenari debet fm rōnē ad velle dei. K Scriptū eīm est qꝫ spūs ꝛ caro sibi ad inuicē aduersantur. Iō et paulus dicit: Nō qd volo bonū hoc ago. Quasi diceret. Quedā bona volo fm aīam sꝫ nō preualeo ꝓpter īfirmitatē carnis: sꝫ ꝛ si q̄nqꝫ potero facere: sꝫ non cū hilaritate: q̄d ergo? Nunquid ideo priuabatur apl's mercede: qꝛ voluit ꝛ nō potuit? Aut qꝛ fecit bona: sꝫ nō cū hilaritate? Nequaqꝫ: sed magis augebatur ei corona dupliciter. Primo qꝛ ab exteriori hoīe: erat ei laboriosa operatio: ꝓpter carnē reluctantē bono. Secundo ab homine interiori: qꝛ nō erat ei ꝯsolatio sp̄ spūalis. Ideo multi seculares laborāt tpaliter: sed non ꝓ his coronantur: qꝛ laborant motu carnis. Qui quidem labor si esset preceptū dei: nequaqꝫ sic feruerent in laborādo. Isti itaqꝫ duo pedes anime: scilꝫ nolle peccare contra deum: ꝛ velle bona opera facere: etiam si sequeretur dānatio: armandi sunt duplici armatura. scilicet discreto vsu temporalium: et discreto desiderio ad celestia appetenda. Discretus autem vsus temporaliū est: habere bona ad moderatā suā sustentationē: nō ad supfluitatem. Discretū vero desideriū celestiū est: celestia bonis operibus ꝛ labore velle promereri. Homo qppe ꝑ ingratitudinem et desidiam auersus est a deo: ideo per labores et humilitatem ad deum est rediendus. Ergo fili: quia ista nō habuisti: rogemus sanctos martyres et cōfessores: qui talibus diuitijs abundabāt: qꝫ tibi auxilientur. ¶ Tūc statim sancti apparentes dixerūt. O domina benedicta: tu portasti dominū in te: ꝛ tu domina omniū es: quid est quod nō poteris? Qd eīm tu vis hoc factum est: voluntas tua semp est nostra. Tu merito mater charitatis es: quia omnes visitas charitate. L Iterū apparuit mater et dixit militi. Fili: adhuc deficit clypeus nobis. Itaqꝫ ad clypeum duo pertinent: scilicet fortitudo: et signū domini sub quo militat. Ergo clypeus spiritualis significat considerationē amare passionis dei: q̄ debet esse ī sinistro brachio iuxta cor. Vt quotiens animum delectat volup

tas carnis: considerent liuores iesu christi. Quotiens vero pungit et contristat animum despectio et aduersitas mundi: rememorentur paupertas et obprobria christi. Quotiens vero delectat honor et longa vita carnis: recogitetur amara mors et passio christi. Talis clipeus debet habere fortitudinē pseuerātie in bono: latitudinēq charitatis. Signū vero clypei: debet esse de duobus coloribus: quia nihil clarius et longius pspicitur q̄ qđ de duobus coloribus fulgentibus est compactū. Duo aūt colores: quibus clipeus considerationis passionis diuine decoratur: sunt continentia affectionū inordinatarum: puritasq et refrenatio motuum carnis. His enim duobus illustratur celū. Et angeli videntes congratulando gaudent dicentes. Ecce signū puritatis et societatis nostre: adiuuare tenemur militem istū. Demones vero videntes militē his signis clypei decoratū clamabūt. Quid faciemus o socij? Iste miles terribilis est in congressione: decorus in armis. In lateribus eius sunt arma virtutū. In tergo castra angelorum. A sinistris vigilantissimū habz custodē .s. deum. In circuitu plenus ē oculis: quibus inspicit maliciam nostram. Impugnare eum quidē possumus: sed in confusionē nostram: quia nequaq preualemus. O q̄ felix est talis miles: quem angeli honorant et cuius timore demones contremiscunt. ¶ Verūtn̄ fili quia istū clypeū nondū obtinuisti: rogemus sanctos angelos puritate spirituali intentes: vt te iuuent. M Iterum loquitur mater. Fili adhuc deficit nobis gladius. Itaq: ad gladium duo ptinent. Primo q habeat duas acies: secūdo q sit bene exacuatus. Gladius vero spūalis: est cōfidentia in deo ad preliandū p iusticia: hec aūt cōfidentia duas debet habere acies: scz rectitudinē iusticie in psperis tanq a dextris: et gratiarū actionē in aduersis: tanq a sinistris. Talem gladium habuit ille bonus iob: qui in psperis obtulit sacrificiū pro filijs qui pater erat pauperum: et ostiū eius viatori patuit. Qui in vanitate ambulant nec cōcupiunt aliena: sed timuit deū: sicut sedens sup fluctus maris. Habuit q̊z grārū actionē in aduersis: qū pditis filijs et bonis: qū cōuiciatus ab vxore et pcussus vlcere pessimo: sustinuit patienter dicens. Dominus dedit dn̄s abstulit: sit ipse benedictus. Hic q̊z gladius debet esse bene exacuatus: conterendo impugnantes iusticiā vt moyses et Dauid. Habendo zelum legis vt phinees. Loquendo constanter: vt helyas et iohannes. O q̄ multorum gladius nūc nimis ebetatus est qui si loquuntur verbo: digito non mouent.

Querentes amiciciam hominū: et gloriam dei non attendunt. Ergo quia gladium talem nō habuisti: rogemus patriarchas et prophetas qui talem confidentiam habuerunt: et dabitur nobis confidenter. M Iterū apparuit mater dicens militi. Adhuc fili necessarium est tibi cooptoriū sup arma: quo arma defenduntur a rubigine: et ne a pluuia maculentur. Hoc aūt cooptoriū est charitas: velle mori p deo. Et etiā si possibile esset sine dei offensa: separi a deo p salute fratrum. Hec charitas opit oīa pctā: cōseruat virtutes. mitigat iram dei: oīa facit possibilia: deterret demonia: gaudiū est angelorum. Hoc vero opimentū debet esse intus albū: et ab extra fulgens quasi aurū. Quia vbi zelus diuini amoris est: ibi vtraq mūdicia nō est neglecta. Hac itaq charitate abundabant apli: ideoq rogandi sunt: vt tibi auxilientur. M Iterum apparuit mater dicens. Adhuc tibi fili necessarius est equus et sella. Itaq per equū spūaliter itelligitur baptisma. Sicut enim equus puehit hoīem ad aliquā pficiendam viam: hn̄s quatuor pedes: sic baptisma qđ per equū intelligitur: puehit hoīez ante conspectū dei: habēs q̄tuor effectus spirituales. Primus est q baptisati liberantur a dyabolo et obligantur ad mandata et seruitia dei. Scđs est q purgantur a pctō originali. Tercius est q filij dei efficiuntur et coheredes dei. Quartus est q celū eis apitur. Sed heu multi sunt q̇ cū ad annos discretōis peruenunt: imponunt equo baptismatis frenum: et abducūt eū per viā falsam. Tūc q̇ppe via baptismatis recta est et tenetur recte: qū homo infra annos discretiōis instruitur: et cōseruatur in bonis moribus. Et qū homo peruenit ad annos discretionis: et cogitat sedule q̇d in fonte baptismatis pmisum est: tenetq fidē et charitatē dei inuiolatā. Sed tūc abducitur a via recta: et imponitur frenū: quando mundus et caro pponuntur deo. P Sella vero equi .i. baptismi: est effectus amare passionis et mortis iesu christi: per quē baptismus obtinuit effectū. Quid enim est aq̄ nisi elementum? Postq̄ vero effusus est sanguis dei: venit ad elementū verbū dei et virtus effusi sanguinis dei. Et sic aqua baptismi: per verbū dei facta est reconciliatio hominis et dei. Porta misericordie: expulsio demonū. Via celi: venia pctōrum. Ergo qui in virtute baptismi gloriari voluerit: cogitet primo amaritudinē institutionis: baptismalis effectus. Vt cum mens humana cōtra deū intumuerit: cogitet q̄ amare redemptus sit. Quotiens etiam votum baptismi trāsgressus est. Quidve p tanta recidiuatione

pmeret. ¶ Item vt hō firmiter in sella ba
ptismal' effect⁹ sedeat: necessaria sunt due
strigiles:scz duplex ꝯsideratio in oratione
Primo orare debet taliter. Q O dñe
deus omps:bñdictus sis tu:qꝛ me creasti ꝛ
redemisti. Et cū dampnatōe dignus essez in
pctis tolerasti:ꝛ ad pñiam reduxisti. Reco
gnosco dñe corā maiestate tua: oīa quecū-
qꝫ dedisti mihi ad salutē: inutiliter ꝛ dāna
biliter me expēdisse: videlicz tēpus penitē-
tie mee in vanitatib⁹:corpus in supfluita-
tibus:gr̃am baptismi in supbijs. Et oīa di-
lexi plus qꝫ te:creatorē et redemptorē: nu
tritorē ꝛ ꝯseruatorē meū. Et iō miscdiam
tuam peto:qꝛ miser sum ex me:et quia nō
agnoui benignā patiam tuā in me. Nō ti-
mui horrendā equitatē tuā. Non attende
bam quid tibi ꝑ innumerabilib⁹ bonis tuis
rnderem:sz ꝯtra me de die in diez:te malis
meis puocabā:ꝓpterea non habeo nisi vnū
cum verbum ad te:scz. Miserere mei deus
scdm magnam misericordiā tuā. R
Item secūda oratio sit talis. O dñe deus
omps: scio me omīa habere a te: et sine te
nihil esse nec posse:nisi solummō hoc quod
ego ipse feci:scz pctm̄. Ideo depcor hūiliter
pietatē tuā:vt non scdm peccata mea faci
as mihi: sed scdm magnā misericordiam tuam
Et mitte mihi spm̄ tuū sanctuz: qui illu-
minet cor meū:et ꝯfirmet in viam manda
torum tuoꝝ: vt in his que te inspirāte co-
gnoui:pseuerare valeā nullisqꝫ temptatō
nibus a te separi. Ergo fili qꝛ ista deficiunt
tibi:rogem⁹ illos qui passionē dei amarius
fixerūt in corde suo: vt tibi tribuāt de cha-
ritate sua. ¶ Quib⁹ dictis:statiz apparuit
qsi vnus equus:paratus cū ornamētis decen
ratis. Et rndit mr̃. Iste inqt ornatus equi
significat dona sctispūs: que in baptismo
largiunt. In baptismo ꝗppe:siue p bonuz
siue p malum ministret ministꝛ: remittit
paternuz delictū. Augetꝛ gratia. Dimittit
quodcūqꝫ pctm̄. Datꝛ spūssctūs in pignus.
Angeli in custodiam:celū in hereditatem.
¶ Ecce fili hec sunt ornamēta spūalis mili
tis. Quib⁹ qui indut⁹ fuerit: accipiet stipē
diū illud indicibile:quo emitꝛ delectabile p
petuū:honor quietissimus:eternalis abū-
dantia:vita sine fine. ¶ Iste miles fuit do
minus Karolus filius sancte Birgitte.

Verba sponse ꝯcantia ad xp̄m et ad vir
ginem laudes optimas inducēdo. Et rn̄sio
virginis ꝯsolatoria ad filiā: pbans p exem
pla exposita:ꝙ deus iusto iudicio frequen
ter de mendacio dyaboli pmittit:vt virtus
dei fit manifestior:et quomō tribulatiōes
inductiue sunt ad spiritualia bona.

Cap. LXXV

Benedictus sis tu de⁹
b meus: creator ꝛ redemptor meus
A Tu es stipendium illud quo a
captiuitate redēpti sumus: quo ad saluta-
ria cūcta dirigimur quo vnitati ꝛ trinitati
faciamur. Propterea et si de feditate mea
erubesco: gaudeo tñ:ꝙ tu qui semel ꝑ salu
te nr̃a mortuus es:nunqꝫ amplius morie-
ris. Tu enī vere ille es:qui etiam añ secula
eras. Tu es qui ptātem habes vite ꝛ mor-
tis. Tu solus es bonus et iustus. Tu solus
omps et metuēdus. Ideo tu sis bñdictus
in eternū. ¶ Sz quid de te dicaz: o bñdicta
maria mūdi tota salus: Tu es illi similis:
qui amico dolēti de perdita re:subito fecit
videz qd perditū erat:quo mitigabatꝛ do-
lor:creuit gaudiū: ꝛ mēs tota reaccēdebatꝛ
leticia. Sic tu dulcissima mr̃: ondisti mun
do deū suū quē hoīes perdiderāt: genuisti-
qꝫ eū in tpe: qui añ tempora genitus ē: ex
cui⁹ natiuitate:celestia et terrestria sūt ga
uisa. Iō dulcissima mr̃:rogo te adiuua me
ne gaudeat inimicus meus de me:nec ꝯua
leat aduersum me fraudib⁹ suis. B
Rn̄dit mr̃. Ego iuuabo te: sz cur turbaris
ꝙ aliud ondebatꝛ tibi spūaliter: et aliud au
diebatꝛ corpaliter: in eo scz:ꝙ ille miles qui
viuit corpaliter:ondebatꝛ tibi mortu⁹ spūa
liter: et spūali auxilio indigere? Sed audi
nūc certitudinez. Ois nanqꝫ v̄itas de deo
est:omneqꝫ mendaciuz a dyabolo: qꝛ pater
mendacij est. Ideo qꝫuis veritas ex deo est
tamē de malicia dyaboli et mēdacio:quod
deus qñqꝫ permittit occulto iudicio: vir-
tus dei fit manifestior. Sicut per exemplū
indicabo tibi. ¶ Virgo quedā fuit:que spō
sum suum tenerrime diligebat: ꝛ similiter
sponsus virginē:ex quorū dilectione deus
glorificabatꝛ: et parētes amboꝝ letabantꝛ.
Quod inimicus coꝝ considerās:cogitauit
taliter. Scio inquiēs: ꝙ sponsus et spōsa
per tria conueniūt scz per lr̃as:per mutua
colloquia:aut per corpoꝝ visionem. Ergo
ne nuncij ꝛ portatores lr̃arum aditum ob
tineant: implebo vias omēs stipidibus spi
nis ꝛ vincinis. Ne ergo approp inquent ad
mutua colloquia: faciā clamores et strepi-
tus:quibus distrahantꝛ in colloquēdo. Ne
vero nudi conueniāt in lecto:statuā custo-
des tales:qui qꝫlibet rimam obseruabunt
ne aliqꝫ occasionem obtineāt conueniēdi.
C Sponsus itaqꝫ astutior hoste intel
ligens ista: dixit seruis suis. Hostis meus
ponit mihi insidias in talib⁹:et vos illis lo
cis attēdite:ꝙ si ita inueneritis: finite euz

laborare donec posuerit laqueos: ₇ postea
ꝯsurgentes: nō interficiatis eū ſʒ deluden
do inclamate eū. Vt ꝯſeruī veſtri videntes
astutias hostis: efficiant̄ sollicitiores in vi
gilando ₇ custodiendo. Simili mō est etiā
in ſpūalibus. Nam lr̄e quibus sponsus et
sponsa: id est deus ₇ bona aīa conueniūt
nihil aliud sunt: nisi oratōes ₇ suspiria bo
nor̄: sicut enī lr̄e corꝑales: indicāt affectuʒ
et voluntatē emittētis eas: sic oratōes bo
norū ingrediunt̄ ad cor dei: et coniungūt
aīam deo in vnū vinculū charitatis. Sed
dyabolus quoqʒ impedit corda hoīm: ne ro
gent ea q̄ salutis aīe sunt aut q̄d carnali
voluptati ꝯtrariū est. Impedit qʒ: ne rogā
tes ꝑ alijs petōribus exaudiant̄: qui petō
res ꝑ sevtiliora aīe nō petunt: nec rogāt
ea que sunt ad vtilitatē sempiternā. D
Quid ᵽo sunt mutua colloquia: quib; spō
sus ₇ sponsa efficiunt̄ vnū cor et vna aīa:
nisi pn̄ia et cōtritio? In quibus quoqʒ dya
bolus tm̄ facit clamorē: q̄ ad inuicem non
audiunt̄. Quid aūt est clamor eius nisi sug
gestio eiꝰ praua: suggerēs cordi fructuose
volēti penitere: dicēdo inspirationib; suis.
O aīa inquiens delicata: durū est aggredi
inconsueta et insolita: nunq̄d omnes pn̄t
esse ꝑfecti: sufficit tibi vnū esse de multis:
quid maiora attemptas? Cur facis quod
nemo facit? Perseuerare enī non poteris.
Deridēris quidē ab oībus: si te nimis hūi
lias ₇ submittis. Talibus igit̄ aīa delusa
inspirationib;: cogitat secū: graue inquit
est ꝯsueta relinquere: ideo faciā ꝯfessioneʒ
de ꝑteritis: sufficit enī mihi sequi viā plu
rium: nō valeo esse ꝑfecta: deus quippe est
misericors. Nec redemisset nos ꝑire nos
voluisset. Talib; clamorib; impedit dyabo
lus aīam: ne audiat deus. Non q̄ deus nō au
dit oīa: sed qꝛ in audiendo talia nō dele
ctatur deus: qꝛ aīa magis consentit tem
ptationi sue: qꝫ ꝓprie rationi. E Quid
vero est: q̄ deus et aīa coniungunt̄ inidi:
nisi desideriū celeste et charitas pura: qui
bus aīa flagrare debet omni hora. Sʒ hec
charitas impedit̄ quadruplicter. Primo
instigat dyabolus aīe aliquid facere ꝯtra
deū: quod licet non reputat̄ graue: tn̄ dele
ctat aīm: et hm̄oi delectatio: quia leuigat̄
nec curat̄: odiosa est apud deū. Secūdo in
spirat dyabolus aīe: aliqua bona facere ꝓ
pter placentiā hoīm: et omittere quoqʒ bo
na que posset facere: ꝓpter honorē et timo
rem mundi. ¶ Tercio dyabolus immittit
obliuioneʒ faciendoꝛ bonoꝛ aīe et tedium
per que animus absorptus: attediat̄ in fa
ciendo bona. Quarto dyabolus sollicitat

animā: aut in curis mundialiū: aut in gau
dio ₇ dolore supfluo: seu in timore dispē
dioso. Per talia itaqʒ impediunt̄ lr̄e et ora
tiones iustorū: et mutua colloquia sponsi
et sponse. Sed licet dyabolus astutus est:
tn̄ deus sapientior atqʒ fortior est: cōminu
ens laqueos hostis: vt lr̄e nusse ꝑuenire va
leant ad sponsum. Tunc aūt franguntr̄ la
quei: qn̄ deus immittit cogitare que bona
sunt: et cor desiderat: vt obtineat volūta
tem fugiēdi que praua sunt: et faciēdi que
placita sunt deo. Dissipat̄ etiā clamor ho
stis: qn̄ anima discrete penitet: habēs velle
confessa nō iterandi. F Scito etiā: q̄
dyabolus nō solū facit clamorē et strepitū
his qui sunt inimici dei: sʒ etiā amicis dei:
sicut ꝑ exemplū intelligere poteris: quasi
esset virgo: cui cum loqueret̄ vir: apparuit
quoddā antipendiū inter eos: quod quidē
vir vidit sed nō virgo. Finita autē collocu
tione: virgo eleuatis oculis vidit antipendi
um: et timens cogitauit secū. Prouideat
inquit deus: ne forte laqueis hostis sim de
cepta. Sponsus vero videns virginē con
tristatam: remouit antipendiū: ₇ ostendit
ei omnem veritatē. Sic etiam ꝑfecti homi
nes: visitant̄ inspirationib; diuinis: quib;
dyabolus facit tūc clamores: quādo vel ele
uantur supbia subita: aut eyciunt̄ nimio
timore: seu inordinate condescendēdo to
lerant aliorū peccata: aut nimia leticia vel
tristicia dissoluunt̄. G Similiter fa
ctum est et tecū. Dyabolus quippe instiga
bat quosdam: scribere tibi illū esse mortu
um qui viuebat: vnde magnū cōcepisti do
lorem. Sed deus ostendit spūalem mortē
eius: vt quod scriptores dixerunt corꝑali
ter esse falsum: hoc deus ꝯsolando te spūa
liter ostendit esse verū. Ideo verū est quod
dicit̄: q̄ tribulatōes inductiue sunt ad spi
ritualia bona: qꝛ nisi ꝓpter mendaciū au
ditum fuisses ꝯtristata: tanta virtus ₇ pul
critudo aīe ostensa tibi nō fuisset. Propte
rea vt intelligeres occultā dei dispensatio
nem: quasi quoddā antipendiū erat inter
aīam tuam et deū loquentē: et qꝛ aīa appa
ruit in spē indigentis auxilio: et deus in
omni locutiōe sua istam obseruauit ꝯclusi
onem: vtꝝ inquit mortuus est vel viuit: sci
as tempe suo. Ostensa vero pulcritudine
aīe et ornatu quo anima ꝑfici debet ad in
gressum celi: ablatū est antipendiū ₇ osten
sa veritas: scʒ q̄ homo ille corꝑaliter viue
bat: et spūaliter erat mortuus: et talibus
virtutibus armari debet: quicunqʒ patriā
celestem est ingressurus. ¶ Veruntn̄ dya
boli intentio fuit ista: vt videlicet ꝓbaret

te ꝑ mendaciū ⁊ tribularet. Et vt dolendo de subtractōe tam cari amici. Distraheret te ab amore dei: sed postq̄ȝ dixisti: ꝓuideat deus ne forte istud sit illusio: ⁊ dixisti deus adiuua me. Tūc ablatū est velamen: et ostē sa est tibi v̄itas a deo: tam corꝑalis q̄ȝ spiritualis. Ideo ergo ꝑmittitꝫ dyabolo etiam tribulare iustos: vt eoꝝ corona augeatur.

Verba v̄ginis ad filiam ostendētia qui sunt amici dei. Et quō pauci inueniunꝫ modernis temꝑibus assignando oēm statum: tam laycorum q̄ȝ clericoꝝ. Et que est causa quare deus diues dilexit pauꝑtatē: et qualiter elegit pauꝑes et nō diuites: et ad quē finem diuitie fuerunt concesse ecclesie.

Cap. LXXVI.

Mater loquitur sponse xp̄i.

A Cur turbaris filia: q2 inq̄t timeo mitti ad induratos. Et mater. Vn̄ inq̄t intelligis induratos amicos dei? Et illa. Nescio discernere: nec eciam aliquib9 indicare audeo: q2 duo homines ostensi sunt mihi prius: quoꝝ alter humilimus ⁊ sctīssimus: iudicio hoīm apparebat. Alius v̄o largus ⁊ ambiciosus: quoꝝ tn̄ intentio et volūtas discordabant ab ope: vehemēter terruerūt intellectū meū. Rn̄dit mater. Ex his que aꝑte videnꝫ mala: iudicare ꝑmittiꝫ: aīo scȝ compatiēdi et corrigēdi. De dubijs v̄o que quo aīo fiunt nō sunt certa: iudicare non est tutū. ¶ Propterea indicare tibi volo: q̄ sunt amici dei. Scito itaq3 illos esse amicos dei: qui in acceptis donis dei timidi sunt: et ꝓ his omni hora regratianꝫ deo: et sup̄flua nō requirūt sed de datis contentanꝫ. Sed vbi inueniunꝫ hi tales? Inquiramus p̄mo in cōmunitate. Quis ē qui dicat sufficit: maiora nō quero? Inquiramus in militibus ⁊ dn̄is alijs quis eorū cogitat taliter bona que habeo hereditate acquisiui: et de his sustentamē tum meū moderatū: iuxta statuȝ meū deo et hominibus conuenientē requiro: cetera v̄o deo et pauꝑibus cōmunicabo. Si vero bona ista hereditaria scirem acquisita male: aut restituerē: aut dimitterem consilio electorum spūalium seruoꝝ dei. O filia: talis cogitatio rara est in terra. B Inquiramus etiam in regibus et in ducibus: quis stat in laudabili suo statu. Ille quippe est rex: qui in moribus suis est sicut iob: in humilitate sicut dauid: in zelo legis vt phinees vt moyses in mansuetudine et longanimitate. Ille q̄ȝ est dux: qui regis exercituȝ regit et informat ad p̄lia: qui fiduciā habȝ in deo et timorē vt iosue: qui vtilitatē dn̄i sui plus querit q̄ȝ ꝓpriam vt ioab: qui zelū legis et cōmodū ꝓximoꝝ diligit: vt iudas machabeus. Talis dux similis est vnicorni qui acutū habȝ cornu in frōte: ⁊ sub cornu lapidem p̄ciosum. Quid aūt est cornu ducis nisi cor virile ducis: quo pugnandū est fortiter. Hostesq3 fidei feriendi. Lapis v̄o sub cornu ducis est charitas diuina que iugiter in corde manens: reddit eū ad oīa agileȝ et inuictū. Sȝ nūc duces similiores sunt hedis lasciuis: q̄ȝ vnicornib9 q2 vbiq3 pugnant ꝓ carne: non ꝓ aīa nec pro deo. ¶ Inquiramus ḡ in regibus quis eorū nō grauat subditos suos ꝓpter sup̄biam suā. Quis tenet statū suū iuxta redditus corone: quis restituit ea que corona detinet iniuste? Quis est qui exoccupat se ad faciendaꝫ iusticiā ꝓpter deū vtinā filia in mūdo reges tales appareant vt glorificeꝫ deus. C Inq̄ramus insuꝑ in clero: quoꝝ est diligere ꝯtinentiā pauꝑtatē ⁊ deuotōem: et certe hi etiā a via recesserūt. Quid aūt fuit clerici: nisi pauꝑes ⁊ elemosinarij dei? vt viuentes de oblatiōe dei: tanto essent hūiliores et ad deū feruētiores: q̄to a curis mūdi plus debent esse segregati. Jō et a tribulatione et pauꝑtate p̄mū surrexit ecc̄lia: vt deus esset hereditas eoꝝ: et nō in mūdo nec in carne: sȝ in deo gloriarenꝫ. Sȝ nunquid filia nō potuisset de9 elegisse reges et duces in ap̄l'os: et tūc ꝑ eos hereditate terrena ditata fuisset ecc̄lia? Potuisset quidē sȝ diues deus venit in mundū pauꝑ exēplo vt terrena ondēderet transitoria esse: ⁊ vt hō dn̄i sui: addisceret nec erubesceret pauꝑtatez: sȝ ad v̄as diuitias et celestes festinaret. Jō cū pauꝑe piscatore: inchoabat pulcerrimam dispositiōem ecclesie: et posuit eū in locum suū: vt de sorte dn̄i non de hereditate: viueret in hoc mūdo. D Itaq3 a tribus bonis cepit ecc̄lia. Primo a feruore fidei. Secundo a pauꝑtate. Tercio ab effectu virtutū et miraculoꝝ. Hec q̄ȝ tria fuerunt in beato petro. Nam habuit feruorē fidei: qn̄ libera voce deum suū ꝯfessus est: et ꝓ eo mori nō dubitauit. Habuit etiam pauꝑtatem: qn̄ circueundo mendicabat ⁊ laborando manib9 se pascebat. Veruntn̄ in spūalib9 erat diues quod maius est: qn̄ scȝ claudo dedit gressum: quod nullus p̄ncipum potuit: cui auꝝ et argentū dare non habebat. Sed nūquid petrus nō obtinuisset auꝝ: qui suscitauit mortuū si voluisset? vtiq3: sed exonerauit se ab onere diuitiarū vt expeditus intraret celū: et vt magister omnium: hūilitatis exemplū daret oībus: quia hūilitas et pauꝑtas aut spūalis aut

corporalis: ingressus est in celũ. Tercio fuit in eo effectus miraculorum: quia p̄ter innissis altioribus miraculis: etiã ad vmbrã petri infirmi sunt sanati. Ergo quia habuit secũ pfectionẽ virtutũ: que est ꝯtentari de necessarijs: et ideo lingua eius clauis celi facta est et nomẽ eius in bñdictione est in celis ⁊ in terris. Qui vero noĩa sua vocauerũt in terris: et stercora id est terrena dilexerũt: neglecti sunt in terris: ⁊ in libro iusticie diuĩe horribiliter sunt descripti. E Veruntñ deus ostendere volens: quod non paupertas petri nec aliorum sanctorum coacta erat sed spõtanea: ideo incitabat aĩos multorum ad largiendũ eis. Sed ipsi plus in paupertate quam in sentibus diuitiarum gloriabantur: propterea ⁊ quo plus abũdabat in eis paupertas: tanto deuotõ cumulatius augebatur. Et quid mirum qui cũ p̄tem suam ⁊ gaudiũ posuerũt deũ quõ poterit deus abesse eis? Qui vero delicias mũdi appetebant: quõ potuit eis dulcescere deus? ymo peregrinus erat in oculis corum. ¶ Processu vero tpis: vt amici dei feruentiores ⁊ expeditiores essent ad p̄dicandum verbum dei: ⁊ vt sciretur quod non diuitie male sunt: sed abusus earũ: ideo sub siluestro et alijs: bona tp̄alia ecclesie data sunt: quas viri sancti longo tp̄e: ad solam necessitatem suã et amicorum dei: et pauperũ sustentatiõem dispensabãt. Ergo tales scito amicos dei: qui ꝯtentantur de dispositõe dei qui et si tibi non sunt cogniti: filius meus subtilius videt eos: quia in duro metallo multotiens inuenitur aurum: et de duro silice extrahitur scintilla ignis. Vade itaque secura: quia prius clamandũ est: et postea faciendũ: quia nec filius meus in carne manẽs oẽm simul iudeã ꝯuertit. Nec ap̄li simul et semel gentilitatem: sed tp̄a longiora habenda sunt ad pficiendũ opem dei.

Verba sponse ad xp̄m magnificã misericordiã quam xp̄s cum ea fecit manifestantia et verba xp̄i ad spõsam eandem misericordiã dulciter in sponsa cõformantia. Et qualiter ipsam elegit in vas implendũ vino et per ipsam seruitoribus dei ppinando: ⁊ de grata interrogatione et humili sponse ad xp̄m. Cap. LXXVII

Onor sit omipotenti

b deo p oĩbus que creata sunt: laus sit ei p oĩbus suis virtutibus. Decus et seruitiũ reddatur ei: p omni charitute sua. A Ego indigna psona q̃ a iuuẽtute mea multa ꝯtra te deũ meũ deliquerã: regratior tibi dulcissime deus meus. Et p hoc maxime quod nullus ita criminosus ẽ: quod ei miam tuam denegas: qui cũ charitate et vera hũilitate misericordiam a te postulat cũ pposito emendãdi. O carissime deus: ⁊ oĩm dulcissime: mirabile oĩbus audiẽtibus est illud qđ tu mecũ fecisti. Nam qñ placet tibi tũc sopis corpus meũ: non tñ sopore corporali: sed q̃ete spũali. Aiam aũt meam tũc quasi a somno excitas ad videndũ et audiendũ atque sentiendum spũaliter. O dñe deus: o quam dulcia sunt oris tui verba. Vñ vero mihi quotiẽs verba spũs tui audio: quod aĩa mea in se illa deglutiat cũ quodã sentimẽto ineffabilis dulcedinis sicut suauissimũ cibũ: qui cadere vĩ in cor corporis mei: cũ magno gaudio ⁊ ineffabili ꝯsolatõne. ¶ Mirabile tñ hoc esse videtur: quod dũ verba tua audio: tũc vtrumque efficior: scilicet satiata et famelica: propter hoc aũt satiata: quia tunc nihil aliud mihi libet nisi illa: propter hoc vero famelica: quia semp augetur appetitus meus ad illa. Benedictus igitur sis tu deus meus iesu xp̄e: da ergo mihi dñe auxiliũ tuũ: vt omnibus diebus vite mee: que tibi placita sunt pficere valeam. B Xp̄s autẽ respondit dicens. Ego sum sine principio et sine fine: et oĩa creata sunt ex potentia mea: et ordinata ex sapientia mea: omnia etiam reguntur ex meo iudicio nihilque mihi impossibile est: et vere oĩa opa mea cum charitate sunt disposita. Et ideo nimis durũ est illud cor: quod nõ vult diligere me nec me timere: cũ sim vtrumque: scilicet omniũ hominũ nutritor ⁊ iudex. Dyaboli autẽ qui lictor meus est: et ipsorum hominum pditor: voluntatẽ faciunt. Ipseque demque tam pestiferũ virus in mundo ppinauit: quod viuere nõ potest aĩa: illud delectabiliter pregustans: sed mortua in infernũ cadit: in miserijs tamẽ eternaliter victura Hoc autẽ virus pctm̃ est: quod licet multis dulciter sapit: in fine tñ horribiliter amarescit. Hoc certissime venenum: de manu dyaboli bibitur cum delectatiõe omni hora: et quis talia audiuit vnque: aut maius mirum? Prebetur ei hominibus vita: et ipsi mortem eligũt: et volũtarie amplectuntur. Ego autẽ qui potens sum super oĩa: compatior eorũ miserie et angustie magne. Ego enim feci sicut rex diues ⁊ charitatiuus: qui mittens familiaribus seruitoribus suis preciosum vinum: diceret ita ppinate pluribus vinum quam vobis solis: quoniã valde salubre est. Hoc enim egris sanitatem reddit: mestis consolatõem: et sanis hominibus cor virile. Vinum etiã non mittitur sine vase. C Vere sic ego feci in regno hoc. Ego quidem seruitoribus meis misi verba mea que vino optimo comparantur: ⁊ ipsi alijs ea dabunt:

quoniā salubria sunt. Perpendas autem te in
telligo que v̄ba mea audis. Nam tu vtrūqꝫ
fecisti: quia verba audisti ꝛ protulisti: quia
tu es vas meum ꝓprium: quod implebo dū
voluero: ꝛ ex quo dū mihi placuerit exhau
tio: et ideo spiritus meus monstrabit tibi
quo ꝑgere debeas ꝛ quid loquaris: et nemi
nem timeas nisi me. Sed gaudenter quo-
cunqꝫ voluero debes pergere: et intrepida
dicere: quod tibi mandauero: quoniā mihi
nihil potest resistere: et ego tecum volo ma
nere. ¶ Deinde loquebat̄ sponsa. Ego in-
quit que audiui hanc vocem: cum lacrimis
sic respondi. O mi domine deus: ego que
sum quasi minima culex in potestate tua:
rogo vt des mihi licentiam respondere tibi
Vox autem respondit dicens. Ego respon
sionem tuā prius noui: q̄ꝫ tu eam cogitasti
Veruntn̄ do tibi loquendi licentiā. Tunc
inquit sponsa. Ego quero quare tu o omīs
glorie rex: et omnis sapientie infusor atqꝫ
omniū virtutum opator et ipsa virtus: ad
tale officium me vis assumere: que corpus
in peccatis ꝯsumpseram: que quo ad sapi-
entiam sum similis asino: et ad virtutum
operatōem defectuosa. Noli mihi dulcissi-
me deus iesu xp̄e ꝓpter hoc irasci: ꝙ sic te
interrogaui: nihil enim mirandū est de te:
qm̄ facere potes quicquid volueris: de me
autem totaliter miror: qm̄ in multis te: of
fendi: et parum emendaui. D Vox q̄ꝫ
respōdit dicens. Ego quidem ꝑ similitudi-
nem tibi respondeo. Si regi diuiti et po-
tenti diuerse mōete presentarent̄: quas po
stea rex ꝯflari faceret: et quicquid sicut pla
ceret ex eis fabricari. Vtputa coronas et
anulos de moneta aurea: scutellas et vasa
bibitoria de moneta argētea: lebetes ꝛ sar
tagines de moneta cuprea: his q̄ꝫ omnibꝫ
rex vteret̄ ad suum cōmodum et honorem
Unde cum non mireris ꝙ ipse sic faceret.
Ideo non magis tibi mirandum sit: ꝙ ego
amicoꝝ meorum corda per ipsos mihi pre
sentata: libēs accipio de eis quicquid mihi
placet faciendo. Et q̄uis aliqui maiorem
sensum habeant: aliqui autem minorem:
tamen dum ipsi mihi corda sua presentāt:
tunc aliquibus vtor ad vnū: aliquibus ad
aliud: omnibus autē ad gloriam meam et
honorem: quoniā cor iusti est moneta mihi
summe placens: et ideo ea que mea sunt or
dinare possum sicut volo: et cū tu mea sis
mirari nō debes: de his que tecū facere vo
luero. Sed constans et stabilis esto ad su
stinendum: et voluntaria ad faciendū quic
quid tibi precepo. In omnibus enim locis
sum potens: omnia dare tibi necessaria.

Verba sponse diuinitus reuelata: imo
ab ore dulcissimo virginis gloriose clare et
absqꝫ antipendio sponse directa ꝛ promul
gata ꝛc. Cap. LXXVIII.

Estre honorande pa
v ternitati. A Ego vidua quedā
significo ꝙ mulieri cuidam in sua
patria existēti: m̄lta valde miraculosa sunt
reuelata: que diligēti examine ep̄orum ac
magr̄orum claustralium et secularium cleri-
corum probata sunt: ex pia et mirifica sctī
sp̄us illustratione et non aliunde ꝓcessisse
quod etiam illius regni rex ꝛ regina nouē
runt ꝓbabili ratiōe. Eadem itaqꝫ mulier
ad vrbem romanam pegre ꝓfecta est: que
die quadā in ecclesia maiori btē virginis
orōni vacans: rapta est in sp̄ualem visionē
corpe tanq̄ꝫ in grauedinem ducto: sed non
tamē in somni grauedinem. ¶ In illa deni
qꝫ hora apparuit ei quedā reuerendissima
virgo. Mulier autē predicta admiratione
visionis turbata fragilitatem suam reco-
gnoscens: dyaboli timebat fraudulētiam:
diuine pietati intime supplicans: ne ꝑmit
teret eam in dyabolica cadere temptamē-
ta. B Virgo igitur que ei appare-
bat ait: ne timeas ea que nunc videris seu
audieris: a spiritu maligno fore existimās
Quemadmodū enim cum solis appropin-
quatione duo veniunt: lux videlicet et ca-
lor: hec autem caliginosam vmbram nō se
quunt̄. Similiter mō cum spiritussancti ad-
uentu: in corda hominū hec duo veniūt ardor
videlicꝫ diuine charitatis: ꝛ catholice fidei
ꝑfecta illuminatio. Hec autē duo in teipsa
nūc sentis: ita ꝙ nihil diligis sicut deū: et
in catholice fidei integritate: tibi non defi
cit vnus punctus. Sed hec duo malignum
sp̄um qui vmbre caliginose compat̄ non se
quunt̄. ¶ Deinde eadem virgo subiūxit dicēs
eidem mulieri. Tu debes v̄ba mea mittere
tali prelato ex pte mea. Cui cū magno me
rore mulier r̄ndit dicens. O mea reuerēda
virgo nō credit mihi: sed magis sicut existi
mo: habebit verba ꝓ derisu: qꝫ ꝓ diuina ve
ritate. Cui v̄go r̄ndit dicens q̄uis ego cor
dis eius dispositōem ac missionis ꝓlationē
sueqꝫ vite terminatōem: iam bene nouerī
nihilominus tū ei v̄ba mea mittere debes
C Ego quidem ei notū facio: ꝙ in pte de
xtra sctē ecclesie fundamentū vehementer
dilapsum est intm̄: ꝙ summa testudo plres
in se rupturas hꝫ: ꝙ̄s ex se casus tam peri
culosos: ꝙ multi se subeuntibꝫ ꝑdunt vitam
Pleriqꝫ eius colūne que in altū tēdere de-
berēt vsqꝫ ad terrā se iam inclināt: totūqꝫ

pauimentũ eius tam fossum est: q ceci in-
troeũtes piculose cadũt: et adhuc interdũ
ↄtingit clare videntes vna cũ cecis graui-
ter cadere: cã piculosaꝝ fossaꝝ eiusdẽ paui-
mẽti. Et ꝓpter has causas stat nimis picu-
lose eccl'ia dei. Et quid sibi ex hoc eueniet:
statim ꝓpinquius esse dinoscit. Nã ruinaꝫ
certissime patiet: nisi repationis iuuamẽ
habuerit. Et ipsius ruina tã grandis erit:
q p totam xpianitatẽ audiet: et hec debẽt
spũaliter intelligi. Ego aũt illa ꝟgo sum:
in cuius vteꝝ dei filius venire dignatus ẽ
cũ deitate et spũ scõ exclusa quacunqꝫ cõ-
tagiosa corporis delectatõe. Et ille idem dei
filius de meo clauso vtero natus est cũ dei
tate ꝛ hũanitate: et spũ sancto: cũ maxima
ↄsolatione mei ꝛ sine pena. Ego etiã iuxta
crucẽ eius steti: qñ ipse cũ vera patiã infer
nũ victoriose deuincebat: ac sui cordis san
guine celũ apiebat. Ego quippe in monte
eram: dũ idez dei filius: qui quidẽ est meus
filius: ad celos ascẽdebat. Ego deniqꝫ totã
catholicã fidẽ clarissime noui: qꝫ ipse euan
gelizando: oẽs celeste regnũ ingredi volen
tes edocuit. D Ego itaqꝫ iam sto sup
mundũ cum oꝛone mea assidue ad meũ ca
rissimũ filiũ: sicut arcus sup nubes celi qui
ad terrã inclinari videt: et amboby finibus
suis eam tangere. Per arcuz eñi meipam
intelligo. Nã ad hñtatores mũdi me inclino
scz tangendo: vtrosqꝫ bonos ꝛ malos cõti-
nua oꝛone mea: ad bonos nãqꝫ me inclino
vt ipi in his que sctã mater ecclesia ꝑcipit
stabiles efficiant. Ad malos vero: ne in ma
licia sua habeant ꝓcessum: vt deteriores fi
ant. Illi igit eni hec ꝟba misso notũ facio:
q ex vna pte: tetre ac horribiles nubes sur
gunt cõtra arcus claritatẽ: p quod illos in
telligo: q in carne sua vitã meretricalẽ ha-
bent: et sunt insatiabiles ac sine sũdo sicut
vorago maris ad cupiditatẽ pecunie. Bo-
na qꝫ irrationabiliter et ꝓdigaliter: sicut
torrens in impetu suo: aquã suam effundit
ꝓ pompa terrena et supbia largiunt. Hec
itaqꝫ tria nũc exercent sancte ecclesie ple-
riqꝫ ꝓnisores. Quorum peccata in celũ as-
cendunt abhominabilia et tetra ante dei cõ
spectũ: contra meã orationem: sicut teter
rime nubes contra clarũ arcum celi. Et sic
hi qui vna mecũ deum placare deberẽt: ipi
iram eius cõtra seipsos grauissime excitãt.
Et tales in sctã ecclesia exaltari non debe-
rent sed deprimi. E Quicunqꝫ igit cu
ram apponere voluerit vt eccl'ie fundamẽ
tum stabile fiat: ac pauimentũ planum: re
nouare cupiens illã benedictam vineam:
quam ipe deus plantauit ac sanguine suo

irrigauit: si se adhoc modicũ seu insufficiẽ-
tem esse crediderit: ego regina celi tũ om-
nium angeloꝝ cetibus sibi in adiutoriũ ve
nire volo: zabulosas radices extirpãdo: et
steriles arbores ad cõburendum in ignem
eijciendo: ac in earũ locis plantãdo ramu-
sculos fructuosos. ¶ Per vineã aũt intel
ligo sanctam dei ecclesiam: in qua duo: scz
hũilitas et diuina charitas: deberent reno
uari: hec oĩa ꝟo illa gloriosa ꝟgo que mihe-
ri apparuit mitti ꝑcepit vobis in scriptis.
Unde nouerit vr̃a reuerenda paternitas:
q ego que hanc lr̃am vobis misi: iuro p ie-
sum verum et omnipotentem deũ: et p eius
dignissimã matrem mariã: volens vt ita
me adiuuẽt ad vtrunqꝫ scz corpus et aĩam
sicut hanc lr̃am ꝓpter aliquẽ mũdi honorẽ
siue ꝓpter cupiditatez aut ꝓpter humanũ
fauorem nõ misi. Sz quia inter alia plura
verba: que eidez mulieri in spirituali reue-
latione dicta sunt: oĩa que hec cartula in se
ↄtinet iussa sunt vestre dignitati intimari.

Prohemiũ notabile in quo multa bona
continent diuinitus eidem sponse reuela-
tum: sup informatõe vtilissima que ↄtinet
in sequenti capitulo. Cap. LXXIX

Laus et gloria sit om
nipotenti deo ꝓ omnibus suis opi-
bus. Sit ꝛ ipi honor ꝑpetuus qui
tecũ inchoauit grãm facere. A Nos vi
demus q dum terra coopta fuerit niue et
frigore quecũqꝫ semina in eam sparsa fue-
runt certũ est q germinare non pñt nisi in
locis paucissimis: que ex radijs solariby ca-
lesiunt: vbi ex bñficio solis gramina et flo-
sculi oriunt. Ex quibus cognosci poterit:
cuius generis sint: aut cuius ꝟtutis. ¶ De
re simili mõ totus mundus videt mihi sup
bie ꝛ cupiditatis atqꝫ luxurie frigore tam
duriter iaz cooptus existere: q heu pauci
simi sunt: quoꝝ verbis atqꝫ opibus intelli
gi possit: dei pfecta charitas in ipsoꝝ cordi
bus habitare. Unũ sciendum est q sicut dei
amici inde gauisi sunt: q lazaꝝ a morte vi
derunt resuscitatũ ad dei gl'iam: ita et nũc
dei amici gaudere pñt: qñ aliquem resurge
re viderint a ꝑdictis tribus vicijs que sunt
verissime mors eterna. B Item notã
dum: q sicut lazarus resuscitatus post re-
surrectõem suam: duplex odium incurrit.
Nam quosdã hostes corpales habebat scz
hoĩes qui erant inimici dei: et hi lazarum
corpaliter oderunt. Quosdam etiã hostes
habebat spũales scz demones que nũqꝫ de
siderant amici dei fieri: et illi eum oderũt
spũaliter. Ita etiam quicunqꝫ nũc a vicijs

mortalibus resurrexerint seruare volētes castitatem ꝛ fugere supbiam et cupiditatē duplex odiū incurrūt. Nam dupliciter homines q̄ dei inimici sunt eis nocere volūt corꝑaliter. Et dyaboli etiā: duplici mō eos damnare seu nocere conanť spiritualiter. Primo nanqȝ hoīes mundani ꝟbis suis vituꝑant eos. Secūdo etiam si pñt libenter eos oꝑibus suis molestāt: vt sic eos sibi in vita et actibus siles faciant retrahēdo eos a bonis inceptis. Sȝ homo dei sic noviter conuersus ad vitam spūalem: istos tales malignos hoīes optime vincere potest: si contra verba sibi ꝯtraria patiam habuerit et si tūc frequentius ꝛ feruētius bona oꝑa spūalia ꝛ diuina ipsis videntibꝫ exercuerit Demones etiā alijs duobus modis decipe niunť. Primo quia summe desiderant: vt ipm nouū seruum dei recidiuū faciant ad pctā. Qui si hoc nequierint: tūc ipsi demones ad hoc sollicite laborant: vt irrationabiliter et indiscrete ille sua bona oꝑa ꝑficiat: scȝ in vigilando vel abstinētias indiscretas vltra debitū modū indiscrete faciendo vt sic eius vires citius euacueń: et in diuinis laboribus sit infirmior. ℭ Cōtra primū est optimū remediū ipsa frequens ꝛ pura suoꝝ peccatoꝝ confessio: et ꝓ deliciȝ vera cordis interna ꝯtritio. Contra scdm optimum remediū est talis hūiliatio: videlicȝ vt magis velit alicui seniori spūali obedire: q̄ȝ se ꝑsonaliter regere: in suis operibus et penitētijs faciendis. Et vere hec medicina est valde ꝓficua et optima itm̄: q̄ etiam si adhuc indignior esset dator cōsilij q̄ȝ acceptor: et tūc certissime sperandū est: q̄ ipsa diuina sapiētia que est deus: ꝑ suum adiutorium cooꝑabitur datori consilij: ad illa ꝯferenda consilia que vtilissima fierēt acceptori si ambo ad dei honorē et gloriā ꝑfectam voluntatē habuerint. Nunc autē amice dilecte: qm̄ ambo: scȝ tu ꝛ ego de peccatis surreximus: dep̄cemur deum: vt nobis ambobus diuinū adiutoriū donare digneť: mihi in dicendo: et tibi in obediendo Et tanto magis suꝑ hoc deus rogādus est ex eo q̄ vos qui estis diues sapiēs et nobilis: dignatus fuistis me indignam et modicum intelligentē: atqȝ ignotam cōsulere. Et vere spero q̄ deus vestrā humilitatem velit respicere: et ad corpus et ad animam vobis vtile facere: quod ad suum honorem vobis scribo.

Informatio diuinitus reuelata sponse valde discreta et vtilis ad quendā clericuȝ de mō viuendi tam spūaliter q̄ȝ corꝑaliter.
Cap. LXXX

p A Rimo igiť ꝯsulo tibi Vt maneas in hospitio tuo ꝓpe ecclesiam tuā sancte marie virginis: vnū famulum tm̄ tecū habeas: vt totum illud q̄ deductȝ necessarijs expēsis de tuis redditibꝫ suꝑfluerit: statī reddas tuis creditoribꝫ eisdem de debitis plenarie satisfaciendo. Qm̄ nō est licitū nec rationabile multas pecunias dare pauꝑibus seu diuitibus amicis et parētibus: priusq̄ȝ omnia debita plene fuerint ꝑsoluta. Et qn̄ debita tua totaliter fuerint ꝑsoluta: tunc oīa que tibi ꝛ famulo tuo deductis expensis suꝑfuerint: ad dei honorē distribue pauꝑibus et indigentibꝫ. Clericalem habens habitū honestū et vtilem diligēter attendēdo: ne in qualitate panni seu in forma vestimentoꝝ tuoꝝ: aliqua pōpa seu vanitas notari possit: sȝ sola honesta necessitas ꝛ vtilitas corporalis. Duobus em̄ partibus vestimentoꝝ tm̄ modo sis contentus vnū: scilicet ꝓ diebus festiuis et alterum ꝓ reliquis diebus quotidianis. Nec etiā plura q̄ȝ duo paria caligarū seu calciorum habeas: et quicq̄d de vestimentis tuis supererit: cōmittes in alios tuos vsus: aut in solutionē debitoꝝ tuorum. Vestimēta linea omnino deponas tam noctibus q̄ȝ diebus per hunc annum.

B Ecclesiam tuā scȝ beate marie: per hunc annū habeas ꝓ ecclesia claustrali ꝓpter tria. Primo ꝓ eo: scilicȝ q̄ si forte prius in ea vnq̄ȝ stetisti ꝓpter aliquam suꝑbiam: sic decetero in ea resideas: in honorem hūillime virginis marie per diuinā obedientiam. Et si forte ꝑ canonicos et beneficiatos illius ecclesie a seruitio dei inhonestis verbis trahebaris ad malā concupiam sic conare modo ꝑ dei adiutoriū: diuinis ꝛ spūalibus verbis tu aliquē a mala cōcupiscētia trahere: ad delectatōem amoris dei Et si forte aliq̄bus te videntibꝫ ꝑ aliquos tuos illicitos mores malū exemplū dedisti sic a mō cures ꝑ bona oꝑa tua et honestos mores tuos: aīabus eoꝝ dare ꝓficuū et virtuosum exemplū. ℭ Deinde amice dilecte oꝑtet q̄ nocturna tꝑa et diurna ad dei laudem rōnabiliter ordines et discrete. Ego em̄ attēdi: q̄ campane vestre ecclesie satis statutis tꝑibus pulsanť. Et ideo cōsulo: vt statim cum ipas de nocte audieris: a lecto tuo surgas: et cū quinqȝ genuflexionibus et quinqȝ vicibꝫ pater noster et aue maria: recordens quinqȝ vulnerū iesu xp̄i et dolorum sue dignissime matris. ℭ Post hec aūt incipias matutinū de beata ꝟgine ꝛ alias deuotōes tibi placitas dicas: donec

conueniūt canonici in choro ad psallendū
Et melius est q̄ tu cuȝ primis ad ecclesiam
venias: q̄ȝ cum vltimis. Deuote igit̄ cantā
do matutinū de tpe ꝛ honeste: vsqȝ ad finez
stare debes: et interdū sedere sicut decens
est. Sȝ minime loquēdo nisi aliquid inter-
rogatū a te fuerit: et tūc cum paucissimis
verbis rūdeas: et non clamorosis: excluso
quolibet iracundie atqȝ impatiē signo: si
fieri poterit. Multum em̄ te ordinares ho
neste: si esses in pn̄tia alicuius dn̄i tempo
ralis et terreni: et idcirco multomagis de
bes cū omni honestate: et modestia: et hu
mili reuerētia interna et etiā exteriori: sta
re in pn̄tia et seruitio eterni regis celorū:
semꝑ et vbiqȝ pn̄tis et omnia videntis. Et
si forte necessitate cōpulsus fueris sup̄ na
giis rebus te vel aliū tangentibus ad lo-
quendū in ipsis medijs horis tūc de choro
exeas: et quod tibi videt̄ paucis verbis ex-
tra chorū sine clamore rūdeas: sine mora
in tuū stallum chori redeundo. Et si pote-
ris: ordinavt illud negociū ad expediendū
in alio loco et tpe suspendatur: ne cultus
diuinus vel honor dei diminuatur vel im-
pediatur. Caue etiā ne vadas girouagan
do ꝑ ecclesiam quasi spaciādo huc et illuc
ambulando cum cantant̄ hore: hoc em̄ est
incōstantis ꝛ girouagantis animi ꝛ tepidi
spūs: et modice charitatis et deuotionis.
D Tpe autē interualli: scȝ inter horas:
tūc ora vel lege aliqua vtilia aīe et deuota
vel alijs ꝓficua: hoc iugiter obseruando q̄
ab hora qua surgis a lecto tuo ad matuti-
num: nullis te libenter opibus iplices: nisi
cantui lecture orōni vel studio: donec sum
ma missa fuerit finita: nisi forte in capitu-
lo vestro inter vos de aliquib; sit tractan-
dum: sup̄ rebus ecclesie seu meliori statu ꝛ
ordinatione faciendum. Deinde celebrata
summa missa de corꝑalibus vtilitatibus ꝛ
cōmodis: atqȝ honestis consolationibus
virtuosis: loqui et cōfabulari bene ꝯuenit
Qn̄ autem intras ad mensam: legant̄ be-
nedictō ōes mense. Et siue tu fueris hospes
alterius: siue tu hospites habueris: incipi
as inter fercula primuȝ in mensa loqui de
deo: vel de sua dignissima matre: aut de ali
quo sancto ꝓ edificatione et vtilitate com
mensaliū: et etiam seruitoꝝ mense: ad mi-
nus vnū verbum vel duo: aut etiaȝ aliqua
de deo: vel de sua matre: aut de sanctis dei
ab alijs interroga. Et adhuc dum solus fu
eris in mensa astante tuo famulo: simili-
ter facias: et hoc habeas pro lectione que
conuescentib; fratribus in monasterijs so-
let legi. ¶ Facta autem comestione et gra

tijs deo redditis et benefactoribus. Et tūc
de rebus seu de negocijs te tangentibus:
cum quibuscunqȝ ꝑsonis honestis tibi pla
cet per aliquā breuem horam loquere. Et
postea statim ingredere cubiculū tuum: et
flexis quinquies genibus legas quinquies
pater noster: et quinqȝ vicibus aue maria:
ꝓpter vulnera domini nostri iesu xp̄i: ꝛ pro
pter dolores sue matris. Deinde medieta-
tem tempis quod est vsqȝ ad vesperas: ad
studendū vel legendum: atqȝ ad quiescen-
dum: aliquantuluȝ habeas nisi forsam ab
amicis tuis ꝓpter aliqua eos tangentia fu
eris impeditus et aliā medietatē tpis pre
dicti: ad spaciandū habeas ꝓ honesta ꝯso-
latione corꝑali vt fortior efficiaris ad lau-
dem dei. E Deiñ cum pulsat̄ ad vesꝑas
statim ad officiū decantandū ad chorū ec-
clesie intres. Ita te habēdo in choro sicut
prius supradictū est. Et dicto cōpletorio:
omni die ꝓ mortuis vigilias legas cū tri-
bus lectionib; ante cenā. ¶ Facta aūt cena
exercitare in talib; moribus sicut dictū est
de prādio. Post gratias ꝟo ad spaciandū
vadas: loquēdo vtilia et consolatoria ꝟba:
donec dormitū reuolueris. Et tunc etiam
anteq̄ȝ ad lectū vadas: pone te ante lectuȝ
tuū et ibi deuote dicas quinqȝ vicibus pa-
ter noster et quinqȝ aue maria ꝓ passione
iesu xp̄i: et postea intra lectum tuū et cor-
pori tuo de somno et quiete tm̄ tribue q̄
non vrgearis vigilie tꝑibus: ꝓpter quietis
et somni breuitatem dormitare. ¶ Omni
autez sexta feria legas deuote. vij. ps̄. cum
letanijs. Et illo die quinqȝ denarios tribue
quinqȝ pauꝑibus indigentibus pro reue-
rentia quinqȝ vulnerū iesu xp̄i. F Pre
terea frater et amice charissime ꝯsulo tibi
vt infra scriptam abstinentiā habere velis
per hunc annū pro pctis ꝓprijs. Primo to
tam quadragesimā ieiunes omi die ad vnā
cōmestionem in piscib;. Et similiter in ad-
uentu dn̄i. Omnes vigilias beate marie in
pane et aqua: vigilias aplorū in piscibus.
Omēs quartas ferias ad cōmestionē in ca
seo ouis et piscib;. Omī sexta feria in pane
et vino tm̄: et si forte magis libuerit aqua
q̄ȝ vinū cuȝ pane hr̄e: hoc tibi nō dissuadeo
Omni die sabbati in piscib; et oleo ad vnū
prandium. Dn̄ico autem die et in die lune
et martis et in die iouis bis in die comede
de carnib; dum tn̄ ab ecclesia nō precipiat̄
ieiunare. ¶ Nota frater dilecte q̄ ꝓpter
tria hec tibi scribere et consulere decreui.
Primo vt inuidia dyaboli: et eius astutia
te ad hoc non traheret q̄ teipm̄ ita subito
totū consumeres: q̄ sensus tui atqȝ vires

cito deficerent: et postea in tota vita tua deo minus fuisses: q̄z opteret. Secūdo q si mūdani hoīes in tuis sensibus aut viribus te nimio labore defectū aliquē in te notauerint: aut in laborib; inceptis te attediari pspexerint: abhorrerēt et ptimescerēt diuinis laborib; se subijcere. Tercio qz spero quod tua et eo deo magi; placere: qz potius eligis alterius cōsilio hūiliter acqescere: q̄z teipm psonaliter tuo ɋprio iudicio regere.

Filio vt credo virginis ad sponsam de tribus hoībus: p quibus sponsa ad deū intercedebat: et que sunt lacrime meritorie: et que nō. Et qualiter charitas dei augmētatur ob meditatōem xpi humilitatis. Et quomō timor q̄ūis non filialis: nec initialis sit bonus. Cap. LXXXI.

Ile hō est quasi sac-

i cus plenus aristis: de q̄ si vna arista auferret apponerent in eo decē

A Talis est ille hō pro q̄ tu rogas. Quia ipse dimittit vnū petm̄ ex timore: sz addit decem ɋpter honorē mūdi. De altero vero homine pro quo tu postulas: rūdeo tibi q non est psuetudo: putridis carnibus ɋciosa salsamenta apponere. Rogas quippe dare sibi corpales tribulationes ɋpter vtilitatem aīe sue: sed voluntas sua ptraria est petitōni tue. Ipse quippe appetit honores mundi: magisqz desiderat diuitias q̄z spūalem paupertatem: et voluptas est ei dulcis. Propter quod aīa eius est putrida et fetens corā me: et ideo nō pertinent ei salsamenta ɋciosa: que sunt iusticie tribulationes. ¶ De tercio q̄z hoīe in cuius oculis vides lacrimas: rūdeo etiam tibi qz tu vides corpus et ego intueor cor. Sicut em̄ tu vides q aliq̄n tenebrosa nubes ɋcedit de terra et trahit se in celū subtus solem: et ista nubes pducit de se triplicē humorem: sez pluuiā: niuem latam et grandinē. Postea vero euanescit nubes: qz de immūdicia terre orta erat. B Sic tali nubi compat omnis hō: qui in petō et voluptate nutritus est vsqz ad seniū. Veniente aūt senio: incipit timere mortē: et cogitare periculū suū: sed tū in animo delectabile est ei petm̄ ¶ Ergo sicut nubes trahit se de immūdicia terre in celū sic consciā talis hoīs trahit se de inmūdicia corpis id est peti: ad consideratōem sui: et dat de se triplices lacrimas. Prime compant aque: que sunt p his que carnalit diligit hō. Vtputa si amittit amicos: aut bona tpalia: vel ad salutē suam: et quia sic amariceat de dei dispositione et pmissione: ideo effūdit multas lacrimas indiscrete. Secunde lacrime compant niui: quia qū homo incipit cogitare picula corporis sui imminētia: penam qz mortis et inferni miserias: tunc incipit plorare non ex charitate sed timore. Et ideo sicut nix cito dissoluit sic etiam cito tales lacrime dissoluunt. Tercie lacrime assimilant grandini quia qū hō cogitat q̄z dulcis est: et fuerat sibi voluptas carnalis: et q amissurus est eam: quanta etiā psolatio est in celis: incipit plorare dispendiū damnatōis: et amissionis sue nō curans plorare de inhonoratōne dei: si deus amitteret aīam quā redemit suo sanguine. Nec curans vtz deū videret post mortē an non. Dūmodo vnam mansionē obtineret in celo vel in terra vbi non sentiret penā: sed haberet eternaliter suam voluptatē. Ideo tales lacrime bene similant grandini: qz cor talis hoīs nimis durz est: et nullū calorem charitatis habet ad deū. Ideo nec tales lacrime trahūt animam in celū. C Sed nunc oñdere tibi volo lacrimas que trahunt aīam in celū: que similant rori. Nam aliqū vapor quidā pcedit de dulcedine terre: et ascēdit in celū trahens se subtus solez: qui de calore solis factus humidus: itez descendit in terram et oīa terre nascētia fructifera facit et istud vocat vobiscū ros: sicut patet in folijs rosarum que apposita ad calorē: primo dant ex se humorem et postea descendit humor ¶ Sic est et de viro spūali. Oīs quippe qui cogitat terrā illam benedictaz que est corpus xpi: et verba illa que xps ore ɋprio loquebat: qualemqz grām fecit in mundo et quam amarā penam pertulit cōmotus ardoris amore p aīabus nostris tūc charitas quā habet ad deū cum magna dulcedine vadit in cerebrū quod similat celo. Cor qz eius quod comparat soli implet diuino calore. Oculiqz eius implent lacrimis: plorans se offendisse tam infinite bonū et benignum deū. Magis iam volens omnē penā pati ad honorē dei: q̄z omnia delectamēta hre et carere deo. Itaqz iste lacrime bene compant rori cadenti: qz tribuunt virtutē faciendi bona opa: et fructificāt in conspectu dei. Et sicut flores crescētes: trahūt in se rorem cadentem et flos includit in rore Sic etiā lacrime que ex diuina charitate funduntur: claudūt deuz in aīa et deus aīam in se trahit. D Veruntn̄ bonū est timere ɋpter duo. Primo qz tāta pñt esse bona opa facta ex timore: q trahunt postea aliquā scintillā grē in cor ad obtinendā charitatē. Sic p silitudinē intelligere poteris: quasi esset vnus aurifaber imponēs aurū

mundū stateris: ad quē veniens carbonari
us dixit: dñe carbones ad opus tuū habeo
da mihi p̄cium quantū valent. Rūdit ille.
Carbones taxati sunt: quantū valeant: et
dato illi auro ꝓ p̄cio: aurifaber disposuit
carbones ad opus suū: aurum vero ille ad
victum suū. ¶ Sic est enim in sp̄ualibus.
Nam opera facta sine charitate: similant̄
carbonib; charitas vero auro. Ideo om̄s
qui facit op̄a bona ex timore: habens tū de
sideriū acquirendi sibi salutem anime cuz
eis iste: licet nō desideret deum in celis: sed
timet hospitari in iferno: nihilominus tū
habet bona opera sed frigida: et apparent
quasi carbones in cōspectu dei. Deus vero
compatur aurifabro qui scit in sp̄uali iusti
cia quibus modis bona op̄a remuneranda
sunt vel quali iusticia charitas dei acquira
tur. Ipse etiam in prouidentia sua sic ordi
nat: q̄ ꝓpter bona op̄a ex timore facta: ho-
mini datur charitas: quā postea homo di-
sponit ad salutē anime sue. Ergo sicut cha
ritatiuus aurifaber vtitur carbonibus ad
opus suuz: sic deus frigidis op̄ibus vtit̄ ad
honorem suū. E Secūdo bonum est ti
mere: q2 quot peccata hō dimittit ex timo
re: a tot peccati penis liberabitur in infer-
no. Attū quia charitatem nō habuit: ideo
nec iusticiā habet ad ascendendū in celum.
Nam cuius voluntas est talis: q̄ si posset
vellet eternaliter viuere in mūdo: in eius
corde charitas dei nequaq̄z est: et facta dei
quasi cera sunt ante ip̄m: ideo mortaliter
peccat: et iudicabit̄ ad infernum. Attū ar-
dere non tenet̄ in penis: sed sedere in tene-
bris: quia omisit peccatū ex timore: sed nō
sentiet gaudiū celi: q2 nō desiderabat illud
q̄diu vixit. Propterea sedebit sicut cecus
et mutus z sicut homo sine manibus et pe
dibus: quia eius anima intelligit malum
inferni et modicum de gaudio quod est in
celo. F ¶ Declaratio. ¶ Hec
reuelatio est de tribus militibus. Primus
fuit de scania de quo facta est reuelatio ta-
lis. Domina birgitta vidit animā vestitaz
quasi cocco bis tincto s3 paucis guttis q̄si
nigris respsam: z cum vidisset eam statim
euanuit a conspectu eius. Item post tres
dies vidit eandem animā totam rubeam:
sed quibusdam gēmis quasi aureis inter-
lucentibus effulgentez. Cumq3 miraretur
dñā ad hec dixit spiritus dei. Hec inq̄t ani-
ma detenta fuit curis mūdi sed habens ve
ram fidem venit ad indulgentias rome ea
intentione vt obtineret charitatē et diui-
nam dilectionē et voluntatem amplius sci
enter non peccandi. Ideo quia vidisti ani-
mam vestitam cocco bis tincto significat
q̄ ante mortem corp̄is obtinuit diuinā di
lectionem licet imp̄fectam. Q2 vero vidisti
eam respersam guttis nigris significat: q̄
ipsa quadā affectione carnali mouebat̄ ad
parētes carnales et videre patriam suam.
Attū oēm voluntatem suam cōmisit mihi
Ideo meruit purgari et ad sublimiora p̄e
parari. Q2 vero vidisti interlucētes gēmas
in rubeo colore significat q̄ ꝓpter bonam
voluntatē: et effectum indulgentiaꝝ ista-
rum appropinquabat corone desiderate.
G Vide ḡ filia et considera que bona fa-
ciunt indulgētie huius vrbis hoībus illis:
qui veniūt intentione sctā: huc ꝓpter eas.
Naz si donarent̄ alicui mille milia annoꝝ
sicut et donant̄ ꝓpter fidem et deuotiōem
venientiū: adhuc non esset digna pondera
tio ad obtinendā diuinam charitatez siue
gr̄a dei: que quidē charitas veraciter dona
tur et promeret̄ ꝓpter indulgentias istas
quas sancti mei ꝑmeruerūt sanguine suo.
¶ De scdo milite in eadem reuelatiōe qui
fuit de hallandia filius dei loquit̄. Quid ti
bi dixit ille magniloquus et flabelliū vento
rum. Nōne q̄ multi dubitant de sudario
meo vtꝝ sit verum an nō. Dic ḡ ei constan
ter quattuor que dico. Primuz est q̄ multi
thesaurizant et nesciūt quibus. Secundū
est q̄ oīs qui talentuz dñi commissum non
expendit hylariter s3 custodit inutiliter in
currit iudiciū. Terciū est: q̄ ille qui plus di
ligit terrā et carnem q̄z deū: nō erit in con
sortio eorū qui esuriūt et sitiunt iusticiam
H Quartū est q̄ oīs qui clamantes non
exaudit: clamabit ipse et nō exaudiet̄. De
sudario meo sciat q̄ sicut sudor sanguinis
mei de corp̄e meo fluxit imminente passione
mea qn̄ rogaui p̄rem. Sic iste sudor exiuit
de facie mea ꝓpter qualitatē rogantis me:
ad consolatōem futuroꝝ. ¶ Tercius miles
eiusdem reuelationis fuit de suecia de quo
est ista reuelatio. Filius dei loquit̄. Scri-
ptum est q̄ vir saluat̄ per fidelem mulierē.
Sic vxor huius viri cucurrit et rapuit vi-
rum suū de faucibus dyaboli: ambabus ma
nibus. Nam vna manu eripuit eū de ma-
nu dyaboli: cū lacrimis sc3 et orationibus et
op̄ibus charitatis. Alia manu eripuit eu3
ammonitionib; suis et exēplo z informati
one ita q̄ iam appropinquat vie salutis.
Propterea sunt et tria ꝯsiderāda que scri
bunt̄ in lege vulgari. In illa em̄ sunt tria
mēbra vnū quod intitulat̄ possidere aliud
vocat̄ vendere: terciū est emere. I In
p̄mo mēbro quod est possidere dr̄ q̄ nihil
iuste possidetur: nisi quod iuste acquiritur

quicquid enī acquirit̄ ꝑ subdolas adinuēti
onesꝑ occasiones malicieꝑ minora p̄cia.
Talis acquisitio nō est deo grata. Secūdū
membrū vocat̄ vēdere: qn̄qꝫ aliqua res ven
ditur ꝓpter inopiā et timorem qn̄qꝫ ꝓpter
violentiā et iudicia iniusta. Talis ꝯscīa est
scrutāda si cōpassio et charitas est in mēte
Terciū membrū vocat̄ emere: qui eī aliquā
rem emere voluerit scrutari debꝫ si res illa
qua aliquid emit̄ iuste quesita est. Nam in
lege nō fuit acceptum: quicquid iniqua ex=
actione fuit acquisitū. Ideo iste: ista tria p̄
dicta scrutet̄ diligenter in aīo suo: et sciat
ꝓ certissimo ꝙ redditurus est mihi ratio=
nem de omnibꝫ: et etiā de his que parētes
sui reliquerūt sibi si ea plus ꝓpter mundū
et vltra debitā vtilitatē expenderit qꝫ pro
pter deū. Iste etiā sciat ꝙ redditurus est
mihi rationē de militia sua: qua intentio=
ne eam recepit et quō eam tenuerit ⁊ quō
votum suū quod mihi vouit adimpleuit.

Xp̄s loquēs sponse dicit ei ꝙ deuota aīa
debet hr̄e sicut spōsa os delectabile: aures
mūdas: oculos pudicos: ⁊ cor stabile: expo=
nens omnia dicta membra spūaliter valde
pulcre. Cap. LXXXII.

Filius loquit̄. Tu de

bes hr̄e sic̄ spōsa. A Os delecta
bile: aures mūdas. Oculos pudi=
cos et stabile cor. Sic ⁊ aīa dꝫ eē disposita
eius enī os est mens mūda: vt ibi nihil in=
tret nisi qđ mihi placꝫ. Sit qꝫ os id ē mēs
delectabilis et odore bone cogitatōis: et se
dula memoria mee passiōis. Sit etiā mēs
sicut os: rubicūda id est feruēs diuina cha
ritate: vt qui intelligit opet̄. Nā sicut pal=
lidum os nullus osculari desiderat: sic nec
aīā nisi faciat bona opa: et bona volunta
te sola: nequaqꝫ mihi placet. Mens etiā si=
cut os hr̄e debet duo labia: id est duas affe
ctiones vnā qua desiderat celestia: aliā qua
ꝯtemnit omnia terrena. Palatū vero aīe
inferius: debet esse timor mortis: qua sepa
ratur aīa a corpe et qualis tunc tenet̄ esse
ꝯstituta. Palatum aūt supius: sit timor iu
dicij terribilis. B Int̄ hec duo lingua
aīe versari debet: que vero est lingua aīe
nisi frequens cōsideratio miscōie mee. Er
go ꝯsidera miscōiam meam quō te creaui
et redemi quō te patior. Cogita etiā qꝫ di
strictus iudex sum: qui nihil dimitto impu
nitū: et cogita qꝫ incerta est hora mortis.
¶ Oculi aīe sint simplices sicut columbe
que circa aquas ꝯspicit accipitrē: id est co=
gitatio tua semꝑ sit circa charitatē et pas=
sionem meā et circa opa et verba electorū
meorū: in quibus intelliges quō te diabo=
lus decipere poterit: vt nunqꝫ de te sis se=
cura. Aures tue sint mūde vt scꝫ non affe=
ctes audire scurrilia seu risu digna. Cor ve
ro sit stabile vt nō timeas mortē seruando
fidē: nō erubescas de obprobrio mūdi. Nō
turberis de dāno corpali ꝓpter me deū tuū

Xp̄s loquēs sponse dicit ꝙ ipsa debet di=
ligere eū sicut fuus bonus dn̄m suū ꝫ sicut
filius bonus patrē et sicut fidelis vxor ma
ritum suum que nunqꝫ debet ab eo separi
Et exponit omnia supradicta spūaliter et
vtiliter. Cap. LXXXIII.

Filius loquitur. Ego

A diligo te sicut bonus dn̄s ser=
uum suū: et sicut pater filiū: et si=
cut vir vxorem. Dominus enī dicit seruo:
dabo tibi vestes: victū congruū: et laborē
moderatū. Ad filium autē dicit: pater oīa
mea tua sunt. Vxor vero dicit vir requies
mea requies tua: et ꝯsolatio mea ꝯsolatio
tua est. ¶ Quid igit̄ isti tres rn̄debunt pro
tanta dilectione: vtiqꝫ seruus si bonus est
dicturus est dn̄o quia seruilis sum conditi
onis: magis tibi seruiam qꝫ alteri. Filius
vero dicturus est patri quia omne bonum
habeo a te: ideo a te separi nolo. Vxor aūt
dicet marito: quia de labore tuo sustentor
calorem de pectore tuo habeo: et dulcedi=
nem in verbis: ideo magis mori volo: qꝫ a
te separari. ¶ Ego autē dominus sum vir
iste. Anima vero est sponsa mea que conso
lari debet in requie mea: refici cibo deitatꝫ
mee: ad quam ꝑtinet omnia tormēta ma=
gis sustinere: qꝫ se a me separare: quia sine
me non habet consolationē nec honorem.
B Sed ad coniugiū duo pertinent.
Primo bona vñ coniuges sustentent̄. Se
cundo filius qui recipiat eorum heredita=
tem: seruus vero sit ad obsequium facien=
dum: sicut legitur de abraam: qui ex eo ꝙ
non habuit filium turbabatur. Itaqꝫ aīa
tunc habet bona sustentationis: quādo vir
tutibus plena est. Habet etiam filium: qñ
habet rationē discretionis: scilicꝫ discernē
di virtutes a vicijs: ⁊ quādo discernit secū
dum deum. Habet et seruū: id est carnalē
affectum qui non viuit secundū concupi=
scentiam carnis: sed prout expedit corpi: ⁊
scdm ꝙ anima perficiatur. Igitur ego dili
go te sicut vir vxorem: quia requies mea re
quies tua. Ideo tuum est omnem tribula=
tionem magis libenter sustinere: qꝫ me ad
iram prouocare. Diligo qꝫ te sicut pater
filium: quia tibi dedi discretionem et libe=
ram voluntatem. Diligo etiam te sicut do

minus seruū: cui precepi habere necessaria moderata et laborem tpatum. Sz hic seruus id ē corpus ita insensatū est: ꝙ magis velit seruire dyabolo ꝙ̄ mihi: qꝛ dyabolus nūꝙ̄ dat ei requiē a sollicitudinibꝫ mūdi.

Xp̄s loquēs sponse dicit ꝙ sunt tres supplantati ꝑ mulieres: quoꝝ vnus assimilaꝛ asino coronato alius hꝫ coꝛ leporinum. Et tercius assilaꝛ basilisco. Et ideo dꝫ mulier sꝑ subdita esse viro. Cap. LXXXIIII

Filius loquiꝛ tres legunꝛ supplantati ꝓpter mulieres

Primus erat rex quez amasia sua ꝑcussit in faciem qn̄ nō arrisit sibi: qꝛ fatuꝰ erat et nō refrenabat eā: nec curabat de honore suo. Iste erat similꝛ asino coronato asino ꝓpter fatuitatē: coronato ꝓpter dignitatē. Scḋs erat samson qui lꝫ esset fortissimus tn̄ a muliere victus ē. Iste hūit coꝛ leporinū: qꝛ nō potuit domare vnā mulierē. Tercius erat salomō qui fuit quasi basiliscus: qui visu interficit et speculo interficitur. Sic salomonis sapiētia: omnes excedebat: attn̄ facies mulieris occidit ipsum. Ideo opoꝛtet ꝙ mulier subdita sit viro.

Salomone

Xp̄s loquēs sponse dicit ei ꝙ añ eū sunt duo folia libri. In vno scripta ē triplex misericoꝛdia: et in alio iusticia monēs eam ꝙ dū tp̄s hꝫ ꝯuertaꝛ ad misericoꝛdiam ne postea puniaꝛ a iusticia. Cap. LXXXV

Filius loquiꝛ ad sponsam.

Ego sum creatoꝛ oīm añ me sunt q̄si duo folia. In vno scripta est misericoꝛdia. In alio iusticia. Itaqꝫ q̄cunqꝫ ꝯteriꝛ de pctīs: et ꝓponit vltꝰ a non facere hunc dicit misericoꝛdia. Qꝛ spūs meus accēdet eū ad faciendū bona opa. Quicūqꝫ vero se vellet libēter separe ab istis vanitatibꝫ mūdi: hūc spūs meus ferueutioꝛē facit. Cum ꝯo qui passus est etiā moꝛi ꝑ me hūc spūs meus intm̄ inflāmabit: ꝙ totus sit in me et ego in eo. In alio aūt folio scripta ē iusticia que dicit. Quicūqꝫ se nō emendat cum tp̄s habꝫ: et scienter se auertit a deo: hunc pater non defendet: nec ꝓpiciabiꝛ ei filius: nec inflāmabit spūsscūs. Ideo cū tp̄s est diligēter ꝯsidera foliū misericoꝛdie: qꝛ aut aqua aut igne purgabiꝛ oīs qui saluabiꝛ: id est aut modico pn̄ie laboꝛe in pn̄ti tp̄e: aut igne purgatoꝛio in futuro donec purgatus fuerit. ¶ Scias etiā: ꝙ ostendi vni hoī quē tu nosti: ista duo folia libri misericoꝛdie et iusticie: sꝫ ipse tam deridet foliū misericoꝛdie mee: et quod sinistrū est reputat esse dexterum. Et sic herodius sup aues: sic ipe ascēdere querit sup oēs: ꝛ ideo timendū est sibi nisi caueꝛit diligēter: ꝙ ridendo moꝛietꝛ: et cū bibentibꝫ et ludentibꝫ de mūdo auferetꝛ Sic etiā post hoc euenit: surrexit eī a mensa letus: ꝛ nocte ab inimicis interfectus est.

Mater dei loquiꝛ dicens: ꝙ ipsa est similis floꝛi a q̄ apes trahunt dulcedinē. Apes eñ sunt serui et electi dei: qui q̄tidie ab ea trahūt dulcedinem gratie et hūt spūales alas: et pedes. Cap. LXXXVI

Mater loquitur.

Ego sum regina ꝛ mater misericoꝛdie. Filiꝰ meus creatoꝛ oīm: tanta circa me dulcedie affectus est: ꝙ oīm que creata sūt spūalem dedit mihi intelligentiā. Idō ego simillima sum floꝛi: de quo apes maxime trahūt dulcedinē. A quo quātūcunqꝫ colligiꝛ: nihilominꝰ ei dulcedo remanet. Sic ego: oībus grām impetrare possum: ꝛ ego supabundo. Verumetiā electi mei similes sunt apibꝫ: qui tota deuotiōe circa honoꝛē meū afficiunꝛ. Ipsi ei quasi apes hūt duos pedes: scꝫ ꝯtinuū desideriū augendi honoꝛez meū: scḋo laborāt in hoc sollicite operando que pn̄t. Habent etiā duas alas: scꝫ reputando se indignos laudare me: scḋo obediendo omibus que sunt ad honoꝛez meū. Habent etiā aculeū: qui si defecerit eis moriunꝛ. Sic amici dei: habent tribulatiōes mūdi: que: ante finem vite ꝓpter virtutū custodiam: nō auferunꝛ ab eis: sed ego abundans consolatione consolaboꝛ eos.

Xp̄s loquiꝛ sponse dicens ꝙ ipsa debet habere mēbra pulcra: et sine macula comparans oīa mēbra spūaliter ꝑfecte dilectioni dei et ꝓximoꝝ: ꝛ p̄sertim amicoꝝ dei: ꝯcludit etiā ꝙ debeat facere spūaliter sicꝰ feruꝛ facit coꝛpaliter q̄ colligit ligna: et ibidē se ipsam cōburit. Cap. LXXXVII

Filius loquiꝛ sponse

A Dixi tibi prius ꝙ debes habere oculos serenos: vt videas mala que fecisti ꝛ bona que omisisti: os tuum id est mens tua sit ab omni macula mūda Labia ꝟo sunt duo desideria habēdi: scꝫ desideriū relinquendi omīa ꝑ me: et volūtas manendi mecū: et hec labia sunt de coloꝛe rubeo: qui decentioꝛ coloꝛū est: et longius videꝛ. Coloꝛ vero pulcritudinē significat: et omnibus pulcritudo est in virtutibꝫ: quia illud acceptius ē deo qn̄ hoc ei offerꝛ quod hō magis diligit: et vnde alij possunt plus ad aīam edificari. Ergo hoc dandū est deo quod hō carius habet: siue affectu siue ope Ideo legiꝛ: ꝙ deus ꝑfectis opibus suis letatus est. Sic etiā letaꝛ deus: qn̄ homo se totū offert ei: volendo esse in supplicio seu

gaudio ad voluntatē dei. B Brachia vero: debēt esse leuia et flexibilia ad honorem dei. Ergo brachiū sinistrū est: cōsideratio honorum et bn̄ficiorum meorum que tibi feci: scʒ te creādo et redimēdo: et ingratitudo tua ad me. Brachiū vero dextrū est: dilectio tam feruens ad me: quod malles tormēta ferre: quam me pdere et ad irā prouocare. Inter hec duo brachia libēter quiesco: et cor tuū erit cor meū: quia ego sum quasi ignis quidā diuine dilectiōis: et ideo volo ibi feruēter diligi. Coste vero defendētes cor: sunt parētes tui: non carnales sʒ electi mei: quos teneris diligere sicut me: et plusquam parētes carnales. Ipsi vere sunt parētes tui: quia te regenerauerūt ad eternā vitam. ¶ Pellis vero seu cutis anime debet esse sic pulcra: quod nō habeat maculas. Per pellem vero intelligitur oīs proximus tuus: quem si sicut teipsam dilexeris: amor meus et sanctorum meorū illesus seruatur. Si autē odiis leditur cor: et coste erūt denudate: id est amor sanctorum meorum in te minor erit. Ideo pellis nullā habeat maculā: quia proximum tuū odire nō debes: sed oēs diligere scd̄m deum: quia tūc est cor meū sanum cum corde tuo. C Itē dixi tibi prius: quod ego volo feruēter diligi: quia sum ignis quidā diuine dilectiōis. In igne quippe meo sunt tria mirabilia. Primū est: quod ardet et nūquam succenditur. Scd̄m quod nunquam extinguitur. Tercium: quod semper ardet et nunquam consumitur. Sic charitas mea ab initio erat ad hoīem in deitate mea: que in assumptiōe hūanitatis mee amplius ardebat: et ardet intm̄ quod nunquam extinguitur: sʒ feruentē facit aīam nec consumit eam: sʒ amplius semper fortificat. Sicut in fenice colligere poteris que senectute grauata colligit ligna in mōte altissimo: et illis ex calore solis accēsis: proiicit se in ignē: et sic ab illo igne mortua reuiuiscit. Sic aīa que ex igne charitatis diuine succenditur: de eo quasi semper melior et fortior consurgit.

Xp̄s loquēs sponse dicit ei: quod omīa creata sunt ad voluntatē suam preter hoīes: dicit etiā quod tria sunt genera hoīm in hoc mūdo que comparantur tribus nauibus ambulātibus in mari: quarum prima periclitatur et perit scd̄a fluctuat tercia bn̄ regitur. Cap. LXXXVIII.

Filius loquitur. Ego

f A sum creator oīm spūum: bonorum et malorum. Ego etiā oīm spūum moderator et rector sum. Ego quoque creator sum oīm illorum aīaliū et rerum que sunt et hn̄t vitā: necnō et oīm corum que sunt et nō hn̄t vitā. Itaque quecūque sunt in celo terra et mari oīa sunt ad voluntatē meā preter hoīem solū. ¶ Scito igitur quod hoīes quidā sunt sicut nauis que amiserat gubernaculū et malū id est arborem: huc et illuc vagatur inter procellas maris donec venerit ad ripas miserie mortis. In ista naui sunt illi qui desperātes: se tradūt omni voluptati. Alii sunt quasi nauis que adhuc malū habet id est arborē: et gubernaculum: et vnā anchoram cū duobus funibus. Sʒ capitalis anchora fracta est: et gubernaculū citius soluitur: si impetus aquarum intrauerit inter nauē et gubernaculū. Ideo caueatur: quia quamdiu gubernaculū et nauis coherent: propter coniunctiōem mutuā: quasi quendā calorem hn̄t inter se. Tercia nauis habet paramenta et armaria sua omīa: et est parata velificare cū fuerit tp̄s. B Et primus anchora que est capitalis: de qua supra dixi: est disciplina religiōis: ducta et elongata per patiam: et feruorē diuine dilectionis. Hec iam dissoluta est: quia institutio patrū proiecta est sub pedibus: et vnusquisque quod sibi videtur vtile habet pro religione: et sic fluctuāt sicut nauis inter fluctus. Scd̄a anchora que est adhuc sana vt supradixi est: voluntas seruiēdi deo: ligata cū duobus funibus: spe scʒ et fide: quia credunt me deū et hn̄t in me spem quod velim saluare eos: quorum gubernaculum ego sum: qui quamdiu ero in naui: fluctus procellarum nō intrant: et quasi quidā calor est inter me et illos. Tunc autē ego deus adhereo naui eorum: quādo ipsi nihil diligunt sicut me: quibus ego affigor quasi tribus clauis: scʒ timore hūilitate et cōsideratiōe operū meorum. Sed si ipsi aliquid diligunt plusquam me: tūc ingreditur aqua dissolutionis tunc dissoluuntur claui: timor et scʒ et hūilitas et diuina cōsideratio: tūc frangitur anchora volūtatis bone: et tūc rumpuntur funes fidei et spei. Sed qui in ista naui sunt: nimis instabiles sunt: ideo tendūt ad loca periculosa. In tercia naui quā dixi quod erat parata velificare: sunt amici mei.

Xp̄s loquens sponse dicit ei modū quem debet tenere miles spūalis in prelio: scʒ quod cōfidat in deo: et nō in viribus propriis datque ei duas orōnes breues: quas quotidie dicat: et dicit etiā quod debʒ esse armatus armis spūalibus hic contentis. Cap. LXXXIX

Filius loquitur. Quicū

f que velit A pugnare sit magnanimus: resurgēdo si cadit: confidens non propriis viribus: sed de mīa mea. Qui enim diffidit de bonitate mea: cogitās secū talit. Si aliquid attēptauero vel refrenādo carnē ieiuniis vel laborādo vigiliis: nō potero perseuerare nec abstiere a viciis: quia deus nō me ad

sumat. Iste merito cadit. ¶ Ergo q̄ pugna
re spūaliter velit: ꝯfidat de me: et ꝙ possit
ꝑficere cooꝑante grā mea. Deinde habeat
voluntatē faciendi bona ⁊ omittēdi mala
et resurgēdi quotiens cadit istāq3 legendo
orōnem. ¶ Dn̄e deus omnīps qui om̄s ducis
ad bonū: ego peccator nimis longe recessi
a te ꝑ facinora mea: grās ago tibi quia re-
duxisti me ad viam rectā. Ideo rogo te piis
sime iesu vt miserearis mei: qui in cruce ste
tisti sanguineus ⁊ dolorosus. Et rogo te ꝑ
q̄nq3 vulnera tua: et ꝑ dolorē: qui de venis
tuis ꝑforatis ad cor ꝓcessit: quatinus con
seruare me digneris hodie ne cadā in pctā.
Da q3 mihi virtutē resistendi telis inimici
et viriliter resurgere: si ꝯtingat me cadere
in pctā. ꝯ Ad hoc aūt ꝙ pugnās pos-
sit ꝑseuerare in bonis: oret isto mō. ¶ Dn̄e
deus cui nihil est impossibile et qui oīa po
tes: da mihi fortitudinē faciendi bona opa
et in bonis posse ꝑseuerare. ¶ Post hec as-
sumat gladiū in manu: id est ꝯfessionē₃ pu
ram: que debet esse bn̄ limata et splendens
Limata vt diligenter discutiat consciam
suam: quō et q̄ztum vel vbi deliquerit: ⁊ de
qua causa. Sit etiā splendens: vt nihil eru
bescat vel occultet: nec aliter dicat q̄3 sicut
peccauit. Hic gladius deb3 hr̄e duas acies
acutas sc3 voluntatē vltra nō peccandi: et
voluntatē cōmissa emendandi. Cuius gla
dij cuspis et ꝯtritio qua dyabolus occidit:
qn̄ homo sicut prius in pctō gaudebat: sic
nunc ꝯterat̃ et ingemiscat: ex eo ꝙ ne deū
ad iram ꝓuocauit. Hic gladius etiā debet
hr̄e capulū: id est ꝯsiderationē magne mise
ricordie dei. Cuius miscd̄ia tanta ē ꝙ nul-
lus talis ⁊ tātus pctōr est qui nō habeat ve
niam: si eam petierit cū volūtate se emen-
dandi. ꝯ Cum hac igit̃ intentione: sc3
ꝙ deus est sup oīa misericors: tenendus est
gladius ꝯfessionis: sed ne forte ex aciebus
vulneret̃ manus: obsistat ferrū quod est in
ter acies et capulū. Et ne forte gladius ca-
dat de manu: ꝓhibeat tolus. Similiter q̄
habet gladiū ꝯfessionis sꝑans ꝑ miscd̄iam
dei remitti et purgari pctā: caueat ne ca-
dat ꝑ presumptionē venie. Iō obsistat to-
lus: id ē timor dei: metuēdo sc3 ne deus au
ferat grām: ⁊ inferat iram ꝓpter nimiā pre
sumptionē. S3 ne forte vulneret̃ ⁊ minua
tur manus opationis: ꝑ nimiū feruorē₃ la
boris ⁊ indiscretiōem: ꝓhibeat ferrū quod
est int̃ manus et acies: id est ꝯsideratio eq̄
tatis dei q2 lic3 iustus sim iuīn: ꝙ nihil di
mitto impunitū ⁊ indiscussū: ita tn̄ miseri
cors et equus sum: ꝙ nō requiro vltra q̄3 na
tura hn̄ ferre possit: et ꝓpter bonā volunta

tem dimitto maximū supplicium: et petm̄
magnū ꝓ parua emendatōe. ꝯ Lorica
vo militis est abstinētia. Sicut enī lorica
ꝯstat ex multis cathenulis: sic abstinentia
est ex mltis vtutibus: sc3 a prauo visu ⁊ sic
in reliq̄s sensibꝫ. Et a gula et luxuria: et ha
bitu sup̄fluo: et a mltis alijs que btūs Bn̄
dictus p̄cepit nō agenda. Ver3: hanc lori-
cam nō pōt ꝑsonaliter aliq̄s adaptare sibi
sine adiutorio alterius. Iō mr̄ mea virgo
maria inuocāda et honoranda est: q2 in ea
fuit oīs modus vite: et oīs forma virtutū:
que stabiliter inuocata oēm ꝑfectā abstinē
tiam ineti indicabit. ¶ Galea vo est spes ꝑ
fecta: que habeat q̄si duo foramina: ꝑ que
miles respiciat. Primū foramen est cogita
tio faciendoꝝ. Scdm est ꝯsideratio omit-
tendoꝝ. Quia omīs qui sperat in deo: cogi
tat semꝑ quid sit ei scdm deum faciendu3:
quid ve omittendū. Clipeus vo sit patien-
tia: qua omīa aduenientia libenter patiat̃.

Xp̄s loquens dicit ꝙ amici eius sunt q̄si
brachiū eius ex eo ꝙ ip̄e sicut bonus medi
cus abscidit ab eis carnē putridā et oīa no
ciua et ꝯiungit carnē bonam eis transfor-
mando eos in se. Cap. XC

Filius loquit̃. Amici

mei sunt q̄si brachiū meū. ꝯ In
brachio sunt quinq3: sc3 pellis seu
cutis: sanguis: ossa: caro: et medulla. Sed
ego sum sicut sapiēs medicus: qui p̄mo ab
scindit oīa inutilia: postea vnit carnē carni
et os ossi: inde apponit medicamentū sani
tatis. Sic ego feci eisdē amicis meis. Prīo
abstuli ab eis oēm cupiditatē mūdi et illici
ta carnis desideria. Inde ꝯiunxi medullā
meā medulle eoꝝ. Que ē medulla mea nisi
potētia deitatis mee? Sicut eī sine medul
la oīs hō mortuus ē: sic qui nō cōmunicat
deitati mee morit̃. Hanc igit̃ ego tūc con-
iunxi ifirmitati eoꝝ q̄n sapia mea sapit eis
et fructificat in eis: qn̄ aīa eoꝝ intelligit fa
cienda et omittēda. ¶ Ossa vo significant
fortitudinē meā: hanc ego ꝯiunxi fortitu-
dini eoꝝ: qn̄ facio eos fortes ad faciendu3
bona. ꝯ Sanguis vo significat volū-
tatē: hanc ego ꝯiunxi volūtati eoꝝ qn̄ vo-
luntas eoꝝ est scdm velle meū: et qn̄ nihil
desiderāt nec querūt nisi me solū. ¶ Caro
significat patiam meā: hanc ego coniunxi
patiētie eorum: qn̄ patiētes sunt sicut ego
fui: qn̄ a planta pedis vsq3 ad verticem nō
habui sanitatē. ¶ Pellis vero significat di
lectōem: hanc ego mihi coniunxi: quando
nihil tantum diligunt sicut me: ⁊ libenter
cū adiutorio meo etiā volunt mori ꝓ me.

Xp̄s ammonet sponsam: q̄ debeat se humiliare quadrupliciter: vtz coram potentibus mūdi: et coram peccatoribꝫ ac etiā coram amicis dei spūalibus: et coram pauperibus mundi. Cap. XCI

Filius loquit̄ ad sponsam.

f Tu debes quadrupliciter te hūiliare. Primo corā potentibus mūdi: qꝛ ex quo hō ꝯtempsit obedire deo: dignū est vt obediat hoī. Et qꝛ sine rectoribus hō stare non pōt. Ideo deferenduꝫ est ꝑtāti. Secūdo coraꝫ spūalibus pauperibus id est corā peccatoribꝫ: orando ꝓ eis et regratiādo deo: qꝛ forte nō fuisti nec es talis Tercio corā spūalibus diuitibus: id est coram amicis dei: cogitādo te indignam seruire eis et cōuersari cum eis. Quarto corā pauperibus mundi: ciuando et vestiendo eos: et lauando pedes eorum.

Xp̄s ammonet sponsam: q̄ ꝓgrediat̄ et ꝓficeret in virtutibꝫ: imitando vitam sanctorum vt efficiat̄ brachium eius ꝓbat cū q̄ sancti transformatiue efficiunt̄ brachiū christi. Cap. XCII

Filius loquit̄. Dixi ti

f bi p̄ius: q̄ amici mei sunt brachiuꝫ meū. A Vere sic est in eis. Est enī pater ꝛ filius ꝛ spūssctūs: ꝛ mater mea cū omni celesti exercitu. Deitas quippe est sicut medulla sine q̄ nemo viuit. Ossa sunt hūanitas mea que fortis fuit ad passioneꝫ Spūssctūs vō est sicut sanguis: qꝛ implet et letificat vniuersa. Mater vō mea est sicut caro: in qua fuit deitas et hūanitas ꝛ spūssctūs. Pellis aūt seu cutis: est oīs celestis exercitus. Sicut enī pellis tegit carnē: sic mr̄ mea omnes sctōs p̄cellit virtute. Nā lꝫ angeli mūdi sunt: mūdior est tū ipsa: et licꝫ ꝓphete impleti fuerūt spū dei. B Martires qꝫ multa passi: plenior tū et feruentior fuit in mr̄e mea spūs: ipaqꝫ plusq̄ꝫ martir fuit. Cōfessores etiā et si sc ab omnibus sustinuerūt ꝑfectiorem tū abstinentiā habuit mr̄ mea: qꝛ in ipsa fuit deitas mea cū hūanitate. Ergo amici mei cū me hūt: in eis ē deitas qua aīa viuit. Est fortitudo hūanitatis mee: q̄ fortes fuit vsqꝫ ad mortem. Est sanguis spūs mei: q̄ voluntas eorꝫ fit mobilis ad omē bonuꝫ. Caro qꝫ eorꝫ tūc impleta est sanguine meo ꝛ carne mea: qū nolūt inquinari: fuiantes se in castitate cooꝑante grā mea. Pellis qꝫ mea est cōiuncta pelli eoruꝫ: qū vitam ꝛ mores sanctorꝫ meorꝫ imitant̄. Sic ḡ scti mei bene vocant̄ brachiū meū: quorꝫ ꝛ tu effici debes mēbrū ꝑ voluntatē ꝓgrediēdi in bono: ꝛ eos inqꝫtuꝫ poteris imitādo. Sicut ei ego ꝯiungo eos mihi ꝑ corporis mei ꝯiunctōem sic tu eis ꝯiungi debes et mihi: ꝑ idem corpus meū.

Xp̄s loquit̄ sponse precipiens ei tria: scꝫ q̄ nihil desideret nisi victum et vestitū: q̄ spūalia non cupiat hr̄e nisi ad voluntateꝫ dei. Et de nullis ꝯtristet̄ nisi de pctīs suis ꝛ aliorꝫ: dicit etiā q̄ illi qui in hac vita pctā sua ꝑ austeritatē pn̄ie purgare et emēdare noluerint in diuino iudicio grauissime puniuntur. Cap. XCIII

Filius loquitur Tria

f A p̄cipio tibi: scꝫ nihil desiderare preter victū et vestitū. Secūdo spūalia non ꝯcupiscere: nisi ad voluntateꝫ meā. Tercio de nullis ꝯtristari: nisi de pctīs tuis ꝛ aliorꝫ. Si enī dolere: volueris: ꝯsidera districtōem iudicij mei: quā ꝑpendere ꝛ timere poteris in quodā hoīe iaꝫ iudicato qui igressus monasteriū tria hūit in aīo .s. vt eēt sine labore: et vt hr̄et victualia sine sollicitudine. Tercio cogitauit: si appreh̄endit me tēptatio carnis: euadere potero ꝑ aliquā occasionē sine cōmixtione. Propterea tripl'r afflictus est. Quia enī voluit esse sine labore: iō ꝑbis et verberibꝫ coactus est ad laborē. Pro scdō paciebat̄ defectū in victualibꝫ ꝛ nuditatē. Tercio fuit despectus ab oībus intm̄: q̄ nō potuit in luxuria delectari. Instātie vō tpe ꝓfessionis: cogitauit secū sic. Quia in q̄t nō potero eē in mūdo labore: iō melius ē mihi esse in monasterio: ꝛ laborare ꝓ deo. B Propterea cooperāte tali volūtate: venit ad eū miscdīa mea: cū iusticia: vt purgat⁹ veniret ad gloriam sempiternā. Nā facta ꝓfessione: stat̄ infirmitate gui ꝑcussus est: et intm̄ tribulatus est: q̄ oculi p̄ dolore exierūt. Aures nihil audierūt: ꝛ in oībus mēbris destitut⁹ est: qꝛ voluit sine labore esse. Patiebat̄ et nuditatē maiorē q̄ꝫ in seculo: et cū hr̄et delicatiora nō potuit ea comedere: et cū natura ea reqrebat non habebat illa. Sic qꝫ natura eius cōsumpta fuit ante mortē: q̄ factus ē quasi inhabilis trūcus. Mortuus vō venit ad iudiciū q̄si fur: qꝛ voluit eē in religiōe ad voluntatē suā: nō ad melius viuendū: sed tū nō debuit iudicari vt fur: qꝛ licet puer ꝛ fatuus fuit in rōne ꝛ ꝯscientia attū fidē et spem habebat in me deū suū: ꝛ iō ad miscdīam iudicatus fuit. Cui⁹ pctm̄ qꝛ in pena corꝑali ad pleniū purgari nō potuit: ideo aīa eius adhuc ita ḡuiter punit̄ in purgatorio: ac si cutis extracto osse in ꝑlo poneret̄: vt medulla melius extorqueretur. C Quid igitur passuri sunt illi

qui omnez ꝓcessum vite sue in pctō hñt et
nihil ꝯtrarij hñt nec hr̄e volūt? De eis: qꝛ
ipsi mihi dicūt: quare mortuus ē deus aut
que vtilitas est in morte eius? Hec mihi re
pendunt: quia redemi eos: qꝛ seruo eos: qꝛ
do eis sanitatē et necessaria eoꝝ. Et ideo ex
quirā ab eis iudiciū: ex eo ꝙ fregerūt fidez
quā vouerūt in baptismo. Et ex eo ꝙ quo-
tidie delinquūt: ꝯtemnendo mādata mea.
Nec aliqđ minimū ad qđ obligant̄ in reli
gione: dimittā impunitū.   Declaratio.
¶ Hic frater occultum habuit pctm̄ quod
nunq̄ voluit ꝯfiteri. Ad quē ex mandato
xp̄i btā Birgitta accessit dicens: penitere
ottentius: est tibi aliqđ occultū in corde:
quod q̄diu clausum tenueris: mori nō po
teris. Cui rñdit ille se nihil hr̄e quod in pe
nitētia nō esset publicatū. Et illa Inquire
inquit qua intentōe ingressus es monaste
riū: et qua intentōe hucusq̄ vixisti: ⁊ inue
nies in corde tuo veritatē.   D   Tunc re
solutus in lacrimas ait. Bñdictus de⁹ qui
te misit ad me. Jam ei ex quo tu ex secreto
meo locuta es: dicere volo audientib⁹ veri
tatem. Ego eīm quoddaz occultum habeo
in corde quod ꝓdere nunq̄ audebā nec po
teram: qꝛ quotiēs penitui de alijs pctīs: de
isto quasi semꝑ lingua mea erat ligata: et
nimius etiā pudor inuasit me: ne ꝯfiterer
obscōsum remorsū cordis mei. Ideo quo-
tiens ꝯfessionē cordis mei feci: inueni mihi
nouam ꝯclusionem verboꝝ meoꝝ dicens.
O pater: confiteor vobis culpā meā de om
nibus que vobis dixi: et etiā de alijs que nō
dixi: credens ꝑ hanc ꝯclusionez omīa scele
ra mea dimitti. Sꝫ nunc dn̄a mea si place
ret deo: libēter dicerē toti mūdo: ea que in
corde meo tāto tp̄e occultaui. Vocato igi
tur ꝯfessore: plene cū lacrimis oīa perā illa
explicauit: et eadem nocte mortuus est.

Xp̄s docet sponsam pulcras orationes:
quas debet dicere qñ induit̄ et qñ vadit ad
mensam: et ad dormiendū monens eam ꝙ
in omnibus vestimētis suis sit humilis: et
in membris suis honesta et moderata.
Cap.   XCIIII

Fili⁹ dei loquitur ad

f   sponsam dicēs.   A   Pulcritudo
exterior: significet pulcritudinem
interiorē quam hō debet hr̄e. Iđ cuz impo
nis tibi vittā seu velū capitis qua strigunt̄
capilli. Dicito. O dn̄e deus grās ago tibi
qꝛ supportasti me in pctō meo: et qꝛ ꝑ in-
ꝯtinentiā meaz nō sum digna videre te: iđ
velo capillos meos. Et adiūxit dn̄s. Iuīm
est abhoīabilis mihi incōtinentia: ꝙ etiaz
quecūq̄ vgo si voluntatē habet luxuriādi
nō ē apud me vgo mūda: nisi pn̄ia correxe
rit illam voluntatē. ¶ Qñ vero velas fron
tem. Dicito. O dn̄e deus: qui oīa bn̄ creasti
et hoīem excellētius ꝗ̄ oībus ad ymaginez
tuā creasti: miserere mei. Et qꝛ non suaui
pulcritudinē faciei mee ad honorē tuū: iđ
velo frontez meā.   B   Cuz vo attrahis
calceos dicito. Bñdictus sis tu deus meus
qui ꝑcipis mihi hr̄e calceos: vt sim fortꝫ et
non tepida in seruitio tuo: ꝯforta igit̄ me
vt in mādatis tuis possiz ambulare. ¶ In
ceteris etiā vestimētis tuis oībus hūilitas
sit: et in oībus membris tuis honestas mo
derata. Cū vero ad mēsam accedis. dicito.
O dn̄e deus: si velles sic potes me sine ci-
bo subsistere. libēter rogarē te: nunc aūt qꝛ
ꝑcipis nos cibū sumere cū discretiōe rogo
te da mihi ꝯtinentiaz in cibo: vt per grām
tuam possim comedere scđm nature neces
sitatē: et non sicut cupiditas carnis petit.
¶ Cuz aūt accedis ad somnū dicito. Bñdi
ctus sis tu deus: qui tp̄m vicissitudines di
sponis nobis ad alleuiationē: et solacium
aīe et corpis: rogo te da corpi meo requiē
in hac nocte: et serua me illesam a potesta
et illusione inimici.

Xp̄s loquens sponse declarat ei que et
qualia sunt arma iniquorū qui si glorifica
uerint se in pctō cum volūtate in eo ꝑseue
randi gladio seueritatꝫ diuine iusticie ter-
ribiliter ꝯsumenī.   Cap.   XCV

Filius dei loquitur ꝯ

f   A   Ego sto quasi rex ꝓuocat⁹
ad pugnā. Dyabolus aūt stat ꝯtra
me cū exercitu suo. Verū: intentio et stabi
litas ꝓpositi mei est talis: ꝙ anq̄ a iusticia
discederē ad vnū punctū: ꝑus celū et terra
et oīa que in eis sunt: caderēt. Dyaboli vo
intentio talis est: ꝙ prius q̄ se humiliaret:
ꝑus vellet eē tot infernos quot sunt atho-
mi in sole: et vnū cū alio sine fine sustinere
Itaq̄ inimici mei aliq̄ appropinquāt iam
ad iudiciū: et nō est distātia inter nos plus
q̄ ad duos pedes. Vexillū eoꝝ erectuz est:
clipeus est in brachio: manus ad gladiū: sꝫ
nondū extractus ē. Tantaq̄ est potīa mea
ꝙ nisi ipsi ꝑus ꝑcusserint nō ꝑcutiam ego
In vexillo aūt inimici tria sunt: gula: cupi
ditas et luxuria. Quorū galea est duricia
cordis eoꝝ: quia nō attendūt penam infer
ni nec attendūt: q̄ abhoīabile est mihi pec
catum.   B   Foramina galee sunt: volu
ptas carnis ⁊ volūtas placere mūdo. Per
talia eīm discurrūt circunq̄aq̄: et vident
nō videnda. ¶ Clipeus vero eoꝝ est ꝑsidia:

qua excusant peccatum: ꝛ imputant fragi-
litati carnis: ideo ꝓ nihilo ducūt petere ve
niam pro peccatis. Gladius ꝟo eoꝝ est vo
luntas ꝓsenerandi in pctō: qui nondum ex
tractus est: quia nondū completa est mali
cia eorum. Tunc ꝟo extrahiť gladius: qñ
do volunt tamdiu peccare: quanto tpe vi-
uere possent. Tunc ꝟo penitiunt qñ glían-
tur de pctō: ꝛ optant in statu pctī ꝑmane-
re. Cum igitur sic completa fuerit eoꝝ ma
licia: tunc vox in exercitu meo clamabit di
cens: ꝑcute nūc. Et tunc gladius seueritа-
tis mee ꝯsumet eos. ꝛ quilibet sicut arma-
tus est sustinebit penam. Quoruꝫ animas
rapient demones: q̄ sicut rapaces aues nō
querunt bonū tpale: sed animas quas sine
cessatione laniabunt.

Declarat sponsus sponse quid significat
distantia duoꝝ pedum: ꝛ extractio glady:
de quibus dixerat supra in ꝓrimo capitu-
lo. Capitulum XCVI.

Filius loquiť. Dixi ti

f bi prius ꝙ inter inimicos ꝛ me nō
est nisi distantia duoꝝ pedū. Jam
eñ modo ipi ad iudiciū alio pede appropi
quant. Unus istoꝝ pedū est remuneratio
illoꝝ bonoꝝ operū que ꝓ me fecerunt: ideo
ab isto die augebiť infamia: amarescet dele
ctatio eoꝝ: auferet̄ gaudiū: augmētabitur
tribulatio atqꝫ doloꝛ. Scd̄s ꝟo pes est ma
licia eoꝝ que nōdū cōpleta est: sed sicut di-
ci solet ꝙ qñ aliqua res plena ē tūc crepat
sic qñ aïa ꝛ coꝛpꝰ sepanť: damnanť a diudi
catoꝛe. Gladius ꝟo est voluntas peccandi
qui ad dimidietatē extractꝰ est: qꝛ decrescē
te honoꝛe ꝛ ꝯtrarys succedētibꝫ plus augu
stianť ꝛ marcescūt iā ad pctm̄. Prosꝑitas
eñ ꝛ honoꝛ nō multū sinebant eos cogita
re de pctō. Nūc aūt vt voluptatē suam ꝑfi
ciant: optāt diutius viuere: ꝛ licentiꝰ iā ap-
ponunt peccare. Ve eis qꝛ nisi se emenda-
uerint ꝑditio eoꝝ iā appropinquat.

Christus loquens sponse de quodā pre-
lato dicit ei: ꝙ aïa deuota q̄ ꝑdidit deuotio
nis ꝛ sancte meditationis caloꝛē: ꝓpter su-
perbiam ꝛ cupiditatē suam: ꝛ ꝓpter impli-
cationes mūdi hūiliando se ꝑfecte deo ꝛ ꝓ
ximo recupabit diuinū caloꝛē ꝛ lumē ꝛ sen
tiat diuinam dulcedinem. Ca. XCVII.

Filius loquiť p spon

f sam eidam prelato dicēs ei. A
Tu es silis rote molendini q̄ imo-
bilis est q̄ cū stat fixa se nō mouēs tūc gra-
na in molendino nō cōteruntť. Rota itaqꝫ
hec significat voluntatē tuā q̄ deberet esse
mobilis nō ad voluntatē ꝛ desideriū tuū: sꝫ
ad meum. totumqꝫ relinquere te debes in
manus meas. Sed hec rota nimis immo
bilis est ꝑm velle meū: qꝛ aq̄ terrene cogita
tionis nimis sollicitat mētē tuā. Cōsidera-
tio ꝟo opeꝝ tuoꝝ et passio mea quasi moꝛ
tua est in coꝛde tuo: ꝓpter quod cibꝫ aïe nō
sapit tibi nec sentiť. Et ideo tu irrūpe trāsi
tū aque obstructū vt defluat aq̄: qua trāse
unte rota fiat mobilis ꝛ grana faciliter cō-
terenť. Obstaculū aūt qd̄ retentat aquaꝫ:
supbia mentis ꝛ ambitio ꝑst: qua grā spūs
sancti obstruiť: ꝛ oē bonū q̄ aïa fructificare
dꝫ impediť. Ideo assume veraꝫ humilitatē
in mēte tua: p hāc eñ influet dulcedo spūs
mei in aïaꝫ tuā: ꝛ defluet terrena cogitatō.
Per hanc etiā voluntas tua mobilis ꝛ ꝑfe
cta erit ad velle meū. Et tūc incipies opa
tua tanqꝫ grana diiudicare ꝛ opa mea pro
magno reputare. B Nunc aūt est vera
hūilitas: certe nō curare fauoꝛes ꝛ oblocu
tiones hoīm: viā meā que oblita ꝛ neglecta
est incedere: supflua nō querere: simplicio-
ribꝫ te ꝯformare. Si hāc viā diligis: tūc sa
piunt tibi spūalia: tūc passio mea ꝛ vita san
ctoꝝ meoꝝ dulcis erit menti tue. Tūc itel
liges quātū debitoꝛ es aïabus q̄s regere su
scepisti. Ergo qꝛ iā in summitate rote ascē-
disti duobꝫ pedibꝫ: potētia. s. ꝛ honoꝛe. Ideo
ex potentia est tibi cupiditas ꝛ ex honoꝛe ē
tibi supbia. Propterea descēde nūc hūiliā-
do teipm mente: ꝛ hūiles rogādo ꝓ te oꝛa
re. Nā mittā tibi iusticiā meā q̄si fluuium
rapidissimū: ꝛ exigā a te nouissimū q̄dran-
tē: rōnē. s. ꝓ affectu: ꝓ cogitatu: ꝓ locutio-
ne ꝛ ope. Exigā qꝫ aïas q̄s ꝓuidētie tue cō
misi: q̄s egomet sanguine meo redemi.

Christus loquēs sponse diť ꝙ quattuoꝛ
iaculis. i. quattuoꝛ increpationibꝫ hic ꝯten
tis: sagittādi sunt pctōꝛes. Et tepidi vt cō
pungant: ꝛ ad emendationeꝫ vite hūiliter
reducanť. Cap. XCVIII.

Filius loquiť Ego da

f A bo amicis meis quatuoꝛ iacu
la. Primo sagittandus est ille q̄ al-
tero oculo cecꝰ ē. Scd̄o q̄ altero pede clau-
dus est. Tercio q̄ aulia aure surdꝰ ē. Quar-
to q̄ ꝓstratꝰ iacet ī terra. Ille igiť alio ocu-
lo cecus est: q̄ mādata dei ꝛ opa scītoꝝ meo-
rū videt ꝛ nō attēdit. Videt ꝟo delectabi-
lia mūdi: ꝛ ꝯcupiscit. Hic talis sagittandꝰ
est isto mō dicendo ei sic. Tu silis es lucife
ro: qui vidit summā pulcritudinē dei: sꝫ qꝛ
iniuste desiderauit qd̄ nō debuit: iō descen
dit in infernū: ad quē ꝛ tu descēdes nisi re-
sipueris: ex eo ꝙ intelligis precepta dei: et
ꝙ oïa trāsitoꝛia sunt in mūdo. Ideo cōsul-

tissimū est tibi tenere certū: dimittere trāsitoriū: ne descendas in infernū. Ille vero alio pede claudus est: q̄ penitet et contrit de peccatis commissis: sed laborat ad acq̄rendum terrena cōmoda: et lucra q̄ mundi sūt hic sagittandus est taliter. Tu laboras p̄ cōmodo corporis qđ vermes comesturi sunt citius ideo labora fructuose p̄ aīa tua: q̄ in eternum est victura. R Ille vero alia sua re surdus est: q̄ audire desiderat verba mea et sanctorū meorū: sed aliā aurē habet aptā ad scurrilia: et ad ea que sunt mundi: ideo dicat ei. Tu es filius iude: qui audiuit vna ante verba dei: et p̄ aliam exierunt: ideo nō p̄fuit sibi sermo auditus. Propterea claude aures tuas a vano auditu vt ad āgelicos cantus possis puenire. Ille vero iacet totus in terra qui terrenis implicat: sed tñ cogitat et vellet scire viā p̄ quā se emēdare possz: isti dicat taliter. Tps istud breue est q̄si punctus: pena vero inferni eterna: et gloria scōrum ppetua. Ideo vt ad vitam verā puenias nō sit tibi molestū aliq̄d assumere grāue et amarū: q2 sicut deus pius est sic ē et iustus. Quicunq3 igit̄ sic sagittatus fuerit: si sagitta d' corde eius exierit sanguinea. i. q2 iste vere cōpungat̄ et pponat se emendare: huic ego immittam oleum gratie mee qua omnia mēbra eius conualescent.

Christus loquēs sponse conquerit̄ de iudeis crucifixoribꝫ: et cōquerit̄ etiā de xp̄ianis contemnentibꝫ eum et eius charitatem et iusticiam: peccādo p̄sumptuose et scienter cōtra mandata eiꝰ: et spernētes suias excōicatiōis ecclesie sub p̄textu miscōie eiꝰ, ppter qđ cōminat̄ eis cū ira et furore iusticie sue.

Capitulū XCIX

**Ater loquit̄. Isto tēpore patiebat̄ filius meus: q̄ appropinquāte iuda traditore suo inclinauit se ad eū: q2 iudas breuis stature erat: dās ei osculū dicens. Amice ad q̄d venisti? Et statim alij rapuerūt eū: alij traxerūt eū p̄ crines: alij sputis deturpabāt eū Deinde loquebat̄ filiꝰ dicēs. Ego reputor quasi vermis q̄ q̄si mortuꝰ in hieme iacet: in quē transeuntes expuūt et calcāt in dorso eius. Sic fecerūt mihi iudei hodie quasi vermi: q2 abiectissimus et indignissimus ab eis iudicatus sum. Sic et xp̄iani cōtēnūt me q2 oīa illa q̄ p̄ charitate eis feci et ptuli: reputant p̄ vanitate. Calcant q3 q̄si in dorso meo: q̄ plus timent et venerant̄ hoīem q̄3 me deū suū q̄ iusticiā meā reputāt p̄ nihilo et in arbitrio suo cōstituūt tpsꝫ modū misericordiæ mee. R Percutiūt q3 me q̄si in dentes: q̄n auditis p̄ceptis meis et passione mea: dicunt. Faciamus in p̄nti quecq̄d delectat nos: et nihilominus habebimꝰ celestia. Si enī pdere aut in eternū punire nos vellet deus: nō creasset nos: et nō redemisset nos tam amare. Ideo sentient iusticiā meam: q2 sicut nec minimū bonū erit irremūeratū: sic nec minimū malū erit impunitū. Contēnūt etiā me quasi cōculcantes me: q̄n nō attendūt iudicia ecclesie. s. excōicationē: ideo sicut excōicati publice ab alijs deuitant̄: sic ipsi sepabunt̄ a me: q2 excōicatio q̄n scit̄ et cōtemnit̄: grauiꝰ nocet q̄3 gladius corporalis: ideo ego q̄ quasi vermis videor nūc reuiuiscere volo p̄ terribile iudiciū meū et veniā sic terribilis q2 vidētes dicent mōtibꝫ. Cadite sup̄ nos a facie ire dei.

Christus loquēs sponse dicit ei: q2 ipsa ē quasi fistula spūssancti p̄ quā ipse dulcē sonū faciet in mundo ad honorē suū: et vtilitatē gentiū ppter qđ ipse vult eā extra deargentare bonis moribꝫ et sapiētia. Intus vero deaurare vera humilitate et cordis mūdicia.

Capitulū C

Ilius loquit̄ ad spōsam. Tu debes esse quasi fistula: p̄ quā fistulator dulcē facit sonum: Qui aūt possessor fistule est deargentat eā exteriꝰ: vt videat̄ p̄ciosior. Intus vero deaurat auro pseueranti. Sic et tu deargentata debes eē bonis moribꝰ et hūana sapiā: vt intelligas q̄d debeas deo: q̄d ꝓximo tuo: q̄d vero expedit aīe tue et q̄d corpi ad eternā salutē. Intus aūt debes eē deaurata p̄ hūilitatē: vt. s. nulli placere appetas nisi mihi: nec displicere timeas hoībꝫ ppt̄ me. ¶ Deinde fistulator tria facit fistule sue. Primo inuoluit eā sindone ne maculet̄. Scđo facit ei cooptoriū in quo custodiat̄. Tercio facit cooptorio serā ne a fure auferat̄. Sic tu inuolui debes mūdicia: vt nec affectu nec delectatione velis ampliꝰ inq̄nari: sed labora libenter vt possis esse sola: q2 corrūpit bonos mores cōuersatio maloꝝ. Sera vero ē diligens custodia sensuū tuorū et interiorū omniū: vt in omnibꝫ actibus tuis attendas ne astutia dyaboli decipiaris. Clauis vero est spiritussanctus: q̄ cor tuū apiat p̄ut mihi placuerit: ad honorē meū et hoīm vtilitatē.

Mater dei loq̄tur dicēs: q2 cor filij sui est suauissimū mundissimū et dulcissimū: et in tantū abundās charitate q2 etiam si petōr staret ad portas pditionis: si clamaret ad eū voluntate se emendandi statim liberaretur: perueniet ad cor dei p̄ humilitatē vere cōtritionis et p̄ deuotā et frequētē cōsideratio-

nem eiusdem passionis. Ca. CL

Mater dei loquitur. Cor

filij mei est suauissimum quasi mel: et mundissimum quasi fons purissimus: quia ab ipso quicquid est virtutis et bonitatis quasi a fonte procedit. Ipse etiam est dulcissimus: Quid enim est dulcius homini sensato: quam considerare charitatem eius: in creatione et redemptione: in labore et doctrina: in gratia eius et patientia: Eius quippe charitas non est fluida sicut aqua: sed extensa et durabilis: quia charitas eius vsque ad nouissimum manet cum homine: intantum quod si peccator staret ad fores perditionis: adhuc si inde clamaret cum voluntate emendandi se: eriperetur. ¶ Item ad peruenienduz ad cor dei sunt due vie. Prima est humilitas vere contritionis et hec inducit hominem in cor dei: et in colloquium spirituale. Secunda via est consideratio passionis filij mei: que remouet duriciam a corde hominis: et facit currere gaudenter ad cor dei.

Ostenditur sponse in visione: iudicium viuus anime cuiusdam religiosi coram christo iudicante pro quo beata virgo interpellat quem dyabolus de grauibus peccatis crudeliter accusat. CLI

Mater dei loquitur filio

dicens. A Querimonia mea magna est: licet omnia scias: sed propter istam que astat proferaz. Respondit filius. Mihi omne iudicium datum est: et oportet me de singulis iudicare. Verum ad iudicem iustum nouem bona pertinent. Primo attente audire. Secundo discernere proposita. Tercio voluntas velle iudicare iuste. Quarto inquirere qua de causa litigatur. Quinto inquirere quanto tempelis durauerat: quia grauius damnum est de iudicij dilatione. Sexto inquirere quales testes: si probati: si affirmatiue conuenti: aut si alter litigantium habz plures testes. Septimo non esse preceps nec timidus in iudicio: nec timere potestatem. aut damnum seu dehonestationem propter veritatem. Octauo non curare preces seu dona aliquorum. Nono esse equum in iudicando: sic iudicare pauperi sicut diuiti. Ita fratri et filio sicut extraneo: non facere contra veritatem propter aliquod delectabile mundi. Ergo mater charissima dicito que vis. Respondit mater. B Duo certant inter se: et in eis sunt duo spiritus: in vno bonus et in alio malus. Certant vero de emptione sanguinis tui: alter ad occidendum: alius ad viuificandum. In vno est dilectio et obedientia: in secundo odium et superbia: Fac igitur iudicium. Respondit filius: quot sunt testes cum amico tuo: et quot cum altero: Respondit mater: amicus meus habz paucos: alter vero multos habz qui sciunt veritatem: et audire contenunt. Respondit filius: Faciam iudicium iustum. Et mater ait. Amicus meus non conqueritur sufficit enim sibi sola sui corporis uerba: sed ego que domina sua sum conqueror: ne malicia preualeat. Respondit filius. Faciam quod vis. Sed sicut scis: iudicium corporale precedere debz spirituale: et nisi fuerit consummatum peccatum non debz aliquis iudicari. C Et mater O fili: licet nos omnia sciamus: tamen propter astantem quero: quod et quale in isto sit iudicium corporale: quid vero spirituale: Et filius. Judicium namque corporale est: vt anima eius celeriter discedat a corpore: et manus eius fiat mors eius. Judicium vero spirituale est vt anima eius suspendatur in patibulo inferni: quod non est ex funibus: sed ex igne ardentissimo: quia ouis degenerans est a grege suo. Tunc vnus de religiosis sancti augustini loquebatur ad iudicem dicens. Domine nihil tibi cum isto: tu vocasti eum ad quietem: et ipse eam oblitus est: obedientia sua fracta est: nomen eius ablatum est et opera eius nulla. Respondit iudex. Anima eius non est presens in iudicio ad respondendum. Tunc dyabolus dixit. Ego volo respondere: si tu vocasti eum a procellis mundi ad quietem: ego vocaui eum de altissimo vertice seu cacumine: in profundissimam fossam. Obedientia eius promptissima est ad me. Nomen eius apud me est gloriosum. D Tunc iudex. Expone namque quid notas. Et demon dixit: faciam licet inuitus. Tu vocasti eum de procellis curarum mundi: ad requiem vite spiritualis: quasi ad portum bonum: sed ipse reputat hoc quasi pro nihilo: quia magis appetit sollicitudines mundi. Altissimus vero vertex est contritio bona et confessio: hanc qui perfecte tenet: ipse loquitur tecum qui es potentissimus: et attingit ad tuam maiestatem. De hoc vertice seu cacumine altissimo ego precipitaui eum: quem ipse peccare proposuit vsque in finem. Quia peccata reputat pro nihilo: et iusticiam tuam pro vanitate. Profundissima vero fossa est gula et cupiditas: quia sicut fossa profundissima non de facili impletur: sic insatiabilis est cupiditas sua. Nomen autem eius erat monachus: et nomen monachi est custodia sui: et abstinentia etiam a licitis: sed hec in eo abolita sunt: et iam vocatur saul. E Sicut enim saul recessit ab obedientia: nam obedientia sua fracta est: quia sicut due extremitates ligni fracti non conueniunt propter putredinem eius: sic nec desiderium celeste nec diuina charitas que sunt tanquam due extremitates et vniones obedientie: conuenire possunt in obedientia sua: quia non obedit nisi ad mundanam vtilitatem et voluntatem suam propriam: et opera sua sunt secundum opera mea. Quia licet ego non legam missaz nec cantem: nec faciam reliqua sicut ipse tamen quando omnia ista facit secundum velle meum: tunc facit opera mea: et dici possunt opera mea. Naz cum celebrat missas ex consuetudine

ptione accedit ad te: ⁊ ex presumptione illa: implet maiori malicia mea. Cantat etiā ꝓ laude hoīm: ⁊ cū ego ostendo ei dorsum meum: ipse dorsū suū vertit ad me. Et quā ego volo: vertit ventrē suū ad ventrē meū: id est omnē voluptatē suam ꝑficit ꝯm voluntatē meā: ⁊ oīa que facit causa pn̄tis vite ⁊ ꝓprie voluntatis facit. Ideo opa eius sunt opa mea. F Additio. ¶ Itē aīa eadem apparuit ceca ⁊ tremens: quam ethyops quidam insequebat: vsq₃ quo veniret ad iudicem: qui residere videbat in throno: grandi multitudine astante. Et dixit ethiops. O iudex: iudica mihi aīam istam. Iam ipa eni ꝑsonaliter est pn̄s et iam precessit iudicium eius corꝑale. Et addidit ethiops. Tu inq̄t dixisti: ꝙ manus eiꝰ fieret mors eius. hoc iā factū est. Et iudex: hoc dupliciter potest intelligi: aut qꝛ opatio mala fuit occasio mortis eius: aut qꝛ manus eiꝰ corꝑalis abbreuiabat vitā corꝑis eiꝰ. Respōdit ethiops: vtrunq₃ verū est. Nam vita impudica occidit aīam eius: ⁊ impatiētia aperuit vulnus carnis eius quo mortuus est. Cui iudex. Tu inquit accusasti animā istam primo qꝛ sequebat in omnibꝫ velle tuū: ⁊ qꝛ precipitabas eā de vertice altissimo: ⁊ quia ventrem suū vertebat ad te. Ideo audiamus quid dicit ipsa anima. Et iudex quasi ꝟtēs se ad animā dixit. O aīa: tu habuisti rationē discernendi inter bonū et malū. Cur nomen sacerdotij honorificum strauisti sb pedibꝫ tuis? G Respondit illa. Habui quidem rōnē: sed magis sequebar velle meum discredens ꝙ sub specie tā modica: tāta magnitudo occultaret. Dixit iudex secundo. Tu sciuisti ꝙ religiōis ꝑfectio est hūilitas et obedientia: cur sub specie onus ingressus es supꝰ? Cui aīa inq̄t vt effugerē obprobrium mūdi: ⁊ q̄etiorē ducerē vitā. Respōdit iudex tercio. O frater sed nō meus. Si vidisti exempla sanctoꝝ fratꝝ ⁊ audisti verba sanctoꝝ: cur nō es illa secutus? Rn̄dit illa. Oīa illa bona que ego audiui ⁊ vidi: erant mihi odiosa ⁊ onerosa: quia statui in corde meo: magis sequi voluntatē meā ⁊ mores meos: q₃ mores sanctoꝝ. ¶ Item iudex dixit quarto. Nunquid nō frequētabas ieiunia et orōnes ⁊ ꝯfessiones? Cui aīa. Frequētabam ait ieiunia ⁊ orationes: sed feci sicut ille qui dixit minima vt placeat: sed ne displiceat abscondit maiora. H Cui iudex inquit. Nunquid non legisti: ꝙ quilibꝫ homo debet reddere rōnē: etiā de quadrante: hoc est de minimis? Tunc aīa quasi cū maximo eiulatu ait. Vere domine legi ⁊ sciui in cōscientia mea: sed putaui misericordiam tuam esse ita magnā: ꝙ nollē eternaliter punire. Ideo habui velle penitere in senectute: sed dolor et mors ita venerunt subito mihi: ꝙ cū vellē ꝯfiteri ꝑdidi memoriā: sed ⁊ quasi vinculo quodā erat mea lingua ligata. ¶ Tunc clamauit dyabolus. O iudex: ecce mirabile video: anima iudicat seipam. Cōfitet nunc infructuose malū suū: et tn̄ ego nō audeo apponere ad eā manū meā: sine iudicio tuo. Rn̄dit iudex. Factū est ⁊ ꝯsummatū. Quibꝫ dictis ethiops ⁊ aīa q̄si colligati disparuerūt: ⁊ quasi cū maximo tonitruo descēderūt. ¶ Itē dixit iudex: hec oīa in vno puncto facta sunt: sed ꝓpter te vt intelligas videnꝰ in tpe facta: vt videas ⁊ scias ⁊ timeas iusticiam dei.

Orante xp̄i sponsa vidit in visiōe q̄liter btūs Dyonisiꝰ orabat ꝓ regno francie ad virginē mariam. Caplm CLII

Cum essem orando vidi qualiter ad mariā virginē btūs dyonisius loquebat dicēs. Regina miscdie tu es: cui data ē oīs miscdia: ⁊ mater dei facta es ꝓpter miseroꝝ salutem: miserere igit regno francie tuo ⁊ meo. Tuo q̄dē: qꝛ habitatores eius teꝑ modulo suo honorant. Meo aūt: qꝛ patronꝰ eoꝝ sum et in me habēt fiduciā. Tu q̄ppe vides quāte aīe ꝑiclitant oī hora: ⁊ hoīm corꝑa quasi bestie ꝓsternunt: et qd̄ grauiꝰ est aīe quasi nix descendūt in infernū. Cōsolare ḡ eos et roga ꝓ eis: qꝛ dn̄a es et oīm adiutrix. Rn̄dit mr̄ dei. Procedas ad filium meum: ⁊ audiamꝰ ꝓpter istam que astat q̄d ipse rn̄debit.

Mater dei orat cū beato dyonisio ⁊ alijs sanctis eundē filiū suū ꝓ regno francie et sup guerra istoꝝ duoꝝ regū qui assimilantur duabꝫ bestijs ferocissimis. Ca. CLIII

Mater loquit ad filiū dicens. A Benedictus sis tu fili mi. Scribit ꝙ ego dicebar benedicta: que te portaui in vtero: tu ꝟo respōdisti: ꝙ ille est etiā benedictus: q̄ verba tua audiret ⁊ seruaret illa. Ergo fili: ego sum illa q̄ verba tua memoriter in corde meo seruaui. Ideo reduco vnū ꝟbū qd̄ dixisti. s. petro querenti si dimitteret peccanti vsq₃ septies: rn̄disti dimittēdū vsq₃ septuagies septies. Notans ꝑ hoc: ꝙ q̄tiēs aliq̄s se hūiliat cū voluntate emēdandi: totiens tu patꝰ es dare miscdiam. Rn̄dit filius. Testimoniū tibi ꝑhibeo: ꝙ verba mea fuerunt radicata in te: sicut semen qd̄ semiat in pingui terra: dans ex se fructū centesimū. Sic etiam virtuosa opera tua: omnibus faciūt leticie fructum: ideoq₃ pete que vis. B

Respondit mater. Rogo tecum dyonisio ⁊ alijs sanctis tuis: quoꝝ corpora i hac terra istius regni francie sunt: aīe ꝟo in celo: miserere isti regno. Ego em̄ ꝑ similitudinē loquendo ꝓpter istā que presens est spū: video quasi duas bestias ferocissimas: quālibet de genere suo. Altera em̄ cupidissima ē deglutire que pōt habere: et q̄ plus comedit: eo magis esurit: nec satiat̄ fames eius Bestia ꝟo secunda nitit̄ sup omnes ascendere. Iste bestie habent tria mala. Primo terribilē vocem. Scd̄o sunt plene piculoso igne. Tercio quelibet desiderat alteriꝰ cor in se deglutire. Et vna inquirit in dorso alterius: dentibꝫ suis inuenire ingressum ad cor: vt mordendo occidat. Altera ꝟo hꝫ os ante pectus alterius volens ibi inquirere ingressum ad cor. Vox terribilis istarū bestiarū audit̄ longe. Et om̄es bestie q̄ apto ore veniūt: erūt ardentes igne istarū bestiarū: id̄o cadent in mortē. Ille ꝟo bestie que clauso ore veniunt: priuabunt̄ vellere ⁊ discedent nude. ¶ In istis duabꝫ bestijs intelligunt̄ duo reges. s. francie ⁊ anglie Rex alter nō satiat̄: q2 bellū suū est ex cupiditate: Rex aliꝰ nitit̄ ascēdere: id̄o ambe plene sunt igne ire ⁊ cupiditatis. Vox bestiarū est talis. Recipe aurū ⁊ diuitias mundi: vt nō parcas sanguini christianoꝝ Quelibet istarū bestiaꝝ desiderat alterius mortem: ⁊ ideo quelibet querit alteriꝰ locū ad nocendū. Ille ꝟo querit in dorso nocere: q̄ iniusticiā suā desiderat audiri esse iusticiā ⁊ vt alterius iusticia diceret̄ esse iniusticia. Aliꝰ aūt querit in pectore nocere cordi: qui scit se habere iusticiam et ideo facit multū damnū: non curans de ꝑditione et miseria alioꝝ: nec in sua iusticia habet diuinā charitatē. Ideo ergo querit in pectore ingressū q2 ipse maiorem habet iusticiā ad regnū: ⁊ cū ipsa iusticia hꝫ supbiā atq3 iram. Alius ꝟo hꝫ minorē iusticiā: id̄o ardet cupiditate. ¶ Bestie q̄3 alie que apto ore veniūt: hi sunt: qui ꝓpter cupiditatē veniunt ad eos. Hoꝝ ora apta implent hi qui vocant̄ reges sed sunt veri ꝓditores. Proyciūt nāq3 pecunias abundant̄ ⁊ dona in ora ipsoꝝ: ⁊ sic faciūt eos ardere ad bellū: vt cadāt in mortem. Quoꝝ bona remanent: ⁊ corpa recipiunt̄ in terra: et corrodūt vermes dyaboli eoꝝ aīas Et sic isti duo reges ꝑdūt multas aīas de filio meo: qui eas redemit sanguine suo. Ille ꝟo bestie q̄ priuant̄ vellere: sūt homines simplices: ⁊ q̄ ɔtentant̄ de bonis suis. Qui hac intentiōe ꝓcedūt ad bellū: quia credūt se habere iusticiā: ⁊ bellū eē iustū: id̄o ꝑuant̄ velleribꝫ. i. corpibꝫ ꝑ mortē. Aīe ꝟo eorum recipiunt̄ celū: ideo fili mi miserere ¶ Rn̄dit filiꝰ. Quia oīa vides in me: dic ista audiente que astat: que est iusticia: vt reges isti exaudiant̄? Et mater rn̄dit. Ego in q̄t audio tres voces. Prima est istoꝝ regū: quoꝝ vnꝰ cogitat sic. Si haberē mea: nō curarē habere alia: et timeo carere oībus. Et ex isto timore. s. q̄ timet obprobriū mundi ɔuertit se ad me dicens. O maria roga pro me. Alter ꝟo rex aliter cogitat. Vtinā cēm in statu priori: fessus sum. Ideo ⁊ ip̄e se etiam ɔuertit ad me. Secunda vox est cōitatis: que quotidie rogat me pro pace. Tercia vox est electoꝝ tuoꝝ q̄ clamant dicētes Nō ploramꝰ corpa mortuoꝝ: nō dāna: non paupertatē: sed aīaꝝ casum que quotidie periclitant̄. Ideo o dn̄a roga filiū tuū vt aīe saluet̄: ꝓpterea o fili mi miserere eis. ¶ Respondit filius. Scriptū est: q̄ pulsanti aperiet̄: vocāti respondendū est: ⁊ petēti dabitur. Sed sicut oīs qui pulsat extra ostium est: sic ⁊ isti reges extra ostiū sunt: q2 me nō habent in se. Tn̄ ꝓpter te petentibꝫ est aperiendum.

Christus loquēs sponse dicit ei modum ꝑ quē debeat fieri pax inter reges francie ⁊ anglie. Et si ipsi reges nō obedierint grauiter punirent̄. Cap. CV

Filius loquit̄. Ego sū rex metuendus ⁊ honorandus: id̄o ꝓpter preces matris mee: mittaꝫ eis verba mea: ego sum pax vera ⁊ vbi pax est ibi ꝓcerto ego sum. Sic igit̄ isti duo reges francie ⁊ anglie: habere voluerint pacē: ego dabo eis ꝑpetuā pacē. Sꝫ pax vera haberi nō poterit: nisi ꝟitas ⁊ iusticia diligāt̄. Id̄o q2 alter regū habet iusticiā: placet mihi vt ꝑ matrimoniū fiat pax: ⁊ sic regnū ad legitimū heredeꝫ ꝑuenire poterit. Scd̄o volo q̄ sint cor vnū ⁊ aīa vna: in augendo fidem sanctam xp̄ianam: vbi cōmodius fieri poterit ad honorem meū. Tercio deponant intolerabiles exactiones ⁊ fraudulētas adinuentiones suas: ⁊ diligant aīas subditorum suoꝝ. Si aūt ille rex qui nūc tenet regnum obedire noluerit: sciat ꝓ certissimo: q̄ nō ꝓsperabit̄ in factis suis. Sed in dolore finiet vitā: ⁊ regnū dimittet in tribulationibus. Et filius et generatio sua erit in ira ⁊ obprobrio ⁊ ɔfusione: ita q̄ omnes admirabunt̄. Si aūt rex ille q̄ iusticiā hꝫ obedire voluerit: adiuuabo eū ⁊ pugnabo ꝓ eo Si ꝟo nō obedierit: nec ip̄e ꝑueniet ad desideriū suū: sed ꝑuabit̄ obtentis. Et principiū gaudiosum: dolorosus exitus obscurabit. Verūtn̄ qn̄ hoīes regni francie assum-

pserūt verā hūilitatē regnū pueniet ad le
gitimū heredē: et bonā pacem.

Christus dicit sponse q̄ nō timeat fran-
gere abstinentiam p obedientiā pris spūalis
qz nō est petm̄. Et etiā monet eā q̄ stet sta
bilis. Et resistat temptationib; ptinue: et
q̄ habeat voluntatē firmā pseuerandi i bo
no exemplo virginis marie z dauid z abrae

Capitulum CVI

Filius loquit̄. Cur ti-

f A mes. Nā etiā si quater in die
comederes: non tibi imputabit̄ ad
petm̄: si pmissiōe ei⁹ feceris cui teneris obe
dire. Sta ḡ stabilis. Tu debes eē sicut mi-
les: q̄ percussus i bello diuersis vulnerib; red
dit inimicis vulnera multa acriora. Et eo
ad pugnandū est feruentior q̄ plus ab ho-
stib; appetit̄. Sic z tu inimicū tuū debes
repcutere: z eē stabilis: z voluntatē rōnabi
lē debes habere in bono pseuerādi. Tūc au
tē repcutis dyabolū: qn̄ tēptationi nō pseu
tis: sz viriliter resistis: vtputa: opponendo
hūilitatē ptra supbiā: ptinētiā ptra gulam
Tunc vo es stabilis: cū in tēptatione ptra
deū nō murmuras: sz cū hilaritate oīa suf-
ferendo: z petis tuis oīa imputando: regra
tiaris deo. Tūc vo voluntas tua est rōnabi
lis: cū nō desideras pmiū nisi ad volunta-
tē meā: cū te totā relinqs in manus meas.
B Primū itaqz bonū. s. repcutere hostē:
nō habuit lucifer: qui statim pscusit cogita
tioni sue: iō cecidit irrecupabiliter: qz sicut
nullū malicie sue habuit instigatorē ita eti
am nullum habebit recupatorē. Scdm bo
nū. s. stabilitatē nō habuit iudas: sz factus
desperatus: seipm suspendit. Terciū bonū
scz volūtatē bonā nō habuit pilatus: qz fer
uentiorē volūtatē habuit ad placendū iu-
deis z ad honorē suū: q̄z ad me liberandū.
Sed pmū bonū. s. repcutere hostē habuit
mater mea: q̄ q̄t habuit tētamēta: tot red-
didit et reopposuit contraria. Secundum
vero bonum habuit dauid qui in aduersi-
tate fuit patiens: et in casu suo non despe-
rauit. Tercium bonū. s. voluntatem pfectā
habuit abraā. qui relicta patria: etiam filiū
vnicum immolabat. Hos igitur z tu iuxta
vires tuas imitare.

Christus inducit sponsam. i. aīam ad cō
seruādū diligenter sp ptritionē purā: chari
tatē diuinā: z firmā obedietiā: pteminat eti
am illos q̄ ptēnūt obedietiā z abstinētiā: et
bonā patientiā: ausat q̄z hoīem spūalē ne
paulatine sub spē lucis pmittat ingrossare
z obcecare psciam suam.

Capitulum CVII

Pparuit quidā ange

a lus mire spēi: ad quē alij angeli visi
sunt loq̄ dicentes. A O amice
cur offers deo nrō nucē vacuā: Rūdit ille.
Licet oīa sciatis: tn̄ pter istā q̄ astat loqr.
Ego ex pūtia dei nri nūqz ptristor: q̄ volū-
tati ei⁹ sic deseruio ad pfectū aīarū q̄ eius
nunqz carco pūtia. Cui z si nō offero nucē
dulcedinis: offero tn̄ aliqd delectabile. s. cla
uē de auro purissimo: vas argenteū: z coro
nā de lapidib; pciosis. Clauis vo significat
ptritionē purā p pctis: q̄ apit cor dei: z itro
ducit pctōrē in cor dei. Vas vo est diuina
delectatio z charitas: in q̄ deus cū aīa sua-
uiter reqescit. Corona ē obedietia firma et
hylaris: hec eī tria deus me⁹ reqrit ab aīa
sancta. Sz licet hec aīa custodie mee depu
tata: ista tria spreuit: repūto tn̄ iterū deo il
la q̄ ei obtulit: et nihilomin⁹ honor su⁹ erit.
Naz clauis ptritōnis ē ei onerosa intm̄ q̄
nec cogitare de ea velit. Vas vo diuine di-
lectionis est ei sic amarū: q̄ nullaten⁹ illud
odorare pōt. Quō eī ei dulcescere posset
suauitas spūalis: vbi radicata est voluptas
carnis: Nō eī duo cōtraria bn̄ pueniūt in
vno vase. Corona etiā obedietie grauis est
ei ad portandū: qz ppria volūtas tm̄ ei pla
cet: q̄ dulci⁹ ei videt̄ sequi voluntatē ppriā
q̄z dei. B Tūc angelus puertens se ad
deū dixit. Ecce dn̄e vas clauis z corona: q̄-
bus ista aīa fecit se indignā z iō cū testa cre
puerit: intus plena est luto: q̄ debuisset esse
plena melle suauissimo. In medio vo teste
iacet serpens. Testa igit̄ est cor: qd cuz per
mortē crepuerit: plenū est delicijs mun-
di: q̄ sunt quasi lutū. Serpēs autē est aīa q̄
lucidior eē deberet sole: feruētior flamma
sz facta est serpens plena veneno: nulli no-
cens nisi sibipsi ad pditionē. ¶ Dn̄s aūt tūc
locutus est sponse dicēs. Ego dico tibi p si-
militudinē quandā: quō ille pstitut⁹ est: q̄si
si vn⁹ hō staret z alter eūdo appropinqret
ei. Cūqz ambo facies haberēt alter ad alte-
rū: dixit ille q̄ ibat. Dn̄e q̄si vnū interstitiū
est inter nos: ondē mihi viā p quā gradiar
qz video te potētissimū absqz cōpatiōe: sua
uissimū absqz psideratiōe: optimū tanqz il
lū a q̄ est oīs bonitas: z sine quo null⁹ est bo
nus. Rūdit ille. Amice mōstrabo tibi tripli
cem viā q̄ tn̄ ad vnū tendit: hāc si secut⁹ fu
eris: petrosa est in pncipio: sz in fine planis
sima. Obscura est in capite: sed lucida ē in
pgressu: Amara ad tps: sed suauissima in
fine: Rūdit ille: tm̄ ondē mihi viā z libēter
sequar eā: video eī picul ū eē in mora: z dā
nū in errore vie: fructū maximum si secut⁹

fuero viam. Ideo imple desiderium meum
z ostende mihi viam veram. C Ego igi
tur creator oīm: ego sum ille: q̄ sto immuta-
bilis z ineternū stabilis. Tūc aūt ille talis
appropinquabat mihi: qui me diligebat: et
nihil sicut me querebat. Ego q̄z verti faci-
em meā ad eū: qui in aīam eius immisi diui
nā ɔsolationē: z mūdi gaudiū erat ei odio
z omnis voluptas carnis. Ego etiaz ostēdi
ei triplicē viam: non loquendo voce carnis
sed inspirando aīe sue occulte: eo mō quo
nunc inspiro aīe tue in aperto. Primo igit
ostendi ei: q̄ esset obediens mihi deo suo et
prelatis suis: sed ipse respondit mihi intꝰ:
cogitando sic in mēte sua: nō faciā inquit.
q̄z durus est platus z nō charitatiuus: z iō
nō valeo ei obedire hylari voluntate. Ostē
di etiā ei scdam viam. s. fugere voluptatez
carnis: z sequi meā voluntatē diuinā: fuge
re crapulam: z sequi abstinentiaz. He enim
vie sunt que ducūt ad obediētiā verā: sz ip
se rndit mihi nequaq̄z. Natura q̄ppe mea
est infirma: iō comedā z dormiaz ad saturi
tatē: loquar ad habendū gaudiū: z rideam
ꝓpter solatiū mundi. Ostēdi etiā ei terciaz
viā. s. habere patiētiā bonā ꝓpter me deum
suū: q̄z hec est q̄ ducit ad abstinētiā: z indu
cit ad obedientiā sanctā: sed ipse rūdit mi-
hi: nō faciam. Si em̄ illa ɔtumeliosa mihi
suffero: arguar q̄ sum fatuus: si despectior
ceteris fuero in habitu: ɔfundar ab oībus.
Et si in membris meis est deformitas necē
est vt opus meū aliq̄d placidū hoībꝫ: hoc sup
pleat z recōpenset. D Sic igit ait dn̄s
ego z ɔscīa sua certabamus: vsq̄zquo elon-
gans se a me: vertebat occiput ad me z nō
faciē. Sed quō vertebat? scz qui voluit obe-
dire in his tm̄ que sibi placuerūt. Et sic vo
luit esse patiēs vt nihil minuerek de amici
cia mundi. Nunc aūt dyabolus laborat vt
faciat eum totū cecum z mutum: ꝓponens
ligare manus eius: z pedes inuoluere: z du
cere ad tenebras inferni: tūc aūt facit ipsuz
cecuū: qui cogitat sic. Deus redemit me pas
sione sua: nō pdet me q̄z misericors est: nec
sic districte deus examinat petm̄: sicut ho-
mo offendit oī hora. Ex istis pbak: q̄ fides
sua nō est stabilis: Ideo murat in euange-
lio meo: q̄ ego rationē querā de verbis q̄n
to magis de operibꝫ. Inq̄rat etiā q̄ diues
ꝓ rapina sepultus est in inferno: sed q̄a
abutebak ɔcessis. Tunc vo facit eum dya-
bolus mutū: qui audiens exēpla amicorum
meorz z verba dicit: nemo poterit nūc sic vi
uere. Ex isto ꝓbak q̄ hz modicā spē. C Ego
em̄ qui dedi amicis meis: sic apte z caste vi
uere: ego et potens sum isti dare similia: si

sui me spem haberet. Tunc vo ligat ei dya-
bolus manus: qui aliqua plus q̄z me diligit
qui feruentius implicak mundo: q̄z honori
meo. Ideo attendat: ne dū mundo videtur
intēdere: supplantek p dyabolū: q̄z ibi dya-
bolus ponit hamū: vbi minꝰ p̄caueк. E
Tunc etiā inuectit pedes qui cogitatiōes z
affectiones suas nō attendit: qui modū tē-
tationū suaꝝ nō ɔsiderat. Qui sic vtilitati
ꝓximi z carnis intendit: q̄ de salute anime
sue nō attendit. Propterea cogitet: quid
ego dixi in euangelio. Qz homo ponēs ma
nū ad aratꝝ: nō respiciat retro: z qui magk
vtile inchoauerit nō retrocedat. Tunc q̄z
dyabolus vinculū ponit sup cor eiꝰ: qui vo-
luntatē eiꝰ sic ad mala inclinat: vt cogitat
et velit in seculi honore esse: z in tali dispo-
sitiōe ꝑseuerare. Ducit etiā eū ad tenebras
qui cogitat taliter. Vtrum gloriā habeam
vel suppliciū: modicū est mihi cura. Ve ei
qui tales tenebras incurrit. Veruntn̄ si cō
uertere se voluerit ad me: occurrā ei quasi
pater: sed quō? hūdo. s. voluntatē facere q̄n
tūcūq̄z poterit. Sicut em̄ nō licet filio ho
minis recipe aliquā in ɔiugiū cōtra volun
tatē ꝓpriā: sic nec filio virginis licet. Volū
tas em̄ est quoddā instrm̄ p qd̄ charitas di
uina introducik in animā. Sicut em̄ mo-
lendinarius valens p̄scindere lapides: pri
mo inq̄rit rimas vbi primo imponit graci
liora instrā: inde grossiora: donec lapis dis-
soluik. Sic ego quero voluntatē bonam: in
quā grām meā infundo: deide crescēte ope-
re: z voluntate proficiente: accrescit z ma-
ior gratia mea: donec cor lapideum ɔuerti
tur z crescit in cor carneū: z cor carneuz in
cor spūale. F Declaratio. C Hic fuit p-
or in partibꝫ cecilie ꝓpe monte vulcanū: ad
quē facta est ista seq̄ns reuelatio. Addi
tio. C Filius dei loquik. Frak iste mirak q̄re
apl̄i mei petrꝰ et paulus: in isto loco catha
cumbas tanto tpe iacuerūt z quasi negle-
cti: Rūdeo tibi. Scriptura aurea dicit: q̄
isrl̄ diu stetit in heremo: q̄z malicia gentiū
quarū terras possessuri erant: nōdū cō ple-
ta fuit. Sic etiā erat de apl̄is meis: Non-
dum erat tps grē: q̄ corpa apl̄oꝝ meoꝝ ex-
altanda erāt: q̄z p̄us debuit esse tps ꝓbati
onis: z postea coronatiōis: et q̄z nōdū erāt
illi nati: q̄bꝫ honor ille exaltationis apl̄oꝝ
debebak. Nūc aūt potes querere: si aliquē
honorē corpa coꝝ habebāt eo tpe: q̄ corpa
coꝝ in puteo iacuerunt? Rūdeo tibi q̄ an-
geli mei custodiebant z honorabant corpa
illa brā: q̄z sicut locus ille diligenter excoli
tur vbi rose z plante seminande sunt. G
Sic iste locus cathacumbas: diu antea p-

parabatᷣ ⁊ honorabatᷣ: de quo angeli et homines letarentᷣ. Ideo dico tibi ꝙ in mūdo multa loca sunt vbi corpa sanctoꝝ requiescunt: sed nō similia huic loco. Nā si sancti nūerarentᷣ: q̊ꝝ corpa reposita hic fuerunt: vix crederetᷣ: Jō sicut hō infirmus ex bono odore ⁊ cibo reficitᷣ. Sic hoīes venientes ad hunc locū mente sincera: recreantᷣ spūaliter: ⁊ recipiūt verā petōꝝ remissionē: vnusquisqꝫ ꝓm vitā suā et fidē. ¶ Hic idē frater ex verbis dn̄e Birgitte multū cōpunctus: audiuit tribus noctibꝫ vocē dicētē. Festina festina: veni veni: ⁊ quarta die infirmatus: sumptis sacramētis rome defunctus est.

Christus loquēs sponse dicit ꝙ tres sancti p̄ ceteris ei placuerunt: scꝫ virgo maria iohānes baptista: ⁊ maria magdalena: laudat q̊ꝫ discretionē abstinentie quā isti tenuerunt in cibo ⁊ somno ⁊ vestimento.

Capitulum CVIII

Filius loquitᷣ. Tres

f A sancti fūt q̊ mihi p̄ ceteris placuerūt. s. Maria mater mea: Johānes baptista: et maria magdalena. Mater igitᷣ mea qn̄ ⁊ postq̄ꝫ nata fuit: sic erat pulcra: ꝙ nulla erat in ea macula. Quod bene cognoscentes demones: sic egre tulerūt ꝑ similitudinē loquēdo: q̄si ꝙ quedā vox demonū tunc sonuisset de inferno dicens. Una virgo tā virtuose et mirabiliter ꝓcedit: ꝙ omnes supat in terra ⁊ in celo: ⁊ ꝑueniet vsqꝫ ad sedē dei. Sed et nos si ꝓcedimꝰ ꝯtra eā cū oībꝫ laqueis nr̄is: oīa eorpa dissoluit: ⁊ sicut stuppe rumpuntᷣ: ⁊ sicut funco veterco dissoluuntᷣ. Si ꝟo venimꝰ ꝯtra eā cū oī malicia nr̄a ⁊ immūdicia nr̄a: oīa rescendit sicut fenū rescenditᷣ a falcastro. Si aūt immittimus ei voluptatē ⁊ mūdi delectationē: facilius omnia extinguuntᷣ q̄ꝫ scintilla a torrente aqͥrū. Natus ꝟo iohānes baptista ipse etiā displicuit demonibꝫ: inquā ꝙ quasi vox quedā sonuit tunc de inferno dicens. Natus est puer mirabilis. Quid faciemus si ꝓcedimus ꝯtra eū cū supbia: cōtēnit audire nos: ⁊ minus vult suggestioni nr̄e obedire. Si p̄tendimꝰ ei diuitias: ꝟtit ad nos occiput: ⁊ renuit videre: si voluptatē: quasi mortuꝰ est ⁊ nō pōt sentire. B Nū ꝟo maria magdalena ꝯuersa ē dixerūt demōes: quō redacemus eā: pinguē eīn p̄dā ꝑdidimus: ipa quippe in tm̄ se aquis lacrimarū lauat: ꝙ nō audemꝰ aspectū nostrū in eam infigere. Sic tegit se bonis opibꝫ ꝙ nihil accedit ad eam de macula. Sic feruēs ē et calida in dei seruitio ⁊ sanctitate: ꝙ nō audemꝰ ei appropinquare. Itaqꝫ isti tres: sic habuerunt animā suā quasi dn̄m: corpꝰ ꝟo quasi ꝟuū: q̊ꝝ aīa tria habuit. Primo nihil dilexit sicut me deū suū. Scdo nihil facere voluit ꝯtra me. Tercio nihil omittere voluerunt: q̄ erant dei. Ergo q̄uis isti talem habuerūt aīam: nō tn̄ spreuerūt corpus suum: nec dederūt ei venenū ꝑ cibo: nec spinas ꝑ indumento: nec iacuerūt in tumulo formicarū: sed habuerūt moderatā refectionem ad honorē mei ⁊ ad aīe vtilitatē. Vestimentūqꝫ ad corpis ogimētū: nō ad supbiam. Somnū ꝟo ad quietē ⁊ lectū ad alleuiationē. Verumtn̄ si ipsi sensissent mihi placuisse ⁊ ego dedissem eis grām libenter oīa amarissima recepissent in cibum et spinas pro veste et in tumulo formicaꝝ iacuissent. Sed q̊ꝝ considerabant me in oībꝫ iustum ⁊ misericordem: ideo sicut ad corpꝰ fuerunt iusti: ꝑ refrenationē motuū illicitoꝝ sic et misericordes ⁊ rōnabiles fuerūt ad indulgendū corpi: ne violentia laboris corpꝰ rueret: et ne laborio vehemētia solueretᷣ.

C Nunc igitᷣ poteris querere: cur sancti heremite ⁊ antiqui illi patres tantā grām habuerūt: ꝙ quidā illoꝝ nō comederūt nisi semel in septimana: alij vsi sunt cibo ⁊ ministerio angelorū: q̄re istis nō dedi talē gratiā: Rūdeo tibi: illi scī p̄res tale ieiunium obtinuerūt triplici de causa. Primo ad manifestandū gratiā ⁊ potentiā meā: vt sciāt hoīes ꝙ sicut aīam sine corpali cibo sustento: sic etiam corpus sine cibo sic mihi placeret: valeo sustentare. Scdo ꝓpter exemplū ostendēdū: vt ex eoꝝ exemplo discāt hoīes ꝙ corpalis labor et tribulatio trahit aīam in celū. Tercio ꝓpter peti vitationē. q̊ꝝ voluptas carnis nō refrenata trahit hoīem ad penā. Ergo vt hoīes addiscerēt ꝯtinentiaꝫ ⁊ modū viuendi: egoipse deus et hō q̄uis sine cibo viuere potuissēꝫ in mūdo: tn̄ cibo ⁊ necessarijs corpalibꝫ vsus sumꝫ: vt hō in oībus regratietᷣ mihi deo suo: ⁊ solaciū moderatū habeat in mundo: ⁊ ꝑfectā libertateꝫ cū sanctis in celo.

Maria loquitᷣ dicēs ꝙ hō spūalis postq̄ꝫ ꝯuertitᷣ labore piue charitatis ⁊ cōtritiōis ⁊ patientie redimere debet priora tpa ꝑdita ad hoc vt vacuas nuces nō offerat deo.

Capitulum CIX

Maria loquitᷣ. Ubi p̄-

m sentantᷣ dn̄o nuces: quāqꝫ aliquę inter eas inueniuntᷣ vacue q̄ vt acceptabiliores fiant dn̄o impleri debēt: sic etiam in spūalibus opibus est. Multi faciunt plura bona opa ꝓpter q̄ diminuuntᷣ petm̄: vt nō incurrāt infernū. Attamen ante ille ho

na opera et inter ea fuerunt multa vacua tpa: q̃ necesse est vt omnia impleant̃: si tp̃s laborãdi fuerit. Similiter ↄtritio ꝛ charitas oĩa supplent. ¶ Sic maria magdalena obtulit nuces deo .i. opa bona: inter quas nuces quedã erant vacue: qꝛ longa tpa habuit ad peccandũ: sed oĩa illa supplebat inuãte tpe patiẽtis ꝛ labore. Sed et Johannes baptista obtulit nuces deo quasi plenas q̃ a iuuẽtute seruiuit deo offerens ei totũ tẽpus suũ. Apl'i ꝟo obtulerunt deo nuces q̃si semiplenas: q̃ ante ↄuersionẽ suã plura tẽpora habuerũt imꝑfecta. Ego ꝟo q̃ sũ mater dei: obtuli nuces plẽas ꝛ dulciores melle: qꝛ a iuuentute mea impleta fui gratia: et in gratia cõseruata. Ideo dico: q̄ q̃tius pctm̃ dimissum sit hoĩ: tũ tpa prius vacua dum homo tp̃s habet redemi debent: patientia et labore charitatis.

Christus instruit sponsam q̃liter est differentia inter bonũ spm̃ ꝛ illusionẽ dyaboli: ꝛ quõ respondendũ est vtriq;. CX

Filius loquit̃. Quõ intelligendus est sp̃us meus: cũ duo sunt sp̃us: bonus .s. et malus: Ego dicã tibi. Sp̃s me᷒ est calidus ꝛ facit duo bona. Primo facit nihil desiderare nisi deũ. Scdo dat summã hũilitatẽ ꝛ mundi cõtẽptũ. Sp̃us ꝟo malus est frigidus ꝛ calid᷒: Frigidus: qꝛ oĩa q̃ dei sunt facit amara. Calidus ideo est: qꝛ hoĩem ad carnis inclinat voluptatẽ ꝛ ad mũdi suꝑbiam: ꝛ ad laudes proprias instigat affectum. Ipse quippe blandus venit quasi amicus: s; est quasi canis mordens. Venit q; q̃si dulcis ↄsolator sed est pessimus illaqueator: Ideo cũ venerit dicito ei. Nolo te: qꝛ finis tuus est malus. Cũ ꝟo sp̃us bonus venerit dicito. Veni dñe quasi ignis: ꝛ incende cor meũ: nam licet ego indigna sim hr̃e te: tñ ego ex mea pte indigeo te: qꝛ tu non eris melior ꝓpter me: nec indiges meis: sed ego ero melior ꝑ te: et sine te sum nihil.

Filius loquit̃ sponse de trib; legib; .s. ecclesie impatoris ꝛ cõitatis: sed monet eam ꝑ ipsa viuat: s̃m quartã legẽ .s. sp̃ualẽ diuinã .i. in humilitate ꝛ firma fide catholica ac ꝑfecta charitate diuina oĩa postpõnẽdo ꝓpter deum: qꝛ ꝑ ista acquirit̃ honor sp̃ualis ꝛ diuitie celestes in eterna gloria. CXI

Filius loquit̃ sponse dicẽs. A Tres leges sunt: vna est ecclesie. Scda impatoris. Tercia cõitatis. Iste omnes leges scribunt̃ in pell; aĩaliũ mortuoꝝ. Sed est alia lex spiritualis que nõ scribit̃ in pellib;: sed in libro vite q̃ nunq̃ ꝑdit̃ nec vetustate corrumpit̃: nunq̃ habet̃ tedio: nec eñ difficultate possidet̃. Dis itaq; lex bona ordinari debz ad salutẽ aĩe: ꝛ ad ꝑcepta dei ꝑficienda: ꝛ ad desideria mala fugiẽda: ꝛ ad bona opera q̃ desiderari discrete debẽt querẽda. Nunc aũt in lege q̃ scribit̃ in pellib; est vnũ verbũ qd̃ dicit̃ obtinere aliq̃d. Ergo vt aliq̃s obtineat aliqua: vnũ; de quattuor est necesse. Aut eñ dat̃ alicui aliqd̃ donũ: ꝓpter charitatem et familiaritatem expertam: aut ꝓpter hereditatẽ: aut ꝓpter diuisionẽ: aut ꝓpter hũilitatis et seruitutis opa impensa. ¶ Similiter est de lege sp̃uali: nã lex sp̃ualis est deũ intelligere ꝛ diligere ꝛ eo frui: et in hac lege est honor ꝛ sp̃uales diuitie .s. creata omnia commutare in creatorem: voluntatẽ ꝓpriam ꝓpter deum relinquere: virtutes diligere: ꝛ ꝓ celo dare mundum. B Itaq; iste diuitie obtinent̃ quadrupliciter Primo ꝑ charitatem. Sicut eñ dominus tẽporalis alicui tribuit dona ex charitate: licet nõ ꝑcedãt merita: sic ego ex bonitate mea creaui ꝛ redemi hominez: et supporto quotidie: ꝛ suꝑ ingratitudine eius honoro eum. Insuꝑ et quicũq; me diligit toto corde: ꝛ nihil nisi me desiderat: habebit virtutem in terra que scribitur in corde digito dei: et honorem in celo: qui scribitur in libro vite: qui est vita eterna. Secundo obtinetur honor spiritualis ꝓpter hereditatez Ego quippe ꝑ hũanitatis mee assumptionẽ ꝛ passionẽ: hominẽ eum celũ: et aperui hereditario iure. Sicut eñ hõ hereditatem diuinã quodãmodo vendidit dyabolo: recipiẽdo pomũ modicũ in permutationem pro delectatione eterna: cibum vetitum ꝓ ligno vite: falsitatez pro veritate. Sic ego obediẽdo patri discerpsi litteraz inobedientie: per amaritudinem cordis mei satis feci pro dulcedine pomi: per mortem meaz ꝓmerui homini lignum vite: per fidem humanitatis mee reduxi hominez: et institui omnem veritatem. Ergo quicunq; credit verbis veritatis mee: et imitatur me: hic ꝑ hereditatez obtinebit diuitias spirituales et gratiam meam. Tercio obtinet̃ honor sp̃ualis propter diuisionem .s. quando homo diuidit et separat se ab omni delectatione deliciaꝝ carnaliũ ꝛ ↄuertit voluptatẽ carnis in abstinentiam: diuitias in paupertatem: honorem in abiectionez: parentes terrenos in amicorum dei collocutionem: visionẽ mundi pro visione di. C Quarto obtinetur honor spiritualis: ꝓpter hũilitatis ꝛ seruitutis opa .s. qñ homo in serui

tio dei ꝛ patientia militat quasi miles vali
dus in bello: seruit in hūilitate ꝛ fidelitate
q̄si seruus: dispensat sibi cōmissa misericor
diter ꝛ iuste sicut bonꝰ dispēsator: et vigilat
ꝯtra temptationes sicut bonꝰ speculator.
Hic est dignus habere honorē ꝛ spūales di
uitias: q̄ nō scribunt in pellibꝫ aīalium sed
in aīa: qꝛ gradus triplicis legis scripte: vti
lis est ad ꝑficiendā iusticiā. Sed lex spiritu
alis suauis est ad fructum ꝑcipiēdū. ¶ Er
go filia quere honorē spūalem obtinere ꝑ
charitatē. s. nihil diligendo sicut me. Que
re ꝑ hereditatē. s. credēdo firmiter illa q̄ ꝓ
cipit ecclesia. Quere ꝑ opa hūilitatis: oīa
scꝫ faciendo ꝓ honore meo. In lege q̄ppe
mea tu vocata es: iō ꝛ legē meā seruare te
neris: lex ṽo mea est: viuere ḿm voluntatē
meam. Sicut eīm bonus clericus viuit ḿm
legē eccl̄ie: sic et tu viue ḿm legē humilitatꝭ
mee: cōformādo te amicis meis. Nā oīs lex
tpalis: ptim tendit ad honorē mūdi: ꝛ par
tim ad ꝯtemptū eius. Mea ṽo lex sola ten
dit ad celestia: qꝛ ante me ꝛ post me nullus
plene intelligit qualis ꝛ q̄z gloriosa ē cele
stis regni suauitas: sicut ego et ille cui volu
ero reuelare.

Christus loquitur sponse dicens: ꝙ caueat
diligenter a vicio supbie ne extollat de pul
critudine membroꝝ aut de bonis seu de ꝓ
genie. Nam supbus ꝯparat papilioni q̄ hꝫ
alas latas ꝛ modicū corpꝰ. Ca. CXII.

f Ilius loquitur ad spō-
sam. Noli turbari de supbia istoꝝ:
que cito trāsiet. Est eīm q̄ddā genꝰ
muscaꝝ qḋ vocat papilio: hoc hꝫ latas alas
ꝛ modicū corpꝰ. Scḋo multiplices colores
Tercio volat alte ꝓpter subtilitatē suā ꝛ le
uitatē: sed ascendēs in aerē: qꝛ modicuꝫ ha
bet fortitudinis in corpe: cadit citius in qḋ
cunqꝫ est vicinꝰ: siue ad lapides siue ad li
gna. ¶ Istud genus muscaꝝ significat su
perbos: qui hn̄t latas alas ꝛ modicum cor
pus: qꝛ mēs eoꝝ intumescit supbia q̄si pel
lis inflato vento. Creduntqꝫ se oīa hr̄e pro
meritis suis ꝛ ꝓferunt se ceteris: arbitran
tes se ceteris digniores q̄ et nomen suuꝫ ex
tenderēt ꝑ totum mūdm si possent. Sed qꝛ
vita eoꝝ breuis est q̄si vnus punctꝰ: iō cum
nō recogitāt cadunt. Scḋo supbi habent
multiplices colores sic papilio: qꝛ superbi
unt de pulcritudine mēbroꝝ de bonis et de
ꝓgenie: et iuxta oēm supbie sue adinuenti
onē mutāt statum suum: sed cum moriunt
nō sunt nisi terra. Tercio supbi cum in al
tissimum gradum supbie ascenderint: peri
culose et in momento cadūt in morte. Iō
caue tibi a superbia: qꝛ ipa subtrahit faciē
dei ab homine: nec gratia mea ingredit ad
eum: quem ipsa possidet.

Christus monet sponsaꝫ ꝙ humiliter vi
uat nec curat de magna fama ꝛ noīe: qꝛ ip
se ad predicandū euāgeliū non elegit mag
nos doctores sed hūiles piscatores: qui eīm
laborāt ad acquirendū sibi in hoc mundo
magnū nomē in inferno grauiter punient
Capitulum CXIII.

f Ilius loquitur. Legat
A scripturas q̄ voluerit: ꝛ inue
niet ꝙ de pastore feci ꝓphetam: et
spū ꝓphetie repleui iuuenes ꝛ idiotas. De
rum: q̄uis non oēs receperint verba mea
salutis: tn̄ vt innotesceret charitas mea ad
plerosqꝫ verba mea ꝑuenerūt. Silr̄ ad
predicandū euāgeliū nō elegi doctores sꝫ
piscatores: ne gloriarent de sapīa sua: ꝛ vt
intelligant oēs: ꝙ sicut deus in se est mi
rabilis ꝛ inexcogitabilis: sic ꝛ opa eiꝰ inscru
tabilia sunt: ꝛ in minimis maxima opatur
Omīs itaqꝫ homo q̄ vadit post mundū ad
habendū gloriā eius: ꝛ voluptatē suam ꝑ
ficiendā: hic talis magnū onus imponit sibi
¶ Ecce dico tibi exēplū de vno viro. Ipe to
to desiderio ibat post mundū: q̄ magnū no
men acq̄siuit sibi a mundo: ꝛ maximū onꝰ
pctī imposuit dorso suo. Iō magnū nomē
nunc habet in inferno: maximuꝫ ṽo onus
ꝓ p̄mio: excellentioremqꝫ locuꝫ in supplicio
Nam in locū illū quidā descēderūt an̄ illū
aliqui cū illo: aliqui post eū. Illi ṽo ante eū
descenderūt: qui eum ad maliciā suam dila
tandā ꝯfortabant: auxilijs ꝛ consilijs suis.
Cum ipso ṽo descenderunt retributiones
operū suoꝝ. Sed illi descendēt post eū: q̄ ex
empla eius imitabunt. ¶ Ideo primi
clamāt ad eū quasi de ꝑlio ꝛ dicūt: qꝛ obedi
sti ꝯsilijs nostris: iō ardentiꝰ ardemꝰ de pre
sentia tua. Propterea maledictꝰ sis tu su
spendio illo dignus vbi funis nō rumpit: sꝫ
ignis manet ꝑpetuꝰ. Cōfusio q̄ꝫ sit tibi pes
sima ꝓ supbia ꝛ ambitiōe tua. Opa ṽo eiꝰ
clamāt ꝛ dicūt. O miser: non potuit terra
pascere te cū fructu suo. Iō ꝯcupisti oīa: au
rū ꝛ argentuꝫ non valuerunt implere desi
derium tuum: Ideo vacuus relictus es ab
omnibus. Propterea viuentes corui dila
niabunt animam tuam: que discerpet ꝛ nū
q̄ꝫ minuet: liquescet ꝛ tn̄ viuet. ¶ Illi ṽo q̄
post eum descenderunt clamant: Ve tibi:
quia natus es: voluptas tua vertetur tibi
in odium dei: intātū ꝙ nolis vnū verbū lo
qui quo deus possit cōsolari. Itaqꝫ sicut in
amore ꝛ honore dei: est omnis cōsolatio et

delectatio bona et gaudium ineffabile: q̄ ⁊ nos ꝓpter tui imitatõnem sumus indigni Sic sit tibi tristicia et discordia de demonũ societate: deformitas ꝑ honore: ardor ꝑ libidine: frigus pro tui amore: nulla requies pro carnis consolatõne. Insuper ⁊ ꝑ magno nomine quod indigna portasti sit tibi maledictio: pro sede ṽo gloriosa sit tibi despectissimus locus. Ecce per similitudinez loquendo talia merentur: qui talibꝫ vltra constitutionem dei implicant. ℭ Additio. ¶ Quidam miles semꝑ studebat inuenire nouos modos et multos verbis et exemplis trarit ad ꝑditionẽ. Hic idẽ inuidẽs domine Birgitte: cum non auderet iniuriam loqui sibi per seipm̄: incitauit quendaz qui se fingebat ebrium: vt eidẽ domine birgitte verba contumeliosa loqueretur. Qui quidẽ domine sedenti in mensa: dixit audientibꝫ magnatibus. O domina nimis somnias: nimis vigilas: expedit tibi bibere et plus dormire. Nunquid deus reliquit religiosos: et cum superbis mũdi loquitur? Vanũ est verbis tuis dare fidez. Illo itaqꝫ loquẽte: circũstantes volebant vindicare in eum sed domina Birgitta ꝓhibuit dicens: permittite eum loq̇: qꝛ deus misit eũ. Ego enĩ que in tota vita mea quesiui laudẽ meã: et blasphemaui deũ: quare nõ audiã iusticiaz meam? Iste enĩ dicit mihi veritatem. Quo audiens dñs ille compunctus est: et reconciliatus est domine venit romam: ⁊ ibi laudabili fine quieuit.

Christus monet sponsam ꝙ caueat a cõuersatione mũdaliũ: que est quasi assatura dyaboli: virgo maria etiã instruit eaz ꝙ in omnibꝫ operibus suis virtuosis: habeat intentionem rectam: vt. s. honor dei augeatur: qꝛ multi seruiũt deo opere: sed intentio eoꝝ corrupta obfuscat omne bonum.

Capitulũ CXIIII

Filius loquitur. Attende tibi assatura dyaboli quam dyabol⁹ igne luxurie ⁊ cupiditatis decoq̇t. Vbi enĩ pinguedo applicatur igni: necesse est vt inde aliq̇d distillet. Sic ex cõuersatione ⁊ societate mundaliũ ꝓcedunt pctã: q̄uis aũt ignoras ꝯscias oĩm: tñ exteriora signa ꝓdũt: q̇d in aĩo latet intus. Itẽ loquitur mater. Ois actio tua sit rõnabilis: ⁊ intentio tua recta: vt oĩe qḋ agis: ea intẽtione facias vt honor dei ꝑficiatur: ⁊ vtilitas aĩe delectationi corpis ꝓferatur. Naz multi seruiunt deo opere sed intẽtio corrupta obfuscat omne bonum: sicut per exemplũ intelligere poteris. ¶ Est quoddã animal qḋ vocatur vrsus: hoc cum inedia afficitur et videt predam desideratã: vnum pedẽ infligit prede: et cum alio querit vbi figat eundem pedẽ fortiter: ne p̄da sibi euadat aut forte subtrahatur: donec comedat ⁊ vertat eam ad voluntatem suam. Hic vrsus sine intermissione respicit predam: nec querit aurum: nec redolentes herbas et arbores: sed solummodo locum absconditum et securum: seu quoddam obstaculum: vt securius et fiducialius teneat predam quã accepit. ℬ Sic multi seruiunt mihi orationibꝫ ⁊ ieiunijs ex timore quodam: qꝛ ꝯsiderãt penã horribilẽ: et misericordiam meã magnã. Querũt me opibꝫ exterioribꝫ aliq̇bus sed voluntate faciũt ꝯtra mãdata filij mei Nã sicut vrsus sic et isti: totam intentionẽ habẽt ad carnis voluptatem et cupiditatem mundi: sed qꝛ timent amissionem vite et supplicium futurum: ideo seruiunt mihi ea intentione: ne amittant gratiã et incurrant penam. Et hoc bene patet: qꝛ nunq̄ considerant passionẽ filij mei: que est tã q̄ aurũ preciosissimum: nec imitantur vitas sanctoꝝ: q̄ sunt tãq̄ lapides ꝑciosi: nec attendũt dona spũssancti tanq̄ herbas odoriferas: nec relinquent eã ꝓpriã volũtatem factũr voluntatẽ filij mei: sꝫ solũmodo inniti volũt vt fiducialı⁹ peccẽt: ⁊ vt ꝓsperentur in mũdo. Quoꝝ retributio breuis erit: qꝛ de frigido corde coꝝ ꝓcessit opus. Et sicut vrsus cõsumpta p̄da: nõ curat de firmamẽto pedũ qḋ habuit: sic veniẽte hora finis ⁊ cõpleta voluptate carnis: modicuz valet eis firmamentũ meũ: qꝛ nõ reliq̄rũt volũtatez suã vt facerẽt meã: nec charitate me quesierunt sꝫ timore. Veruntñ si ꝑfecte corrigitur volũtas: op⁹ eti⁹ renouabitur: ⁊ voluntas bona si opus defuerit ꝓ ope reputabitur. ℭ Additio. ¶ Hic fuit ꝓpositus q̇ ad velle suũ vixit q̇ veniẽs romã multũ laudabiliter correxit vitã suã. Qui cũ visitasset montẽ garganũ ⁊ sanctũ nicolaũ: ⁊ redisset ad dñam: cui⁹ ꝯsilio totus stetit: dixit iter alia se multũ mirari: q̄re illa magna ⁊ famosa ciuitas Sipontina vbi tot sctõꝝ corpa q̇escũt: destructa erat. ¶ Tũc sequenti die fili⁹ dei apparẽs: dixit domine: Ille amicus tuus miratur de ciuitate que destructa est. Vere filia hoc meruerũt pctã inhabitantiũ: nã etiaz alie ciuitates meruerũt ꝯsilia: sed vn⁹ amicus me⁹ habitabat ibi: qui ꝑfectam habens ad me charitatẽ: cõtinuo increpabat ⁊ impugnabat mores eorum: qui videns obstinationem eorum rogabat me cũ lacrimis vt magis desolaretur locus: q̄ tot aĩe quotidie periclitarentur. Ego vero videns lacri-

mas eius: et quia nullus se perfecte poneret ad placandũ me: ꝑmisi ea fieri que nũc audiunt. ¶ Cui illa. O inquit dñe dolendũ est: ꝙ multoꝝ etiã bonoꝝ reliquie ⁊ corpa: iacent ibi tanꝗ̃ immũda ⁊ sine muro. D Respondit xp̃s. Sicut ego habeo aĩas electoꝝ meoꝝ in meipso: sic etiã curã habeo d̃ reliquijs amicoꝝ meoꝝ que thesaurus me⁹ sunt: donec recipiãt duplicia eis ꝛ ꝓmissa. ¶ Item loquebaꝛ domina. O domĩe mi charissime. Ego credo ꝙ illi loco Sponti multe gratie ⁊ remissiones ꝯcesse fuerant a pontificib. Nunq̃d ꝙ muri destructi sũt etiã gratie abolite sunt: Rñdit xp̃s. Quis locus sanctior est irl'm: vbi ego ip̃e deus impressi vestigia mea: Quis locus nũc despectior: qui ab infidelib inhabitaꝛ ⁊ ꝯculcaꝛ Attamen quicũq; in ierusalẽ veniũt: eandẽ priorẽ grãm inueniant ⁊ remissionem. Simile est de loco isto: quicũq; venerit ad eũ ex charitate ⁊ ꝑfecta voluntate: ꝑticipabiꝛ eadẽ gratia ⁊ benedictione: quã ciuitas illa habuit tempore quo stabat in gloria sua ꝓpter fidẽ aduenientiũ ⁊ laborẽ charitatis.

Christus loquẽs sponse de modo liberationis cuiusdaz demoniaci dicit ei: ꝙ sicut corpus habet membra extra corꝑaliter: sic et aĩa habet etiã membra intus spũaliter: Et declarat illa dominus valde pulcre.

Caplm CXV

Ihus loquiꝛ. Tu es

f A quasi quedã rota: que precedẽtẽ sequitur. Sic tu voluntatẽ meam sequi debes. Dixi tibi prius de quodaz cuius aĩam dyabolus possidet: nũc dicã tibi in quo mẽbro captiuatus est. ¶ Ego suz sicut homini q̃ dicit lictori suo. Tres sunt ĩ domo tua custodie. In prima sunt illi q̃ digni sunt carere vita. In scda sunt illi q̃ priuandi sunt aliquo mẽbroꝝ. In tercia stãt illi: qui flagellandi sunt ⁊ priuãdi cute. Cui dicit lictor. Dñe si aliq̃ priuandi sunt vita: alij mutilandi ⁊ flagellãdi: cur differtur iudiciũ: Si eñ citius iudicarenꝛ: obliuiscerentur eoꝝ dolor. Rñdit dñs. Illa que ego facio: sine cã nõ facio. Nam qui priuãdi sunt vita: expectandi sunt ad tp̃s vt boni videntes miserias eoꝝ meliores fiant: ⁊ mali timeant ⁊ decetero fiant cautiores. Qui ṽo mutilandi sunt: necesse est vt tribulenꝛ ꝓus: quatinus retractent in corde suo mala que fecerant ⁊ doleant de commissis. Qui autem flagellandi sunt: etiã debent dolere probari: vt cognoscant se in dolore: qui se neglexerunt in leticia: et tanto solliciti⁹ talia cõmittere caueant q̃ laboriosi⁹ sunt liberati. B Ego igitur sum dominus ille: qui dyabolum habeo tanꝗ̃ lictorem ad vindictam malorum iuxta merita singulorum: cui potestas sup aĩam istius data est: sed in quo membro iudicabo tibi nunc. Sicut eñ corpus ꝑ membra dispositũ est extra: sic anima disponi debꝫ spiritualiter intus. Nam sicut corpus habet medullaz: ossa et carnem: in carne ṽo sanguinem: ⁊ carnem in sanguine: sic aĩa debet habere tria: memoriam scilicet et conscientiam: ⁊ intellectum. Sunt enim quidam qui sublimia intelligunt de scripturis: sed nullã habent rationem: his deficit vnum membrũ. Alij ṽo sunt: qui rationabilem habent ꝯscientiam: sed nullam intelligentiam. Alij ṽo habent intellectum: sed non memoriaz: et isti grauiter infirmanꝛ: sed illi sani sunt in aĩa qui ratõem habẽt sanam ⁊ memoriaz ⁊ intellectum. C Item corpus habet tria receptacula. Primum est cor: supra qđ est vna mẽbrana gracilis defendens ne aliq̃d immundũ attingat ad cor. Si eñ minima macula ad cor attigeret: statim homo moreretur. Secundum receptaculum est stomachus. Tercium sunt viscera ꝑ que purgantur nociua. Sic etiam anima spiritualiter tria debet habere receptacl'a. Primũ est desiderium diuinum tanꝗ̃ cor: vt anima nihil feruentius desideret ꝗ̃ me deum suũ. Alioquin si aliquis prauus affect⁹: ꝗ̃uis minimus intrauerit: statim anima maculatur. Scdm est stomach⁹: id est discreta dispositio tẽporꝝ ⁊ opeꝝ. Sicut eñ omnis cibus liquescit ⁊ digeriꝛ in stomacho: sic oẽ tempus ⁊ cogitatus et opus: ꝫm diuinam constitutionem disponaꝛ ordinate vtiliter et sapienter. Tercium receptaculum sunt viscera: id est diuina contritõ: per quã purgantur immunda: et cibus diuine sapiẽtie melius sapit. D Item corpus habet tria quibus se promouet: scilicet caput manus et pedes. Caput notat diuinam charitatem. Sicut enim in capite sunt omnes quinq; sensus: sic in diuina charitate dulciter sapit anime: quicquid dicitur ⁊ auditur et videtur de deo. Quicquid et iubetur constanter adimpletur. Itaq; sicut sine capite homo est mortu⁹: sic sine charitate mortua est anima ad deum: cuius vita deus ẽ. Manus ṽo anime significant fidez. Sicut eñ in manu plures sunt digiti: sic sunt in fide multi articuli: ꝗ̃uis sit vna fides. Ita ꝗ̃ per fidem omnis diuina voluntas ꝑficitur: et omni operi bono ipsa cooperari debet. Sicut eñ per man⁹ opus fit ab extra: sic ꝑ fidẽ spiritussanctus operaꝛ int⁹. Ipsa

quippe fides est sustentamentum omnium
virtutum: quia vbi fides nõ est: annihilat
charitas et bonum opus. E Pedes ve
ro anime sunt spes: p hanc em̃ anĩa pcedit
ad deũ. Sicut em̃ corpus pcedit pedib; si
aĩa diuini desiderij passibus et spei: appropi
quat deo. Cutis vero que est supra oĩa mẽ
bra significat ↄsolationẽ diuinã: que anĩaz
imperturbabilem consolat. Et q̃uis dyabo-
lo pmittat q̃nq; pturbare memoriã: q̃nq;
manus et pedes: tñ deus defendit sp aĩaz q̃
si pugil: et ↄsolat eã quasi pius pater: et q̃si
medicus medet ne moriat. ¶ Itaq; anĩa
istius hominis de quo tibi dixi tũc captiua
ta fuit: q̃ñ digna fuit priuari manib; pter
fidei instabilitatẽ: q2 nõ habuit fidẽ rectaz
sed q2 iam est tp̃s miserendi duplici de cau
sa. Primo pter charitatẽ meã. Secũdo p
pter preces electoꝝ meoꝝ. Ideo amic9 me9
legat sup eum prius dicta verba: tria vero il-
le facturus est. Primo restituat male acq-
sita. Scd̃o petret sibi absolutõnẽ de roma
na curia: de inobediencia sua. Tercio q̃ añ
absolutionẽ nõ recipiet corpus meuz in sa
cramento cõmunionis.

Christus ↄquerit sponse de gentib; et iu
deis: et pmaxime de mal' xp̃istianis ex eo q̃
scta sacra nõ recipiũt deuote et mũde sic de
cet et ex eo q̃ negligũt creationẽ et redẽptio
nem et diuinam ↄsolationem. Ca. CXVI.

f Ilius loquit. Ego lo
A quoꝛ tibi p similitudinẽ: quasi
eẽnt tres homines. Primus dice-
ret. Ego nec credo te esse deũ nec hoĩem: et
hic talis est gẽtilis. Scd̃s. i. iudeus: credit
me esse deum: sed non hominẽ. Tercius. i.
christianus: credit me deum esse et hominẽ
sed nõ credit verbis meis. ¶ Ego sũ ille su
per quem vox patris audiebat. Hic est fili-
us meus dilectus et c̃. Ideo ↄqueroꝛ ex pte
deitatis mee q̃ homĩes noluit me audire.
Ego clamabã et dixi. Ego sum pncipium: si
creditis mihi habebitis vitã eternã: sꝫ ↄtẽ
pserunt. Ipsi viderunt potentiaz deitatis
mee: q̃ñ suscitabã mortuos et multa alia: et
tñ nõ attenderũt. Conqueroꝛ etiã ex parte
hũanitatis: q2 ea q̃ in sctã eccĩa istitui nul-
lus curat. B Ego q̃ppe posui in ecclĩa
quasi septẽ vasa quib; oẽs purificarent. In
stitui em̃ baptisma in purgatõnẽ origina
lium pctõꝝ. Chrisma in signum diuine re
cõciliationis. Oleum sanctũ in robur con-
tra mortem. Penitentiã in remissionẽ om
niũ peccatoꝝ. Verba sancta: q̃b; sacramen
ta sanctificarent et instituerent. Sacerdo-
tiũ in dignitatẽ et recognitionẽ et rememo-
rationem diuine charitatis. Cõiugiũ i coꝛ
dium vnionẽ. Hec recipi debẽt cũ hũilita-
te: custodiri cũ puritate: erogari sine cupi-
ditate. Sed iã suscipiunt cũ supbia: custo-
diunt in vasis inmũdis: erogant cum cu-
piditate. ¶ Conqueroꝛ etiã: q̃ p salute ho
minũ natus et mortuus sui: vt si homo nol
let me diligere: q2 creaui eũ: saltẽ diligeret
me q2 redemi eũ. Sed nũc homies ejiciũt
me de corde suo quasi leprosum: et abhoĩan
tur me quasi pannũ inmũdũ. ¶ Conque-
roꝛ etiã ex pte deitatis: q̃ ↄsolationẽ eius-
dẽ deitatis homines noluit: et charitatem
eius non attendunt.

Audiuit sponsa q̃ vere desiderantib9 de-
um ipse statim occurrit: et cõsolat eos quasi
pius pater et difficilia facit eis facilia.

Capitulum CXVII.

q Vodam legente pa
ter noster: audiuit sponsa quõ tũc
ait spũs. Amice respondeo tibi ex
pte deitatis: q̃ habebis hereditatẽ cum pa
tre tuo. Scd̃o ex parte hũanitatis: q̃ eris
templũ meũ. Tercio ex pte spũs: q̃ nõ ha-
bebis temptationes supra id qd̃ ferre pos-
sis. Pater ei defendet te: hũanitas astabit
tibi: spũs inflammabit te. ¶ Sicut em̃ ma
ter q̃ñ audit filij sui vocem: occurrit ei gau
denter: et sicut pater videns filiũ operãtẽ:
occurrit ei in media via: et sublevat cum eo
onus. Sic ego amicis meis occurro: et om-
nia difficilia facio eis facilia: et portare eũ
hilaritate. Et sicut aliquis videns aliq̃d de
lectabile: nõ ↄsolat nisi vicinius appropin
quet. Sic ego desiderãtib; me appropinq̃.

Christus loquit sponse dicẽs: q̃ illos tra
hit pater ad se eoꝝ bonã voluntatẽ pficien
do in bono: quos videt voluntatẽ malã cõ
mutare libenter in bonã cũ desiderio emẽ-
dandi commissa. Capl̃m CXVIII.

f Ilius loquit. Qui mi
hi sociari voluerit: debet volunta
tem suam cõuertere ad me et peni
tere de cõmissis: et tunc trahit ad pfectionẽ
a patre meo. Illum quippe trahit pater: q̃
voluntatẽ malã mutans in bonã: libenter
desiderat emendare cõmissa. Sed quõ tra
hit pater: certe voluntatẽ bonã pficiendo i
bono: nisi enim affectus esset bonus: pater
non haberet quid traheret. ¶ Sed quibus-
dam sum ita frigidus: q̃ nullo mõ via mea
placet eis. Alijs vero sum ita calidus: q̃ si ali
qua bona debẽt facere: vident q̃ quasi sint
in igne. Alijs suz ita dulcis q̃ nihil nisi me
desiderant. His ego dabo leticiaz nunq̃ fi
nituram.

Mater narrat hic septē bona que sunt ī christo: et septem cōtraria que rependebā-tur ei ab hominibus. Ca. CXIX

Ater loquit᷑. Filius

m meus habet septē bona. Est em̄ potentissimus quasi ignis oīa consumens. Scdo sapientissimus: cui⁹ sapiētiaȝ nullus valet cōprehendere: sicut nec haurire mare. Tercio fortissimus quasi mōs immobilis. Quarto virtuosissimus sicut herba apiaria. Quīto est pulcerrim⁹ quasi sol splendēs. Sexto iustissimus: quasi rex nulli parcens ꝯtra iusticiā. Septimo pijssim⁹ sicut dn̄s dans seipm̄ ꝑ vita sui sui. ¶ Ecōtra ipse ꝑtulit alia septē. Nā ꝓ potētia factus est quasi vermis. Pro sapiētia reputatus est insipientissimus. Pro fortitudine: quasi puer fasciolis ligatus. Pro pulcritudine quasi leprosus. Pro virtuositate: stabat nudus ꝛ ligatus. Pro iusticia reputabat᷑ mendax. Pro pietate mortuus est.

Christus dicit spōse ꝙ due sunt delectationes. s. sp̄ualis ꝛ carnalis: sp̄ualis delectatio est qn̄ aīa delectat᷑ in beneficijs dei.

Caplm̄ CXX

Ilius loquit᷑. Inter

f me ꝛ illū est quedā mēbrana: ꝑ q̄ nō delectat eū dulcedo mea: qꝛ aliquid delectat eū p̄ter me. ¶ Et sponsa que hec audiebat: ait ad dn̄m. Nunqd aliquaȝ delectationē vnq̄ȝ habere poterit? Respōdit dn̄s. Duplex est delectatio. s. sp̄ualis et carnalis. Carnalis vel naturalis delectatō est qn̄ necessitate requirente refectio sumitur: in qua sic homo debet cogitare. O domine: quia iussisti nos refici ad solam necessitatē: laus tibi sit: et da mihi gratiā: vt in sumptiōe nō subrepat mihi pctm̄. ¶ Si ꝟo tp̄aliū bonoꝝ delectatio oriat᷑: cogitet homo taliter. O dn̄e: oīa terrena nō sunt nisi terra ꝛ trāsitoria: iō da mihi ea sic disponere: vt de oīb⁹ sciā tibi reddere rōnē. Sp̄ualis delectatio est: qn̄ aīa delectat᷑ in beneficijs dei: ꝛ tp̄alibus vtit᷑ ꝛ occupat᷑ inuitus: ꝛ ad solā necessitatem: sed mēbrana tūc frāgitur: qn̄ deus est dulcis anime ꝛ timor ei⁹ continuus est in mente.

Qꝛ nō habitus sed virtus obedientie et obseruantie regularis facit monachū: ꝛ ꝙ vera cordis cōtritio cū ꝓposito emēdandi: eripit animā de manu dyaboli: licet nō perfecte peniteat. Caplm̄ CXXI

Pparuit dyabolus

a ꝛ dixit. Ecce auolauit monachus: et sola remanet effigies. Et dominus ait ad eū. Expone inq̄t quem notas. Rn̄dit dyabolus: hoc faciā: sed inuitus. Monach⁹ ver⁹ est custos sui: hui⁹ habitus est obediētia ꝛ obseruātia ꝓfessiōis sue. Sic em̄ corpus tegit᷑ veste: sic aīa virtutib⁹. Ergo nō valet habit⁹ exterior: nisi interior seruet᷑: qꝛ monachū nō facit vestis ſꝫ virt⁹. ¶ Hic monach⁹ auolauit qn̄ cogitauit sic. Ego cognosco pctm̄ meū: ꝛ emēdabo de cetero: nūq̄ȝ amplius peccaturus grā dei: ex ista em̄ voluntate recessit a me ꝛ iā est tu⁹. ¶ Cui dn̄s. Quō inq̄t remanet effigies? Et demon. Qn̄ inq̄t nō reducit ad memoriaȝ pctā cōmissa: nec ꝑfecte vt deberet penitet de cōmissis. B Declaratio. ¶ Hic frat᷑ vidit ī manu sacerdotis tp̄e eleuatiōis corporis christi: in spē puerili dn̄m nr̄m iesuȝ xp̄m dicētē sibi. Ego sum filius dei ꝛ filius virginis. Hic etiā obitū suū ꝛ horā ad vnū annū p̄uidit: de q̄ habet᷑ in multis caplīs ī legenda scte dn̄e Birgitte. Qui q̄dē frater vocabat᷑ gerechinus. Hic etiā vite cōtinētissime fuit: q̄ moriturus vidit scripturam aureā: in q̄ ꝯtinebant᷑ tres lr̄e auree P O et T. Quia narrans hec fratrib⁹ suis dixit Veni petre: festina olaue ꝛ thordo: q̄b⁹ vocatis obdormiuit. Illi ꝟo tres noīati mortui in vna septimana: sequebant᷑ euȝ. ¶ De codeȝ fratre habet᷑ extra. lv. capitulo. Quidam monachus sancte vite ipsius monasterij Aluastri ꝛc̄.

Qꝛ vita hoīs dissoluti ꝛ tepidi ē q̄si pōs artus ꝛ ꝑiculosus: de q̄ si non vertit se cito saltando in nauē penitentie ꝛ virtutū: precipitabitur ab inimico demone in chaos profundum.

Capitulum CXXII

Ile est meus capitalis ini

micus: quia deridet me in loco. A Omnem voluntatem suam ꝛ cupiditatē suam implet ꝓut potest. Ipse est sicut ille qui iacet in ponte arto. In cuius parte sinistra ē chaos maximū: vbi qui descendit non resurget. In dextera vero parte est nauis: in qua si saltauerit laboriose euadet: attamē spes est vite. ¶ Iste pons vita sua est: lamētabilis et breuis: in qua non stat vt homo viriliter decertans: nec sicut homo peregrinus: progrediens quotidie et proficiens in via: sed stat iacens vt accidiosus: desiderās bibere aquas voluptatis. ¶ Duo itaq̄ȝ instant ei. Si em̄ surrexerit de ponte: aut veniet in abyssum. i. ad infernū ꝓfunda: si vertit se ad sinistram. i. ad opera carnis. Aut si saltauerit in nauem laboriose euadet: quia si assumpserit ecclesie sancte rigorem ꝛ in-

stitutionem:laboriosū est sibi. Attamen per
hec saluabitur. Ergo vertat se citi⁹ ne inimi-
cus pcipitet eū de ponte:q: tūc clamabit et
nō audietur:sed meteriuū punietur. B Ad
ditio. ¶ Hic videns regē immutatū nec se
more solito apd eū audiri: inuidēs dñe Bir
gitte. Cū ptransisset p quādā angustā pla
teā:effudit ab alto aquā de fenestra sup eā
que dixit astātib9: Parcat ei deus et nō red
dat ei in seclo futuro. ¶ Tunc christus ap-
paruit dñe in missa dicens. Ille hō qui effu
dit sup te aquā de fenestra ex inuidia: san-
guinē sitit sanguinē fudit:terrā desiderat
et nō me. Audacter loquitur ꝯtra me:carnem
suam colit p me deo suo:me a sex corde suo
excludit. Caueat sibi ne in sanguie suo mo
riatur:postea hic homo modico tpe vixit et flu
xu sanguinis fluente de narib9 eius mortu
us est sicut ipsa predixit.

Christus defendit sponsam suam Bir-
gittam.i.aīam ꝯuersam de mūdo ad vitaȝ
spūalem quā pater et mater: soror et frater
conabantur reuocare ab amore ei⁹ et casto ma
trimonio. Cap. CXXIII

Filius loquitur sponse

f Ego sum quasi sponsus q̄ despon-
sauit sibi sponsam quā pater et ma
ter soror et frater repetunt. Pater em̄ dicit
redde mihi filiam meā q: de sanguine meo
nata est. Mater dicit:redde mihi filiā:q: d
lacte meo nutrita est. Soror dicit: redde
sororē:q: mecū educata ē. Frater dicit: red
de mihi sororē:q: meū est regere eā. ¶ Qui
bus respondit sponsus. O pater si de san-
guine tuo nata est:nūc sanguie meo reple
ri dz. O mater:si tu pauisti eā lacte tuo: sic
nūc ego pascam eā delectatione mea. O so
ror:si sm̄ ꝯsuetudinē tuam educata est: sic
nūc tenebit ꝯsuetudinē meā. O frater si tu
rexisti eam vsq3 modo: ita nunc meum est
regere eā. ¶ Sic tecū factū est: nā si pater
id est voluptas carnis repetit te: meum est
replere te charitate mea. Si mater.i. cu-
ra mundi repetit te:meū est pascere te la-
cte consolatiōis mee. Si soror.i.ꝯsuetudo
mūdane ꝯuersatōnis repetit te:poti⁹ tene
ris facere ꝯsuetudinē meā. Si frater te re-
petit.i.voluntas ꝓpria:tu obligaris facere
voluntatem meam.

Quō beata Agnes imponebat spōse xpi
coronā de septē lapidib9 preciosis.s.patien-
tiem tribulatiōib9 etc. Ca. CXXIIII

Agnes loquitur ad spō

a sam dicens. A Veni filia et im
pone tibi coronam factaȝ ex septē
lapidibus preciosis. Quid vero est corona ni

si pbatio patientie:que ex tribulationibus
cōstatur:et a deo coronis adornatur. ¶ Prim⁹
igitur lapis corone est iaspis quē apposuit ti
bi ille qui cōtumeliose tibi dixit: se nescire:
quo spiritu loq̄baris:et esse tibi vtilius mu
lierū more subtiliter filare q̄ de scripturis
disputare. Ideo sicut iaspis acuit visum et
accendit gaudiū animi:sic deus ex tribula
tione accendit gaudium in animo: intelle-
ctum illuminat ad spiritualia: mortificat
animam a motibus inordinatis. ¶ Secun
dus lapis est saphirus:et hunc apposuit ti-
bi ille:qui fauorabilia loquebatur i facie tua:
et in dorso detrahebat de te. Sicut igitur sa-
phirus est celestis coloris:et seruat mēbra
in sanitate:sic hominuȝ malicia probat iu-
stum:vt fiat celestis:et seruat membra ani-
me ne superbia eleuetur. B Tercius
lapis est smaragdus:hunc apposuit tibi il-
le:qui dixit te dixisse ea: que nec cogitabas
nec loquebaris:idō sicut smaragdus est fra-
gilis ex se:sed tamen pulcer et viridis colo-
ris:sic mendacium citius adnihilatur: sed
tamen pulcram facit animā ꝓpter patien-
tie remunēratōnē. ¶ Quartus lapis est mar-
garita:hunc apposuit tibi ille qui amicuȝ
dei te presente vituperauit: ex cuius vitu-
perio plus turbabaris q̄ de tuo. Idō sicut
margarita est alba et pulcra:et alleuiat cor-
dis passionem:sic dolor charitatis introdu-
cit deum in animam:compescitq̄ passiōes
ire et impatientie. Quintus lapis est topa-
sius:hunc apposuit tibi ille:qui amara loq̄
batur tibi:cui tu econtrario benedixisti: idō
sicut topasius est aurei coloris:et seruat ca-
stitatem et pulcritudinem:sic nihil pulcri⁹ et
acceptius est deo:q̄ ledentē se diligere et
p ꝑsequētibus exorare. C Sextus la-
pis est adamas:hunc apposuit tibi ille q̄ fe
cit tibi corpale dānnū:quē patienter tole-
rasti:et noluisti eū dehonestare. Ideo sicut
adamas nō frangitur tunsiōib9:sed sanguine
hirci:sic placet deo hominez obliuisci:et ne-
gligere ꝓpter deum damnum corporale et
cogitare semper ea que deus ꝓpter hoīem
fecit. ¶ Septimus lapis est carbunculus:
hunc apposuit tibi ille qui falsa annūcia-
uit tibi:scilicet filium tuum Karolum esse
mortuum:et patienter tulisti: committēs
voluntatem tuam deo. Ideo sicut carbun
culus lucet in domo:et in anulo est pulcer-
rimus:Sic homo qui patiens est in amis-
sione alicuius rei charissime sibi: prouocat
deum ad dilectionē sui et in conspectu san-
ctorum lucet et placet sicut lapis precio-
sus. Ideo filia sta stabilis:quia pro ampli-
da corona tua : adhuc aliqui lapides sunt

necessarij. Nam abraam ⁊ Job: meliores ⁊ magis noti seu famosiores facti sunt ex probatione: ⁊ iohannes sanctior ex testimonio veritatis.

Mater dei loquitur filie sponse christi ponens figuram pulcram de septem animalibus per que quatuor genera viciosorum ⁊ tria genera virtuosorum hominum notabiliter designantur. Capitulum CXXV

Mater loquitur. Septem animalia sunt. Primum habet cornua ingentia: ex quibus intumescens: ⁊ contra alia aialia bellum faciens: citius moritur: quia propter ingentia cornua: non habet velocitatē currendi: sed a sentibus ⁊ stipitibus retinetur. Secundum aial est paruū habēs vnū cornu: ⁊ sub ipso preciosum lapidem: hoc animal non capitur nisi per virginē: qua visa currit in sinū eius: et sic ab ipsa interficitur. Tercium animal nō habet iuncturas et ideo quiescēdo stat iugiter ad arborem quandam: quā venator attendens secat vsque ad medium: quo facto cum animal more suo querit quiescere: cadit arbor ⁊ aial rapitur. Quartum videtur mansuetissimum ⁊ nulli nocet: nec pedibus nec cornibus. Sed quicunque senserit flatū eius efficitur leprosus: quia illud animal ex natura sua totum est intus leprosum. Quintum animal vbique timet: et insidias pendet ⁊ suspicatur. B Sextum animal nihil timet nisi seipsum: sed si viderit se in vmbra sua: currit quasi ad mortem et semper in tenebris ⁊ occulte desiderat morari ⁊ conuersari. Septimū animal nihil timet nec etiā mortē: quia non sentit mortē antequam veniet. Hoc animal habet quattuor mirabilia. Primo consolationē interius bz indicibilem. Secūdo non sollicitatur de cibo: quia comedit vilia terre. Tercio nunquam stat: sed semper currit. Quarto quod etiam incedēdo quiescit: ⁊ moderatū est in progressu suo. ¶ Primū itaque animal assimilatur homini: qui ex dignitate sua intumescit: sed quia tardum est ⁊ ponderosum ad cursus bonorum operū: citius deprehenditur: nisi sibi cauerit. Secundū anīal superbiens ex lapide precioso: quem habet sub cornu: significat hominē qui confidens ⁊ presumens de se ex lapide precioso castitatis: dedignatur monitionibus tangi: ⁊ preferat se alijs. Et ideo ne a superbia capiatur: que faciē habz virgineā: sed pungit acutissime: sollicite se attēdat. C Tercium animal quod non habet iuncturas: assimilatur homini: qui nō habet iuncturas spūalium affectionū: ⁊ ideo cū secure credit quiescere: capitur in his in quibus delectatur. Quartum animal quod totū est leprosum interius: significat hominem qui ex superbia totus est leprosus. Et ideo quicunque ei consentiendo adheret: efficitur maculosus. Tria animalia alia sequentia: manifestabuntur temporibus suis. Nam primū animal est quasi thomas pie dubitās: et quasi lapis politus ⁊ quadratus. Secūdum animal est quasi aurum in igne: ⁊ quasi fistula deaurata: ⁊ in optimo coopertorio custodita. Terciū aial est quasi tabula depicta: ⁊ apta ad suscipiendos colores nobiliores. ¶ Ita que si illi homines viciosi: qui designantur per illa supradicta quattuor animalia: conuerterint se ad me: occurram eis in via: ⁊ alleuiabo eorum onus. Sin aūt: mittam ad eos animal velocius tigride quod cōsumet eos: et sicut scriptum est: fient dies eorum pauci ⁊ filij eorum absque patre: et eorum vxores vidue: honoresque eorum conuertentur in obprobriū ⁊ pudorē. D Declaratio. ¶ Primū aial .i. primus eps ex nobilitate superbiens: conuersus est ex verbis spūssancti: qui veniens romā: et dominam Birgittam secutus vsque ad neapolim. Cū essent in beneuēto: grauissime passus ē de calculo. Cui egrotanti spūssanctus dixit per dominā: regi israel infirmo preceptū fuit: vt apponeret cathaplasma super vulnus suum Sic faciat iste: assumat veram charitatem in animo ad deū: que est medicamentū optimū: ⁊ statim sentiet sanitatem. Quo audito votum vouit et mente ⁊ carne conualuit. De isto episcopo habetur .iij. li. caplo. xij. ¶ Secundū animal .i. secundus epus fuit magne puritatis de quo .iij. li. ca. xiij. Terciū animal .i. tercius eps qui comparatur elephanti: mutatus est ad meliora. E Item loquitur xps. Quid consuluit elephas ille: Nōne quod nuptie illegitime celebrarentur: ne expēse parate perderentur: ⁊ quod dispēsatio a papa faciliter posset impetrari. Sed audi nūc que dico. Omnis qui scienter ⁊ ex industria peccat contra deū: nisi precedēte magna contritione: incurrit iudiciū dei: ⁊ tribulationē mūdi. Qui autē onus alterius imponit dorso suo: peccat grauius: quia nec timorem habet nec querit salutē aīe. O quāta presumptio O quantus defectus charitatis est: habere claues iurium in manu: ⁊ propter modicum corruptibile: conari contra claues et iura. Ideo placare studeat ipse deum: ⁊ inducat coniugium illud ad fructuosam penitentiam: ⁊ absolutionem debitam. Alioquin dies eius breuiabuntur: ⁊ veniet in iudicium meū Et ruina ecclesie eius erit tāmagna: quod vix reedificabitur ⁊ desiderabilia eorum erunt in ruinas ⁊ ipsi in contemptum. Tu vero filia scribe coniugio tibi noto: quod nisi se emēdauerint:

et absolutõem meruerint: non facient fructum longeuũ: ⁊ filij eoꝝ non habebũt longos annos: et que cõgregata sunt venient ad alienos. F Itẽ de eodem epo. Iste episcopus venit ad me hũılis: sicut ille qui consumpta hereditate: comedit siliquas: ⁊ reuersus est hũılis ad patrẽ. Vere fili a hec mundialia sunt quasi silique: qn̄ medulla frumenti: id est deus expulsus est a corde: et labor supnacuus et sine fructu desideratur. Mundusqꝫ diligit plus q̄ꝫ deus. Sed quia iamiste episcopus incipit cognoscere me et seipm. Ideo faciaꝫ ei sicut plus pater: obliuiscens prioꝝ: ⁊ occurram ei in media via: dando anulũ in manu: et calciamẽta in pedes: et vitulum ad comedendum. Nam ab isto die charitas mea erit feruentior in opibus eius: diuina patientia et sapientia erit cum eo pfectior: ad trahendũ secum proximos suos: frequentior quoqꝫ erit et sollicitior ad sumendũ et honorandum corpus meũ: hoc donum ꝓmeruit ei mater mea charissima: que patrona ecclesie eius est. Iteꝫ de eodem episcopo habet in pncipio cap. Lxxx. G Quartum animal id est eps: qui in lepra sua perseuerabat: vocatus est subito sine sacramentis De isto require. vi. li. cap. lxxxvij. ¶ Quintum animal fuit sicut lapis quadratus bõ in omnibꝫ temꝑatus et discretus. De quo require. iij. lib. cap. xxxiij. ¶ Sextum animal id est sextus episcopus fuit hõ timoratus: ⁊ cordis sui seruator: qui ecclesiã suaꝫ sapienter gubernans: a multis obligationibus liberauit. De isto mortuo dixit xp̄s. Scriptura aurea dicit: ꝙ principiũ sapientie est timor dei: illud est verũ: sed ego dico ꝙ finis perfectionis est etiã timor dei: quẽ quia iste episcopus habuit: ꝑuenit per compendiũ salubre ad viam salutis. ¶ Septimum animal id ẽ septimus episcopus: maxime abstinẽtie fuit: zelum dei habens: nec metu nec amore nec damno reticuit veritatem: hic cum se posuisset ad orationem: reddidit spiritũ. De isto episcopo sunt plures reuelationes in vita domine Birgitte Qui fuit dñs hemingus eps. Aboensis: et amicus beate virginis marie Sicut patet extra capitulo. Liiij. ¶ Item reuelatio de epo qui fuit successor aĩalis secundi. Filius dei loquit̃. Scribe episcopo: ꝙ aues rapacissime intrauerunt terrã: vt ponant in ea sibi nidos suos. Ideo laboret epus ipse cũ amicis suis: vt vngule earum prescindant̃ et non obtineant cacumina terrarũ nec dilatent alas suas incõmunitatẽ. Alioquin rostris suis et vngulis: extirpabunt fructifera terre: et volabũt sup excelsa ⁊ montes et terrã redigent in solitudinem et ruinã.

Virgo maria loquebat̃ cum sponsa filij sui: de quodam epo ꝓ quo ipsa deuote orabat. Et dat hic notabilem doctrinã et formam virtuosissimam scd̄m quam episcopi viuere: ⁊ se ac subditos suos regere debeãt spũaliter et deuote. Cap. CXXVI.

M Ater misericordie loquebat̃ sponse xp̄i dicens. A Quid faciemus isti ceco epo. Ipse enĩ tria habet: laborat q̄ppe vt placeat hominibus plus q̄ꝫ deo: diligit thesauꝝ: non quẽ angeli custodiũt: sed quem fures furari pñt: diligit etiã se plus q̄ꝫ ꝓximum suũ: et plusq̄ꝫ deum suũ. ¶ Et ecce in eodem momento vidit spõsa quasi sex stateras: quaꝝ tres ponderose erãt: quia deprimebant̃ a pondere. Alie ṽo tres its leues erant ꝙ ex toto eleuabant̃ ad superiora qꝛ in eis nihil esse videbat̃: nisi leue quoddã quasi pluma. Et mater dixit. Ecce iste eps lꝫ habeat tria mala pus dicta: timet tñ semꝑ: ꝓpter queꝫ timorẽ qui ẽ inductiuũ quoddã charitatꝫ: datũ est tibi videre statũ eius. Nã ille tres ponderose statere: significãt opa eius ꝯtraria deo: que deprimũt aĩam eius: que iõ videntur tibi tres: qꝛ affectione locutione et opatione: more statere descẽdit ad mundũ. Ideo ṽo alie tres statere vident̃ tibi leues ꝯscendere: qꝛ nũc cogitatione: nũc volũtate: nũc ope ascendit ad deũ: sed tñ mundialia ꝓponderãt spũalibus: quia in his implicat̃ feruẽtius ⁊ copiosius: intm̃ ꝙ iam dyabolus trahit eũ p pedes: et laqueus est paratus. B Rñdit sponsa. O dña pietatis impone tu aliq̄d stateris. Cui mr̃. Agnes ⁊ ego expectsumus: si forte eps recogitare voluerit charitatẽ nr̃am: sed nõ multũ attendit sollicitudinem nr̃am. Attñ facere ei volumus sicut tres amici in via sedentes: ⁊ sciẽtes viã oñderũt amico eoꝝ eandẽ viaꝫ. Quorũ primus diceret. O amice: via quã vadis nõ est recta nec tuta: si ꝯtinuaueris viam istã: latrones etiã tibi nocebũt: et cũ securꝫ te crediderisˀ morieris. Scd̄s diceret Via ista quã vadis: delectabilis vr̃ sꝫ quid ꝓdest tibi ista delectatio: si amaritudo mẽtalis ẽ in fine. Tercius ṽo diceret. O amice video infirmitatem tuã: ideo nõ displiceat tibi: si do tibi ꝯsiliũ. Nec sis ingr̃tus: si fecero tecum spẽalem charitatẽ. Sic facere voluimus ego ⁊ agnes isti epo si: audierit primum: scd̄s monstrabit ei viã: tercius ṽo introducit eũ in regionẽ lucis. Postea spõse oñdebant̃ ea que mittebant̃ diuinitus: ad

informatōem dicti epi vt sequit̄. Item lo-
quit̄ mater. Sic dicet̄ epo. Deus licet oīa
possit facere: tñ homo psonaliter coopari
debet ad hoc: vt petm̄ fugiat̄: ⁊ charitas di
uina obtineat̄. E Tria namq̄ȝ sunt in-
ductiua ad fugiendū petm̄: et tria coopati
ua ad acquirendā charitatē. Tria pꝛīa qui
bus vitat̄ petm̄ sunt ista: scȝ penitere fideli
ter de oībusque remordent ꝯsciam: nolle
ea iterꝫ volūtarie ꝯmittere: cōmissa et con
fessa stabilit̄ emendare: iuxta ꝯsilia coꝝ qui
mundū cōtempserūt. Alia tria coopatiua
ad acqrendaꝫ charitatē ista sunt. Rogare
pꝛimo deū in adiutoꝛiuꝫ: vt auferat̄ pꝛaua
delectatio: et det̄ volūtas faciendi ea que
placent deo. Nam charitas diuina nō ob-
tinet̄ nisi desideret̄: nec desideriū ex̄ꝯrato
nabile: nisi in dei charitate stabiliat̄. Et iō
tria sunt in hoīe anteq̄ȝ igrediat̄ charitas:
et tria alia ingrediunt̄: qū infundit̄ chari-
tas diuina. Naꝫ ante infusionē charitatis
dei: turbat̄ hō de aduentu moꝛtis: turbat̄
de diminutōe honoꝝ et amiciciaꝝ: de mū-
di aduersitate: ⁊ carius infirmitate. Obtē
ta 𝔳o charitate: gaudiū ingredit̄ in aīa de
tribulationibꝫ mūdi quas patit̄ angustiat̄
mens possidere mūdū: ⁊ gaudet facere ho
noꝛē deo: et ꝓ honoꝛe dei tribulari. Secōm
𝔳o inductiuū charitatꝫ est: facere elemosi
nam de superfluis. Cū em̄ eps habet vasa et
vestes sicut hūili ꝯgruit plato ad necessita
tem: nō ad ostentationē et supfluitateꝫ: cō
tentet̄ de illis: ⁊ de residuis faciat elemosi-
nam. Nam cū de bonis ⁊ possessionibꝫ tem
poꝛalibꝫ aīaꝝ: ditant̄ paupes domestici p̄
latoꝝ et lasciuiūt: tūc pfusiꝫs aliȝ veri pau
peres clamabūt vindictā sup eos. Terciū
𝔳o inductiuū charitatis: est laboꝛ charita
tis. Nā quicunq̄ȝ nō legeret nisi vnū pater
noster ꝓ obtinēda charitate: placeret deo:
et charitas diuina ei citius appꝛopinq̄ret.
D Item ait imꝰ ad xp̄m filiū eius. Bene
dictus sis tu iesu xp̄e optime gygas: qui ce
lerrimus fuisti ad currendā viam: ⁊ fortissi
mus ad tenendū pugnā. Scribit̄ quippe
ꝙ dauid fuit gygas magnus ⁊ fortis: sȝ nul
lo mō similis tibi. Dauid deniq̄ȝ a lōge cur
rendo: iactauit lapideꝫ ꝯtra hostem: tu 𝔳o
appꝛopinq̄bas pedibꝫ inimico: et ꝯfregisti
doꝛsum eius. Dauid quoq̄ȝ hoste pstrato
abstulit ei gladiū: amputādo caput eius.
Tu 𝔳o ab hoste stante abstulisti gladiū vi-
cens hostem vnū patīa tua: et ꝯfringens
robur robusti hūilitate tua. Propterea tu
pugil pugilū es: cui nullus fuit nec erit si-
milis. De robusto em̄ patre surrexit fortis
simus filius: qui p̄rem et fratres liberauit

Ergo o piissime gygas rogo te: vt epo isti
sciam pugnandi donare digneris: et forti-
tudinē currēdi in stadio pugilū: vt sedeat
cum veris gygantibꝫ: qui vitā dederunt ꝓ
vita: et ꝓ sanguine tuo obtulerūt sangui-
nem suū. E Rn̄dit filius: oꝛatio chari
tatis nō negligit̄. Nam scriptura dicit: ꝙ
nemo venit ad me: nisi pater traxerit eū.
Et ideo si trahens est foꝛtis: illud 𝔳o quod
trahit̄ est ponderosum nimis: citius dissi-
pabit̄ opus et adnihilabit̄. Si 𝔳o illud qꝺ
trahit̄ est ligatuꝫ: nihil iuuare pōt trahen-
tem: nec seipm si ceciderit. Si vero immū
dum fuerit: abhomiābile est ad trahendū.
Propterea qui trahit debet ⁊ trahi deside
rat: necesse ē vt mundet̄ pꝛius et pꝛeparet̄
decēter: donec trahibilis ⁊ delectabilis fiat
ad trahendum manibus. Veruntū ꝓpter
pꝛeces mr̄is mee: cū iste eps quesierit viaꝫ
demonstrabit̄ ei via recta. ¶ Deinde subiū
xit mater dicēs spōse. Audi tu cui datū est
audire spūalia. Dixi tibi pꝛius: ꝙ quando
eps quesierit viam demonstrabit̄ ei. Ideo
nunc dico sibi viā. Si eps iste voluerit ire
per viam quam euangeliū loquitur: et esse
vnus de paucis: debet habere tria ante ag
gressionē vie. Debet pꝛimo deponere pon-
dus circūstans: ⁊ onerans eū: hoc est mūdi
cupiditatē et saccum pecunie: nō diligēdo
mundū ad aliquam supfluitatē et supbiaꝫ
sed: habendo ab eo necessaria sua: iuxta epi
scopalē moꝛigerosam et humilē exigentiā
Omnia vero alia disponēdo ad honoꝛem
dei. Sic em̄ fecit ille bonus matheus: depo
suit em̄ pondus graue cupiditatꝫ: quod ta
men nō intellexerat esse onerosum: anteq̄ȝ
assumpsit onus dei leue et suaue. F
Secūdo debet esse pꝛecinctus et paratus
ad ambulandū: sicut dicit scriptura ꝙ cuꝫ
Thobias mitteret̄ a patre ꝓ pecunia: in-
uenit angelū succinctū ad viam. Quem si
gnificat angelus iste nisi sacerdotem dn̄i ⁊
episcopum qui tenet̄ esse mūdus in carne
et affectione: quia iuxta ꝓphetiam sacer-
dos est angelus domini exercituū: quia eū
dem deū recipit et ꝯsecrat: quem angeli vi
dent et adoꝛant. Cur vero angelus appa-
ruit thobie p̄cinctus ad viam: nisi ꝙ omīs
sacerdos et eps: p̄cinctus debet esse cingu
lo diuine iusticie: paratus dare animā suaꝫ
pꝛo ouibus suis: paratus in verbis loquen
do veritatē. Paratus in opibus ostendēdo
in seipso viam iusticie. Paratus ad patien
dum ꝓ iusticia ⁊ veritate: nō diminuendo
eam ꝓpter minas et obpꝛobꝛia: non tacen
do ꝓpter falsam amiciciā non dissimulan-
do ꝓpter aliquoꝝ dissuasionem. Omnis

ergo epūs qui taliter indutus est iusticia: nō confidens in se sed in deo: ad eū veniet thobias id est hō iustus: et homīes iusti sequent eum: qz plus pficiūt exempla bona et opa: q̄z verba nuda. G Tercio debz comedere panē et aquā: sicut legit de helya q inuenit ad caput suū panē: et monebat per angelū comedere: qz grandis restabat via. Quis ē panis quē comedit Helyas: vñ tm̄ confortatus est: nisi bonum corpale et spūale quod dabat ei: Nā preparabat panis corpalis: pter exemplū alioꝝ: vt sciretur placitū esse deo habere moderata necessaria ad refectōem carnis. Dabat etiam pphetie infusio et fortitudo spūalis: quadraginta diebus laborauit: vt sciret q non in solo pane viuit hō: sed in omni verbo dei. Nisi em̄ deus infudisset pphetie ꝯsolationem: certe defecisset ipe ex infirmitate propria: quia hō erat infirmus ex se: sed fortis ex deo. Quia ois qui stat et fortis est: ex deo est fortis et virilis. Propterea quia epūs iste infirmus est: disponimus ei buccellā panis: hoc est diligere deū sup omnia: ordinate: pure: sagaciter: et pfecte. Ordinate vt mūdum diligat ad nullam supfluitatē. Pure: vt nullū petm̄ in se nec in pximo diligat: nec ꝯsuetudinē prauā velit imitari. Veraciter vt nullum petm̄ ex confidētia bonoꝝ operū suoꝝ admittat: sed sapienter et temperet seipm̄ in seipo: ne succūbat ex nimio feruore: aut forte declinet ad petm̄ ex pusillanimitate: et ex prauoꝝ imitatione et lenigatōne culpe. Perfecte vt nil dulcescat tm̄ ei sicut deus. H Monemus etiā eū habere aquā cū pane charitatis. Que est ista aqua: nisi cogitare ꝯtinue amaritudinem passionis iesu xpi. Quis ei digne posset cogitare angustias hūanitatis xpi: quas tūc patiebat: qn̄ rogauit transferri a se calicez passionis: et qn̄ gutte sanguinis exierūt de corpe eius: Bene quippe sudor ille sanguineus erat: qz sanguis hūanitatis dei: ꝯsumebat ex naturali timore quem patiebat: vt ostenderet se esse verū hominem nō fantasticum: nec immunē a passione. Ergo bibat epūs aquam istam: cogitando scz qualiter deus stetit ante herodem et pylatū: q̄z dolorosius et cōtemptibilis in cruce: et quō latus eius lancea aperiebat de quo exiuit sanguis et aqua. ¶ Cumqz epūs habuerit ista tria iam dicta: tūc est ei vtile scire dispositionē temporum suoꝝ: a principio diei vsqz ad noctem. ¶ Nam cū primo epūs euigilauerit de nocte: statim debet regratiari deo pro charitate eius in creatione. Pro passione eius in redemptiōe. Pro pacientia: qua supportauit diu petā et mores eius. I Deinde cū surgit de lecto et induit vestes: dicat sic. Terra tenetur vestiri terra sua: et cinis esse cū cinere suo. Verumtamē quia ex pꝟidentia dei epāle habeo officium: in speculū alioꝝ. Ideo induo te asinum qui es corpus meū in cinere et terra: non pter supbiam sed in operimentū: ne nudas appeas. Nec curo vtꝝ indumentū tuum melius sit an vilius: nisi tm̄ vt pter honorē dei epālis agno scat habitus: et in habitu discernat ab alijs epālis autoritas ad correptionē et informationē infirmoꝝ. Propterea rogo te pijssime deus: qui vocasti me ex grā tua: da mihi cōsciām in aīo: ne supbiam ex magno cineris pcio: nec iniuriter glorier de colore: sz tribue mihi fortitudinem virtutū. Vt sicut habitus epālis honorabilis est pre alijs pter autoritatem diuinā sic habitus siue virtuosior sit apud te. Ne vel pter autoritatē indiscrete habitam: deprimar pfundius. Vel propter habitum laudabilē indigne portatū: deuider ignominiosius ad damnationem ¶ Post hec epūs legat horas vel cantet si potest. Quo em̄ aliquis altius honoratus est: eo maiorem obligat facere honorē deo. Attamen cor purum et humile: itapl acceт deo in silentio: sicut et in cantu. K Deinde dicta missa vel ante: faciat episcopale officiū suum: siue corpale fuerit siue spūale et in omnibus opibus suis habeat misericordiā: et consideret honorē dei. Ne ab infirmis videatur: plus curare de bonis tempalibus q̄z de spūalibus. ¶ Cum autez accedit ad mensaz dicat sic. O dñe iesu xpe qui vis q corpus sustentet de cibo corpali. Rogo te da mihi auxilium: sic dare corpi meo necessaria sua: vt non attediet ex nimietate ciboꝝ: nec deficiat ex pcitate: sed inspira mihi moderantiā congruam vt cū terra de terra viuat: dominꝰ terre a terra sua non puocet ad iram. Postea in mensa sedens: habeat moderatū solacium cū consedentibus. Sic tm̄: q detractio caueat et scurillitas. Sūmope q̄z caueat ne talia loquat: vnde alij corroborent in vicijs suis: seu occasionē habeant ad peccatū. Nā qui lucere debet alijs: tenet ꝯsiderare quid decet: et quid licz apud deū: quid edificat alios et quid expedit ad salutez. Veruntm̄: sicut in mensa corpali: omīs cibus insipidus est si deficit panis et vinū: sic in mensa spūali omnia erūt insipida anime: si deficit vinū spūalis leticie: et panis doctrine dei. Ideo episcopus loquat aliquid in honorē dei in mensa: quo corroborent ꝯsidentes in aīa

aut legi faciat aliquid edificatorium: vt in
vna et eadē refectione corpali: ꝛ corpus re
ficiatꝰ: et anima spūaliter instruatꝰ. L
¶ Post refectionem vero lectis gratijs: lo
quatꝰ episcopus illa que expediunt et agat
agenda scd̄m epāle officiū: aut capiat som
num si expedit nature: vel certe reuoluat
libros: in quib; ad spiritualia trahi possit.
¶ Post cenā vero: gaudere potest cū famili
aribus suis honesto modo: et cōsolari eos:
quia si arcus nimis extenditꝰ: citius frangi
tur. Ideo moderata leticia ꝓpter infirmi
tatem carnis: placet deo. Verumtñ sicut
mater ablactans filiū: perungit primo vbe
ra cinere vel aliqua amaritudine: donec fi
lius assuescat cibis solidioribus: sic epūs di
scretus debet esse ad suos ꝛ cautus: vt ꝛ in
leticia seruet modestiā: et in refrenātia pie
tatem: quatinus pmo attrahat suos deo:
p verba timoris diuini: et hūilitatis. Inde
reuereri doceat deū et diligere: vt et suoꝝ
familiarium sit pater p diuinam autorita
tem: et eoꝝ mater et nutrix per informatō
nem benignam. ¶ Si vero aliquem suorū
scit peccare pctm̄ ad mortem: qui nec per
verba aspera nec p leuia resipiscit: separet
et expellat euꝫ a se. Alioquin: si retinuerit
eum ꝓpter vtilitatem et fauorē carnalem
et tempalem: non erit immunis a peccato
eius. M Postea vero ingrediens lectū
flectat cor suum deo: ꝛ recogitet quales in
die fuerunt cogitatōes et affectiones eius
Qualia opa et iudicia sua: et petat auxiliū
et misericordiam dei: habendo voluntatem fir
mam emendādi se quando poterit. ¶ De
inde ingrediens lectū oret sic. O dn̄e deus
meus qui creasti corpus meū: vide me mi
sericordia tua: et presta mihi auxiliū tuuꝫ
vt nō ex nimietate somni accidiosus fiam
ad seruitium tuū: nec ex defectu somni de
ficiam in seruitio tuo: sed modera somnuꝫ
meum: quē precipis habere ad temporū et
corporis releuationem: vt inimicus non no
ceat corpi: nec ex occulto iudicio tuo in ani
ma dominetꝰ. Postea surgēs de lecto: si ali
qua illicita in nocte contingāt diluat con
fessione: vt sequentis noctis somnus: cum
precedētis noctis delictis nō incipiat. Si
cut scriptū est. Sol non occidat super ira
cundiam vestrā: sic nec super cogitationes
et illusiones vestras. Quia q̄nqꝫ peccatuꝫ
quod veniale ꝛ modicū est: fit mortale per
negligentiaꝫ et cōtemptū. Consulo etiam
q omni sexta feria peniteat faciendo hūili
ter confessionem suam sacerdoti: cum vo
luntate emendandi. Alioquin ꝯfessio nihil
valet. N Deinde addidit mater dei.

Si epūs ierit per viam istam: pcaueo eum
de tribus. Primo q via erit arta: secundo
spinosa et pūgitiua: tercio inequalis et pe
trosa. Cōtra ista tria dabo ei tria remedia
Primū est q vestibus vestiat se. Secūdo
q teneat decem digitos ante oculos: inter
quos respiciat tanqꝫ per cācellos: ne spine
subito et faciliter penetrēt oculos nudos.
Tercio est q ponat caute pedes in terrā:
et in quolibet vestigio sollicite temptet si
pes subsistit solide: nec nimis precipitāter
ponat ambos pedes simul: nisi pma fuerit
certus de via: vtrum lubrica sit an equalis
¶ Quid ergo significat q via est arta: nisi
maliciam maloꝝ et aduersitatem mundi:
que impedit ꝛ sollicitat iustū in via iusticie
Ideo contra ista induat se epūs vestibus pa
tientie et cōstantie: quia gloria magna est
pati obprobria p iusticia et vitate. Quid
vero significāt decem digiti habendi ante
oculos: nisi decē precepta in quibus iustus
hō speculari debet quotidie. Vt quotiens
pungit spina obprobrij: respiciatꝰ dilectio
dei. Quotiens pūgit spina malicie: appo
natur dilectio ꝓximi. Quotiens vero dele
ctat amor mūdi et carnis: respiciatꝰ quod
scriptū est. Non concupisces: sed concupi
scentie tue pone frenū atqꝫ modum. Vbi
enī charitas est diuina: ibi est patientia in
tribulationib;: gaudium in infirmitatib;:
dolor de supfluitatibus: timor de honore:
humilitas in ptāte: et desiderium ad relin
quendum mundū. O Quid vero signi
ficat: q in quolibet vestigio debet tēptare
si pedes stant solide: nisi q vbiqꝫ tenetꝰ ti
mere rōnabiliter: Nam iustus debet hr̄e
duos pedes spūales: desideriū scꝫ eternoꝝ
et fastidium mundanorū. In primo debet
esse discretio: ne desideret eterna ad hono
rem suū solum plus q̄ꝫ dei. Ideo totū desi
derium suū ponat ad voluntatē et honorē
dei. In scd̄o debet esse cautio: ne fastidium
mūdi sit irrationabile vel ꝓpter impatiam
vite et casus aduersos vel ꝓpter accidiā di
uini laboris. Ideo in isto sit cautio: vt fasti
dium mūdi sit ꝓpter desideriū melioris vi
te: et ꝓpter abhoīationem peccatoꝝ. ¶ Er
go si epūs habuerit istos duos pedes: timē
do etiā q illa que emendauit: q forte non
sunt bene emēdata: et pcesserit in via ista
arta ꝛ spinosa: tūc precaueo eū iteꝝ de tri
bus inimicꝭ q̄ sunt in via. Primus quippe
hostꝭ sibilat in aures eius. Scd̄s stat ante
euꝫ: patus pūgere in oculos eius. Tercius
iacꝫ ante pedes eius: clamans alte et hn̄s
laqueū: vt illaqueet pedes eiꝰ: si ad damo
rem ipsius in altū eleuentꝰ. P Primus

itaqꝫ hostis sunt homines illi: vel inspiratõnes ille dyabolice: que suggerũt episcopo taliter. Cur sic vadis hũiliter et arte? Cur tantũ assumis tibi laborem? Nunquid vis tu sanctior esse alijs: vt facias illa que nemo facit: diuerte potius in viam floridam per quã ambulant plures: ne forte ꝯtemptibiliter deficias. Quid ad te si homines viuunt bene vel male? Quid ꝓdest tibi offendere illos a quibus honorem ꝯsequi poteris et amorem: si nõ offendunt te neqꝫ tuos? Quid ad te si offendũt deũ? Da potius eis dona ⁊ accipe: vtere honore tuo et amicicia hoim: vt eque possis honorem hoim habere: et celestia obtinere. Ecce talis hostis sibilat et sibilant in aures multoꝝ. Et ideo lucerne multe que lucere deberent in tenebris: facte sunt ipse tenebre: et aurũ optimum mutatũ est in lutũ. Scđs hostis qui pũgit oculos: est pulcritudo mũdi ⁊ possessiones terre: apparatus reꝝ et vestiũ: fauores hoim et honores. Cum em̃ omnia ista appetunt et offerunt: sic excecant oculos anime et rationis: ꝙ dulcius videatur stare cũ sampsone ad molã cure mũdialis: q̃ꝫ cum sponsa ecclĩa ad dispensatõem cure pastoralis. Insuper et charitas dei si qua fuit tũc magis tepescit: pctm̃ cõmittitur fiducialiter et commissum ex ptãtis fiducia leuigatur. Propterea cum eps̃ habet necessaria sua: ꝯstituto familie sue numero: quo honestatem suam et autoritatẽ seruare possit contentetur: sicut scriptũ est. Sint mores vrĩ sine auaricia ꝯtenti moderatis rebus: quia nemo militans deo toto corde: implicat se secularibus: nisi ꝯtra voluntatẽ suam ad honorem dei. Q Tercius hostis habꝫ laqueũ qui clamat taliter. Cur sic hũiliaris: qui pre alijs honorari poteris? Labora ergo vt ascendas superius: tunc abundare ⁊ dare poteris amplius. Esto igitur sacerdos: vt sedeas cum primis. Esto eps̃: et postea archieps̃ vel altior: vt maiorẽ obtineas quietẽ: maius seruicium: et maiorẽ honorem. Tũc alios adiuuare poteris: et ab alijs plus timeri: et a pluribus ꝯsolari. Cumqꝫ animus talibus illicitur suggestionibus mox incaute extenditur ad cupiditatẽ: et inquiritur modus ascẽsionis: ad sublimiorẽ statũ. Et tũc animus sic innectitur laqueis cupiditatis ⁊ sollicitudinis tpalis: ꝙ vix consurgit. Nec mirum Scriptura em̃ dicit: ꝙ qui episcopatũ desiderat vel sacerdotiũ: bonũ opus desiderat Quid est illud bonũ? Certe laborare ꝓ aĩa et ꝓ honore dei: laborare ꝓ eternalibus et nõ pro casuris. Nũc aũt omnes desiderãt honorem: sed non laborem: qui tñ non est honor sꝫ afflictio. Ubi em̃ non est onus laboris diuini: ibi non subsequitur honor anime apud deũ. Propterea episcopus nõ appetat altiorem gradũ vel aliũm q̃ꝫ quem habet: quia laqueus absconditus est in terra: et decipula sup semitã ambulãtis. Et iõ vtile est ei stare in statu quẽ habꝫ: donec deo placuerit ei ꝓuidere aliter: aut p̃latus superior ecclesie p̃cipiat aliud ad honorẽ dei. Istud iam dictũ: est ꝯsilium et cautio quedã charitatiua. R Nũc aũt dicere volumus quid eps̃ facturus sit scđm deum. Ipse vtique tenetur episcopalem infulã habere in brachijs suis stricte custoditã: nõ vendere eã pro pecunia: nõ concedere alijs ꝓpter amiciciam: nõ perdere eam ꝓpter negligentiã et tepiditatem. Quid ei significat corona seu episcopalis infula: nisi potestatẽ episcopalem? Ordinare scꝫ clericos: corrigere errantes: instruere v̱bo et exemplo suo ignorantes. Quid vero est custodire stricte infulam: nisi sedule cogitare quõ accepit ipsam potestatem: ad quid obtinuit eam: quomõ eam tenuerit: et quis erit ei facturus. Si ergo cogitare voluerit quõ obtinuit eam: attendat primo si desiderauit eam ꝓpter se an ꝓpter deum: si ꝓpter se: timeat rationabiliter: si vero ꝓpter deum: meritorium est et spũale. Si vero attendat: ad quid obtinuerit potestatẽ et dignitatem certe ego dicam ei. Ad hoc scꝫ vt esset consolator animarum: et liberator meritis suis: de quarum elemosinis viuit: vt eẽt nutritor pauperum: diuitũ q̃ꝫ pater: adiutor dei in spiritualibus: ⁊ pro deo emulator. ¶ Si vero scire voluerit fructus potestatis: hoc bene declarat paulus. Qui inqt bene ministrauerit: duplicem habebit honorem: corporalem scꝫ et spiritualem. Qui vero episcopalem habet vestem sed nõ vitam: qui querit honorem sed negligit laborem: hic duplici confusione dignus erit. S Quid vero significat ꝙ potestas non debet vendi: nisi ꝙ episcopus non debet esse scienter symoniacus: nec in alijs tolerari si sciuerit? Nõ ordinare aliquos nec ꝓmouere ꝓpter pecuniam: nõ exercere officium suum ꝓpter honorem hoim et fauorem. Nec ꝓpter preces carnales exaltare illos quos indignos nouerit ⁊ male vite. ¶ Quid vero est: ꝙ nõ debet alijs concedere suam ptãtem ꝓpter amiciciam: nisi ꝙ non debet simulare pctã alioꝝ ꝓpter falsam misericordiã: non tacere ꝓpter amiciciã non portare in dorso suo peccata aliorũ: que põt et tenetur corrigere ꝓpter aliquam carnalitatẽ: est em̃ eps̃ speculator dñi: ⁊ ideo sanguis mortuoꝝ exquir

ritur: de manu speculatoris: si vidit periculum et nō clamauit: aut si dormiebat ꝛ nō curabat. ¶ Qꝫ vero eṗs non debet perdere coronā seu infulam per negligentiam: hoc significat: ꝙ eṗs non debet illa concedere alijs ad faciendū que ipse ꝑsonaliter tenet facere et pōt facere: nec ꝓpter quietem suā tepidā illa debet dimittere: que ipse ꝑsonaliter fructuosius q̄ꝫ alij posset implere: nec etiā ignorare debet vitam coꝝ: quibus cōmittit officia sua: sed inquirere occulte et apte vitam coꝝ quibus ꝯmittit: et quō seruant iusticiā: quia officiū eṗale non est quietis: sꝫ sollicitudinis et laboris. C Lꝫ ꝙꝫ eṗs sicut iam dixi bene custodierit infulam: oꝑtet ꝙ habeat etiā sub brachijs suis fasciculū florum: quibus alliciant oues re mote et vicine. Solet eñi bonus pastor: ꝑ flores et fenum trahere post se oues suas. Quid est iste fasciculus floꝝ: nisi ꝑdicatio diuina que ꝑtinent ad episcopū: Que vero sunt brachia duo nisi oꝑatio duplex: facere scꝫ bona oꝑa in aperto ꝓpter incitamentū alioꝝ: et facere bona in occulto ꝓpter timorem dei: et exemplū vicinoꝝ. Ergo si predicatio coniungat eum his duobus oꝑibus pulcerrimus erit fasciculus floꝝ: post quē oues vicine in episcopatu suo gaudenter currerent. Oues etiā que remote sunt audiētes famā eius: libenter desiderabunt eum Et ꝓpter verba bona: et ꝓpter oꝑa charitatis: que sequunt verba. Nam hi sunt suauissimi flores: ad alliciendum oues: facere scꝫ virtuosa oꝑa et ea alios docere: non in verbosa sciā: sed in paucis verbis et charitate plenis. Non eñi decet precopē dei esse mutum: nec speculatorē domus dei esse cecū. D Adhuc etiā deficit episcopo vnū. Cuꝫ eñi ipse ꝑuenerit ad portam: decet eum aliquid presentare summo regi. Ideo cōsulimus ei ꝙ ꝑntet regi vas sibi charissimum et illud vacuū et ornatū. Vas itaqꝫ episcopo charissimū coꝛ suū est: hoc q̄ presentet et offerat deo: totū ornatum virtutibꝫ: sed vacuū a voluntate ꝓpria: et amore carnis. Et sic tūc quando eṗs approꝑinquauerit porte: occurret ei exercitus effulgens. Ipse deus et hō suscipiet eum. Angeli q̄ꝫ tunc dicent. O domine deus: ecce eṗus qui fuit mūdus in carne: in sacerdotio purus: ap̄tiens in predicatione: eṗs vigilans in officio suo: virilis in operatione: humilis in potestate. Ecce quē desiderauimus ꝓpter puritatem suam: et ideo presentamus eū tibi: quia desiderauit te ꝓpter charitatem tuā. Tunc quoqꝫ dicture sunt anime sancte in celo existentes. Ecce o domine deus: gaudium nostrū est in te. Attamen gaudemus etiā de isto episcopo. Nam florez portauit in ore: quo vocabat plures oues: florē portabat in manibus: quo reficiebat adueniētes oues: flores transmittebat habitantibus delonge: quibus excitabat dormiētes oues. Et ideo quia floribus verboꝝ suorū augmentauit chorū nostrū: gaudemus in eo. Gaude et tu dn̄e deus in hoīe isto: et de honore eius: quia suꝑ omnia desiderauit te. Tūc q̄ꝫ dicturus est episcopo dominus dator glorie. O amice: venisti presentare mihi vas cordis tui vacuū a te: et desiderasti impleri de me. Iō veni: et ego implebo te meipō. Tu esto in me ꝛ ego in te: gloria eñi tua et leticia nunq̄ꝫ habebit finem.

Virgo maria notificat sponse oranti ꝑ quodam heremita amico suo tūc mortuo ꝙ anteq̄ꝫ corpus illius sepeliat sub terra: anima eius introducet in gloria.

Cap. CXXVII

Rante spōsa ꝑ quo-

O dam sene presbitero heremita preclare vite ꝛ magne virtutis amico suo: qui tūc migrauerat de hac vita: et iaꝫ positus erat in feretro in ecclesia: vt sepeliretur. Tūc ibidem sponse apparuit virgo maria sic dicens. A Attende filia et scias: ꝙ aīa istius heremite amici mei: statim cū egressa fuit de corꝑe eius intrasset in celū: nisi quia nō habuit in morte perfectum desideriū: ꝑueniendi ad ꝑn̄tiam dei: et eius visionem. Et ideo detinet nunc in illo purgatorio desiderij: vbi nulla pena est: nisi solū desiderium ꝑueniendi ad deū. Sꝫ tū scias ꝙ anteq̄ꝫ corpus eius intret sub terra: aīa ei⁹ introducet in gloria. Additio. Dic iteꝝ illi seni religioso: diu stetisti in heremo ꝛ fecisti fructū qui mihi placuit ꝯuertēs bestias in oues: ꝛ leones in agnos Nūc sta ꝯstanter in vrbe in qua plaree strate sunt sanguine sanctoꝝ meorū: quia auditurus es iudiciū: et retributiōem tuam videbis. Quibꝫ auditis statim infirmatus est: ꝛ nō longe post in pace quieuit. Hic frater quidē benedictinus: rogauit dn̄am vt requireret deū: quatinus certificari posset de habitu suo: qꝛ multū tribulabat de multitudine abusionū habitus: religionis scti benedicti. Igit cum dn̄a fuisset in spiritu: dixit ei filius dei. Dixi tibi ꝑus. scꝫ. iij. li. xx. et. xxij. cap. ꝙ bn̄dictus famulus meus habuit corpus suū quasi saccum: qui habuit quintuplicē vestē. Prima fuit tunica aspera: qua domuit carnē et motus inordinatos ne lasciuirent: et nō excederent metas

suas. Secūda vestis fuit cuculla simplex:
nō accurata nec rugosa: que tegeret et or-
naret et calefaceret carnē: nec videntib⁹ hor
ror esset. ✠ Tercia fuit scapulare: quo
ad laborē manuū promptior ꝛ expeditior
inueniret. Quarta vestis fuit munimentū
pedum: vt esset agilior et hūilior ad ambu
landū in via dei. Quinta fuit cingulū hūi-
litatis: quo p̄cinctus restringeret sup̄flua
et expeditius laboraret ꝯsuetum et iniun
ctum laborē. Nunc aūt fratres sui querūt
vestes: que excitant luxuriā et abhoīant
ofgitatem: querūt indumenta que placeāt
hoībus: et que carnem excitāt ad carnale.
Nam ꝑ cuculla assumūt capam ita rugo-
sam: ita latam et longā: vt potius videant̄
supbi ostentatores: ꝙ̄ religiosi homīes hu
miles. Pro scapulari vero: habent breuem
panniculū ante et retro: et caput muniūt
cū caputio secularīū: vt secularibus se con
forment. Et sic nec similes sunt hominibus
mūdi: nec laborant cū humilib⁹ seruis dei.
Pedes vero sic muniūt: et sic precīgūt se
cingulo: sicut qui parati sunt ad nuptias:
non ad decertandū in stadio laboris. ℭ
Propterea monachus qui saluari deside-
rat: attēdat ꝙ regula benedicti mei: ꝑmit
tit habere necessaria cū moderātia: vtilia
non sup̄flua: honesta et expedientia: omnis
hūilia: nullaꝗ̄ supba. Quid eīm significat
cuculla: nisi habere maiorē p̄ ceteris hūi
litatem? Quid vo significat caputiū con-
temptibile cuculle nisi quandā abiectōem
habere contra mores mūdiales? Sed cur
nunc a religiosis assumit̄ caputium mun-
diale: nisi quia erubescūt humilia: ꝛ vt mū
dialibus se ꝯcordent? Quid vero ornamen
ti habet cauda caputij: quid ve vtilitatis:
nisi quandā ostentationem: et quandā con
tra religionis pulcritudinē curiositatem?
Quid vo facit capa rugosa plusꝗ̄ cuculla
nisi vt monachus gyrouagus: expeditior ꝛ
gloriosior credat̄ et videat̄. Attn̄ etiam si
capa hūilis et pura: portaret̄ ꝑpter aliquā
cōmendabilem necessitatē: non obesset mo
ribus bonis: si decentior esset cuculla hūili
tatis: vt vnusquisꝗ̄ de habitu suo cogno-
sceret: cuius ordinis esset ꝓfessor. Si vero
monachus infirmaret̄ in capite aut affli-
geret̄ frigore nō peccaret: si haberet ꝯueni
ens et hūile coopimentū subtus caputium
cuculle: nō ab extra: qz hoc arguit̄ leuitatē
ꝛ vanitatē. Rn̄dit dn̄a. O dn̄e ne indigne
ris si quero. Nūquid illi fratres peccant ꝗ̄
portat talem habitū ex licentia prelatorū
et cōsuetudine institutionū predecessorū?
✠ Cui deus. Dispensatio inquit rata est
si ex bona intentione ꝓcedit. Nam quidā
dispensant ex zelo iusticie. Alij ex falsa com-
passione: et indiscreta ꝑmissione. Alij ex le-
uitate morū suorū: et affectu placendi hoī-
bus. Alij dissimulant iusta: qz vacui diuina
charitate sunt. Sz apud me est illa dispen
satio grata: que non ꝯtrariat̄ hūilitati. Et
illa ꝑmissio rata est: que necessaria discrete
ꝑmittit: sup̄fluaꝗ̄ etiā in minimis damnat
ℭ Item quesiuit dn̄a. O dn̄e deus meus:
quid si aliq̄ ignorant: quid melius aut de-
centius sit in regula: nūquid etiam illi pec
cant? Rn̄dit xp̄s. Nō pōt ꝓfessor regule
ignorare regulā: que quotidie legit̄ ꝛ audi
tur? In qua instituit̄ monachus: hūiliari
et obedire: et habitū hr̄e de vilioribus nō
de mollioribus: et habitū portare exempla-
rem: nō pomposum. Aut cuius consciā sic
obtusa est: ꝙ nō intelligat se ꝓfessorem hu
militatis: et totius pauꝑtatis? Ergo ille ē
monachus bn̄dicti: qui plus obedit regule
ꝙ̄ carni: qui nec in habitu nec in moribus
alicui placere desiderat nisi deo: qui quoti
die desiderat mori: et parat se ad exitū de
hoc mundo: sollicitus est quomō reddat
rationem de regula benedicti.

Responsio mr̄is virginis ad sponsam fi
lij orantē pro quodā sene heremita in dubi
tatione posito. An acceptius esset deo: ꝙ
ipse frueret̄ mentalis ꝯsolationis dulcedi
ne nō recedendo vnꝗ̄ de heremo: an ꝙ de-
scenderet aliqn̄ ad edificandū animas ꝓxi
morum. Cap. CXXVIII.

m Ater loquit̄. Dic illi
A presbitero seni heremite ami
co meo. Qui quasi ꝯtra voluntatē
suā: et pacem aīe sue: constrictus fide et de
uotione proximorū. Aliqn̄ relicta cella soli-
tudinis: et sua ꝯtemplatōis quiete: ex cha
ritate descēdit de heremo inter gentes: ad
dandum ꝯsilia spūalia eisdem ꝓximis. Cu
ius exemplo ꝛ ꝯsilio salutari: multe aīe ad
deū conuertunt̄: et iam cōuersi ad altiora
virtutū proficiunt. Qui hūiliter dubitans
de calliditate: ꝛ deceptōe fraudulenta dya-
boli: te requisiuit de cōsilio cum hūilitate
et rogauit vt orares pro eo. Super hoc vi
delicet vtrū deo magis placeret ꝙ ipse va-
caret sue soli cōtemplationis dulcedini: an
deo acceptior esset talis charitas ꝓximorū.
Dic ergo ei sic ex parte mea: ꝙ omino deo
magis placz: ꝙ sicut dictū est: aliqn̄ ipse de
scendat de heremo: ꝛ vadat ad exercēda in
ꝓximis talia opa charitatis: ꝑticipādo cū
eis: virtutes et grās quas ipe habet deo vt
ex hoc ipsi ꝯuertant̄: et adhereant seruen-

stus deo: et pn̄cipes fiant glorie eius: q̄ꝫ si in cella solitudinis idem heremita sue soli ꝯsolationi mentali vacaret. B Et dic ei: q̄ de tali charitate maius meritū retributionis ipse habebit in celis. Dum tñ: ad talem charitatē exercendā ipse vadat cuꝫ consilio semꝑ: et volūtate sui senioris p̄ris spūalis. ⁋ Item dic ei: q̄ ego volo q̄ ipse recipiat in filios suos spirituales sub cōsilio suo regendos: omnes heremitas: et etiam omnes moniales: ꝛ reclusas olim filios spirituales illi⁹ amici mei heremite: qui mortuus est. Et dirigat eos oēs: suo charitatiuo consilio spūaliter et virtuose: sicut ille in vita sua gubernauit et direxit eos: quia sic placet deo. Et si ipsi eū in p̄rem receperint: et ei hūiliter obedierint in vita heremitica: et spūali: tunc ipse erit eis pater et ego ero eis mater. Si vero aliquis eoꝝ noluerit eum in p̄rem spūalem recipere: aut ei obedire: tūc melius erit tali inobedienti q̄ statim recedat ab eis: q̄ꝫ q̄ amplius permaneat cuꝫ eis. ⁋ Vadat tamē idem amicus meus supradictus ad eos: et reuertat̄ ad cellam suā: quotiēs ei videbit̄: semꝑ tñ cum consilio et volūtate sui p̄ris senioris.

Post duos annos a tempe quo spōsa habuit illā visionem de aīali et pisce que continet̄ supra in isto quarto libro scdo capit. xp̄s apparens ei exponit dictā visionē obscurissimā: valde clare ꝛ notabiliter: dicēs q̄ animal et piscis ꝑ peccatores et gētiles Capientes vero per iustos et virtuosos homines designauit. Cap. CXXIX

Ihus loquit̄ ad spōsam.

F A Dixi tibi prius: q̄ desidero coꝛ aīalis: et sanguinē piscis Quid autē est coꝛ animalis nisi illa anima dilecta et īmortalis xp̄ianoꝝ: que plus placet mihi q̄ꝫ om̄e quod in mūdo desiderabile videt̄: Quid vero est sanguis piscis: nisi charitas ꝑfecta ad deū: Ideo coꝛ presentari debet mihi mundissimis manibus. Sanguis vō in vase ornato: quia mundicia deo ꝛ angelis placita est. Et sicut gēma in anulo: sic puritas ꝯuenientissima est omni operi spirituali. Charitas vero diuina p̄ñtari debet in vase adornato: quia aīa gentilium quasi vas relucere et ardere debet: ardentissima dilectione ad deū: per quam fideles et infideles tanq̄ꝫ vnum corpus viuunt̄ capiti suo deo. Ergo qui p̄ñtare mihi desiderat coꝛ xp̄iani indurati in peccato: qui est quasi animal absq̄ꝫ iugo obedientie: discurrens per vicia: et in desiderijs suis viuens debet manus suas ꝑforare terebro acuto: quia tūc nec gladij nec sagitte preualebūt B Quid vero sunt manus hoīs iusti: nisi oꝑationes eius corꝑales: scilicꝫ ꝛ spirituales: Corꝑalis em̄ manus: id est laborare et sustentare corpus necessaria est. Spiritualis vero manus: est ieiunare: et orare et similia. Ergo vt omnis oꝑatio hominis sit moderata et discreta dꝫ ꝑforari timore dei. Nam omni hora cogitare tenet̄ homo q̄ deus est semper p̄ñs: et timere debet ne auferat̄ gratia sibi data: quia sine adiutorio dei: hō nihil potest: et cū eius charitate omnia pōt. Sicut ergo terebrum p̄parat foramina rei imponende: sic timor dei oīa oꝑa solidat: et p̄parat viam charitati diuine: et allicit deum adiuuandū. Propterea sit hō timorosus in omnibus actibus suis et discretus: quia licet vterq̄ꝫ labor spūalis: scꝫ et corꝑalis necessarius est: tñ sine timore et discretione vtilis nō est: quia indiscretio ꝛ p̄sumptio omnia corrumpunt: et confundūt: et bonum ꝑseuerantie tollunt Qui ergo desiderat vincere duriciā animalis: sit inflexibilis in oꝑibus discretionis: et constans in timore: et spe adiutorij diuini: et conet̄ quantū potest: et deus adiutorium administrabit: cōfringendo coꝛ induratum. C Debet etiam amicus meus munire oculos suos: palpebris ceti: cū fortissimo bitumine: ne ex visu basilisci moriatur. Quid autē sunt oculi viri iusti: nisi duplex consideratio eius quotidie habenda: scilicet consideratio beneficioꝝ dei: et cognitio sui ipsius: ⁋ Cogitans em̄ beneficia dei et misericordiā eius: attendat vilitatē ꝓpriam: et ingratitudinem suā: ad beneficia dei. Et cū animus sentit se mereri iudicium: muniat oculos considerationis sue palpebris cete: id est fide ꝛ spe diuine bonitatis: vt non dissoluat̄ cogitando misericordiam: nec diffidat cogitando iudicium dei. Sicut enim palpebre cete: nec molles sunt vt caro: nec dure vt ossa: sic homo inter misericordiā dei et eius iudiciū moderatus sit: sperando constanter misc̄diam: et timendo prudēter iudicium. Gaudeat quoq̄ꝫ de misericordia: et ꝓpter iusticiam proficiat de virtute in virtutem. Ergo qui sic quotidie stat inter misericordiā et iusticiam: spe et timore: nō habꝫ timere oculos animalis. D Quid autē sunt oculi aīalis: nisi sapiētia mūdana et ꝓsperitas tꝑalis: Sapientia em̄ mūdi que primo oculo aīalis compatur: est quasi visus basilisci qꝛ sperat illa que videt: et remuneratio ei⁹ est in ꝓmptu: quia desiderat ꝑitura. Sapientia vero diuina sꝑat illa que nō videt ꝓ

ꝓsperitatē mundi nō attendit: hūilitatem ꝛ patiām diligit: remuneratōem nō querit: nisi eternā. ¶ Secundus oculus aīalis est ꝓsperitas mūdi: quem mali appetētes: celestia obliuiscunt͛ et ꝓsequunt͛: et ꝯtra deū indurant͛. Ergo omnis hō qui desiderat salutem ꝓximi: ꝯiungat oculos suos cum discretione: oculis aīalis id est ꝓximi: ꝓponendo ei beneficia misericordie dei: et iudicia eius: apponendo verbis mūdialibus verba sapientie dei: ostēdendo ꝑseuerantē vitam continentie: hoībus incontinentibꝫ: contemnendo diuitias et honores ꝑsētes: propter charitatē dei: predicando iugiter: et predicata implēdo. Quia vita spūalis approbat verba: et exempla sancta plus ꝓficiunt: q̄ȝ verbosa eloquentia sine operꝫ effectu. Naȝ qui bn̄ficia dei: ꝛ iudicia eius semꝑ habent in mente: quibꝫ ba dei ꝯtinue habent in ore et illa opeꝛ implent et firmiter sperāt in bonitate dei: nō leduntur cuspidibus gladiorū inimici: id est fallacibus adinuentionibus hoīm mundialiū: sed ꝓficient et ꝓpter charitatem ꝯuertent errantes: ad veram charitatem dei. Qui vero de grā supbiunt: et de eloquētia querunt lucrū: viuentes moriunt͛. E Lamina q̄ȝ calibis alligari dꝫ cordi: qꝛ charitas dei semꝑ ponenda est añ oculos: cogitando scȝ: quō deus factus hō hūiliauit se. Quō predicando tolerabat famem: ꝛ sitim: et laborē. Quō suspensus in cruce et mortuus: surrexit ꝛ ascendit in celum. Hec lamina id est charitas habet latitudinē: ꝛ planiciem: qm̄ mens ꝑata est pati libenter ꝯtraria aduenientia: qm̄ de nullis iudicijs dei murmurat: nec angustiat͛ de tribulationibꝫ: sed voluntatem ꝓpriam: et totū corpus ponit in volūtate et dispositione dei. ¶ O filia: ego sum calibs fortissim⁹ qm̄ in cruce extēsus: et quasi oblitus passionis mee ꝛ vulnerū meoꝝ: oraui ꝓ inimicis ¶ Claudenda q̄ȝ sunt intersticia narū: et clauso ore currendū est ad animal. Quia sicut ꝑ intersticia narū intrat et exit flatus sic ꝑ desideria homīs intrat vita ꝛ mors in aīam. Et ideo sicut a morte sic a desiderijs malis cauendū est ne intrent in aīam: vel ne ingressa imorent͛. Ergo qui ardua vincere ꝓponit: attendat ad temptatōes suas ꝛ caueat ne ꝑ inordinata desideria minuatur dei zelus: qꝛ toto desiderio et zelo diuino: et cū omni patiā currendum est ad peccatorem: oportune et importune: vt conuertatur: et vbi iustus nihil ꝓficit loquendo vel amonēdo: ibi zelus est exercendus: orationumq̄ȝ instātia ꝯtinuanda. F Insuꝑ animal ambabꝫ manibus apprehēdendū est. Nam aīal habet duas aures: vnā quia libenter audit delectabilia sua: aliam quā obstruit ne audiat ꝓficua anime sue. Sic etiā amico dei ē vtile habere duas manus spūales: sicut prius habuit corꝑales sȝ habeat eas perforatas. Vna manus sit sapiā diuina: qua ostendat peccatori oīa esse caduca mūdi huius et labilia et qui delectat͛ in eis seducit͛ ꝛ non saluat͛: quia omnia ad necessitatē concessa sunt: et non ad superfluitatem. Secūda manus sit exemplum bonū et bona operatio quia bonum hō facere debet que docet: vt audientes exemplo eius roborent͛. Nam multi docent et non exemplificāt: hi sunt qui sine cemento erigunt lapides in frigore mentis sue: qui irruente tēpestate statim dissoluunt͛. Pellis q̄ȝ aīalis que est quasi silex malleo et igne aggredienda est. Naȝ in pelle notat͛ ostensio et simulatio iusticie. Mali quippe quia boni esse nolūt: appetunt videri quod non sunt. Et qꝛ laudabiles vocari desiderant: sȝ nō laudabiliter viuere: ostendūt foris sanctitatem: et simulant iusticiam quā nequaq̄ȝ habent in mente: et ideo in apparentia simulate sanctitatis: sic superbiūt et indurant͛ quasi silex: ꝙ nec increpationibꝫ nec ratione apta mollescūt. G Propterea seruus dei vtat͛ in talibꝫ malleo dure increpationis: ꝛ igne diuine orōnis: vt mali verbo veritatis comunicantur: et molliores fiant paulatim a duricia sua: et priuata oratione: incalescant et succendant͛ ad dei et sui cognitōem: sicut fecit stephanus. Ipse eīm loquebat͛ non placentia sed vera: non mollia sȝ asperꝫ. Insuꝑ orauit deum ꝓ eis ꝛ ideo ꝓfecit et multi meliorati sunt ꝓpter eum. ¶ Ergo quicunq̄ȝ timore dei ꝑforat opera manuū suarum: et munit oculos cōsiderationis temꝑantie: lamina quoq̄ȝ calibis ꝓtegit cor suum: claudēs intersticia narium et sic ꝑ̄sentat mihi cor animalis ego deus dabo ei thesaurum delectabilissimū: cuius delectatōne visus nō fatigat͛. Cuius dulcedine auris nō languescit: cuius fruitione nō satiat͛ gustus: cuius tactu nunq̄ȝ sentit͛ dolor: sed anima perfruet͛ gaudio et abūdantia sempiterna. H Piscis aūt significat gentiles: quorū squame sunt fortissime: quia peccatis et malicijs indurati. Nam sicut squame cōpacte muniūt et obstant: ne ingrediat͛ ventus. Sic gentiles in pctīs gloriantes: et vana spe viuentes: muniūt se defensionibꝫ ꝯtra amicos meos sectas eīm preferūt: multiplicant terrores: supplicia cōminant͛. Et ideo qui ꝑ̄sentare mihi desiderat sanguinem piscis: extendat

super eū rethe id est predicationem suam:
que nō sit de putridis filis philosophoꝝ et
rethoricoꝝ curiose eloquentiū: sed de sim-
plicitate verboꝝ et humilitate opeꝝ: quia
simplex p̄dicatio verbi dei: est sonora quasi
es in conspectu dei: et fortis ad trahendū
deo peccatores. Et ideo nō per eloquentes
magistros: sed per hūiles et ydiotas eccle-
sia mea initiū habuit et ꝓfecit. ❡ Caueat
etiā predicator: ne ingrediat̄ aquam nisi
vsq̄ ad genua: sȝ nec alibi nisi vbi sit arena
solida figat pedem: ne forte si ꝓcelle ascen
dant super genua pedes moueant̄. Quid
autē est vita presens nisi quasi aqua mobi-
lis et instabilis? Ad quā non est eundū nisi
gem fortitudinis sp̄ualis: nisi ad solam ne
cessitatem. Et ideo figat̄ pes affectōis ho-
minis in arena solida: id est in soliditate di
uine charitatis: ꝛ consideratione futuroꝝ.
Nam illi qui distendūt pedes affectionum
suarū et fortitudinem suam ad temporalia:
nō sunt stabiles ad lucrandas animas: sed
a ꝓcellis sollicitudinū temporaliū dimer-
gunt̄. I Debet etiam iustus excecare
oculū suum quē vertit ad piscem: quia du
plex est oculus humanus scȝ et spiritualis
Humanus quidē oculus incutit timorem
quando visa potentia et crudelitate tyran
norum animus cōsiderans infirmitatem
suā: loqui expauescit. Hic em̄ timoris ocu
lus excecari debet et auelli ab animo: per con
siderationem diuine bonitatis: considerā-
do et credendo firmiter: ꝙ omīs homo qui
spem suam ponit in deo: et peccatorem lu-
crari querit ꝓpter deum: habebit ip̄m deuȝ
protectorē. Spirituali v̄o oculo intelligen
tie: respiciendus est peccator vel aliquis cō
uersus ad deū scȝ attendendo sollicite qua
liter potest: quomō stet in tribulationib⁊:
ne forte in consueta assumens succumbat
laboribus: aut ne peniteat eum austeriora
assumpsisse ꝓpter tribulatōes. Consideret
etiā iustus quicunq̄ȝ sit: quō homo infide-
lis conuersus ad fideȝ subsistat corpaliter:
ne vel mendicet vel seruitute opprimatur
aut princ̄ laudabilibus libertatib⁊ suis: et
sollicite ꝓuideat̄: vt talis ꝯuersus instrua
tur continue sancta fide catholica: et sctis
virtutum exemplis. Hoc em̄ placitum est
mihi: vt pagani ꝯuersi videant mores san
ctos: et audiant v̄ba charitatis. Nam mul
ti x̄piani venientes ad paganos: incompo
siti moribus et indisciplinati: gloriant̄ ꝙ
occidunt eoꝝ corpora: et ꝙ lucrant̄ eorum
bona t̄palia. Hoc em̄ mihi sic placitum est
sicut hi qui in deserto ymmolabant vitulo
conflatili. K Et ideo qui placere mihi

desiderat eūdo ad paganos: eruat sibi pri-
mo oculū cupiditatis et timoris mūdani:
habendo apertū oculum cōpassionis et in
tellectus ad lucrandas eoꝝ animas: nihil
desiderando nisi vel mori ꝓ deo: vel viuere
ad deū. ❡ Insuper iustus debet habere cli-
peum de calibe: hoc est patiam veram et ꝑ
seuerantiā: vt nec verbis moueat̄ a chari-
tate dei nec etiā opibus: sȝ nec attediatus
ꝓpter diuersos casus: murmuret quoq̄ mō
de iudicijs dei. Nam sicut clipeus ꝓtegit
et recipit ictus ferientiū: sic patiētia vera
defendit in t̄ptationibus. Lenit etiam tri
bulationes: et reddit hoīem expeditum ad
omia bona. Hic vero clipeus patientie nō
sit formatus de putridis rebus sed de for-
tissimo ere: quia vera patientia formari et
ꝓbari debet: ex ꝯsideratione patiētie mee:
quia ego fui quasi calibs fortissimus: quan
do magis volui pati mortem q̄ȝ amittere
animas: et magis volui oīa obprobria au-
dire: q̄ȝ descendere de cruce. Ergo qui pati
entiam desiderat imitet̄ constantiā meaȝ:
quia si ego innocens passus sum: quid mi-
ꝝ si homo dignus iudicio patiat̄? L Ita
q̄ȝ quicunq̄ȝ sic munitus patientia: expan-
dit rethe super piscem: ꝛ tenuerit eum per
decem horas sup̄ aquas: habebit sanguinē
piscis. Quid autē sunt iste decem hore nisi
decem consilia que homini conuerso sunt
facienda? ❡ Primū est credere decem man
datis meis: que populo israeli precepi. Se
cundū est ꝙ suscipiat et honoret sacramē-
ta ecclesie mee. Tertiū est dolere de pecca-
tis cōmissis: et habere perfectam volunta
tem vltra nō faciendi ea. Quartū est ꝙ te-
neatur obedire amicis meis: quantūcunq̄ȝ
preceperint ei aliquid quod est contra vo-
luntatem suam. Quintū est ꝯtemnere om
nes ꝯsuetudines suas prauas: que sunt cō
tra deum ꝛ bonos mores. Sextū est: ꝙ ha
beat desideriū attrahendi omnes ad deuȝ
quos poterit. Septimū est: ꝙ ostēdat veraȝ
humilitatē in operibus suis: fugiendo pra
ua exempla. Octauū est: ꝙ habeat patien-
tiam in aduersis: nō murmurando contra
iudicia dei. Nonū est: ꝙ non audiat vel ha
beat secum eos: qui aduersant̄ fidei sancte
x̄piane. Decimum est: ꝙ roget deuȝ et per
sonaliter conetur: vt perseuerare valeat in
amore dei. Quicūq̄ȝ ergo ꝯuersus a malo:
hec decem consilia tenuerit et seruauerit:
morient̄ ab amore mundi: et viuificabit̄ ad
amorem dei. M Cum aūt piscis id est
peccator extractus ab aquis voluptatis:
seruare proposuerit hec decem ꝯsilia: ape
riendus est in dorso vbi abundantia est san

[no]ta
[qu]id autē est vita
presens.

guinis. Quid autē significat dorsum: nisi operationē bonam cum voluntate bona? Hec flecti debet scdm placitum dei qr multotiens videt actio bona hoībus: sed intentio et volūtas actoris non est bona. Ergo iustus qui peccato ꝯuertere appetit: inquirere debet qua intentione opus bonū aggredit: et qua intentione ꝑseuerare disponit. Et si inuenerit in ope spūali affectum carnalem: vel ad parentes vel ad lucranda tpalia: festinet eū a corde abscindere: quia sicut sanguis malus inducit morbū: impedit gressum: stringit cordis aditum: et obstruit cibi appetitū: sic mala volūtas et intentio corrupta obruit amorem dei: ꝓuocat accidiā: claudit cordis aditū deo et omne spūale bonum abhoīabile facit deo. Sz sanguis quē ego desidero recens est: et vitā ministrat membris. Hic est volūtas bona et charitas ordinata ad deū: que preparat aditum ad fidem: sensus ad intelligentiā: membra ad oꝑationem: deumq3 allicit ad iuuandū. Hec voluntas preuenit et infunditur gratia mea: auget orationib9 et bonitate mea perficit operatione bona ꝛ dulcedine mea. Ecce isto modo presentādus est mihi augius piscis. Qui aūt sic pūtat eum mihi: habebit mercedē optimam. Nā torrens totius dulcedinis fluet in os eius aīam vero eius illustrabit fulgor ꝑpetuus et salus eius innouabit sine fine. Declaratio. ¶ Nota q in quarto libro reuelationum secūdo capitulo: xp̄s incipit loqui mirabilia de pisce et aīali: et hoc hic in capitulo. Cxxix. exponit q̄d illa signant. Additio. ¶ Hec sequens reuelatio facta fuit in malphavbi quiescit sctūs matheus. ¶ Bñdictus sis tu sancte mathee apostole quia fuisti optimus cōmutator. Mutasti enim terrenū: et inuenisti eternum. Spreuisti tēpūs: et obtinuisti deū: dimisisti vanam prudentiā: ꝯtempsisti quietē carnis et assumpsisti laborem durū. Ideo nunc digne gloriosus es in conspectu dei. Rñdit sanctus matheus. Bñdictus sit deus qui hanc tibi inspirauit salutatiōem. Verum quia sic placet deo: ondere tibi volo qualis eram ante ꝯuersionem meā: qualis in descriptione euangelij: qualis nūc sum in remuneratione. Ego quippe habui publicū officiū: quod sine publico lucro exequi nō potui. Attū voluntas mea talis fuit eo tpe q neminem defraudare volui: sed desiderabam inuenire viā qua separem me ab officio isto: ꝛ toto corde adhererē deo soli. Predicante igit amatore meo iesu xp̄o: tunc inflammabat sicut ignis verbū vocationis

sue in corde meo: et sic dulciter sapuerunt v̄ba sua mihi: q de diuitijs et honorib9 nō plus cogitabā q̄z de paleis: ymo mihi magis flere placuit et gaudere: q deus meus tantillū et tantum peccatorem vocare voluit ad grām. Adherens quoq3 domino meo: verba eius ardentius cepi infigere cordi meo: que nocte et die quasi cibū suauissimū gustando cogitabam. Cōsūmata vero passione domini mei: scripsi euangelium iuxta quod vidi et audiui et interfui: non ꝓpter laudem meā sed ad gloriam redemptoris mei et ꝓfectum animarum. Cūq3 illud scriberē: tantus diuine inflammationis ardor perseuerabat mecum: q si tacere voluissem: nullatenus pre ardore intenso potuissem. Nunc aūt quod ego ex charitate et hūilitate scripsi multi conant subuertere: et interpretant ad inuidiam: gloriantes sublimia et celestia scire si ꝯtraria inueniant: volentes magis de euangelio disputare: q̄z scdm voluntatem eius viuere. Ideo parui et hūiles intrabunt celū supbi et prudentes stabunt foris. Quid ei credit hō presumptor et superbus: q deus totius sapientie nō potuisset sic verba sua temperasse: vt nō scandalizarent ex verbis eius homines? Sed iustum est vt veniant scandala: et qui fastidiunt celestia infigantur terrenis. De retributione vero mea scias q vere est sicut scriptum est: q cor capere non potest nec lingua ꝓferre.

Post multos annos postq̄z sponsa habuit illā visionem de septem aīalibus que continent supra eodem li. Cxxv. capitulo Xp̄s apparens exponit aliqua que deficiebant exponenda in dicta visione vt sequit. De scto math

Cap. CXXX

Filius loquitur. Dixi

f A tibi prius de septem aīalibus q vnum erat quasi elephas quod adhuc stat ad arborem inclinatū: non attendens arboris putredinē: nec temporis breuitatē: ꝛ ideo ruet cum arbore cū se stare putat. Muri enī ecclesie eius dissoluent calore et aquis: ita vt nō sit qui edificet: qr de iniquis edificati sunt: terra diripiet: inhabitantes optabūt mortem et fugiet ab eis: et impij dominabunt iustis: que omnia sic euenerūt. ¶ Scias etiā q aliud animal quod de lapide castitatis supbiebat: iam assumpsit sibi cornua agni. Et ideo docebo eum quō saltare debeat muros et quomō debeat stare in honore. Placet enim mihi istius aīalis hūilitas: et ideo dico ei: q ecclesia sua iaz ad summū gradū ascenderat

et diu in supbia stetit. Et ideo laboret ipse vt clerus cōtinentius viuat: intemperantiam potus minuat: auariciā deponat: humilitatem et timorē assumat: alioquin tribulationibꝫ humiliabit: et ruina eius tam grauis ꝛ magna erit: ꝙ etiā in terris alijs audiet. B Post mortem aūt dicti epī ꝛ creationē successoris loquebat dominus ad me dicens. Scias ꝙ iste epūs successor supra ꝓximi dicti episcopi qui nūc ascēdit ad gradū episcopalem: erat vnus de quinqꝫ finis quos rex nō audiret nisi clariores oculos obtinerent. Qui epūs iam ascendit: sed attendat ipe bene et videbit in iudicio meo quomō ipse ascendit. Veruntū ꝑcaueo eū de casu ioab. Ipse em̄ innidit se melioribus: ꝓprijs innitebat consilijs: audacia sua erat magna: et ideo ꝑsumsit supra vires: et electum suū pretulit illi quē elegerat deus. Sed vnū consilium vtile est isti episcopo: scꝫ ꝙ prudentie sue ponat modū et attendat semꝑ non quid potest: sꝫ quid decet. C Qui cū dubitaret vtrū esset vtile pro remissione peccatorū suorum ire romam: requisiuit me: cui orāti mater dei respondit sic dicens. Si episcopus iste sentit in aīo se indigere auxilio sanctorū veniat romā ad indulgentias: qꝛ veniet tempus quando vtile erit sibi. Attendat etiam ꝙ vngule anium rapacissimarū prescindātur que iam intrauerūt: ne altissima petrarum inhabitēt quia communitati populi plus tunc nocebūt: et ipse non erit immunis a tribulatōe. ❡ Propterea scias: ꝙ animal illud de quo dixeram tibi: quod quando videt vmbram suam timet: et currēdo proficit sibi: ille est qui zelum animarū habet: et nec ad verba derogantiū sibi deijcit animo: nec ad verba assentientiū et adulātium extollit. Qui paratus est moriendo exire de mundo: et ꝑparatus: etiāz si mihi placet viuere propter honorem meum. Et ideo occurram ei in media via sicut pater filio: et auferam eum de custodia sua sicut iudex misericors: ne videat mala futura. ❡ Ille vero qui ꝑmanet in lepra sua: morietur cum his qui pleno sunt ventre: et sepelietur et iudicabit cum leprosis: et non sedebit cum iudicantibus orbem. ❡ Et hic est finis quarti libri scōm Alphonsum.

Item reuelatio que facta fuit in monte gargano de excellentia angelorum.

Cap. CXXXI.

V Idit domina Birgitta multitudinē angeloꝝ: psallentium in mōte gargano et dicentiū

❡ Benedictus sis tu deus noster: qui es et eris et fuisti sine principio et sine fine. Tu creasti nos spūs in ministerium tuum: et etiam ad consolatōem hoīm et custodiam qui ita mittimur ad ꝓfectum hoīm: ꝙ nūqꝫ priuamur dulcedine et ꝯsolatione et visione tua. Sed qꝛ quasi incogniti videbamur hominibus: voluisti in isto loco oñdere benedictōem tuam: et nostrā dignitatem a te nobis datam: vt hō addisceret diligere te: et etiā auxilium nr̄m desiderare. Nunc aūt longo tp̄e locus iste in dignitate habitus: a multis ꝯtemptus est: ꝛ habitatores terre plus appropinquāt spiritibus immūdis ꝙ̄ nobis: qꝛ suggestiones eoꝝ ardentius sequunt. ❡ Respondit dña. O dñe creator meus et redēptor meus: da eis auxiliū desistere a petīs: ꝛ desiderare te toto corde ❡ Cui deus Assueti inquit sunt sordibꝫ et nisi verberibus nō erudiunt: et v tuam in disciplina se cognoscant et resipiscant.

Incipit tractatus reuelationū beate Birgitte ad sacerdotes: et ad summos pōtifices Rubrica. Xp̄us loquit de quinqꝫ bonis datis sacerdotibꝫ et de quinqꝫ ꝯtrarijs que faciūt mali sacerdotes. CXXXII.

E Go sum quasi hō discessurus de mūdo. A Qui cō mittit optima que hꝫ amicis suis charissimis. Sic ego sacerdotibꝫ quos pre omibus angelis et hoībus elegi: commisi charissimū mihi scꝫ corpus meū: cuꝫ discederem de mundo: et dedi eis quinqꝫ dona Primo fidem meā. Secundo duas claues ad inferuū et celū. Tercio vt de inimico facerent angelū. Quarto: vt ꝯsecrarent corpus meū: quod nullus angeloꝝ pōt facere Quinto: vt manibꝫ tractarēt corpus meū mundissimū. Nunc aūt faciunt mihi sicut iudei: qui negabant me suscitasse lazarū et alia mirabilia fecisse: sed diffamauerūt me voluisse regem fieri: ꝓhibuisse tributū: et templū tribus diebꝫ reedificaturū. Sic sacerdotes non loquunt mirabilia mea: nec docent doctrinā meam sed mūdi amorem suam voluptatē predicant: et nihil esse reputāt quod ꝑ eis feci. Secundo ꝑdiderūt clauē qua miseris deberent apire celū. Illā aūt qua aperit infernus diligūt: et reconditam habent in syndone mūda. B Tercio de iusto faciūt iniquū: de simplice dyabolū: de sano sauciatū quia oīs qui accedit ad eos cū tribꝫ vulneribꝫ: ab eis habebit quartū. Si cuꝫ q̄tuor venerit ad eos: recedit ab eis cū quinqꝫ: qꝛ viso exēplo prauo sacerdotū: petōr fiduciam peccādi sumit:

et incipit de peccato quod prius reputabat erubescibile gloriari. Vo ipsis erit amplior maledictio pre alijs: qr se vita sua perdūt: et alios exemplo suo ledūt. Quarto: qr me sanctificare deberent ore suo vendūt me. Ipsi sunt deteriores iuda. Judas cū peccatum suū recognouit et penituit licet infructuose. Isti se iustos dicūt et ostendūt. Judas retulit petiū ad emptores: isti autē obseruant suis vsibus Judas vendidit me anteq̄ redemissem mundū. Isti postq̄ redemi mundū: et non compatiunt̄ sup sanguine meo: qui plus clamat vindictam q̄ sanguis abel. Judas vēdidit me p solis denarijs. Isti aūt omni mercimonio: qr non accedūt ad me nisi sperat sibi fructum. Quinto tractant me sicut iudei. Quid fecerunt ipsi? posuerūt me sup lignum. Isti autē in prelo ponunt me et premūt fortiter. C Sed potes querere quō: cū deitas mea impassibilis est: nec in deo aliquid contrariū vel dolor cadere potest: tū pter voluntatē morandi in peccato quā sacerdotes habent: sic mihi amarū et contrariū faciunt: ac si in prelo si possibile esset ponerer. Ipsi deniq̄ sacerdotes duo peccata habent: luxuriam scʒ et cupiditatē: inter hec me ponūt. Sed forte peracta penitētia de his: cum post peractum officiū iterum habent firmam voluntatē peccandi: quasi in prelo fortiter premūt me. Pascūt quippe maledictas mulieres et tuto loco ponunt vt voluptatē suam perficiant et me repellant. His blandiūt̄ et delectat̄ in eis: me autē a quo sunt nolunt videre. Ecce amici mei q̄les sacerdotes sunt. Ecce angeli mei quibus fruitis. Si iacerē ante vos sicut in altari iaceo ante eos: nullus vr̄m auderet me ɔtingere: sed terreremini. Ipsi autem quasi fures et proditores ꝓdunt me. Ipsi quasi meretrices ɔtingunt me. Ipsi quoq̄ immūdiores pice: non erubescunt appropinquare mihi qui deus sum et dn̄s glorie Propterea sicut dictū est israeli. Septem plage venient super vos. Vere ille septem plage venient super sacerdotes.

Xp̄us compat se moysi educenti israel p mare rubrū: vbi aque stabāt a dextris et sinistris q̄si murus: et q israel id est mali sacerdotes: negligūt xp̄m: et diligunt vitulū aureū id est mūdum. Et q xp̄s honorauit sacerdotes septem ordinib̄ a quibus septēpliciter sunt auersi. Cap. CXXXIII

Ater loquebat̄. Sic m A audi fuerunt inimici filij mei in sanguinem eius: vt etiā eo mortuo vulnerauerūt eum. Prepara ḡ te quia filius meus cū exercitu magno venit loqui tibi. Inde veniēs ipse ait. Ego similaui me prius moysi in figura: qui cū educeret populū: stabat aqua quasi murus a dextris ꝛ a sinistris. Ego certē sum ille moyses in figura qui eduxi populum xp̄ianum: id est aperui eis celū et ostendi eis viam quā incederent: liberāseos a pharaone id est a dyabolo qui eos oppresserat. Ibant autē quasi inter duos muros maris a dextris et sinistris quor vnus nō vlteri⁹ ꝓcederet alter nō retrocederet: sed sic ambo firmiter starent. Hi duo muri erāt due leges. Primus erat vetus lex: que vlterius non ꝓcederet. Scd̄s erat noua lex: que nō retrocederet. Inter hos duos muros scʒ leges firmiter stantes: ego ibaʒ ad crucē quasi p mare rubrum: qr sanguine meo rubricatū est totū corpus meū. Rubricatū est lignum prius albū: rubricata est lancea: et redemi populum meū captiuatū: vt me diligeret. B Nūc aūt negliget me israel id est sacerdotes: et diligūt alium deū. Diligunt ei sicut prius dixi vitulū aureum per affectū mundi: qui est dulcis p voluptatem: et ardet in eis per affectiōem. Stat fortis cū pedibus et capite ꝛ gutture gule. Habent me insup pro ydolo: ꝛ claudunt sup me ne ingrediar. Offerunt mihi thus sed non placet mihi: quia nō pro me sed ꝓ se faciunt. Curnant mihi genu obedientie et volūtatis sue: sed ad desideriū suum vt eis aliquid tempale impendam Clamant: sed aures mee nō audiunt: quia non ex deuotione nec intentione. Audite o exercitus meus et omnes angeli. Elegi sacerdotes pre omibus angelis et iustis: et dedi eis solis potestatem vt corpus meū tractarent. Si enim voluissem potuissem bene elegisse angelū aliquem ad tale officium: sed tantū dilexi sacerdotes vt eis tantū honorem concederem: et constitui eos vt starent ante me quasi in septem ordinibus: deberent enim esse patientes quasi oues: stabiles quasi murus boni fundamenti. Animosi quasi milites. Sapientes quasi serpentes. Pudici quasi virgo. Mūdi quasi angelus. Ardētes amore quasi sponsa ad cubile viri sui. C Nunc autē auerterant se pessime: sunt enim feri quasi lupi rapaces: qui in fame et cupiditate sua nulli cedunt: nulli deferunt honorē nihil erubescunt. Secūdo instabiles quasi lapis in muro infirmo: qr diffidunt de fundamento: id est de deo q nō possit eis dare necessaria: vel nō velit sustentare eos. Tercio sunt in tenebris q̄si fures: ambulātes in

tenebris viciox̄. nec sunt audaces quasi mi
lites ad pugnandū ꝓ honore dei: vl' ad ag-
grediendū opus virili. Quarto stant quasi
asinus: qui caput inclinat ad terram. Sic
ipsi stolidi et insipientes: semꝑ terrena me
ditan̄t et presentia: nunq̄ȝ futura. Quinto
impudici sunt q̄si meretrices: ꝓcedunt ad
me in habitu meretricio: oīa mēbra hn̄t ad
luxuriandū. Sexto sunt q̄si pice deformi-
ter maculati: oēs qui accedūt ad eos detur
pan̄t. Septimo sūt abhoīabiles q̄si vomi
tus: ꝛ leuius ꝛ melius eēt mihi accedere ad
vomitū: q̄ȝ ad delectatōem habendā cū eis
Ita aūt abhoīabiles sunt: vt oīs exercitus
celi abhominet̄ eos. Quid aūt turpius eēt
q̄ȝ ꝙ aliquis nudus os suū in inferiora mē
bra mitteret: ꝛ comederet stercora sua ꝛ bi
beret vrinā suā: Sic sunt isti turpes in cō
spectu meo. D Cū aūt induūt se vesti
bus sacerdotū que sūt vestes aīe in figura
qꝛ vestes ille designāt talē debere aīam esse
Induūt se q̄si veri ꝓditores. Sicut eī ille
qui fidē dederat inimico dn̄i sui si pugnare
debet cū dn̄o suo ꝯtra eu: ebetat oīa arma
sua ne noceant inimico. Sic isti cū induūt
vestes sacerdotū q̄ sunt vestes aīe in figu-
ra quibꝫ cōtra dyabolū muniri deberēt oīa
ebetata sūt: ne noceāt dyabolo ꝛ ne timeat
ea. Sȝ querit̄ quō: Vtiq̄ȝ cū induūt se ar-
mis ꝯtinētie: ebetata sunt ꝑ luxuriā. Ideo
nō pungunt dyabolū. Cū aūt induūt se ar
mis charitatȝ nihil nocēt qꝛ ebetata sunt
ꝑ maliciā. Arma itaq̄ȝ ista: id ē vestes quibꝫ
induunt̄: nō sunt ad defensionē dn̄i sed ad
visionē solā: sicut solēt ꝓditores aliud face
re ꝛ aliud ondere. E Sic itaq̄ȝ o amici
mei: isti maledicti sacerdotes simulatorie
accedūt ad me: q̄si ꝓditores. Attū ego idē
qui sum deus ꝛ dn̄s vester: ꝛ totius creatu
re in celo ꝛ in terra: venio ad eos ꝛ iaceo aū
cos in altari: verus de' et verus hō postq̄ȝ
dixerīt illa ꝟba. Hoc ē corpus meū. Venio
ad eos vt spōsus: vt voluptatē deitatis cū
eis habeā: sȝ inuenio in eis dyabolū. Jō cū
applicāt me ad os suū: recedo ab eis cū dei
tate ꝛ hūanitate mea: et dyabolus q̄ in pre
sentia domini fugit ꝑterritus letus redit.
F Audite insuꝑ amici mei: qualē dignita
tem ꝯtuli sacerdotibꝫ pre oībus angelis ꝛ
hoībus. Ego dedi eis quinq̄ȝ. Pr̄io ꝑtātē
ligādi ꝛ soluēdi in celo ꝛ in terra. Scd̄o de
di eis vt de inimico pessimo facerēt amicū
de dyabolo angelū meum. Tercio dedi eis
ꝑtātem p̄dicādi ꝟba mea. Quarto ꝑtātem
ꝯsecrādi: et scīficandi corpus meū: quod
nullus angelus facere pōt. Quinto tracta
re corpus meū qd̄ nullus vestrū si facerem
aū vos auderet ꝯtingere. Nūc conqueror
suꝑ eos quinq̄ȝ. Primo ꝙ infernū apiūt et
claudūt celū ingredientibꝫ. Scd̄o de ami-
co faciūt inimicū: et eū qui accedit ad eos
cū vno vulnere: vulnerāt duobꝫ: qꝛ videns
vitā ꝯfusam sacerdotū cogitat secū. Si ipe
facit magis ego faciā. Tercio ꝟba mea ad-
nihilāt et mendaciū suū affirmāt: veritatē
meam negāt. Quarto vendūt me ore suo
quē scīficare deberēt. Quinto corpus meū
amari' crucifigūt q̄ȝ iudei. Ecce amici mei
quos elegi ꝛ sic dilexi: quō mihi rependūt.
Ego cōiunxi eos mihi cū corꝑe meo: ꝛ ipsi
dissoluūt vinculū nr̄m. Ideo sicut ꝓdito-
res non sicut sacerdotes iudicabūtur: si se
non emendauerit.

Xp̄s dicit ꝙ honorauit sacerdotes pre
omibus angelis ꝛ hoībus sed ipi pre ceterꝫ
cū ꝓuocant quox̄ damnatio in aīa vnius
sacerdotis eternaliter dāuata manifestat̄.

Cap. CXXXIIII

Aria ait. Recordare
m passionē filij mei: ipe iā venit. A
Et ecce apparuit scūs iohānes ba
ptista: ꝛ ait ad beatā virginē mariā. In mil
le annis nūq̄ȝ fuit tāta ira dei suꝑ mundū.
Cumq̄ȝ venisset filius: ait ad spōsam. Vna
hora est a principio mecū: et quot vobiscū
tpa sunt: hoc nō est mecū nisi q̄si vna hora
Dixi tibi prius de sacerdotibꝫ: ꝙ inter oēs
angelos ꝛ hoīes ipos elegi: nūc ipsi mihi p̄
ceteris sunt molestiores. Et ecce apparue
runt demones habētes vnā aīam in manī-
bus: dicentes ad inuicē. Ecce pugil. Rn̄dit
iudex. Quia corꝑales nō audiūt ea q̄ sunt
spūs nec oculus corꝑalis pōt videre spūa-
lia: tū ꝑpter istā que astat cuius oculos in-
telligētie apio: dicite q̄ iusticia habetȝ illā
aīam. B Rn̄derunt: p. ix. iura vl' trans
gressiones possidemus eā. Primo: tribus
sunt infra nos: tribꝫ alijs eq̄lis sunt nob: tri
bus alijs sunt supra nos. Primū ius est: qꝛ
fuit extra bonus ꝛ intus malus. Secundū
qꝛ q̄n̄q̄ȝ fuit plenus cupiditate sua ꝛ gula
q̄n̄q̄ȝ abstinuit ꝑpter vtilitatē corꝑis vel in
firmitatē. Tercio: q̄n̄q̄ȝ fuit seuerus in ver
bis et oꝑibus: sȝ q̄n̄q̄ȝ re ipsa erat seueritas
et malicia sua: aliq̄ de causa sibiipsi vtili.
Nos aūt nō habemus ista: qꝛ tales sumus
extra q̄les intus: sꝑ seueri in malicia: semꝑ
cupidi ad malū. Tribus erat nobis par: qꝛ
tribus cecidimus: scȝ suꝑbia cupiditate et
inuidia. Hec tria ipe habuit. Tribꝫ fuit su-
pra nos et maior in malicia: q̄ȝ nos quia
sacerdos erat et corpus tuum tractabat.
Primo quia os suum non custodiuit cum

quo pferret vba tua: sz sicut canis latrat: sic ipse ptulit verba tua sicut canis. Cūqz pferret vba tua nos timuimus: quasi ille qui audit aliquē terribilem sonū: quo ptinus territi recessimus ab eo. Ipse aūt sine verecūdia z timore substitit. ¶ Secūdo nō custodiebat manus suas: cū quibus tractabat mundissimū corpus tuū: sz omī delectabili maculabat. Cūqz tractaret manibz corpus tuū: quod dicto vbo hoc idem erat quod in vētre vginis fuit: et crucifixū Nos sic hō timore toto corpe pcussi timuimus: qūuis nō ex charitate aliq sz ex timore potētie tue: z magnitudine vtutis tue. Ipse aūt stabat imptirritus: et nō curauit. Cūqz applicuit te ad os suū: quod erat qsi vas immūdissimū omni spurcicia nos fuimus qsi homines dissoluti viribz: et quasi illecu omīs vtus deficit. Nec nō et quasi mortui p timore: cū tū immortales simus: z ille nō timuit nec ptremuit te cōtingere. Sed qz dnīm maiestatis nō decuit intrare in tam pfusum vas: recessisti cū deitate tua z hūanitate: z illo solo remanēte: p timore ad horā discessimus: reuertebamur cū furore. ¶ In oibus his pcellit nos in malicia: z iō iuste possidemus eū Ergo qz iustus iudex es fac nobis de eo iudiciū. Rūdit iudex. Audio qd exigitis: sed tu misera aīa dic ista audiēte: quale circa finem tuū cum adhuc rōne et robore corpis frueris: hūisti voluntatē: Rūdit illa. Voluntas mea fuit sine fine peccare nec vnqz desistere: sz qz sciui me nō sp victurū statui vsqz ad extremū punctū peccare et in tali intentione sepabar a corpe. Tūc ait iudex Cōsciā tua ē iudex tuus. Ergo in cōsciā tua dic quale iudiciū mereris. Rūdit aīa Iudiciū meū est amarissimū suppliciuz et pessimū: sine fine duratiuz absqz omī misericordia. Tūc demōes post auditū iudiciū eius: discesserūt cū ea. Tūc dns dixit ad illam. Ecce spōsa qd sacerdotes faciūt mihi Ipsos pre oibus angelis z hoibus elegi: et eos honoraui. Ipsi aūt p oibus iudeis z gētilibus: z pre oibus demonibz me malis prouocant.

Xps ondit qualē charitatē fecerat sacerdotibz: sed ipsi ingrati qsi adultera spōsa: xpm pteminūt tres alios amatores scz mūdū carnē et dyabolū diligētes: et hoc ondit in aīa vnius sacerdotis nouiter defūcti eternaliter pdemnati. Cap. CXXXV

Ego sum quasi sponsus: qui spōsam suā cū omni charitate ducit in domū suā. ¶ Sic ego piunxi sacerdotes mihi cū corpe meo vt ipsi essent in me z ego in eis. Sed mihi rūdent sicut adultera sponso. Verba tua nō placēt mihi: diuitie tue vane sunt: voluptas tua qsi venenū. Ego habeo tres quos magis diligere volo z seq. Cui vir mansuetus rūdit. Sponsa mea audi me expecta magis. Quia vba tua debēt esse mea. Volūtas mea volūtas tua: diuitie mee diuitie tue: voluptas tua voluptas mea. Que imilo mō vult audire: sz discedit ad illos tres. Cūqz discessisset tam longe vt nō videret sponsus. Primus illorū: id est mūdus ait. Hic est diuisio viaz: et ego nō possū amplius sequi eā. Ideo ego volo hre omēs diuitias eius. Scds dicit: id ē corpus. Ego mortalis sum z cibus fiam vermiū: ipa aūt immortalis: iō relinquo eā hic. Tercius ait id est dyabolus. Ego sum imortalis z sine fine mansurus: qz noluit esse cū viro suo: sine fine sequet me. ¶ Sic faciunt mihi isti maledicti sacerdotes. Ipsi deberēt esse mēbrum meū: z ita excellētes pre alijs sicut digitus in manu: sz ipsi deteriores sunt dyabolo. Et iō pre oibus dyabolis pfundius submergent in infernū: nisi se emēdauerit Ego voco eos quasi sponsus. Omne quod possum facio eis: sz eo lōgius discedūt quo plus voco. Verba mea nō placent eis diuitie mee onerose sunt: dulcia vba mea qsi venenū abhominant. Curro post eos monendo qsi pius pr: supportādo quasi mitis dns: dona attrahēdo quasi bonus spōsus: sed ipi eo magis auertūt se quo plus voco Tres amicos magis qz me diligūt: id ē mūdum et corpus. Iō tercius id est dyabolus recipiet eos: et nunqz dormitet. Iō ve eis qz vnqz sacerdotes z mēbra mea facti sunt ¶ Ille sacerdos q nūc moriebat habuit tria. Primo supbiam: qz vestiuit se sic̄ eps Scdo laudatus de sapia. Tercio ad quodcūqz voluit z corpi placuit: flexit volūtatē suā. Abstinuit p salute corpis: z quicqd ei placuit fecit: nō voluntatē meā. Sed quid nunc pfuit ei? Ideo p supbia est ante me quasi hō ad medietatē corruptus z fetidus et plenus vlceribz et corrupta carne. Pro laude ē neglectus an me: z neglīget ab hoibus. Pro volūtate ppria corpus receperūt dēmones: aīam demones sine fine cruciātes. Ecce miseri quid diligūt et qd faciūt. Vbi nūc amici eius: vbi bona: vbi honor z gloria Pro his oibus habebit nūc ppetuā pfusionem. Ipi emūt paruū id ē tpalem honorē: z dimittūt magnū id ē eternū gaudiū. Ve talibus qui vnqz nati fuerūt. Ipsi eīn pfundius cadūt in infernum qz aliquis alius.

Reuelatões infrascriptas habuit in visione spũali. Sancta Birgitta stãdo in orõne: que diriguntur ad summos pontifices innocentiũ.vi. Vrbanũ.v. Gregoriũ.xi. que tractãt de reducendo sedem apostolicã: et romanã curiã ad romã et de reformatõne ecclie ex pcepto dei oĩpotentis. Verba xpĩ ad spõsam mentionẽ facientia de papa innocentio.vi. qui fuit post clementem.

Cap. CXXXVI

f Ilius loquit ad spõsam dicens.

Iste papa innocẽtius est de ere meliori q̃ȝ antecessor ei⁹. Et materia apta ad recipiendũ colores optimos: ȝ malicia hoĩm exigit vt citius tollatur de medio. Cui voluntas sua bona reputabitur in coronã et glorie augmentatiõem. Veruntñ si ṽba mea librorum tibi data audiret: fieret melior: et qui deferrent ad eum verba: sublimi⁹ coronarentur.

Reuelatio tangens papã Vrbanũ: quã habuit sponsa xpĩ in roma sup ↄfirmatõe regule saluatoris ꝛ sup indulgẽtijs sancti petri advincula. A xpõ ↄcessis monasterio beate virginis in vuatzsteno.

Cap. CXXXVII

f Ilius dei loquit ad sponsam.

A Qui habȝ glomerationẽ filorum in qua est aurum optimum nõ desinit filare donec inuenerit aurum Quo inuento: vtitur eo possessor ad honorem et cõmodũ suuȝ. Sic iste papa vrbanus aurum est ductile ad bona: ȝ sollicitudinib⁹ mũdi vallatus est. Jõ vade et dic ei ex pte mea. Tempus tuũ breue est: surge ꝛ attende quõ anime tibi cõmisse saluentur. Ego obtuli tibi regulã religionis: que fundari ꝛ incipi debet in loco vuatzsteno in Suetia q̃ de ore meo ↄcessit. Nũc autem volo vt nõ solũ autoritate tua ↄfirmetur: sed et bñdictione tua qui vicarius meus es in terris roboretur. B Ego dictaui eã et dotaui spirituali dote: scȝ ↄcedendo indulgẽtias que sunt in ecclia scti petri ad vincula in roma Tu q̃ approba corã hoĩbus quod corã exercitu meo celesti est sancituȝ. Si aũt queris signũ q⁹ ego hec loquor: hoc iam oñdi tibi: quia qñ primũ audisti ṽba mea: aĩa tua in aduẽtu nuncij mei spũaliter fuit ↄsolata. Si aũt q̃ris vlteri⁹ signũ dabitur tibi ȝ nõ sicut ione ꝓphete. Tu aũt sponsa mea cui dictam grãm feci: si nõ poteris hr̃e litterã et grãm pape et sigillũ sup ↄcessione dicte indulgẽtie: nisi ↄcedẽte pecunia: sufficit tibi grã mea. Ego eñ approbabo et ↄfirmabo verbũ meũ: et omnes scti erũt mihi testes. Mater mea erit tibi sigillũ. Pater me⁹ cõfirmator: ꝛ spũs meus aduenientiũ ad monasterium tuum consolator.

Hec est reuelatio quã habuit sponsa xpĩ in roma de eodẽ papa vrbano ante q̃ȝ rediret auinionẽ Anno dñi. M.ccclxx. quã ipsa presentauit ei in montefiascon.

Cap. CXXXVIII

v Igliante de nocte ꝑsata ꝑsona in orõne.

A Visuȝ fuit sibi ac si vna vox loqueretur: ꝓcedens de vno circulo splẽdoris ad modũ solis. Que quidẽ vox dixit sibi hec ṽba que sequuntur. Ego suȝ mr̃ dei: qȝ sic placuit sibi Ego etiam sum mr̃ oĩm qui sunt in supno gaudio. Quãuis infantes habeãt suam necessitatem scdm suam voluntatẽ: tñ in augmentũ sue leticie cumulatur eis gaudiũ: ex co q⁹ vidẽt faciẽ mr̃is sue blandã. Sic placet deo dare oĩbus in celesti curia gaudiũ ꝛ exultatõem: de mee ṽginitatis puritate: ꝛ meaꝝ virtutũ pulcritudine: q̃ȝuis habeãt incõprehensibiliter ex eiusdẽ diuinitatis potentia totũ bonũ. Sum etiã mater omniũ qui sũt in purgatorio: qȝ oĩns pene que debentur purgãdis ꝓ pctis suis: in q̃libet hora ꝓpter preces meas quodãmodo mitigantur Ita placet deo: vt aliq̃ ex his penis que debentur eis de rigore diuine iusticie minuuntur B Ego sum mr̃ totius iusticie que ẽ in mũdo: quã iusticiã filius meus dilexit dilectione ꝑfectissima. Et sicut materna manus semꝑ ꝑata est ad opponendũ se ꝑiculis: in cordis filij sui defẽsionẽ: si aliq̃s niteretur in sui lesionẽ: ita ego sum ꝑata ingiter iustos qui sunt in mũdo defẽdere: ꝛ de omni spũali ꝑiculo liberare. Ego etiã quasi sum mr̃ oĩm peccatorum se volentiũ emẽdare: ꝛ habẽtium voluntatẽ in deũ amplius nõ peccare et sum volũtaria ipm peccatorẽ in meam defensionẽ accipere sicut charitatiua mr̃: dũ videret filiũ nudũ ab inimicis acutos gladios habentib⁹ sibi occurrentẽ. Nõne tũc ipa opponeret se ꝑiculis viriliter: vt filiuȝ suũ de manib⁹ inimicorum suorum liberaret et eriperet: ꝛ in sinu suo gaudẽter ↄseruaret Ita facio: ꝛ faciã ego omnibus peccatorib⁹ misericordiam meã a filio meo petẽtib⁹: sub ṽa ↄtritõe et diuĩa dilectõe. C Audi tu et attẽde diligẽter: q̃d ego volo dicere de duobus filijs meis q̃s tibi volo noiare. Prim⁹ quẽ dico ẽ filius meus ihs xpũs: qui natus ẽ de mea carne ṽginea ad hoc: vt suã charitatẽ manifestaret ꝛ aĩas redimeret. Propter quod nõ pepcit sui corpis laborib⁹: nec sanguinis sui effusionib⁹. Nec dedignatus est

audire contumelias: z sustinere sue mortis penam: Ille est ipse deus: z est oipotens in eterna leticia. Scd̃us quem reputo p filio meo est ille q̄ residet in papali sede: vicz se de dei in mūdo: si obedierit p̄ceptis suis: et ipsum dilexerit pfecta charitate. Nō volo aliq̄d loqui sup isto papa q̄ noiaẗ vrbanus pter precē meā obtinuit ipe spūsancti in fusionē: vt deberet ad romā p ytaliā decli nare: ad nihil aliud nisi vt iusticiā z miseri cordiā faceret: fidē catholicā roboraret: pa cē ꝯfirmaret: z sic ecclesiā sanctam innoua ret. D Sicut mater ducit filiū suū ad locū vbi sibi placet: dum ostendit sibi vbera sua. Ita duxi ego vrbanū papā p̄ce mea et ope spūsancti de auinione ad romā: sine q̄ uis suo piculo corpali. Quid fecerat ipe mi hi: Jam vertit ad me dorsum z nō faciem: z intendit a me recedere: z ducit eū ad hoc malignus spūs cū sua fraude. Nā tediū ha bet de diuino labore: z libitū ad suū cōmo dū corpale. ¶ Itē trahit eū dyabolus cū de lectatiōe mūdiali: nā nimis desiderabilis ē sibi terra nationis sue mūdano more. Itē trahiẗ carnaliū amicoꝝ ꝯsilijs: q̄ magis at tendūt suā dilectionē z volūtatē: q̄ dei ho norē z voluntatē: vel aīe sue pfectū et salu tem. E Si ꝯtigerit ipm redire ad ter ras vbi fuit electus papa: ipe habebit ī bre ui tpe vnā pcussionē siue vnā alapā: ꝙ den tes sui stringenẗ seu stridebunt. Visus ca ligabit z fuscus erit: et totius corporis sui membra contremiscent. Ardor spiritussan cti paulisper tepiscet in eo z recedet: z om niū amicoꝝ dei p̄ces: qui p ipso orare decre uerūt lacrimis gemebundis torpebunt: et corda ad eius frigescent dilectionem: et de duob9 corā deo reddet rōnē. Primo de his que fecerat in papali sede. Scd̃o d̄ his que omiserat ex his: q̄ potuisset in dei honorē fecisse in sua magna maiestate.

Hec que sequiẗ est reuelatio prima q̄ fu it missa dn̄o gregorio pape .xi. p dominū la tinum de vrsinis Ca. CXXXIX

v Na persona vigilans z non dormiens sed in oratiōe psi stens: in spū rapta fuit. A Et tūc oēs eius corpis vires quasi deficere vi debanẗ: sed cor ipsius inflammabaẗ z exul tabat charitatis ardore: eiusq; aīa ꝯsolaba tur: z quodā diuino robore cōfortabaẗ spūs eius: ac etiā tota ꝯsciā eius replebaẗ spūali intellectu. Cui psone tūc apparuit visio ta lis. Audiebat em̄ tūc ipsa quandā vocē dul cisonā eā taliter alloquentē. Ego sum illa q̄ genui dei filium verū deū iesum xp̄m. Qm̄ alias dixi tibi aliqua verba: q̄ vrbano pape deberent nunciari: nunc etiā dico tibi aliq̄: que mittēda sunt pape Gregorio. Sed vt melius intelligant: dicā tibi ea p quandam similitudinē. B Sicut em̄ pia mater di lectū videns filiū nudū z frigidum in terra iacentē: z ad erigendū se vires corpis nullas habētē: sed p̄ desiderio fauoris z lactis ma terni: querulis vocib9 cū vagitu plorantē q̄ tūc tenera dilectiōe cōpassa filio festine oc currit: et ne deficeret frigore pia manu ma terna eleuauit eundē: quē statim leniter fo uit: z materno calore sui pectoris mitissi me calefecit: eūq; dulciter mamillarū suarū lacte cibauit. Sic ego mater misericordie volo facere pape Gregorio si in romā z yta liā redire voluerit aīo pmanendi: z volūta tē habuerit ibidē vt pius pastor plangendi cōpassionis lacrimis gemebundis: anima rū sibi ouiū cōmissarū eternā pditionē: et earū damna z dispendia dolorosa. Et inno uare pposuerit statū ecclesie cū hūilitate z pastorali debita charitate. C Tūc em̄ ego sicut pia mater eleuabo eū de terra ve lut nudū: frigidū filiū. i. separabo eū z totum eius cor ab oī delectatione terrena z ab om ni mūdano amore: q̄ sunt ꝯtra dei volunta tē: z calefaciā eū suauiter materno calore. i. charitatis mee: que est in pectore meo. Sa turabo etiā ipm lacte meo. i. orōne mea q̄ si milis est lacti. D Q2 innumerabiles sunt il li: qui lacte orationis mee sustentanẗ: z dul citer saturanẗ. Isto em̄ lacte saturabo eū id est oratione mea: quā faciā p eo ad dn̄m deū meū q̄ est filius me9: vt ipse digneẗ mi sereri z vnire spūm suū sanctū cū interno sanguine cordis eiusdē pape gregorij. Tūc aūt ipe saturabiẗ vera satietate pfecte ita tū ꝙ vlteri9 ad nihil aliud desiderabit ī hoc seculo viuere: nisi vt possit dei honorē tot; suis virib9 augmentare. Ecce iam nūc ostē di ei maternā charitatē quā sibi faciam: si obedierit: q2 dei voluntas est vt transferat sedē suā ad romā cū hūilitate. D Mo do etiā ne imposterū ipe ignorātia excuseẗ ego p̄cauens eū materna charitate sīmun cio ei ista que sequūtur videlicet ꝙ si ipe p̄ dictis nō obedierit: indubitāter sentiet iu sticie virgā. i. filij mei indignationem. quia tunc abbreuiabitur vita eius: et vocabitur ad iudicium dei. Nulla tunc ei temporali um ptās auxiliabiẗ dn̄oꝝ. Nec etiā sapiā z scīa ei pderūt medicoꝝ: nec flat9 aeris sue natalis patrie pficiet ei ad eius vitā aliq̄ tenus prolongandā: quasi dicat: ꝙ si etiā ve nerit romā z p̄dicta nō fecerit: tūc abbreui abiẗ eius vita: nec pderūt ei medici: nec re

uertetur ad Auinionem vbi possit ei pficere aer natalis patrie:sed potius morietur.

Sequitur secunda visio quam portauit dñs comes de nola eidem pape Gregorio.xi.

Capitulum CXL

Laus deo sit p omni

I sua dilectione z seruitiũ. A Et
honor sanctissime marie p̃ciose virgini sue matri:p cõpassiõe quã habet sup
omnes:quos filius suus redemit sanguine
suo p̃cioso. Pater sancte hinc est q cuidaz
psone quam vos bene nostis:vigilando: in
oratiõe existenti cõtigit:q sentiebat cor suum totũ inflammari diuine charitatis ardore:z quadã visitatiõe spũsancti. Que quidem psona tũc audiuit quandã vocẽ sibi dicentẽ. Audi tu q̃ vides spũalia: et dicto illud qd tibi mõ p̃cipitur:z scribe Gregorio summo pontifici:hec verba q̃ mõ audies. Ego
que loquor tibi sum illa: quã deo placuit sibi in matrẽ eligere:q̃ d carne mea sumpsit
sibi corp9 hũanũ: Ipse quidẽ filius me9:fecit cũ Gregorio papa magnũ opus misericordie:qũ .s. fecit p me sibi dici sanctissimaz
suam voluntatẽ:q uã in p riori reuelatione
sibi transmissa ei plenius intimaui. Et hoc
factum est potius pter orationes z lacrimas amicor dei:q̃ pter merita eius aliq̃
precedentia. Ideo ego z dyabolus inimic9
eius:graue certamen habuimus sup eum.
B Nam ego monui eundẽ gregoriũ papã in alia littera:vt festinanter ad romam
seu ytaliam se transferret cũ hũilitate z diuina charitate. Et vt ibidẽ sedem suã poneret z vsq ad mortẽ oĩno pmaneret. Dyabolus ṽo z aliqui cõsiliarij eiusdem: consuluerũt ei tardare:et in illis vbi nũc est ptibus
demorari:z hoc pter carnalẽ amorẽ: z etiam pter parentũ z amicor carnaliũ mũdanã delectationẽ z solationẽ. Et iõ dyabolus maiorẽ habet nũc iusticiã z occasionẽ teptandi eũ:q magis obediuit consilio
dyaboli z amicor carnaliũ:q̃ dei et voluntati mee. Verũ q ipe papa desiderat de voluntate dei adhuc plenius certificari. Ideo
iustũ est vt tale suũ desideriũ impleatur. Nouerit igitur certissime hoc qd infra sequitur: eẽ
voluntatis dei:videlicet q sine dilatiõe q̃cunq ipe veniat ad ytaliã seu romã:z oĩno
taliter faciat z accęleret iter suũ cũ festinãtia ad veniendũ:q in mense marcio: vl' ad
vltimũ intrante aprili pxime futuro: ipse
psonaliter in predicta vrbe seu puincia ytalie:oĩno sit ingressus:si ipse in matrem me
vnq̃ voluerit habere. C Si autẽ in p̃dictis inobediens fuerit:veraciter sciet: q
nunq̃ amplius tali consolatiõe.i.alia mea
visitatione seu reuelatione visitabitur in hoc
mũdo. Sed post mortẽ suã respõdebit coram diuina iusticia:cur mãdatis dei noluerit obedire. Si ṽo in p̃dictis obedierit:tũc
ego etiam complebo ea que pmisi in reuelatione illa:q me sibi primitus destinata. Notũ etiã eidẽ pape facio q nunq̃ sic erit firma z tranquilla pax in francia:q habitantes in ea plena securitate z cõcordia pñt vel
latenus gaudere:anteq̃ ppl's regni placauerint deũ filium meũ: p aliqua magna
opa pietatis z humilitatis:quẽ suis multis
prauis opibus z offensionib9:ad indignationẽ z irã hacten9 puocauerũt. Propterea
nouerit q iter seu passagiũ illorũ armigeror de suis societatib9 inq̃ quod ipsi facere volũt ad sanctũ sepulcrũ filij mei: nõ
magis placet eidem filio meo vero deo: q̃
aurũ illud qd ppl's isrl' piecit in ignẽ: de q
dyabolus flatilem vitulũ compaginauit
Quia in eis est supbia z cupiditas. Et si aliquã habent volũtatẽ eũdi ad memoratum
sepulcrũ:magis est pter supbiã z cupiditatẽ pecunie:q̃ pter amorẽ z honorẽ dei.
Et his dictis hec visio disparuit. D Post
hec aũt subiunxit z dixit mihi mater dei.
Itẽ dic epo meo heremite q claudat istã
litterã z sigillet eã:et postea scribat in alio
papiro copiã ei9 et ostendat eandẽ copiam
aptam illi abbati nuncio pape: z Nolano
comiti:vt ipsi legant eaz z sciant q̃d ptinetur in illa. Postq̃ ṽo illi eã legerint:dimittat eis supradictã litterã clausam sigillatam quã ipi statim mittãt pape Gregorio
sine mora:sed copiã illã aptam postq̃ legerint:nõ dimittat eis: sed volo q dilaceret
z rumpat eã corã oculis eor in frusta: q sicut littera que est vna:dilacerabitur in multa frusticula. Sic nisi papa tpe et anno venerit p̃fixo in ytaliã: terre ecclesie que sub
vna eius obedientia z subiectione mõ eidẽ
obediunt:diuidentur in plures partes in manus inimicor: Et firmissime scias q in augmentũ tribulationis ipsius pape:nõ solũ
ipse audiet:sed et videbit oculis suis eẽ vera q̃ dico:nec poterit cũ tota manu potentie sue reducere terras p̃dictas ecclesie ad
pristinũ statũ sue obedientie et pacis. Illa
enĩ verba que nũc dico tibi:adhuc nõ sunt
dicenda nec scribenda illi abbati: q semen
occultatur in terra donec fructificet in spicam.

Hec reuelatio fuit ĩ Neapoli p̃dicte spõse christi ostensa p eodem papa in festo sctĩ
policarpi:quando rediit de ierusalem: sed
hanc reuelationem non misit pape q non

fuit ei preceptum diuinitus. Ca. CXLI

Xpist⁹ apparuit spō

c se sue domine Birgitte: oranti p
papa gregorio .xi. z dixit ei. A

Attende filia ad verba hec que loquor. Sci
as em̄ q̄ iste papa gregorius est similis pa
lytico: q̄ nō mouet manus ad operandum
nec pedes ad ambulandū. Sicut em̄ infir-
mitas paralisis generat ex sanguine z hu-
more corrupto z frigore: sic istū papam te
net quasi impeditū: imoderatus amor san
guinis sui: z frigus tepiditatis mentis sue
ad me. Sed scias q̄ adiutorio oratiōis vir
ginis marie matris mee: iam incipiet mo-
uere manus z pedes. s. faciendo voluntatē
meā z honorē meū in veniēdo romā. Ideo
scias certissime q̄ ipse veniet romam: et ibi
inchoabit viam ad aliqua bona futura sed
nō ɔsummabit. B Tūc aūt respondit
domina Birgitta. O dn̄e deus meus: regi-
na neapolis et multi alij dicunt mihi q̄ im
possibile est eum venire Romā: q̄z rex fran
cie z cardinales z alij q̄ꝫplurīs ponūt ei im
pedimenta ad veniendū. Et audiui q̄ mul-
ti insurgunt ei: dicentes se habere spūm dei
z diuinas reuelationes z visiones: q̄ ptextu
illaꝝ dissuadēt ei venire. Et iđo timeo mul
tum q̄ impediat aduentus eius. Rn̄dit de
us. Audisti legi: q̄ Hieremias erat in dieb
illis in israel: q̄ habebat spūm dei ad ꝓphe-
tandū: z multi erant tunc qui habebāt spi-
ritū somnioꝝ z mendacij: quib rex iniqu⁹
credidit: et ideo venit ipse rex in captiuita
tē z ppl̄s cū eo. Nam si rex credidisset soli
hieremie ablata fuisset ira mea ab eo. Sic
etiā nūc est: q̄z siue surgāt sapiētes siue sur
gant somniatores: siue surgunt amici non
spūs sed carnis ipsi⁹ pape Gregorij: z sua-
deant z dissuadeant ɔtrariū: nihilominus
tn̄ ego domin⁹ p̄ualeo eis: z ducam ipm pa
pam ad romā nō ad eoꝝ consolationē. Sꝫ
vtrū tu videbis eū venire an non: tibi non
est licitum scire.

Hec fuit reuelatio in neapoli p̄dicte spō
se christi ostensa in mense februario p eodē
papa gregorio: quā portauit ei quidā here
mita: qui episcopatui renunciauerat.

Capl̄m CXLII

Ater sancte. Illa p-

p A sona quam bene nouit sancti
tas vestra existēs ī orōne vigilās:
cum staret tunc in raptu mētis ɔtempla-
tione suspēsa: vidit in spū silr̄itudinē thro-
ni. In quo sedebat similitudo hominis ine
stimabilis pulcritudinis: z incōprehensibi
lis potētie dn̄s. Et in circuitu throni mul-
titudo stabat magna sanctoꝝ: z innūera-
bilis exercitus angeloꝝ. Et ante sedentem
in throno: stabat remote quidā epūs indu
tus pontificalibus indumentis z ornamē-
tis. Ipse aūt dn̄s qui in throno sedebat mi-
hi loq̄bat sic dicens. Mihi data est ois pote
stas in celo et in terra a patre meo. Et licet
tibi videor loqui quasi de vno ore. Attamē
nō solus loquor: q̄z pater loquit̄ mecū z spi
ritussanctus: q̄ tres ꝑsone vnū sum⁹ in di-
uinitatis substantia. Deinde ad illū epm
loquebat̄ dicēs. Audi Gregori papa .xi. ver
ba que ego loquor tecū: z diligenter atten-
de ad ea que tibi dico. Cur tm̄ odis me: q̄-
re tanta est audacia tua z presumptio tua
ɔtra me: nam curia tua mundana depreda
tur celestem curiā meā. Tu ꝟo supbe spoli
lias me ouib meis: bona q̄ꝫ ecclesiastica q̄
mea ꝓpria sunt: z bona subditoꝝ eccīe mee
idebite extorques z surripis: z das illa ami
cis tuis tpalib. B Tu etiā bona capis
z recipis iniuste a pauperibus meis: et illa
das z distribuis indecenter diuitib tuis ꝓ
pter qđ nimia est audacia z p̄sumptio tua
eo q̄ tu tā temere intras curiam meam: et
nō parcis eis que mea ꝓpria sunt. Quid fe-
ci tibi Gregori: Ego em̄ patiēter ꝑmisi te
ascendere ad summū pontificatū: et p̄dixi
tibi voluntatē meā: ꝑ litteras de roma tibi
diuina reuelatione transmissas: āmonēdo
te ꝑ illas de salute aīe tue: z p̄cantaui ī eis
de magno dispendio tuo. Quid ergo ꝓ tan
tis beneficijs rependis mihi: Et cur facis
hoc videlicet q̄ in curia tua resignat sup-
bia maxima: Cupiditas insatiabilis z luxu
ria mihi execrabilis: ac etiam vorago pessi
ma horribilis symonie: Insup etiā rapis z
dep̄daris a me innūerabiles aīas. Nā qua-
si omnes qui veniūt ad curiā tuā: mittis in
iehennā ignis: ex eo q̄ nō diligenter atten
dis ea q̄ ꝑtinēt ad curiā meaꝫ: q̄z tu es pre-
latus z pastor ouiū mearuꝫ: Et ideo culpa
tua est: q̄ nō discrete cōsideras ea q̄ ad spi-
ritualeꝫ salutē iꝑarū facienda z corrigēda
sunt. C Et q̄uis ex p̄dictis posseꝫ ꝑm
iusticiā ɔdemnare te: tn̄ ex misc̄dia adhuc
iterū moneo te de salute aīe tue: vicꝫ vt ve
nies romā ad sedem tuā q̄ꝫcitius poteris:
tps em̄ pono in arbitrio tuo. Scias tn̄ q̄
q̄ꝫto plus tardaueris tanto plus diminuit̄
ꝑfectus aīe: z oīm tuarū virtutū. Et q̄ꝫto
citius ad romā veneris: tanto citius accre
scent tibi virtutes z dona spūssancti: z in-
flamaberis diuino igne charitatis mee: ve
ni igit̄ z noli tardare. Veni non cū supbia
solita z mūdana pompa: sed cū humilita-
te z ardēti charitate. Et postq̄ꝫ sic veneris

extirpa:euelle et dissipa oīa vicia de curia
tua. Remoue etiam a te ɔsilia carnalium ꝛ
mundanoꝝ amicoꝝ tuoꝝ:ꝛ sequere humi-
liter ɔsilia spūalia amicoꝝ meorum. Aggre
dere ḡ ꝛ noli timere:ɔsurge viriliter ꝛ indu
ere fortitudinē ɔfidenter:incipe renouare
ecclesiā meā:quaꝫ ego acquisiui meo ꝓprio
sanguine:ꝛ renouet̄ ꝛ spūaliter reducat̄ ad
pristinū statū suū sanctū:qꝛ iā nunc magꝭ
venerat̄ lupanar q̄ꝫ sancta mea ecclesia.
D Si aūt nō obedieris p̄dicte volūtati
mee:firmiter scias q̄ꝛ tali sentētia ꝛ spūali
iusticia ɔdemnaberis corā tota celesti mea
curia:quali ɔdemnat̄ ꝛ punit̄ tꝑaliter p̄la
tus gradādus. Qui publice exuit̄ sacris ve
stibus pontificalibꝫ glorie: cū pudore ꝛ ma
ledictione:ꝛ replet̄ ignominia ꝛ ɔfusione.
Sic ego faciā tibi: Nā deponā te de celesti
curia:ꝛ oīa que mō sunt tibi ad pacē et ho
norem:erunt tibi ad maledictōnē ꝛ eternā
ɔfusionē. Et quilibet inferni dyabolus reci
piet morsellū de anima tua:q̄ꝫuis ipsa im-
mortalis ꝛ incōsumptibilis sit: ꝛ ꝓ benedi
ctione repleberis eterna maledictione. Et
q̄ꝫdiu patiar te inobedientē mihi: tādiu ꝓ
speraberis. Verūtñ fili mi Gregori:adhuc
te moneo vt hūiliter reuertaris ad me: et
obedi ɔsilio meo patris tui et creatoris tui
Quia si tu p̄dicto mō obedierꝭ mihi: ꝛ ego
vt pius pater suscipiā te. Aggredere ḡ viri
liter viā iusticie ꝛ ꝓsperaberis. Noli ɔtēne
re diligentē te:qꝛ si tu obedieris:faciā tecū
misercōiam ꝛ benedicā te:ac etiā vestiā te et
ornabo te preciosis vestimētis pontificali-
bus veri pape:ꝛ induaꝫ te meipō: ita q̄ꝛ tu
eris in me ꝛ ego ī te:ꝛ glorificaberis ineter
num. His aūt sic visis et auditis hec visio
disparuit.

Reuelatio quarta quaꝫ beata Birgitta
misit dño pape in mēse maij: Anno dñi mil
lesimo.ccc.lxxiij. Et ipsa scripsit cuidā here
mite:q̄ olim fuit eṗs qui tūc erat cū domi-
no papa sup hoc ī ammone. Ca. CXLIII.

Dominus noster iesus
christ' dixit mihi Dñe eṗe q̄ꝛ ego
scriberē vobis infrascripta verba q̄
debetis ostendere summo pontifici. A
Papa petit signū: dic ei q̄ꝛ pharisei petierūt
signū: Quibꝫ rñdi:q̄ꝛ sicut Jonas fuit ī ven
tre ceti tribꝫ diebus et tribꝫ noctibꝫ: sic ego
virginis filius fui in terra mortuus tribus
diebus et tribus noctibꝫ:ꝛ resurrexi ꝛ ascē
di ī gloriā meā. Sic papa iste gregori' acci
piet signū ammonitiōis mee vt saluet ani
mas. Faciat ḡ ope que honoris mei sunt:ꝛ
laboret quō saluent̄ aīe:ꝛ vt ecclesia mea
veniat in p̄stinū statū ꝛ meliorē dispōnem
et tunc expiet̄ signū ꝛ fructū eterne ɔsola-
tionis. Scōm habebit signū q̄ꝛ nisi obedie
rit verbis meis ꝛ venerit ytaliā: nō solū ꝑ-
det tꝑalia sed etiā spūalia ꝛ sentiet tribula
tionē cordis q̄ꝫdiu viuit: q̄ꝫuis q̄nq̄ꝫ cor ei'
videt̄ habere releuamen:tñ remorsus con
scie ꝛ interna tribulatio remāebit sibi. Ter
ciū signū:q̄ꝛ ego deus loquor cū vna mulie-
re verba mirabilia:ad quid hoc:ꝛ ad quem
fructū:nisi ad animarū salutē ꝛ vtilitatem
ꝛ vt mali emendent̄ ꝛ vt boni fiant melio-
res: B De discordia ꝟo inter papaꝫ et
barnabonē: Rñdeo. q̄ꝛ vltra modū est mihi
odiosa:qꝛ infinite aīe de illa piclitant̄. Jō nō
placitū est mihi q̄ꝛ ɔcordia fiat: Nā si etiaꝫ
papa expulsus eēt a papatu suo:melius es-
set q̄ꝛ papa hūiliaret se:ꝛ faceret ɔcordiam
q̄cūq̄ꝫ occasiōe fieri posset:anteq̄ꝫ tot aīe
ꝑirent in eternā damnationē. De emēdati
one ꝟo regni frācie nō hēbit scire:anteq̄ꝫ ꝑ
sonaliter venerit in ytaliā. Itaq̄ꝫ sic̄ si sta-
ret patibalū sup qd̄ penderet funis:quem
ex vna p̄te infiniti traherent:ex alia nō ni-
si vnus. Sic damnatio aīaꝝ apta est: ꝛ q̄si
ad illā plerīq̄ꝫ laborāt: Jō papa iste respici
at ad me vnū:qꝛ licet oīs dissuadeāt ei ve
nire romā:ꝛ obsistāt quātūcūq̄ꝫ pñt: cōsi-
dat in me vno ꝛ iuuabo eū: ꝛ nulli preuale
bunt in eū. Sed sicut pulli in nido venien
te matre:eleuant se et clamant ꝛ gaudent:
Sic ego gaudenter occurrā ei:ꝛ eleuabo eū
ꝛ ad aīam ꝛ corpus honorabo. ¶ Itē ait do
minus. Qm̄ dubitat papa:an debeat veni-
re romam ꝓ reformatione pacis et ecclesie
mee volo q̄ꝛ oīno veniat in ꝓximo sequenti
autūno. Et sciat etiaꝫ q̄ꝛ nihil gratius pōt
mihi facere:q̄ꝫ q̄ꝛ in ytaliā veniat.

Visio quā habuit sponsa christi de iudi
cio aīe cuiusdā summi pontificis defuncti.
Capitulū CXLIIII

Videbat sponsa qua-
si vnā ꝑsonaꝫ pontificis vesti-
tam scapulari:q̄ stabat ī domo lu-
to platearū respersa. Cui' dom' tectū fere
iacebat sup cerebrū dicte ꝑsone cōpressum
Et ethyopes nigri hñtes vncinos ac alia ī
strumēta nocendi circūuallabāt domuꝫ:sꝫ
nō valebant tangere ꝑsonā illā: licet terre
bant eā terrore maximo. Et tūc audiui vo
cē dicētē mihi: Hec est aīa illius magni pō-
tificis quē tu nosti. Domus eīn ista est re-
tributio eius spūalis. Nā aliquā mūdana
tractabat:ꝛ iō remūeratio ei' nōdū lucida
est donec in purgatorio purget̄ et dealbet̄
spūalibus orōnibꝫ ꝛ charitate dei. De ꝟo te

Incipit Quintus liber reuelationū.

Idi thronū in

celo: in quo sedebat dñs iesus christꝰ vt iudex ante cuiꝰ pedes sedebat virgo Maria: et in circuitu throni erat exercitus angeloꝝ z infinita multitudo sanctoꝝ: Ad quē iudicē religiosus quidā litteratus magnꝰ in theologia stans in alto gradu cuiusdā scale q̄ in terra fixa erat: cuiꝰ summitas celū tangebat impatientissimos z inquietos habens gestus q̄si dolo z malicia plenꝰ: interrogando dixit. ¶ Interrogatio prima. Et questio prima.

Iudex. interrogo te

o Tu dedisti mihi os: nunqd nō debeo loqui mihi placentia. ¶ Questio secunda. ¶ Tu dedisti mihi oculos nūqd nō debeo videre cū eis ea q̄ me delectāt ¶ Questio tercia. Tu dedisti mihi aures: q̄re nō audiā cū eis illa q̄ mihi placent. ¶ Questio quarta. Tu dedisti mihi manꝰ: cur nō faciā cū illꝭ qd ē gratū mihi. ¶ Questio quīta. Tu dedisti mihi pedes: quare nō ambulabo cū eis s̄m desideriū meū.

¶ R̄nsio christi ad primā questionem.

Espondit iudex se-

r dens in throno: cuius gestus erāt mansueti z honestissimi dicēs. Amice ego dedi tibi os ad loquēdū rōnabiliter vtilia aīe z corpis tui z ea que sunt honorꝭ mei. ¶ Responsio secunde q̄ōnis. Secūdo dedi tibi oculos: vt videas mala fugiēda et salubria tibi custodiēda. ¶ Respōsio tercie questionis. Tercio dedi tibi aures vt audires ea q̄ sunt veritatis z honestatis. ¶ Responsio quarte questionis. Quarto dedi tibi manus: vt cū eis faceres q̄ sunt necessaria corpi: z q̄ nō sunt aīe nociua. ¶ Responsio quinte q̄ōnis. Quīto dedi tibi pedes vt recederes ab amore mūdi z ires ad requiē z amorē aīe tue z ad me creatorē z redēptorē tuū. ¶ Interrogatio scd̄a. Questio p̄ma.

Tem appuit religiosus

q̄ supra in gradu suo dicēs. ¶ O x̄pe iudex tu voluntarie amarissimā sustinuisti penā: Cur pter hoc ego nō debeo honorabiliter me habere z in mundo supbire. ¶ Questio scd̄a. Itē tu dedisti mihi bona tpalia: cur pter hoc nō debeo q̄ appeto possidere. ¶ Q̄ō tercia. Itē cur dedisti mēbra corpi meo si nō debeā ea mouere: z exercitare s̄m volūtatē meā. ¶ Q̄ō quarta. Itē cur dedisti legē z iusticiā: nisi ad vindictā faciēdā. ¶ Q̄ō quinta. Itē tu pmisisti q̄etē hīc z requiem Cur lassitudinē z tribulationē ordinasti vt eā sentiamꝰ. ¶ R̄nsio prime questionis.

Espōdit iudex. Ami-

r ce supbia hoīs ex patiētia mea diu tolerat: vt exaltet hūilitas: virtusq3 mea manifestet: z q2 supbia nō est a me creata: sed a dyabolo inuēta: iō fugiēda est: q2 ducit ad infernū: hūilitas p̄o custodienda est: q2 ducit ad celū: quā ego deus docui verbo z exemplo meo. ¶ R̄nsio scd̄e q̄ōnis. Itē bona tpalia iō a me data z pcessa sunt hoī: vt hō coꝝ vsum habeat rōnabiliter: et vt ea que creata sunt cōmutent in increatū. s. in me deū creatorē: laudādo z honorādo me de bonis meis: nō aūt viuēdo s̄m desideriū carnis. ¶ Responsio tercie q̄ōnis. Itē mēbra corpis iō hoī data sunt: vt anie ostēdant quandā silitudinē virtutū: z vt starent ad officiū z v̄tutē aīe: tanq3 eiꝰ instra. ¶ R̄nsio quarte q̄ōnis. Itē iusticia z lex iō a me instituta est vt. s. implerent cū suprna charitate z cōpassiōe: z vt inter hoīes vnitas diuina z pcordia firmaret. ¶ R̄nsio q̄nte q̄ōnis. Itē q2 dedi hoī vt requiē z corporalē quietē possit hīc: hoc feci ad corroborandā infirmitatē carnis: z ad pcipiēdā aīe fortitudinē z virtutē. Sz q2 caro q̄nq3 improuide insolescit: iō tolerande sunt tribulationes: z oīa illa gratanter p q̄ corrigat.

¶ Interrogatio tercia. Questio prima.

Tem appuit i gradu suo

religiosus q̄ supra dicēs. O iudex q̄ro a te: Cur dedisti nobis sensus corporeos si non s̄m sensus carnis moueamur et viuamus. ¶ Questio scd̄a. Itē cur dedisti cibaria et carnis sustentamēta. s. cibos z alia delectabilia: si nō viuamꝰ ad saturitatē s̄m carnis appetitū. ¶ Questio tercia. Itē cur dedisti nobis li. arb. nisi vt seq̄mur volūtatē nrām. ¶ Q̄ō quarta. Itē Cur dedisti hoīb3 z mulierib3 semen cōmixtiōis et naturā: si nō s̄m appetitū carnis effundat. ¶ Q̄ō q̄nta. Itē Cur dedisti coꝛ z voluntatē nisi vt diligat qd̄ sapit dulcius: z amet qd̄ delectabiliꝰ est ad fruēdū. ¶ R̄nsio questionis prime.

Espondit iudex ami-

r ce ego dedi hoī sensum z intelligētiā ad ꝯsiderādū z imitandū vias vite: z fugiendū vias mortis. ¶ R̄nsio q̄ōnis secūde. Itē: Cibos et carnis necessaria dedi p corpis moderata sustentatione z vt aīe virtutes exequeret fortius z nō debilitaret ex nimia sumptione. ¶ R̄nsio questionis tercie. Itē dedi hoī liberū arb. ca rōne

vt ipse dimitteret ꝓpriam voluntatem propter me deū suū: ⁊ vt ex hoc hō maius meritū cōsequeret'. ¶ Rn̄sio questionis quarte. Item dedi semen cōmixtionis: ea de cā vt loco ⁊ mō germinaret: ⁊ debito: ⁊ vt causa iusta ⁊ ratōnabili fructificaret. ¶ Rn̄sio questionis quinte. Itez ideo dedi hoī cor: vt in eo me deū suū q̄ vbiq̧ sum ⁊ incōprehensibilis ꝯcluderet. Et vt cogitādo in me esset delectatio sua.

Loquit' virgo maria beate Birgitte informādo eā de quinq̧ virtutib' quas debet habere intra se: ⁊ alias quinq̧ extra.

¶ Reuelatio prima in libro questionū.

m **Ater loquit'. Filia o-** portet te habere quinq̧ intra ⁊ q̄nq̧ ab extra. ¶ Primo ab extra: os mundū a detractionib'. ¶ Aures clausas a vaniloquijs. ¶ Oculos pudicos. ¶ Manus in bonis opo[s]as: ⁊ elongare te a seculi ꝯuersatione. ¶ Itez ab intra oportet te habere quinq̧. s. ¶ Diligere deū feruenter. ¶ Desiderare eum sapiēter. ¶ Tribuere bona tp̄alia: cū iusta ⁊ recta intentione rationabilit'. ¶ Fugere mūdū humiliter. ¶ Et promissa mea expectare longanimiter ⁊ patienter.

Interrogatio quarta questio prima.

Tem apparuit in suo gradu religiosus qui supra dicēs. O iudex cur debeā inq̄rere sapientiā dei: cū ego habeo sapientiā mūdi. ¶ Questio secūda. Cur debeam lugere ⁊ plorare cū gaudiū et gloria mūdi mihi abundat. ¶ Questio tercia. Itē dicito: cur letari debeā aut quō ī carnis afflictione. ¶ Questio quarta. Itē cur timere debeā cū viriū ꝓpriarū habeo fortitudinē. ¶ Questio quīta. Itē quare alijs obediam: si voluntas mea est in ꝓpria potestate.

¶ Responsio questionis prime.

r **Espondit iudex Ami**ce omnis qui sapiēs est ad mundū cecus est ad me deū suum. Et ideo vt acquirat' diuina sapiētia mea: necesse ē vt diligenter ⁊ humiliter inquirat'. ¶ Responsio q̄onis secūde. Itē omis q̄ hz honores mūdi: ⁊ ei' gaudiū: diuersis agitat' curis: et inuoluit' amaritudinib' ducētib' ad infernū: ergo ne quis a via celi deuiet: necesse ē sollicitari pie: ⁊ rogare ⁊ plorare. ¶ Rn̄sio. q̄onis tercie. Itē valde vtile ē letari in afflictiōe ⁊ īfirmitate carnis: q2 ei q̄ hz afflictiones carnis: appropinq̄t misc̄dia mea: ⁊ ꝑ eā facili' appropinquat eterne vite. ¶ Responsio q̄onis quarte. Itē oīs quicūq̧ fortz est ex me fortis est et ego fortior illo. Ideo

vbiq̧ timēdū ē ne fortitudo auferat'. ¶ Responsio q̄onis quinte. Itē Quicunq̧ habz libe. ar. in manu sua: timere debet ⁊ veraciter intelligere ꝙ nihil ita faciliter ducit ad penā eternā: sicut volūtas ꝓpria sine ductore. Ideo q̄ ꝓpriā voluntatē relinquit mihi deo suo obediens mihi habebit celū sine pena. ¶ Interrogatio quinta. Questio p̄ma.

Tem apparuit religiosus q̄ supra dicēs. O iudex q̄re creasti vermes: q̄ nocere pn̄t ⁊ nō ꝓdesse. ¶ Questio scd̄a: Itē cur creasti feroces bestias: q̄ etiā nocēt hoīb'. ¶ Questio tercia. Itē cur corpib' immittis infirmitates et dolores. ¶ Questio quarta. Itē cur pateris iniq̄tatē iniq̄2 iudicū q̄ subditos affligunt: ⁊ flagellāt q̄si seruos empticios. ¶ Questio quinta. Itē cur corp' hoīs tribulat' etiā in puncto mortis.

¶ Responsio questionis prime.

r **Espondit iudex Ami**ce ego deus ⁊ iudex creaui celū et terrā: ⁊ oīa q̄ ī eis sunt. Sed nihil sine cā: nec sine spūaliū silitudīe. Sicut ei aīe sanctoꝝ assimilant' angelis sanctis qui sunt ī vita ⁊ felicitate. Sic aīe iniustoꝝ simi lant' demonib' q̄ sunt in eterna morte. Ergo q2 quesisti cur creauerim vermes: Rn̄deo tibi ꝙ ipos creaui ad oñdendā multiplicē sapie ⁊ bonitatis mee potentiā. Nam licet nocere possint nō tn̄ nocent: nisi pmissione mea ⁊ exigēte pctō: vt hō q̄ subdi suo summo supiori ꝯtēpnit etiaz ab infimo se tribulari posse ingemiscat sciatq̧ se homo sine me nihil eē: cui etiā irrōabilia seruiūt: ⁊ oīa stant ad nutū meū. ¶ Rn̄sio questionis secūde. Itē cur bestias feroces creaui ē Rn̄deo. Oīa que ego creaui: nō solū erant bona: sed etiā valde bona: et aut ad vtilitatē hoīs ⁊ ꝓbationē creata sunt: aut ad vtilitatē ceteraꝝ creaturarū. Et vt hō tanto humili' seruiat mihi deo suo: quo felicior ē vniuersis. ¶ Verūtn̄ bestie ī tp̄alib' nocēt: duplici de cā. ¶ Primo ad correptionē ⁊ cognitionē maloꝝ vt ex flagellis intelligant se hoīes: mali debere obedire mihi supiori suo. ¶ Scd̄o nocēt etiā bonis ad ꝓfectum virtutū ⁊ purgationē. Et q2 hō peccādo eleuant se ꝯtra me deū suū: idō et oīa subiecta sibi ꝯtra eum sunt eleuata. ¶ Rn̄sio q̄onis tercie. Itē cur corpori aduenit infirmitas Respondeo ꝙ hoc accidit ad maiorē cautelā: ⁊ etiā ꝓpter incontinētie ⁊ supfluitatz vicium vt homo addiscat spūalem moderantiā ⁊ patientiā p carnis refrenationez.

¶ Responsio questionis quarte. Itez quare

re iniqui iudices tolerant. Hoc est ad alio-
rum purgationē: z ꝓpter meā patientiam
vt sicut auꝝ purgat igne: sic ex prauoꝝ ma
malicia aīe purgant z erudiunt z retrahū
tur a nō faciendis. ¶ Ideo etiā patiēter to
lero homines malos vt spice dyaboli segre
gent a frumento bonoꝝ. Vt cupiditas eo
rū impleat ex occulta mea diuina iusticia:
¶ Responsio qōnis quinte. Item cur cor-
pus patit penā in morte: iustū est q̄ ꝑ illa
ꝑ que peccat hō: ꝑ simila puniat: z q2 peccat
delectatione inordinata: dignuz est vt ple-
ctat amaritudine z pena ordinata: Jō hic
quibusdā incipit mors in inferno duratu-
ra sine fine. Alijs finit mors in purgatorio
et inchoatur leticia sempiterna.

Virgo maria loquit bte Birgitte dicēs
q̄ q̄ dulcedinē diuinā desiderat degustare
debet prius amaritudinē sustinere.

Reuelatio secunda.

Aria loquit. Quis sā

m ctoꝝ dulcedinē spūa habuit q̄ nō
prius amaritudinē est expertus: Er-
go q̄ dulcedinē appetit nō refugiet amara.

Interrogatio sexta. Questio prima.

Tem apparuit in gradu

suo qui prius dicēs. O iudex quero a te: cur
alius infans ꝓcedit de vtero mr̄is viuus cō
secutus baptismā: alius accepta aīa intra
viscera matris morit. ¶ Questio secunda.
Itē cur hoi iusto ꝯtraria multa succedūt:
iniusto aūt oīa sunt ad votū. ¶ Questio ter
cia. Itē cur pestilentie z fames accidunt et
incōmoda q̄ affligunt corpus. ¶ Questio
q̄rta. Itē cur mors ex improuiso venit ita
vt ꝓuideri rarissime possit. ¶ Questio q̄n-
ta. Itē cur pateria hoīes habentes delibe
ratā irā et inuidiam ad bella venire animo
vindicandi.

Responsio questionis prime.

Espondit iudex Ami

r ce inq̄sitio tua nō est ex charitate
sed ꝑmissione mea. Ideo ꝑ silitudi
nē quandā verboꝝ rn̄debo tibi. ¶ Queris.
Cur alius infans morit inter viscera ma-
tris. Alius ꝓcedit viuus: Nō est. Oīs q̄ppe
fortitudo corpis pueri: de pr̄is z matris se
mine sumit: sed q2 qđ ꝯceptū est ꝓpter ali-
quā pr̄is vel matris infirmitatē: nō habet
debitā fortitudinē: ideo citi⁹ morit. Multa
q3 adueniūt ex negligentia. Et incuria pa-
rentū. Multa etiam ex diuina iusticia mea
vt citius ea q̄ ꝯiuncta sunt sepent. Nec tn̄
ꝓpter hoc anima: q̄uis ad viuificandū cor
pus longius tp̄s non acceperit durissimis
appropinquat supplicija: sed magis mise-
ricordie mihi cognite. Sicut em̄ sol irradi
ans domū: nō videt vt est in pulcritudine
nisi a respicientib⁹ celū: sed solūmodo radij
Sic aīe taliū: Quia ꝓpter baptismi caren-
tiam nō videant faciē meā vicini⁹ tn̄ appro
pinquāt miscdie quā pene: sed nō sicut ele
cti mei. ¶ Responsio qōnis secunde. Item
Cur hoi iusto accidūt ꝯtraria: Respondeo
A Justicia mea est vt vnusq̄sq3 iustus ob
tineat q̄ petit. Sed nō est iustus: q̄ nō pro
obediētia z pfectione iusticie appetit pati
ꝯtraria: z qui nō facit primo suo bona ex
charitate diuina. ¶ Ideo amici mei ꝯside-
rantes que ego deus z redemptor coꝝ feci:
et ꝓmisi eis: sil' z attendētes que in mūdo
est malicia: libenti⁹ ad honorē mei z salutē
ꝓximi: et peccatū cauendū petunt magis
ꝯtraria mūdi: ꝓpter cautelā q̄3 ꝓspera. Jō
et ego ꝑmitto eis fieri tribulationes: quoꝝ
aliq̄ z si minima patienter sufferunt: ego tn̄
nō sine causa ꝑmitto fieri: et in tribulatio-
ne assisto eis. B Sicut em̄ filius cū a
matre charitatiua corripit in puericia mo
dicū scit regratiari matri: q2 ꝑpendere ne-
scit qua de causa arguit. Sed ꝑueniens ad
annos discretionis regratiat ei: q2 ꝑ disci-
plinā matris a prauis distractus est et af-
fuctus bonis morib⁹ et discipline. Siliter
ego facio electis meis: ipsi em̄ quia volun-
tatem cōmittunt mihi: z me super omnia
diligunt: Ideo tribulantur ad tempus: et
licet in presenti non intelligant plene be-
neficia mea: facio tamen quod expedit eis
in futurū. ¶ Impij vo q2 nō curāt iusticiā
nec alijs formidant inferre iniuriam: qui z
transitoria petunt: et delectabilia terrena
diligunt: ideo ꝓsperant ex iusticia mea ad
tempus: et a flagellis sunt liberi: ne peccēt
amplius si tangerentur ꝯtrarijs. Attamē
nō omnibus malis dantur que cupiūt: vt
sciant potestatis mee eē: cui aliqua dare vo
luero: qui ingratis etiam bona tribuo: q̄3-
uis nō mereant. ¶ Responsio q̄stionis ter
cie. Item cur pestilentie z fames veniunt:
Respondeo: Scriptum est in lege: q̄ q̄ fur
tum fecerit reddat plus q̄3 abstulerit: ergo
q2 hoies ingrati dona mea recipiunt z ab-
utunt eis nec honor mihi debit⁹ ab eis im
pendit. Ideo plura exigo tribulatiōis a cor
pore in pn̄ti: vt parcat aie in futuro. ¶ Mn̄
q3 etiam parcendo corpori: punio hoiem i
bis: et ꝑ ea que diligit: vt qui nō volunt ag-
noscere me letus cognoscat z intelligat vl
tribulatus. ¶ Rn̄sio qōnis quarte. Item
cur mors venit subita. Respondeo. Si hō
sciret tēpus mortis sue: seruiret mihi ex ti-

mo2e:et p̄ dolo2e deficeret. Ideo vt ex cha
ritate boīno seruiat mihi: et vt sp̄ de seipso
sit sollicitus et de me securus: iō incerta est
hora exitus oīm et merito: qm̄ eīm hō dese-
ruit: qđ erat certū et verū:necesse fuit et dig-
nū:vt ab incerto affligeret. ¶ Responsio q̄
stionis quīnte. Itē Cur pmitto hoīes pce
dere ad bella completā habentes irā. Rñ-
deo. Ois q̄ voluntatē pfectā hz nocendi pxi
mo suo:hic filius est dyabolo eiusq̃z mēbrū
est:et instrumentū. Cui.s.dyabolo facerē in-
iuriā:si eius seruū sine iusticia auferrez ab
eo. Ergo sicut ego instrumento meo vto2
ad quecunq̃z mihi placita:sic iusticia est vt
dyabolus in eo q̄ vult eē mēbrū ei9 magis q̄z
meū:opetur et faciat qđ suū est: aut ad pur
gationē alio2:aut ad pficiendā maliciā su
am:me sic pmittente et petō exigente.

¶ Interrogatio septima. Questio prima.

Tem appuit religiosus

qui supra in gradu suo dicēs. O iudex quer-
ro a te Cur vile et pulcrū dicitur in mūdo.
¶ Questio scđa. Itē cur debeo odire mūdi
pulcritudinē:cū sim pulcer et de nobili pge
nie. ¶ Qō tercia. Itē q̄re nō extollā me su-
per alios cū sim diues. ¶ Qō quarta. Itez
cur nō debeā pferre me alijs cū sim hono2a
bilio2 alijs. ¶ Questio q̄nta. Itē cū sim bo
nus et laudabilis:q̄re nō querā laudē pp2iā
¶ Questio sexta. Itē si alijs facio cōmoda:
quare nō exigā remuneratiōnem.

¶ Responsio questionis prime.

Espondit iudex. ami

r ce vile et pulcrū mūdi ē quasi ama
rū et dulce:nā vilitas mūdi q̄ ē cō
temptus mūdi et eius aduersitas est q̄si q̄-
dā amaritudo: pficiens iustos ad suauitatē:pul
crū vero mūdi est psp̄itas ei9: et ipa est quasi
quedā suauitas blandiēs falsa et seducens: q̄
q̄ mūdi fugit pulcritudinē:respuens ei9 su
auitatē:nō veniet ad vilitatem inferni nec
gustabit eius amaritudinez: sed ascēdet ad
gaudiū meū. Iō vt fugiat inferni vilitas:
et vt acq̄rat celestis suauitas:necessariū est
ire magis post mūdi vilitatē q̄z post ei9 pul
critudinē. ¶ Etem oīa bn̄ a me creata sūt:
et omnia bona valde:illa tn̄ maxime cauen
da sunt:que irrationabiliter vtentibus do
nis meis:occasionē damni aīe prestare pos-
sunt. ¶ Responsio questionis secunde. Itez
Item cur de pgenie nō est gloriandū. Re
spōdeo:tu q̄dē habuisti de pr̄e vilissimā pu
tredinē et immūdiciā:in visceribus vero mr̄is fui
sti q̄si mortu9 et tot9 immūd9. nec i ptāte tua
fuit nasci de nobilib9 vl̄ de ignobilib9. Sz
pietas et bonitas mea pduxit te in hāc lu

cem. Ergo tu q̄ diceris nobilis:hūilia te q̄
me deo tuo:q̄ disposui te nasci de nobilib9
et pfo2ma te pximo tuo:q2 de eadē materia
est:licet ex mea puidentia tu de excelso sum
mūdū pcessisti progenie:ille vero de humili:
Tu quoq̃z nobilis:tunc pl9 q̄z ignobilis:q2
quanto tu nobilio2 et ditio2 tanto de te de-
strictio2 queritur rō:et maius iudiciū:q2 plus
accepisti. ¶ Responsio q̄stionis tercie. Itē
de diuitijs. Cur nō est supbiendū. Rñdeo.
diuitie eīm mūdi:nō sunt tue:nisi q̄ztū ad
necessitatē victus tui:et vestitus: Mūdus
eīm ad hoc factus est:vt homo habēs suste-
tationē co2po2is sui:p laborē et humilitatē
redeat ad me deum suum:quem inobedi-
encia factus despexit:et de me superbiendo
nō curauit. ¶ Si aūt tpalia bona tua eē di
cis:dico tibi p certissimo:q2 tu quasi violē-
ter vsurpas tibi oīa illa q̄ vltra necessitatē
tuā habes. Nam bona tpalia oīa coīa esse
deberēt:et ex charitate indigentibus equalia
Tu vero vsurpas tibi ad supfluitatē:qđ ali-
is ex cōpassione esset tribuendū:q̄uis et rō
nabiliter multi multa habeant p̄ alijs rati
onabiliter habentes:et discrete distribuen-
tes. Ergo ne grauius arguaris in iudicio:
eo q2 maio2a alijs receperis: psultū est tibi
ne supbiendo:et pgregando pferas te alijs.
Sicut eīm delectabile est in mūdo habere
tpalia p̄ alijs:et supabundare:sic in iudicio
terribile est et vltra modū graue: etiā licita
nō ratōnabiliter disposuisse. ¶ Responsio
questionis quarte et quinte. Itē cur laus p
p2ia nō est querēda: Rñdeo: Nullus ex se
bonus est nisi solus ego deus: et omnis q̄-
cunq̃z bonus est ex me bon9 est. Ergo si tu
laudē tuam queris:qui nihil es:et nō laudē
meā:cuius est omne donū pfectū: falsa est
laus tua:et iniuriā facis mihi creato2i tuo.
Ideo sicut ex me sunt oīa bona que habes:
sic et oīs laus mihi est attribuenda: et sicut
ego deus tuus tribuo tibi oīa tempalia: vi
rea et sanitatē:pscientiā et discretionē:cogi-
tandi tibi vtilio2a et tpa et vitā:sic de omni
bus si bene et rationabiliter disponis tibi
concessa hono2andus sum ego. Si aūt ma
le disponis viciū est tuū et ingratitudo tua
¶ Rñsio questionis sexte. Itē cur p bonis
opibus in presenti non est querenda tēpalis
remuneratio: Rñdeo tibi:quicūq̃z benefa
cit alijs:ea intentione:q2 nō curat retribu
tionē hoīs:sed qualē voluero et dare ego de
us:iste habebit maximū p paruo: eternū
p tpali. Qui vero p tpali querit terrenū:ha
bebit qđ appetit:et amittet sempiternum.
Iō vt eternū obtineat p trāsito2io:vtili9
est nō q̄rere retributionē ab hoīe s̃z a me.

Interrogatio octaua. Queſtio prima.

i Tem apparuit religioſus q̄ ſupra in gradu ſuo dicēs, O iudex q̄ro a te. Cur pmittis: q̄ dij ponant̄ in tēplis: ⁊ hn̄t honorē ſicut tu ipſe: cū regnū tuum nobilius ſit ſup omēs? ¶ Queſtio ſc̄da. Itē cur nō facis videri ab hoīb; in hac vita gl'iaȝ tuā: vt feruētius deſideret̄ ab eis. ¶ Queſtio tercia. ¶ Itē cuȝ ſancti ⁊ angeli tui nobiliores ⁊ ſanctiores ſint ſup oīs creaturas. Cur nō vident̄ ab hoīb; in hac vita. ¶ Queſtio q̄rta. Itē cuȝ inferni pene ſint incōparabiliter horribiles: cur nō facis videri eas ab hoīb; ī hac vita: vt fugiāt̄. ¶ Queſtio q̄nta. Itē cū demones incōparabiliter ſint deformes ⁊ horribiles: cur nō apparēt viſibiles hoīb;: q2 tūc nullus eos ſequeret̄: nec ꝯſentiret eis.

Reſponſio queſtionis Prime.

r Eſpōdit iudex Amice ego ſum deus creator oīm: q̄ nō maiorē iniuriā malo facio q̄ȝ bono q2 ipa iuſticia ſū. Ergo iuſticia mea ē q̄ ingreſſus in celū obtineri deb;: p ſtabilē fidē ⁊ rōnabilē ſpē: ⁊ feruētē charitatē. Itaq; oē qd̄ in corde plus ⁊ feruētius diligit̄: hoc cogitat̄ frequentius: ⁊ adorat̄ diligētius. Sic et dij q̄ ponunt̄ in tēplis: licet nō ſint dij nec creatores: q2 nō eſt niſi vnus ſolus creator: ſcȝ ego deꝰ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs. At tamē a poſſeſſorib; tēploꝝ et hoīb;: magis diligunt̄: q̄ȝ ego: vt pſperent̄ in mūdo nō vt viuāt mecū. Ideo ſi ego annichilarē ea que hoīes plus q̄ȝ me diligūt. Et me ꝯtra voluntatē eoꝝ adorari pmitterē: facerem vtiq; eis iniuriā: auferēdo eis liberū arbitriū: ⁊ deſideriū eoꝝ. Ideo q2 in me nō hābēt fidē ⁊ in eoꝝ corde eſt aliq̄d delectabiliꝰ me: ꝓpterea rōnabiliter pmitto: vt qd̄ diligūt ⁊ appetūt mēte ⁊ ope exteriꝰ pficiant. Et quia creaturā plus q̄ȝ me creatorē diligūt: quē ex ſignis ⁊ factis ꝓbabilr cognoſcere poſſunt: ſi rōne vti vellent. Ideo q2 excecati ſunt: maledicta eſt creatura eoꝝ ⁊ maledicta ſunt ydola ipoꝝ: ⁊ ipi ꝯfundētur ⁊ diiudicabūt̄ ꝓpter ſtulticiā ſuā: q2 intelligere nolūt: q̄ȝ dulcis ſum ego eoꝝ deꝰ qui ex charitate feruēti hoīem creaui ⁊ redemi. ¶ Reſpōſio queſtionis ſecūde. Itē cur non videt̄ gloria mea. Rn̄deo. Gloria mea ineffabilis eſt: ⁊ ſuauitate et bonitate incōpabilis oīb;. Si itaq; gl'ia mea ſicut ē videret̄: corpus ipius hoīs corruptibile infirmaret̄ ⁊ deficeret. Sicut ſenſus illoꝝ: q̄ in mōte gloriā meā viderūt: corpus q̄ȝ pre leticia aīe a labore deficeret: ⁊ ad exercicia corpalia non ſufficeret. Propterea q2 ſine labore charitatis nō eſt ingreſſus in celū. ⁊ vt fides habeat pmiū ⁊ corpus ad laborē ſit ſufficiēs. Ideo gl'ia mea occultat̄ ad tp̄s vt ex deſiderio ⁊ fide eo feliciꝰ ⁊ copioſius ppetuo videat̄. ¶ Reſponſio q̄ſtionis tercie. Itē cur ſancti nō vident̄ ſicut ſunt. Rn̄deo. Si ſancti mei viderent̄ apte ⁊ viſibiliter loquerent̄: honor eis impēderet̄. ſicut mihi: ⁊ tūc fides nō haberet meritū: nec fragilitas carnis ſufficeret ad vidēduȝ eos. Sed nec iuſticia mea vult: vt tāta claritas: a tanta fragilitate ꝯſpiciat̄. Iō ſancti mei nō audiunt̄: nec vident̄ vt ſunt q̄tinus oīs honor exhibeat̄ mihi. Et vt hō ſciat neminē ſupra me eē diligēdū. ¶ Veruntū: ſi ſancti mei q̄nq; apparēt: nō tn̄ in ea forma gloāe: in qua veraciter ſunt vidētur: ſed in ea forma occultata plenitudine virtutis: in q̄ videri abſq; pturbatiōe corporalis intelligētie pn̄t. ¶ Rn̄ſio q̄ſtionis quarte. Itē cur pene inferni nō videt̄. Rn̄deo. Si pene inferni ſic ſūt viderent̄ viſibiliter: hō ex timore totus frigeſceret: ⁊ celeſtia ex timore nō ex amore inq̄reret. Et q2 nullus appetere debet celeſte gaudiū ex timore pene: ſȝ ex charitate diuīa: iō nūc occultant̄ pene. ¶ Quippe ſic boni ⁊ ſancti illud ineffabile gaudiū añ ſepationē corporis ⁊ aīe q̄le ſit: deguſtare nequeūt: ſic nec mali penas ſed ſepata aīa a corpe ſentiūt experiētia; q̄ noluerūt ꝓbare ītelligētia cuȝ potuerūt. ¶ Reſpōſio q̄ſtionis quīte. Itē cur demones nō apparēt viſibiles. Rn̄deo Si eoꝝ horribilis deformitas videret̄ vt ē aīa videntis ex ipſo viſu extra ſenſum fieret: corpuſq; totū quaſi hoīs tremuli ꝯtremiſceret: cor etiā totū q̄ſi timore exinanitū moreret̄: nec pedes ſufficerēt ſuſtētare mēbra reliq̄. Iō vt aīa in ſuo ſenſu ſtabilis pmaneat; corq; inuigilet ī amore meo ⁊ corpus ad laborādū in ſeruicio meo ſufficiat: occultat̄ demonū deformitas: ⁊ vt reſtringat̄ demonū malicia ⁊ conatus.

Reuelatio tercia in libro queſtionum.

Xp̄us loquens ſponſe ſue beate Birgitte dat doctrinam ſimilitudinariā: de medico vero curatore et de falſo medico interfectore et de homīe eſtimatore dicens: q̄ homo qui recipit ſecuȝ peccatores: ſi dat eis auxiliū aut materiā peccādi: ⁊ moriant̄ in peccato: deus exiget mortem animaꝝ eorum ſpiritualē de manu illius. Si vero recipit eos vt ceſſent a peccado et inſtruant̄ ab eo in virtutib;: ⁊ iſti emendant̄ habebit ille magnū meritum ⁊ ipſi a deo.

Filius dei loquitur

f A Ubi infirmus est in domo: si ad eū magistralis medicus ingredit̄: citius ex signis exteriorib' ꝑpēdit: q̄lē habet infirmitatē. ¶ Medicus igit̄ sciens infirmitatē infirmi: si dat ei medicamētū quo mors ꝓueniat arguit̄ tāq̄ interfector: z nō est verus medicus. Si ꝟo aliq̄s sciēs mederi exercet medicinā ꝓpter remuneratione mundi mercedē nō habebit a me. ¶ Si ꝟo qui ꝓpter amorē z honorē meum medicinā exercet: teneor ego ei mercedē reddere. ¶ Si ꝟo aliq̄s nō est magr̄ in medicina: sed ſm estimationē suā credit illa z illa valere infirmo: z dat ei pia intētione: hic nō est arguēdus: vt interfector: si moritur infirmus: ſ vt fatu' z ꝑsumptuosus. Si ꝟo ꝯualescit infirmus ex medicina satui: tunc ille nō tenet̄ h̄re mercedē magr̄i sed estimatoris: quia nō dedit medicinam ſm sciētiā: sed ſm estimationē. B Ecce quid ista significauit dicā tibi. Hoīes illi noti tibi: sunt spūaliter infirmi: z inclinati ad superbiā z cupiditatē: sequentes ꝓpriā voluntatē. Si igit̄ amicus eoꝝ quē ego comparo medico: tribuit eis auxilium z ꝯsiliū: quo ī supbia z ambitiōe excedāt: z spūaliter moriant̄: vtiq̄ mortē eoꝝ exiget de manu ipsius. Quia licet ex ꝓpria iniq̄tate moriant̄: tamē quia ipse ministrator z causa mortis eoꝝ est: nequaq̄ immunis a pena erit. ¶ Si ꝟo naturali duct' amore souet eos: exaltando eos in mūdo ꝓpter consolationē suā z honorē mundi: neq̄q̄ mercedē speret a me. ¶ Si ꝟo sicut bonus medicus cogitat de eis sapiēter dicēs secū Infirmi sunt isti z egent medicina: z ideo q̄uis medicamētū meū videat̄ eis amarū tamen quia salubre est dabo eis: ne durius moriant̄: ideo et refrenando eos dabo eis cibaria: ne deficiant fame: dabo eis vestes vt incedant honeste ſm statum suum: tenebo eos sub regimine meo: vt non insolescant ꝓuidebo etiā eis de alijs necessarijs ne eleuent̄ superbia: z ne presumptiōe dissoluant̄: aut ne alijs nocēdi habeāt occasionē. Hic talis medic' magnā habebit mercedē a me: q2 talis correptio placet mihi. C Si ꝟo amic' eoꝝ cogitans secū dicat sic. Dabo eis necessaria: sed nescio vtꝝ expedit eis vel nō: sed tamē non credo displicere deo: nec obesse saluti eoꝝ si tūc moriūtur ex dono suo: vel excesserint amic' non arguet̄: vt interfector. Veꝝ tū ꝓpter voluntatē bonā z affectionē piā: q̄ plus aīas eoꝝ diligit. Licet amic' nō habebit mercedē plenā: īfirmi tū habebūt leni' z crescēt ad sanitatē: quā nisi coopareт charitas difficilius obtinerēt. ¶ Attamē necessariū est h̄ vnū ꝯsiliū. Nā iuxta vulgare ꝓuerbiū: aīal de genere nociuo: si includitur non nocet: et inclusum accipiens necessaria conualescit: z eque impinguat̄: sicut animal quod est in libera ꝑtāte. Ergo quia de illo genere sunt illi: quoꝝ sanguis z cor q̄rit alta: et co plus sitit eoꝝ volūtas: quo plus bibit. Ideo amic' eoꝝ nō tribuat eis occasionē excedēdi: q2 excedere cupiunt: sed appetitum extinguere nō valēt.

¶ Interrogatio Noua. Questio prima.

Is dictis apparuit

b religiosus q̄ supra ī gradu suo dicens. ¶ Iudex q̄ro a te. Cur tātū videris inequalis in donis et gratijs tuis: in eo q̄ mariā matrē tuā ꝑtulisti omī creature: z exaltasti eā sup angelos. ¶ Questio secūda. Itē cur angelis dedisti spūm sine carne: z stare in celesti gaudio. Homini ꝟo dedisti vas terrenū z spūm: z nasci cū ploratu viuere cū labore: z mori cū dolore. ¶ Questio tercia. Itē cur dedisti homini intellectum rōnabilē. et sensus aīalib' ꝟo rōnem nō dedisti. ¶ Questio quarta. Itē cur dedisti aīalib' vitā: z nō reliquis insensibilibus creaturis. ¶ Questio quinta. Itē cur nō est ita lux in nocte sicut in die.

¶ Responsio questionis Prime.

Espōdit iudex. Ami

r ce in deitate mea omnia futura z faciēda sicut z facta prescita z ꝑcognita sūt ab initio. Sicut em̄ ꝑscit' ē lapsus hoīs ex iusticia dei ꝑmissus. sed nō ex dei fact': nec ꝓpt' ꝑsciā dei faciēd'. Sic z ab eterno ꝑscita ē liberatio hoīs ex misericordia dei faciēda. Queris igit̄ Cur mariā mr̄em meā ꝑtuli oīb': z ꝑ omī creatura dilexi eā: Hoc iō ē. q2 in ipā spāle insigne ꝟtutū inuentū est. Sic em̄ vbi ignis accēdit̄: lignis plurimis circūposit': illud citi' inflāmat̄: z cōburit̄: qd̄ habili' z efficaci' ē ad cōburēdū. Sic z ī maria fuit. Qñ em̄ ignis amoris diui q̄ in se incōmutabilis z etern' ē accēdi z apparere cepit: z deitas īcarnari voluit: nlla creatura ad hūc ignē amoris ꝑcipiēdū habilior z efficacior erat q̄ ꝟgo maria. Quia nlla creatura tāta charitate arsit sic ipa. Et q̄uis charitas ei' ī fine tpm̄ reuelata z ostensa sit: tū an̄ ꝑncipiū mūdi ꝑuisa ē: z sic in deitate ab eterno ꝑfinitū ē q̄ sicut nullus ei ī charitate inuēt' est silis sic z nullus ei in grā z bn̄dictōe esset eq̄lis. ¶ Responsio questionis secūde. Item cur angelo dedi spiritū sine carne respōdeo.

In principio ⁊ ante tpa ⁊ secula creaui spiritus: vt in libero arbitrio stantes fm volūtatē meam gauderent ⁊ de bonitate ⁊ gloria mea quorūdā superbientes: de bono fecerunt sibi malū: voluntatē liberā mouentes inordinate. Et qz nihil malū erat in natura et creatione: nisi inordinatio volūtatis pprie: ideo ceciderunt. Alij vero spiritus elegerūt sub me deo suo in humilitate stare: ideo ⁊ ppetuā stabilitatem meruerūt. ¶ Quia dignum et iustū est: vt ego deus q spūs increatus sum: ⁊ oīm creator ⁊ dominus habeā etiā spūs subtiliores ⁊ agiliores alijs creaturis mihi obsequentes. ¶ Verū qz nō decuit me habere diminutionē in exercitu meo: iō creaui aliā creaturā. s. hoīez loco eorū q ceciderunt: q libero arbitrio: et bona voluntate pmererēt eandē dignitatem: quā angeli deseruerūt. ¶ Itaqz si homo haberet aīam ⁊ nō carnē: nō posset promereri tā sublime bonū: sed nec laborare. ppterea ad obtinendū eternū honorē coniunctum est corpus anie. ¶ Ideo et augent ei tribulationes: vt homo expiat liberū arbitriū ⁊ infirmitates suas: vt nō supbiat. ¶ Itē vt desideret gloriā ad quā creatus ē: et exoluat inobedientiā quā voluntarie incurrerat. Ideo ex diuina iusticia addit⁹ est ei flebilis ingressus: ⁊ egressus ⁊ vita laboriosa. ¶ Responsio questionis tercie. Itez Cur animalia nō habent intellectū rōnabilē sicut hō. Rndeo tibi. Oīa quecūqz creata sunt ad vtilitatē hoīs sunt: aut ad necessitatē ei⁹ ⁊ sustentationē: aut ad informationē et correptionem: aut ad cōsolationē. et humiliationē. Si ergo bruta haberēt intellectū sicut homo: cēnt vtiqz hoī in tribulationē: ⁊ potius nocerēt qz pdessent. Ideo vt omnia subiecta sint hoī: pter quē oīa facta sunt: ⁊ oīa ipm timeant: ipe vero nemine nisi me deū suū: ppterea aīalib⁹ nō ē datus rōnalis intellectus. ¶ Respōsio qōnis quarte. Itē cur insensibilia nō hñt vitam. Rndeo. Oē qd viuit moriturū est: ⁊ omne viuēs mouet: nisi impediat aliq obstaculo. Si ergo insensibilia haberent vitam mouerent se potius ɔtra hoiem qz p eo. ¶ Ideo vt oīa sint hoī in solaciū: ppterea superiora. s. angeli: dati sunt ei in custodiam: cū quibus hz rōnē ⁊ aīe immortalitatē. Inferiora vero. s. sensibilia ⁊ insensibilia data sūt ei ad vtilitatē ⁊ sustentationē ⁊ eruditionē et exercitationē. ¶ Responsio questionis quinte. Item: Cur omni tpus nō est dies: Respondeo tibi p exemplū. Omni vehiculo. s. currui: subsunt rote vt facilius onus impositū pmoueat: ⁊ rote posteriores sub sequunt priores: simile est in spūalib⁹. Nā mundus magnū onus est onerās sollicitudinib⁹ et tribulationib⁹ hoīem. Nec mirū: qz cū homo locū quietis fastidiuit: iustum erat vt locū laboris experiret: vt ergo huius mundi onus facilius ab hoīe tolerari possit: ideo accessit misericorditer: vicissitudo ⁊ mutatio tpm. s. dies ⁊ nox: estas ⁊ frigus: ppter exercitationē ⁊ quietē hoīs. Nam rationabile est: vt vbi cōtraria conueniunt firmū. s. ⁊ infirmū: ɔdescendendū est infirmo: vt cum forti possit subsistere: alioquin infirmū annihilat. Sic et de hoīe est: qmuis ipse ex virtute aīe immortalis: stare posset ī cōtemplatione ⁊ labore iugiter: tñ ex virtute corporis infirmi deficeret: ideo facta est lux: vt homo habens pticipationē: cū superiorib⁹ et inferiorib⁹ sciat subsistere: laborando p die: ⁊ rememorando dulcedinē eterni luminis qd amisit. Facta qz est nox: pter quietem corporis: habendo voluntatē veniēdi ad locū vbi nō est nox nec labor sed dies ppetuus: et gloria sempiterna.

Reuelatio quarta in libro questionū in qua filius dei pulcerrime laudat oīa membra virginis marie matris sue: moralizans ea spiritualiter: ⁊ pnuncians eā dignissimā regnali corona.

Ilius loquit. Ego sū
e A coronatus rex in deitate mea sine principio ⁊ sine fine: nec initium habet corona nec finē: significās ptātē meā q nō hūit pncipiū: nec hēbit finē. Verū ego aliā coronā habui custoditā in me q qdē corona sum ego ipse de⁹. Hec aūt corona ppata fuit ei q maximā charitatē haberet ad me: ⁊ hāc coronam dulcissima mater mea vicisti ⁊ traxisti ad te tu cum iusticia ⁊ charitate. Nā de hoc testimoniuz phibent angeli et alij sancti: q in te ardentior fuit charitas ad me: ⁊ castitas tua purior oīb⁹ q placuit mihi sup oēs. ¶ Caput qppe tuū fuit qsi aurū fulgens: ⁊ capilli qsi radij solis. Quia tua mūdissima virginitas q est in te: qsi caput oīm virtutū: ⁊ ɔtinētia oīm illicitorū motuū placuerūt ⁊ fulserūt in ɔspectu meo cū oī hūilitate: iō merito vocaris coronata regina sup oīa q creata sunt. Regina ppter mūdiciā: coronata ppter excellentez dignitatē. B Frons tua fuit incōpabilis albedinis: significās verecūdiā ɔsciē tue in q plenitudo est hūane sciē: ⁊ dulcedo diuine sapiē lucet in ea sup oēs. ¶ Oculi tui fuerūt ī ɔspectu pr̄is mei sic lucidi: q se speculabat in eis qz ī spūali visu tuo ⁊ in intellectu anime tue: videbat pater omnē volū

tatē tuaꝝ:ꝙ nihil volebas nisi ipm:ꝛ nihil
desiderabas nisi ꝯm ipm. ¶Aures tue fue-
runt mundissime ꝛ apte tanq̃ fenestre pul
cerrime:qñ ꝓtulit tibi Gabriel velle meū
ꝛ quando ego deus factus in te caro. ¶Ge
ne tue fuerūt de optimo colore.s.albo ꝛ ru-
bicundo:qꝛ fama operū tuoꝝ laudabilium
ꝛ pulcritudo moꝝ tuoꝝ placuerūt mihi:q̃
bus quotidie inflamabaris. ¶Vere ex pul
critudine moꝝ tuoꝝ gaudebat deus pater
et nunq̃ auertit oculos suos a te:ꝛ ex cha-
ritate tua omnes obtinuerūt charitatem.
C ¶Os tuū fuit quasi lampas intꝰ ardēs:
ꝛ lucens ab extra:qꝛ verba ꝛ affectiones aīe
tue:fuerūt ardentes interius diuina intel
ligentia:et exterius splendentes ex dispo-
sitione laudabili tuoꝝ motuū corꝑaliū:et
ꝯcordātia pulcerrima tuaꝝ virtutū. ¶De
re mater charissima verbū oris tui traxit
quodāmodo deitatē meā in te:ꝛ feruor di-
uine dulcedinis tue:nūq̃ sepabat me a te
qꝛ verba tua dulcia sunt sup mel et fauum
¶Collum tuum est nobiliter erectū:ꝛ pul-
cerrime eleuatū:qꝛ iusticia aīe tue plene ē
erecta ad me:et ꝯm velle meū mobilis: qꝛ
nūq̃ īclinata fuit ad aliquod malū supbie
Sicut em̄ collū curuat̄ in capite:sic oīs in
tentio et opatio tua flectebat̄ ad volunta-
tē meā. ¶Pectus tuū plenū fuit omni vir-
tutū suauitate:intantū ꝙ nō est bonum in
me:quod nō sit in te:qꝛ traxisti oīe bonū
in te:ex moꝝ tuoꝝ dulcedine:quando dei
tati mee placuit intrare ad te:ꝛ hūanitati
mee habitare tecū:ꝛ bibere lac mamillarū
tuarū. ¶Brachia tua pulcra fuerūt ꝑ verā
obedientiā ꝛ tolerantiā laboꝝ:ideo corꝑa-
les manus tue tractauerūt humanitatem
meam:ꝛ quietus fui inter brachia tua cū
deitate mea. D ¶Venter tuus fuit mū
dissimus sicut ebur:Et sicut locus ex vir-
tuosis lapidibus splendidissimus:qꝛ ꝯstan
tia ꝯscīe tue:ꝛ fidei nūq̃ tepuit:sed nec in
tribulatione potuit viciari. Murꝰ itaq̃ ven
tris.i.fidei tue ꝑietes fuerūt quasi aurum
fulgentissimū:in quibꝫ notat̄ fortitudo vir
tutū tuarū ꝛ prudentia tua ꝛ iusticia: ꝛ tē-
perantia cū ꝑfecta ꝑseuerantia:qꝛ ipe oēs
ꝟtutes tue ꝑfecte fuerūt diuina charitate.
¶Pedes tui mūdissimi ꝛ loti erāt:q̃si ple-
ni herbis odoriferis:qꝛ spes et affectus aīe
tue erant recta ad me deū tuū: ꝛ odorifera
ad alioꝝ exemplū ꝛ imitationē. ¶Hic ita-
q̃ locus ventris tui:tā spūalis q̃ corꝑalis
tātū mihi erat desiderabilis:ꝛ tātū aīa tua
mihi placita ꝙ a summo celo descēdere ad
te ꝛ in te morari nō abhorrui:īmo suauissi
me delectatus sū:Ideo mater charissima

corona illa que custodiebat̄ in me: que q̄dē
corona sum ego deus:qui debebā incarna-
ri:nulli debuit imponi nisi tibi:quia es ve-
re mater ꝛ virgo ꝛ impatrix oīm reginaꝝ.
Interrogatiō Decima. Questio ꝑma.

Tem apparuit religiosus

qui supra in gradu suo dicens. O iudex q̄-
ro a te:Cū tu sis potētissimus: pulcerrimꝰ
ꝛ virtuosissimus:cur deitatē tuā incompa
biliter sole clariorē:supinduisti talē saccū
scꝫ hūanitatē tuā. ¶Questio secūdo. Item
quō deitas tua oīa includit in se:ꝛ a nullo
includit̄:cōtinetq̃ oīa ꝛ a nullo ꝯtinetur.
¶Questio tercia. Item:Cur tanto tpe ia-
cere voluisti in vtero virginis:et nō statim
ꝓcessisti qñ ꝯceptus eras. ¶Questio quar
ta. Item Cū oīa possis ꝛ vbiq̃ es pñs:cur
nō statim in tali statura apparuisti: sicut cū
ad annū tricesimū ꝑuenisti. ¶Questio quī
ta. Item Cū de semine abrae nō es natus
ꝯm patrē:cur circūcidi voluisti. ¶Questio
Sexta. Itē cū sine petō ꝯceptus ꝛ natꝰ es
cur baptizari voluisti:

¶Responsio questionis prime.

Di iudex respondit

c A Amice respondeo tibi ꝑ exem
plū. Est quoddā genus vuaꝝ: cuiꝰ
vinū tā forte est ꝙ absq̃ ꝯtactu hoīs exit d
vuis:cuius tps maturitatis attēdēs pos-
sessor:supponit vas:nec vinū expectat vas
sed vas vinū:si ꝟo plura vasa supponūt̄ vi
nū in vas qd̄ sibi vicinꝰ est se īfundit. Hec
igit̄ vua deitas mea est:q̄ vino diuine cha-
ritatis sic plena est:ꝙ omnes chori angelo
rū replent̄ ex ea:ꝛ oīa quecūq̃ sūt ꝑticipā-
tur. Sꝫ hō ꝑ inobediētiā se ea fecit idignū
Cū igit̄ deus:pꝛ meꝰ tēpe ab eterno ꝓuiso
ōndere vellet charitatē suā:misit vinū suū
.i.me filiū suū in vas qd̄ vicinius positū ex
pectabat aduentū vini.s.in vterū virginis
q̄ pre oī creatura:feruentiorē ad me habu-
it charitatē. Hec igit̄ virgo:tātū diligebat
ꝛ desiderabat me:ꝙ nō erat hora qua nō q̄
rebat me affectās fieri ancilla mea:iō obti-
nuit ipa vinū electū: qd̄ q̄dē vinū habuit
tria. B ¶Priō fortitudinē:qꝛ absq̃ con
tactu hoīs exiui. ¶Scdō pulcerrimū colo
rē:qꝛ speciosus forma descēdi a sūmo celo
pugnaturꝰ. ¶Tercio suauitatē optimā:in
ebriantē summa bñdictōne. Hoc igit̄ vinū
qd̄ sū ego ipe iō īgrediebat̄ viscera ꝟginea
vt ego deꝰ inuisibilis fierē visibilis: vt hō ꝑ
ditus liberaret̄. ¶Ego q̄ppe bñ potuissem
aliā formā assumpsisse:sꝫ nō fuisset iusticia
in deo:nisi vt forma dare t̄ ꝓ forma:natura
ꝓ nā:modꝰ satisfactiōis ꝯm modū culpe.

¶Quis aūt sapiētū credere vel estimare po
tuisset: ꝙ ego deus oīpotēs tātū me hūilia
re vellē: vt sumerē saccū humanitatis: nisi
illa inexcogitabilis charitas mea fuisset: q̄
visibiliter volui ꝯuersari cū hoīe: et qz vidi
virginē tā feruenti charitate ardere: iō vi-
cta est mea diuina seueritas: ⁊ oñsa chari-
tas: vt mecū hō reconciliaret̄. ¶Quid mira-
ris: ego deus q̄ sum ipsa charitas: ⁊ q̄ nihil
odio eoꝝ q̄ feci: nō solū disposui dare homi
nibus dona optima: sed ⁊ meipm̄ in p̄ciū ⁊ p̄miū:
vt oīs supbi dyaboli ꝯfundant̄. ¶Respō
sio questionis secūde. Itē quō deitas mea
omnia ꝯcludit in se: Rñdeo. Ego deus spi
ritus sum: qui dico ⁊ factū est: qui p̄cipio ⁊
oīa obediunt mihi. Ego vere sum q̄ do om
nib⁹ eē ⁊ viuere. ¶Qui anteq̄ʒ facerē celū ⁊
montes ⁊ terraʒ in meipō sum. Qui supra
oīa ⁊ extra oīa sum. Qui intra oīa suz. ¶Et
in me sunt oīa. ¶Et sine me est nihil. ¶Et
qz spūs meus vbi vult spirat: ⁊ cū oīa vult
pōt: ⁊ oīa scit: oībusq̄ʒ spiritibus velocior ⁊
agilior est: omnē habens virtutē: oīaq̄ʒ pre
sentia: p̄terita ⁊ futura ꝓspiciens: Iō spūs
meus. i. deitas mea merito incōprehensibi
lis est oīa cōprehendens. ¶Responsio que
stionis tercie. Itez: Cur tanto tp̄e iacui in
ventre virgineo. Rñdeo: Ego sum oīs na-
ture cōditor: ⁊ vnicuiq̄ʒ nature disposui de
bitū modū: ⁊ tp̄s ⁊ ordinē nascendi. Si igi
tur ego cōditor statim vt cōceptus sui pro
cessissem ex vtero fecissem ꝯtra naturalem
dispositōnē: ⁊ tūc humanitatis mee assum
ptio fantastica fuisset ⁊ nō vera. Iō ego vo
lui eē tanto tp̄e in vtero sicut alij pueri: vt
ea que bene feceram naturalem dispositio-
nem ordinando: etiā in meipso adimplerē.
¶Responsio questionis quarte. Itē: Cur
non tante magnitudinis sui statim tp̄e na
tiuitatis mee sicut in anno tricesimo. Re-
spondeo: Si hoc fecissem oms̄ admirati fu
issent et timuissent me: sequentes plus ex
timore ⁊ propter visa miracula q̄ʒ ex chari
tate. ¶Et quō tunc impleta fuissent dicta
ꝓphetaꝝ qui p̄dixerūt me puerū ponendū
inter animalia in p̄sepio: adorandū a regi-
bus: ⁊ offerendū in tēplū: ꝑsequendū ab ini
micis: ¶Ideo ad ostendenduz hūanitatez
meā eē verā: ⁊ dicta ꝓpharū in me cōpleta:
crescebā mēbris ꝑ interualla tēpoꝝ: q̄ ple-
nitudine sapīe: tantus erā in principio na
tiuitatis sicut in fine. ¶Rñsio q̄ōnis quin
te. Itē ad illud qō petis: Quare circūcisus
sum. Rñdeo ego q̄uis nō eram ex origine
abrae ꝭm patrem: erā tn̄ ꝭm matrem: licet
sine peccato. Itaq̄ʒ: qz legē in deitate cōsti
tui etiam in humanitate legem sufferre vo
lui ne inimici calūniarent̄ me dicentes me
p̄cepisse que nō volui adimplere. ¶Rñsio
q̄stionis sexte. Item Cur baptizari volui
Rñdeo: Omīs q̄ viā nouā ꝯdere vel incho
are voluerit: necesse est vt ipe cōditor ⁊ in-
choator eiusdē vie alios p̄cedat. ¶Itaq̄ʒ an
tiquo pp̄lo data erat via quedā carnalis. s.
circūcisio in signū obediencie ⁊ purgatiōis
future que in ꝑsonis fidelib⁹: ⁊ legē seruā-
tib⁹: anteq̄ʒ veniret veritas ꝓmissa: scilicet
ego dei filius opabat̄ affectū quendā futu-
re gratie ⁊ ꝓmissionis: veniente ꝟo verita
te: quia lex non erat nisi quasi vmbra diffi-
nitum est in eternitate: vt antiqua via re-
trocederet: carēs effectu suo. Ergo vt veri-
tas apperet et vmbra retrocederet: viaq̄ʒ
facilior ad celū ostenderet̄. Ideo ego deus
⁊ homo sine pctō natus baptizari volui: ꝓ
pter humilitatē ⁊ aliorum exemplū: ⁊ vt ce
lum credentib⁹ aperirem. Et in huius sig-
num cū ego baptisatus eēm: tūc aptū fuit
celū: vox patris audita est: spūssanct⁹ appa
ruit in colūbe specie: Et ego dei filius ostē-
sus sum in homine vero: vt hoīes fideles
sciant ⁊ credant: ꝙ pater fidelib⁹ baptizat̄
apit celū. Spūssanctus est cū baptizante:
virtus mee humanitatis in elemēto: q̄uis
patris et mea ⁊ spūssancti vna sit operatio
⁊ vna voluntas. Sic agit̄ veniente verita-
te. i. qñ veni in mundo: ego qui veritas suz
tunc statim disparuit vmbra: cōfracta ē te
sta legis: ⁊ apparuit nucleus: cessit circūci-
sio: et ꝯfirmatus est in meipso baptismus:
quo ꝑuulis ⁊ senib⁹ apit̄ celū: ⁊ filij ire fiunt
filij gratie ⁊ vite eterne.

Reuelatio quinta in libro questionum:
in qua christus loq̄ns sponse sue btē Bir-
gitte: instruit eā qualiter nō sit sollicita cir
ca curā diuitiarū terrenarū: ⁊ informat eā
de patiencia habenda tp̄e tribulationis cū
virtute perfecte annihilationis et humili-
tatis.

f Ilius dei loquit̄ spō

se dicens: Attende tibi diligenter.
At illa respondit quare: Cui do-
minus ait. Quia mundus mittit ad te q̄t-
tuor seruos: te volētes decipere. ¶Prim⁹
est sollicitudo diuitiarū. Huic cū venerit re
sponde. Diuitie transitorie sunt: de quib⁹
tanto maior reddēda est ratio quo pl⁹ abū
dant: iō nō curo de eis: qz nō sequunt̄ pos-
sessorē: sed relinquunt. ¶Scd̄us seruus est
amissio diuitiaꝝ ⁊ damnū rerū ꝯcessarum.
Huic responde sic. Qui diuitias dedit ipse
⁊ abstulit: ipe nouit q̄d mihi expedit fiat vo
lūtas ei⁹. ¶Tercius seruus est tribulatio

mundi. Huic sic dicito. Benedict⁹ sis tu de⁹ meus: q̄ me tribulari ꝑmittis: ꝑ tribulationes em̄ cognosco: ꝙ tua sum ideo tribulari ꝑmittis in presenti: vt ꝑcas in futuro ꝓpterea tribue mihi patientiā ⁊ fortitudinē sustinendi. ¶ Quartus seruus est desp ect⁹ ⁊ obprobria. His rn̄de taliter. Deus solus bonus est: et ipi debet̄ oīs honor. Ego aūt q̄ feci omnia opera vilia et mala: vnde aut cur mihi honor: que magis oī obprobrio digna sum: quia tota vita mea blasphemauit deū. Aut quid mihi plus valet honor q̄ꝫ obprobriū: nisi ꝙ excitat supbiā ⁊ minuit humilitatē ⁊ obliuiscit̄ deus: iō sit oīs laus et honor deo. Propterea sta stabiliter cōtra seruos mūdi: ⁊ dilige me deū tuū toto corde. ¶ Interrogatio. xi. Questio prima.

Tem apparuit religiosus

qui supra in gradu suo dicēs. O iudex quero a te. Cū deus sis et homo: cur nō ostendisti deitatē tuā sicut ⁊ humanitatē: ⁊ tūc omnes credidissent tibi. ¶ Questio secūda Item Cur nō fecisti audiri oīa verba tua i vnico puncto: et tūc nō fuisset necesse ea ꝑ interualla tēpoꝝ ꝑdicari. ¶ Questio tercia Item Cur nō fecisti oīa opa tua in vna hora? ¶ Questio quarta. Itē Cur corpus tuū crescebat ꝑ interualla temporꝫ ⁊ nō in vno puncto. ¶ Questio quinta. Itē Cur appropinquante morte nō ostendisti te i potētia deitatis tue. Aut cur nō ostendisti seueritatē tuā super inimicos tuos: qn̄ dixisti. Consummata sunt omnia.

¶ Responsio questionis prime.

Espōdit iudex. o ami

r A ce: Respondeo tibi ⁊ non tibi: Tibi aūt respondeo vt innotescat alijs malicia cogitatus tui. Nō aūt rn̄deo tibi: qꝛ nō ad ꝓfectū tuū ostendunt̄ ista: sꝫ ad futuroꝝ ⁊ p̄sentiū vtilitatē ⁊ cautelā. non em̄ mutare intendis ꝑtinaciā tuam: iō nec trāsibis a morte tua in vitā meā: qꝛ in vita tua odis vitā veram. Veruntamen alij audita vita tua imo morte tua: trāsibunt et euolabunt ad vitā meā. Quia sicut scriptū est: oīa sanctis coopant̄ in bonū: ⁊ nihil sine cā ꝑmittit de⁹. ¶ Rn̄deo ḡ tibi nō sicut q̄ humano more loquunt̄: cū spūalia aguntur inter nos: sꝫ vt ea q̄ cogitas ⁊ affectas ꝑ similitudinea alijs exp̄mant̄. B Queris ḡ Cur nō ondi deitatē meam in agro sic et hūanitatē? Rō est: qꝛ deitas spūalis est: humanitas ꝟo corpalis: attn̄ deitas ⁊ humanitas a p̄ncipio ꝯiunctiōis sue insepabiles sunt ⁊ fuerūt: ⁊ deitas increata est. Et oīa quecunq̄ꝫ sunt in ipsa: ⁊ ꝑ ipsam ꝯdita sunt ⁊ in ipsa est oīa ꝑfectio ⁊ pulcritudo. ¶ Si ḡ tanta pulcritudo ⁊ ꝑfectio ostenderet̄ visibiliter in tosis oculis q̄s sustineret videre Aut quia ipm materialē solēꝫ in claritate sua valeret aspicere? Aut quem nō deterreret visus fulguris: ⁊ sonitus tonitrui q̄ꝫto magis si dn̄s fulgurū ⁊ oīm creator in claritate sua videret̄. Ideo duplici de cā nō ē in apto ostensa deitas mea. ¶ Primo ꝓpter hūanā corpis debilitatē cuius substātia ē terrea. Si em̄ corpus alicui⁹ hoīs videret deitatē: liquesceret sicut cera an̄ ignē: aīaq̄ꝫ tanta exultatione gauderet: ꝙ corp⁹ q̄si cinis annihilaret̄. C Secūdo ꝓpter diuinā bonitatē ⁊ eius imutabilē stabilitatē. Si em̄ ego corpalib⁹ oculis ostenderē meam deitatēꝫ: q̄ est incōpabiliter fulgentior igne ⁊ sole: facerē ꝯtra meipm q̄ dixi: Non me videbit hō et viuet. Sed nec ipi ꝓphete viderūt me: sicut sūꝫ in mea deitatis natura: qꝛ etiā illi q̄ solūmodo audiebant vocēꝫ mee deitatis: et videbant montē fumigantē: terrebant̄ dicentes. Loquat̄ nobis moyses ⁊ audiem⁹ eū. Ideo ego deus misericors vt homo melius intelligeret me: ostēdi me illi in quadā forma ei simili: que videri ⁊ sentiri posset. s. in hūanitate mea in qua deitas est: sed tāq̄ꝫ velata: ne homo a forma ei dissimili terreret̄: qꝛ ego in q̄ꝫtū deus: cū corporalis nō sim: nec corpaliter effigiat⁹: ideo in hūanitate tolerabili⁹ ab hoīb⁹ audiri poterā et videri. ¶ Rn̄sio q̄onis secunde. Itē Cur oīa verba mea non sum locutus in vna hora. Rn̄deo: Sicut materialiter cōtrarium est corpori: vt tantūꝫ cibi accipiat vna hora q̄ꝫto multis annis ꝯtētari possꝫ. Sic ꝯtra diuinā dispositionē est vt verba mea q̄ sunt cib⁹ aīe: in vna hora oīa dicerent̄: sꝫ sicut cibus corpalis paulatim sumit̄ vt masticet̄: ⁊ masticat⁹ ad interiora trajciat̄: sic verba mea nō in vna hora sed ꝑ interualla temporꝫ dicenda erant iuxta intelligentiā ꝓficientiū: vt esurientes haberent vn̄ satiarent̄: ⁊ satiati ad altiora excitarent̄. ¶ Responsio questionis tercie. Itē: Cur nō oīa opa mea feci in vno puncto? Rn̄deo: Illorū q̄ me in carne videbāt: q̄dā erant q̄ mihi crediderūt: quidā ꝟo nō credebāt: iō his q̄ credebant necesse erat vt ꝑ interualla tēporꝫ erudirent̄ verbis: ⁊ qn̄ qꝫ excitarent̄ exemplis: ⁊ operib⁹ ꝯfirmarent̄. ¶ Qui ꝟo nō crediderūt: iustū fuit vt affectū malicie sue ondeꝛent: ⁊ quantū mea diuīa iusticia permitteret tolerarent̄. ¶ Si ḡ oīa opa mea fecissem in vnico puncto: omnes secuti me fuissent: timore magis q̄ꝫ charitate: et quō tunc mysterium redēptionis hūane fuisset

implletū: ¶ Sicut ergo in primordijs creationis mūdi omnia distinctis horis et modis patrata sunt: q̄uis oīa facienda erant tunc sine vicissitudine simul in prescientia deitatis mee: sic ⁊ in hūanitate mea omīa erant rōnabiliter et distincte facienda: ad omniū salutem et eruditōem. ¶ Responsio questionis Quarte. Itē Cur corpus meū per numerū annorū creuit: et non in vno puncto. Respondeo Spūssanctus qui est eternaliter in patre: et in me filio: ostendit ꝓphetis que ego in carne ventur⁹ facturus essem ⁊ passurus: iō placuit deitati: vt tale corpus assumerē in quo laborare possem a mane vsq ad vesperā: et ab anno in annū vsq ad finē mortis. Ergo ne ꝟba ꝓphetarū viderent inania: iō ego filius dei: corpus assumpsi: sił̄e Ade absq pctō: in quo siłis essē eis quos redēpturus erā: vt per charitatē meā hō auersus reducerent: mortuus suscitarent: et vēditus redimerent. ¶ Rn̄sio questionis quinte. Itē Cur non omibus ondi potentiā deitatis mee: et q erā vere deus qn̄ dixi in cruce Cōsūmatū est. Respōdeo Omīa quecūq scripta erāt de me oꝑtebat q adimplerent. Et iō ego oīa illa compleui vsq ad vltimū punctuz. Sed quia etiā multa ꝓdicta erāt de resurrectione et ascēsione mea: iō necesse erat vt etiā illa haberent effectū. Si ḡ in morte mea ostēsa fuisset potētia deitatꝫ mee: quis fuisset ausus me deponere de cruce ⁊ sepelire. ¶ Deniq ꝓ minimo mihi fuissꝫ descēdisse de cruce ⁊ strauisse crucifixores: quō ḡ impleta fuissꝫ ꝓphetia: aut vbi tunc ꝟtus patie mee? Nō et si descēdissem de cruce nūquid et oēs credidissent. Nunquid nō dixissent me fecisse arte maligna? Nā si indignabant: qꝛ suscitaui mortuos: sanaui infirmos: maiorꝫ dixissent si descendissem de cruce. ¶ Et iō vt soluerent captiui: ego liber captus sum: Et vt nocētes soluerent: ego innocēs steti stabiliter in cruce. Et ꝑ stabilitatē meam: oīa instabilia stabiliui: ⁊ infirma ꝯfirmaui.

Xp̄s filius dei loquēs spōse sue Birgitte instruit eā dicēs: q in vita spūali labore et vigorosa ꝑseuerātia et acq̄escere cū hūilitate ꝯsilio senioris resistēdo viriliter tēptationib⁊ acquirit req̄es mētis et eterna gloria ⁊ ponit exemplū de Jacob qui seruiuit ꝓ Rachel. Nā dicit q quibusdā veniūt fortissime tēptationes in ꝑncipio ꝯuersionis ad vitā spūalem. Quibusdā vero veniūt in medio ⁊ circa finē. Et iō timendū et cū hūilitate in virtutib⁊ ⁊ labore vsq ad finem ꝑseuerandū est Reuelatio septa.

Filius loquitur. Scriptum A est: q Jacob seruiuit ꝓ Rachel ⁊ videbant sibi dies pauci ꝑ amoris magnitudine: qꝛ magnitudo amoris labores alleuiabat. Verꝫ cū Jacob credebat asseq̄ desiderabile suū: circūuentus ē: nec tū adhuc a labore destitit: qꝛ amor de difficultate nō causat: donec assequit quod optat. ¶ Sic ē in spūalibus. Multi eī vt obtineāt celestia laborāt viriliter: orōnibus et pijs laborib⁊. Sꝫ cū ad cōtemplationis quietē ꝑtingere credūt: inuoluunt tēptationib⁊: accrescūt tribulatōes ⁊ vbi se q̄si ꝑfectos arbitrabantur inueniūt se ex toto imꝑfectos. Nec mirum. Nā tēptatiōes sunt que hoīem ꝓbāt et purgāt: et ꝑficiūt. ¶ Iō quibusdā accrescunt tēptationes in ꝑncipijs cōuersionis sue ad vitā spūalem. Et hi tales ꝑfecti⁹ in fine solidant. B Alij grauius tēptant in medio: ⁊ circa finem. Et hi sollicite de se ipsis aduertāt: nunq de se ꝑsumāt sed eo forti⁹ laborēt sicut dixit labā. Cōsuetudo nr̄a est ꝑus sororē maiorē accipere: q̄si diceret ꝑus exerce laborē: et post habebis requiē optatā. ¶ Iō filia nō mireris: si etiā in senectute accrescūt tēptatōes. Quia sicut lꝫ viuere: ita etiā possibile est tēptari. Dyabolus eī nunq dormit: qꝛ tēptatio occasio est ꝑfectōis: vt hō nō presumat. ¶ Ecce ondo tibi exemplū de duob⁊: vnus in ꝑncipio sue ꝯuersionis tēptatus ē ⁊ ꝑstitit ⁊ ꝑfecit ⁊ assecut⁹ est qō q̄siuit. Alius in senectute sua exptus ē graues tēptatōes: quas parū nouit in iuuētute: quib⁊ sic inuolutus ē: vt oīm priorū q̄si obliuisceret. Verū qꝛ stetit ꝯsilio: ⁊ a labore nō destitit: lꝫ frigidus factus ⁊ tepidus: iō ꝑuenit ad optata ⁊ ad requiē mentis: cōgnoscēs in seipo: q iudicia dei occulta sunt: et iusta ⁊ nisi fuissent ille tēptatiōes: difficulter ꝑuenisset ad eternā salutē. Interrogatio .xij. Questio prima

Item apparuit religiosus qui supra in gradu suo stās ⁊ dicens. O iudex q̄ro a te. Cur magꝫ nasci voluisti de virgine: q de alia mlīere nō ꝟgine. ¶ Questio secūda Itē Cur nō ondisti visibili signo: q ipa erat mr̄ et ꝟgo pura. ¶ Questio tercia. Itē Cur natiuitatē tuā occultasti natiuitatē tuā: q̄ q̄si paucissimis innotuit. ¶ Questio quarta Itē Cur fugisti i egyptū ꝓ herode: Et cur innocētes pueros occidi permisisti. ¶ Questio quinta. Itē cur ꝑmittis te blasphemari: et falsa preualere veritati.

Responsio questionis prime.

Respōdit iudex. o amice A Iō magis de ꝟgine nasci r volui q de femina nō virgine: qꝛ

mihi deo mũdissimo oĩa decēt mũdissima. Nã natura hoĩs q̃diu stetit in ordine cre ationis sue: nihil hobuit deforme: p̃uarica to ꝟo mãdato: accessit statim quoddã eru bescibile: sicut cõtingit hoĩbus peccantibꝫ contra dñm suũ tꝑolem: qui etiã de mem bris quibꝫ peccauerũt erubescũt. ¶ Accedē te itaq̃ erubescentia p̃uaricatõis: mox an ctus ē motus inordinatus. Et maxime in illo membro: quo ad maiorē fructũ institu tum fuit: qui tñ motus ne inanis eēt a fru ctu: dei bonitate ↄuersus fuit in bonũ et ꝑ diuini mãdati institutõem: ↄcessũ ē opus cõmixtionis carnalis: vñ natura fructifica ret. B Vel q2 gloriosius est se supra mandatũ extēdere: adyciẽdo ex charitate qualecũq3 bonũ quis poterit. Jõ placuit deo: illud magis ad opus suũ eligere: quod ad maiorē mundiciã et charitatē tēdebat: et hoc est ꝟginitas: q2 ꝟtuosius et magni ficētius ē in igne tribulatõis esse: et nõ ar dere: q̃3 sine igne esse: attũ velle coronari. ¶ Nũc aũt q2 virginitas est quedã semita pulcerrima ad celũ. Coniugiũ ꝟo est quasi via. Jõ decuit me deũ mundissimũ: in vir gine mũdissima ↄscere. ¶ Vt sic primus hõ factus est de terra que quodammõ erat ꝟgo: q2 nondũ polluta sanguie: et q2 Adã ⁊ Eua peccauerũt gula: sc3 comedētes fru ctus vetitũ in sanitate nature: idē natura generatõis ꝑmanēre incorrupta ⁊ integra sic ⁊ ego deꝰ volui recipi in mũdissimo rece ptaculo: vt ꝑ bonitatē meã oĩa reformarē tur. ¶ Rñsio Questionis scde. Jtē cur nõ oñdi apris signis: ꝙ mr̃ mea erat virgo et mr̃. A Rñdeo. Oĩa misteria incarna tionis mee insinuam ꝓphetis: vt tanto fir mius crederenꝭ: quãto longius fuerũt p̃di cta. Nõ ꝟo mr̃ meo vere oñ partũ: et post erat ꝟgo: sufficiebat testimoniũ Joseph: q̃ custos ⁊ testis ꝟginitatꝭ eius extitit: cuius pudicicia etiã si euidētiori miraculo oñsa fuisset: nullatenus tñ diffidentiũ malicia destitisset a blasphemia: q̃ diffidũt ꝟginem ↄcepisse de deitatꝭ potētia: nõ attēdentes ꝙ hoc mihi deo ē facilius: q̃3 solē penetrare vitꝛ. ¶ Verũetiã iusticia deitatꝭ mee fuit vt misteriũ incarnatõis diuīe absconderet dyabolo ⁊ hoĩbus tpe gr̃e reuelandũ. Nũc aũt dico: ꝙ mr̃ mea ꝟe est mr̃ et ꝟgo. B Vt sicut in plasmatõe Ade ⁊ Eue mirabil̃ erat potētia deitatꝭ: ⁊ in cohabitatiõe eor delectabilis honestas: sic in accessiõe deita tis mee ad virginē: mirabilis erat bonitas q2 incõprehensibilis diuinitas mea descen dit in vas conclusum: absq3 sui violatione. ¶ Fuit q̃3 ibi delectabilis cohabitatio mihi

q2 ego deus includebar hũanitate: q̃ vbiq3 erã deitate. ¶ Admirabilis etiã fuit ibi po tētia. Quia ego deꝰ incorꝑalis egrediebar de vtero corꝑalis salua ꝟginitate. Ergo q2 hõ erat difficilis ad credendũ: mr̃ ꝟo mea est totiꝰ hũilitatis amica. Jõ placuit mihi ad tps: pulcritudinē ⁊ ꝑfectõem eiꝰ abscon dere. Vt et mr̃ haberet aliqõ meritũ: quo ꝑfectiꝰ coronareꝭ: et ego deus glorificarer amplius in tpe illo in quo ꝓmissa implere vellē: bonis in meritũ malis aũt in retribu tionē. ¶ Rñsio q̃stionis tercie. Jtē cur nõ oñdi hoĩbus natiuitatē meã Rñdeo. Lic3 dyabolus amiserit dignitatē ↄditionis pri me: nõ tñ amisit sciam: que ei ē ad ꝓbatio nem bonor: et ↄfusionē ꝓpriam. Vt g̃ hũa nitas mea cresceret ⁊ ad prefinitũ tps ve niret: io abscondendũ erat misteriũ pieta tis mee dyabolo. Quia occultus venire vo lui: ad debellandũ dyabolũ: et despectus eꝭ statu ꝓpter arrogantiã hoĩm deprimendã ¶ Ipsi quippe magistri legis quē in libris suis legebãt despexerũt: q2 veni hũilis. Et q2 suꝑbi erãt: noluerũt audire iusticiã ve ram que ex fide redēptionis mee ē. Jõ con funderꝭ: cũ veneri t filius ꝑditionis in suꝑ bia sua. ¶ Si ꝟo venissem potētissimus et honorabilissimus quõ tũc hũiliatus fuiss3 suꝑbus. Aut nunc suꝑbus ingredieꝭ celu3 Nequaq̃3: Veni ego hũilis vt hõ addisce ret hũilitatē: ⁊ abscõdi me a suꝑbis: q2 nec meã diuinã iusticiã: nec seipsos intelligere voluerũt. ¶ Rñsio questionis quarte. Jtē Quare fugi in egiptũ. A Rñdeo ante p̃uaricatõem mãdati: vnica via erat ad ce lum lata ⁊ lucida: lata sc3 in virtutũ abun dãtia: lucida in sapiã diuĩa: ⁊ obediētia bo ne volũtatis. Transmutata g̃ volũtate: in choate sunt due vie: vna ducebat ad celu3: alia abducebat: obediētia duxit ad celũ: in obediētia seduxit. Quia g̃ in hoĩs arbitrio erat electio boni ⁊ mali. s. obedire ⁊ nõ obe dire. Jõ peccauit: q2 aliꝭ voluit q̃3 ego deꝰ volui eũ velle. Vt g̃ hõ saluareꝭ: iustũ ⁊ di gnũ fuit: vt aliq̃s talis veniret: qui eũ redi meret: q̃ et obedientiã ꝑfectã haberet et in nocentiã: ⁊ in quo q̃ vellēt possent oñdere charitatē et qui vellēt maliciã. ¶ S3 ad re dimendũ hoĩes nõ debuit mitti angelus: q2 ego deus gloriã meam alteri nõ tribuo Nec inuētus est hõ qui ꝑ seipõ posset pla care me: ⁊ minus ꝑ alijs. Jõ ego deꝰ solus iustus veni iustificare omēs. ¶ Nõ aũt ego fugi in egyptũ in hoc infirmitas hũanitatꝭ mee oñsa est: ⁊ ꝓphetia cõpleta ē: exemplũ etiã dedi futuris q2 q̃nq3 ꝑsecutio declinã da ē ꝓpter maiorē futurã gloriã dei. ¶ Nõ

vero non inueniebar a persequentib9: cōsiliū deitatis mee ꝑualuit humano: quia pugnare contra deum non est facile. B Q̄ȝ ꝟo infantes occisi sunt: signū passiōis mee future erat: ⁊ misteriū vocandorum: et charitatis diuine. Quia licet ipsi infantes nō ꝓhibuerūt mihi testimoniū voce et ore: ꝓhibuerunt tñ morte: sicut ꝯgruebat infantie mee. Quia ꝓmissum erat: vt etiā sanguie innocentū: laus dei ꝑficeret. Nā licet malicia iniustoꝝ eos iniuste affligerit mea ꝑmissio tñ diuina: semꝑ iusta ⁊ benigna eos non nisi iuste exposuit: ad ostēdēdā maliciā hoim: ⁊ deitatis mee incōprehēsibile ꝯsiliū ⁊ pietatē. Ergo vbi in pueris exhibuit iniusta malicia: ibi iuste supabūdauit meritū ⁊ grā. Et vbi lingue defuit confessio ⁊ etas. Ibi sanguis effusus accumulabat ꝑfectissimū bonū. ❡Rñsio q̄stionis quinte. Itē cur ꝑmitto me blasphemari. Rñdeo. Scriptū est ꝙ cū dauid rex declinaret ꝑsecutionē filij: quidā in via maledicebat ei: quē serui ei9 volētes occidere: ꝓhibuit eos dauid duplici de causa. ❡Primo qꝛ spem habuit reuersiōis. ❡Scdo qꝛ ꝯsiderauit ꝓpriā ifirmitatē ⁊ pctm̄: ⁊ satuitatē maledicētis: deiqȝ in se patiam ⁊ bonitatē. ❡Ego sum dauid in figura: hō q̄ppe ꝑseq̄tur me tāq̄ȝ seruus dn̄m ꝑ mala opa sua: eiciendo me de regno meo. i. de aīa quam ego creaui: q̄ meū regnū est. ❡Deniqȝ reprehendit me tāq̄ȝ iniustū in iudicio: blasphemat etiā me qꝛ patiēs sum. ❡Verꝫ qꝛ mitis sum suffero insipiētiā eoꝝ: ⁊ qꝛ iudex sum expecto ꝯuersionē eoꝝ: vsqȝ ad vltimū pūctū. ❡Demū qꝛ hō credit magis falsitati quā ꝟitati: diligēs plus mūdū q̄ȝ me deum suū: ideo nō mirū si malus tolerat i malicia sua: qꝛ nec vult inq̄rere ꝟitatē: nec resipiscere a malo suo. Xp̄s loq̄ns spōse laudat freq̄ntatōnē ꝯfessiōis: ne hō amittat grāz diuinā quā habet.

Reuelatio septima in libro questionū.

Ili9 loquit. vbi ignis

f est in domo: necesse est foramen ꝙ exeat fum9: vt inhabitator ex calore gaudeat. ❡Sic q̄cumqȝ spm̄ ⁊ grāz meam diuinā tenere desiderat: vtile ē sibi cōfessione ꝯtinua ꝑ quā egrediat ꝑctī fum9. Quia licet spūs meus diuinus in seipso immutabilis sit: tñ a corde illo recedit9 sbtrahit: qō hūilitatis ꝯfessio nō custodit. Xp̄s loquit sponse dicens: ꝙ hoīa q̄ delectant in carnalib9 et terrenis delicijs desideria celestia ⁊ charitatē ⁊ memoriā passiōis ei9 ⁊ eterni iudicij negligentes. Istoꝝ orō est quasi sonus collisoꝝ lapidū ⁊ ꝓijcient a cōspectu dei abhominabiliter tanq̄ȝ abortiuus ⁊ immūdus pānus menstruate.

Reuelatio Octaua in libro questionū.

Ile cantabat. Eripe

i me dn̄e a viro iniq̄. A Hec vox est in aurib9 meis: quasi sonus duorū lapidū collisoꝝ. Eius q̄ppe cor q̄si cum tribus vocib9 clamat ad me. ❡Prima dicit. Ego volo hr̄e volūtatem meā in manu mea: dormire ⁊ surgere ⁊ loqui placentia. ❡Dabo nature qō appetit: pecuniaz desidero in bursa mollitiē vestiū in dorso: cū hec ⁊ alia habuero: reputo feliciora ista oībus alijs donis et ꝟtutib9 spūalib9 anime. ❡Scda vox eius est ista. Mors nō est nimis dura: iudiciū nō est ita seuerū vt scribit: minant duriora ꝓpter cautelaz: dant minora ꝓpter miscdiam. Ideo si habuero volūtatē meā in pn̄ti: aīa trāseat in futuro sicut pōt. ❡Tercia vox est ista. De9 nō redemisset hoīeꝫ: nisi dare vellet ei celestia nec suffer passus: nisi reducere vellet nos in patriā. Aut q̄re passus est: aut q̄s cōpulit eū pati. Nēpe celestia nō intelligo nisi ex auditu: ⁊ vtrū credēdū sit scripturis nescio: tñ si hr̄e possem volūtatē meā: hoc recipere ꝑ celesti regno. Ecce talis est ei9 volūtas. Ideo quasi sonus lapidū est vox eius in aurib9 meis. B Sed O amice rn̄deo tibi ad vocem primā. Via tua nō tendit ad celū: nec passio charitatis mee sapit tibi. Ideo aptus est tibi infern9: ⁊ qꝛ diligis infima ⁊ terrena: ideo vades ad inferiora. ❡Ad scdaȝ vocē rn̄deo tibi. Fili mors erit tibi dura: iudiciū intolerabile: fuga impossibilis nisi te emendes. ❡Ad terciā vocē dico tibi. Frater oīa opa mea ex charitate feci: vt tu esses mihi filius: ⁊ auersus redires ad me. Nūc aūt opa mea sunt mortua in te: ꝟba mea onerosa: et via mea neglecta. Ideo restat tibi suppliciū ⁊ societas demoniū: qꝛ vertis ad me dorsuȝ: calcas sb pedibus tuis signa hūilitatis mee: ⁊ nō attendis q̄lis in cruce steti aū te ⁊ ꝑ te. Ego q̄ppe tripliciter steti ꝑ te. ❡Primo sicut hō cui9 oculuz cultellus penetraret. ❡Scdo sicut hō cuius cor gladio pforaret. ❡Tercio sicut hō cui9 oīa mēbra ꝑ dolore instantia tribulationis ꝯtremiscerēt. Passio q̄ppe mea: amarior mihi erat q̄ȝ punctura oculo. Attñ eā ex charite patiebar. Dolor quoqȝ matris mee plus mouit meū cor q̄ȝ ꝓpriūs. Attñ eū sustinebā. ❡Omia etiā interiora mea ⁊ exteriora: dum ex instāti passiōe ⁊ dolore tremuerūt. Nō tñ dimisi nec

recessi. Sic igit̄ fecti aſ̄ te. Sed tu oīa obliuiſceris ⁊ negligis ⁊ ɔtēpnis. Ideo ſicut abortiuū ⁊ pānus meſtruate piciēris.

Interrogatio .xiij. Questio prima.

i Tē3 apparuit in gradu ſuo religioſus q̄ prius dicēs. O iudex q̄ro a te. Cur ab alijs citius ſubtrahit̄ gr̄a tua. Et alij diu tolerant̄ in malicia ſua. ¶ Queſtio ſcd̄a. Itē3 cur alijs in iuuentute tribuit̄ gr̄a. Alij in ſenectute priuant̄ ea. Queſtio tercia. Itē cur alij tribulant̄ vltra modu3. Alij ſunt q̄ſi ſecuri a tribulatiōe. ¶ Queſtio q̄rta. Itē cur alijs intelligētia ⁊ ingeniū dat̄ incompabiliter docile. Alij ſunt ſicut aſini ſine intellectu. ¶ Queſtio quīta. Itē cur aliq̄ nimis indurant̄. Alij ɔſolatione mirabili gratulant̄. ¶ Queſtio ſexta. Itē cur malis dat̄ maior pſperitas in mūdo q̄3 bonis. ¶ Queſtio ſeptima. Itē cur vn⁹ vocat̄ in pncipio. Ali⁹ circa finem.

Reſponſio queſtionis prime.

r Eſpōdit iudex. Amice om̄ia opa mea ab initio ſunt in pſciētia mea: ⁊ oīa q̄cū q̄3 facta ſūt ad ſolaciū hoīs creata ſunt. Verū q2 hō pfert volūtatē ppriā volūtati mee. Ideo ex iuſticia auferunt̄ ei bona ſibi data gratuite: vt ſciat hō om̄ia rōnabilia ⁊ iuſta apud deum: ⁊ q2 multi ingrati ſunt gratie mee: ⁊ tanto indeuotiores fiunt: q̄ plus multiplicant̄ eis dona: ppterea auferunt̄ ab illis citius dona: vt ɔſiliū deitatis mee manifeſtet̄ celeri⁹: ⁊ ne hō in malis iudiciū ſuū gr̄a mea abutat̄. ¶ Itē cur⁹ in malicia aliq̄ diu tolerant̄. Rō eſt: q2 multi inter mala ſua hūt aliq̄d tolerabile. Nam aut pficiunt alijs: aut cautela ſunt alijs. ¶ Sicut ſaul cu3 argueret̄ a ſamuele: modicū videbat̄ in ɔſpectu hoīm peccaſſe. Sed dauid plus. Attamē inſtante pbatione: Saul in obediena receſſit a me deo ſuo: ⁊ cōſuluit phitoniſſam. Dauid vo in tēptatiōe fact⁹ eſt fidelior: ſuſtinēs patiēter illata: ⁊ reputans accidētia ſibi p pctīs ſuis. In hoc igitur q̄ ego patiēter ſuſtinui ſaulē: demonſtratur ingratido ſaulis: ⁊ patiētia deitatis mee: q̄ vo dauid elect⁹ eſt: oñdit̄ pſciētia mea: ⁊ hūilitas futura dauid ⁊ ɔtritio eius. ¶ Rñſio q̄ſtiōis ſcdē. Itē cur aliq̄b3 gr̄a auferī̄ in ſenectute. Rñdeo. Om̄ibus dat̄ gr̄a ad hoc: vt ab oīb3 diligat̄ dator gr̄e. Ergo q2 multi ſunt circa finē ingrati mee gr̄e diuīe: ſicut ſalomō. Jō iuſtū eſt vt auferat̄ in fine: qđ nō cuſtodiebat̄ ſollicite

ota de Salomone

ante finē. ¶ Nā dona ⁊ diuina gr̄a mea auferī̄ q̄nq̄3 ppter negligētiā accipiētis: q2 nō attēdit q̄lia accepit: ⁊ q̄ redderet. Q̄nq̄3 ppter cautelā alioꝝ: vt vnuſq̄ſq̄3 ſtās i gr̄a: ſemp metuat: ⁊ d̄ caſu alioꝝ timeat. Quia etiā ſapiētes ceciderūt ex negligētia: ⁊ etiā q̄ amici mei videbant̄: p ingratitudinē ſūt ſupplātati. ¶ Rñſio q̄ſtiōis tercie. Itē cur aliq̄b3 maior eſt tribulatio. A Rñdeo Ego ſu3 oīm ɔditor. Ideo nulla tribulatō venit ſine pmiſſiōe mea: ſic ſcriptū ē. Ego ſu3 de⁹ creās malū .i. pmittēs tribulatiōe3 q2 nec tribulatio accidit gētilib3 ſine me: ⁊ ſine rōnabili cauſa. Nā pphete mei etia3 pdixerūt multa de aduerſitatib3 gētiliu3: vt erudirent̄ flagellis negligētes ⁊ abutētes rōne: ⁊ vt ego deus oīa pmittēs cognitus eſſem: ⁊ glorificarer ab oī natione. Si igit̄ ego de⁹ nō parco paganis a flagellis: minus parcā hijs q̄ copioſius: de dulcedine diuīe gr̄e mee guſtauerūt. Qđ ergo tribulatio alijs eſt minor alijs maior: hoc ideo ē vt hoīes auertant̄ a pctō: ⁊ vt tribulati in pſenti: conſolationē obtineant in futuro. Quia oēs q̄ iudicant̄: ⁊ q̄ ſeipſos iudicant in hoc ſeculo: nō venient in futurū iudiciū. Sicut ſcriptū eſt: tranſibunt de morte in vitā. B Q2 etiā aliq̄ ſupportant̄ a flagello: hoc iđ eſt ne flagellati murmurādo incurrāt iudiciū graui⁹: q2 multi ſunt: q̄ nō merent̄ in pn̄ti flagellari. ¶ Quidā etiam ſunt q̄ in hac vita nec corpali nec ſpūali moleſtia grauant̄: q̄ ita ſecuri ſunt: q̄ſi de⁹ nō ſit: aut q̄ſi ppter iuſticie opa eoꝝ: deus parcit eis: q̄b3 ⁊ formidādū vehemēter ē et dolendū: ne ego de⁹ parcēs eis in pn̄ti: improuiſus adueniā: ⁊ nō cōpūctos duri⁹ dānē. ¶ Quidā etiā ſunt q̄ habētes ſanitatē carnis tribulant̄ in aīa: de cōtemptu dei. ¶ Alij vo nec gaudēt ſanitate corpis: nec cōſolatione interna animi: ⁊ tamē ſtant p poſſe ſuo: in ſeruicio ⁊ honore meo. ¶ Quidā etiā ab vtero matris vſq̄3 ad finē: affligunt̄ īfirmitatib3: quoꝝ oīm tribulatiōes ita moderor ego eoꝝ deus: vt nihil fiat ſine cauſa ⁊ remuneratione: q2 multoꝝ oculi apiunt̄ in tribulatiōe: q̄ aſ̄ tēptationes dormitabāt. ¶ Rñſio q̄ſtionis q̄rte. Item cur aliq̄ habēt maiorē intelligētiā. Reſpōdeo. A Nihil pdeſt anime ad eterna3 ſalutē: quāta quis abundauerit ſapientia: niſi ⁊ fulgeat bona vita: ymo vtilius eſt habere minorē ſciam: ⁊ meliorē vitam: ppterea vnicuiq̄3 moderata eſt ratio: per qua3 ſi pie vixerit: obtinere poteſt celum. ¶ Ve tuntamē ratio in multis eſt diſſimilis: iuxta naturalem et ſpūalem diſpoſitionem

Nam sicut hō per diuinū sermonē:et virtu
tes ꝓficit in ꝟtutū ꝑfectōem. Sic et ꝑ vo
luntatē malā:et nature malā dispositōem
et prauā educatōem:hō defluit in vanita/
tes. Multociēsq3 natura patif defectū: qñ
ꝯtra naturā conaf ⁊ peccaf. B ¶ Ergo
nō sine causa est: ꝙ rō in aliquib3 ē magna
ȝ inutilis:sic in illis q̄ sciam hūt:sed nō vi
taz. In alijs ꝟo ē minor scia:ȝ melior vsio
In quibusdā ꝟo ꝯcordāt: ⁊ rō ⁊ vita:ȝ ecō
tra in alijs:nec rō nec vita. ¶ Hec igif vari
etas ꝓuenit qñq3 ex ordinata mea diuina ꝑ
missione:aut ad vtilitatē hoīm aut ad hūi
liatōnē eoꝝ:et eruditōem qñq3 ꝓpter in/
gratitudinē ⁊ temptatōem:qñq3 ꝓpter na
ture defectū et latētia petā: ꝓuenit etiam
qñq3 ꝓpter occasionē vitandā maioris peti
et q2 natura nō ē aptior ad maiora ꝑcipiē
da. Dis g̃ qui grām intellectus h3: tūc eat
ne grauius si negligēs fuerit inde iudicef.
C Ille ꝟo qui nō h3 intellectū ⁊ ingeniū
gaudeat ⁊ de modico quod h3 quantū pōt
opef:q2 a multis occasionib3 peti ē libera/
tus. ¶ Naz Petrus apls in iuuētute obli/
uiosus erat. Johānes ydiota: q̄ in senectu/
te apprehenderūt verā sapiam:q2 pricipiū
sapie ꝗsierunt. ¶ Salomō ꝟo iuuenis erat
docilis:⁊ Aristo. subtilis:qui nō apprehen
derūt initiū sapie: q2 nec glificauerūt scie
datorē:vt debuerūt:nec imitati sunt: q̄ sci
uerūt ⁊ docuerūt:nec sibi ȝ alijs didicerūt
¶ Sȝ et Balaā hūit sciam: quā nō imita/
tus est:iō asina corripuit eiꝰ insipientiā:et
Daniel iuuenis iudicabat seniores ¶ Quia
litteratura: nō placz mihi sine vita bona:
iō necesse ē: vt q̄ abutunf rōne corrigantf:
q2 ego oīm deus ⁊ dñs: do sciam hoībus:et
ego corrigo sapiētes:⁊ insipiētes. ¶ Rñsio
qōnis quinte. Itē Cur aliq̄ indurantf. A
Rñdeo ꝙ Pharao induratus erat: culpa
sua erat nō mea: q2 noluit cōformare se di
uine volūtati mee. Nā induratio nihil aliō
est:nisi subtractio mee grē diuine:q̄ iō sub
trahif: q2 hō illud nō tribuit mihi deo qō
h3 liberꝝ:scz ꝓpriam voluntatē. Sicut ꝑ ex
emplū intelligere poteris. ¶ Nota exēpluz
de agro fructuoso et infructuoso. Hō erat
possidēs duos agros: quoꝝ alter incultus
manēs alter certis tꝑib3 fructificabat. Cui
dixit amicꝰ suus. Miror inq̄t cū sis sapiēs
⁊ diues: cur agros tuos nō excolis diligen
tius:aut cur nō tradis alijs excolēdos Rñ
dit ille Alter agroꝝ:quantācunq3 diligen/
tiā exhibuero:nihil ꝓducit nisi herbas pes
simas q̄s bestie nociue occupāt ⁊ deturpāt
locū: cui si adhibuero pinguedinē tm lasci
uiēdo insolescit:ꝙ etiā si modicū frumenti
ꝓduxerit: plꝰes ascendūt zizanie quas dedi
gnor colligere:q2 frumētū nō desidero nisi
purū: Ergo ꝯsultius est agrū talē dimitte
re incultū:q2 tūc bestie nō occupāt locum:
nec bestie occultāt se in herbis:⁊ si aliq̄ her
be amare pullulāt. Utile est ꝓ oīb3:q2 gu
status illis discūt suauia nō fastidire. B
Alter ꝟo ager scōm tēperiē tꝑm dispositꝰ
est cuꝰ quedā pars ē petrosa:⁊ indiget pin
guedie:alia hūida indigēs calore:alia sicca
indigēs hūore. Iō scōm qualitatē agri opꝰ
meū volo tēperare. ¶ Ego itaq3 deus sitis
sum homi isti. ¶ Primus aūt ager ē libera
motio volūtatis:data hoī:quā magis mo/
uet ꝯtra me:q̄ ꝓ me ⁊ si aliq̄ placita mihi
fecerit:in plibus tū ꝓuocat me:q2 volūtas
hois ⁊ mea nō ꝯcordāt. Sicꝰ Pharao fecit
qui cū ex certis signis cognosceret potētiaz
meā:nihilominꝰ firmauit mentē suā cōtra
me stādi in malicia sua. Iō expꝰtus ē iustici
am meā:q2 qui nō bñ vtif minimis:iustū ē
vt maximis nō glorief. ¶ Alter ꝟo ager est
obediētia bone mētis:⁊ abiectio volūtatis
ꝓprie talis mēs si ē arida in deuotōe: expe/
ctare d3 pluuiā mee grē diuine. Si est petro
sa ꝑ impatiam ⁊ obduratiōem: equanimif
sustineat:purgatōem ⁊ correctōem. Si est
hūida ꝑ carnis lasciuiā: amplectaf abstinē
tiā:⁊ sit sic animal patū ad volūtatē pos/
sessoris:q2 de tali mēte ego deꝰ multū glo/
rior. C Ergo ꝙ aliq̄ idurantf:hoc facit
volūtas hoīs mihi ꝯtraria: q2 ȝ ego omēs
volo eē saluos:tū nō ꝑficif nisi hō ꝑsonalif
cooꝑatus fuerit:ꝯformādo oēm voluntatē
suā volūtati mee. ¶ Q2 ꝟo nō omibus daf
eq̄lis ꝓcessus ⁊ grā hoc est occultū iudiciū
meū:qui scio ⁊ moderor:vnicuiq3 qō ei ex/
pedit ⁊ debef: q̄ et restringo conatū hoīs:
ne ꝓfundius cadat. Naz m̄lti hūt talentū
grē:qui opari sufficerēt ȝ reuuūt. ¶ Alij ab
stinēt a petō timore supplicij:⁊ q2 faculta/
tem peccādi non hūt:vel q2 petm̄ nō dele/
ctat eos:iō aliq̄bus nō tribuunf dona ma/
iora: q2 ego q̄ noui solus mētes hoīm: scio
distribuere dona mea. ¶ Rñsio qōnis sexte
Itē Cur mali plus qñq3 ꝓsperanf in mū/
do q̄ꝫ boni Rñdeo. Hoc est iudiciū magne
patie ⁊ charitatis mee:⁊ ꝓbatio iustoꝝ. Nā
si solis amicis meis darē tꝑalia bona: despe
rarēt mali ⁊ supbirēt boni:ȝ iō danf oībus
bona tꝑalia:vt ego deus oīm dator: ⁊ crea
tor:diligar ab oībus:⁊ vt cū boni supbiūt:
ꝑ malos erudianf ad iusticiā. Intelligāt
etiā oēs:ꝙ tꝑalia nō sūt diligēda:nec mihi
deo ꝓponēda:ȝ habēda ad solā sustentatō
nem:⁊ sint ad fructū meū tāto feruētiores
quo minus in tꝑalib3 inueniūt aliq̄d stabi/

litatis. ¶ Rñsio questionis septime. Item
Cur vnus vocat in principio: alter circa fi
nem. Rñdeo Ego sum quasi mater: que vi
dēs in filijs spē vite: alijs dat fortiora alijs
leniora. His vō de quibus nō est spes etiaȝ
compatit et facit quantūcūqȝ pōt. Sȝ si
filij ex medicamēto matris fiūt deteriores
quid necesse est tūc laborare. Sic ego facio
homi: cuius volūtas prcuidet feruentior:
et hūilitas et stabilitas ɔstantior: huic ac-
cedit grā in principio et subsequit in fine.
¶ Qui vō inter mala sua etiā conat et affi
cit: vt melior fiat hic meretur vocari circa
finem. ¶ Qui vero ingratus est: non meret
admitti ad vbera matris.

Xp̄s loquens sponse sue Birgitte ostēdit
ei. Qualiter de domo mūdi et vitiorꝫ est iaȝ
erepta: ꝛ ꝙ iam ducta est ad habitandū in
mansione spūssancti: ꝛ ideo monet eam ꝙ
conformet se cum eodem spiritu perseue-
rando semper munda humilis et deuota.

¶ Reuelatio Nona

Filius loquit ad spō-

f saȝ. Tu es illa que in paupe domo
nutrita: in societatē magnorꝫ veni
sti. ¶ Quippe in domo paupe tria sunt seȝ
parietes maculosi: fumus nocinus: et fuli
go replēs. ¶ Sed tu es ducta in domū vbi
pulcritudo ē sine macula Calor sine fumo
Suauitas sine fastidio replēs. ¶ Domus
vō paup est mundus. Cuius parietes sunt
supbia. Oblinio dei Abundātia peti. Incō
sideratio futurorū. Hi parietes maculant
quia bona opa adnihilant: ꝛ abscondūt ab
hoīe faciē dei. ¶ Fumus vero amor est mū
di: hic nocet oculis: q2 intellectū anīe obfu
scant: et facit eam in supuacuis sollicitari
¶ Fuligo vō voluptas est: q2 et si ad tēpus
delectat: nunqȝ tū satiat nec replet bonita
te eterna. ¶ Ab his igit tu es abstracta: et
ducta es in mansionē spūssancti: qui est in
me et ego in eo: qui et ɔdudit te in se: ipse
quippe mūdissimus ē ꝛ formosissimus: sta
bilissimusqȝ: quia omnia sustentat. Ergo
conforma te habitatori domus: manendo
munda humilis et deuota.

¶ Interrogatio. xiiij. Questio prima.

Tem apparuit religiosus

ille qui prius in gradu suo dicens. O iudex
quero a te. Cur aīalia patiunt incōmoda:
cum non habebūt eternam vitā nec vtunt
rōne. ¶ Questio secūda. Iteȝ Cur nascunt
omīa cum dolore cuȝ in oīm natiuitate nō
sit pctm̄. ¶ Questio tercia. Itē Cur infans
portat pctm̄ patris: cū non nouit peccare
¶ Questio quarta. Item Cur hoc ɔtingit
frequentius: quod nō preuidet. ¶ Questio
quinta. Itē Cur morit malus bona morte
sicut iustus: et iustus qñqȝ mala morte sic
iniustus. ¶ Respōsio questionis prime.

Espondit iudex Ami

t ca celꝫ inqsitio tua nō sit ex cha-
ritate: tū rñdeo tibi ad aliorꝫ chari
tatē. Queris Cur aīalia patiunt infirmi-
tates. Hoc iō est: quia in eis sicut in ceteris
oīa sunt inordinata. Nā ego sum oīm na-
turarꝫ ɔditor: et dedi vnicuiqȝ nature tpa-
mentū suūȝ ꝛ ordinem: in quo vnūquodqȝ
moueret et viueret. ¶ Verū postqȝ homo
ꝑpter quem oīa facta sunt dilectori suo: id
est mihi deo suo se opposuit: ceperūt et oīa
alia inordinatōem suam suscipe: et omnia
quecunqȝ ei reuereri deberēt: ceperūt se ei
opponere ꝛ aduersari: ꝑpterea ex huius in
ordinatōis vicio: sicut hoī sic et aīalibus
plurima ɔtingūt molesta et aduersa. ¶
Ceterꝫ aīalia etiam qñqȝ patiunt ꝑpter in
temperantiā nature sue. Qñqȝ ꝑpter miti
gatōem feritatis sue: ꝛ purgatōem ipsius
nature. Qñqȝ propter petā hoīm: vt cum
illa plagant et subtrahunt que diligit hō
attēdat ipse hō quāta pena dignus sit: qui
maiore vtit rōne. ¶ Etenim nisi exigerent
petā hoīm: non ita singulariter aīalia que
ad manū hoīs sunt affligerent sed nec ipa
sine magna insticia patiunt. Naȝ aut erit
eis ad celeriorē vite finē. Aut ad minorem
miserie laborē: et nature fortis consumptō
nem. Aut ꝑpter mutatōem temporū. Aut
ex incuria hoīs labore ꝑueniente. ¶ Time
at ergo hō pre ceteris me deū suū: ꝛ tanto
mitior sit circa creaturas meas et aīalia
quib9 et ꝑpter me cȝ creatorē misereri de
bet. ¶ Ideo em̄ ego deus p̄cepi hoī de sab-
bato: q2 cura ē mihi de omni creatura mea
¶ Rñsio questionis secunde. ¶ Item Cur
omnia nascunt cuȝ dolore Rñdeo. Homo
qñ contempsit delectatōem pulcerrimam
statim incurrit vitā laboriosam: et q2 inor
dinatio cepit in homīe et per hoīem. Iusti
cia mea est: vt etiā alijs creaturis que sunt
propter hoīem aliqua amaritudo sit ꝑpter
tpamentū delectamenti sui: et fomentum
nutrimēti sui. ¶ Ergo nascit homo cū do-
lore et progredit cum labore: vt ad quietē
verā festinare studeat: morit vero nudus ꝛ
paup: vt refrenet inordinatū motum suū:
ꝛ timeat futurā discussionē. Aīalia etiaȝ iō
pariūt cū dolore: vt excessuȝ tpet amaritu
do: ꝛ pticipia sint hoīs in labore ꝛ dolore.
ꝑpterea hō quāto nobilior ē aīalib9 tāto
feruētius diligat me dūm deū et creatorē suū

¶ Responsio questionis tercie. Item cur puer portat pctā patris Respōdeo. Omē quod de immūdo procedit nūquid poterit esse mundū. Itaq; primus homo quando illam pulcritudinē innocentie ꝓpter inobedientiā amisit eiectus ē a paradiso gaudij et inuolutus est in immūdis. Ad hanc ḡ innocentiā recuperandā: nullus ex seipso inuentus est sufficiens. Ideo ego misericors deus in carnē veniens: institui baptismū: quo puer liberat̄ a praua immundicia: ⁊ a peccato. Et ꝓpter hoc filius non portabit pctm̄ patris: sed vnusquisq; in peccato suo morie̅t. ¶ Veruntamē multociens contingit ꝙ filij imitant̄ peccata parentū: ideo et qn̄q; puniunt̄ peccata patrū in filijs: nō quia peccata patrū in ipsis impunita erūt: licet pene peccatoꝝ transferant̄ ad tēpus. Sed vnusquisq; in peccato suo morie̅t: ⁊ punietur. ¶ Quandoq; etiā peccata patrū sicut scriptū est: visitant̄ in quartam generationem: quia diuina iusticia mea est vt cū filij nec ꝓ se nec pro patribus studeant mitigare iram meam: puniant̄ cū patribus: quos contra me secuti sunt. ¶ Rn̄sio questionis quarte. Item Cur hoc quod nō prouidet̄ ꝓuenit frequētius. Respondeo. Scriptū est ꝙ per ea que peccat hō punit̄. Et quis intelligere poterit consiliū dei: ꝓpterea q2 multi querūt me: sed non scd̄m scientiam sed ꝓpter mundū. Alij plus iusto timent. Alij nimis ꝑsumunt. Alij in ꝯsilijs suis superbiunt. Ideo ego deus qui oīm operor salutem: facio quandoq; illud ꝓuenire: quod homo plus timet. Quandoq; aufert̄ illud quod plus iusto diligit̄. Qnq; quod sollicitius prouidet̄ et desiderat̄ elongat̄: vt homo pre omnibus semꝑ me deū suum timeat: diligat et agnoscat. ¶ Responsio questionis quinte. Item Cur hō malus moritur bona morte sicut iustus. A ¶ Rn̄deo Mali habent qnq; quedam bona: et faciūt quedam iusticie oꝑa: pro quibus in ꝑsenti remunerādi sunt. Similiter et iusti aliqn̄ faciunt quedam mala: pro quibus in presenti flagellandi sunt: aut expectandi. Iō quia in pn̄ti omnia incerta sunt: et omnia reseruant̄ in futurū. Et quia vnus est omnium introitus. Ideo et vnus exitus oīm debet esse: quia nō exitus: sed vita beatum facit hominē. Veruntamē ꝙ malis aduenit exitus sicut iustis: hoc est ex diuina iusticia mea: quia illū exitū ipsi desiderabāt. Nam dyabolus prouidens suoꝝ amicorū exitus prenūciat eis quādoq; mortis tpa: ad presumptionē eoꝝ et vanam gloriam ⁊ deceptionē: sicut in illis libris qui apocrifi intitulant̄ inueniunt̄: vt post mortem quasi iusti laudent̄. B Et ecōtra iustis prouenit Quādoq; flebilis exitus: ad eorum maius meritum: vt qui semꝑ in vita sua in virtutibus solliciti fuerunt. Per mortem contemptibilē liberi euolarent ad celum: quatinus nec ipsa ꝑpsimata mūdanda inuenirent̄. ¶ Sicut enī scriptum est: ꝙ leo occidit ꝓphetam inobedientem: et non comedit ex cadauere: sȝ custodiuit illud. Quō enim leo occidit corpus: quid aliud innuit̄ nisi permissio mea diuina: vt inobedientia ꝓphete puniret̄. Quod vero leo non comedit de cadauere: ostensio bonorum operum ꝓphete fuit vt purgatus in presenti: in futuro iustus inueniret̄. ¶ Propterea timeat vnusquisq; discutere iudicia mea: quia sicut incōprehensibilis ego sum virtute et potentia. Sic terribilis sum in ꝯsilijs ⁊ indicijs meis: me etenī volentes quidam cōprehendere in sapiā sua exciderūt a spe sua

Xp̄us loquens sponse Monet eam ꝙ nō turbet̄: si aliquando verba sua diuina in reuelationibus ei dicta inueniant̄ aliquādo obscura aliquando dubia ⁊ aliquādo incerta: quia hoc fit ex certis causis hic assignatis: ex occulta iusticia diuina. Consulit tn̄ ꝙ cum patientia et timore et perseuerantia humilitatis semꝑ expetent̄ euentus et ꝓmissiones verborū eius: ne ꝓpter ingratitudinem reuocent̄ gratia promissa: dicit etiam ꝙ multa corꝑaliter dicta sunt que non corꝑaliter sed spiritualiter perficient̄.

¶ Reuelatio decima.

Filius loquit̄ ad spōsam.

A Noli turbari: si loquor vnū verbū obscurius aliud expressius. Aut si aliquem dico nunc seruū meum vel filiū et amicum: et iterum inuenit̄ contrarium: q2 verba mea diuersimode interpretari pn̄t. Sicut dixi tibi de vno: ꝙ manus eius fieret mors eius. Et de alio ꝙ nō accederet ad mēsam meā amplius. ¶ Hec ideo dicunt̄: quia aut dicturus sum tibi cur ita dixi. Aut videbis ope finem veritatis: sicut patet in istis duobus. ¶ Etiam qnq; dico aliqua obscure: vt et timeas ⁊ gaudeas: timeas ne alio modo eueniāt ꝓpter patiām meam diuinā qui nouit mutationes cordiū Gaudeas etiā quia volūtas mea semꝑ adimplet̄. B Sicut etiam in veteri lege multa dixi: que magis spūaliter ꝙ corꝑaliter intelligi debebāt. Sicut de templo et Dauid ⁊ hierusalē: vt hoīes carnales spūalia addiscerent desiderare. ¶ Nam ad probandū fidei ꝯstantiam et amicoꝝ meorum

sollicitudinē multa dixi ꝛ ꝓmisi: que scḋm
diuersos spūs mei effectus: diuersimode a
bonis ꝛ malis intelligi possent. Et vt in di-
uersis statibꝫ singuli habeant vnῦ exercita-
ri et ꝓbari possint: ꝛ a me erudiri. ¶ Quod
vero obscure aliqua dicta sunt ex iusticia
mea est: vt consilium meum absconderet.
Et vnusquisqꝫ patienter expectaret gra-
tiam meā. Ne forte si consilium meū semp
certo tpe insinuaret: omnes in expectādo
tepescerent. ¶ Multa etiā ꝓmisi: que pro-
pter hoīm ingratitudinem subtracta sunt
¶ Et mlta corꝑaliter dicta sunt que spūa-
liter perficient: sicut de irlm et de syon: qꝛ
iudei sunt sicut scriptū est. Cecus populus
dn̄i ꝛ surdus. ¶ Interrogatio quintadecīa
Questio prima.

Tem ille religiosus qui
supra apparuit: stans in gradu suo et di-
cens. O iudex quero a te. Cur multa crea-
ta sunt: que nullius videnē vtilitatꝫ. ¶ Qō
secunda. Item Cur aīe manentes in cor-
pore vel de corꝑe egredientes: cōmuniter
non videnē. ¶ Questio tercia. Item Cur
amici tui rogantes non semꝑ exaudiunē.
¶ Questio quarta. Item Cur multi volen-
tes facere male non ꝑmittunē. ¶ Questio
quinta. Item Cur quibusdam nō merenti-
bus mala adueniūt. ¶ Questio sexta. Itē
Cur hij qui spiritum dei habent peccant.
¶ Questio septima. Itē Cur quibusdam
dyabolus adheret: ꝛ semꝑ est presens aliis
nunqꝫ. ¶ Responsio questionis prime.

Espondit iudex Ami
r A ce sicut oꝑa mea multa sunt
sic ꝛ mirabilia ꝛ incōꝓhensibilia
Et si multa sunt nulla tn̄ sine causa. ¶ Hō
quippe similis puero est nutrito in carce-
re et tenebris: cui si diceret: ꝙ lux et stelle
sunt nō crederet: quia nunqꝫ vidit. Simi-
liter hō postqꝫ deseruit lucem veram: non
delectat nisi in tenebris: iuxta verbū vul-
gare. Qui assuescit malo videē ei dulce esse
malū. Igitur qꝫuis intellectus homīs ob-
scuratus sit in me: tn̄ non est aliqua obum-
bratio: nec transmutatio: qui oīa ita ꝑpate
et honeste ꝛ sapienter: dispono et disposui:
ꝙ nihil sine causa: et vtilitate factum est.
Imo nec mons altissimus: nec heremus
nec lacus sꝫ nec bestie nec reptilia etiā vene-
nosa. Sed sicut hoīm ita et creaturaꝝ om-
niū ꝓuideo vtilitati. Ego sum similis hoī
qui alia loca hꝫ ad spaciandū. Alia ad vten-
silium custodiam. Alia pro aīalibus mitibꝫ
et imitibus. Alia ad munitōes et misteria
ꝯsilij sui. Alia ꝓpter terre dispositioneꝫ: sic

congruenteꝫ. Alia ad hoīm correptionem
B Sic ego deus omīa ordinaui rōna-
biliter. Alia ꝓpter hoīs vtilitatē et delecta-
tionem. Quedam ꝓpter ferarū et auium
diuerticula. Quedā ꝓpter exercitationem
et cupiditatis hūane refrenantiaꝫ. Alia ꝓ-
pter elementoꝝ conuenientiā. Quedā pro-
pter opeꝝ meorū admiratiōem. Quedam
ꝓpter peccatoꝝ puniōem: et supiorum et
inferioꝝ conuenientiā. Alia ꝓpter causam
mihi soli cognitā et reseruatam. Ecce cū
apis breuis et ꝑuula ad conficiendum mel
multa scit de multis elicere. Sicut et cete-
re minute ꝛ magne creature: que vincunt
hoīem in solertia et discretione herbaꝝ: et
cōsideratione vtilitatis sue: ꝛ multa sunt
illis proficua que nociua sunt hoī. Quid ḡ
mirū: si sensus hoīs infirmus est ad discer-
nendū et intelligendū mirabilia mea: cum
etiam vincaē: a minimis creaturis. ¶ Ecce
quid deformius rana ꝛ serpente: quid con-
tēptibilius lappa ꝛ vrtica et similibꝫ: et tn̄
illa valde bona sunt: scientibus discernere
oꝑa mea. C Et ita quecūqꝫ sunt ad ali-
quid vtilitatꝫ sunt: ꝛ vnūquodqꝫ quod mo-
uet: scit quō natura sua subsistere poterit
et roborari. ¶ Ergo quia oīa oꝑa mea mira-
bilia sunt: et oīa laudāt me: ideo hō quāto
pulcrior et ꝑlatus est ceteris tanto ꝑcete-
ris obligatiorem se sciat ad honorem meū
¶ Alioquin nisi impetus aquaꝝ aliquibus
terminis montiū coartareē vbi esset homi-
tuta habitatio. ¶ Et nisi esset bestijs refu-
gium: quō effugerent cupiditatē insatiabi-
lem hoīm. ¶ Et si hoī essent omīa ad votū
nūquid tūc requireret celestia. Si vero be-
stie: nec laborarēt nec timerēt: dissoluerenē
et infirmarenē. Iō plurima oꝑa mea sunt
in abscōdito: vt ego deus mirabilis ꝛ incō-
ꝓhēsibilis sim cognitus ꝛ honoratus ab
hoībus: ex admiratōe sapīe mee in creatio-
ne tantaꝝ creaturarū mearum. ¶ Rn̄sio
questionis secūde. Item Cur aīe non vidē-
tur ab hoīe. ¶ Rn̄sio Aīa longe melioris
nature est qꝫ corpus: qꝛ ex virtute deitatꝫ
mee est et īmortalis. Participationem ha-
bens cū angelis. Prestantior oībus plane-
tis. Nobilior qꝫ toto mūdo. Ergo quia aīa
nobilissime ꝛ ignite nature est: tribuēs cor-
pori viuificatōem et calorem: et qꝛ spūalis
est: ideo a corꝑalibus: nisi ꝑ corꝑales simili-
tudines videri nullatenus pōt. ¶ Rn̄sio
questionis tercie. Itē Cur amici mei rogā-
tes me in orōnibus suis: non semꝑ exaudiū-
tur a me. A Rn̄deo ego sum qꝛsi mater:
que videns filiū rogantem cōtra salutem
suam differt petitōem eius exaudire: cōpe

scens fletū eius cū indignatione quadam
que quidē indignatio nō est ira: sꝫ misericordia
magna. Sic ego deus nō semꝑ audio ami-
cos meos: qꝛ melius video ego que sunt eis
vtiliora ad salutē q̄ȝ ipsi met videāt. Nun-
quid nō paulus ꝛ alij efficaciter orauerūt:
et tñ nō auditi sunt. Sꝫ quare: qꝛ ipsi ami
ci mei inter virtutū abundantiā quedam
hūt infirma et purgāda: et ideo nō audiū-
tur. Vt tāto sint hūiliores et ad me feruē
tiores: q̄ in tēptationibꝫ ꝑcīi: maiori chari
tate a me illesi defendunt et conseruant.
B Ergo indiciū magne dilectiōis est: vt
amici mei nō sꝑ exaudiant in orationibus
suis ꝓpter maius meritū: et ad ꝓbandam
eoꝝ constantiā. Quia sicut dyabolus cona
tur: si posset viciare vitā iusti per pctm̄ alit
quod aut ꝑ morte cōtemptibilē: vt sic con
stātia fideliū tepesceret: sic ego ꝑmitto nō
sine causa ꝓbari iustum: vt eius stabilitas
alijs innotescat: et ipe sublimius coronet.
¶ Et sicut dyabolus nō erubescit tēptare
suos: qꝛ videt eos ꝓmptissimos ad peccan
duȝ. Sic ego nō parco ad tp̄s electis meis
qꝛ video eos ꝑatos ad omne bonuȝ. ¶ Rñ
sio questionis quarte. Itē. Cur aliqui volē-
tes facere mala: nō ꝑmittunt. Respondeo
Quicūqꝫ habet duos filios: aliū obedienteȝ
aliū inobedientē pater resistit inobedienti
quantū valet: ne excedat in malicia. Obe-
dientē vero ꝓbat excitans ad maiora: qua
tinus eius agilitate: etiaȝ filius inobediēs
incitet ad meliora. Sic ego multotiēs nō
ꝑmitto peccare malos: qꝛ int mala sua ali
qua bona faciūt: quibus ꝓficiūt vel sibiꝑis
vel alijs. Ideo iusticia exigit: vt nō statim
tradant dyabolo: nec habeāt effectū explē-
di velle suum semꝑ. ¶ Responsio questionis
quinte. Itē. Cur alijs nō merentibus adue
niūt mala. Rñdeo. Omnis quicūqꝫ bonus
est mihi soli deo cognitus est: et quid mere
tur. Quia mlt̄a vident pulcra que nō sunt
Et aurū ꝓbat ignis. Iustus vero ideo qñ-
qꝫ tribulat: vt alijs sit in exemplū: et sibi-
ipsi in coronaȝ. Sic et iob ꝓbatus est: qui
ante flagella bonus erat: sed in flagellis et
post magis fuit notus hoībus. Et tū cur
ego euȝ flagellaui: quis discutere velit vel
scire poterit: nisi egoipe: qui eū preueni be
nedictionibꝫ meis: et conseruaui ne pecca-
ret: et tenui in temptationibꝫ: et sicut sine
meritis suis ꝑueni euȝ gratia mea sic et eū
iusticia et misericordia probaui eū: quia nullus
iustificabit in conspectu meo: nisi ꝑ grām
meam. ¶ Rñsio questionis sexte. Itē. Cur
hi qui spūm meū habent peccant. Respon
deo. Spūs deitatis mee non est alligatus
sed vbi vult spirat: ꝛ qñ vult recedit: nec ha
bitat in vase subdito pctīs: sꝫ in eo qui cha
ritatē habet. Quia ego deus charitas sum
et vbi ego sum libertas est. ¶ Ergo qui ac-
cipit spūm meuȝ: peccare potest si vult qꝛ
omnis hō habet liberū arbitriū. Itaqꝫ qñ
hō mouet voluntatē suam ꝯtra me: spūs
meus qui ē in eo recedit ab eo. Aut ipse hō
corripit vt corrigat voluntatē suaȝ. ¶ Sic
balaam voluit maledicere populo meo sed
non ꝑmisi eum ego. Quamuis eñ ꝓpheta
malus et cupidus erat: tñ loquebat q̄ñqꝫ
bona nō a se: sed a spū meo. Nam multoti
ens bonis et malis dat donum spūs mei.
Alioquin illi magni eloquētes: de tam sub
limibus non disputassent: nisi habuissent
spūm meū: nec ita fatue contra me delirat
sent: nisi contra me sensissent: et se ad sup-
biam inclinassent: volētes scire plura q̄ȝ de
buissent. ¶ Rñsio questionis septime. Itē
Cur dyabolus magis est ꝑsens: et adheret
aliquibꝫ. Respondeo. Dyabolus est quasi
lictor et probator iustorū. Ideo ꝑmissione
mea vexat quorundā animas. Aliorum ob
umbrat cōscientias. Quorundā etiā vexat
corpora. ¶ Eorum autē vexat animas qui
contra rationē peccantes: omni se subdūt
immūdicie et infidelitati. ¶ Illorum vero
turbat consciētias et corpora: qui propter
peccata aliqua in presenti purgant: et ve-
xantur: que quidē vexatio: etiā infantibus
promiscui sexus aduenit: tam paganis q̄ȝ
xp̄ianis: vel propter incuriā parentū et na
ture defectū: vel propter terrorē et hūilia-
tionem alioꝝ: vel propter pctā aliqua insti
cia mea sic misericorditer disponēte. Vt hi
quibus auferꝫ occasio peccādi: vel grauius
nō ꝑmiant: vel sublimius coronent. ¶ Si
militer etiā brutis multa talia ꝯtingunt:
vel ꝓpter alioꝝ punitionē: vel ꝓpter celeri-
orem vite finē. Aut ꝓpter intemperantiaȝ
nature sue. ¶ Ergo q̄ dyabolus aliquibus
adheret: ꝛ est vicinior: ꝑmissio mea est. Aut
ꝓpter maioreȝ hūiliationē et cautelā. Aut
ꝓpter maiorem coronā: ꝛ sollicitudinē que
rendi me. Aut ꝓpter pctā purgāda in ꝑñti
Aut qꝛ exigentibꝫ meritꝫ: quorundā pena
inchoat in presenti: duratura sine fine.

Filius dei loquēs sponse sue beate Bir-
gitte dicit ei quare et qñ inceperūt ei mini
strari ab eo verba diuinarū reuelationū in
spūali visione. Et dicit ei q̄ verba predicta
reuelationuȝ que in istis libris continent
habent principaliter istas quatuor virtu-
tes. Satiant enim spiritualiter sitientem
veram charitatē. Calefaciūt frigidos. Tur
batos letificāt. Et debiles animas satiant

¶ Reuelatio vndecima in li. questionum.

Filius dei loquit̃. per

f A naturalia pōt fieri saluber potus: scʒ de frigido ferro: et duro lapide: de arbore arida: ꝛ herba amara. Sed quō. Certe si calibs caderet supra monteʒ sulphureū fortiter: tūc quideʒ de calibe exiret ignis qui succēderet montē. Ex cuius calore: oliua prope posita licet extra arida intus tamen plena pinguedine: inciperet fluere intm̄: ꝙ etiam herba amara sub oliua posita: ex defluenti oliua dulcesceret: et inde posset fieri saluber potus. Sic ego spiritualiter feci tibi. Naʒ cor tuū erat quasi calibs frigidū ad amorem meuʒ: in quo tñ mouebat̃ scintilla quedaʒ modica amoris ad me: scilicʒ qñ cogitasti me dignū amore et honore sup omnes. Sed istud cor tuum tūc cecidit supra montem sulphureum: qñ gloria et delectatio mūdana aduersabant̃ tibi: ꝛ ille maritus tuus quē pre ceteris carnaliter dilexisti: a te moriendo auferebat̃. ¶ Vere voluptas: et delectatio mūdana: bene compant̃ monti sulphureo: qꝛ tumorem animi. Et fetorem ꝯcupīe: ꝛ ardorem pene secum hñt. B Cumqʒ tūc in morte eiusdem mariti tui animus tuus grauiter turbatione ꝯcuterent̃: tūc scintilla amoris mei que quasi clausa latebat cepit exire Quia ꝯsiderata vanitate mundi oēm voluntatē tuam mihi dimisisti: me sup omīa desiderādo. Propter istam itaqʒ scintillaʒ amoris: oliua arida: id est ṽba euangelioꝝ et conuersatio doctorū meorū sapuerunt tibi: ꝛ abstinentia placuit tibi intantum ꝙ omnia que prius videbant̃ amara ceperūt dulcescere tibi. ¶ Cumqʒ oliua cepisset fluere et verba mea reuelationū in spiritu tibi superuenerūt: quidam stans supra montem clamauit dicens. ¶ Ex isto potu extinguit̃ sitis. Frigidus calescit Letificat̃ turbatus Cōualescit infirmus. ¶ Itaqʒ: ego ipse deus sum qui clamo: ṽba mea que tu in spūali visione frequēter a me audis: satiant q̄si bonus potus sitiētes veram charitatē. Secūdo calefaciūt frigidos. Tercio turbatos letificant. Quarto debiles in aīa sanant.

¶ Interrogatio sextadecima. Nō prima.

Tem apparuit religiosus

qui supra stans in gradu suo et dicens. O iudex quero a te Cur scdm dictū euangelij hedi ponent̃ ad sinistram: oues ad dexterā tuam: nūquid talibus delectaris. ¶ Nō secunda. Itez Cū tu sis dei filius coequalis patri: cur scribit̃: ꝙ nec tu nec angeli sciāt horam iudicij. Nō tercia. Item Cum spūs sctūs tuus: locutus sit euangelistis cur tāta est euangelioꝝ dissonantia. ¶ Nō quarta. Item Cū tanta salus sit toti hūano generi in incarnatione tua. Cur tanto tpe distulisti incarnari. ¶ Questio quinta. Item Cum anima hoīs melior sit toto mundo. Cur vbiqʒ et semper non mittis amicos et predicatores tuos.

¶ Responsio questionis prime.

Espondit iudex Ami

r ce nō queris vt scias: sed vt sciatur malicia tua. ¶ Deniqʒ in deitate nihil est carnale nec carnaliter effigiatum quia deitas mea spūs est: nec in eaʒ simul boni ꝛ mali cohabitare pñt: non magis q̄ʒ lux simul ꝛ tenebre. ¶ Sʒ nec dextera et sinistra in deitate mea est tanq̄ʒ corpaliter effigiata. Sʒ nec feliciores sunt: qui ad dextram meā erunt q̄ʒ ad sinistram. Sed p similitudinē hec dicta sunt. Quia p dexterā intelligit̃ sublimitas mee diuine glie. Per sinistram vero defectus: et priuatio totius boni. Sʒ nec oues vel hedi: in illa admirabili gloria mea sunt: vbi nihil corpale et inquinatū: vel transmutabile est. Sed in similitudinibꝫ et figuris aīalium: multotiens scribunt̃ mores hoīm. Sicut in oue innocentia. In hedo lascuia: id est hō incontinens significat̃: qui ponendus est ad sinistram vbi defectus est totius boni. ¶ Ergo scito ꝙ ego deus humanis quandoqʒ vtor verbis et similitudinibꝫ: vt habeat puulus quod sugat: ꝛ pfecti: vt pfectiores fiant: vt impleat̃ scriptura: quia filius virginis: positus est in contradictiōem: vt reuelent̃ ex multis cordibꝫ cogitationes. ¶ Rñsio questionis secūde. Itē Cur ego filius dei ignorare me dixi horā iudicij. Rñdeo. ¶ Scriptū est: ꝙ ihs pficiebat etate et sapīa. Oē itaqʒ quod pficit ꝛ deficit hʒ mutabilitatē deitas vero imutabilis est. Ergo ꝙ ego filius dei coeternus prī proficiebā: hoc habui ex hūanitate. Quod ṽo ignorabā hoc ignorabat hūanitas mea scdm vero deitatē oīa sciebā et scio. Nam nulla facit pr̄: nisi que ego filius. Aut nunquid aliqua scit pr̄: que nō ego filius et spūssctūs: nequaq̄ʒ. Sʒ solus pr̄: cuʒ quo sum ego filius et spūssctus vna substantia: vna deitas et volūtas: scit horā illā iudicij nō angeli nec alia creatura ¶ Rñsio qōnis tercie. Item si spūssctūs locutus ē in euāgelistis. Cur tāta est dissonātia inter eos. Rñdeo. A Scriptū est ꝙ spūssctūs: multiplex est in opationibꝫ suis qꝛ mltis modis distribuit dona sua electis suis. Ipe quippe. s. s. est sic hō habens state

tam in manu: pcordans et coaptans extremitates eius multis modis: donec ad stabilitatem ipsum momentũ statere puenerit. Quã quidem staterã alio mõ disponit affluctus z diffluctus: alio mõ fortis z infirmus. Sic etiã spũsanctus nũc more statere ascendit in cordib9 hoĩm nunc iterũ descendit. ¶ Ascendit aũt qñ mentẽ eleuat p subtilitatẽ intellectus. Et p deuotõem animi Et per inflammationem desiderij spũalis ¶ Descendit vero: qñ mentẽ pmittit in uolui difficultatib9: anxiari supinacijs. Et tribulationibus pturbari. ¶ Ergo sicut statera nihil habet certũ: nisi moderent̃ imposita: et adhibeat̃ etiam manus regentis eã. Sic in spũsancti operatione: moderatio necessaria est: et vita bona: simplicitasq; intentionis. Et discretio operũ atq; virtutũ

B Igit̃ ego filius dei: visibilis in carne: eum in diuersis locis: diuersa predicarem: diuersos habui imitatores et auditores. Nam alij sequebant̃ me ex charitate. Alij ad inueniendã occasionem: et pter curiositatem. Quidã etiam de sequentibus me: erãt subtilioris ingenij quidã simplicioris. ¶ Ideo ego locutus sum simplicia: vnde simplices erudiebant̃. Locutus sum etiaz altiora: vnde sapiẽtes admirabant̃. Quandoq; etiam loquebar in parabolis et obscure: de quibus aliqui recipiebãt occasionem loquendi. Quandoq; repetebam prius dicta. Et qñq; augebã z minuebam. ¶ Ideo non mirũ: si hi qui narrationẽ euangeliorũ ordinauerunt: q posuerũt diuersa: sed tamen vera: quia quidã eorum posuerũt verbum ad verbũ: quidam sensum verborũ nõ verba. Quidã scripserũt audita non visa. Alij priora posterius. Alij plura de deitate mea: et vnusquisq; prout spũsanctus: dabat loqui illis.

E Veruntamẽ scire te volo: q illi euangeliste solũmodo recipiẽdi sunt: quos ecclesia mea recipit. Quia plures conati sunt scribere qui habuerũt zelũ sed non scdm scientiam meã. ¶ Ecce enim ego dixi sicut lectum est hodie: soluite templum: et ego reedificabo illud. Isti qui hec audita testificabant̃: veri fuerunt scdm verbum auditum: sed falsi testes fuerũt: quia nõ attendebant ad sensum verborũ meorũ quia illud verbum intelligendũ: dixi de corpore meo. ¶ Similiter et quãdo dixi. Nisi manducaueritis carnẽ meam: non habebitis vitam. Multi retrocesserũt: quia nõ attendebãt clausulam quã dixi. Verba mea vita et spiritus sunt: id est spiritualem habent intellectũ: et virtutem. Nec mirum: q errabant: quia nõ sequebant̃ me ex charitate. Itaq; spiritussanctus more statere ascendit in cordibus hominũ: nunc loquẽdo corporaliter: nunc spũaliter. Descendit vero: quãdo cor hominis induratur ad deuz Aut heresibus aut mundialibus inuoluit̃. et obscurat̃. ¶ Tunc in eodẽ momento dixit iudex religioso quereñti: qui sedebat in gradu scale. Tu amice totiẽs quesisti a me subtilia: et ego iam pter sponsam meam que astat: interrogo te.

D Cur aĩa tua que habet discretõem et intellectũ bonorũ et malorũ: magis diligit caduca q̃ celestia: nec scdm ea que itelligit viuit: Rñdit ille religiosus. Quia ɔtra rationẽ ago: et facio sensus carnis preualere rationi. Et xp̃us dixit. Ideo consciã tua erit iudex tuus. Deinde dixit xp̃s ad sponsam. Ecce filia quantum preualet in hoĩe: non solum malicia dyaboli: sed consciã deprauata. Et hoc prouenit ex eo q hõ non reluctat̃: sicut deberet tẽptationi sue. Sed nõ fecit ita magister tibi motus. Cũ ipso quippe descendit spũs temptans eum intm: q quasi omnes hereses essent ante eũ stantes: et quasi loquerent̃ vno ore: nos sumus veritas. Sed ipse nõ credidit sensibus suis: nec sensit supra se: iõ liberatus est: et factus est sciens: ab in pncipio vsq; ad alpha et o: sicut sibi pmissum fuit. ¶ Declaratio. Id est ab illo primo ṽbo biblie: quod incipit. In pncipio creauit deus celũ et terram: vsq; ad Apocalipsim iohãnis: vbi scribit̃ alpha z o ¶ Et iste magister fuit magister Mathias Canonicus Lincopensis. Et ɔfessor beate Birgitte. ¶ De eodem habet̃ primo libro capitulo. lij. c. et capitulo. lij. b. Item. vi. li. lxxv. a. et. lxxix. ¶ Rñsio questionis quarte. Item Cur [illegible] tanto tempe distuli incarnari Respondeo. Vere necessaria fuit incarnatio mea per quã soluta est maledictio: et omnia pacificata sunt: in celis et in terris. Sed tamen necessarium fuit: vt hõ prius erudiret̃ lege naturali. Deinde lege scripta Nam per legem naturalẽ apparuit quãta et qualis fuit dilectio hominis. Per legez scriptam: intellexit infirmitatẽ suam: z miseriam: z tunc cepit requirere medicinam Ergo iustum fuit: vt tũc veniret medicus quando aggrauata fuit infirmitas: vt vbi abundauit morbus: superabũdaret medicina. Veruntamẽ et in lege naturali: et in lege scripta: multi fuerũt iusti: z multi habebant spũmsanctũ et predixerunt multa et erudiebant alios ad omĩa honesta: et expectabãt me saluatorẽ. Isti appropinquabant misericordie mee nõ supplicio sempiterno. ¶ Responsio questionis quinte. Itẽ

Cũ aĩa melior sit mũdo: cur nõ mittunť
ꝑdicatores vbiq͡ꝫ ⁊ sp. Rñdeo. Vere aĩa di
gnior ⁊ nobilior ẽ toto mũdo: ⁊ oĩbus stabi
lior. Nã iõ dignior ẽ: qꝛ spũalis ⁊ eq̃lis an-
gelis: ⁊ ad eternũ gaudiũ creata ẽ. Nobili-
or ꝟo ẽ: qꝛ ad ymaginẽ deitatꝫ mee facta ẽ:
et ĩmortalis ⁊ eternaľ. Ergo qꝛ hõ dignior
⁊ nobilior ẽ oĩbus creaturis. Iõ p̄re oĩbus
nobilius viuere dꝫ: qꝛ rõne p̄ alijs ẽ ditat⁹.
Si ꝟo hõ abutiť rõne: ⁊ diuinis donis meis
quid mi: si ego hoc p̄mio tpe iusticie: qd
tpe miscdie est omissuꝫ? Iõ ĝ nõ mittunť
vbiq͡ꝫ et sp ꝑdicatores: qꝛ ego deus ꝑuidẽs
duriciã cordiũ multoꝝ: ꝑco laborib⁹ electo
rũ meoꝝ: ne inuaciũ tribulenť. Et qꝛ multi
ex industria ⁊ certa scia peccãtes: deliberãt
magis ꝑseuerare in pctis: q̃ꝫ ↄuerti: iõ nõ
sunt digni audire nũcios salutis. ¶ Sed o
Amice: iã suñã te cũ rursionez cogitationũ
tuaꝝ: ⁊ tu fines vitã. Iam expieris qd tibi
ꝓfuerũt eloquẽtia tua ꝟbosa: ⁊ fauor hũa-
nus. O q̃ꝫ felix fores: si attẽdisses ꝓfessionẽ
tuã: ⁊ votũ tuũ. ¶ Itẽ dixit spõs ad spon-
sam. Filia: Iste q̃ tãta ⁊ talia q̃sisse videbať
adhuc viuit corpe sed nõ ad diẽ vnũ mãsu
rus ẽ viuus cui⁹ affectiões ⁊ cogitatões cor
dis ostẽse sunt tibi ꝑ silitudines: nõ sibi in
maius obprobriũ: sꝫ in salutẽ aĩaꝝ aliorũ.
Sed ecce iam cũ affectionib⁹ et cogitatio
nibus: finiet spes et vita eius.

Xp̄s loquẽs spõse sue btẽ Birgitte dicit
q⁹ nõ dꝫ turbari: ex eo q⁹ ip̄e nõ facit statiꝫ
iusticiã sup hoĩem magnũ pctõrem qꝛ ipse
sententiã differt vt sua iusticia in illo siẽda
alijs manifesteť. Dicit etiã q⁹ ꝟba sua diuia
in isto libro celestiũ reuelationũ ↄtẽta ꝑus
debẽt crescere ⁊ vsq͡ꝫ ad plenũ maturitatez
fructificare ⁊ postea ꝓducẽt effectũ suũ: et
virtutẽ in mundo. Que quidẽ ꝟba sunt sic
oleũ in lãpade id ẽ in aĩa ꝟtuosa: quib⁹ ip̄a
impinguať ⁊ supnemẽte spũsctõ eã ardere
⁊ splẽdore mirabili lucere faciũt. Submit-
tit etiã q⁹ dicta ꝟba reuelationũ ꝑus ascẽ-
dẽt ⁊ fructificabũt alibi q̃ꝫ ĩ regno Suecie
vbi eidẽ sponse reuelari diuinit⁹ inceperũt
Reuelatio Duodecima in libro questionũ

Filius dei loquiť. cur

f A turbarꝫ q⁹ illũ tã patiẽter sup
porto. Nescis q⁹ gĥe ẽ eternaliter
ardet e: et iõ vsq͡ꝫ ad vltimũ punctũ suffero
eum: vt in eo iusticia mea alijs manifesteť.
¶ Itaq͡ꝫ vbicũq͡ꝫ colores semĩati sũt: si añ
tps suũ succidanť: nõ ita bñ valẽt rei colo-
rande: sicẽ si succidanť tpe debito. Sic ꝟba
mea que cũ iusticia ⁊ miscdia manifestãda
sunt: et vsq͡ꝫ ad plenitudinẽ maturitatis
fructificare dñt et crescere: ⁊ tũc rei cui ap
poneuť: magis ↄueniũt: ⁊ virtutẽ meã cõ-
uenieñter colorabũt. ¶ Ceteꝝ cur turbaris:
q⁹ ille de ꝟbis meis diffidit: nisi signa euidẽ
tiora ostẽdanť: Nunq̃d tu genuisti euꝫ: aut
nosti interiora ei⁹: sicut ego. Ip̄e vtiq͡ꝫ est
q̃si lãpas ardẽs ⁊ lucẽs: cui ĩposita pingue
dine: mox appropinq̃t lignis ei firmiť in-
herẽs. Sic ip̄e lãpas est ꝟtutũ: lãpas apta
ad recipiẽdũ diuinã grãm meã. Huic mox
vt infundenť ꝟba mea: liquescẽt ꝑfecti⁹ et
descendẽt ad interiora cordis. Et q̃d mirũ
si pinguedo liq̃scit: qñ ignis ardet in lãpa-
de: q̃ pinguedinẽ liq̃facit: et lampadẽ facit
ardere. B Iste q̃ppe ignis spũs meus
est qui ẽ ⁊ loquiť in te: ⁊ ip̄e idẽ spũs: etiã ẽ
et loquiť in eo quãq͡ꝫ occultiori mõ: et sibi
vtiliori. Hic ignis accẽdit lampadẽ cordis
eius ad laborandũ in honore meo. Et accẽ
dit etiã aĩam ad recipiendũ arminã grẽ: et
verboꝝ meoꝝ: a quib⁹ aĩa dulciter recipiť:
et plenu⁹ ĩpinguať: qñ ad opa ꝑueniť. ¶ Iõ
nõ time: sed sta stabiliter in fide. ¶ Si ꝟba
ista venirẽt de spũ tuo: aut de spiritu mun
di hui⁹: merito tibi eẽt formidãdum. Sed
quia sunt de spiritu meo: quem habuerunt
ꝓphete sancti: ideo nõ est tibi timendũ: sed
gaudendũ: nisi forte plus ꝑtimescas de va
no noĩe mũdi: q̃ꝫ de ꝓtractõe ꝟboꝝ meorũ
diuioꝝ. C Audi p̄terea q̃ dico: Regnũ
istõ cũ pctõ mag̃ ⁊ diu ĩpunito cõmixtũ ẽ.
Iõ ꝟba mea h̄ adhuc ascẽdere ⁊ fructifica
re nõ pñt: sicut tibi declarabo nũc ꝑ silitu
dinẽ loq̃ẽdo. Si nucleus plãtatus eẽt in
terra: sup quẽ aliq̃d põderosuꝫ positũ esset
ꝓpter qd non posset ascẽdere. Qui nucleus
ꝑ̃istẽs bone et recẽtis nature: cũ a supiore
põdere deprimẽte: nõ hꝫ ascẽsuꝫ tũc inq̃rit
circa terrã ascẽsum suũ: ca ex pte: vbi min⁹
põderosum ẽ. ¶ Vbi sic ꝓfunde: ⁊ stabiliť
infigit radices: q⁹ nõ solũ facit fructũ pul-
cerrimũ: ymo etiã trunco fortiter crescẽte:
adnihilat oẽ impediẽs ascẽsum ⁊ extẽdit se
sup id qd est põderosuꝫ. ¶ Sic nucleus iste
significat ꝟba mea: q̃ exigẽte pctõ cũ in re
gno isto: nũc conuenieñter ascẽsum hñe non
pñt: ꝑus alibi ascẽdẽt ⁊ ꝓficiẽt: donec duri
cia terre isti⁹ regni decrescẽte misericordia
aperiatur.

Deus pater loquiť btẽ Birgitte subtili
ter informãs eã de ꝟtute illoꝝ quiq͡ꝫ locoꝝ
que sunt in ierusalem ⁊ bethleem: ⁊ de grã
quã recipiũt ꝑegrini visitantes illa loca cũ
hũilitate deuota ⁊ vera charitate. Dicens
q⁹ in dictis locis fuit vas clausuꝫ ⁊ nõ clau
sum: nascebať leo: qui videbať et nõ vide-
batur: fuit agnus tonsus ⁊ nõ tonsus: po-

Verba matris dei ad sponsam narrātia pulcritudinē xp̄i: et qualiť frequēter iudei in aliquo agone cordis positi ibāt ad inspiciendū vultū eius et ꝯsolabanť. Ca. I

Mater dei loquebať ad sponsam dicens. Ego sum regina celi: filius meus diligit te toto corde. Ideo cōsulo tibi: vt nihil diligas nisi ipm̄. Ipse em̄ est sic desiderabilis: ꝙ si habueris eū: nihil aliud poteris desiderare. Sic pulcer ꝙ pulcritudo elementoꝝ vel lucis: ad cōparationē eius ē quasi vmbra. Vnde cū ego enutrirē filiū meū: tanta pulcritudine p̄ditus erat: vt quicūqꝫ eū inspiceret: ꝯsolabať a dolore cordis quē habebat. Ideo et multi iudei dicebant ad inuicē. ¶ Eamus ad videndū filium marie vt ꝯsolari possimus. Et lꝫ ignorarent eū esse filiū dei: tn̄ consolatōem recipiebant magnā ex aspectu eius. Sic etiaꝫ corpus eius mundū erat ꝙ nūqꝫ sup illud aliquis pediculus vel alius vermis venit. Quia vermis reuerentiā factori suo exhibebat: nec etiā aliqua perplexitas: nec immundicia in eius capillis inueniebať: nec nutriebať.

Xp̄s loquiť spōse de quodā qui male vixerat ⁊ in morte hūit bonā volūtatē se emēdandi si viueret ⁊ dicit ꝙ ꝓpter illam volūtatē bonā non iudicať ad penā eternā sed ad horribile purgatoriū. Cap. II

f Illius loquebať spōse dicēs. Ille qui nūc infirmať: pro quo tu oras nimis remissus fuit circa me: et fecit totā vitam suā mihi contrariam. Sꝫ nūc facias ei dici: ꝙ si hūerit voluntatē emendandi se si euaserit mortē adhuc dabo ei grām. Moneať ergo ad emendatōis volūtatē: quia ex magna miscdīa ⁊ amaritudīe pene eius cōpatior ei. ¶ Cūqꝫ idem aīa p̄me decantatōem moreref. Iteꝫ appuit dn̄s sponse ⁊ ait. Ecce considera q̄ꝫ iustus sīꝫ in iudicio meo. Iste qui tāta infirmitate grauabať venit ad iudiciū meū: et licet ex volūtate bona fuerit iudicatus ad grām: tn̄ anteqꝫ ad plenū sit purgatus sic in purgatorio amarū habebit aīa eius suppliciū: ꝙ nullus mortalis est qui possit illud cogitare. Quid ergo patienť illi qui omnem volūtatē suam habēt in mundo: et nullis tribulationibus fatiganť.

Qualiter videbat sponsa quendā demonem cū confusione fugere a quodam viro deuote orante: quē ipse demon fortiter tēptando diu turbauerat: et qualiter angelus bonus declarat visionem sponse. Cap. III

v Idebať a spōsa quidam demō astare ligatis manibus cuidā oranti. A Cūqꝫ ad horā astaret: subito demō terribilē et altissimaꝫ vocem emisit: cū magno rugitu: et sic confusus recessit. De quo ait angelus bonus ad sponsam. Iste demō ad tempus virū illum turbauerat: et iō vinctus est manibus: quia nō potest preualere in eū sicut habet voluntatē: qꝛ ex quo homo iste a demone impugnatus viriliter restiterat dei iudicium est: vt nō possit ei demō facere sicut vellet. Adhuc tn̄ habet spem demon: vt possit preualēre in eū: sꝫ in ista hora victus est de facili: et nūqꝫ in eum amplius p̄ualebit. Gratia aūt dei de die in diē augmentabiť isti homini: et iō demon nō immerito clamat quia amisit eum quē totiens impugnabat vt vinceret. ¶ Declaratio. B Hic frater duodecim annis tēptatus de sacro corporis xp̄i ⁊ noīe beate marie: quod sine sordida cogitatione: nūqꝫ poterat noīare p preces dn̄e Birgitte liberatus ē intm̄: ꝙ nūqꝫ poterat letari: nisi in die q̄ corpus xp̄i sumeret: et nomē beatissime Marie: suauissimū sibi in corde et in ore fuit. ¶ Itē quidā sacerdos: fascinatus ab incantatrice de incontinētia carnis. Rogabat dn̄am Birgittam p se orare: q̄ rapta in spū audiuit. Mi raris filia: q̄re dyabolus dn̄ať in hoīe: hoc facit inconstantia volūtatis hoīm: sicut ppēdere poteris in sacerdote isto: a muliere fascinato. Sciꝫs q̄ ꝙ mulier illa hꝫ tria scꝫ infidelitatē: obduratōem: cupiditatē pecunie ⁊ carnis. Iō ap propinqūs ei dyabolus ꝓpinat ei de fece amaritudinis sue. Scias etiā: ꝙ lingua mulieris huius erit filius eius ⁊ manus eius mors eius: et ipē demō ꝯditor testamēti eius. Hec oīa sic euenerūt. Naꝫ tercia nocte illa in cātatrix facta ē furiosa: ⁊ arrepto cultro lesit se in inguīe: clamanſ qꝫ cūctis audientibus dixit. Veni dyabole sequere me: et statī cū horribili clamore: finiuit vitam. Sacerdos vero p̄dictus: a temptatione carnis liberatus statim intrauit religionem: in qua deo vsqꝫ in finem vite fructum fecit gratiosum.

Xp̄us dicit sponse ꝙ omīs virtuosus vir et sapiens predicet audacter verba et gratiam dei in istis libris contentā: gentibus desiderantibus: ⁊ etiā nolentibus: tam paupibus q̄ꝫ diuitibus: et habebit ex hoc ipm̄ deum in premium eternum.

Capit. IIII

Vi habet aurũ sapi-

q cutie domini sustinet tria facere. ¶ Primo distribuere illud habere volentibꝫ: ⁊ nisup prebere nolẽtibus. ¶ Secũdo debet esse patiẽs ⁊ moderatus. ¶ Tercio debet esse rõnabilis ⁊ equus: in distribuendo. Ipse eñi homo: qui dictas virtutes habet: ipse est qui habet aurũ meũ: id est sapientiam meã. Quid eñi inter metalla preciosius auro: sic nec aliquid in scripturis: dignius sapiã mea. Hac sapientia impleui eum ꝓ quo tu oras. Et ideo ipe debet predicare audacter: tanq̃ʒ miles meus verba mea: et nõ solum desiderãtibus audire eũ: ymo etiã nolentibus: loquet̃ gratiã meã. Secũdo sit ipse patiens pro noĩe meo: sciens se habere dñm: qui omĩa obprobria audiuit. Tercio dico: ꝙ sit equus in distribuẽdo: sic paupi sicut diuiti. Nulli parcat: nullum vereat̃ quia ego sum in eo ⁊ ipe in me. Quis nocebit ei cũ ego omĩpotens sum in eo: et extra eũ? Ego dabo ei preciosum stipendiũ pro labore suo: nõ corpale aliquid nec terrenũ: sed meipsum in quo est omne bonũ: et in quo est omnis abundantia.

Xp̃us grauissime cõminat̃ ypocritas religiosos et supbos qui simplicitatẽ simplíciũ et innocentiũ deridendo ꝑturbant: cornibus detractõis et maloꝝ operũ. Monet tñ eos pie: vt se ad ꝟtutes cito ꝯuertãt alioquin grauiter punienẽ. Cap. V

Go sum creator om

e niũ: et a nullo creatus. A Ego longo tpe: auerti oculos meos ab hoc loco: ꝓpter iniquitatẽ inhabitantium. Sicut eñi primi fundatores festinabãt de virtute in virtutẽ ascendere: sic nũc isti moderni de malo in malũ: quilibet aliũ precire curat et gloriant̃ de petõ. Nunc igit̃ preces dilectissime mr̃is mee: ad miserendum me flectũt. Sed de pessima ꝓgenie adhuc remanẽt quedã radices: sicut ꝑ similitudinem melius itelliges. ¶ Quasi esset pastor qui diceret ad dñm suũ Dñe in gr̃ in ouili tuo sunt pauce oues ⁊ mãsuete: inter quas arietes cornupete inueniunt̃ turbãtes oues Quoꝝ caput ad nihilũ est vtile Pellis corrupta caro putrida. Intestina fetẽtia. Cui respondit dñs. Ne turbent̃ oues mee mãsuete. Caput arietũ abscidã ferro acutissimo Pellis quia nõ portat mihi lanã: decoriet̃. Intestina et carnes: q̃si putrida ꝓijciant̃ ad agros: et dent̃ volatilibꝫ: que nesciunt discernere inter mundũ et immundũ. B Ego sum dñs: qui in hoc loco quosdã simplices q̃si oues habeo: iter quos quidã sunt quasi arietes cornuti: lacerantes eos qui sicut arietes: primo ꝑcipitanter: accurrendo discerpũt lanã: inde cornibus impellendo: prosternũt ad terrã. Sic ipsi simplicitatem innocentũ deridendo ꝑturbant: ⁊ cornibus detractionis et malorũ opeꝝ ad terram ꝓsternũt. Propterea caput eorũ: id est intentio: elata cornibꝫ arrogantie et presumptiõis: abscidet̃ ab eis iudicio meo seuero: quod ẽ gladius acutissimus: pellis eoꝝ id est ypocrisis: qua ꝓ simplicitate religionis induti sunt: auferet̃ ab eis et ꝓ ipa ypocrisi: aĩa eoꝝ a demonibus ab omni bono decorabit̃: q꞉ oñdebant aliud: et aliud erant. Seruiebãt mihi ore: et dissentiebãt ope. Caro eoꝝ voluptati dedita: que in conspectu meo est quasi caro meretricis: igne cremabit̃ absq̃ʒ misericordia Intestĩa eoꝝ id est cogitatões et affectiones: quas ad mundũ habent et nõ ad me: in quibus fonebant̃ inimici mei: id est petã et demones: ⁊ nõ ego. Plagabunt̃ a demonibus: vt nõ sit affectio praua: pro qua nõ puniant̃. C Ideo dũ adhuc tempus est: caput eorũ: id est voluntas distorta et supbia deponat̃ ad hũilitatem: pellis simplicitatis assumat̃. Caro a voluptatibꝫ refrenet̃. Intestina id est cogitatões: penitentia sanent̃ ne iusticiam ab eis: scd̃m merita eoꝝ celerem exigam: ⁊ potestati demonũ subijciã eos. Ita ꝙ nihil aliud possint nisi quod demonibus placeꝫ et ab eis impellent̃ de malo in malũ: ¶ Additio. Item loquit̃ xp̃s Adhuc assumetur parabola sup domũ istam: dicentiũ Quare fecit deus huic domui sic? Rñdebitur. Quia noluerũt audire verba monẽtis Nã ponã eis custodes: qui de excelsis speculantes: terrã voluptatis eoꝝ redigent in seruitutẽ: et dabitur eis panis in mensura et pre paucitate numerabunt̃.

Xp̃us benigne reprehendit sponsam: de quadam impatiã quam habuit: instruens eam nõ debere vlterius irasci. Nec aliquid respondere ꝓuocantibꝫ donec commotio animi eius fuerit pacificata et viderit posse aliq̃d ꝓficere in ꝟbis suis. Cap. VI

Go suꝫ creator tuus

e et spõsus Tu spõsa mea noua quadrupliciter peccasti nũc in ira tua ¶ Primo ꝙ impatiens fuisti in corde tuo ad verba Cũ ego sustinui pro te verbera: et stans ante iudicẽ: nõ respondi vnũ verbuꝫ ¶ Secũdo quia atrociora rñdisti et exaltasti nimis vocem tuã exprobrando. Cũ ego affixus clauis suspexi in celũ: et nõ aperui os meũ. ¶ Tercio quia ꝯtempsisti me: pra

pter quem deberes oīa patienter tolerasse. ¶ Quarto qꝛ primo tuo nō ꝓsuisti: ꝑ patientiā eñi tuam q̇ errauit ad meliora debuisset ꝓuocari. ¶ Jdo volo ꝙ decetero nō irascaris. Cū em̄ ab aliquo ad iram ꝓuocata fueris: vsqꝫ quo ira ab animo semota fuerit nō loquaris ei. Sed transacta cōmotione animi: et causa cōmotionis diligenter pensata: loquere cū mansuetudine. Si autem aliquid fuerit in quo loquendo nil profeceris: nec tacendo peccaueris: melius est ꝓpter meritū silere.

Christus ꝑ sponsam precipit cuidam deuoto dyacono: ꝙ cū feruore et audacia predicet verbū dei socijs suis et alijs petōribꝰ instruendo infirmos arguēdo indisciplinatos: ꝛ expōnēdo aīam suam morti pro aliorum animarū salute. Cap. VII

Go sum deus tuus ꝛ

e deus omniū ꝛ creator: licet neglectus sum ꝛ despectus. A Hec dices illi ꝓ quo tu oras: quē me diligere nosti. ¶ Cum tibi dyaconatus officium impositum est ꝑdicandi auctoritatē accepisti: vt instrueres infirmos ꝛ argueres indisciplinatos. Hoc ego ꝑ meipm̄ facere nō renui. hocet apostoli ꝛ discipuli mei fecerūt: q̇ ꝓ acq̇sitione viuꝰ anime diuersa loca ꝛ ciuitates ꝛ villas circuierūt: ꝛ ꝓ salute animarū animas suas vsqꝫ ad mortē tradiderūt: ergo qꝛ officiū tuū est ꝑdicare: nec decet nec expedit tibi vt sileas: qꝛ circa te sunt inimici mei pessimi: ꝛ in medio eorum ambulas. ¶ Jpsorūꝫ quippe maledicta gula sic mihi odiosa ē: ac si in die pasceues carnes comederent. Jpsi sunt quasi vas ex vtraqꝫ parte apertū: cui si totū mare infunderet̄ nunq̄ꝫ impleret̄: nec ipsi satiari poterūt: quorū gulam augmentat in petm̄: immoderata lascivia. B Jpsi etiam angelos meos custodes coꝝ elongant a se: ꝛ aduocant demones qui nūc ꝓpinquiores sunt eis q̄ꝫ boni: qꝛ stant in choro meo: nō vt mihi placeant sed ne ab alijs arguant̄ vel displiceant Appent patrū antiquoꝝ imitatores: sꝫ vere sunt in cōspectu meo mēdaces ꝛ defraudatores: fregerunt em̄ fidem quā mihi promiserant: ꝛ defraudant aīas quoꝝ beneficijs viuunt: qꝛ nec vita nec precibꝫ eis repēdunt. Propterea coram angelis et sanctis oībus: iuro in veritate mea: qui sum veritas: et de ore meo nunq̄ꝫ nisi veritas ꝓcessit: ꝙ nisi se emendauerint ꝑmittā eos modico tpe incedere ꝑ viā voluntatis sue. Deinde ducā eos ꝑ viam similem spinis ꝛ punctionibus acutissimis: a quia ne diuertant: statuam seruos meos a dextris eorum et sinistris: qui eos prohibeant diuertere et cōpellent incedere. Jnde quemadmoduꝫ corpus mortuum cadit in terram: sic anime eorum descendent in infernū tam ꝓfunde ꝙ nunq̄ꝫ resurgent.

Christus prebet audaciaꝫ sponse formidanti reprehendendi fiducialiter quosdaꝫ religiosos in peccatis grauibus existentes apud quos ipsa hospitabat̄: dicēs ꝙ reꝑhēsio sua nō imputabit̄ ei ad peccatū sed ad meritū: etiā si ipsi ex hoc scandalizent̄ ꝛ indurent̄. Cap. VIII

Ogitasti o spōsa apud

c te multotiens sic. A Cū deus meus sit dn̄s oīm et oīa potens: et patiēter sustinuit ꝓditorē suū: cur ego creatura sua nō magis sustineā habitātes mecum: Ne forte ex ammonitione ꝛ reꝑhensione mea: deteriores fiant: ad quā cogitationē respondeo tibi: ꝙ ex parte pia erat: sed nimis seruēs. Bonus em̄ miles inter malos cōstitutus: videns offensioneꝫ domini sui: ꝛ si nō potest corrigere opē: saltē de dedecore domini sui loquit̄: inde acceptis cōtumelijs patienter suffert. Sic tu loquere eis nūc fiducialiter excessus coꝝ: qui mihi nimis ex diuturnitate peti abhomiabiles sunt. Et quocunqꝫ modo ex hoc ipi contra me indurant̄: nō tibi in petm̄ reputabitur qꝛ locuta es: sꝫ merces maior tibi accrescet Sicut em̄ apostoli multis predicabant q̄ꝫ uis nō omnes ꝯuertebant̄: nihilominꝰ tn̄ merces coꝝ nō minor erat. Sic erit ꝛ tibi: qꝛ et si omnes nō audierint te: tn̄ erunt aliqui qui ex verbis tuis edificent̄ ꝛ sanentur. B Dicito ergo eis ꝙ nisi se emendauerint tam velox ꝛ seuerus veniam eis ꝙ omnes qui audierint ingemiscent: omnes etiam qui experiunt̄ deficient. Judicabo enim eos quasi fures cōfusione inenarrabili: coram angelis ꝛ sanctis omnibꝫ: qꝛ religiōis habitū nō ꝓpter meritū bene viuendo assumpserant. Jn conspectu meo sunt quasi fures possidentes bona que sua nō sunt: sꝫ illoꝝ qui bene viuūt: ꝛ quasi defraudatores iudicabo eos gladio meo: qui oīa mēbra eorū a capite vsqꝫ ad pedes ꝯscidet. Jmplebo q̄ꝫ eos igne ebulliente ꝛ nō deficiēte: qꝛ sicut pater pius monui eos et nō audierūt. Ostēdi eis verba oris mei: sicut nunq̄ꝫ factum fuit prius et spreuerunt. Si enim verba mea misissem gentilibꝫ forsitan recepissent ꝛ penituerent. Propterea nō parcaꝫ eis nec recipiā ꝓ eis preces dilecte matris ... ꝛ sanctoꝝ meoꝝ. sed q̄ꝫdiu ego sum in

gloria mea que est sine fine ipi erũt in pena. Veruntñ q̃diu aĩa includit̃ in corpore tãdiu misericordia mea apta est eis.

Christus reuelat hic sponse q̃ abhominabilis est corã deo presbyter celebrãs ĩ mortali peccato: ⁊ qualiter demones assistunt ei in celebratiõe misse ⁊ de eius grauissima pena futura si nõ ꝯuertat̃. Ca. IX

Ille presbyter pro quo tu oras A est quasi forceps ꝑ quam aurũ virtutis mee extrahet̃: Ipse est quasi ouis degenerans: nõ curans audire vocem matris. Cũ accedit ad altare meuz: astant ad latera eius demones: cuius et animã inhabitant: q2 ipa est mortua ante me. Cũ imponit sibi suphumerale: demones obũbrãt animã eius vt nõ cogitet ⁊ non intelligat: q̃ terribile est accedere ad altare meũ: ⁊ q̃ mũdus esse deberet: qui mihi mundissimo astare debet. Cũ induit se albã: duricia cordis ⁊ indeuotione induit̃: q2 cogitat peccatum suũ nõ esse graue: suppliciũ eternũ futurũ nõ magnũ. Et quale gaudiũ est eternũ: nunq̃ venit in mentẽ ei⁹. Cũ imponit sibi stolam dyabolus graue iuguz imponit collo eius: ita ꝙ delectat cuz peti dulcedo. Et sic onerat animã eius: ꝙ nõ sinit eũ ingemiscere vel ꝯsiderare pctm̃ suũ. B Cum imponit sibi manipulũ omĩa opa ad deũ fiunt sibi grauia et onerosa ⁊ erubescibilia: terrena aũt leuia. Cũ aũt cingit se cingulo: tunc ligat̃ voluntas eius cũ dyabolo ita ꝙ velit ⁊ ꝓponit morari in peccato: ⁊ tũc dissoluit̃ charitas mea cuz eo: q2 voluntas eius est ad omẽ illud qḋ dyabolus ei inspirat in mentem: nisi refrenaret̃ occulto iudicio meo. Cum induit se casulam: tũc ꝑsidia induit eum dyabolus. Quando aũt legit cõfiteor: demones rñdent mentitus es: nos sumus testes: ꝙ ꝯfessio eius est similis iude: q2 dicit aliud ore ⁊ aliud habet in corde. Cũ accedit ad altare: tũc ego auerto faciem meam ab eo. De quocunq̃ autẽ legit missam: siue de matre mea siue de sanctis: sic mihi charum est ac si meretrix menstruum suũ in vase positũ: offerret alicui nobili ad bibẽdũ. Aut si aliquis diceret inimico suo: caue tibi: ego quero damnũ tuũ. C Quando ꝟo ꝯsecrat corpus meuz et dicit: Hoc est corpus meũ: tũc fugiunt demones ab eo: ⁊ corpus ei⁹ remanet quasi truncus: q2 aĩa ei⁹ mortua est ante oculos meos. Cũ aũt corpus meũ applicat ad os suũ ex presumptione illa: oĩs turba demonũ reuertit̃ ad eũ: q2 charitatẽ nullã ad me habet. Ego quippe sic misericors sum: ꝙ si diceret cum contrito corde ⁊ emendatõnis ꝓposito. Domine ꝓpter tuã passionẽ ⁊ charitatẽ: quam erga hoĩem habes indulge mihi pctã mea Ego susciperẽ eũ ⁊ nõ reuerterent̃ demões ad eũ: sed ipe stercus mũdi habet in ore: in corde aũt sunt vermes scaturientes: ⁊ ideo nõ placet ei dulcedo verboꝝ meoꝝ. In corde cogitationes inutiles comedũt eũ ne cogitet aliquid de me: Propterea nunq̃ accedet ad altare meũ. D Quid aũt ẽ altare meũ: nisi illa celestis mensa ⁊ gloria in celis: de qua angeli ⁊ sancti letant̃: Hoc representat altare illud in ecclesia de lapidibus: vbi quotidie corpus meũ in cruce crucifixum imolat̃: sicut olim in lege sacrificia repñsentabant que nunc agunt̃ in ecclesia. Quid notat mensa celestis: nisi iubilationẽ et gaudiũ angeloꝝ: Hoc gaudiũ nunq̃ experiet̃ ipe in gloria eterna. Ante hoc altare meũ nunq̃ stabit: nec videbit faciẽ meã filij aũt mei ipsi videbunt faciẽ meaz. Ego sum sicut verus pellicanus. q2 ꝓpriam sanguinem dabo eis ⁊ reficio in ꝑsenti ⁊ in futuro vsq̃ ad satietatẽ. Illũ aũt pascet aquila illa abominabilis: cui⁹ ꝯsuetudo est pullis suis post satietatẽ aliquo tpe subtrahere necessaria: ita ꝙ macies ex fame ꝓueniẽs omni tpe vite eoꝝ apparet in eis. Sic dyabolus delectatõne sua ad tp̄s pascet eũ vt postea famẽ gaudij sentiat: ⁊ durabit sine fine in eo. Veruntñ cuz viuit misericordia mea apta est ei si ꝯuertat̃. E Declaratio. Hic sacerdos fuit aduocatus ⁊ collector pecuniaꝝ: ⁊ ad ꝑsuasionẽ domine Birgitte depositus ab officio: qui tot⁹ furibundus dixit ei: dñа iam priuastis me honore ⁊ beneficio meo: quantũ lucrata estis: Melius fuisset vobis sedere in domo vestra: q̃ discordias seminare. Illa rñdit dicẽs: qḋ egdret egit: ego ꝯsului sibi ꝓ salute aĩe vr̃e et honore. Nõ eñi põt clericus q̃ sors dei ẽ: tale officiũ habere sine ꝑiculo aĩe: Respondit ille. Quid vobis cum aĩa mea: Dimitte me transire in hoc mundo vt possum: q2 aĩa mea bene placitabit in futuro ꝓ se. Cui iterũ dñа inquit: ideo dico tibi et absq̃ dubio erit: sicut audiui in iudicio dei: ꝙ nisi citi⁹ caueris tibi: ⁊ correxeris te: sicut ego vocor birgitta: sic tu nec euades singulare iudicium dei ⁊ inconsuetam mortem. Ideo non longe post: idẽ sacerdos per episcopum priuatus ecclesia: horribili et inaudita morte mortuus est. Nam cum campana quedaz funderet̃ es ebulliens exilijt de formella: ⁊ circũquaq̃ eũ combussit.

Mater dei narrat sponse dignitatem suam ⁊ beneficia que recipiũt ab ea vniuersi.

dicit etiam modum z suffragia p que aīa cuiusdam principis defuncti: pro quo ipsa sponsa orabat liberari posset ab horribili purgatorio optimum documentū.

Capitulum X

Ego sum regina celi.

e A Ego mater misericordie: ego iustoꝝ gaudiū z aditus petōꝝ ad deū. Nulla etiam pena ē in purgatorij igne: que pter me nō remissior erit: z lenior ad ferendū q̄ aliter esset. Nullus est adeo maledictus qui q̄diu viuit careat misericordia mea: qz pter me lenius temptat a demonibus q̄ alter temptaret. Nullus ita alienatus est de deo: nisi oīno fuerit maledictus: qui si me inuocauerit: nō reuertat ad deum: et habebit misericordiā. Ego eni qz sum misericors: z a filio meo misericordiā cōsecuta. Ostendere tibi volo: quō ille amicus tuus defunct⁹ de quo doles saluari potest de septē plagis: quas tibi fili⁹ meus dixit. Primo saluabit ab igne quē patitur p luxuria: si aliquis vellet sm tres ordines ecclesie: cōiugatoꝝ. s. viduaꝝ z virginū: vnā feminam tradere nuptui p anima ei⁹ aliam religioni. Terciā que possit stare in viduitate: qz in luxuria grauiter: etiam in matrimonij pprium thoꝝ excedendo peccauit. B Secundo quia in gula tripliciter peccauit. Primo laute z vltra mensuram comedendo z bibendo. Scdō pter supbiam z ostentationē plura fercula pparādo. Tercio nimis diu in mensa sedendo: et opus dei ptermittendo. Et ideo q̄ voluerit colligere in honore dei: qui est trinus z vn⁹ pter hāc triplicē gulā tres paupes p vnū annū integrū: z ministret eis talia fercula z eque bona: qualia ipe psonaliter comedit qui colligit eos. Nec prius comedat ipe q̄ illos tres viderit comedere: vt p hanc modicam expectationē: deleat illa longa mora: quā amicus tuus habuit sedēdo in mēsa. Insup ministret illis tribus vestes sufficienter z lectisternia: put eis expetere z expedire viderit. C Tercio p supbia quā habuit multipliciter: debet q̄ voluerit: septem pauperes colligere: in qualibet septimana p vnū annū quali die voluerit: et lauet pedes ipsoꝝ humiliter: cogitando sic secum in corde dn̄i lauat eos. Domine iesu christe qui captus es a iudeis miserere ei. Scdō. Domine iesu christe qui ligatus es ad columnam miserere ei. Tercio. Domine iesu christe: qui iudicatus es innocens a nocentibus: miserere ei. Quarto. Domine iesu christe: qui ppriis vestib⁹ exutus es: et indutus vestibus derisionis: miserere ei. Quinto. Domine iesu christe qui ita grauiter flagellatus es: vt coste tue viderent: et nō eēt in te sanitas: miserere ei. Sexto. domine iesu christe: qui colaphizatus z cōsputus es: miserere ei. Septimo. Domine ihū christe qui in stipite extensus es: cui⁹ manus z pedes fuerūt clauis pforati: z caput cruentatū spina: oculi fuerunt pleni lacrimis: os et aures plene sanguine: miserere ei. Totis aūt pauperib⁹ reficiet eos vt melius poterit z expedire eis viderit. Et roget eos humiliter vt orent pro anima illius.

D Quarto peccauit ī accidia tripliciter. Primo fuit accidiosus in eūdo ad ecclesiā. Secundo in querendo indulgentias. Tercio in visitando loca sanctoꝝ. Pro primo igit qui voluerit vadat ad ecclesiam semel in mense p vnū annū: z faciat dici vnā missaz p defunctis p anima eius. Pro secūdo vadat quotiens cōmode poterit et voluerit. z specialiter p anima eius ad loca vbi dantur indulgētie: z vbi deuotiores eos audit: qui dant illas. Pro tercio mittat oblationem suam p aliquē fidelem z iustū ad precipuos sctōs in regno isto Suecie: vbi cōueīt⁹ populi ex deuotione z causa indulgentiaꝝ fieri solet: vtpote beati Erici: z sancti Sigfridi z similiū. Et eū qui portat oblationē fideliter remūeret p labore. Quinto quia peccauit in vanam gloria z leticia: colligat q̄ voluerit oīes pauperes qui sunt in curia eius vel in vicinio eius in quolibet mēse semel p vnū annū: z statuet eos in vna domo z faciat ante eos dici vnam missaz p defunctis: quā cū inceperit sacerdos roget z moneat eos vt orēt p anima ei⁹. ¶ Dicta autē missa reficiant paupes oīes: taliter q̄ recedant de cōuiuio leti: vt defunctus letetur pcib⁹ eoꝝ: z pauperes letent de refectione. E Sexto qz vsqz ad nouissimū q̄drantē soluet debita: z morabitur in pena. Scire debes q̄ circa finē suū et in fine: voluntatē habuit licet nō ita feruentē vt deberet: soluendi debita sua: pter quā volūtatē in statu saluando ꝑ est. ¶ Ex quo ppendere pōt homo quāta est misericordia filij mei: q̄ p tam modico dat requiē. Et nisi illam voluntatē habuisset: ipse sine fine dānatus fuisset. Ideo debent parentes sui: q̄ in bonis suis successerunt: habere voluntatem soluendi z soluere debita sua: quibuscunqz nouerint debere: et quibus soluunt debitum suum: rogent eos humiliter: vt indulgeant anime eius: si damnū ex longa expectatione incurrerint. Alioquin dicti parentes defuncti: peccatum illius portabūt

si non soluerint. Deinde cuilibet monasterio in regno: mittat oblationem qualem voluerit: et faciat dici vnam missam in conuentu publice: et antequam incipiatur missa: rogetur pro anima eius vt placatus sit ei deus. Postea dicatur vna missa pro defunctis in qualibet ecclesia parrochiali: in qua bona sua habuit: quam sacerdos presenti omni populo cantet: et antequam incipit cantare dicat populo: ista missa celebranda est pro anima illius: Rogo vos per nomen christi: vt si aliquid contra vos verbo vel facto vel mandato deliquit: indulgete ei: et sic accedat ad altare. F Pro septimo. s. quod iudex fuit et iudicium suum commisit vicariis iniquis: propter quod in manibus est demonum. Veruntamen: quia contra voluntatem eius erat: vt iniqua agerent licet minus curabat et attendebat quam deberet liberari potest si habebit auxilium. Sed per quale auxilium: vtique per sanctissimum corpus filii mei: quod quotidie immolatur in altari. Panis cum ille qui in altari ponitur ante verba illa: Hoc est corpus meum: panis est: sed post verba dicta vertitur in corpus filii mei: quod de me sine macula sumpsit: quod crucifixum est. Tunc pater honoratur et adoratur in spiritu ex membris filii. Filius exultat in potentia et maiestate patris. Mater eius que ego sum: honoratur ab omni exercitu celesti: quia eum genui: omnes angeli conuertunt se ad eum et adorant: anime iustorum gratias referunt quod per eum redempti sunt. O quam horrendum est miseris qui talem et tam dignissimum dominum indignis tractant manibus: hoc ergo corpus quod pro charitate mortuum est potest eum liberare. G Ideo dicatur vna missa de qualibet solennitate filii mei. s. vna de natiuitate: vna de circumcisione: vna de epiphania vna de corpore christi: vna de passione: vna de pascha: alia de ascensione: et vna de penthecoste. Item vna missa de qualibet solennitate: que in honore meo celebratur.

Item nouem misse in honore. ix. ordinum angelorum: que misse angelorum cum celebrantur: nouem pauperes colligantur: quibus victus et vestitus ministretur. Vt angeli quibus ad custodiam datus fuit: et quos multipliciter offendit: per hanc modicam oblationem placari possint: et animam eius deo suo offerre valeant. Deinde vna missa generaliter pro omnibus defunctis dicatur: vt ipsi per eam requiem obtineant: et ipsa cum eis dignam requiem habeat. Declaratio: Hic fuit nobilis et misericors: qui mortuus apparuit domine Birgitte dicens. Nihil me tantum leuat a tribulationibus meis: sicut oratio iustorum et sacramentum altaris. Verum quia iudex fui: et iudicia mea commisi his qui minus diligebant iusticiam: Ideo adhuc detineor in exilio: sed citius liberarer: si hi qui mei deberent esse et fuerunt: essent ad meam salutem mitiores. Item de eodem habetur in isto libro. xxi. cap.

Mater dei monet sponsam quod semper recordetur de dolorosa passione christi: quia in illa hora passionis eius quasi omnia turbabantur: scilicet deitas et humanitas et ipsa mater eius angeli et omnia elementa et omnes anime viuentium et mortuorum et etiam demones. Capitulum XI

Mater dei loquitur ad sponsam dicens. A In morte filii mei omnia conturbabantur. Nam deitas que filium tradidit in mortem et numquam ab eo separabatur nec in morte. In illa horula mortis tamquam compatiens videbatur licet nullum dolorem vel penam deitas pati possit: quia impassibilis et immutabilis est. Filius ipse patiebatur dolorem in omnibus membris: et etiam in corde: qui tamen secundum deitatem erat immortalis. Anima etiam eius que immortalis erat patiebatur: quia exiuit de corpore. Congregati angeli etiam quasi turbari videbantur: cum viderunt deum in humanitate pati in terra. Sed quomodo turbari possunt angeli qui immortales sunt vtique: sicut iustus cum viderit amicum suum pati aliqua: de quibus consequeretur maximam gloriam. Et gauderet quidem de gloria eius adipiscenda: sed tamen propter passionem quasi quodammodo contristaretur. Sic angeli quasi contristabantur de pena eius. cum tamen impassibiles sint. Sed gaudebant de gloria eius futura et de vtilitate ex passione eius ventura. B Omnia quoque elementa turbabantur: et sol et luna dimiserunt splendorem suum: terra tremuit: lapides scindebantur: sepulcra aperiebantur in hora mortis filii mei. Omnes gentiles turbabantur vbicunque erant: quia in corde eorum venit quasi quedam punctura doloris: licet nescierunt vnde esset. Tribulabantur etiam corda crucifigentium eum in illa hora: sed non ad gloriam eorum. Adhuc etiam immundi spiritus turbabantur in illa hora: et quasi in vnum congregati turbabantur. Illi autem qui erant in sinu abrahe multum turbabantur: in tantum quod mallent in eternum esse in inferno: quam talem penam videre in domino suo. Ego autem que tunc eidem filio meo astabam virgo et mater eius qualem dolorem tunc patiebar: nullus potest considerare: Ideo filia mea recordare passionem filii mei: fuge instabilitatem mun-

di:qui non est nisi quidam visus et flos ci-
to arescens.

Mater dei dicit ꝙ ipsa est similis aluca-
rio apium:qꝛ illa benedicta apis.s. dei filius
repleuit eā melle dulcissimo quando descē
dit in vtero eius sic copiose:ꝙ ex illa dulce
dine omnis sapoꝛ venenatus a nobis subla
tus est. Capitulū XII.

Eata virgo loquitur.

b ad sponsam dicēs. A Sponsa
filij mei tu salutabas me ⁊ ꝯpabas
aluicario apiū. Ego certe fui apiariū:nā coꝛ
pus meū fuit quasi lignū solū in vtero ma
tris:anteꝙ anime ꝯiūgeret. Fuit etiā coꝛ
pus meū post moꝛtem meam quasi lignū
sepata anima:vsqꝫ quo animā meam deus
in coꝛpoꝛe ad deitatē sublimauit. Hoc lig-
num factū est aluearium:quādo illa bene-
dicta apis filius dei traxit se de celis:⁊ de⁹
viuus descendit in coꝛpus meū. In me de-
niqꝫ fuit quidā dulcissimus et subtilissim⁹
fauus q̄ ꝑparatus erat oībus modis ⁊ accessi
onib⁹ ad suscipiendū suauissimū mel gra-
tie spiritussancti. Hic fauus tunc impletus
est quando filius dei venit in me cū poten
tia et charitate ⁊ honestate. Venit cū potē
tia:qꝛ dñs ⁊ deus meus erat. Venit cū cha
ritate:qꝛ ꝑ charitate quā ad animas habu
it:carnem assumpsit et crucē. Venit cū ho
nestate:qꝛ omne peccatū adeo segregatum
fuit a me. Unde filius dei honestissim⁹:ho
nestissimā carnē assumpsit. B Sed si-
cut apis aculeum habeteū quo tamen non
pungit nisi inuita. Sic filius meus habet
seueritatem iusticie quā tñ nō exercet nisi
qñ ē a petīs ꝓuocat⁹:huic api male retribu
tū est. Nam pro potētia traditus est in ma
nus iniquoꝝ. Pro charitate dat⁹ est in ma
nus crudeliū. Pro honestate nudatus est:
⁊ immisericoꝛditer flagellatus. Benedicta
ḡ sit apis illa:q̄ de ligno meo fecit sibi api-
arium ⁊ impleuit illud melle suo sic copio-
se:vt de dulcedine mihi data:sapoꝛ ille ve-
nenatus de oꝛe omniū auferret.

Christus monet sponsaꝫ ꝙ omne tp̄s di
spenset fm voluntatē dei nec aliquid faciat
nisi quod deo placere credat:⁊ ꝙ semꝑ ha-
beat voluntatē standi in seruitio dei ⁊ men
tē iugiter eleuet ad celestia coꝛp⁹ quoqꝫ su-
um fatiget in p̄senti taliter ꝙ possit resur-
gere ad futurā gloꝛiā. Ca. XIII.

Oquit filius ad spon

l sam. A Tu debes habere tria.
Primo nō ire nisi ad voluntatem
meā. Scdō nō sedere nisi ad honoꝛē meuꝫ
Tercio nō stare debes nisi ad vtilitatē spō
si. Tunc autem vadis ad voluntatē meam
quando omne tp̄s tuū dispensas ad volū-
tatē meā. Qn̄ nec comedis nec doꝛmis nec
aliud quicqꝫ facis:nisi sicut deo placere in-
telligis. Stas aūt firmiter cū voluntateꝫ
habes stare in seruitio meo. Sedes ꝟo tūc
qñ mentē tuā iugiter ad celestia eleuas:cō
siderando qualis sit gloꝛia sanctoꝝ et vita
sempiterna. His ḡ trib⁹ alia tria debes ad-
dere. Primo debes disposita esse sicut vir-
go desponsanda q̄ cogitat sic apud se. Oīa
que possum de bonis patris mei que casu-
ra sunt ꝯgregabo mihi ad sponsum meum
cū quo debeo esse in necessitate ⁊ aduersita
te. B Sic et tu facere debes qꝛ qñ pa-
ter tuus coꝛpus tuū est:ab hoc eni omneꝫ
laboꝛem quē poteris in pauperes ⁊ alia bo
na exigere debes:vt mecum quasi cū spon
so letari possis:qꝛ coꝛpus tuū casuꝝ est nec
ei parcendū est in p̄senti vt in futuro re-
surgat ad melioꝛem vitā. Scdō cogita te-
cum sicut bona vxoꝛ cogitat secū:si vir me
us diligit me:cur debeo sollicitari:si pacifi
cus est mihi quē tunc habeo timere:Ideo
ne irascat mihi:exhibebo ei omnē honoꝛē:
et stabo sꝑ ad voluntatē eius. Tercio cogi-
ta tecū ꝙ sponsus tuus est eternus ⁊ ditissi
mus:cū quo habebis honoꝛem ꝑpetuū et
diuitias eternas:⁊ ideo noli diligere casura
vt possis obtinere eternaliter ꝑmāsura.

Christus declarat sponse qualiter ipē fe
cerat ꝑ angelū eā moꝛe paruuli enutriri in
vita spūali ⁊ virtutibus:⁊ iterum recōmen
dat eā angelo. Narrat etiā qualiter sancta
deceptione deduxit eā de mūdo ad quietis
poꝛtū:et p̄cipit ꝙ omnes temptationes
reuelet suis patrib⁹ spūalib⁹ ⁊ habebit finē
ꝑfectum. Capitulū XIIII.

Vidam angeloꝝ lo-

q quebat ad dñm dicēs. A Laus
tibi sit dñe mi ab oī exercitu tuo:
ꝓ omni dilectōne tua. Tu assignasti custo
die mee hanc sponsam hic stantē:ecce ipaꝫ
iterū tibi reassigno:ego eni alliciebā eā ad
te quasi paruulā:p̄mo dando pomū: deīn
de comesto pomo dixi ei: Sequere me filia
amplius:⁊ dabo tibi vinū dulcissimū:qꝛ in
pomo nō est nisi modicus sapoꝛ:in vino ꝟo
dulcedo ⁊ anime exultatio. Gustato aūt vi
no dixi iterū ad eā: Procede adhuc vlteri⁹:
⁊ dispono tibi qd̄ est inetermū:in quo est oē
bonū. His dictis dixit dñs ad sponsaꝫ: Ve
rum est ꝙ seruus meus te audiente loque-
bat. Ipse vtiqꝫ quasi ꝑ pomū alliciebat te
tunc ad me:quando cogitabas tecū oīa eē
a me que habebas ⁊ regratiabaris mihi so

li p̄o eis: q2 sicut in pomo non est nisi quidam sapor et modica satietas. Sic tunc tēporis nō multū sapiebat tibi charitas mea nisi quasi quidā sapor cognitionis dei esset in corde tuo. B Tūc secūdo ulterius ꝓcessisti quando cogitasti tecū sic. Gloria dei ē eterna ⁊ mūdi leticia nimis breuis: et in fine mundi nimis inutilis. Quid mihi ꝓdest q̄ ista tpalia sic diligā? Ex tali cogitatione cepisti viriliter abstinere a delectationibus mūdi: et facere bona que poteras in nomine meo. Et tūc quasi desiderio affecta vini amplius me sitisti. Deinde cū cogitasti me esse omnipotentē dñm: a quo est omne bonū: et reliquisti voluntatē tuā faciendo meam: tunc iure facta es mea ⁊ ꝯsensi in te: et feci te esse meam. Quo dicto: dixit dñs ad angelum: Serue meus tu dulces es sꝫ in me: honor tuus est eternꝰ: ignis charitatis tue inextinguibilis: virtus tua indeficiens: tu assignasti mihi sponsam meam: sed volo q̄ custodias eam adhuc: donec venerit ad etatem. Custodi eam ne dyabolus aliqua incaute sibi obijciat. Prouide sibi vestes virtutum: vestes totius pulcritudinis. Ciba eam verbis meis: que sunt tanq̄ȝ carnes recentes quib⁊ sanguis melioratur. Caro infirma conualescit: et delectatio bona in aīa excitatur. C Ego enī feci isti sicut aliq̄s solet facere amico suo quē ꝑ charitate ⁊ bono suo captiuat: dicit enī ei captiuās. Amice ingredere in domū meā: ⁊ vide ibi q̄ aguntur: que tibi sunt facienda: quo ingrediente: nō ostendit ei captiuator vilissimos serpentes ⁊ ferocissimos leones qui habitant in domo: ne terreatur amicus: sed in cōsolationem amici: facit serpētes videri quasi sint oues māsuetissime: leones quasi oues pulcras: dicens amico suo. Amice scito q̄ diligo te: ⁊ ꝑ bono tuo captiuaui te: Ideo q̄cūq̄ȝ videris dic amicis meis: ipsi enī custodient te ⁊ cōsolabuntur te. Ita q̄ melius placebit tibi captiuitas mea: q̄ȝ propria libertas tua. Sic filia dilecta simili mō feci ego tibi Ego enī quasi captiuaui te: cū a dilectione tua reuocaui te ad amorē meū. Cū a mundi periculis vocaui te in hunc quietis portū: in quo quos tu putas eē virgines ꝑ ꝯtinentiam: veraciter leones sunt ꝑ malicias. Quos tu credis oues ꝑ diuinā contemplationē: hi quasi serpentes gradiuntur in ventre gule et cupiditatis. Idō quecūq̄ȝ videris ⁊ audieris nō ad aliū referas: sꝫ ad amicos meos q̄ te custodiūt ⁊ instruūt: q2 spūs qui te duxit ad portū ipse ducet ad patriam: et qui te duxit ad principiū bonum: ipse te ducet ad meliorem finem.

Christus dicit sponse q̄ prelati ⁊ litterati qui de sciā gloriantur ⁊ ditantur ⁊ male viuūt: comparantur meretricib⁊ ⁊ potatorib⁊ vini qui seipsos ⁊ alios in peccatis precipitāt cum tamen deberēt esse magis virtuosi q̄ȝ alij. Occurret tamen eum misericordia di se cōuertenti sicut pater adepto filio.

Capl'm XV

Ille prelatus pro quo tu oras: A Jam auertit oculos suos a me ⁊ vertit se ad mundū cū ornatu dignitatis sue. Si enī vellet cē meus respiceret me q̄tidie: legeret librum meū attentius: ⁊ non sic sollicite cogitaret in lege q̄ dicitur eccl'ie. Cui illa respondit. Nunquid non domine mi est lex tua lex ecclesie? Et dñs respondit Lex mea erat q̄ȝdiu mei legerunt eam: ⁊ ꝓpter me legebatur. Nunc aūt nō est mea: q2 legitur iam in domo taxillatoꝝ: qui tres punctos sup vnū taxillum iaciunt: q2 ꝑ modica iusticia quā in lege ecclesie inueniūt magnam summā pecunie acquirūt. Nec legitur iam ꝑ honore meo: sed ad finem illum quō pecunia acquiratur. In domo aūt ludentiuꝫ ad taxillos sunt meretrices: sūt potatores vini. Tales nūc legunt legē meam. Tales nūc nominantur scientes: sed vere sunt insipientes. Quid enim facere solet meretrix? Vtiq̄ȝ solet esse ꝓcax in verbis: leuis ī moribus: pulcra facie: ornata vestibus. B Tales sunt iam q̄ legunt ⁊ addiscunt legeꝫ meam. Scurrilitas est in verbis coꝝ: nunq̄ȝ apitur os coꝝ ad predicationē meā nunq̄ȝ ad laudē meā. Leues sunt in morib⁊: ita q̄ etiā seculares erubescūt de morib⁊ eorū. nec solū seipsos precipitāt: imo sceuꝫ alios exemplo suo trahunt. Ipsi nihil affectant nisi videri a mundo ⁊ laudari: honesti ⁊ honorati incedere vestib⁊ suis: diuitias ⁊ honores acquirere: verba mea et p̄cepta sunt eis amara: vita mea ⁊ via est eis abbominabilis. Vere conuersatio coꝝ ⁊ vita sic fetet in ꝯspectu meo sicut meretrix. Quia sicut p̄ alijs mulieribus vilior ⁊ abiectior videtur meretrix: sic ipsi p̄ alijs sunt mihi odiosi: dicunt enī ⁊ gloriantur se scire legeꝫ: sed ad aliorum deceptionē ⁊ suā voluptatem. In domo etiam mea vbi lex legitur sunt potatores vini ⁊ incontinētes: q̄ꝝ gloria est pre alijs excedere ⁊ naturā ad supflua irritare. Tales nunc sunt magistri legis q̄ gaudent ad supflua: de excessibus suis modicū verecundantur de alioꝝ pctis minime ꝯtristantur. C Veruntū si bene legerent legē meā inuenirent se pre alijs debere esse ꝯtinentiores: p̄ alijs humiliores p̄ alijs ad bene viuendum

obligatiores. Ego aūt sum quasi potēs do
minus: aīans multarū ciuitatū oues: qui
q̄uis potens est: nō tñ recipit alicuius al
terius ciuitatis oues nisi quas tenet ex iu
sticia habere. Sic ego qui oīm creator sum
z potentissimus. Nō tamen recipio aliqs:
nisi quos teneor ex iusticia habere: z que ex
charitate cognoscunt se esse meos. Uerum
tñ quicunq̄ a me errauerit z ad me redire
voluerit z vocē meam audire: saluari pōt.
Nunquid nō ouis vagabunda a ꝓprio gre
ge z alteri mixta si audit balatū matris fe
stinanter currit ad mrēm? Et siliter cū ma
ter audit vocē partus sui: toto conatu cur
rit in occursum eius. Ita q si potestate li
bera est: nō obstat labor: nō pena: quin cur
rat. Sic ego omniū creator libenter susci
pio eum: qui vocem meā audit: z gaudēter
occurro ei tanq̄ pater exultans de adepto
filio pdito: et quasi mater gaudēs de redu
ctione agni sui. B Declaratio. ¶ Hic
fuit ꝑpositus ecclesie sancti petri z postea
cardinalis: de quo filius dei loquit. Multi
qui sunt fores dei z elemosynarij dei thesau
rizāt alienis dona dei: qz clericus q̄ fores dei
est: quicquid habet vltra victum et vestitū
est necessaria: nō suū est sed pauperū. Ideo
felix est qui colligit in estate vnde viuat in
hieme. Ecce enim sicut vides q̄z auide disp
gunt parentes q̄ cōgregauit iste: nō curan
tes animā eius. Uerūtū qz ipse habuit bo
nam voluntatem distribuendi bona sua: p
uenit ad id quod desiderabat tñ multo feli
cior fuisset si sua viuens erogasset.

Quidam sanctus dixit sponse q etiā si
homo semel quotidie moreret p deo nō suf
ficeret regratiari deo p gloria eterna. Nar
rat etiā penas terribiles quas quedā femi
na defuncta p delectatione carnis in q̄ vi
xerat patiebat in omnibus membris.

Capitulum XVI

q Uidam sanctorū lo-
quebat sponse dicens. A Si
p qualibet hora qua in mūdo vixi
vnam mortem p deo sustinuissem: z semp
iterū reuixissem: nunq̄ cū toto hoc plene
possem regratiari deo p charitate sua: qa
laus eius nunq̄ recedit ab ore meo: gaudi
um nunq̄ erit ab anima mea: gloria et ho
nor nunq̄ fraudat a visu: exultatio nunq̄
abest ab auditu meo. Tunc dñs ait ad eun
dem sanctum. Dic inquit isti sponse astan
ti: quid merentur illi qui de mūdo plus cu
rant q̄ de deo qui creaturam plus diligūt
q̄ creatorem: et quale supplicium nunc il
la femina habet: que in mundo dum viue
ret in voluptate tota vixit. Respondit ille
sanctus: suppliciū eius grauissimū est: naz
p superbia quā in oibus mēbris habuit: ca
put eius z manus z brachia z pedes: quasi
fulmine horrendo inflamant. Pectus eius
pungit quasi pelle ericij: cuius spine quasi
carni eius infigunt: et incōsolabiliter pun
gendo premunt. Brachia z reliqua mēbra
que ipsa ad amplexū hominis taz suauiter
extendebat: sunt quasi duo serpentes: q̄ cir
cumuoluunt ei z incōsolabiliter deuorādo
lacerant eam: z in lacerando nō fatigantur.
B Uenter eius sic miserabiliter torque
tur: acsi naturali membro eius palus esset
acutissimus infixus: et toto conamine for
tissime impelleret: vt amplius ingrederet.
Crura eius et genua sunt quasi glacies du
rissima z inflexibilis: nihil habentia de re
quie nihil de calore. Pedes q̄z eius: quibus
ad delectandū se ferebat z alios secū traxit
stant quasi sup nouacula acutissima secan
tia incessanter. Declaratio. ¶ Hec do
mina multum abhorrens ꝯfessiões: sequit
q̄z voluntatē ꝓpriam: preuēta timore gut
turis sine ꝯfessione mortua est: Hec visa ē
stare in iudicio dei: quam omnes demones
accusabant clamantes: ecce mulier abscon
dere se voluit a te deus: nobis aūt cognita
fuit. Respondit iudex: cōfessio est optima
lotrix: propterea qz se lauare noluit tempe
suo: denigrabit amodo immūdicijs vīis
z qz seipāz ꝯfundere noluit corā paucis iu
stum est vt confundat ab omnibus coram
multis.

Mater dei docet sponsaz qualiter resistē
do respondeat dyaboli suggestionibus cupi
ditatis z auaricie mūdialiū z luxurie: qua
liter etiā anima que est cōiuncta deo p cha
ritatē licet inquietet p cogitatiões varias
si tamen resistit nō imputant ei ad pecca
tum sz ad meritū z coronā. Ca. XVII.

m Aria loquebatur ad
sponsam. A Si filia inimicus
tuus blandit tibi in delectatõe bo
noꝝ tpaliū: respōde sibi. Inimice tu nihil
creasti: ideo nihil dare potes: et etiā si pos
sis citius casura sunt z finitura. Si vo blā
ditur tibi in amicicia mundialium. dic sibi
Amicicia mundi finit cū ve. Si aūt blandi
tur tibi cū voluptate carnis. Responde si
bi hanc nolo habere: qz in fine est quasi ve
nenū: z cū dolore terminat. Tūc in ipo mo
mento videbat dyabolus. Cui dixit beata
virgo. Dic ista audiente vbi est qd creasti?
Respondit demon. Nihil ego creaui: quia
creatura fui bona et a meipso malus. Tūc

sterum beata virgo dixit. Nunquid aliquā amicicia tua terminū habuit felicē: et cum gaudio? Rūdit demon. Nunquā fuit hoc et nunquā erit. Tercio ait bt̄a virgo: responde et dic: Nunquid aliquā voluptas tua bonum finē habuit? Et demon. Nunquā habuit bonū finem et nunquā habebit: quia in malo incipit et ad malum tendit. B Tunc demō subiunxit ad virginē. Tu virgo da mihi potestatem sup istā. Et virgo quare non recipis eā in ptātē tuam? Et demon. Non inqt hoc possum quia duplicē sanguinē in uno vase pmixtū: ego nō possem separe et diuidere quia sanguis charitatis dei est mixt⁹ sanguini charitatis cordis eius. Tūc iterū ait beata virgo. Quare nō pmittis eā eē in sua qete? Rūdit demon. Hoc nunquā faciā: quia si nō potero interficere eā p mortale peccatum tūc apponā curā vt flagellet p veniali peccato. Et si nō potero hoc pficere tūc in fimbriam eius iaciā paliurū meū: quē vt euellat multipliciter inqetabit. Hoc est diuersas cogitationes cordi eius īmittā: a quib⁹ vndique pturbabit. Tunc virgo ait. Ego volo adiuuare eam. Quotiens enī ipsa euellit eas et in frontē tuam pijcit: toties dimittent sibi petm̄: et corona eius et premiū augmentabit. C Additio. Quadam die tēptabat dn̄a Birgitta de castrimargia: tunc rapta in spū vidit ethyopē habentē in manu quasi buccellā panis: et iuuenē quendā habētē vas deauratū. Tūc dixit iuuenis ethyopi. Cur sollicitas eā que tradita est custodie mee? Respondit ethyops: quia gloriat de abstinētia quā nō habuerat: idō porrigo ei buccellā meā: vt dulcescāt ei grossiora. Nā xp̄s vester ieiunauit q̊dā tpe nihil comedēs pphete quoque comederunt panē et biberūt ad mensuram: idō pmeruerūt sublimia. Et quō ista merebit q̄ sp sentit satietatē? Respōdit iuuenis. Xp̄s docuit ieiunare ne debilitet corpus: nec querit impossibilia nature sed moderantiā: nec querit qualia et quanta q̄s sumit: sz quali intentiōe sumit et charitate: quia psuetudo educationis bone cū gratiarūactione tenēda est: ne caro granius infirmet. Post hec disparuit dyabol⁹ et domina liberata est a tēptatione.

Christus dicit spōse q religiosi et alij spirituales recipiētes psolationes spūssancti: q̄ nō regratiant deo sed vilipendūt grām: et supbiūt ex ea et delectātes se in mūdo attediant de vita spūali assimilant ingrato pauperi sitiēti: q̄ postq̄ gustat potū pijcit illū cū ptumelia in oclos datoris. XVIII

Vidaz sunt quasi hō

indigens et sitim patiēs. A Cui⁹ paterfamilias audiēs dat ei potum quē hz optimū: accepto aūt potu et gustato dicit. Non placet mihi potus iste nec regratior tibi p eo: et pijcit potū in oculos datoris: faciēs ei ptumeliā p charitate. Accepta aūt tali cōtumelia paterfamilias quia mitis ē cogitat apud se. Ecce hospes meus magnā iniuriam mihi fecit: sz nolo me vindicare de illo antequā ambo venerim⁹ ad iudicē: et tp̄o iudicij fuerit: et tūc abstergit a facie sua et frōte maculā et desiccat. Sic faciūt mihi nunc multi religiosi: ipi enī in pauptate sua et despectione et ptrarietate mundi clamant ad me: et dicūt. Dn̄e vndique nobis despectio et tribulatio est: da nobis aliquā cōsolationē. Tūc ego ex mīa mea magna pconsolor eis: et do eis vinū optimū. i. spūmsctm̄: cui⁹ dulcēdo replet aīas eoz. Cui⁹ ardor nō facit eos curare de despectione et pauptate. Gustato aūt vino spūs mei et ad tp̄s habito: vilipendunt hoc nec regratiant mihi: sz pijciūt illud in faciem meā qui delibeāt et optāt magis eē cū mūdo: et qui ex gratia quā habent intumescūt. B Sic etiā ille mihi nūc facit quē tu nosti. Qui cū eēt paup et destitutus psolabar eū spū meo. Cum eēt despect⁹ nec haberet aīe exultationē: ego fouebā eū gaudio meo: quia licet nō quasi voce corporis loqr: vel verba mea nō apte audiant: tū spūs meus in electis meis occulta inspiratione mouet eos ad faciendū bona: et incitat pfortādo ad meliora. Sed ille gustato spū meo et accepta gratia cōsolatōis mee: quasi nihil reputat q̄ dedi ei: et iā in faciē meam pijcere deliberat potū meū: attn̄ nōdū pijcit. Vide hic et psidera q̄ patiens et misericors sum ego: quia nō solū patienter suffero eū: sz et p ingratitudine rependo ei bona. Nā maiorē nūc q̄ prius ab hoīb⁹ hz honorē et beniuolentiā: et sufficientius nūc solito impendūtur ei necessaria: sed ipse minus pro his q̄ prius deseruit mihi. Grām meam habet p nihilo et dilectionē nullius reputationis. C Sic aūt stat quasi hō deliberans secū vt potū pijciat in oculos datoris: quia mūd⁹ quē reliqt pl⁹ delectat mentē eius q̄ ego. Onerosa videntur ei assumpta: tedio habetur vita spūalis. Hec vt melius probes satis ostendit tibi odor immutat⁹: Quādiu enī mihi toto corde seruiuit: et se ad me feruenti⁹ applicauit: fragrantia quedā suauis sentiebat in vestibus eius. Nec mirum: quia angeli v̄tute pleni amicos dei circūdāt quotidie et ptegunt. Nunc aūt immutata voluntate immutatus est odor: et talis odor nūc sentit: qualis mentis est intentio et voluntas

Quid aūt ego facturus sum: cū potus meus in faciem meā ꝓyciꝶ? Vere abstergam eū quasi hō mitis: ꝛ sufferā patienter vsqꝫ quo tps iudicij mei venerit: ꝛ generale placitum: vt tūc oībꝫ appareat ingratitudo ꝛ ꝓsumptio cōtumeliosi: ꝛ patientia dn̄i sufferentis demonstreꝶ. Declaratio. Hic fuit monachus monasterij sancti pauli q̇ cōpunctus quieuit bono fine.

Xp̄us ꝯqueriꝶ de hominibꝫ q̇ delectaꝶ in tēpalibꝫ delicijs despicientes futurā gloriā et beneficia passionis eius quoꝝ oratio assimilaꝶ voci canne ꝛ voci collisoꝝ lapidū: et tales dampnabunꝶ et tunc videbunt gloriā dei intra celum et supra et infra et extra ꝛ in omni loco ad confusionē suam.

Capitulum XIX

Ue quem tu nosti cantat.

A Eripe me dn̄e ab hoīe malo. Hec vox ē in auribus meis quasi vox de fistula et quasi sonus canne vox lab'oꝝ eiꝰ est quasi sonꝰ duoꝝ lapidū collisoꝝ. Quis poterit respondere ad sonitū eius cū quid figuraꝶ ignoratur. Eius em̄ cor quasi cū tribus vocibꝫ clamat ad me. Prima dicit. Ego volo habere voluntatē meā: dormiā et surgam cū mihi placet: verba placita erunt in labijs meis. Quod delectat ꝛ dulce ē intrabit in os meum. Parsimoniā habere nō curo sed quero satietatē nature: et qd̄ appetit sufficienter dabo ei. Pecuniā desidero in bursa. Mollicieꝫ vestiū in dorso: cū hec habuero tūc habeo gaudiū meū et qd̄ desidero: hoc em̄ reputo felicitatē. Scd̄a vox eius clamat ꝛ dicit: Mors nō est sic dura vt diciꝶ: iudicium nō est tam seuerū vt scribiꝶ: minanꝶ em̄ p̄dicatores plura ꝛ duriora ꝓpter cautelā: sꝫ reddenꝶ miiora ꝓpter miscd̄iam. Jō si habeo voluntatē meā in presenti: delectabile est mihi ꝛ optimū: aīa aūt vadat vbi possit

B Tercia aūt vox clamat et dicit. Deus nō me creasset nisi vellet dare mihi celeste regnū. Nō passus fuisset nisi vellet me introducere in patriā. Et quare tam amaraꝫ penā pati voluit? Quis cōpulit eū: aut que inde vtilitas? quomō scire possum celeste regnū: nō ītelligo nisi ex quodā auditu? Bonitatē nō video: vtrū credendū sit an non? nescio: si voluntatē meā haberē hoc gaudium scio: ꝛ hoc haberē ꝓ celesti regno. Ecce talis est cogitatio eius et voluntas: ꝓpter ea quasi sonus lapidū vox clamoris eiꝰ sonat in auribꝫ meis: sed ad primaꝫ vocē cordis eiꝰ respondeo ei. Amice via tua non est ad celuꝫ: nec cogitatio passionis mee sapit tibi: ideo aptus est tibi infernus: quia vita tua diligit infima et via tua tēdit ad inferiora. Ad scd̄am vocē rn̄deo tibi. Fili mors veniet tibi dura: Judiciū erit intolerabile: Jmpossibile erit tibi fugere: penaꝫ amarā habebis nisi te emēdaueris.

C Ad terciam vocē cordis tui rn̄deo tibi. Frater oīa que ego feci ex charitate feci ꝓ te vt esses mihi filius et auersus redires ad me. Nunc aūt charitas mea extincta est in te: opera mea onerosa sunt tibi: ꝟba mea videnꝶ tibi fatua: via mea difficilis. Jō restat tibi supplicium amarū et societas demonū: nisi cor tuū mutaueris ad meliora. Tu deniqꝫ ꝟtis ad me pyssimū dn̄m et creatorem tuū dorsum et nō faciē. Diligis inimicū meū in cōtemptū meū. Calcas sub pedibꝫ signa mea et erigis audacter signa inimici. Ecce qui videntur esse mei quō stant coram me. Ecce quō auersi sunt. Hec aūt ego video ꝛ patiēter tolero. Sed tn̄ ex duricia adhuc noluīt attēdere q̇d feci ꝓ eis: et quō steti an̄ eos. Ego ei steti an̄ eos tripliꝶ. Primo quasi hō cuius ocellos acutissimus cultellus penetrabat. Scd̄o quasi hō cuius cor gladio ꝑforabaꝶ. Tercio quasi hō cuius mēbra oīa deriguerūt p̄ amaritudine instātis passionis. Sic steti ante eos.

D Quid aūt significat ocellus nisi corpꝰ meū: cui sic erat amara passio q̄si dolor et pūctura ocelli nihilominus tn̄ eam ex charitate patiebar. Quid ꝟo significat gladius nisi dolorem mrīs mee: qui plus afflixit cor meuꝫ q̄ꝫ dolor ꝓprius. Tercio oīa interiora mea et mēbra ꝯtremuerūt in passiōe. Sic steti ante eos: ꝛ talia passus sum ꝓ eis. Sed hec oīa ꝯtemnūt: hec omnia negligūt: sicut filius negligens matrē suam. Nunquid ego sicut maꝶ fui eis que habēs in vtero filiū: optat in hora partus vt ꝓcedat infans viuus de vtero: ꝛ si consequiꝶ baptisma nō curat de morte sua? Sic ego feci hominum. Ego q̄si mater peperi hominē de tenebris inferni passione mea: ad diem perpetuū. Ego portaui eū quasi in vtero cū magna difficultate. Cum omīa que ꝓphetata erant cōpleui Ego paui euꝫ cū lacte meo: cum ꝟba bona ostendi ꝛ vite p̄cepta dedi. Sꝫ ipse hō quasi malus filius negligēs dolorē matris: cōtemnit me ꝓ charitate ꝛ exaspat: facit mihi ꝓ dolore vteri ploratū: supaddit vulneribus meis infirmitatē: porrigit mihi ꝓ esurie lapides. Pro siti satiat me luto.

E Quis est autē dolor iste quē facit mihi hō: cū impturbabilis ꝛ impassibilis sim interminum manēs deus? Vere tūc facit mihi hō quasi dolorem quādo se per peccatū sepat a me: nō ꝙ aliq̇s dolor in me cadere possit

sed sicut alius ꝑ alterius casu dolere solet:
faciebat aūt homo tunc mihi dolorem: qm̄
nesciebat quid erat pctm̄ ⁊ q̄ʒ graue: qm̄ nō
habuit ꝓphetas nec legē nec adhuc audie-
rat verba oris mei. Nunc aūt facit mihi su
per dolorem quasi quendā ploratū licet im
mutabilis sim: qm̄ cognita charitate mea:
⁊ voluntate mea facit ꝯtra mandata mea:
⁊ audacter peccat ꝯtra rōnem conscientie
sue. Ex quo multi nunc ꝓfundius descēdūt
ad infernū ꝑ cognitionē volūtatis mee: q̄ʒ
si mandata nō obtinuissent: faciebat etiaʒ
homo mihi quasi quedā vulnera: licet ego
deus vulnerari nō possem: qm̄ pctm̄ super
pctm̄ addebat. Nunc aūt sup vulnera mea
q̄si q̄ndā addūt infirmitatē nociuaʒ. Cū nō
solum multiplicant pctā: sed gloriant̄ ⁊ nō
compungunt̄ de eis. F Dat insup mihi
homo lapides ꝑ pane et lutū ꝑ siti. Quid
est panis quem desidero nisi ꝑfectus aīaꝝ
contritio cordis. desideriū diuinū: ⁊ humi-
litas i charitate feruēs? Pro his em̄ ꝑstat
mihi homo lapides ꝑ cordis duriciā. Sati
at me luto ꝑ impenitentiā ⁊ vanam ꝯfidē-
tiam. Contemnūt ad me reuerti ꝑ moniti
ones ⁊ flagella: dedignant̄ ad me respicere
⁊ charitatē meaʒ ꝑpendere. Propterea be
ne ꝯqueri possum: ꝙ quasi mater pepi eos
cum dolore passiōis mee in lucē: sed ipi ma
gis volunt esse in tenebris. Paui eos lacte
dulcedinis mee ⁊ pasco et negligunt. Pro
pterea audacter ad dolorem ignorātie ad-
dūt lutum malicie. Satiāt me pctō: quē la
crimis virtutū deberent reficere. Proten-
dunt mihi lapides: cui morū ꝓtendere de-
berent dulcedinē. Ideo quasi iustus iudex
patientiam habeꝰs in iusticia: ⁊ in iusticia
miām: ⁊ in miā sapiām: exurgā tpe suo con
tra eos iuxta merita eoꝝ: et videbūt glori-
am meam intra celū et supra et infra et ex
tra: ⁊ in omni loco ⁊ in omnibꝫ collibꝫ ⁊ val
libꝫ: ⁊ etiam qui damnant̄ videbūt ⁊ ꝯfun-
dent̄ ꝯfusione digna. G Declaratio.

¶ Hic monachꝰ mōasterij scti Laurētij dis
solutus ab inimicis occisus mortuꝰ est ⁊ i ec
clesia scti laurentij sepultꝰ. Sctūs aūt lau-
rentiꝰ visus est loq̄ ad iudicē. Quid agit cū
electis meis iste girouagus q̄ꝝ corpa sang
uinē fuderunt ꝓ te? Iste ꝯo monachus nō
ne dilexit voluptatē suā: ⁊ statim visum est
corpus suū ꝓijci de sepulcro cū fetore pessi
mo ⁊ horrore. Deinde iudex dixit ad aīam
q̄ astare videbat̄. Vade misera ad incircū-
cisos et abortiuos q̄s seq̄baris: q2 noluisti
audire vocē pris tui: ⁊ sic visio disparuit.

· Mater misericordie dicit ꝙ hō q̄ habet
contritionē ⁊ voluntatē se emendandi ⁊ tm̄
est frigidus in deuotiōe ⁊ amore dei: dʒ im
petrare a deo scintillam ignis diuini ꝑ fre-
quentē meditationē passionis xp̄i et ex hoc
calesciet aīa diuino calore ⁊ lactabit̄ vberibꝰ
virginis. i. virtute timoris dei ⁊ obediētie.

Capitulum XX

Jrgo maria ait. ego
v A sum quasi mater q̄ habet du-
os filios: sed hi nō pūt tāgere vbe-
ra matris: q2 nimis frigidi sunt: ⁊ in domo
frigida cōmorantes: tn̄ ipsos mater intm̄
diligit: ꝙ si possibile eēt libēter secaret vbe
ra sua ad vtilitatē filioꝝ. Ego vere sum mi
sericordie mater: q2 omniū miseroꝝ veniaʒ
petentiū misercor. Ego habeo quasi duos
filios. Primus est cōtritio illoꝝ qui delin
quūt contra filiū meū. Secūdus est volū-
tas emendandi de cōmissis. Sed isti duo fi
lij sunt nimis frigidi q2 nullū habent calo
rem charitatis: nullū desideriū delectatio
nis diuine: et domus aīe eoꝝ sic frigida est
a flamma diuine ꝯsolationis: ꝙ nō possunt
recipere vbera mea. Ego autē quia miseri-
cors sum in ad filiū meū ⁊ dixi: fili mi laus
tibi sit ⁊ honor ꝑ omni dilectione quā feci
sti mecuʒ. Ego habeo duos filios miserere
eis quia ꝓpter frigiditatē non pūt capere
vbera matris. B Tūc respondit mihi
filius meus. Mater dilecta ꝓpter te mittā
scintillā in domū vnde copiosus ignis ac-
cendi potest. Reficiat̄ ergo scintilla et nu-
triat̄: et calefac filios tuos: vt recipe vale-
ant vbera tua. Deinde mater loquebat̄ ad
sponsam dicens. Ille talis pro quo tu oras
spēalem deuotōem ad me habuit: ⁊ licet in
finitis se inmiscuit miserijs tn̄ semp confi
debat de auxilio meo: ⁊ ad me quendā calo
rem habuit: sed ad filiū meuʒ nullam hūit
charitatem: nec ab eo timorem diuinū. Et
ideo iste si tūc de mundo vocatus fuisset in
ter opa sua mala: sine fine cruciaret̄. Sed
quia ego misericordia plena sum: ideo nō
fui oblita eius: sed adhuc in eo ꝓpter me ali
qua spes boni est: si ipse ꝑsonaliter se inua-
re voluerit. Habet em̄ contritōem nūc de
cōmissis et voluntatē emendādi: sed frigi-
dus nimis est in charitate et deuotōe et iō
vt calefieri possit et recipere vbera mea: dʒ
mitti scintilla in domū aīe eius: id est ꝯsi
deratio passionis filij mei debet esse ei fre-
quens in cogitatōe. C Consideret em̄
quō dei filius ⁊ filius virginis qui est vnus
deus cū patre ⁊ spūscto passus est. Quō ca
ptiuatꝰ ⁊ colaphizatus quō ꝯsputus. Quō
flagellatꝰ vsq̄ ad interiora: ita vt caro ex-
traheret̄ cū flagris. Quō omnibus neruis

distẽtis ꝛ pforatis stabat dolorosus in cruce: quomodo clamans in cruce tradidit spiritū. Si hanc scintillam frequenter afflauerit tunc ipse calefiet: ꝛ ego tunc applicabo eum ad vbera mea. i. ad duas ꝟtutes q̃s ego habui: que sunt timor dei ꝛ obedientia. Ego em̄ q̄uis nūq̄ peccauerim: tm̄ timui omni hora ne verbo vel incessu offenderez deum meū. Per hunc timorē lactabo filiū: meū. s. contritionē p̄dicti deuoti mei pro q̄ tu oras: vt nō solū ꝯteraꝶ ꝙ male egit: immo etiā timebit suppliciū: timebit etiā offendere deinceps filium meū ihm christū. Lactabo etiā voluntatē eius ad mammaz obedientie meē. Ego quippe sum illa que nūq̄ fui inobediens deo. Immittā ergo in eū q̄ calid⁹ fuerit charitate filij mei obediētiā q̄ obediet i oib⁹ q̄ sibi fuerit imꝑata. ¶ Declaratio. ¶ Hic cognatus domine birgitte fuit ꝛ multū mundanus ammonitione diuina compunctus ꝛ ꝯuersus est. Qui solitus erat dicere: q̄diu inq̄t abhorrui penitentias: sensi me grauatū quasi pondere cathenarū. Postq̄ cepi frequentare cōfessiones sentio me sic alleuiatū et animo pacatū: ꝙ nec attendo ad honores nec ad vana domus. Et nihil est mihi dulce nisi loq̄ ꝛ audire de deo. Hic susceptis sacramentis dei et in ore habens iesum dicēs. Iesu dulcis miserere mei obdormiuit in dn̄o.

Orante virgine Maria ꝓ quodā defuncto suo deuoto dicit xp̄s ꝙ beneficia successorum illius exhibita ꝓ aīa eius modicum ei prosunt: q2 fiebant potius ad supbiaz et honorem mūdi q̄z ex deuota charitate ad deum: ꝓpter preces tn̄ virginis alleuiatur pena. Capitulum XXI

m Aria loquitur. Benedictū sit nomen tuū fili mi. A

Tu es rex glorie ꝛ dominus potēs habens iusticiā cū mīscđia. Corpus tuum mihi charissimū qđ in ventre meo generabaꝶ ꝛ nutriebaꝶ sine pctō: hodie ꝓ aīa isti⁹ defuncti ꝯsecratū est. Rogo igiꝶ te fili charissime vt ꝓsit sibi ei⁹: ꝛ miserere ei. Rn̄dit filius. Benedicta sis tu mr̄ benedicta ab oī creatura: q2 mīscđia tua innūnerabilis est. Ego sum sicꝰ hoi q̄ emit puulū agrū quasi quīq3 pedū ꝓ maximo p̄cio: in q̄ aurū optimū erat absconditū. Hic ager hō iste est quinq3 sensuū: quem p̄ciosissimo sanguine meo compaui ꝛ redemi: in quo erat auruz p̄ciosum. i. aīa de deitate mea creata: q̄ nūc a corpe sublata ē et terra sola remanet. Ei⁹ successores sunt similes hoī potenti: q̄ vadens ad iudiciū clamat lictori. Sepa cum gladio caput eius a corpe eius: nō ꝑmittas eū diu viuere: nec parcas sanguini ei⁹. Sic faciunt illi: ipi em̄ quasi ad iudiciū vadūt: cū ꝓ salute aīe pr̄is decenter laborāt. B Sed lictori clamant sepa caput eius a corpore. Quis est iste lictor nisi dyabol⁹: separans aīam ꝯsentientem sibi a deo suo. Hi ie clamant sepa: qn̄ ꝯtempta hūilitate illa bona que agunt faciunt ꝓ supbia ꝛ honore mundi: plusq̄ ex diuina charitate. Per supbiam em̄ caput. i. deus sepaꝶ ab homie et ꝯiungiꝶ ei ꝑ humilitatē: ipi etiā clamāt nō diu viuere: qn̄ nō curant de morte eius vt obtineant bona. Clamant ꝛ nō parcere sanguini: qn̄ nō curāt de amara pena eius nec q̄diu in ea fuerit si voluntatem suam ꝑficere possint: eoꝝ quippe cogitatio tota est ad mūdū: ꝛ ꝓ modico est eis passio mea. Tunc respondit virgo. Vidi iusticiā tuam fili mi seuerā ad quā nō loquor: sed ad misericordiā tuā piissimā: ideo ꝓpter preces meas miserere isti: q2 quotidie legebat horas meas in honore meo: nec imputes ei supbiam successor eius quā ꝓ eo exercēt: ipsi em̄ gaudēt: ꝛ iste plorat ꝛ puniꝶ inconsolabiliter. C Cui rn̄dit filius. Benedicta sis tu mater charissima: verba tua plena sunt dulcedine ꝛ dulciora melle: verba tua ꝓcedūt de corde qđ mīa plenū est: ꝛ iđ miaz sonāt ꝟba tua. Iste ꝓ q̄ tu oras triplicē misericordiā hēbit ꝓpter te. Primo saluabiꝶ de manib⁹ demonū q̄ tanq̄ eorū insatiabiliꝶ affligunt eū. Sicut em̄ aues cū aliquē terribilē sonū audiūt: p̄dā quā vnguib⁹ tenēt: p̄ timore sonitus relinquūt ꝛ fugiūt: sic ꝓpter te demones relinquēt aīam ei⁹: nec vlteri⁹ tangent aut infestabūt eā. Scđo trāsferēꝶ de grauiori ardore in leniorē. Tercio cōsolabunꝶ eū angeli sancti: adhuc tn̄ non est ex toto liberatus et adhuc auxilio indiget: scis em̄ ꝛ vides omnē iusticiaz in me ꝙ nullus ad beatitudinē ingredi pōt nisi tanq̄ aurū ꝑ ignē purgatū mundatus fuerit. Iđ ꝓpter p̄ces tuas adueniente tp̄e misericordie et iusticie liberabiꝶ ex toto.

Xp̄s recipit ad mīscđias quendā ep̄m p̄cibus mr̄is sue induz bonis opib⁹ s3 nouiꝶ ꝯuersum ad ꝯtritionē ꝛ sctm̄ ꝓpositū vite: ꝛ induit eū mīscđia ꝛ diuīa dulcedine informando eū q̄liter hūiliter viuat sine cupiditate: ꝛ q̄liter delinquētes subditos cū mīa ꝛ iusticia corrigat. Cap. XXII

f Ilius loquiꝶ. Ille p̄

A latus ꝓ q̄ tu sponsa rogas me iam reuersus est ad me tripliciter. Primo sicut hō nudus. Scđo sicut hn̄s in

manu gladium. Tercio sicut extendēo ma-
nū z petens veniā: ideo ꝓpter preces mrīs
mee ego etiā iā ꝯuerto me ad ipm̄ z occur-
ram ei quasi mr̄ adepto filio pdito: z q̄uis
apli mei preces suas ꝓ eo mihi obtulerunt
modicā tn̄ gratiā ꝓ eo habuerūt: qz postq̄z
iste dignitatē suscepit ecclesie mee ꝯtrari⁹
mihi fuit: nec vt platus se ꝓ ea posuit: nūc
aūt vestiā eū ne nudus sit. Quid est nudi-
tas eius nisi pauca bona opa eius: Que q̄-
dem opa bona deberent vestire aīam eius
virtutib⁹: q̄ nuda in ꝯspectu meo apparet:
q̄uis sibi vestita videbat̄. Ego dabo ei au-
xilium nūc ꝓpter preces matris mee z sctō-
rū meoꝝ: vt tegi z indui possit: qz nudus ve-
nit ad me. Tunc aūt venit nudus qn̄ cogi-
tat sic apud se. Ego nihil boni habeo a me:
nihil boni possum sine deo: nec dignus sū
alicuius boni. Si enī scirē quō placere pos-
sem deo: et quid est placitum ei: etiā si mo-
ri deberē libēter facerē: ꝑ talem itaqz cogi-
tationē venit ipse nudus ad me: ideo occur-
ram ei z vestiā eū. B Habuit etiā gla-
dium in manib⁹: qn̄ ꝯsiderabat iudiciū mee
austeritatē dicēs apud se: Judiciū dei īnto-
lerabile est et impossibile fugere: iō illa om-
nia q̄ deus vult de me ego libenter volo: et
paratus sum ad volūtatē eius cū volunta-
mea: qz nulla habeo bona opa: fiat ſm vo-
luntatē eius z nō ſm meam. Hec cogitatō
z hec voluntas abstulit ab eo gladiū seueri-
tatꝫ mee: z attulit ad eū misericordiā. Ter-
cio porrexit manum tūc qn̄ sic ꝯsiderabat
apud se. Ego scio me vltra modū peccasse
ac iudicio dignū. Attū de bonitate tua do-
mine deus ꝯfidens spero auxiliū: Non ei
spreuisti paulū ꝑsecutorē: nec ꝯtēpsisti ma-
gdalenā peccatricē. Ideo dn̄e verto me ad
te vt facias mihi ſm magnā pietatē z mise-
ricordiā tuā. Pro hac enī cogitatiōe z hoc
desiderio: porrigā ei manum misericordie
mee: z augmentabo ei dulcedinē meā: si tn̄
hec tria q̄ loquar viriliter cōpleuerit. C
Debet enī primo auferre a se omnē supbi-
am z ostentationē: z assumere verā hūilita-
tē. Scdo auferat a corde suo omnē cupidi-
tatē: vt tpalia ista ei concessa: habeat quasi
homo dispensator bonus: dn̄o suo redditu-
rus rationē. ¶ Tercio sit sollicitus vt pec-
catum suū et suoꝝ subditoꝝ non negligat:
sed cum iusticia z misericordia corrigat: cō-
siderando opera mea: qui ex misericordia
collegi publicanos z meretrices. Qui ex iu-
sticia contempsi superbientes. Nūquid nō
scribit̄ ꝙ quodā veniente ad me z dicente.
Magister sequar te q̄ vadis: Rn̄dit ei nō:
qz vulpes foueas habent: z quare ꝯtempsi
eum: nisi qz vidi cor eius et voluntatem: qz
voluit habere gloriam z sustentatōnē sine
labore: z iō ex iusticia fuit a me refutat⁹ sic
faciat z ipse. Quicunqz enī delinquens ve-
nerit ad eū humilians se: z emendationem
congruā exhibens petierit veniā: tunc ipse
misericordiā illi facere tenet̄. Quem in vo-
luntate peccandi manere deprehenderit:
nec resipiscere voluerit: castiget ipm̄ mode-
rate z discrete flagellis: aut mulctabit euz
pecunia. D Caueat tamen ꝙ nō faci-
at illam castigationem propter cupidita-
tem sed propter charitatem et iusticiam:
et illam pecuniam in tales vsus cōuertat
ꝙ bonā ratōnē deo reddere valeat: videlicꝫ
ꝙ ſm iusticiā misericorditer ab illo delin-
quente: illa pecunia ablata sit z sapiēter in
vsus diuinos erogata. Si aūt ille castiga-
tus semel pena pecunie: noluerit adhuc re-
sipiscere: tūc priuet eū beneficio z gradu al-
tiori: vt sic ille cōfusus remaneat tanq̄z asi-
nus: qui cū portauerit aureā sellaꝫ magne
reputationis credit̄. Illa ṽo ablata: vt ani-
mal insensatū dimittit̄ sicut pri⁹. Sic etiā
ego oīm conditor facio. Ego enī primo ca-
stigo hoīem ꝑ tribulationē temporalē: ꝑ in-
firmitatē z voluntati sue cōtraria: z si tūc
ipse resipiscere noluerit: tunc aufero ab eo
misericordiā meā: z dimitto eū in penaꝫ si-
bi ex iusticia preparatam.

Virgo Maria apparuit sponse rogans
filiū ꝓ quodā magno domino qui cōmpat
latroni: cui xp̄s narrat grauia peccā illius:
et tū precibus eius facit illi tres gratias.
Dat enī illi ingrm̄ spūalem z intelligentiā
grauissime pene eterne z spem rectā mise-
ricordie cū timore discreto. Ca. XXIII.

Aria loquit̄ ad filiuz

m dicens. A Fili mi: Benedictus
sis tu: ego peto a te misericordiam
ꝓ latrone isto: ꝓ quo sponsa tua orādo plo-
rat. Respondit filius. Quare mater rogas
pro eo: nā ipse fecerat tria latrocinia. Pri-
mo depdatus est angelos z electos meos.
Secundo depredatus est corpora multo-
rum hominū: quia animas eorum ante tē-
pus a corporibus separauit. Tercio spoli-
auit multos homines innocentes bonis suis.
Primo enim depredatus est angelos.
quia animas multorum qui angelorum cō-
sortio iungi debebant dissociauit: per ver-
ba scurrilia: per opera et exempla mala: ꝑ
occasionem et attractionem ad malum: et
quia patiebat̄ malos in malicia sua quos
iuste punire debuisset. Scdo multos inno-
centes interfici iussit: ex indignatione sua.

Tercio bona innocentum sibi iniuste vsurpauit: et miseris calumniam intolerabilez imposuit. Cum his tribus et alia tria mala habet. Primo nimiam cupiditatẽ mundi. Secundo vitam incõtinentem: nam licet coniugio alligatus est hoc tamen non tenet ex diuina charitate: sed ꝓpter expletionem cupiditatis sue. Tercio habet superbiam: ita ꝙ nullum reputat sibi similem.

B Ecce qualis est iste ꝓ quo tu oras: tu vides omnẽ iusticiã in me: ꝛ quid vinci nõ debet. Nunquid cum mater Jacobi ꝛ iohãnis accessisset ad me et petisset vt vnus eorum sederet ad dexteram ꝛ alter ad sinistrã meam. Ego respondi ei: ꝙ ille qui plus laborauerit et qui se plus humiliauerit: hic ad dexteram meam sedebit ꝛ ad sinistram. Quomodo ergo debet̃ alicui sedere mecũ ꝛ esse mecũ: qui nil laborat mecũ vel pro me. sed magis contra me? Respondit mater. Benedictus sis tu fili mi plenus omni iusticia et misericordia. Ego video iusticiam tuam terribilem quasi ignem fortissimũ ꝛ quasi montem: ꝛ ad hanc appropinquare nullus audet: sed ecõtra video misericordiam tuã lenissimam: ꝛ ad hanc fili mi ego loquor et accedo. Nam licet modicam iusticiã habeo ad te ex parte latronis: tamen ex ea nequaquam nisi misericordia tua grandis interuenerit saluari põt. Ipse quippe similis est puero qui licet habeat os ꝛ oculos manus et pedes: non tamen loqui põt ore, nec visu discernere inter ignẽ ꝛ claritatẽ solis: nec incedere potest pedibꝫ vel laborare manibꝫ

C Sic iste latro est: ipse deniqꝫ a natiuitate creuit ad opera dyaboli. Aures eius fuerunt obdurate ad audiendum bona. Oculi eius caligauerunt ad intelligentiam futurorum. Os etiam clausum erat ad laudem tuam ꝛ manus operationis bone ad deuz fuerunt ei totaliter debiles: intantum ꝙ omnis virtus et oĩs bonitas erat quasi mortua ante eum. Attamen cum vno pede suo quasi in duobus vestigijs stabat. Pes autẽ ille erat desiderium suũ ꝛ cogitatio q̃ cogitabat apud se cũ desiderio dicens. Vtinaz inuenirem aliquẽ qui diceret mihi quomodo me emendare possem: quomodo placare deũ meũ deberẽ: quia etiã si mori deberẽ libenter facerẽ. Primũ vestigiũ erat ꝙ frequenter timebat ꝛ pensabat: q̃ꝫ dura erat illa pena eterna. Scdm vestigiũ erat dolor de amissione regni celoꝝ: q̃ fili mi dulcissime ꝓpter bonitatẽ tuã ꝛ p̃ces meas q̃ te in vtero meo portaui: miserere ei. Respondit filius. Benedicta sis tu mater dulcissima: verba tua plena sunt sapia ꝛ iusticia: ꝛ quia ĩ me est omnis iusticia ꝛ misericordia: idõ iam rependi latroni tria bona ꝓ tribus bonis q̃ mihi obtulit: Nã quia ꝓpositũ emendandi se habuit: ostendi ei amicũ meuz q̃ ostẽdit illi viã vite. Pro secũdo.s. ꝓ cogitatione sedula eterni supplicij: dedi ei maiorẽ intelligẽtiam eterne pene q̃ꝫ prius: vt intelligat in corde suo q̃ꝫ amara est eterna pena. ¶ Pro tercio.s. ꝓ dolore ꝛ amissione regni celestis illuminaui spem suã vt rectius speret nũc q̃ꝫ prius: ꝛ sapientius ꝛ discreti⁹ timeat nũc q̃ꝫ prius.

D Tunc iterũ loquebat̃ mr̃. Benedictus sis tu fili mi ab omni creatura in celo et in terra: ꝙ ista tria rependisti latroni ex iusticia tua. Ideo nunc rogo vt digneris ei dare etiã misericordiam tuã: quia tu nihil facis sine misericordia. Da ergo ei ex misericordia tua vnã gratiã ꝓpter p̃ces meas ꝛ aliam ꝓpter famulũ tuũ qui me ad rogãdum ꝓ latrone sollicitat. Terciã ꝟo gratiam da ei ꝓpter lacrimas ꝛ preces filie mee sponse tue. Cui rñdit filius. Benedicta sis tu mater charissima dña angeloꝝ ꝛ regina omniũ spirituũ. Verba tua dulcia sunt mihi quasi vinũ optimum: delectabilia super omnia que cogitari possunt: et probata in omni sapientia et iusticia. Et benedictum sit os tuũ ꝛ labia tua de quibꝫ omnis misericordia ꝓcedit ĩ miseros peccatores. Tu vere misericordie mater p̃dicaris ꝛ es: quia miserias oĩm ꝯsideras et me ad misericordiaz flectis: pete ergo quod vis: nõ enim inanis põt esse charitas et petitio tua.

E Tunc respõdit mater: Iste latro dñe mi ꝛ fili mi nimis periculose positus est: stat enim vno pede quasi in duobꝫ vestigijs: ergo da ei vt firmius stare possit: hoc quod mihi est charissimũ.i. sctissimũ corpus tuũ: quod de me sine aliqua ꝯcupia mundissimũ in deitatẽ tuaz assumpsisti. Hoc corpus tuũ est promptissimũ infirmoꝝ subsidiũ: hoc reddit cecis visum: surdis auditũ: claudis gressum: manibus opus. Hoc etiã est fortissimũ ꝛ suauissimũ emplastrũ: de quo citius cõualescũt infirmi. Da ergo ei hoc vt sentiat in se auxilium: et delectet̃ in eo cũ charitatis feruore. Scdo rogo vt digneris ei ostendere q̃lis actus est: ꝛ quõ poterit te placare. Tercio rogo vt det̃ ei reqes de ardore carnis sue ꝓpter p̃ces eoꝝ q̃ te ꝓ eo rogant. Rñdit iterũ filius. Charissima mater: ꝟba tua dulcia sunt q̃si mel in auribꝫ meis: sꝫ quia ego iustus sum et tibi nihil negari põt: idõ de petitiõe tua q̃si sapiẽs dñs deliberare mecũ volo: non idõ ꝙ aliqua mutatio sit apud me: vel ꝙ nõ scis ꝛ vides oĩa in me: sꝫ ꝓpter sponsaz astãtẽ differo: vt valeat intelligere sapiam meã.

Christus dicit q̄ si ille latro supra p̄fo: dictus cōmunionē altaris sumere voluerit habeat ante ↄtritionem de cōmissis cū voluntate emendandi ꝛ nō amplius peccandi sed in bonis p̄sistendi: docet etiā alia remedia quib; se possit deo ꝛ angelis ꝛ sanctis ꝛ p̄ximis recōciliare: que si nō fecerit grauiter punietur. Ca. XXIIII

Maria loquebatur. Benedict⁹ sis tu fili mi: rex glorie ꝛ angelorum: rogo te iterū p̄ latrone. Respondit filius. Benedicta sis tu charissima mater. Sicut lac tuū in corpus humanitatis mee intrauit: et oīa mēbra mea ↄfortauit. Sic verba tua intrāt ꝛ delectāt cor meū: q2 oīs petitio tua cū discretione ē ꝛ omnis voluntas ad misericordiā. Ideo faciā p̄pter charitatē tuā misericordiā cū latrōe. Respōdit mater: da igitur ei fili charissime hoc qd̄ mihi charissimū est. s. corpus tuū ꝛ gratiam tuā: q2 latro iste esuriens est ꝛ vacuus a bono. Ideo da ei gratiā vt extinguatur esuries praua. Roboretur infirmitas: accendatur volūtas ad bona: q̄ hacten⁹ torpuit a tua charitate. Rn̄dit filius. Sicut puer cui subtrahitur cib; cito moritur in corpore. Sic iste q̄ a puericia sua a dyabolo nutrit⁹ fuit: nō poterit reuiuiscere nisi pascatur cibo meo: id̄ si corpus meū desiderat sumere: si fructus eius dulcedine refici affectat. Cū his trib; virtutib; accedat ad me. s. cū ↄtritione vera cōmissorum: cū voluntate emēdandi commissa: cū voluntate non amplius faciendi mala et in bonis p̄seuerandi. B Ad p̄ces v̄o corum q̄ p̄ eo rogant respondeo tibi q̄ ista que dicā facienda sunt latroni si salutē querit. Primo q2 ausus fuit resistere regi glorie. id̄ nūc p̄pter emēdationē delictorum debet fidē sancte ecclesie mee defendere: et vitam suam p̄ eius tuitione paratam habere vsq3 ad mortē: vt sicut prius laborauit totis virib; p̄ honore mūdi ꝛ cōmodo dn̄i tēporalis: sic et nunc laboret vt fides mea augeatur: ꝛ inimici fidei ecclesie deprimantur: et om̄es trahat q̄s poterit trahere ad me verbo et exemplo: sicut prius subtraxit cū pro mundo laborauit. Pro certo dico tibi q̄ si nō plus fecerit q̄3 q̄ ligauerit galeā suā p̄ honore meo et clypeū in brachiū posuerit hac intentione vt stet p̄ fide sancta: reputabitur ei p̄ ope si in illo puncto vocatus fuerit. Q2 si etiā hostes appropinq̄uerint nullus ei nocere pōt: Ideo laboret audacter: q2 potentem habet dominū cum me habuerit. Laboret viriliter quia preciosum dabitur ei stipendium. s. vita sempiterna. C

Pro eo aūt q̄ sctōs ꝛ angelos offenderat ꝛ corpora animabus priuauerat: faciat dici omni die vnam missam de omnib; sanctis p̄ vnū integrum annū vbi sibi videbitur: dando p̄sb̄ro celebrāti mercedē: vt p̄ hoc sacrificiū sancti et angeli offensi placari queant: ꝛ ad eū oculos suos ↄuertere: p̄ talem enim placantur oblationē: quando corpus meum qd̄ regale est sacrificiū ex charitate ꝛ humilitate sumitur ꝛ offertur. Deinde: q2 bona aliorum diripuerat viduis ꝛ orphanis fecerat iniuriam. Ideo omnia que scit se scienter habere iniuste: reddere debet hūiliter. Rogādo iniuriatos vt ei misericorditer indulgeant: et q2 nō omnib; poterit satisfacere quibus iniuriatus est. Ideo in aliqua ecclesia vt sibi cōuenientius videbitur de p̄prijs sumptib; construi faciat vnū altare: in q̄ vsq3 ī finem mundi vna missa quotidie p̄ his q̄bus intulerat damnū celebretur. Et vt istud firmū ꝛ stabile p̄maneat: tantū de redditibus dabit ad altare q̄ vnus capellan⁹ perpetuo celebrans inde posset se sustentare.

D Propterea: q2 ab eo longe fuit humilitas. Ideo debet se humiliare inquātū pōt: ꝛ eos quos offenderat ad pacē ꝛ concordiā rogare p̄ut cōuenientius poterit fieri. Nec nō ꝛ cū aliquando peccata et vicia sua que commiserat: reprehēdi aut laudari ab aliquibus audierit: non defendat ea presumptuose: nec delectādo glorietur in eis: sed cogitet humiliter ꝛ dicat: vere nimis delectabat me peccatum quod ad nihil mihi profuit. Nimis in p̄sumptione excessi: et si voluissem bene potuissem cauisse. Ideo rogate fratres dominum vt det mihi nunc spiritum quo resipiscam a talib; et possim admissa peccata viriliter emendare. Pro eo v̄o q̄ in carne sua excedendo multipliciter me offendit: rationabili temperantia temperet corpus suum. Si aūt audierit verba mea hec: et compleuerit ea ope: tunc salus erit ei et vita p̄petua. Sin aūt: vsq3 ad nouissimū quadrantē exigā p̄ctā eius ꝛ amariorē habebit penam q2 ista sibi dici feci: q̄3 aliter habuisset.

Post tres annos postq̄3 sponsa habuit supra p̄ximam reuelationem christus dicit ei q̄ nisi cito se emendet latro predict⁹ cito damnabitur sententia horribili in generatione sua ꝛ in bonis: et etiā in aīa vt pessim⁹ latro: q̄ postea oīa sic euenerunt: q2 noluit se emendare. Ca. XXV

Filius dei loquebatur ad sponsam. Dixi tibi prius de latrone pulcrā cantilenā imo pulcerri

mũ antidotũ: nũc aũt dico sibi nõ carmen
sed lamentationẽ ꝛ ve; nisi em̃ cito ↄuertit
se ad aliõ lat⁹: sentiet horribilẽ iusticiã me
am. Nam dies eius abbreuiabunt: semen
eius non faciet fructum: cõgregatas diui-
tias eius diripiant alij et ipse iudicabit vt
pessimus latro: ꝛ sicut filius inobediens cõ
temnens monita patris.

Christus dicit sponse oranti pro quodã
rege ꝙ ipse colligit in regno suo cum cõsilio
spũaliũ iustoꝝ sapientũ viroꝝ repare mu-
ros ierusalem. i. ecclesie et fidei catholice: q̃
quasi iam corruerũt spũaliter. Cui⁹ mur⁹
ꝑ cõitatem xp̃ianorum ꝛ vasa templi ꝑ cle-
rũ ꝛ religiones designant. Ca. XXVI.

Filius loquit. Is qui

F factus est mẽbꝝ meũ de dyabo
li mẽbro: laboret sicut hi q̃ edifica
bant muros ierusalem: qui ꝓ legis destru-
cte reparatione laborabant: qui vtensilia do-
mus dei abducta ↄgregabant. ¶ Uere con
queror de trib⁹. Primo ꝙ murus hierusa-
lem destructus est. Quis est murus hieru-
lem. i. ecclesie mee: nisi corpa ꝛ aĩe xp̃ianoꝝ
Ex his em̃ edificari debet ecclesia mea. Cu
ius murus ecclesie nunc corruerat: q2 vo-
luntatẽ suam omnes ꝑficere querunt ꝛ nõ
meam. Auertũt oculos suos a me: ꝛ nolũt
me clamantẽ audire. Uerba mea sunt eis
importabilia: opa mea vana: passio mea ab
hominabilis ad cogitandũ: vita mea into-
lerabilis: ꝛ videt impossibilis ad imitandũ
¶ Secundo cõqueror ꝙ instrumẽta dom⁹
mee absportata sunt i babylonẽ. Que sunt
instrumẽta ecclesie mee ꝛ vasa diuersa: nisi
dispositio et conuersatio clericorum et re-
ligiosoꝝ. Horũ bona dispositio et ornatus
absportatus est a tẽplo meo ad suꝑbiã mũ-
di: ꝛ ad voluntatẽ ꝛ delectationẽ ꝓpriã. Sa
pientia mea ꝛ doctrina est eis vana: mãda
ta mea onerosa: promissionẽ mihi factã ir-
ritant legez meã ꝛ ↄstitutionẽ amicoꝝ me
orũ p̃decessoꝝ suoꝝ ꝓphanauerunt: ꝛ suas
adinnentiones faciũt ꝛ habẽt ꝓ lege. B
Tercio ↄqueror ꝙ lex decẽ mandatoꝝ me-
oꝝ ꝑdita est. Nunquid nõ legit in euange-
lio meo: ꝙ cũ vnus interrogaret me dicẽs:
Magister quid faciã vt vitã eternã habeã:
Rñdi ei. Serua mãdata mea que iã nunc
ꝑdita et neglecta sunt. ¶ Ideo rex iste ꝓ q̃
tn oras debet congregare viros spũales sa
pientes sapientia mea: ꝛ eos q̃ spũm meũ
habent interroget: et inquirat diligenter
ſm consilium eoꝝ: quomodo murus eccle-
sie mee reedificetur in christianis: ꝛ honor
deo exhibeatur. Fides recta refloreat cha-
ritas diuina ferueat: et passio mea in corde
hoĩm imprimatur. Inquirat etiã quomo-
do vasa dom⁹ mee restituantur in pristinũ
statum. s. vt clerici ꝛ religiosi relicta super-
bia resumant humilitatez. Incõtinentes
diligant castitatem. Cupidi ꝛ mũdiales ab
stineant a nimio mũdi appetitu: vt lucere
possint alijs. Laboret etiã fortiter ꝛ sapiẽ-
ter vt mãdata mea attentius diligant. Cõ
greget iustos christianos: vt cum eis diru-
ta spiritualiter reedificet. Uere eccl'a mea
nimis longe recessit a me: intantum ꝙ nisi
preces matris mee interuenirent nõ esset
spes misericordie. Sed inter omẽs status
laycoꝝ: milites plus alijs apostatauerãt.
Quorum apostatantium periculum et pe
na tibi prius ostensa fuerunt.

Christus prohibet sponse audire nouas
opera mundanorum ꝛ bella procerũ: sed di
cit ꝙ consideret opera dei que stupenda et
admiranda sunt. Reprehendit etiam illos
qui solum intendũt ad diuitias ꝛ honores
ꝛ delectationes: dicens ꝙ nunꝗ intrabũt
in terram illaz fluentem lac ꝛ mel: id est in
celestem gloriam nisi conuertantur et iu-
ste viuant ſm statum suum: sed intrabunt
iusti et exultabunt.

Capitulum XXVII.

Ur delectatte audi-

C re opa mundanoꝝ ꝛ bella ꝓcerum
et cur tali inani auditu occuparis
A Cũ ego sum omniũ dominus: et nulla
delectatio est sine me reputanda. Si vero
tu velles audire facta dominorum: si cõsi-
derare opera magnalia: deberes vtiq3 con
siderare ꝛ audire facta mea: que intellectu
incõprehẽsibilia sunt cogitatiõe stupẽda: ꝛ
auditu admiranda. Quis aũt dyabol⁹ mo
net dominos mũdi ad voluntatẽ suam: ꝗ3
uis ꝓsperant ex occulta iusticia mea. Atta
men ego sum dñs eoꝝ ꝛ iudicio meo iudica
bunt: Ipsi inceperunt sibi nouã legem cõ-
tra legem meã. Curaz quippe omnẽ appo-
nunt quõ possint s mũdo honorari: quõ di
uitias pũt acq̃rere: quõ volũtatẽ suã ꝑfice
re: quõ ꝓgeniẽ suã dilatare. Iõ iuro in dei
tate ꝛ hũanitate mea: ꝙ si in tali statu mo
riant nunꝗ3 intrabunt in terraz illam q̃ ꝓ
mittebat filijs israel sub figura: q̃ fluebat
lacte ꝛ melle: nõ magi3 ꝗ3 illi q̃ desiderabãt
ollas carniũ: ꝛ subitanea morte moriebãn
tur. Sic em̃ illi morte corpali moriebant:
sic isti morient morte aĩe. B Illi ỽo q̃
volũtatẽ meã faciũt: ipi intrabũt i terrã q̃
fluit lac ꝛ mel. i. in celestẽ gloriã: in qua nõ
est terra subtus nec celum supius: sed ego

ipse creatoꝛ oīm ⁊ dominꝰ: ego sū subtus
et supra. Ego extra et intra: qꝛ ego impleo
omnia: ego satiabo amicos meos dulcedi-
ne non mellis sed ineffabili suauitate ⁊ ad-
mirabili replebo eos: vt nihil desiderent ni
si me: nullo egeant nisi me: in quo est omne
bonum. Hoc bonum inimici mei nūqꝫ gu-
stabunt nisi ꝯuertant̃ a prauitate sua. Si
em̄ ipsi cogitarent quid ego feci pro eis: si
cōsiderarent quid dedi eis nūqꝫ me sic ad
iram ꝓuocarent. Ego nanqꝫ dedi eis om-
nia necessaria ⁊ desiderabilia habere cū tē-
perantia. Ego pmisi eis moderate habere
honores: habere etiā amicos ⁊ habere vo-
luptatē moderate. Quicūqꝫ in honore po-
situs cogitat sic apud se. Exquo sum in ho
nore positus honeste iuxta statū meum vo
lo me habere. Exhibeam deo meo reueren-
tiam nullos opprimā: minores fouebo: di-
ligam omnes: iste talis in honore suo mihi
placet. C Qui vere diuitias habet et
cogitat apud se. Exquo diuitias habeo nul
lius rem accipiam iniuste: nemini faciā in-
iuriam: cauebo mihi a mortali pctō: subue
niā paupib᷒. Iste talis ī diuitijs suis gratꝰ
est mihi. Qui aūt in voluptate est: cogitat
apud se. Caro mea infirma ē nec spero me
posse ꝯtinere: ideo exquo legittimā vxorē
habeo nō ꝯcupiscam plures: ꝯseruabo em̄
me ab omni turpitudine et inordinatione
Iste talis mihi placere pōt: sed pleriqꝫ nūc
legem suam ꝓponūt legi mee. Nam in ho-
nore suo nullos volunt habere supiores de
diuitijs nūqꝫ pūt satiari. In voluptate sua
extra modum ⁊ laudabilem ꝯstitutionem
volunt excedere. Ideo nisi se emendauerit
⁊ aliā viam incepint nō intrabunt in ter-
ram meam in qua lac ⁊ mel spūale est. i.
dulcedo ⁊ satietas: quā qui accipiūt nihil
amplius desiderant: nec aliquo indigēt ni
si quod habent.

Damnat̃ quedā anima defuncti a xpo
ꝓ pctīs grauibus et ꝓ eo qꝛ non doluit de
doloribꝫ ⁊ vulneribus passionis christi: que
anima vt filius abortiuus assimilat̃ ⁊ ꝯdē
nat̃. Et ꝑ illos q̄ sequebant̃ malicio se chri-
stum in pdicatione ⁊ ꝑ crucifixores ⁊ cu-
stodes sepulcri eius notabiliter designat̃.

Capitulum XXVIII

Agnus exercitus vi-
m sus est astare deo: cui loquebat̃ deꝰ
dicens. A Ecce illa anima nō
est mea. De vulnere quippe lateris mei et
cordis mei non plus compassus est: qꝫ si ꝑ
forarent̃ clypeus inimici eius. De vulneribꝫ
manuū mearū tm̄ curauit: si pannus gra-
cilis rūperet̃: vulnera etiā pedū meorum
tā mollia ei fuerūt: ac si videret scindi mol
le pomū. Tūc dn̄s loquebat̃ ad ipam dicēs
Tu frequenter quesiuisti ī vita tua: quare
ego deus in corpe mortuus sum? Nūc autē
ego quero a te: quare tu misera aīa mor-
tua es? Respondit illa qꝛ non dilexi te. Et
dominus respondit anime: tu inquit fuisti
mihi quasi puer abortiuus matri sue: q̄ nō
minorē dolorē patit̃ ꝓ eo: qꝫ ꝓ illo q̄ viuus
ꝓcedit de vtero eiꝰ. Sic ego: tanto precio
⁊ tāta amaritudine te redemi sicut aliquē
sanctoꝝ meoꝝ licet tu modicū curasti. Ve
rū sicut puer abortiuus nō hꝫ dulcedinē de
vberibꝫ maternis nec ꝯsolationē de verbis
nec calorē de pectore. Sic tu nunqꝫ habe-
bis dulcedinē electoꝝ meoꝝ ineffabilē: qꝛ
dulcedo tua placuit tibi. Nūqꝫ audies ver
ba mea ad ꝓfectū tuū: qꝛ verba oris tui et
mūdi placuerūt tibi: ⁊ verba oris mei erāt
tibi amara. Nunqꝫ senties charitatē ⁊ bo-
nitatē meam: qꝛ frigida eras quasi gelu ad
omne bonum. Vade igit̃ in locū vbi abor-
tiui ꝓijci solent: vbi viues ī morte tua eter
naliter: qꝛ noluisti viuere ī luce ⁊ vita mea
B Postea deus loquebat̃ ad exercitum.
O amici mei: si omnes stelle ⁊ planete ver-
terent̃ in linguas: si omnes sancti rogarēt
me nō facere misericordiā cū illo: q̄ ex iusti
cia debita damnari tenet̃. Ista sūt aīa si-
milis fuit tribus. Primo illis q̄ sequebant̃
me in pdicatione ex malicia: vt inuenirent
occasionē in verbis ⁊ factis meis: accusan-
di ⁊ ꝓdendi me. Ipsi viderūt opa mea bo-
na ⁊ miracula: que nullus facere poterat ni
si deus. Ipsi audierūt sapiētiā meā ⁊ ꝓba-
uerūt vitā meā laudabilē: ⁊ tm̄ ex hoc inui-
debant mihi ⁊ irā ꝯtra me in aīo ꝯceperūt:
sed quare? Nempe qꝛ opa mea erant bona
et opa eoꝝ mala: ⁊ qꝛ nō ꝯsensi pctīs eoꝝ sꝫ
acriter redarguebam eos. Sic aīa ista seq̄
bat̃ quidē me cū corpe suo nō ex diuina cha
ritate: sed sola apparentia hoīm: audiebat
opa mea ⁊ oculis videbat ⁊ inde irascebat̃.
audiebat mandata mea ⁊ deridebat. Sen
tiebat bonitatē meā ⁊ non credebat. Vide
bat amicos meos ꝓficientes in bonis ⁊ in
uidebat. Sed quare? qꝛ verba mea ⁊ electo
rū meoꝝ erāt ꝯtra maliciā eius: mandata
mea ⁊ monita ꝯtra eius voluptatē: chari
tas etiā mea ⁊ obediētia erāt ꝯtra eius vo
luntatē. Attamen ꝯsciencia eius dicebat si
bi me p̄ ceteris honorandū. Ex motu ꝗ̄o
syderum intelligebat me oīm creatorē. Ex
fructu terre et aliarū rerū dispositione sci
ebat me esse creatorē: ⁊ qꝫuis sic sciebat: tm̄
ad verba mea irascebat̃: qꝛ opa eius mala

reprehendebã. C Secũdo similis erat illis qui occiderũt me: qui dixerũt ad inuicem: occidamus eũ audacter: nequaq̃ em̃ resurget. Ego vero p̃dixi discipulis meis q̃ resurgerẽ tercia die: sed inimici mei mũdi dilectores nõ credebãt me cũ iusticia resurrecturũ: quia me purũ hoiem viderunt: sed deitatẽ latentẽ non viderũt. Ideo et fiducialiter peccabãt: et ex iusticia quasi p̃ualuerũt si em̃ sciuissent nunq̃ occidissent me. Sic q̃z aia ista cogitauit: facio inq̃t voluptatem meã vt placet: occidã eũ audacter per voluntatẽ z per opa que delectãt quid em̃ nocet mihi z quare abstineã: Non em̃ resurget ad iudicandũ. Non iudicabit iuxta opa hoim. Si eĩ iudicaret sic districte nõ redemisset hoiem: z si sic odiosum haberet pctm̃ non tam patiẽter peccantes supportaret. D Tercio silis erat illis qui custodiebãt sepulcrũ meũ qui armauerũt se: z munierũt sepulcrũ cũ custodibus ne resurgerẽ: dicẽtes custodiamus diligẽter ne resurgat: z ne forte fugiamus ei. Sic faciebat aia ista armauit em̃ se duricia pcti. Custodiebat em̃ diligẽter sepulcrũ: id est puersationem electorũ meorũ in quib; quiesco seruabat sollicite: ne verba mea et monita corz ingrederent̃ ad eum cogitans sic secũ obseruabo me ab eis ne audiã verba eorũ. Ne forte stimulatus aliquib; cogitationibus diuinis incipiã dimittere delectatõem inceptã. Ne forte audiã que volũtati mee displiceãt: et sic subtraxit se ab illis ex malicia: quibus ex charitate sociari debuisset. E Declaratio. Hic fuit nobilis z de deo modicũ curans in mensa q̃ sctõs dei blasphemans: sternutãdo mortuus est sine sacramẽtis. Cuius aiã visa est stare in iudicio. Cui dixit iudex. Tu locutus es vt voluisti z fecisti vt potuisti. Iõ tacere tibi nũc puenit et audire. Rñde igit̃ mihi ista audiente q̃uis oĩa scio. Nunquid nõ audisti q̃ ego dixi. Nolo mortẽ pctõris sed vt conuertatur. Cur g̃ non es reuersus ad me cũ potuisti: Rñdit aia. Audiui quidẽ sed nõ curaui. Dixit iterũ iudex: Nunquid dixi. Ite maledicti in ignẽ: et venite bñdicti. Cur g̃ nõ festinabas ad bñdictõem: Cui aia. Audiui quidẽ sed nõ credebam. Iterz dixit iudex. Nũquid nõ audisti: q̃ ego deus fui iustus z eternus iudex terribilis: quare g̃ nõ timuisti iudiciũ futurũ. Cui aia audiui quidem s; dilexi meipm̃ z clausi aures ne audirem iudiciũ. Obturaui corz ne cogitarẽ ista Cui iudex. Ideo nunc iusticia est: vt tribulatio et cõfusio apient tibi intellectũ: quia noluisti intelligere cũ potuisti. Tunc aia electa a iudicio eiulabat et clamabat: heu heu qualis remuneratio: sed qñ erit finis: Audita est statim vox: sicut ipm̃ principiũ omniũ rex non h; finẽ: sic nec erit tibi finis

Precipit̃ sponse q̃ frequẽter sumat corpus xp̃i quod p manna quod pluit patrib; in deserto: et p farinã vidue que pauit prophetam designat̃. Enarrat etiam virtutes magnas z gratias que aie deuote sumenti ex cõmunione predicta pueniunt.

Cap. XXIX.

Ego sum deus tuus z

dominus: cuius vocẽ moyses audiuit in rubo et iohannes in iordane Ab isto die volo q̃ recipias freq̃ntius corpus meum. Hoc est enim medicamentum et cibus de quo anima confortatur. Infirmus in anima et debilis in virtutibus conualescit. Nunquid nõ scribit̃ q̃ propheta mittebat̃ ad mulierẽ, que pauit eũ modica farina z nõ minuebat̃ vsq; dũ pluuia veniret super terrã. Ego sum ille pPheta in figura corpus meũ est farina illa: hoc cibus est aie hoc non cõsumit̃ nec minuit̃: sed cibat animam et semp inconsumptũ est. Nam corporalis cibus habet tria. Primo cõtritus liquescit. Secũdo adnihilat̃. Tercio cibat ad tẽpus. Sed meus cibus terit̃ et manet intritus: secũdo non adnihilat̃ sed manet idem. Tercio nõ cibat ad tẽpus sed eternaliter: hic cibus prefigurabat̃ in manna: qd̃ comederũt illi antiqui p̃res in deserto hic est caro quã in euangelio pmisi que satiat in eternũ. Ergo sicut eger crescit ad fortitudinẽ virium corpali cibo. Sic omis qui hoc corpus meũ cũ bona intẽtione sumit crescit ad spiritualẽ fortitudinẽ: hoc est fortissimuz medicamentũ qd̃ ingredit̃ ad animam z satiat eã: hoc sensum corpis latet z intellectui aie manifestũ est: hic cibus insipidus est malis quib; nõ sapit nisi dulcedo temporaliũ: quorum oculi nihil vident nisi cupiditatẽ suaz: quoz intellectus nihil discernit nisi voluntatẽ suam.

Xp̃us precipit sponse q̃ totaliter cõformet voluntatem suam voluntati dei tam in psperis q̃ in aduersis. Nam volũtas cõparat̃ radici arboris que si bona est: tũc arbor id est aia fructificat bonũ fructum: si vero instabilis est tũc rodit̃ a talpa id est a dyabolo: et anima implet̃ a vento aduersitatum: aut arescet a calore solis id est mũdi amore vano. Cap. XXX

Filius loquebat̃ ad

sposam. A Licet ego oĩa scio tñ dic mihi in tua propria loque

la qualis est volũtas tua? Respondit pro
spõsa statim angelus qui datus erat ei ad
custodiã dicens: volũtas sua est sicut legit
Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra
Respondit dñs. Hoc est quod quero et vo
lo: hoc est gratissimũ mihi obsequiũ. Ergo
sponsa mea oportet te esse sicut arborẽ bene
radicatam: que tria mala aduenientia time
re nõ habet. Primo si arbor bene radicata
fuerit non perfodit a talpa. Secũdo non
incutit impulsu ventorũ. Tercio non are
scit ex feruore solis. Arbor vero tua anima
tua est: huius radix ꝑncipalis volũtas bo
na est scðm voluntatẽ dei. De hac enĩ radi
ce volũtatis tot virtutes procedunt: quot
sunt radices in arbore. Radix ergo princi
palis de qua alie succrescũt debet esse fortꝫ
et grossa: debet etiã esse profunde in terre
radicata. Sic volũtas tua debet esse fortꝫ
in patiẽtia grossa in diuina charitate: pro
funde depressa in vera hũilitate: et si sic ra
dicata fuerit volũtas tua: tũc nõ habet ti
mere talpam. B Quid autẽ significat
talpa subtus terram vadens nisi dyabolũ:
qui inuisibiliter aĩam circumuagat et per
turbat? Hic radicem volũtatis si fuerit in
stabilis ad patiendum: morso suo findit et
mordẽdo dissipat: qñ affectiones prauas ꝛ
cogitationes immittẽdo cordi: voluntatẽ
tuã in diuersa rapit: et facit te desiderare
aliquid ꝯtra voluntatẽ meam. Tunc vero
viciata ꝑncipali radice: omẽs alie radices
viciant et arescit truncus: idest si volũtas
tua et affectio fuerit corrupta: etiã virtu
tes alie maculant et displicent mihi: ymo
etiã per voluntatẽ ipsam malam nisi corri
gatur penitẽtia: digna es dyaboli subdi do
minio: Quis voluntas nõ procedit ad effe
ctum. Si vero radix volũtatis fuerit for
tis et grossa: rodere quippe põt eam talpa
sꝫ nõ findere: et tũc ex corrosione illa radix
fortius succrescit iterꝫ ad maiorẽ fortitudi
nem. Sic si volũtas tua fuerit semꝑ firma
in cõtrarijs et ꝓsperis: rodere quippe põt
eam dyabolus id est cogitatões prauas im
mittere: sed si illis resistit et non consentit
volũtate: tũc non erũt tibi ad supplicium
sed proficiũt tibi per patiam ad maius me
ritum ꝛ virtutũ sublimitatẽ. Quod si forte
ꝯtingat te ruere ꝑ impatiam vel ex impro
uiso. Cõsurge citius ꝑ pniam et ꝯtritõem
ꝛ tũc ego remitto pctã ꝛ dabo tibi patiam
et fortitudinẽ: ad immissiones dyaboli to
lerandas. C Scðo. Si arbor bene ra
dicata fuerit: nõ hꝫ timere impulsum ven
torꝫ. Sic si volũtas tua fuerit scðm volun
tatẽ meam: nõ debes sollicitari de aduersi

tate mũdi que est tanq̃ ventus: cogitãdo
tecũ ꝙ forte sic expedit tibi: sꝫ pati aduer
sitates. Nõ debes ꝯturbari de ꝯtemptu et
obprobrio tuo: qꝛ ego quos volo exaltare
et deprimere possum. Nõ debes dolere de
passione corpis: qꝛ ego sanare et percutere
possum: qꝛ nihil facio sine causa. Qui vero
voluntatẽ habet mihi cõtrariã: hic in pñti
tribulat: qꝛ non põt ꝑficere quod querit: ꝛ
adhuc in futuro ꝓ volũtate mala punit.
Quod si voluntatẽ suam mihi cõmitteret
oĩa faciliter potuisset aduenĩetia tolerasse
Tercio arbor bene radicata non hꝫ timere
nimiũ calorẽ: id est qui voluntatẽ habet ꝑ
fectã nõ siccant ab amore dei ꝑ amorẽ mũ
di: nõ retrahunt ab amore dei aliq̃ prauo
impulsu. Illi aũt qui instabiles sunt: hoĩ
aĩa a bono incepto et a charitate dei cito
euertit: aut suggestione dyaboli aut ꝯtra
rietate mũdi: aut ab amore ei' vana inuti
liter cõcupiscẽdo. D Propterea non
bona arbor ẽ ille hõ de quo tu nũc cogitas
huius capitalis radix fracta est: sꝫ fiat vo
luntas tua sicut in celo ꝛ in terra. Ipse enĩ
assumpsit vite ꝯtinentis austeritatẽ: sed re
frigint in eo charitatis ardor: hunc ego in
ui ꝓpter preces mr̃is mee quia habuit tria
paupertatẽ in diuitijs: infirmitatẽ in mem
bris defectũ in sciã: hec fuit voluntas mea
ꝙ si pariter in his trib' stetisset haberet
eternã abundantiã: haberet et eternã sani
tatem et pulcritudinẽ: haberet et cognitõ
nem et visionẽ dei: et ad hec obtinenda ego
iuui eũ dando ei spũalium fortitudinẽ: in
spirando ei voluntatẽ meã. Sed voluntas
eius est volũtati mee ꝯtraria: tepide requi
rit auxilium. Angustiat ei de paupertate nõ
ꝓpter me sꝫ ꝓpter vtilitatẽ suã. Angustiat
ꝛ de infirmitate ne patiat dolorem. Angu
stiat de defectu sciẽ ne ab alijs contemnat
Ideo ex occulta sciã mea tria hec ex quib'
turbabat obtinuit ad voluntatẽ suam: hꝫ
quippe nunc maiorẽ abundantiã q̃ prius
necessitatem corporalis: habet ꝛ maiorem
scientiam: habet et maiorem reputationẽ
ꝓpterea cum talpa dyabolica tangit eum
cũ temptatione timendus est ei casus qꝛ
voluntas capitalis fracta est. E Et
ideo si amor mũdi incaluerit statĩ arescit
a bono et ꝓcedit ad cupiditatẽ. Si ꝟo in
gruerit tribulatio angustiat ab omni pte.
Sicut arbor ꝯcussa vento in nullo stabilis
et ad oĩa querulosus. Si ꝟo afflauerit ho
nor non minus sollicitabit quõ omnibus
placeat quomõ ab omnibus vocari possit
bonus: et ad ingruentia possit occurrere
sapienter. Ecce quãta instabilitas prouẽ

nit ex instabilitate radicis viciate. Quid aũt ego facturus sum? Ego aũt sum quasi bon⁹ hortulanus: in cu⁹ hortu mlte sunt infructuose arbores ꝛ pauce bone: si abscindant penitus ille bone arbores quis tunc intrabit hortũ? Si ꝓo oẽs infructuose arbores radicitus euellant: nimis deformis apparet hortus ex fossis ꝛ ex suffossiõe pulueris. Sic ego si oẽs bonos ad me de carne educerẽ: quis tunc ingrederet sanctam ecclesiam? Si vero oẽs malos in vno puncto auferrem: tũc nimis deformes fosse apparerent in horto: et tũc oẽs seruirẽt mihi ex timore pene et nõ ex amore. Ideo ego facio sicut bonus insertor q̃ surculũ arido trunco inserit: quo crescẽte ꝛ firmiter radicato illud quod aridũ est proijcit in ignem. Sic ego faciã: plantabo quippe mihi plantatõnem dulcedinis et surculos virtutũ quib⁹ succrescentib⁹ abscindam quod aridũ est ꝛ proijciã in ignẽ: et purgabo hortũ meũ: ne aliq̃d infructuosũ remaneat: quod ramos nouellos et fructificantes possit impedire F Declaratio. ¶ De priore quodã compuncto de verbis xp̃i: qui postea factus est deuotus. Hic idẽ prior vidit xp̃m extendentem manus ad eum ꝛ dicentẽ. Per istud iniquit solidũ os intrauerũt claui. Isto priore mortuo dixit xp̃s. Frater ille amicus tuus nõ est mortuus sed viuit: quia opibus impleuit nomẽ fratris. Sed potes querere. Quis est verus frater? Respõdeo tibi. Ille est verus frater: qui scdm cõmune prouerbium omĩa sua portat in dorso: qui nihil desiderat nisi deũ et nouit de necessarijs contentari: qui me deũ factum carnẽ fratrem suũ agnoscit et diligit vt fratrẽ. ¶ Item de eodem fratre. Cũ idem frater difficilis esset ad credendũ gratie domine Birgitte date vidit in extasi dominã et ignem de celo descendentẽ in eam. Cumq̃ miraret et putaret illusionẽ expgefactus: iterũ obdormiuit et audiuit apte bis vocem dicentẽ. Nullus ꝓhibere potest ignẽ istum vt nõ egrediat. Ego eñ ipsa potentia emittã hunc ignem ad orientẽ et occidentẽ: ad aquilonẽ et ad austrum ꝛ inflammabit multos. Post hec idem frater factus est credulus reuelationum ꝛ defensor earũ et operibus impleuit nomen fratris et bene finiuit. G Itẽ in eodem capitulo. ¶ Frater quidã infirmabatur tribus annis: ita q̧ pes eius computruit et medulla inde fluebat: qui tante pacientie fuit q̧ semꝑ iesum habebat in corde et ore: dicẽdo Jesu dignissime deus miserere mei. Qui appropinquans morti clamabat. Desidero desidero desidero. O desiderium meũ veni. Qui cũ interrogaretur quid desideraret. Respondens inquit deũ et ex desiderio eius et visione gaudeo et exulto: in tm̃ q̧ si centũ annis viuere possem in ista infirmitate: libenter ꝯtentus essem. Post hec idem frater circa mediam noctẽ exultans mortuus est in manibus fratrũ. Sequenti vero dominica die domina rapta in spiritu audiuit. O filia qr domini ꝛ magistri nolũt venire ad me humiles. Ideo colligo paupes et ydiotas in regnũ celoꝝ. Nam iste pauper et ydiota hodie inuenit sapientiã supra salomonẽ: diuitias que nõ veterascunt: et coronam que semꝑ augetur et nunq̃ finietur. Dic etiã illi fratri: qui ei pro penitentia sua seruiuit in infirmitate sua q̧ propter seruitium eius liberabitur a temptationib⁹ et habebit fortitudinem ad spiritualia: finem quoq̧ gaudiosum ꝛ vigilabit in requie lazari.

Videbat a spõsa in diuino iudicio vnus demon et vna anima cõsimilis forme horribilis animalis et damnabat illa aĩa quia semꝑ ꝑseuerauerat in malo: nec in fine penituit et qualiter xp̃us est charitatiuus ꝛ pius bonis et districtus malis: et qualiter anima alia ascendebat vt stella clarissima.

Cap. XXXI

Videbant a sponsa in diuino iudicio stare quasi duo demones: ꝯsimiles in omibus membris. A Quoꝝ hora erãt apta quasi luporum. Oculi quasi vitrum intus ardens flammantes: aures dependentes quasi canum venter tumidus et nimiũ protensus manus quasi grifi. Crura sine iuncturis: pedes erant quasi mutilati et quasi ad medium abscisi. Tũc vnus eoꝝ ait ad iudicem Judex iudica hanc aĩam mihi consimilem istius militis mihi in coniugẽ ad meã coniunctionẽ. Respondit iudex. Dic qualẽ iusticiam et rationẽ habes ad eam. Respondit demon. Ego quero a te primo quia iustus es: nõne vbi animal aliquod simile inuenit alij solet dici: hoc animal leoninum generis est vel lupini vel aliquod huiusmodi Nũc ergo quero cuius generis sit aĩa ista: aut cui similis angelis aut demonib⁹? Cui ait iudex. Nõ est similis angelis: sed tibi et tuis ꝯsimilibus sicut satis patet. Tũc quasi deridẽdo ait demon: Cum hec aĩa de ardore vnctõis id est charitatis tue creata fuit similis erat tibi. Nunc aũt ꝯtempta tua dulcedine: facta ẽ mea triplici iure. Primo qr est similis mihi in dispositione. Secundo: qr similem gustũ habemus. Tercio qr vnam

habemus ambo voluntatē. B Rūdit
iudex: licz ego omnia scio tñ propter istam
sponsam meā que astat: dic quō est similis
tibi dicta aīa in dispositōne? Et demon ait
Sicut ꝯformia habemus mēbra sic etiam
conformea habemus actus. Nos eñ habe
mus aptos oculos nihil tñ videmus. Ego
quippe nihil volo videre quod ad te et tuā
dilectōem ptineat: sic nec ipsa videre volu
it cū potuit quod ad te et salutem aīe per-
tineret: sed sola delectabilia et tpalia attē
debat. Nos etiā habemus aures sed nō au
dimus ad profectū nostrum: sic ⁊ ista nihil
quod ad honorem tuū ptinuit audire vo-
luit: et mihi similiter oīa tua amara sunt.
Ideo vox dulcedinis et bonitatis tue nun
ꝗ intrabit in aures nostras: ad consolatō
nem nostram et profectū. Nos habemus
ora apta: quia sicut ipsa os suū apertū ha-
buit ad oīa suauia mūdi et clausum ad te
et honorez tuū. Sic et ego habeo os meū
aptum ad offensionē tuam et turbatōem:
et nunꝗ continerē illud a malo tuo: si pos
sibile esset te turbari vel a gloria īmutari.
Manus istius sunt quasi grifi: qꝛ quicquid
de tpalibus obtinere potuit vsqꝫ ad mortē
tenuit: et tenuisset diutius si pmisisses sibi
viuere vlterius. Sic et ego oēs qui in ma-
nus ptātis mee veniunt tam firmiter tene
rem ꝙ nūꝗ relinquerē: nisi ex iusticia tua
auferrent a me inuito. C Venter eius
tumidus est qꝛ cupiditas eius ptendebat
absqꝫ mensura: implebat eñ et non satia-
bat: tanta quippe fuit eius cupiditas ꝙ si
sola totū mundū obtinere potuisset liben-
ter laborasset: ⁊ adhuc supra in celis regna
re voluisset. Cōsimilē etiam cupiditatē ha
beo ego. Nā si omēs aīas in celo ⁊ in terra
et in purgatorio solus obtinere possem: li-
benter raperē. Et si supesset vna sola aīa
hanc ꝓpter cupiditatē meam nō dimitterē
liberā a tormento. Pectus qꝫ eius frigidis
simū est sicut et meū: quia nullam charita
tem habuit ad te: et nunꝗ sapiebāt ei mo
nita tua. Sic ⁊ ego nlla charitate afficior
circa te: ymo ex īuidia quā habeo ad te li-
bēter me amarissima morte semp occidi p-
mitterē: et semp ad idem renouari suppli-
ciū: ad hoc vt tu occidereris si possibile eēt
te occidi. Crura etiā nostra sunt sine iūctu
ris quia volūtas nostra vna est. Nā a prin
cipio creationis mee volūtas mea statim
mouebat ꝯtra te: et nunꝗ volui quod tu.
Sic volūtas eius fuit semp tuis pceptis
ꝯtraria. Pedes nostri quasi mutilati sunt
qꝛ sicut cū pedibus procedit ad corpis vti-
litatē: sic cū affectu et ope bono pcedit ad

deū. Sic anima ista nunꝗ voluit pcedere
ad te cum affectu nec ope. Sicut nec ego.
Ideo in omnibus sumus consimiles in di
spositiōe membroꝝ. D Habemus etiā
similem gustū quia licz sciamus te summe
bonum: non tñ gustamus ꝗ dulcis et bo-
nus es. Ergo sicut similes sumus in oibus
sic iudica nos ad ꝯiunctionē. Tunc respon
dit coram domino vnus angeloꝝ dicens.
Domine deus. Postꝗ ista aīa corpori iun
cta fuit ego semp eam sequebar nec sepaui
me ab ea: ꝗdiu in ea aliquid boni repperi.
Nunc autē relinquo eam quasi saccum va
cuū ab omni bono. Ipsa deniqꝫ habuit tria
mala. Primo ꝙ vba tua reputabat p men
dacio. Scdo tenuit iudicium tuū pro falsi
tate. Tercio miscdiam tuam hūit pro ni-
hilo: ymo hec miscdia tua ꝗsi mortua fuit
ante eam. Ista aīa fuit etiam in coniugio
nec habuit nisi vnā vxorem et non miscuit
se alteri femine: ⁊ hanc fidelitatē matrimo
nij ipse seruauit nō ꝓpter diuinā charitatez
et timorē: sed quia sic tenere diligebat car
nem illā vxoris: ꝙ non affectabat cum alia
carne copulari. Audiebat qꝫ missas ⁊ inter
fuit diuinis non propter deuotōem: sed vt
non esset segregatus ⁊ ne notaret ab alijs
xpianis. Accessit etiā cum alia ad ecclesiaz
hac intentione et ea ratione vt ei dares sa
nitatem corporis: diuitias mundi et hono
res: necnō vt conseruares euz a casu quod
ab hominibus infortuniū appellat: domine
huic aīe totū tribuisti in mundo ⁊ plusqꝫ
seruiuit. Naz dedisti ei filios formosos: de
disti sanitatē corpis et diuitias: seruasti eū
ab infortunio quod timuit. Dedisti ei ex iu
sticia effectum cupiditatis sue iuxtā: ꝙ pro
vno centū rependisti sibi ⁊ nihil irremune-
ratū remansit. Ideo relinquo eam nūc va
cuam ab omni bono. E Tūc respondit
demon: ꝗ iudex quia sequebat meam volū
tatem et in centuplum rependisti ei omne
quod debebat habere de te. Idō iudica nos
ad coniunctionē. Nunquid nō in lege tua
scriptū est: ꝙ vbi vna volūtas et vnus con
sensus matrimonialis fuerit ibi ꝯiunctio
legalis fieri pōt? Sic inter nos est: sua eñ
volūtas est mea et mea est sua. Cur ergo a
ꝯiunctione mutua defraudamur. Respon
dit iudex. Aperiat anima voluntatē suam
qualiter sibi de ꝯiunctione tua videt. Que
respondit iudici. Magis volo esse in pena
inferni ꝗ venire in gaudiū celi: ne tu deus
habeas de me consolationem: tantū enim
mihi odiosus es: ꝙ minꝰ curo de cruciatu
meo: si tu non ꝯsoleris. Tūc demon ait ad
iudicem. Talem voluntatē habeo etiā ego

Mallem quippe in perpetuũ cruciari q̃ venire in gloriam tuam: adhoc vt tu haberes inde consolatõem. Tunc iudex ait ad animam. Volũtas tua est iudex tuus: ⁊ sc̃dm hanc iudiciũ sustinebis. F Et tunc iudex conuersus ad me que hec om̃ia videbã dixit mihi. De isti quia peior fuit latrone: habuit em̃ aĩam suã venalem. Carnis sitiuit immũdicias proximũ suum defraudauit. Ideo voces hoĩm clamant super eum vindictam. Angeli auertunt ab eo faciem. Sancti fugiunt consortiũ eius. Et tũc demon appropinquãs ad aĩam illam sibi similem dixit. O iudex: ecce ego et ego. Ego quia malicia mea malus sum et nõ redemptus nec redimẽdus. Iste vero est quasi alius ego: qꝛ redemptus est et assimilauit se mihi: obediendo magis mihi q̃ tibi. Ideo iudica mihi eam. Cui iudex. Si tu adhuc humiliares te ego darem tibi gloriã: et si aĩa ista in vltimo pũcto vite petiuisset veniam cũ proposito emendandi: nunq̃ staret in manibꝫ tuis. Sed quia pseuerando vsq̃ ad finem obediuit tibi. Ideo iusticia est vt sit eternaliter tua. Veruntñ bona que fecit in vita sua si tñ aliqua sunt restringent maliciam tuã: ne posses eam cruciare quantuꝫ velis. Et demon q̃ mea est: ꝓpterea sicut dici solet. Caro eius erit caro mea licꝫ carnalis nõ sum: et sanguis eius sanguis meus erit. Et multũ letari videbat̃ de hoc dyabolus ⁊ cepit plaudere manibus. G Cui dixit iudex quare letaris tñ: et que leticia est tibi de anime pditione? Dic audiente spõsa mea que astat: quia licet ego om̃ia nouerim tñ propter istam spõsam: que spũalia absq̃ similitudine capere non põt. Respõde. Tũc demon ait. Cum aĩa ista ardet ego plus et atrocius ardeo: et cũ eam incendero ego magis incendor: sed quia redemisti eam sanguine tuo et tantũ eam dilexisti vt teipsum deũ pro ipsa dares: et cũ eam decipere potui: in hoc ego gaudeo. Respõdit iudex malicia tua magna est: sꝫ circũspice pmitto enim te videre. Et ecce stella pulcerrima ascendebat ad supiora celi: et videns hanc demõ obmutuit. Cui dixit dominus Cui est illa similis? Respondit demon ipsa est splendidior sole: sicut ego nigrior fumo. Illa est plena om̃i dulcedine et diuina dilectione: et ego plenus sum omni malicia et amaritudine. Et dñs: quõ sedet hoc in animo tuo: et quid dare velles ad hoc q̇ ipsa daret̃ in potestate tua? Respondit demõ Omnes aĩas que sunt in inferno ab adam vsq̃ ad horaꝫ hanc libenter darẽ pro ea: et adhuc tam amarã penã pati vellem tanq̃ si cuspides gladioꝝ innumerabiliũ infigerent̃ in vna colũna cuspis iuxta cuspidẽ tã densissime vt nõ esset distantia vnius acus inter cuspides: ⁊ ego inter hec libẽter transirem a summo celi vsq̃ ad infernũ: vt illa stella daret̃ in potestate mea. H Respõdit dñs. Malicia tua magna est ad me et ad electos meos. Ego autẽ sum sic charitatiuus: q̇ si esset possibile me iterum mori: libenter vnum tale suppliciuꝫ paterer pro vnaquaq̃ anima et pro vnoq̃ spiritu immũdo: quale semel passus sum in cruce ꝓ omnibus animabus: ita vt nõ remaneret vnus spũs immũdus. Sed tu ita immũdus es q̇ nõ vis q̇ etiã vna sola anima veniret ad me. Tunc dñs ait ad illã bonam aĩam que videbat̃ vt stella. Veni electa mea in gaudiũ quod desiderasti. Veni in dulcedinem que nunq̃ finiet̃. Veni ad deũ tuum et dominũ quem totiens desiderasti. Ego dabo tibi meipm̃ in quo est omne bonũ et omnis dulcedo. Veni ad me de mũdo qui similis est dolori et pene qꝛ in eo nõ est nisi miseria. Et tunc dñs conuersus ad me que hec omnia in spũ videbaꝫ: dixit mihi. Ecce filia hec in vno pũcto facta sunt apud me sed quia tu sine similitudine spũalia capere non potes: ideo tibi sic ista ostendo vt intelligat homo q̃ districtus sum malis ⁊ q̃ pius bonis. I Declaratio. ¶ Anima quedam presentabat̃ iudici: quã quatuor ethyopes insequebant̃ qui dixerunt iudici. Ecce preda sequebamur eã et omnes vias eius notauimus: et iam incidit in manus nr̃as quid faciemus? Quibꝫ iudex: quid inquit cause habetis contra eam? Rñdit primus ethyops. Tu deus dixisti. Ego sum iustus ⁊ misericors ⁊ prestabilis sup pctã hec aũt aĩa posuit se in predestinatione tanq̃ creata esset ad eternã dampnatiõem. Secundus ethyops dixit tu dñe dixisti: q̇ hõ deberet esse iustus cũ proximo suo et nõ defraudare eũ: hic aũt defraudauit proximũ suũ ⁊ mutuauit quid potuit et recepit quicq̇d voluit nullã habens voluntatẽ restituẽdi. Tercius ethyops dixit. Tu dixisti q̇ homo nõ deberet diligere creaturã super creatorem: hec aũt om̃ia preter te dilexit. Quartus ethyops dixit: q̇ nullus põt intrare celum nisi qui desiderat et querit toto corde deũ: hec autem nihil boni desiderabat nec aliqua spũalia placuerũt sibi. Sꝫ que fecit pro te solũmodo ne notaret̃ a xp̃ianis nõ esse xp̃ianus faciebat. K Tũc dixit iudex anime: quid dicis de teipsa? Respondit. Induratũ est coꝛ meum: et cupio tibi maluꝫ et non bonũ qui es creatoꝛ meus et

redemptor. Veruntñ coacta veritatem di
cam. Ego sum q̃si abortiuus cecus et clau
dus contẽnens monita patris. Ideo iudi-
cium meũ dicit mihi conscia mea: vt illos
sequar in penis quoꝝ mores et consilia se-
quebar in terris. Quibꝫ dictis aĩa cũ maxi
mis lacrimis egressa est a conspectu dñi et
visio disparuit. ¶ In fine huius reuelatiõis
habet̃ de fratre algoto priore Scarensi et
magistri in Theologia: qui tribꝫ annis ce-
cus ꝛ laborans calculo: fine quieuit beato.
Nam beata Birgitta orante pro eo: vt sa
naret̃: audiuit in spũ responsum. Ipse est
stella fulgida: nõ expedit vt sanitate corpis
denigret̃ aĩa. Iam eñ certauit et cõsum
mauit: et nihil restat nisi vt coronetur. Et
hoc erit sibi signũ: q̃ ab ista hora allegiabũ
tur dolores carnis: et anima tota inflam-
mabit̃ charitate mea.

Verba xp̃i ad sponsam qualiter parẽtes
instruentes filios in mũdanis moribus ad
acquirendũ honores et mundanã gloriaꝫ
cum sup̃bia per serpentes nutriẽtes filios
suos et docentes eos pũgere cum stimulo
et veneno notabiliter designantur.

Cap. XXXII.

Erpẽs et femella ei9

s cum cõmiscent̃: habent in semine
cõmixtionis venenũ et de natura
eorũ venenatus concipit̃ serpens. A
Concepto aũt serpẽte nõ potest viuificari
nisi p gratiam meã: q̃ nihil sine me est vel
esse põt: nec spũm obtinere nisi mediante
virtute mea. Nato ꝟo serpente: q̃ mater
nõ habet vbera que natus sugere possit: cõ
ponit se super suũ natũ: et sic fortiter cale
facit eũ vt fere suffocet̃ qui sentiens ex supi
ori parte calorẽ nimiũ: et ex terra nimium
frigus: vrgente necessitate applicat os ad
terrã: ꝛ incipit terrã paulatim sugere ꝛ co
medere. Deinde informãs eum mater ad
mouendũ se pũgit natũ suũ in cauda: quã
cũ incipit extẽdere iteꝝ pũgit vt retrahat
Similiq̃ȝ mõ docet caput pungẽdo exten-
dere: dorsumq̃ȝ curuare. Postea mater at-
tendit aliquẽ locũ vbi calor solis est feruen
tior: et illuc secũ trahit natũ suum: p̃cedẽs
ante eũ leniter vt addiscat seq̃: quo sequen
te et in calore solis dormiente. Cogitat sic
mater secũ: filius meus hꝫ venenũ ad mali
ciam: iõ necesse est vt addiscat pũgere: sed
q̃ adhuc teneruꝫ hꝫ stimulũ: si adhibuero
aliq̃d durũ citius franget̃: anteq̃ȝ assuetus
et fortis fuerit ad pungendũ. Iõ mater sa
piẽter p̃udens filio inquirit aliq̃d mollis-
simũ et apportãs ponit ante natũ suũ dor
mientẽ. Postea valẽter flatu suo p̃flans in
aures eius excitat euꝫ duriter: intm̃ q̃ q̃si
extra se factus ex cõmotione flatus: incipit
stimulare in illud molle quod anñ euꝫ appo
sitũ est: in quo tãdiu assuefacit stimulũ: q̃
crescẽte duricia stimuli et cõsuetudine punc
tionis: discit pũgere lapides ꝛ lignaꝫ que
q̃ȝ fortia: tãdem informato nato relinquit
eũ mater. B Talis est ille hõ quem tu
nosti. Est eñ sicut natus serpẽtinus: quia
de patre serpentino et femella serpentina
natus est. Nã isti ambo conuenerũt cũ pes
simo veneno id est sup̃bia: que dãnabilius
nocuit anime q̃ȝ corpori venenũ materiale
Ipse deniq̃ȝ serpens cũ nimiũ haberet am
biendi affectũ: et cupiditatẽ inextinguibi-
lem: arsit in cõcupiscẽtiã femelle: que cõside-
rans eum sapientẽ formosum et strenuũ
ardebat in serpentem amore equali. Ideo
cum omni sup̃bia contempto timore meo
conuenerũt isti: et de venenato genere ve-
nenatũ generauerũt serpentem: in quorũ
semen q̃ misericors sum et iusticia sic exi-
git: dedi animã de diuinitate mea creatã.
¶ Verũ quia mater nõ habet vbera diuine
dilectionis quibꝫ lactet natum suũ. Ideo
calefacit eũ sub se: id est nutrit eũ ad amo-
rem mundi: et cũ excellentioribꝫ educit eũ
desiderans toto affectu quõ reputari pos-
set cum magnatibꝫ: et incitans euꝫ ad sub-
uersionẽ sui alloquit̃ eum dicẽdo. Si habe
res illud dominiũ et principatũ possis esse
cõsimilis parẽti: et talis honor decet te: et
pro tali honore laborare teneris. Talibus
igit̃ verbis natus serpẽtinus instructus a
matre: et ad terrena calefactus: ex frigore
diuine charitatis incipit terrena desiderã
do comedere: et comedẽdo artius estuare.
C Deinde vt addiscat mouere mẽbra et
erigere caput: pungitur in cauda a matre:
quãdo ab ea informat̃ et inducit̃ vt alios
sibi alliciat p̃missionibꝫ: alios associet sibi
verbis et fauoribus quãdo iubetur nõ par
cere bonis vt vocet̃ bonus: nõ parcere vite
vt vocetur strẽnuus. Nõ habere quietẽ vt
celebret̃ nomẽ eius. Docet etiam mater na
tum serpere et precedẽdo ducit ad feruorẽ
solis: quãdo viuendo superbe et dissolute
incitat eũ ad cõsimilia: dicens ei priuatim
et publice. Sic vixit pater tuus ꝛ antecef-
sores tui. Sic magnates decet incedere: pu-
dor est si velis esse illis sanctior: dedecus ẽ
si tu velis esse illis hũilior: qui ex blanda lo
cutione acquisierunt fauorẽ hominũ: et ex
conformatione morũ eoꝝ obtinuerũt ma-
gnum nomẽ. His monitis natus serpenti
nus illectus: sequit̃ matrẽ ab vno peccato

in aliud: vsq3 dũ venerit in luxuriã carnis tan ꝗ3 in solis ardorem: vbi cum inceperit quiescere et dulcescere carnis ardor: tũc do cetur a matre pũgere et stimulare. Verũ quia mater considerat infirmitatẽ eius in stimulo: ac paupertatem in facultatib9 et in virib9 defectũ. Ideo suadet ei. Primo mol liora: sc3 vt acquirat. Primo temporalia mi noris reputationis. Ascendat ad honores minores: que oĩa videnł in principio mol lia et suauia ad habendum. Qui veneнato acquiescens consilio pungit miseros: quib9 vis resistendi nulla est ablatiõe suoꝝ pun git alios iniuria: alios pũgit odio atq3 pri uat vita. D Deinde cõfortato malicie stimulo in istis inferioribus: ꝓfiatus iterũ a matre incipit ad altiora ascendere: maio ribus inuidere: ꝓditiones tendere et susci tare litigia: intñ ꝙ etiam in fortissima nõ formidat extẽdere stimulum suũ: id est ad sancte ecclesie iniuriam: nisi sollicite preui deał et caueał sapienter. Ad huius vero sti muli extirpandã maliciam nõ est nisi vnũ remediũ: id est vt abscidał lingua serpen tis: hoc vero erit sapientũ discernere quõ abscidatur et que sit eius lingua. Deinde subiunxit ei dominus: sicut pannus trans foditur et nõ sentit: et sicut pomũ decora tur et possessor eius nõ leditur. Sic passio mea est in corde istius serpentis: quia nun ꝗ3 eam in corde suo attente recordał. Na3 in predestinatione ponit fidem suã dicens Si deus me presciuit damnandũ cur am plius laborabo: si vero saluandum faciliter recipiet penitentiam meam. Ve illi nisi se citius emendauerit: quia nullus ꝓpter pre scientiam meam reprobał. Scias etia3 ꝙ illa serpens femella mater istius: nõ conse quetur quod insipienter desiderat. Se3 nec filij nec generatio illa ꝓsperabił: ymo ipsa in amaritudine morietur ꝛ memoria eius erit in obliuione. Additio. ¶Filius dei loquił. Caueatur summopere: ne de ge nere femelle et serpentis querał auxilium ꝛ stabilitas regni: quia iam appropinquãt iudicio dei et dies coꝝ non prolongabunł. Item alias xp̃us apparuit dicens. Scias pro certissimo ꝙ hec domina nõ conseque tur quod desiderat: nec filij eius prospera buntur. Nec facient semen. Nec memoria coꝝ in generatõe et generationẽ erit.

Deus pater loquił filio qualiter ipse est similis sponso: qui tantũ dilexit sponsam ꝙ propter eam crucifixus est: ipsa vero di lexit adulterũ et interfecit sponsum: ꝛ qua liter anima per sponsam: thalamus per ec clesiam: porte thalami per voluntatẽ: ad ulter vero per corporis delectationes desi gnantur: predicit etiam de futura sponsa sponsanda xp̃o. Capit. XXXIII

Pater loquił ad filiũ.

A Tu es similis sponso: qui de sponsauit sibi sponsam decorã fa cie et honestam moribus: et induxit ea3 in thalamo suo et dilexit sicut se. Sic tu fili mi. Tu despõsasti sponsam nouã: quando ad animas hominũ tanta arsisti charitate vt teipm pro eis lacerari et in stipite extẽ di voluisti: has introduxisti in sanctã eccle siam tuã: quã sanguine tuo dedicasti quasi in quendã thalamũ. Sed vere sponsa tua nũc facta est adultera: fores thalami: sunt clause: et in loco sponse iacet adultera pes sima que cogitat sic apud se: qñ vir meus dormiet et nudus iacuerit: tũc producam contra eum gladiũ acutum et interficiam eum quia nõ placet mihi. Quid notat spõ sa nisi aĩas quas sanguine tuo redemisti. Que ꝗ3uis multe sunt: tamẽ propter vni tatem fidei et dilectionis vna vocari pos sunt: et multe hee nũc sunt facte adultere quia diligũt mundum plusꝗ3 te. Delecta tionem alterius querunt non tuam: fores thalami id est ecclesie sunt clause. Quid si gnificant fores: nisi volũtatem bonam per quam ad aĩam ingreditur deus: hec clausa est quasi nullius boni habens effectũ: volũ tas vero inimici tui cõpletur. Nam quic quid placet quicq̃d delectat ad corpus hoc diligitur: hoc honorał hoc sanctum et bo num predicał. B Voluntas autẽ tua que est ꝙ homines debeant diligere te fer uenter. Desiderare te prudẽter: omnia pro te dare rationabiliter: omnino clausa est ꝛ neglecta. Necnõ et aliqui qui forte quan doq3 fores thalami tui pateнter intrant: non hac intentione intrant vt voluntate3 tuam faciant: et vt te toto corde diligant: sed pre verecundia hominũ ne videantur iniqui: ne sciank publice ab hominibus qua les sunt intus apud deũ. Sic igitur male clausa est ianua thalami tui: et plus est de lectatio adulteri ꝗ3 tua. Cogitant etiam apud se: ꝙ cum nudus et dormiens fueris interficiẽt te. Tũc quippe videris eis nu dus qñ corpus tuũ quod de purissimis vi sceribus ꝟginis suscepisti non tñ amitten do diuinitatẽ: vident sub spẽ panis in alta ri ꝛ nihil cernẽtes in eo de diuinitatis tue potentia: reputãt te quasi panem modicũ. Cum tñ vere deus et hõ sis quem oculi vi dere nõ pñt: tenebris mũdi obscurati. Tũc q3 videris eis dormiens qñ eos pateris im

punitos: ⁊ ideo presumptuose ingrediunt thalamū tuū cogitātes apud se. Ingrediar et recipiā corpus xp̄i sicut ceteri: nihilominus tū post sumptionē faciā quod mihi placꝫ. Quid ei obest si nō sumpsero et quid mihi ꝓdest si sumpsero? Ecce miseri per tales cogitatōes et ꝑ talē voluntatē interficiūt te a cordibꝫ suis ne regnes in eis: q̄uis immortalis es et in omni loco ꝑ potentiā tue diuinitatꝫ. ℭ Verū quia nō decet fili mi te esse sine spōsa: nec sponsā hr̄e nisi castissimā. Ideo mittā amicos meos q̄ accipiāt tibi spōsam nouā: venustā aspectu: honestā moribꝫ desiderabilē tactu: ⁊ in thalamū tuū introducāt. Ipsi autē amici mei erūt celeres tales sicut aues volātes: quia spūs meus cum meipso ducet eos. Erūt et fortes sicut illi ante quorū manus murus dissoluit. Erunt ⁊ magnanimes tanq̄ illi qui nō timent mortē: ⁊ parati sunt dare vitam. Hi adducēt ad te sponsam nouā: id est aīas electoꝝ meorū acquirant tibi cū magno honore ⁊ decore: cū magna deuotione et charitate. Cū virili laboꝝ et ꝑseuerātia forti. Ego sum ille qui nūc loqr qui in iordane et in monte clamaui: hic est filius meus dilectus. Verba mea citius cōplebunt.

Mater dei declarat sponse per similitudinē: qualiter verba istius libri celestis ipa virgo impetrauit a filio ad supplicationē omniū electoꝝ mundi que verba ꝓmittūt maledictōem supbis et misericordiā humilibus cōtinent etiam verba in quibus dat certis personis ptās expellendi demonia ⁊ ꝯcordandi discordes et spēaliter reges frācie et anglie. Capitulū XXXIIII

Aria loquebat. Filius meus est sicut rex: qui habebat ciuitatē in qua septuaginta principes erāt: et in cuiuslibet dominio nō erat nisi vnus fidelis regi. Tūc illi fideles videntes q̄ infidelibus nō instabat nisi mors ⁊ damnatio: scripserūt ad quandam dn̄am familiarissimā regi rogātes eam: vt rogaret ꝓ eis ⁊ vt suggereret regi: q̄tinus scriberet eis ꝟba ammonitōis sue quibus resipisceret a ꝓtinacia sua. Qua suggerēte regi de salute illoꝝ infideliū. Rn̄dit ei rex: nihil restat eis nisi mors ⁊ ea digni sūt. Verūtn̄ ꝓpter preces tuas scribā eis duo verba. In primo aūt verbo sunt tria. Primo damnatio quā merent. In secūdo pauptas In tercio ꝯfusio ⁊ dehonestatio qua digni sunt pro suis factis. Secundū verbū est q̄ oīs qui se humiliauerit: habebit grām ⁊ fruetur vita. Cumq̄ litera ꝓtinens hec duo verba venisset ad illos infideles: dixerūt quidā ex eis. Nos sumus ita fortes sicut rex: ⁊ iō defendemus nos: alij dixerūt. Nō est nobis cura de vita ⁊ morte: quod magis euenerit nō est nobis magna cura. Alij q̄ꝫ dixerunt Falsum est quod audiuimus et cōfictum. Nā hec littera de oꝛe regis nō emanauit. ℬ Auditis ḡ respōsis istis: scripserūt illi fideles iteꝝ secūdo ad predictā dn̄am familiarissimā regi dicētes. Nō credūt isti infideles verbis regis seu nr̄is. Iō postula a rege vt in signū credulitatꝫ mittat eis aliq̄ speciale signū: quo credāt litterā de oꝛe regis ꝓcessisse. Quod audiens rex dixit: duo spēaliter ꝑtinent ad regē: corona scꝫ et clipeus. Coronā regis nullus portare pōt nisi rex: clipeus quippe regis pacificat discordātes. Ergo duo ista mittā eis si forte credāt ꝟbis meis: ⁊ a malicia sua resipiscant. Iste rex nō aliud significat nisi filiū meū: qui ē rex glorie ⁊ filius dei atq̄ꝫ meus. Hic hꝫ ciuitatē id est mundū: in q̄ septuaginta sunt lingue q̄si septuaginta dominia. Et in q̄libet lingua vnus amicus filij mei est: id est nulla lingua est in qua nō inueniant aliqui amici filij mei: q̄ signant in vno ꝓpter vnitatē fidei ⁊ charitatis. ℭ Ego aūt sum illa dn̄a familiarissima regi: ⁊ ad me amici mei vidētes mūdo instare miseriā: miserūt p̄ces suas: rogātes vt filiū meū pro mūdo mitigarē. Qui p̄cibus meis et sanctoꝝ flexus misit mūdo ꝟba ista oꝛis sui ab eterno p̄scita. Ad quoꝝ credulitatē ne reputarent aliūde ꝯficta: impetraui in signū coronam ⁊ clipeū regis. Coronā ꝓpter ptātem que dabit vni sup spūs immūdos. Clipeū ꝓpter opus pacis quod dabit alteri: scꝫ discordātia corda reformare in vnum coꝛ et mutuā charitatē. Verba autē filij mei nō sunt nisi q̄si duo ꝟba: q: in oībus illis non sunt alia nisi ista duo. s. maledictō in idurātes se: et miscōia in humiliantes se. ℭ His dictis filius loquebat ad matrē Bn̄dicta sis tu: tu es q̄si mater illa que mittit vt accipiat filio suo vxorem. Sic ego mitto te ad amicos meos: qui aīas electoꝝ cōiungant mihi in coniugiū spūale: quale decet deum. Ergo ꝓpter magnā tuam miscōiam ⁊ charitatē qua sic feruenter diligis aīas: do tibi autoritatē sup coronā illam et clipeū: vt nō solū duobus sꝫ et alijs quibꝫ volueris dare possis. Tu enī plena es miscōia: et iō oēm miscōiam trahis a me ad petōres. Bn̄dictus sit ille quicūq̄ꝫ tibi seruit: q: nec relinquet in morte nec in vita. 𝔇 Deinde iteꝝ loquebat mater ad spōsam. Scriptū est q̄ Johannes baptista p̄cessit ante faciē

filij mei: quem nō omnes viderunt qꝛ in hereno erat. Sic ego ante terribile iudicium illud futurū filij mei precedo cum misericordia mea. Ergo ex parte mea dic illi qui hꝫ coronā: quotiens senserit spūm solitū et feruorē in se filij mei: sup veratum legat ista verba. Deus pater qui es cū filio et spūscō creator omniū rerum: et iudex eorū que facta sunt: qui misit benedictū filium suū cuꝫ se ipso in viscera virginis marie ꝓpter nrām salutem: precipio tibi immūde spūs: vt ad gloriā eius: et ꝓpter preces virginis marie exeas de ista creatura dei: in noīe eius qui natus est de virgine iesus xp̄s vnus deus: qui est pater et filius et spūsctūs. E Deinde dicet ex parte mea alteri qui habet clipeū. Tu sepe me misisti quasi nuncium tuum ad deū: et rogaui filiū meū pro te. Nūc ego rogo te vt tu vadas nuncius meus ad summū caput ecclesie: qꝛ etiā si sederit ibi lucifer verba filij mei scd̄m eius voluntatē perficient. Cum aūt venerit in franciam. Conuentis ante se principibꝫ: dicat in audientia eoꝝ hec verba. Deus qui est cuꝫ patre et spūsancto creator omniū rerum et eorū que facta sunt: qui dignatus est descēdere in viscera virginea: et vnire diuinitatē suā humanitati: non tamē separans se a diuinitate: qui fixit sic charitatē suam ad hoīem: vt cū videret lanceā et acutos clauos et omīa instrumēta mortis ante se: magis voluit mori et omnia horribilia mortis instrumēta sufferre: neruosqꝫ incidi: manus et pedes ꝑforari: q̄ꝫ charitatē ad hoīem sicam relinquere. Ipse vos ꝓpter suam passionem piungat in vnū cor: qui hactenus fueratꝭ dissociati. Deinde sicut spūs meus informabit eum: ꝓponat eis penas inferni gaudiū iustoꝝ et retributōem iniquoꝝ.

Xp̄s ostendit sponse qualiter aīa cuiusdam monachi deuoti purgabat in vita per infirmitates corporis et ostendebat eius gloria sub specie stelle ante mortē et qualiter aīa alterius religiosi alia iam dānata expetebat a nouē demoniꝭ ante principē demonioꝝ: et assignat hic rō quare mali religiosi tolerant a deo. Cap. XXXV

Filius dei loquebat

ad sponsam. A Vidisti aīam illius monachi defuncti in spē stelle et merito: qꝛ idem in vita sua lucidus et ardens erat q̄si stella: qꝛ nec pre omni creatura dilexit: vixit et in obseruantia ꝓpositi sui. Hec etiam aīa ostendebat tibi anteq̄ꝫ moreret: in statu illo in quo tunc fuit q̄n monstrabat tibi: et hoc fuit q̄n ipa venit ad vltimū terminum vite sue: et q̄n signa egritudinis demōstrantia mortē aderant. Hec ergo cū ad vltimū terminū mortis appropinq̄ret venit ad purgatoriū: et istud purgatoriū erat corpus suum. Ubi purgabat doloribꝫ et infirmitatibꝫ. Et iō quasi stella in vase apto demonstrabat tibi: et hoc fuit qꝛ arsit charitate mea: et iō est nūc in me et ego in ea. Quia sicut stella si veniret in copiosiorē et splēdidiorē ignē: nō vlterius appareret. Sic ipē nūc in me pclusus ē et ego in eo: et gaudebit gloria illa ineffabili que nunq̄ꝫ finiet. Cum aūt esset in purgatorio suo: tanta charitate adhuc tūc arsit ad me stella ista et ego ad eam: qꝛ ipa doloris vehementiā corporis reputauit leuissimā. Cuius leticia ꝑ tribulatōe incepit: et ad ꝑpetuū gaudiū exerent. Nō dyabolus cernēs et in ea aliq̄d iuris sui inuenire volēs ꝓpter dilectionē q̄ꝫ illa aīa ad me hūit libenter alias aīas ꝓpter eam dimisisset. B Alia etiā aīa monstrabat tibi: quā dyabolus nouē iuribus possidet. Cuius iudiciū qꝛ ostēdi tibi prius. Iō eius nūc suppliciū ostēdere volo: sicut corā deo oīa in vno pūcto fuerūt: que tū corpaliter absqꝫ ꝓlixitate nō pūt ꝓferri nec audiri. Aīa ḡ illius cū puenisset ad suppliciū: statim septē demōes occurrerūt ei ante principem suū dicentes. Hec aīa nostri iuris est. Primo demon supbie dicebat. Ipsa est mea: qꝛ nullū reputauit sibi similem: et sup oēs esse volebat sicut ego. Secūdus scꝫ demō cupiditatis ait. Ipsa nūq̄ꝫ impleri et satiari potuit: sicut nec ego: et iō mea est. Tercius s. demon inobediētie dicebat. Ipa astricta erat ad obediētiā et disciplinā: sꝫ in oībus fuit inobediēs deo et obediens carni: iō mea ē. Quartus s. demō gule ait. Ipsa tpalibus illicitis comedēdo et bibēdo ꝓut ego ei suasi excessit: et nihil abstinentie hr̄e voluit: ideo mea est. Quintus s. demon vane glorie dixit. Ipsa cātauit pro vana gloria et vano noīe: et cū aliquātulū deprimebat vox ei9 et attediabat: tūc ego eleuabā eā ad altiora: et occurrēs gaudēter iuui eā. E Sextus demon s. ꝓprietatis dicebat. Ipse debuit esse paup in mundo et nihil ꝓprium habere: sed ipse ecōtra quasi formica: que hr̄e poterat ꝯgregabat et irrequisito ꝑlato suo illa possedit et iō mea est. Septimus demon s. religionis cōtēptus dicebat. Ipē ex regulari disciplina obligabat ad sruandū in oībus actibꝫ suis constituta tpa: sed ecōtra quia oīa habuit inordinata. Bibebat eīm et comedebat q̄n volebat: dormiebat et vigilabat et loquebatur q̄n sibi placebat: et omīa absqꝫ regulaꝝ

ri disciplina agebat: et ideo mea est. Tunc princeps demonū quasi ꝑ exemplū demonstrando dicebat. Tu spūs supbie qz tu possedisti eum extra ꝛ intra: ideo ingredere in eum ꝛ ↄstringe sic districte: quemadmodū spūalia si possibile esset ꝙ haberēt mēbra ꝛ adhererēt corꝑalibus: et cōprime sic horribiliter vt cerebrū exeat cū oculis: et medulla de cōpagibus: ꝛ oīa membra dissoluant̄.

D Ad scdm id est ad spūm cupiditatis ait. Tu possedisti eum ad voluntatē tuam et nunꝗ̄ satiabat̄. Ideo intra in eū ardore veneno peiori: ꝛ plubo feruentiori: et inflāma eum sic miserabiliter: vt sicut vinū per summitatē vitrei vasis quod hꝫ multas fistulas ingrediēs oīa loca occupat ꝛ replet. Sic ardor tuꝰ venenatus ꝛ plūbeus ingrediat̄ in oīa mēbra eius: ꝛ ardeat in eis sine fine. Ad terciū aūt id est ad spūm inobediētie ait. Tu possedisti eū ad omia ꝓfessioni sue cōtraria: et obediuit tibi magis ꝗ̄ deo suo. Ideo intra in eū quasi gladius acutissimus ꝛ sic fermēter cohereas ei ꝗ̄si gladius qui infixus esset cordi: qui necꝫ partē superiorem: nec ꝑ inferiorē exiret: sed immobiliter ꝑmanēs intolerabiliter cruciaret. Ad quartū id est ad spūm gule ait. Tibi ↄsensit ad oēm intemperantiā. Ideo cōminue eū dentibus tuis ꝛ discerpe cor eius: vt cuilibet spūum iam enumeratorū: scꝫ supbie ꝛ cupiditatis: inobediētie et gule: vnā ꝑtem cordis sui sic possideat et possidēdo sic cruciet: vt semꝑ cōminuat̄ et nunꝗ̄ consumetur.

E Ad quintū id est ad spūm vane glorie ait. Intra in eū et nunꝗ̄ sinas eum habere requiē: pro cantu suo nunꝗ̄ procedat nisi ve de ore suo. Omne gaudiū et delectatio quā in mundo quesiuit: vertat̄ sibi in fletū et miseriā sempiternā. Ad sextū aūt id est ad spūm ꝓprietatis ait. Intra in eum etyca cum cū amaritudine: et fac eū carere oībus delectabilibꝫ que desiderabat et pro eis ↄfusionē inenarrabilē et dānationē indicibilē et pudorē perpetuū habebit. Ad septimū aūt id est ad spūm contemptus religionis ait. Quia oīa tpa sua inordinata habuit. Ideo vnuz tps adueniet ei quod nūꝗ̄ terminabit̄: in quo frigus et ardorē patiet̄ sine fine. Tūc mox in ipso momento ante principē demonioꝝ: duo spūs apparuerūt dicētes. Etiā nos in hac aīa habemus ꝑtem: et ꝑmus dixit. Ipse fuit sacerdos ꝛ nō vt sacerdos vixit: iō ꝑs mea in ea est. Scds demon ait. Ipse hūit quoddā fundamētum in capite suo in quo corona glorie stare debuisset: ꝛ hanc non hūit ideo mea est. Rūdit princeps. Pro honorifico noīe sacerdotis: mutet̄ sibi nomē et vocet̄ sathan. Pro corona glorie quā cōtempsit habere ponat̄ ibi maledictōnis obprobriū et deiectio sempiterna.

F Deinde loquebat̄ dñs ad sponsam. Ecce sponsa mea qualis remuneratio et ꝗ̄ dissimilis. Ambe iste aīe vnius fuerūt professionis: sed in remuneratione nimis multū inequales. Nūquid scis tu quare ista ondo tibi: Certe vt boni roborent̄: et vt mali sciētes iudiciū suum a malis resipiscāt. Vere dico tibi ꝙ hoīes illius ꝓfessionis: multū auerterūt se a me. Sicut ꝑ exemplū poteris intelligere. Ego sum filius prisfamilias: qui assumpsit sibi oparios: quibus cōmisit fossoriū ad fodiendū terrā: et scopā ad eijciendū eam de fossis: vas ad portandū. Tandē ipsi oparij contēnentes preceptū dñi: reportauerunt illa vtensilia dño suo: et dixerunt. Fossoriū minus acutū est: et terra satis arida: et nō sufficimus laborare in ea. Scopa nimis tenuis est: et nō valet ↄtinere terrā. Vas nimis graue est: iō nobis ad portādū nimis onerosū ē.

G Sic faciūt isti ꝓfessores mihi. Ego nāqꝫ cōmisi eis quasi laboratoribus fossoriū: id ē dedi autoritatē ꝑdicandi v̄ba mea: et ꝑtātem fodiēdi corda terrena timore meo. Sꝫ hoc fossoriū nūc deijciunt ꝛ assumūt nouū: qz verba mea et institutōem meā vertūt ad alleuiatōem corporis vt placeat hoībus et crescāt in diuitijs: dicentes corda hoim nūc dura sunt: et verba dñi minus acuta sunt ad excitandū deuotionem: et ideo placabilia ꝓponūt hoībus. Iusticiā meā occultāt: pctm̄ increpare dissimulāt: et quibꝫ fiducialiter faciūt auditores in pctis quiescere: ꝛ de factis suis remisse penitere. Scdo commisi eis scopaz qua eijcerēt terrā de fossa: id est vt hūilitatez et paupertatē diligerēt. Sed hec est nūc nimis tenuis: dicunt ei. Si nihil hr̄e voluerimus vñ tunc viuemus? Si ex toto abiecti fuerimus a quibꝫ tūc colligemur? Sic ḡ falsa fiducia decepti tanto nūc alios in supbia excedūt: quāto ꝑ alijs deberēt esse hūiliores.

H Ego etiā dedi eis ꝗ̄si vas ad deportādum terrā: id ē vt haberēt abstinentiā delectabiliū corꝑis. Sꝫ hoc ad pedes meos ꝓiecerūt dicētes. Si in tali labore sicut presvixerūt volumus viuere deficiemus: et in tali abstinētia omino cōtemnemur. Si in tali districtione non ꝑualemus. Sic igit̄ oīa religionis et ꝓfessionis bona sunt eis ḡuia: et illa ꝗ̄ eis placēt faciūt. ¶ Quid aūt ego facturus sum: cuiꝰ instrumenta ꝓijciūtur: et labor recusatur. Vtiqꝫ dicā eis. Viuite scdm voluntatē vestram ꝛ laborate la

borem vestrũ ꝓpriũ: et repietis fructum vestrũ: habete honorem mũdi pro honore eterno: diuitias mũdi et amiciciã eius pro eternis: voluptatẽ mũdi ꝓ dulcedine que nũq̃ terminat̃. ¶ Ego iuro in veritate mea ꝙ si nõ fecissem ꝓpter duo bona ꝓpter que sustineo eos: nõ vna domus eoꝝ staret erecta. Primũ est matris mee oratio que cuꝫ patrono eorũ incessanter orat. Scd̃m est iusticia mea: quia cõtinuis ꝓpter maliciã eoꝝ nõ teneor eis aliquã misericordiam facere. Attñ ꝓpter dona offerentiũ que placent mihi patior eos. Ipsi eñ sunt quasi instrumẽta quib9 alij proficiũt. Ex eoꝝ nempe predicatione et cantu: quãq̃ alij crescũt ad deuotõnem: et ad occasionẽ bene ꝓficiendi: sed se ipsos in ꝓfundũ deijciunt: qꝛ seruiũt quasi serui ad lucrũ non eternitatis. Vere serui sunt: ⁊ paucissimi inueniunt̃ alij et tã pauci: ꝙ vix vn9 reperit̃ in centũ. I Declaratõ. ¶ Apparuit aĩa induta scapulari: et mirabiliter in oĩbus mẽbris deformata. Tunc xp̃s dixit. Quidam populus erat audiẽs filios israel vbiq̃ habere victoriã: timẽsq̃ subijci ipsis: misit legatos suos hñtes antiq̃s calceos in pedib9 ⁊ panñ veteratũ in peris: vt mẽtiendo simularẽt se esse de remotissimis ptibus. Quapropter cognita veritate redacti sunt in perpetuã seruitutẽ. Sic multi religiosi simulãtes quod nõ sunt: et seruiẽtes mũdo sub habitu religionis: excludũtur ab illa eterna hereditate. De talib9 est iste: cuius aĩam dyabolus nonẽ iurib9 possidet. Primũ est qꝛ supbiendo prefert se ceteris ostẽdendo se ꝓfessorem virtutũ cum sit vicijs plenus. Scd̃m est quia desiderat illa que videt: necessarijs nõ ↄtentus. Tercium est qꝛ in his obedit que eũ delectant: ea vero que nõ delectãt aut facit inuitus: aut querit occasionẽ fugiẽdi. Quartũ est qꝛ delectat̃ in intẽperantia: socius illoꝝ de quibus dr̃: quorũ deus venter est. Quintũ est: quia querit laudari ab hoĩbus et nõ a deo. Ideo p̃dicat sublimia: cantat altisona: singularia operat̃. Sextum est: qꝛ gloriat̃ in supfluis et habitu pegrino: cuius ꝓprium deberet esse ipa vera paupertas. K Septimum est qꝛ nulla seruat tp̃a: ſ3 regit se scd̃m flatũ carnis sue. Octauũ est qꝛ impudice ⁊ fronto se accedit ad altare meũ sctĩficans et absoluẽs alios: ipe vinculo dignus et reprehensione. Nonũ est qꝛ indigne portat signũ glorie in capite suo: cõfederatus hosti meo. Idõ nisi se emẽdauerit: ꝓuinabit̃ sibi de iusticia mea. Rñdit illa O dñe mi. Ipse dicit missas ⁊ predicat: et predicatio eius sapit multis. Nunquid põt esse nisi a spũ tuo. Cui deus. Est inquit de spũ meo: sed qñ ipse nõ ea charitate: nec intentione predicat qua verus p̃dicator p̃dicare deb3 Nec sequit̃ effectũ predicationis: tũc spũs neq̃ operat̃ in eo: qꝛ masticat stramẽ et sugit caudã serpẽtis: queritq̃ flores pituros. Tũc ait illa O dñe nõ intelligo quod dicit̃ Ideo dñe mi digneare exponere quid significat. Cui dñs. Ipse inq̃t tũc masticat stramẽ qñ nõ sapit ei ille panis eternus: qñ nõ intrat in coꝛ diuina sapia que dicit venite ad me hũiles et ego reficiã vos. Tũc vero sugit caudã serpentis: qñ non sapit ei potus diuine intelligẽtie sed prudẽtia dyaboli: que dicit comedite et apient̃ oculi vestri. Tunc q̃z flores querit pituros: qñ non curat frugũ eterne dilecdinis: sed continue habet in ore verba mundi et verba carnis.

Xp̃s reuelat sponse: qualiter ꝓpter tria bona que erãt in cordib9 vacuis et mũdissimis apostoloꝝ missus fuit in eos triplr̃ spũssanctus: ⁊ qualiter in hominibus plenis cupiditate luxuria et supbia non ingredit̃ spũssctũs. Et ꝙ xp̃s primo vult vinũ suuꝫ id est verba sua istius libri propinari amicis suis qui ea publicabũt alijs postea.

Cap. XXXVI

e Go qui loquor tecũ suꝫ ille qui tali die sicut hodie: misi in apostolos meos spũm sanctum meũ. Qui venit ad eos triplr̃. A Primo quasi torrẽs. Secũdo quasi ignis. Tercio in specie linguaꝝ. Venit aũt ad eos iãuuis clausis: quia soli erãt et qꝛ tria bona habebant. Primo eñ habebant omnẽ volũtatẽ tenẽdi castitatẽ et ↄtinenter in oĩbus viuere. Secũdo habebãt hũilitatẽ precipuam. Tercio totũ desideriũ ad deũ: qꝛ nihil nisi ipm desiderabãt. Isti erãt quasi tria vasa mũda ſ3 vacua. Propterea venit spũssctũs et repleuit eos. Venit aũt quasi torrẽs: qꝛ oẽs artus et oĩa membra eorũ: delectatiõe diuina et ↄsolatione repleuit. Venit quasi ignis: qꝛ feruore diuini amoris sic incendit corda eoꝝ: vt nihil diligerẽt nisi deũ: nihil timerẽt nisi eũ. Tercio venit in spẽ linguarum qꝛ sicut lingua intus est in ore nec tñ nocet ori: sed magis ad loquendũ proficit. Sic. s. s. intus in aĩa eoꝝ erat qui eos nihil desiderare faciebat nisi me: qui etiã eos sapiẽtia diuina loq̃ces fecit. Cuius v̄tute tã q̃ officio lingue oẽm veritatẽ loquebant̃. B Ergo qꝛ ista vasa vacua erãt ꝓpter desideriũ: dignũ fuit vt veniret ad eos spũssctũs. Non eñ ingredi põt ad eos q̃ impleti sunt et pleni. Qui aũt impleti sunt: nisi

illi qui omni petō et spurcicia pleni sunt? Ipsi em̄ sunt quasi tria vasa pessima. Primum est plenuꝫ quasi fetidissimo stercore hoīm quod propter pessimū fetorē nullus pōt odorare. Secūdum est plenū quasi vilissimo spermate: quod nullus ꝓpter amaritudinē gustare potest. Terciū est plenuꝫ quasi corruptissimo sanguine et sanie que nullus pōt videre ꝓpter abhominatōem. Sic mali pleni sunt mūdi ambitione ꝛ cupiditate: que fetent in ꝯspectu meo et sanctorum meorū: deterius q̄ꝫ stercus hoīm. Quid sunt oīa tpalia nisi stercus? Hoc pessimo stercore cito peritura miseri delectantur. In scdo vase est nimia luxuria et incōtinentia in omnibus opibus hec sūt amara est mihi ad gustandū quasi spma. Non em̄ potero sustinere tales: et minus per grām meā ingredi ad eos. Quō em̄ ego vera mūdicia ad tā immūdos ingrediar? Quō ego ignis ipse vere dilectiōis inflammarē eos: quos tam prauus ignis luxurie inflāmat? Terciū est supbia et arrogantia eoꝶ. Ipsa quippe est q̄si sanguis corruptus ꝛ sanies. Ipsa ē que hoīem in bonis corrūpit intus et exterius: aufert grām datā a deo: et reddit hoīem abhoīabilem deo et ꝓximo. Qui aūt sic impletus fuerit: grā spūsscti impleri nō poterit. ℭ Ego aūt sum quasi hō habens vinū venale. Qui cū propinare voluerit: dat pͥmo amicis suis et familiaribꝫ ad gustandū: deinde preconis voce mittit suos clamātes: gustauimus vinū qꝛ bonuꝫ est. Omnes ḡ qui volūt accedant. Sic ego habeo vinū optimū: id est dulcedinē illam que ineffabilis est: hāc ego quibusdā familiaribus meis propinaui: audītis ꝟbis meis que de ore meo ꝓcedūt. Inter istos proclamatores qui vinū gustabāt erat iste qui venit ad me hodie habens q̄si tria receptacula implenda. Venit em̄ habens voluntatē ꝯtinēdi se ab omni vanitate: voluntatē ad omnē humilitatē: desideriū ad omne quod mihi placitū est: ꝓpterea impleui vasa sua hodie. Primo nāqꝫ fiet sapīa spūaliū lucidior ad itelligendū: et aptior ad ruminandū q̄ꝫ prius. Secūdo impleui eum charitate mea qua feruentior fiet q̄ꝫ prius ad omne bonū. Tercio dedi ei timorē discretiorem: vt scꝫ nihil timeat nisi me et que mihi placita sunt. Ergo vt etiā alijs clamare sciat dulcedinē vini mei: audiat ꝟba mea que locutus suꝫ ꝛ que scripta sunt: vt audita charitate mea ꝛ iusticia: tāto fiat in clamando solicitior: quo diligētius vini dulcedinē gustat. ℭ Declaratio. Hic frater dn̄am Birgittā ad sctūm iacobū sequebaꝶ qui in spū vidit dn̄am Birgittam quasi septē coronis coronatā. Viditqꝫ solem totū denigratū: qui miratus audiuit vocē clare dicētem. Sol iste obscuratus significat pͥncipē terre vr̄e: qui sicut sol fulserat erit despectissimus p obprobriū hoīm: mulierqꝫ ista quā cernis habebit spicaꝫ septiformis grē dei quā significāt septē corone quas vidisti et hoc erit tibi signū q̄ tu sanaberis ab infirmitate ista: ꝛ reuerteris ad tuos: ꝛ eleuaberis ad altiorē gradū. Qui rediēs factus est abbas ꝓficiens de virtute in virtutem.

Verba ꝟginis ad sponsam: qualiter ipa virgo a quadruplici genere hoīm salutaꝶ scꝫ a veris amicis suis ex charitate ꝛ ab alijs ex timore pene: a reliquis vt ditenꝶ. Ab alijs ꝟo ypocritis ex p̄sumptione venie prima duo genera remuneraꝶ spūaliter: tercium tpaliter: quartum abhominabile est. Cap. XXXVII

Maria loquitur. Quatuor genera hoīm sunt qui me salutāt. ℭ Primi sunt: qui omnē voluntatē suam: ꝛ conscīam suam reliquūt in manus meas: et quicquid faciūt totū faciunt pro honore meo: horuꝫ salutatio est mihi quasi potus suauissimus ꝛ delectabilis. ℭ Secundi sunt qui timent penā et ex timore abstinent se a pctō: his ego do si in laude mea p̄seuerauerint diminutionem praui timoris: et augmentatōem vere charitatis et scīam: qua discant rōnabiliter et sapienter deū diligere. ℭ Tercij sunt qui satis in sublimi eleuāt laudem meā: sꝫ nulla alia intentione ꝛ affectu: nisi vt honor tpalis et vtilitas transitoria eis accrescat. Et ideo sicut dn̄s cui aliquod donū mittiꝶ: et ipse remittit donanti equipollens aliquid. Sic ego qꝛ ipsi tpalia petunt: nec aliquid carius desiderant: ꝓpterea do eis quod volunt et remunero eos in p̄senti. ℭ Quarti sunt qui simulāt se esse bonos: et tm̄ pctm̄ habent in delectatiōe peccant em̄ occulte cum p̄nt: ne videanꝶ ab homibus cogitantes sic secū. Ipsa em̄ virgo maria pia est et mox vt inuocata fuerit impetrat veniam. Horū clamor sic placꝫ mihi: sicut vas quod exterius est deargentatū ꝛ intus plenū fetidissimo stercore: quod nullus potest odorare. Tales sunt quidam per pessimam voluntatem peccati.

Xp̄s dicit sponse: q̄ duo sunt spūs: scilicet bonus et malus signa aūt spūssancti sunt dulcedo mētis et gloria: et signa mali spūs sunt anxietas ꝛ inquietudo mētis ꝓcedēs ex cupiditate vel ira. Ca. XXXVIII

Filius loquit᷑ sponse f dicēs. Spūs bonus est in corde hominis q̄d est spūs bonus nisi deus quid est deus nisi gloria ⁊ dulcedo sctōꝝ Ipse deus est in eis et ipi in eo: ⁊ tūc omne bonū hn̄t cū habent deū: sine quo nihil est bonū. Jō qui hn̄t spm̄ dei: habēt et deū et omnē militiā celi et om̄e bonū. Similiter et quicūqꝫ habent spm̄ malū in se: habent omne malū in se. Quid em̄ est spūs malus nisi dyabolus? Quid ꝟo dyabolus nisi pena et om̄e malū? Ergo qui hꝫ dyabolū hꝫ in se penā et om̄e malū. Sicut aūt bonus hō non sentit vn̄ vel quō spūssancti dulcedo ingerit se menti ei⁹: nec ꝑfecte eā in p̄nti gustare pōt: licet gustat ꝑtem. Sic hō malus cū angustiat᷑ cupiditate. Cū anelat ad ambitionē: cum mordet᷑ ira: aut inquinat᷑ luxuria ⁊ ceteris alijs vicijs: pena dyaboli est et indicium eterne inq̄etudinis licet in presenti vt est perpēdi nō possit: ve his qui huic spiritui adherent.

Videbat spōsa demonē ꝓducentē in diuino iudicio septē libros ꝯtra quandā animam cuiusdā militis defuncti: ſꝫ angelus bonus ꝓduxit ꝓ ea vnū librū: que aīa non damnabat᷑ eternalit᷑: q2 demone ignorāte penituit in fine in cogitatu itrinsecus. Cōdemnat᷑ tn̄ ꝓpter pctā ad .ix. penas sustinēdas in purgatorio vsqꝫ ad diē iudicij: q2 tādiu desiderauerat in corꝑe viuere ſꝫ reuelātur a xp̄o tria remedia ꝓpter que possit aīa liberari ⁊ remittunt᷑ ei statim tres de ꝑdictis penis ꝑcibus ꝟginis ⁊ sanctoꝝ. Supplicatio ꝟo angeli boni ꝓ ea nō statim exaudit᷑: sed differēdo ad tp̄s ponit eā xp̄s in deliberatōem. Cap. XXXIX

Emon quidā appuit d in diuino iudicio: qui tenebat quādam aīam cuiusdā defūcti tremulam: in modū cordis trementi. A Qui demon tūc dixit ad iudicē. Ecce ꝑda Angelus em̄ tuus ⁊ ego sequebamur aīam istā a ꝑincipio suo vsqꝫ ad finē: sed ipe ad custodiendū ego aūt ad nocēdū: ⁊ ambo venabamur eam q̄si venatores. Sꝫ tn̄ ipsa in fine incidit in man⁹ meas. Ad quā lucrandū mihi ego ita cupidus sum ⁊ impetuosus: quēadmodū torrēs cadēs deorsum: cui nihil resistit nisi quoddā retentaculū hoc ē iusticia tua que q2 nondū ꝓbata est ꝯtra aīam istā Jō adhuc nondū secure possideo eā. Ego etiā desidero eā tam feruēter quēadmodū aīal ꝯsumptū inedia quod pre fame comedit etiā mēbra sua. Ergo q2 iustus iudex es iudica sup eam iustū iudiciū. Rn̄dit iudex Quare mag᷑ incidit in manus tuas: ⁊ cur tu ꝓpinquior ei fuisti q̄ꝫ angelus me⁹? Rn̄dit demō q2 pctā sua plura fuerūt: q̄ꝫ opa bona. Rn̄dit iudex ostēde q̄lia. B Respōdit demō. Ego habeo vnū librū plenū pctīs suis. Et iudex q̄le est nomē hui⁹ libri Rn̄dit demō; huius nomē est inobediētia in q̄ libro sunt septē libri: ⁊ quilibet hꝫ tres colūnas Quelibꝫ aūt colūna hꝫ plusq̄ꝫ mille ꝟbs ſꝫ nulla min⁹ q̄ꝫ mille: quedā ꝟo multo plā. Rn̄dit iudex: dic noīa istoꝝ libroꝝ q2 licꝫ ego oīa scio: tn̄ vt alijs innotescat voluntas tua ⁊ bonitas mea: volo vt loquaris Rn̄dit demon: nomē primi libri ē supbia: ⁊ in hoc sunt tres colūne. Prima est supbia spūalis in cōsciēa sua q2 supbiebat de bona vita q̄ꝫ credebat se hr̄e alijs meliorē. Supbiebat etiā de intelligentia sua et consciēa sapiētiori alijs. Secūda colūna erat: q2 superbiebat de bonis sibi datis: ⁊ de famulis ⁊ vestibꝫ ⁊ de alijs rebus. Tercia erat ꝙ superbiebat in pulcritudine membroꝝ et de ꝓpagine nobili: et in opibus suis: et in his tribus colūnis erāt infinita ꝟba: ꝓut tibi melius cognitū ē. C Scd̄s liber erat cupiditas sua: hec autē habebat tres colūnas. Prima erat spūalis: q2 cogitauit peccata sua nō esse ita grauia sicut dicebat᷑: et indigne desiderauit celeste regnū: quod nō debet᷑ alicui nisi ꝑfecte mundo. Secūdo q2 plus desiderauit in mūdo q̄ꝫ necesse erat: ⁊ voluntas sua fuit ad hoc solū vt extolleret nomē suum et progeniē: ad hoc vt heredes suos nō ad honorē tuū: ſꝫ ad honorē mūdi nutriret ⁊ magnificaret eos. Tercia colūna fuit: ꝙ cupiebat honorē mūdi et sup alios esse: ⁊ in his ꝓut tibi meli⁹ cognitū ē innumerabilia sunt ꝟba: quibꝫ reqrebat fauorem et beniuolentiā: quibꝫ etiā tp̄alia sibi acqrebat. Terci⁹ liber ē inuidia: hic hꝫ tres colūnas. Prima fuit in mēte: quia inuidebat eis occulte qui plus habebāt: et magis prosperabant᷑ q̄ꝫ ipse. Secūda ꝙ recepit ex inuidia res eoꝝ qui minus habebāt q̄ꝫ ipse: ⁊ magis idigebāt. Tercia ꝙ ex inuidia nocuit ꝓximo occulte ꝑ sua ꝯsilia: et etiā publice tam ꝟbo q̄ꝫ facto: tam ꝑ se q̄ꝫ ꝑ suos: ⁊ etiā alios ad silia incitauit. D Quart⁹ liber est auaricia: in q̄ erāt tres colūne. Prima erat auaricia in mēte: q2 noluit alijs dicere de his que sciebat: vn̄ alij recepissent ꝯsolationē et ꝑfectū: cogitās sic secū. Que mihi inde vtilitas: si tali vel tali dedero hoc cōsilium? Que mihi remuneratio: si ei in illo ꝯsilio vel verbo ꝓfuero: et sic indigēs afflictus recedebat ab eo: nō edificat⁹ vl᷑ instructus. Cū bene potuisset ab eo si voluntas

assuisset edificari. Secũda columna erat: ꝙ cum pacificare poterat discordãtes: noluit hoc facere. Cũ etiam poterat cõsolari turbatos nõ curauit. Tercia columna erat auaricia in bonis suis: eo ꝙ si vnũ denarium dare debebat pro noĩe tuo angustiabat̃ et grauabat̃: et pro honore mũdi libenter daret centũ. In his autem colũnis sunt infinita verba prout melius tibi cõstat. Omnia em̃ scis et nihil a te occultari potest sed ideo me compellis loqui ex tua potentia: quia alijs prodesse vis. E ¶ Quintus liber est Accidia: et ista habet tres colũnas Primo ꝙ in ope accidiosus erat ad operandum bona opa ad honorem tuuꝫ: id est ad mandata tua. Nã ꝓ quiete corporis sui amisit tempus suũ. Corporis em̃ sui vtilitas ꝛ voluptas erãt sibi charissima. Secũdo accidiosus erat in cogitatione: qñ cum spũs tuus bonus immisit cordi eius cõpunctionem: vel aliquam spũalem intelligentiã nimis sibi longũ videbat̃: et subtraxit mentẽ suam a cogitatione spũali: ꝛ omne gaudiũ mũdi videbat̃ sibi delectabile ꝛ suaue. Tercio erat accidiosus in ore: id est in orando et in loquẽdo que vtilitas alioꝝ ꝛ honoris tui erãt: feruens aũt erat ad scurrilia ỽba quãta aũt verba iste colũne habebant ꝛ q̃ꝫ innumerabilia sunt: tibi soli cognitum est ¶ Sextus liber erat ira: hic habebat etiã tres colũnas. Prima ꝙ irascebat̃ ꝓximo suo de illis rebus: que sibi nõ erant vtiles. Scd̃a colũna erat ꝙ lesit ꝓximũ in ope ex ira sua: qñq̃ꝫ etiã in ira alienando sua. Tercia ꝙ ex ira turbabat proximũ. F Septimus liber erat voluptas sua: que etiam habebat tres colũnas. Prima erat ꝙ indebite ꝛ inordinate effundebat semen suum. Nã licet cõiugatus erat et ab alioꝝ mulierꝝ macula segregatus: tñ ꝑ amplexus et verba inepta et etiã per gestus impudicos: effundebat semen suum mõ indebito. Scd̃a colũna erat ꝙ nimis procax erat in verbis Inducebat em̃ non solũ vxorem suã in maiorẽ ardorẽ libidinis: ymo etiã alios ad audiendũ et cogitandũ scurrilia multotiens per ỽba sua attraxit. Tercia colũna erat ꝙ nimis delicate nutriebat corpus suũ: preparãdo sibi lautiora ꝛ plura fercula: ad delectatõem maiorẽ corporis: ꝛ ad laudẽ hoĩm vt vocaret̃ magnus: plus aũt q̃ꝫ mille verba sunt in istis colũnis: sedendo in mensa longiori tp̃e q̃ꝫ debebat: nõ attendens tp̃s sibi datũ: loquẽdo ineptius: recipiẽdo plus q̃ꝫ natura volebat. Ecce o iudex liber meus totus completus est adiudica q̃ mihi hãc aĩam G Tunc aũt silente iudice mater miscdĩe appropinquãs: que videbat̃ quasi remotiꝰ stare dixit: fili mi. Ego volo disputare de iusticia cũ dyabolo isto. Cui rñdit filius. Charissima mater: qñ demoni nõ negat̃ iusticia: quõ tibi possit negari que es mater mea et dñã angeloꝝ? Tu etiã om̃ia potes et oĩa scis in me: sꝫ ideo loqueris vt alijs innotescat dilectio mea. Tunc mater loquebat̃ ad dyabolũ. Precipio tibi dyabole: ꝙ rñdeas mihi ad tria que quero a te: sꝫ licet inuitus feceris: ex iusticia tñ teneris qꝛ dñã tua sum. Dic mihi. Nũquid tu scis omnes cogitatões hoĩs? Dyabolus aũt rñdit. Nõ nisi illas solũmodo quas ex exteriori opatione hoĩs: et ex dispositõe eius perpendere possum: et illas quas ego ꝑsonaliter immitto cordi eius: qꝛ licet ego ꝑdidi dignitatem meam: tñ ex subtilitate nature mee adhuc remãsit mihi sapientia tãta: ꝙ ex dispositõe hoĩs intelligere possum statũ mẽtis: sed bonas cogitationes hoĩ s cognoscere nõ possum. Dixit aũt tunc pꝰla ỽgo secũdo ad dyabolũ. Dic mihi dyabole lꝫ inuitus: que ẽ illa res que põt delere scripturã de libro tuo? Rñdit dyabolus. Nihil eã delere põt nisi vnum: hoc est diuina charitas Quicũq̃ꝫ em̃ eam obtinuerit in corde quãtũcunq̃ꝫ peccator sit: statim delet̃ quod de illo scriptũ erat in libro meo. H Dixit etiã virgo tercio. Dic mihi dyabole. Nunquid aliquis est tam immũdus peccator ꝛ taꝫ auersus a filio meo: ꝙ nõ possit redire ad veniã: q̃ꝫdiu viuit in mũdo? Rñdit dyabolus. Nullus est tã peccator: ꝙ nõ possit reuerti q̃ꝫdiu viuit si voluerit. Qñ em̃ quis quantũcunq̃ꝫ petõr mutat suã voluntatẽ malã in bonã: et cõceperit diuinã charitatẽ et in hac stabilis stare voluerit: nõ oĩs demones eum tenere pñt. Tũc istis auditis mater miscdĩe ait ad circũstantes: hec aĩa in fine vite sue cõuertit se ad me ꝛ dixit. Tu mr̃ miscdĩe es et miseratrix miseroꝝ. Ego indignus suꝫ rogare filiũ tuũ qꝛ petã mea grauia sunt ꝛ m̃lta nimis: ꝛ ego multũ ꝓuocaui eũ ad irã: diligendo magis voluptatẽ meã ꝛ mũdũ q̃ꝫ deũ creatorẽ meũ. Iõ rogo te miserere mei: qꝛ tu nulli peteñti te negas miscdĩam. Et iõ ego cõuerto me ad te ꝛ ꝓmitto tibi ꝙ si vixero volo emẽdare me: et volũtatẽ meã ad filiũ tuũ cõuertere: ꝛ nihil aliud nisi ipsum diligere: Sed sup̱ oĩa doleo ꝛ ĩgemisco: ꝙ nihil boni feci ad honorẽ filij tui creatoris mei. Iõ te rogo piissima dñã miserere mei: qꝛ ad nullũ nisi ad te habeo fugere. Talibꝫ verbis et tali cogitatõe venit in fine ista aĩa ad me: nũquid non eã audire debebã? Quis em̃ si toto corde ꝛ tota

emẽdationis voluntate aliũ rogat: non ex-
audiri meret? Quanto magis ego claman
tes audire debeo que sum mater misericordie.
I Rñdit dyabolus: de tali volũtate ego
nihil scio: sed si est sicut dicis proba apta
ratõne. Rñdit mater. Indignus es vt tibi
respondeam. Verumtñ quia ad aliorum pro-
fectum hoc fit quod ostendi: ideo rñdeo tibi
Tu miser dixisti prius ꝙ de libro tuo nihil
delere põt scripturã nisi diuina charitas.
Et tũc pũersa virgo ad iudicez dixit. Ergo
fili mi apiat librum suũ dyabolus et legat
et videat si omia ibi complete scripta sunt
vel si aliquid forte deletũ est. Tũc dixit iu-
dex ad dyabolũ: vbi est liber tuus? Et dya-
bolus respondit. In ventre meo. Cui dixit
iudex. Quis est venter tuus? Rñdit dyabo
lus memoria mea. Sicut eñ in ventre est
omĩs immũdicia et oĩs fetor: sic in memo-
ria mea est oĩs malicia et nequicia: que q̃si
fetor pessimus fetent in cõspectu tuo. Qñ
eñ recessi a te per supbiam meam a luce
tua. Tũc inueni mihi omnẽ maliciã: et ob-
tenebrata est memoria mea in bonis dei: et
in hac memoria mea est scripta oĩs neq̃cia
peccatorum. Tũc iudex dixit ad dyabolũ: pre
cipio tibi dyabole vt videas diligẽter et in
quiras in libro tuo: quid scriptũ est et quid
abrasum est de petĩs istius aĩe: et dic publi
ce. Rñdit dyabolus. Ecce video in libro meo.
et alia video scripta que nõ cogitaui. Video
eñ illa septẽ esse deleta: et nihil remanet in
libro meo de eis nisi pipsima. K Postea
iudex ait ad illũ bonũ angelũ qui astabat.
Vbi sunt bona opa istius aĩe? Qui rñdit
Dñe omĩa sunt in pscientia tua et noticia
pñtia pterita et futura. Oĩa scimus in te et
videmus: et tu in nobis. Nec necesse est no-
bis tibi loqui: quia omĩa scis. Sed quia charita
tem tuã ostendere vis. Ideo insinuas vo-
luntatẽ tuam quibus tibi placet. Ego nanq̃
a principio quo aĩa istius fuit eñ corpe iun
cta: fui semp cum eo. Ego etiã scripsi vnũ li
brũ de bonis suis. Si aũt librũ istũ audire
volueris in ptãte tua est. Rñdit iudex. Nõ
possum iudicare nisi auditis ptibus et cognitis
bonis et malis. Quibus iuste pensatis: sicut
tũc iusticia exigit scdm ea debet iudicari si
ue ad mortẽ siue ad vitam. Rñdit angelus
Liber meus est obediẽtia sua qua obediuit
tibi: et in hoc sunt septẽ colũne. Prima est
baptismus. Scda est abstinẽtia sua in ieiu
nio: et ab illicitis opibus et petĩs: et etiã a
voluptate et tẽptatione carnis sue. Tercia
colũna erat oratio et ppositum bonũ quod
ad te habuit. Quarta colũna erat opa sua
bona in elemosinis et alijs opibus miseri-
cordie. Quinta colũna erat spes sua ad te
Sexta erat fides: quã sicut xpianus tenu
it. Septima erat diuina charitas. L
Quibus dictis dixit iterum iudex ad illũ ange-
lum bonũ. Vbi est liber tuus. Ille autẽ re-
spondit. In visione et charitate tua dñe in
Tũc maria exprobrando dixit ad dyabolũ
quõ custodisti librũ tuum: et quõ deletũ est
ab eo illud quod in eo scriptũ erat? Tunc
dyabolus dixit. Ve ve quia decepisti me. De-
inde dixit iudex ad pijssimam matrem suam
Tu o mater rõnabiliter obtinuisti in hac questi
one sententiã: et lucrata es aĩam istam cũ
iusticia. Deinũ dyabolus clamauit. Ego pdi
di ego victus sum: sed dic mihi iudex q̃diu
tenebo istam aĩam pro pipsimatibus istis
Rñdit iudex. Ego iudicabo tibi: libri eñ
apti sunt et lecti. Sed dic mihi dyabole licet
ego oĩa sciam. Vtrũ hec aĩa debet intrare
celum scdm iusticiã an nõ? Ecce eñ pmit-
to te videre et scire modo veritatẽ iusticie Rñ
dit dyabolus. Iusticia est in te: ꝙ siquis de
cesserit sine mortali petõ non intrabit pe-
nas inferni: et quicũq̃ habet diuinã chari
tatem de iure tenet hr̃e celum. Ergo quia
aĩa ista nõ decessit in mortali petõ et ha-
buit diuinã charitatẽ: digna ẽ accepta pri-
us purgatiõe sua intrare celũ. M Rñ
dit iudex ꝙ quia modo apui tibi intellectũ: et
pmisi te videre lumẽ veritatis et iusticie. Dic
audientibus quibus mihi placet: qualis debet
esse iusticia istius aĩe? Rñdit dyabolus: vt
purget taliter ꝙ non sit in ea vna macula:
quia licet adiudicata est tibi ex iusticia: tñ ad
huc immũda est: nec pũenire põt ad te nisi
pcepta prius purgatiõe. Et quia tu iudex que-
siuisti a me. Nunc etiã ego quero a te: quõ
purgari et q̃diu in manibus meis esse debe-
at? Rñdit iudex. Tibi precipit dyabole vt
nõ intres in eã nec absorbeas eam in te: sed
debes eam purgare vsq̃ quo fiet munda et im
maculata. Ipsa eñ scdm modum culpe pa-
tietur penam suã. Tripliciter eñ peccauit in
visu: tripliciter in auditu: tripliciter in tactu.
Et ideo tripliciter debet puniri in visu. Primo
eñ debet videre psonaliter petã sua et ab-
hoĩationes. Scdo debet videre te in malicia
tua: et in terribili deformitate tua. Tercio
debet videre miserias et penas terribiles aliarum
aĩarum. Similiter affligatur tripliciter in auditu
Primo nanq̃ audiet ve horribile: quia audire
volunt laudẽ ppriã et delectabilia mũdi. Se
cũdo debet audire horribiles clamores demo-
num et irrisiões. Tercio audiet opprobria et
intolerabiles miserias: quia audiuit magis et
delectabilius mũdi amorem et fauorẽ q̃m
dei: et quia seruientius seruiuit mũdo q̃m deo.

suo. M Tripliciter etiã affligat̃ in tactu. Primo quidẽ ardeat ardẽtissimo igne interius ꝛ exterius: ita ꝙ nõ minima macula sit in ea que nõ purget̃ igne. Secũdo patiat̃ frigus maximũ: quia ardebat cupiditate sua: et frigidus erat charitate mea. Tercio erit in manibꝫ demonũ: vt non sit aliqua quantũcũqꝫ minima cogitatio nec minimũ verbũ quod nõ purget̃: donec fiet tanqꝫ aurꝫ quod in fornace ꝛ formella purgat̃: ad voluntatẽ possessoris. Tũc iterꝫ ait dyabolus q̃diu erat ista aĩa in pena ista. Rñdit iudex: q̃diu voluntas sua fuit viuere in mũdo. Et qꝛ ipsa talis erat ꝙ libẽter vixisset in corpe vsqꝫ ad finem mũdi. Ideo pena ista tenet̃ durare vsqꝫ in finem mũdi Hec eñ est iusticia mea: ꝙ quicunqꝫ habet diuinã charitatẽ ad me: et omni desiderio desiderat me: cupiens esse mecũ et separi a mundo. Iste talis sine pena tenet̃ habere celũ: quia examinatio p̃ntis vite est purgatio sua. Qui aũt timet mortẽ propter acerbam penã mortis: et ꝓpter penam futurã et vellet ideo longius viuere vt emẽdaret se. Iste tenet̃ habere leuẽ penã in purgatorio. Qui vero voluntatẽ habet viuere vsqꝫ in diem iudicij: licet nõ peccet mortaliter: ꝓpter volũtatem tñ perpetuã viuendi quã habet: tenet̃ habere penã ꝑpetuam vsqꝫ ad iudiciũ. O Tunc rñdens piissima mater dixit. Bñdictus sis tu fili mi ꝓ iusticia tua que est in omni miscḋia: licet enim nos omĩa videmus ꝛ scimus in te. Attñ ad aliorum cognitõem dic quale remediũ adhiberi debeat quod minuat tam longũ tempus pene: et quale ad hoc ꝙ extinguat̃ tam seuus ignis: et quõ etiam liberari possit ista aĩa a manibꝫ demonũ. Rñdit filius. Tibi nihil põt negari qꝛ tu misericordie mater es: et miscḋiam et consolatione omnibus penras et inquiris. Tria eñ sunt que faciunt minui tã longũ tp̃s pene: et extingui ignem: et liberari de manibꝫ demonũ. Primum est si ꝑ aliquẽ reddant̃ ea que iniuste ab alijs abstulit ꝛ extorsit vel reddere iuste alijs tenebat̃: hoc eñ est iusticia vt tam diu aĩa purget̃: donec illa que iniuste ꝑ eam ablata sunt: restituantur vsqꝫ ad minimũ quadrantẽ: aut per p̃ces sanctoꝝ: aut ꝑ elemosinas et opa amicorũ: vel per purgationem ad hoc dignam. Scḋm est copiosa elemosina: per hanc eñ extinguit̃ peccm̃ sicut per aquã extinguit̃ ignis. Terciũ est corporis mei oblatio in altari pro eo: et amicorũ meoꝝ preces. Hec autẽ sunt tria que liberabunt eum ab illis tribus penis. P Rñdit iterũ mater misericordie. Quid ḡ valent sibi nunc opa bona que fecit pro te: Respondit filius. Nõ ideo queris qꝛ ignoras cum oĩa scias et vides in me: sed hoc iniquiris vt alijs charitatẽ meam ostendas. Certe nõ aliquid minimũ verbũ: nec etiã minima cogitatio quã ad honorẽ meũ cogitauit erit sibi sine remuneratione. Quia omĩa quecũqꝫ fecit ꝓ me sunt modo ante ip̃m: et in pena sua inde habet refrigeriũ: inde solatiũ. Inde leuiorẽ sentit ardorem q̃ aliter ꝑsentiret. Postea iterũ loquebat̃ mater ad filiũ dicẽs. Quare est hoc: ꝙ hec aĩa stat immobilis quasi qui non mouet manus nec pedes ꝯtra inimicos: ꝛ tñ viuit Rñdit iudex. Propheta scripsit de me: ꝙ ego fui quasi agnus corã tondente obmutescens. Vere ego obmutui corã inimicis meis: et ꝓpter hoc est iusticia: ꝙ quia aĩa ista nõ curauit de morte mea ꝛ eam ꝓ modico reputauit. Ideo ip̃a est modo ex iusticia quasi puer nõ valens reclamare: in homicidarũ manibus. O Rñdit mater. Benedictus sis tu dulcissime fili: qui nihil facis sine iusticia. Tu dixisti p̃us fili mi: ꝙ amici tui possent aĩe isti succurrere: et tu bene scis ꝙ aĩa ista tripliciter seruiuit mihi. Primo ꝑ abstinentiã: scꝫ ieiunando vigilias mearũ festiuitatũ: et in eis abstinendo in noĩe meo. Secũdo quia legebat horas meas. Tercio qꝛ cantabat etiã ore proprio pro honore meo. Ergo fili qꝛ amicos tuos clamãtes in terra audis: rogo te etiã vt digneris audire me: Rñdit filius. Quicunqꝫ est alicui dño magis precipuus in dilectione: huius p̃ces citius exaudiunt̃: et quia tu mihi super om̃s charissima es ideo pete quod vis et dabit̃ tibi. Rñdit mater. Ista aĩa patit̃ tres penas in visu et tres in auditu ꝛ alias tres in tactu. Rogo ergo te fili mi charissime: vt vnam penã in visu sibi minuere velis: scꝫ ꝙ non videat horribiles demones: sꝫ reliquas duas penas sustineat: qꝛ iusticia tua sic exigit: cui obuiare non possum scḋm iusticiã miscḋie tue. Secũdo rogo vt in auditu vnam penã ei minuas: vt scilicꝫ non audiat obprobriũ et confusionẽ suam. Tercio rogo vt in tactu etiam vnam penã minuas ei: scꝫ vt nõ sentiat frigus frigidissimũ gelu quod dignus est habere: quia frigidus erat in charitate tua Rñdit filius. Benedicta sis tu mater charissima: tibi nihil negari põt fiat voluntas tua vt petisti sic fiat Rñdit mater. Bñdictus sis tu dulcissime fili mi ꝓ omni charitate et misericordia tua. R Tunc in eodem puncto videbat̃ vnus sanctoꝝ cum exercitu magno dicens. Laus tibi sit dñe

deus creator ⁊ iudex oim̄. Hec aīa deuote in vita sua seruiuit mihi: ipa eīn ieiunauit in honore meo ⁊ laudauit me: ⁊ amicos tuos circūstantes cū salutatione sua: ideo ex patre eoꝝ ⁊ mea rogo miserere huic aīe: et ꝓpter preces nostras da ei requiē in vna pena: hoc est ꝙ demones nō habeāt ptātem obtenebrandi ꝯsciam eius: ipi eīn ex malicia sua sic obumbrabunt ꝯsciaȝ eius nisi refreneꝛ: ꝙ nunq̄ȝ sparet finē miserie ⁊ adeptionem glorie: nisi quotiens tibi placeret specialiter respicere eā gratia tua: et hoc ē maius suppliciuȝ ei oī supplicio. Ergo pie dñe da ei ꝓpter preces nostras vt in quacū q̄ȝ pena fuerit: sciat ꝓ certo illam penā finiturā ⁊ se gloriā ꝑpetuā adepturā. S

Respondit iudex. Hec est eīn vera iusticia: qꝛ ipsa anima multotiens subtraxit ꝯscientiam suam de spūali cogitatione et intelligentia ad corpalia ⁊ obtenebrare voluit eā sciam suam: ⁊ nō timuit facere ꝯtra me: iō iustū est vt nunc demones obumbrēt ꝯsciētiam eius. Sed qꝛ amici charissimi vos verba mea audistis et ea ope impleuistis: nō ē fas aliquid vobis negari: ideo faciā q̄ vultis. Tunc aūt responderunt sancti oēs. Benedictus sis tu de͛ in oīni iusticia tua q̄ iuste iudicas: qui nihil dimittis impunitū. Deinde bonus angelus qui datus erat aīe ad custodiaȝ ait ad iudicē. Ego a principio ꝯiunctionis istius aīe ⁊ corpis fui cū ea ⁊ sequebar eā ex charitatis tue ꝓuidentia: ⁊ ipa q̄uq̄ȝ faciebat voluntatē meā: ideo iam rogo te dñe mi miserere ei. Tūc rñdit dominus. Volumus deliberare sup hoc: ⁊ tūc hec visio disparuit. ¶ Declaratio. Hic fuit miles benignus ⁊ pauperū amator: cuius vxor largissimas fecit ꝓ eo elemosynas: q̄ rome mortua est sicut in spū dei p̄dictum de ea fuit: vt ptȝ. iiij. li. ca. xij. F.

Quarto anno postq̄ȝ sponsa vidit supra primam visionē vbi quedam aīa fuit ꝯdēnata vsq̄ȝ ad diem iudicij ad purgatorium videbat iterū eandē aīaȝ p̄sentari ī iudicio diuino per angelum quasi iaȝ semplene vestitam: ꝓ qua ipse cū celesti milicia orabat dñm: quam tunc christus totaliter liberauit a penis: ⁊ vt stellam fulgentē transmisit ad gloriā precib͛ angeloꝝ ⁊ sanctoꝝ ⁊ lacrimis ⁊ suffragijs amicorum viuorum.

Capitulum XL

P p Ost hec autē in quarto anno: A Iterū vidi iuuenē fulgentissimū cū anima supra primo dicta: que erat iam quasi vestita sed nō ad plenū. Qui dixit iudici sedenti in throno: cui milia milium assistebant et omnes adorabant eum ꝓpter patientiam eius ⁊ et charitatem. O iudex hec est aīa illa pro q̄ orabam: et tu respondisti velle deliberare. Nunc igiꝛ nos omnes assistentes iterū petimus ꝓ ea miscdiam tuā. Et licet nos scimus oīa in tua dilectione: tū ꝓpter sponsā tuam que spūaliter hec audit ⁊ videt loquimur humano modo: licet humana nō sunt nobiscū. B Respondit iudex. Vbi currus plenus esset aristis spicarū: si multi homines vnus post aliū auferret aristā suam minuereꝛ numerus atq̄ȝ pondus. Sic est modo: nā lacrime multe et charitatis opa venerūt ante me ꝓ aīa ista: et ideo iudiciū est vt veniat ad custodiam tuā: et tu deferas eam ad requieȝ: quā nec oculus videre nec auris audire valet nec ipsa aīa in carne cogitare poterat: vbi nō ē celū supra nec terra deorsum: vbi altitudo est inexcogitabilis ⁊ longitudo indicibilis. Vbi latitudo mirabilis ⁊ ꝓfunditas incōprehensibilis. Vbi deus est supra oīa ⁊ extra ⁊ intra: regit omnia ꝯtinet oīa: nec ab aliquo ꝯtineꝛ. Post hec aūt illa anima videbaꝛ ascendere in celum: ita fulgens sicut stella fulgētissima in fulgore suo. Et tunc loquebaꝛ iudex dicēs. Veniet cito tēpus quo ꝓferā iudicia mea ⁊ faciam iusticiam contra progenieȝ hui͛ defuncti cuius est aīa ista: qꝛ cū supbia ascēdit hec generatio. Sed ad retributionē superbie descēdet.

Christus reꝑhendit quendā regem ⁊ homines tpales q̄ industrie sue et magno exercitui ⁊ fortitudini corporali ⁊ nō deo attribuunt victorias suas cōtra inimicos: dicens ꝙ ad bellū ꝓcedant exemplo dauid cōtra gigantē ponendo spē suam in deo: hūana tū discretione p̄cedente: qꝛ faciliter vincit q̄ deū hȝ cooꝑatorem. Ca. XLI

F f Ilius loquiꝛ ad spōsam de quodam rege suecie dicens A Dixi tibi ꝙ puer est iste rex: et hoc ex duob͛ poteris intelligere. Primo ex regimine suo. Scdo ex exercitu innumerabili. Nunquid nō pastor dauid vicit gigantē: Sed quō: Nūq̄d potentia et sapientia: Nō vtiq̄ȝ: sed virtute diuina: nisi eīn deus infatuasset audaciā gygantis ⁊ aiasset mētem pueri dauid: quō puer aggressus fuissꝫ gygantem: et quō lapis ꝓsterneret tā fortē ⁊ attigisset tā doctū: nisi in lapide fuissꝫ virtus dei. Ideo faciliter vincit q̄ deum habet cooperatorem. Nec ei qui deo ꝑfecte innititur opus est multa corpis fortitudine: sed fide ⁊ charitate. ¶ Tēporales eīn hoies for

titudine corporali se vincere arbitrant᷑. Et exitum pugne ponūt in hominis industria Et cū victores extiterint: plus industrie ascribunt hoīs q̃ȝ virtuti dei. Q̃uis nec boni nec mali: sine ꝑmissione dei et iusticia victores sunt: Nā qn̄qȝ boni ꝓsperant᷑ super malos: ⁊ ecōtrario mali sup̱ bonos ꝑmissione occulta dei. Et q2 patientiā et iusticiā dei: pauci homines ꝓpter vniuersalem negligentiā ↄsiderare volūt. Ideo virtus dei dehonestat᷑: ⁊ homo quasi potens et faciēs victorias sua virtute laudat᷑ et exaltat᷑.

B Nec sine causa dixi q2 puer iste rex est Nam puer cum videt duo poma: aliud qđ totū deauratū est exterius et intus totum vacuum ⁊ corruptuȝ: aliud ꝟo qđ exterius minus est pulcrū sed intus recentissimuȝ: puer magis eliget pomū qđ exteri⁹ est pulcrū ⁊ intus corruptum: q2 nescit ↄsiderare nisi illa que exterius videt. Sic iste rex facit. Pulcrū deniqȝ sibi videbat᷑ ꝓcedere cū magno exercitu: sed nesciebat nec ↄsiderabat q̄ miseria latebat intus. Nō attēdebat quanta fames ⁊ dolor sequeret᷑: et q͛ miseri fame egrederent᷑ ⁊ miserabiliores reuerterent᷑. Vile ꝟo et fatuū videt᷑ cū pauco ꝓcedere exercitu: sed magna latet intus vtilitas. Ideo si ipse sic vadat. s. cū humilitate ⁊ pauco exercitu: ego implebo cōsciam ei⁹ diuina sapientia: ego corpus eius fortificabo diuina fortitudine. Ego eñ possum facere fortē de infirmo: sublimē ꝺ humili: honorabilē de abiecto. Igit᷑ dic ei q͛ nō vereatur sed ponat spem suam in me: ⁊ faciat cū diuina sapiā et humana premeditatione q̄ potest. Et sic vbi sapientia humana deficiet: charitas ⁊ voluntas bona eā excusabit.

¶ Additio. Filius dei loquit᷑. Omnis qui terras infidelium visitare desiderat: debet habere quinqȝ. Primo exonerare ↄscientiam suā ↄtritiōe ⁊ ↄfessione vera: tanq̃ȝ statim moriturus. Scđo debet deponere omnes leuitates in morib⁹ et vestib⁹: nō attendendo ad ↄsuetudines nouas: sed ad illas laudabiles a ꝑdecessoribus suis institutas Tercio nolle habere aliquid temporale nisi ad necessitatē et honorem dei: et si sciuerit aliquid iniuste acquisitum vel ꝑ se vel a parentib⁹ velle restituere: q̃ȝtūcūqȝ paruū vel magnū. Quarto ad hoc laborare vt infideles veniant ad veram fidem: nō concupiscendo diuitias eorum nec iumenta eorum seu alia: nisi ad solam corporis necessitatē. Quintum est velle libenter mori pro honore dei: et sic se ante disponere in laudabili conuersatione: vt ad preciosam mortē mereatur ꝑuenire.

Mater dei laudando se de sollicitudine quā habuit placendi deo: dicit: q͛ nō se laudat vt ꝓpriam laudem querat: sed vt deus ex hoc laudet᷑ ⁊ honoret᷑. Et petit a filio ꝓ sponsa vestes celestes virtutū: et cibū sacrū corporis sui: et spūm feruentiorem. Que filius cōcedit: vt primo habeat sponsa humilitatem ⁊ timorem et gratiarum actioneȝ.

Capitulum XLII

Mater loquitur Ego a

in A iuuentute mea sp̱ cogitaui ꝺ honore filij mei: et semper sollicita fui quō ei placerē. Q̃uis aūt omnis honor minus honorabilis est in ore ꝓprio: tñ ego nō loquor istud more eoꝝ qui ꝓpriam laudem querunt: sed ad honorē filij mei dei ⁊ domini mei. Qui mirabiliter soleȝ fixit in puluere. Ignem etiam nō cōsumentem sed inflamātē ↄclusit ī arido: et fructū dignissimū ⁊ suauissimū ꝓtulit absqȝ hūore. ¶ Deinde vertens se ad filiū ait. Benedictus sis tu fili mi: Ego sum quasi illa mulier q̄ apđ dñm exaudita: ꝓ reis ⁊ minus potentibus petebat misericordiam. Sic ego rogo te ꝓ filia mea q2 verecunda est: id est ꝓ sponsa tua: cuius aīaȝ sanguīe tuo redemisti: charitate tua illuminasti: bonitate tua excitasti ⁊ ꝑ misedīam tibi desponsasti. Rogo te fili da ei tria. Primo vestes preciosiores: q2 filia ⁊ sponsa regis est regū. Si eñ sponsa regis caret habitu regali: omnino ↄtemnitur. Si ꝟo minus honesta deprehendit᷑ obprobrio redarguit᷑. Ergo da ei vestes nō de terra sed de celo. nō que fulgent ere exteri⁹ sed que micant charitate ⁊ castitate interius. Da ei virtutum habitū ne exteriora mēdicet: sed vt habeat intus habundantiam. ⁊ vt possit etiam pre alijs in habitu lucere.

B Secundo da ei cibū delicatiorē grossioribꝰ eñ assueta est spōsa tua cibarijs: nūc aūt assuescat cibo tuo. Hic eñ ē cibus qui tangit᷑ ⁊ nō videt᷑: tenet᷑ ⁊ nō sentit᷑: cibat ⁊ a sensu nescit᷑. Ingredit᷑ ⁊ vbiqȝ est: hoc est dignissimū corpus tuū quod prefigurabat agnus assatus: hoc eñ humanitas tua de me sumpta mirabiliter compleuit. Deitas tua cū humanitate feliciter illud complexum quotidie ostendit. Hūc cibū fili mi da spōse tue: quia sine eo sicut puer sine lacte arescit: sine eo omnino deficit: et cum eo et ꝑ eum ad omne bonum quasi eger de cibo renouat᷑. Tercio da ei fili mi spm̄ feruentiorē: ipe eñ est ignis: qui nunq̃ȝ succēsus nisi q̃ȝ extinctus est. Qui facit delectabilia visa vilescere ⁊ futura sperare: hunc spm̄ fili mi da sibi. C Tunc filius rn̄dit dicēs. Ma

ter charissima verba tua dulcia sunt: sed sicut scis qui querit sublimia: necesse est vt primo agat fortia ⁊ exerceat humilia. Ideo tria sunt ei necessaria. Primo ꝙ habeat humilitatem: ꝑ hanc enim sublimitas obtinetur: vt. s. sciat se habere bona que habet ex gratia: et nō ex meritis suis. Secūdo debitū seruitium: quod rependat datori gratiarū. Tercio timorem ne amittat ꝯcessam grām. Ergo vt tria prima que petisti obtineat ⁊ possideat: nō negligat tria supra dictā sequentia. Nihil em̄ prodest obtinuisse nisi sciat obtēta possidere: et intolerabilius cruciant mētem obtenta amissa: ꝙ̃ si nunq̃ collata fuissent ⁊ possessa.

Turbabatur sponsa quia nō patienter ⁊ lete obediebat patri spūali. Cui xp̄us dicit ꝙ si ipsa habet ꝓpositū ꝑfecte obediendi: ꝙ̃uis aliqñ voluntas reluctatur: habet tñ sic obediendo meritū ⁊ purgantur peccā preterita ponit etiā hic dn̄s arma spūalis pugne. i. virtutes quibus iusti pugnāt ⁊ vincunt. Inimici ꝟo ꝓijciunt ⁊ vincuntur. Ca. XLIII.

Filius loquitur ad sponsam.

A Dic mihi cur turbaris quia licet omnia scio tñ te dicente cognoscere volo: vt et tu scias quid respondeam tibi. Cui respondit sponsa. Duo inquit timeo: ⁊ pe duobus ꝯturbor. Primo quia minus impatiens sum ad obediendū ⁊ ad patiendū minus hylaris. Secundo ꝙ amicis tuis aduenit tribulatio: ⁊ inimici tui dn̄antur eis. Respondit dn̄s. Ego sum in eo cui ad obediendū data es: ⁊ ideo quelibet hora quilibet punctus: quo voluntate ad obediendū ꝯsentis et obedire volūtate vis: ꝙ̃uis caro q̃nq̃ recalcitrat reputabitur tibi in premiū ⁊ in purgationē peccatorum. Ad scōm. s. ꝙ tu turbaris de ꝯtrarietate amicorum meorū: Respondeo tibi ꝑ exemplū. Vbi duo inuicem pugnātes sunt: ⁊ alter eorum ꝓijcit arma sua: alter ꝟo munit se semꝑ armis suis Nunquid nō ille facilius vincetur qui ꝓijcit arma ꝙ̃ qui quotidie colligit arma sua ad se. Sic et nunc est: nam inimici quotidie arma ꝓijciunt. Tria quippe genera armorum sūt necessaria potissime ad pugnā. Primū est quod hoīem vehit seu portat: vtputa equus ⁊ similia. Scōm est q̄ hō defenditur vtputa gladius. Terciū genus armorū est quod munit corpus: vt lorica ⁊ silia. B Sed inimici ꝑmo amiserūt equum obediētie: q̄ ad oē bonū ꝓmouerentur: ipa em̄ est q̄ cum deo tenet amiciciā: ⁊ seruat dn̄o fidē ꝓmissam. Proiecerūt ⁊ gladiū timoris diuini: q̄ corpus a voluptate retrahitur: ⁊ ab aīa ſeꝑatur dyabolus ne appropinquat. Perdiderunt et loricā q̄ muniretur ꝯtra iacula. i. diuinam charitatem q̄ letificat in aduersis: defendit in ꝓsperis: pacificat in temptationibus lenit in doloribus. Galea eorum que est sapiētia diuina iacet in luto. Arma colli. i. diuina cogitatio: etiam occiderat. Sicut em̄ ꝑ collū mouetur caput: sic ꝑ diuinā cogitationē mēs ad oīa que dei sunt deberet moueri: sed iam cecidit ⁊ nulla cogitatio: ideo caput iacet in infimis ⁊ agitatur a vento. Arma q̃z pectoris nimis infirma sunt: id est affectꝰ ad deū sic tepuit: vt vix videri possit et minus sentiri. Arma etiā pedum oblita ⁊ neglecta sunt: id est cōtritio cū ꝓposito emendandi. Gaudent em̄ in peccatis et desiderāt i eis ꝑseuerare ꝙ̃diu possunt. Arma brachiorū id est opa bona odiosa sunt eis ⁊ vana. Audacter em̄ faciunt q̄ volūt ⁊ nō verecūdantur. B Sed amici mei quotidie muniant se armis. Currunt enim in equo obedientie tanq̃ boni serui: voluntatē suā ꝓpter imperiū dn̄i relinquentes: pugnāt ꝯtra vicia in timore dn̄i tanq̃ boni milites. Sustinent in charitate omnia aduenientia tanq̃ boni bellatores: expectantes auxiliū dn̄i. Muniunt se sapiā diuina: ⁊ patiētia ꝯtra detractores ⁊ criminatores quasi boni inclusi clōgantes se a mundo. Agiles sunt et celeres ad diuina tanq̃ aer mobilis: seruientes ad deū tanq̃ sponsa ad brachia viri. Veloces et fortes ad ꝑtranseundū mundana oblectamenta quasi cerui: solliciti in agēdis tāq̃ formica: vigilantes quasi speculator: ecce tales sunt amici mei et sic quotidie se armis virtutū muniunt: que inimici ꝯtēnūt ⁊ ideo faciliter vincuntur. Pugna igitur spūalis que est in paciencia et diuina charitate multo nobilior est corꝑali: ⁊ dyabolo multo odiosior. Nō em̄ laborat dyabolus vt auferat corꝑalia: sed vt vicet ꝟtutes: ⁊ auferat patientiā ⁊ virtutū stabilitatē: ideo nō turberis si amicis aliqua succedūt ꝯtraria: quia ex his ꝓuenit eis merces.

Christus dicit sponse sue ꝙ ipse est similis vitriario q̄ ꝙ̃uis multa vasa franguntur: nō cessat de nouo formare alia. i. aīas donec chorus celestis angelicus repleatur: ⁊ ꝙ ē similis api: quia eliget sibi aliā nouam herbam. i. ꝯuertet paganos vñ magnā dulcedinem extrahet. i. multas aīas ad implendū apiariū regni celorum. Ca. XLIIII.

Ego sum quasi bonus

vitriarius A qui de cinere facit multa vasa: ꝙ̃uis aūt multa ꝯfringuntur: tñ nō cessat noua facere donec imple

atur uniuersus vasoꝝ. Sic ego facio: qꝛ de
ignobili materia nobilem facio creaturam
scꝫ hoīem: ⁊ q̄uis mihi discedūt a me ꝑ ope
ra sua mala: nō tñ cesso formare alios: do-
nec chorus angelicus et loca in celo vacua
repleant̄. Ego sum etiā similis boue api: q̄
exiens de apiario suo volat ad herbam pul
craꝫ alongevisaꝫ: in qua querit repire florē
pulcerrimū: ⁊ odorē redolentē suauissimū
et elegātē. Sed cū appropinquat herbe in-
uenit florem aridū: ⁊ odorē suauitatū ⁊ anni
hilatuꝫ: suauitatēq̄ȝ penitus extractā. Sȝ
post hec inquirit aliā herbaꝫ: ⁊ inuenit her-
bam aliquantulū asperam. Cui⁹ flos ē mo-
dicus: et odor nō multū odorās: suauitas
placens: sed exigua. In hac aūt herba figit
apis pedem ⁊ extrahit inde dulcedinē: re-
portat ad apiariū: donec ad voluntatē suā
est impletū. B Apis em̄ ista ego sum
omniū creator ⁊ dn̄s: q̄ de apiario tunc exi
ui: cū formā humanā assumens apparui in
ea visibilis. Quesiui aūt herbam pulcrā. i.
genus xp̄ianuꝫ mihi assumpsi. Qui pulcri
erant ex fide: dulces charitate: fructiferi bo
na ꝯuersatōne. Nunc aūt a priori statu de
generantes: ex noīe vident̄ pulcri: sed ꝯuer
satione sunt deformes: fructiferi ad mūdū
et carnē: sed steriles ad deū ⁊ aīam. Dulces
sibi sed amarissimi mihi: ꝓpterea cadent ⁊
annihilabunt̄. Ego aūt sicut apis eligā mi
hi aliā herbā aliquantulū asperam. i. paga
nos moribꝫ satis auersos: quoꝝ aliqui ha-
bent florem modicū ⁊ suauitatē exiguaꝫ. i.
voluntatē qua libenter ꝯuerterent̄ ⁊ serui
rent mihi: si scirent quō et si haberent adiu
tores. Et ex hac herba tantū ꝯtrahaꝫ dul
cedinis donec impleat̄ apiariū: ⁊ tūc ei ap-
propinquare volo: vt nec herbe desit suaui
tas: nec apis a fructu laboris euacuet̄ ⁊ cre
scet hoc mirabiliter quod asperū est et vile
ad summā pulcritudinē. Qđ aūt pulcrum
videt̄ decrescet: ⁊ deueniet ad deformitatē.

Christus dicit matri ꝙ hoīes mentalibꝫ
oculis ceci possunt visuꝫ recuperare vt va-
leant deum videre ⁊ sup̄ omnia diligere ex
tribus. s. ex ꝯsideratiōe iusticie tēpalis ⁊ ex
bonitate. s. ꝑ pulcritudinē creaturarū: ⁊ ex
oīpotentia ⁊ sapientia sua. Errant aūt om
nes q̄ credūt mala vel bona euenire ex for-
tuna vel ꝯstellatione stellarū. Ca. XLV

Aria loquit̄. Benedi

m ctus sis tu fili mi deus meus ⁊
dn̄s meus. Ego licꝫ tristari nō pos
sum: tamen sup̄ tribus compatior homini
Primo qꝛ homo oculos habet ⁊ cecus est:
nam videt captiuitatem suā ⁊ sequit̄ eam
Deridet iusticiam tuaꝫ ⁊ ridet ore ad cupi-
ditatem suam. Cadit in puncto in penā ꝑ-
petuā: ⁊ amittit gloriā felicissimā semper-
nam. Secundo compatior homini qꝛ affe-
ctat ⁊ respicit gaudenter mundū: ⁊ miseri
cordiā tuā non attendit: ⁊ illud quod modi
cum est querit: ⁊ illud quod maximū est ꝓ-
iicit. Tercio ꝯpatior: qꝛ cū tu deus omniū
sis: honor tuꝰ tuus ab hoībus oblitus et ne-
glect⁹ est: ⁊ opa tua mortua sunt ante eos:
Ergo bn̄dicte fili mi miserere eis. Respon
dit filius. Omnes qui in mūdo sunt ⁊ ꝯsci-
entiam habent: vidēt ꝙ in mūdo est iusti-
cia qua petōres puniunt̄. Si ergo corpales
excessus a tpalibꝫ hoibꝫ puniunt̄ ex iusticia
quanto magis est iusticia: vt aīa immorta
lis a deo immortali puniat̄: Hoc videre et
intelligere posset homo si vellet. Sed quia
oculos flectit ad mūdū: ⁊ affectum ad dele
ctationē suam. Idō sicut bubo sequit̄ noctē
sic homo insequit̄ bona fugitiua: ⁊ odio ha
bet ꝑmansura. B Secundo videre et
ꝯsiderare posset homo si vellet: ꝙ si plane
te arbores ⁊ herbe pulcre sunt: si omīa ista
mūdialia sic desiderabilia sunt: q̄to magis
pulcrior ⁊ desiderabilior est omniū istoruꝫ
dominus ⁊ creator: Et si gloria ista tpalis
fugitiua sic ardenter ꝯcupiscit̄ ⁊ diligitur:
quanto magis concupiscenda esset gloria
illa eterna: Hoc videre posset homo si vel-
let: qꝛ bene huius intelligentie habet sensū
ꝙ illud qđ maius ⁊ nobilius est: magis dili
gendū esset q̄ȝ id qđ deterius et minus est:
sed quia hō sicut aīal sꝑ ad inferiora incli-
nat̄: cui datū est sursum respicere: idō quasi
araneaꝫ texit telā. Pulcritudinem deserit
angeli ⁊ imitat̄ trāsitoria: ⁊ ideo sicut fenū
ad modicū tempus floret: ⁊ quasi fenuꝫ ci
to cadit. Tercio intelligūt in ꝯsciētia sua
qui volunt: ⁊ hoc ex istis creatis ꝯsiderare
diligenter possunt: ꝙ vnus est oīm deus et
creator. Nisi em̄ esset creator oīa irent in-
ordinate: cū nulla sint inordinata nisi illa
que homo inordinat: licet hoībꝫ sic videat̄
quibꝫ planetaꝝ ⁊ tempoꝝ cursus incogni-
tus est: et quibꝫ iudicia dei ꝓpter petā ꝯmis
sa sunt occultata. C Si ergo vnus est
deus et ipse optimus: qꝛ ab eo ꝓcedit oē
bonū: cur nō honorat eū homo ꝑ oībꝫ ⁊ pl⁹
q̄ȝ alia: cū ratio eoꝝ dicit eis eū pre omnibꝫ
honorandū a quo sunt omnia. Sed homo
sicut dixi sibi oculum habet ⁊ nihil videt: im
mo ꝑsonaliter ipse clausit oculum suū per
blasphemiam: qua stellis deputat ꝙ homi
nes boni vel mali sunt: Fato etiam id ē for
tune imputant: quicquid ꝯtrarium vel as
perum acciderit eis: ac si diuinum aliquid

esset in eis: quo vel generare vel quid face-
re possent: cum tamen fatū seu fortuna ni-
hil sit: sed dispositio hominis ⁊ omniū rerꝫ
in diuina stabilitate preuisa sunt: ⁊ stabili-
ter ſm exigentiā vniuscuiusqꝫ rei rationa-
biliter ministrata. Nec in stellis est ꝙ bonꝰ
homo vel malus sit: q̄uis in eis multa vi-
deant̄ rationabilia: scꝫ ſm qualitatem natu-
re et tempoꝝ ordinata ⁊ temperata. Ergo
illa possent homines videre si vellent. D
Respondit mater. Omnis homo qui habꝫ
bonā ↄscientiā: bene intelligit ꝙ deus ē plꝰ
q̄ꝫ aliquid aliud diligendus: ⁊ hoc etiā ope-
re ꝑficit. Sed qꝛ membrana supducta est
pluribus in oculo licet pupilla sit sana: ido
videre nō p̄nt omnes. Quid aūt notat hec
membrana nisi incōsiderationem futuroꝝ
que supducta est intelligentie multoꝝ: Jō
rogo te charissime fili: vt qual' iusticia tua
sit sup aliquē manifestare digneris. Nō vt
pudor eius et miseria eo maior fiat: sed vt
pena eius ꝓ meritis debita eo mitior fiat:
⁊ vt iusticia tua sciat̄ et timeat̄. Ubi enim
saccus esset plenus aliqua re aut vas plenū
lacte: quid sciret homo quid ↄtineret intꝰ i
sacco: nisi valᵭter ⁊ aperte excuteret̄: Sic
q̄uis iusticia tua magna est nisi tu apto in
dicio mōstraueris illā: a paucis timeri pos-
set: qꝛ opa tua mirabilia: diuturnitate tem-
poris ⁊ peccati magnitudine viluerunt.
E Secundo rogo: vt misericordiā tuam
manifestare digneris ꝑ aliquē tibi carū: ꝓ-
pter alioꝝ deuotionē ⁊ miseroꝝ consolatio
nem. Tercio rogo vt nomen tuū veniat in
honorem vt diligentes sciant̄ et tepidi ac-
cendant̄. Rūdit filius. Ubi multi amici in
grediunt̄ ⁊ orant dignuꝫ est vt exaudiant̄:
q̄tomagis si ingredit̄ ⁊ orat aliqua domi-
na charissima dn̄o: fiat ergo qđ vis. Justi-
cia enī mea euidenter manifestabit̄ in tātū
ꝙ qui eā experit̄ sentiet: opa eius venient in
publicū ⁊ membra cōtremiscent. Secūdo
dabo vni ꝑsone misericordiā quantā cape-
re possit et indiget. Corpus eius exaltabit̄
⁊ eius anima glorificabit̄ ad hoc vt miseri
cordia mea manifestet̄. Deinde mater loq̄
tur. Locus iste religiosoꝝ euersus est a bo-
no ⁊ fundatus sup glaciē: cuius fundamen
tum ab initio erat aurū mundissimū: sub-
tus aūt chaos maximū est. Cum ꝟo inca-
luerit sol dissoluet̄ glacies: ⁊ qđ edificatum
est cadet in abyssuꝫ. Ergo fili mi benedicte
miserere eis. Horrendus enī est casus ⁊ ꝓ-
cipitium intolerabile. Tenebre etiā perpe-
tue: et pena prolongata.

Oranti sponse ad virginem ꝙ impetra-
ret ei ꝑfectam dilectōnem ad deuꝫ. Respō-
dit virgo ꝙ ad hoc obtinendum sequat̄ sex
verba euāgelij hic ↄtenta ⁊ declarat ei pul
cre illud verbū: vade ⁊ vēde omnia que ha-
bes ⁊ da paupibꝫ. Et illud nolite sollicitari
de crastino ⁊c̄. Et dicit ꝙ laborans in orati
one ⁊ lectione deuote: licite potest mendica
re pro necessarijs vite. Cap. XLVI

l Oquebat̄ sponsa ad
virginē dicens: A O q̄ꝫ dulcis
est dn̄s deus. Omnis enī qui habꝫ
eū dulcissimū: nullū habebit dolorē in quo
nō sentiat ↄsolationē. Et ideo o mater dei
benignissima. Rogo te vt sic extrahas a cor
de meo dilectionē omniū rerū temporaliū
quatinus filius tuus sit mihi sup oīa cha-
rissimus vsqꝫ ad mortē. Respondit mater.
Quiā filiū meū desideras habere in tuum
charissimū: sequere verba eius que ipse ꝑso
naliter loquebat̄ in euāgelio: q̄ ad hoc tra-
hunt vt ipse pre omnibꝫ diligat̄: et ideo sex
verba euangelica reduco tibi ad memoriā
Primū est quod dixit diuiti. Uade ⁊ vende
omnia que habes et da pauperibꝫ ⁊ seque-
re me. Scđm est: Nolite sollitari de crasti-
no. Terciū est. Uidete quō passeres pascū-
tur quantomagis pater celestis pascet ho
mines. Quartū est: Reddite que sunt cesa
ris cesari ⁊ que sunt dei deo. Quintum est:
Primū querite regnū dei. Sextū est: Om
nes qui esuritis venite ad me et ego reficiā
vos. B Ille quippe videt̄ omnia ven-
dere: qui nō plus appetit habere q̄ꝫ vnius
corporis modoratā substātiā: ⁊ omnia alia
distribuit pauperibꝫ ad honorē dei et nō ꝓ
honore mundi: ea intentiōe vt obtineat a-
miciciam dei. Sicut apparet in beato gre
gorio ⁊ alijs multis regibꝫ ⁊ principibꝫ: qui
tantū dilecti sunt a deo q̄uis habuerunt
diuitias ⁊ alijs dederūt: sicut illi qui oīa si-
mul reliquerūt deo: postea ab alijs mendi-
cantes. Naꝫ illi qui habuerūt diuitias mū
di solūmodo ad honorē dei: libenter eis ca-
ruissent: si voluntas dei fuisset. Isti ꝟo alij
assumpserunt paupꝑtatē quā desiderabant
ad honorem dei. Ideo oīs hō q̄ de iuste ac-
quisitis bonis habet possessiones vel etiaꝫ
pensiones: ei ꝑmittit̄ recipe fructus ad su-
stentationem sui ⁊ familiarum suoꝝ in ho
norem dei. Quicquid aūt supfuerit tribu-
at indigentibꝫ amicis dei. Secūdo noli sol
licitari de crastino: nam etiā si nihil habue
ris nisi corpus nudū: spera in deo: et ipse q̄
pascit passeres etiā sustentabit te: quam re
demit sanguine suo. C Cum ego respō-
di. O dn̄a charissima q̄ es pulcra diues et
virtuosa: io aūt pulcra qꝛ nūq̄ꝫ peccasti: iō

diues: quia amica dei charissima. Ideo virtuosa quia perfectissima omnibus operibus bonis. Itaque domina mea audi me: quia sum plena peccatis et in virtutibus paup. Nos hodie habemus victum et necessaria nostra: cras autem indigemus et omnino deficimus: Quomodo ergo possumus esse sine sollicitudine quando nihil habemus? Nam licet anima consolationem habet a deo: asinus tamen qui corpus est appetit victum suum. Respondit virgo. Si habetis aliqua superflua et quibus carere potestis: vendite ea vel impignerate: et sic viuatis sine sollicitudine. Respondi ego. Vestes habemus quibus vtimur nocte et die: vasaque pauca pro mensa nostra: sacerdos vero habet libros suos: et pro missa habemus calicem et ornamenta. D Respondit virgo. Sacerdos non debet esse sine libris nec vos sine missa: sed nec missa dici debet nisi in ornamentis mundis. Corpus quoque vestrum non debet esse nudum sed vestitum propter verecundiam et ad vitandum frigus: ideo talibus omnibus indigetis. Respondi ego Nunquid mutuatam pecuniam accipere debeo in fide mea ad aliquod tempus certum? Respondit mater. Si certa es quod prefixo tempore soluere poteris mutuum recipe: sin autem dimitte. Melius enim est tibi vno die carere cibo quam fidem tuam exponere pro incerto. Et ego: nunquid vnquam laborare debeo propter victum lucrandum Respondit mater. Quid agis modo et quotidie? Et ego respondi. Addisco grammaticam et oro et scribo. Dixit autem tunc mater: non decet talem laborem dimittere propter laborem corporalem. Et ego. Quid ergo habebimus pro crastino victu? Respondit mater. Petite in nomine iesu christi si aliud non habetis.

Mater dei dicit quod homo loquens verba dei si ex hoc improbatur et verecundatur cum pacientia: talis anima tunc pulcre coloratur: qui autem fatigat corpus suum pro honore dei: anima eius habebit diuinam dulcedinem: et decorabitur: et cui detrahitur et non odit detrahentem ornatur eius anima preciosis vestibus deo gratis: verentur se igitur amici dei ad liberandum animas peccatorum qui sub monte peccatorum oppresse iacent in periculo. Cap. XLVII

Mater loquitur. noli turbari si dictura es verba dei his qui ea libenter non audiunt. Nam quicunque rubore perfunditur et oblocutione propter verba dei: et patienter tolerat: talis rubor colorat animam pulcerrime. Si vero quis fatigat corpus suum in honore dei: ex hoc anima eius habebit dulcedinem: et decoratur. Nam anima hominis que audit detractionem contra se factam. Nec tamen malum cupit detrahenti: ornatur quasi pulcerrimis vestibus: in tantum quod sponsus qui est vnus deus in tribus personis concupiscit illam animam in deitatis sue eterna dilectione. Ideo amici dei libenter verentur se ad conuertendum eos qui superbiam et cupiditatem diligunt plus quam deum: quia ipsi iacent quasi sub monte: et ideo laborandum est vt cum vita eripiantur. B Sicut enim ille qui videt fratres suos sub casu montis iacere: quamquam concutit montem vt eiciat lapides: quosque frangit leniter: ne subtus iacens deprimatur grauius. Quosque percutit fortius: vt eo citius a subiacente mons remoueatur: nec attendit laborem suum: dummodo tamen vita iacentis in periculo liberetur. Sic etiam amici dei laborent vt anime saluentur. Itaque sicut pauci fuerunt qui habuerunt fidem rectam quando filius meus ascendit in celum: sic nunc pauci sunt qui preceptum illud implent. Diliges deum super omnia et proximum sicut teipsum. Ideo amici dei sicut prius ad paganos sic nunc vadant ad christianos: quia sicut impossibile fuit illos obtinere celum: qui fidem audierunt et non seruauerunt. Sic impossibile est christianis obtinere celum qui sine diuina charitate moriuntur.

Christus comparat se medico confectori potus salubris et dulcissimi qui potum diuine dulcedinis paratus est omnibus dare qui eum desiderant cum charitate quem potum illi qui sani sunt spiritu gustant et delectantur: qui autem spiritualiter infirmi sunt: non delectantur gustare spiritum dei.

Capitulum XLVIII

Christus loquitur sponse. Ego sum quasi bonus confector medicus ad quem currunt omnes qui eum amant: quia sciunt quod potus eius est dulcis. Qui vero bibunt de dulcedine potus eius: cogitantes eum esse salubrem continue visitant domum confectoris. Hi vero qui sentiunt de potu puncturas: fugiunt eum. Sic est de potu spirituali qui est spiritussanctus: ipse quippe spiritus dei dulcis est ad gustandum: venitque ad robur omnium membrorum: et decurrit per cor vt hylarescat contra temptationes. Ego deus sum ille medicus confector qui paratus sum dare potum meum omnibus qui eum desiderant cum charitate. Ille autem sanus est et aptus ad recipiendum potum meum: qui non habet voluntatem manendi in peccato: sed gustato potu meo continue delectatur bibere eum. Qui autem voluntatem habet morandi in peccato: non delectatur habere spiritum dei.

Mater dei notificat certitudinem qualiter ipsa concepta fuit ex precepto obedientie diuine a gentibus sine aliquo peccato originali.

Capitulum XLIX

Mater dei loquitur. Si alicui volenti ieiunare: qui desiderium

haberet comedendi sed voluntas resisteret desiderio: ꝑcipet̃ a supiori eiu obediendum esset: ꝙ ꝓpter obedientiã comederet: et ille ꝓpter obedientiam ꝯtra velle suũ comederet. Illa comestio maiori remũeratione digna esset ꝙ̃ ieiuniũ. Per silẽm modũ ꝯiunctio parentũ meoꝝ fuit: qñ ego ꝯcepta sũ: et iõ veritas est: ꝙ ego ꝯcepta sũ sine peccõ originali ⁊ nõ in peccõ: qꝛ sicut filꝰ meus et ego nũꝙ̃ peccauimꝰ: ita nullũ ꝯiugiũ fuit qđ honestꝰ eẽt ꝙ̃ illud de quo ego ꝓcessi.

Verba virginis ad sponsã qualiter deo nil tantũ placet sicut ꝙ summe diligat̃ ab hoĩe: ⁊ oñdit hoc ꝑ exemplũ de vna muliere pagana q̃ obtinuit gratiã ꝓpter multã dilectionẽ quã habuit ad creatorẽ. Ca. L.

Ater loquit̃ ad sponsam: dicens. A Nihil tñ placz deo sicut ꝙ homo diligat eum sup oĩa. Ecce dicã tibi silitudinẽ de vna femina pagana que nihil sciens de fide catholica: cogitauit secũ talia. Ego inq̃t scio de qua materia sum: ⁊ de q̃b veni in vterũ mr̃is. Ego etiã credo ꝙ impossibile est habuisse me corpus ⁊ cõpagines et viscera ⁊ sensus: nisi aliquis dedisset: ⁊ iõ aliq̃s creator est q̃ me creauit tam decorã ꝑsonã hũanã: ⁊ noluit me creare deformẽ sicut vermes et serpentes. Videt̃ q̃ mihi ꝙ lꝫ ego habeã plures viros: ꝙ si oĩs vocarẽt me: magis ego currerẽ ad vnicã vocationẽ creatoris mei: ꝙ̃ ad voces illoꝝ omniũ. Ego etiã habeo plures filios ⁊ filias: nihilominꝰ si viderẽ eos habere cibum in manu: ⁊ scirẽ creatorẽ meum esurire: ego vtiqꝫ auferrẽ cibũ de manibus filioꝝ ⁊ gaudenter p̃ntarẽ illũ creatori meo. Ego etiã habeo multas possessiones: quas dispono ad velle meũ: si tñ scirẽ voluntatẽ creatoris mei: libenter dimitterẽ velle meũ: ⁊ disponerẽ eas ad honorẽ eiusdẽ creatoris mei. B Sed vide filia q̃d deus fecit cum ista muliere pagana ipse eñ misit ei vnũ amicũ suũ qui instruxit eam in fide sancta. Et deus ꝑ seipm̃ visitauit cor eiꝰ sicut intelligere poteris ex verbis mulieris Nã qñ ille vir dei p̃dicabat ei vnũ eẽ deũ sine principio ⁊ sine fine: qui est creator oĩm Respõdit illa. Bene inquit est credibile ꝙ ille qui me creauit ⁊ oĩa nõ habeat supra se creatorẽ: ⁊ bene est verisil̃e ꝙ vita sua est eterna: qui mihi potuit dare vitã. Qñ vero mulier audiuit ꝙ idẽ creator accepit hũanitatẽ de virgine: ⁊ ꝙ ipse ore ꝓprio p̃dicabat: respondit: Bene est credendũ deo ad omnia opa virtuosa. Sed tu amice dei dicito mihi: qualia sunt verba illa que de ore creatoris ꝓcesserunt: volo quippe dimittere voluntatẽ meã: et obedire ei iuxta oĩa verba oris eius. C Tũc aũt amico dei predicante de passiõe ⁊ cruce dei ⁊ de resurrectiõe eius. R̃ndit mulier lacrimosis oculis ⁊ dixit. Benedictus sit deus q̃ sic patienter ostendit charitatẽ suã in terris: quam habuit ad nos in celis. Propterea si prius dilexi eũ qꝛ me creauit. Nunc aũt obligatior sum diligere eũ qꝛ demonstrauit mihi viam rectam: ⁊ me redemit sanguĩe suo. Teneor etiã seruire ei totꝫ viribꝫ ⁊ mẽbris meis: qꝛ me redemit oĩbꝫ membris suis: nisiꝙ ⁊ debitrix sum oẽ desideriũ meũ remouere a me: qđ prius habui ad possessiones ⁊ filios ⁊ parentes: ⁊ solũmodo desiderare creatorem meũ in gloria sua: ⁊ in illa vita q̃ nõ finit̃. Dixit etiã mater dei. Ecce filia ꝙ illa mulier multiplicẽ obtinuit remuneratõnẽ ꝓ dilectione sua. Sic ⁊ quotidie dat̃ remuneratio viuentiqꝫ iuxta id quod diligit deũ cum mundo viuit.

Utilis doctrina spiritualis qualiter respondeat homo ꝯtra tres hostes aĩe. s. contra dyabolũ qui temptat de supbia et cupiditate ⁊c̃. et ꝯtra amicos ⁊ domesticos qui suadent ꝙ hõ nõ sit nimis iustꝰ ⁊ hũilis ⁊c̃. ⁊ ꝯtra emulos qui cupiũt hominum pudorẽ ⁊ dãnũ ⁊ vitã breuem. Ca. LI

Ile homo quẽ tu nosti habet tres inimicos. A Primus est ꝓpe eũ vbicunqꝫ est: siue dormit siue vigilat ⁊ ipm̃ nõ videt. Scđs est familiaris sibi et ꝓpe eum qñ vigilat: sed istũ nõ audit. Tercius eñ nõ est ei familiaris: nec ipm̃ cognoscit: ⁊ iste eũ q̃dit. Primus hostis est dyabolus q̃ temptat eũ de supbia ⁊ cupiditate ⁊ multis aliis modis. Ideo ꝯtra istũ hostem habeat flagellũ: cogitãdo taliter secum: O dyabole tu nihil boni dedisti nec creasti: cur ad velle tuũ supbiã: Tu q̃ꝫ queris me ꝑdere ⁊ xp̃s vocat me ad vitã: ideo dignũ ẽ fugere voluntatẽ tuã: ⁊ seq̃ voluntatẽ dei ⁊ p̃cepta eius. Igit̃ quicũqꝫ cũ tali intentõne vigilat vel dormit ipe mouet flagellũ ꝯtra dyabolũ quo ipe turbatꝰ effugat̃. Scđs hostis sunt familiares amici sui et seruitores sui: qui dicunt ei. Incurres damna si multum fueris iustus: poteris qñqꝫ facere com modũ ꝓpriũ: ⁊ dissimulare multa. Si vero fueris nimiũ humilis despicierꝫ: iõ posside diuitias ⁊ fac nos diuites tecũ. Appete honores mũdi: ⁊ ꝯsolabimur tecũ. B Iste hostis facit se audire quotidie: ⁊ ideo ꝯtra istũ hostem edificandus est murus spissus vt nõ audiat̃. Murus aũt iste est voluntas

bona.s.ꝙ magis velit habere paupertatē ꝓ-
pter iusticiam: ꝙ̄ diuitias cum iniusticia: ⁊
magis pudorē ꝓ humilitate: ꝙ̄ honorē ꝓ-
pter superbiam. Respondeatqꝫ sic hosti consu-
lenti. Si inquit facio aliquid ꝯtra deū: ro-
go incauta ⁊ premone me: qꝛ tūc potiꝰ gau-
deo de verbis tuis ꝙ̄ ꝯtristor. Talis igitꝛ sit
murus inter ipm̄ ⁊ hostes eius: vt verba eo-
rū sint quasi ventus qui flat sup murū: sed
nō attingat cor vt moueatꝛ a charitate dei
¶ Tercius hostis est ille quē nō cognoscit:
hi sunt qui cupiunt sibi pudorē ⁊ damnū ⁊
vitam breuē: ad hoc vt ipsi obtineāt hono-
res mundiqꝫ ꝓsperitatē. Ideo ꝯtra istū ho-
stem habeat fortem funē. i. charitatem ad
deum ⁊ ꝓximū: qua libenter pati desideret
ea que deus vult eū pati: neminē volēs dā-
nificare: et tunc obprobriū qđ hostes ei in-
tentant vertetꝛ ei ad honorē: ⁊ damnum ad
vtilitatē: vita breuis ad longitudinē vite:
hostisqꝫ ꝑ talia sic ligatꝛ: ꝙ nocere nō vale-
bit.

Admirante sponsa ⁊ indignā se reputā-
te corā xp̄o de ista gratia sibi data: scꝫ vidē-
di ⁊ audiendi in spū illa que aguntꝛ in celo
et in purgatorio ⁊ inferno declaratꝛ de hoc
pulcre a christo ⁊ eius matre in principio ⁊
in fine capituli ⁊ ostenditꝛ ei exemplo triū
mulierū quas ipsa videbat vnā in inferno
⁊ aliā in purgatorio grauissime cruciari q̄-
liter prebentes filiabus suis doctrinas ⁊ ex-
empla viuendi curiose ⁊ superbe ⁊ filie imitā-
tes illa horribiliter damnantꝛ. Ca.LII.

l Aus sit tibi deus in-

quit sponsa ꝓ oībꝫ q̄ creata sunt
A Et honor ꝓ oībꝫ virtutibꝫ
tuis. Seruiciūqꝫ impendatꝛ tibi ab oībꝫ ꝓ
charitate tua: Ego igitꝛ indigna ⁊ a iuuen-
tute mea peccatrix: regratior tibi deus me-
us qꝛ nullis peccantibꝫ negas gratiā q̄ pe-
tunt: sed misereris oībus ⁊ parcis. O dulcis-
sime deus mirabile est quod facis mecū: qn̄
cū placet tibi soporas corpus meū spūali
sopore: excitas qꝫ tunc aīam meam ad vidē-
dū ⁊ audiendū et sentiendū spūalia. O deꝰ
meus: o q̄ dulcia sunt verba tua aīe mee q̄
glutit ea quasi dulcissimū cibū: intrant cū
gaudio in cor meum. Nam cum verba tua
audio ⁊ satiata sum et famelica. Satiata:
qꝛ nihil delectat me nisi verba tua. Fameli-
ca vero: qꝛ ea audire seruentius concupisco.
Ideo benedicte deus da mihi auxilium fa-
cere sp̄ voluntatē tuam. Respondit christꝰ
Ego sum sine principio et sine fine: ⁊ oīa
quecunqꝫ que sunt ꝑ potentiam meā crea-
ta sunt. Omnia disponuntꝛ sapientia mea:
omniaqꝫ reguntꝛ iudicio meo. Oīa quoqꝫ
opa mea ordinantꝛ charitate: adeo mihi ni-
hil est impossibile: sed nimis durum est cor
illud quod nec diligit me nec timet me cū
sim oīm gubernator ⁊ iudex: et homo ma-
gis ꝑficit voluntatē dyaboli q̄ est lictor me-
us ⁊ proditor: qui ꝓpinat largiter venenū
ꝑ mundū ꝓ quo anime viuere nō pn̄t: sed
demerguntꝛ ad inferni mortem. Hoc autē
venenum peccatū est: quod dulciter sapit:
licet amarū sit anime: et quotidie spargitꝛ
de manu dyaboli sup multos. B Sed
quis audiuit talia: ꝙ .s. hominibꝫ offertꝛ vi-
ta: ⁊ ipsi eligūt mortem. Attamen ego om-
nium deus patiens sum et compatior mi-
serie eorū. Ego quippe facio sicut rex q̄ mit-
tēs vinū seruitoribꝫ suis dixit: ꝓpinate plu-
ribꝫ qꝛ salubre est. Dat enī infirmis salutē
tristibꝫ leticiā: ⁊ cor virile sanis. Sed nec vi-
nū mittitꝛ nisi ꝑ vas aptū. Sic ego misi ver-
ba mea que compantꝛ vino seruitoribꝫ me-
is ꝑ te que es vas meum: qđ implere et ex-
haurire volo ad velle meum. Spiritus q̄p-
pe meus sanctus docebit te quo ibis et q̄d
loquaris. Ideo gaudenter loquere ⁊ intre-
pide que iubeo: quia nullus ꝯtra me preua-
lebit. Tunc ego respondi. O rex omnis glo-
rie ⁊ infusor omnis sapientie: omniūqꝫ vir-
tutū largitor. Cur me que corpꝰ cōsumpsi
in peccatis recipis ad tale opus tuū: Ego
quippe sum quasi asinus insipiēs ⁊ defectu-
osa virtutibꝫ ⁊ in oībꝫ deliqui ⁊ nihil emen-
daui. Respondit spiritus. Quis miraretꝛ si
aliquis dominus de presentata sibi mone-
ta vel metallo: faceret sibi coronas vel anu-
los aut ciphos ad vtilitatē suam. Sic nec
mirum est: si ego recipio corda amicorū me-
orū mihi presentata: ⁊ facio in eis volunta-
tem meam: et qꝛ vnus habet minorē intel-
lectū ⁊ alius maiorē. Sic vnumquemqꝫ con-
scientia vtor sicut expedit ad honorē meū.
qꝛ cor iusti est moneta mea: ideo esto stabi-
lis ⁊ ꝓmpta ad velle meum. C Dein-
de loq̄batꝛ mr̄ dei ad me dicēs. Quid dicūt
mulieres superbe i regno tuo. Cui ego respō-
di. Ego sum vna de illis: ⁊ ideo ꝯfundor lo-
qui in ꝯspectu tuo. Et mater ait. Licet me-
lius te hoc sciam: tn̄ te loquente audire vo-
lo. Et ego rn̄di. Qn̄ inquiunt p̄dicabatꝛ no-
bis vera humilitas dixīmꝰ ꝙ genitores no-
stri hereditabant nobis latas possessiones:
⁊ mores pulcros: Cur ergo illos imitari nō
debemus: Mater qꝫ nostra sedebat cū pri-
mis vestita nobiliter: habensqꝫ seruitores
plurimos ⁊ enutriens nos cū honore: cur
talia nō debeam hereditare filie mee q̄ di-
dici. s. gerere se nobiliter ⁊ viuere cum eorū

porali gaudio? Mori quoq; cū grandi ho-
nore mūdi? Respondit dei mater. Omīs
mulier que hec verba sequtur opere: ꝑ veraꝫ
viā vadit ad infernū: Et ideo dura est talis
responsio. Quid enim proderit habere ta-
lia verba? Cum omniū creator patiebatur
corpus suum cū omni humilitate a nativi-
tate sua vsq; ad mortem manere in terra ⁊
nunq; vestis superbie venit sup eum. Ve-
re tales mulieres nō ꝯsiderant faciem eius
quando stetit vivens et mortuus in cruce
sanguineus ⁊ pallidus de penis: nec curāt
de obprobrijs eius que ipse audivit: nec de
morte ꝯtemptibili quā elegit. Sed nec re-
cordātur de loco vbi reddidit spiritū: quia
ibi fures ⁊ latrones receperunt plagas su-
as: ibi plagatus est filius meus: et ego que
de omnibus creaturis sum sibi charissima:
et in me est omnis humilitas ꝓsens ibi fui.
D Et ideo qui talia supba ⁊ pompofa fa-
ciunt ⁊ alijs dant occasionē imitandi illa:
similes sunt aspersorio quod impositum li-
quori ardenti: omnes comburit ⁊ maculat
quos aspergit. Sic et superbi tribuunt ex-
exempla superbiendi: et graviter per malū
exemplum vrunt animas. Et ideo ego vo-
lo facere nunc sicut bona mater: q̄ filios ter-
rendo facit eos videre virgam quam etiam
vident servi: sed filij videntes timēt offen-
dere matrē: regratiantes ei q: minabatur
eis ⁊ nō flagellabat. Servi vero timent fla-
gellari si delinquūt: ⁊ ita ex illo timore ma-
tris filij faciunt plura bona q̄ antea: servi
vero minora mala. Itaq; quia ego sum mise-
ricordie mater: ideo ostendere tibi volo re-
tributionem peccati: vt amici dei ex chari-
tate dei ferventiores fiant. Peccatores au-
tem scientes periculum suum fugiant sal-
tem petm̄ ex timore: ⁊ isto mō misereor bo-
nis ⁊ malis. Bonis vt obtineāt maiorē co-
ronā in celis. Malis vero vt incurrant mino-
rē penā. Et nullus tantus pctōr est cui nō
sum parata occurrere ⁊ filius meꝰ grām da-
re: si misedīaꝫ petit cū charitate. E Et
post hec apparuerūt tres mulieres. s. mat̄ et
filia et neptis. Sed mater apparuit mor-
tua et neptis: filia vero apparuit viva. Ma-
ter aūt ꝑdicta mortua videbat̄ quasi serpe-
re de tenebroso lacu et luto. Cuius cor ab-
stractum erat et labia precisa: mentū quo-
q; tremebat: dentes vero eius nitentes albi
et longi collidebant̄. Nares erant corrose:
et oculi eruti dependentes ad genas duob-
nervis. Frons videbat̄ immersa: ⁊ loco frō-
tis immane baratrum ⁊ tenebrositꝫ. In ca-
pite vero deerat carneum: et cerebrum qua-
si plumbum ebulliebat et quasi pix effluē-

bat. Collū quoq; eius circūvolvebat̄ sicut
lignū quod tornat̄ in torno seu in runcina
cui ferrū acutissimū oppositum erat abra-
dens sine consolatōe. Pectus vero apertū
erat plenum vermibus longis et parvis:
quorū quilibet huc et illuc volvebat̄ super
alium: et brachia erant similia manubrijs
lapidis fabrilis. Manus autē erant quasi
clave nodose et prolixe: et spondilia dorsi
eius omnia erāt soluta: que vno ascendēte
et alio descendente nunq; a motu desiste-
bant. Vnus quoq; serpens longus et ma-
gnus traxit seper inferiora stomachi ad su-
periora: qui ꝯiungens caput et caudā: qua-
si arcus: circuibat viscera cōtinue q̄si rota.
¶ Crura vero et tybie videbant̄ quasi duo
baculi spinosi: acutissimis aculeis pleni.
¶ Pedes vero eius erāt quasi bufonū. F
Tunc autē ista mater mortua alloquebat̄
filiā vivā dicens. Audi lacerta et venenosa
filia mea. Ve mihi ꝙ vnq; fui mater tua.
Ego sum que posui te in nidū superbie in
quo tu calefacta crescebas: donec ad etatē
pervenisti. Et tm̄ tibi placuit: ꝙ in eo etatē
tuā ꝯsumpsisti. Propterea dico tibi ꝙ quo-
tiens tu oculos vertis cū supbie visu quā
ego te docui: totiēs ꝓicis bulliens venenū
in oculis meis: cū itolerabili ardore. Quo-
tiens aūt loqueris supbie vba que didicisti
a me totiens glutio amarissimā potionem.
Quotiens vero aures tue implent̄ supbie
vento: quē procelle arrogātie excitant: scꝫ
audire corpis tui laudes et desiderare mū-
di honores: que didicisti a me totiēs venit
ad aures meas sonitus terribilis cū vento
flante ⁊ vrente. Ve ergo mihi paupi ⁊ misere
Ideo paupi quia nihil boni habeo nec sentio
Ideo misere q: abundo oībus malis. G
Sꝫ tu filia similis es caude vacce: que vadēs
in lutosis locis: quotiēs movet caudā: ma-
culat et aspgit appropinquātes. Sic tu fi-
lia silis es vacce: q: non habes divinā sapi-
entiā: et vadis scdm opa et motus corpis
tui. Iō quotiēs imitaris opa ꝯsuetudinis
mee scꝫ pctā que te docui: totiens innovat̄
pena mea ⁊ eo gravius exardescit. Prete-
rea o filia mea cur supbis de generatōe tua
Nunquid honor ⁊ decus est tibi: ꝙ immū-
dicia viscerū meorꝫ fuit pulvinar tuū? Pu-
dorosum q̄ꝫ membrū meū fuit egressus tu-
us: et immūdicia sanguinis mei fuit vestis
tua qn̄ nascebaris. Iō nūc venter meus in
quo iacuisti totus a vermibꝫ est corrosus.
Sꝫ cur ꝯqueror de te filia: cū plus ꝯqueri
deberē sup meipā? Nā tria sūt que me gra-
vius iam affligūt in corde. Primū est ꝙ a
deo creata ad celeste gaudiū abutebar ꝯsci

cutia mea ꝛ disposui me ad dolores infer-
nales. Scd̄m est ꝙ deus creauit me pulcrā
quasi angelū: sed ego meipsam deformaui:
vt similior sum dyabolo ꝙ̃ angelo dei. Ter-
cium est ꝙ in tpe mihi dato valde malā fe-
ci cōmutationē. Recepi quippe modicum
transitoriū .i. pctī delectationē: ꝓ quo sen-
tio nunc infinitum malū .s. inferni penaȝ.
H Et tunc ait ad sponsam. Tu inquit q̄
vides me: nō vides me nisi ꝑ similitudines
corporales: si eīn videres me in ea forma ī
qua sum morereris ex timore: qꝛ omnia mē-
bra mea sunt demones. Ideo vera est scri-
ptura que dicit: ꝙ sicut iusti sunt membra
dei: ita pctōres sunt membra dyaboli. Sic
ego nunc experior ꝙ demones affixi sunt aīe
mee: qꝛ voluntas cordis mei disposuit me
ad tantā deformitatē. Sed audi vlterius:
tibi videt̄ ꝙ pedes mei sunt quasi bufones
hoc ideo est: qꝛ stabiliter steti in peccato: ꝓ-
pterea nunc demones stabiliter stāt in me
ꝛ mordentes me nunꝙ̃ saciant̄. Tibi cxo ꝛ
crura mea sunt quasi baculi spinosi: qꝛ vo-
luntatē meā habui ſm carnalē delectatio-
nē ꝛ voluptatē meā. Qꝛ ṽo quodlibet spon-
dile dorsi mei solutū est: ꝛ quodlibet moue-
tur ꝯtra aliud: hoc ideo est: ꝙ gaudiū ani-
mi mei qn̄qꝫ ascendebat nimis ex ꝯsolatio-
ne mundana: qn̄qꝫ descēdebat ꝑ nimiā tri-
sticiā ꝛ irā ex aduersitate mūdi. Et iō sicut
dorsum mouet̄ ſm motum capitis: sic ego
deberē fuisse stabilis ꝛ mobilis ſm velle dei
qui est caput oīm bonoꝝ. Sed qꝛ hoc nō fe-
ci ideo iuste patior que vides. I Qꝛ ṽo
serpēs viuus traxit se ꝑ misceriora stomachi
ad superiora: et stans quasi arcus circuit q̄si
rota: hoc ideo est: qꝛ voluptas et delectatō
mea inordinata fuit: ꝛ voluntas mea vole-
bat oīa possidere. Et multipliciter expen-
dere et indiscrete. Ideo nunc serpens cir-
cuit interiora mea incō solabiliter ꝛ immi-
sericorditer me mordendo. Qꝛ ṽo pect⁹ ap-
tū est ꝛ a vermibꝫ corrosum: hoc veram dei
demonstrat iusticiā. ¶ Dilexi quippe putri-
da plus ꝙ̃ deum: ꝛ ad trāsitoria erat amor
cordis mei. Et ideo sicut de vermiculis ꝓ-
creant̄ longiores vermes: sic anima mea ꝓ
putridis que dilexi: demonibꝫ est impleta.
Brachia quoqꝫ mea videntur quasi mani-
bria: hoc ideo est: qꝛ desiderium meū habu-
it quasi duo brachia .s. quia concupiui lon-
gam etatem vt longe viuerem in peccato.
Concupiui etiam ꝛ desiderabam ꝙ iudici-
um dei mitius esset ꝙ̃ scriptura loquitur.
Veruntamen consciencia mea bene dixit
mihi ꝙ tempus meum breue erat ꝛ iudici-
um dei intolerabile. Sed ecōtra desideriū

meū peccādi: suggessit mihi vitaȝ meā esse
longā: ꝛ iudiciū dei tolerabile. Et ex talibꝫ
suggestionibꝫ euertebat̄ consciencia mea ꝛ
sic voluntas et ratio sequebant̄ voluptatē
et delectatōem. Et ideo nūc dyabolus mo-
uetur in aīa mea contra meā voluntatē:
et conscīa mea intelligit et sentit iudiciū
dei esse iustū. K Manus vero mee sunt
quasi claue ꝓlixe. Ideo hoc est: quia prece-
pta dei non fuerunt mihi delectabilia. Et
ideo manus mee sunt mihi ad onus: et nō
ad aliquē vsum. Collū vero quod circūuol-
uitur sicut lignū quod acuto ferro tornat̄
hoc ideo est: qꝛ verba dei non fuerūt dulcia
ad gluciendū in cordis mei charitate: ſꝫ ni-
mis amara: qꝛ redarguebāt cordis mei de-
lectationē et voluptatē. Et ideo nūc ferrū
acutū stat contra guttur meū. Labia antē
mea ideo precisa sunt: qꝛ prompta erāt ad
verba superbie et scurrilia: ſꝫ pigra fuerūt et
accidiosa ad loquendū verba dei. Mentum
vero apparet tremulū et dētes colliduntur:
et hoc ideo est: qꝛ ꝑfecte voluntatis fui dare
corpori meo cibū: vt videtur pulcra et deside-
rabilis ꝛ sana ꝛ fortis ad omnia corporis oble-
ctamēta: et ideo ꝯtremiscit mentū sine cō-
solatiōe. Et dentes collidunt̄: quia dentiū
consumptio ꝛ labor sunt inutilis ſcd̄m aīe
fructum. Nares ṽo precise sunt: qꝛ sicut
vobiscū fieri solet illis qui in tali casu delin-
quūt ad maiorē pudorē: sic mihi cauteriū
pudoris mei impositū est in sempiternū.
L Qꝛ vero oculi dependēt duobꝫ neruis
ad genas iustū est: vt sicut oculi gaudebāt
de pulcritudine genarū ꝓpter ostentatio-
nem superbie. Sic nunc ex multo fletu eruti
sunt: et dependēt ad genas cū pudore. Iu-
ste q̄ȝ frons immersa est et loco eius sunt im-
manes tenebre: quia frontē meam circūde-
dit velum superbie: ꝛ volui gloriari et videri
de pulcritudine. Et ideo frons mea nūc est
tenebrosa et deformis. Qꝛ ṽo cerebrū ebul-
lit et defluit quasi plumbū et pix dignū est
quia sicut plumbum mobile ꝛ flexibile est
ad voluntatē vtentis: sic consciencia mea
que in cerebro iacuit flectebat̄ ad volunta-
tem cordis mei: q̄uis facienda bene intel-
ligerem. Sed et passio filij dei nequaꝙ̃ fi-
gebat̄ in corde meo: sed defluxit sicut illud
quod bene sciui et nō curaui. Insuper et de
sanguine qui de membris filij dei fluxit: nō
plus attendebam ꝙ̃ de pice. Et fugiebam
sicut picē verba charitatis dei: ne mea cor-
poris oblectamētis auerterent et contur-
barent. Attamen quandoqꝫ audiui ꝓpter
homines verba dei: sed ea facilitate exibāt
a corde meo qua intrabant: et ideo nunc

terebrum defluit quasi pix ardens cū ardē
tissima ebullitione. M Aures q̄z mee
obturate sunt cū lapidibus duris: qꝛ verba
sugbie gaudenter intrabant eas ⁊ descende
bant suauiter in coꝛ: qꝛ charitas dei exclu-
sa erat a corde meo. Et qꝛ ꝓpter mūdum ⁊
sugbiā oīa feci quecunqꝫ potui: ideo nunc
ab auribꝰ meis exclusa sunt verba gaudio-
rū. Sed potes querere an feci aliqua meri-
toria opa? Respondeo tibi. Ego denicꝫ fe-
ci sicut campsoꝛ q̄ ꝑscindens monetā reas-
signat eā dn̄o. Sic ego ieiunabā ⁊ feci ele-
mosynas aliaqꝫ opera. Sꝫ illa feci ꝓpter ti-
morem inferni. ⁊ ꝓpter aduersitates corpo
ris fugiendas. Verū qꝛ charitas dei ꝑscisa
fuit in ope meo: ideo talia nō valuerūt mi-
hi ad obtinendū celū: nec tn̄ fuerūt sine re-
muneratiōe. Iterū poteris querere qualis
sum interius in voluntate: cum tanta de-
formitas est abextra? Respondeo. Volun-
tas mea est sicut homicida matricida qui
libenter occideret genitricē suā: sic ego pes-
simū malum cupio deo creatoꝛi meo: q̄ mi-
hi optimus ⁊ dulcissimus fuit. M Itē
Mepti s mortua ꝑdicte auie mortue alloq̄
tur viuentē matrē ꝓpriā dicens. Audi scoꝛ
pio mater mea. Ve mihi qꝛ male decepisti
me. Ostendisti enī mihi faciē letā: sed gra-
uiter in coꝛ pupugisti me. Dedisti q̄ppe mi
hi tria ꝯsilia ex oꝛe tuo: triaqꝫ didici ex ope
ribus tuis. Et tres vias demonstrasti mihi
in ꝑcessu tuo. Primū ꝯsilium fuit diligere
carnaliter ꝓpter amiciciam carnalem obti-
nendam. Scd̄m fuit expendere tpalia pro
digaliter ꝓpter honoꝛē mundi. Terciū fuit
habere requiem propter corpoꝛis delectati
onē. Ista eni fuerūt mihi multū dispendio
sa: Nā qꝛ quia dilexi carnaliter: ideo obtinui
pudorē ⁊ inuidiam sp̄ualem. Quia ꝟo ꝓdi-
galiter expendi tēpoꝛalia ideo priuata sū
donis gratie dei in vita: ⁊ post mortē confe
cta sum pudorē. Quia ꝟo delectabar in q̄
ete carnis in vita: ideo ī hoꝛa moꝛtis incho
abatur inquietudo anime mee absqꝫ cōfo-
latione. M Tria quoqꝫ didici ex operi-
bus tuis. f. facere aliqua bona opera: nec ta
men dimittere illud peccatum quod dele-
ctabat me. Sicut ille faciens qui cōmiscēs
venenomel obtulit iudici. Qui iratus effu
dit super offerentem. Sic ego nunc experi
oꝛ in multa angustia ⁊ tribulatiōe. Secun
do didici mirabilē modū vestiendi me: scili-
cet operire oculos lintheo: saudalia habe-
re in pedibus: cyrothecas in manibus: ⁊ to
tum collum extra induī. Lintheum istud
obumbrās oculos significat pulcritudinē
corpoꝛis mei: q̄ sic obumbrabat spirituales
oculos meos: ꝙ non attendebā pulcritudi
nem aīe mee. Sandalia vero que muniūt
pedes subtus sed nō supra: significant fidē
sanctā ecclesie quā fideliter tenui: sꝫ nulla
opa fructuosa sequebant̄ eam: qꝛ sicut san
dalia ꝓmouent pedes: sic conscientia mea
stans in fide ꝓmouit aīam. Sed quia ope
ra bona non sequebant̄: ideo aīa erat quasi
nuda. Cirothece vero in manibus significa-
cant spem vanā: quam habui. Ego quippe
opa mea que significant̄ in manibus: extē-
di in tam condensam et largam misericoꝛdiam
dei que notat̄ ī cyrotecis. Qꝛ quādo palpa
ui iusticiam dei nō sensi eam nec attendi:
ideo nimis audax fui ad peccanddū. P
Cuz aūt appropinquaret moꝛs: cecidit lin
theū ab oculis meis sup terrā id est super
corpꝰ meū: ⁊ tunc aīa vidit et cognouit se
ꝙ nuda erat: quia pauca opa mea fuerunt
bona ⁊ pctā plurima. Et pꝛe pudoꝛe nō po
tui stare in pallacio regis eterni: qꝛ pudo-
rose vestita fui. Sꝫ tūc demones traxerūt
me in duram penā. Vbi cū pudoꝛe deride-
bar. Terciū quod didici a te mater: est vesti
re seruū vestibus dn̄i et in sede dn̄i positū
honoꝛare sicut dn̄m: reliquiasqꝫ sui et oīa
contēptibilia dn̄o ministrare. Dn̄s autem
iste charitas dei est: seruus vero volūtas est
peccandi. Itaqꝫ in corde meo vbi regnare
debuit charitas diuina: ponebat̄ seruus id
est delectatio et voluptas peccati. Quem
tunc vestiui quādo omne creatū et tempo
rale ꝯuerti ad voluptatem meam. Reliqui
as vero ⁊ ꝑpissimata et abiectioꝛa dedi deo
nō ex charitate sed ex timore. Taliter igit̄
letabat̄ coꝛ meum de successu delectatōis
voluptatis mee. Quia charitas dei exclu-
sa erat a me. ¶ Et bonꝰ dominus exclusus:
seruusqꝫ malus inclusus. Ecce mater hec
tria didici de opibus tuis. M ¶ Tres
etiam vias demonstrasti mihi incessu tuo
Prima fuit lucida: quā cū ingressa fuissē
de splendoꝛe eius excecabar. Secūda fuit
cōpendiosa et labilis quasi glacies: in qua
cū ꝑcessissem ad vnū vestigiū: relabebar ad
vnū passum. Tercia fuit nimis lōge: in qua
cū ꝓcederē venit post me toꝛrēs impetuo-
sus: et transtulit me subtus montē in pro-
fundā fossam. In pꝛima via notat̄ progres
sus sugbie mee: que fuit luminosa nimiū: qꝛ
ostētatio que ꝓcedit de sugbia tn̄ resplen
duit in oculis meis: ꝙ non cogitam finem
eiꝰ. Et iō fui ceca: In scd̄a via notat̄ inobe
dientia: denicꝫ tp̄s inobedientie in hac vi
ta nō est longum qꝛ post moꝛtem cogit̄ hō
obedire. Veruntn̄ mihi fuit longum: quia
quando processi per vnum vestigium scꝫ in

humilitate confessionis: relabebar ad pas-
sum: q2 volui ꝙ petm̄ ꝯfessū diuit tereꝛ: s3
facta ꝯfessiōe nolui peccatum declinare: et
ideo nō steti stabilis in obedientie vestigio
sed relabebar in peccata sicut q̇ labiꝛ ī gla-
cie: q2 voluntas frigida fuit nolens ab his
que me delectabant resipiscere. Sic ḡ qū ꝓ
cessi ad vnū vestigiū cōfitendo peccata: re-
labebar ad passum: q2 volui pctā ⁊ delectā-
tia me ꝯfessa iterare. R Tercia via fu
it ꝙ sperabam impossibilitatē. s. posse face-
re petm̄ ⁊ nō habere longā penā. Posse eci
am diu viuere: ⁊ horā mortis non accelera
re. Et cū ꝑ hanc viā ꝓcessissē venit post me
torrēs impetuosus. s. mors: que ab vno an
no in aliū apprehendēs me: euertit pedes
meos cum infirmitatis pena. Quid autē
erant pedes: nisi ꝙ appropinquanteꝛ infir-
mitate modicū potui attendere corꝑis vti
litatē: ⁊ minus aīe salutē? Ideo cecidi in ꝓ
fundā fossam: qū cor qđ altū erat in sup̄bia
et durū in pctō crepuit. ⁊ aīa ꝓfunde ceci
dit in foueam pene pctī. Et ideo hec via ni
mis longa fuit: q2 vita carnis finita: pena
longa cito incohabatur: venit mihi ḡ ma-
ter mea q2 quecūq3 a te cum gaudio didici
hec modo luo cū ploratu. ¶ Item loquebaꝛ
eadē filia mortua ad sponsam que hec vide
bat dicēs. Audi tu que vides me: tibi videꝛ
ꝙ caput meū ⁊ facies est quasi tonitruum
fulminans intus ⁊ extra. Collū ꝟo ⁊ pect⁹
quasi in duro prelo cū longis stimulis ꝓ-
sitū. Brachia aūt ⁊ pedes mei sunt q̄si lon
gi serpentes: et venter percutitur cum du
ris malleis. Crura vero mea et tybie: sunt
quasi fluens aqua de canalibus tecti pen-
dens congelata. S Sed adhuc vna
pena interior est amarior vniu̇ oībȝ istis
Sicut enī si aliqua ꝑsona esset: cuius oīa
spiracula vitalis spiritus obturata essent:
omnesq3 vene implete vento artarēt se ad
cor: quod pre violentia et valitudine ven-
ti crepere inciperet. Sic ego intus disposi-
ta sum miserabiliter: ꝓpter sup̄bie ventum
qui mihi charissimus fuit. Attamen fui in
via misericordie: quia in grauissima infir-
mitate mea confitebar melius quo sciui: s3
tamen ex timore. Appropinquante autem
morte: venit mihi in mente consideratio
passionis dei mei. scilicet ꝙ illa multo gra-
uior ⁊ amarior erat q̄3 mea: q̄ ꝓpter demeri
ta mea digna sum pati. Et ex tali conside-
ratione obtinui lacrimas: ingemiscens ꝙ
tanta charitas dei erat ad me: et mea tam
modica ad ipsum. Respexi enim cum tunc
oculis cōscientie mee ⁊ dixi. O domine ego
credo te deum meum: miserere mei fili vir-
ginis propter amarā passionem tuā: Am-
modo enī ego libenter emendarē vitā meā
si haberem tp̄s: ⁊ in illo puncto accēsa fuit
scintilla quedā charitatis in corde meo: q̄
amarior videbaꝛ mihi passio xp̄i q̄3 mors
mea. Sicq3 tūc crepuit cor: et aīa mea ve-
nit in manus demonū presentāda iudicio
dei. Ideo autē veni in manus demonū: q2
indignū fuit ꝙ angeli pulcritudinis: appro-
pinquarēt aīe tante deformitatis. T
In iudicio aūt dei cū demones clamarent
aīam meam iudicari ad infernū. Rn̄dit iu
dex: Video ego scintillā quandā charitatꝫ
in corde eius que extingui nō debet: s3 esse
in ꝯspectu meo. Et ideo iudico aīā ad pur
gationē: donec digne purgata veniā mere
rit obtinere. Item poteris querere an ꝑti
ceps ero oīm bonoꝝ que pro me fiūt: Rn̄-
deo tibi per similitudinē. Sicut enī si tu vi-
deres duas stateras pēdere: et in vna esset
plumbū naturaliter deprimens: et in alia
aliquid leue tēdens sursum: ⁊ quāto maio-
ra ⁊ plura imponerenꝛ statere vacue: tāto
citius eleuarēt staterā aliā que ponderosa
et grauis est: sic ē et mecū: q2 quāto altius
fui in pctō: tāto grauius descendi in penā.
Et ideo quicquid fit ad honorē dei pro me
eleuat me de pena: et spēaliter oīo et bonū
quod fit ꝑ hoīes iustos ⁊ amicos dei: ⁊ bn̄fi
cia que fiunt de bonis bn̄ acquisitis et opa
charitatꝫ. Talia itaq3 sunt que me q̄tidie
faciunt appropinq̄re deo. V Post hec
loquiꝛ mater dei ad sponsam. Tu miraris
quō ego que sum regina celi: ⁊ tu que viuis
in mūdo: et illa aīa que est in purgatorio
et alia in inferno loq̄inur simul: hoc ego eī
bene dicā tibi. Ego quippe nūq̄3 recedo de
celis: q2 nunq̄3 sepabor a visione dei. Nec
aīa que est in inferno sepabiꝛ a penis. Nec
illa aīa a purgatorio antēq̄3 purgata sit.
Nec tu venies ad nos ante sepationē cor-
poralis vite. Sed aīa tua cū intelligentia
tua: virtute spūs dei eleuaꝛ ad audiendū
verba dei in celis: et ꝑmittiꝛ tibi scire ali-
quas penas in inferno ⁊ purgatorio: malis
in cautelā: et bonis in ꝯsolationē et profe-
ctum. Verumtū scias ꝙ corpus tuū et aīa
tua coniuncta sunt in terris: sed spūssctūs
dat intelligentiā tibi qui est in celis: ad in-
telligendū eius voluntatē. Declaratio.
¶ Hic loquiꝛ de tribus mulieribus: quarū
tercia intrauit monasteriū: agens residuū
vite sue in magna ꝑfectione.
Xp̄s reprehēdit p̄latos sup̄biētes ex p̄la-
tōe dicēs: ꝙ exhibeāt se sbditis hūiles ⁊ vir-
tuosos in vita ⁊ moribȝ ⁊ vtiles in iusticia
et eq̄tate ⁊ mēsurādo se in seip̄is ne supra

se eleuent: addiscant agnoscendo defectus suos compati defectibus subditorum: exemplo xpi qui et prius voluit facere et pati quam docere et ministrare quam ministrari. Corrigant quoque subditos diligenter ne exemplo heli sacerdotis damnentur. Cap. LIII.

Filius loquitur ad sponsam dicens.

A Magna res est: imo magnũ monstrũ est: quod vbi rex glorie humiliatus est: ibi homo vermis obligatus velit inflari superbia. Nam si quis preficitur alijs: nõ ideo superbire debet quia prelatus est sed magis timere: quia oẽs eiusdẽ nature sunt et ois ptãs est a deo. Quippe si bonus est qui preficitur a deo est: ad propriã et aliorum salutem. Si vero malus est permissione dei est ad subditorum correctionẽ et maius iudiciũ suum. Nec mirũ est sed dignũ et iustũ quod homo qui cõtempsit subijci creatori suo: dominiũ inferioris et consimilis sui experiatur. Ergo cũ aliquis vel cogitur vel desiderat preesse: talẽ se exhibeat subditis: vt et desiderabilis sit moribus et etiã vita: vtilisque in iusticia et equitate. Denique ex equalitate nature ois qui preest humiliare se debet: et metiri seipsum in seipso ne eleuet se supra se: et in seipso addiscat compati alijs. B Timeat etiã ne eadẽ mensura qua metitur etiã metiatur ei. Sic ego deus et homo temperaui meipsum: quod quamuis hominis defectũ agnoscerẽ per scientiam: patiendo tamen penas et crucẽ agnoui experiendo: et ideo vt in exemplũ darem me alijs: prius cepi facere quam docere: et ministrare volui non autem ministrari. Sic et mater mea quamuis esset apostolorum dña: tñ humilitatẽ pre omnibus dilexit: et quasi vna fuit cũ minimis: et ideo ascẽdit ad summã felicitatẽ. Ergo prelatus addiscat in infirmitatibus proprijs subditorum defectus. Et attendat ne verbis vel exemplis vel abusione potestatis sue: materiã et occasionẽ peccandi alijs tribuat: quia nihil ita prouocat iram dei et hoies ad peccandũ: sicut lascivia prelatorum. Si enim hely sacerdos sicut Finees et moyses stetisset in vigore sacerdotij sui: et dilexisset spiritualiter filios suos: tota generatio eius saluata fuisset. Sed quia placere voluit carnaliter filijs: ideo memoriã sui reliquit in tribulatiõe et posteris suis in confusione.

Christus dicit quod mundus iste erat ante aduentum suum quasi solitudo in qua erat puteus turbidus .i. amor mundi ad quem septẽ vie peccatorum ducebãt gentiles et iudeos quasi cecos: sed ipse assumpta humanitate illustrauit mũdũ ostendẽs vias ad celũ: que quia iã dissipate sunt: ideo nũc mittit ista verba sua huius libri in mundo que qui receperint et opere seruauerint saluabuntur. Capitulũ LIIII.

Maria loquitur ad filium

A Benedictus sis tu fili mi. Tu es principiũ sine principio tẽporis: et potẽtia sine qua nullus est potẽs. Rogo te fili perfice potenter quod sapiẽter inchoasti. Rñdit filius. Tu es quasi potus dulcis sitienti: et quasi fons irrigãs arida: quia per te omnibus grã fluit. Ideo faciã quod rogas. Iterum loquitur filius. Mũdus iste ante incarnatiõem meã erat quasi quedã solitudo: in qua puteus erat turbidus et immũdus. De quo oms bibentes sitiebãt amplius: et lippiẽtes oculi grauius infirmabantur. Iuxta hunc autem puteũ stabant duo viri: quorum alter clamãs dicebat Bibite secure: quia medicus veniet auferẽs omnẽ languorem. Alter vero dicebat Bibite gaudẽter: vanũ est incerta desiderare. Ad hũc quoque puteũ septẽ ducebant vie: et ideo oms puteũ cupiebãt. B Mũdus itaque iste bñ similatur solitudini vbi sunt bestie et arbores infructuose aque immũde: quia hõ ad similitudinẽ bestie auidus erat ad effundẽdũ sanguinẽ proximi sui. Infructuosus in operibus iusticie: et immũdus per incõtinentiã et cupiditatẽ. In hac itaque solitudine querebatur ab hoibus puteus turbidus .s. amor mũdi et honor eius: qui est altus in superbia: turbidus in sollicitudine et cura carnis: et per septẽ mortalia peccatã quasi per septẽ vias aditus eius habebatur. Duo vero viri stãtes iuxta puteũ: significãt magistros gentiliũ et iudeorum. Doctores enim iudeorum superbiebant de lege quã habebãt: et nõ seruabãt. Et quia cupidissimi erãt. Ideo populũ verbis et exẽplis incitabãt ad querẽda temporalia dicẽtes. Viuite secure quia messias veniet et restituet oia. Doctores vero gentiliũ dicebãt Fruimini creaturis quas videtis: quia ideo mũdus creatus est vt gaudeamus. C Cumque hõ sic securus staret: vt nec deũ attẽderet nec cogitaret futura. Tũc ego cũ patre et spũsancto vnus deus veni in mundũ et assumpta humanitate predicans aperte dixi. Quod deus promisit et moyses scripsit impletũ est. Diligite quoque celestia quia mũdialia trãseũt et eterna vobis dabo. Ostẽdi quoque septemplicẽ viam per quam hõ a vanitate sua auerteretur. Nam ostẽdi paupertatẽ et obedientiã: docui ieiunia et oratiões. Fugiebã aliquando hoies et stabam solus orans: et sumpsi obprobria. Elegi labores et dolores. Sustinui penas et contemptibilẽ mortẽ. Hanc enim viam per memetipsum ostendi: per quã amici mei longo

tempore incedebant: sed nunc dissipata est via. Dormitant custodes: transeunt eo delectantur vanis et nouis: ideo exurgam et nõ tacebo. Auferã vocẽ gaudij et locabo vineã meam alijs q̃ faciẽt fructũ tpe suo. Verumtñ iuxta cõe puerbiũ: inter inimicos inueniunt amici. Ideo mittã amicis meis verba dulciora dactilo: suauiora melle: pciosiora auro. Que q̃ receperint et tenuerint habebunt thesaurũ illũ q̃ meretur feliciter est et nõ deficit: sed augetur in vita sempiterna.

Mater dei dicit q᷑ bñ põt vocari aurea hora illa in q̃ ipsa a parentibus cõcepta fuit quia plus hoc fecerũt ex obedientia diuina q̃ voluntate ppria et plus ibi opata est charitas dei q̃ voluptas carnis sed voluit deus q᷑ cõceptionis eius modus nõ statim oĩbus notus esset donec veritas claresceret tempore p̃ordinato. Cap. LV

m Ater dei loquitur. Qñ pater meus et mater mea matrimonialiter conuenerunt: plus fecit hoc obedientia q̃ voluntas et plus opata ẽ ibi charitas diuina q̃ voluptas carnis. Nam hora in qua ego cõcepta fui bñ potest vocari aurea hora et p̃ciosa: qz alij cõiuges conueniunt ex voluptate carnali: mei vero parentes cõuenerunt ex obedientia et p̃cepto dei. Bene ergo aurea hora fuit conceptiõ mea: nã tũc incepit principiũ salutis oĩm: et tenebre q̃si festinabant in lucẽ. Deus nanqz singulare quoddã et a seculo absconditũ facere voluit in opere suo quẽadmodũ fecit in virga arida florescẽte. Sed scito q᷑ cõceptio mea nõ oĩbus nota fuit: qz voluit deus q᷑ sicut ante legẽ scriptam p̃cessit lex naturalis et electio voluntaria boni et mali: et postea veniret lex scripta que cohiberet omnes inordinatos motus. Sic placuit deo q᷑ amici sui pie dubitarent de conceptione mea: et quilibet ostenderet zelũ suũ donec veritas claresceret in tpe p̃ordinato.

Virgo Maria narrat q̃liter natiuitas sua fuit p portam communẽ et fuit initiũ verorũ gaudiorũ: qz tunc pdijt virgula de q̃ pcessit flos desiderabilis cũctis gentibus: in qua natiuitate demones fremuerũt: iusti letabantur et angeli gauisi sunt. Et cõqueritur de mulieribus que cum deuotiõe talia nõ attendunt. Ca. LVI

m Aria loquitur. Qñ mater mea me genuit p portam cõem exiui: qz alio mõ aliquis nasci nõ debuit: nisi specialiter filius meus: q̃ sicut nature omnium est conditor: ita etiam mirabiliter nasci voluit et ineffabiliter. Quãdo vero ego nata fui nõ latuit dyabolos: sed per quandã similitudinẽ loquendo sic ipsi cogitabãt. Ecce nata est virgo quedam quid faciemus? Nam mirabile cernitur quoddã in ea futurũ. Si adhibuerimus ei oĩa retia malicie nostre: cõfringet ea quasi stuppas. Si inuestigamus oĩa interiora eius: munita est forti presidio. Nec inuenietur in ea macula vbi cuspis peccati infigatur. Ideo timendũ est q᷑ mũdicia eius torquebit nos. Gratia eius cõminuet quicquid in nobis est fortitudinis. Cõstantia eius deijciet nos sub pedibus suis. Amici vero dei qui in longa expectatiõe erant: dicebãt inspirãte eis deo Cur amplius dolemus? Gaudendum potius est nobis: qz nata est lux qua illuminabuntur tenebre nostre: et desideriũ nostrum pficietur. Angeli vero dei gaudebant: licz eorũ gaudiũ semp erat in visione dei dicẽtes. Natũ est in terris desiderabile quoddam et spẽalis amoris dei: p quod reformabitur in celis et in terris pax vera: et ruine nre restaurabuntur. Vere filia dico tibi q᷑ natiuitas mea initiũ fuit verorũ gaudiorũ quia tũc pdijt virgula de qua pcessit flos ille: quẽ reges et pphete desiderabãt. Post q̃ vero tante etatis fui q᷑ aliq̃d intelligere potui de creatore meo: tũc idicibili amore ad eũ affecta sum et desiderabã cũ toto corde. Mirabili etiam gratia cõseruata fui: vt nec in tenera etate consentirez pctõ: quia charitas dei et sollicitudo parentũ: educatio q̃z honesta et cõuersatio bonorũ et feruor sciendi deũ: pseuerabant mecũ. Nunc aũt cõqueror: q᷑ ille femine que generantur et generant cũ horrore: et nascuntur cũ immũdicia et delectantur in ea: nõ attendũt mũdissimam natiuitatẽ meã: sed peiores sunt iumentis: qz viuũt sine rõne. Viuũt omnino scdm carnẽ. Ideo trãseat ab eis voluptas recedet ab eis spũs puritatis: fugiet ab eis gaudiũ eternũ: et inebriabit eos spũs impuritatis quẽ sequebantur.

Virgo maria in die purificatiõis loquebatur sponse dicẽs: q᷑ ipsa nõ indigebat purificatione: qz sine macula et mũda erat. Veruntñ vt adiplerentur pphetie voluit ĩ lege et scdm legẽ viuere et nihil in se singulare oñdere: sed hũiliter cõuersari. Dicit etiã q᷑ gladius quez dixit symeon sex doloribus in vita eius aĩam ptransibat. Cap. LVII

m Ater loquitur ad sponsam filij dicẽs: Filia mea scias q᷑ ego nõ indigebam purificatiõne sicut alie femine quia filius meus qui natus est ex me ipse mũdauit me. Nec ego

aliquam quantumcunq; minimā maculaȝ contraxi que filium mūdissimū sine aliqua immūdicia generaui. Verūtñ vt lex impleret͂ ⁊ ꝓphetie: ꝺm legē in lege volui viuere. Nec ꝺm parentes seculi viuebā: sed cū hūilibus hūiliter ꝯuersabar. Ne aliqḋ singulare in me preferre volui: sed totū qḋ erat hūilitatis diligebā. Tali etiā die sicut hodie dolor meus augmentatus fuit: nam licet sciebā filiū meū ex inspiratione diuina passurū: tñ ex verbis symeonis q̄bus dixit gladiū ꝑtransiturū aīam meā: ⁊ filium meum positū in signū cui ꝯtradiceret͂: grauius ꝑforabat cor meum dolor iste: qui vsq; dum assumpta fui corꝑe et anima in celū: nunq; defuit a corde meo: licet ex cōsolatione spiritus dei temꝑabat͂. B Scire etiam te volo q ab isto die: dolor meus sextuplex fuit. Primo fuit in cogitatione mea: nam q̄tiens aspiciebam filium meum: quotiens inuoluebam eū pannis: quotiens videbam eius manus ⁊ pedes: totiens animus meus q̄si nouo dolore absorptus est. q2 cogitabam q̄modo crucifigeret͂. Secūdo fuit dolor i auditu meo. Nā quotiens audiui obprobria filij mei ⁊ mendacia et insidias ei positas: totiens animus meus mot9 est dolore: ita q vix se tenere poterat: sed virtute dei dolor meus modū ⁊ honestatē habuit ne impatientia et leuitas in me notaret͂. Tercio fuit dolor meus in visu. Nam quando vidi filiū meū ligari ⁊ flagellari ⁊ in ligno suspēdi: corrui q̄si exanimis: sed reassumpto spū steti dolens et sic patienter sufferēs: vt nec inimici nec alij in me aliud reperirent nisi grauitatē. Quarto fuit dolor meus in tactu. C Ego ei cū alijs deposui filiū meū de cruce: et inuolui eū ⁊ posui in tumulum ⁊ sic tunc augebat͂ dolor meus: vt vix manus et pedes mei haberent robur ad subsistendū. O q̄ libenter tunc fuissem sepulta cū filio meo. Quinto patiebar ex vehementi desiderio ꝑueniendi ad filiū meū postq; ipse ascendit in celū: q2 longa mora quā habui i mundo post ascensionem eius: dolorē meum augmentabat. Sexto patiebar dolorē ex tribulatione apłorū et amicorū dei: q̄rū dolor erat dolor me9. Timēs semꝑ ⁊ dolens. Timens ne succumberēt tentationibus et tribulationib9. Dolens: q2 verba filij mei vbiq; habebant ꝯtradictionē. Sed licet gratia dei semꝑ ꝑseuerabat mecū: et voluntas mea erat ꝺm velle dei. Attamen dolor meus ꝯtinuus erat ꝑmixtus ꝯsolatione: donec assumpta fui corpore ⁊ aīa i celū ad filium meum. Propterea filia nō discedat dolor iste ab aīa tua: q2 nisi eēnt tribulatōes paucissimi ad celestia ꝑuenirēt.

Mater dei dicit sponse: q non modicus dolor fuit ille sibi inter ceteros quando scȝ pre timore fugiebat cum filio in egyptū et audiuit filiū ꝑsequi ab herode et interfici innocentes et narrat pulcre illa que filius egit in īfantia ⁊ adolescētia sua vsq; ad tꝑs p̄dicationis ⁊ passionis. Cap. LVIII.

Maria loquit͂ ad sponsam dicens. A Dixi tibi de doloribus meis: sed ille dolor nō erat minimus quē habui: qū filium meū deferebam fugiens in egyptū: et quando audiui pueros occidi innocētes et herodē ꝑsequi filium meum. Sed licet scirem que scripta erāt de filio meo: tamē cor meum pre amoris magnitudine quem habebam ad filiū meū: dolore ⁊ mesticia replebat͂. Nunc autē querere poteris: quid egerit filius meus in toto illo tꝑe etatis sue anteq; pateret͂: Rn̄deo: q sicut loquit͂ euangeliū subdit9 erat parentib9: et sicut alij infantes se gessit donec venit ad etatē maiorē: nec mirabilia defuerūt iuuentuti sue. Quō creature seruierūt creatori suo. Quō ydola obmutuerūt et plurima ruerunt in egyptū in aduentu suo. Quō magi predixerut filiū meū fore signum magnorū futurorū. Quō etiam ministeria angelorū apparuerūt. Quō nec aliqua immūdicia ascendit sup̱ eū: nec ꝑplexitas in capillis eius appꝛuit: que oīa non est tibi necesse scire. Cū in euangelio signa deitatis et hūanitatis sue preponunt͂: que te et alios possunt edificare. B Cū vero venit ad maiorē etatem in orationib9 erat ꝯtinuus: et obedēs ascendit nobiscū ad statuta festa in iherusalē: et loca alia. Cuius visus ⁊ locutio sic mirabilis ⁊ acceptabilis erat: vt multi tribulati dicerēt. Eamus ad filiū marie: a quo possumus ꝯsolari. Accrescens vero etate et sapīa qua ab initio plenus erat: laborabat manibus q̄nq; ea que decentia erant: et loquebat͂ nobis seꝑatim verba cōsolatoria et verba deitatis. Ita vt indicibili gaudio cōtinue repleremur. Cū vero in timorib9 et paupꝛtate et difficultatibus essemus: nō fecit nobis aurū et argētum sed hortabat͂ ad patiām: et mirabiliter seruati fuimus ab inuidis. Necessaria quoq; prouenerūt nobis q̄nq; ex cōpassione piorū mentiū. Q̄nq; ex labore nostro ita vt haberemus necessaria ad solam sustētationem nō ad sup̄fluitatē: quia nihil aliud quesiuimus nisi soli seruire deo. Post hec autē conferebat ipse in domo familiariter cum amicis aduenientib9: de lege et eius

significationibꝫ ꝛ figuris: disputabat etiā in aperto cū sapientibꝫ: ita vt mirarent̄ dicentes. Ecce filius ioseph docet magistros aliquia magnus spūs loquit̄ in eo. C Cumqꝫ quodā tp̄e cogitante me de passiōe sua: videret me mestissimā: respondit mihi Non credis mater quia ego in patre sum et pater in me est. Nunquid tu polluta es ad ingressum meū: aut in egressu meo tribulata es? Cur merore ꝯtraheris? Voluntas em̄ patris mei est me pati mortē: imo voluntas mea cū patre. Qd̄ aūt habeo de patre pati non pōt: sed caro quā sumpsi de te patiet̄: vt caro aliorꝫ redimat̄ ꝛ spūs saluent̄. Sic etiā obediens erat: vt cū ioseph casu diceret ei fac hoc vel illud: statim ipse faciebat: qꝛ sic occultabat deitatis sue potentiā: vt nisi a me ꝛ q̄nqꝫ a ioseph sciri nō posset: qui vidimus lumē admirabile multotiens circūfulsisse eū: ꝛ angelicas voces cantantes sup eum audiuimus. Vidimus qꝫ ꝙ spūs immundi: q̄ p exorcistas in lege nostra ꝓbatos eijci non poterant: egrediebant̄ ad visionē presentie filij mei. Ecce filia hec sint ꝯtinue in memoria tua: ꝛ regratiare deo sincerius: qꝛ p te infantiam suam alijs voluit patefacere.

Virgo narrat sponse: quid sensit statim ꝯcepto filio ꝛ que senserunt ip̄a ꝛ elizabeth in amplexu mutuo ꝛ de sancta cohabitatione earū et qualiter postea angelus consolabat̄ eā formidātē ꝛ instruebat ioseph mirantē: ꝛ narrat modū sanctissimū viuendi quem ip̄a et ioseph tenuerūt ꝛ multas virtutes notabiles ioseph. Ca. LIX

Ater dei loquit̄. Qñ

m A angelus nunciabat mihi filiū dei nasciturū de me: statim postq̄ꝫ ꝯsensi: aliq̄d insolitū ꝛ admirabile sensi in me: ideo vehementer admirāa statim ascēdi ad elizabeth cognatā meā: vt consolarer illā impregnatā ꝛ cū ea ꝯferrē de his q̄ angelus mihi nunciauerat. Cumqꝫ ip̄a iuxta fontē occurrisset mihi: et mutuis amplexibus ꝛ osculis frueremur: īfans in vtero eiꝰ mirabili ꝛ visibili motu exultando letabat̄ Et ego similiter insolita exultatione tunc mota sui ī corde meo: ita vt lingua mea loquerer̄ inexcogitata verba de deo: Et aīa mea tunc vix p̄ leticia se capiebat. Cumqꝫ elizabeth miraret̄ feruorē spūs q̄ loquebatur in me: ꝛ ego nō dissimiliter mirabar in ea gratiam dei: ambe benedicentes deū stetimus simul aliquibus diebꝰ. B Post hec aūt cepit cogitatio quedā pulsare animum meū: quō et q̄ꝫ deuote haberē me ad tantā grām mihi factā. Quid etiā rn̄derē si quererer quō cōcepi: aut quis pater filij nasciturī. Aut ne forte Joseph instigante aduersario aliena suspicaret̄ cōtra me. Et ecce sic mihi cogitanti: angelus nō dissimilis ab eo quē prius videram astitit dicens. Deus noster qui eternus est: ip̄e est tecū et in te est. Ne timeas q̄ quia ipse dabit tibi loqui: ipse diriget gressus tuos ꝛ loca. Ip̄e ꝑficiebat opus suū tecū potenter ꝛ sapienter. Joseph vero cui cōmendata fuerā cū intellexisset me impregnatā: admirans et indignū se reputās cohabitare mihi anxiabat̄ nesciēs q̄d ageret: cui angelus in somnis dixit. Nō recedas a ꝟgine cōmendata tibi: qꝛ sicut audisti ab ea sic verissimū est. Cōcepit em̄ de spū dei: et pariet filiū saluatorē mūdi. Ergo serui ei fideliter ꝛ esto pudicicie eius custos ꝛ testis. Deinde ab illo die ioseph seruiuit mihi q̄si dn̄e sue: et ego etiā me ad op̄a sua minima hūiliabaꝫ. C Post hec ego ꝯtinua erā in oratione: raro videri ꝛ videre volēs: et egrediēs rarissime nisi ad festa p̄cipua: vigilijs q̄ꝫ ꝛ lectionibꝫ que a sacerdotibꝫ nostris legebant̄: intēta sui. Habens certa tp̄a ad labores manuū: ꝛ discreta sui ad ieiunia ꝓut natura mea ferre poterat in seruitio dei. Illa ꝟo que supfuerūt nobis sup victualia dedimus paupibus: ꝯtenti de his que habebamꝰ. Joseph vero sic fuiuit mihi: ꝙ nunq̄ꝫ audiebat̄ in ore eius verbū scurrile: nūq̄ꝫ murmurosū: nunq̄ꝫ iracundū. Nam ipse patiētissimus erat in pauptate: sollicitus in labore vbi necesse fuit. Mansuetissimus ad obiurgātes. Obediētissimus in obseq̄o meo. Promptissimus defensor ꝯtra derogātes ꝟginitati mee. Fidelissimus testꝫ mirabiliū dei. Ip̄e etiā sic mortuus erat mūdo et carni: vt nihil desideraret nisi celestia. Sicqꝫ erat credulus ꝓmissionū dei vt ꝯtinue diceret vtinam viuā et videam adimpletaꝫ voluntatem dei. Nā rarissime venit ad ꝯgregationes hominū et corꝫ consilia: quia totū desideriū suum fuit obedire volūtati dei. Ideo nunc gloria sua magna est.

Mater dei dicit spōse ꝙ iheronimus nō dubitauit de assumptiōe sui corꝑis in celū: sed qꝛ deus non reuelauit apte veritatē iō maluit pie dubitare q̄ꝫ diffinire nō ostēsa ꝛ iō scripsit in ep̄la sua se nescire ꝛ addit hic ꝟgo aliq̄ de laude iheronimi. Cap. LX

Ater loquit̄ ad spon

m sam. Quid tibi dixit magister ille ventilator verborum: ꝙ epistolā iheronimi mei que loquitur de assumpti

one mea: nõ esset legenda in ecclesia dei: q2
videt̃ sibi in legẽda illa q hieronymus du-
itauit de assumptõe mea: eo q dixit se ne
re vtrũ sim assumpta in corpe vel nõ: vel
quib9 psonis asptata. Ideo ego mat̃ dei
deo magistro: q hieronymus nõ dubita
t de assumptõe mea: sed q2 deus nõ reue
ut apte hmõi veritatẽ. Ideo hieronym9
luit pie dubitare: q3 diffinire nõ osten sa
eo. S3 recordare filia q dixi tibi prius:
hieronymus erat amator viduar̃. Imi-
tor monachor̃ psector̃: et assertor et de
sor veritatis. Qui et pmeruit tibi orõ-
n illã qua me salutabas. Jõ nunc addo
hieronymus fuit tuba dictis p quã lo-
bat̃ spũssctũs. Necnon et flamma inflã
ta de illo igne: qui venit sup me et sup
os in die penthecostes. Ideo felices qui
ic tubam audiũt et sequunt̃.

Mater dei dicit sponse q post ascensio
n filij longeue ipsa vixit in mundo cum
lto dolore visitãdo loca vbi ipse passus
uerat et mirabilia ostenderat et hoc pmi-
sit deus vt exemplo vite et virtutum eius
multi conuerterent̃ apostoli roborarent̃:
et corona eius augeret̃: et ostendit causam
quare assumptio eius tũc non multis co-
gnita sint. Capitulũ LXI

Mater loquit̃. Recor-

dare filia: q olim elapsis aliquibus
annis: excusaui hieronymum de as
sumptione mea. Nunc aũt veritatem hui9
assumptiõis indicabo tibi. Ego qppe post
ascensionẽ filij mei longo tpe vixi in mun-
do: et hoc voluit deus: vt visa patiẽtia mea
et moribus meis: plures aie conuerterent̃
ad eũ: apostoli dei et alij electi roborarent̃
Et etiã naturalis dispositio corporis mei
hoc exigebat q diutius viuerem vt corona
mea augeretur. Nam omni tpe quod post
ascensionẽ filij mei vixi: visitaui loca in qui
bus ipse passus est et mirabilia sua ostendit
Sic q3 passio sua in corde meo fixa erat: q
siue comedebã siue laborabã: quasi recens
erat in memoria mea. Sic etiã sensus mei
abstracti erãt a mũdialibus: q iugiter qua
si nouis desiderijs inflãmabar: vicissimq3
doloribus excitabar. Veruntñ sic dolorem
tpabam et gaudiũ meum: q nihil omitte-
bam de his que erant dei. Sic q3 inter ho-
mines conuersabar: q nihil preter victũ te
nuẽ de his que delectabilia hoĩm erant at-
tendebã: ymo nec sumebam. Quod vero as
sumptio mea non multis cognita sint nec
pdicata a pluribus: hoc voluit deus qui est
filius meus: vt prius infigeret̃ cordibus ho-
minũ credulitas ascensionis sue: q2 corda
hoĩm difficilia et dura erãt ad credendum
ascensionem eius: quãto magis si pdicata
fuisset stati in initio fidei assũptio mea.

Regina celi narrat spõse qualiter ange-
lus annũciauit ei tps quo ipsa debebat mi-
grare de hoc seculo et corpaliter ascendere
in celũ: dicit etiã virgo modũ migrationis
sue et meditatõem in qua eius aĩa cogita-
bat tpe obitus sui et aliqua magnalia que
ptingebant tũc et qñ assumpta fuit corpa
liter ad celestia. Cap. LXII

Mater loquitur. Cum

quadã die elapsis aliquib9 an-
nis post ascensionẽ mei filij: multũ
anxiaret de desiderio pueniendi ad eundẽ
filium meũ. Vidi angelũ fulgentẽ sicut an
tea viderã qui dixit mihi. Filius tuus qui
est deus et dñs noster misit me nũciare tibi
q tps iam est quo corpaliter venies ad eũ
ad recipiendã coronam tibi preparatã. Cui
ego rñdi. Nũquid nosti diem aut horã: qua
migratura sum ex hoc mũdo? Et rñdit an
gelus. Venient inquit amici filij tui qui se
pelient corpus tuũ. Quo dicto disparuit an-
gelus: et ego preparaui me ad exitũ circũiens
oĩa loca more meo in quib9 filius meus pas
sus fuerat. Cũq3 quadã die animus meus
suspensus esset in admiratõe diuine chari
tatis. Tunc aĩa mea in ipsa contemplatõe
repleta fuit tãta exultatione q vix se cape
poterat: et in ipsa consideratiõe aĩa mea a
corpe fuit soluta. Sed que et q3 magnifica
tũc vidit aĩa mea: et quali honore eã hono
rauit pater et filius et spũssctũs: et a quali
multitudĩe angelor̃ eleuata fuit: nec tu ca
pere posses nec ego tibi dicere volo: antequ3
aĩa et corpus tuũ sepabunt̃: licz aliqua de
his oĩbus ondi tibi in illa oratione qtidia-
na: quã tibi filius meus inspirauit. Hi vero
qui tũc mecũ erant in domo qñ tradidi spi
ritũ: bene nouerũt ex insolito lumine qua
lia diuina tũc mecũ agebant̃. ¶ Post
hec autẽ amici filij mei diuinitus missi: se-
pelierũt corpus meũ in valle iosaphat. Cũ
quibus fuerũt angeli infiniti qsi athomi
solis. Maligni vero spũs non audebant ap
propinquare. Quindecim vero diebus corp9
meũ iacuit in terra sepultũ. Deinde cum
multitudine angelor̃ fuit assumptũ in ce-
lum. Et hoc tẽpus non sine maximo miste
rio est: q2 in septima hora erit resurrectio
corporũ: et in octaua complebit̃ beatitudo
aĩar̃ et corpor̃. Prima qppe hora fuit ab
origine mundi: vsq3 ad tps illud quo per
moysen dabat̃ lex. Secunda a moyse vsq3

ad incarnatōem filij mei. Tercia qñ filius meus baptismū instituit et austeritatē legis mitigauit. Quarta qñ ipse predicabat verbo et exēplo ꝯfirmabat. Quinta qñ filius meus pati voluit et mori et qñ surrexit a morte: et resurrectiōem suā certis argumētis approbabat. Sexta qñ ascēdit ī celū et misit spūm sctūm. Septima qñ veniet ad iudiciū: et omnes cū corꝑibus suis surgent ad iudiciū. Octaua qñ complebunt̄ omnia que ꝓmissa et ꝓphetata sunt: ⁊ tūc erit beatitudo ꝑfecta tunc videbit̄ deus in gloria sua et sancti fulgebūt sicut sol: ⁊ nō erit amplius dolor.

Xp̄s dat sponse verba hic ꝯtenta et precipit illa mittere pape clemēti. s. ꝙ faceret pacē inter reges francie ⁊ anglie: et ꝯueniret in ytaliā et annūciaret annū iubileū. Reprehenditqꝫ illū xp̄s de certis pctīs et negligentijs grauibus ⁊ de vita p̄terita inordinata et cōminatur ei cū iusticia nisi se correxit. Capitulū LXIII

Filius loquit̄ ad spon

sā. A Scribe ex pte mea pape clemēti hec verba. Ego exaltaui te et ascendere te feci sup omnes gradus honoris. Surge igitur ad faciendum pacē inter reges francie et anglie: qui sunt periculose bestie animarum proditores. Veni deinde in ytaliam: et predica ibi verbum ⁊ annū salutis et dilectionis diuine: et vide plateas stratas sanctorū meoꝝ sanguine: et dabo tibi mercedem illam que nō finiet̄. Attēde etiam ad tp̄a priora: in quibꝫ audacter ad irā ꝓuocasti me et silui. In quibus fecisti que voluisti et nō debuisti: et ego q̄si nō iudicans patiens fui: qꝛ tp̄s meū nunc appropinquat ⁊ exquirā a te negligentiā ⁊ audaciā tp̄is tui. Et sicut per oīs gradus ascēdere te feci: sic descēdes spūaliter ꝑ alios gradus: quos experieris veraciter in aīa et corꝑe: nisi obedieris ꝟbis meis: ⁊ silebit lingua tua magniloqua: ⁊ nomē tuū quod vocasti in terris: in obliuione et obprobrio erit in ꝯspectu meo et sanctoꝝ meorū. Exquiram etiaꝫ a te q̄ꝫ indigne ꝑmissione tn̄ mea ad omēs gradus ascēdisti: quod melius ego deus scio q̄ꝫ tua negligēs consciā recordat̄. B Queram q̄ꝫ a te q̄ꝫtum in formatōe pacis regū tepuisti: et q̄ꝫtum in aliā partē declinasti. Insup non erit in obliuione: q̄liter cupiditas ⁊ ambitio in ecclesia tp̄e tuo floruit et aucta est: et ꝙ multa reformare ⁊ emēdare potuisti. Sꝫ tu amator carnis noluisti: surge igit̄ anteq̄ꝫ nouissima hora tua appropinquās veniat: et negligētias prioꝝ tp̄m penultimo tp̄e zelādo extingue. Si autē dubitas cuius spūs ꝟba ista sunt. Ecce regnū et ꝑsona nota sunt in quibꝫ stupor ⁊ mirabilia facta sunt. Iusticia eñ et misericordia de quibus loquor appropinquant vbiqꝫ terrarum. Consciā qꝫ tua rōnabile dicit esse illud quod moneo: ⁊ charitatiuū esse quod suadeo: ⁊ nisi patientia mea fuasset te: iam ꝓfundius vltra alios ꝑdecessores tuos descendisses. Ergo inq̄re in libro ꝯsciē tue et vide si veritatē loq̄r.

Xp̄us cōminatur hic grauiter quibusdā qui oblitis suis peccatis p̄teritis et via dei viuebant in securitate iocūde: dicit tn̄ ꝙ si emēdauerint inuenient in eo misericordiā. Capitulū LXIIII

Filius dei loquit̄. Nō

attēdas ad ribaldos istos corizantes: qꝛ veniam eis statim nō sicut amicus sꝫ sicut qui vltionē capiā ex eis. De eis qꝛ tp̄e pacis sue noluerūt querere eternum bonū. Dico tibi ꝙ surrexerūt homines generatōis illius de radice amaritudinis: et ꝯgregauerūt fructus vanitatis ⁊ cupiditatis sue. Ideo nūc descendent: et ꝯsurget eis pauꝑtas ⁊ captiuitas ⁊ pudor ⁊ humiliatio et dolor. Veruntn̄ qui se humiliauerint: inuenient grām in oculis meis.

Xp̄s dat hic spōse notabileꝫ doctrinā ad tenendū vitam actiuā et ꝯtemplatiuā: que per martham et mariā hic notabiliter designant̄ id est qualiter incipiat ⁊ ꝓficiat hō in vita spūali ⁊ virtutibus vt ascendat ad summū gradum ꝑfecti amoris dei ⁊ ꝓximi. Et primo loquit̄ de actibꝫ illoꝝ qui sequūtur vitam marie. Cap. LXV

Filiꝰ dei loquit̄. Due

sunt vite que assimilant̄ marthe ⁊ marie: quas q̄ imitari voluerit: faciat primo purā ꝯfessionē de omibus pctīs suis: assumendo verā ꝯtritōem ꝓ eis et habēdo volūtatē amplius pctā nō faciēdi. Prima igit̄ vita quā testāte me dño maria elegit: ducit ad ꝯtemplatōem celestiū: hec eñ est optima ꝑs ⁊ via salutꝫ eterne. Ois ḡ ille qui vitā marie tenere desiderat sufficit ei solummō hr̄e necessaria corꝑis. s. vestes sine ostatione. Cibū et potū in ꝑcitate et nō in suꝑfluitate. Castitatē sine vlla delectatōe praua: ieiunia rōnabilia iuxta ecclesie ꝯstitutōem. Qui ꝟo ieiunat attendat vt nō infirmet̄ ex irratōnabili ieiunio ne ex illa infirmitate orōnes et p̄dicatōes diminuat: seu alia bona ex hoc omittat q̄bus primo et sibi ipsi ꝓdesse posset. Diligenter qꝫ examinet ne tepidus fiat ex ieiunio

ad iusticie rigorē: vel remissus ad opa pietatis: qꝛ ad puniēdos rebelles et ad subijciendos iugo fidei infideles. Opus est fortitudine tam corꝑali q̄ spūali. Ideo omnis infirmus qui magis in honore dei ieiunare vellet q̄ comedere: eque magnā mercedem habebit ꝓpter voluntatē bonā: sicut ille qui ieiunat rōnabilit ex charitate. Similiter qui ꝓpter obedientiā sanctā comedit: volēs magis ieiunare q̄ comedere eandem habebit mercedē sicut qui ieiunat. B Secūdo maria nō debet gaudere de mūdi honore ⁊ eius ꝓsperitate: nec dolere ex eius aduersitate: sed in hoc gaudeat: ꝙ.s. impij fiunt deuoti: ꝙ mūdi amatores fiunt dilectores dei: ꝙ boni proficiūt in bonoꝝ decertādo in seruitio dei fiūt deuotiores. Et hoc etiā doleat qui est maria: ꝙ peccatores cadūt in deterius: ꝙ deus a creatura sua nō non diligit: ꝙ mandata dei contemnunt. Tercio maria nō debet eē ociosa sicut nec martha s3 pacto somno suo necessario surgat: et regratiet deo ex cordis attentione. Quia oīa ex bonitate sua creauit: et ex charitate sua assumendo carnē oīa recreauit: ostendens per passionē et mortē suam dilectionē suam ad hoiem: qua maior esse nō posset. Regratietur etiam maria deo pro omnibus qui iam saluati sunt et pro omnibus qui sunt in purgatorio: et ꝓ his qui in mūdo sunt: rogando hūiliter deū vt vltra vires nō ꝑmittat eos tēptari. C Maria q̄ sit discreta in oꝛone et in laudib9 dei ordinata. Nā si hꝫ necessaria vite sine sollicitudine debꝫ facere oꝛones ꝓlixiores. Si vero in orando attediat et accrescūt temptationes: pōt quidem laborare manibus aliquid honestū opus ⁊ vtile: vel ad vtilitatem ꝓpriā si indiget: aut ad cōmodū alioꝝ. Si vero attediat in vtroq3.s. in oꝛone et labore. Tūc quidem pōt habere aliquā occupationem honestā: vel verba audire edificatoria cū omni grauitate omni scurrilitate remota: donec corpus et aīa habiliora ad opus dei efficiant. Si vō maria est talis ꝙ nō habet sustentatōem corꝑis nisi ex labore suo: tūc faciat oꝛonem breuiorem ꝓpter opus necessariū: et ipe labor ꝑfectio erit et augmentū orationis. Si aūt maria laborare nō scit aut non pōt tunc nō verecundet nec sit ei onerosum mēdicare: ymo magis gaudiosum: qꝛ tunc imitat me filiū dei qui vt hō ditaret meipm pauperē feci. Si vō maria subiecta est obedientie viuat scdm obedientiā prelati sui: ⁊ duplicabit corona eius magis q̄ si esset in libertate. D Quarto maria non debet esse auara sicut nec martha: ymo nec largissima. Nā sicut martha tribuit tempalia ꝓpter deū: sic maria debet distribuere spūalia sua. Si eī maria habet deū in corde suo carum: caueat a verbo illo quod multi hūt in ore dicentes. Sufficit mihi si iuuare potero aīam meā ꝓpriam: quid mihi de opibus ꝓximoꝝ: aut si ego bonus sū quid ad me quō alij viuāt. O filia: illi qui talia dicūt et cogitant: si viderent amicū suum dehonestari et tribulari currerent vsq3 ad mortē: vt amicum de tribulatōe eriperet. Sic maria faciat. Dolere eīn debet ꝙ deus suus offendit: ꝙ frater suus qui est ꝓximus suus scandalizat. Aut si aliquis incurrit pctm̄. Conet maria inq̄tum potest: vt ille a pctō eripiat. Attamen cū discretione. Et si ꝓpter hoc maria ꝑsequat querat aliud locū tutiorem: quia ego ipe deus dixi. Si vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliā. Sic et paulus fecit: quia alio tpe necessarior erat: et ideo dimissus est per murū in sporta. E Ergo vt maria larga sit ⁊ pia: necessaria sunt ei quinq3. Primo domus in qua dormiant hospites. Secūdo vestes ad vestiendū nudos. Tercio cibus ad cibandū esurientes. Quarto ignis ad calefaciendum frigidos. Quinto medicina ꝓ infirmis: id est verba consolatoria cū charitate dei. Domus igit marie ē cor eius: cuius mali hospites sunt omīa illa aduenientia que conturbant cor eius: scꝫ ira tristicia: cupiditas superbia et multa similia: que ꝑ quinq3 sensus ingrediunt. Omnia igit ista vicia quando adueniunt: debēt quasi iacere sicut illi hospites qui dormiūt: et sicut illi qui sunt in requie. Quia sicut hospitalarius recipit malos et bonos hospites cū patientia: sic maria debet omnia tolerare ꝓpter deum ex virtute patientie: et nec in minimo ꝯsentire vicijs nec in eis delectari: sed a corde inq̄tū potest paulatim gratia dei coopante illa remouere. Si aūt remouere nō potest: toleret illa patienter contra volūtatem tanq̄ hostes: sciens certissime ꝙ ei proficiunt ad maiorem coronā et nequaq̄ ad damnationem. F Secūdo maria habeat vestes quibus coopiant hospites: scꝫ humilitatē interiorē et exteriorē: et compassionē mentis in afflictione ꝓximorū. Si vero maria despiciat ab hominibus: recurrat statim ad mentē suam: cogitando quō ego deus contemptus et despectus patiēter tolerabam quō iudicatus obmutui: quō flagellatus ⁊ coronatus spinis non murmurabā. Attendat etiā maria: ꝙ nō ostendat obiurgātib9 se signa ire vel impatiē: sed bñdicat ꝑsequē

tibus se: vt videntes bñdicant deū quē imitat̄ maria: ⁊ ipse deus dabit bñdictionē ꝓ maledictione. Maria etiā caueat vt nō detrahat vel improperet molestātibus se: quia dānabile est ⁊ detrahere ⁊ detrahentē audire: et ex impatiā proximo exprobrare: propterea vt maria bonū hūilitatis et patie perfecte possideat: studeat incantare seu antisando āmonere detrahētes aliis de periculo eorū et āmoneat eos cū charitate ꝟbo et exemplo ad verā hūilitatē. Item vestis marie debꝫ esse cōpassio: si enī viderit peccare proximum suū compatiat̄ ei: rogando deū vt ei misereat̄. Si ꝟo viderit eū pati iniuriaꝫ si damnis vel ꝯtumeliis ꝯdoleat ei: et iuuet eū precibꝫ ⁊ auxilio ⁊ sollicitudine sua: etiā apud potētes seculi: qꝛ vera compassio nō querit que sua sunt ſꝫ que proximorū. Si ꝟo maria talis est ꝙ nō exaudit̄ apud pn̄cipes nec pficit egressus eius de cella: tūc roget deū obnixius ꝓ afflictis: et deus qui inspector est cordis ꝓpter charitatē rogātis: cōuertet corda hoīm ad pacē afflicti: et aut liberabit̄ a tribulatōe sua: aut dabit̄ ei a deo patientia vt duplicet̄ corona sua. Ergo talis vestis scꝫ hūilitas et cōpassio: debet inesse cordi marie qꝛ nihil ita attrahit in animam deū: sicut hūilitas et cōpassio proximorū. ¶ Tercio habeat maria cibū ⁊ potum ꝓ hospitibus: nā graues hospites hospitant̄ cor marie: qñ scꝫ cor rapit̄ extra se et appetit delectabilia: videre terrena: et possidere tēpalia: qñ auris desiderat audire ꝓpriū honorē: qñ caro querit delectari in carnalibus: qñ spūs prætēdit excusatiōem fragilitatis ⁊ leuigatōem culpe: qñ accedit tediū boni et obliuio futurorū qñ opa bona reputant̄ mīta et mala sunt in obliuione. Cōtra tales ᵹ hospites opus ē marie ꝯsilio ⁊ nequaꝙ̄ dissimulādo dormitare: ᵹ maria fide aiāts surgat fortiter: et taliter rn̄deat hospitibꝫ istis. Ego inquiēs nolo aliqd possidere de tēpalibus: sed hr̄e volo exiguā corporis mei sustentatōem. Ego nec minimū punctū horarū et tēpus expendere volo nisi in honorē dei: sed nec attēdere volo pulcrū et vile: nec vtile corporis ⁊ inutile: nec sapidū gustui meo aut insipidū: nisi ad bn̄placitū dei et aīe vtilitatē: qꝛ nec delector viuere per vnam horā nisi ad honorem dei. Talis igit̄ voluntas est cibus hospitū aduenientiū: et talis respōsio extinguit delectamenta inordinata. ¶ Quarto maria habeat ignē ad calefaciendū hospites: et ad illuminandū eos. Iste itaqꝫ ignis calor est spiritussancti. Impossibile quippe est aliquē posse abnegare propriā voluntatē vel carnalem affectū parentū: seu amorem diuitiarum: nisi spūssancti opante instinctu et calore. Sed nec ipa maria qꝫtumcūqꝫ perfecta: inchoare vel ꝯtinuare valet vitā beatam sine ipsius spūssancti dilectōe et informatione. Vt ᵹ maria luceat hospitibꝫ aduenientibus. Primo cogitet taliter: Deus inquiēs ca ratione me creauit: vt scꝫ ipsuꝫ super oīa honorarē: et honorando diligerem et timerē. Natus quoqꝫ est de virgine vt viam ad celū doceret: quā imitando ego sequerer cū humilitate. Deinde morte sua aperuit celū: vt illuc desiderādo et veniendo festinarē. Cogitet etiā maria et examinet oīa opa sua et cogitatus et affectus scꝫ quomō offenderit deū et qꝫ patiēter deus toleret hominē: et qꝫ multis modis vocat hominē ad se. Tales igit̄ cogitationes et similes hospites sunt marie: qui omnes quasi in tenebris sunt nisi illuminent̄ igne spūssctī. Qui quidem ignis tūc aduenit in cor: qñdo maria cogitat rōnabile esse seruire deo: qñdo magis omnē penā vellet sufferre qꝫ scienter deū ad iram prouocare Cuius bonitate aīa creata est ⁊ sanguine benedicto redēpta. Tūc etiā cor de isto bono igne habet lucē: qñ animus cogitat et discernit qua intentōe quilibet hospes id ē quelibet cogitatio aduenit: qñ cor examinat si cogitatio tendit ad gaudiū perpetuum vel ad transitoriū: si nullā cogitatōem dimittit indiscussam: nullā impunitā sine timore. ¶ Ergo vt ignis iste obtineat̄ et obtentus custodiat̄: necesse est vt maria cōportet ligna arida quibꝫ nutriat̄ ignis iste: id est diligēter obseruet carnis motus ne insolescat caro: et apponet omnē diligētiam vt opa pietatis et orationes deuote augeant̄: quibus spūssanctus delectat̄: sed summopere sciendū est ⁊ considerandū: ꝙ vbi ignis accensus est in vase clauso: nō habens exitū: citius extinguit̄ ⁊ vas frigescit Sic est et cū maria: si ei ipsa ad nihil aliud velit viuere: nisi vt possit facere honorem deo: expedit ei vt os eius aperiat̄: et flamma charitatis eius egrediat̄. Tūc aūt aperitur os: qñ ex feruēti charitate loquendo filios spūales deo generat. Sed diligēter attendat maria: ꝙ ibi aperiat os predicationis sue: vbi boni fiāt feruētiorēs ⁊ mali efficiant̄ meliores. Vbi iusticia possit augeri et praua cōsuetudo aboleri. Nā paulus apostolus meus quādoqꝫ loqui voluit: sed per spūm meum ꝓhibitus est: qui tempore accepto tacuit: et tēpe congruo locutus est: qui quādoqꝫ leuioribus verbis quādoqꝫ seuerioribus vsus est: qui oīa verba

sua et opa habuit ad dei gloriā et fidei con
fortationē. Si aūt maria nō valet predica
re: habēs nihilominus voluntatē et scien
tiam p̄dicandi: faciat sicͭ vulpes qui circuī
ens monticulos inquirit plura loca pedibꝫ
et vbi repit loco meliora ꝛ aptiora: ibi facit
requiei sue fossam. Sic maria attēptet ver
bis et exemplis et orōnibus corda multorꝫ
et quādo inuenit corda aptiora ad recipiē
dum verba dei ibi immoretͭ: ammonēdo et
suadendo que pōt. K Maria etiā labo
ret vt cōueniens exitus detͭ flamme sue qz
quo maior est flāma eo plures illuminantͭ
et inflāmantͭ. Tunc aūt flamma habet exi
tum cōuenientē: qñ maria nec formidat vi
tuperiū: nec querit laudē ꝓpriam: qñ nec
timet aduersa nec delectatͭ in prosperis: ꝛ
tunc acceptius est deo ꝙ maria faciat opa
bona in publico q̄ꝫ in occulto: quatinus vi
dentes glorificent deū. Sciendū aūt est ꝙ
maria debet emittere duas flāmas: vnā in
occulto et aliā in publico: hoc est duplicem
hūilitatē habere. Prima sit in corde interi
us: scda sit exterius. Prima est vt maria
cogitet se indignā et inutilē ad oīa bona: ꝛ
vt nullis se in cogitatiōe preferat: laudari
et videri non appetat. Arrogantiā fugiat:
deū super omīa desiderando: et eius verba
imitādo. Sic autē maria talem flammam
emittit signis operꝫ: tunc illuminabitͭ cor
eius charitate: et omīa contraria aduenien
tia vincuntͭ et faciliter tolerantͭ. Secūda
flamma sit in publico. Si eīn vera humili
tas est in corde apparere etiā debet in veste
et audiri ab ore: et pficiendi opatione. ¶ Tunc
aūt vera hūilitas est in veste: qñ magis eli
git maria vestē minoris valoris et qua hꝫ
valorē et vtilitatem: q̄ꝫ vestē maioris valo
ris et qua habebit supbiam ꝛ ostentationē
Nam vestis que valet modicū et vocatur
apud hoīes vilis et abiecta. Vere pulcra ē
apud deū quia prouocat hūilitatē. Vestis
vō que multo precio emitͭ et vocatͭ pulcra
deformis est apud deū: quia aufert pulcri
tudinem angelorū id est hūilitatem. Sꝫ si
maria ex aliqua rōnabili causa: cogeretͭ ha
bere habitū modicū meliorē q̄ꝫ ipsa vellet:
nō propter hoc turbetͭ: quia ex hoc augetͭ
merces eius. L Itē maria debet habe
re hūilitatem in ore scꝫ loquendo hūilia vi
tādo scurrilia: cauēdo multiloquia: nō sub
tilizando verba nō preferendo sua sensibus
meliorꝫ. Si vero maria audierit se pro ali
quo bono ope laudari non eleuetͭ: sed rñde
at sic. Laus sit deo qui dedit oīa. Quid eīn
ego sum nisi puluis ante faciem venti: aut
quid boni a me q̄ sum sicut terra sine aqua

Si vero vituperatur non contristetur sed
respondeat sic. Dignū est quia totiens in
conspectu dei peccaui et nō penitui: maio
ribus et afflictionibus ego dignus sum. Iō
rogate pro me vt tolerādo obprobria tpa
lia: fugiam sempiterna. Si vero maria p
uocetͭ ad iram ex improbitate proximorū.
Caueat diligēter ne soluat linguā respon
sionibus indiscretꝫ quia iram sepe supbia
comitatͭ. Ideo consiliū est ꝙ adueniēte ira
et supbia: comprimantͭ labia tanto tempe
quousqꝫ voluntas petere possit auxiliū a
deo patiēdi: et deliberare quid vel qualiter
respondendū sit: vt vincere possit seipsum
quia ira tūc mitigatͭ in corde: et homo va
let sapienter insipientibꝫ rñdere. ¶ Scito
etiam ꝙ dyabolus multum inuidet marie
qui sꝫ eam impedire non pōt per transgres
sionem mandatorū dei: tunc excitat eā ad
facilitatē magne ire: aut ad dissolutionem
vane leticie: aut ad verba dissoluta et ioco
sa. Ideo maria semꝑ petat auxilium a deo
vt omīs eius locutio ꝛ opatio ab eo regan
tur: et ad eum dirigantͭ. M Itē maria
habeat hūilitatem in ope: vt nihil faciat
causa terrene laudis: nihil attemptet nouͭ
Nihil hūilitatis erubescat in ope: fugiat
singularitatē: omnibus deserat: in omibus
reputet se indignā. ¶ Item maria magis
eligat sedere cū pauperibus q̄ꝫ sedere cum
diuitibus: magis obedire q̄ꝫ preesse: magis
silere q̄ꝫ loqui: magis esse solitaria q̄ꝫ cum
potentibus et parētibus conuersari. Ma
ria quoqꝫ odiat ꝓpriam voluntatē. Mortē
suam semꝑ meditetͭ. Non sit curiosa: non
murmuratrix: nec obliuiosa iusticiarū dei
et affectionū suarum: Maria q̄ꝫ frequens
sit ad confessiones. Sollicita in temptatō
nibus suis. Desiderans ad nihil aliud viue
re: nisi vt honor dei et salus aīarū augea
tur. ¶ Igitͭ maria que taliter sicut iam est
dictū affecta est: si eligatͭ in marthā et obe
diens ex charitate dei suscipit regere ani
mas multorꝫ: dabitͭ ei duplex corona: sicut
per similitudinē ostēdo tibi. Dominus qui
dam erat potens habens nauē oneratam
mercimonijs p̄ciosis: qui dixit famulis suisͭ
Ite ad portū talem: et ibi erit mihi lucrū
magnū et fructus gloriosus. Si insurgūt
venti laborate viriliter et nō attedisminī:
quia merces vestra erit magna. Igitͭ famu
lis nauigātibus p̄ualuit ventus: intumue
runt ꝓcelle: et nauis quassata est grauiter
¶ Tunc autē gubernator nauis tepuit et
omnes desꝑabant de vita: et ꝯdixerūt veni
re ad vnū portum quo flauit eos ventus: ꝛ
non ad illū portum quē eis dñs designauit

rat:quod audiēs vnus famuloꝝ fidelioꝛ et
ingemiscēs ex zelo amoꝛis dn̄i feruēs: arri-
puit violenter gubernaculū nauis: et viri-
bus ꝑduxit nauē ad portū quem dn̄s vole-
bat. Igit̄ homo iste qui sic viriliter nauē ꝑ-
duxit ad portū: maioꝛi mercede pre alijs ē
remunerādus. ¶ Simile ꝗ̄ est de pre-
lato bono: qui ꝓpter amoꝛē dei et ꝓ salute
aīaꝝ suscipit onus regiminis: nō curans
de honoꝛe: qꝛ duplicem mercedē habebit.
Primo ꝙ ꝑticeps erit omniū bonoꝝ eoꝝ
quotq̄t ꝑduxit ad portū. Secundo ꝙ glo-
ria eius augebit̄ sine fine. Sic erit econtra
de illis qui ambiunt honoꝛes et ꝑlationes
erūt quippe ꝑticeps omniū penaꝝ et pec-
catoꝛum eoꝝ quos susceperūt regere. Se-
cundo ꝙ confusio eoꝝ erit sine fine. Nam
ꝑlati qui ambiūt honoꝛes similioꝛes sunt
meretricibꝫ q̄ꝫ prelatis: quia decipiūt ani-
mas malis exēplis suis et verbis: ꝛ indigni
sunt vocari maria vel martha nisi se peni-
tentia emēdent. Quinto maria debet dare
medicinā hospitibꝫ suis: id est eos letifica-
re verbis bonis: qꝛ ad oīa que eueniunt pūt
siue sint leta siue tristia dicere debet. Ego
inquiēs volo quicquid me deus velit velle
et eius volūtati ꝑata sum obedire: etiam si
irem in infernū. Nam talis volūtas est me-
dicina cōtra aduenietia coꝛdi. Et hec volū-
tas est delectatio in tribulatōe: et ꝑamen-
tum boni in ꝓsperitate. Sed quia maria
multos habet inimicos: ideo ꝯtinue faciat
confessionē. Nam q̄ꝫdiu scienter moꝛat̄ in
pctō: habens copiā ꝯfitendi et negligit vel
nō attendit tūc magis apostata dicēda est
coꝛā deo q̄ꝫ maria. ¶ Itē de actibus
vite marthe. Scito etiā ꝙ licet ꝑs marie
optima sit: nō tn̄ ideo ꝑs marthe mala est
ꝑmo laudabilis et bn̄placēs deo. Ideo dicā
tibi nunc quō martha institui debet. Ipsa
quippe debet hr̄e sicut et maria etiā quin-
q̄ꝫ bona. Primo fidē rectā ecclesie dei. Se-
cundo scire ꝑcepta deitatis et ꝯsilia euan-
gelice veritatis: ꝛ illa debet ꝑficere coꝛde ꝛ
opatione. Tercio cohibere linguā ab omni
verbo malo quod est ꝯtra deum et ꝓximū
et manū ab omni inhonesta et illicita opa-
tione: et animū debet cōtinere a nimia cu-
piditate et delectatōe. Scire q̄ꝫ contētari
de concessis: ꝛ supflua nō desiderare. Quar-
to ꝑficere opa misedie rationabiliter ꝛ hūi-
liter: vt ꝓpter ꝯfidentiam illoꝝ operum in
nullo offendat deū. Quinto diligere deum
sup omnia ꝛ plus q̄ꝫ seipm̄: sic fecit martha
Nam ipa gaudenter dedit seipām mihi se-
quēdo verba et opera mea: et postea dedit
omnia bona sua pꝛo amoꝛe meo. Et ideo fa-

stidiuit tꝑalia et querebat celestia: et ideo
patienter omnia sustinuit: ꝛ de alijs sicut de
seipsa curabat. Ideo semꝑ cogitabat cha-
ritatē meam et passionē meam: et letabat̄
in tribulationibꝫ: et sicut mater diligebat
vniuersos. Ipsa etiā martha sequebat̄ me
quotidie: nihil desiderās nisi audire verba
vite. Ipsa q̄ꝫ compatiebat̄ dolentibus ꝯso-
labat̄ infirmos: neminē maledicēs: sed dis-
simulās improbitates ꝓximi: et omnibus
oꝛans. Omnis ergo qui charitatē desiderat
in vita actiua sequi debet marthā: diligen-
do ꝓximū: vt obtineat celū: sed non souē-
do vicia eius: fugiendo laudem ꝓpꝛiā et
omnem supbiam ꝛ duplicitatē. Irram etiā
et inuidiam nō debet seruare. ¶ ¶ Sz
nota ꝙ martha rogās pꝛo fratre suo laza-
ro moꝛtuo pꝛioꝛ venit ad me: sed nō resu-
scitabat̄ statim frater eius sed venit postea
maria vocata: et tūc ꝓpter ambas soꝛoꝛes
frater resuscitat̄. Sic etiā est in spūali vi-
ta. Nam qui ꝑfecte desiderat esse maria de-
bet pꝛius esse martha: laboꝛādo in honoꝛe
meo coꝛꝑaliter: et scire debet pꝛius resiste-
re desiderijs carnis: et temptationibꝫ dya-
boli obuiare. Et postea pōt cum deliberati-
one ascendere ad gradū marie. Qui eī non
est pꝛobatus et temptatus: et qui nō vice-
rit motus carnis sue: quō potest iugiter ce-
lestibus inherere? Quis ꝟo est frater moꝛ-
tuus marthe et marie nisi opatio imperfe-
cta? Nam multotiens opatio bona fit in-
discreta intētione et indeliberato aīo: et
ideo remisse et tepide ꝓcedit. Sed vt opa-
tio bona sit mihi acceptabilis: resuscitat̄ ꝛ
reuiuiscit per marthā et mariam: id est q̄n
pꝛoximus sincere diligit̄ propter deum et
ad deū: et solus deus desiderat̄ sup omnia.
Et tūc omnis bona opatio hominis bene-
placita est deo. Ideo ego dixi in euangelio
ꝙ maria optimā ꝑtem elegit. Nam pars
marthe tunc bona est: q̄n dolet de peccatis
pꝛoximoꝝ. Est quoq̄ꝫ pars marthe tūc me-
lioꝛ: quando laboꝛat quō homines sapient-
et honeste viuāt et subsistant: et hoc facit
propter solius dei dilectionem. Sed pars
marie optima est: quādo ipsa sola celestia ꝛ
animarū lucra contemplat̄. Tunc quoq̄ꝫ
deus domū marthe et marie ingreditur.
quādo mens repleta bonis affectionibus:
et pacata a secularium tumultibus deum
quasi presentem semper cogitat: ꝛ in eius
dilectione non solum meditat̄: sed laboꝛat
die ac nocte.

Xp̄s ostendit sponse ꝙ aīa est vxoꝛ dei
cuius domus est coꝛpus. Quinq̄ꝫ ꝟo serui
eius ꝑ quinq̄ꝫ sensus et quinq̄ꝫ ancille: per

quinqꝫ virtutes designãtur: dicit etiaꝫ dñs
qualis debet esse bona aĩa et qualiter ador
nata. Ostẽdit insuꝑ pro quibus pctĩs que-
dam aĩa vnius defuncti fuit ad purgato
rium damnata ⁊ ꝑpter preces cuiusdã scti
dicit quibus suffragijs poterit a penis libe
rari. Capitulũ LXVI.

Ilius loquitur. Dñs

f A quidã duxit vxorẽ cui edifica-
uit domũ: constituens ei seruos et
pedissequas ⁊ cibaria: et ip̃e peregre profe-
ctus est. Tandẽ rediens dñs audiuit vxorẽ
male diffamatã: seruos inobediẽtes: et pe-
dissequas dehonestatas. Et iratus de hoc
tradidit vxorẽ iudicio: seruos tortoribus:
et pedissequas flagellis. ¶ Ego deus sum
dñs ille: qui animam hoĩs a deitatis mee
potentia creatã desponsaui mihi in vxorẽ
desiderans habere cũ illa indicibilẽ dulce-
dinem deitatis mee. Desponsaui aũt eam
in fide et dilectione et pseuerantia virtutũ
huic aũt anime edificaui domum qñ ei de
di corpus mortale: in quo probaret ⁊ inuir
tutibus exerceret. Domus vero hec id est
corpus: quatuor ꝓprietates habet: scꝫ no-
bilitatẽ: mortalitatẽ: mutabilitatẽ: et cor-
ruptibilitatẽ. Nobile ergo est corpus quia
a deo creatũ est et ꝑticipationẽ habet cum
omnibus elemẽtis: et resurget in die nouis
simo ad eternitatẽ. Sed ignobile est respe
ctu anime quia de terra est: et anima spũa
lis. Ergo quia corpus quandã nobilitateꝫ
habet: ideo debet ornari virtutibus: vt pos
sit in die iudicij glorificari. Est etiã corpus
mortale qꝛ de terra est. Ideo oꝑtet ꝙ forte
sit ↄtra delectamenta: quibꝫ si succubuerit
amittit deũ. Corpus q̃ꝫ mutabile est: et iõ
stabiliri debet rõne aĩe: quia si sequit̃ mo
tus suos simile est iumẽtis. Quarto corpꝰ
corruptibile est et ideo semꝑ sit mundũ qꝛ
dyabolus desiderat immundiciã que resti-
git custodiam angeloꝝ. B Habitatrix
ergo huius domus scꝫ corꝑis est anima: in
quo quasi in domo tegit̃ et viuificat ip̃m
corpus: sine p̃ñtia eĩ aĩe corpus ip̃m horri
dum est et fetidũ: et abhoĩabile ad intuen-
dum. Habet etiã aĩa quinqꝫ seruos qui de-
seruiãt domui ad solamẽ. Primus igit̃ ser-
uus ẽ visus: qui debet esse tanq̃ꝫ bonus spe
culator: qui discernat inter hostes venien-
tes et amicos. Tunc aũt veniũt hostes: qñ
oculi desiderãt videre pulcras facies et de
lectabilia carnis: ⁊ ea que nociua sunt ⁊ in
honesta. Tũc vero veniunt amici: qñ dele-
ctat videre passionẽ meam et opa amicoꝝ
meoꝝ: et ea que sunt honoris dei. Scdꝰ ser-
uus est auditus: qui est q̃si bonus hostiari-
us qui apit amicis ⁊ claudit inimicis. Tũc
autẽ apit amicis: qñ delectat̃ audire verba
dei et sermones: et opa amicoꝝ dei. Clau-
dit vero hostibus: qñ detractiões et scurri-
lia ⁊ inania prohibent̃. Tercius seruus est
gustus comedẽdi et bibendi: hic est q̃si bo-
nus medicus: qui cibaria ordinat ad neces
sitatẽ: non ad superfluitatẽ et delectatio-
nem. Nam alimẽta sumẽda sunt quasi me
dicamẽta. Ideo duo ↄsiderãda sunt in gu-
stu: scꝫ ꝙ cibus nec multus sumat̃ nec mo-
dicus. Si eĩ multus cibus sumit̃: generat
infirmitatẽ. ¶ Si ṽo nimis debito sumit̃
facit tediũ in seruitio dei. ¶ Quartus ser-
uus est tactus: hic sit q̃si bonus laborator:
laborando manibus iuste ad sustentandũ
corpꝰ. Laborãdo prudẽter ad domandũ
illicita carnis: laborãdo desideranter ad cõ
sequendũ eternam salutẽ. ¶ Quintus
seruus est odoratus delectabiliũ: hic ꝑpter
mercedem eternã in multis potest abesse.
Ideo hic seruus sit q̃si bonus dispensator:
cogitãdo si expedit aĩe: si meret̃: si sine eo
subsistere põt corpus. Si vero ↄsiderat ꝙ
corpus sine delectabili odoratu in quibus
cunqꝫ sit stare põt et viuere: et abstinet se
ab eo ꝑpter deũ: meret̃ a deo magnã merce
dem: qꝛ ṽtus illa multũ est placita deo qñ
etiã a licitis animus cohibet̃. Cum g̃ aĩa
tales hꝫ seruos: debet etiã habere pedisse-
quas quinqꝫ cõpositas: que dñam custodi-
ant et incautent eã de ꝑiculis suis. Prima
sit timorosa ⁊ studiosa: ne spõsus offendat̃
in transgrediẽdo mãdata eius: aut ne dña
negligẽs inueniat̃. Secũda sit deuota: vt
nihil querat nisi honorẽ sponsi: et dñe sue
vtilitatẽ. Tercia sit modesta et stabilis: vt
dña nec in gaudio dissoluat̃ nec in aduersis
succũbat. Quarta sit patiẽs et prudẽs: que
dñam ↄtra mala aduenĩẽtia valeat ↄsolari
Quinta sit sic pudica ⁊ casta: ꝙ nec in cogi
tatu nec in locutiõe aut oꝑatione: aliquid
indecoꝝ vel remissum inueniat̃. Igit̃ si aĩa
hꝫ talem domũ sicut dixi: ita cõpositos ser
uos ⁊ pedissequas honestas: turpe est si aĩa
ipsa que dña est nõ sit pulcra ⁊ deuota. Iõ
oñdere tibi volo etiã aĩe ornatũ et decorẽ
D Ipsa q̃ꝫ debet esse rõnabilis in discer-
nendo: quid debet corꝑi et quid deo: qꝛ par
ticipat cũ angelis in rõne et dilectione.
Ideo habeat carnem sicut asinũ: dando ei
necessaria vite moderata: excitãdo eã labo
re. Corripiẽdo timore et abstinẽtia ⁊ obser
uãdo motus eius: ne sic ↄdescẽdat infirmi
tati carnis: ꝙ aĩa peccet ↄtra deũ. Secũdo
aĩa sit celestis: qꝛ ymaginẽꝫ habet celestis

dei: ⁊ ideo nunq̄ʒ sapiat nec delectet̃ in car
nalibus: ne ymaginem ipius dyaboli ꝯforme
tur. Tercio sit feruens charitate dei: q2 so-
ror ē angeloꝝ et īmortalis et eterna. Quar
to sit pulcra in omni virtute: q2 pulcritudi
nem ipius dei eternaliter videbit. Si vero
consentit carni eternaliter erit defōrmis.
Etiā oportet dominam .i. aīam habere cibū:
cuius cibus ē memoria beneficioꝝ dei. Cō
sideratio terribiliū iudicioꝝ eius: ⁊ dilectō
in charitate et mādatis eius: et ideo aīa
diligētissime obseruet vt nunq̄ʒ regat̃ a car
ne quia tunc oīa deordinant̃. Tunc etiā
oculi videre volūt placentia ⁊ noxia: aures
audire volū tinania: placʒ etiā gustare sua-
uia ⁊ laborare inaniter ꝓpter mundū. Tūc
etiā ratio seducit̃: dominat̃ impatiētia mi
nuitur deuotio: acerescit remissio: leuigat̃
culpa: et futura nō attendunt̃. Tunc etiaʒ
vilescit ei cibus spūalis: et oīa que dei sunt
vident̃ onerosa. Quō enim delectari pōt
ibi iugis memoria dei. Vbi delectatō ē car
nis? Aut quō conformare aīa se valet vo-
luntati dei: vbi sola ei placēt carnalia? Aut
quō discernere potest verū a falso: vbi sunt ei
oīa grauia que dei sunt? Ideo de tali aīa
sic deformata dici pōt: ꝙ domus dei facta
est tributaria dyaboli: ⁊ ei homagiata. E
Talis eīn est aīa istius defuncti quā cer-
nis. Nam dyabolus eā nouem iuribus pos
sidet. Primo quia voluntarie ꝯsensit pctō
Secūdo quia spreuit dignitatē et ꝓmissuʒ
baptismi sui. Tercio q2 nō curauit de grā
cōfirmationis sibi ab epō data. Quarto q2
nō attendebat tpš penitentie datū. Quin
to quia nō timuit me deū in operibus suis
nec iudicia mea: sed ex industria recessit a
me. Sexto q2 cōtempsit patientiā meam
quasi nō essem vel quasi ꝙ iudicare nolleʒ.
Septimo q2 de ꝯsilijs et p̄ceptis meis mi
nus curabat q̄ʒ de bñanis. Octauo q2 non
regratiabat̃ deo ex corde ꝓ bñficijs suis: q2
cor suū totū erat in mūdo. Nono q2 passio
mea tota erat q̄si mortua in corde suo: et
ideo nunc patit̃ nouē penas. Prima est q2
oīa que patit̃ nō ex charitate illa patit̃ sed
cū mala volūtate. Secūda est: q2 reliquit
creatorē ⁊ amauit creaturā. Ideo oīs crea
tura abhoīabit̃ eum. Tercia pena est dolor
q2 reliquit ⁊ amisit omnia que amauit ⁊ illa
sunt contra eū: Quarta est ardor ⁊ sitis: q2
plus desiderabat ꝑitura q̄ʒ eterna. Quinta
est terror et potestas demonū: q2 noluit ti
mere benignū deum cū valebat. Sexta est
carentia visionis dei: quia nō vidit tpe suo
patientiā dei. Septima est desperatio de
venia: quia nescit vtrum saluabit̃ an non.

Octaua est remorsus consciē sue: q2 bona
omisit et fecit mala. Nona pena est frigus
et fletus: quia nō desiderabat charitatem
dei. F Veruntā quia aīa ista duo bo-
na habuit: vnū q2 habuit fidem passionis
mee: et restitit quantū potuit ꝯtra eos qui
obloquebant̃ mihi. Secundū est ꝙ dilexit
matrē meam et sctōs et ieiunijs eos hono
rabat. Ideo ꝓpter preces amicorū meorū
orantiū pro eo: dicā tibi quō saluari possit.
Primo saluabit̃ ꝓpter passionē meaʒ: quia
tenuit fidē ecclesie mee. Secūdo ꝓpter im-
molatōem corporis mei: q2 hoc est antidotū
animaꝝ. Tercio ꝓpter preces electoꝝ meo
rum qui sunt in celo. Quarto ꝓpter opera
bona que fiūt in ecclesia sancta. Quinto ꝓ
pter preces bonoꝝ viuentiū in mundo. Se
xto ꝓpter elemosinas factas de bonis iuste
acquisitis: et si restituītur ea que sciuntur
male acquisita. Septimo ꝓpter labores iu
storum: qui pro salute animaꝝ peregrinant̃
Octauo ꝓpter indulgētias a pontificibus
concessas. Nono ꝓpter penitētias aliquas
pro aīabus assumptus: quas viuētes non
cōpleuerūt. ¶ Ecce filia: hanc reuelatiōem
ꝓmeruit tibi patronus tuus sctūs ericus
cui hec aīa seruiuit: q2 veniet tpš quo re-
frigescat malicia terrē huius et zelus aīarū
in multoꝝ cordibus consurget.

Xp̄us dicit sponse ꝙ mūdus iste similis
naui habenti tres ptes scʒ ꝓram et mediū
⁊ puppim. Sic mūdus iste ꝯcludet̃ tribus
etatibus hic ꝯtentis: et in fine tercie etatꝫ
in qua iam sumus nascet̃ de maledictis fe-
mina et homine ille horribilis antixp̄us.

Capitulū LXVII

Filius loquitur. Mundus iste est quasi nauis: qui
sollicitudinibꝫ plenus est: ⁊ ꝓcellis
temptationū agitat̃: nec aliqñ dimittit ho
minē securū anteq̄ʒ hō ꝑuenerit ad portū
quietis. Sicut eīn nauis hʒ tres ptes. s. ꝓ-
ram mediū ⁊ puppim. Sic tres etates tibi
describo esse in mūdo. Prima erat ab adaʒ
vsq̄ʒ ad incarnatōnem meā. Hec signat̃ in
prora que alta erat ⁊ mirabilis ⁊ fortꝫ. Alta
in p̄triarchaꝝ pietate: mirabilis in ꝓphetaꝝ
scia: fortis in legis obseruatōe. Sed hec ꝑs
tūc paulatim descēdere cepit: qñ ppl'us iu
daicus ꝯtemptis mādatis meis: miscuit se
sceleribꝫ et impietatibus. Propterea abie
ctus est ab honore ⁊ possessione. Media ꝟo
ꝑs nauis. i. mundi tūc appere cepit: qñ ego
ipse filius dei viui incarnari volui: q2 sicut
media pars nauis depressior et hūilior est
parte reliqua. Sic in aduētu meo hūilitas

predicari cepit et omĩs honestas: et multi longo tpe eos secuti sunt. Nunc autem qꝛ impietas et supbia inualescit: ꝛ passio mea quasi oblita ꝛ neglecta est. Ideo tercia ps incipit ascendere que durabit vsqꝫ ad iudiciuum: et in hac etate ꝑ te nisi vba oris mei mũdo: que quicũqꝫ audierint et secuti fuerint, felices erunt. Sicut em̃ iohẽs dicit in euangelio nõ suo sed meo. Beati inqͣt qui nõ viderunt et crediderũt. Sic dico nunc Beati vtiqꝫ erunt eterna beatitudine: qui hec verba audierint et sequent̃. B In fine vero etatis huius nascet̃ antixp̃s. Sicut em̃ de coniugio sp̃uali nascunt̃ filij dei Sic antixp̃us nascet̃ de maledicta femina simulãte se sapere sp̃ualia: et de maledicto homĩe: de quoꝝ seminibus ꝑmissione mea dyabolus formabit opus suũ. Sed tp̃s istius antixp̃i: nõ erit sicut frater ille cuius libros vidisti descripsit. Sed in tpe mihi cognito: qñ iniquitas vltra modũ abũdauerit ꝛ impietas excreuerit in immẽsum. Ideo scito ꝙ priusqꝫ antixp̃s venerit: gentibus aliquibus apietur porta fidei. Deinde xp̃ianis diligẽtibus hereses: et iniquis ꝯculcãtibus clerũ et iusticiã: signum est euidens ꝙ cito veniet antixp̃s.

Dubitãte sponsa de quodã monacho an illuderet̃ qꝛ dicebat se videre visiones celestes. Rñdit xp̃us dicens ꝙ ille illudit̃ a demone sub spẽ angeli lucis quod ꝓbat xp̃us per libros illius ꝯtinentes ambitionem et ꝓpriam laudem et precipit xp̃s ꝙ moneatur vt se corrigat: alioquin cito ꝛ male moriatur quod proch dolor postea sic euenit. Capitulũ LXVIII

Ihũs loquit̃ ad spõsam. Dico tibi de illo monacho de quo tu dubitas. Scias em̃ ꝙ impaciencia fecit eũ relinquere suũ monasteriũ primũ: et mẽdaciter intrauit scdm: ꝛ quia excõmunicatus venit in ciuitatẽ meã iherusalẽ: ideo illudi et decipi meruit: qꝛ erubuit esse monachus hũilis: ꝛ stare in vocatione ad quã fuit vocatus. ¶ Audi igit̃ libros quos hꝫ: ꝛ inuenies in eis ambitõem et ꝓpriam laudẽ. Nam legisti in libris suis ꝙ petrus ꝛ paulus dixerũt eũ dignũ summo sacerdotio ꝛ ꝙ fieret simul papa ꝛ impator: et ꝙ qñ fuit necessitatus inuenit ad caput suũ quosdã denarios aureos: et quandam monetã incognitã: ꝛ ꝙ michael archãgelus appuit ei in corpe cuiusdã mercatoris: et quõ ipse ꝯgregauerat oẽs precedentium ꝓphetias. Ideo scito ꝙ omĩa ista sunt a dyabolo qui illudit eũ. Propterea dic ei ꝙ nec papa nec cesar fiet: ymo nisi cito redierit ad monasteriũ suũ et steterit sicut monachus hũilis: moriet̃ infra breuissimũ tp̃s sicut apostata: indignus cõmunione sctoꝝ et consortio monachoꝝ.

Xp̃s dicit sponse quendã fratrẽ esse deceptũ sub spẽ virtutis qui nihil in quadragesimis comedebat ꝛ alias indiscretas abstinentias faciebat ꝯfidens et hoc posse obtinere celũ: qꝛ nõ in bonis opibus nr̃is debemus ꝯfidere que quantũcũqꝫ magna sint quasi nulla reputare debemus lꝫ necessaria sint sed cũ hũilitate spare debemus in sola miscõia dei. Capit. LXIX

Ihũs loquitur. Ego dixi in euãgelio meo: ꝙ ꝓpter duo celũ obtineri põt. Primũ est si hõ hũiliauerit se sicut paruulus. Scdm est si hõ facit violentiã sibiipi. Ille qͦ est hũilis: qui qñtũcũqꝫ ꝓfecerit et bona fecerit reputat qͣsi nulla de meritꝫ suis nihil ꝯfidens. Ille qꝫ facit sibi violẽtiã: qui motibꝫ carnis sue inordinatis resistẽs: castigat se discrete ne offendat deũ: et credit nõ ꝑ iusticie sue opa obtinere celũ: sed ꝑ miscõiam dei. ¶ Sꝫ iste frater qui in qͣdragesimis nihil comedebat ꝛ alia indiscreta ieiunia faciebat: ꝑ abstinẽtiã suam qͣsi ex iusticia obtinere cupiebat celũ. Que quidẽ opa abstinentie ꝛ iusticie: magis ꝓcesserũt ex supbia qͣꝫ ex hũilitate. Ideo iuste iudicabit̃ cũ his: qui ieiunabãt et decimabãt ꝛ despiciebãt alios. Cui melius fuisset si imitatꝰ fuisset hũilitatẽ illiꝰ petõris: qui nec audebat oculos leuare in celũ. Nã egoipe deus et verus hõ ꝯuersatus cũ hoibus: comedi ꝛ bibi que mihi apponebãtur: qͣꝫuis sine cibo potuissem subsistisse vt darẽ hoibus exemplũ viuẽdi: et vt hoĩes recipiãt necessaria vite sue ꝛ regratient̃ deo.

Xp̃s ondit sponse horribilẽ sententiã dãnatõis ꝯcuiusdam cardinalis defuncti: qꝛ inique ꝛ in delicijs vixerat: cõminat̃ ꝑlatis et clero cũ districta iusticia terribiliter qui denoꝝtes ĩdebite ꝯsumũt bona ecclesiastica fideliũ defunctoꝝ ꝓmittit cum ipsis benefactoribus in gloria eterna remuneratiõnem optimã. Capit. LXX

Videbat̃ quasi psona vnius cardinalis defũcti: sedere in vna trabe lignea: cui ꝑ ethiopes nigros qͣtuor camere ꝑparabant̃: ꝑ qͣs aĩam supradicti oꝑtebat trãsire. A In pͥma aũt camera erãt vestes diuersoꝝ generꝝ: qͣs aĩa in vita dilexerat. In scda erãt vasa aurea et argẽtea: ꝛ alia genera diuersoꝝ vtensilium: in quibus aĩa delectabat̃ in vita.

In tercia camera erãt cibaria et odoramẽta diuersa: quib9 aĩa cũ corpe reficiebat̃. In quarta camera erãt equi et aĩalia: quibus aĩa qñ erat cũ corpe promouebat̃. Cũ igit̃ aĩa transiret p camerã primam. s. vestiũ intolerabili frigore ɔstringebat̃ et onere horribili deprimebat̃: ⁊ clamãs flebiliter dixit Ve mihi q2 dilexi magis pulcrũ q̃3 vtile: dilexi eñi exaltari et laudari. Jdeo dignũ est vt deprimar sub scabellis dyabolo2. Transiens vo per scd̃am camerã sensit torrentẽ piceũ et flammã diffundentẽ vndiq3: ⁊ tũc clamauit aĩa. Ve inquit mihi ve meternũ q2 bibi et rebibi: que sum fulgẽtia et terrea: ⁊ iõ de torrẽte voluptatis dyabolice digna sum inebriari. B Cũq3 aĩa ptransisset per terciã camerã: sensit fetorẽ pessimũ et ignitos serpẽtes: et tũc clamauit horribiliter dicẽs. O o dilexi ancillã et sprevi dñam dilexi fuam. Jdeo digna sum gustare hec amara. Transiens aũt per quartã camerã audiuit sonũ terribilẽ quasi tonitruũ: ⁊ clamauit miserabiliter p̃ timore. O q̃3 digna est remuneratio mea. Post hec aũt iterũ audiebat̃ vna vox dicens: quid cogitat hõ in terra: an q̃ filius dei mentiet̃: qui dixit q̃ hõ de minimo quadrãte reddet rõnem in iudicio? ymo dico quod plus est: q̃ etiã de quolibet momẽto et denario ⁊ cibo ⁊ potu et de singulis cogitationib9 et locutionib9 reddet hõ rõnem: nisi abluant̃ ɔtritione ⁊ penitẽtia. Aut nũquid nõ credit clerus et cardinales et epĩ: q̃ de elemosinis meis q̃s ipsi nõ cum timore et deuotione comedũt sed deuorãt sine fructu: nõ exigo rationẽ? Aut nũquid credũt q̃ amici quorum erant bona illa de quibus ipsi supbiunt: non petant in cõspectu meo vindictã. ⁋ Vere filia iudicabo diligenter ⁊ scrutabor: quia ratione leuãt oblationes meas: et homines et angeli iudicabũt eos. Nã ego ⁊ amici mei dotauimus ecclesiam meam vt clerici quietius seruirẽt mihi. Sed nũc nec clerici viuant vt amici: nec orant vt audiant̃. Jdeo ego aĩabus illo2 quo2ũ bona illa fuerũt: ex mensa gratie mee et passionis pvidebo et miserebor.

In anno iubileo xp̃s per spõsam precepit cuidam ɔfessori q̃ omnes cõfitentes ei libere absolueret nisi in apertis sententijs ecclesie. Capitulũ LXXI

Jlius dei loquit̃ Ab

f solnat ille bonus ɔfesso2 oẽs petõres qui veniunt ad eũ cum ɔtritione: donec venerit aliquis quẽ dico nõ absoluendũ: s3 caueat sibi p iudicijs ecclie apertis. Declaratio. ⁋ Hic credit̃ fuisse magister petrus ɔfesso2 scẽ Birgitte. Jpse nãq3 de seipso tanq̃3 de alio scribit in eplã sua ad dñm nicolaũ sancte memorie tunc epm Lincopẽsem i regno suetie de curia romana dicẽs. Quidam sacerdos fuit ex alienis ptibus: cui vicarius pape inixit satisfacere pegrinis de lingua sua in sacro cõfessionis: dans ei autoritatẽ absoluẽdi in oibus casibus: in quib9 ipse potuit. Jõ multi confluebãt ad illũ cum multis grauib9 casib9: quos ipse absoluit. Inter quos venit vnus pdiues et grandeuus: dicẽs se peccasse cũ quatuo2 pribus soro2. que nõ erãt omẽs ex vno pre et matre: sed quodlib3 par suis ex pre ⁊ matre distincte sunt. Deiñ subiũxit se cũ ducẽtis mulierib9 peccasse: ⁊ q̃ sup hoc nũq̃3 incurrit notã aliquã infamie: nec accusatus fuit vnq̃3 corã iudice spũali seu seculari. ⁋ Clericus prefatus cũ hec audisset Cepit abhorrere eũ: et inq̃3tũ potuit se ab eo elõgauit: petõ2 aũt ille diuino successus igne desgare nõ pmittebat̃. Jdeo ab impetitione dicti clerici non cessans: accessit ad dñam Birgittã ɔquerẽdo: q̃ clericus ille nollet eũ p bñficiũ absolutõis iuuare. Jõ ipsa se pstrauit in oõne interpellẽdo pro sepedicto clerico: ⁊ p illo scelesto peccatore Et in eodẽ pũcto audiuit vocẽ pris de celis dicentẽ. ⁋ Dic clerico q̃ ex pte mea diligenter expediat oẽs venientes ad eũ ex lingua ⁊ natione sua: iniungẽdo eis penitentiã fm grãm sibi collatã: ⁊ scdm dictamẽ sue recte rõnis et scdm quod ipse penitens portare põt: et absoluat secure donec aliquis talis petõ2 venerit de quo eũ p̃muere facio dicendo istũ noli absoluere. Caueat tñ sibi p cẽsuris ecclie manifest3 ⁊ notorijs criminibus: q̃ iudicant i dñt publice ab ecclie plat3.

Xp̃s p̃cipit q̃ puideat̃ taliter: q̃ p absolutione petõ2 nulla pecunia recipiat̃ et q̃ prochiales sacerdotes possint absoluere d oibus petis occultis ne petõres si remittãtur ad supiores nõ absoluti pter timorẽ verecundie in suis petis mortalibus indurentur ⁊ in eisdem damnabiliter moriant̃. Capitulũ LXXII

Jlius loquitur. Due

f macule sunt in ecclesia mea. Vna est: q̃ pauci absoluũtur nisi pecunia precedente. Secũda est: q̃ prochiales sacerdotes nõ audẽt absoluere peccatores de oibus peccatis suis occultis: sed asserentes se nõ posse illos absoluere in aliquibus casibus epis reseruatis: mittũt illos peccatores ad episcopos: et tanto tpe discutiun

tur donec occulta petã fiant omnib' manifesta. Jδ qui habent zelũ animarũ debent salubriter talibus occurrere. Ne aīe vel pudore verecundie vel obduratione in pctīs mortalibus moriant̃.

Xp̄s dicit de quodam penitẽtiario pape existente Rome φ q̃uis viciosus est lubilominus absolutio quã fecit confitentibus rata est apud deũ et predicit xp̄s eius subitaneam morte͂. Cap. LXXIII

Ste penitẽtiarius le

i prosus est ꝛ sicut auis que vocatur miluus audax est in minimis supbus est vt leo. Et iδ sicut papilio qui habꝫ alas latas et modicũ corpus: cadet a mundo cito. Attñ scias φ absolutio eius quã facit ↄfitentib' sibi autoritate ecclesie: ita rata est apud deum sicut absolutio alioꝝ sacerdotũ. Jtẽ dic ei sic: quod ↄcupiscis habebis sed nõ possidebis: ymo ↄgregata tua rapiẽt alij: qui post hoc obtinuit archiepiscopatũ et ipso die mortuus est.

Videbat sponsa visione͂: φ a castro scti angeli vsq3 ad sanctũ petrũ in roma erant multa habitacula circũdata muro: et xp̄s declarat illam dicens φ ille sctũs papa qui spũaliter et feruẽter dilexerit ecclesiam habitabit ibi cum cardinalibus ꝛ consiliarijs suis. Cap. LXXIIII

Jdi in roma a palatõ

v pape ꝑꝑe sanctũ petrũ vsq3 ad castrum scti angeli: et a castro vsq3 ad domũ sancti spũs: et vsq3 ad ipam ecclesiã sancti petri quasi φ esset vna planicies: et ipsam planiciẽ circuibat firmissimus murus: diuersaq3 habitacula erãt circa ipsum murũ. Tũc audiui vocẽ dicentẽ. Papa ille qui spõsam suã ea dilectione diligit. Qua ego ꝛ amici mei dileximus eam: possidebit hunc locũ cuꝫ assessoribus suis: vt liberius quieti' aduocare possit ↄsiliarios suos.

Xp̄s p̄cipit p sponsam cuidã deuoto magistro in theologia φ p̄dicet feruẽter optime et imptime φ aīe purgate videant faciem dei: dicit etiã: φ qui semp velleut viuere ꝛ semper peccare: eternaliter in inferno cruciabunt̃. Cap. LXXV

Agistro Mathia de

m Suecia qui cõposuit istius libri ꝓlogũ p̄dicante. A Ꝑnus armigeroꝝ q̃si furiosus clamauit. Si mq̃t anima mea non venerit in celũ: vadat sicut bestia comedẽdo terrã et arboꝝ cortices. Longa ei mora ẽ vsq3 ad iudiciũ. Nã ante illud iudiciũ nulla aīa videbit gl'am dei. Qδ audiuit sp̃osa que p̄ns erat: ingemuit dicẽs. O dñe rex gl'e scio φ misericors es et multũ patiẽs. Oẽs eñi qui tacẽt veritatẽ et dissimulant iusticiã laudant̃ in mũdo: qui vero zelũ tuũ habent et ostendũt despiciuntur. Jdeo dñe da isti mg̃ro constantiã et feruorem loquẽdi. Tũc sponsa in excessu mẽtis vidit celũ aptum et infernũ ardentẽ: et audiuit vocẽ dicentẽ sibi. Vide inq̃t celũ: vide aīas quali gloria vestite sunt: dic ḡ isti magistro tuo: hec dicit nõ alius nisi deus tuus creator ꝛ redẽptor tuus p̄dica secure. Predica ↄstanter. Predica imptune et optime Predica φ aīe beate ꝛ purgate videt̃ faciem dei. Predica feruẽter: quia merces erit tibi sicut filij audienti͠o vocẽ patris sui. Si dubitas quis sum ego qui loquor: scias φ ego sum ille qui abstuli a te temptationes tuas. B His aũt auditis vidit iteꝝ infernũ: ex cuius pauore ↄterrita audiuit vocem dicentẽ. Ne timeas spũs quos vides. Hoꝝ eñi manus id est ptãtes ligate sunt: ꝛ nõ possunt sine ꝑmissione mea plusq3 stramen ante pedes tuos. Quid ergo cogitãt hoĩes p̄sumẽtes de se: φ ego non capiã vltionẽ ex eis: qui etiã demonia subijcio voluntati mee? Rñdit sponsa. O dñe ne indigneris si loquor. Nũquid tu qui misericordissimus es: ꝑpetuo punies illũ qui perpetuo peccare nõ potest: hec eñi homines nõ credunt ↄuenire deitati tue: qui iudicio misericordiã superexaltas. Nec homĩes perpetuo pniũt aliquos in se delinquẽtes. Rñdit spũs. Ego sum ipsa ṽitas ꝛ iusticia qui do vnicuiq3 scδm opa sua: qui corda inspicio et volũtates: et sicut celũ distat a terra sic vie mee ꝛ iudicia mea lõge sunt a ↄsilijs et intellectibus mũdanoꝝ. Ergo quia hõ nõ corrigit malũ suum cũ viuit et potest: quid mirũ si puniat̃ vbi nihil potest? Aut quomõ in eternitate mea purissima manere debent hi: qui ineternũ semꝑ viuere volunt et semꝑ peccare? Et ideo qui corrigit petm̃ suum cũ potest manere debet in eũ ineternũ: quia ego eternaliter possum oĩa et eternaliter viuo. C Declaratio.

C Hic hõ vxoratus fuit: qui publice cõcubinam tenẽs in domo: surrexit in anxietate cordis ex ammonitõe sibi facta: ꝛ vidẽtib' mltis interfecit ↄcubinã. Qui post in q̃rto die in obduratõe cordis mortuus ẽ sine sacramẽtis: et sepultus in ecclesia fratꝝ. De cuius sepulcro plurib' fratrib' audiẽtibus et in plurib' noctibus vox audita est ve ve ardeo ardeo: quod cum relatũ fuisset ad vxorem eius: ipsa p̄nte aperiebat̃ sepulcrum eius in quo corpus sepultum erat: vbi nõ

inueniebat̃ preter modicū de panniculis ꝛ
de calceis. Cooꝑto iterū sepulcro vox illa
vlterius nō est audita.

Xp̄s corrigens sponsam per incendiū reꝝ
suaꝝ dicit: ꝙ qui non corrigit domesticos
suos virtuose incurrit dei iudiciū et punit
horribiliter quendā qui oīa putabat euenī
re a fortuna et casu et qꝛ capiebat pisces ꝑ
incantatōem. Cap. LXXVI

Ospitante sponsa in

b quadā villa: accidit ꝙ cōburebant̃
vestes et iocalia sua et familiariū.
Cui orāti xp̄s loquebat̃ dicēs. Scribit̃ ꝙ
princeps cocoꝝ cōbussit templū iherusalē.
Quis ē iste ꝑnceps nisi illi qui deliciosa car
nis plusquerūt q̄ꝫ amaritudinē passionis
mee: Sic tu q̄ris et toleras in familia tua
pulcras facies et pulcras vestes: et mores
coꝝ non reprehēdis: ne videaris eis grauis
Ideo mō accidit damnū quod cernis vt in
telligas nō sufficere ad ꝑfectōm seipm̄ coꝛ
rigere: vmo etiā alios ꝛ maxime familiares
ad similia et vitā honestā ꝓuocare. Quod
cū corrigere potes ꝛ dimittis ꝓpter bonū
tꝑale et fauorem tuū: hoc tibi imputabit̃
in iudicium et pctm̄. Insuꝑ scito ꝙ inhabi
tatoꝛ domus huius duplici vicio laborat:
scꝫ infidelitate qꝛ credit oīa fato regi id ē
casu et fortuna. Secūdo vtit̃ incantatōni
bus et quibusdā verbis dyabolicis: vt capi
at multitudinem pisciū de stagno. Et ideo
quia de familia tua ē ammone eū verbis vt
resipiscat et emendet se. Alioquin videbis
oculis ꝙ dyabolus cui seruit in eū preuale
bit. Qui audiēs ammonitōem sponse xp̄i
et renuens: subito in lecto collo reflexo ad
dorsum mortuus ē inuentus.

Xp̄s reprehendit quendā religiosum di
sputantē de saluatione gentiliū et dicit ꝙ
illi qui bene vinēdo laborauerūt vt vocarē
tur ad vineam celestis gloꝛie et non potue
runt effici xp̄iani post mortē recipiant cō
solationē a deo: licet non intrabūt in glo
riam. Capitulū LXXVII

Ilius loquit̃ ad spon

f sam: dicens q̄d dixit tibi ille frater
loquax. Rn̄dit illa: ꝙ gentiles qui
nō vocati fuerūt ad vineā: nullo modo ha
bebunt fructū de vinea. Rn̄dit dn̄s: dic illi
veniet tp̄s quo fiet vnū ouile et vnus pa
stoꝛ: vna fides et vna clara cognitio dei: et
tūc multi qui vocati fuerūt ad vineam re
probabunt̃. Qui vero nō vocati fuerūt: et tn̄
iuxta possibilitatē suam laborauerūt vt vo
carent̃: ꝑcipiēt quidē a deo in suppliciis ali
quam miscdiam et gratiā releuaminis: q̄ꝫ
uis ipsam vineā non intrabūt. Itē dic illi:
Melius est tibi ad salutē cū deuota simpli
citate orādo legere pater noster: q̄ꝫ de tam
subtilibus ꝓpter vanū mundi nomē sophi
stice disputare. Iō cogita qualis intrasti
religionē: et scias ꝙ citius alibi panē men
dicabis. ¶ Veruntn̄ si tu mutaueris volū
tatē tuā: deus mitigabit sententiā suā.

Expellebat̃ per verba hic cōtenta reue
lata sponse a quadā domo vnus dyabolus
qui dabat responsa ꝛ ꝑdicebat aliqua futu
ra habitantib9 ibi ydolatrantibus quibus
statim virtute dei et verboꝝ conuersis de
mon cofusus cum clamore recessit.
Capitulū LXXVIII

Um sponsa hospita

c ret̃ in quadā domo vna noctē. A
Ubi dyabolus aꝑte loquebat̃ ꝛ da
bat responsa et ꝑdicebat multa. Igit̃ ipsa
ꝑnte siluit spūs ille inmūdus. Et tūc ipsa
in oratione audiuit vocē dicentē sibi: nemi
nem tamē video. In isto inquit loco facta
sunt aliqua mala ab inhabitantib9 prioꝛi
bus: et ab his qui nūc habitant hic. Nā co
lunt penates: et nō frequentāt ecclesias ni
si ꝓpter pudorē hoīm: nec audiūt aliqn̄ ver
ba dei. Iō dyabolus in hoc loco dn̄atur: ꝓ
pterea ꝯfessoꝛ tuus ꝯgregatis oībus inha
bitātibus in domo ista et vicinis: dicat eis
ista verba. Deus vnus est et trinus: ꝑ quē
omīa facta sunt ꝛ sine ipō nihil fieri potest
dyabolus autē creatura ipius est: qui stra
men vnū ante pedes vr̄os mouere nō pōt
nisi ipō deo ꝑmittente. Sed qn̄ plus queri
tis ꝛ diligitis creaturā et mundū q̄ꝫ deū: ꝛ
queritis ditari ꝯtra deū: tūc dyabolus inci
pit possidere aīas vestras: faciēs vos ꝑmit
tēte iusticia dei in tꝑalibus ꝓsperari. B
Iō credite in deū ꝛ dimittite ꝑētes quib9
ꝓpinatis lac: ꝛ ne faciatis ꝑmicias penati
bus de pecorib9 vl' porcis vr̄is: nec de pani
bus aut vino: nec de aliis reb9. Nec dicatis
ꝙ fortuna facit ista vl' illa: sꝫ qꝛ deus sic per
misit. Nec dicatꝫ ꝙ ī altari nihil aliud ym
molat̃ nisi vna toꝛtella panis: sꝫ firmit̃ cre
dite ꝙ ibi ē vere corpus dei crucifixū in cru
ce: et credite vere sacramētis baptismi cō
firmatōis et vnctōis: et tūc fugiet dyabol9
a vobis. Igit̃ oībus clamātibus credimus
et ꝓmittimus emēdatōem: stati de forna
ce vbi dyabolus dabat respōsa audita ē vox
dicēs. Ecce hic amplius nō habebo locū: et
sic recessit ꝯfusus: nec postea ibi vox et tri
bulatio dyaboli est audita.

Quidā mortuus fuit ꝑ iusticiā qꝛ ad sa
cerdotiū nō ordinatus celebrabat de quo

xp̄s dicit: q̄ ꝓpter illam penā et ꝯtritōem
quā habuit non damnaꝛ in aīa. Misse tn̄
ꝛ alia sacramēta que ꝯtulit profuerūt fide
libus recipientibus ꝓpter fidem quam ha-
buerunt. Capitulū LXXIX

Quidam nō ordinatus

q ad sacerdotiū celebrabat missas: q̄
ꝓuitatus iudici adiudicatus ē igni
Pro quo orāti sponse xp̄s loquebaꝛ dicēs.
Vide miscđiam meā: hic hō si dimissus fuis
set ipm̄tus: nūq̄ȝ obtinuisset gloriā. Nūc
aūt obtinuit ꝯtritōem: et iō ꝓpter suppli-
ciū quod patiꝛ et ꝯtritōem appropinquat
grē et requiei. Nūc aūt potes querere: si po-
pulus qui audiebat missas ꝛ recipiebat sa-
cramēta nō ordinati sit dāatus: aut mor
taliꝛ peccabat? Rn̄deo tibi q̄ nequaq̄ȝ dā-
natus est: sed fides audientiū saluauit eos
q̄ȝ credebāt cū abepo ordinatū: et me esse
in manib' eius in altari. Sic ꝛ fides paren
tum ꝓfecit baptizatis ab eo: quia fides ex
charitate operū que credit digna de deo:
nō erit sine remuneratiōe nec fraudabiꝛ a
desiderio suo.

Xp̄s loquiꝛ sponse de quadā femina que
a demone incubo luxuriose horribiliꝛ vexa
baꝛ dicēs: q̄ per ꝯfessionē purā et sumptio
nem eucharistie et per orōnes seruorū dei
liberabiꝛ. Capitulū LXXX

Quedā femina vexata

q est a demonio: ꝛ sic vēter eius intu
muit vt q̄si paritura esset subito: et
iterū paulatim detumuit vt q̄si nihil ī vte-
ro habuisset. Cūq̄ȝ diu sic vexareꝛ ab imun
do spū: et ꝯtinue intumesceret more parīē
tis: dn̄a illius cōsuluit spōsam xp̄i sup hoc.
Cui oranti dixit xp̄s: Sicut in spiritib' bo
nis vnus ē altero sbtilior et supior. Sic et
in spiritib' malis vnus ē nequior altero. Nā
in isto regno sunt spēaliter tria genera de
moniū. Vnū est igneū et flammeū qđ dn̄a-
tur in gulosis ꝛ ebriosis. Scđm est dyaboli
cum qđ possidet corp' et aīam hoīs. Terci
um est abhomiābilius ceterꝫ quod incitat
hoīem ꝯtra ipam naturā ad luxuriam. Er
go q̄ in hac muliere dn̄atur demon ꝓpter
infidelitatē et incōtinentiā suam: et q̄ ex
rubore nō confessa accessit ad sacramentū
altaris. Iō confiteaꝛ petm̄ diu celatum et
amici dei orēt pro ea: ꝛ postea sumat corp'
meū de manu sacerdotis: q̄ placꝫ mihi vt
orōnibus et lacrimis pro ea fusis ab aliqui
bus amicis meis: saneꝛ. Quibus sic factis
mulier sanata est.

Danꝛ hic remedia a xp̄o p̄ que vn' puer
triū annoꝝ q̄ vexabaꝛ a dyabolo sanatus ē
Mr̄ etiā eius q̄ illudebaꝛ a demonio īcubo
ꝑ virtutē xp̄i et verboꝝ hic ꝯtentorū ab eo
liberata est. Capit. LXXXI

Puer triū annoꝝ quie

p tari nō poterat: nisi qn̄ aspgebaꝛ
frigida aq̄: quod vidēs spōsa mira
ta ē. Cui dixit xp̄s: Vide iusticiā ꝛ ꝑmissio-
nem dei. Mr̄ huius pueri diu a demone īcu
bo vexata ē. Nā dyabolus q̄ spūs est assu-
mit sibi corpus de aere: in q̄ lasciuiēs ondit
se visibilē: exercēdo cū illa femina q̄si luxu-
riose maliciā ꝛ nequiciā suā: et licꝫ puer de
seminibus p̄ris ꝛ m̄ris nat' est: maximā tn̄
dyabolus in eo p̄tātē hꝫ: q̄ baptismate ꝛo
renat' nō est: sꝫ eo mō baptizatus: q̄ mulie
res ignorātes ꝟba trinitatis baptisare so-
lent. Iō puer baptiseꝛ in noīe p̄ris et filij ꝛ
spūssancti: et sanabiꝛ. Mater ꝟo confiteaꝛ
petm̄ suū: et dicat qn̄ dyabolus accedit ad
eam. Ihu xp̄e fili dei qui nat' es de ꝟgine
maria ꝓ salute hoīm: ꝛ crucifixus es: ꝛ nūc
regnas in celo ꝛ in terra miserere mei. Sic
mulier faciēs liberata est.

Xp̄s grauiter reprehendit hic credētes
spūi phitonis p̄dicenti futura q̄ hoc opa-
tur dyabolus ex subtilitate nature ꝑmissi-
one dei ꝓpter infidelitatē et cupiditatem
hominū. Capitulū LXXXII

Miles quidaꝫ ꝯsuluit

m phitonē: vtꝝ hoīes regni deberent
rebellare cōtra regem suum vel nō
et sic euenit sicē phitonissa dixerat. Nō sa-
ctū milite narrāte regi p̄nte spōsa xp̄i sta-
tim cū ipsa diuertisset se a rege audiuit in
spū vocē xp̄i dicentē sibi. Audisti quō miles
ꝯsuluit phitonē: ꝛ quō p̄dixit futurā pacē
Iō dic regi q̄ hec fuit ex ꝑmissione mea ꝓ
pter malā fidē ppl'i. Nā dyabolus ex sbtili
tate nature sue multa futura cognoscere
pōt que vt decipiat credētes sibi ꝛ īfideles
mihi: innotescit ꝯsulētib'. Propterea dic re
gi vt tales hoīes extirpenꝛ a ꝯsortio fideli
um: q̄ tales deceptores sunt aīaꝝ. Qui a
ꝓpter lucrū t̄pale dant et homagiūt se dya
bolo: vt plēs decipianꝛ. Nec mirꝫ q̄ qn̄ hō
plus desiderat scire: q̄ȝ deus vult eū scire ꝛ
ditari affectat ꝯtra velle dei. Iō tūc demō
temptās mentē eius ꝛ vidēs inclinatā īfu-
sionib' suis mittit adiutores suos. s. phito
nes ꝛ alios aduersarios fidei: quib' decipia
tur. Et cū modicū t̄pale consequiꝛ quod de
siderat perdit quod est eternū.

Xp̄us dicit q̄ deuotō gentiliū in futurū
plus q̄ȝ xp̄ianoꝝ ꝑmaxie augmētabiꝛ ꝛ can
tabunt omnes gloria patri et filio et spiri-
tuisancto. Cap. LXXXIII

Filius loquit᷑ ad spon

f sam dicens. Sciasq̶ adhuc tāta erit deuotio in gentilib⁹: q̶ xp̄iani erūt spūaliter quasi cor̄ serui: ⁊ ꝯplebunt scripture q̶ populus nō intelligēs glorifi- cabit me: et edificabunt deserta: ⁊ cātabūt oīs gloria p̄ri et filio et spūisancto: et ho- nor omnibus sanctis eius.

Xp̄s reprehēdit onerātes se multis vesti bus ꝓpter frigus et supbientes de pulcris vestib⁹ sicut pano de pēnis dicens q̶ si ple ne ꝯfiderent in eo ipse daret eis pulcritudi nem et calorem in corpe et anima.

Capit. LXXXIIII

Cum spōsa in medijs

c frigorib⁹ in regno Suetie venis- ad quandā insulā nauigādo: et iā oēs dormirēt: nolēs inquietare aliq̄s ꝑmā sit ad diē in naui. Cūq̶ famuli vltra modū paterent de frigore: ipsa tm̄ calorē sentie- bat: q̶ tangētes eam et vidētes mirarent. Cui orāti circa aurorā dixit dn̄s: O q̄ mul tū diffidūt hoīes de me: qui onerāt se vesti bus sic hericiacius pomis: ⁊ sicut pano pē- nis sic supbiūt ipi de pulcris vestimēt. Cū tū nec calefieri possent sine me: nec pulcri vident nisi de meis. Si aūt ipsi ponerent spem suā in me: ego darē eis calorē corpis et aie: et facerē eos pulcros in ꝯspectu san ctor̄ meorū. Nunc autē deformes sunt q̄ nō ꝯtentant de necessarijs: et seruētius di- ligūt creata q̶ creatorem.

Xp̄s dicit spōse q̶ scīēter detinētes male acquisita nō intrabūt in requiē donec resti tuant exemplo vnius aīe que diu in purga torio fuerat. Quid̄o ignorant nō puniētur Declarat etiā de elemosinis bonorū male acquisitor̄ an proficiūt largientibus.

Capitulū LXXXV

Quidā qui quadragin

q ta annis in purgatorio fuerat ap- paruit spōse dicēs. Ego ꝓpter pec- cata mea ⁊ ꝓpter bona illa tpalia tibi nota diu plagat⁹ fui in purgatorio. Naz audiui frequēter in vita: q̶ iniuste a meis ꝑentib⁹ quesita fuerūt illa bona: sz ego nō curabaz nec restituebā. Cū aūt inspirāte deo: quidā de ꝑentib⁹ meis hn̄tes ꝯsciam: post mortē meā restituerūt bona eadē dn̄is suis. Tūc ego ex hoc et oronib⁹ eccl'ie sum liberatus de purgatorio. Deiñ dixit xp̄s ad sponsam Quid credūt hoīes male fidei possessores q̄ detinēt iniuste obtēta sciēter: nūquid q̶ in trabunt in requiē meā. Certe nō magis q̄ lucifer. Sz nec elemosine de male acq̄sitis ꝓderūt eis: sed ꝓderūt et ꝯuertent ad cō- solatōem veror̄ dn̄or̄: quor̄ illa bona fue rūt. Illi vero qui hn̄t ignorāter male acq̄- sita nō punient. Sz nec illi amittūt celū: qui voluntatē ꝑfectissimam habēt restitu- endi: et faciūt ope q̄ntum pn̄t: q̄ deus pro pter voluntatē bonā supplebit vel in pre- senti seculo vel in futuro.

Qualiter vidit sponsa descendentē ignē de celo in altare ⁊ in manu sacerdotis vidit agnū et in agno faciē xp̄i hūanam inflam mantem ⁊ audiuit expositionem misterij.

Capitulū LXXXVI

Quidā sacerdos ī die

c pēthecostes celebrauit ꝑmā missā in quodā monasterio. Tūc autē in ipa eleuatōe corporis xp̄i: vidit spōsa ignē de scēdere de celo ꝑ totū altare ⁊ in manu sa- cerdotis vidit panē: ⁊ in pane agnū viuū: ⁊ in agno faciē q̄si hoīs inflāmantē. Et tunc audiuit vocē dicētē sibi: sicē nūc vides ignē descēdere in altare: sic ꝑ simile spūs meus sctūs descēdit in ap̄los meos tali die sicut hodie: inflāmans corda cor̄. Panis v̄o ꝑ verbū fit agnus viu⁹: id ē corpus meū: ⁊ fa cies ē in agno et agnus in facie: q̄ pr̄ est in filio ⁊ filius in pr̄e et. s. s. in vtroq̶. Et iter̄ spōsa vidit in manu sacerdotis: in ipa ele- uatōe eucharistie iuuenē mire pulcritudi- nis: qui dixit Benedico vos credentes: nō credentibus ero iudex.

Ad igressum vnius excōmunicati in do mo: sentiebat spōsa fetorē horribilem que xp̄s exponēs dicit q̶ sicut ille fetor erat ꝑi culosus corpi sic excōmunicatio periculosa est aīe excōmunicati et cū eo participan- tibus. Cap. LXXXVII

Quodā die cū sponsa

q ꝯsedisset cuidā ep̄o ⁊ alijs nobilio- ribus: sensit tūc fetorē abhoīabilē quasi de putredīe squamar̄ pisciū: ⁊ mirā- tibus dn̄is q̶ sentiret ipa sola fetorē et nō alij: statī ingressus ē in domū vnus hō qui excōmunicat⁹ erat: sed ꝓpter potentiā suā nō curabat de vinculo excōmunicationis. Igit finita collocutōe xp̄s dixit spōse. Si- cut putredo squamar̄ pisciū ꝑiculosior est alijs fetorib⁹ corpi. Sic excōicatio est spūa lis infirmitas nociuior alijs aīe: q̄ nō solū nocet excōmunicato: sed ⁊ ꝯuersantib⁹ et ꝯsentientib⁹ cū eo. Jō rex laboret vt tales puniant ne ꝑticipatione eor̄ plures ma- culentur. Sponsa dubitāte quid significaret ille motus sensibilis admirabi lis quez sentiebat in corde q̄si aliqua ex in-

fusione diuia erāt sibi reuelāda. Mater dei
declarat ei veritatē misterij: annūcians ei
ꝙ deus et ipa voluit per eā mūdo indicare
voluntatē suam. Cap. LXXXVIII

Octe natalis domini

n A Tā mirabilis ꝛ magna aduc-
nit sponse xp̄i exultatio cordis: vt
vix se pre leticia tenere posset: et in eodem
momēto sensit in corde motū sensibilem et
admirabilē: quasi si in corde esset puer viu⁹
voluens se et reuoluēs. Cumqꝫ motus iste
duraret: oñdit patri spūali suo et aliquib⁹
amicis suis spūalibus: ne forte esset illusio
Qui visu et tactu ꝓbantes veritatē admi
rabanť. Itaqꝫ iterū eodem die in sūma mis
sa apparuit mater dei et dixit spōse. Filia mi
raris de motu: quē sentis ī corde tuo scias
ꝙ nō est illusio: sed ostēsio quedā similitu di
nis dulcedinis mee: ꝛ misericordie mihi fa
cte. Nā sicut tu ignoras: quō tā subito ti
bi cordis exultatio et motus aduenit. Sic
aduētus filij mei in me mirabilis fuit et fe
stinus. B Nam qñ ego cōsensi angelo
nūciāti mihi ɔceptōem filij dei statim sen
si in me mirabile quoddā et viuidū. Et cū
nasceretur ex me: indicibili exultatōe ꝛ mira
bili festinātia: clauso meo ỽginali vtero ꝓ
dicbat. Ideo filia nō timeas illusionē: sed
gratulare qꝛ motus iste quē tu sentis: signū
aduētus filij mei est in cor tuū. Ideo sicut
filius meus imposuit tibi nomē noue spō-
se sue: sic ego voco te nūciaturā filij mei. Nā
sicut pater ꝛ mater senescētes et quiescen-
tes imponūt nurui onus: ꝛ dicūt ei ea que
sunt facienda in domo. Sic deus ꝛ ego in
cordibus hoīm senes ꝛ frigidi a charitate
eoꝝ: indicare volumus amicis nr̄is et mū-
do ꝑ te voluntatem nr̄am. Motus ỽo iste
cordis tui ꝑseuerabit tecū: et augebiť iu-
xta capacitatē cordis tui.

Xp̄s ꝑ iohēm euangelistā certificat spō-
sam ꝙ idē iohēs cōposuit apocalipsim in-
spiratōe s.s. et nō alius ꝛ ꝙ glosa mgr̄i ma
thie sup bibliā est ab eodē spū eidē mgr̄o
diuinit⁹ ministrata. Cap. LXXXIX

Empe quo magister

t Mathias ď regno suecie glosator
biblie glosabat super apocalipsim
rogabat quadā vice spōsam vt sciret in spū
de tpe antixp̄i: et vtrū a btō iohē apocali-
psis esset ɔscriptus: qꝛ multi ɔtrariū sentie-
bant. Igiť ipsa sup hoc orante fuit rapta
in spū: et tūc vidit ꝑsonā quasi vnctā oleo
et resplēdentē fulgore magno. Cui loquēs
xp̄s dixit. Dic testimoniū q̄s cōposuit apo-
calipsim. Rñdit ille: Ego sum iohēs cui in
cruce assignasti mr̄em tuā. Tu dn̄e inspira
sti mihi misteria eius ꝛ ego scripsi ad ɔsola
tionē futuroꝝ: ne fideles tui ꝑpter futuros
casus euerterenť. Et ait dn̄s ad sponsam
Ecce filia dico tibi: ꝙ sicē iohēs scripsit de
spū meo futura que vidit. Sic mathias cō
fessor et p̄r tuus: de eodem spū intelligit ꝛ
scribit spūalem veritatem sacre scripture.
Insup dic eidē magistro tuo quē ego feci
magistrū: ꝙ multi sunt antixp̄i: sed quō et
qñdo veniet ille maledictus antixp̄s ostē
dam sibi per te.

Dubitāte quodā religioso incredulo ꝛ
disputāte de ista grā videndi celestia sponse
diuinitus gratis data xp̄s rep̄hendit eum
ꝑ spōsam de loquacitate et scia sua vana ꝛ
corripit cū infirmitate ꝑalisis. Ca. XC

Agistro mathia lo-

m quente cū quodā religioso magne
autoritatis ꝛ familiaritatis de ista
grā visionū celestiū diuinitus data sponse.
Rñdit ille religiosus nō est credibile nec cō
cordat scripture: ꝙ deus recesserit a ɔtinē
tibus ꝛ abdicātib⁹ mundū: ꝛ oñdit secreta
sua magnificis feminis. Mgr̄o ỽo allegāte
plura sup hoc: ille nō ɔsensit. Cū aūt spō
sa audisset ista ꝛ vidisset mgr̄m turbatum
posuit se ad orōnem: ꝛ tūc rapta in spū au
diuit xp̄m sic dicentē. Multoꝝ est ita peri-
losa infirmitas: ꝙ de antidoto infirmanť.
Ideo nō est eis dandū ne gravius infirmē
tur. Ego aūt sum medicina infirmoꝝ ꝛ ve
ritas errantiū: sꝫ iste religiosus loquax nō
desiderat medicinā: qꝛ stercus scie vanita-
tis est in corde eius. Iō dabo ei vnā alapā
cū manu mea: ꝛ audiet ab oībus ꝙ ego sū
deus nō loquax: sꝫ efficax ꝛ metuēdus. Hic
idē religiosus post hec tribulatiōe hūiliat⁹
est: et paclitus mortuus est.

Xp̄s precipit spōse ꝙ ɔfortet corpus cū
cibis moderate ne ex eius defectu aīa im-
pediať in diuinis. Capit. XCI

Um sponsa esset ni-

c mis de ieiunio ꝛ vigilijs in capite ꝛ
corpe defectuosa: ꝛ loquente cū ca
xp̄o: animus eius ex debilitate minus ꝑfe-
cte ꝑcipet ỽba audita tūc addidit xp̄s. Va
de ꝛ da corpi moderata necc̄ria: qꝛ sic placz
mihi vt caro hēat moderata necc̄ria: et aīa
nō īpediať a spūalib⁹ ꝑpter ei⁹ defectū.

Xp̄s rep̄hendit cū comminatione quendā
monachū qui corā rege ꝑ vitas patꝝ assere-
bat spōsam eē delusam ꝛ dicit dn̄s ꝙ illi pa
tres delusi fuerūt qui supbiētes de iusticia
sua ꝑferebāt se alijs nolētes obedire viris
humilibus. Capitulū XCII

Resente sponsa. Qui

p dam monachus portauit librū vitas patrū corā ꝯsiliarijs et rege suecie: legēs in eo ꝙ mlti ex sctis pr̄ibus fuerūt delusi: ex abstinētia nimia ꝛ indiscretōe. Et iō dixit se timere ne forte spōsa similiter illuderet. Cūqꝫ post hec staret orando: audiuit xp̄m dicentē sibi. Quid dixit monachus ille ꝙ multi sctōꝝ fuerūt delusi. Vere iste saccus verboꝝ dixit vt voluit sꝫ nō sicut debuit. Nam nulli amici mei delusi sunt: qui me dilexerūt sapiēter: sꝫ illi qui supbientes de abstinētia ꝛ iusticia sua ꝓferebāt se alijs et nolētes obedire hūilibus hi delusi sunt: et qꝛ iste monachus portauit librū sctōrū patꝝ ꝯtra me: quoꝝ imitator ipse non est. Ideo ego portabo librū iusticie: nec ꝯtra eum: et qui in sapiā sua laudat̄ veniet corā sapientia mea: et tūc videbit in cōsciētia sua: ꝙ vera sapiā nō est in verbis sublimibꝫ sed in cōsciētia pura et hūilitate vera. O q̄ꝫ longe ꝓfessores ordinis istius recedūt a vestigijs pr̄is sui: qui fiūt sicut edificator sepiū diruptarū et sicut vir grediēs semitas perfectorū.

Visio notanda de quadā dn̄a quā virgo maria ꝛ petrus sustētabāt ne caderet quorum ꝯsilio mutauit vitā et ex gr̄a spēcli diuina incurrit infirmitatē in qua purgata migrauit ad celū. Capit. XCIII.

Pōsa videbat in spi-

s ritu vnā mulierē in fune sedentē.
A Cuius alteꝝ pedeꝝ sustētabat vir speciosus: aliū vero virgo quedā pulcritudis mire. Et tūc beata maria apparens dixit. Hec dn̄a tibi nota: multis sollicitudinibus inuoluta carnis ꝛ mūdi: mirabiliter ne caderet fulata est. Ipsa quippe multotiens hūit voluntatē peccādi: sꝫ nec locū nec tp̄s: et hoc fecit oratio petri apl̄i ꝛ filij mei quē ista mlier dilexit. Qūqꝫ hūit tp̄s et locum sed nō voluntatē: et hoc fecit charitas mea que sum mater dei: ꝛ iō qꝛ iam appropinquat tp̄s eius: ꝯsulit ei btūs petrus: vt aliquā austeritatē assumat in hītu depone do vestimēta meliora: qꝛ ipse summ⁹ apl̄us etiā nuditatē et carcerē ꝑtulit et esuriem: q̄uis potens erat in celis ꝛ in terris. Ego vo mat̄ dei: que nullā horā sine tribulatōe cordis transiui in terris: cōsulo vt ipsa nō erubescat esse hūilis et obedire amicis dei.
B Post hec aūt stati appuit btūs petr⁹ apl̄s dicēs spōse. Tu noua sponsa dn̄i ꝛ dei nr̄i: vade et quere ab illa mliere quā ego dilexi ꝛ custodiui: si forte cē velit ex toto mea filia. Et illa req̄sita ꝯsentiēte ꝛ dicente volo toto corde. Rn̄dit btūs petrus: ego ꝓuidebo ei sicut filie mee petronelle: ꝛ recipiā eā in custodiā meā. Et statim dn̄a illa his auditꝫ mutauit vitā suā: ꝛ nō lōge post cepit toto vite sue tp̄e infirmari: donec purgata cū maxīa deuotōe tradidit spūm. Hec igit̄ dn̄a cū iam supmū ager et spūm: vidit beatum petꝝ apl̄m in pōtificalibꝫ: et sctm̄ petrū martirē in hītu fratrū ꝑdicatorū. Ambos em̄ in vita sua intime dilexerat: ꝛ tunc ipa dixit apte. Quid est dn̄i mei? Cūqꝫ dn̄e circūstātes quererēt si q̄d vidisset? Rn̄dit mirabilia inq̄t. Nā video dn̄os meos petꝝ apl̄m pōtificaliter indutū: et petrū martirem in hītu ꝑdicatoꝝ: quos ego sp̄ amaui et in adiutorio eoꝝ sp̄ speraui. Et stati clamās. Bn̄dictus deus ecce venio: obdormiuit in domino.

Mater dei reuelat spōse vbi fuerunt ille aīe quas xp̄s liberauit de inferno: quādo descēdit ad inferos vsqꝫ dū ascēdit in celum et etiā vbi remanserunt corpa illorū qui cum eo in ihr̄lm resurrexerūt qn̄ eorū aīas portauit secū in celū et qualiter in resurrectōe prius se ondit dn̄s eidem sue matri q̄ꝫ alijs: et docet filiam qualiter resistat temptationibꝫ. Cap. XCIIII.

Ater dei loquit̄. tali

m A die sicut hodie surrexit a mortuis filius me⁹ fortis q̄si leo: qꝛ cōtriuit potentiā dyaboli et eripuit aīas electoꝝ suoꝝ: que ascenderūt cū eo in gaudiū celi. Sꝫ potes querere: vbi fuerūt ille aīe quas tūc liberauit de inferno: vsqꝫ dū ascēdit in celū? Rn̄deo tibi: ꝙ fuerūt in quodā gaudio noto solū filio meo. Nā vbicūqꝫ filius meus ē et erat: ibi erat ꝛ ē gaudiū: ꝛ gloria: sicut ait latrōi. Hodie mecū eris in ꝑadiso. Multi etiā in ihr̄lm sctī mortui resurrexerūt q̄s vidimus: quoꝝ aīe ascenderūt cū filio meo: sꝫ corpa expectāt cū alijs iudiciū et resurrectōem. Nihil ꝟo que sum mater dei cū post mortē eius incōprehensibili dolore mesta essē: appuit idē filius me⁹ ꝓus q̄ꝫ alijs ꝛ palpabilē se ondit mihi: cōsolans me et cōmemorās se visibiliter in celū ascēsurꝫ: et q̄uis hoc nō est scriptū ꝓpter hūilitatē meā: tn̄ ista est rei veritas ꝙ filius meus resurgēs: primo mihi appuit q̄ꝫ alicui alij.
B Nūc ḡ qꝛ filius meus tali die sicut hodie ꝯsolatus est me. Iō ego hodie ꝛ deinceps minuā tēptatōes tuas: ꝛ docebo te qnō resistendū est eis. Tu eī miraris cur tēptatiōes accrescūt tibi in senectute: q̄s nec in iuuētute nec i ꝯiugio expta es. Rn̄deo tibi ꝙ hoc fit vt scires te nihil esse nec

posse sine filio meo: et nisi filius meus servasset te: nõ esset aliquod peccatũ in quo nõ fuisses involuta: ideo do tibi nũc cõtra temptatiões tria remedia. Cũ enĩ temptatione sordida tempteris dicito. Jhesu fili dei oĩm cognitor adiuva me: vt in cogitationibus vanis nõ delecter. Cum vero te delectat loq̃ dicito. Jesu fili dei qui corã iudice tacuisti: tene linguam meã donec cogitẽ qualiter et quid loquar. Cum vero delectat opari vel q̃escere seu comedere dicito. Jhesu fili dei q̃ ligatus fuisti: rege manus et omnis mẽbra mea: vt opa mea tendant ad bonũ finem: et hoc tibi sit signũ: q2 ab hac die servus tuus id est corpus tuũ: in dñaz .i. ãimã tuã nõ prevalebit. ¶ Additio. Temptata ẽ domina Birgitta in oratione sua. Cui dixit maria. Dyabolus est sicut explorator invidus quereris accusare et impedire bonos ne in orationibus suis divinitus exaudiãt. Propterea quacunq3 tẽptatione tẽptaris in oratione: nihilominus ora et conare ad orandũ: q2 desideriũ et conatus bonus reputabit pro effectu orõnis. ¶ Et si sordida ad venientia menti eiicere nõ poteris: tũc ille conatus reputabit tibi pro corona: dũmodo temptationib9 nõ cõsentis et sunt cõtra volũtatem tuam etc.

Quidam nobilis princeps iust9 nolebat acceptare vnã magnaz dignitatẽ regiminis regni ex bona intentione: quẽ mater dei p sponsam rephendit: precipiens q illam acceptet habendo in ore sp verba veritatis et in manu gladiũ iusticie sine aliqua acceptione psonarũ. Cap. XCV

Cum quidam nobilis

magn9 regni suecie. Quem dñs israel vocabat: multis pcib9 ad dignitatẽ maiorẽ regiminis regni vocaret ml' totiens a rege: et ille habens desideriũ eundi contra paganos: et ibi in servitio dei p fide sancta moriendi: nullo mõ ad suscipiẽdã dictã dignitatẽ inclinaret. Tũc orante sponsa loquebat ei mater dei dicẽs. Si inquit illi qui iusticiã sciunt et eã desiderãt et facere pñt recusant p deo suscipe onus et laborem: quõ stabit regnũ in vigore suo: Ve illud nõ est regnum sed latrociniũ et spelũca tyrannor vbi iniqui dominant et iusti cõculcant. Et ideo homo iustus et bonus trahi debet charitate dei: et zelo bono afferre se ad regimen: vt pficiat multis. Qui aũt dignitates et regimina ambiunt pter honorem mundi: non sunt principes veri sed tyranni pessimi. ¶ Ergo iste amicus meus israel: accipiat regimen pter honorem dei. habendo in ore verba veritatis: et in manu gladiũ iusticie nõ respiciẽdo nec inclinãdo se ad favores hoĩm: nec ad cognatos: nec faciendo psonaz acceptionẽ. Nam dico tibi q adhuc dicet de isto ab ore hoĩm. Iste exivit de patria viriliter: honoravit matrem dei sinceriter: servivit deo fideliter. B Propterea scias q p aliam viaz cũ magis ducam eũ ad regionẽ meã. Sic vere postea oĩa hec evenerũt. Nã trãsactis aliquib9 annis iste dñs exivit contra infideles et venit in alemaniã in civitatem rigensem vbi infirmatus est. Et sentiẽs mortẽ vicinã: ascẽdit cum aliquib9 in ecclesiam cathedralem et ibi digito imaginis beatissime marie virginis que ibi in maxima reverentia colit: impressit anulum preciosum et reliquit ibi dicens apte. Tu mihi domina es et semp fuisti dulcissima: sup quo te testẽ invoco: Jã me et animã meã tue pvidentie et misericordie relinquo. Deinde sumptis sacramẽtis devotissime mortuus est. Post hec aũt orante p eo sponsa. Mater dei loquebat de eo sic dicens. Ipse dedit mihi anulũ charitatis sue desiderans me sponsam suaz. Vere filia scias: q ipse cum vixit nõ dilexit me dimidio corde suo sed toto. Et in omnibus opibus suis et iudicijs timuit filium meũ. Ideo ego duxi eũ opante deo filio meo per viam sibi magis necessariã et vtilẽ: et presentavi eũ celesti exercitui sanctor et angelor. a quib9 ipse dilectus erat: ne si in manibus parentũ mortuus fuisset cõsolatione tpali impediret. Eius quippe bona voluntas sic placuit deo ac si in paganismo moreret cõ infideles pugnãdo p fide sancta catholica Declaratio. ¶ Hic dominus erat frater sancte Birgitte.

Cum rome comburerent campane ecclesie sancti petri: christus dicit sponse q non miret: q2 aliqñ elementa ostendunt signa eventuũ futuror sic ille campane ostẽdũt ppinquã mortem cuiusdam pontificis: cui grave instat iudicium: nisi cito ad deũ convertatur. Cap. XCVI

Auloante mortẽ cu-

iusdaz pontificis: mirabili casu cõburebant cãpane ecclesie sancti petri in roma. Que audiens sponsa stupefacta orabat. Et tunc apparuit ei christ9 dicẽs. Vere filia magnũ signũ est istud: naz scriptũ est q elementa omnia quasi compatiebant mihi in morte: quando splendorẽ et solitum effectum suũ retraxerũt. Sic elemẽta et creature quoq3 pugnãt et iudicãt p deo et ostendunt in cursibus suis iram dei et sig

gna euentuũ futuroꝝ. Sed nunc ecce cam-
burũt campane ⁊ quasi clamant omnes.
dominus mortuus est: dñs pontifex recef-
sit. Sit dies ista benedicta: sed nõ dñs iste
benedictus. O mirabile: vbi eñ oẽs cla-
mare deberent viuat diu et viuat feliciter
iste dñs: ibi clamant ⁊ gaudent dicũt descẽ-
dat ⁊ nõ resurgat. Nec mirũ: nam ipse qui
clamare debuerat: venite ⁊ inuenietis req̃-
em animaꝝ vestraꝝ. Ipse clamabat venite
⁊ videte me in pompa et ambitione plusq̃
salomonẽ. Venite ad curiã meã ⁊ exhauri-
te bursas vestras: ⁊ inuenietis ꝑditõẽ ani-
marũ vestraꝝ. Sic eñ clamabat exẽplo et
facto. Et ideo iam appropinquat tp̃us ire:
et iudicabo eũ sicut dissipatorẽ gregis Pe-
tri. O o quale iudiciũ instat ei. Veruntñ si
adhuc voluerit ꝯuerti ad me: ego occurraz
ei in media via sicut pius pater.

Qualiter deus vult ꝙ peccõres moueã-
tur ad ꝯfessionẽ oportune ⁊ importune et
maxime in fine vite exemplo vnius qui vi-
xerat. lx. annis sine ꝯfessiõe ⁊ in fine quasi
coacte inductus ꝯfessus est ⁊ ꝯtritione ob-
tenta saluatus est. Ca. XCVII.

Quidam magnus do-
minus fm mundũ: qui diu nõ fue-
rat ꝯfessus grauiter infirmabatur
A Cui compatiens sponsa orabat ꝓ eo.
Christus ꝟo apparens tũc sponse loqueba-
tur ei dicens. Dic ꝯfessori tuo vt istũ infir-
mũ visitet audiendo ꝯfessionẽ eius. Cui ve-
nienti respondit infirmus non se indigere
cõfessione: testans se sepissime ꝯfessuz. Ite-
rum ꝟo sequenti die iubeẽ a xp̃o confessori
redire. Qui veniens ad infirmũ simile sicut
prius recepit responsuz. Tercio aũt die ite-
rũ veniens ꝯfessor ad infirmũ: ex reuelatio-
ne christi sponse facta sic dixit ei: xp̃s filius
dei viui ⁊ dyaboli dñs dicit tibi. Tu habes
in te septẽ demonia. Vnus sedet in corde:
ligans illud ne peccatis ꝯpungaris. Scd̃s
sedet in oculis ne videas vtiliora anime tue.
Tercius sedet in ore tuo ne loquaris ea q̃
sint ad honorẽ dei. Quartus sedet in infe-
rioribꝫ tuis: adeo dilexisti oẽm impuritatẽ.
Quintus est in manibꝫ tuis ⁊ in pedibꝫ: iõ
hoĩes spoliare ⁊ interficere non verebaris.
Sextus est in interioribꝫ tuis: ⁊ iõ gule de-
ditus es ⁊ ebrietati. Septimus est in aĩa
tua: vbi deus sedere deberet ⁊ modo ibi se-
det dyabolus inimicus eius: Ideo penite-
re citius qr adhuc deus ꝓpiciabiẽ tibi. B
Tũc infirmus ille cũ lacrymis rñdit. Quõ
mihi ꝑsuadere poteris veniam: qui tot pu-
blicis sceleribꝫ sum irretitus: Rñdit ꝯfes-
sor: Iura tibi qr expertus sum ꝙ etiaz si ma-
iora fecisses ꝑ ꝯtritionẽ saluaberis. Tũc il-
le iteꝝ cũ lacrimis dixit. Ego desꝑabã de sa-
lute aĩe mee: qr homagiũ feci dyabolo q̃ mi-
hi multotiens locutus est. Ideo iã sexage-
narius nunq̃ȝ feci ꝯfessionẽ nec sumpsi cor-
pus christi: sȝ finxi mihi negocia qñ alij cõ-
municabant: iaȝ ꝟo ꝯfiteor tibi pater: ꝙ ta-
les lacrymas quales nunc habeo: nunq̃ȝ re-
cordor me hũisse. Igiẽ illo die q̃ter ꝯfessus
est ⁊ seq̃nti die etiaz post ꝯfessionẽ cõicauit.
Post hec aũt sexto die mortuus est: de quo
xp̃s ad sponsaz sic loquebaẽ dicẽs. Iste ho-
mo seruiuit latroni illi cuius ꝑiculũ osten-
di tibi prius: ⁊ ab eo iaȝ fugit dyabolus cui
homagiũ fecerat: ⁊ hoc fuit ꝓpter cõtritio-
nẽ quã habuit: ⁊ iam venit ad purgationẽ:
⁊ huius liberationis signũ est ꝯtritio quaȝ
habebat in fine. Sed poteꝭ querere. Qua-
re meruit ꝯtritionem homo: q̃ tantis scele-
ribꝫ inuolutus erat: Rñdeo tibi: hoc fecit
dilectio mea q̃ vsq; ad vltimũ punctuȝ ex-
pecto hoĩs ꝯuersionẽ: ⁊ meritũ matris mee.
Nam licet iste hõ nõ dilexit eã corde: tñ qr
ꝯsuetudo sua fuit cõpati dolori eius: quo-
tiens eã ꝯsiderabat ⁊ audiebat noĩari: ideo
ꝯpendiũ salutẽ sue inuenit ⁊ saluatꝰ erit.

Christus ꝑ sponsam cõminãdo reꝑhen-
dit quandã abbatissam cõparans eã vacce
pingui dyaboli: qr ꝓpriũ habebat ⁊ mollibꝫ
vtebaẽ ⁊ curiosis vestimentis cũ supbia: et
epulabaẽ splendide ꝓbens sororibꝫ ꝑditio-
nis exemplũ. Capitulũ XCVIII.

Filius dei loquiẽ. Il-
f A la abbatissa est de vaccis pin-
guibꝫ: vadens in ceno ⁊ cauda sua
lutosa aspgens circũstantes. Sic ipsa spar-
git sororibꝫ exemplo suo prauo. Cuiꝰ vesti-
mentoꝝ ruge ꝓhibent testimoniũ ꝙ nõ est
filia beati benedicti mei: nec est sponsa hũi-
lis qr immemor est sponsionis sue. Nã re-
gula sua dicit habere vestẽ q̃ rudior ⁊ vilior
inueniẽ: et illa habet molliorẽ pulcriorem
⁊ delectabiliorẽ. Regula etiã precipit came-
dere necessaria cũ parcitate ⁊ timore: nihil
q; habere ꝓpriũm: sed ista habens ꝓpriũ im-
pinguat se sicut vacca dyaboli: sequẽdo ꝓ-
priã volũtatẽ. Regula etiaz dicẽ ꝙ oĩa sunt
in manu abbatisse: nõ attendens intentio-
nẽ beati benedicti mei: qui ideo omnia po-
suit in manu abbatis: vt abbas esset discre-
tus ⁊ exemplũ virtutũ: ⁊ regule preceptuus
imitator: sed ista recipit nomen et verbum
potestatis ad dissolutionẽ suam: nõ atten-
dens ꝙ de oibꝫ aĩabꝫ soroꝝ suaꝝ reddituꝛa
est mihi rationem. Propterea scias ꝙ nisi

correxerit mores suos ꝛ sororꝝ suarum: vadet cū vaccis pinguibus in infernū: et lambiunt eaz cornu infernū: qꝛ noluit cū humilibus et abstinentib⁹ euolare in celū. B

Declaratio. Hec abbatissa mortua apparuit beate Birgitte aliquantulū alba: sed quasi rheti ferreo circūtecta: cuius lingua videbať ignea: manus et pedes plūbei: oculi ex toto lacrimosi: et dixit: Miraris de me cur sic appareo deformis: hec est retributio iusticie dei. Nam ꝙ alba videor: ideo est qꝛ virginitatem carnis habui: sed rethe ferreum denotat ꝙ regulares obseruantias et patientie bonū nō seruaui. Sicut enī in rethi multe anse combinanť: sic ego ꝓ multꝫ operibus bonis omissis multa pati teneor: qꝛ bona opa cum tempus habui nō exercebā. Nō ꝟo lingua mea apparet ignea: dignuꝫ est: qꝛ ipsa ꝯtra ꝓfessionem meam in multis vanitatibus ꝛ scurrilitatibus soluebať. Manus ꝟo mee ꝛ pedes apparent plūbei: et merito: qꝛ opa mea que designanť in manibus: que fuisse debuerant fulgentia quasi aurū: fuerunt mollia ꝛ dissoluta vt plumbum. Pedes q3 mei quib⁹ ad sorores meas bonis exemplis: ꝛ ꝯuersatione mūda misse instituebar: lubricauerunt in mūdialibus: ꝛ desides erant ad omne spūale bonū. Oculi mei apparent tibi sicut illius qui nimiuꝫ habet fletum: ꝛ merito: qꝛ pepci eis a fletu cum potui diluisse: ꝛ debuissem omnes neglige̅tias vite mee. Veruntū in statu misericordie sum ꝛ expectatiōe bone spei: ꝓpter illa que fiūt in ecclīa dei ꝛ ꝓpter pces sctōꝝ et sanguinē christi.

Videbať inter moniales vnus ethyops hītu monachali vestitus q̄ xp̄s exponēs dicit ꝙ ille est demō cupiditatis q̄ sub specie charitatis inducebat monachas ad cōgregandū diuitias: vt de illis facerent alijs largas elemosynas q̄ xp̄s hic grauiter rephendit ꝛ improbat. Capl'm XCIX

Videbať ethyops teterrimus

Videbať ethyops teterrimus in quodā monasterio: inter velatas moniales existere cum nigro velo ꝛ habitu monachali: de quo admirante sponsa xp̄s loquebať dicēs. Scriptū est in euangelio meo: ꝙ cauendū est de illis qui ambulāt sub vestimento ouiū: intus aūt sunt lupi rapaces. Sic nūc dico tibi: ꝙ ille ethyops q̄ appebat inter moniales cum habitu monialiū: ipe est demon cupiditatis: qui suadet eis aggregare possessiones ꝛ castra ꝛ plures diuitias: vt ex illis lautius viuant ꝛ distribuant largas elemosynas: vt sub tali religiosa specie recedētes a paupertate mihi grata: dissoluanť paulatim: donec preuaricātes regulā ꝛ priorem obseruantiā pdant aīas. Ideo scito ꝙ nisi vigilanter caueāt ab isto lupo cupiditatis sez contentando se de his que hūt: et nihil plus volēdo accrescere in possessionibus et terrenis diuitijs. Inficienť ab eo etiā sane omnes istius gregis damnabiliter: et postea a lupis dilaniabunť immisericorditer. Magis enī mihi placet: ꝙ in paupertate quieta et sancta quā profitebanť viuant et contenteť: q̄3 ꝙ terrena cura regiminis tpalium implicātes se: de distributione elemosinarū bonoꝝ aliorū inaniter glorienť.

Xp̄s confirmat sponsam dicens ꝙ nō timeat ꝙ ꝟba dei diuinitus reuelata in istis libris ꝯtenta possint infirmari licet moliri et calcari et exprimi debeant sicut oleū vt ex hoc patientia ꝛ honor dei amplietur. Capitulū C

Timebat spōsa ꝙ verba

Timebat spōsa ꝙ verba istorū librorū diuinitus ei reuelata infirmarenť: ꝛ calumniarenť ab emulis ꝛ maliciosis. Cui oranti sup hoc xp̄s loquebať dicens. Ego habeo duo brachia: cū vno amplector celū et omnia que in eo sunt. Altero vero amplector terrā et mare. Primū extendo ad electos meos in celo et in terra honorando eos et consolando. Secundū extendo sup malicias hominum patiendo eos misericorditer: et refrenando eos ne faciant q̄tum malum volūt. Ideo noli timere quia nullus poterit infirmare verba mea: sed veniēt ad locū et gentem mihi placitam. Veruntū scias ꝙ verba ista sunt sicut oleum: ꝓpterea moliri et calcari et exprimi debēt: nunc ab inuidis: nūc a scire volentibus: nūc ab occasionem querentibus: et vt honor meus et patientia amplietur.

Xp̄s precipit sponse ꝙ ea que ab eo audierit in spū scribat et mittat ad gentes vt cognoscant ingratitudinē suam et patientiam dei. Capitulū CI

Filius loquiť ad spōsam

Filius loquiť ad spōsam dicēs. Ego sum sicut vnus dnš Cuius filios hostis sic fascinauerat et depresserat: ꝙ in captiuitate gloriantes: nec oculos ad prēm ꝛ hereditatē leuare vellent. Ideo ea que a me audieris scribe: ꝛ mitte ad filios ꝛ amicos meos: et ipi illa seminent inter gētes: si forte ꝯgnoscere velint ingratitudinē suam et patiam meā: qꝛ ego deus surgere volo et ondere gentib⁹ iusticiam et charitatē meam.

Xp̄s monet vnā infirmā ꝙ sit stabilis in

patientia: qꝛ ꝓ vtilitate anime sue ei dispē
sat̄ infirmitas ꝛ declarat ꝙ indulgentie ec
clesiaruꝫ rome maiores sunt apud deum ꝛ
vtiliores animabus q̄ꝫ homīes credūt.
Capitulum CII.

Omina quedam de

d Suecia cū longo tp̄e in roma in-
firmaret̄: dixit q̄si subridendo spō-
sa audiente. A Fama inq̄t est ꝙ in hoc
loco est absolutio a culpa ꝛ pena: sed deo ni
hil est impossibile: penā ei expior ego. Tūc
subsequente mane sponsa audiuit in spiri-
tu vocē dicentē sibi. Filia hec mulier grata
est mihi: et qꝛ deuote vixerat in se: ꝛ qꝛ fili-
as suas enutriuit mihi: sed adhuc tantam
contritionē nō habuit in penis: quantā de
lectationē habuit ꝛ hūisset ī petīs: nisi cha
ritate mea refrenata fuissꝫ. Ergo qꝛ ego de
us vniuscuiusqꝫ ꝓuideo in sanitate ꝛ infirmita
te: sicut vnicuiqꝫ expedire video: ideo nec ī
minimis verbis ab aliquo irritari vel iudi
cari debeo: sed vbiqꝫ timeri ꝛ venerari. Dic
etiā ei ꝙ indulgētie ecclīaꝝ vrbis rome ma
iores sunt apud deū q̄ꝫ sonāt: qꝛ hi qui ꝑfe
cto corde veniunt ad istas indulgētias: nō
solum remissionē petōꝝ habebūt: sed etiaꝫ
gloriā eternā. Nam homo etiā si millesies
se occideret ꝓ deo: nō esset ꝯdignus ad mi-
nimā gloriā que dat̄ sanctis. B Et licꝫ
hō nō sufficit viuere ad tot milia annorū:
tñ qꝛ ꝓ īfinitꝫ petīs infinita debent̄ suppli
cia que hoī impossibile est satisfacere et im-
plere in hac vita. Ideo ꝓpter indulgentias
relaxant̄ multa ꝛ grauissima pena ꝛ longis
sima cōmutat̄ in minimā: ꝛ hi q̄ habitis in
dulgentiis cū charitate ꝑfecta et cōtritiōe
vera decedūt de mūdo: soluūtur nō solū de
petīs sed etiā a penis: qꝛ ego deus nō soluꝫ
dabo sanctis ꝛ electis meis que petūt: sed
et duplicabo ꝛ centuplicabo ꝓpter charita
tem: ideo moneas istā infirmā ad patiētiā
ꝛ stabilitatē: qꝛ ego faciā ei qd̄ vtilius sibi ē
ad salutē. C Declaratio. ¶ Huius dn̄e
aīam vidit sancta Birgitta ascendentē sc̄ꝫ
igneā. Cui occurrerēt plures ethyopes: a q̄
rū cōspectu aīa quasi ꝑterrita facta est ꝛ q̄
si tremula: ꝛ statim videbat̄ quasi ꝟgo pul-
cerrima venire ei in auxiliū: que dixit ethy
opibꝫ. Quid vobis cum aīa ista que est de fa
milia nouē sponse filii mei? Et statim ethy
opes fugientes sequebant̄ alonge. Cumqꝫ
aīa venisset ad iudiciū dixit iudex. Quis re
spondet ꝓ aīa ista: ꝛ quis est aduocatus eiꝰ
Et statim videbat̄ btūs Jacobus adesse di
cēs. Ego dn̄e teneo ꝛ rn̄dere ꝓ ea: nā bis in
magnis laboribus fuit ad memoriā meam
O dn̄e miserere ei: qꝛ voluit ꝛ non potuit.
Cui iudex. Quid est qd̄ voluit ꝛ nō potuit:
Cui Jacobꝫ. Voluit inq̄t seruire tibi toto
corde sed nō valuit: qꝛ infirmitate ꝑuenta
retardabat̄. Tunc iudex ait ad aīaꝫ. Vade
qꝛ fides tua ꝛ voluntas saluabit te. Et sta-
tim aīa egressa est a cōspectu iudicis: exul-
tans ꝛ quasi stella splendēs: oībꝫ astantibꝫ:
dicentibꝫ. Bn̄dictus sis tu deus q̄ es ꝛ eras
ꝛ eris: q̄ nō amoues misc̄diam tuam a spe-
rantibus in te.

Qualiter beatus Nicolaus in Baro ad
sepulcꝝ eius apparuit sponse vnctus oleo de
clarans ei de oleo manante de corpe eiꝰ et
alia de suis virtutibꝫ dū viuebat ꝛ de largi
flua bonitate dei ad suos electos. CLII.

Um visitaret sponsa

c reliquias sancti Nicolai ī baro ad
sepulcrū eiꝰ cepit cogitare de illo li
quore olei manante de corpe eiꝰ. Et tūc ra-
pta extra se in spū: vidit quādā ꝑsonā oleo
vnctā: ꝛ fragrantissime odorātē: q̄ dixit ei.
Ego sum Nicolaus epūs q̄ appareo tibi in ta-
li spē: sicut dispositus eram in aīa dū viue-
bā. Naꝫ oīa mēbra mea ita habilitata ꝛ fle
xibilia erāt ad seruitiū dei: sicut res vncta
q̄ flexibilis est ad opꝰ possidentis: et iō laus
exultatiōis ꝑ erat in aīa mea: ꝛ in ore meo
ꝑdicatio diuina ꝛ in ope patiētia: ꝓpter vir
tutes hūilitatis ꝛ castitatis q̄s ꝑcipue dile
xi. Sed nunc qꝛ in mūdo multoꝝ ossa ari-
da sunt ab humore diuino: ideo dant sonū
vanitatis ꝛ stridorē ex collisione mutua: ꝛ
inhabilia sunt ad fructificandū fructū iu-
sticie: ꝛ abominabilia deo ad intuendū. Tu
ꝟo scias ꝙ sicut rosa ꝓfert odorē ꝛ vua dul
cedinē: sic deꝰ corpi meo emanandi oleū: sin
gularē dedit benedictionē: qꝛ ip̄e nō solum
honorat electos suos in celis: sed ꝛ letificat
ꝛ exaltat in terris vt plures edificent̄ ꝛ par
ticipent̄ de gratia eis data.

Qualiter beata anna apparuit sponse ꝛ
docet eā vnā orationē specialē ad reuerē-
tiam eius ꝛ ad impetrandū prolē a deo mu
lieribꝫ ꝯiugatis. Cap. CLIII.

Acrista mōasteriȳ sā-

f cti Pauli extra muros rome dedit
spōse xp̄i reliq̄as de sctā anna mr̄e dn̄e nr̄e
ꝟginis Marie. Cū igit̄ dn̄a cogitaret quō
eas repōeret ꝛ honoraret: apparuit ei sancta
Anna dicēs. Ego sum anna dn̄a oīm cōiu-
gataꝝ q̄ fuerūt ante legē. Ego etiā suꝫ ma-
ter oīm cōiugataꝝ fideliū q̄ sunt post legeꝫ
qꝛ deus voluit de generatiōe mea nasci: iō
tu filia honora deū isto mō. Benedictꝰ sis
tu iesu fili dei ꝛ fili virginis: q̄ de ꝯiugio an

ne ⁊ Joachim matrem tibi elegisti: ideo ꝓpter precco anne miserere oĩb⁹ q̃ in ꝯiugio sunt: vt fructificent deo. Dirige etiã oĩs q̃ ad ꝯiugiũ tendũt: vt in eis honoret̃ deus. Reliquie ꝟo mee quas habes erũt diligentib⁹ in solaciũ donec deo placuerit eas altius honorare in resurrectiõe nouissima.

Mater dei ꝯfortat sponsam ad visitãdũ sanctuaria rome: dicit ꝙ maiores sunt indulgentie q̃ȝ hoĩes credũt quas sancti impetrauerũt suis precib⁹ et ꝓprio sanguine.

Capitulum CV

Mater loquit̃ spõse dicens. Cur sic turbaris filia. Rñdit illa: q2 dña nõ visito loca ista sctã que sunt in roma. Et mater. Permittit̃ ut tibi visitare loca ista cũ hũilitate ⁊ deuota reuerentia: q2 in hac roma maiores sũt indulgẽtie q̃ȝ hoĩes credere pñt: q̃s sancti dei glorioso sanguine suo et precib⁹ a filio meo impetrare ꝓmeruerũt. Veruntñ fili nõ dimittas ꝓpter hec scolas tuas in grãmatica: nec prĩs spũal' tui sctãȝ obediẽtiã.

Quidam simulans se reliquisse mũdũ et velle seruire deo consuluit sponsam in quo statu deo seruiret: cui xp̃s dicit ꝙ iste nõdũ transiuit iordanẽ. i. nõdũ ꝯtempsit mũdũ pfecte ⁊ voluntatẽ suã ⁊ iõ nõ audiet responsũ [?] voluntatis dei. Ca. CVI

Quidaȝ dicebat se velle seruire deo: ⁊ volens scire in quo statu magis placeret deo: cõsuluit sponsam desiderans hẽre diuinũ rñsum. De quo xp̃o loquens sponse dixit. Iste nõdum puenit ad iordanẽ ⁊ minus ptransijt: sicut scribit̃ de helya: ꝙ transito iordane cũ puenisset ad deserta: audiuit secreta dei. Sed quid est iordanis iste nisi mũdus q̃ fluit q̃si aqua: q2 tpalia nũc ascẽdũt cũ hoĩe nũc descẽdũt. Nũc eleuãt cũ honore ⁊ ꝓsperitate nũc deprimũt aduersitate: ⁊ nunq̃ȝ homo est sine sollicitudine ⁊ tribulatõne. Ergo q̃ desiderat celestia: necẽ est vt ab aĩo oẽs terrenas affectiones remoueat: q2 cui dulcescit deus vere ei vilescunt terrena ⁊ caduca. Sed hic hõ nõdũ ad hoc puenit vt oĩa contemneret: imo adhuc voluntatẽ suã hȝ ĩ manu sua. Ideo adhuc celestia secreta auditurus nõ est: donec pfecti⁹ mũdũ ꝯtempserit: ⁊ voluntatẽ suã dimiserit in manu dei.

Christus dicit sponse ꝙ sicut aq̃la ab alto custodit filios ⁊ succurrit eis in necessitate ⁊ piculo sic ipse amicis suis in necessitatib⁹ corporis ⁊ aĩe. Precipit etiã sponse ꝙ visitet corpus sancti andree quẽ laudat dñs hic ⁊ visitantib⁹ illum ꝓmittit misericordiã et gratiam. Capl'm CVII

Filius loquit̃ sponse dicens. Aquila videt ab alto q̃s velit nocere pullis suis: ⁊ ꝓuenit volatu defendẽdo eos. Sic ego ꝓuideo vobis salubriora: ideo dico expectare ⁊ iterũ dico ite: sed q2 nunc tp̃s est: ite ad ciuitatẽ amalfie ad ap̃lm meũ andreã. Cuius corpus fuit tẽpliũ meũ ornatũ oĩ virtute. Ideo factũ est ibi depositoriũ fideliũ ⁊ adiutoriũ petõrũ: nã qui fideli mente ibi veniũt ad ipsum nõ solũ exonerant̃ petĩs: sed abundabũt cõsolatiõe eterna. Nec mirũ. Nã ipse nõ erubuit crucẽ meã sed portauit hilariter: et iõ nõ erubesco audire ⁊ suscipere eos ꝓ quib⁹ ipse orat: q2 volũtas sua est voluntas mea. Cũ ꝟo fueritis apud eũ redite statim Neapolim ad natale meũ. ¶ Rñdit sponsa: O dñe tp̃s nrm̃ transit ⁊ etas ⁊ infirmitas appropinquant ⁊ sbsidiũ tpale minorat̃. Cui dñs. Ego inq̃t sum nature conditor dñs ⁊ reformator. Ego sum etiã in necessitatib⁹ adiutor ⁊ defensor ⁊ distributor. Sicut enĩ qui habet equũ sibi carũ nõ pcit prato suo etiã delectabili vt ibi equ⁹ pascat̃. Sic ego qui oĩa habeo ⁊ nulli⁹ egeo ⁊ oĩm mẽtes inspicio: inspirabo cordib⁹ diligentiũ me: vt benefaciant desiderantib⁹ me: nã etiã non diligẽteo me ammoneo vt benefaciãt amicis meis q̃tin⁹ bonoꝝ oĩb⁹ meliores fiãt.

Orante sponsa in roma ad sepulcrũ beati Stephani appuit ipse narrãs ei aliq̃ de vita ⁊ virtutibus suis ⁊ de passione sua: et offert se inpetrare ꝓ ea grãm a deo ꝓdicẽdo sibi ꝙ adhuc ibit in ĩrlm. Ca. CVIII

Orabat sponsa ad sepulcrũ beati Stephani in Roma extra muros sic dicẽs. Benedict⁹ sis tu bte Stephane: q2 eiusdem meriti es cũ bt̃o Laurẽtio: nã sicut ipse ꝓdicabat infidelib⁹ sic ⁊ tu ꝓdicabas iudeis: ⁊ sicut laurentius gaudenter sustinuit ignẽ: sic et tu lapides. Iõ inter martyres digne laudaris primus. Tũc appens btũs stephan⁹ rñdit ei dicens. Ego a iuuentute mea cepi deum habere carũ: q2 parentes habui sollicitos de salute aĩe mee. Cũ aũt dñs me⁹ Jesus xp̃s incarnatus fuit ⁊ cepit ꝓdicare: tũc ego toto corde audiebã eũ: ⁊ statim post ei⁹ ascensionẽ ꝯiunxi me ap̃lis: seruiens fideliter in officio mihi iniuncto cũ hũilitate. Judeis igit̃ blasphemantib⁹ deũ meũ Jesum ego gaudens accepisse occasionẽ loquendi cũ eis constanter increpabam duriciam corũ paratus mori ꝓ veritate ⁊ imitari dominũ meum. Sed tria opabant̃ ad gloriam ⁊ co

ronam meam quā nunc gaudeo. Primum
fuit bona voluntas mea. Scđm oratio do
minoꝝ meoꝝ apłoꝝ. Terciū passio ꝛ chari
tas dei mei. Ideo nūc habeo triplex bonū
Primū est ꝙ incessanter video faciē ꝛ glo-
riam dei. Scđm est ꝙ quicqd voluero po-
tero ꝛ nihil volo nisi quod vult deus. Ter-
cium est ꝙ gaudiū meū erit sine fine: ꝛ qꝛ
tu de gloria mea gaudes: ideo oratō mea ꝓ
ficiet tibi ad ꝯseqndū maiorē dei cognitio-
nē: et spūs dei ꝑseuerabit tecū ꝛ venies ad
hūc in irłem ad locū passionis mee.

Mater dei reprehendit quendaꝫ spiritu
alem. s. ꝙ nō ꝯfidat de aliqua virtute sua: ꝛ
caueat a multiloquio ꝛ risorio ꝛ a leuitate
moꝝ. Itē ꝙ acceptius est deo ꝙ homo iu-
ste viuat in mūdo de labore suo q̄ꝫ in here-
mo vel religiōe sine dei charitate. CIX

Ater loquit̄. Vbi op

m timus est cibus: si infundit̄ in eo a-
liquid amaritudinis vilescit. Sic q̄
lescūqꝫ ꝛ quantascūqꝫ virtutes aliquis ha-
beat: si delectat̄ in aliquo peccato nō placꝫ
deo: Ideo dic illi amico meo ꝙ si desiderat
placere filio meo et mihi: nō confidat in vir-
tute sua aliqua etiaꝫ minima: sed cōpescat
linguam suam ab omni multiloquio ꝛ riso
rio: et ꝓhibeat mores suos ab oī leuitate.
Nam ipse debet portare flores in ore qui-
bus alliciat insipidos ad fructū optimum.
Si aūt inter flores aliqua reperiunt̄ ama
ra: vilescunt flores ꝛ fructus bonus nō de-
siderat̄. Itē dic ei ꝙ sicut vir et mulier qui-
q̄ꝫ diligunt se ꝓpter salam corporis sustentati
onē: ꝛ sicut monachus qui q̄ꝫ est in monaste
rio ꝓpter corꝑale bonū. Sic ille homo quē
ipse nouit desiderat esse in monasterio: vt
nihil patiat̄ contrarium: desiderat quoqꝫ
esse pauꝑ vt nihil tū ei desit: Ideo dimitta
tur ꝓprie voluntati: qꝛ deo est acceptius in
mundo iuste viuere et laborare manibꝫ: q̄ꝫ
in heremo vel religione stare sine dei chari
tate.

Audiuit sponsa christi in spū qd signāt
septem tonitrua ꝛ quare Iohanni ꝓceptū
fuit vt tm̄ ea signaret et non scriberet ꝛ ꝙ
multis viuentibꝫ qui tunc erāt tonitrua ve
nirent in ecclesiam vt multi optarēt mori.
Capitulum CX

Vidaꝫ igit̄ magister

q interrogauit a domina: qd signāt
septē tonitrua: Tūc domina facta
in spiritu audiuit a christo. Non credas fi
lia ꝙ in deitate mea aliqua temꝑalia cogi-
tanda sunt: nec ꝙ tonitrua vel venti vł cre
ature insensibiles habent voces humanas

Sed iohānes ex inspiratione mea vidit fu
tura ecclesie ꝑicula: sub speciebus corꝑali-
bus. Que si scripsisset ad certa tpa: audito
tes omēs horruissent. Et expectādo pre ti-
more dissoluti fuissent. Propterea ꝓceptū
fuit sibi ꝙ signaret que vidit: sed nō scribe
ret. Nam vbi aliquid signat̄: signum est ali
cuius rei future incutiētis timorē. Sic est
in vocibus tonitruoꝝ fulgurū et ventoꝝ.
Nam significabant̄ cōminationes tyran-
norum conturbantiū ecclesiam meā: quas
ita vehemētes iohannes videbat in spū: ꝙ
potius erāt signande q̄ꝫ scribende. Sicut
eīn ille qui scribit vel dicit vnā ꝑuam para
bolam grandia denotantē: vt audiētes ha
beant occasionem timēdi futura. Sic ego
ostēdi futura. Sed nō exposui vt homines
timeant: ꝛ quia non erat tpˢ vt frangeret̄
testa et eliceret̄ nucleus. Ideo ońdi futura
sub obscuritate: qꝛ prius debet parari vas
q̄ꝫ infundit̄ potus. Scito etiam ꝙ tanta
tonitrua et fulgura venient in ecclesiam
meā: multis viuentibus qui nunc viuūt: ꝙ
multi optabunt mortem et mors fugiet
ab eis.

Quod obediencia pręfert̄ castitati et in
troducit ad gloriā. Cap. CXI

Ilius dei loquitur.

f Quid times: etiā si decies comede-
res in die ꝓpter obedientiā: nō tibi
imputabit̄ in petm̄. Nam virginitas mere
tur coronaꝫ. Viduitas appropinquat deo
Sed obediencia omnes introducit ad glo
riam.

Maria certificat spōsam de ꝓpucio xp̄i
quod diligēter seruabat et seruandū iohā
ni euāgeliste tradidit cū sanguine xp̄i qui
remansit in vulneribus christi.
Capitulū CXII

Aria ait. Cum filius

m meus circumcideret̄: ego membra
nam illā in magno honore serua
bam vbi ibam. Quō eīn ego illam traderē
terre: que de me sine petō fuerat generata.
Cum tempus vocationis mee de hoc mū-
do instaret: ego ipsam cōmendaui sancto
iohanni custodi meo: cū sanguine illo bene
dicto qui remansit in vulneribꝫ eius: quan
do deposuimus euꝫ de cruce: post hoc scō
iohanne et successoribus eius sublatis de
mūdo crescente malicia et perfidia: fideles
qui tūc erant absconderūt illa in loco mū-
dissimo sub terra: et diu fuerūt incognita.
Donec angelus dei illa amicis dei reuela-
uit: O roma o roma si scires gauderes vti
q̄ꝫ: ymo si scires flere fleres incessanter: qꝛ

Incipit liber Septimus. ¶ Reuelatio quā habuit domina Birgitta in roma post annū iubileum in qua virgo maria pnunciat ei qꝫ itura esset in ierusalem et Bethleez qn̄ placuerit deo: pmittens ei tunc ostendere sibi modū quō ipsa peperit filiū suū bene dictum. Capitulum I.

Cum esset in Roma

btā Birgitta spōsa christi: et quadā vice vacaret oratōni: cepit cogitare de partu virginis: et de illa summa bonitate dei: qui talē matrē purissimā sibi voluit eligere: tantū em̄ tunc cor eius inflammabat amore virginis: qꝫ dicebat intra se. O domina mea regina celi: in tātū gaudet cor meū ex eo qꝫ altissimus deus te pelegit in matrem: et tantam dignitatem tibi conferre dignatus est qꝫ ego magis mihi eligerem in inferno eternaliter cruciari qꝫ qꝫ tu vno minimo puncto de tanta excellēti gloria et tua celesti dignitate careres: et sic amoris dulcedine inebriata stabat supra se alienata a sensibꝫ: in quadam extasi mentalis contemplationis suspensa. Cui tūc virgo apparuit dicens ei. Attende filia: ego sum regina celi: et qꝛ tu me diligis tā immēso amore: ideo annūcio tibi: qꝫ tu ibis in sanctā ciuitatē ierusalē pegrinando qn̄ placuerit filio meo: et inde ibis ad Bethleem: ibiqꝫ ostēdam tibi in loco pprio: totū modū qualiter ego peperi eundē filium meū iesum christū quia sic placuit ei.

In Roma habuit dn̄a Birgitta christi sponsa istam reuelationē que loquitur de illo glorioso gladio doloris q̇ aīam beate virginis marie ptransiuit: quē sibi iustus symeō prenunciauit in templo. Cap. II.

A purificatione bea-

te Marie virginis: dum esset sponsa christi in roma in ecclesia que dicit scte marie maioris: rapta fuit dicta domina in spūalem visionē: videns in celo q̄si omnia ad magnū festum preparari: et tunc vidit quasi vnū templum mirabilis pulcritudinis: et ibi erat ille venerabilis senex iustus Symeon: paratus ad recipiendū puerū ihm̄ in vlnis suis: cum summo desiderio et gaudio. Videbat quoqꝫ beatam virginem venientem honestissime: et portantem puerū filium vt offerret eum in templo sm̄ legem domini. Deinde innumerabilem multitudinem angelorum et diuersorum ordinum sanctorum dei: et sanctarum virginū et dominarum. Beatam virginem matrem dei precedentium: et eam cum omni leticia et deuotione circūdantiū: ante quā portabat a quodam angelo vnus gladius longus et valde latus et sanguinolentꝰ: q̄ significabat illos maximos dolores: quos Maria passa est in morte amantissimi filij sui: qui figurabantur in gladio: quem iustus symeon prophetabat ipsius animam ptransiturū ee. Vnde tota exultante celesti curia dictū fuit sponse. Ecce quantus honor et gloria rependitur in hoc festo regine celi: p gladio dolorꝫ quos sustinuit in sui dilecti filij passiōe. Et tunc hec visio disparuit.

Reuelatio quam beatus Franciscus ostēdit christi sponse dn̄e Birgitte in qua inuitauit eam ad camerā suā ad comedendum et bibendum: declarans ei spūaliter qꝫ camera sua fuit obedientia. Cibus eius fuit conuertere animas ad deum: potus autē erat quando puersos videbat totis viribꝫ diligere deum et orationi alijsqꝫ virtutibus cum feruore vacare. Caplm̄ III.

In festo sancti Fran-

cisci in sua ecclesia rome in transtiberim: apparuit sanctus Frāciscꝰ eidem sponse christi dicēs ei. Veni in cameram meam: ad comedendū et bibendū mecū. Qd̄ ipsa audiens statim parauit se ad iter vt visitaret eū in assisio. Vbi dum p quinqꝫ dies morā duxisset: pponēs tūc romā redire intrauit ecclesiā vt se et suos sancto frācisco cōmendaret. Cui tunc ipse apparuit dicens. Bene veneris: inuitaui em̄ te in cameram meam vt mecū comederes et biberes: Scito tñ qꝫ hec domus nō est camera quā ego dixi tibi: sed camera mea est vera obedientia quā ego semꝑ tenui: ita qꝫ nūqꝫ sustinui esse sine preceptore. Habui em̄ mecum cōtinue presbyterū: cui in oībꝫ preceptis hūiliter obediui: et hec fuit camera mea: tu igitur similiter facias: qꝛ sic placet deo. Cibus aūt meꝰ quo delectabiliter reficiebar: erat hoc: qꝫ scꝫ libentissime trahi pximos meos a vanitatibus vite secularis: ad seruiendū deo toto corde: et tunc velut dulcissimos morsellos illud gaudium gluttiebam. Potus aūt meus erat illud gaudium quod habui: dum aliquos p me conuersos vidi deū diligere: totis viribus suis contemplatiōi et orationi vacare: aliosqꝫ ad bene viuēdū instruere: et veram paupertatem imitari. Ecce filia: iste potus ita letificabat animā meam: qꝫ omnia que in mūdo sunt despiciebāt mihi. Intra igitur hanc cameram meā et hunc cibum meum comede: et hunc potum bibe mecum. Bibe ergo illud vt cū deo reficiaris ineternum.

Hanc reuelationem habuit sponsa chri
sti dn̄a Birgitta in ciuitate Ortone regni
neapoli: cui xp̄s loquēs certificat eā: q ibi
sunt reliquie corpis sancti thome apl̄i ī al-
tari in quib reliquijs z alioꝝ sanctoꝝ ipse
delectat̄ suauissime reputans eas suū pre-
ciosum thesaurū in terra pmittēs magnū
meritū z premiū eas venerantib cum de-
uotione debita. Capitulū IIII

Ui persone vigilanti

v in oratione: A videbat̄ q qua
si cor suū ardens esset diuina cha-
ritate: z totū plenū gaudio spūali quo ipsi
corpus quasi deficiebat a virib suis. Tunc
audiuit vocem dicentē sibi. Ego sum crea-
tor oīm z redēptor: Scito igit̄ q tale gau-
diū quale nūc sentis in aīa tua: talis ē the-
saur me: qꝛ sicut scriptū est: spūs vbi vult
spirat z vocē ei audis: sed nescis vn̄ veniat
aut quo vadat. Istū aūt thesaurū tribuo
ego amicis meis multifarie multisqꝫ modis
z multis donis: verūtn̄ dicere tibi volo de
alio thesauro q̄ nōdū est in celis: sed est vo-
biscū in terra. Hic thesaurus est reliquie z
corpa amicoꝝ meoꝝ. Nam vere corpa san-
ctoꝝ meoꝝ siue putrida sunt vel recētia: si-
ue cōuersa sunt in cinerē z puluerē siue nō:
ipsa sunt certissime thesaurus meus. Sed
querere poteris cū loquit̄ scriptura. Ubi ē
thesaurus tuus ibi est cor tuum: quō ergo
est cor meū cum thesauro isto: scꝫ cum reli
quijs sanctoꝝ: B Respondit tibi. Sū
ma delectatio cordis mei est oībus visitan
tib loca sanctoꝝ meoꝝ: z honorantib reli
quias coꝝ. s. qui miraculis glorificati sunt:
a summis pontificibus canonizati retribu
ere eterna premia: scꝫm voluntatē z fidē z la
bores visitantium ea. Ideo cor meū est cū
thesauro meo. Propterea scire te volo pro
certissimo: q in isto loco est thesaurus me
dilectissimus. s. reliquie sancti Thome apl̄i
mei que in nullo loco sunt ita multi sicut ī
isto altari: incorrupte z indiuise. Nā cū illa
ciuitas vastata eēt: vbi primo corpus istius
apl̄i mei depositū fuit: tunc translatus est
thesaurus iste pmissiōe mea p quosdā ami
cos meos in hanc ciuitatē: z positus in al-
tari isto. Nūc aūt iacet hic quasi occultus
qꝛ pncipes hui regni anq̄ꝫ corp apl̄i huc
veniret erāt dispositi sicut scriptū ē. Os ha
bēt z nō loquent̄: oculos habent z nō vide-
bunt. Aures habent et nō audiēt. Man ha
bent z nō palpabunt: pedes habēt z nō am
bulabunt zc. Quō igit̄ tales z taliter circa
me deū suum affecti: impendere possent ta
li thesaurū debitū honorē. C Ergo qui

cunqꝫ diligit me z amicos meos sup omnia
malleus mori q̄ꝫ me in minimo offendere.
Habens etiam voluntatē et auctoritatē ho
norandi me: et pcipiendi alijs: hic talis qui
cunqꝫ fuerit exaltabit z honorabit thesau
rum meū: scꝫ reliquias istius apostoli mei:
quē ego elegi et preelegi. Ideo dici z predi
cari debet p certissimo: q sicut corpa apo-
stoloꝝ petri et pauli sunt in Roma: Sic
reliquie scī thome apl̄i mei sunt ī ortona.
Respondens aūt sponsa dixit. O dn̄e nun
quid nō principes regni huius edificari fe
cerunt ecclesias: et fecerūt elemosinas ma
gnas: Cui dominus: fecerūt inquit multa
et offerebāt mihi magna de ere ad placan-
dum me. Uerūtn̄ multoꝝ de eis elemosi
ne fuerūt mihi minus delectabiles et acce
ptabiles: pter cōiugia coꝝ contra statuta
sanctoꝝ patrū copulata. Et q̄ꝫuis ea que
summi pontifices pmiserunt rata fuerunt
et tenenda: tn̄ quia voluntas coꝝ corrupta
fuit et nitebat̄ contra statuta ecclie. Ideo
hoc in iudicio meo diuino discuti z iudica-
ri dꝫ. Additio. D C Cum dn̄a Birgit
ta iuisset ortonā ꝯtigit eam cū socijs suis
tota nocte stare sub diuo: in frigore et plu-
uia magna. Tunc circa auroram dixit xp̄s
Propter tria aduenit tribulatio hoībus:
aut ad maiorē humilitatē sicut rex dauid
tribulabat̄: aut ad maiorē timorē et caute
laꝫ: sicut sara vxor Abrae: que a rege subla
ta fuit: aut ad ꝯsolatōem hoīs et honorem
Sic et vobis ꝯtigit. Ego em̄ instigaui ani
mis occurrentiū vobis nō procedere am-
plius illo die: sꝫ noluistis credere: ideo pas-
si estis quod habuistis. Ideo ingredimini
nūc ciuitatē: et famulus meus thomas da
bit vobis quod ꝯcupiscitis. Itē de eodem
C Apparuit xp̄s in ortona dicēs. Dixi tibi
prius q scūs thomas apostolus me erat
thesaurus meus. Hoc vtiqꝫ verꝫ est: Nam
ipe thomas est vere lux mūdi: sed homīes
magis diligūt tenebras q̄ꝫ lucē. Tunc etiā
appuit sanctus thomas dicēs. Jam diu de
te desideratū thesaurū dabo tibi. Et in eo-
dem momēto nullo tangente: de ipa capsa
reliquiaꝫ scī thome: pdijt vnū frusticulū
vnius ossis beati thome. Qō recipiēs dn̄a
cū gaudio reuerēter reseruauit.

Dn̄a Birgitta habuit istaꝫ reuelatiōem
in neapoli ad requisitōem dn̄i Eleiary filij
comitisse de ariano: qui iuuenis tūc et sco
laris bone indolis erat: et tūc ipse rogauit
sponsam xp̄i dominā Birgittam q oraret
deū pro eo. Ipa vero in orōne existente ap
paruit ei vgo maria que dedit ei istā reue-
latiōem: p quā informat eū de modis teuē

dis in vita sua valde pulcre dicens ꝙ ratio debet esse hostiarius ꝛ custos aīe ad expellēdū omnes temptationes ꝛ resistendū eis viriliter ne intrent domū interiorē hominis

Capitulum V

Omnipotēti dō a quo cuncta bona pcedūt sit laus ꝛ gloria: ꝛ specialiter ꝓ his q̄ vobiscū fecerat in etate iuuenili: a cui⁹ gratia postulandū est: vt charitas quā ad deū habetis: q̄tidie vsq̄ ad mortē in vobis augeat. A Rex quidā potens ꝛ magnificus domū q̄ndā ɔstruxit in qua dilectā filiā suaʒ collocauit: assignans eā hoīs cuiusdā custodie: sic dicēs. Filia mea mortales habet inimicos: ꝛ idcirco oī cura eā custodire debes. Quattuor igit̃ sunt: ad que diligenti p̄meditatione ꝛ assidua sollicitudine teneris aduertere. Primū est: ꝙ null⁹ fundamentū domus suffodeat. Scōm est: ꝙ nullus muroꝝ altitudinē transcendat. Terciū est: ꝙ parietes domus nemo frangat. Quartū est: ꝙ null⁹ inimicoꝝ ꝑ portas introeat. Mi dn̄e spūaliter debet intelligi hec ꝑabola quā ex diuina charitate vobis scribo: teste deo oīm cordium scrutatore. Per domū itaq̄ intelligo corp⁹ tuū qd̄ rex celoꝝ de terra plasmauit. Per filiā regis intelligo aīam tuā: ex virtute altissimi creatā ꝛ in tuo corpe collocatā. Per custodē ꝟo humanā rōnē: que aīaʒ tuam iuxta eterni regis voluntatē custodiet. B Per fundamētū bonā ꝛ firmā seu stabilē voluntatē: sup ipsam nanq̄ oīa bona opa ɔstruēda sunt: quib⁹ aīa optime defendit̃. Igit̃ cū talis est voluntas tua vt ad nihil aliud viuere velis: nisi vt dei volūtatē sequaris exhibēdo ei oēm quē poteris honorē ꝑ verba ꝛ opa. Et q̄ʒ corpe et bonis totisq̄ tuis viribus q̄mdiu vixeris obsequendo: vt aīam tuā ab oī carnis spurcicia seruatā recōmendare valeas suo creatori. O q̄ʒ vigilanter hoc fundamētū. i. voluntatē tuaʒ cū custode. i. cū rōne te oportet custodire: ne aliquis suis machinamētis ipm suffodere valeat ad aīe nocumētū. Per eos q̄ huiusmodi fundamētū suffodere nitūt̃: intelligo eos q̄ te alloquūtur sic dicēdo. Dn̄e mi esto laycus ducēdo tibi vxorē venustā: nobilē ꝛ locupletē: vt de sobole ꝛ hereditate gaudeas ꝛ carnis tribulatione non graueris. Alij q̄ʒ sic forte referunt. Si vis fieri clericus tunc ad illum finē artes liberales addiscas vt magister appelleris. De bonis vero seu redditib⁹ ecclesie quantum poteris tibi ꝑ preces seu munera ꝓcurando: tūc cū mundanū honorē habebis ꝓ scientia: ꝛ ab amicis mūdialib⁹ multisq̄ seruitorib⁹ gloriaberis ꝓ diuitiaꝝ abūdantia. C Ecce si forte tibi aliq̄s talia ꝑsuaserit: tūc continuo custodem. i. rōnem illi facias rūdere: dicēdo ꝙ potius oēm tribulatiōem carnis sustinere velis: q̄ʒ castitatē ꝑdere. Respondeas etiā ꝙ ad honorē dei ꝛ catholice fidei defensionē: et ad honoꝝ hoīm confortationem: ꝛ errantiū correctōem: atq̄ oīm tuo ɔsilio ꝛ doctrina indigentiū: vis sciam atq̄ artes acq̄rere. Nihil etiā sup corpis tui sustētatōem ꝛ familie tibi ꝟe necessarie: ꝛ nā ꝓpter vanā glām supflue vis aliq̄d desiderare in hac vita. Dicas etiā: ꝙ si forte diuina ꝓuidētia aliq̄d dignitatis tibi supaddiderit: oīa desideras ad vtilitatē ꝓximorū: et ad honorē dei sapiēter ordinare. Et sic vtiq̄ custos. i. ratā illos expellere poterit: qui fundam entū. i. bonam voluntatē tuā suffodere moliunt̃. Animaduertere oʒ etiā rō assidue ꝛ diligēter: ne aliq̄s muroꝝ altitudinē transcendat. Per quā altitudinē intelligo charitatē: que oībus virtutib⁹ ē sublimior. Certissime igit̃ scias ꝙ dyabolus nihil magis desiderat: q̄ʒ sup istū muꝝ saltare. Vn̄ incessanter quantū pōt conat̃: vt mūdana charitas ꝛ carnal' amor: diuinā supgrediatur charitatē. D Vn̄ dn̄e mi: quotiens cunq̄ mūdanus amor diuine charitati se pferre in tuo corde tēptauerit: ɔfestim custodem. i. rōnem ei obuiā mitte cū p̄ceptis dei: dicentē ꝙ magis vis in aīa ꝛ corpe mortē sustinere: q̄ʒ ad hoc venire vt tā benignū deum ꝟbo vel ope ad irā ꝓuocares: im̄o ꝙ nec ꝓpie vite nec bonis seu possessionibus tuis: neq̄ ɔsanguinoꝝ aut amicoꝝ fauorib⁹ vis quoq̄mō ꝑcere: vt soli deo possis totaliter cōplacere: ipmq̄ in omnibus honorare Magis q̄ʒ omnibus tribulationib⁹ eligis te volūtarie subijcere: q̄ʒ alicui tuo proximo maiori vel minori: damnū aliq̄d seu scandalum aut tribulatōem facere. Sʒ ꝙ vis potius iuxta p̄ceptū dn̄i omēs ꝓximos tuos fraternaliter ꝑamare. Et si sic dn̄e mi feceris: deū plusq̄ teipm et ꝓximū tuuʒ sicut teipm diligere cōprobaris. Tūc igit̃ custos id est rā secure pōt quiescere: ex eo ꝙ null⁹ anie tue emulus muroꝝ altitudinē potest transcēdere. E Per parietes ꝟo intelligo q̄tuor celestis curie delectatōes: quas debet attenta meditatione intrinsecus hā desiderare. Prima est desiderare feruēter in corde videre ipsum deū in eterna gloria sua: illasq̄ indeficiētes diuitias: que nunq̄ illi qui eas adeptus fuerit auferunt̃. Scda est indesinenter velle audire illas dulcisonas voces angeloꝝ: quibus sine fine et te

dio deum collaudant et incessanter adorant. Tercia est toto corde et feruenti desiderio concupiscere: sicut et ipsi angeli deum eternaliter collaudare. Quarta est desiderare angelorum et sanctarum animarum in celo: potiri consolationibus sempiternis. Vnde notandum est quod sicut homo in domo consistens: quocunque se verterit semper eum circumstant parietes. Ita etiam quicunque illa quatuor. s. deum videre in gloria sua: angelos deum laudantes audire: deum vna cum ipsis collaudare: et ipsorum potiri consolationibus: die noctuque summo desiderio concupiscit: reuera quocunque se verterit et cuicunque operi intentus fuerit: tunc inter firmos parietes semper conseruatur illesus. Ita etiam quod inter ipsos angelos in hac vita degens conuersationem dei habere asseratur. O quantum desiderat inimicus tuus domine in huiusmodi parietes transfodere: et tales delectationes internas a corde auferre: atque alias ipsis contrarias tuo desiderio immittere et implicare: que anime grauiter nocere possent. F

Quapropter oportet custodem. i. rationem: in duabus vijs per quas hostis aduenire solet diligentem cautelam habere. Prima via est auditus. Secunda visus. Per auditum quidem venit immittendo cordi secularium cantionum delectationes: et diuersorum instrorum suauiter personantium: fabularum inutilium atque proprie persone laudes narrantium. Ex quibus quanto homo per superbiam in seipso extollitur: tanto ab illo humili christo longius sequestratur. Tali igitur dilectioni custos. i. ratio resistat: sic dicendo. Sicut dyabolus omnem humilitatem odio habet: quam spiritussanctus inspirat hominum cordibus: ita operante dei adiutorio ego odio habeo omnem pompam et mundi superbiam: quam malignus spiritus sua pestifera inflammatione cordibus infundit. Eritque mihi ita odibilis sicut fetor putridorum cadauerum que naribus percipientes protinus suffocantur. Per visum quoque quasi per secundam viam aggredi solet inimicus: ad transfodiendum predictos parietes: secum deferens plurima instrumenta: videlicet omnium metallorum genera in diuersas res et formas fabricata: preciosos lapides: vestimenta honorabilia: herilia palacia: castella: predia: stagna: siluas: vineas atque alia quecunque: multarum pecuniarum lucratiua. Hec ei omnia si desiderantur seruiuntur: predictos parietes. i. celestes delectationes probantur dissipare. G Oportet igitur custodem. i. rationem: prius quam in cordis delectationem et dilectionem ista talia venerint: properanter occurrere dicendo. Si quecumque ex huiusmodi possessionibus in mea potestate habebo in illa archa reponam: vbi fures vel tinea non timentur: et auxiliante me diuina gratia: per alienarum possessionum concupiscentiam deum meum non offendam: nec a societate christo famulantium: per aliarum rerum ambitionem me quolibet separabo. Per portas predicte domus intelligo omnia corporis necessaria: que quidem corpus non potest recusare. s. comedere. bibere: dormire et vigilare: quandoque etiam turbari et letari: oportet igitur custodem id est rationem cum sollicitudine his portis. i. corporis necessarijs assistere. Et cum diuino timore inimicis ne ad animam introeant: sapienter et assidue resistere. Igitur sicut in sumptione cibi et potus cauendum est: ne inimicus per superfluitatem introeat: que corpus ad seruiendum deo accidiosum reddit. Ita etiam cauendum est: ne per abstinentie nimietatem que corpus ad omnia facienda defectuosum facit: hostis ingressum habeat. H Animaduertat etiam custos. i. ratio: ne propter mundanum honorem et hominum fauorem siue cum solus cum familia tua fueris siue cum hospites aduenerint: contineatur pluralitas ferculorum: sed ex diuina charitate vnicuique benefacias: exclusis pluribus cibarijs et nimium delicatis. Deinde vigilanter et attente custos id est ratio consideret: quod sicut cibus et potus moderandi sumendi sunt: ita etiam cum timore taliter moderandus est somnus: vt corpus ad omnem dei honorem peragendum leue sit et melius ordinatum: vt omnia vigilie tempora in diuinis officijs et honestis laboribus vtiliter expendantur: quacunque somni grauedine procul mota. Adueniente autem turbatione aliqua vel rancore: custos id est ratio concomitante se socio suo scilicet timore dei: celeriter occurrat: ne per iram vel impatientiam contingat te diuina gratia carere: deumque contra te grauiter prouocare. Insuper consolatione aliqua vel leticia cor tuum implente: timore dei custos id est ratio cordi artius imprimat: quo opitulante iesu christi gratia: sicut tibi magis vtile fuerit consolationem siue leticiam illam moderabit. Additio.

Cum domina Birgitta staret Neapoli: reuelata sunt ei secretissima cordis Elzearij postea cardinalis: et quedam ad ipsum mirabilia futura. Quibus auditis ille stupefactus: conuersus est ad meliora.

Anno. M. ccc. lxxi. et in mense maij: in die beati Vrbani pape et martyris cum sponsa xpi domina Birgitta resideret in roma per multos annos postquam reuersa est de peregrinationibus que sunt in regno neapoli et staret in oratione die et mense quo supra xps apparuit ei dicens: quod pararet se ad peregrinandum in hierusalem et ad visitandum sanctum sepulcrum. Capitulum VI.

Vm sponsa christi es

c fet in roma ꝯtinue residens: ꝛ quo
dam die orando staret in eleuatio
ne mentali: tunc xp̄s apparuit ei sic dicens
Parate vos iam a peregrinandū in ierusalē.
ad visitandū sepulcrum meum: et alia loca
sancta que ibi sunt: ꝛ recedetis de roma cū
ego dixero vobis.

In Roma anteq̄ dn̄a Birgitta iret vl-
tra mare: quidā frater deuotus cōsuluit di
ctam dn̄am sup aliquib9 dubijs sue cōscien
tie. Cui dn̄e oranti virgo maria apparuit:
respondens ei ad illa dubia plenarie ꝛ insu
per dicit ꝙ quantūcūq̄ papa et presbyteri
sint peccatores dum tn̄ nō sint heretici: ꝙ
ille habet claues ecclesie ꝛ veram potestatē
ligandi ꝛ soluendi: ꝛ isti plene cōficiunt ꝛ ꝑ
tractant benedictū sacramentū corporis xp̄i
in altari q̄uis sint indigni celesti gloria.
Capitulum VII

D honorem ꝛ grati-

a arūactiones reddēdū deo oīpoten
ti: ꝛ beate virgini marie sue dignis
sime matri. A Mihi indigne ꝑsone ora
tioni vacāti videbat᷑ ꝙ mater dei mihi pec
catrici loqueret᷑ hec subsequētia verba. Dic
illi fratri amico meo q̄ ꝑ te supplicationez
suā mihi transmisit: ꝙ vera fides est ꝛ ꝑfe-
cta veritas ꝙ si aliqua ꝑsona instigāte dya
bolo ꝯtra deū oīa petā cōmisisset: que post-
ea cū vera ꝯtritione ꝛ voluntate emendan
di veraciter peniteret: ꝛ humiliter cum ar
denti charitate a deo misericordiā postu-
laret: nullū dubium est: ꝙ statim ipse beni-
gnus et misericors deus ita paratus esset
ad recipiendū illam ꝑsonam in gratiā suā.
cū magno gaudio ꝛ leticia: sicut pater cha
ritatiuus: q̄ videret vnicū filiū suū dilectis
simū ad se redeuntē: iam liberatū de maxi
mo scandalo ꝛ turpissima morte. Et vere
multo libentius ipse pius deus q̄ aliq̄s pa
ter carnalis: oīa petā dimittit seruitoribus
suis q̄ assidue penitent: ꝛ a deo humiliter mi
sericordiam postulant ꝛ peccata vlteri9 cō-
mittere ꝑtimescunt: atq̄ dei amiciciaz sup
oīa toto cordis desiderio ꝯcupiscunt. B
Igit᷑ dic eidē fratri ex ꝑte mea: ꝙ ꝓpter su-
am bonā voluntatē et meā orationē: ex dei
bonitate oīa sua petā sunt iā sibi indulta q̄
ipe ꝯmisit oīb9 dieb9 vite sue. Dic etiā illi ꝙ
ꝓpter orōnē meā charitas quā ipe h3 ad de
um sp̄ ei augmentabit᷑ vsq̄ ad suā mortē: ꝛ
nullaten9 diminuet᷑. Itē dic ei ꝙ placet
deo filio meo ꝙ ipse in roma ꝑmaneat ꝑdi-
cando petentib9 bona ꝯsilia dando: ꝯfessio
nes audiendo ꝛ salutares ꝑnias iniūgendo

nisi ꝑlatus su9 ꝓpter aliquā necītatē legiti-
mā: ipm aliquo miserit extra vrbē. Arguat
etiā idem frater alios fratres suos charita
tiue ꝓ transgressionib9 suis: cū bonis ver-
bis et salutarib9 disciplinis: et etiam cū iu
stis correctionib9 vbi corrigere poterit: ad
hoc vt ipsi regulā seruēt: ꝛ se humiliter emen
dent. Propterea notifico ei: ꝙ misse ipsius
et lectura atq̄ orōnes: deo sunt acceptabi
les ꝛ grate. Et iō dic ei: ꝙ sicut custodit se
ab omi supfluitate cibi ꝛ potus atq̄ somni
ita se custodiat diligēter a nimia abstinētia
vt ipse in diuinis laborib9 et ꝯuitijs nullū
defectū patiat᷑: habeat etiā ipe nō supflua
sed necessaria indumēta: secūm regulā san-
cti francisci ne supbia ꝛ cupiditas inde se-
quat᷑: q2 eo copiosior erit merces: quāto ve
stes minoris precij ꝛ valoris fuerint. Obe-
diat q̄3 humiliter suo prelato in omibus que
precepit ei: que non sunt cōtra deū: et que
ipse frater ꝑficere poterit. C Dic etiā
illi ex ꝑte mea: ꝙ rn̄debit illis qui papā di-
cunt nō esse verū papam: nec illud esse ve-
rum corpus iesu xp̄i filij mei: ꝙ sacerdotes in al
tari cōficiunt: ꝙ ipse rn̄deat illis hereticis
sic: vos vertitis occiput ad deū: et ideo vos
nō videtis eū. Vertatis ḡ ad eum faciem ꝛ
tūc poteritis eū videre. Nā vera ꝛ catho
lica fides est: ꝙ papa qui ē sine heresi q̄tū-
cūq̄ alijs petis sit commaculatus: nunq̄
tū est ita malus ex illis petis ꝛ ex alijs suis
malis opibus: quin semꝑ sit in eo plena au
toritas: et ꝑfecta potestas ligādi et soluen
di aīas. Quam autoritatē ipse per beatū
petrū habuit ꝛ assumpsit a deo. Quia mul
ti summi pontifices fuerūt ante iohannē
papā qui sunt in inferno: nihilominus tn̄
ipsorū iusta et rationabilia iudicia que in
mundo fecerūt: stabilia et approbata sunt
apud deū. Simili etiā ratione dico ꝙ veri
presbiteri sunt: ꝛ vere conficiūt corpus xp̄i
filij mei oēs illi sacerdotes qui nō sunt here
tici: q̄uis alias sint pleni mltis alijs petis
et hec tractāt deū manib9 suis ī altari ꝛ alia
sacrā ministrāt: q̄uis ꝓpter sua petā ꝛ ma
la opa: sint indigni celesti glā apud deū.

Postq̄ predictus frater habuit a dn̄a
Birgitta supra proximā reuelationē roga
uit eam: ꝙ deū oraret sup materia de pro-
prio xp̄i et de autoritate summi pontificis
et sacerdotū celebrantiū. Cui dn̄e oranti
apparuit virgo Maria respondēs ad omia
vt sequit᷑. Capitulū VIII

Icilli fratri amico

d meo A ꝙ nō est tibi licitū scire
vtrum aīa pape Iohannis. xxij. sit

in inferno an in celo. Nec enim est tibi licitum scire aliquid de illis peccatis: que idem papa tulit secum qn̄ post mortē suā venit ante iudiciū dei: sed dic eidem: q̄ ille decretales quas sup̄ p̄rio christi fecit seu statuit idem papa Johannes nullū errorē continent catholice fidei neq̄ aliquā heresim. Ego quidem que ip̄m verū deū genui testimoniū p̄hibeo: q̄ viuū p̄prium habebat idē iesus christus filius meus: et illud ip̄e solus possidebat. Hoc ei fuit illa tunica quā ego p̄prijs manibꝫ meis feci. Et hoc testificatꝰ p̄pheta in p̄sona filij mei sic dicēs. Sup̄ vestē meā miserūt sortē. Ecce attende q̄ non dixit vestem nostram: sed vestē meā. B Scias etiā q̄ quocienscūq̄ ego induebam ip̄m illa tunica p̄pter vtilitatem sui sanctissimi corporis tūc oculi mei statim replebantur lacrimis: et totum cor meum torquebatꝰ tribulatione et dolore: et affligebatꝰ intēsa amaritudine: ex eo videlicet q̄ ego bene nouerā modū quo in futurū illa tunica ab eodem filio meo esset sep̄anda. s. tempore passiōis eius quando ipse nudus et innocēs a iudeis crucifigeretur. Et hec tunica fuit illa vestis sup̄ quā crucifixores eius miserunt sortem. Nullus q̄ in vita eius eandē tunicam habuit nisi solus ipse. Scias etiā q̄ oēs illi qui dicunt papam nō esse verū papā neq̄ p̄sb̄ros esse veros presb̄ros et rite ordinatos: neq̄ verū corpus benedicti filij mei illud esse quod in celebratione missarū per presb̄ros consecratꝰ. Ipsi omnes tales erro res asserentes: inflati sunt sp̄ū dyaboli infernalis. Quia sicut ydē heretici aliquas tam graues malicias et peccata horrenda cōmiserunt contra deū: q̄ p̄pter sua demerita maxima: dyabolica iniquitate repleti: dampnabiliter p̄pter suam heresim: sunt excepti et expulsi a numero gregis totius x̄pianitatis apud iudiciū iusticie maiestatis diuine sicut iudas exclusus et exceptꝰ fuit a sacro numero apostolorū p̄pter demerita sua pessima: q̄ prodidit x̄pm filium meū. Scias tamen q̄ omnes illi qui se emendare voluerunt a deo misericordiam consequuntꝰ.

Qualiter christus loquens domine Birgitte in oratione existenti precipit ei q̄ iam vadat ad ierusalem p̄mittēs ei fortitudinē corp̄alem et necessarias expēsas. IX

Filius dei loquitꝰ spōse beate dicēs. Ite iā et recedite de roma ad ir̄lm: q̄d causaris de etate ego sum nature conditor: ego possum infirmare et roborare naturā sicut mihi placꝫ: ego ero vobiscū ego dirigā viā vestrā: ego ducā et reducā vos ad Romā: et p̄curabo vobis necessaria sufficiētius q̄ vnq̄ habuistis prius.

Virgo maria loquēs dn̄e Birgitte spōse x̄pi dicit q̄ nullo modo est volūtas dei q̄ clerici vxores habeant: neq̄ contaminentꝰ vicio carnis p̄hibens q̄ nullus papa hoc matrimoniū clericorū p̄mittat fieri nec statum in ecclesia dei. Capit. X

Gaude eternaliter. benedictū corpus dei: in p̄petuo honore et in p̄henni victoria: ac in sempiterna omnipotētia tua: vna cū tuo patre et sancto sp̄ū: atq̄ etiam cū tua benedicta matre dignissima: et cū tota gloriosa celesti curia. Sit etiā tibi laus eterne deus et infinita gratiarū actio: pro eo q̄ hō fieri dignatus es: et nobis in mūdo tuum venerādum corpus ex pane materiali consecrare voluisti: ip̄mq̄ in cibū ad nostrā salutē animarū charitatiue nobis tribuisti. Cōtigit vni p̄sone orōni vacāti: q̄ audiuit tūc vnā vocem dicentē sibi. O tu cui datū est audire sp̄ūaliter et videre: audi nūc ea que tibi manifestare volo videlicet de illo archiep̄o qui dixit: q̄ si esset papa ip̄e daretꝰ licentiā omnibus clericis et presbiteris matrimoniū contrahendi carnaliter: cogitās et credens q̄ hoc esset acceptabilius deo: q̄ q̄ clerici viuerēt dissolute: sicut mō viuunt: q̄ ipse credebat q̄ ex hoc matrimonio euitarentꝰ maiora pctā carnalia: et q̄uis in hoc nō bene intellexit dei volūtatem: nihilominus tn̄ idē archiep̄s amicus dei erat. B Sed ego nūc dicam tibi in hoc dei voluntatē: q̄ ip̄sum deū genui: et tu hec notificabis meo ep̄o dicēdo sibi sic. Q̄ abrae fuit data circūcisio lōge anteq̄ daretꝰ lex moysi: et illo tp̄e abrae hoīes regebantꝰ quilibꝫ scd̄m suū intellectū: et scd̄m arbitriū sue p̄prie volūtatis: et tn̄ multi ex illis erant tūc amici dei. Postq̄ aūt data fuit lex moysi: tūc magis placuit deo q̄ hoīes viuerēt sub lege et s̄m legem: q̄ scd̄m suum p̄priū humanū arbitriū et intellectū. Simili mō fuit de benedicto corp̄e filij mei. Nam postq̄ ipse in mūdo instituit hoc nouū eucharistie sacr̄m et ascendit in celū: tūc lex illa antiqua adhuc seruabatꝰ: scꝫ q̄ x̄piani sacerdotes viuebāt in carnali matrimonio et nihilominus tn̄ multi ex eis erāt amici dei: q̄ credebāt cū simplici puritate q̄ hoc ita placebat deo. s. q̄ sacerdotes x̄piani tenerēt vxores et viuerent in matrimonio: sicut placuerat hoc sibi antiquo tp̄e iudeorū in iudeis sacerdotibus: et hoc sic p̄ x̄pianos sacerdotes p̄ multos annos fuit obseruatū. C Sed ista

obseruãtia et cõsuetudo antiqua: videbat multũ abhoiabilis ꝛ exosa toti celesti curie et mihi que corpus eius genui: videlicz ꝙ sic obseruaret per sacerdotes xpianos: tãgentes et manibꝫ suis tractãtes hoc nouũ ꝛ immaculatũ sacramentũ sanctissimi corporis filij mei. Nã iudei in antiqua lege veteris testamẽti: habebant vmbrã .i. figurã huius sacramẽti: xpiani vero habent iam ipsam veritatẽ: scz xp̄m verum deũ et hoiem in illo pane benedicto ꝛ ꝯsecrato. Sz post aliqua tpa illoꝝ priorũ sacerdotũ xpianoꝝ hec obseruantiũ: ipse deus per infusionem sui sanctispũs dedit in corde pape regentis ecclesiam tũc temporis: aliã legem sup hoc sibi magis acceptã et gratã: infundendo videlicz in corde eius: ꝙ idem papa statueret in ecclesia vniuersali: ꝙ sacerdotes xpiani: qui tam sanctũ et tam dignissimum haberẽt officium: scz cõsecrandi hoc sacramentũ preciosum: nullo mõ viuerent in mrĩmoniali cõtaminosa delectatõe carnali. Et ideo ex preordinatõe dei et iudicio suo iuste ordinatũ est: ꝙ sacerdotes qui nõ viuũt in castitate et ꝯtinẽtia carnis: sunt maledicti et excõmunicati apud deũ: et digni carere sacerdotali officio. Attñ qui se veraciter emẽdauerint cũ vero ꝓposito vlterius nõ peccãdi: ipsi a deo miscđiam consequent. D Hoc etiã scias: ꝙ si aliquis papa ꝯcesserit sacerdotibꝫ licentiã contrahendi matrimoniũ carnale: ipse a deo tali sententia spũaliter condemnabit: sicut ille hõ qui tam grauiter deliquisset: ꝙ scđm iusticiã iuris deberẽt corpaliter erui oculi eiꝰ et abscidi lingua cũ labijs et nasus cũ auribus: amputari qz eius manus et pedes: ac etiaz ꝙz totus eius corpis sanguis deberet effundi: et totalit frigefieri. Et insup ꝙ deberet totuz illud exangue corpus: ad deuorandũ proijci canibus ꝛ alijs bestijs feris. Similiter ꝓe fieret spũaliter illi pape: qui talẽ licentiã contrahẽdi matrimoniũ concederet sacerdotibꝫ: ꝯtra prefatam preordinatõem et voluntatẽ dei. Nam idem papa visu et auditu spũali: verbis etiã et opibus spũalibus priuaret totaliter a deo: et tota sua spũalis sapiẽtia omnino frigesceret et insup post mortẽ suam aĩa eius ꝓijceret in infernũ ꝑpetue cruciandã: vt ibidẽ fieret cibus demonũ eternalit sine fine: ymo etiã si sctũs gregorius papa hoc statuisset nunꝙz in ꝑdicta sententia miscđiam obtinuisset a deo: nisi ante mortẽ suam hũiliter reuocasset.

Hic est principiũ cuiusdam reuelatõis quã dña Birgitta habuit ꝓ dña Neapoli in eadem ciuitate: sed alia que ibi ꝯtinent nõ ponunt hic: qz secreta sunt que ꝑtinent ad statũ ꝛ personam dicte domine regine.

Capitulũ XI

Ego sũz deus creator omniũ. A Ego dedi angelis et hoibus liberũ arbitriũ: vt qui vellẽt facere voluntatẽ meã manerent mecũ eternaliter. Qui vero ꝯtraria mihi sentirent a me sequestrarent. Ideo aũt quidã angelorum facti sunt demones: qz nec voluerunt me diligere nec mihi obedire. Deiñ creato hoie dyabolus vidẽs dilectõem meã ad illũ nõ solũ factus est inimicus meus sz mouit ꝯtra me bellũ: incitãdo Adam ad ꝑuaricationem mandatoꝝ meorũ: ꝛ tũc dyabolus ꝑualuit ꝑmissione mea ex iusticia mea: et ab illo tpe ego ꝛ dyabolus discordamus et certamus: qz ego volo ꝙ hõ viuat ad voluntatez meã. Dyabolus ꝟo nitit vt hõ sequatur desideria sua. Propterea in eo puncto quo ego apui celum sanguine cordis mei: dyabolus priuatus est iusticia quã videbat habere: et aĩe que digne erãt saluate sunt ꝛ liberate. Tũc etiam lex statuta est: vt sit in hoĩs arbitrio sequi me deũ suũ: ad obtinẽdam ꝑpetuã coronã. Si vero sequit dyaboli desideria: habebit suppliciũ sempiternum. Sic igit ego et dyabolus certamus: desiderãtes aĩas sicut sponsi sponsas suas. Ego eñ desidero aĩas: vt tribuã eis eternum gaudiũ et honorẽ. Dyabolus vero vt tribuat eternũ horrorẽ et dolorẽ. Audi qd regina mihi fecerat: ego ꝑmisi eã exaltari in regnũ ꝛc. B Additio. Xp̄s loquitur: Scribe ei ꝙ faciat purã ꝯfessionem de oĩbus que egerat a iuuẽtute sua: habendo firmã voluntatẽ emendandi se scđm ꝯsilia ꝯfessoris sui. Scđo ꝙ recogitet diligenter quõ et qualiter steterat in ꝯiugio suo et regimine suo: qz de oĩbus est mihi redditure rõnem. Tercio ꝙ habeat voluntatẽ soluendi debita sua: et restituẽdi scieñter male acquisita: quia aĩa est in piculo ꝙzdiu detinẽtur: et nihil ꝓdest multa largiri nisi soluẽda ꝑsoluent. Quarto ꝙ nõ oneret cõmunitatẽ suis nouis adinuentionibꝫ: sed magis cõsueta releuet onera: qz miseroꝝ gemitũ et clamorẽ exaudiet deus. Quinto ꝙ habeat ꝯsiliarios iustos nõ cupidos: et talibus cõmittat iudicia sua qui diligũt veritatẽ: ꝛ qui nõ adulant ꝑtibus nec ditari quęrũt sed qui nouerũt de necessarijs contentari. Sexto ꝙ ꝙtidie recordet certis tempibus vulnera ꝛ passionẽ dei: qz inde charitas dei in corde innouat. C Septimo ꝙ colli-

gat pauperes certis temporibus: lauando pedes eorum et reficiendo eos: et q omnes subditos suos sinceris charitate diligat discordantes inducendo ad concordiam: et iniuste offensos consolando. Octauo q dona sua tribuit discrete et iuxta facultatē suam nō alios grauādo: et alios ditando: sed sapienter aliquos releuādo: et nullos onerando. Nono q nō plus attēdat ad pecunias delinquentiū q̄ ad iusticiā: sed pensata qualitate delictorum: ubi maiorem viderit humilitatem: ibi maiorē exhibebit compassionē: exclusa omni cupiditate. Decimo q apponat omnē diligentiam eū viuit: quō regnū quiete stare post mortē eius possit: qz predico ei q amodo non habebit prolem de vtero suo. Undecimo q contēta sit coloribus et pulcritudine faciei quibz eam deus ornauit: qz color extraneus multū displicz deo. Duodecimo q assumat maiorē humilitatem et contritōem pro pctīs: quia ipsa est coram me predatrix multarū animarum: prodiga dispensatrix bonorum meorū: et virga et tribulatio amicorū meorum. Terciodecimo q habeat cōtinuū timorem in corde quia toto tpe suo potius duxerat vitā mulieris lasciue q̄ regine. D Quartodecimo q amoneat a se consuetudines mundanas: et adulatrices mulieres: et residuū tps quod breue est deducat in honorem meo quia vsqz nūc habuit me sicut hoīem non recogitantē peccata sua. Timeat iam et sic viuat: ne sentiat me iudicantē. Alioqn nisi audierit me iudicabo eam nō sicut reginā sed sicut apostatricē et ingratam: et flagellabo a capite vsqz ad calcaneū: et erit in obprobriū mihi et angelis et sanctis meis. Itē reuelatio. ¶ Xps loquitur: Scribe leuioribus et paucioribz verbis ista sicut spūssanctus inflammabit te: et mitte per epm meū regine. Itē de regina quadam. ¶ Videbatur dña stare in camisia respersa spermate et luto. Et audita est vox: hec est symia odorās sententia posteriorum: que habet venenū in corde: et stat sibiipsi nociua: et festinat in decipulas precipitatōis. Item videbatur habere coronā de viminibz respsis stercore hūano et luto platearum: et sedere nuda in trabe casura. Statimqz videbatur virgo pulcerrima que dixit. Hec est mulier pcax et audax que reputatur ab hominibus dña mūdi: sed coram deo abiecta est sicut ceruus. Et addidit virgo. O mulier cogita ingressum tuū et artē de fine: et aperi oculos cordis tui et vide qz cōsiliarij tui sunt qui odiūt animam tuam. E Item de regina quadā. ¶ Videbatur mulier sedere in sede aurea et duo ethiopes stabant ante eam: quasi vnus ad dexteram et alius ad sinistrā. Qui vero a dextris stabat clamauit dicēs. O mulier leonina ego porto tibi sanguinē: suscipe et effunde: qz proprium est leene sitire sanguinē. Qui vero erat ad sinistrā dixit. O mulier ego porto tibi in vase ignē: suscipe qz ignee nature es et effunde in aquas: vt et memoria tua ita sit in aquis sicut in terris. Et post hec apparuit virgo mire speciei: a cuius conspectu fugerūt ethiopes: que dixit. Hec mulier periculose stat: si prosperatur ad voluntatē suā erit multis in tribulatōem. Si vero tribulatur vtilius est ei ad eternā vitam: sed ipsa nō vult dimittere velle suum nec tribulari scdm deum: ideo si dimittatur volūtati sue: nec sibiipsi nec alijs erit in consolationem. ¶ Item apparuit filius dei dicēs. Hec mulier aliqua placita facit mihi. Ideo propter preces amicorū meorū indicare ei volo: q fugiet obprobriū hominū et dispendiū anime sue. Si obedierit bene quidē. Sin autē: nō effugiet iusticiā quia noluit audire vocem pris. F ¶ De dño Bonifacio. Mater dei loquitur. Consule ei facere iusticiā vbicūqz poterit. Et si sciret se habere male acquisita bona: restituere nō tardet. Caueat etiā insolita grauamina imponere subditis suis. Sitqz cōtentus de his que habet quia sufficiūt ei si moderate et discrete dispenset ea. Fugiat qz sicut venenū mulieres preter vxorem propriā: et nō producat exercitū contra aliquem: nec psonaliter intersit: nisi omīno scierit se habere iusticiā et bellū sit iustum. Studeat insup frequētare confessiones: et frequētius sumere corpus xpi: certisqz in die tēporibus exoccupare se ad recordādum passionem xpi et vulnera eius. de Anthonio de carleto. ¶ Xps loquitur. Dic regine q permittat istū stare in ordine suo. Si ascēderit ad maiora erit in dispendiū aīe eius: et nec ipse nec amici eius letabuntur de ascensu suo. Sic oīa euenerūt.

Reuelatio hec fuit dñe Birgitte data diuinitus in neapoli ad requisitionem dñi bernardi archiepi neapolitani qui eam rogauit vt sup certis dubijs consciētie sue ipsa oraret deū: et enim ipsa staret in orōne xps apparuit ei respondens ad omīa dubia archiepiscopi: dans etiā doctrinā et modos quos ipse tenere debeat tā in regimine domus sue q̄ in regimine subditorum suorū in dyocesi sua. Capitulū XII

hristus loquitur spōse

C dicēs. A Dic illi: q si vocari voluerit eps in illa iusticia diuini iu-

dicij: nō debʒ imitari mores ⁊ ꝯsuetudines plerūqʒ eoꝝ: qui nunc sunt rectores ecclie Ego quidē assumpsi corpus hūanū de virgine: vt legē illā verbis et opibus adimplerem: que in deitate ordīata erat ab eterno: apiendo portā celi sanguine cordis mei: vi omnesqʒ ꝑ verba et opa ita illuminādo: ꝙ oēs vterent meo exēplo ad ꝓmerendum vitā eternā. Sed vere illa verba que dixi et opa que feci in mūdo: iam q̄si prorsus oblita et neglecta sunt: ad quod nullus tm̄ opatus est sicut ecclesiaꝝ plati: qui pleni sunt supbia cupiditate ⁊ putredie corꝑalis delectationis: que oīa mādatis meis ꝯtraria sunt et honestis statutis scte ecclie: que statuerūt amici mei ex magno deuotōe post ascēsionē meam: cōpleta volūtate mea in mundo. Nā illi mali plati ecclesiaꝝ: repleti maliguitate spūs mali reliquerūt hoibus nimis nociua exēpla aīaꝝ: et ideo optet me ab eis plenariā exigere iusticiā: sup eos iudicia faciendo: eosqʒ de libro vite abolēdo in celis et iuxta inimicū meum luciferū collocādo eos in infernū: in sedibꝫ infernalibꝫ ꝑpetue cruciādos. B Tu tn̄ scire debes ꝙ qui se ante mortē emēdare voluerint: diligēdo me toto corde et a pctīs abstinuerint: illis ego promptus ero misedíam meā exhibere. Dic ḡ ei q̄si ex pte tua ista verba que sequunt. Dn̄e mi aliq̄n cōtingit ꝙ de nigro camino exit pulcra flāma: vtilis ⁊ valde necessaria ad pulcra opa fabricāda: et tn̄ tūc nō optet laudari caminū ꝓ sua nigredine sed illi debet laus ⁊ honor ⁊ gratiarū actio qui illoꝝ operū est artifex et magister. Si mihi mō de me indigna est: si in ꝯsilijs meis aliqd inueneritis vtile: qꝛ tunc nō mihi sed ipi deo qui oīa fecit ⁊ facit: ⁊ bona faciendi ꝑfectā voluntatē habet: infinitas grās et beniuolū seruitiū ꝯtinuo exhibere debetis Dn̄e mi: in pmis incipio loq̄ illa que multarū tangūt salutē aīaꝝ. Consulens vobis si dei amiciciā hr̄e volueritis: ꝙ neqʒ ꝑ vos neqʒ ꝑ aliquē aliū epm: ad sacros ordines ꝓmouere velitis aliq̄s: nisi pus per bonos clericos examinati fuerīt diligēter: et ita apti in vita ⁊ moribꝫ repti fuerint ꝙ digni ad tale officiū recipiendū existere asserant: testimonio sapientū et veredicoꝝ viroꝝ. C Attēdentes diligēter: ꝙ similiter faciant omēs alij epi vestri subditi: et archiepatus vr̄i suffraganei. Nā nullus posset credere quāta indignatio dei est ꝯtra illos epos: qui nō curant scire ⁊ diligēter examinare: q̄les illi sunt quos ad taꝫ dignos ordines ꝓmouent in suis epatibus. Quod sine hoc fecerunt ꝓpter alioꝝ supplicatōem siue ꝓpter negligentiā et desidiā seu ꝓpter timorē omino in iudicio dei reddēt de hoc districtissimā rōnem. Consulo etiā vobis inquirere: quot sunt ⁊ qui sunt in vr̄a dyocesi beneficiati aīaꝝ curā habentes: et ad minus semel in quolibet anno ad p̄ntiam vestrā eos ꝯuocate: et tūc tractetis cū eis tam de ipsorum q̄ʒ de aīarū suoꝝ subditoꝝ salute. Et si forte in vno die oēs non pn̄t ꝯuenire: prefigant eis terminū et dies in quibꝫ quolibet anno ad vos ꝯueniāt particulariter. Ita ꝙ nullus coꝝ de ꝯsilio vobiscū habēdo ꝑ integrū annū: se quolibet valeat excusare. Vos q̄ʒ eis p̄dicetꝫ qualē vitā ducere debeāt illi: qui tā dignissimum officiū hn̄t. D Sciatis etiā ꝙ p̄sbiteri qui ꝯcubinas hobēt et missam celebrāt: ita grati ⁊ placētes deo sunt sicut habitatores zodome: quos dimersit deus in infernū: et q̄uis misso in se semꝑ eadē est ⁊ eiusdē virtutis ⁊ efficacie: tn̄ osculum pacis qḋ tales presbiteri fornicatores dāt in missa: ita est placitū deo sicut osculū iude: quo tradidit oīm saluatorem. Igit q̄ntumcūqʒ potestis verbis ⁊ opibus: alliciēdo corripiēdo cōminando coopari ꝯtinue conemini: ꝙ ipi studeant castā vitā ducere. Presertim cū tam sanctissimū sacr̄m debeāt ꝑtractore: ⁊ alijs fidelibus xp̄ianis suis manibꝫ ministrare. Preterea oibus maioribꝫ scʒ prelatis ⁊ canonicis: q̄ʒ etiā minoribꝫ clericis vr̄o regimini subiectis: ecclesiaꝝ redditus hobētibꝫ salubriter ꝯsulatis: vt se omino corrigant Nec credat aliq̄s: ꝙ ꝓpter zodomie euitatione licebit eis aliquo mō fornicatio: nec etiā sustineat eos ꝓpter hoc cū mulieribus coinquinari: qꝛ quicūqʒ xp̄ianus habēs intellectū qui de vita eterna nō curauerit dū vixerit: sine dubio grauissimas inferni penas post mortē eternaliter sustinebit. E Cōsulo etiā de familia vr̄a: vt nō sit nimis magna ꝓpter supbiam: sʒ sit bene moderata scdm necessitatē regiminis vr̄i officij: et iuxta exigentiā vestri status. Igit illos clericos qui socij vestri vocant: vbicunqʒ fueritis potius ꝓ bono testimonio vestro nō pro vana gloria sine pompa vobiscū habeatis: qui ⁊ sint magis pauci numero: q̄ʒ multi. Illos vo clericos: q̄s ad nihil aliud sustētatis nisi ad cantōdum diuinū officiū: aut ad aliqḋ addiscendū: aut ad docendū alios aut ad scribendū: tot habeatis quot vobis placuerit: et tn̄ expedit vobis: ꝙ q̄ʒ melius potestis de coꝝ correptione curā habeatis diligentē: et de ipsoꝝ salute animarū. Attendatis etiā de reliquis seruitoribꝫ vestris vt quilibet coꝝ habeat suū officiū: et si ali-

qui fuerint sup̃flui: propter vanã glorias
non teneant: ne eleuet cor vestrum haben
do maiorẽ familiam q̃ alij pares vestri. Il
los q̃z quos vobiscum habetis familiares
vere necessarios: expedit q̃ semꝑ in mente
habeatis: illorũ vitam ꝑscrutando sollicite
vt verus paterfamilias: eorum q̃z actus vi
tam et mores corrigẽdo: eosq̃z paternalit̃
et bonis informationibꝫ souẽdo: et ammo
nendo vt ipsi petã et vicia fugere addiscãt
deum q̃z super omĩa amare studeant. Deo
quippe magis acceptũ est vobisq̃z magis
vtile: vt nullo modo aliquẽ familiarem vo
biscum habeatis: qui sanis ꝯsilijs noluerit
acquiescere: neq̃z suas transgressiones hu-
militer emendare. F De indumentis
vestris consulo: q̃ nunq̃z plus in simul q̃z
tria paria in possessione habeatis: et omĩa
que superfuerint statim ipsi deo tribuatis.
De lectisternijs vero et mantergijs et mẽ
salibus: tantũ pro vobis tenete: q̃ztum vo-
bis necessariũ est et vtile: reliqua autẽ deo
date. De vasella argentea tantũ pro vobis
reseruate: q̃ztũ ꝑsone vr̃e et hospitibus in
propria vestra mensa comedẽtibus suffici-
at: ⁊ illa que sup̃fuerint donate hilari men
te deo: quia alia familia vestra et hospites
in alijs mensis sedẽtes: bene possunt in va
sis stãneis ⁊ terreis aut ligneis siue vitreis
absq̃z vlla erubescentia manducare et bibe
re. Nam illa consuetudo que nũc est in do-
mibus dominorũ et episcoporum: in quibꝫ
auri et argenti nimia abundat superflui-
tas: valde abhoĩabilis est ipsi deo: qui pro
nobis omni paupꝑtati se subiecit: et anima
bus multũ damnosa. ¶ Item caucte a plu
ralitate ferculorum et nimiũ delicatorum
G Item ne nimis magnos equos ⁊ pre
ciosos habeatis: sed moderatos in magni-
tudine ⁊ precio. Nam illi talibus equis in-
digent: qui pro defensione iusticie ⁊ tutio-
ne vite: non pro sup̃bia guerrarũ periculis
se exponent. Ego enĩ dico vobis: q̃ prelati
qui sup̃ magnos equos ascendunt propter
sup̃biam et vanã gloriam: totiens sup̃ illo-
rum corda dyabolus ascendit. Nam scio ꝑ
sonam que vidit demones quasi ethyopes
qui quãdo prelati ⁊ cardinales pedes leua
bant ex sup̃bia: ad equitandũ super dorso
magnorum equorũ suorum. Illi ethyopes
tunc super colla prelatorũ pedes leuabant
et ascendebant: ac ibidẽ irrisorie sedebant
et quotiens illi prelati ex pompa calcaribꝫ
equos percutiebant: totiẽs ethyopes in gau
dio suo capita leuantes: illorũ equitantiũ
pectora suis calcibus impellebãt. ¶ Item
consulo: quatinus faciatis q̃ vicarij vestri
promittant sub iuramento: q̃ ex ꝑte officij
vestri nihil facere presumant contra iusti-
ciam. Quod si postea contrarium fecerint:
scd̃m iusticiam corripi faciatis vos. Que si
vos ita vt dictum est feceritis: conscientiã
vestrã bene sanam existere cõfidatis. H
¶ Item consulo pro consolatione illarum
animarũ vestrorum defunctorũ: de quibus
me interrogastis si erãt in purgatorio an
non: ⁊ de elemosinis pro eis faciendis. Re-
spondeo et dico: q̃ omĩ die vnius anni pro
eis duas missas celebrari faciatis: et duos
pauperes omni die pascatis: et omni septi
mana vnũ florenũ in moneta curate pau-
peribus erogare. Dicatis etiã parrochiali
bus sacerdotibus q̃ corrigant parrochia-
nos suos: et ꝓ manifestis peccatis eos cor
ripiant in casibus ad eos pertinẽtibus: vt
melius possent viuere: qui si corripi nolue
rint tunc corripiant̃ per vos. Si autẽ ali-
quos noueritis contra deũ et iusticiam ma
nifeste delinquere: et si tam magni thyran
ni fuerint q̃ super istos iusticiã facere non
possitis: tunc leuibus verbis et dulcibus di
catis eis q̃ se corrigãt. Quod si obedire no
luerint: iudicio dei eos relinquatis: qui ve
stram beniuolam respiciet voluntatẽ. Nõ
enĩ oportet mansuetum agnum inter fero
ces lupi iactare dentes: quia lupus ex hoc
rapacior fiet: tamẽ decet eos precauere de-
periculo animarum suarũ cum charitate:
sicut pater facit filijs sibi quandoq̃z cõtra-
rijs. Neq̃z etiam dimittere tenemini cor-
reptiones propter timorẽ corporis vestri:
nisi forte animarũ periculum ex his posset
aliquatenus prouenire.

Hec sequẽs reuelatio facta domine Bir
gitte sponse x̃pi incepit in Neapoli statim
post mortẽ domini Karoli militis filij sui
et continuabat̃ visio ista per viagium ihe-
rosolimitanũ interpolatim donec accessit
ad iherusalem et ibi fuit finita in ecclesia
sancti sepulchri domini: ⁊ continet in se al
legationes factas in diuino iudicio coram
x̃po iudice per virginẽ mariam et per ange
lum pro parte aĩe dicti militis et allega-
tiones factas contra ipsam aĩam pro ꝑte
dyaboli et sententiã x̃pi iudicis pro libera
tione eius. Capitulũ XIII

v Jrgo maria loquit̃
beate Birgitte dicẽs. A Ego
tibi dicere volo: qualit̃ ego feci illi
anime filij tui Karoli: quãdo separabatur
a suo corpore: feci quidem sicut mulier al-
teri mulieri parienti astans: vt iuuaret in
fantem ne ex fluxu sanguinis moreret̃: et

ne in illo arto spacio p quod exiret infans
suffocaret. Caueus etiã ne infantẽ hostes
qui in eadem domo essent: ipsum interfice
re possent. Simili mõ ego feci. Ego quip-
pe steti prope eũdẽ filium tuũ Karolum:
paulo anteq̃ emisit spiritũ: vt carnalem
amorem nõ sic in memoria haberet: q pro
pter eũ aliquid deo contrariũ cogitaret vl'
loqueret: nec aliq̃ deo placẽtia vellet omit
tere. Neq̃ illa que possent esse quõlibet di
uine voluntati contraria vellet pficere: ad
sue aĩe nocumentũ. Ego etiam taliter in
in eum in illo arto spacio .i. exitu aĩe sue a
corpe: vt nõ tam duram penã in morte su-
stineret: q ex ea inconstans fieri posset ali-
qualiter desperando: z ne deũ in morte ob
liuisceret. Ego etiã custodiui taliter aĩam
ab ipsius mortalib' inimicis .i. demonibus
q nullus eoꝝ eam tangere posset. Sed sta
tim cum egressa fuit a corpe: accepi eam in
meã custodiã et defensionẽ. Quo facto to-
ta turba demonũ festinanter fugit et reces
sit: qui ex sua malicia ipsam cupiebant de-
glutire: et eternaliter cruciare. Sed quali
ter post mortẽ ipsius Karoli factũ est iudi-
cium eiusdem aĩe: dũ mihi placuerit pror
sus ostendet tibi. B Scđa reuelatio
super eadem materia. ¶ Deinde post aliquot
dieꝝ interuallũ. Ipsa eadẽ virgo maria: ap
paruit eidem dñe Birgitte vigilãti in orõ
ne dicẽs. Tibi iam licitũ est ex diuina boni-
tate videre z audire: quõ factũ est iudiciuz
sup aĩam supradictam: q̃ñ de corpe egressa
fuit. Et q tũc factum fuit in vno momẽto
coram incõprehensibili maiestate dei: mõ-
strabit tibi seriose p interualla similitudĩe
corpali: ita vt ea cape valeat tuus intelle-
ctus. In eadẽ igit hora: dña Birgitta in
quoddã palacium magnũ et pulcrũ raptã
se videbat: et dñm iesum xpm pro tribuna
li ibi sedentẽ quasi coronatũ imperatoreꝫ:
cum infinito famulantiũ exercitu angelo-
rum et sanctoꝝ: et prope eũ videbat suaꝫ
dignissimã matrem stantẽ: et ad iudiciũ di
ligenter auscultantẽ. C Videbat etiã
coram iudice quedã aĩa astare in magno
timore et pauore: z nuda sicut infans tũc
natus: et quasi totaliter ceca ita q nihil vi
debat: in consciẽtia tñ intelligebat quid in
palacio dicebat et agebat: angelus autem
quidã: stabat ad partẽ dexterã iudicis pro-
pe aĩam: z quidã dyabolus ad eius sinistrã:
sed neuter eoꝝ animã tangebat vel attre-
ctabat. Tũc denique dyabolus clamauit di-
cens: Audi tu iudex omĩpotẽtissime. Ego
coram te cõqueror: q vna mulier que vtrũ
q̃ est dña mea et tua mater: quã tu tm̃ di-
ligis q eam potentẽ fecisti super celum et
terram: et super omẽs nos demones infer
nales. Ipsa q̃ppe mihi iniusticiã fecit de ista
aĩa que hic astat. Ego eñ scđm iusticiam
postq̃ egressa fuit de corpe hec aĩa: statim
debui mihi eam assumere: et cũ mea socie-
tate ante tuũ iudiciũ presentare. Et ecce o
iuste iudex illa mulier mr̃ tua: aĩam istam
quasi anteq̃ exiret de ore hoĩs: manib'
suis apprehendẽs: in sua forti tutela ad iu
dicium tuũ protulit. D Et tũc maria
dei mater et virgo rñdit sic: audi tu dyabo
le rñsionem meã. Quãdo tu creatus fuisti
intelligebas illam iusticiã que erat in deo
ab eterno et sine principio: habuisti etiã li-
beꝝ arbitriũ faciẽdi quod tibi magis place
ret: et q̃uis potius elegisti deũ odire q̃ di
ligere: bene tñ intelligis semper quid scđm
iusticiã fieri debet: dico igit tibi: q ad me
pertinebat potius q̃ ad te: ante deũ verũ
iudicem istam aĩam presentare. Nam dum
hec aĩa in corpe erat: magnam charitatẽ
habuit ad me: reuoluẽs hoc sepius in cor-
de suo: q me deus suaꝫ matrem dignatus
fuit facere: et q super omĩa creata me sub-
limiter voluit exaltare: z ex hoc tanta cha
ritate cepit deũ diligere: q in corde suo di-
cebat sic. Intm̃ ego gaudeo: q deus virgi-
nem mariã matrem suã habet sup omnia
charissimã: q nulla creatura vel corpalis
delectatio est in mũdo: quam ego in pmu-
tatione illius gaudij reciperem: ymo illud
gaudiũ omnibus terrenis delectationibus
preferrem: et si possibile esset: q ipsa in vno
puncto minimo: a dignitate in qua ẽ a deo
remotior fieri posset: ego magis mihi in p
mutationẽ eligerẽ in pfundo inferni eter-
naliter cruciari: z ideirco sit ipi deo pro be
nedicta gr̃a illa et immensa gloria: quã de
dit sue matri dignissime: infinita gratiarũ
actio z gloria sempiterna. Ergo o dyabole
vide modo cũ quali volũtate iste obijt: quid
itaq̃ tibi videt: vtꝝ magis iustum erat: q
aĩa eius in meaꝫ veniret defensionẽ ante
iudiciũ dei: aut in tuas manus impie cru-
cianda? E Rñdit dyabolus. Non est
mei iuris q illa aĩa in meas manus veni-
ret: que te diligit plus q̃ se: anteq̃ iudiciuꝫ
factũ sit. Sed q̃uis dictante iusticia illam
gr̃am ante iudiciũ secum fecisti: tñ post iu-
dicium: opa eius in manus meas ipsam iu-
dicabunt puniendã. Nũc o regina interro-
go te: quare nos oẽs demones a pñtia cor-
poris sui in illo exitu anime ita expulisti: q
nullus nr̃m ibi facere posset aliquẽ horro-
rem: vel incutere illi aliquẽ timorem? Re
spondit virgo maria. Hoc ego feci pro illa

ardēn charitate quam ipse habuit ad cor-
pus meū: et ꝑ illo gaudio quod habuit ex
hoc: ꝙ ego sum mr̄ dei. Jō illā grām ipetra
ui a filio meo ꝙ null⁹ malignus spūs ei ap
propinquaret vbicūqꝫ erat: et enā vbi nūc
est. F Post hec loquebat̃ dyabolus ad
iudicē dicens: ego scio ꝙ tu es ipā iusticia
et potētia: tu nō magis iudicas iniusticiaꝫ
dyabolo qꝫ angelo. Adiudica igit̃ mihi istā
aīam. Jn illa ei sapientia quā habui qñ me
creasti: scripseram omīa petā ipsius. Custo
dierā etiam omīa petā eius: in illa malicia
mea quā habui qñ cecidi de celo. Nam qñ
primo ista anīa ad illam etatē discretionis
puenit: ꝙ iam bene intelligebat esse petm̄
illud quod faciebat: tunc propria volūtas
ipsum trahebat: ad viuendū magis in mū
dana supbia et carnali delectatione: qꝫ ta-
libus resistere. ¶ Rñdit angelus. Qñ pri-
mo eius mater intellexit ipsius voluntatē
esse flexibilē ad petm̄: statim ipsa succurre-
bat ei miscdie opibus et p̄cibus diuturnis
vt ei deus misereri dignaret̃ ne ab ipso se
elongaret: ꝓpter ista deniqꝫ mr̄is sue opa:
obtinuit diuinū timorē. Jta ꝙ quotiens scīi
qꝫ cecidit in petm̄: ꝯfestim ad faciendū con
fessionem ꝓperauit. Rñdit dyabolus: Me
optet petā sua narrare. Et statim volēs in
cipere: in eadē hora clamare cepit ꝛ plange
re et in seipso diligēter inquirere: in capite
et mēbris cūctis que videbat̃ habere: totusqꝫ
videbat̃ tremere: et ex turbatōe magna
clamauit. Ve mihi misero qnō ꝑdidi meū
longū laborem: qꝛ non solū oblitus est tex-
tus et abolitus. Verūctiā tota materia cō
busta est: in qua omīa fuerunt scripta. Ma
teria autē significat tpa in quib⁹ peccauit:
que nō magis recolo qꝫ petā in eis scripta.
G Rñdit angelus. Hoc fecerūt lacrime
et longi labores multeqꝫ orōnes mr̄is sue
ita ꝙ deus cōpatiens gemitib⁹ suis: dedit
eius filio talem grām. ꝙ pro quolibꝫ petō
quod cōmisit cōtritionē obtinuit: hūilem
cōfessionē faciēdo ex diuina charitate: et iō
illa petā oblita ꝛ neglecta sunt in tua me-
moria. Rñdit dyabolus asserens se hr̄e ad
huc saccū plenū illis scripturꝫ: quib⁹ supra
dictus miles ꝓposuerat ꝙ petā sua emēda
ret sꝫ nō curauit: iō teneor cruciare eū quo
usqꝫ ꝑ penā fuerit satisfactū: que quidē pec
cata idem miles adhuc emēdare nō curauit
in vita sua. Rñdit angelus. Apri saccū ꝛ pe
te iudiciū sup illa petā: pro quib⁹ te optet
eam castigare. Quo dicto clamauit dyabo
lus sicut amēs dicēs: ego sum spoliatus in
mea potētia. Nam nō solū ablatus ē mihi
saccus verumetiā petā quibus erat reple-

tus: saccus ꝗppe erat segnicies in quo oēs
causas posui: p quibus optebat me ipsum
punire: qꝛ ꝓpter segniciē multa bona omi-
sit. Rñdit angel⁹: Te spoliauerūt lacrime
mr̄is sue: et ruperunt saccū et destruxerūt
scripturā: tantū lacrime ei⁹ deo placuerūt.
Rñdit dyabolus: Adhuc habeo hic aliq̄ ꝓ-
ferre: vicꝫ eius venialia petā. H Rñdit
angelus. Jp̄e obtinuit voluntatē de sua pa
tria pegrinari: dimittēs bona ꝛ amicos: in
multis laborib⁹ sctā loca visitādo et hec cō
pleuit: se etiā ita parando ꝙ dignus fuit a
sancta ecclīa indulgentiā consequi: deside
rabat qꝫ per petōꝝ emendationē deū crea
torem suū placare. Vñ oēs ille cause quas
iam scripsisse te dixisti: sunt indulte. Rñdit
dyabolus: Adhuc optet me tñ pro oībus il
lis venialib⁹ que cōmisit ipm̄ punire: et iō
ꝑ indulgētias minime sunt deleta: sunt eī
milia miliū: que oīa in lingua mea sunt cō
scripta. Rñdit angelus: Extende linguā ꝛ
mōstra scripturā. Rñdit dyabolus cū ma-
gno eiulatu ꝛ clamore sicut demēs: ꝛ dixit.
Ve mihi ego nō habeo vnū verbū ad dicē
dum. Nā mihi radicitus lingua abscisa est
cum virib⁹ suis. Rñdit angelus: Hoc fecit
mr̄ eius assiduis orōnib⁹ suis et labore: qꝛ
aīam ei⁹ dilexit toto corde. Jō placuit deo
ꝓpter ipsius charitatē oīa petā eius venia-
lia indulgere: que ab infātia vsqꝫ ad mortē
cōmisit: et iō lingua tua suis virib⁹ credit̃
caruisse. Rñdit dyabolus: Adhuc vnū ha-
beo in corde meo diligēter custoditū: quod
nullus pōt abolere: hoc ē ꝙ iniuste aliq̄ ac-
quisiuit: ea reddere nō attēdens. J Rñ
dit angelus. Pro talib⁹ mr̄ sua elemosinis
orōnibus et miscdie opibus satisfecit: ita ꝙ
iusticie rigor se ad miscdie blandiciē incli-
nauit: deditqꝫ ei deus ꝑfectā voluntatē: si-
ne oīm bonoꝝ suoꝝ ꝑcitate: in oībus plene
satisfacere iuxta facultatē suā: quib⁹ aliq̄d
iniuste abstulerat. Jstā enī voluntatē acce
pit deus ꝓ effectu: qꝛ diutius viuere nō va
lebat. Optet igit̃ heredes suos ꝓ talib⁹ sa
tisfacere ꝓut possunt. Respōdit dyabolus
Ergo si non habeo potestatē puniēdi cum
pro petīs: tamē oportet me ipm̄ castigare
quia nō exercuit opa bona ꝛ virtutes: quā-
do plenū sensum ꝛ sanū corpus habuit: iu
xta posse suū. Virtutes enī et opera bona
sunt illi thesauri: quos secū ad tale regnuꝫ
ferre deberet: scilicꝫ ad regnū de gloriosuꝫ.
Permitte ergo me illud supplere cū pena
quod sibi defecit in virtuosis opibus. K
Angelus respondit: Scriptū est ꝙ petenti
dabit̃: et pulsanti cū perseuerātia aperiet̃.
Audi ergo tu dyabole: Mater eius charita

tinis precibus et pietatis operibus: ad portam misericordie perseuerãter pulsauit ꝑ annos pluſq triginta omnis fundendo multa milia lacrimarũ: vt deus cordi eius spiritumsanctũ infundere dignaret: ita ꝙ bona sua corpusq et animã: idem filius suus ad dei seruitiũ libenti aĩo exhiberet. Sic etiã fecit deus: Nam ita ardẽs iste miles effectus erat: ꝙ ad nihil aliud placeret ei viuere: nisi vt dei volũtatẽ sequeret. Et ecce deus sic diu rogatus: in ipsius cor suũ benedictũ spiritũ infudit. Virgo vero mater dei dedit illi ex ꝟtute sua: quicquid sibi defecit in armis spũalibus ꝛ indumẽtis: que ptinent ad milites qui debẽt intrare in regno celi: ad summũ imperatorem. L

Sancti etiã in celesti regno collocati quos iste miles in mundo viuẽs dilexit: de suis meritis sibi consolationẽ addiderũt. Ipse enim thesaurũ congregauit: sicut illi peregrini qui quotidie caduca bona cõmutant in eternales diuitias: et qꝛ ipse sic fecit: ideo gaudiũ et honorem perpetuũ: obtinebit: ꝛ specialiter pro illo ardẽti desiderio: quod habuit peregrinãdi ad sanctam ciuitatẽ iherusalem: et pro eo ꝙ desiderauit feruenter vitã suam libenter bellãdo exponere: vt terra sancta reduceret ad dominiũ xp̄ianorũ ad hoc vt illud gloriosum dei sepulcꝝ in debita haberet reuerentia: si ad tantũ opus sufficiẽs extitisset. Et ideo tu dyabole nullam iusticiã habes illa supplere: que ipse personaliter nõ perfecit. Rñdit dyabolus Ad huc deficit ei corona. Nã si ego possem aliquid ad eius imꝑfectõem fabricare: hoc libenter facerẽ. M Rñdit angelus hoc certissimũ est: ꝙ omẽs qui seipsos vicerint de inferno petã vere penitẽdo: et diuine voluntati se volũtarie cõformando: ipsumq deũ toto corde diligendo: grãm dei consequent. Placet qꝫ ipsi deo: ex triũphali sui benedicti hũani corporis corona: eis coronã dare si scđm iusticie rectitudinem purgati fuerint. Et ideo tibi o dyabole: minime cõuenit ad eius coronã aliqđ fabricare. Tũc dyabolus hec audiẽs clamauit: impatiẽter rugiens ꝛ dixit. Ve mihi qꝛ tota memoria mea mihi ablata est. Jam enĩ nõ recolo in quibus iste miles meã secutus est volũtatẽ et quod est mirabilius: etiam oblitus sum quo noĩe dum vixit vocabat. Respondit angelus scito ꝙ modo in celo vocat filius lacrimarũ. Dyabolus vero clamãs alte respondit. O qꝫ maledicta est illa scrofa seu porca mater eius: que tam proliuũ habuit ventrẽ: ꝙ tanta aqua in ipsam infusa fuit: ꝙ oĩa ventris eius spacia impleta fuerunt humoribus lacrimarꝝ: sit ipsa maledicta a me ꝛ a tota mea societate. Rñdit angelus Tua maledictio honor dei est: et oim amicorum suorũ benedictio. Tunc aũt loquebatur iudex xp̄s sic dicens: Recede tu inimice dyabole. Deiñ dixit illi militi: Veni tu o mi electe: ꝛ statiꝫ fugit dyabolus. N

Tũc sponsa hec vidẽs dixit: O eterna virtus ꝛ incõprehensibilis tu ipse deus et dñe iesu xp̄e: tu omẽs cogitationes bonas cordibus infundis: orationesq ꝛ lacrimas: tu occultas tuo gratiosa dona: conferẽs pro eis eternalit: ꝑmia gloriosa. Sit igit tibi honor et seruiciũ et gratiarũactio de omnibus que creasti. O dulcissime deꝰ meus tu es mihi charissimus: et vere charior mihi qꝫ corpus et aĩa mea. Angelus qꝫ tũc loquebat eidem sponse xp̄i dicẽs. Tu scire debes: ꝙ hec visio nõ solum pro consolatione tua a deo tibi mõstrata est: sed etiã vt amici dei itelligere possint: quantũ ipse facere dignat pro amicorum suorꝝ orõnibus et lacrimis ꝛ laboribꝫ: qui pro alijs charitatiue orant et laborant cũ perseuerãtia et bona volũtate. Scire etiã debes: ꝙ iste miles filius tuus talem grãm nõ habuisset: nisi qꝛ quia ab infantia voluntatẽ habuit diligere deũ et eius amicos: et in peccati casibus se libenter emendare.

Hanc reuelationẽ habuit dña Birgitta in sancta ciuitate iherusalẽ prima vice qua intrauit in ecclesiam scti sepulcri. In qua xp̄s declarat indulgentiã et grãm qꝫ boni peregrini habent in dicta ecclesia cũ ibi adueniunt cũ recta intentione et sancto proposito. Capitulũ XIIII

Ilius loquebat spõse.

f

Quando intrastis templũ meũ dedicatũ sanguine meo: sic mũdati estis ab oibus peccatis vestris: sicut si tunc leuati essetis de fonte baptismatis. Et propter labores et deuotionẽ vestram: alique aĩe ꝯsanguineorum vestroꝝ que erant in purgatorio: hodie liberate sunt: ꝛ intrauerunt in celũ in gloria mea. Nam omẽs qui veniũt ad locum istum cũ volũtate ꝑfecta se emendãdi iuxta meliorem consciam suã nec volẽtes reciduare in priora petã: his omnia petã priora totaliter dimittunt: et augent eis gratia proficiendi.

Hanc visionẽ vidit xp̄i sponsa dña Birgitta in iherusalem in ecclesia sancti sepulcri in capella montis caluarie: die veneris post Ascensionis dñi: vbi vidit rapta in spũ totaꝫ passionem dñi seriose: que hic latius continet. Capitulũ XV

Ad montem caluarie
a dū essem mestissima plorās. A
Vidi dñm meum nudū et flagella
tum ductū p iudeos ad crucifigendu: qui
diligenter ab eis custodiebat. Vidi quoq
tūc foramen quoddā excisum in monte: et
crucifixores incircuitu patos ad opandu
crudelitatē. Dominus aūt conuersus ad me
dixit mihi. Attende tu qr in isto foramine
petre infixus fuit pes crucis mee tpe passio
nis: et statim vidi qualiter ibi crux eius a iu
deis figebat et firmabat fortiter in forami
ne petre montis cū lignis confixis cū mal
leo validissime circūquaq vt crux solidius
staret ne caderet. Cū igit crux ita solide fir
mata esset ibidē: statim adaptabant tabu
le lignee in circuitu stipitis crucis p modū
graduū vsq ad locū vbi pedes eius crucifi
gi debebāt vt possent p illos gradus tabu-
larum: tam ipse q crucifixores ascēdere: et
sup tabulas illas aptiori mō stare ad cruci
figendū eum. B Post hoc aūt ascēde-
runt ipsi p illos gradus ducētes eum cū ir
risione et vituperio maximo: qui gratāter
ascendēs velut agnus mansuetus ductus
ad immolandū cū esset iam sup tabulas il-
las nō coactus: sed statim volūtarie exten
dit brachiū suū et apta sua dextera manu:
posuit eā in cruce quā illi seui tortores im
maniter crucifixerūt pforabant eam clauo
per illā ptem qua os solidius erat: cūc etiā
trahentes cū fune vehementer manū eius
sinistram: cruci affixerūt eam simili modo
Deinde extenso corpe vltra modū in cruce
posita fuit vna tybia eius super aliā: et sic
iūctos pedes affixerūt in cruce duobus cla
uis et intm̄ extenderūt illa gloriosa mem-
bra in cruce vehemēter: q quasi omēs vene
et nerui eius rumpebant. Quo facto coro
nam de spinis quā deposuerant de capite
eius cū crucifigeret iterum imposuerūt et
aptauerūt capiti suo sacratissimo que: tam
fortiter pupugit reuerendū caput eius: q
oculi sui repleti fuerūt ilico fluente sangui
ne. Aures qz obstruebant: et facies et bar-
ba quasi tegebant et intincta erant illo ro
seo sanguine: et statim illi crucifixores et mi
lites amouerūt velociter omēs tabulas il
las que adherebant cruci: et tūc remansit
crux sola et alta: et dñs meus crucifixus in
illa. C Cunq ego repleta dolore respi
cerem crudelitatē eoꝝ: vidi tunc eius matrē
mestissimā in terra iacentē: et quasi tremē-
tem et semimortuā quam consolabantur
Johannes et alie sorores eius: que tūc sta
bant nō longe a cruce ad eius partē dexte
ram. Dolor igit nouus cōpassionis illius
sanctissime matris intantū transfixit me:
q quasi sentiebam q cor meū pertransibat
quidā gladius acutus importabilis amari
tudinis. Surgens tandem tunc illa mater
eius dolorosa quasi exinanita corpe respe-
xit ad filium suū et sic stabat sustētata a so
roribus tota stupore suspēsa: et velut mor
tua viuēs gladio doloris transfixa: quā cum
filius respexisset et alios amicos plorantes
voce flebili cōmendabat eam Johanni: et
bene cernebatur in gestu eius et voce: q cor
eius ex cōpassione matris penetrabat acu
tissime sagitta doloris immensi. Tunc aūt
oculi eius amabiles et decori apparebāt se
mimortui os eius erat apertum et sanguino
lentum. Vultus pallidus et submersus to
tusq liuidus et intinctus sanguine: corpus
quoq totū erat quasi liuidū et pallidū: et
languidū valde: ex continuo fluxu decurrē
tis sanguinis. Cutis etiā et caro illa virgi
nea sanctissimi corporis eius ita delicata et
tenera erat: q ex modica pcussione illata:
signū liuidum exterius apparebat. D
Aliquādo vero conabat ipse extensiones fa
cere in cruce pre amaritudine nimia quam
sentiebat intensi doloris acutissimi. Nam
quandoq dolor de mēbris eius et venis p
foratis ascēdebat ad cor: et vexabat eū cru
deliter intēso martirio: et sic mors eius p-
longabat et dilatabat: cum tormento gra
ui et vrgenti amaritudine. Tunc igit ille
anxius pre nimia doloris angustia et vic-
tus iam morti: ad patrē clamauit alta vo
ce et flebili dicēs O pater quare dereliquisti
me: habebat et tūc labia pallida: et linguā
sanguinolentā. Ventrem submissum cohe
rentem dorso acsi nulla intus habuisset vi
scera. Secūdo quoq clamauit iterum cū
anxio dolore maximo O pater in manus
tuas cōmendo spiritum meū: et tūc caput
eius erigens se aliquantulū statim inclina
uit se et sic emisit spiritū. Que tūc mater
eius videns tota cōtremuit pre immensa
amaritudine volens cadere in terrā: nisi q
sustentabat ab alijs mulieribus. In illa igit
hora manus illius aliquantulū se retraxe-
runt a loco pforationis clauorū pre nimio
pondere corporis: et sic corpus eius quasi su-
stentabat a clauis quibus pedes crucifixi
erant. Digiti aūt et manus et brachia: ma
gis iam extensa erāt q ante. Spatule ve-
ro et dorsum eius quasi stringebant ad cru
cem. E Tunc deniq circūstantes iu-
dei irridētes clamabāt contra matrē eius
multa dicētes. Alij namq dicebant: maria
iam mortuus est filius tuus. Alij vero dice-

bant alia verba irrisoria: et sic stantibus turbis in circuitu venit vnus accurrens cū furia maxima: et infixit lanceā in eius latere dextero: tam vehemēter et valide ꝙ quasi per aliā partē corporis lancea voluit ptransire. Quod cum extraheret lancea de corpe: statim abundāter exibat de vulnere illo cū impetu quasi quidā fluuius sanguinis: ferrum vero lancee et aliqua pars haste rubicūda exibant de corpe ꝛ intincta sanguine. Que vidēs mater ita vehemēter ꝯtremuit cū amaro gemitu: ꝙ bene cernebaẗ in eius facie et gestu: ꝙ aīa eius tūc penetrabaẗ acuto doloris gladio: his aūt expletis cum turbe multe recederēt deposuerunt dn̄m: quidā amici eius: quē tunc pia mater recepit inter sua brachia sanctissima ꝛ reclinauit cū sedens in genu suū: totum vulneratum dilaceratū et liuidū: et tūc tersit mater eius mestissima cū lintheo suo totū corpus ipsius ꝛ vulnera clausitq̧ eius oculos deosculādo eos et inuoluit eū in syndone mūda: et sic duxerūt cum eū planctu et dolore maximo: et posuerūt eū in sepulcro.

Conqueriẗ xp̄s sponse de omnibus principibus terre et p̄latis ecclesie et eo ꝙ nolunt habere in memoria nec recordari talium dolorū et passionis sue: nec volūt considerare illa sacra loca terre sancte: et comminaẗ eis nisi se emēdauerint.

Capitulū XVI

l Oquebatur post hec xp̄s in eadem hora eidē sponse sue beate Birgitte dicens. A Hec em̄ que vidisti nūc: et alia que ego sustinui principes mūdi non attendūt: nec etiā loca cōsiderant in quibus ego natus sum et passus: qꝛ ipsi similes sunt homi̅ habēti locum designatū pro bestijs et feris indominis: in quē dimittens canes venaticos delectaẗ in aspiciēdo cursum canū et ferarum. Sic per simile principes terre et p̄lati ecclesiarū: et omnes status mūdi auidius et libentius aspiciūt delectamēta terrena: q̄ʒ mortem ꝛ passionem meā et vulnera mea. Ideo mittā eis ad huc ꝑ te verba mea qui nisi mutauerint corda sua et ea ꝯuerterit ad me: condemnabunẗ cū illis qui partiti sunt vestimēta mea: et sup̱ vestem meā miserunt sortem.

Additio. Sequiẗ reuelatio facta beate Birgitte in famagusta.

f Ilius dei loquiẗ hec ciuitas est gomorra ardēs igne luxurie et supfluitatis ꝛ ambitionis Jd̄o ruent structure eius et desolabiẗ, et minuetur: ꝛ habitatores eius migrabūt ꝛ pre dolore et tribulatōe ingemiscēt et deficiēt et nominabiẗ confusio eius in multis terris: qꝛ iratus sum eis. B De duce qui cōscius erat in ortis fratris sui. Xp̄s loquiẗ: Hic audacter dilatat supbiam suā: gloriaẗ de incōtinentia sua: nec attēdit quid fecerit in proximū suum. Ideo nisi se humiliauerit faciam iuxta cōmune prouerbiū. Non leuius plorat qui post flet q̄ʒ qui plorat an̄. Nam non leuiorē mortem habebit q̄ʒ frater ꝑmo amariorē nisi cito se emendet. De confessore ducis. Xp̄us loquiẗ: Quid tibi dixit frater ille? Nōne quia dux bonus est et melius viuere non pōt: excusans incontinentiam eius. Tales nō sunt confessores sed deceptores: qui vadūt tanq̄ʒ oues simplices. Sed vermis sunt vulpes et adulatores. Tales sunt amici illi: qui vident ꝛ proponunt hominibus assumptiones et delectiones: propter modicum tꝑale. Ideo si iste frater sedisset in cōuentu minus peccasset et minus obtinuisset suppliciū et maiorem coronam. Nunc aūt non effugiet manū increpantis et tribulātis. C Quidam consuluerunt dn̄e Birgitte mutare vestes: ꝛ denigrare facies ꝓpter sarracenos. Xp̄s loquitur quid cōsuluit tibi. Nonne deformare vestes et denigrare facies? Nūquid ego deus qui precipio tibi: ne sum sicut ille qui ignorat futura: aut sicut impotēs qui oīa formidat? Nequaq̄ʒ: Sed ego sum ipsa sapientia ipsa potentia: qui et oīa prescio: et omnia possum. Ideo tenete modū consuetum in vestibus et facie: et voluntatem vestram mihi dimittite. Ego em̄ qui seruaui saram a manibus captiuantiū: seruabo et vos in mari et terra: et sicut expedit vobis ꝓuidebo vobis. E De episcopo Alphōso. Mater loquiẗ: Amicus meus debet diligere te sicut matrē: sicut dn̄am: sicut filiā et sicut sororem: Sicut matrē propter etatem: et propter consilia requirenda. Sedo sicut dn̄am propter gratiā tibi datā a deo: qui per te ondit secreta sapientie sue. Tercio sicut filiā: docendo et ꝯsolando et prouidendo tibi vtiliora. Quarto sicut sororē arguendo cū fuerit oportunū et amonendo: et incitando ad perfectiora verbis ꝛ exemplis. Itē dicti: Ipse debet esse sicut ille qui portat flores optimos: hi sunt verba mea que dulciora sunt melle sapientibꝫ ea acutiora et penetrabiliora sagittis: efficaciora remuneratōe. Optet ḡ portantē cauere floribꝫ a vēto pluuia ꝛ estu. A vento. s. mūdane locutōis. A pluuia. s. carnaliū delectationū. Ab estu mundani fauoris. Qui

enim talibus gloriaꝛ flores facit vilescere et seipm minus ydoneū ostendit ad portandum. D De regina Cypri. ¶ Filius loquitꝛ: consule regine ꝙ nō redeat ad patriā suam qꝛ non expedit: sed stet loco quo posita est seruiēdo deo toto corde. Scđo ꝙ nō nubat recipiēdo secundū maritum qꝛ acceptius est deo plorare cōmissa: ꝛ supplere penitentia tp̄s inutiliter expēsum. Tercio ꝙ hoīes regni inducat ad mutuā concordiā et charitatē: et laboret vt boni mores ꝛ iusticia laudabiliter teneanꝛ. Et cōmunitas insolitis grauaminibꝫ non onereꝛ. Quarto ꝙ obliuiscaꝛ malorū que in maritum suum cōmissa sunt propter deū: et non accendatur ad vindictā: quia ego sum iudex: et ego iudicabo pro ipsa. Quinto ꝙ filiū suū nutriat cū diuina charitate: constituendo ei cōsiliarios iustos nō cupidos: et familiares pudicos et cōpositos et sapiētes: a quibus addiscet timere deū: regere iuste: cōpati miseris. Fugere assentatores ꝛ adulatores sicut venenū: et consilia iustorū querere etiam pauperꝫ et humiliū despectorum. Sexto ꝙ deponat consuetudinē pudorosam mulierū: in strictis vestibus et ostensione mamillarū et vnctionibus: et pluribꝫ vanitatibꝫ: quia omnino sunt deo odiosa. Septimo ꝙ habeat cōfessorem qui mundum relinquēs plus diligat animas ꝙ̄ munera: qui nō dissimulat petā nec arguere vereretur. Et ei in his que sunt salutis aīe obediat sicut deo. Octauo sanctarū reginarū vitas et mulierꝫ attēdat et inquirat: ꝛ laboret quō honor dei augeaꝛ. Nono ꝙ sit rōnabilis in donis suis: fugiēdo debita ꝛ laudes hoīm: qꝛ acceptius est deo vel modicū vel nihil tribuere: ꝙ̄ debita ꝯtrahere ꝛ proximum suū defraudare. E De coronatione noui regis. ¶ Filius dei loquiꝛ. Magnum onus est esse regē et magnus honor sed maximus fructus. Cōdecet ꝙ̄ regem eē maturū expertum prudentē et iustum et laboriosum: et amatorē vtilitatis ꝓximorū plusꝙ̄ proprie volūtatis. Ideo antiquitus bene regebanꝛ regna: qn̄ talis eligebaꝛ in regē: qui ꝛ voluit ꝛ sciuit ꝛ potuit regere iuste. Nūc regna nō sunt regna: sꝫ puerilia ꝛ deliramēta et latrocinia: qꝛ sicut latro inqrit modos et tp̄a: quō insidieꝛ vt obtineat lucra ne noteꝛ. Sic nūc inquirūt reges ad inuentiones quō generatio eorꝫ eleuetur: quō pecunie imburseꝛ: quō subditi sapienter onereꝛ: qui et libentius faciūt iusticiam vt obtineant bonum tp̄ale. Sed non diligūt iusticiam vt mercedē obtineāt sempiternā. Ideo sapiēs sapiēter dixit. Ve regno cuius rex puer est: qui delicate viuēs ꝛ delicatos hn̄o assentatores: de profectu cōmunitatis nihil angustiaꝛ. Verꝫ quia puer hic nō portabit iniquitatē p̄ris. Ideo si ꝓficere voluerit et implere dignitatē noīs regalis: obediat ṽbis meis que de cypro p̄dixi et nō imiteꝛ mores predecessorꝫ suorꝫ deponatꝙ̄ leuitate pueri ꝛ inducat viā regiā habendo assistētes tales qui timeāt: et qui non plus diligūt munera eius: ꝙ̄ aīam ꝛ honorē eius. Qui odiunt adulatiōes: ꝛ qui veritatē dicere et sequi ꝛ arguere nō formidant. Alioquin nec puer letabiꝛ in populo nec populus in electo.

Cum dn̄a Birgitta existens in iherusalem dubitaret vtrꝫ in monasterio fratrū minorū montis syon vel vtrū in hospitali peregrinorꝫ staret in iherusalē et tunc in orōne apparuit virgo maria dicens ei ꝙ in hospitali propter bonū exemplum aliorū.

Capitulū XVII

Mater loquiꝛ. In isto

m loco montis syon sunt duo genera hoīm. Alij diligunt deū toto corde Alij volūt habere deū: sed mūdus dulcior est eis ꝙ̄ deus: et iō ne scandalizenꝛ boni: ꝛ ne deꝛ occasio tepidis: et futuris exemplū. Iō melius est residere in loco pegrinis deputato: filius eīm meus ꝓuidebit vobis de omībus: sicut sibi placet.

Domina Birgitta rogata in regno cypri a dn̄a elionor regina dicti regni ꝙ ipsa rogaret deū ꝓ filio suo rege: et ꝓ illo regno: transiuit tūc in ihl'm. Et ibi quadā die illa existente in orōne: xp̄s apparuit ei: et dixit ei ista ꝯsilia: que deberet scribere dicto regi: ꝛ patruo suo ꝓncipi antiochie: et p̄cepit ei ꝙ scriberet ea illis quasi a se et nō ex parte xp̄i. Capitulū XVIII.

Sponsa scribit regi

s Cypri et principi antiochie. A Primū consilium est: ꝙ quilibet vestrum cū confessore suo purā ꝛ plenariam confessionē faciat: de omnibus que cōmisit cōtra dei voluntatē: et sic recipiatis benedictuꝫ corpus domini nostri iesu christi cum timore ꝛ charitate dei. Secundū consilium est ꝙ ambo sitis vniti in vero amore: ita ꝙ sitis cor vnum ad deū et honorē eius regēdo regnum ad dei honorē et subditorum vtilitatē. Tercium consiliū est ꝙ ambo sitis vniti in vera charitate cum subditis vestris: indulgendo et parcendo solūmodo propter reuerētiam passionis ꝛ mortis iesu xp̄i: omībus qui ꝯsilio facto vel fauore dederūt operā in morte patris vestri

regis petri: accipiẽdo illos toto corde in vestram charitatẽ: ad hoc vt deus in sua misericordia recipe vos dignet: ac etiã vt ipse ad regendũ regnum velit vos roborare ad sui honorẽ. Quartum consiliũ: est q ex quo diuina puidẽtia vos cstituit gubernatores regni: adhibeatis oẽm diligentiã quã poteritis in colloquẽdo: et efficaciter charitatiuo aĩo csulendo: oĩbus prelatis tam ecclesiarum q̃ʒ religionũ: q oẽs ipsi et eoꝝ subditi se corrigãt in oĩbus: in quibus a sctõ statu prioꝝ sanctoꝝ patrũ suoꝝ predecessorũ quõlibet deuiauerũt spũaliter vel tpaliter et ad viuendũ pure in pristinũ statũ suoꝝ predecessorũ celeriter se reducãt: vt status ipsoꝝ totaliter reformet vt sic ipi et eoꝝ subditi veraciter emẽdati: obtineãt amiciciam dei: ꝛ digni efficiant ad rogandũ deũ q ipse dignet statũ vniuersalis ecclesie in sctitate virtutũ misc̃diter renouare. ⁋ Quintũ csilium est: q pter illam charitatem magnã qua deus dilexit aĩas vr̃as vos velitis diligere aĩas subditoꝝ vestroꝝ. ⁋ Csulẽdo vr̃o populo militari: q oẽs qui in aliquo deũ offenderãt: celeriter et hũiliter se corrigãt et omẽs qui sunt sub obediẽtia romane ecclesie: qui ad annos discretionis pueuerũt: hũiliter confessiones exerceãt: cũ primis quos offenderãt se recõcilient ꝛ cõcordiam faciãt. Reuerendũq3 corpus xpi emendati accipiãt. Post hec autẽ catholicam vitã ducant: viuẽdo scz fideliter in matrimonio aut ĩ viduitate: aut etiã in statu laudabili virginitatis. Oĩaq3 illa que sancta ecclesia precipit obseruãdo familiares et domesticos ꝛ subditos ꝛ oẽs alios quos poterint: ad sic faciẽduz suo bono exemplo aut verbo et ope charitatis visceribꝫ inducendo: ac eos in talibus statibꝫ suis bonis ammonitionibꝫ roborãdo. Et sciatꝫ certissime q omẽs qui in his noluerint obedire: in corpe et in aĩa dispendiũ patient. ⁋ Sextum consiliũ est q loquamini cũ omnibus prelatis: q ipsi efficaciter et frequẽter ammoneant omẽs clericos suos: scz rectores ecclesiarũ: q quilibet eoꝝ in parrochia sua inquirat diligẽter: si aliqui prochianorum sint: qui in aliquibꝫ peccatis publicis male viuendo psistant: et in dei offensione et sancte matris ecclesie ctemptũ et quos taliter inuenerĩt in suis pctis publicis impudenter viuẽdo: eos efficaciter ammonẽdo precaueãt de periculo animarũ suarũ: et doceãt eos tales modos et spũalia remedia: per que se valeant et debeãt humiliter emendare. Si vero aliqui in publicis peccatis viuentiũ hũiliter obedire noluerint: tunc idem animarũ rectores nõ differant nunciare suis superioribꝫ et epĩs: vt taliũ obstinatorũ pteruitas: per plãtos censura ecclesiastica iuridice cõprimat et corrigatur. Si vero predicti epĩ ꝛ prelati pter ipsorũ pertinaciã et superbiã: aut pter eorum tempalẽ potentiã: illos corrigere nequiuerint et punire. Tũc vobis dñis meis consulit: q vestra potenti manu sitis cooperatores dictorũ dominoꝝ prelatoꝝ: vt auxilio vestro ꝛ fauore dicti peccatores inducti corrigant: ꝛ emendati misc̃diam dei consequant.

Reuelatio facta dñe Birgitte in sancta ciuitate ihr̃lm sup regno cypri et eius reformatione: quã transmisit ipsa dño regi ꝛ principi antiochie q publicaret eã toti regno: et qꝛ princeps predictus nõ prebebat fidem pfecte isti reuelationi: ideo dicta domina in reuersione sua de iherusalẽ publicauit eã in ciuitate famagusta octaua die octobris in pñtia dicti dñi regis et regine et dicti principis antiochie dicti regni ꝛ totius regalis csilij. Cap. XIX

Contigit vni psone vigilanti. ⁋ Et orationi vacãti: q cũ staret in extasi contemplationis suspensa: videbat se raptã esse in spiritu in vnũ palaciũ: quod erat incõprehensibilis magnitudinis ꝛ pulcritudinis indicibilis. Videbat q3 sibi ihs xp̃s sedere inter sanctos suos in impiali sede maiestatꝫ qui suum benedictũ os aperiẽs proferebat hec verba que inferius annotant. Ego sũ ipsa summa charitas: omĩa eñ que ab eterno fecerã ex charitate feci: ꝛ similiter omĩa que facio et in futurũ faciam: totũ ex mea charitate pcedit. Nã charitas ita incõprehensibilis ꝛ intẽsa nũc in me ẽ: sicut erat in tpe passionis mee: qñ per mortẽ meã ex nimia charitate liberaui de iferno omẽs electos: qui hac redẽptione ꝛ liberatõe digni erãt: qꝛ si adhuc possibile eẽt: q ego totiẽs morerer q̃t sunt aĩe in inferno. Ita q pro qualibꝫ eaꝝ talẽ mortẽ iteꝝ sustinerẽ: qualem tũc p oĩbus sustinui: adhuc corpꝰ meum paratũ esset subire hec oĩa: cũ libẽtiuo lũtate et pfectissima charitate. Sꝫ vere iã impossibile ẽ q corpus meũ possit amplius mori seu aliquã penã vel tribulationẽ pati. Et sic etiam impossibile est: q aliqua aĩa que post mortẽ meã est vel fuerit in infernum cõdemnata: inde vnq̃ꝫ amplius liberetur neq3 fruet celesti gaudio quo fruunt sancti et electi mei: et corpis mei glorifica visione: sꝫ sentiet infernales penas in eter-

na morte: quia noluerūt frui bñficio mortis et passionis mee: neq₃ voluerunt sequi volūtatē meā dum vixerūt in mūdo. B Ceterū qz sup offensas mihi factas nullus est iudex nisi ego ipse: et ꝓpter hoc charitas mea quā hoībus semp ostēdi: conquerit coram iusticia mea. Ideo ad iusticiā ꝑtinet sup hoc iudicare: scḋm meā voluntatē. Modo ego cōqueror sup habitatores regni cypri: quasi sup vnū hoīem. Sed nō cōqueror de amicis meis ibidē habitātib9: qui me toto corde diligunt: et meā in oībus voluntatē sequunt. Sz ad illos oēs quasi ad vnā ꝑsonam conquerēdo loquor: qui me ꝯtempnūt et mee volūtati sp obsistūt: mihiq₃ ꝑmaxime aduersant: et idcirco nūc incipio loqui oībus eis tanq₃ vni: O popule cypri mihi aduersarie: ausculta ꝛ attēde diligēter que dico tibi. Ego te dilexi sicut pr̄ diligit filiū suū: quē ad omnem honorē voluit exaltare. Ego disposui tibi terrā in qua abundanter posses hr̄e omīa necessaria: ad sustentationem corporis tui. Ego misi tibi sp̄ussctī calorem et lumē: vt intelligeres rectā fidē xp̄ianam. Cui tu fideliter te obligasti: et sacris statutis ac obediētie sancte ecclie hūiliter subiugasti. C Ego etiā locaui te in loco qui bñ decēs esset fideli seruitori: videlicet inter inimicos meos: vt ꝓ tuis laboribus terrenis ꝛ corꝑali certamine ꝑhoꝝ: obtinēres in regno meo celesti ꝑciosiorē coronā. Ego q̊z portaui te diu i corde meo .i. in charitate deitatꝫ mee: et custodiui te sicut pupillam oculi: in oībus aduersitatib9 et tribulationib9 tuis. Et q̄zdiu tu ꝑcepta mea seruasti: ꝛ obedientiā et statuta scē ecclesie fideliť custodisti: tunc certissime q̄si infinite aīe regni cypri puenerunt ad regnū meū celeste: eterna gloria mecū ꝑhenniter fruiture. Sed qz tu iam facis tuā ꝓpriā voluntatem: ꝛ oīa illa que delectāt cor tuū. Non timēs me qui iudex tuus sum: nec diligēs me qui creator tuus sum: qui etiā te redemi durissima morte mea: et me ex ore tuo expuisti sicut rem fetidā ꝛ insipidā: et qz etiā inclusisti dyabolū simul cū aīa tua in camera cordis tui. Me q̊z inde expulisti tanq₃ furē ꝛ latronē. Neq₃ magis erubescis in cōspectu meo peccare: q̄z irrationalia aīalia in cōmixtione sua. Idcirco digna iusticia est et iustū iudiciū: ꝙ tu de celo expellaris ab amicis meis: et collocceris ꝑpetuo in inferno in medio inimicoꝝ meoꝝ. D Et hoc indubitāter scias: ꝙ pater meus qui ē in me et ego in eo et sp̄ussanctus in nobis ambobus: ipe est mihi testis ꝙ nunq₃ nisi veritas exiuit de ore meo: ꝓpter quod veraciter scias: ꝙ quicūq₃ ita dispositus fuerit sicut tu modo es et se emēdare noluerit: ipsius aīa ibit eandem viā quam lucifer iuit propter superbiā suā: et iudas qui me vendidit ꝓpter cupiditatē suam: et zambri quē phinees interfecit ꝓpter luxuriā suaꝫ. Ille quidē peccauit cū muliere cōtra preceptū meū. Ideo post mortē suam aīa eius dampnata fuit ad īfernū. Propterea popule cypri annūcio tibi: ꝙ si tu nolueris te corrigere et emendare: tūc ego generationē et progeniē tuam ita delebo in regno cypri: ꝙ nec pauperi parcaꝫ ꝑsone nec diuiti: ita etiā delebo eandē generationē tuam: ꝙ in breui tempē ita labeť memoria tua a cordibus hominū: ac si nunq₃ fuissetis nati in hoc mūdo. Postea autē placet mihi plantare nouas plātas in hoc regno cypri: que precepts mea perficiēt et toto corde me diligent. E Sed tamē sciatis pro certo: ꝙ quicunq₃ vestrū voluerit se corrigere et emēdare et ad me cū hūilitate reuerti: ego ei gaudēter occurrā vt pius pastor: leuādo ipm super humeros meos: ꝛ ad oues meas personaliter eū reportādo. Per humeros enī meos hoc intelligo: ꝙ bñficio passionis et mortis mee quā corpe et humeris meis sustinui: qui se emēdauerit ꝑticeps erit: et percepturus meeū eternā consolationē in regno celorū. Noueritis etiā certissime: ꝙ vos inimici mei in dicto regno habitātes: nō eratis digni vt talis visio seu mea diuina reuelatio vobis mitteret. Sz aliqui amici mei in eodē regno existentes: qui mihi fideliter seruiūt et me toto corde diligūt: laboribus suis et precib9 lacrimosis inclinauerunt me ad hoc: vt saceret vos intelligere per istam meā reuelationē graue vestrarū periculū animarū. Quia aliquibus dictoꝝ amicoꝝ meoꝝ ibidem s me diuinitus monstratum fuit: q̄z innumerabiles aīe de dicto regno cypri a celesti gloria excludunt: et ad gehennalē mortē eternaliter condēnantur. Ista aūt supradicta verba loquor ego ad illos xp̄ianos latinos: obediētie romane ecclesie subiectos: qui mihi in baptismo rectā fidem romanā catholicam deuouerunt: et per opa mihi contraria s me totaliter recesserunt. F Greci autē qui sciunt ꝙ omnes xp̄ianos tenere oportet vnam tantū fidem xp̄ianam catholicā et vni tantūmodo subesse ecclesie: scilicet romane. Vnumq₃ solum vicariū meū generalem in mūdo: videlicet romanū summum pontificeꝫ supra se spiritualē habere pastorem: et tamē nolunt se eidem ecclesie romane ꝛ vicario meo spiritualiter subiice

re et hūiliter subiugare ꝑter eoꝝ pertinacem supbiam: et ꝑter cupiditatē: vel propter carnis petulantiā: siue ꝑter aliquod aliud: quod ad mundū ꝑtinet indigni sunt post mortē veniam a me et misecđiam obtinere. Alij vero greci qui desiderāter vellēt: sed scire nō pñt fidem catholicā romanam et tñ si scirēt et possent eā deuote et libēter reciperent: et romane ecclesie se hūiliter subiugarēt: et nihilominus scđm ipsoꝝ conscientias in statu et fide sua in qua sunt: abstinent a peccādo et pie viuūt. Istis talibus post ipsorū mortem in supplicijs misecđia mea debet: qñ ipsi ad iudicium meū vocati fuerint. Sciant etiā greci ꝙ eoꝝ imperiū et regna sine dñia: nunqȝ stabūt secura neqȝ in pace trāquilla sed inimicis suis semꝑ subiecti erūt: a quibus sp sustinebunt grauissima dāna et miserias diuturnas donec ipsi cū vera hūilitate ꝛ charitate ecclie et fidei romane se deuote subiecerint eiusdem ecclesie sacris ꝯstitutionib et ritibus se totaliter ꝯformando. His aūt sic visis ꝛ auditis in spū vt prefert: dicta visio disparuit: et remansit in oīone dicta ꝑsona nō modico pauore et admiratōe suspensa.

In regno cypri quidā frater minor rogauit dictam dñam ꝙ ipsa ꝯsuleret ei qđ deberet facere sup aliquib dubijs sue ꝯscientie: specialiter sup obseruātia regule ordinis sui. Que quidē dña cū staret quadā die orando in sctā ciuitate ihrlm pro fratre supradicto: xp̄s apparuit ei ꝛ alloquebat eam dicēs multa de ordīe minoꝝ et in fine cōminatur oēs religiosos ꝓprietarios eterna morte. Capitulū XX

i Nfinita gratiarum actio et hūile seruitiū. A Laus atqȝ honor sit deo in sua potentia et maiestate eterna: qui ē vnus deus in tribus ꝑsonis. Cuius imēse bonitati placuit: vt sua dignissima hūanitas ad vnā ꝑsonam in oīone existentē loquereẗ dicens sic Audi tu cui datū est audire spūaliter: et videre: et diligēter tene in memoria tua hec verba mea. Hō quidam erat franciscus nomine: qui diu se ꝯuertit a mūdana supbia et cupiditate: ꝛ a carnis viciosa delectatione ad spūalem vitā penitētie et ꝑfectionis tūc obtinuit veram ꝯtritionem oīm peccatorum suorū: et ꝑfectam voluntatē se emendandi dicēs. Nihil est in hoc mundo: quod nō volo libenter dimittere ꝑter amorē et honorem dñi mei iesu xp̄i: nihil est etiam tam durū in hac vita: quod nō volo gratanter sustinere ꝑter eius charitatē: faciēdo ꝑter eius honorē omīa que ego potero iuxta meas vires corꝑis et aīe: et oēs alios quoscunqȝ potero volo ad hoc inducere et roborare vt deū super omīa diligant toto corde. B Istius francisci regula quā ipse incepit: nō fuit dictata et cōposita ab ipsius hūano intellectu et prudētia: sed a me scđm voluntatē meam. Quodlibet eñ verbū quod in ea scriptū est: a spū meo fuit sibi aspiratū: et postea ipse alijs regulam illā protulit et porrexit. Ita etiaȝ oēs alie regule quas amici mei inceperūt: et ipsi ꝑsonaliter tenuerūt et seruauerunt: aliosqȝ eas efficaciter docuerūt et porrexerūt: nō fuerunt dictate et cōposite ab ipsoꝝ intellecta et humana sapientia: sed aspiratiōe eiusdeȝ spūsancti. Istius francisci fratres qui minores dicunẗ: tenuerūt et bene seruauerūt illam regulā eius per aliquos annos: et valde spūaliter et deuote scđm omnem meā voluntatē: de quo dyabolus hostis antiquus magnā inuidiaȝ et turbationem habuit: ex eo ꝙ dictos fratres tēptationibus et fraudibus suis deuincere non valebat. C Quesiuit igiẗ dyabolus diligenter vbi posset vnū hoīem inuenire: in quo suū malignū spūm cum ipsius hominis volūtate posset cōmiscere. Qui tandē vnū clericū inuenit sic intra se cogitantē. Ego libēter vellem esse in tali statu: vbi possem hr̄e mundi honorē et corꝑis mei delectationem: ꝛ vbi possem tantā pecuniā congregare ꝙ nihil deficeret mihi de omibus que ad necessitatē et delectatōem meam ꝑtinerēt. Ego igiẗ intrare volo ordinē francisci et fingam me valde humilē et obedientem Et sic cū ista intentione et volūtate prefatus clericus intrauit dictū ordinē: statim ꝙ dyabolus īrauit in corꝰ eius: ꝛ sic dictus clericus factus ē frater in dicto ordine. Cōsiderauit aūt dyabolus taliẗ intra se: sicut franciscus vult multos trahere de mūdo cū sua humili obediētia: ad recipiendū magna p̄mia in celo. Ita iste frater meus qui aduersarius nominabiẗ: ex eo ꝙ francisci regule aduersarius erit: multos de ordine francisci trahet de hūilitate ad supbiaȝ: de rationabili pauꝑtate ad cupiditatē: de vera obedientia ad faciendū propriam volūtatem: et ad sequendū corporis delectationem. D Frater aduersarius aūt predictus cum intrauit ordinē francisci: statim cepit sic ītra se cogitare ex dyabolico instinctu. Ego me ostendā ita hūilem et obediētem: ꝙ oēs me reputabūt sanctum. Quando alij ieiunant et silentiū tenent: tūc ego cū specialibus socijs contrariū faciam: vi

delicet comedēdo ⁊ bibendo et loquēdo ita
occulte: ꝙ nullus alioꝝ hoc sciat nec intel
ligat. Ego etiam scḋm dictam regulā non
possum licite pecuniā tangere: neqꝫ aurū
vel argentū possidere: et ideo aliquē specia
lem amicū habere volo: qui pecuniā et au-
rum meū teneat secrete secū ex parte mea
vt illa pecunia vtar ego ad voluntatē meā.
Ego etiam addiscere volo artes liberales
et scientiam ad hoc: vt ex illa honorē et di-
gnitatem aliquā habere valeam in ordine
habendo equos ⁊ vasa argentea ⁊ pulcras
vestes ac preciosa ornamenta: et si aliquis
ꝓ istis me arguerit respōdebo ei: ꝙ hoc fa-
cio propter honorē ordinis mei. Si etiam
ego adhuc tm̄ laborare et facere possem ꝙ
fierem episcopus: tunc vere felix et beatus
essem pro tali vita qualem tūc ducere pos-
sem quia tūc ego essem: in propria liberta-
te mea: et haberem omnē delectationem
corporis mei. E Audi modo tu quid
dyabolus fecerat in predicto ordine fran-
cisci. Nā vere ita est: ꝙ plures sunt illi fra-
tres in mūdo: qui tenent aut opere aut vo
luntate ⁊ desiderio regulā predictam: quā
dyabolus docuit fratrē aduersarium: qꝫ il-
li qui seruant regulā illam quam ego ipse
edocui fratrem franciscum. Scias tm̄: ꝙ
q̄zuis isti fratres scilicꝫ francisci et fratris
aduersarij commixti sunt q̄zdiu viuunt in
mundo. Attamē ego separabo eos post mor-
tem quia iudex eorum sum: ⁊ iudicabo fra
tres regule francisci ad permanendū me-
cum: simul cum frācisco in eterno gaudio
Illi aūt qui sunt de regula fratris aduersa
rij: iudicabunt̄ ad penas eternales in pro-
fundo inferni: si ante mortēm se noluerint
corrigere et humiliter emendare. Nec est
mirandū de hoc: quia illi qui deberent mū
danis hominibus dare humilitatis ⁊ sancti
tatis exempla: ipsi prebent eis exempla vi
lia et ribaldica cum sua cupiditate et sup-
bia. F Et ideo certissime sciāt dicti fra
tres: ꝙ tam ipsi q̄z ceteri religiosi quibus
regula prohibet habere propriū: et tamen
habent aliquod ꝓpriū contra regulam suā
volētes per hoc me placare ꝙ inde aliquā
partem mihi conferūt: eorum munera ab
hominabilia sunt mihi ⁊ exosa: nec aliqua
remuneratōe bona sunt digna. Magis em̄
mihi gratū et placitum est: ꝙ paupertatem
beatā quā ꝓfessi sunt scḋm regulas suas
diligenter obseruēt: q̄z ꝙ totum aurū et ar-
gentū: ac etiā omnia metalla que in mūdo
sunt: mihi ꝑsentarent. Scias etiā tu que
verba mea audis: ꝙ nō fuisset tibi licitum
istam prefatā visionem scire: nisi ꝓpter vnū
bonū seruum meū: qui ex toto corde suo ꝓ
illo fratre minore sincerit̄ me rogauit: qui
desiderabat eidē fratri ꝯsulere aliq̄ ꝯsilia
vtilia sue aīe: ex diuina charitate. His aūt
visis et auditis hec visio disparuit.

Visio quā habuit dn̄a Birgitta in beth
leem vbi virgo maria ondit ei totū modū
sui ꝑtus qualiter ipsa peperit gloriosum fili
um suum sicut ipsa virgo ꝓmiserat eidem
dn̄e birgitte in roma anteq̄z iret ad bethle
em p. xv. annos vt patet in primo capitulo
istius vltimi libri. Cap. XXI.

Um essem ad ꝑsepe

c dn̄i in bethleem. A Vidi quan
dam virginem pregnantē pulcerri
mam valde: indutā albo mantello et subti
li tunica: per quā abextra eius carnes vir-
gineas clare cernebā. Cuius vterus plen̄
et multū tumidus erat: qꝛ iam parata erat
ad pariendū. Cū qua senex quidā honestis-
simus erat: et secū habebant ambo vnū bo
uem et asinū. Qui cū intrassent speluncā
senex ille ligatis boue et asino ad ꝑsepe exi
uit extra: et portauit ad virginē candelam
accensam fixitqꝫ eam in muro: et exiuit ex
tra ne partui ꝑsonaliter interesset. Virgo
igitur illa tunc discalciauit calciamēta pe-
dum suoꝝ: et discooperuit mantellum albū
quo operiebat̄: amouitqꝫ velum de capite
suo et iuxta se reposuit ea: remanēs in sola
tunica: capillis pulcerrimis quasi de auro
extentis sup̄ spatulas. Que tūc duos pan-
niculos lineos ⁊ duos laneos mūdissimos
et subtiles extraxit: quos secum portabat
ad inuoluendū nasciturū infantē: et duos
alios paruulos lineos ad cooperiendū et li
gandum caput illius: ipsosqꝫ posuit iuxta
se vt eis vteret̄ tempore debito. B Cū
aūt hec omnia sic parata essent: tunc virgo
genuflexa est cū magna reuerētia ponens
se ad orationem: et dorsum versus presepe
tenebat faciem vero ad celum leuatā ver-
sus orientem. Erectis igitur manibus et
oculis in celum intentis: stabat quasi in ex
tasi cōtemplationis suspensa: inebriata di
uina dulcedine. Et ea sic in oratione stan-
te: vidi tunc ego moueri iacentem in vtero
eius: et ilico in momēto et ictu oculi peperit
filiū: a quo tanta lux ineffabilis ⁊ splendor
exibat: ꝙ sol nō esset ei comparabilis: neqꝫ
candela illa quā posuerat senex quoq̄mo-
do lumen reddebat: quia splendor ille diui
nus splendorem materialē candele totali-
ter adnihilauerat: et tam subitus ⁊ momē
taneus erat ille modus pariēdi: ꝙ ego nō
poteram aduertere nec discernere quomō

vel in quo membro pariebat. Veruntñ statim vidi illũ gloriosum infantẽ iacentez in terra nudum ⁊ nitidissimũ. Cuius carnes mũdissime erant ab omni sorde et imunditia. Vidi etiã pellem secundinã iacentez prope eum inuolutã et valde nitidã. Audiui etiã tũc cantus angelorꝫ mirabilis suauitatis ⁊ magne dulcedinis. Et statim venter virginis qui ante partũ tumidissimus erat retraxit se: et videbatꝛ tũc corpus eius mirabilis pulcritudinis et delicatũ. B

Cum igitꝛ virgo sensit se iam peperisse: statiz inclinato capite ⁊ iunctꝭ manibꝫ cũ magna honestate ⁊ reuerẽtia: adorauit puerꝫ et dixit illi. Bñ veneris deꝰ meꝰ dñs meꝰ ⁊ filiꝰ meus: et tũc puer plorãs et quasi tremens pre frigore et duricia pauimẽti vbi iacebat voluebat se paululũ et extendebat mẽbra: querẽs inuenire refrigeriũ et matris fauorem: quẽ tunc mater suscepit in manibꝫ ⁊ strinxit eũ ad pectus suũ: et cũ maxilla et pectore calefaciebat eũ cũ magna leticia: ⁊ tenera compassione materna. Que tũc sedens in terra posuit filiũ suũ in gremio: et recepit cũ digitis subtiliter vmbilicũ eius qui statim abscisus ẽ: nec inde aliq̃s liquor aut sanguis exiuit. Et statim cepit eũ diligenter inuoluere. Primo in panniculis lineis ⁊ postea in laneis: ⁊ stringẽs corpusculum tybias ⁊ brachia eiꝰ cũ fascia: que suta erat in q̃tuor ptibus superioris panniculi lanei. Postea vero inuoluit ligãdo in capite pueri: illos duos panniculos lineos q̃s ad hoc paratos habebat. C Visis igitꝛ cõplexis intrauit senex: ⁊ prosternẽs se ad terrã genibꝫ flexis: adorãdo cũ plorabat pre gaudio. Nec tũc in ptu virgo illa immutabatꝛ colore vel infirmitate: nec in ea defecit fortitudo aliq̃ corporalis sicut in alijs mulieribus parientibꝫ fieri solet: nisi q venter eius tumidus retraxit se ad priorẽ statũ: in quo erat anteq̃ puerũ conciperet. Tũc aũt surrexit illa habens puerũ in vlnis suis: ⁊ simul ambo. s. ipsa ⁊ ioseph posuerũt eũ in presepio: ⁊ flexis genibꝫ adorabant eum cũ gaudio immenso et leticia.

Reuelatõ in bethleez ad p̃sepe dñi sup eadẽ materia qua supra. Cap. XXII

Ostea itez in eodem

p loco apparuit mihi v̄go maria dicẽs. Filia mea diu est q pmiseram tibi in roma: q ostẽderem tibi hic in bethleem modũ partus mei. Et licz aliquid ostendi tibi in neapoli sup hoc scz qualiter stabam quãdo peperi filiũ meum: tñ scias certissime q ego sic steti ⁊ tali modo peperi sicut nũc vidistis flexis genibus orando sola in stabulo: peperi em̃ eum cũ tanta exultatõne et leticia animẽ q nõ sensi aliquod grauamen quando ipse exibat de corpe meo: nec dolorẽ aliquẽ. Sed statim inuolui eũ pannicnlis mũdis: quos diu antea preparaueram. Que quãdo vidit ioseph miratus est cũ magno gaudio et leticia: ex eo q sic sine adiutorio pepererã: verum qꝛ magna multitudo gentiũ in bethleem circa descriptõnem occupata erat. Ideo tñ ipsi attendebant ad illud: q nõ poterant inter eos mirabilia dei diuulgari. Et ideo scias veraciter: q q̃uis hoĩes scdm hũanum sensum conantꝛ asserere: q filius meus nascebatꝛ p modum cõmunem. Veritas tñ est et absqꝫ aliq̃ dubio: q ipse natus est sicut ego alias dixi tibi ⁊ sicut tu nũc vidisti.

Fuit ad presepe dñi hec reuelatio facta eidem dñe in bethleem qualiter pastores venerunt ad presepe ad adorandum xp̃m natum. Capitulũ XXIII

Idi etiã in eodem lo

v co dũz virgo maria et ioseph starẽt puerũ adorando in presepio: q tũc pastores et custodientes gregem venerũt: vt viderẽt et adorarẽt infantem. Quẽ cuz vidissent prius voluerũt inquirere vtrum masculus vel femina esset: ex eo q angeli eis annũciauerãt q saluator mũdi natus erat: et nõ saluatrix dixerãt. Tunc igitꝛ virgo mater eis ostẽdit naturã et sexum masculinum infantis: quem ipi statim adorauerunt cũ magna reuerentia et gaudio: et postea reuersi sunt laudãtes et glorificantes deum: in omibus his que audiuerãt et viderant.

Hanc reuelatõem habuit sponsa in bethleez in capella vbi xp̃s natus ẽ in qua virgo maria narrat ei q̃liter tres magi reges adorauerũt xp̃m filiũ eius. Ca. XXIIII

Ixit etiã mihi eadez

d mater dñi. Filia mea scias: q quando tres reges magi venerũt in stabulum ad adorandũ filium meũ Bene ego antea presciebam eorꝫ aduentũ. Et quãdo intrauerunt et adorauerunt eũ: exultauit tũc filius meus: et pre gaudio habebat tũc faciẽ hylariorẽ. Ego etiã nimis gaudebam et letabar: mirabili gaudio exultationis in mente mea. Attendẽs ad verba eorum et actus: ꝯseruãs ea et ꝯferens in corde meo.

Mr̃ dei loquens dñe Birgitte narrat ei aliq̃ de hũilitate sua ⁊ filij sui dicẽs: q sicut hũiles fuerũt filius suus ⁊ ipsa tũc erãt in mũdo ita et nũc hũiles sunt lz sint in celo.

Capitulū XXV

Mater dei loquitur.

m A Eadē hūilitas est nunc in filio
meo in potentia deitatis sue: sicut
tūc fuit qñ reclinabat in p̄sepio: qui iacēs
inter duo aīalia: licz oīa sciret scdm̄ dei
tatē: nihil tū loquebat scdm̄ hūanitatem
Sic etiā nūc sedēs ad dextrā patris audit
omēs loquētes ad eum cū charitate: et rñ-
det p infusiones sctispūs: quibusdā verbis
et cogitationibz: quibusdā quasi ore ad os
loquit sicut ei placz. Similiter ego que suz
mr eius: ita hūilis sum nūc in corpe meo:
quod est sup oīa que creata sunt exaltatū:
sicut tūc fui qñ ioseph desponsata erā. De
tuntū pro certissimo scire debes q ioseph
antecq̄ desp̄osauit me intellexit in spūscto
me vouisse virginitatē meā deo: immacu-
latamqz esse cogitatōe v̄bo et ope. Qui ea
intentōe desp̄osauit me vt fuiret nubi: ha
bendo me p dña sua nō p vxore. Ego etiā
in spūscto sciui certissime: q v̄ginitas mea
ppetue pmaneret illesa: lz ex occulta dispē
satione dei viro desponsabar. B Sed
postq̄ ɔsensi nūcio dei: ioseph videns vtez
meū spūscti virtute intumescere: expauit
vehemēter: non suspicatus ɔtra me aliqd
sinistrū: sed recordatus dicta pphetaz pre
nunciantiū filiū dei nascituz de virgine re
putabat se indignū tali fuire matri donec
angelus in somnis p̄cepit sibi non timere
sed cū charitate mihi ministrare. De diui-
tijs vero ego ⁊ ioseph nihil reseruauimus
nobis: nisi necessaria vite ad honorē dei: re
liqua dimisimus pp̄ter amorē dei. Instāte
v̄o hora natiuitatis filij mei: quā ego optīe
p̄sciui: veni scdm̄ prescientiā dei in bethleē
deferēs mecū mundissimā vestē seu panni-
culos pro filio meo quibz nemo vnq̄ vsus
fuerat ante. In quibus primo inuolui illū
qui natus ē ex me cū omi puritate: et lz ab
eterno p̄uisa sim sedere in sublimissima se
de et honore: sup oēs creaturas et sup oēs
homīes: nihilominus tū ex hūilitate mea:
nō dedignabar parare ⁊ ministrare ea que
erāt necessaria ioseph et mihi ipi. Similit
⁊ filius meus subdit' erat ioseph atqz mihi
Sicut ḡ hūilis fui in mundo cognita soli
deo ⁊ ioseph: sic etiā nūc sum hūilis sedens
in sublimissimo throno: pata p̄sentare deo
oīm orōnes rōnabiles. Sed aliquibz rñdeo
p infusiōes diuinas aliquibz aūt loquor se-
cretius sicut b̄nplacitū est deo.

Cū dña Birgitta vellet de ihrl'm iaz re-
dire ad romā iuit in die natiuitatis v̄ginis
marie ad visitandū sepulcz eius ⁊ alia san
ctuaria que sunt ibi pp̄e ciuitatē ihrl'm cui
oranti ad dictū sepulcrū apparuit eadem
v̄go certificās eam de tpe mortis ⁊ assum-
ptionis sue testificās illud esse proprie se-
pulcrū suum. Cap. XXVI

Dum essem in valle io

c saphat ad sepulcz gloriose v̄ginis
orans: appuit mihi eadē virgo cho
ruscās splendore nimio dicēs. Attēde filia
Ego postq̄ fili' meus ascēdit ad celos vixi
in mūdo p quindecim annos: et tanto tpe
plus: quantū est de festo ascensionis eiusdē
filij mei vsqz ad mortē meā. Et tūc mortua
iacui in isto sepulcro p quindecim dies. De
inde fui assumpta in celū cū infinito hono
re ⁊ gaudio. Vestes aūt mee cū quibus fui
sepulta: tūc remāserūt in isto sepulcro. Et
ego fui tūc induta talibz vestibus: qualibz
indutus est filius meus et dñs meus ihūs
xp̄s. ¶ Itē scias q nullū corpus hūanū in
celo ē nisi corpus gloriosum filij mei ⁊ cor-
pus meū. Vos igit iam recedite ad terras
xp̄ianoz: vitas v̄ras semp in melius emēda
te: et cū summa custodia et attētione de ce
tero viuite: ex quo iā visitastis ista loca san
cta: vbi filius meus ⁊ ego vixim⁹ corpali-
ter ⁊ mortui ⁊ sepulti sumus.

Quando dña Birgitta in reuersione de
ihrl'm trāsiuit p ciuitatē neapolim requisi
ta p dñam reginā et archiepm̄ dicte ciuita
tis orauit deū p habitatoribz eiusdē ciui-
tatis: et xp̄s loquēs et redarguit habitato-
res p̄dictos de pluribz pctis: ostendēs eis
modū quo se recōcilient cū eo pctōres pro
mittēs eis miscdiam si se recōciliauerint ⁊
emēdauerint: cōminat etiā eis cū seueri-
te iusticie: si se nō correxerint ⁊ in pctō pse
uerauerint. Quā reuelatōem ipsa dña bir
gitta publicauit in p̄ntia dicti dñi bernar-
di archiepi: ⁊ triū magistroz in theologia
et duorū doctoz in iure canonico ⁊ ciuili ⁊
aliquoz militum ⁊ ciuium dicte ciuitatis.

Capitulū XXVII

Ni psone in oratione

v vigilāti ⁊ ɔtemplationi vacāti: dū
staret in raptu eleuatōis mētalis
appuit ihs xp̄s sic ei dicēs. A Audi tu
cui datū est audire ⁊ videre spūalia et attē
de diligēter: et in mēte tua tene ea que mō
audies: que tu ex pte mea annūciabis gen
tibus: nō loquaris ea p acquirēdo tibi ho-
norē aut hūanā laudē: nec etiā ea sileas p-
pter aliquē timorē hūani improperij et cō
temptus: qz nō pp̄ter te tm̄: sed etiā pp̄ter
p̄ces amicorū meorū hec tibi ondunt: que
mō es auditura. Naz aliq electi amici mei

ciuitatis Neapolitane:multis annis rogauerunt me ex toto corde suo precibus ⁊ laboribus suis: ꝓ inimicis meis in eadē ciuitate habitantibꝫ:vt ego aliquā gratiā ostēderē eis:ꝑ quā ipi a pctis ⁊ abusionibꝫ suis possent retrahi ⁊ salubriter reuocari:quoꝝ ꝑcibꝫ inclinatus do tibi nūc hec verba mea ⁊ iō tu diligēter audi que loqr tibi. ¶ Ego sum creator oīm ⁊ dn̄s:tā sup dyabolos qꝫ sup oēs angelos:⁊ nullus effugiet iudiciuꝫ meū. B Dyabolꝰ deniqꝫ tripliciter peccauit ꝯtra me:supbia.s.inuidia ⁊ arrogantia.i.amore ꝓprie voluntatis. Tantū qppe supbiuit ipe:ꝙ voluit eē sup me dn̄s: et vt ego essem subiectus sibi. Inuidebat qꝫ mihi intantū:ꝙ si possibile foret libenter occidisset me:vt ipe esset dn̄s ⁊ sederet in throno meo. Tantū etiā chara fuit ei sua volūtas ꝓpria:ꝙ nihil curabat de volūtate mea dū tū ipe posset ꝑficere volūtatē suā:ꝓpter qđ ipe cecidit de celo ⁊ de angelo factꝰ ē diabolus:in ꝓfundo inferni. Post hec aūt ego videns maliciā eiꝰ ⁊ magnā inuidiā quā ipse habebat ꝯtra hoiem:ostendi voluntateꝫ meā ⁊ dedi mandata mea hoibꝫ:vt ipi faciendo ea possent placere mihi:⁊ displicere dyabolo. Deinde ꝓpter charitatē quam ego habeo ad hoies:veni in mūdū ⁊ assumpsi carnē de virgine: Docui etiā eos ꝑsonaliter verā viā salutis ope ⁊ sermōe:⁊ vt ꝑfectā charitatē ⁊ amorē eis ostenderē: aperui eis celū meo ꝓprio sanguine. C Sed qđ faciunt mihi nūc illi hoīes q̇ sunt inimici mei: Vere ipsi ꝯtemnūt ꝑcepta mea eiciūt me de cordibꝫ suis tanqꝫ virus abhoiabile: expuunt etiā me de ore ipsoꝝ velut rē putridam:⁊ abhorrent me videre quasi leprosuꝫ pessime fetentē. Dyabolū vero ⁊ eius opa amplectunt toto suo affectu ⁊ ope:hūc eīm introducūt in cordibus suis:faciēdo delectabiliter ⁊ gratanter eiꝰ voluntatē ⁊ sequēdo eius immissiones malignas: Iō iusto iudicio meo remūerabunt in inferno cū dyabolo eternaliter sine fine. Namꝫ ꝓ supbia quā exercent habebūt ꝯfusionē ⁊ eternū pudorē:intm̄ ꝙ angeli ⁊ demones de eis dicent Impleti sunt ꝯfusione vsqꝫ ad summū: ꝓ cupiditate vero ipsoꝝ insatiabili quilibet diabolus inferni replebit eos suo veneno mortifero:intm̄ ꝙ in aīabus eoꝝ nullus vacuꝰ locus remanebit:qui nō sit dyabolico veneno repletus. Pro luxuria vero qua ardent sicut aīalia insensata: nunqꝫ admittent ad videndū faciē meā:sed sepabunt a me: ⁊ ꝑuabunt etiā sua voluptate iordinata. D Ceterum scias ꝙ sicut oīa pctā mortalia grauissima sunt:ita etiam pctm̄ veniale:si

homo delectatur in eo cū voluntate ꝑseuerādi efficit mortale. Propterea noueris ꝙ duo pctā exercent q̄ ego nomio tibi modo: que trahunt secū alia pctā que oīa vident quasi venalia. Sed qꝛ gentes delectant in eis cū voluntate ꝑseuerandi:iō efficiuntur mortalia:et multa alia pctā abominabilia cōmittūt gentes in ciuitate neapoli:q̄ nolo tibi noiare. Primū de duobꝫ pctis est ꝙ facies humane rationalis creature depingunt diuersis coloribꝫ:quibꝫ colorant imagines insensibiles ⁊ statue ydoloꝝ: vt videant ab alijs pulcriores qꝫ ego feci eas. Secundū pctm̄ est ꝙ ꝑ inhonestas formas vestimentoꝝ quibꝫ gentes vtunt corpa hoim ⁊ mulierū deformant a statu suo: hoc gentes faciunt ꝓpter supbiam: ⁊ vt videantur pulcriores ⁊ lasciuiores in corpibus suis qꝫ ego deus creaui eos:⁊ vt etiā sic videntes: citius ꝓuocent ⁊ inflamment ad carnalem ꝯcupiscētiā. E Ideo certissime scias ꝙ quotiens deliniūt facies suas colore stibio ⁊ extraneo totiens diminuit eis infusio aliqua sancti spūs:⁊ dyabolus magis appropinquat eis:quotiēs vero ornant se vestibus indecentibꝫ ⁊ inordinatis ⁊ taliter deformant sua corpora: totiens ornatus aīe diminuit:⁊ dyaboli ptās augmētat. O inimici mei q̇ talia facitis ⁊ alia pctā mee voluntati contraria effronte cōmittitis:quare neglexistis passionē meā: ⁊ nō attenditꝫ in cordibus vestris:quō ego nudus steti ad columnā ligatꝰ duris flagellis crudeliter verberatus. Quō nudus stabam et clamabam in cruce:repletus vulneribꝫ ⁊ vestitus sanguine:⁊ qū vos depingitis ⁊ vngitis facies vestras. Cur nō aspicitis ad faciē meam qualiter sanguine repleta fuit: Nec etiam attenditis ad oculos meos:quō caligauerunt ⁊ opiebant sanguine ⁊ lacrimis: et palpebre mee colore liuido. Quare adhuc nō aspicitis ad os meū:aures qꝫ ⁊ barbam nō intuimini qualiter erant decolorata et intincta sanguie:nō respicitis reliqua mēbra mea:diuersis penis immaniter sauciata. Et qualiter liuidus ⁊ mortuus in cruce pependi ꝓpter vos:⁊ ibi ab omibꝫ derisus ⁊ abiectꝰ despiciebar:ad hoc vt ex tali recordatione ⁊ attenta memoria me deū vestrū diligeretis:⁊ sic dyaboli laqueos effugeretꝫ quibꝫ estis horribiliter colligati. Verum tū hec oīa in oculis ⁊ cordibus vestris oblita ⁊ neglecta sunt. F Ideo facitis sicut meretrices diligentes voluptatē ⁊ delectationem carnis nō aūt prolem. Cum enim sentiunt infanteꝫ viuū in vtero suo:statim ꝓcurant abortiuū herbis ⁊ alijs rebus: ne ca

reant carnali voluptate z cōtinua delectatione pessima: vt sic semp̄ iaceant luxurie et fetide cōmixtioni carnali: Sic facitis z vos Naz ego deus creator et redemptor vester omnes visito grā mea pulsando. s. ad corda vrā: qz omnes diligo. Sed cū vos aliquam pulsationē infusionis. s. spūs mei in corde vestro seu cōpūctionē sentitis: vel audiēdo v̄ba mea aliquā bonā voluntatē ɔcipitis: z statim q̄si abortiuū spūaliter p̄curstz excusando vicz pctā vrā z delectādo vos in ipis ac etiā volēdo i ipis damnabiliter p̄seuerare. Jdcirco dyaboli facitis voluntatē inducendo ipm̄ in cordibus vestris: z me sic cōtemptibiliter expellendo. Propter qd̄ vos sine me estis z ego nō sum vobiscū: et in me non estis sed in dyabolo: qz eius voluntati z suggestionibus obeditis. B Jgit̄ qz iam dixi iudiciū dicā et nunc misericordiā meā. Misericordia aūt mea hec est: videlicz q̄ nullus ipsoz̄ inimicoz̄ meoz̄ tantus et tam magnus pctōr est: q̄ ei negetur misericordia mea: si eam petierit humili z p̄fecto corde. Propterea tria debent facere inimici mei: si sd grātiā z amiciciam meā se recōciliare voluerint. Primū est q̄ peniteant z habeant contritionē de toto corde: eo q̄ me creatorē z redemptorē suū offenderūt. Scd̄m est ɔfessio pura frequens z humilis quā debent facere ante ɔfessorem suū: z sic emendent omnia peccata sua: faciendo penitentiā z satisfactionē: s̄m eiusdem ɔfessoris consilium z discretionez. Tunc eni ego appropinquabo me eis: et dyabolus ab eis elongabit̄. Tercium est: q̄ postq̄z hec sic p̄fecerint cū deuotiōe z p̄fecta charitate cōicando accipiant z sumant corpus meū: habendo volūtatē nūq̄z recidiuandi in priora pctā: sed p̄seuerandi in bono vsq̄z ad finem. B Quicunq̄z igit̄ isto modo se emendauerit: statim ego occurram ei sicut pius pater erranti filio: z libenti⁹ eū suscipiam ad gratiam meā q̄z ipse rogare z cogitare poterit: z tūc ego ero in eo z ipe in me et mecū viuet z gaudebit in eternū. Qui v̄o p̄seuerauerit in peccatis z malicia sua: veniet sup eum indubitanter iusticia mea: nā sicut facit piscator qui videns pisces in aq̄ ludentes in delectatione z iocunditate sua et tunc ipse mittit hamū in mari: et extrahit capiendo pisces vicissim: nō omnes cōiunctim sed paulatim p̄ vices: z tunc mittit eos in mortem: donec omnes ɔsumpserit. Sic ego etiā faciā inimicis meis in peccato perseuerantibus: Nam paulatim consummabo eos de hac vita mundana huius seculi in qua ipsi temporaliter z carnaliter delectant̄: et qua hora ipsi nō crediderint et in maiori delectatōe vixerint: tūc rapiā eos de vita eterna z mittā eos in mortem eternā. Vbi nunq̄z amplius videbūt faciē meā ex eo q̄ ipsi potius dilexerūt facere et adimplere inordinatā et corruptam volūtatem suam: q̄z perficere mandata et volūtatem meam. His aūt sic auditis hec visio disparuit.

Reuelatio virginis marie quā habuit dn̄a Birgitta in ciuitate neapoli z dirigit eam dn̄o bernardo archiep̄o neapolitano que reuelatio reprehendit illos qui nō instruūt seruos suos seu sclauos īfideles noviter cōuersos ad fidem in eadē fide catholica et lege xp̄iana: redarguit q̄z virgo maria illos dn̄os qui male tractāt z exasp̄ant vltra modum seruos suos: cōminat̄ etiam cū magna pena sortilegis et diuinatoribꝫ et etiā tenentibus eos et fidem eisdem adhibentibus. Cap. XXVIII.

Omina Birgitta scri-

bit dn̄o Bernardo archiep̄o neapolitano dicēs. A Reuerende pater et dn̄e. Jlla persona quā vos bene nostis: cū staret orando in raptu contemplationis suspensa: apparuit ei virgo maria sic ei dicēs. Ego sum regina celi que loquor tibi Ego sum quasi hortulanus huius mundi Naz sicut hortulanus qū videt insurgere ventū validum: nociuū plantulis z arboribus horti sui: statim occurrit festināter: et in q̄ztum pōt ligat firmando eas firmis sustentaculis: z sic eis succurrit diuersimode iuxta posse: ne a vento irruente frangant̄ et miserabiliter eradicent̄. Sic ego mater misc̄die facio in horto meo huius mundi: quia qū ego video p̄iculosos ventos tēptationum: z malignarū suggestionū dyaboli flare in corda hoim̄: statim ego accurro ad dn̄m meum et deū meum filiū meum ihm̄ xp̄m: cum orōnibus meis inuādo eos z impetrando ab eo: q̄ ipse infundat in eoz̄ cordibus aliquas sanctas infusiones sctī spūs quibus suffulti z salubriter ɔfirmati: a dyabolico temptationū vento illesi spūaliter tueant̄. Ne dyabolus contra hoies preualeat frangendo eoz̄ aīas: et eas iuxta malignū desiderium suū damnabiliter extirpando. Et sic homīes recipiētes dicta mea sustentacula z iuuamina: cū hūilitate cordis et execūtiōe operis: statim a dyabolico temptationū incursu defendunt̄: et p̄manentes firmi in statu gratie: afferūt deo et mihi fructū suauitatis in tempe oportuno. B Jlli vero qui cōtemnūt predicta filij

mei ⁊ mea sustentacula spiritualia: ⁊ inclinant a vento tēptationū dyaboli ꝯsensu ⁊ ope: ipsi eradicant a statu gratie: ⁊ ducuntur a dyabolo ꝑ illicita desideria ⁊ opa vsq3 ad pfundas eternales penas ⁊ tenebras in feruoꝝ. Nunc aūt scias ꝙ in ciuitate neapolit: cōmittunt diuersa ⁊ multa pctā horrida ⁊ occulta que tibi nō refero: sed tamen loquor tibi nūc de duobus generib9 pctōꝝ manifestoꝝ: que valde displicent filio meo ⁊ mihi totiq3 celesti curie. Primū est ꝙ in dicta ciuitate multi emunt paganos ⁊ infideles ad seruitutē suam: et aliqui eorū dn̄i nō curant eos baptizare: neq3 volunt eos ad fidē christianā ꝯuertere. Et si baptizantur aliq̄ eoꝝ post ipsoꝝ baptismū domini eoꝝ nō curant plus de faciendo eos instruere ⁊ informare in fide christiana: ⁊ īformādo eos in suscipiendis sacramētis ecclesie: q̄3 ante ipsoꝝ baptismū ⁊ conuersionē. Et sic euenit ꝙ dicti serui ꝯuersi post fidem susceptam cōmittūt multa pctā ⁊ nesciūt redire ad sacramentū penitentie et cōmunionis ⁊ restaurari in statu saluationis: ⁊ diuine recōciliationis ⁊ gratie. ¶ Item aliqui tenent suas seruas seu sclauas in tanta abiectione seu ignominia ac si essent canes vendentes eas: ⁊ qđ deterius est exponentes ipas frequenter in lupanari ad lucrandū pecuniā turpitudinis ⁊ abhominationis. Alij ꝟo tenent eas in suis domibus vt meretrices: ⁊ ꝑ se ⁊ ꝑ alijs. Et hoc valde abhominabile ⁊ odiosū est deo ⁊ mihi: ac etiā toti celesti curie. Alij etiā domini intantū grauant ⁊ exasperāt dictos seruos suos verbis contumeliosis ⁊ percussionib9: ꝙ aliqui dictoꝝ seruoꝝ veniunt in statū desperationis ⁊ in voluntatē interficiēdi seipsos. Que quidē peccata ⁊ negligētie multū displicēt deo: et toti celesti curie: ꝙ ipse deus amat eos eo ꝙ ipse creauit eos: et vt omēs saluaret venit in mūdū: assumēs carnē de me: ⁊ sustinuit passionē ⁊ mortem in cruce. Scias etiam ꝙ quicunq3 emunt tales paganos ⁊ infideles ea intentione vt faciant eos xp̄ianos: ⁊ voluntate instruendi ⁊ informandi eos in fide xp̄iana ⁊ virtutib9: ⁊ intentione dandi eos libertati in vita sua vel in morte: ita ꝙ dicti serui nō trāseāt ad heredes. Isti tales domini eoꝝ multum ex hoc merentur ⁊ acceptabiles sunt apud deū. Sed scias certissime ꝙ illi q̄ contrariū faciūt a deo grauiter punient. ¶ Secundum genus pctī est ꝙ multi hoīes ⁊ femine habent secum ⁊ consulūt aliquos malignos sortilegos et diuinatores et aliquas pessimas incātatrices diuersis respectib9 inordinatis. Nam aliqui petūt ab eis ꝙ ipsi faciant aliq̄ maleficia incātatōes ad illum finē: vt possint cōcipere et generare prolem. Aliqui requirūt eosdem: ꝙ ipsi aliquas incantatōes ⁊ facturas faciāt ad hoc vt ab aliquibus hoībus vel mulieribus: seu etiam ab eoꝝ dn̄is tpalibus districte amentur: et cordialiter diligant. Alij vero expetunt ab eisdem maledictis maleficis de prescientia futuroꝝ. Multi etiā querūt ab eis vt arte sua incātatoria ⁊ malefica: tribuāt ipsis sanitatē in infirmitatibus suis. Qui quidē omnes tam tenētes eosdem maleficos diuinatores: seu etiā incantatrices in familia et expensis suis: q̄3 omēs petentes a talibus talia cōsilia ⁊ remedia dyabolica q̄3 etiā idem malefici diuinatores et incantatrices supradicta ꝑmittētes: excōi ⁊ maledicti sunt apud deū. Et q̄diu in tali statu et ꝓposito pseuerauerint nunq̄3 aliqua infusio seu gratia sp̄ussancti descēdet neq3 intrabit in corda ipsoꝝ. Veruntn̄ qui penituerint et hūiliter se emēdauerint: cū vero ꝓposito vlterius nō recidiuādi: a filio meo misericordiā ⁊ gratiam ꝯsequent. His aūt sic auditis hec visio disparuit.

Quidam ep̄us qui erat rector Marchie anthonitane ꝑ sancta romana ecclesia requisiuit dn̄am Birgittam sup eo ꝙ stimulabat a consciētia eo ꝙ ipse erat absens et nimis remotus a dyocesi sua: ꝓpter predictum officiū Marchionatus in quo ipse residebat. Et sic nō poterat attēdere ad oues sibi cōmissas ī sua dyocesi. Et iđ dubitabat an magis placeret deo ꝙ resideret in officio marchionatus: vel an ꝙ reuerteret ad regendū oues sibi cōmissas in sua dyocesi. Et cum dn̄a supradicta sic requisita oraret ꝑ prefato ep̄o: tunc xp̄s appuit ei dicens sibi ꝟba que infra ꝯtinent. Cap. XXIX

Sit deus bn̄dictus in eternū propter oīa bona sua amē.

A Dn̄e mi reuerende pater: hūili recōmendatione p̄missa. Scripsistis mihi cum hūilitate ꝙ ego quedā femina vobis incognita: deū pro vobis hūiliter exorarē. Ad qđ rn̄dēdo vobis dico veridice in ꝯsciētia mea: ꝙ ad talia faciēda sum insufficiēs: peccatrix ꝓch dolor ⁊ indigna. Scripsistis etiā mihi: ꝙ aliqua ꝯsilia sp̄ualia vobis scriberem ad salutē aīe vestre. Et ideo deus attendens ad fidē et hūilitatē vestram: vr̄is desiderijs et fidei p io more paterno voluit satisfacere: nō attēdēs ad pctā mea: sed ad cordialē affectum hūiliter postulātis. Nā cū ego peccatrix ad talia indigna ꝑdie pro

vobis orarem dñm meum Ihm xp̄m: tunc ipse apparuit mihi in spū et per similitudinē loquebat̄ mecū sic dicens: O tu cui datum est audire spūaliter ꝛ videre. Attende nūc et scias certissime: ꝙ omnes ep̄i ꝛ abbates ac etiā ceteri ecclesiarū prelati et bñficiati animarū curam hñtes: qui dimissis suis ecclesijs ꝛ ouibus meis sibi cōmissis: recipiūt et tenēt alia officia ꝛ regimina ea intentione et volūtate: vt in illis officijs ab hoībus magis honorent̄: ꝛ in altiori statu mūdi exaltent̄ ꝛ sublenent̄: ꝙuis in illis officijs ipi rectorea nihil furent̄ vł predent̄: vel ꝙuis aliam iniusticiā non ibidē cōmittant: nihilominus tñ quia in illis officijs ꝛ honoribꝫ ipsi glorian̄t et delectant̄: et ꝓpter hoc dimittūt oues meas et ecclias suas. B

Isti talia facientes siles sunt corā me porcis: indutis pontificalibꝫ seu sacerdotalibꝫ ornamētis. Sicut per similitudinē diceretur sic. Quod vnus magnus dñs qui habebat inuitatos amicos suos ad cenā: ꝛ hora cene intrauerūt illi porci sic induti in palacium corā illo dño: et corā discūbentibus qui sedebāt in mensa. Domino aūt volēte dare eis de illis p̄ciosis cibarijs mense sue. Tūc porci p̄dicti clamauerūt cum magno sonitu: voce porcina ꝛ refutatoria grunnientes: recusādo comedere illa p̄ciosa cibaria appetētes tñ auide comedere viles siliquas porcinas suo more solito. Tūc autem dñs ille hoc vidēs et intelligens: abhoīatus est vilitatē eorū et immundiciā: et statim dixit ad seruos suos cū ira magna et indignatōne: expellite eos de palacio meo ꝛ eijcite foras: vt reficiant̄ et saturent̄ sordide siliqs porcinis quibꝫ digni sunt. Quia nec ipi volūt nec digni sūt comedere de cibarijs meis: que ꝓ amicis meis pata sunt. Ex quibꝫ reuerēde pater et dñe mi tūc ego intellexi in spū: ꝙ vos debetis facere sic: scꝫ ꝙ vos discernatis in ꝯscia vestra: vtrū ille oues xp̄i scꝫ episcopat⁹ vr̄i vobis cōmisse: bñ et spūaliter regunt̄ in absentia vestra an nō. C

Si aūt sic bene regunt̄ scḋm ꝙ decet spūaliter in absentia vestra: ad comodū et vtilitatem aīarū ipsarū: et vltra hoc videtis vos ꝙ in rectoria marchie potestis facere maiorem honorē deo et vtilitatē aīarum: qꝫ in episcopatu vr̄o: et tūc dico ꝙ potestis in officio rectorie Marchie bene et licite stare: scḋm voluntatē dei. Dum tñ vos nō seducat ad stādū ibi desideriū honoris: neqꝫ vana ipsius officij gloriatio. Si vero consciā vr̄a dictat vobis contrariū: ego tunc ꝯsulo ꝙ dimisso marchionatus officio redeat̄ ꝑsonaliter ad residendū in ecclia vestra: ꝛ in episcopatu vobis cōmisso: ad regendū scꝫ oues vr̄as vel potius xp̄i spēaliter vobis cōmissas ꝛ ad pascēdū eas verbo exēplo ꝛ opere nō negligent̄ ꝛ viciose vt malus mercenarius: sed sollicite ꝛ virtuose vt verus ꝛ bon⁹ pastor. Parcatis mihi domine mi eo ꝙ talia vobis scribo: cū sim ignara femina et indigna peccatrix: rogo illū nostrū verū ꝛ bonū pastorē: qui pro ouibꝫ suis mori dignatus est: ꝙ ipse vobis tribuat gratiam spūssancti: qua oues suas digne regatis: ꝛ vsqꝫ ad mortē sp̄ faciatis eius gloriosā sanctissimam voluntatem.

Iudex conquerit̄ spōse de vniuersis peccatoribus omniū statuū et cōditionū narrans beneficia que fecit eis ꝛ ingratitudinē eorū. Comminatur qꝫ eis cū sentētia terribili ire sue: admonet tñ eos ꝙ ꝯuertant̄ ad eum et suscipiet eos cū misericordia sicut pater. Cap. XXX

v Idi palaciuz grande simile celo sereno: in quo erat exercitus celestis milicie innūerabilis quasi athomi solis: habens fulgorē sicut radij solis. A In palatio ꝟo sedebat in throno mirabili: quasi ꝑsona quedā hoīs incōprehensibilis pulcritudinis: ꝛ immense potentie dñs: cuius vestes erant mirabiles ꝛ indicibilis claritatis. Et quedā virgo stabat añ sedētē in throno q̄ erat fulgētior sole quā oēs illi assistentes celestis milicie honorant reuerenter vt reginam celorum. Ille ꝟo q̄ sedebat in throno aperiēs os suum dixit. Audite oēs inimici mei in mūdo viuentes: qꝛ ad amicos meos nō loquor qui sequunt̄ voluntatē meā. Audite oēs clerici archiep̄i et episcopi: ꝛ omnes inferioris gradus ecclesie. Audite oēs religiosi cuiuscūqꝫ ordinis estis. Audite reges ꝛ principes ꝛ iudices terre ꝛ oēs seruiētes. Audite mulieres regine ꝛ principisse ac oēs dñe ꝛ ancille: ꝛ oēs cuiuscūqꝫ cōditionis ꝛ gradus estis: magni et parui q̄ habitatis orbē verba hec que ego ipse qui creaui vos nunc loquor ad vos. B Ego conqueror: qꝛ recessistis a me: ꝛ dedistis fidē dyabolo inimico meo: vos dereliquistis mandata mea ꝛ sequimini dyaboli voluntatem ꝛ obeditis suggestionibꝫ eius: nō attenditis ꝙ ego immutabilis ꝛ eternus de⁹ creator vester: descēdi de celis ad virginē sumēs ex ea carnē ꝛ cōuersatus sum vobiscū. Ego ꝑ memetipsum aperui vobis viā ꝛ ostendi ꝯsilia ꝑ que iretis in celū. Ego sum nudatus ꝛ flagellat⁹ ꝛ spinis coronatus ꝛ ita fortiter extensus in cruce ꝙ quasi omnia nerui et compagꝭ

Incipit epiſtola Solitarij ad reges dñi Alphonſi quondã epiſcopi Giennens et poſtea heremite ꝓbatiſſimi.

¶ Reprehendunt hic illi qui ex abrupto ⁊
improuiſe nullo examine precedẽte appro
bant aut reprobant ꝑſonas ſe aſſerẽtes ha
re viſiones ⁊ reuelationes diuinas. Ca. I.

Sereniſſimi reges
et vtinam veri reges in chriſto
dñi mei ꝑchariſſimi: ſupplici ⁊
humillima recõmendatiõe ꝑ
miſſa: ante pedes veſtre maie
ſtatis regalis. A Quoniã moris regũ
exiſtit velle curioſe diſcutere: et diſcutiẽdo
cognoſcere qualitates ꝑſonarũ eis ſcribẽti
um: aliqua inſolita ſecreta voluntatis diui
ne. Et q2 in iſtis modernis tꝑib9 denſa cali
gine tenebroſis ſurrexit quedã illuſtris ge
neris ⁊ ſpũs domina: dña Birgitta de reg
no ſuecie: decus oĩm feminarũ: Que velut
ſtella clariſſima: ſanctitatis radios fulgen
tes diffundit ꝑ diuerſa climata vaſti orbis.
Que nũc vobis ſcribit ꝑcepto celeſtis impe
ratoris altiſſimi: ꝑſentẽ librũ iuſſu ſcriptũ
et diuinitus reuelatũ: quaſi quoddã precla
rũ ſpeculũ ad ornamentũ regale: ⁊ correcti
onẽ morũ veſtroꝝ: ac ſubditoꝝ regni ſeu ꝑ
regimen exercendũ. ¶ Propterea mei dñi
metuendi ne ſubitum et improuiſum aliq
rum indiſcretoꝝ indiſcretũ iudiciũ inducẽ
do: vos ad incredulitatẽ ⁊ duriciam phara
onis: velut ventus turbinis euellat a cordi
bus veſtris ſemen credulitatis ⁊ fidei: acci
piendi humiliter ⁊ credendi iſtũ librũ glo
rioſum: ſcriptum in corde predicte dñe di
gito dei viui. Idcirco decreui ne tali modo
illudamini: breuiter ⁊ pleniarie vobis oſten
dere cõditiones ⁊ qualitatẽ aĩe prefate bea
tiſſime dñe: ⁊ modũ quo ipſa habebat viſio
nes a deo. Intẽdo etiã vos ⁊ alios meantã
do ſcribere: ⁊ ſcribendo docere modũ breuẽ
diſcernẽdi viſiones diuinas ab illuſionibus
peſſimis ſathane. B Dico igit mei do
mini breuiter ꝙ viſionũ genera multa ⁊ di
uerſa ſunt. Et q2 materia iſta ꝑegrina ⁊ q̃ſi
incognita eſt apud hoĩes: ꝓpter ignoranti
am ⁊ impitiã ſciẽtie ſacre ſcripture: ⁊ inex
ꝑientiam ſentimentoꝝ mẽtalis orationis:
et ꝯtemplationis ⁊ vite ſpũalis. Ideo ego
ſepe deſideraui epilogare vnũ breuẽ tracta
tum: qui eſſet quaſi q̃ddã vẽtilabrũ ad diſ
cernẽdũ viſiones ꝓpter magna ꝑicula que
multis ꝑſonis meo tꝑe ꝓh dolor euenerũt
ex impitis iſti9 tã ſecrete ⁊ tã inuſitate ma
terie. Et q2 iſta btã dña cui p̃ns liber diui
nitus reuelatus fuit in viſione: dicit in ꝑn
cipio eius ꝙ vidit in viſione palaciũ gran
de ⁊ incõprehenſibili magnitudine: ſimile
celo ſereno: ⁊ c̃. Idcirco ego nũc decreui pre
dictũ tractatũ ſeu ventilabrũ: hic ꝑ modũ
epl̃e compilare: quo viſiones bone ⁊ diuĩe a
dyabolicis ⁊ malignis: velut granũ a palea
excutiant ⁊ ſubtiliter ſepent vt ſic granũ
purũ ⁊ mundũ in horreo ſpũalium ⁊ catholi
coꝝ hoĩm recondat ⁊ veneret: palea vo dia
bolica illuſionũ: a vento flante diuine ſcri
pture longi9 in ſterq̃liniũ ꝓiciat: ⁊ pedib9
ꝯculcet. ¶ Incipiens igit in chriſti nomĩe:
ſꝑ ſubiciens oĩa q̃ dixero correctõni ſancte
matris eccl̃ie: ⁊ ꝯſilio ſanioꝝ. Dico ꝙ q̃ ſpe
cies viſionũ ſeu reuelationũ: iuſte ⁊ diſcre
te examinare ⁊ diſcutere ac diſcernere ⁊ iu
ſte iudicare vult: oportet vt habeat duo ſu
pradicta. ſ. theoricaꝫ ſcientie ſacre ſcriptu
re in materia viſionũ quã ſancti pr̃es et do
ctores ſubtiliter ⁊ lucide deſcripſerunt. Et
practicã experientie vite ſpũalis ⁊ ſentimen
toꝝ ꝯſolationũ ⁊ viſionũ mentaliũ ſpũalit
aut intellectualiter ſibi diuinitus infuſoꝝ.
C Et q2 cõiter hodie ĩ paucis ꝑſonis iſta
theorica ⁊ practica ſupradicta diſcernendi
et iuſte iudicandi viſiones ⁊ ſpũs ꝓh dolor
inueniunt: iõ multi velut ceci oberrãtes ꝑ
inuia in iſta materia potius ex abrupto ad
ꝯdẽnandũ ſimplices ⁊ ſanctas ꝑſonas deo
ꝯiunctas cõuertunt: q̃ꝫ ad ꝑfecte diſcernẽ
dũ ⁊ iuſte approbandũ aut reprobandũ: ea
q̃ potius approbanda vel reprobãda forẽt.
Nihil rationabile in ſuis improuidis iudi
cijs ⁊ ſubitaneis dictis: ſeu potius detracti
onib9 allegantes: niſi ꝙ angel9 ſathane ſe
pe ſub angelũ lucis ſpẽ ſe trãſformat. Et ꝓ
ferunt in mediũ exempla aliq̃rũ ꝑſonaruꝫ
ſpũaliũ: q̃ ꝑteritis tꝑib9 in ſuis viſionib9 a
dyabolo deluſe fuerunt: immemores tñ illoꝝ
q̃ ꝑ diuinas viſiões ⁊ infuſiões a deo illũinati
fuerũt ⁊ ꝑ illas eccĩaꝫ dei ⁊ alios illuſtrauerũt
⁊ direxerũt. Condemnantes p̃cipue ſimpli
ces ꝑſonas ſpũales ydiotas ⁊ ſexũ femineũ
quaſi ignarũ ⁊ leuis capacitatis et reputa
tionis et ideo indignũ ad viſiones diuinas
ſeu ꝓpheticas capeſcendas: nõ attẽdẽtes ꝙ
deus oĩpotẽs tã in veteri q̃ꝫ in nouo teſta
mẽto ad oñdendũ oĩpotentiã ſuã ſepe infir
ma mũdi elegit ſibi taꝫ in feminco ſexu q̃ꝫ
maſculis vt ꝯfundat ſapiẽtes. D Mo
ne õ paſtore fecit ꝓphetã ⁊ iuuenes idiotas
repleuit ſpũ prophetie. Et nõue nõ docto
res ſed piſcatores ⁊ rudes hoĩes elegit in
apl̃os: qui ſpiritu ſancto repleti ſunt. Nun
quid nõ etiã maria ſoror aaron Iudith et
heſter: ſpiritu ꝓphetie dotate fuerunt. Nũ
quid nõ ꝑ oldam mulierem ꝓphetiſſam rex

Josias in agendis directus est. Nonne recordaris ꝙ delbora ꝓphetissa rexit ppl'm israel: Anna q̄z mat' samuel: Agar ꝛ vxor manue mater sampson: ꝛ alie femine in veteri testa. ꝓphetie spm̄ habuerūt: In nouo etiam testa. Anna samuel filia ꝓphetauit. Elizabeth zacharie. beata Lucia virgo vt habet in libris suis. Sibilla tyburtina. sibilla erictea: et multe alie de q̄bꝫ in libris sacre scripture ꝛ sanctoꝝ copiā magnā inuenies. Et idcirco q2 ꝑiculosum est ex improuiso condemnare vel approbare spūales visiones: ꝛ ꝑsonas asserentes se visiones diuinas habere: anteq̄z subtiliter examinet̄ de qualitate ipsarū ꝑsonaꝝ: et etiā de mō videndi ꝛ d̄ qualitate materie visionū: ꝛ ꝑspicaciter exprobent̄ ista omnia ꝑ diuinā scripturā: et ꝑ scripta sanctoꝝ doctoꝝ: vtrū ab illusore vl' an a spiritu veritatis īfuse siue ministrate sint. C Quia videmus ꝙ pharao non credidit moysi: q̄ homo simplex erat ꝛ deuꝫ viderat: et ideo eius visioni ꝛ dictis vel potius dei nō credens: in duricia incredulitatis ꝑtinaciter ꝑstitit: ꝓpter qd̄ in mari rubro euꝫ cū pplo egypti miserabiliter p̄cipitauit: et multos alios etiā vidi tꝑibus meis: q̄ tales spūales ꝑsonas simplices ꝛ idiotas: ꝛ visiones eaꝝ spūales: vanas et quasi ꝯfictas aut fantasticas reputantes: inobedientes deo effecti sunt: ꝓpter quod suꝑ se et s̄bditos suos sentētias del crudelissimas sibi ꝑ illas ꝑsonas ꝛ eaꝝ visiones an̄ p̄nūciatas: miserabiliter expti sunt: Exēplū vide in destructione regni cypri: q2 non credidit princeps visionibꝫ btē Birgitte cui presens liber extitit reuelatus vt habet̄ in. vij. li. celesti. xix. ca. Alios etiā vid' ꝛ audiui qui credebāt illusionibꝫ ꝛ ex hoc ꝑiculose corruerūt. Exēplū huiꝰ vide in. vi. li. celesti. lxviij. ca. Et in li. colla. patrū Joh. cassiani colla. ij. ca. Et vt hanc eandē. cū multis aliꝭ. Jō ꝯsultius est visiones ꝛ ꝑsonas tales: cū magna maturitate discutere ꝛ eas tūc bene ꝛ cum deliberatiōe ꝛ maturitate discussas: ꝛ discrete iudicatas: aut approbare aut etiā reprobare. Ait eīn apl's: Probate spūs vtꝝ a deo sint. Et si tunc in examine inuentum est ꝙ a deo sint: debemꝰ hūiliter illas credere ꝛ eis totaliter obedire. Si ṽo a dyabolo sint: vt illusiones pessimas: illas debemꝰ despicere ꝛ eis nullatenꝰ fidem dare.

Ponit̄ hic in theorica modus examinis faciendi: de qualitate persone videntis visiones: ꝛ de modo habendi eas: ac de qualitate materie visionum ꝛ reuelationum.

Capitulum II

Dicunt sancti patres

D et doctores ecclesie: ꝙ ꝑsona visiones videns debet tali modo examinari. A An. s. sit ꝑsona spūalis vl' an sit mundana ꝛ secularis. An etiā viuit sub disciplina ꝛ obedientia speciali: ꝯtinua spūali alicuiꝰ senioris discreti virtuosi ꝛ maturi: catholici ꝛ experti p̄ris spūalis: vl' an in ꝓprio arbitrio ꝛ volūtate. Itē vtꝝ temptationes suas ꝛ illas tales visiones quas habet statim supposuerit exami ꝛ iudicio sui patris spūalis: vel alioꝝ discretoꝝ seniorū patrū spiritualiū cū humilitate timens illudi: vel an eas occultauerit nullius q̄z examini ꝛ iudicio eas supposuerit: aut ex illis de se p̄sumpserit ꝛ se iactauerit: vel se reputando alios despexerit. ¶ Itē examinari debet vtrū ab ista ꝑsona vidente visiones: resultent veri actus ꝛ virtutes obediētie: humilitatis ꝛ charitatis ꝛ intente oratōis vl' sin ꝓcedant ab ea actus reputatōis ꝛ iactātie aut suꝑbie seu ostentationis ꝛ elatiōis: vl' appetitꝰ laudis hūane: aut negligentia orōnis: siue ambitio honoris vel dignitatꝫ. Itē vtrū ista ꝑsona apud viros spūales reputet̄ vere catholica ꝛ fidelis: ꝛ obediens p̄latis ꝛ rectoribꝫ ecclesie: vel an sit suspecta de fide vel de obedientia p̄latoꝝ ꝛ rectoruꝫ ecclesie. Itē vtrū in vita spūali virtuose et in penitentia: ꝛ in habēdo frequentes visiones hūiliter et diu ꝑseuerauerit: vel an in hoc sit recens ꝛ nouicia. Itē an ista ꝑsona visiones videns: habeat bonū intellectum naturalē ꝛ spūalē: ꝛ verū ꝛ discretū iudiciū rōis ꝛ spūs: vel an sit leuis itellectꝰ vl' s̄bita aut fantastica. Dic̄ eīn Greg. in dyal'. ꝙ sci viri īter illusiōes atq̄z reuelatōes ipsas: visionū voces aut imagines q̄dā intimo sapore discernūt: vt sciāt vel q̄d a bono spū ꝑcipiant: vel q̄d ab illusore patiant̄. Et vtruꝫ ista ꝑsona fuerit al's examinata de materia ꝛ mō visionū: ꝑ viros l'ratos ꝛ spūales ꝛ approbata vel an nō. Et hec sufficere videtur: q̄ztū ad examinationē ꝑsone. B Q̄ztū ṽo ad modū vidēdi ꝛ audiendi spūaliter ꝛ recipiēdi reuelatiōes seu visiones: dicūt scti p̄res ꝛ eccl'ie sancti doctores: ꝙ dꝫ examinari subtiliter: vtrū ista ꝑsona vidēs visiones ꝛ audiens locutiōes eaꝝ: videt eas vigilando: vel an dormiendo ꝛ somniādo. Et vtrū in visione corꝑali vel an in visione imaginaria et spūali: vel vtrū forte in visione intellectuali suꝑnaturali. Et vtrū in illo raptu mentali qui extasis vocat̄. s. qū talia videt senserit aliquā mentalem suꝑnaturalē dulcedinē amoris diuini: vel an nō

Et vtrum tunc videt ꝛ audit aliquē sibi aliqua mysteria loquentē: aut diuinas doctrinas et spūales demonstrātē: vel an nō: ꝛ in qua specie tales ꝑsonas videt. Et vtrū tūc sentit illuminationē seu quādā illustrationē supnaturalis luminis intelligentie manifestatiōis veritatis diuine illius materie illoꝝ visoꝝ: vel an non. ¶ De qualitate etiam ꝛ materia ipsaꝝ visionū dʒ examinari: vtrum visiones ille ꝯcordāt cū diuina scriptura: vel an discrepāt ab ea. Et vtrū visio illa sit ad humanoꝝ actuū virtuosaꝝ directionē ꝛ salutem aīaꝝ: vel an inducat in errorē catholice fidei: vel an inducat aliquid monstrū et nouū vel aliquid qđ a ratiōe discordet: aut a bonis virtuosis ꝛ humilibus moribus nos auertat. Et an iste visiōes ꝓpere fuit: an aliqū mendaces ꝛ false. f. ꝙ illa q̄ ꝓdicūt aliqū fuit vera ꝛ aliqū non. Et an predicūt nobis futuros honores aut diuitias aut laudes humanas an hūilitatē ī oibꝫ. C An etiā inducāt nos ꝙ extollamur aut ꝙ ꝓsumamus ꝛ ꝯfidamus de aliq̄bus virtutibꝫ nostris: an ꝙ humiliemur. Itē vtrū nos monent ad obediendū: etiam puris ꝛ simplicibꝫ virtuosis ꝑsonis spūalibus ꝛ prepositis nostris: an ad ꝯtrariū. Et causa breuitatis finaliter dico: ꝙ ad ꝑfectā examinationē faciendā in ista materia tā ꝛ de qualitate ꝑsone videntis visiones q̄ʒ de qualitate ꝛ modo videndi: q̄ʒ etiā de qualitate materie visionū: ꝛ de mō discernēdi spiritus q̄ illas ondūt infundūt seu ministrāt Vtrū boni sp̄us an mali sint. Vide plenissime in li. celesti reuelationū rei ad istā beatā Birgittā de Suecia: de qua hic agit̄ in li. ꝓmo. iiij. ca. Et ī eodē li. liiij. ca. Et ī. iij. li. x. ca. Et in. iiij. li. xxiij. et. xx. ca. ꝛ. in. vi. li. liij. et. lxvi. ca. cū multis similibꝫ. Ubi predicta dn̄a a xp̄o ꝛ virgine maria plene instruebatur: de ista materia discernendi sp̄us ꝛ visiones ꝛ mentalia sentimenta. Nam si talis subtilis examinatio nō ꝑcesserit: error ꝑiculosus poterit euenire in approbante vel reprobante indiscusse ꝛ ex abrupto talia videntē ꝛ eius visiones et reuelationes: quia forte iste subitus et indiscretus ex abrupto approbans talem videntē ꝛ eius visiones: recipiet falsa ꝓ veris: ꝛ vera vt falsa periculosissime reputabit. Et sic vere ꝛ bone visiones seu locutiones diuine respuent̄: et non credent̄ nec eis obediet̄: etiaʒ si veraciter a voluntate dei ꝓcesserunt. Falsis ꝟo illusionibus fides prestabit̄ ꝛ obediet̄: in damnū videntis et subito approbantis aut reprobantis indiscusse ex improuiso: qđ sepe cōtigit tam in veteri testamento q̄ʒ in nouo: et adhuc hodie talis error sepe ꝯtingit: ꝓpter defectū discreti ꝛ maturi examinis.

Continet̄ hic qualitas ꝑsone et virtutū beate birgitte cui infra scriptus liber extitit reuelatus. Cap. III

His igitur ī theorica

visis: nunc iam practicādi ad materiam qualitatis ꝑsone: cui reuelat⁹ fuit ꝓsens liber veniamus. A Sciendum ergo est ꝙ illustris dn̄a sancte memorie beata birgitta: que visiones ꝓsentis libri et etiā illius magni libri celestis: et alia multa in sp̄ū vidit et audiuit: et ex ꝓcepto dei illas ꝯscripsit vt habet̄ in sexto libro celesti: ci. cap. de genere regū gothorum exorta ꝛ in regno Suetie quod est ad aquilonē nata fuit. Cuius parētes nobiliter et ꝟtuose vixerūt. Que adhuc in coniugio viuens maritum suū ad continētie perfectionē adduxit. Vt m̄ltis annis sine carnis copula viuerent: et sic ambo ad sctūm Iacobū de galicia ꝑegre ꝓfecti sunt in magnis laboribus et expēsis: et cū deuotione maxima. Et postea ad patriā suā Regni suetie redierūt. Ubi tūc ꝓdictus maritus migrauit ad dn̄m. Ipsa vero tūc accensa ꝑfecto castitatis amore: totam xp̄o se totaliter tradidit: qui eam illico in sp̄ōsam suam benigne suis verbis amplectēdo suscepit. Vt habet̄ in ꝓmo li. celesti. ij. cap. Et tūc ipsa incepit habere clarius visiones diuinas: quas statim supposuit hūiliter examini cuiusdā sui patris sp̄ualis scti viri: qui erat magister in theologia: scʒ magistri mathie de Suetia canonici Lincopens̄. ecclesie: qui glosauit totā bibliam: vt habet̄ in. vi. lib. celesti lxxxix. cap. Et exposuit etiam dn̄a istas visiones suas hūiliter examini ꝛ iudicio aliorum prelatoꝝ: et religiosoꝝ sp̄ualium virorum: vt habet̄ in. iiij. li. celesti. lxxviij. capit. et expressius in ꝓlogo regule saluatoris ei diuinitus reuelate. B ¶ Postq̄ʒ vero ꝓdicti viri periti in sciā et sp̄uales in vita: visiones ꝛ infusiones et reuelatōes predicte dn̄e reuelatas approbauerūt et sententiauerūt eas ꝓcedere a sp̄ūsancto veritatis et nō ab illusore sp̄ū falsitatis: tūc ipsa desiderans xp̄m paupem pauper sequi: ꝛ eius quodammodo vestigia imitari: de omnibus bonis suis: nihil sibi nisi simplicissimū victū et vestitū hūilem reseruauit. Et sic ceteris alijs bonis suis distributis: int̄ filios suos et xp̄i paupes abūdanter: ꝛ a mūdi retinaculis se expediēs: et ꝓcepto xp̄i egressa ē exemplo abrahe de terra sua: et de cognatōe sua. Vt patʒ in legēda vite eius: ꝛ sic ad lo

niam peregrinando deuenit: ad standū ibi in vita ꝑnte: et aduisitandū humiliter limina aploꝝ ⁊ reliquias alioꝝ sanctoꝝ donec xp̄s eī aliud p̄cepit: habēs semꝑ secū alios duos seniores antiq̄s ⁊ maturos: ꝟtuosos ac virgines ⁊ expertos patres spirituales: qui vsq̄ ad mortē eā secuti sunt. Congruū eñi erat ꝙ ille castissimus sponsus: qui suā matrē virginē discipulo virgini cōmendauit: ꝙ suā nouam sponsam etiā regendā virginibus ⁊ virtuosis patribus cōmēdaret: quorū vnus monachus ⁊ prior cisterciensis religiosissimus erat: virgo carne: ⁊ satis scia litatus. Et ꝗ ipsa dña reuelationes scribebat: vt prefert: ex p̄cepto xp̄i in lingua sua gothica: ideo ex eodē p̄cepto xp̄i iste prior transtulit de illa lingua sua materna in latinū: omnes libros ⁊ istū p̄ntē: eidē dñe diuinit⁹ reuelatos. De quo q̄dē religioso mentio fit in ꝓlogo libri celestis in fine. ¶ Alter ꝟo pater spūalis isti⁹ dñe erat q̄dam p̄sbyter de Suecia virgo etiā venerabilis ⁊ sanctissime vite: q̄ totā domum p̄dicte dñe regebat: ⁊ eam cū filia sua grāmaticā ⁊ cantū ex p̄cepto xp̄i docuit: et in viā virtutum paternalib⁹ correctionibus virtuose corrigendo direxit. Quibus patrib⁹ ipsa in tota vita sua: in oīb⁹ virtutib⁹ ita humiliter obediuit: sicut verus monachus hūilis obedire solet prelato suo. Propter quod ipsa in tantam humilitatem: et obedientiā ⁊ ꝑfectā mortificationē sue ꝓprie voluntatis deuenit: ꝙ qñ ibat ꝑ indulgentias et sanctuaria: sociata semꝑ cū p̄dicto p̄sbro suo patre spūali: nō audebat eleuare aspectū oculoꝝ suoꝝ de terra: nisi prius requisisset et obtinuisset ad hoc specialem licentiā eiusdē sui patris spūalis. ¶ Oī etiā die ipa cōfitebat̄ bis vel ter. Et oī die dñica ipa et p̄dicta veneranda filia sua: que secū laudabiliter vixit: ⁊ vsq̄ ad mortē in penitētia ⁊ castissima viduitate honestissime ꝑseuerauit: corpus christi cū maxima deuotione ⁊ humilitate sumebant. Semꝑ viuētes in magnis secretis penitentijs corporalibus: q̄s nō oculis hoīm ad vanam gloriā: sed soli deo humiliter offerebant in simplicitate cordis ⁊ puritate spūs sub p̄dictoꝝ duoꝝ patrū spūaliū hūili subiectione ⁊ ꝯtinua obediētia spūali. Quib⁹ p̄rib⁹ visiones quas ipsa btā Birgitta habebat: statim detegebat: ⁊ oīa humiliter subijciebat eoꝝ iudicio ⁊ discretioni.

¶ Et nō solum ipsa erat hūilis exterius apud homines: sed etiā intrinsecus apud deū tam indignā ⁊ peccatricē se reputabat ꝙ in oratione sepe loquēdo christo quasi de eo stupendo mirabat̄: et quodāmodo eum redarguebat quia eam tam indignā ad videndū visiones diuinas: et audiendū ⁊ scribendū sanctissima verba eius: ipe sibi eam elegerat vt clare videre poteris in secūdo libro celesti. Cap. xv. Et in vi. lib. cap. lij. in principio ⁊ §. Tunc ego. Et in scdo. li. cap. xviij. cū multis similibus. ¶ Qualē autem patiam et equanimitatē habebat prefata dña: non ego rñdere volo: sed potius rñdeat tibi de hoc illa gloriosa ꝟgo sctā Agnes que de hoc testimoniū perhibet in quarto libro celesti. cap. xxiiij. capit. quod incipit. Agnes loquit̄ ad sponsam dicens. Ueni filia ⁊ impone tibi coronā factam ex septem lapidibus p̄ciosis. ¶ Et de hoc vide latius in legēda vite eiusdem dñe beate birgitte. ¶ Qualē etiā ardorem charitatis habuit ad xp̄m et eius m̄rem virginē: vide in. iiij. libro celesti. lxiij. cap. et in. vi. li. lij. cap. et in vij. li. primo. ca. et ca. xiij. in fine: cū multis similibus. ¶ Proximos etiā ita materna cōpassione diligebat: ꝙ pro multis in specie et pro omnib⁹ etiā in genere ad xp̄m orando infinitas p̄ces et lacrimas freq̄nter deuotissime effundebat: vt patz in. iij. li. xxiij. cap. et in multis alijs. ca. li. celestis. ¶ ymo quodā tpe cum rex Suetie grauare vellet subditos suos ī toto regno magnis exactōnibus: vt solueret quandā pecunie quantitatem in qua tenebat̄ creditorib⁹: tūc beata birgitta dixit regi. Dñe noli hoc facere: sed recipe duos filios meos ⁊ pone eos obsides: donec soluere poteris: ⁊ nō offendas deū et subditos tuos. Et hoc clarius habet̄ in legenda vite eius. ¶ Omnibus autē alijs virtutib⁹ in tm̄ predicta dña adornata ⁊ repleta erat: ꝙ xp̄s eam in spōsam miro modo recepit: et ipam mirādis ꝯsolationibus ⁊ diuinis gratijs frequētissime visitauit: dicēs ei. Ego elegi te mihi in sponsam vt ostēdam tibi secreta mea: q2 mihi sic placet. Et post paululū subiūxit dicens. Propterea assumo te mihi in spōsam: ⁊ in meā ꝓpriam delectatōem qualē decet deū habere cum aīa casta. Ut patet hoc in primo. li. celesti. ij. cap. cū multis similibus: que inuenies in libris eidem dñe: diuinitus reuelatis. ¶ De quibus quidē diuinis gratijs ipa nunq̄ supbiebat: ymo q̄tidie se hūiliando: me teste cū lacrimis: ⁊ magis debitricē deo se reputādo grauius iudiciū de hoc sibi supesse timebat. ¶ Latere quidē ipa et thesaurum istū diuinaꝝ reuelationū abscondere ob hūilitatis custodiā maluisset. Sed xp̄s eā imperio verboꝝ suoꝝ pluries astrinxit ad scribendū et loquendū sua ꝟba diuina intrepide: sūmis pontificib⁹: imꝑatori regi-

bus ⁊ p̃cipib; ac alijs gẽtib;: vt ex istis diuinis v̄bis. s. libri celestis ⁊ p̄ñtis libri: homines pctõres ad deũ se 𝔭uerterẽt. Boni aũt ⁊ iusti i meli⁹ p̄ficerẽt: vt p3 hoc clare in septĩo libro celesti. ca. xxvij. Et in. vi. lib. ci. ca. cum multis silib;. Et i isto p̄ñti libro celesti imp̄atoris ad reges i pluirib; caplis ¶ Quis em̃ talẽ vitã existimet ludib;ijs patere demoniũ: christũq3 tãte impietati arguere audebit: vt nõ tuerek in se sp̃antẽ: ⁊ nõ se sed ip̃m ex dilectiõis eius plenitudie glificantẽ. Vel nũquid bon⁹ spõsus castã 𝔭iugẽ ⁊ fidelẽ exponit: adultero illudẽdã:

Hic oñdit q̃lib; modis btã birgitta habebat visiões ⁊ reuelatiões.

Capitulum IIII

Preterea q2 iam dixi

p supra ⁊ patefeci nesciẽtib;: aliq̃ de qualitate p̄sone ⁊ v̄tutib; btẽ birgitte. A Nũc aũt q2 multi mirank et dubitãt de ista gr̃a: vidẽdi ⁊ audiẽdi visiones spũales p̄fate dñe btẽ data. Et certificari desiderãtes: de mõ quo ip̃a talia videbat ⁊ audiebat sepe req̄sieruit me: q ego eis hoc seriose dicerẽ: ⁊ de pura v̄itate eos clare certificarẽ: ⁊ cui⁹ infusiõe spũs: oĩa ista reuelata existãt. Jõ ego ad honorẽ dei ⁊ v̄ginis: ⁊ p̄dicte btĩssime dñe: ac etiã ad remouẽdũ dubiũ de cordib; p̄dictoꝶ dubitãtiũ: ostẽdã eis p̄mo q̃liter ⁊ q̃bus modis ip̃a visiões ⁊ reuelatiões videbat ⁊ audiebat. Et postea p̄ vẽtilab; diuie scp̄ture p̄babo: q a spũ sctõ hec ⁊ nõ a spũ illusionis certissime p̄cedebãt. ¶ Ad p̄mũ igik dico: q ip̃i p̄ñt de mõ quo ip̃a visiones videbat certificari: nõ solũ p̄ mea: sed etiã p̄ verba ipsi⁹ met btẽ birgitte q̃ in pluirib; caplis librorꝶ hec ip̃a hũiliter satis clare notificat: et p̄sertim i. iiij. li. celesti. lxxvij. ca. Et in libro. vi. lij. ca. vbi cuz x̄po ip̃a loquik in hec v̄ba. ¶ O charissime de⁹ ⁊ oĩm dilectissime mirabile oib; audiẽtib; est illud: qd̃ tu mecũ fecisti. Nã qñ placet tibi tunc sop̄is corpus meũ: nõ tñ sopore corp̄ali: sed q̃dã quiete sp̃ñali. Aiam aũt meã tunc q̃si a somno excitas: ad vidẽdũ ⁊ audiẽdũ atq3 sentiendum sp̃ñaliter. B O dñe de⁹ o q̃3 dulcia sunt oris tui v̄ba. Videk vere mihi q̃ti ens v̄ba sp̃ũs tui audio: q aĩa mea illa i se deglutiat cũ quodã sentimẽto ineffabilis dulcedinis: sicut suauissimũ cibũ: q̃ cadere videk in cor corp̄is mei cũ magno gaudio ⁊ ineffabili 𝔭solatiõe. Mirabile tñ hoc esse videk: q dũ v̄ba tua audio: tũc vtrũq3 efficior. s. saciata ⁊ famelica. Propter hoc aũt saciata: q2 tũc nihil aliud mihi libet nisi illa. Propter hoc v̄o famelica: q2 sp̄ augek appetitus meus ad illa ⁊c̃. Et de hoc in p̄logo: ⁊ etiã in fine regule saluatoris eidez dñe diuinitus reuelate cũ alijs silib;. Ego etiã deo teste plurics vidi p̄dictã dñam aliqñ sedẽdo aliqñ p̄stratã stare in orõne totaz absorptã: ⁊ q̃si exanimẽ alienatã a sensib; corp̄is raptã in extasi spũs: nihil videntem nec audiẽtẽ de his que agebank in loco illo: vbi ip̃a corp̄aliter erat. Que qñ reuertebak ad se: narrabat mihi indigno ad talia. ⁊ p̄fatis duob; cõfessorib; suis: visiones q̃s tũc habuerat et secreta magnalia et archana dei. ¶ Habek etiã eius modus vidẽdi visiões satis clare: in q̃dam visione et reuelatiõe secreta: p̄ ip̃am dñam transmissa dño pape Gregorio. xi. Vbi narrak qualiter ip̃a existẽte in orõne vigilãdo rapta fuit in spũ. Et tũc oẽs eius corp̄is vires quasi deficere videbank: sed cor ipsi⁹ inflãmabak ⁊ exultabat charitatis ardore. Eiusq3 aĩa 𝔭solabak ⁊ quodã diuino robore 𝔭fortabak spũs eius. Ac etiã tota ipsi⁹ 𝔭sciẽtia ⁊ intelligẽtia replebak intellectu sp̃ñali: vt ibi 𝔭tinek. C Aliqñ q̃q3 ip̃a sensibiliter sentiebat cũ ineffabili exultatione spũs. quendã sensibilem corp̄alẽ motum mirabilẽ in corde suo: quasi si ibi esset infans viu⁹ se reuoluẽs: q̃ motus ab extra videbak. Et de hoc dubitans ip̃a an essz illusio dyabolica: ostẽdit suis p̄rib; sp̃ñalib; Qui vidẽtes ⁊ tangẽtes illud: in stuporez admirationis redacti sunt. Hoc tamẽ dubiũ declaraueruñt ei x̄ps ⁊ virgo maria satis pulcre dicẽtes: q ille motus cordis nõ erat illusio sed diuina gr̃a et operatio spiritussancti. Vt habetur in secundo libro xviij. capitulo. Et in sexto libro lxxxviij. capitulo. ¶ Item scias q aliquãdo ip̃a dña birgitta orans vigilando in excessu mentis: videbat in spũ aliquas species seu formas: nec tunc declarabank ei quid significarent illa visa: sed remanebat dubia ⁊ incerta de significationib; illarum visionũ: vt habetur in quarto libro celesti. ij. capitulo cum multis similib;. Et infra in isto presenti libro celestis imp̄atoris ad reges xxxi. capitu. Que visiones aliquando postea declarabantur ei a christo processu temporis: vt habetur in dicto capitulo. xxxi. istius libri. ⁊ in vltimo capitulo quarti libri. Et aliquãdo nihil vnq̃3 declarabatur ei de significationibus illarum visionum sed semper remanebat de illis incerta: vt habetur in aliquibus capitulis libri celestis. ¶ Aliquando v̄o in spiritu videbat vigilans visiones in specie aliqua: et quasi semper statim in eadem hora: declarabãtur ei visiones ille a christo loquẽte: vel a

sua mr̄e v̄gine: vel ab angelo vel aliq̄ sctō
et manifestabanť ei tūc diuinit⁹ in intelli-
gētia sua significatiões illoꝝ visoꝝ: vt ha-
beť in q̄rto libro. vij. cap̄. Et in sexto libro
xxxv. ca. et. lij. cap̄. Et in isto libro p̄nti in-
frascripto. xlviij. cap̄. cū multis alijs q̄ in
libro celesti ꝛ in isto inuenies. ¶ Sꝫ po-
teris q̄rere quō pōt esse ꝙ ista btā dn̄a in
oꝛōne vigilās: poterat videre sicut sepe vi-
debat rapta in spū xp̄m: ꝛ eius mr̄em v̄gi-
nē: ꝛ angelos ꝛ sctōs: q̄ semꝑ imutabiliter
ꝛ essentialiter stāt in celo. Et in eodē instā-
ti videre aīas cruciari: ac eas ꝛ etiā demo-
nes loquētes i purgatorio ꝛ ī inferno ꝛ eti-
am ꝑsonas adhuc viuētes in hoc mundo:
¶ Et oēs istos videbat ordinate in eodem
instāti adinicē ꝛ simul loq̄ntes: ꝛ vtꝝ quā-
do hec videbat dicta dn̄a: aīa eius erat in
corꝑe: vel an extra corp⁹: Ad quā q̄stionē
nō ego: sꝫ illa speculū oīs sapiē ꝛ sciē: regi-
na celi maria tibi rn̄det valde pulcre in li.
vi. lij. ca. in fine cū sil̄ib. Ubi determinať
ꝙ hoc fiebat mira eleuatiōe ꝛ illustratiōe
mētis ꝛ intelligētie eiusdē btē birgitte: ad
magnā vtilitatē toti⁹ corꝑis eccl̄ie coopa-
tione ꝛ ministerio spūsancti. ¶ Aliq̄n q̄p-
pe visa in extasi aliq̄ specie xp̄i vel sctōꝝ
infundebanť in momēto intellectui eius-
dem btē dn̄e aliq̄ magnalia. s. solutiōes q̄-
stionū: reuelatiōes mysterioꝝ: ꝛ directiōes
actuū v̄tuosoꝝ. Et regule sctē vite: ꝑ quen-
dā influxū supnaturalis lumīs diuini. Et
tali mō habuit q̄si in momēto totū librū
questionū: q̄ est q̄ntus liber ī nūero inter
libros celestis volumis: ac regulā etiā sal-
uatoris religiōis monialiū ei reuelatā:
vt ibi habeť in fine regl̄e. xxix. ca. ¶ Aliq̄n
etiā angelū corporeis oculis ipa videbat:
qui ex dei p̄cepto ei sermonē pulcerrimū
ac satis plixum paulatim ꝛ seriose dicta-
bat: et ipo dictāte in eodē instāti ipa scri-
bebat: ꝛ sic fuit script⁹ ꝑ interualla tēpoꝝ
ille excellētissim⁹ sermo angelic⁹: de excel-
lentia marie v̄ginis: q̄ diuidiť ꝑ lcōnes: q̄
debēt per hebdomadā nocturnatim legi a
monialib⁹ in matutinis: in dicta religiōe
monialiū regule saluatoris. ¶ Aliquo-
tiēs q̄z vidit p̄dicta dn̄a birgitta nō solum
in spū: imo etiaz suis btīs oculis corꝑalib⁹
dn̄m ihm xp̄m: ꝛ mr̄em eius v̄ginē: ꝛ p̄ser-
tim in fine vite sue: vt infra patebit. Nō
tūc ipa testabať filie sue ꝛ suis p̄ribus spū-
alib⁹. ¶ Pro maiori tn̄ pte ipa nemīnē vi-
dēs audiebat vocē filij dei: vel v̄ginis ma-
tris vel alicui⁹ angeli vel scti loquētis sibi
v̄ba mirabilia: ad vtilitatē ꝓximoꝝ: dire-
ctionē moꝝ: ꝯuersionē gētiū: ꝛ reuelatio-
nē mysterioꝝ. vt pꝫ in oībus supradictis li-
bris vbi maior ps capituloꝝ incipit Filius
loquiť vel mr̄ loquiť ad sponsam ꝛc. ¶ Et
aliq̄n tali mō p̄dicebanť ei multa futura
et ꝓphetica de futuris: ꝛ alia nō ꝓphetica ꝑ
verba obscura quoꝝ significata ipa nescie-
bat: an intelligerenť textualiter: an figu-
raliter: vel an spūaliter: vel ꝑ quē modum
imo sepe ipa aliq̄ talia v̄ba itelligebat tex-
tualiter: sicut fecit beat⁹ frāciscus: cū tn̄
xp̄s loq̄ns vel mr̄ eius illa volebāt debe-
re intelligi spūaliť. Ut pꝫ in. iiij. li. celesti.
xv. et. lxxv. capl̄is: et in p̄nti lib. celesti im-
peratoris ad reges. xlviij. cap̄. cū multis
alijs capl̄is ꝯtentis in dictis libris. Et ali-
quotiens loq̄bať ei tali mō diuinit⁹ verba
clara: q̄ꝝ veritas ꝛ significatio ei clare tūc
pandebať ꝛ aperiebať. Ut habeť in multis
capl̄is libri celestis. Et vide hoc in libro in-
frascripto ad reges. xlviij. cap̄. ꝓpe p̄ncipi-
um. ¶ Scias tamen ꝙ ꝑut ego indignus
sepe audiui ab ore eius. ꝑ in oībus istis su-
ꝑradictis modis visionū maximā dulcedi-
nem amoris dei ꝛ ineffabilis ꝯsolatiōis di-
uine ipa sentiebat in aīa ꝛ mēte sua. In tā-
tum ꝙ q̄si nullaten⁹ nisi cū suspirijs aut
lacrimis hoc mihi referre poterat.

Hic examinať ꝑ diuinā scripturā: sub
qua specie visionū ꝯtineanť visiōes istius
libri: ꝛ alie reuelate btē birgitte.

Capitulum V

Exquo igiť iā certifi-
caui dubitātes de q̄litate ꝛ v̄tuti-
bus ꝑsone p̄fate dn̄e birgitte btīssime: ꝛ d̄
mōis diuersis q̄b⁹ ipa dn̄a visiōes ꝛ reuelati-
ones p̄ntis libri: ꝛ alioꝝ libroꝝ videbat et
audiebat atq̄ sentiebat: vt s̄ pꝫ. ¶ Nūc
aūt restare videre de q̄litate materie ipa-
rū visionū ꝛ reuelationū. Sꝫ q̄z satis de il-
la tetigi supra ꝛ tāgeť infra i. ¶. Hoc etiā
et in. ¶. Ergo o vos imꝑatores. Et etiā ex
p̄tacētē h⁹ libri materia ꝛ alioꝝ libroꝝ suo-
rū: pꝫ euidēter. Jō nō sigo plus pedē in
hoc. Sꝫ iā mihi restat nūc examinare ꝛ de-
clarādo ꝓbare s̄m scp̄turā ꝛ dicta sctōꝝ
doctoꝝ: sub q̄ specie visionū cōiter p̄dicte
sue visiōes ꝛ reuelatiōes ꝯtineāť. Sciendū
est ḡ de p̄mo ꝙ augustin⁹ ī li. xij. suꝑ gen.
ad lr̄am. Et hieronym⁹ in ꝓlogo apocaľ.
tria p̄ncipalia gn̄a visionū describūt. s. cor-
porale: spūale ꝛ intellectuale. ¶ Uisio eñ
corꝑalis ē: qn̄ vicz corꝑalib⁹ ocul' aliq̄d vi-
dem⁹. ¶ Spūalis seu imagīaria visio dicť
cū vicz dormiētes vl' vigilātes i spū imagi-
nes reꝝ cernim⁹ q̄b⁹ aliq̄d aliō significať:
sicut vidit pharao spicas: ꝛ moyses rubū ar-
dere: ille dormiens: ꝛ iste vigilās. ¶ Intel-
lectualis autē visio est: qn̄ vicz spūscto re-

uelante: intellectu mentis veritatem mysterioꝝ sicut est capimus: quo mō vidit iohannes illa que in libro apocalipsi referuntur. Non enī figuras tm̄ in spū vidit: sed ⁊ eoꝝ significata mēte intellexit. ¶ Primū nanꝙ genus visionū .s. corꝑale: nō multum tangit materiā nostrā: licet tn̄ aliquibus vicibꝫ ipa btā birgitta gloriosam matrē dei ⁊ eius filiū corꝑalibꝫ oculis viderit: scꝫ qn̄ erat puella. Vidit enī altare ⁊ mr̄ez dei supra sedentē: que vocauit eā: ⁊ imposuit ei coronā. Et iterū qn̄ ꝑiclitabaꝫ in partu: ⁊ mater dei intrauit ad eā: ⁊ videntibus dn̄abꝫ cunctis q̄ aderant tetigit mēbra eiꝰ: ⁊ statim liberata est. Vt hoc habeꝫ in legēda vite eius. Et iterū qn̄ vidit ignē descendere de celo sup altare: ⁊ in manu p̄sbyteri celebrantis hostiam: ⁊ in ea agnū: ⁊ faciem hominis in agno ⁊ agnū in facie. ¶ Et iterū vidit in manu p̄sbri in hostia infantē viuū qui signādo astantes signo crucis dixit: benedico vos credentes: nō credentibꝫ ero iudex. Vide hec .l. vi. li. celesti. lxxxvi. ca. Cū q3 etiā ipa iā ageret in extremis: vidit iterū corꝑaliter christū eā ꝯsolantē: vt supra dr̄. Talis enī visio credēdū est ꝙ ab ipso xp̄o eidem sponse sue spūsancti ministerio in eiꝰ ꝯsolationē fuerit ostensa: et nō a maligno spū illusorie ministrata. Et hoc patet clare: q2 ipe dn̄s iesus xp̄us p̄dixerat ei diē sui exitus: quinq3 diebꝫ anteq3 ipa expiraret: p̄cipiens ei sacramenta ecclesie suscipere: et de factis suis ⁊ monasterij sui aliqua ꝑ eū tunc reuelata disponēdo ordinare. Nō p̄ceptū in fine vite dyabolus ei nō dedisset: si illa visio dyabolica extitisset. ¶ Probatur etiā ꝙ illa visio fuerit a deo ex hoc q2 in illo extremo puncto vite: ipsa cōionē sanctā ⁊ extremāvnctionem presentibꝫ ꝑsonis multis deuote recepit: quibꝫ susceptis et ipm̄ xp̄m oculis corꝑalibꝫ tūc eā ꝯsolantē vidit: ⁊ in eiꝰ manibꝫ spūm humiliter cōmendando expirauit. Vt hoc ptz in .vij. li. celesti. ca. vlti. ⁊ in fine legende vite eiꝰ. In hoc tn̄ mō videndi visiones .s. corꝑaliter nō figo pedē ꝓ nunc: q2 ipa dn̄a paucis vicibꝫ videbat visiones corꝑalibꝫ oculis. ¶ De secundo aūt genere visiōis .s. spiritualis seu imaginarie dormiētiū nō loquamur: quia ista somnia suspectissima reputanꝫ: ꝑ Grego. in li. iiij. dyalog. xlviij. ca. Et habeꝫ etiā idē in li. iiij. celesti. xxxviij. capit. q̄uis aliqn̄ somnia sint vera ⁊ bona ⁊ a deo: vt ibi dicitur. Et ibi in libro celesti vide modum quē debes tenere quando talia somnia eueniūt. Et tali modo dormiendo vidit etiā ista beata domina cum adhuc puella esset semel christum quasi tunc temporis crucifixum et ab illa hora semꝑ affecta fuit cordialiter ad passionem christi: nec talis visio somnialis tangit materiā nostrā: q2 ipsa domina quasi omnes visiones videbat in orōne vigilando ⁊ nō dormiendo: vt in multis capitulis p̄dicti li. celestis hoc patet euidenter. ¶ Sed veniendo mō ad istā secūdaz speciem quam dixi: scilicet visionis spiritualis seu imaginarie vigilantium que tangit materiam nostraz: dicit sic beatus Augustinꝰ. in libro duodecimo sup Genesim ad litteram. Quando autem penitus auertiꝫ atq3 arripiꝫ animi intentio a sensibꝫ corporis: tunc magis dici extasis solet. Tunc enī oīno queciiq3 sunt presentia corpora etiaz patentibꝫ oculis nō videnꝫ: nec vlle voces prorsus audiunꝫ: quia totus animi contuitus aut in corporum imaginibus est ꝑ spiritualē aut in rebꝰ incorporeis: nulla corporis imagine figuratis: per intellectualez visionē. Ex istis ergo verbis patet manifeste: ꝙ quando dicta domina stabat in visione: sopita gaudio ⁊ sopore dulcedinis amoris diuini: alienata a sensibus corporis: vt supra ipsa narrat: ꝙ tunc stabat in extasi alienata supra se. Nec talem dulcedinem ⁊ ebrietatem amoris diuini: in alicuius mente dyabolus infundere potest: vt infra patebit: quia quod ipse non habet: alijs infundere nequit. ¶ Cum ꝟo ipsa dicit supra ⁊ in libris ꝙ deus animam suā tunc quasi a somno excitabat: ad videndum et audiendum atq3 sentiendum: celestia diuina ⁊ spiritualia. Et ꝙ tunc ipsa visiones videbat: et vocem loquētis audiebat in spiritu. Tūc ostēdiꝫ clare per istud dictuz Augustini supra scriptum ꝙ ipsa tunc stabat rapta in spiritu: ꝑ spiritualem seu imaginariam visionē q2 .s. videbat in spiritu illas imagines seu species: ⁊ audiebat locutiones illoꝝ visorū. ¶ Quando autem ipsa dixit vt supra habeꝫ: ꝙ tota ꝯscientia et intelligentia eius: in illo raptu extasis replebaꝫ ⁊ illuminabatur quodā intellectu spūali. Et ꝙ in momēto erāt christo loquēte infusa in intellectu eius multa: vt .s. tota regula saluatoris: ⁊ liber questionū et multa alia per quendam influxum luminis intellectualis supnaturalis. Ecce ꝙ ꝑ hoc clare ostendiꝫ nobis: ꝙ ipsa tūc stabat rapta in illa extasi ⁊ tūc illuminabaꝫ ⁊ illustrabaꝫ mens et intelligētia eius diuinitus: per supnaturalē intellectualē visionē. Et scias ꝙ hanc illuminationē seu illustrationem mentis dyabolus nullatenus pōt infundere alicui: q2 in visiōe intellectuali nunq3 potest anima illudi a de

mone:vt infra clarius patebit ꝑ August. ⁊
Tho.de aquino ⁊ in hoc omnes doct. ꝯcor-
dant. ¶ Cū etiam ipsa dicit ꝙ in illo raptu
seu extasi ea existente:fili⁹ dei vel virgo ma-
ria:vel aliquis angelus vel sanctus sibi lo-
quebat̃ ea:q̃ supra in li.celesti ꝯtinent̃:⁊ in-
fra in p̄nti li.quasi ꝑ totū. Tunc ꝑ hec cla-
re colligim⁹ ꝙ ipse miserator deus ad ipsi⁹
dñe ⁊ n̄ram vtilē directionē ꝯsciās nostras
ꝑ verba doctrine sue dignatus est illustra-
re:⁊ ꝙ de secretis misterijs suis ac de rebus
futuris ⁊ alijs documētis sanctissimis sua
quadā diuina interna locutione ꝑ intelle-
ctualem visionem instruere nos ꝑ ipsaꝫ do-
minā voluit ⁊ docere. F De qua quidē
locutione beatus Greg.in.xxviij.li. moral.
caplo.ij.plene ⁊ pulcre nos instruit in hec
verba. Sciendū inquit preterea est:q⁊ in
duobus modis locutio diuina distinguit̃:
aut ꝑ semetip̄m nanq̃ dñs loquit̃:aut per
creaturā angelicam eius ad nos verba for-
mant̃. Sed cū ꝑ semetip̄m deus loquit̃:so-
la in nobis vis interne inspirationis aperi-
tur. Cum ꝑ semetip̄m loquit̃:de verbo ei⁹
sine verbis ⁊ syllabis cor docet̃:q⁊ virt⁹ ei⁹
intima quadam subleuatione cognoscitur
ad quā mens plena suspēdit̃:vacua grauat̃-
tur. Pondus em̄ quoddā est:qđ omnē aiaꝫ
quam replet leuat. Incorporeū lumen est
qđ et interiora repleat:⁊ repleta exteri⁹ cir-
cumscribat. Sine strepitu sermo est:q⁊ et
auditū aperit:⁊ habere sonitū nescit. Et sb-
dit. Spiritū em̄ dei quasi quedā nobis ver-
ba dicere:est occulta vi ea que agenda sunt
intimare. Et cor hominis ignarū nō adhi-
bito strepitu ⁊ tarditate sermonis:peritū
repente de absconditis reddere. Et postea
subiungit dicēs. Dei em̄ locutio ad nos in-
trinsecus facta:videt̃ poti⁹ q̄ audit̃:q⁊ dū
semetip̄aꝫ sine mora sermonis insinuat:re-
pentina luce nostre ignorantie tenebras il-
lustrat. Hec ille Greg. Tali em̄ interna di-
uina locutione ista sancta domina de his q̄
cōtinent̃ in hoc libro ⁊ in li.celesti:ad sp̄ua-
lem doctrinam imꝑatoꝝ ⁊ regū ⁊ summoꝝ
pontificū ac prelatoꝝ et omniū gentiū et
etiam ad ꝯuersionē infideliū:a sponso suo
christo loquente dicebat̃ ⁊ instruebat̃:vt pꝫ
ꝑ totū librū celestē ⁊ ꝑ p̄sentē. G Sub-
dit etiā Greg.in p̄allegato capitulo dicēs.
ꝙ aliquando imaginibꝫ ante corꝑeos ocu-
los ad tp̄s ex aere assumptis:ꝑ angelos no-
bis loquit̃ deus:sicut abraam qui nō soluꝫ
tres viros videre potuit sed etiaꝫ hītaculo
terreno suscipe. Et subdit dicēs. Nisi ei an-
geli quedā nobis interna nūciātes:ad tp̄s
ex aere corꝑa sumerent:exteriorib⁹ ꝓfecto
nostris obtutibus nō cōparerent:vsq̃ hic
Greg. Tali etiā modo de⁹ sepe ꝑ angelū lo-
quebat̃ sue sponse p̄dicte:et p̄sertim qñ in
roma ip̄a existente:angelum q̇ sermonē de
excellentia ꝟginis dictaret ei misit:quem
ipsa etiā corporeis oculis quotidie vidit:et
ipso illū dictante ꝑ interualla temꝑoꝝ ip̄a
sermonē eundē cōscripsit:vt patet supra.
¶ Sed poterꝫ querere quare ꝟba dei aliqñ
ita obscure ab ip̄o dicūt̃ ꝙ diuersimode in-
terpretari p̄sūt:⁊ qñq̃ aliter a ꝓp̄ha audiē-
te ⁊ ab alijs hoībꝫ:⁊ alit̃ a deo loquēte intel-
ligunt̃:vt pꝫ in btō francisco qñ ei dictum
fuit a xp̄o. Vade ⁊ repa ecciam meam:⁊ in
multis alijs q̇ ꝟba q̄ sp̄ualiter intelligi de-
bebāt materialr̄ ⁊ textualiter intellexerūt.
Rñdeo ꝫm ꝙ dicit Aug.in li. xij. sup Geñ.
et Tho.de aquino in scđa scđe i ti.de ꝓp̄hia
⁊ alij docto.ꝙ nō sp ꝓp̄heta recte intelligit
que sibi in visione dicunt̃ ⁊ reuelant̃. Et su-
per hec vide solutionē quaꝫ dat isti btē dñe
gloriosa ꝟgo maria in isto p̄nti li. infrascri-
pto.s.impatoris ad reges ca.xlviij. q̄si i p̄n-
cipio. ¶ Sꝫ poteris q̄rere. Et vide in.iiij.li.
celesti.xv.⁊.lxxv.cap.cū multis similibꝫ. Et
tali mō dicta dña birgitta aliqñ intellige-
bat ꝟba visionū corꝑaliter seu l̃ráliter:⁊ tñ
xp̄s vel mr̄ eius loquētes intelligebant illa
sp̄ualiter aut figuraliter vt supra pꝫ in ꝑ-
rimis allegatiōibꝫ. H Liquet ḡ ex p̄di-
ctis euidenter:et ex preiacente materia li-
broꝝ isti venerāde dñe diuinit⁹ reuelatoꝝ.
ꝙ ip̄a habuit a deo singularissimā grāꝫ sp̄i-
rit⁹ ꝓp̄hie ꝑ internā dei locutionē:⁊ ꝑ sp̄ua-
lē ⁊ itellectualē visionē ei diuinit⁹ gratis da-
tā. Quia ꝟa ⁊ ꝓp̄ria ꝓp̄hetia ⁊ reuelatio ac
sciā ⁊ doctrīa causant̃ ex visione sp̄uali seu
imaginaria aliq̄ꝝ corꝑoꝝ seu signoꝝ. ¶ Ac-
cedēte tūc ibi influxu luminis intellectualis
⁊ sup̄naturalꝭ veritatꝭ diuīe:vt pꝫ ex modis
⁊ sentimentis supra dictis qbꝫ ipsa visiōes
videbat:⁊ ex dictis Aug.in li. xij.sup Geñ.
ad l̃raꝫ:vbi ē text⁹ clar⁹ de hoc:q⁊ imagines
corꝑales in sp̄ū ei⁹ exp̄sse sunt:⁊ q̄si sp earū
intellect⁹ diuinit⁹ reuelat⁹ in mēte. ¶ Imo
audacter dico ꝫm btm̄ Tho.de aq̄no i scđa
scđe.q.clxxij.⁊ ꝫm alios docto.ꝙ iste grad⁹
ꝓp̄hetie isti btē dñe diuinit⁹ gratis dat⁹:int̃
oēs alios grad⁹ ꝓp̄hie altior iudicat̃:qñ.s.
ꝓp̄ha nō solū videt signa ꝟboꝝ vl̄ factoꝝ sꝫ
etiā videt vigilādo aliquē sibi colloquentē
aut aliquid demonstrantē. Et p̄sertim si il-
le loquēs vel demōstrās sit in sp̄ē dei. Quia
dicūt ꝙ ꝑ hoc magis ille ꝓp̄heta appropin-
quat ad causam reuelantē q̄ si ille loquēs
vel demonstrans se ostenderet in specie ho-
minis:vel in specie angeli:scđm illud Esaie

vi.ca. Vidi dñm sedentē ⁊c. Et maxime ex
co ꝙ inter omnes scripturas oīm ꝓphetaꝝ
clarioꝛ mō intelligēdi: a deo scriptura ista
prefate dñe q̃ȝ alie scripture alijs ꝓphetis
fuit reuelata: qꝛ dicat Nicolaus de lyra ī ꝓ
logo sup psalteriū: ⁊ alij doctores idē dicūt
s. ꝙ ille gradus ꝓphetie est excellentioꝛ: vbi
ceteris pib9 est intelligentia clarioꝛ.

Hic ꝓbat̃ ꝑ diuinā scripturā: ꝙ visiones
⁊ reuelationes istius libri ⁊ alioꝝ beate bir
gitte: emananerūt ⁊ ꝓcesserūt a spūsancto
⁊ nō ab illusione dyabolica. Et hoc ꝓbatur
ex septem signis siue rationib9 hic ꝯtentis

Capitulum VI

F Ane quia iam supra
ꝓximo clare ostensū est subtiliter
intuenti: sub quo genere visionū
ꝯtineant̃ iste pn̄s liber ⁊ alij reuelati ꝑfate
btīssime dñe Birgitte. A Idcirco nūc
videam9 s̄m dicta sanctoꝝ an a spūsancto
veritatis: vel an ab illusore spū falsitatis vi
siones ⁊ reuelationes istoꝝ libroꝝ illi fue
runt mīstrate. Dico igit̃ ꝙ multe differētie
sunt in qb9 clare pōt discerni reuelatio vel
visio boni spūs a malo: tā in qualitate ꝑso
ne talia videntis q̃ȝ in sentimentis interi
orib9 aīe ipsius: q̃ȝ etiā in modo videndi: et
in materia visionū discutiēdo subtiliter ad
q̃d illa visio nos ꝓmonet ⁊ inducit. Ad quo
rū noticiā ⁊ practicā discernēdi ne illuderē
tur ista ꝑfata dña btīssima: pluries et satis
clare diuinit9 fuit edocta: ⁊ ꝑ visiōes ⁊ docu
menta diuina plen9 informata: vt habet̃ i
ꝑmo li. celesti. liiij. ca. et in. ij. lib. xix. cap. Et
in. iij. li. x. cap. Et vide de hoc septem diffe
rentias que assignant̃ isti dñe birgitte spō
sc christi a virgine Maria inter visiōes bo
ni spūs ⁊ mali satis pulcre in. iiij. li. xxiij. ca.
cx. cx. ca. Et in. vi. li. lxviij. cap. ⁊ lxix. et. xcij.
cap. cū multis similibus. ¶ Et licet tā cla
ra ⁊ notorie manifesta est ista gratia diuiā:
prefate beate dñe diuinitus gratis data ꝙ
nulla suspiciōe fallacis spūs valeat obfusca
ri: maxime cum iam ipsa de hoc als fuerit ī
regno suecie diligenter examīata: ꝑ ꝑlatos
ac viros spūales ⁊ mgr̃os in theologia. Et
licet ꝑ eos fuerit determiatū ꝙ ista gratia
sit diuina et a spūsancto diuinit9 ei data vt
supra dixi. B Et lȝ etiā iteꝝ in neapoli
in pn̄tia dn̄i Bernardi archiepi ⁊ triū ma
gistroꝝ ī theologia ⁊ alioꝝ pluriū militū ⁊
pitoꝝ viroꝝ me teste: ista grā fuerit appro
bata: imo quedā reuelatio quā tūc ipsa dña
eis p̄ntauit ꝑ vnū dictoꝝ mgr̃oꝝ ex p̄cepto
dñe regine ⁊ archiepi corā toto pplō ciuita
tis ad hoc vocato spālitер: fuerit ī eccl̃ia ca
thedrali publicata ⁊ solēniter ꝑdicata. Ni
hilominus tñ ad maioꝛē abundantiā et vt
moꝛdacibus detractorib9 ⁊ calūniatorib9
silētiū imponat̃ ⁊ p̄te de hoc dubitātib9 ple
na satisfactio impendat̃: volo ꝓbare ꝑ dcā
doctoꝝ sacre scripture et sanctoꝝ patrum:
ꝙ ista sint a deo infusa ⁊ data ꝑfate dñe ad
informationē et vtilitatē totius corꝑis ec
clesie et directionē oīm electoꝝ ⁊ nō a spū
maligno illusore mīstrata: et hoc ꝓbo per
septē signa seu rationes infra scriptas: qui
bus discernit̃ visio boni spūs ab illusiōe dia
bolica. C Primū signū certissimū est
ꝙ visio sit diuiā: qñ. s. illa ꝑsona visiōes vi
dens est realiter hūilis ⁊ viuit sub obedien
tia ⁊ disciplina ꝯtinua alicui9 p̄ris spūalis:
discreti senioris ⁊ ꝟtuosi ⁊ expti in vita spi
rituali. ¶ Et qñ nō p̄sumit de se ista ꝑsona
vidēs nec extollit̃ nec se iactat: nec appetit
laudes hūanas nec occultat visiōes: sȝ cum
hūilitate ꝟa viuēs: oēs visiōes ⁊ tētatiōes
suas statim detegit ⁊ expōit hūilit̃ examini
⁊ iudicio sui p̄ris spūalis: aut alioꝝ senioꝝ
patrū spūaliū. Et tūc vt approbatū recipit
qđ ille vl' illi approbāt ⁊ vt reprobata repu
diat illa q̃ illi reprobāda diffiniūt. Talis ei
aīa dico ꝙ nō pōt illudi: ⁊ de hoc est textus
clarus in ij. colla. patrū ioh. Cassiani colla.
ij. ca. Et vt hanc eandē. ¶ Que loquit̃ de il
lo monacho sub specie angeli lucis deluso a
dyabolo. Et eadē colla. capit. Tunc moyses
vbi idem abbas moyses de hoc loquitur in
hec verba. Nullatenus em̄ inquit decipi q̃s
q̃ȝ pōt qui non suo iudicio sed maioꝝ viuit
exemplo: nec valebit ignorantie eius calli
dus hostis illudere qui vniuersas cogitati
ones corde nascentes: ꝑniciosa verecundia
nescit obtegere: sed eas maturo examīe se
nioꝝ vel reprobat vl' admittit. Ilico nanqȝ
vt patefacta fuerit cogitatō maligna mar
cessit: ⁊ añq̃ȝ discretiōis iudiciū ꝓferat̃ ser
pens teterrim9 velut a tenebroso subterra
neo specu virtute ꝯfessiōis ꝓtract9 ad lucē
⁊ traduct9 q̃dāmō ac dehonestat9 abscedit
Tādiu em̄ suggestiones noxie dñant̃ in no
bis: q̃ȝdiu celant̃ in corde. Hec ille moyses.
Et vide ibidē in ca. sequēti. D Igit̃ cuȝ
ꝑfata dña btā Birgitta viuebat sp̄ sub spe
ciali obedientia ⁊ doctrina patrū spūaliū
senioꝝ ⁊ virtuosorum ⁊c. Et habuit in se ꝓ
fundissimā veram humilitatē et omnes vi
siones et temptationes suas: ac etiam alia
facienda humiliter supposuerit obediētie:
examini: ⁊ iudicio predictoꝝ ⁊ etiā alioꝝ se
niorum: vt supra dixi. Ideo clare concludi
tur ex predicta determinatiōe illius sancti
patris moysi ⁊ alioꝝ patrū sanctoꝝ ꝙ om

nia sibi reuelata in libris processerint a spi
ritusancto: ꝛ nõ dyabolico illusore. Et hoc
est clarũ ꝛ manifestũ signũ apud oĩs vere
spũales: ꝛ doctrina generalis oĩ ad euaden
dũ temptatões ꝛ dyabolicas suggestiões
et illusiones. ¶ Scdm signũ visionis diui
ne in quo nõ põt aĩa decipi est: qñ aĩa tpe q
videt visiones: sentit se tunc totã repleri ꝛ
quodãmodo dulciter inebriari ꝛ inflamma
ri igne infusionis dulcedinis charitatis di
uine: ꝛ quodã sapore iterne dulcedis amo
ris dei. Dico eñ ꝙ istã internã charitatez
ꝛ dulcedinẽ amoris diuini: quã dyabolꝰ nõ
habet nullo mõ põt eã infundere in aĩa ali
cuius: qꝛ nullus dat quod nõ habet. Et iõ
concludit ꝙ qui talia opat in anima: deus
est: presertim si tunc illa aĩa tota roborat:
et replet illuminatõne quadã firme credu
litatis: ꝛ obediente ꝛ reuerẽtie fidei catho
lice: ꝛ sctẽ matris ecclesie. Vt habet in qr
to libro celesti. lxxviij. ca. cũ similibꝫ. E
Probat etiã hoc pulcre p hugonem de san
cto victore in soliloquio de arra aĩe in fine
totius tractatus. Vbi aĩa loquit ei dicens.
Hoc inquit vltimũ interrogatõnis mee su
scipias queso. Quod est illud dulce qd eius
recordatiõe me tangere solet ꝛ tã vehemen
ter atqꝫ suauiter afficere vt iã tota qdãmo
do a memetipã alienari ꝛ nescio quo extra
hi incipiã subito immutor. Bene esse incipio
vltra qꝫ dicere sufficiã. Exhilarat ꝯscĩẽtia:
in obliuionẽ venit preteritoꝝ dolorũ: exul
tat animꝰ: clarescit intellectus: cor illumina
tur: desideria iocundant ꝛc. Cui aĩe ipsemet
hugo sic pulcre respondens ait. Vere ille ẽ
dilectus tuus q visitat te. i. deus ꝛc. Et idẽ
dicit btũs Antonius valde lite ꝛ pulcre do
cendo discipulos suos discernere visiões bo
nas ab illusionibꝫ: vt habet in vitaspatruz
in primo li. in legenda beati Anthonij: ibi:
Nunc iã ceteras vobis demonũ explicabo
fallacias ꝛc. Et ibi vide plene. Dicit etiam
Greg. in moral. li. xxviij. ca. ij. ꝙ cũ deus p
semetipm aĩe loquit: sola in nobis vis in
terne inspirationis aperit: qꝛ virtus eiꝰ in
tima quadã dulcissima subleuatõne cogno
scit ꝛc. Et vide hoc clarius in quarto libro
celesti. lxxviij. ca. Et in. vij. li. ca. iiij. et in ca
pitulis eiusdem celestis libri supra ꝓximo
pallegatis: cũ multis similibꝫ. Ex quibꝫ ꝓ
bat ꝙ oĩa reuelata beate birgitte que in
istis libris continent: nõ ab illusore terribi
li: sed a spũsancto consolatore suauissimo
fuerũt ei ministrata: qd ptꝫ p istas allegati
ones supradictas: ꝛ p illa consolatoria sen
timenta similia que ipsa sentiebat: tempo
re quo visiones videbat ꝛ diuinas locutio

nes audiebat: vt patet supra p verba eius
que ibi continent. F Terciũ signũ est
in quo cognoscit seu discernit visio diuina
ab illusione dyabolica: qñ scꝫ aĩa existens
in visione: siue corpali siue imaginaria et
spũali: sentit influxũ intellectualis supna
turalis luminis: intelligibilis veritatis: et
cõprehendit tũc significatiões veras illoꝝ
visoꝝ et verborũ. Et apitur clare tũc intel
lectus eius: ac ostendit seu manifestat ei ve
ritas illius materie. Iste eñ influxus intel
lectualis supnaturalis luminis seu visionis
siue ꝓcedat visio corpalis aut imaginaria
siue nõ: nũqꝫ a dyabolo põt infundi in aĩa
sed solũ a deo vt ait Thomas de aquino: in
scda scde ti. de ꝓphetia. q. lxxviij. vbi sic di
cit. Demones inquit ea que sciunt hoibus
manifestant: non quidẽ per illuminatõem
intellectus: sed per aliquã ymaginariã vi
sionẽ. Aut etiã sensibiliter colloquẽdo: sed
non intellectũ illius illuminãdo. Et in hoc
deficit ꝛ differt hec ꝓphetia a vera. August.
etiam in lib. xij. sup gen. ad litteram: sic ait
Illudit aũt anima et fallit: in corpali visio
ne ꝛc. Et postea subdit. In visione aũt spi
rituali seu ymaginaria. i. in corporũ simili
tudinibus que in spũ vident fallitur etiã:
aĩa: cũ ea que sic videt: ipsa corpa esse ar
bitrat ꝛc. Postea hec aũt subdit dicẽs. At
vero in illis intellectualibꝫ visis non fallit
aĩa ꝛc. Et postea subiũgit. Et si vident fu
tura ita vt oĩno futura noscantur quorũ
ymagines pñtes iudicent: siue ipsa diuini
tus adiuta: siue aliquo inter ipa exponẽte
quid significẽt: sicut in apocalipsi iohãnis
exponebat: magna reuelatio est: etiã si for
te ignoret ille cui hec demonstrant: vtꝝ ex
corpe exierit an adhuc sit in corpe: sed spũ
a sensibꝫ alienato ista videat: vsqꝫ h Aug.
G Sꝫ circa hoc queri põt: que differẽ
tia est inter reuelatõem que fit ꝯfecte bũa
no intellectu: seu p illusionẽ in imaginatõ
ne et intellectu hoĩs. Et illã que fit diuini
tus per intellectualẽ visionem: Respõdeo
scdm Thomam de aquino: in scda scde. q.
clxxiij. ar. ij. ꝙ ꝓphetia seu reuelatio que fit
scdm ymaginatõem: et iudicium humane
mẽtis: fit scdm vim intellectualis luminis
naturalis. Sed p donũ ꝓphetie diuine: cõ
fertur aliquid hũane menti: supra id quod
ptinet ad naturalẽ facultatem quantũ ad
vtrũqꝫ scꝫ quantũ ad iudiciũ per influxũ
intellectualis luminis: et quãtũ ad acce
ptionẽ seu representatõem reꝝ: que fit per
aliquas species. Et quantũ ad istud scdm
põt assimilari reuelatio cõficta hũanitus
aut dyabolica: reuelationi diuine ꝓphetice.

sed non quantũ ad primũ. Vsq3 hic Tho. de aquino. Ex quib9 patz q cũ intellectuale lumen supnaturale: influit aĩe existenti in ymaginaria visione: siue nõ existenti nõ a dyabolo esse põt sed a deo. Concluditur ğ clare q cũ prefata beata dña in visionibus suis: susceperit illũ influxũ luminis intellectualis ꝛ supnaturalis: et semp ibi affuerit aliquis exponẽs vt xp̃s: aut mater eius: vł angelus aut aliquis sctũs: a quibus declarabant et exponebant ei silitudines ille: et verba figuraliter sibi dicta: ꝛ ostendebant illi vere significationes illoꝝ visorũ. Vt patet in libris suis. Sequit ergo q omnes iste sue reuelatões: et scriptura istoꝝ librorũ a deo ministrate sunt: qui talia opari potens est. Nõ aũt ab illusore cui hec facere impossibile est: vt supra pz p Augustinũ et Thomam. Quia in hoc differt visio illusoria a visione diuina. Et in hoc oẽs sancti patres et doctores cõcordant. ¶ Quartũ signum est in quo differt visio seu reuelatio boni spũs: ab illusione dyabolica. Quãdo sez ille ꝓpheta seu videns: semp vera p̃dicit et catholica misteria et documẽta loquit: et honestos ac ꝟtuosos mores indicat. Et hec sunt signa q talia a deo sunt. Quia dyabolus in illusionib9 suis: interdũ dicit vera vt decipiat: et aliqñ falsa: sed spũs sanctus semp vera: et nunq̃ falsa predicit. Quod clare ꝓbat beatus Thomas vbi supra sic dicẽs. In aliquibus cũ signis discerni põt etiã exterioribus: ꝓphetia demonũ a ꝓphetia diuina. Vñ dicit crisostomus sup Matheum: q ꝓphetant in spũ dyaboli: quales sunt diuinatores. Sed sic discernit: Quoniam dyabolus interdũ falsa dicit: sz spũs sanctus nunq̃. Vnde dicit deutronomij: xviij. cap. Si tacita cogitatõe responderis quõ possum intelligere verbũ: quod nõ est locutus dñs: hoc habebis signũ. Quod in noĩe dñi ꝓpheta ille predixerit: et nõ euenerit: hoc dñs nõ est locutus ꝛc. Dicit etiã Aug. in. li. xij. super geñ. ad litterã: q quando aliqui stãtes in extasi eleuatõis mentalis: vidẽtes in ymaginaria seu spũali visione aliqua signa: vel ymagines corpoꝝ: q si in hoc eos malus arripuerit spũs: aut demoniacos facit: aut arrepticios: aut falsos ꝓphetas. Cu3 aũt bonus: facit eos fideles misteria loquẽtes: aut accedẽte diuini luminis intelligẽtia veros ꝓphetas: aut ad tempus id quod p eos optet ostendi videntes atq3 narrantes. Hec aug9. Et ideo cũ ista beata dña: semper si bene intelligant vera predixerit. Nec in omnibus libris suis aliquid falsum vel mendaciũ: vel inhonestũ: vel non catholicũ dixerit. Sed oĩa vera annũciauerit et ꝯfirmantia fidem catholicã ac dãnantia hereticos et semp virtutes indicauerit. Vt patz in isto libro et in alijs libris ei reuelatis. Ideo ꝯcludit clare: q oĩa ista ex diuina grã: infusa et ostensa ei sunt: et nõ illusione dyabolica. ¶ Quintũ signũ in quo discernunt visiones immissa a bono spũ vel a malo: est fructus ille et opa que procedũt ab illis visionibus seu reuelationib9: quia scðm euangeliũ non põt arbor mala fructus bonos facere ꝛc. A fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Nam prophetia vera ordinata ꝛ data fuit hoĩbus ex magna misaratõe dei: ad humanoꝝ actuũ directõem et ad regimen agendoꝝ: aut ad reuelatõem misterioꝝ: quasi quoddã lumẽ diuinũ quo hoĩes dirigerent: ꝛ instruerent tã in cognitõe fidei: quã i oĩbus opibus virtuosis scðm qð erat expediẽs ad salutẽ electoꝝ. Et diuersificata fuit ꝓphetia sp scðm diuersificatiõem temporũ et negociorũ: sicut ponit Tho. in scða scðe. q. clxxi. de ꝓphetia arti. ij. cap. vltimo. Naz dicit prouer. xxix. cũ defecerit ꝓphetia: dissipabit populus. Et ideo qñ videmus q ex talibus visionib9 seu verbis reuelatis mens illuminat. Intellectus et cõsciẽtia videntis illustrat: et vita eius corrigit et emendat: conuertuntur homĩes viciosi ad virtuosam ꝛ religiosam vitã: et de guerra et odio ad pacem: de superbia ad humilitatẽ et obedientiã: ꝛ de malo ad bonũ: ꝛ hoc in multis ꝑsonis ꝛ diu perseuerat. Tũc certissimũ signũ est: q tales visiones et reuelationes que talem fructum germinauerũt et produxerũt: non a dyabolo: sed a spũsancto potius ꝓcesserũt: que facere dyabolo impossibile est: ymo totum ꝯtrariũ procedit a visionibus seu potius illusionibus suis. Consueuerũt eñ deuiare hoĩem a fide catholica: a bonis moribus: a sana doctrina: et ab obediẽtia prelatorum ꝛ sacre scripture: ac etiã a subiectione sancte matris ecclesie ꝛc. Cum igitur ab istis visionibus et reuelationib9: et verbis istoꝝ librorũ reuelatis presate dñe beatissime: sp processerũt illa que dei sunt: et omnis virtus et mundicia moꝝ: et conuersio et emẽdatio proximoꝝ: reuelatio misteriorum: roboratio fidei: dampnatio hereticoꝝ: increpatio vicioꝝ et ꝓphetia vera futurorum ꝛc. Que omia in libro hoc: et in alijs suis libris: et p experientiam notoriã et manifestam: in multis ꝑsonis ꝛ mũdi partib9 sunt patẽtia. Ideo concludit necessario q a fonte purissimo et limpidissimo spũsancti et nõ a tenebroso lacu fetido illusionis

hec omnia flumina processerūt. Ut in isto moderno tempe viciorꝝ caligine tenebroso per istam doctrinā sanctā in agendis suis homīes instruerent: et sic fugerēt a terribili: ꝛ districta iusticia diuina in his libris cōtenta: ad gremium pietatis et misericordie dei. R Sextum signū est ꝙ hec a deo sunt: et non a maligno spū: mors seu finis laudabilis et virtuosus: psone videntis visiones. Nam sciendū est: ꝙ qn̄ alique psone a visionibus seu potius illusionibꝫ sub spē lucis longeue decepte fuerūt: ostēdente eis dyabolo multa vera: vt in fine in vno falso easdem deciperet: cōmuniter semp inuenimus in scriptura sanctorꝝ patꝝ: ꝙ isti sic delusi: in aliquo errore vel morte mala aut subitanea: aut sine pceptōe sacramentorꝝ in fine ipsorum: a dyabolo extincti sunt. Et hoc voluit deus semp alijs patefacere: vt a similibus illusionibus coloratis doceret eos cauere. Sꝫ per contrariū in sctis suis qui diuinis visitationibꝫ seu visionibꝫ: in vita eorꝝ consolabant ꝛ illuminabant: deus in eorꝝ morte opari solitus est. Quia in vita eorꝝ semp eos ptegendo direxit: ac ipos multis virtutibꝫ et miraculis adornauit. In morte ꝙꝫ per aliquā singularē gratiam quasi quodam approbatōis iudicio eos mirifice clarificauit: sicut patꝫ in iohāne euāgelista et in multis similibꝫ. Sic etiā fecit cū ista prefata sponsa sua beatissima: ipse bonus ihs. Nam preuēta fuit eius mira supna gratia qꝛ ordinato pgressu ab infimis ascēdit ad summa. Fuit em̄ hūilitate sublimis mortificatōe viuida: simplicitate prudēs: omniqꝫ morꝝ honestate ꝯspicua: ppter quod ipse eam in vita sua mirādis gratijs supnaturalibus extulit: ꝛ diuinis visionibꝫ et locutionibus ad vtilitatē eccľie seraphice decorauit. Necnō ꝛ in fine vite mortē ei ante predixit ꝛ in exitu suo in signū approbationis eius corpalibꝫ oculis ꝯsolatorie se ostēdens vt dilectā spōsam ad celestes nuptias ipsius aīam dulcissimo amplexu recepit: vt supra dictū est. Et vide hoc clare in vltimo libro celesti. cap. vlti. et in legenda vite eius. Tali em̄ approbationis sigillo voluit ipse deus scripturā istorꝝ librorū: eidem sponse diuinitus reuelatā quodammō autēticare et ad vtilitatē ecclesie: et fideliū eam mirifice sigillare. Quia ei cui in vita totiēs per pphetică spūalem et intellectualē visionem apparuit: ante eius exitū mortē ei predicēdo: se ppluriesqꝫ pphetică sꝫ corpalem visionem mōstrauit. L ¶ Septimū signū boni spūs est clarificatio miraculorū post mortē vidētis visiones. Nam qui vsqꝫ ad mortē p visiones a demone illudit: dignū nō est ꝙ post mortē diuinis miraculis clarificet. Et qꝛ ista xpi dignissima sponsa: a dyabolo in visionibꝫ suis in vita delusa nō fuit: iō post eius exitū multis et mirandis miraculis eā xps clarificauit: p resuscitationem. s. multorꝝ mortuorū. Et p illuminationes cecorū et sanationes surdorū: et p innumeras curatōes mirificas de diuersis infirmitatibꝫ infirmorꝝ: vt quā ipse in vita fecerat clarā post mortē nobis ostēderet clariorem. Que oīa intm̄ sunt notoria et manifesta: et p documēta autētica diuulgata et pbata: tā in regno suecie quā in roma ꝛ in regno sicilie: ꝛ in alijs multꝭ partibꝫ mūdi. Ubi ad eius memoriā et reuerentiā: a fidelibꝫ ymago eius depicta p multas ecclesias inueniť: ꝙ alia nō indiget pbatōe nec aliqua pūt iaꝫ tergiuersatōe celari. ¶ Hoc etiā mentes oīm ista diuinitus reuelata legentiū: pparare debet ad faciliorē credulitatis acceptōem et veritatis: ꝙ tāta verba tantaqꝫ miracľa in istis celestibꝫ libris taꝫ seriose ꝯtenta: nō aliam fidē predicant nisi quā xps predicauit. Nō nouū nobis xpm nec etiā antixpm inducūt: sed eundem credendū amandū: feruētius et timendū nos admonēt: qui p nobis passus in cruce fuit. ¶ Nihil veritatꝭ que in xpo est subtrahūt aut addūt. Sꝫ misericordia et iusticia eius ad pfectuꝫ salutis nr̄e: in eis ꝗꝫ in alijs libris pphetarꝝ diuinitus clarius ostēdit. Docent em̄ nos verba ista celestia istorꝝ librorꝝ deū timere recte: diligere pie: ꝛ desiderare celestia sapiēter. Probate igiť vos ista pdicta legētes ꝛ si aliter inueneritis: audacter cōtradicite. Hoc habeť in. ij. li. celesti. xiiij. ca. in fine. ¶ Cedat igiť temeritas suspitionis fallacis spūs: ac detractio supba et immunda stulti iudicij: et deť locus glorie et grē dei: que tāto maior esse dinosciť: quāto ignorātie ꝯmodice fidei nr̄e vꝫ incredibilior. Gratias ꝗ patri misericordiarꝝ ꝛ deo totius cōsolationis agamus: qui in tot senescentis mundi miserijs: tot misericordijs occurrit miseris: ne labanť in baratꝝ desperationis.

Recapitulatō oīm pdictorꝝ. Ca. VII

r Ecapitulādo igiť supradictū modū examinis faciēdi: in psonis que vidēt visiones et reuelatōes: dico breuiter ꝙ psona que in examine repitur hūilis: et presertim si viuit sub obediētia pris spūalis ꝯtinua: cuius discretioni oīa subijcit. Et mēs eius in orōne rapta in extasim: sentit singularē dulcedinem amoris diuini: ꝛ tunc in ymaginaria

Incipit Liber celestis Imperatoris ad reges reuelat⁹ diuinitus beate Birgitte de regno suetie. ¶ Summus impator Xp̄s per sponsam loquit̄ ad reges ostendens se esse verū omniū creatorē et regem: in trinitate ⁊ vnitate regnantē. Et dicit qualiter mundū ordinauit regendū duplici potestate: videlicꝫ ecclesiastica ⁊ laycali: que in apostolis Petro et Paulo principaliter designant̄. Cap. I.

Idi palatiū grande: incōprehensibile magnitudīe: simile celo sereno. In quo erāt innumerabiles psone sedentes in sedib⁹: indute vestibus albis et fulgidis quasi radij solis. A In palacio vero vidi thronū mirabilē in quo sedebat quasi vnus hō fulgētior sole: incōprehensibilis pulcritudinis: et immense potētie dn̄s. Cuius splendor erat incōprehensibilis: in longitudine et ꝓfunditate et latitudine. ¶ Virgo aūt quedā stabat iuxta sedē throni: mirabili fulgore coruscans: habēs in capite p̄ciosam coronā. Et oēs illi assistētes s̄uiebāt sedēti in throno: laudantes eū in hymnis et cāticis: ⁊ honorabāt illam virginē reuerēter: vt reginā celorū. ¶ Ille igit̄ qui sedebat in throno voce honestissima dixit mihi. Ego sum creator celi ⁊ terre: vnus cū patre et spūsancto verus de⁹. Quia deus est p̄r deus filius deus spūsctūs: Non tres dij: sed tres psone et vnus deus. B Nūc aūt querere poteris. Si tres sunt psone: quare nō tres dij. Rn̄deo tibi: q deus est ipsa potētia: ipsa sapientia: ipsa bonitas. A quo est omīs ptās infra celū et supra. Omīs sapiētia et omīs pietas que possit cogitari. Itaqꝫ deus trinus est ⁊ vnus. Trinus in psonis: vnus in natura. Nam potētia et sapiētia est pater: a quo sunt oīa: et qui est ante omīa potēs nō aliunde: sed a seipso et eternaliter. Potentia et sapiētia etiā filius equalis patri: nō a seipso potens: sꝫ a patre potēter et ineffabiliter genitus: principiū de principio: et a patre nunqꝫ separatū. Potentia et sapientia etiā spiritussctūs: a patre et filio ꝓcedens: eternus cū patre et filio et equalis in maiestate et ptāte. Vnus ergo deus et tres psone: quia vna natura triū: vna operatio et volūtas: vna gloria et potestas. Quia ita est vnū in essentia: q etiā sunt distincti proprietate psonarū. Nam totus pater est in filio et spū: et filius in patre et spū: ⁊ spiritus in vtroqꝫ: in vna deitatꝫ natura. Nō sicut prius ⁊ posterius: sed ineffabiliter vbi nihil est prius aut posterius: nihil alio⁹ maius aut minus vel alterius: sed totū ineffabile et equale. Propterea bene scriptū est: q deus est mirabilis: et multū laudabilis.

C Deitas quippe misit verbū suū marie virgini: ꝑ angelum suū gabrielem. Nihilominus tamē idem deus mittēs et missus a seipso: erat cū angelo: erat in gabriele et ante gabrielē in virgine. Dicto antē verbo ab angelo: verbū factum est caro in virgine. Hoc verbū ego sum qui loquor tecū. Pater eī misit me ꝑ seipsum cū spiritusancto: in ventrē virginis. Nō sic q angeli caruerint: visione et p̄ntia deitatis mee: sed ego filius: qui fui cū patre et spūsancto in ventre virgineo: idem erā in celo cū patre et cū spiritu in visione angelorū: omia gubernans oīaqꝫ sustentans: licꝫ humanitas mea a me solo assumpta: requieuit in ventre marie. ¶ Ego igit̄ in deitate et hūanitate vnus deus: ad ostensionem charitatis mee: et in robur xp̄iane fidei sancte: nō dedignor loqui tecū. Et licꝫ humanitas mea videat̄ esse iuxta te et loqui tecū: verius tn̄ est: q anima tua et intelligentia tua mecū est et in me. Nihil enī mihi est impossibile: et nihil difficile: in celo ⁊ in terra. D Ego quippe sum sicut rex potēs: qui cū exercitu suo veniēs ad ciuitatē: omīa loca implet omīa occupat. Sic gratia mea omīa membra tua replet: oīa fortificat. Ego deniqꝫ suꝫ in te ⁊ extra te. Ego q̄uis loquor tecū: idem tamē sum in gloria. Quid mihi difficile est: qui potētia mea omīa sustento sapiētia mea oīa dispono virtuositate mea omīa supero: ¶ Ego igit̄ cū patre et spiritusancto: sine principio ⁊ sine fine vnus deus qui pro salute hominū in hūanitate assumpta: deitate illesa ꝑmanente: vere passus sum: resurrexi et ascendi: nūc veraciter loquor tecū. Ego sum verus ⁊ summus imperator et dn̄s. Nullus enī dominus ē me excellentior: nec ante me fuit: nec post me erit: sed omne dominiū est a me et per me. Ideo ego sum verus dn̄s: nec aliquis vere dn̄s dicendus est nisi ego solus: quia a me est omīs potestas et dominatio: et potētie mee nullus resistere poterit. E Ego etiā sum rex corone. Nunquid sponsa mea scis tu quare dixerim rex corone. Certe deitas mea sine principio erat: ⁊ sine fine erit et est. Hec igit̄ deitas merito corone assimilatur: q2 corona sine principio ⁊ sine fine ē. Sicut aūt in regno corona seruat̄ regi futuro: sic deitas mea seruabat̄ humanitati mee: qua ipsa coronaret̄. ¶ Ego aūt habui duos optimos famulos: vnus eorū erat de

ricus: et alter laycus. Primus erat Petrus apostolus meus clerici officiũ habens: secũdus fuit apostolus Paulus quasi laycus. Petrus fuit alligatus coniugio: qui vidẽs coniugiũ cum officio clerici non posse conuenire: et rectitudinẽ mentis sue in incontinentia periclitari perpendẽs: separauit se quantũ ad commixtionem carnalem a cõiugio q̃uis licito: et perfecta mente adhesit mihi. Paulus aũt castitatem seruauit: et se immaculatũ a thoro custodiuit. F Ecce qualem charitatẽ cum istis duobus feci. Nã petro dedi claues regni celoꝝ: vt quecunq̃ ligaret et solueret in terra: ligata et soluta essent in celis. Paulo vero dedi: vt similis petro fieret in gloria et honore. Et ideo scias: q̃ sicut in terra pariter fuerũt et coniuncti: sic nũc in celo in gloria perpetua coniuncti sunt et glorificati. Sed licz istos duos expresse nominaui: tñ in eis et cum eis alios pontifices et reges et amicos meos intelligo. Quia sicut olim in lege: ad solum israhel quasi ad vnũ hoiem loquebar: cum tñ totum israheliticũ populum notabam: sic nunc in istis duobus plures intelligo: quos gloria mea et charitate mea repleui. ¶ Procedente autez aliquo tpe: ceperunt mala multiplicari et caro infirmari: et prona maior solito ad malũ esse. Propterea vtriusq̃ statui clericoꝝ .s. et laycorũ: quos in Petro et Paulo intelligo: misericorditer cõsulens: permisi clericos bona ecclesie ad vtilitatẽ corporis moderate habere: vt eo feruentiores et frequẽtiores essent in seruitio meo. Placuit etiã mihi: q̃ layci honeste viuerent in coniugio suo: iuxta ritum ecclesie. C

Summus Imperator xp̃us: disponit hic primo de regibus: quales consiliarios debeant habere et dat eis decẽ consilia vtilissima et moralia. Capit. II

Ego sum verus rex. et

e nullus ẽ dignus vocari rex nisi ego quia a me est omnis honor et potestas. A Ego sum qui iudicaui primũ angelum: qui cecidit ꝓpter superbiam: cupiditatem et inuidiã. Ego sum qui iudicaui Adam et Cayn et totũ mundum: immittendo propter hoim peccata diluuiũ. Ego idem sum qui populũ israheliticũ permisi in captiuitatẽ venire: et eum in signis mirabilibus de captiuitate mirabiliter eduxi. In me est omnis iusticia: et erat sine principio: et sine fine erit. Nec aliqũ iusticia minuitur apud me: sed semꝑ vera in me ꝑmanet: et imutabilis. Et q̃r rex iste fuetic que

rit a te humiliter: quõ in regimine viuat iuste et prudenter. Ideo ego indicabo ei. ¶ Decem igitur sunt ei facienda. Primũ est: q̃ remoueat a se illos consiliarios: quorum corda sunt ambitiosa et cupida quoꝝ lingua duplex et dolosa: quoꝝ oculi sunt ad spũalia lippiẽtes. Eligat vero illos: qui nõ vendũt iusticiã pro pecunia: qui erubescũt mendaciũ et assentationes: qui diligũt deum plusq̃ carnalia: et qui proximorũ miseriis compatiunt. ¶ Secundũ est: q̃ volo q̃ ipse rex adiuuet suo subsidio: ad edificationem monasterij tui: cuius regulã egoipse dictaui. ¶ Terciũ est: q̃ ipse mittat vasallos suos et gentes: ad illa loca infideliũ vbi fides catholica et charitas augeri potest. Nam ideo vasalli sui interfecti fuerũt in ciuitate baiunis: q̃r ipse ambiuit partem regni alicui xp̃ianorũ. B ¶ Quartũ est: q̃ ipse rex legat quotidie horas beate virginis matris mee. Et cũ iudicia et aliquis ardus inter manus habuerit: dimittere põt horas diei. Audiat etiã duas missas priuatas: vel vnam cantatã: omni die. Recordet q̃z omni die quinq̃ vicibus: de quinq̃ vulneribus meis: que pro eo sustinui in cruce. ¶ Quintũ est: q̃ ieiunet vigilias sanctorũ et matris mee: que ab ecclesia sancta cõstituta sunt. Sextam vero feriam ieiunet in piscibus: et sabbatũ si voluerit in lacticinijs: Quadragesimam vero obseruet iuxta morẽ patrie. Sed hoc attendat in ieiunio suo: q̃ sit moderatus: et tẽperatus: ne propter inconueniẽtia ieiunia: aut ꝓpter indiscretas vigilias: et ꝓlixas orationes priuatas: tepidus fit in cõsilijs: aut remissus in iudicijs faciendis. Sed qñ labor maior ei accreuerit: tũc obediat cõsilio et potestati et dispensationi prelatoꝝ ecclesie mee. E ¶ Sextũ est: q̃ quemlibet decimũ denariũ qui fisco regio debet: tribuat in elemosinã pauꝑibus. Si vero aliqua alia: pie superogare ob amorẽ meũ voluerit certe de causa maior tunc erit ei merces. ¶ Septimũ est: q̃ omni feria sexta colligat tredecim pauperes: et lauet pedes eoꝝ: et tribuat eis victum et pecuniã manu sua: nisi forte fuerit in via propter quã talia sunt omittenda. Ipsa q̃z sexta feria exoccupet se totũ: quando habet residentiã quietam: et audiat illa die querimonias subditorũ cõmunitatis regni: et tunc etiã inquirat de fidelitate et regimine prepositoꝝ: et iudicũ regni et vasalloꝝ: et de exactoribus seu collectoribus tributorũ: et redditui regalium. ¶ Octauum ẽ: q̃ ipse rex sit discretus in donis suis vt sic vni tribuat: q̃ alijs nõ sit auarus. Et

si alicui pro vite merito ⁊ ampliori labore plusq̄ alijs donare voluerit: hoc etiã faciat cũ maturitate et cautela: ne noteť in rege inequalitas: vel occasio murmuratõis. Quia nihil sic reprehensibile in potẽtibus dñis est: sicut ꝓdigalitas: aut nimia tenacitas. Et nihil ita decet et ornat regẽ: sicut imꝑare cum modestia: et laborãtes in seruitio suo remunerare cũ charitate. D Poterit etiã rex dare dona sua: etiã extraneis cõseruantib᷒ pacem regno suo: et his qui necessitatẽ patiunť. Sic tamen hoc faciat: ꝙ vasalli et familiares proprij: nõ negligantur siue obliuiscanť. ¶ Nonũ est: ꝙ legem dei non transgrediať: nec nouas inducat consuetudines: cõtra statuta laudabilia. Nec potestatiue disponat et iudicet: que occurrũt menti eius: sed iuste scd̄m legem dei ⁊ regni agat omnia: quia nõ decet regem multa ꝑcipere ⁊ nihil agere: iusticiã q̄z relinquere: et crudeliter imꝑare. ¶ Decimum est: ꝙ rex se talem operibus exhibeat: quatenus dignus sit nõie regio: fugiendo cupiditatẽ: et diligendo veraciter hũilitatem. Quia quãto rex maior est ceteris: tanto hũilior sit coram deo: a quo omis potestas est. Qui ita in iudicio rationem strictã exiget a rege: sicut a populo et plebe.

Summus imꝑator xp̄s disponit hic: ꝙ reges pre ceteris portent honestũ habitũ et nobiliorem: in signũ dignitatis et ꝑeminentie: ⁊ dicit quibus diebus et solemnitatibus: debeant portare regalem coronam.

Capitulum III

Filius dei loquitur.

f Quia homo ꝯtempsit obedire deo ideo necesse est vt obediat homini simili sibi. ¶ Et quia rex a deo constituitur ad iudicandũ et regendũ iuste: ideo dignũ est vt honoreť et timeať a subditis. Ergo vt rex disceruať ab alijs: necesse est vt habitum discretũ et honestum ⁊ honorabilem habeat pre alijs. Quia sicut honor regis ẽ iusticia et iudiciũ: sic honor plebis est pulcritudo regis ⁊ honestas eius. Propterea ꝑmittiť regi habitus honorabilis et honestus. Quẽ cum portauerit non supbiat ex ꝑmissione sed hũiliet se: cõsiderando onus officij sui. ¶ His aũt diebus debet rex portare coronã in capite: sc₃ in die natiuitatis mee. Apparitionis. Resurrectionis. Ascensionis. Penthecostes. Assumptionis matris mee virginis. Exaltationis crucis: et oĩm sanctorꝝ. Et oĩbus illis diebus: quibus iudicia generalia tenet: et dieb᷒ illis quib᷒ facere debet milites. Nam sicut in diebus festiuis hũanitatis mee: et glorificationis sanctorꝝ meorũ: totus exultat celestis exercitus ꝓpter beneficia mea sic de iusticia regis que notať in corona: gaudere debẽt iusti in terris. Et de retributione regis iusti: exultat tota curia celestis.

Summus Imꝑator xp̄s: dat hic decem consilia salubria regibus: quib᷒ debeant regere se et regna. Capit. IIII

Filius dei loquiť ad sponsam dicẽs.

f A Dixi regi prius quosdã gradus: ꝑ quos ascẽdere põt ad celestia. Quos si tenuerit ⁊ seruauerit: tanta facilitate ascẽdet ad celũ: sicut ille qui vitã tenet cõtẽplatiuam. Nũc aũt consulere regi volo decẽ consilia. ¶ Primũ est: ꝙ in mensa sua nõ sit solus: sed cum aliquib᷒ subditis suis sedeat: qui ex eius presentia consolabunť corꝑaliter et spũaliter quia ex hoc a petis et inhonestatib᷒ abstrahunť. ¶ Secundũ consiliũ est: ꝙ post mensam stare poterit: et honeste modicũ solaciari. Quis ex hũili collocutione: et collatõne domestica subditorũ: acquirit grãm et amorẽ. Et tũc audiet multorꝝ rationes et opiniones aut imitãdas aut reprobãdas. ¶ Tertiũ consiliũ est: ꝙ in omnibus iudicijs et operibus suis sit misericors et iustus. Vt nec ꝓpter amiciciã vel falsam cõpassionem nec ꝓpter priuatũ bonum suũ: aut ꝓpter tꝑalem vtilitatẽ seu timorẽ: dimittat exercere iusticiã. Nec ꝓpter iram seu impatientiam: negligat aut obliuiscať misericordiam qr indecẽs est regi vinci ab ira: et iudicẽ iudicare subito: aut ꝑcibus a via iusticie deuiare. B Quartũ consiliũ est: ꝙ rex nõ cõmittat regimina ⁊ iudicia sua faciẽda illis quos sciuerit esse ꝑtiales ⁊ cupidos: aut illis qui fraudulẽter sciũt extorquere pecunias. Quia tales faciliter deuiãt ꝯ iusticiam. S₃ inquirat rex illos: qui ꝯ natura bñ ordinati: ꝓgenitorꝝ suorꝝ imitanť bona vestigia: et qui magis iusticie opa diligũt q̄z ditari. ¶ Quintũ est: ꝙ cõtinue inquirat rex qualiť obseruať lex ⁊ iusticia in regno suo: ⁊ illos quos delinquẽtes corrigere poterit nõ dimittat impunitos. Et caueat ꝙ non nimis emũgat pecunias ⁊ emẽdas ꝯ delinquentib᷒. Nec aliq̄ calliditate opp̄mat innocentes. Sed cũ hũilibus agat mitius: ⁊ seuerius puniat induratos: ſuata in omnibus iusticia et misericordia. Et vbi hũilitatem maiorẽ viderit misericordiam superaltet equitate. Sextũ est: ꝙ ꝯtinue rex discutiat iudicia ⁊ opa sua. Et si ex facili ⁊ subito mentis impulsu errasse se viderit: nõ erubescat

corrigere vł retractare que male acta sunt. Non ei ipse sapiẽtior est dauid: qui etiã errauit. Nec sanctior ꝓpheta: qui credẽs mẽdacio: occisus ẽ a leone. C Septimũ ẽ ꝗ nõ sit nimis subitus in agẽdis: sed ꝓuidus ⁊ circũspectus: ꝯsiderãdo finem negociorũ: inuitet etiã consilijs sapientũ et expertorũ: et timentiũ deum: quibꝫ et obediat: ⁊ seipm nõ abscõdat ab eis. Nam degeneris et suspectiosi est animi: ꝯsiliarios ꝓbatos habere suspectos: et ꝯsilia mature ⁊ sobrie tractata: cũ adulantibꝫ et assentãtibus retractare. ¶ Octauũ consiliũ est: ꝗ caueat leuitatẽ verborũ et morũ in omnibus: etiam apud familiares ⁊ domesticos suos. Fugiatq; adulatores ⁊ assentatores q̃si scorpionem: q2 eũ fouent in pctis et scandalizant bonos. Nã talẽ ꝯuenit esse regẽ. Qz timeatur a iuuenibus: honoreť a senibus: laudetur a sapientibꝫ: diligať a iustis: et ab oppressis cordialiť desidereť. ¶ Nonũ est: ꝗ rex nõ cõmunicet his: qui ab ecclesia excõmunicati sunt: nec foueat illos: qui deũ et mãdata eius deridẽt: sed informet eos verbis: et ammonitionibꝫ charitatis: ⁊ nisi resipuerint: ostẽdat eis seueritatẽ suam: ⁊ subtrahat eis beneficia sua. Naz honor regis est: diuina sup omia diligere: et dei honorẽ suis viribus augmẽtare. ¶ Decimũ ꝯsiliuz est: ꝗ populũ et cõmunitatẽ regni sui diligat. Milites suos clemẽter ꝯtractet: et beneficia parentũ: in filijs recordeť.

Jmꝑator xp̃us consulit regibus: ꝗ aliq̃n legant exempla sanctorũ: quibus corda excitanť ad deũ: et dat vni regi duos consiliarios spũales optimos vt ꝯis obediat: et vt alij reges ad similia ꝓuocenť.

Capitulũ V

F Jlius dei loquitᷣ ad sponsam. Scriptũ est de quodam rege: ꝗ dormire nõ valens fecit sibi afferri annalia seu cronicas. Sic rex iste ꝓ quo tu oras: q2 puerilis est: faciat sibi legi sanctorũ opa et exempla: et gesta fortiũ: in quibꝫ excitabiť animus suus ad deũ: et addiscet: quõ interdũ inter curas regni honestis solacijs possit se occupare. Jnsup constituo ei duos amicos meos: qui sunt ei q̃si due matres. De vno vero eorũ habebit ipse lac et paneᷣ: de alio vero vinũ et medicinã. Et primus indicabit ei: quõ ⁊ in quibꝫ peccat. Quõ satisfaciat de erratis: quõ ꝯsolari possit in tribulatõe: quõ mitigare me possit iratũ. ¶ Et de secũdo habebit sapientiã in dubijs: et solutõem misteriorũ: et prudẽtiam regẽdi: et defendẽdi regnũ suũ. Igiť si istis obedierit: ꝓficiet ad deũ et ad hoĩes. Nec tñ sic istis duobus obediat: ꝗ alij consiliarij cõtemnanť. Sz cũ istis audiat plurimorũ consilia: et eligat cũ deliberatione meliora.

Jmꝑator xp̃us: docet reges diligere populos subditos: tenẽdo rectos modos regiminis: precipiẽs eis: ꝗ ammoueãt cõsuetudines iniustas ⁊ prauas. Capit. VI

F Jlius dei loquitᷣ ad spõsam. Dixi prius: ꝗ rex diligeret populũ et cõmunitatẽ regni sui. Tunc aũt ostendit se diligere eã: qñ eam ꝑmittit vti legibꝫ approbatis. Si sup cõmunitatẽ ⁊ populũ: crudeles nõ dominanť exactores ⁊ collectores: si nouis adinuẽtionibus ⁊ impositionibꝫ tributorũ: non onerať ppłus. Si hospitalitate onerosa ⁊ insolita nõ aggrauať. Poterit tñ rex ad impugnationem infideliũ: hũiliter petere auxiliũ a populo et cõmunitate regni: si necessitať. Sed caueat: ꝗ necessitas illa nõ veniat in cõsuetudinẽ et legem. Studeat etiã rex: amouere ꝯsuetudines ꝯtrarias saluti aïarũ. Et maxime illã diutine antiquatã: que ꝯtinet ꝗ qñ naues in littore ꝯtãtis sue ꝑiclitanť tẽpestate: diũ nauiũ ⁊ mercimoniorum: ꝑmanť bonis que littori adueniunť. O quã impijssima crudelitas ẽ: afflicto afflictõem addere. Sufficit ei afflicto ad cumulũ doloris sui: ꝑdere naueᷣ: vt bona alia nõ distrahanť. Ergo rex istã ꝯsuetudinẽ: ⁊ alias prauas et iniustas: auellat a regno suo: et inueniet maiorẽ gratiã et profectuz in oculis meis.

Jmꝑator xp̃s dicit regibus: ꝗ si eũ volunt honorare: seruẽt p̃cepta ⁊ verba eius et augeãt eis honorẽ: amãdo aĩas subditorum: quas ip̃e redemit suo proprio sanguine. Capitulũ VII

F Jlius dei loquitᷣ ad spõsam de quodã rege suetie dicẽs Si iste rex velit me honorare ⁊c̃.

Require in. iij. li. cap. xlviij.

Oñ imꝑator xp̃s ad oñdendum regibꝫ ꝗ regine debẽt eligi deuote ⁊ virtuose: oñdit hic exẽplo suo qui elegit inter oẽs feminas ṽtuosiorẽ omĩ virtute: in mr̃em ac reginam celorũ. Cap. VIII

F Jlius dei loquitᷣ sue matri ṽgini. A Ego sum coronatus rex in deitate mea sine ꝑnci pio ⁊ sine fine: nec iniciũ hz corona mea nec finem: significãs ꝑtãtem meã: que nõ hñit ꝑncipiũ: nec habebit finẽ. ¶ Rex ego aliaz

coronā habui custoditā in me: que quidem corona sum ego ipse deus rc. Reliquū huiꝰ ca. require in .v. li. reuelationū post intro. nouam per totū.

Impator xp̄s loquēs spōse: de quadā regina nouiter despōsata regi: dicit: q̄ ex illo ɔiugio nō orieꝛ salus regno: ƺ tribulatio: q̄ ipsa de dānato semine ab ecclīa nata ē: ⁊ infra etatē legitimā despōsata. IX

f Ilius dei loquiꝛ spōse de quadā regina: quā rex accepat in ɔiugē: de semine dānato ab ecclīa: et īfra etatem legitimā: dicēs. ¶ Attēde filia ⁊ scias: q̄ in omni ɔiugio xp̄iano teneꝛ esse etas ⁊ ɔsensus legitimus: ƺ in istis nihil hoꝝ est. Et iō istud mr̄imoniū: siꝛe est pupis ⁊ ludo puerili: ex eo: q̄ gloria tēpalis ab istis q̄r: et nō lex xp̄iana: ⁊ honor dei. Et iō ex isto cōiugio orieꝛ tribulatō: ⁊ nō salus regno. Et licƺ ista nouella regina: filia parentū dānatoꝝ ab ecclīa non portabit iniquitatē pr̄is nunq̄ƺ tū de semine ꝓuocātis me ad irā veniet pplo salus ⁊ fructus. Et iō ysaac monuit filiū suū: recipe vxorē de generatione sua: ne ipe contaminareꝛ a populo: cui iratus erat deus.

Mr̄ dei monet quandā reginā mundanam moribꝫ: q̄ ɔuertat se ad deū: dādo de se deo folia flores ⁊ fructum virtutū in loquēdo et audiēdo bona: et amando deū et proximū. Capitulū X

m Ater dei loquiꝛ spōse dicēs. Dic regine q̄ ego mr̄ misc̄die recepi eam tanq̄ƺ nucleū in pomo corrosum: qui nō erat pulcer ad videndū: ƺ amarus ad gustandū: ⁊ insipidus ad glutiēdū. Veruntn̄ plantaui eaƺ in terrā longinquā: vt portaret fructū bonū. Ergo sicut arbores pferūt de se folia flores ⁊ fructꝰ: sic ipsa dƺ portare folia virtutū. s. audiēdo libēter verba dei: que vtilia sunt aīe: ⁊ similia folijs arboꝝ. Loquaꝛ etiā illa que honoris sunt dei ⁊ vtilitatis ꝓximoꝝ: q̄ tūc ipsa portat pulcros flores. Diligat q̄ƺ deū et ꝓximū: ⁊ tūc hƺ optimū fructū. ¶ Sƺ ipsa nūc loq̄ꝛ libēter scurrilia: ⁊ ea quibꝫ acquirere: pōt mundi honorē et fauorē: et iō ɔuertat se ad me. s. portādo filio meo: auditu ⁊ locutione et ope charitatꝫ: fructū illū qui ei dulcius sapit. Hoc est aīam suam: quā p̄cordialiter desiderat possidere.

Xp̄s reprobat vnū votū ɔtinētie ɔiugalis: quod quidā rex ⁊ regina ɔiuges: vouerūt sine ɔsilio: et deliberatōe matura: ne inde maius malū ⁊ detractio oriaꝛ. XI

Oltquā quidā rex et regina: habuerūt duos filios: vouerūt votum castitatis et continētie inter se. Super quo requisita sponsa q̄ oraret deū: xp̄s apparens dixit ei. Scriptura dicit: q̄ hō non p̄sumat separe: quod deus coniunxit. Quis enī audeat mutare illud: quod rōnabiliter in lege dei: approbatū et sancitū est? Veruntn̄ ex iusta causa: carnale bonum: q̄nq̄ƺ mutari pōt in sp̄ūale bonū: et tūc nō est solutio ɔiugij: sed translatio quedā: qn̄ duo cū deliberatōne matura et ɔsilio: ɔsentiūt in melius bonū: ex charitate dei. Sed iste rex ⁊ regina ɔsenserunt in vnū apparēs bonum: sed nō discretū: q̄ altera pars cōsentit voto cōtinentie ex feruore nouicio: et ex zelo indiscreto: ⁊ leuitate animi. Alia vero pars ex quadā placētia et impulsu subitoꝛ ⁊ causa fugiēdi dolores. Jō tutius est ⁊ laudabilius: redire ad primā legē: mr̄imonialis copule. Ne forte si indiscreta ɔtinuauerint: et tēptationes creuerint: ⁊ penitudo assumpti ꝓpositi accesserit: oriaꝛ inde maius malū ⁊ occasio detrahēdi. Veruntn̄ in istis faciāt isti duo: scd̄m consilia sapientū. Quia nō est petm̄ retractare sapienter: qd̄ indiscrete inchoatū et attēptatū est.

Xp̄s docet hic reges: cū quali discretōne debeāt reprehēdere vxores suas: et monet pulcre vnā reginam deuotā: q̄ sit hūilis et cōpassiua miseris: plena charitate: prudēs ⁊ modesta. Capit. XII

f Ilius dei loquiꝛ ad sponsam. Vbi arista est iuxta cor nō est subito et p̄cipitanter auellēda: ƺ paulatim ⁊ leniter resecāda. Sic mulier bona ē ⁊ diligēda: ƺ tn̄ hoī tendēti ad pfectiōem: q̄nq̄ƺ impedimētū ē. Et iō hō qui ligatus ē ad vxorē p mr̄imoniū: vbi videt piculū suū: q̄nq̄ƺ lenibꝫ verbis vtaꝛ: more monitoris: q̄nq̄ƺ moderate seuerioribꝫ: more doctoris: q̄nq̄ƺ more medici resecatōibꝫ. Quia mlier prudēter audiēda ē vt cōsoleꝛ modeste ⁊ secrete arguēda ē ne cōtemnaꝛ: honeste erudiēda: ⁊ q̄nq̄ƺ nō audiēda: ne in sticia dimittaꝛ. ¶ Propterea ad reginā ptinet hūilitas aīi modestia opeꝝ: prudentia agendoꝝ: cōpassio miseroꝝ. Naƺ prudētia mlieris mitigatꝰ ē dauid: ne faceret petm̄. Hūilitate p̄uenit hester ad regnū: ⁊ pseuerauit. Sƺ supbia ⁊ cupiditate: deiecta ē iezabel. Et maria mr̄ mea: ꝓpter cōpassionē ⁊ charitatē: facta ē mr̄ oīm: in celis ⁊ in terris. ¶ Ergo q̄ regina ista ꝓ qua tu oras: p te q̄rit a me ɔsiliū: rn̄de ei ex pte mea: ⁊ dic ei. Q̄ ipsa hƺ aliquas infusiōes ⁊ suggestiones: a duobꝫ spiritibꝫ. s. a bono et malo spū: quas ego indicabo tibi alia vice.

Xp̄s ostendit sp̄ōse cogitationes suggestionū boni et mali sp̄ūs: que in corde regine supra p̄mo dicte certabant inter se: et determinat dominus quid ipsa de illis debeat eligere. Capit. XIII

c Hristus loquit̄ sponse dicens. A A duob' spiritibus suggerunt̄ et infundunt̄ cogitatōnes: et illusiones in cordibus hoīm. A bono spiritu. s. et a malo. Bonus nempe sp̄ūs suadet homī futura celestia cogitare: et tēporalia non amare. Sp̄ūs u̷o mal' suadet hoī diligere illa p̄sentia que hō videt: lenigat petā: allegat infirmitates: ⁊ proponit exempla infirmor̄ ⁊c̄. Residuū huius cap. Require in. iiij. li. iij. ca. per totū.

Xp̄s dicit sponse de regina supra p̄mo dicta: q̄ illa reputat graue dictū consiliū dei: ideo annūciat ei: q̄ nisi obedierit cito: vita eius erit breuis: rō reddēda in iudicio grauis: et finis dolorosus. XIIII

c Hristus loquebatur ad sp̄osam: de regina supra p̄mo dicta dicēs. Regina illa de qua prius dixerā tibi: consiliū quesiuit a me p̄ te: et audito ꝯsilio quod dedi ei: videt̄ sibi grauissimū. Et ideo mō dic ei: q̄ erat quedam regina tpe helye p̄phete: que dilexit quietē suam plusq̄ me: et ꝑsequebat̄ verba veritatis: et credebat stare per prudentiā suam: ideo cōtigit: q̄ non solum contēpta et despecta fuit ab omībus: sicut prius honorata: sed etiā in morte sua tribulata fuit. Et p̄pterea ego deus qui clarius video et scio futura: dico nūc isti regine: q̄ tempus suū breue est. Cōputus quē reddētura est in die iudicij grauis ē. Et filius suus nō sicut principū erit: nisi obedierit u̷bis meis.

Beata agnes exponit sponse: vnū currū materialē pomposum. In quo quedā regina sup̄ba sedebat: dicēs q̄ ille est currus superbie: cum rotis vicior̄. Cuius auriga est dyabolus. Et describit aliū currū sp̄ūalē: cū rotis virtutū: cuius auriga est angelus. Capitulū. XV

b Eata agnes apparuit sponse xp̄i: ⁊ loquebat̄ ei de q̄dā regina sup̄ba et pomposa: dicens. A Vidisti filia dn̄am sup̄baꝫ in curru superbie ⁊c̄. Require in. iiij. lib. ca. xvij.

Xp̄s p̄hibet cuidā regi: ne recipiat quendam adulatorē et sagacē in ꝯsiliarium: q̄ꝛ cupidus ⁊ dolosus est. et cōminat̄ regi: si cōtrarium faciat. Capit. XVI

Ilius dei loquit̄ ad sp̄osam: de quodam sagaci homine adulatore: quem rex quidam volebat exaltare et in consiliarium recipere dicens. Ille hō quē tu cognoscis: quē nūc rex in cōsiliariū recipere vult: lupus ē. Et quid aliud facturus est: nisi vt rapiat ⁊ glutiat ⁊ fallat? Iō dico: q̄ si amiciciā meā querit inuenire rex caueat ⁊ recedat ab amicicia et ꝯuersatōe illius. Nō tribuat ei vnū minimū passum terre: quā ille querit ab eo. Nō iuuet eū hominib' vel muneribꝰ suis. Quia ille vellera hꝫ omnia: sitim inextinguibilē: ⁊ fraudis venenū in corde. Si vero rex audierit ꝯsilia eius: et vult amiciciā eius: et dissoluerit se cū eo ꝯfidendo plenarie de eo: reprobabit̄ a me: ⁊ erit p̄uerbiū et ridiculū multor̄ dicentiū. Ecce rex similior ē asino coronato: q̄ꝫ principi. Et etiā timendū est et ne cū dolore amittat regnū. ¶ Filius loquit̄ Dn̄a illa prius mihi chara: nūc ꝯuersa retrorsuꝫ: querit de semine lupi fructū ꝯiungi de fructu suo: cōtra voluntatē meā et u̷ba mea. Iō scito p̄ certissimo: q̄ꝛ de fructu eius nō gaudebit: nec radices altas dabit semē ei': nec incole gaudebūt de herede: q̄ꝛ rex iusticiam nō habuit ad regnū: quia minor supplantauit maiorem.

Xp̄s p̄hibet cuidā regi: ne recipiat amiciciā cuiusdā magni dn̄i alienigene: introducēdo eū in regno suo: quē compabat vulpi: q̄ꝛ dolosus et sup̄bus est depredator est simpliciū. Cap. XVII

c Hristus loquit̄ sponse dicēs. Rex querit auxiliū et amiciciā vulpis. Sꝫ que est cōsuetudo vulpis: nisi simulare se mortuam vt rapiat simplices aues? Si intrauerit cubile anserum: nō ꝯtentat̄ comedere vnū: nisi vt interficiat oēs. Sic iste: si obtinuerit ptem terre: nō quiescit donec habeat maiora: et tūc seminabit discordiā: q̄ꝛ indigene cū extraneis non ꝯcordabūt. Et iō fugiat̄ ꝯuersatio eius: sicut sibilus s̄pentis venenosi. Quia si p̄fecerit: rediget terrā in ruinā: et anseres simplices deplumabit. ¶ Cōsiliarij u̷o regni ⁊ rex laborēt vt pecunia que rōne dotis sibi debet̄: soluat̄ ei. Quia scd̄m commune p̄uerbiū: melius ē esse an̄ cautū: q̄ꝫ post p̄icula prudentē. ¶ Filius dei loquit̄. Iā de semine vulpis ⁊ vipere: eleuauerūt sibi caput: qd̄ deplumare nouit nō sanare: quod erit eis non in magnum gaudiū: nec in iusticie augmentū q̄ꝛ generatō illa mihi displicet: et leta p̄ncipia eius obfuscabit finis dolorosus.

Xp̄s dat cuidam regi duos consiliarios

optimos:habētes diuinam charitatē et ze-
lum iusticie:ostendens p hoc regibus:q ta
les cōsiliarios recipiant:et nō negligentes
et mundū amantes:et declarat quare ami
cos suos deus expōnit tribulationib9.

Capitulum XVIII

Filius dei loquit spō-

f se oranti p quodā rege dicens. A
Si rex iste laborare voluerit p con
uertendis aiabus:duos consiliarios ei con
stituo: qui regnuz regent. Primus diligit
me plusq̄ se z sua:paratus est etiā mori p
me. Secūdus iam assumpsit cornua agni
paratus obedire mihi z nō carni: sed spūi
obedire. Sz querere poteris:cur amicos me
os expono tribulationib9. Respondeo tibi
per exemplū:quasi si aliquis dn̄s esset: qui
haberet aliquā siluam vel heremū vallatā
muro:intra vero murū essent aīalia indo
mita:extra vero muz oues: z murus habe
ret apturas multas:z iuxta quālibet aper
turā duo spacia:et iuxta quodlibet spaciū
essent tria foramina occulta. Dn̄s itaq3 il-
le sollicitus de oīb9: ait suis suis. O serui
mei:vos scitis q oues mee simplices sunt:
et bestie ille fere rapaces. Jō state et custo
dite foramina et apturas:ne bestie feroces
exeūtes de ambitu:noceāt oībus. Nō sit
vobis tediū in laborando:nō accidia in vi-
gilando vox vr̄a sit q̄si tuba:baculus sit cō
tinue in manib9:quo bestie rapaces appro
pinquātes oīb9:deterreant̄. Serui igit̄ ac
cepto mādato dn̄i libēter obedierūt. B
Tandē dn̄s vocato venatore suo:ait ad eū
Egredere in siluā meam cū canibus:et fac
aīalia audire sonū tube z deterre ea clamo
re tuo. Serui igit̄ audientes sonū tube: di
xerūt. Ecce hec ē vox venatoris nostri dn̄i.
Surgamus ǧ festināter:nō simus iam ti-
midi nec negligētes:manus nr̄a sit prom-
ptior iam in pcutiēdo:vox altior in clamā-
do oculus vigilātior in speculādo:z vbi pri
us statuimus alios p defensione oīū: ibi
nō ponamus nosipōs. Igit̄ ego ipse deus
similis sum isti dn̄o. Heremus seu silua illa
mūdus est abundans aīalibus ferocissimis
et indomitis.i.viris sine lege:sine charita-
te: sine sensu dei: ad oīs mala pparatis.
Hūc mundū murus nimie presumptōis
et obstinatōis circūdat. Quia hoīes patiā
dei abutunt̄: et pficientes in malis obdu-
rant̄. Extra vero hūc muz sunt amici mei
qz charitate mea succensi:imitant̄ vestigia
mea:z querūt pascua mea. Jntra vō muz
sunt illi:quoz̄ cupiditas nō habet modū:
qui creaturā preferūt creatori:corpus dili
gunt et nō aīam:ad presentia aspirant:z
nō ad futura bona. C Apture vero hu
ius muri:sunt fraus z symonia et malicia:
que nec patri parcūt nec filio. Sz ista dn̄an
tur iam apud multos:z reputat̄ summa fe-
licitas:obtinere tpalia: z nō curare de eter
na gloria. Duo vero spacia iuxta apturas:
due sunt abusiones in mūdo seu duo mala
Prima est spūalis:scd̄a vero corpalis. Pri
est:dare alijs exemplū peccandi:verbo aut
opatione. Secunda.s.corpalis duplex est.
Prima est:dissimulare pctm̄ quod corrigē
dum est:pter munera:pter fauorē et ho
norem:seu pter mundanū timorē. Secū
da est: nolle punire pctm̄ manifestū: pter
suā vtilitatē:vl' pter mūdiale bonū. Tria
vero foramina occulta:sunt tres affectus
malignantiū. Aut em̄ appetūt nocere vite
pximoz:aut derogare honori:aut damna
inferre in bonis suis et amicis. D Ve
nator vō significat iusticiā dei:manifestā-
dam. Cuius vox erit talis. Da duris dura:
et da mollibus mollis. Canes aūt sequen-
tes sunt viri iniquitatis quib9 deus ɔtius
sunt malivtit̄ ad bonū:non sibiipsis sz pur
gandis. Hi vtiq3 sunt quasi canes insatia-
biles:qui ɔsuescunt odire oues:impingere
eas supbie cornibus:diripere eas vellere:z
pedibus ɔculcare. Et ideo quis regnū isti-
us regis:est de heremo et silua ista habens
bestias feroces z indomitas plures q̄ oues
pter hoc cōstituo amicos meos custodes
omniū mearuz. Qui parati sunt miscd̄iam
dare hūilibus:induratis vero iusticiam:et
omnibus facere equitatē. Cetez: amici isti
caueāt sibi a custodib9 illis:qui stantes iu-
xta foramina: z lanceas tenētes in manib9
suspendūt eas: transeuntib9 bestijs z hosti
bus:quibus euasis: percutiunt terram cū
clamore valido vt videant̄ fortiter egisse.
Hi em̄ sunt custodes:qui aīas non querūt
sz vellera:qui pctā dissimulāt aut leniter re
prehendūt vt placeāt: accidia inquisitōis
de pctīs dormitāt. Sz isti amici mei labo-
rent sollicite:vt iusticia obseruet̄ et teneat̄
cōmunitas diligat̄:honor dei augeat̄: z re
belles et impij puniant̄. Vtz aūt vox iusti
cie mee veniet in diebus istoz an nō:licitū
nō est eis scire:sed ipsi stent firmiter:z viri
liter clamēt. Ego ei deus veritas: dabo eis
mercedem veritatis.

Regina celi declarat:quare aliqñ enim
ipsa loquit̄ dicit nos: et quādo loquit̄ xp̄s
dicit ego. Et cōminatur grauiter cuidam
regi:si nō separauerit a se vnum iniquū con-
siliariū. Et monet regem q sit vigilans et
sollicitus:in dei charitate. Cap. XIX

M Ater dei loquitur ad

sponsam: dicens. Miraris: cur ego aliqñ dico nos quando loquor tibi. Et cū filius meus loquitur tibi: dicit ego. Scias ꝙ hoc ideo est quia qñ filius meus loquit̄ tibi: ipse ex parte deitatis loquit̄ te cum: qꝛ trinitas vnus deus est. Cū vero loquor ego: ex virtute eiusdē trinitatis loqꝛ et verbū trium personaꝝ vnum ꝛ idem est verbū. Ideo ego dico nos. Dic itaqꝫ isti regi pro quo tu mō oras: ꝙ mater charitatis incantat et p̄cauet eum: de pudore et verecūdia et damno suo. Pudor enī et verecūdia esset: si dn̄s loco sui cōstitueret seruum suū. Damnum autē esset: si aliquis arcam plenā auro: cambiret seu ꝑmutaret pro arca vacua: vel parui valoris. Sic iste rex: ꝓponit exaltare seruū dyaboli: cupiēs obedire ei: quod vtiqꝫ pudor spūalis est. Ideo iuro per ihm xp̄m filium meum: ꝙ nisi separauerit illum cū consilio sapientū a se: faciendo eū simplicem scd̄m generatiōem suam nec tribuendo ei ꝓtātem: nec etiam vnius obuli omniū que regalia sunt: ego flagellabo eum a vertice capitis vsqꝫ ad calcaneū: donec dicat ex dolore: miserere mei maria: quia ꝓuocaui te ad iram. Secūdo p̄caueo eū de damno: ꝙ s. non sic attendat ad modicam quietē: vt incurrat longam inquietudinem: sed magis laboret sollicite et fortiter: in diuina charitate: vt obtineat illud aurū preciosum et eternū. Si vero obedire noluerit: sicut filius meus dixerat sibi: dimittat. Quia nos bene inuenimus vias: ꝑ quas sine obprobrio mūdi et damno: poterit inchoata declinare.

Mater dei dicit regibus ꝙ nō recipiant consilia ab hominibus cecis et surdis: ꝛ mutis et infirmis in aīa: sed a sanis spiritu ꝛ virtutibus. Capitulū XX

D Ater dei loquit̄ spōse

dicens. Dic regi pro quo tu supplicas: ꝙ ipse habet quinqꝫ famulos. Quoꝝ primus est cecus attū materia quedam est: de qua ymago pōt fieri pulcra Ideo ꝯsilia nō sunt querēda a ceco anteqꝫ habeat claꝝ visum. Secūdus est surdus qꝛ in aures eius nulla ingredit̄ diuina charitas: et ideo nō sunt cū eo conferēda spūalia nisi habuerit auditū meliorē. Tercius famulus ē mutus: qꝛ charitas diuina nō est in aīa eius: ꝛ ideo totū quod loquit̄ aut est ꝓpter timorem pene: aut est ꝓpter lucrum mūdi: aut ad placendū. Quartus famulus est paraliticus in oībus mēbris: et ideo inhabilis est ad opus spūale. Quintus famulus est totus leprosus spūaliter: et ideo fugienda est eius p̄sentia: ne alij ab eo maculentur. Pro his vero quinqꝫ famulis quos ei dissuademus: disponimus ei alios quinqꝫ: qui sunt bene vidētes et audiētes spūaliter: et sine spūali macula: quibus si obedierit: amiciciā filij mei retinebit. Item dic ei ꝙ obediēter stet in corona: alioquin filius meus vocabit eū sub corona. Istud ei verbum exponam tibi tp̄e suo.

Quidā nobilis deridebat de deo coram vno rege: et xp̄s cōminatur eidē regi: nisi illū corripiat: qꝛ iudici corripienti peccatorem propter deū: duplicabit̄ corona: dissimulanti vero duplicabitur pena. Capitulū XXI

F Ilius dei loquit̄ spōse.

Cur turbaris: ꝙ illū qui deridebat me: tā patiēter supporto: Nescis ꝙ graue ē eternaliter ardere: Nā vbi colores diuersi seminant̄: si aute tp̄s debitum succidunt̄: nō ita valent rei colorāde: sicut si debito tempe colligunt̄. Sic verba mea: que cū iusticia et miscōia manifestanda sunt: vsqꝫ ad plenitudinē maturitatis crescere debent: et tunc rei cui apponende sunt magis ꝯuenient: et virtutē meam cōuenienter colorabūt. Et ideo caueat rex ne aīa sua: sit pro aīa illius deridentis me. Quia qui corripit peccatorē ꝓpter deū: ne puniat̄ a deo: sicut fecit moyses: duplicabitur ei corona eius: et qꝛ placat iram dei: et quia minuit iudiciū delinquētis: ne in eternum puniat̄. Qui ꝟo dissimulat delinquētem corrigere: duplicabit penam. s. augendo penā in futuꝝ: et iusticiā non exercēdo.

Requisita sponsa a regalib9 in regno cypri: ꝙ oraret deū pro rege et regno: xp̄s apparuit eidē sponse existēti in ihrl̄m: et dat ei notabile documentū ꝙ scribat regi ꝛ patruo suo principi. Cap. XXII

C Hristus per spōsam

loqt̄ regi cipri puero. xiiij. annoꝝ: ꝛ patruo suo p̄ncipi ꝛ gubernatori regni p̄dicti: dicēs ad spōsam. A Artē de filia ad ꝯsilia que debes dare isti puero regi: et p̄ncipi patruo suo: et scribe eis illa quasi ex ꝑte tua: dicēs eis sic. ¶ Primo ꝯsulo vobis: ꝙ quilibet vīm cū ꝯfessore suo ꝛc. Require istud. ca. iii. vij. li. Ca. xviij.

Reuelatio scd̄a facta in ihrl̄m. Et xp̄us precipit ꝑ sponsam dicto regi Cypri et p̄ncipi: ꝙ statim publicarēt eam toti regno sine mora: vt se emendarēt. Et quia nō fecerunt: ideo in proximo destructi sunt per ianuenses terribiliter.

Caplm XXIII

Um spōsa staret orā

c do in extasi contēplationis suspē-sa. A Videbat rapta in spiritu vnū palacium: incōprehensibilis magnitudinis: ꝛ pulcritudinis indicibilis: ibi videbat christum vt summū imperatorē: inter sanctos suos in throno excelso imperiali sedere: qui suū benedictū os aperiens proferebat hec verba: que inferius annotātur ꝛc. ¶ Ego vere sum ipa summa charitas. Require istud capitulū in septimo libro. cap. xix.

Christus innuit hic per exemplū: ꝙ reges humiles et prompti debent esse: ad audiendum consilia secreta amicoꝝ dei: etiā si non sint adornati exteriori verbosa eloquentia: quia sepe illa que apud mundanos videntur iusta: reprobata sunt apud deum. Capl. XXIIII

Ilius dei loquit spō

f se. Medicus q̄dam venit in regionem longinquā ꝛ ignotā: in q̄ rex nō regebat sed regebat: q: cor habebat leporinū: et ideo sedēs in throno regali: quasi coronat⁹ asinus apparebat: ppls ꝯo sic vacabat ꝯmessatio(ib)ꝫ ꝛc. Req̄re istud capitulū in tertio libro cap. xxxi. p totū.

Johes euāgelista dicit spōse: ꝙ reges q̄ iustos hoīes diligūt. Iustos deprimūt: excessus corrigēdos dissimulāt: subditorū bona auferre pmittūt: grauamina imponūt: ꝛ deū opere nō honorāt: potius sunt corā deo p̄dones et pditores q̄ꝫ reges. Et dicit modū qualiter se emēdent.

Caplm XXV

Pparuit sponse per

a sona quedā hoīs: cuius crines videbantur circūcisi cum obprobrio et corpus pūnctum erat oleo: totusq̄ꝫ nudatus: sed nihil erubescēs. Qui ait ad spōsam. A Scriptura quā vos vocatis sanctā: dicit sic. Q nullū opus sine remuneratione erit ꝛc. Istud cap. require in q̄r to libro primo cap. p totum.

Videbat sponsa q̄liter beatus dyonisi⁹ orabat mr̄em dei p regno francie: que exaudiēs eū: orabat filiū cum eo humiliter.

Caplm XXVI

Um essem orādo so-

c la: vidi qualiter beat⁹ dyonisi⁹ loq̄bat ad mariā v̄ginē mr̄em dn̄i dicēs. Regina misericordie tu es: cui data est ois ꝛc. Req̄re in q̄rto libro cap. ciij.

Mater mīe orat filiū cū btō dyonisio p regno frācie ꝛ anglie: ꝛ sup guerra istoꝝ duoꝝ regum q̄ assumilant duab⁹ bestiis ferocissimis. Cap. XXVII

Ater dei loquit ad

m filiū dicēs. A Bndict⁹ sis tu filius. Scribit ꝙ ego dicebar bn̄dicta: que te portaui in vtero meo. Tu v̄o rn̄disti: ꝙ ille est etiā bn̄dictus: q̄ v̄ba tua audiret: et seruaret ea ꝛc. Istud caplm require in q̄rto libro cap. ciiij. p totū.

Christus dicit sponse modū p quē fiat pax inter reges frācie ꝛ anglie. Q: si reges nō obedierint: grauissime punient.

Caplm XXVIII

Tem fili⁹ dei loqui-

i tur. Ego sum rex metuēdus ꝛ honorādus. Ideo p̄pter p̄ces matris mee mittā regib⁹ frācie ꝛ anglie v̄ba mea ꝛc. Req̄re istud cap. iiij. lib. cap. cv.

Regina celi dicit p spōsam cuidā p̄ncipi suo deuoto: ꝙ p̄ncipes iusti et boni: q̄ a regibus vocant ad regimen rei publice: debēt oīno acceptare illud onus regendi: p̄pter honorē dei ꝛ vtilitatē multoꝝ.

Cap. XXIX

Um quidā magnus

d princeps et iustus regni suecie. A Qui dn̄s israel vocabat: multis p̄cibus ad maiorē dignitatē regiminis regni vocaret ꝛc. Require in. vi. li. ca. xcv.

Christ⁹ dicit hic: ꝙ reges debēt conari cū ꝯsilio spūalium ꝛ sapientū viroꝝ iustorū ꝙ reparent spūaliter muri hierlm. i. ecclesie: ꝙ reforment oēs status laycoꝝ ꝛ clericoꝝ et religiosoꝝ: in pristinū ꝛ antiquū statum obediētie: ꝛ obseruātie mādatoꝝ dei et ecclesie. Cap. XXX

Hrist⁹ loquebatur

c spōse orāti p quodā rege suecie dicēs. A Is q̄ de drabolo mēbro factus est mēbrum meū: laboret sicut illi q̄ reedificabāt muros hierlm qui p legis ꝛc. Require istud capitulū in sexto libro capitulo. xxvi.

Videbat sponsa in visiōe cadere solē ꝛ lunā in abyssū: amisso splēdore solito: que significāt quendā regē ꝛ reginā: mutātes bonos mores in malū: p̄pter qd̄ rex amisso regno captiuus mortuus est.

Caplm XXXI A

Um starē orādo. Vi

c di in spū celū q̄si turbulētū ꝛ solē et lunā fulgētes in serenitate clarissima: q: lux etiā vltra celū se extēdebat

Cumq̃ attẽte aspicerẽ: vidi ꝙ angeli boni et mali pugnabãt: ꝯtra solẽ ⁊ lunã: sed nõ p̃ualuerũt: donec draco magnꝰ ⁊ terribilis ascẽdit ĩ celo: cui sol ⁊ luna dederũt ptãtem ⁊ claritatẽ suã. Et tũc statĩ sol factꝰ est pallidꝰ ⁊ niger: ⁊ luna fugit sbtus terrã. Cũq̃ aspicerẽ ad terrã: vidi eã plenã reptilibus et serpẽtibꝫ q̃ comedebãt supficiẽ terre: et occidebãt hoĩes caudis suis: donec sol cecidit ĩ abyssum: ⁊ locꝰ lune nõ est inuẽtus amplius. Trãsactis aũt post hec vndecim annis: audiui vocẽ xp̃i dicẽtẽ mihi. Recordare spõsa ꝙ oñdi tibi ĩ ciuitate Stockholmis de celo turbulẽto. Nũc aũt exponã tibi q̃d illa significãt. B Celũ inq̃t qd ostẽdi tibi turbulẽtũ: regnũ istud suecie ẽ. nã regnũ istud qd q̃si celeste: ⁊ quietũ ⁊ iustum eẽ deberet: iã turbine tribulationum agitat̃ ⁊ iniq̃tatibꝫ ⁊ exactiõibꝫ ꝯculcatur Nec mirꝝ. Nã rex et regina q̃ tanq̃ sol et luna fulgebãt: iã denigrati sunt sic carbones: q̃r moribꝫ ⁊ volũtate immutati sunt. Hoĩem q̃ʒ de radice vipea eleuauerĩt: vt ꝓsternãt amicos ⁊ simplices meos. Jdo scias ꝙ draco ipe cõfusus celerius descendet quã ascẽdit. Et amici mei q̃r q̃dã vita sũt angelici. Jnter q̃s etiã sunt aliq̃ tanq̃ mali angeli vita sordidi: q̃ eleuabunt̃ ⁊ liberabunt̃ a tribulatõibꝫ suis. Sol ꝟo pallescet donec venerit sb coronã quia noluit iuste stare in corona. Et dicet̃ de eo ꝙ ꝑm splendorẽ eiꝰ multiplicate sunt tenebre eius.

Christꝰ docet hic reges nouũ ⁊ deuotũ modũ ⁊ formã creãdi milites. cuiusdaʒ noue militie ad impugnatiõem infidelium ⁊ defensionẽ sancte fidei ⁊ ecclesie.

Capitulum XXXII.

Christus loquebatur

c ad spõsaʒ inter alia dicẽs. A Attẽde spõsa ⁊ scias ꝙ statꝰ laycorꝝ bene erat alio tp̃e antiq̃ dispositꝰ. Nã q̃dam eorꝝ excolebãt terrã: ⁊ labori agrorꝝ viriliter instabãt. Alij velificabant nauibꝫ: ⁊ mercimonia ad alias regiões deferebãt vt vniꝰ regiõis fertilitas: alteriꝰ sbleuaret inopiã Alij instabãt operi manuũ ⁊ diuersarꝝ artium. Jnter istos erant q̃dam defensores fidei ⁊ eccl̃ie mee: q̃ nũc dicunt̃ curiales seu armigeri. Qui assumpserãt sibi arma: ad vltionem eccl̃ie sctẽ ⁊ fidei ⁊ expugnatiõem inimicorꝝ eius. Jn istis curialibꝫ apparuit q̃daʒ bonꝰ hõ ⁊ amicꝰ meꝰ: q̃ cogitabat apd se sic. Ego inq̃t nõ excolo terrã vt agricultor. Nõ desudo in fluctibꝫ marĩ vt mercator: ⁊ nõ insisto opi manuũ vt opator egregius. Quid ḡ faciã? Aut q̃bus opibꝫ placabo deũ meũ? Sed nec virilis sum ĩ labore eccl̃ie. Corpꝰ meũ debile est ⁊ molle ad patiendũ vulnera. Manꝰ remissa ad feriẽdũ inimicos. Mens fastidiosa ad cogitãda celestia. Quid ergo faciẽduʒ est mihi? Certe scio q̃d faciaʒ. Surgã ergo ⁊ obligabo me cũ iuramẽto stabili: sb tẽpali ꝑncipe: ꝙ defensurus sim viribꝫ et sanguie meo fidem sctẽ eccl̃ie. B Veniẽs aũt ille amicus meꝰ ad ꝑncipẽ seu regeʒ ait. Dñe: ego sum de defensoribꝫ eccl̃ie. Corpꝰ meum nimia molle ẽ ad patiẽdũ vulnera. Manꝰ remissa ad feriẽdum. Mens instabilis ad cogitãdum bona ⁊ laborãduʒ. Volũtas mihi placet ꝓpria. Req̃es nõ sinit me fortiter ꝓ domo dei stare Jdõ ꝯstringo me cũ iuramẽto publico: sub obediẽtia sancte eccl̃ie et tua o princeps: ꝙ eã defensurꝰ sim oĩbus diebus vite mee. Vt si forte tepida mẽs ⁊ voluntas fuerit ad certãdum ꝓpter iuramẽtum teneor ⁊ compelli possim ad laborandum. Cui rñdit ꝑnceps. Vadã tecũ ad domũ dñi ⁊ ero testis iuramẽti tui ⁊ ꝓmissionis tue. ¶ Venientes autẽ ambo ad altare meũ. Amicꝰ meꝰ flexo genu añ altare meum: dixit. Ego nimis infirmꝰ sum in carne mea ad patiẽdum vulnera. Voluntas propria: nimis est mihi chara. Manus tepida ad feriẽduʒ. Jdeo in presenti promitto obediẽtiam deo: ⁊ tibi qui caput es: cum iuramento meo firmiter astringens me: sanctam ecclesiam contra inimicos eius defensurum. Amicos dei confortaturum. Viduis et orphanis et fidelibus dei: bene facturum. Contra ecclesiam dei et fidem eius: nunq̃ aliquod contrarium acturũ. Et insuper obligo me correctioni tue si errare me cõtingat: ad hoc vt obligatus ad obedientiam: tantomagis cauere possim peccata ⁊ voluntatẽ ꝓpriam: et tanto feruentius ⁊ facilius insistere voluntati dei et tue. Sciamq̃ tanto mihi esse damnabilius ceteris et contẽptibilius: si violata obedientia mandatis tuis contraire presumpsero. C Facta autem ista professione ad altare meũ ꝑnceps sapienter considerans: dispo suit sibi habitum ab alijs secularibus distinctũ: in signũ abdicationis ꝓprie voluntatis: ⁊ vt sciret se supiorẽ habere: ⁊ debere ei obtemperare. Dedit etiam princeps in manu eius gladiũ: dicẽs. Hoc gladio inimicos dei cõminues et intersicies. Dedit et in brachium eius clypeum: dicens. Hoc clypeo defendas te contra inimicorum iacula: et patienter tolera illata: vt prius crepat clypeus quam fugias.

clerico meo qui p̄sens erat: firmiter seruaturũ se promisit. Qui clericus facta ꝓmissione: dedit ei corpus meũ in robur ꝛ fortitudinẽ: vt amicus meus p corpus meũ in hi viueret: nunq̃ a me separetur. Talis fuit amicus meus Georius: ꝛ plures alij. Tales et deberent esse milites: qui nomẽ deberent habere ꝓpter dignitatem: habitũ propter oꝑationem: et defensionẽ fidei sancte D Audi nũc sponsa quid inimici mei faciunt: cõtra ea que amici mei prius fecerũt Milites quippe qui mea portabant arma erant pati dare vitã pro iusticia: et effundere sanguinẽ suũ propter fidem sanctam Indigentes ꝓmouendo ad iusticiã: malosq̃ deprimere et humiliare. Sed nũc audi quõ auersi sunt: placz quippe nũc eis magis mori in bello: pro supbia et cupiditate et inuidia: iuxta dyabolicas suggestiones: quam scd̃m mandata mea viuere: ad obtinendum gaudiũ sempiternũ. Ergo omẽs milites qui in tali volũtate moriunť: dabitur eis stipendiũ a iudicio diuine iusticie: scz animabus eoꝝ in eterna dyaboli coniunctione. Hi vero qui mihi seruiũt: tenenť habere stipendiũ cũ celesti exercitu: sine fine. Hec v̄ba ego iesus xp̄s locutus sum: verus deus et hõ: vnus cũ patre et spiritusancto semper deus.

Verba xp̄i ad spõsam de occursu demonum ad aiam militis: qui apostatauerat a vera militia virtuosa et sancta: et militabat mũdo et vicijs: et de eius terribili iudicio dampnationis. Cap. XXXIIII

O Mne tẽpus huius vi

te: nõ est nisi quasi vna hora apud me. Ideo quod dico tibi nũc: semp fuit in p̄sciẽtia mea. A Dixi tibi prius: q̄ vnus erat qui incepit veram militiam ꝛc̃. Istud ca. Require in. ij. li. ca. ix.

Xp̄s impator: ad preces iohannis baptiste et virginis marie: concedit q̄ armetur vnus miles eorũ deuotus sp̄ũaliter: quem ipsi petrus ꝛ paulus apostoli: armãt splendide: preciosis armis sp̄ũalibus virtutum hic contentis: notabile documentũ pro militibus. Cap. XXXIIII

C Hristus loquebatur

sponse dicẽs. A Tu in grãmatica tua cõposuisti hodie prouerbium: q̄ melius esset preuenire q̃ preueniri. Sic ego preueni te dulcedine gratie mee: ne dyabolus dominareť anime tue. Et statim apparens iohannes baptista dixit. Benedictus sis tu deus: qui es ante omĩa: cũ quo nullus vnq̃ fuit deus: ꝛ preter quem nullus: ꝛ post quẽ nullus erit: quia tu eras et es eternaliter vnus deus ꝛc̃. Residuum istius capituli. require in iiij. li. capi. lxxxiij. per totum.

Xp̄s narrat beneficia que fecit ꝛ facit militibus: et conqueriť de ipsoꝝ ingratitudine. Et docet reges vnã nouam formã sibi gratam procreandi milites: ad defensionẽ et ampliatõem fidei: et sancte ecclesie. Capitulũ XXXV

E Go sum cuz patre et

sp̄ũsancto vnus deus. A Require istud capitulũ: in secũdo lib. capit. xiij. per totum.

Xp̄s verus impator et rex: benigne et humiliter vt pater ꝛ frater et dñs: monet milites q̄ reuertanť ad eũ: narrando penas quas passus est ꝑ eis: et promittendo illis in stipendiũ si reuertanť vere p̄mia gloriosa celestia. Cap. XXXVI

E Go sum verus rex et

A nullus ẽ dignus vocari rex nisi ego: q2 a me est omnis potestas ꝛc̃. Istud cap̄. Require in. ij. li. ca. xij.

Xp̄s ostendit hic: quã gloriose boni ꝛ iusti milites recipiunť ad celestẽ gloriam: p exemplũ vnius aĩe boni militis defuncti cui occurrebãt angeli cũ iubilo: et tota trinitas cum gaudio mirifico. Capitulũ XXXVII

I Mpator xp̄s loquiť

ad sponsam dicẽs. A Dixi tibi prius de fine ꝛ pena militis: qui primo recessit a militia mihi ꝓfessa ꝛc̃. Residuũ huius capituli Require in. ij. li. ca. xi.

Xp̄s precipit regibus: q̄ extirpẽt de regno phitones: sortilegos et diuinatores: qui arte dyabolica decipiũt aĩas: et homagiant se dyabolo: propter lucra temꝑalia. Capitulũ XXXVIII

M Iles quidã de regno

suecie: cõsuluit phitonem: vtꝝ homines illius regni deberẽt rebellare contra regem vel non ꝛc̃. Require istud capit. in. vi. li. ca. lxxxij.

Xp̄s dicit hic regib9: q̄ qui volũt passagium facere et guerrã cõtra paganos: debẽt hoc facere intẽtione recta. s. ꝓpter charitatem dei et aĩaꝝ salutẽ: corrigẽdo se prius ꝛ reformãdo regnũ suũ. Cap. XXXIX

R Ex quidam suetie.

rogauit sponsam christi q̄ consuleret deum: si placeret ei q̄ iret in exercitu contra paganos: Quia habebat

hoc in voto. Sup quo sponsa orante: apparuit ei xp̄s dicens. Si rex exire voluerit ad paganos: consilio non precipio: qz maius meritum est facere scd̄m consiliū: q̄z ex precepto. Ideo cōsulo ei duo. Primo q̄ habeat cor bonū: et corpus aptū. Cor scz bonum: vt nulla sit intētio alia exeundi: nisi ꝓpter charitatē dei: et salutem aīarum. Corpus vero aptū: vt scz rationabilis sit in ieiunio et labore. Secūdo laboret q̄ vasallos ꝛ milites habeat volūtarios et correctos. Ideo circumeat primo regnū suum: inquirendo quō iusticia seruata est. Qualiter ꝛ ꝑ quos facta sunt iudicia ꝛ regimina: qz qui alios conaṫ mittere in celū: necesse ē vt incipiat a seipso corrigendo errores ꝓprios: et post hoc subditos ammonēdo et corripiendo: ꝛ virtuosis exemplis incitādo.

Xp̄us dicit: q̄ reges procedere volentes contra infideles: primo ammoneāt eos q̄ conuertanṫ cū benignitate et pace: q̄ si renuerint infideles: tūc zelus et manus sunt exercendi ꝯtra eos. Cap. XL.

Hristus loquebatur

c sponse dicens. Dicit: q̄ nemo inuitus cōpelli debet ad regnū celorū. Respondeo: q̄ vbi flores boni impediunṫ a zizania: nūquid non est melius q̄ succidātur zizanie: ne flores ascendētes impediantur? Propterea qui vadūt ad terras infidelium: offerant primo eis pacē et fidem ꝛ libertatē. Et si infideles nō recipiunt ꝯsilia eorū et ammonitōes: tunc zelus et manus sunt exercēdi. Omēs enim qui pro charitate mortui fuerint: ego deus ipsa charitas: reddam eis centuplū. Et etiā ipsi infideles ad minora supplicia ꝑuenieṫ: q̄z si diutius viuerent: ꝛ in pace morerenṫ: quia si amplius viuerent: amplius peccarēt. Tantū enī bonum est charitas: q̄ nec minima cogitatio erit sine remuneratione: quāto magis opus bonum.

Collocutio inter deū ꝛ sponsam: de rege et iure hereditario regis in regno: et vtrū rex possit aliqua alienare ꝑtinētia ad coronam: ꝛ que: et qualiter possit alienata repetere et rehabere. Cap. XLI.

Oquebaṫ sponsa ad

l xp̄m orando ꝓ regno suetie inter alia dicens. A Dn̄e inquit ne indigneris si quero. Audiui ex scriptura: q̄ nihil acquirendū est cū iniusticia: nec tenēdum est aliquid acquisitū ꝯtra iusticiā ꝛc̄. Require istud caplm̄ in .iiij. li. ca. ij.

Xp̄us ꝑ exemplū conqueriṫ grauiter de xp̄ianis: et ideo ꝯuertens se ad infideles et paganos: ꝓcipit seruis ꝛ amicis suis: q̄ vadant: ad conuertendū eos: cū charitate beniuola et verbis dulcibus hic contentis. Capitulū XLII.

Hristus loquebatur

c sponse dicēs. A Ego sum sicut regi: qui stabat in campo: ad cuius dexterā stabant amici: et ad sinistrā inimici ꝛc̄. Istud capitulū require in scd̄o libro capitulo sexto.

Xp̄s instruit reges reges: q̄ q̄n vadunt contra paganos: habeāt duo vexilla. s. passionis et iusticie dei. Et q̄ deferant secū clericos: ꝛ religiosos diuersoꝝ ordinū: litteratos ꝛ virtuosos ꝛ deuotos. Ca. XLIII.

Ilius dei loquiṫ spō

f se dicēs. Rex qui lucra aīarū quesierit: et ad paganos egredi voluerit: habeat duo vexilla. In primo vexillo depicta sit passio mea: que notat misericordiā: in scd̄o: gladius iusticie mee. Veniens igiṫ rex ad paganos: erigat primo primū vexillum misc̄die: offerendo pacē eis. Qui si recipere noluerint erigat postea vexillū iusticie. Et ꝯfidens de bonitate mea: nō timeat multitudinē inimicoꝝ. Nec retrocedat ex pusillanimitate: nec audiat vocē dicentiū: reuertamur quid vltra est laborandū? Si enī rex stabiliter timuerit ꝓcedere: non attēptet: nec incipiat bonū. Quia melius est nō assumere ardua: quā inchoata non ꝑficere cū charitate. Assumat etiā rex secū clericos ꝓbate vite: et religiosos diuersoꝝ ordinum: qui veraciter mundū contemnūt: Quia multi sunt in paganismo: ꝛ inter gētiles: qui preferūt sectas suas: quibꝫ sapiēter est rn̄dendū. Clerici etiā instruāt populum: et ammoneāt: ne ꝓpter cupiditatē incurrant anathema: ne ꝓpter murmurationem et vitam incontinentē: moriant̄.

Xp̄s reprehendit quendā regem: qz cū immoderata multitudine gentiū: ibat cōtra infideles: nō habita prius matura ꝓuidentia futuroꝝ euenientiū. Et post reprehendit illos: qui victorias ꝓpriꝫ attribuūt sibi: et nō deo. Cap. XLIIII.

Oquebaṫ xp̄s ad spō

l sam de quodā rege Suetie: dicens A Dixi tibi prius: q̄ puer extiste rex ꝛc̄. Hoc caplm̄ habeṫ in .vi. li. ca. xli.

Mater dei ꝯsulit regi eunti cōtra paganos: q̄ habeat numerū gentiū prefinitum et q̄ non confidat de ꝓmissionibus diuinitus sibi factis: si ipse nō seruauerit que promiserat deo.

Capitulū. XLV

M Ater dei loquebatur

sponse dicens: Si rex exierit ɔtra paganos habeat numerū ppli p̄si/ nitū: qr ego scio egressum ⁊ regressum eius ⁊ ꝙ multi vadūt q̄ nō minus erūt rebelles deo: q̄ȝ illi qui cū moyse egressi sunt. Sed sicut moyses nō introduxit pplm in terrā ꝓmissam ꝓpter eoꝝ ingratitudinē: sic illi q̄ nōdū nati sunt ꝑficient velle dei. Nec cōsi/ dat rex: qr dixi eū filiū meū: ⁊ ꝙ nūq̄ȝ sepa/ rare me vellē ab eo: qr si ip̄e seruauerit pro missuȝ suū mihi: seruabo ⁊ ego ꝓmissuȝ me um sibi. Sed si ip̄e ɔtempserit me: timeat ne ɔtemnatur.

Virgo Maria precipit ꝑ sponsam cuidā epo eunti cū rege ad guerrā ɔtra infideles ꝙ quādo aliqua patria infidelium acquisita fuerit: instituat statim ecclesiā cathedra/ lem vbi christiani sp̄ualiter consolentur.

Capitulum XLVI

R Egina celi loquebaꝛ

sponse dicēs. Sanctus Sigfridus archiep̄s exiuit de anglia ⁊ fecit vo luntatē dei in regno suetie Sic iste ep̄us ꝑ quo tu oras: q̄ vadit cū rege ɔtra infideles cū venerit ad paganos: ⁊ fuerit alique ter/ re ipsoꝝ acquisite ꝑ xp̄ianos: ɔstituat p̄mo ecclesiam cathedralem: in aliquo loco hone sto ⁊ congruo: vt tanq̄ȝ ad matrē: possint christiani ꝓ necessitatibꝫ suis: ad eā habere refugiū: ⁊ inde catholice refici et sp̄ualiter cōsolari. Et si nō pōt ep̄us: nisi vnū vel duos clericos ibi instituere: ⁊ sustentare secuȝ: ɔtentus sit: qr filius meus potēs est auge/ re dona sua: ⁊ episcopatū dilatare. Si vero ipse vel alij amici mei moriantꝛ anteq̄ȝ ꝑfi/ ciant verba ista: tūc voluntas bona reputa bit eis ꝓ opere: ⁊ mercedē habebūt inde. Et ideo nullus ɔfidat de longa vita: sed vnus/ quisq̄ȝ expectet velle dei patienter.

Mater dei narrat quō ip̄a est vas reple/ tū ⁊ replens gratia: ⁊ rep̄hendit quendā in gratū regē Suetie: q̄ volens in guerra sua obedire ɔsilijs dei ⁊ sp̄ualiū viroꝝ ɔtra dei voluntatem retrocessit de guerra infide/ liū: ɔsilio mūdanoꝝ hoīm: cū ɔfusione sua ⁊ regni dispendio. Cap. XLVII

R Egina celi apparuit

sponse dicens ei. A Audi tu q̄ sp̄ualia vides: ⁊ veni mecū in sp̄us sancti collocutionē. Ego sum vas repletuȝ et repletiuum: Sicut enim vas stans sub/ tus torrentē: repletur aqua: et sicut aqua effluit: tamen vas semꝑ est repletū: de tor/ rentis decursu: sic anima mea: quando cre/ ata fuit et ɔiuncta corpori: replebaꝛ ex de/ cursu torrētis: scȝ sp̄us sancti: q̄ nūq̄ȝ post/ ea euacuata est. Propterea q̄cunq̄ȝ venerit ad me cū humilitate ⁊ mundo corde: habe bit auxilium de sp̄ūsancto. Itaq̄ȝ bene pos sum vocari vas repletum: Quia cū essē in mundo: in decursu torrētis eius: filius dei venit ad corpus meū: ⁊ sumpta de me car/ ne ⁊ sanguine: moratus est in me: donec na tus est de me: ea natiuitate qua nasci decu it filiū dei. Natus ĝ ⁊ veniens in manꝰ me as: angeli gauisi sunt: ⁊ nunciauerūt paceȝ in terris. Post hec aūt filius meus cecidit grauiter in penā mortis: qū cutis eiꝰ rum/ pebaꝛ a flagellis: ossa ɔstringebaꝛ a clauis: ⁊ qū cor crepuit mortuis oībus membris: Itaq̄ȝ iste casus mortis tā magnus fuit ꝙ ex eo minuebaꝛ potestas diaboli: ⁊ porte ce li aperiebanꝛ. Ergo passionē filij mei compo tonitruo: cuius aduentus p̄us audiꝛ ⁊ lon ge postq̄ȝ sonus venit. Sic passio filij mei: diu ante nunciabaꝛ ꝑ ora ꝓphetaꝝ anteq̄ȝ venit. Postq̄ȝ ꝟo filiꝰ meus mortuus ē: tūc maximus fragor ⁊ sonus factꝰ est q̄ diu pꝰ passionē eius audiebaꝛ et p̄dicabaꝛ: ⁊ ꝓ ea multi gaudenter dederūt vitā suā. B

Nunc aūt filius meus sic oblitus ⁊ negle/ ctus est ꝙ quidā ducūt mortē eius ꝓ nihi/ lo. Alij dicunt se nescire vtrū fuerit vel non alij sciunt sed nō curāt: pauci ꝟo sunt: qui mortē eius recordanꝛ cū charitate. Itaq̄ȝ vt passio filij mei reduceret ad memoriam ideo verba dei tibi diuinitus data: venerūt in mundū: ꝓpterea et tu missa es ad regem istū Suetie: qui irretitus multis petōꝝ la queis: postq̄ȝ sꝑatus fuit a diabolo: suscepi eū mihi in filiū: desiderās eū facere pugna/ torē egregiū ad honorē dei. Q̄ō videns dya bolus: inuidit ei sicut quōdā moysi ꝓiecto in aquā: cuius fiscellā deus direxit ad terrā Qui postea licet adustꝰ fuerit in lingua: tn̄ loquebaꝛ que voluit deus: ⁊ fugiēs ex timo re de egypto: redijt ex diuina ꝓuidentia ad pharaonē. Sili mō fecit regi dyabolus: ia/ ctauit enī in cor eius ꝓcellam quandaȝ: vt cōgregata multitudine hoīm a guerra re/ trocederet: p̄ paupertate ⁊ fame: Et ideo con stituebaꝛ ei certus numerus ꝑsonarū. C

Item rex suggerente dyabolo cogitauit sic Amici inquit dei nō habent sciam pugnan di: ideo inquiram hoīes doctos ad pugnaȝ. Cui postea dyabolus misit multos de suis: quoꝝ consilio regereꝛ. Propterea ostensuȝ erat regi quorum consilijs obediret. Cōsul tum etiā fuit regi ꝙ clerici ⁊ religiosi viri: approbate vite: sequerenꝛ eū. Et hoc factū

B

fuit ex ꝓuidentia spiritussancti: cõtra astu
tiam dyaboli: ipse quippe bene scit: q̄ nõ ẽ
longum tempus: quo deus ostendere velit
quomodo sua pugna aggrediẽda est. Scit
etiã dyabolus multos in paganismo esse: q̄
se magnos in sua secta reputant: nec igno-
rat q̄ multi sunt: q̄ desiderãt scire fidẽ scãz
catholicã: ꝓpterea desiderat dyabolus vt tẽ
pore gratie aduenie͂te: illi mitterent̃ ad pa
ganos: qui ee͂nt ydiote ꝛ pleni auaricia. Er
go amici dei: clerici ꝛ religiosi parati eẽ de-
bent cũ spũali sapientia: paganis venienti
bus cũ sua secta: respondere. Multa etiam
alia dicta sunt tibi: que nõ statim ꝓficient̃
sed verba custodiri debent: ad tp̃s ꝓfinitũ.
Nã plurima ostendit deus moysi: que nõ
completa sunt vna hora. Sic ꝛ Dauid lon
go tẽpe ostensus fuit rex: anteq̃ꝫ ꝑuenit ad
potestatem: et ideo amici dei expectent pa
tienter: ꝛ nõ attedient̃ in opãdo. D
Diximus etiã q̄ fratres ordinis dominici
ꝛ francisci et Bernardite exirent cum rege
ad paganos: qꝛ illi tres ordines ad paganis
mũ primo sunt vocandi: qꝛ monasteria per
illos inchoari debent: qui veraciter cõtem-
nũt mundũ: ꝛ qui nõ habent aliã volunta-
tẽ nisi honorare deũ ꝛ eius amiciciã inueni
re. Verũ q̄dã de dictis fratribꝫ cogitãt sic:
Vbi inquiũt est ꝑplus cui predicandũ est:
vbi loca sunt edificanda: Silr̃ter dixit isrl̃
moysi. Vbi inquit est terra ꝓmissa: meliꝰ
eñ fuisset sedisse in egypto: sup ollas carni
um: q̃ꝫ in deserto ꝑiclitari fame ꝛ tribulati
one. Attamen ꝑuenit israel tẽpe placito in
terrã ꝓmissam: licet aliqui murmurabant
Ergo rex habeat secũ sp̃ clericos deuotos:
ꝛ tales qui sequant̃ eũ voluntarie ex diuĩa
charitate. Et caueat habere clericos cupi-
dos: sicut aues rapaces. Sed audi iam q̄d
ego mater misericordie dictura suz Ille rex quẽ
ego prius vocaui filium meũ: nũc iaz factꝰ
est filius inobedientie. Cui existenti puero
custodiebant̃ duo regna: Qui cũ ad annos
discretionis venisset: regebat iniuste: ꝛ oĩa
agebat sine discretione. Attamen deus pa
tienter sp̃ agens cũ eo: etiã spũalia bona fe
cit cũ eo q̃ñ charitatẽ cordis sui ꝓtit ad de-
um. E In sup tria reduco ei ad memo
riã: q̄ deꝰ fecit ei: sepe eñ ꝯtingit: q̄ infans
in vtero m̃ris ita fortiter cũ m̃re ligatus ẽ
q̄ nullo mõ separe se p̃t ab eo: Nõ obstetrix
prudens ꝑpendens: cogitat secũ dicẽs. Si
infans vlterius morabit̃ in vtero matris:
morient̃ ambo: si ꝓo separabunt̃ ab inuicem
mortua q̄dẽ matre: viuere põt infans: ꝛ sic
obstetrix ꝓcedens: separat infantẽ a matre.
Similimodo rex iste alligatus erat matri

sue. s. mũdo: qui si diutius in eo stetisset: vtiq̄ꝫ mortuus fuisset ad penã inferni. Ego ꝓo
regina celi iui ad regẽ separans eũ a bamo-
re mundi. Per gressum aũt quo iui ad regẽ
intelligo introitũ spũssancti in cor eius: qꝛ
vbicũq̄ꝫ ingredit̃ spiritus dei ibi intrat pa
ter cum spiritusancto: et filius cum patre
ꝛ spiritu: ꝛ mater cum filio: qꝛ om̃is homo
q̄ habet deum in corde suo: habꝫ ꝛ me. Nã
sicut impossibile est: q̄ tres ꝑsone in trini
tate separi possint: sic impossibile ẽ stãte le-
ge currente: q̄ ego que sum mater dei: sepa
ri possim a deo. Ego quippe habui filiũ dei
in me: cum deitate ꝛ humanitate: ideo deꝰ
pater habet me in deitate sua: ꝛ est vinculũ
dilectionis nostre spiritussanctus: ille q̄ est
in patre ꝛ filio: ꝛ ipse est in me: ꝛ nunq̄ꝫ pos
simus separi. Isto ergo modo quãdo ego
iui ad regẽ: deus dedit cordi eius contritio
nem: ꝛ oculis eius lacrimas spũales: q̄ nul
lus obtinere potest: nisi ex diuĩa gratia eiꝰ.
F Scdõ reduco regi ad memoriam qua
lis gratia facta est in regno eius. Nam fili
us meus qui sedet in summo throno maie
statis excelse: loquit̃ frequẽter tibi q̄ es na
ta de regno eius: ꝛ hanc grãm ego ꝓmerui
regi: vt faceret honorem deo: ꝛ fructũ aĩe
sue. Cui etiã p̃ te ostendi: quomodo regnũ
suum regeret sapienter: et populum sui re
gni charitatiue diligeret: et qualiter vitaz
suam gubernaret corpaliter ꝛ spiritualiter
ad honorez dei. Tercio reduco ei ad memo
riam quomodo electus ẽ: vt fidẽ sctãm ca-
tholicam deferret si vellet ad paganismũ.
Sed audi nũc: quid fecit iste rex: Ego eñ
mater misericordie vocaui istũ regẽ filium
meũ nouũ: ꝛ iõ nouũ: qꝛ nouit̃ venerat ad
obedientiam sanctaz. Cui ꝓmisi p̃ te q̄ vel-
lem esse domina ꝛ defensatrix exercitus sui
et regni sui: ꝛ q̄ starem ante eũ in terra ini
micoꝝ eius. Et ita factum est: nã pax erat
in terra sua ex diuina ꝓuidentia: ꝓpter pre
ces meas. Et ante ip̃m fui in terra inimico
rum eius: quando maiores inimicos eius:
congregaui in vnũ locũ terre: quos ei tra-
ditura eram. G Paruo igit̃ tempore
elapso: accesserũt ad regẽ istũ instrumenta
dyaboli: plena corde malo ꝛ maligno spiri-
tu: qui confidebant in manibꝫ hominũ plꝰ
q̃ꝫ in auxilio creatoris: quoꝝ cupiditas ma
ior fuit ad possessiones terrenas q̃ꝫ ad ad-
iuuandũ animas: quoꝝ linguas ille excita-
uit ad loquẽdũ: qui mouit linguaz iude ad
vendendum creatorem suũ. Quoꝝ dentes
eleuabantur digitis dyaboli: quoꝝ frigida
labia ꝑuncta fuerunt veneno dyaboli. Pro
pterea diuina charitas non sapuit eis: sed

expuentes verba veritatis: falsitatē in ore habuerunt. Quorum malignis ꝯsilijs obediens rex: cucurrit et distraxit de manibus meis: ꝯgregatos inimicos meos resistentes fidei sctē. Et tunc ego vacuo sinu remāsi sola. Ipse quoqꝫ rex fecit discurrere lupos assignans agnos in mensa serpētū: qui pati sunt dirripe oues: et maiori nunc veneno malicie sunt impleti. Talia em̄ ꝓcesserunt de dolosis suggestionibꝫ dyaboli: qꝛ ꝯtēptꝫ ꝯsilijs amicoꝝ dei: rex obediuit cōsilijs carnalium hominū. Et nō attendens fortitudinem dei: nec cogitans consilium meū: redijt sine aliquo fructu: et grauauit cōitatē: et populū regni sui: factus inobediens deo et hominibꝫ: et violator ꝓmissionis malicie sue: Sed sicut mater faciliter placari solet filio petenti misericordiaꝫ: sic ego dico nūc ei: Fili ꝯuertere ad me: et ego reuertar ad te surge de casu tuo ſm consilia amicorū dei. Hec igiṫ est vltima lr̄a quā ego mittā ei.

Mater dei declarat sponse: quare verba dei ita obscure ꝓferunṫ ꝙ diuersimode interpretari ꝑnt: et quādoqꝫ aliter a deo et aliter ab hominibꝫ intelliguntṫ. Et qualiter tota trinitas ostendit se spōse mirabiliter sb forma pulpiti et libri aurei: et triū radiorꝫ triū colorū: declarans visionē sponse notabiliter: de ꝓprietate et essentia trinitatis et libri vite. Et qualiter videbat sponsa ante diuinū tribunal iudicis: iudicium mirabile triū animarū regū: quoꝝ vnus erat viuēs: et alter ad infernū: tercius ꝟo ad purgatoriū damnabanṫ. Et sūt hic mlta notabilia de laudabili iusticia et misericordia dei.

Capitulū XLVIII

Mater dei loquitur ad sponsam dicens. A Filia: dixi tibi prius ꝙ illa esset vltima littera mea mittenda illi regi amico. Qḋ intelligendū est de his que tangūt ꝑsonam eiꝰ singularem atqꝫ meā. Si em̄ aliq̇s sedens audiret aliquod vtile decātari: qḋ ꝑtineret ad amicū vt referret eidē: siue eēt illud cantilena leticie: siue lr̄a rep̄hensionis salutaris: vterqꝫ esset dignus remuneratione. s. et qui dictabat et qui decantabat. Sic etiā iusticia dei iudicans in equitate: et iustificās in misericordia: decantare vult iusticiaꝫ et misericordiā: ꝙ quicūqꝫ audire voluerit audiat: qꝛ nō est littera rep̄hensionis: sed cantilena iusticie et charitatꝫ. Qn̄ em̄ olim mittebaṫ littera alicui ꝯtinebat rep̄hensionē et ammonitionē: arguebat de ingratitudine beneficiorū: et admonebat de cōuersiōe morum. Sed nunc iusticia diuina decātat pulcram cantilenaꝫ q̄ ꝑtinet ad oēs: quam qui audierit et credendo cū opatione acceperit: inueniet fructū salutis et fructū eterne vite. B Sed poteris querere: q̄re verba dei ita obscure dicunṫ: ꝙ diuersimode interpretari ꝑnt: et qn̄qꝫ aliter a deo et aliter ab hoībꝫ intelliguntṫ: R̄ndeo. Deus sil'r ē ꝯfectori q̇ ꝯficit vinū ardēs: seu aquā ardētem que de vino ꝯficiṫ. Ille em̄ ꝯfector habet plures fistulas: quasdā ascēdentes: q̄sdā ꝟo descendentes: ꝑ quas vinū nunc sursum: nūc deorsuꝫ: cooꝑante ignis calore decurrit: donec sit ꝑfectū. Sic deus in verbis suis facit: qꝛ qn̄qꝫ ascendit ꝑ iusticiam: qn̄qꝫ iterū descendit ꝑ misc̄diam: sicut patuit in rege: cui ꝓpheta ex iusticia dixit ꝙ morereṫ: et tamen postea: misc̄dia addidit ei plures annos ad viuendū. Qn̄qꝫ etiā descēdit deus ꝑ simplicē verboꝝ prolationē et corporalem expressionē: sed ascendit iterū: ꝑ sp̄ūalē intelligentiā: sicut ī dauid: cui multa dicta sunt noīe Salomonis: sed cōpleta sunt sic̄ et intellecta in filio dei. C Qn̄qꝫ etiā loquiṫ deus de futuris: quasi de preteritis: et ꝑntia simul tangit et futura: qꝛ oīa sunt in deo: et ꝑntia et preterita et futura: q̄si vnus punctus. Nec mirari debes si obscuris modis loquiṫ deus: qꝛ hec fiūt quadruplici de causa. Primo vt ostendat deus magnā misericordiā suā: ne quis audiēs iusticiam dei desperet de misericordia eius: qꝛ qn̄ homo mutat voluntatē peccandi: tunc etiā deus mutat districtionē sententie sue. Scḋa est vt creduli iusticie et ꝓmissionuꝫ: ampliꝰ dei coroneṫ ꝓpter fidē et expectationē. Tercia ratio est: qꝛ si ꝯsiliū dei certo sciret̄ tp̄e: quidā ꝓpter p̄scitos cōtrarios casus: multū turbarenṫ: alij ex tedio a desiderio et feruore suo desisterent. Et ideo ꝓpter ista qn̄ alicui scribo aliqua verba: non exprimiṫ ibi in cōclusione: vtrum illa verba recipienṫ et credenṫ cū effectu ab eo vel non: nec etiā tibi declaraṫ hoc: an ille credet et ꝑficiet ope illa an non: qꝛ non licꝫ tibi scire hoc. Tercia causa est ne aliq̇s p̄sumat improbe discutere verba dei. Ipse em̄ est qui de sublimi facit humilē: et de inimico facit amicū. Quarta est: vt qui occasionē discedendi querit inueniat: et qui sordescūt sordescāt adhuc: boni q̄ꝫ fiant manifestiores. D Item ait sponsa. Deinde dei filiꝰ loquebaṫ ad me dicens: Si aliquis loquereṫ ꝑ fistulaꝫ habētē tria foramina: et diceret audiēti. Nunqꝫ ex illo foramine audies vocem meā: nō eēt arguendus: si postea loquereṫ ꝑ duo reliqua foramina. Sic etiā ē nunc in locutōne nostra: nā lꝫ mater mea ꝟgo dixerit ꝙ illa eēt

vltima littera mittenda regi: hoc intelligē
dum est de ꝑsona sua. Sed nūc ego deus ꝗ
sum in matre ⁊ mater in me: mitto nunciū
meū regi: tā ꝓpter eos qui nūc sunt pñtes
viui: q̄ȝ ꝓpter eos qui nondum sunt nati. Ab
eterno itaqȝ iusticia ⁊ misericordia in deo
sunt: nā ab eterno ista ī deo sunt iusticia: vt
cū deus añ luciferū plenus esset sapiā ⁊ bo
nitate: et potentia: voluit ꝙ plures ꝑticipa
rent̄ bonitatis ei⁹: ⁊ ideo creauit angelos.
quoꝝ quidā attendentes pulcritudinē suā
desiderabant eē supra deū. Propterea cor-
ruerūt ⁊ facti sunt sub pedib⁹ dei: demones
mali. Et etiā in istis deus quodāmodo ha
bet misericordiā: nā cū dyabol⁹ ex iusticia
⁊ ꝑmissione dei ꝑficit malū quod ꝯcupiscit
quasi quodāmodo ꝯsolat̄ ex ꝓsperitate ma
licie sue: nō ꝙ pena dyaboli minuat̄ ex hoc
sed sicut eger habens inimicū fortissimum
consolat̄ de auditu mortis eius: licet dolor
infirmitatis sue: nō minuat̄ ex auditu illo
Sic dyabolus ex inuidia qua ardet deo fa-
ciente iusticiā: ꝯtra hoīes exhilarescit et le
tat̄: ⁊ quasi sitis malicie sue refrigerat̄ et li
nit̄. E Uerum postea deus vidēs in ex
ercitu suo diminutionē: creauit post ꝑsū
ptionē demonū hominē ad obediendū ꝓce
ptis suis ⁊ vt fructificaret donec tot hoīes
ascenderēt celū q̄t angeli de celo ceciderūt.
Hō igit̄ ꝑfect⁹ creatus est: ꝗ cū accepisset
mādatū vite nō attendit ad deū: nec ad ho
norē suū. Sed ꝯsentiēs suggestioni dyabo
li ꝓuaricatus est dicēs. Comedamus de li-
gno vite ⁊ sciem⁹ oīa sicut deus. Isti enī. s.
adā ⁊ eua noluerūt deo malū sicut dyabol⁹
sed nec etiā voluerūt eē supra deū: sȝ volue
rūt esse sapientes sicut deus. Iō ceciderunt
sed nō sicut demon: Nā dyabol⁹ inuidebat
deo: iō nō erit finis miserie eius. Hō vero qȝ
voluit aliud q̄ȝ deus voluit eū velle: iō me-
ruit ⁊ sustinuit iusticiā cū miscdia. Tūc vero
illi ꝓthoplasti senserūt iusticiā: qȝ nuditā-
tē obtinuerūt ꝓ vestitu glorie: famē ꝓ abū
dantia: pruritū carnis ꝓ virginitate: timo
rē ꝓ securitate: laborē ꝓ q̄ete: ꝗ etiā statim
obtinuerūt miscdiaȝ. s. vestitū ꝯtra nudita
tē: cibū ꝯtra famē: securitatē ꝯiūctiōis mu
tue: ꝓpter posteritatē generatōis augmen
tandā. ¶ Nempe adā honestissime vite fuit
qui nūq̄ȝ vxorē habuit nisi euā: sȝ nec aliaȝ
mulierē nisi illā solā. F Itē deus etiaȝ
iusticiā ⁊ miscdiaȝ hȝ in aīalib⁹. Deus nem
pe fecit tria egregia: Primo angelos: ꝗ spi
ritū habent: sȝ nō carnē. Scdo hoīem ꝗ hȝ
aīam ⁊ carnē. Tercio aīalia que carnē hñt:
sed non animā sicut homo. Angelus ergo
quia spiritus est deo incessanter adheret: ⁊

ideo humano non indiget adiutorio. Ho-
mo vero qȝ caro est: deo incessanter adherere
nō potest: anteq̄ȝ mortale separ̄ a spū. Et
ideo vt subsistat homo: creauit ei deus ad-
iutoriū aīal irrōnale: vt obediat ⁊ seruiat
suo meliori. Itaqȝ in istis aīalib⁹ irrōnali-
bus deus magnā habȝ miscdiam: qȝ nō ha
bent pudorē de membris suis nec dolorem
mortis anteq̄ȝ mors veniat: simplici q̄ȝ vi
ctu cōtentant̄. Deinde cū ꝑtransisset dilu-
uium etiam deus fecit iusticiam cū miseri
cordia. Nam bene potuisset deus: introdu
xisse populū israel in terrā ꝓmissiōis in bre
uiori tpe. Sed iusticia fuit ꝙ vasa que opti
mū potū tenere debebāt: primo probaren-
tur ⁊ purgarent̄ ⁊ deinde sanctificarentur.
Quib⁹ etiā deus magnā fecit miscdiam: qȝ
vno hoīe. s. Moyse orante petm̄ eoꝝ deletū
fuit: ⁊ diuina gratia data. Silīter ⁊ post in
carnationē meā: nunq̄ȝ iusticia sine miseri
cordia: nec misericordia sine iusticia exerce
tur. G Tūc añt vox vna insonuit in al
tum dicens. O mater miscdie: mater eter-
ni regis impetra miscdiam. Ad te quippe
venerunt ꝓces ⁊ lacrime famuli tui regis.
Scimus enī ꝙ iusticia est vt puniant̄ pec-
cata eius: sed impetra miscdiaȝ: vt ꝯuerta-
tur ⁊ agat pñiam: ⁊ faciat honorē deo. Re-
spōdit spūs: in deo quadruplex est iusticia.
Prima est: vt ille qui increatus est: ⁊ eter-
naliter est honoret̄ sup oīa: qȝ ab ipso sunt
omnia: et in ipso viuūt ⁊ subsistunt vniuer
sa. Scda iusticia est vt ei qui semꝑ erat ⁊ ē:
⁊ qui tpe diffinito tempal'ter natus est: ser
uiat̄ ab omnibus: et ipse in omni puritate
dil'gat̄. Tercia iusticia est: vt ille ꝗ est ex se
impassibilis: ⁊ ex hūanitate factus est passi
bilis: et qui mortalitate assumpta: ꝓmeru
uit hoī immortalitatē: desideret̄ sup oīa q̄
desiderari possunt: ⁊ que desideranda sunt
Quarta iusticia est: vt qui instabiles sunt:
inquirāt verā stabilitatē et qui in tenebris
sunt desiderent lucem. i. spm̄ sctm̄: petendo
auxiliū eius: cū ꝯtritione ⁊ vera hūilitate.
H Sed de illo rege seruo matris dei ꝓ ꝗ
nūc miscdia petit̄: dic̄ iusticia ꝙ tps nō suf
ficit ei ad purgandū digne: fm ꝙ exigit iu-
sticia: ꝑctā illa q̄ ꝯmisit ꝯtra miscdiam dei:
nec corpus eius sustinere posset penā: quaȝ
meruit ꝓ pctīs. Uerūtñ miscdia mr̄is dei
ꝓmeruit ⁊ impetrauit mīam ꝓ eodē seruo
suo: vt ipe audiat illa q̄ egerat ⁊ quō se emē
dare poterit: si forte cōpūgi voluerit ⁊ ꝯuer
ti. Et statim in eodē puncto vidi in celo vnā
domū mire pulcritudinis ⁊ magnitudinis
⁊ in domo erat pulpitū: ⁊ in pulpito liber: ⁊
vidi duos stātes añ pulpitū. s. angelū ⁊ dya

bolum. Quoꝝ alter .s. dyabolꝰ loquebatur: dicens Nomen meū est hen. Iste itaq; angelus et ego insequimur vnā rem desiderabilē nobis: qꝛ videmus ꝙ dn̄s potentissimꝰ edificare ꝓponit rem grandem. Et ideo laboramus: angelus ad rei ꝑfectionē: ego vero ad eius destructionē. Sed ꝯtingit nobis ꝙ cū res illa desiderabilis: venit aliqñ in manus meas: tāti feruoris et caloris est: ꝙ nō valeo tenere eam. Cū vero venit aliqñ in manus angeli: ita frigida et lubrica ē: ꝙ statim relabitur de manibꝫ eius. I Et cū ego attente intuerer ad idem pulpitū: tota cōsideratione mentali: intellectus meus: nō sufficiebat capere sicut erat: nec eiꝰ pulcritudinem valuit cōprehendere aīa mea: nec lingua exprimere. Cuius pulpiti aspectus erat quasi radius solis: habens colorē rubeum et album: et aureū fulgentē: Color vero aurens erat quasi sol fulgens: albꝫ autē color erat quasi nix candidissima: rubeus quoq; color: erat quasi rosa rubens. Et quilibꝫ color videbat̄ in alio. Nam cū aspicerē colorem aureū: videbā albū et rubeū in eo: et cū viderem albū: videbaꝫ in eo reliquos duos colores. Et siīliter erat qñ aspiciebā colorē rubeū. ita ꝙ quilibet videbat̄ in alio: et tñ q̄libet diseretus erat ab alioꝝ ꝑ se: et nullꝰ alio prior aut posterior: nullus alio minor aut maior: sed in oīnibꝫ et vbiq; equales videbātur. Cum q; aspicerē sursum: nō valui comprehendere longitudinem et latitudinē pulpiti: respiciens vero deorsum: nō valui videre et apprehendere immēsitatē ꝓfundi eiꝰ: quia omnia erant incomprehēsibilia ad cōsiderandū. K Post hec aūt in ipso pulpito: vidi librū resplendentē: quasi auꝝ fulgentissimū et habentem formā libri. Qui q̄dem liber apertus erat: et scriptura eiꝰ non erat scripta atramento: sed vnūquodq; verbum in libro erat viuens: et seipm̄ loquebatur: quasi si aliq̄s diceret: fac hoc vel illud: et statim cum ꝓlatione verbi esset factum. Scripturam quoq; libri nullus legebat sꝫ quicquid ꝯtinebat scriptura hoc totum in pulpito et in illis colorībꝫ videbat̄. ¶ Ante istō aūt pulpitū vidi quēdā regē viuētē in mundo. Ad sinistraꝫ vero partē pulpiti: vidi aliū regē mortuū q̄ erat in inferno. Ad dexteram q̄ꝫ pulpiti. vidi terciū regem mortuum qui erat in purgatorio. Rex itaq; supradictus viuēs erat quasi in globo vitreo sedens coronatus. Supra globū vero dependebat vnꝰ gladiꝰ tricuspis horribilis: appropinquans singulis momentis globo: sicut ꝑpendiculū in horologio ad suū signū. Ad dexterā quoq; eiusdē regis viuentis stabat angelꝰ: hn̄s vas aureū et sinū. Ad sinistram vero eiꝰ stabat dyabolꝰ hn̄s forcipē et malleū. Qui ambo decertabant: cuius manus vicinior fieret globo vitreo qñ a gladio tangeret̄ et rumperet̄. Tunc aūt audiui horribilē vocē illius dyaboli dicētē. Quousq; inquit erit istud: Ecce ambo nos insequimur predam vnam: sed ignoramus quis nostrum erit victor. L Et statim loquebat̄ mihi iusticia diuina: dicens. Ista inquit que tibi ostendunt̄ nō corꝑalia sed spūalia sunt: nec angelus vel dyabolus corꝑales sunt: sꝫ hoc sit: qꝛ tu spiritualia intelligere non vales: nisi ꝑ similitudines corꝑales. Rex itaq; viuēs ideo tibi apparet in globo vitreo: qꝛ vita eius nō est nisi quasi vitrū fragile et in puncto finitura. Gladius vero tricuspis: mors est: que cū venit: operat̄ tria. Debilitat quippe corpus immutat ꝯsciam: mortificat omnes vires: diuidens sicut gladius aīam a carne. Qꝫ vero angelus et dyabolꝰ certare vident̄ sup globū vitreū: significat ꝙ vterq; eoꝝ desiderat habere aīam regis: q̄ illi adiudicabit̄: cuius ꝯsiliis magis obediet. Qꝫ vero angelus habet vas et sinū significat: ꝙ sicut puer quiescit in sinu matris: sic angelus laborat vt aīa pn̄tet̄ deo quasi in vase: et in sinu eterne consolatiōis requiescat. Qꝫ vero dyabolus forcipem habet et malleū: significat ꝙ demon animā trahit ad se forcipe praue delectatiōis: dissolutiq; cū malleo. i. ꝯsensu et ꝑpetratione delictoꝝ. Qꝫ vero globus vitreus q̄nq; nimis est ardens: qñq; satis lubricus et frigidus: significat incōstantiam regis. Nam in temptatione positus cogitat sic dicens intra se: licet ego sciā me deū offendere: si nūc cōceptum mentis mee adimpleo: tamen ista vice conceptum meū opere adimplebo: qꝛ ꝓ nūc ab hoc opere retrahere me nequeo. Et sic scienter peccat in deū suū. Propterea scienter peccās: venit in manꝰ dyaboli. Deinde rex ipse assumēs ꝯfessionē et ꝯtritionē: iterū euadit manus dyaboli: et venit in ꝑtātē angeli boni: et ideo nisi iste rex dimiserit incōstantiā suaꝫ periculose stat: qꝛ debile habet fundamentū. M Post hec aūt vidi ad sinistram partē pulpiti illū aliū regē mortuū: q̄ dampnatus fuit ad infernū: vestitū vestibus regalibus: et sedentē quasi in trono. Qui erat mortuus et pallidus: et nimis terribilis: ante faciem vero eius erat quedam rota habēs quattuor lineas in extremitate. Que quidem rota fm̄ flatum regis voluebatur. Et quelibet linea vel ibat sursum vel deorsum fm̄ voluntatē regis: quia motus rote erat in potestate regis. Tres quoq; linee illarū

habebāt scripturas: sed in quarta linea ni-
hil omnino erat scriptū. Vidi etiam ad par
tem dexteram istius regis: quendā angelū
quasi hominē pulcerrimū: cuius manꝰ erāt
vacue: sed ipse ad pulpitū seruiebat. Ad si-
nistram vero partem regis apparebat vnus
dyabolus: cuius caput simile videbat canı
venter eius erat insatiabilis: et vmbilicꝰ ap-
tus: ebulliens veneno colorato omnibꝫ co-
loribus venenosis: et in quolibet pede habe
bat tres vngulas magnas: fortes et acutas
M Tunc aūt vnus splendidissimus qua
si sol: et ad intuendum pre fulgore mirabil:
dixit mihi. Iste rex quem tu vides: misera-
bilis est. Cuius ꝯsciētia modo aperiet tibi:
qualis fuit in regno et in intentione: quan-
do moriebat. Qualis vero ꝯsciētia eius fuit
ante regnū: nō est tuum scire: Veruntamē
scias: ꝙ anima eius nō est ante oculos tu-
os: sed consciencia eius: Et qz anima et dya
bolus nō corpales sed spirituales sunt: ideo
temptationes dyabolice et supplicia: p simi
litudines corpales ostēdunt tibi. Et statim
ille rex mortuus cepit loqui: nō de ore sz q̄-
si de cerebro: et dixit sic. O cōsiliarij mei ta
lis est intentio mea: quicquid enī subest co
rone regni mei: tenere et custodire volo. La
borare etiā volo: ꝙ augeant obtenta: et nō
diminuant. Quali aūt modo obtenta sunt
que teneo: quid ad me querere? Sufficit ei
mihi: si adepta defendere valeo et augere: et
tunc dyabolꝰ clamauit dicēs. Ecce pꝯoratū
est: quid faciet vnctinus meus? Rñdit tunc
iusticia de libro qui erat in pulpito dicens
dyabolo. Impone foramini vncinum et at-
trahe tibi. Et statim ꝓlato verbo iusticie:
impositus fuit vncinus: sed illico in ipō mo
mento: venit ante regem malleus. s. miseri
cordie: quo dictꝰ rex excutere potuisset vn-
cinū: si veritatem inquisisset de omnibus et
fructuose mutasset voluntatem. O
Iterum loquebatur idem rex dicens. O cō
siliarij mei et hoīes mei: vos assumpsistis me
in dominū: et ego vos in consiliarios: Ideo
indico vobis hoīem quendā esse in regno q̄
ꝓditor est honoris mei et vite: qui insidiator
est regni: et persecutor pacis: et cōmunita-
tis populorum regni. Si ergo talis homo
sustineatur et toleretur: damnabit res pub
lica: inualescet discordia: et intestina mala
adaugentur in regno. Credebant enī mi-
hi docti et indocti: potentes et vulgus ppl̄i
in p̄dictis verbis que ego eis loquebar: in-
tantum ꝙ homo ille quem ego diffamaui
de proditione: obtinuit damnū maximū
et pudorem: et sententia et exilium ꝯtra eū
ferebat. Attamen bene sciebat consciencia

mea: qualis erat rei veritas in isto negocio
et ꝙ multa cōtra hoīem illū dixi: ꝓpter am-
bitionē regni et ꝓpter timorē amissionis eiꝰ
nec non et vt honor meus dilataretur: et vt
regnum mihi et posteris meis firmius ad-
hereret. Cogitaui etiā mecum: licet ego sci
am veritatem: quomodo acquisitum est re
gnum: et quomodo ille iniuriatus est. Si
tamen ipsum recepero iterum in gratiam
meam et veritatē ꝓdidero: omne opprobri-
um et damnū redundabit in me. Et ideo fir
maui in animo meo magis velle mori: q̄z
veritatem dicere: et verba mea et opa ini-
sta reuocare. P Respondit tunc dya-
bolus. O iudex: ecce qualiter rex iste prebet
mihi linguam. Respondit iusticia diuina.
Impone laqueum. Quod cum fecisset dya
bolus: statim imposito laqueo: pēdebat an
os regis ferrū acutissimū: quo potuisset: si
voluisset laqueum presecidisse: et commu
isse. Item loquebatur idem rex dicens. O
consiliarij mei. Ego consului clericos et lit
teratos de statu regni: qui dicunt mihi: ꝙ
si assignarem regnum in manus aliorum:
fierem multis in damnū: vitecꝫ et bonorum
proditor: iusticie et legum violator. Et ideo
vt regnum retineam mihi: illudqꝫ ab incur
santibꝫ defendam: oportet nos quedam no-
ua excogitare: qz antiqui redditus fiscales
non sufficiunt ad gubernandum et defenden
dum regnum. Itaqꝫ excogitaui quasdam
nouas impositiones tributorum et exacti
onū fraudulētas: imponere ī regno ī dam-
num multorum ciuium regni: et etiam inno
centū ꝑtranseuntium viatoꝝ et mercatoꝝ.
In quibꝫ adinuentionibꝫ ꝑseuerare ꝓposui
vsqꝫ ad mortem. Licet ꝯsciencia mea mihi
diceret: ꝙ ista erant contra deum et omnem
iusticiam et publicam honestatem. Q
Et tunc clamauit dyabolus dicēs. O iudex
ecce ambas manus suas inclinauit iste rex.
sub vas meum aquaticum. Quid igitur fa
cturus sum ego? Respōdit iusticia de libro
Effunde super eas venenū tuū. Et tunc ef
fuso veneno a dyabolo: statim venit an̄ re-
gem vnum vas vnctionis: quo rex illud ve
nenum bene potuisset restrinxisse. Et tunc
demon clamauit valenter dicens. Ecce vi-
deo mirabile: et mihi imperscrutabile. Nam
vncinus meus impositus est cordi istiꝰ re-
gis: et statim oblatus est ei et malleus in si
nū. Laqueus quoqꝫ meus impositus ē ori
eius: et ferrum acutissimum ei prebet. Ve
nenum etiam meū: infusum est in manibꝰ
eius: et offert adhuc ei vas vnctionis. Re-
spondit iusticia de libro qui erat in pulpi-
to dicens. Omnia tēpus habent. ē miseri-

cordia et iusticia obuiabunt sibi. Post hec aũt loquebat̃ mihi mster dei dicens. Ueni filia ꝛ vide ꝛ audi: quid suggerit aĩe spũs bonus: quid ve mal⁹. Nã oĩs homo infusiones ꝛ visitatiões habet: qũqꝫ a spũ bono et qũqꝫ a spũ malo: nec est aliquis qui nõ visitat̃ a deo q̃diu viuit. R Et statim iterũ idem rex mortuus apparuit: cui⁹ aĩe cũ viueret bonus spirit⁹ taliter inspirabat. O amice: tu totis virib⁹ obligaris seruire deo qꝛ dedit tibi vitã: ꝯscientiam: intellectũ: sanitatẽ ꝛ honorem: insuper tolerat te in peccatis tuis. Respondit ꝯscientia regis ꝑ similitudinẽ loquẽdo. Verũ est inquit ꝙ seruire teneor deo: cuius potentia creatus et redemptus sum: cuius misericordia viuo ꝛ subsisto. Sed ecõtra spũs malus suggerebat eidem regi. Frater inquit consulo tibi cõsilium bonũ: facito enĩ sicut ille q̇ purgare solet poma. ¶ Ille nãqꝫ ꝑipsimata seu corticem pomi ꝓicit: medullã ꝟo ꝛ vtiliora seruat sibi. Similiter fac et tu: Deus enĩ humilis et misericors est patiens ꝛ nullus eges Da ergo eis de bonis tuis: illa quib⁹ cõmode carere poteris: vtiliora ꝟo ꝛ cõcupiscibiliora reserua tibi. Facito etiã quodcũqꝫ delectat te ad carnẽ: qꝛ faciliter emẽdari põt Et quod te nõ delectat facere: licet tenearis facere: dimitte: ꝛ loco illi⁹ tribue elemosinas: qꝛ inde plures ꝯsolari põt. Respondit conscientia regis. Istud inquit est vtile consiliũ. Potero quidẽ aliqua dare de meis: de quib⁹ nullũ habeo damnũ: que tñ de⁹ reputat maxĩa. Cetera ꝟo seruabo in vsus ꝓprios: ꝛ ad acquirendũ amicitiã multorũ

S Post hec aũt iterũ loquebat̃ angel⁹: qui regi datus fuerat ad custodiã ꝑ inspirationes dicẽs regi. O amice: cogita ꝙ mortalis es ꝛ cito moriturus. Cogita etiã ꝙ vita ista breuis est: ꝛ deus iudex iustus ꝛ patiens: qui examinat omnes cogitationes tuas: locutiões ꝛ opera a principio intelligibilis etatis tue vsqꝫ ad finem. Qui etiã omnes affectus ꝛ intentiones tuas iudicat: et nihil dimittit indiscussum: et ideo vtere tẽpore tuo ꝛ virib⁹ tuis rationabiliter. Rege membra tua ad vtilitatẽ aĩe: vince modest⁹ nõ faciendo voluptatẽ carnis in desiderijs Quia qui sm̃ carnẽ viuũt: et sm̃ voluptatẽ suã nõ veniunt ad patriã dei. Econtra ꝟo suasit statim regi spirit⁹ dyabolicus: inspirationib⁹ suis. O frater inquit: si de omnibus horis et momentis redditurus es deo rationem: quãdo ergo gaudere debes: Sꝫ audi consilium meum. Deus misericors est et faciliter placatur. Non enim redemisset te: si te perdere vellet. Ideo dicit scriptura ꝙ oĩa pctã dimittunt̃ ꝑ ꝯtritionẽ. T

Fac ğ sicut quidã astutus fecit: q̇ soluturus erat cuidam creditori. xx. libras auri: ꝛ non habens vnde redderet: venit ad amicũ ꝓ cõsilio. Qui cõsuluit ei sumere viginti libras cupri: ꝛ deaurare eas vna libra auri: ꝛ sic deauratas soluere creditori. Qui faciẽs iuxta consiliũ sibi datuꝫ: soluit creditori illas viginti libras cupri plumitas auro: ꝛ decem et nouem libras auri puri retinuit sibi. Sic fac et tu. xx. eĩ horas tẽpis dispone ad delectationem et voluptatem tuã: ꝛ ad gaudiuꝫ tuũ: ꝛ vna tñ hora: sufficit tibi ad contristandum: ꝛ ad compungendũ. Audacter ergo: aute et post ꝯfessionẽ facito quod delectat te. Quia sicut cuprum plumitu auro: totũ apparuit aurũ: sic opa peccati que designant̃ in cupro: deaurata ꝯtritioĩe delebunt̃: et omnia opa tua fulgebunt sicut aurũ. Respondit tunc ꝯscientia regis. Istud consilium videt̃ delectabile ꝛ rationabile: qꝛ sic faciendo: omnia tpa possum disponere ad gaudiũ meũ. V Item loquebat̃ angelus bonus regi: inspirationib⁹ suis dicens. O amice cogita primo quali magisterio eduxit te deus: de angusto vtero matris tue. Scđo cogita: quanta patiẽtia patitur te deus viuere. Tercio cogita: quãta amaritudine redemit te de eterna morte. Sed econtra inspirabat dyabolus dicens regi. O frater: si eduxit te deus de angusto matris vtero: in latitudinẽ mundi: cogita etiã ꝙ educet te iterũ de mundo ꝑ duram mortem. Et si deus patit̃ te diu viuere: cogita etiã ꝙ habes in vita ista multa incommoda ꝛ tribulationes: ꝯtra voluntatẽ tuã Si deus redemit te dura morte sua: ꝗs cõpulit eũ: nõ enĩ tu rogasti eũ. Tũc aũt q̃si loquendo respondit rex in conscientia sua intrinsecus. Verũ inquit est quod suggerĩ nã plus doleo ꝙ moriturus sum q̃ꝫ ꝙ nat⁹ sum de vtero matris. Grauius etiaꝫ est mihi: ferre aduersitates mũdi: ꝛ ꝯtrarietates animi mei: q̃ꝫ aliquid aliud. Vellem itaqꝫ si daret̃ mihi optio magis viuere in mũdo absqꝫ tribulatioĩe: et in eius consolatione permanere q̃ꝫ separi a mundo. Magis quoqꝫ optarem: vitam habere ꝑpetuaꝫ in mũdo: cum mundana felicitate: q̃ꝫ ꝙ xp̃s redemisset me suo ꝓprio sanguine. nõ curarẽ cẽlu celis: si mundũ possem habere ad votuꝫ meum in terris. X Et tunc audiui verbum de pulpito sic dicens. Aufer nunc a rege vas vnctionis: qꝛ peccauit in deum patrem. Deus enim pater qui eternaliter est in filio ꝛ spiritu sancto: dedit legem veram et rectam ꝑ moysen: Sed iste rex ꝯstituit

legem contrariam et puersam. Uerum qz iste rex aliqua bona fecit: licet nō bona intentione: ideo pmittit ei possidere regnū ad dies suos: vt sic in mundo remuneret. Scdo loquebat verbū de pulpito sic dicēs. Aufer verbum acutissimū ab oculis regis: qz peccauit contra filiū dei: Ipse em̄ dicit in euangelio: q iudiciū sine misericordia fiet ei qui nō fecit misericordiaz. Iste vo rex noluit iniuste afflicto facere misericordiaz nec corrigere errorē suum: sed nec mutare puersam voluntatē suam. Ueruntamen ppter aliqua bona que fecit: detur ei ī remuneratione ut verba sapientie habeat in ore z a pluribȝ sapiēs reputet. Tercio loquebatur verbum iusticie dicens. Auferat a rege malleus: qz peccauit in spiritūsanctū. Spiritus em̄ sanctus omnibȝ penitētibȝ remittit petā: iste vo rex vsqz ad finez pseuerare pposuit ī petō suo. Uerūtn̄ qz aliq̄ bona fecit: ideo det ei hoc: quod feruentius appetit ad corpa delectamentū: scz mulier quā appetit in vxorem delectabile oculorū suorum. Et vt obtineat pulcrum z optabilem finem vite sm mundū. Y Post ista aūt appropinquante penultimo tpe f. ius regi clamauit dyabolus dicens. Ecce ablatū est vas vnctionis: ideo iaz ego aggrauabo manus ne faciat fructuosa opera. Et statim plato verbo dyaboli: rex priuatus fuit fortitudine z sanitate. Et tunc statim clamauit dyabolus dicens. Ecce ablatū est ferrū acutum: ideo aggrauabo laqueū meū. Et statim rex priuatus est loquela. Et in isto puationis puncto iusticia loquebat angelo bono: qui regi datus fuerat ad custodiam dicens. Inquire in rota et vide que linea tendit sursum: z lege scripturam eius. Et ecce quarta linea tendebat sursum in qua nihil omnino scriptū erat sed erat quasi rota rasa. Et tunc respondit iusticia: Quia inquit aīa ista illud quod vacuū est dilexit: iō nūc vadat ad sui remuneratioīs dilectorē. Et statim sepata est anima regis a corpe. Z

Cūqz egressa esset anima: statim clamauit dyabolus dicens. Ego iam dirumpaz cor istius regis: qz possideo eius animā: Et tūc vidi qualiter rex immutabat totus a vertice capitis vsqz ad calcaneū: z appebat horribilis: quasi animal totuz decoriatū. Oculi quoqz eius erant eruti z caro tota quasi conglobata z tunc vox eius talis audiebat Ue inquit mihi qz cecus factus sum: sicut catulus in cecitate natus: querens posteriora matris: quia ppter ingratitudinē meā non video vbera matris. Ue mihi qz video in cecitate mea q nunq̄ visurus sum deū: quia conscientia mea: nunc intelligit vnde cecidi: et quid facere debuissem et non feci. Ue quoqz mihi: qz dei pvidentia natus in mundo: z renatus in baptismo: oblitus fui et neglexi deuz. Et qz nolui bibere de lacte dulcedinis omine: ideo iam similior suz caui ceco: q̄ infanti videnti z viuenti. Sz nūc etiā contra voluntatē meā: licet rex fuerim cōpellor dicere veritatē. Ego em̄ quasi tribus funibȝ alligatus z obligatus erā seruire deo: scz ppter baptismū: ppter cōiugium z ppter coronā regni. Sed primū contempsi quando affectum meū verti ad vanitates mundi. Scdm nō attendi: quando desiderabā alienam vxorem. Tercium sprcui: quando supbiebam de potestate terrena: z celestē potentiā nō cogitaui. Propterea licet nunc cecus sum: video tamen in conscientia mea: q propter contemptum baptismi: debeo alligari ad odiuz dyaboli. Et propter carnis inordinatuz motum debeo sustinere dyaboli voluptatem. Propter superbiam vero debeo pedibꝰ dyaboli alligari. AA Tunc aūt respōdit demon. O frater: nunc tps est vt ego loquar z loquendo opabor. Ueni itaqz ad me nō cū charitate sed cum odio. Ego veruqz angelor pulcerrimus fui: tu vo homo mortalis. Et potentissimus deus dedit mihi liber arbitrium: sed qz illō iordinate inoui: z magis volui odire deū: vt excellerem cuz q̄ diligere: ideo cecidi: sicut qui habet caput deorsuz z pedes sursum. Tu vo sicut z omnis homo: post casum meum creatus fuisti z obtinuisti speciale priuilegium sup me. f. q sanguine filij dei redemptus es: z nō ego. Igit qz tu sprcuisti charitatē dei: ideo verte caput tuum ad pedes meos: z ego suscipiā pedes tuos in os meū: et sic simus cōiuncti ad inuicem: sicut illi quor alius habet gladium in corde alterius: alius vo cultrum visceribus alterꝰ. Tu igit punge me ira tua: ego aūt pungā te malicia mea. Et quia caput habui: id est intelligentiā honorandi deuz. si voluissem: tu vo pedes: id est fortitudinē eundi ad deum habuisti z noluisti: ideo terribile caput meum consumet frigidos pedes tuos. Uoraberis quidem incessanter: sed nō psumeris: imo renouaberiz in idipm AB Coniungamus etiā nos tribȝ funibus. Primus funis sit in medio quo vmbilicus tuus z meus piungant simul: quatinus me spirante trahas in te venenū meū te vo spirante: ego attraham in me interiora tua. Et merito. Dilexisti quippe plus teipsum q̄ redemptorez tuum: sicut z ego

plus dilexi meipsum q̃ creatorem meum. Cum secundo vero fuine cōiungamina caput tuum et pedes meos. Cum tercio caput meum et pedes tuos. Deinde vidi eundē dyabolum habentem tres vngulas acutas in quolibet pede et dixit ad regem. Quia tu frater habuisti oculos ad videndū viam vite: et cōscientiam ad discernēdū bonū et malum: ideo due vngule mee intrabunt et perforabunt oculos tuos. Tercia vero vngula intrabit cerebrum tuum. Quibus in tantum cruciaberis: q̃ totus sis sub pedibus meis: quia tu ad hoc creatus fuisti: vt esses dominus meus: et ego scabellum pedum tuorum. Accepisti quoq̃ duas aures: ad audiendum viam vite: et os ad loquendum vtilia anime. Sed quia sprevisti audire et loqui salutem anime tue: ideo due vngule alterius pedis mei intrabunt aures tuas: et tercia vngula intrabit os tuū. In quibus sic cruciaberis q̃ omnia illa erunt tibi amarissima: que prius quando offendisti deum tibi dulcia videbantur. AL His aūt dictis statim cōiuncta fuit modo supradicto caput et pedes: et vmbilicus regis: cum capite et pedibus et vmbilico dyaboli. Et sic ambo colligati descenderunt in abyssum. Et tūc audiui vnā vocem dicētē. O o quid habet modo rex: de omnibus diuitijs suis? Certe nō nisi damnū. Quid vero de honore? Certe nō nisi pudorē. Quid vero habet de cupiditate qua ambiebat regnum? Vere non nisi penam: ipe enim vnctus fuit oleo sancto: et consecratus verbis sanctis et coronatus corona regia: vt verba et facta dei honoraret: defenderet quoq̃ populum dei et regeret. Sciret etiam se semp esse sub pedibus dei: deumq̃ remuneratorem suū. Sed q2 ꝯtempsit esse sub pedibus dei: ideo nūc est sub pedibus dyaboli. Et q2 tempus suum fructuosis opibus redimere noluit cum potuit: ideo amodo non habebit tempus fructuosum. Post hec autem loquebat iusticia de libro qui erat in pulpito: dicens mihi. Omnia ista que tibi tam spiritualiter ostensa fuit: in vnico pūcto sunt apud deum. Sed quia tu corporalis es ideo necesse est q̃ spūales intelligentie tibi p corporales similitudīes aperiant. AD Ira quod rex et angelus et dyabolus tibi visi fūt loqui ad inuicem: hoc nihil aliud est nisi inspirationes et infusiones boni et mali spūs: facte vel per seipsas: vel p cōsiliarios et amicos eorum ad animam regis. Quod vero dyabolus clamabat dicens: perforatum est: rege dicēte se velle tenere quicquid subesset corone: qualitercunq̃ modo esset acquisitum: nec curare de iusticia: hoc sic intelligendū est. s. q̃ tūc conscīa regis pforabat ferro dyaboli. i. peccatī obduratōe: qm ipse noluit inquirere et discutere: que erāt illa que iuste ptinebant ad regnū: et que nō. Et qm qualem iusticiā ipse habebat ad regnū: nō curauit examinare. Tūc vero impositus fuit vnguentum aīe regis: qm temptatio dyaboli: tm in aīa regis preualuit: q̃ in iniusticia sua pdurare voluit vsq̃ ad mortē. Quod vero malleus venit in sinum regis post vnguentū: significat tps contritionis: datū regi. Nam si rex talē cogitatum habuisset: peccaui inquiēs: nolo amplius scienter male acq̄sita tenere: emēdabo igitur me de cetero. Statim vnguentum iusticie cōminutus fuisset malleo ꝯtritionis: et rex venisset ad bonā vitam et viā. Quod vero dyabolus clamauit: ecce rex pbet mihi linguā et statim laqueus impositus fuit: rege nolente facere grām homini: quē diffamauerat: hoc sic intelligendū est. Quicūq̃ proximū scienter vituperat et infamat: vt famā propriam dilatet: ipe dyabolico regitur spū: et sicut fur irretiēdus est laqueo. AE Quod vero ferrū acutū venit ante regē post laqueum significat tps immutatōis et correctōnis praue voluntatis et operationis. Ergo: qm corrigit hō bona voluntate et emēdatione reatū suū: talis volūtas est q̃si ferrū acutissimū: quo incidit laqueus dyaboli: et remissio peccator obtinet. Si ergo rex iste mutasset volūtatē suā: et fecisset illi hoi iniuriato et diffamato grām: statim precisus fuisset laqueus dyaboli. Sz q2 firmauit i pposito malo voluntatē suā: io iusticia dei fuit: vt magis induraret. Tercio vidisti: q̃ rege excogitāte iponere in regno nouas exactōes tributorū: infusum fuit in manibus eius venenū significat: q̃ opa regis regebant dyabolico spū: et prauis suggestionibus. Nam sicut venenum: facit inquietatōem et infrigidationem in corpe: sic rex sollicitabat et inquietabat: malignis suggestionibus: et cogitatōnibus. s. inuestigādo modos quō obtineret possessiones: et bona aliorum: et aurū viatorum. Nam qm viatores dormiētes: credebāt aurum suū esse in bursa ppria expgefacti: videbāt illud esse in prāte regia. AF Quod vero vas vnctionis venit post venenū: significat sanguinē iesu xpi: quo omnis eger vinificat. Itaq̃: si rex intinxisset opa sua in cōsideratione sanguinis xpi: et rogasset deum in adiutoriū: et dixisset. O dn̄e deus qui me creasti et redemisti: scio q̃ ex permissione tua ego veni ad regnū et coronam. Expugna igitur hostes impugnantes me: et solue debita mea: quia nō sufficiunt facultates regni. Ego vtiq̃ fecissem opera et

onera eius leuia ad portandū. Sed qꝛ ipse concupiuit aliena: volens videri iustus vbi sciuit se iniustū: ideo dyabolus rexit cor eiꝰ qui suasit ei facere ꝯtra cōstitutiones ecclesie: mouere etiam bella: ⁊ innocētes defraudare: donec iusticia de pulpito maiestatis diuine: clamauit sup eum iudicium ⁊ equitatē. Rota vero que mouebat̄ fm flatum regis: significat conscientiam regis que more rote nunc ad leticiam mouebat̄: tunc ad tristiciam. AG Quattuor vero linee q̄ erant in rota: significant quadruplicem voluntatē: quam omnis homo habere tenet̄: scʒ pfectam: fortem: rectam ⁊ rationabilē. Perfecta igitur voluntas est deū diligere ⁊ eum velle habere sup omnia: ⁊ hec dʒ esse in prima summa linea. Secūda voluntas est: desiderare ⁊ facere proximo bonum sicut sibi ipsi: ꝓpter deū. Hec aūt voluntas sit fortis: ne odio vel auaricia infringat̄. Tercia voluntas est velle abstinere a carnalibꝫ desiderijs: et desideria eterna. Et hec voluntas sit recta: vt fiat nō ad placendū hominibꝫ: sʒ deo. Et ista debʒ esse scripta in tercia linea Quarta vero voluntas est: nolle habere mūdū nisi rationabiliter ⁊ ad solā necessitatē. Versa igit̄ rota: apparuit in linea q̄ tendebat sursum: ꝙ rex dilexit oblectamēta mūdi: contempta dilectōne dei. In secunda linea erat scriptū: ꝙ dilexit honores ⁊ hoīes mundi. In tercia linea scripta erat dilectō quā inordinate habuit ad possessiōes mūdi ⁊ diuitias. In quarta vero linea nihil erat scriptum: sed totum erat vacuū in q̄ debuisset fuisse scriptū: dilectio dei super omnia Vacuitas ergo quarte linee significat defectum dilectionis ⁊ timoris dei: nā p timorē attrahit̄ deus in animā: p dilectionē vero figitur deus in anima bona. Nam si homo in vita sua: nunq̄ʒ dilexit deum: ⁊ iam in extremis positus diceret toto corde. O deus penitet me toto corde peccasse contra te: da mihi dilectionem tuam ⁊ emendabo me decetero: homo talis dilectionis: nō iret ad infernum. Ergo quia rex non dilexit quem debuit: ideo habet iam retributionem dilectionis sue. AH Post hec autem vidi illum alium regem: ad partem dexteram iusticie: qui erat in purgatorio: qui similis erat puero iam nato: non valenti se mouere: nisi ꝙ solummodo oculos leuabat. In sinistra etiam parte regis: vidi ꝙ stabat dyabolus: cuius caput simile erat sufflatorio cum longa fistula: cuius brachia quasi duo colubri. Et genua eiꝰ quasi prelum: pedes quoqꝫ quasi longus vncus. Ad dexterā vero regis stabat angelus pulcerrimus: paratꝰ ad iuuandū. Et tūc audiui vocem dicent̄. Iste inquit rex: talis nūc appet: qualis aīa eius disposita fuit: quādo a corpe egrediebatur. Et statim clamauit dyabolus ad librum: qui stabat in pulpito dicēs. Mirabile fecerunt hic. Angelus enī iste et ego: expectabamus huius pueri natiuitatē: ille quidem cū puritate sua: ego aūt cū omni impuritate mea. Nato itaqꝫ puero: nō ad carnem sed a carne: appꝑuit in eo inmūdicia: quā angelus abhorrens: nō valuit tangere puerū: ego vero qꝛ incidit in manus meas tango eū: sed nescio quo ducturus sum eū. Quia tenebrosi oculi mei nō vident eum: ꝓpter fulgorē cuiusdam claritatis: pcedentis de pectore eius. Angelus vero videt eū: ⁊ scit quo ducturus est eū: sed nō valet tangere eū. Ideo tu qui iustus iudex es dissolue certamē nostrum. Rūdit verbū de libro qui stabat in pulpito dicēs. Tu qui loqueris edicito: qua de cā incidit ista aīa regis in manus tuas? AI Respōdit dyabolus. Tu qui es ipsa iusticia: tu dixisti nullū ingredi celū: qui nō prius iniuste ablata restituerit. Sed hec aīa: tota maculata est de iniuste acquisitis: in tantū ꝙ omnes vene et medulle ⁊ caro ⁊ sanguis eius: nutriebantur et creuerūt: de cibis iniuste acquisitis. Secūdo dixisti nō ꝯgregandos thesauros: quos erugo ⁊ tinea demoliunt̄ sed qui pmanent in eternū. In ista vero aīa: locus ille vacuus erat: in quo celestis thesaurus recondi debebat: et ille locus plenus erat vbi vermes ⁊ rane nutriebant̄. Tercio dixisti proximū diligendū ꝓpter deū. Sed hec aīa corpus dilexit plus q̄ʒ deum: ⁊ de proximi dilectione nil curauit. Nam habitās in carne: consolabat̄ de ablatione bonoꝝ proximi sui: vulnerabat corda subditoꝝ suorū nō attendens damna alioꝝ: dummodo ipse abundaret. Fecit q̄ʒ quicquid placuit sibi: ⁊ quicquid voluit iussit: ⁊ modicū curauit de equitate. Iste itaqꝫ sunt cause principales: quas alie innumerabiles sequebantur Tūc aūt rūdit verbū de libro iusticie dicēs ad angelū. O tu angele custos aīe: q̄ es in luce ⁊ vides lucē: q̄d iuris aut virtutis habes tu ad iuuandū aīam istā? Rūdit angelus. Ipsa inq̄t habuit fidē sanctā: et credidit et sꝑauit oīe pctm̄ p contritōem ⁊ ꝯfessionē delendū: timuit q̄ʒ te deū suum: licʒ minus q̄ʒ debuit. AK Item etiā loquebat̄ iusticia de libro dicēs. O tu angele nunc tibi iam pmittit̄ tāgere aīam: ⁊ tibi dyabole pmittit̄ nō videre lucē aīe. Inquirite q̄ ambo q̄d dilexit aīa ista: qn̄ viuebat in corpe ⁊ habuit oīa membra sana? Rūderūt ambo

angelus s. ⁊ demon. Homines ⁊ diuitias dilexit. Et tunc ait iusticia de libro. Quid inquit dilexit: qn̄ anxiabat̄ pressura mortis? Responderunt ambo. Seipm̄ inquit dilexit: naz plus anxiabat̄ de infirmitate carnis: et tribulatione cordis: q̄z de passiōe redemptoris sui. Item loquebat̄ eis iusticia. Adhuc inq̄rite q̄d dilexit ⁊ cogitauit in vltimo puncto vite: qn̄ adhuc habebat in se sanam conscientiam ⁊ intellectum? Respōdit angelus solus. Ipsa aīa cogitauit taliter. Ve inquit mihi: quia multū audax fui semꝑ ꝯtra redemptorem meū: vtinā vnū tempus haberē quo possem regratiari deo meo ꝓ beneficijs suis: plus enim angit me peccasse contra deum: q̄z dolor carnis mee ⁊ etiā si nō obtinerē celū: tn̄ seruire vellem deo meo. Rn̄dit iusticia de libro dicens: q2 tu dyabole nō potes videre aīam: ꝓpter claritatē fulgoris eius. Nec tu angele me⁹ potes eā tangere ꝓpter immūdiciā eius: ideo iudicium est ꝙ tu dyabole purges eā. ¶ Tu ꝟo angele consolare eam donec ad claritatem glorie introducat̄. Tibi ꝟo anima permittitur respicere ad angelū: et ab eo habere cōsolationē. Erisq̄z particeps sanguinis christi et orationū matris eius et ecclesie. AL His aūt auditis: dyabolus dixit ad animā. Quia venisti ad manus meas plena cibis ⁊ bonis male acquisit̄: ideo ego nunc euacuabo te prelo meo. Et tunc posuit demon cerebrū regis inter genua sua sicut prelo: ⁊ stringebat fortiter in longitudine et latitudine: donec medulla tota gracilis fieret: sicut folium arboris. Item scd̄o dixit dyabolus ad animā: q2 locus vbi ꝟtutes esse debebant vacuus ē: ideo ego implebo eū. Et tunc posuit quasi fistulam sufflatorū in ore regis: ⁊ insufflauit fortiter: implens eum valenter horribili vento: intantū ꝙ oēs vene ⁊ nerui regis: miserabiliter rūpebant̄. Itē tercio dixit dyabol⁹ anime regia: q2 in subditos tuos q̄ quasi filij tui esse debuissent: impius ⁊ inmisericors fuisti: iō brachia mea mordendo ꝯstringēt te: q2 sic tu pupugisti sbditos tuos: sic brachia mea similia serpentib⁹ laniabunt te cum dolore maxime ⁊ horrore. Post istas autē tres penas. s. preli ⁊ sufflatorij ⁊ serpētiū cū dyabolus vellet iterū aggrauare penas ⁊ a prima incipere: tūc vidi angelū dei extendere manus suas sup̱ manus dyaboli: ne aggrauaret tātū penas: sicut in p̄ma vice. Et sic in qualibet vice: angelus dn̄i mitigabat penas. Anima ꝟo post quamlibet penā eleuabat oclo̅s suos ad angelū: nihil tn̄ loq̄ns: sz innuens in gestu suo: ꝙ ꝑ eū ꝯsolabat̄: ⁊ ꝙ eit iua saluaret. AM Itē loquebat̄ verbum de pulpito mihi dicēs. Oīa inquit ista que tā seriose ostensa tibi sunt: apud deū fiunt in vnico pūcto sz q2 tu corꝑalis es. Jō per silitudines ista tibi osn̄dunt̄. Itaq̄z q̄2 ma rex iste cupidus fuit ad honores mūdi et ad recipiendū que nō erant sua. Verum tn̄ q2 timuit deū: et aliqua delectabilia sibī dimisit facere ꝓpter timorē illū: ideo timor iste traxit eū ad charitatē dei. Propterea scias: ꝙ multi implicati multis sceleribus obtinent maximā contritōem an̄ mortem. Quorū contritio tam ꝑfecta potest esse ꝙ non solū dimittit̄ eis pctm̄: sed etiā pena purgatorij: si in ipsa contritiōe moriunt̄. Sed iste rex nō obtinuit charitatē anteqū in vltimo puncto vite. Quia tūc deficientibus iam viribus et consciētia: obtinuit tn̄ ex grā mea inspiratōem diuinaz: qua plus doluit de inhonoratiōe dei: q̄z de dolore et damno suo. Et iste dolor significabat lucē illam: de qua dyabolus obtenebratus ignorabat quo aīam regis esset ducturus: nec ideo dixit se obtenebratū: quasi ꝙ nō haberet spūales intelligētias: sed q2 admirabat̄ in illa aīa tantā lucis claritatē: et tantaz immundiciā. Angelus vero sciebat bn̄ quo duceret aīam: sed nō valebat eam tangere anteqū esset purgata: sicut scriptum est. Nemo videbit faciē dei: nisi prius mūdificatus fuerit. ¶ Item loquebat̄ mihi verbū de pulpito dicēs. AN Q2 autē vidisti angelū extendere manus suas sup̱ manus dyaboli: ne aggrauaret penas: significat ptā tem angeli sup̱ ptātem dyaboli: qua refrenat maliciā dyaboli. Quia demō nullū modū: nullūq̄z ordinē haberet in puniēdo nisi ꝟtute dei refrenaret̄. Et iō deus adhuc in inferno facit mīscd̄iam. Quia q̄uis dampnatis nō erit redēptio: seu remissio vel consolatio: tn̄ quia nō puniunt̄ nisi scd̄m merita et iusticiā: ideo in hoc magna est dei misericordia. Alias dyabolus non haberet tpantiam nec modū: in malignādo. Q2 vero rex iste videbat̄ tibi: quasi puer nouiter natus significat: ꝙ qui nasci voluerit de mūdiuanitate ad celestē vitam: debet esse innocēs et gratia dei crescere virtutib⁹ ad ꝑfectionem. Q2 aūt rex leuabat ad angelū oculos suos: significat ꝙ per angelū custodē suū habebat consolatōem: et de spe gaudiū: eo ꝙ spabat se ad eternā vitam ꝑuenturū. Sic ergo spūalia: ꝑ corꝑales similitudines intelligunt̄. Nam dyaboli vel angeli: non habent talia membra vel collocutiones cum sint spiritus: sed per tales similitudines: eorū bonitas vel malignitas: corꝑalibus

oculis declaratur. Item loquebat verbum de pulpito: dicens mihi. A O Pulpitū qd̄ tu vidisti significat ipam deitatē: scʒ patrē ⁊ filiū ⁊ spūmsanctū. Qꝫ vo nō potuisti comprehendere pulpiti longitudinē ⁊ latitudinē: nec ꝓfundum nec altitudinem: significat ꝙ in deo nō est inuenire principiuʒ neqꝫ finē: qꝛ deus sine principio est et erat: ⁊ sine fine erit. Qꝫ vo qlibꝫ color dictoꝝ triū coloꝝ videbat in alto: ⁊ tū vnꝰ color discernebat ab altero significat ꝙ deꝰ pr̄ eternalr̄ est in filio ⁊ spūscto: et filiꝰ in p̄re ⁊ spūscō: ⁊ spūssanctus in vtroqꝫ: vna veraciter natura ⁊ distincti ꝓprietate ꝑsonaꝝ. Qꝫ vo vnus color videbat sanguineus ⁊ rubeus: significat filiū: qui illesa deitate: humanā naturā assumpsit in suā ꝑsonam. Albus vo color significat spūmsanctū: ꝑ quē fit ablutio peccatoꝝ. Aureus aūt color significat patreʒ qui est principium ⁊ perfectō omniū. Non ꝙ aliqua ꝑfectio magis est in patre q̄ꝫ in filio. Nec ꝙ prius est pater q̄ꝫ filius: et vt intelligas ꝙ nō est idē pater qui est filius: sed alius in ꝑsona pater: aliꝰ in ꝑsona filius: alius in ꝑsona spiritussanctus: vnū vo in natura: Ideo ostendunt tibi tres colores discreti et coniuncti: Discreti propter discretionem personarum: viuti vo ꝓpter vnitatem nature. Et sicut in vnoquoqꝫ colore vidisti reliquos colores: neqꝫ vnum sine alio videre potuisti: nec in coloribus aliquid prius aut posterius: maius aut minꝰ. Sic in trinitate nihil est prius vel posterius: maius vel minus: diuisum vel ꝯfusum: sed vna voluntas: vna eternitas: vna potestas vnaqꝫ gloria. Et licet filꝰ sit a patre: ⁊ spiritussanctus ab vtroqꝫ: nunq̄ꝫ tamen pater fuit sine filio et spiritusancto: neqꝫ filius et spiritussanctus sine patre. A P Item loquebatur verbum ad me dicens. Liber qui in pulpito videbat significat ꝙ in deitate ē eterna iusticia ⁊ sapientia: cui nihil addi vł minui potest. Et iste est liber vite: qui non est scriptus sicut scriptura que est et non fuit: sed scriptura huiꝰ libri semꝑ est. In deitate quippe est sempiternū est: et intellectiuū omnium: presentium preteritorum et futurorum: absqꝫ transmutatione ⁊ vicissitudine: et nihil est ei inuisibile: quia omnia videt. Qꝫ vero verbum vt dicitur loquebatur seipsum: significat ꝙ deus est verbum eternum a quo sunt omnia verba: et in quo viuificantur et subsistunt omnia. Et ipsuʒ verbum tunc visibiliter loquebatur: quando verbum factum est caro: et cum hominibus conuersabatur. Ecce hanc visionem diuinam promeruit tibi mater dei. Et hec est miscōia ꝓmissa regno suetie. s. ꝙ hoīes habitātes in eo: audirēt verba que ꝓcedūt de ore dei. Qꝫ vero pauci recipiūt et credūt verba celestia: diuinitꝰ tibi data: hoc nō est culpa dei: sed hoīm: qꝛ nolūt dimittere frigus mētis sue. Nam etiā verba euāgelica non sunt cōpleta cū primis regibus illius temporis: sed adhuc venient tempora quibus complebunt.

Xp̄s declarat spōse quare deus plagauit pplm̄ isrł in deserto et nō in egypto: et de ꝓbatione moysi. Et reprehendit quendā regem cuʒ cōminatione: qꝛ nō compatiebat subditis: ⁊ regebat ꝑ malos ꝯsiliarios: nec confidat in hoc ꝙ antea vocauerat eū amicum. Capitulū XLIX

Loquebat dn̄s ad spōsam dicens. A Tria genera hominū erant in pplo isrł. Quidam eoꝝ diligebant deū et moysen. Aliȷ plus se q̄ꝫ deū. Aliȷ vero nec deū nec moysen: sʒ terrena sola. Cūqꝫ pplus iste esset in egypto: oēs vocabant filiȷ dei ⁊ filiȷ isrł: sed nō oēs equali mēte seruiebāt deo. Sic etiā cū deo placuit educere pplm̄ de egypto: quidā crediderūt deo et moysi. Aliȷ aūt exacerbabāt deū et moysen: iō deus ostendit miscōiam suā magnā et iusticiā induratis. Sʒ poteris querere. Cur dn̄s eduxit pplm̄: et non magis plagauit eū in egypto: cū ipse presciuit nondū esse tp̄us miserendi: nec malicias hominū esse cōpletas: Rn̄deo ego ipse Deus elegit pplum israhel q̄si scolares ad instruendū et ꝓbandū eos in deserto: quibus necessarius erat pedagogus: qui vbo et ope precederet eos. Vt ergo discipuli ꝑfectius instruerent: magis necessariū fuit desertum q̄ꝫ egyptus: ne forte in disciplina iusticie dei: inquietarent nimiū de egyptiȷs: aut ne inter signa miscōie abscondenda caubus: improbe eleuarent. B Moyses quoqꝫ tanq̄ꝫ magister populi probari debuit: vt qui deo manifestus fuerat: etiā discipulis ad imitandū notus fieret: qui ex populi insipiētia factus est ꝓbatior et ex signis insignior: notusqꝫ esset vniuersis. Vere dico: ꝙ etiā sine moyse eductus fuisset populus: et sine moyse moriturus erat populus. Sed propter bonitatē moysi: lenius mortuus est populus: et propter charitatē moysi: sublimius est populus coronatus. Nec mirū: quia in omniū morte passus est moyses: ex cōpassiōe. Ergo ideo dominus distulit promissum suū: vt probaretur populus: et deus notus fieret ex signis ⁊ misericordia et patiētia sua: populi

quoq3 ingratitudo ⁊ voluntas ostenderet̃
in cautelam futuroꝝ. Sic etiam multi san
cti in terras infideliũ intrauerunt ex inspi
ratione spũssancti qui non ꝯsecuti sunt qd
voluerunt: et tñ ꝓpter voluntatẽ bonã sub
limiter coronati sunt. ꝓpter quorum patiẽ
tiam ⁊ bonã voluntatem: deus accelerauit
tp̃s miserendi ⁊ viã nouã quã ipsi attemp-
tabant: eo celerius ꝑduxit ad effectuꝫ. Sic
ꝗ iudicia dei: sempꝰ veneranda ⁊ timẽda sũt
⁊ summe cauendũ: ne voluntas hoĩs ꝯtra
ria sit volũtati dei. C Verũ rex iste de
q̃ tibi loq̃r: quẽ tu nosti: non sic affectꝰ erat
sicut moyses. Quia iste nõ curabat si totꝰ
pp̃ls suus moreret̃: dũ tũ ipse solus salua-
ret̃ ⁊ honoraret̃: qui ⁊ dyabolicis ꝯsilijs re-
gebat̃: qui noluit dimittere ꝑtinaciaꝫ ⁊ in-
stabilitatẽ mentis sue: nec voluit obedire i
ꝯsilio his quibꝫ debuit de quibꝫ habere po-
terat lac diuine sapientie ⁊ bone correctio-
nis. Nec mirũ. Nam ipse ꝓcessit de radice
hominis exasꝑantis deũ ⁊ id nõ corrigit̃ ni
si ꝑ flagella. C Scito etiã ꝙ in isto regno q̃
druplex generatio regũ fuit. Jn pꝛima fu-
it ambitio ⁊ crudelitas quã tolerabat deꝰ
ꝓpter quedã opa bona: et ꝓpter petã popu-
li. Jn secunda fuit incontinentia et iniusti
cia quã misericorditer humiliauit deus et
vocauit sub coronã. Tercia generatio ꝓces
sit de ambitiosa radice et duro stipite in q̃
erat cupiditas ⁊ amor sui: ideo puniuit eaꝫ
deus tꝑaliter: vt lenius haberet in futurũ.
Jn q̃rta est simulata hũilitas: ⁊ defectꝰ iu
sticie ⁊ ꝓdigalitas. Jdeo ex charitate osten
dam ei miscdiam ⁊ iudiciũ ⁊ si nõ audierit
flagellabo eũ a capite vsq3 ad calcaneũ in-
tm̃ ꝙ oẽs qui audierint mirabunt̃ et ꝯtre
miscent de dei iusticia ⁊ equitate. Nec cõsi
dat ꝙ dixi eũ amicũ sed attendat ad cõclu-
sionẽ verborum: scꝫ si tenuerit fidem suam
mecũ: et tunc ego tenebo ꝓmissionẽ meã.

Christi verba reuelata sponse ꝓ impera
tore almanie: ꝙ ipse conet̃ reformare in ec
clesia dei quatuor sorores: id est quattuor
virtutes que expulse sunt de sedibus suis ⁊
ꝙ deponant̃ ⁊ extirpent̃ quattuor vicia cõ
traria que ꝓh dolor in ecclesia dominant̃.
Capitulum Ca L.

Christus ꝓcepit spon

sē ꝙ quasi a seipsa scriberet impa-
tori: verba reuelatiõis diuine in hec
verba. A Conqueror nõ solũ ⁊c. Jstud
capitulũ inuenies in. iiij. li. ca. xlv.

Jmpatori xp̃s scribit impatori almanie
notificans ei qualiter ipse ore ꝓprio multa
locutus est cum sponsa que in li. celesti scri
pta sunt. Et ꝑcipit ei ꝙ videat et ꝑscrutet̃
ea: et conet̃ cũ summo pontifice ad confir
firmatõem regule: quã ipse dictauit spon-
se. Capitulũ LI.

Oquebatur xp̃us ad

sponsam dicẽs. Scribe ex ꝑte mea
impatori ỽba hec. Ego sum lux illa
que illuminaui oĩa: qñ tenebre opiebant
oĩa. Ego sum etiã lux illa que inuisibilis
per deitatẽ: visibilis vero apparui ꝑ hũani
tatẽ. Ego suꝫ etiã lux illa: que te q̃si spẽale
lumẽ constitui in mũdo: vt in te inueniret̃
maior iusticia ꝙ alijs: ⁊ vt tu dirigeres oẽs
ad iusticiã: ⁊ pietatem. Jdeo significo tibi
ego vera lux: qui te ascẽdere feci ad sedẽ im
perialẽ: q2 sic placꝫ mihi. Ego loquor cũ vna
femina ỽba iusticie mee et miscdie. Susci-
pe igit̃ illa ỽba libroꝝ: que ipsa mulier scri
psit de ore meo: et ꝑscrutare illa: et labora
vt iusticia mea timeat̃: et miscdia mea di-
screte desideret̃. Scias etiã tu qui impiũꝫ
tenes: ꝙ ego oĩm ꝯditor: dictaui vnã regu
lam monialiũ: ad honorẽ amantissime vir
ginis matris mee: ⁊ dedi illam isti mulieri
que scribit tibi. Perlege igit̃ eaꝫ: et conare
cum summo pontifice: vt dicta regula ore
meo ꝓprio dictata: per eũ qui in mũdo vi-
carius meus est etiã apud hoĩes approbet̃
quã ego deus corã exercitu meo celesti ap-
probaui.

Xp̃us cõsulit cuidã regi: qui inobediens
fuerat ꝯsilijs ỽginis marie: ꝙ vadat ad pa
pam ⁊ petat ab eo absolutionem: de certis
grauibꝫ petis suis hic contentis: nõ occul-
tando petã: nec excusando: sꝫ hũiliando se
toto corde: q2 summa petã ꝑ summũ pon-
tificẽ sunt absoluẽda. Cap. LII

Jlius dei loquit̃ spõ

se dicẽs. Quia rex inobediẽs fuit cõ
silijs matris mee. Jdõ nũc ego filius
dei qui sum in mẽ: ꝯsulo ei ꝙ egrediat̃ et
vadat ad summũ pontificẽ: petendo hũili
ter absolutõem a petis suis. Nam summa
petã emendãda sunt cũ summo põtifice:
habẽte ptãtem summã. Jlle eĩ est summe
ptãtis qui in sede mea sedẽs in mũdo: ptã-
tem hꝫ ligãdi et soluendi noĩe meo. Jdeo si
rex acq̃euerit ꝯsilio meo: dabo ei preciosis-
simũ thesaurũ: et defendã euꝫ ab inimicis
suis: omniaq3 debita sua soluã vel corpaliter
vł spũaliter: si ipe nõ sufficit soluere: ⁊ quẽ
libet passum pedis quẽ laborauerit amore
meo: rũerabo ⁊ remetiar eum eterna vita.
Cũ vero ipe rex ꝑuenerit ad summũ põtifi
cem hũiliet se ei ex toto corde: non occultã
do petã nec excusando: sed petẽdo absolu-

tionem: de inobedientia constitutionū san
cte ecclesie dei: de excōicatiōe qua innoda-
tus est: ⁊ publico piurio: de insolito graua-
mine cōitatis ꝑplor regni sui: ⁊ de ꝓmoti-
one indignoꝝ clericoꝝ ad ecclesiastica bene
ficia occasione sua: ⁊ de his que idē rex at-
temptauerat contra laudabilia statuta re
gni et episcoporum.

Christus consulit ꝑ sponsam supra ꝓxi
mo regi: ꝙ vadat ad papā nō cū pompa et
magna familia: largiendo dona sua ꝓdiga
liter vt laudet in terris: sed ꝙ vadat humi
liter ⁊ sapienter: habendo familiā necessari
am honestā ⁊ deuotā. Ca. LIII.

Dominus loquebatur

D ad sponsam dicens. Si rex egredi-
atur ⁊ vadat ad summū pontificem:
et petā sua reputat magna: caueat sibi de
adulantibꝫ qui ꝯsulunt ꝙ egrediatur ⁊ vadat
cū pompa: ad hoc vt laudet nomē suum in
terris: et ab illis q̇ ꝯsulūt ei dare dona sua
largiter: vt publicetur fama sua: ⁊ congre-
gare familiam multam ne capiatur ab hosti-
bus: sed egrediatur sapienter ⁊ hūiliter habē
do familiā necessariā ⁊ nō supfluā: habēdo
famulos deuotos ⁊ honestos: expendendo
sua nō ad ostentationē suā: sed ad vtilitatē
⁊ honorē dei. Caueat aūt prudenter ab illꝭ:
qui ei nocere appetunt: qꝛ licet ego oīa pos
sim: tñ q̄nqꝫ humanis consilijs et auxilijs
agendum est. Nam q̄uis ego cum moyse
loquebar: tñ ipse etiā ꝯsiliū pagani homīs
qđ bonū erat audiuit ⁊ seq̄bat.

Christus ꝑ sponsam mouet reges ꝙ ex-
onerēt se a peccatis et exemplo angeli: qui
precinctus ad viam apparuit thobie: ꝑcin
gant se zona .s. continētia verboꝝ ⁊ operuꝫ
bonoꝝ anteq̄ꝫ exeant de mūdo: ⁊ ꝙ portēt
vestes nō detruncatas sed honestas et ge-
stus moderatos. Ca. LIIII.

Dominus loquebatur

D ad sponsaꝫ de supra proximo dicto
rege dicens. Scriptum est ꝙ ange
lus dei apparuit ꝑcinctus Thobie volenti
peregrinari: hoc notat figurā hominis iu-
sti. Nam homo qui cōsequi desiderat remis
sionem peccatoꝝ suoꝝ debet exonerare se
contritione ⁊ ꝯfessione a peccatis suis: ⁊ ꝑ-
cingere se continentia verboꝝ ⁊ operū bo-
norum. Sic igitur faciat rex iste: Corrigat
eñ omnes actus suos anteq̄ꝫ exeat de mū
do habēdo ꝓpositum sic abijcere oēs leui-
tates priores: ꝙ amplius in eis nō delecte-
tur. ¶ Turpe quippe est donere pulcerrimo
dño: sequi eius pulcritudinem: ⁊ iteꝝ defor
mia imitari: naꝫ famuli dauid, rasi turpiter

barba: et detrūcatis vestibus: nō poterant
intrare iherusalē terrestrē: nisi prius emen
datis vestibus: et renascētibus barbis: sed
remanserūt in loco tribulationis et despe-
ctionis. Quāto magis ego deus pulcrior ⁊
fortior illo dauid: quero pulcra in hoībus:
non eñ volo ꝙ portent detrūcatas vestes
more scurraꝝ: non gestus muliebres more
effeminatoꝝ: sed concedo hoībus vtilia et
hōesta: vt vestiti sint ad vtilitatē: ⁊ honesti
ad honorē meū: ⁊ parati reddere: mihi rōnē
q̄n mihi placuerit vocare eos de mūdo.

Xp̄s consolatur sponsam: et dicit ei: ꝙ nō
sileat verba dei sibi reuelata: etiā si ex hoc
improbetur nec ea loquatur ꝓpter laudes ho-
minum: qꝛ quibus diuina consilia dantur: si
eis obedierint obtinebūt misericordiā pro
missam si vero contempserint: incurrant
iusticiam. Capitulū LV

Filius dei loquebatur

F ad sponsam dicens. A En que
spūalia vides: non ideo silere debes
qꝛ vituparis: nec ideo loqui qꝛ laudaris ab
hominibus: nec timere debes ex eo: ꝙ verba
mea tibi diuinitus reuelata ꝯtemnuntur: et
nō statim ꝑficiuntur. Nam illū qui me con-
temnit iudicat iusticia. Illū vero qui obe-
dit mihi remunerat misc̄dia. Et hoc dupli
citer. Primo: qꝛ pena pcti abolet de libro
iusticie. Scđo quia merces augetur iuxta sa
tisfactionē peccatorū. Et ideo omīa verba
mea sub hac ꝯclusione mittuntur: videlicꝫ: si
hi quibus verba mea mittuntur: audierint ⁊
crediderint: ⁊ illa ope adimpleuerint: quia
tūc promissa mea cōplebuntur. Propterea ⁊
israhel nolens ꝑcepta mea sequi: dimisit vi
am rectā et cōpendiosam: et iuit per viam
prauā et laboriosam: et factus est omibus
odiosus: quorū multi sunt in inferno: plu-
res ꝑo sunt in celo. Sic etiā est et nūc. Nā
ꝑplus istius regni quē ego plagauerā: non
est ꝓpter plagā hūilior factus: nec obedien
tior: sꝫ factus ē audacior ꝯtra me: ⁊ magis
ꝯtrarius mihi. B Post hec aūt audiui
vocē dicentē. O inquit fili mi: qui humanū
genus liberasti morte tua de iferno: surge
et descende te: qꝛ multi viri et mulieres: ex-
cluserant te a corde suo. Ingredere igitur re
gnū sapiēter sicut salomō: aufer de postibꝫ
summas portas fortiter sicut sampson. Po-
ne obsidionē contra cleꝝ: et decipulas ante
pedes militū: deterre mulieres cū armis: ⁊
deijce pontes corā cōmunitate populorū.
Nullusqꝫ inimicorū tuorū euadat: anteq̄ꝫ
cum vera humilitate illi petant misc̄diam
qui contra te indurantur.

Deus pater declarat sponse et ostendit ei seriose processum terribilem diuini iudicij factum contra quendam ingratum regem adhuc viuentem: et inobedientem diuinis consilijs: et qualiter sponsa videbat agnū: et in eo faciem humanā in altari diuine maiestatis in celo: et in eodem instāti videbat eum in manu presbiteri celebrantis in mūdo et qualiter famuli et subditi regum afflicti existentes in mundo et in inferno et in purgatorio: conquerebantur deo grauiter de eisdem regibus et principibus suis; et oēs sancti petebant super eos iusticiam.

Capitulū LVI

Deus pater loquebatur sponse dicens. A Audi que loquor et loquere q̄ precipio tibi: nō propter honorē tuū nec propter vituperiū tuū sed equanimiter et equaliter tene in animo tuo laudantē et vituperantē: vt nec propter vituperiū moucaris ad iram: nec propter laudem extollaris ad superbiā. Nam ille dignus est honore qui eternaliter est in seipso et fuit: et qui ex charitate creauit angelos et homines ad hoc solū vt plures participarentur glorie eius. Ego quippe nūc idē et ille sum in potentia et voluntate qua tunc fui: qn̄ filius meus carnem assumpsit. In quo ego sum et fui et ipse in me: et spūssanctus in ambobus: et licet mundo fuit occultum q erat filius dei: tamē aliquibus q̄uis paucis notum fuit. ¶ Itaq; scias q hec ē iusticia dei q̄ nunq̄ habuit initiū: sicut nec ipse deus. q prius angelis ostensa fuit lux q̄ viderēt deum: qui nō ideo ceciderunt q ignorabāt legē et iusticiā dei: sed quia eā tenere et seruare noluerunt. Illi quippe intelligebant q omnes diligentes deū viderēt deū et manerēt cū eo perpetuo: odiētes vero deū punirētur eternaliter nūq̄ visuri eū in gloria sua Et tñ eorum cupiditas et ambitio elegit magis odire deū et locū vbi punirent: q̄ diligere: vt perpetue letarent. B Similis etiā iusticia est de hoie: sicut de angelis fuit. Homo quippe prius tenet diligere deū et postea videre: propterea filius meus ex charitate nasci voluit post legē iusticie vt ex humanitate visibilis esset: q̄ i deitate sua nō poterat videri. Liberū quoq; arbitriū ita datū est hominibus sicut angelis: vt desiderent celestia et contemnant terrena. ¶ Propterea ego deus visito multos multis modis: licet deitas mea nō videt: et in multis partibus terrarū ostendi multis personis: quōmō pctm cuiuslibet terre emendari potuit: et quō misericordia obtineri debuit; prius q̄ in eisdem partibus feci iudicium et iusticiā meā. Sed hoīes ista non attendunt nec curant. Ista etiam iusticia est in deo: q omēs qui sunt super terram: primo sperent firmiter ea que nō vident: et credant ecclesie dei: et sancto euangelio. Deinde diligant eum super omnia qui eis dedit omnia: et seipsum pro eis in mortem: vt omēs cum eo eternaliter letarent. ¶ Propterea ego ipse deus loquor his quibus mihi placet: vt sciatur quomō peccata emendari debeant: et quomō minuatur pena: et corona augeatur. C

Post hec autem vidi: quasi q omnes celi essent vna domus: in qua sedebat in throno iudex: et domus plena erat seruitoribus: laudātibus iudicem: vnusquisq; voce sua. Subtus vero celum: videbatur vnum regnum. Et statim audita est vox omnibus audiētibus dicens. Venite inquit vos ambo: angele scilicet et dyabole ad iudicium. Tu scilicet angele qui custos es regis: et tu dyabole qui rector es regis. Et statim prolato verbo: assistebant angelus et dyabolus coram iudice: Angelus videbatur sicut homo turbatus. Dyabolus vero sicut homo gaudens Et tūc iudex dixit. O angele: ego posui te custodem regi: quando ipse iniuit pactum mecū: et fecit confessionē de omnibus peccatis: que commiserat a iuuentute sua: vt esses ei propinquior dyabolo. Quomodo igitur nunc elongatus es ab eo? Respondit angelus. O iudex: ego sum ardēs igne charitatis tue: qua et rex ad tempus calefactus fuit: sed quādo rex abhominatus est et contempsit illa: que amici tui dixerūt sibi: et attediatus fuit facere illa: que tu cōsuluisti ei: tūc fuit rex sicut propria delectatō attraxit eū: et elongauis se a me: appropinquauit omnibus horis inimico. D Respondit dyabolus. O iudex: ego sum ipsum frigus et tu es ipse calor et ignis diuinus. Sicut ergo quilibet appropinquans tibi fit ardentior ad opera bona: sic rex appropinquās mihi factus est frigidior ad charitatem tuam et calidior ad opera mea. Respondit iudex: Persuasum fuit regi diligere deum super omnia et proximū sicut seipsum. Cur ergo tu surripis hominē a me: quem ego redemi meo proprio sanguine: et facis eum nocere proximo suo: non solum ad bona temporalia sed etiam ad vitam? Respondit dyabolus O iudex: nunc meum est loqui: et angeli est tacere. Nempe quando rex discessit a te et consilijs tuis: et venit ad me: tunc ego consului ei diligere plus seipsum q̄ proximum et q non curaret commoda animarum si haberet honorem mundi: nec attenderet

quis egeret vel fraudaret:si amici sui abū-
darent. Et tunc ait iudex ad dyabolū. Om-
nis inquit ꝙ discedere voluerit a te:poterit
quidem:nec tu violenter aliquem retinere
poteris: Ideo adhuc ego mittam regi aliqs
amicoꝝ meoꝝ:qui eū de periculo suo incau-
tabunt. Respondit dyabolus: Iusticia est:
ꝙ ois ille qui obedire velit mihi:regi debet
ꝑ me:ꝛ ideo ego mittā etiaꝫ regi ꝯsiliarios
meos:ꝛ videbit quibꝰ ꝯsilijs magis acq̄escꝫ
Tūc aūt dixit iudex. Vade:qꝛ iusticia mea
est adiudicare carnifici qđ suūꝫ est: sicut et
actori qđ ei debet in cā sua. E Post ali
quos aūt annos:iterū vidi iudicē xp̄m cuꝫ
exercitu suo celesti:plus solito cōmotuꝫ et
quasi iratū:ꝛ dixit ad angelū ꝛ ad dyabolū
Dicite inquit:quis vēm vicit? Rūdit ange
lus. Qū ego veni ad regē cū diuinis inspi-
rationibꝰ ꝛ amici tui cū verbis spiritualibꝰ
statim nuncij dyaboli:sibilauerūt in aures
eius dicētes. Nunqđ parcere vis bonis tē-
poralibus ꝛ honori tuo:aut aīabꝰ ꝛ corpibꝰ
ad hoc vt amici tui quos plus diligis ꝙ te-
ipm: ꝓsperari ꝛ honorari possint? Quibus
rex ꝯsentiens rūdit infusionibꝰ amicoꝝ tu-
oꝝ. Satis inq̄t sum sufficiens ꝛ sapiens ad
ꝯsilia:etiam sine vobis:discedite ergo a me
cū rubore. Et sic rex vertens ad te occiput
ꝛ faciē ad inimicū:repulit a se amicos tuos
dehoneratos ꝛ iniuriatos:ꝛ ab amicis mū-
di derisos. Tunc aūt clamauit dyabolꝰ. O
iudex:ecce iā meū est regere regē:ꝛ dare si-
bi ꝯsilia ꝑ amicos meos. Rūdit iudex. Va
de ꝛ quantū tibi ꝑmittit plaga regē: qꝛ p-
uocauit me ꝯtra se ad indignationē. F
Duobꝰ itaqꝫ annis post hec transactis: ap
paruit iterū iudex:cū assistentibꝰ angelo ꝛ
dyabolo:loquebat diabolꝰ dicēs. O iudex iu
dica iā ego ꝓnūciabo iusticiam:tu q̄ppe es
vere ipsa charitas:ideo nō ꝑtinet ad te ma
nere in corde illo in quo radicata ē inuidia
atqꝫ ira. Tu etiā es ipsa sapiētia:ꝛ ideo nō
debes esse in corde illius:q̄ desiderat noce-
re vite ꝓximoꝝ ꝛ bonis ꝛ honori. Tu quo-
qꝫ es ipsa veritas:ꝛ iō non decet te morari
cū homine illo:qui iureiurando ꝓmiserat
facere ꝓditiones. Ergo qꝛ iste rex expuit te
sicut illud expuit quod abhominabile est:iō
ꝑmitte me cōmouere ꝛ opprimere eū:vt fi-
at totꝰ exanimis:qꝛ ꝯsilia mea reputat sa-
pientiā:ꝛ cōsilia tua ꝓ derisu. Desidero ꝙp
pe:tali mercede remūerare eū: qꝛ fecit vo-
luntatē meā. Verūtamē nihil ei facere po-
tero sine ꝑmissione tua. Et ecce his auditꝫ
videbat iudex quasi habere mutationē mi
rabilem:ꝛ apparuit tunc fulgens quasi sol
et in ipso sole videbant tria verba.s.virtus
veritas:et iusticia. Virtus vero loquebat
dicens. Ego omīa creaui:nulloꝝ precedē-
tibus meritis:ꝛ iō dignus sum honorari a
creatura mea:et nō contemni:dignus etiā
laude sum ab amicis meis: ꝓpter charitatē
meā:debeo etiā honorari et timeri ab ini-
micis: qꝛ supporto eos patienter sine meri
tis eoꝝ:cum iudiciū digne promeruissent.
¶ Et ideo o dyabole:meū est iudicare oēs
scđm iusticiam meā:et non scđm maliciaꝫ
tuaꝫ. G Loquebat etiā veritas statim
dicēs. Ego in deitate mea assumpsi hūani-
tatem de virgine:in qua hūanitate loque-
bar et predicabā gentibꝰ. Ego etiā misi spi
ritum sctm̄ apl̄is:et loquebar ꝑ linguas eo
rum:sicut ꝛ quotidie quibꝰ mihi placꝫ:infu
sione spūali loquoꝛ. Ideo sciāt amici mei:
ꝙ ego ipse qui sum veritas: misi verba mea
vni regi:que ipse cōtempsit. Ergo tu dya-
bole nūc asculta:qꝛ ego loqui volo:vt sciat
vtrū rex meis consilijs: an tuis suasionibꝰ
obediuit. Loquoꝛ aūt omnia cōsilia dicto
regi: nūc repetēdo verbis paucioribꝰ: que
prius latius explicauerā. Itaqꝫ:regi ꝑsua-
sum fuit:cauere ab oībus pctīs prohibitis
ab ecclesia sancta:et moderata habere ieiu
nia:vt audiret et rūderet subditis suis cō-
querentibꝰ: et paratus esset facere iusticiā
diuitibus et pauꝑibus petētibus: ne forte
ꝓpter nimiam abstinentiā: diminueret bo
num cōmunitatis populoꝝ regni:et regi-
men reipublice:aut ꝓpter excessum inordi
natum fieret remissioꝛ:ad dandū audienti
am omnibus. H Item fuit ꝑsuasum
regi:qualiter seruiret deo ꝛ oraret: ꝛ quibꝰ
diebus ꝛ tempibus se occuparet se:ad vtili
tatem cōmunitatis regni sui. Item ꝑsua-
sum fuit regi: quibꝰ diebus portaret coro-
nam regiam ad honorē dei: et ꝙ omia con
silia sua:tractaret cū hoībus diligentibus
veritatem et amicis dei: nec vnqꝫ scienter
transgrederet veritatē et legem: sꝫ nec cō-
munitati populoꝝ regni sui: īponeret ali-
qua grauamina insolita: nisi ꝓ defensione
regni:ꝛ impugnatōe paganoꝝ. Item ꝑsua
sum fuit regi:habere numeꝝ familiarū et
seruientiū: iuxta facultatē obuentionū:et
redditū fiscaliū regni sui. Et quicquid su-
peresset:diuideret cum militibus ꝛ amicis
suis. Item ꝑsuasum fuit regi: ꝙ insolētes
et insipiētes amoneret sapienter:cū verbis
et charitate:et corripet viriliter:et ꝙ dili-
geret prudētes ꝛ maturos in charitate di-
uina: inhabitātes in regno defenderet: et
dona sua cū discretiōe donaret. Et oīa illa
que spectāt ad coronā: nō diminueret nec
alienaret:indigenas ꝛ extraneos iuste iudi

caret:clerū amaret: militiā sibi charitati-
ue associaret: et cōmunitatē populoꝝ re-
gni sui: in pace cōfoueret. J His antē
auditis: rn̄dit dyabolus iudici dicens. Et
ego ꝯsului regi ꝑctā quedā facere in occul
to: que ipse nō audebat in apto agere. Cui
etiam ꝑsuasi: diu et multas oꝛōnes et psal-
mos legere: sine attētione et deuotōe coꝛ-
dis: vt sic inaniter ꝓlongando et occupan
do tp̄a: nullos conquerētes audiret nec ali
quā iusticiā faceret iniuriā patienti. Per
suasi q̄z regi vt ceteris bonis viris regni de
spectis: vnū sup̱ omēs homīes eleuaret et
pre omibus ꝓficeret: et eum plusq̄z se toto
corde diligeret: etiā ꝓprium filiū odiret: cō
munitatē populoꝝ regni sui exactionib᷒
grauaret: hoīes interficeret: et eccl'as spo
liaret. Jtē ꝑsuasi regi: vt dissimulādo iusti
ciam ꝑmitteret vnūquenq̄z nocere alteri:
et vt cuidā magno principi alterius regni
fratri meo adiurato: alienādo donaret ter
ras ꝑtinentes corone sue: ad illū finē: vt ꝓ
ditiones ꝛ bella suscitarenᷓ: boni ꝛ iusti tri-
bularenᷓ: mali ad infernū mergerenᷓ pro-
fundius: purgādi in purgatorio affligeren
tur grauius: mulieres q̄z violarenᷓ: naues
in mari depredarenᷓ sacramēta ecclesie cō
temnerenᷓ: et vt vita luxuriosa licētius cō
tinuarenᷓ: omisq̄z volūtas mea liberius ꝑ
ficerenᷓ. Jtaq̄z o iudex: ex istis iam factis et
per regē ope iam cōpletis: ꝛ pluribus alijs
petis: ꝓbari et sciri pōt: vt ꝑ rex tuis consi-
lijs an meis obediuit. k Post hec aūt
loquebaᷓ iusticia: ꝛ respōdendo dixit. Quia
rex oduit virtutē: et contēpsit veritatem:
ideo iam ꝑtinet ad te: augere aliqua mala
regi de malis tuis: et ego debeo scdm iusti
ciaz diminuere illi aliqua bona: de gratijs
sibi datis. Respōdit dyabolus: Ego inquit
o iudex: augebo et multiplicabo regi dona
mea: et primo immittā ei negligentiā: vt
nō attēdat opa diuina in corde suo: nec re-
cogitet opa et exēpla amicoꝝ tuoꝝ. Rn̄dit
iusticia. Et ego inquit: diminuā ei infusio-
nes sp̄us mei sancti: ꝛ subtrahā ei recorda
tiones et ꝯsolationes priores: quas prius
habuit bonas. Et tūc dyabolus: Ego inq̄t
immittaz ei audaciā: cogitandi et opandi
pctā mortalia et venialia: absq̄z rubore et
verecundia. Tunc rn̄dit iusticia: ego dimi-
nuam ei rōnem ꝛ discretōem: ne discernat
et discutiat retributōes et iudicia: morta-
liū et venialiū peccatoꝝ. Et dixit dyabolus
Ego immittā ei timorē: ne audeat loq̄ vel
facere iusticiā: ꝯtra inimicos dei. Rn̄dit iu
sticia. Ego diminuā ei prudentiā et scien-
tiam agendoꝝ: vt similioꝛ videaᷓ fatuo et

ioculatori in verbis et opibus suis: q̄z ho-
mini sapienti. Tūc dixit dyabolus. Ego ap
ponā ei anxietates et tribulatōes cordis:
eo ꝙ nō prosperabiᷓ scdm voluntatē suam
Rn̄dit iusticia. Ego inquit diminuā ei con
solatōes sp̄uales: quas olim habuit in ora
tionib᷒ et factis suis. L Dixit aūt dya
bolus. Ego apponā ei astuciaz: excogitare
solertes adinuentiones: quib᷒ circumueniat
et decipiat eos: quoꝝ desiderat ꝑditionem.
Rn̄dit iusticia. Ego diminuā ei tm̄ intelle
ctum: ꝙ nō attendat ꝓprium honorē et cō
modū suum. Dyabolus dixit Ego apponā
ei talē mētis exultatōem: ꝙ etiā de verecū
dia sua ꝛ damno: et ꝑiculo aīe sue gaudebit
dum tm̄ possit tpaliter prosperari scdm velle
suū. Rn̄dit iusticia: Ego diminuā ei p̄medi
tatōem illā et consideratōem: quā sapien-
tes habēt in v̄bis ꝛ actibus suis. Tūc dixit
dyabolus. Ego apponā ei audaciā femine-
am: et timorē indecentē: gestusq̄z tales: ꝙ
similior videaᷓ ribaldo q̄z regi coronato.
Rn̄dit tūc iusticia. Tali inquit dignus est
iudicio: qui se separat a deo. Nā debet contē-
ni ab amicis suis: ꝛ odiri a pp̄lo cōmunita
tis sue: ꝛ ab inimicis dei deijci: q2 donis cha
ritatis diuine: tam sp̄ualibus q̄z corꝑalib᷒
abusus ē. Jteꝝ loquebaᷓ veritas. Hec inq̄t
que ostensa sunt: nō sunt ꝓpter merita re-
gis: cuius aīa nondū iudicata ē: sed in ex-
tremo puncto vocatōis sue iudicāda erit.
M Post ista dicta: vidi ꝙ illa tria. s. virt᷒
v̄itas: ꝛ iusticia: silu'a erāt iudici: qui antea
loquebaᷓ: et tūc audiui vnā vocē quasi pre
conis: sic dicentē. O vos celi oēs cuz planē-
tis oībus: date silentiū: omīsq̄z dyaboli qui
estis in tenebris auscultate: et oēs vos alij
qui estis in obscuris audite: q2 summus im
perator: audire ꝓponit iudicia: sup̱ princi
pes terraꝝ. Et statim illa que vidi nō erāt
corꝑalia sed sp̄ualia: et oculi mei sp̄uales
apicebanᷓ: ad audiendū et videndū. Et tūc
vidi abrahā venire cū oībus sctis qui de ei᷒
generatōe nati sunt. Omēsq̄z p̄iarche ve-
nerūt et ꝓphete. Deīn vidi quatuor euāge
listas: quoꝝ forma silis erat quatuor aīali
bus: sicut in parietib᷒ depingunᷓ in mūdo
qui tm̄ viuentes et nō mortui apparebant
Post ista vidi sedes duodecim: ꝛ in eis apo
stolos duodecim: expectātes p̄tātem veni-
entē. Deīn veniebāt adā et eua cū martiri
bus et ꝯfessorib᷒: et oībus alijs sctis ab eis
descēdentib᷒: hūanitas vero xp̄i nondū vi-
debaᷓ: nec corpus b̄ndicte mr̄is eius: sz oēs
expectabāt ꝙ veniret. Terra q̄z ꝛ aqua: vi-
debanᷓ eleuari vsq̄z ad celos ꝛ oīa que erāt
in eis hūiliabāt se: et cū reuerētia incurua

bāt se ꝓstrati. ¶ Post hec aūt vidi vnū altare qđ erat in sede maiestatꝫ: ⁊ calicē cū vino ⁊ aqua ⁊ panē in similitudinē hostie oblate ī altari. Et tūc vidi qualiť in vna ecclia in mūdo: quidā sacerdos incohoabat missaꝫ indutus vestibꝫ sacerdotalibus: qui ꝑactis omnibus ꝑtinentibꝫ ad missam cū ꝑuenisset ad verba quibꝫ bñdiceret panē: videbā ꝙ q̄si sol ⁊ luna ⁊ stelle cū planetis oībus: et oēs celi cū cursibꝫ et motibꝫ suis: alternātibus vocibꝫ cū dulcisona nota resonabāt: omnisqꝫ cātus et modulatō audiebať. Innumerabilia q̄ꝫ genera musicoꝝ videbanť: quoꝝ dulcissimū sonū: sensu cōprehēdere impossibile ē et effari. Illi ꝟo qui in luce erāt aspiciebāt sacerdotē: et inclinabāt se ꝓstrati cū reuerētia ⁊ honore. Qui vero erāt in tenebris: horrebāt ⁊ timebāt. Prolatis igiť verbis dei a sacerdote sup panē: videbať mihi ꝙ idē panis erat in sede maiestatis in tribꝫ figuris: nihilominus manēs in manu sacerdotis. Et ip̄e panis fiebat agnus viuēs: et in agno apparebat facies vna hoīs: ⁊ ardēs flāma videbať intra ⁊ extra agnū et faciē. Cūqꝫ diligēter intuitū meū figerē in aspiciendo faciē: videbam agnū in ea. Aspiciēs vero agnū: videbā faciē ipsam in eo: et virgo coronata cōsidebat agno: et oēs angeli seruiebāt eis: qui tāte multitudinis erāt sicut athomi in sole: et ꝓcedebat fulgor mirabilis de agno. Tāta etiā erat multitudo sanctaꝝ aīaꝝ: quantā intuitus meus aspicere nō valebat: in longitudine ⁊ latitudiē ⁊ altitudiē ⁊ ꝓfunditate. Quedā etiā loca vidi vacua: que ad honorē dei adhuc sunt implēda. ¶ Et tūc audiui vocē de terra infinitoꝝ miliū clamantiū: et dicentiū. O dñe deus iudex iuste: iudica sup reges ⁊ principes nr̄os: et attēde effusionē sanguinis nr̄i: et dolores ⁊ lacrimas vxoꝝ et filiorum nostroꝝ. Respice famē ⁊ pudorē nr̄m vulnera ⁊ captiuitates nr̄as: incēdiaqꝫ domoꝝ ⁊ violētias: ⁊ pudorē iuuēculaꝝ ⁊ mulierū. Attēde iniuriā ecclesiaꝝ et totius cleri: ⁊ vide principū et regū fallaces ꝓmissiones: ⁊ ꝓditiones ⁊ exactōes: quas cū iracūdia et violētia extorquēt: qꝛ nō curāt quot milia moriuntť: dum tū ipsi ꝑnt suꝑbiam suam dilatare. Deīn clamabāt de inferno: quasi īfinita milia: dicētes. O iudex scimus ꝙ creator oīm es. Iudica igiť super dños quibꝫ in terra fuimus: qꝛ ipsi nos ꝓfundius in infernū dimerserūt. Et lꝫ cupimus tibi malū: tū iusticia cōpellit nos cōqueri: et dicere veritatē. Ipsi quippe dñi nr̄i terreni absqꝫ charitate dilexerūt nos: qꝛ non plus curabāt de aīabus nr̄is q̄ꝫ de canibus

Quibꝫ dñis nr̄is indifferēs fuit: vtrū dilexlmus te deū ꝫ creatorē oīm: an nō: cupiētes diligi ⁊ seruiri a nobis. Propterea indigni sunt celo: qꝛ nō curāt de te: ⁊ digni sunt inferno: nisi eis succurrat grā tua: qꝛ nos ꝑdiderūt. Ideoqꝫ ⁊ adhuc grauiora pati vellemus q̄ꝫ patimur: ne ip̄soꝝ pena finiretur. ¶ Deīn qui erāt in purgatorio: ꝑ similitudines loq̄ndo: clamabāt. O iudex: nos iudicati sumus ad purgatoriū: ꝓpter ꝯtritionem et bonā voluntatē: quā habuimus in fine vite. Et ideo cōquerimur sup dños qui adhuc viuūt in terra: ipsi nāqꝫ debuissent rexisse ⁊ admonuisse nos: ꝟbis ⁊ correptionibus suis: ⁊ docuisse nos ꝯsilijs salutaribꝫ et exēplis. Sꝫ ipsi magis ꝯfortabāt nos: ⁊ ꝓuocabāt ad oꝑa et pctā mala: et iō ꝓpter eos pena nr̄a nūc est grauior: et tp̄us pene lōgius est: pudorqꝫ ⁊ tribulatio maior. Deinde abrahā cū ꝑtriarchis oībus: locutus ē dicens. O dñe: nos inter desiderabilia oīa desiderabam⁹: ꝙ filius tuus nasceretť: de ꝓgenie nr̄a: qui nūc a principibꝫ terraꝝ contēptus ē. Ideoqꝫ iudiciū petimus sup eos quia nō attendūt mīsc̄diam tuā: nec iudiciū tuū timēt. Et tūc ꝓphete locuti sunt: dicētes. Nos de adūētu filij dei ꝓphetauimus ⁊ diximus: ꝙ necesse erat eū ꝓ liberatione ppl̄i nasci de ꝟgine: et ꝓditōem pati captiuari ⁊ flagellari: coronari spinis: ⁊ ad extremū mori in cruce: vt celū aperiať: et pctm̄ deleať. Ergo qꝛ iam ꝯpleta sunt que diximus: iō petimus iudiciū sup principes terre: qui filiū tuū contēnunt qui ex charitate mortuus est ꝓ eis. ¶ Euāgeliste q̄ꝫ tūc loquebanť dicētes. Nos testes sum⁹ ꝙ filius tuus oīa que ꝑdicta fuerūt: in seipso cōpleuit. Apl̄i etiā loquebanť dicētes. Nos iudices sumus: iō nr̄m est scđm veritatē iudicare. Ideoqꝫ illos qui corpus dei et p̄cepta eius ꝯtemnūt: iudicamus ad ꝑditōem. Post hec aūt virgo ꝯsidēs agno dixit. O dulcissime dñe miserere eis. Cui iudex. Nō est inq̄t iusticia tibi aliq̄d negare: nā que desistūt a pctō: et puniam ꝯdignam egerint: inuenient mīscd̄iam: ⁊ iudiciū auertam ab eis. Post hec vidi: ꝙ facies illa que videbať in agno: loq̄bať ad regē dicēs. Ego magnā grām feci tecū: nam ondi tibi volūtatem meā: quō tu gereres te in regimine tuo: et quō teip̄m regeres honeste ⁊ prudēter. Te etiā quasi mr̄ verbis dulcibꝫ charitatis alliciebā: et q̄si pius pr̄ terrui te ammonitionibꝫ. Sꝫ tu obediēs dyabolo ꝓiecisti me a te: sicut mr̄ ꝓijciēs abortiuū: quē nō dignať tāgere: nec vbera imponere ori eius. Et iō omne bonū quod tibi ꝓmissuꝫ

est: auferet a te: et addet eundem postero tuo. R Posthec autem virgo que sedebat cum agno loquebatur ad me dicens. Ego indicare tibi volo: quod data est tibi intelligentia spiritualium visionum. Nam sancti dei diuersimode acceperunt spiritum sanctum. Quidam enim eorum presciebant tempus: quo euenirent ea que eis ostendebantur: sicut prophete. Alij sancti sciebant in spiritu illa. que personis ad se venientibus riderent: quando ab eis aliquid interrogabantur. Alij pro sciebant: vtrum illi erant viui vel mortui: qui remote ab eis erant. Quidam etiam presciebant qualem finem et exitum habere possent plurimi aliquod: antequam in eo preliantes intrarent. Sed tibi non est licitum scire alia: nisi spiritualia audire et videre: et illa que vides scribere: et dicere illis personis quibus tibi precipitur. Nec licitum est tibi scire vtrum illi viui vel mortui sunt: quibus tibi precipitur scribere: vel vtrum obedient vel non consilijs scripturarum in visione spiritualiter pro eis diuinitus tibi datis. Sed licet iste rex contempserit verba mea: veniet vtique alius: qui recepturus est ea cum reuerentia et honore: et fruiturus est eis ad salutem suam.

¶ Mater dei dicit sponse: quod propter tria peccata plaga dei venit super regnum: et ideo deus propter alia tria bona placari potest. Primo quod gentes assumant humilitatem veram: et honestatem in habitu: secundo per certas elemosynas: tertio processiones et missas hic contentas

Capitulum LVII

Mater dei loquebatur

m ad sponsam dicens. A Propter tria peccata plaga venit super regnum: scilicet propter superbiam: et incontinentiam et cupiditatem. Et ideo deus placari potest per tria: vt tempus plage abbreuietur. Primum est: quod omnes assumant veram humilitatem in vestibus: habendo vestes moderatas non nimis longas more feminarum: nec nimis strictas more scurrarum: nec scissuras vel fissuras vestium dispendiosas: et vanas et inutiles: quia talia displicent deo. Corpora etiam sua sic honeste gerant: vt nec prominentiora appareant quam deus creauit ea: propter ostentationem: nec breuiora vel subtiliora per aliquas ligaturas vel nodos: vel similia artificia: sed omnia sint ad vtilitatem: et honorem dei. Mulieres etiam deponant vestes ostentationis: quas propter superbiam et vanam gloriam assumpserunt: quia dyabolus dictauit mulieribus contentibus mores patrie sue antiquos et laudabiles: quandam nouam abusionem et ornamenta indecentia: in capitibus et pedibus: et reliquis membris: ad prouocandum luxuriam: et irritandum deum. B Secundum est: quod fiant elemosyne cum hylaritate mentis. Tertium est: quod quilibet parochialis sacerdos: semel in mense per annum integrum cantet missam de sancta trinitate: ad quam totus populus eius conueniat confessus et contritus: et ieiunet illa die: orando et obsecrando intente: vt peccata remittantur: et ira dei mitigetur. Episcopi quoque similiter in quolibet mense: faciant per seipsos vel per alios in cathedralibus ecclesijs suis processiones solennes celebrando missam de sancta trinitate: et colligant pauperes: lauentque humiliter pedes eorum.

¶ Celestis imperator christus pro tribunali sedens: arguit grauiter reges et principes terre: et omnes status: de ingratitudine ipsorum cum comminatione terribilis sententie ire sue. Admonet tamen eos: quod conuertantur: et recipiet eos cum misericordia sicut pater.

Capitulum LVIII

Vidi palatium grande

v simile celo sereno: in quo erat exercitus celestis militie: innumerabilis quasi athomi solis etc. Require in .vij. libro cap. xxx.

Item de quodam rege indigno: et eius iudicio.

Capitulum LIX

Filius dei loquitur.

f Quia rex iste non querit etc. Require extra. Capitulum xxvij.

Item de sex regibus iniquis etc.

Capitulum LX

Filius dei loquitur.

f Ostendi tibi prius quinque reges etc. Require extra Cap. lxxviij.

Rex quidam monebatur ad corrigendum se: alias priuaretur regno.

Capitulum LXI

Virgo maria mater

v dei loquebatur sponse christi dicens. A Ego sum ad quam angelus etc. Require extra Capitulum lxxx.

Explicit liber celestis imperatoris ad reges.

Hic incipit regula sancti saluatoris: data diuinitus ab ore iesu xp̄i: deuote spōse sue beate Birgitte de regno suetie: et primo ponitur ꝓhemium in hec verba. Capitulū I

ADn̄o regis Norwegie: qui est ad septētrionem omniū regū vltimus. Ita ꝙ vltra terras sui principatus nullus inuenitur hoībus habitabilis locus. Cōtigit dn̄e Birgitte orōni intētius vacāti: ꝙ viribus corꝑis quasi exinanitis: cepit eius aīa ad videndū: audiēdū: loquēdū: et sentiendū: ea que spūalia sunt omnibus suis viribus effici ꝑfectissime vigorosa. Taliter itaq; ꝙ sepius rapta multa audiuit in spū: seu in visione spūali ꝛ intellectuali: sibi spiritualiṫ enarrari que postmodum archiep̄o vpsaleñ. vna cū alijs tribus ep̄is: et eidam magistro deuotissimo qui magnus theologus habebaṫ: atq; vni abbati deo deuoto et valde religioso: eadez ꝑsona: cum magna reuerētia et timore dei hūiliter ꝓpalauit: timens illudi sub specie angeli lucis: ab illusore angelo tenebrarū. Et hi omēs: et multi amici dei hec audientes: et sup̱ hoc mature et spūaliter adinuicem conferētes: diuinitus a spū bono veritatis et lucis: et speciali spūssancti gratia: omīa eidem ꝑsone reuelata fuisse cōprobarunt. In tali etiā reuelatione: semel videbat virū quendam: et vnā mulierez speciosissime forme. Cui cōtinuo vox quedā dicebat. Ecce hee due ꝑsone q̄s vides: sunt ih̄s xp̄s et sua mater maria: qui tales tibi pronūc apparēt: quales erant in mūdo viuentes. Sed qualia eoꝝ corꝑa iam sunt in celo: impossibile est tibi cognoscere: vel videre. Hoc itaq; verbo dicto: ih̄s xp̄s qui apparuit: labia sua moꝝ aperiēs loqnebaṫ dicēs.

Incipit ꝓlogus sup̱ regula saluatoris: data diuinit᷒ a xp̄o dn̄e birgitte de suetia: in eodē regno suetie. ¶ Xp̄s loquens spōse sue beate birgitte in figura: dicit: ꝙ ex quo alie vinee scz religiones: sunt quodammō desolate. Ideo ipse nūc de p̄nti: vult plantare nouā vineam: vicz religionē nouā: de qua vult habere sollicitā curam: taliter ꝙ reddat ei vinum dulcissimum et suaue.

Capitulum II

EGo sum sicut rex potentissimus: qui plantauit vineas suas: ꝛ fecerunt optimū vinū: multo tempe. Tandem inimicus eius: seminauit in eis semen pessimū: quod intantū creuit et se dilatauit: ꝙ palmites vinū portare nō poterant: nisi cū magna difficultate. Serui aūt regis: dixerūt ad eum. Dn̄e considerauimus vineas tuas: ꝛ inuenimus in eis valde paucos palmites portātes vinū. Et illud pessimū semen: quod ad nihilū valet nisi ad comburendū: vltra modū excreuit. ¶ Quibus respōdit dn̄s: Ego plātabo mihi nouā vineam: vbi apportabunṫ palmites: et mittēt radices. Et ego ipse apponam circa eam pinguedinē et implebiṫ vino optimo. Hanc aūt ꝑ inimicis custodiam: ꝙ si in eam aliq̄d nociuū intrauerit pinguescet ex hoc vinū: et eo amplius dulcescet: ꝛ illud nociuū adnihilabiṫ ꝛ arescet et citius decidet: ne noceat. ¶ Cū aūt vinū vinee huius: venerit ad collegiū meū: tunc gaudebūt omēs: et dabiṫ dn̄o gloria et honor: qui plantauit vineā: et pinguedinem apposuit. ¶ Gaudebit etiā ille qui radices posuit: nec eius deus obliuisceṫ: qui palmites apportauit. Ex hac aūt vinea: multe vinee longo tp̄e arentes: renouari incipient et facere fructū: iuxta diē innouatōis sue.

Xp̄s loquens sponse declarat supra primum capitulū: dicēs sponse: ꝙ ip̄a debet eē vitis p̄dicte vinee sue id est fundatrix dicte noue religionis sanctissime: a qua ꝓcedēt palmites fructiferi. Et iō monet eam vt sit virtuosa: constans et vigilans: despiciatq; terrena que amara sunt quasi venenum.

Capitulū III

EGo sum creator omnium rex: et a nullo creatus. A Inter oīa que feci: nihil in tantam dignitatē feci sicut hoīem: quē cōstitui dominum sup̱ omīa que creata sunt in terra: etiā dedi ei intelligentiaz: vt eis ad necessitatem et cōmodum suū vtereṫ: ꝛ me de data sibi gr̄a collaudaret. Sz inter omīa: me nihil ad iram tm̄ ꝓuocat sicut hō: et p̄ter eum omnia stant ad preceptū meū. ¶ Dixi tibi prius: ꝙ erā similis regi: qui plantauit vineas bonas: que dederūt fructū bonum longo tp̄e. ¶ Que fuerūt vinee iste: nisi religiones et instituta sanctoꝝ patrū: de quibus sitientes refocillabanṫ: frigidi incaluerunt: turgidi humiliabanṫ: ceci illuminabanṫ. Nunc aūt conqueror: qꝛ maceria vinearum dissipata est: custodes dormiūt: et ingrediunṫ fures: radices: suffodiunṫ a talpis: palmites siccitate aridi sunt: et racemi a vento ꝓstrati conculcanṫ. ¶ Propterea ne omīno vinū deficiat: plantabo mihi de nouo vineam: in quā tu portabis palmites verboꝝ meoꝝ: amicus meus ponet

cos: ego vero ipse deus: apponā pinguedinem gratie mee. B In hanc aūt vineam mittam custodes: qui nō dormient in nocte: statuā maceriam: per diuinā charitatem. Stabiliā radices in ea bonevoluntatis: que non suffodient dyaboli tēptationibus: dilatabo palmites opationis: dulces faciam racemos opinionis eius et deuotionis eius multis. ¶ Ideo tu que debes palmites portare: debes esse fortis et stabilis ad portandū: parata ꝛ vigilans ad recipiēdum: fidelis ꝛ cauta ad custodiendū ne dyabolus decipiat te. ¶ Ille vo qui locaturus est palmites: debꝫ esse ꝯsideratiuus: vt ponat eos in loco debito: sollicitus et diligēs in muniēdo: pre frigore vl' ardore. ¶ Ideo sta firmiter: et dilige me toto corde. Fuge omnem supbiam: et assume oēm hūilitatē serua os tuū et oīa membra tua: ad honorem meū. Obedi sicut tibi pceperā: discute omni hora consciam tuam: q̄ztum excedis et quō. Consurge statim ad me si cadis: nō cures mundi honores: nec eius amicos: qꝛ cū me habueris: omīa dulcescūt tibi. Et cū tu me pfecte dilexeris: omia preter me que mūdi sunt: amara fient tibi q̄si venenū.

Xp̄s dicit sponse: ꝙ ipse vult dictare ore suo proprio istam nouā regulam: quā vult esse monialū: ad memoriā ꝛ honorem gloriose virginis marie: matris sue.

Capitulum I

h Anc igitur religionē

ad honorem amantissime matris mee: per mulieres primū et principaliter statuere volo. Cuius ordinē ꝛ statuta: ore meo ꝓprio plenissime declarabo.

In principio huius regule: xp̄s fundat eam sup tres virtutes. s. humilitatis: castitatis: et paupertatis: ꝓhibens monialibus: ꝙ nihil habeant ꝓprium sed abbatissa ꝓuideat eis de oībus necessarijs. Cap. II

p Rincipiū itaqꝫ hui⁹

religionis et salutis: est vera hūilitas ꝛ pura castitas: atqꝫ volūtaria paupertas. ¶ Ideo nulli licitū est habere aliquod ꝓprium: nullam oīno rem q̄ztuis minimā: sed nec obulū quidem possidere: vel attrectare manibꝫ: nec auri quid habere vl' argenti nisi forte ꝑ intextura alicuius operis: auri vel argenti tactu opus sit: et hoc etiam nō absqꝫ consilio et licētia abbatisse ¶ Omia aūt necessaria de abbatissa spanda sunt. s. indumēta regularia: lectisternia et instrumenta operis: nec quicq̄ꝫ habeant: quod regula nō permittit.

Xp̄s disponit hic: q̄les lectos et lectisternia habeant moniales. Cap. III

s Ciendū est autē. ꝙ le

ctisternia regularia sint de straminibus sup illa vero habeāt duo thoralia de burello: sine lintea minibꝫ et culcitris. Sub capite vo: habēdus est cussinus tela coopertus: et ceruical similiter coopertum tela.

Xp̄s disponit hic de habitu: et indumentis: et calciamētis: et velaminibus et corona monialiū. Cap. IIII

i Ndumenta sororum

erunt due camisie: de albo burello. B Vna ꝓpter quotidianū vsum: alia ꝓpter lotionem: vna tunica de burello griseo ꝛ vna cucullla: cuius manice nō longius q̄ꝫ ad summitatē medij digiti protendant. Et dependētes sinus circa manū: qui manualia fruitia exercebūt: cū nodo instar aliarū manicaꝝ moderate ad brachia constringant: vnū etiā mantellū habendū est de burello griseo: sīc tunica et cuculla. Nō quidē mantellū: nō sit deforis corrugatū: nec acurate cōpositū: sed ex pte strictū et planū: totū habens vtilitatis: nihil vanitatis: quod etiā in estate dꝫ esse simplex. In hyeme vero sufforatū: nō pellibus delicatꝫ sꝫ agninis vl' ouinis: de pellibus etiā hmōi pelliciū in hyeme haberi potest. Ipsum q̄ꝫ mantellū: ab vno palmo terrā nō ptingat: et nodo ligneo in pectore colliget. B Ad calciamenta aūt pedum: in estate habeant sotulares vsqꝫ ad talos: ꝛ pedulos vsqꝫ ad genua. In hyeme vo sotulares vsqꝫ ad genua altos: sufforatos burello: ꝛ pedulos eque altos. ¶ Ornamēta capitis erit vitta qua frons ꝛ gene circūdent: et ex pte operiatur facies: cui⁹ extremitates: vna acus in occipite ꝯiungat. Sup hanc ponat velūꝫ de tela denigrata: qđ ne defluat: tres acus adaptabūt: vna circa frontem: et due circa ambas aures. Deinde sup velum ponat corona de tela alba: cui assuant quinqꝫ particule de panno rubeo: quasi quinqꝫ gutte: prima particula sit in fronte: altera in occipite: tercia ꝛ quarta circa aures: quīta in medio capitis in modū crucis hāc coronāꝫ vna acus in medio capitis stabiliet: ꝛ capiti coaptabit. Istam aūt coronā tam vidue q̄ꝫ virgines portabunt: in signū continentie et castitatis.

Xp̄s statuit hic qualiter moniales debeant incipere officiū diuinū premissa in choro omni die petitione veni: et qualiter debent finire officiū: et ꝙ omni die dicat officium virginis: tam diebus ferialibꝫ q̄ꝫ festi

nis. Capitulum V

Ozores omni die ob

f reuerentiã m͞ris mee ꝟginis marie cantabũt solẽniter horas ipsius cũ tribus lectionibꝫ: tam festis q̃ȝ ꝑuatis diebus. Omni etiã die signo facto ad vespas: sorores conueniãt adinuicẽ: et primo dexter chorus legat vnum Auemaria et inclinans se alteri choro profunde dicat. ¶ Indulgete nobis ꝓpter deũ et piissimam matrem eius mariã: si vos verbo vel facto vel signo vel nutu offendimus: nos ei si in vobis est aliquod delictũ cõtra nos: libentissime dimittimus. ¶ Et altero choro similit̃ inclinante: et legẽte: veniamq̃ȝ petente: sic accedant ad vespos. ¶ Ad finẽ vero omniũ horaꝝ: cantabunt antiphonã Aue maria: cum collecta sub hac forma. Omn̄ps sempiterne deus: qui pro nobis de castissima virgine nasci dignatus es: fac nos quesumus tibi casto corp̄e seruire: et hũili mente placere. Alia oratio ad virginẽ. Oramus et te piissima virgo maria: mũdi regina: ꝛ angelorum: vt eis quos purgatorius examinat ignis impetres refrigeriũ: peccatoribꝫ indulgentiã: iustis in bono ꝑseuerantiã: nos q̃ȝ fragiles ab instantibus defende periculis Per x̄pm dñm n̄rm. Omnibus q̃ȝ diebus festis et ꝑuatis: missa de matre mea ꝑ sorores cantabit̃. Et oĩ sabbato: sorores post missaȝ m͞ris mee: cantabũt Salue regina.

X̄ps statuit hic: qualiter ꝛ quibus horis ꝑ moniales silentiũ teneat̃. Cap. VI

D conseruandũ gra

a nitatem silentij: a summo mane vsq̃ȝ ad post missam cantatã de matre mea: nulli loqui aliquid licitũ sit. Finita aũt illa missa: in locis debitꝫ inter horas vsq̃ȝ legant̃ benedictiones mense: de collatione ſp̄uali et obseruãtia ordinis: ac de quibusq̃ȝ veris necessarijs: licẽtia loquẽdi conceditur. Scurrilia vero et ociosa in omni loco omniq̃ȝ t͞pe penitus caueantur ¶ Deinde lectis gratijs in ecclesia: inter se sorores loqui p͞nt donec vespas incipiant. Et tũc etiam silentiũ: donec gratias post cenam in ecclesia legerint: sollicite est tenẽdum. Illo q̃ȝ modico interuallo: quod est inter gratias et collatõem loquendi licentia condonat̃. ¶ Incepta vero collatione: omni studio silentiũ teneat̃: donec in die sequenti vsq̃ȝ ad finẽ missa cantata fuerit de matre mea gloriosa. ¶ Et sciendũ est: ꝙ ad omnia silentia iam cõscripta: sorores vniuersaliter astringant̃: preter eas que ad officia talia deputant̃ que sine loquela cõpetenter non possunt exequi. Omnia eñ̄ rationabiliter debent fieri: ꝛ vt occasio a prauis excludatur.

X̄ps prohibet hic: ꝙ nulla ꝑsona secularis seu religiosa: claustrũ monialiũ ingrediat̃: neq̃ȝ eis loquatur nisi certis temporibus. Capit. VII

Emota omni occasio

r ne: cuiuscũq̃ȝ necessitatis siue supplicationis: nullus seculariũ viroꝝ seu mulierũ: nullusq̃ȝ religiosoꝝ seu alioꝝũ clericoꝝũ claustra monasterij monialium ingrediat̃. Colloquiũ q̃ȝ omnium: nisi certis t͞pibus: eis interdicitur.

X̄pus determinat hic: quibus diebus et qualiter: moniales possint loqui ad cratẽ: ꝑsonis secularibꝫ. Capit. VIII

Is aũt t͞pibus monia

b les secularibus loqui p͞nt. s. a nona vsq̃ȝ ad vespas: et hoc t͞m dominicis diebus ꝛ magnis festis sanctoꝝ: non t͞n exeundo: sꝫ ad fenestras deputatas sedendo. Nulli ei post introitũ suum: licebit de monasterij claustris exire. Si qua forte a parentibꝫ: vel amicis honestis caris: videri desiderat: apire potest fenestram. Si autẽ nõ aperit fenestram: eo copiosior merces ei repromittit̃: in futuro.

X̄ps ordinat hic de t͞pibus et modo ieiunioꝝ fiendoꝝ per moniales. Cap IX

A aduẽtu omẽs in ci

i bis quadragesimalibus ieiunabũt vsq̃ȝ ad diẽ natiuitatis mee. A Feria q̃ȝ sexta ꝓxima ante dñicam quinq̃gesime ieiunare incipiẽt in cibis quadragesimalibꝫ: vsq̃ȝ ad pasca. ¶ Feria vero. vi. ꝓxima post ascẽsionẽ meã: vsq̃ȝ ad festũ penthecostes: ieiunabũt in piscibꝫ ꝛ lacticinijs ¶ A festo aũt exaltatõis sancte crucis: ieiunabũt vsq̃ȝ ad festũ sancti michaelis: in piscibus ꝛ lacticinijs. ¶ A festo etiam oĩm sanctoꝝ vsq̃ȝ ad aduentũ: ieiunabũt in piscibꝫ et lacticinijs. B His aũt diebus debẽt ieiunare in pane ꝛ aqua. s. ante quatuor solẽnitates m͞ris mee marie. Purificationis annũciationis: assumptionis: ꝛ natiuitat̃. In vigilijs omniũ ap̄loꝝũ: hoc excepto: ꝙ vbicũq̃ȝ duo apostoli in vna solẽnitate cõbinant̃: vtputa Petri ꝛ Pauli. Philippi ꝛ Jacobi. Symonis ꝛ Jude: ieiuniũ vnius diei stabit ꝓ ambobus. Johãnis ante portam latinã. Johãnis baptiste. Bt̃i michaelis archangeli. Oĩm sanctoꝝ: pasce etc: et ante solemnitatem corp̄is mei: His diebus omẽs in pane ꝛ aqua ieiunabũt. C Et

est sciendū q̄ in omnibus ieiunijs excipien-
de sunt egrote ⁊ antique. Illis q̄z cōpatien
dum ē: que intelligunt ad pagenda officia
sua vere debiles existere: dū ieiunant. ¶ Ce
teris aūt tpibus totius anni: in omi ebdo-
mada quater vescant carnibus. s. die dñico
die lune: die martis: et die iouis. In cenis
aūt horū dierū: piscibus vescant et lactici
nijs. Die aūt mercurij abstinebūt a carni-
bus: tam in prādio q̄z in cena. Licebit tñ il
lo die vesci piscib⁊ ⁊ lacticinijs. In sextis fe
rijs totius anni ieiunabūt in cibis quadra
gesimalib⁊. Sabbatis q̄z in lacticinijs ⁊ pi
scibus ieiunabūt. Preterea oibus alijs ie-
iunalibus diebus scd̄m statuta ecclesie ie-
iunabunt.

Xp̄s disponit hic tp̄s et modū probatio-
nis et receptionis monialiū ad religionez.
Capitulum X

I qua ad religionez

f suscipi rogauerit. A nunq̄z an
te vnū annū integrū recipiat: sed
dicat ei primo. Reuertere ad nos post tres
mēses: et interī deliberabimus de te. ¶ Cū
q̄z statuto tpe redierit: inquirat ab ea abba
tissa quo desiderio petit religionē: quibus
ve vinculis teneat in mūdo: et auditis cau
sis eius et ꝓposito: dicat ei. Filia q̄nq̄z sub
specie boni latet falsitatis laqueus: ⁊ incō-
sideratio futuroꝝ multos supplantat. Re
uertere ergo ad nos post aliquos mēses: et
ostende nobis desideriū tuū: si pseuerat in
bono. ¶ Reuertēte ergo illa ⁊ hūiliante se
sicut prius: p̄dicent ei dura et aspa ordinis
contēptus mūdi: et obliuio parentū. Que
omia si se seruaturā ꝓmiserit: tunc circa fi
nem anni omis congregatio consentiet in
eam. Que si talis ꝑsona fuerit: q̄ de eius vi
ta nō est dubiū: in ipso principio petitōis
eius oīs consentire pn̄t in eam: s3 ante an
num ad introitū ⁊ professionē seu habitus
receptōem: nullatenus admittat. Et tunc
in fine anni q̄n recipit vtraq̄z pars renūci
et anno ꝓbatiōis qui ɔsueuit fieri in alijs
religionib⁊ infra monasteriū. B Ade
pto itaq̄z cōsensu ingressionis: mittat pro
ep̄o: dyocesano qui rogatus veniēs: ɔfecta
bit eam. Veniens aūt ep̄s vel alius ep̄s de
licētia sua vel alterius qui iurisdictōem or-
dinariā tunc h3 in illa dyocesi descendat ad
ianuā ecclesie: et eam que religionē ingres-
sura est expectātem. Ep̄s ante fores inter-
roget dicēs. Es tu libera et ab omni vincu
lo eccl̄ie immunis: sc3 ɔiugij: voti: et excōmu
nicationis? Que si rn̄derit: vere libera sum
Subiūgat ep̄s. Nunquid pudor: aut forte
dolor mūdane aduersitatis: cōpellit te ad
religionē? Aut forte copia debitorū tuorū
nō solutoꝝ: coartat te? Rn̄dente illa. Ne-
quaq̄z dolor: seu pudor aliq̄s incitat me ad
ista: s3 seruēs amor xp̄i: ⁊ oīa debita mea iu
xta facultatē meā iam solui. Tūc adhuc ad
dat ep̄s. Petis inq̄t ingressū hui⁹ religio
nis: in noīe iesu xp̄i: et in honore sc̄tissime
m̄ris eius marie ꝟginis? Dicēte illa. Peto
Introducat eam tūc ep̄s in ecclesiam dicēs
Ecce nūc illa digne ingredit hāc religionē
Et cū ingredit ecclesiam: ferat ante illā ve
xillū rubeū: in quo ymago corꝑis mei passi
depicta sit ex ꝑte vna: et ymago m̄ris mee
ex ꝑte altera: vt aspiciēs noua spōsa signū
noui sponsi in cruce passi: discat patiam et
pauꝑtatē: et aspiciēs virginē m̄rem discat
castitatē et hūilitatem. ¶ Introducta igit
illa in ecclesiam: statuat circa fores ecclesie:
et ep̄s in aliā partē modicū ab ea secedēs:
cōsecrabit anulū eius. Accēsis aūt duabus
faculis: que ante vexillū ad eā accēse porta
būt: et ardebūt q̄zdiu missa celebratur: di
cat ep̄s. Oratio. Omp̄s sempiterne
deus qui despōsasti tibi sponsam nouā: in
miscōia et miserationibus: benedic anulū
istū: vt sicut exterius famula tua: signū no
ue spōse portat in manibus: sic interius fi-
dem tuā et charitatē portare mereat. In
nomine patris ⁊c̄.

Xp̄s ponit hic modū consecratōis: bn̄di
ctionis ⁊ introductionis monialiū ad mo
nasteriū. Capit. XI

Einde bn̄dicto anulo

d ep̄s appropinquās ad famulā dei:
dicat. A Tu debes promittere
deo et mihi ex parte eius: te obedire prela
tis tuis: et regulam istam tenere iuxta vi-
res tuas: vsq̄z ad finē vite. Promittēte illa
se ista facturā. Subiūgat ep̄s. Tali inten-
tione opꝫt te dare fidē deo tuo: et volere
vt nihil oīno sicut deū tuū diligas: et toto
desiderio ɔuenit tibi assentire in ip̄m. Tūc
rn̄det illa. Assentio in deū meū toto corde
et tota mēte offerēs me illi in omi simplici
tate cordis. Cui sic iterū rn̄det ep̄s. ¶ Et
ego ex ꝑte dei omīpotētis et vnigeniti filij
eius dn̄i nr̄i iesu xp̄i: assentio ī te. Et legat
Deus omp̄s. Oratio. istam orōnem
ih̄s xp̄s: vetus deus et vetus hō: qui in vte
rum ꝟginis descendere dignatus ē: firmet
in gr̄a tua: ⁊ tu i ip̄o. In noīe p̄ris ⁊c̄. ¶ De-
inde īponat anulū digito dextre man⁹ eius
dicēs. Bn̄dico te in spōsam dei: ⁊ in ꝑpetuā
ei⁹ possessionē. In noīe p̄ris ⁊c̄. B Post
hec ep̄s accedēs ad altare: incipiet missam

cantādo de sctā trinitate: ⁊ famula dei in-
terim stabit inferius iuxta sanctuariū. Cū
aūt incipit offertoriū: ipa ꝓcedēs ad alta-
re offerat: et statim redeat ad locū suū. Di-
cto ṽo offertorio: vestimēta eiꝰ que regula
iubet hr̄e preparata a ꝯuentu: apporteꝫ
ad altare ante epm: que ipse bn̄dicet legēs
Dn̄e iesu xp̄e: qui Orō. istam orōnem.
nō vis mortē peccatoꝝ sꝫ desideras pn̄iam
qm̄s clementiaꝫ tuā: vt hec vestimēta que
in signū hūilitatis ⁊ penitētie hec famula
tua ferre ꝓponit: tu bn̄dicere digneris: vt
vanitate huiꝰ seculi relicta: te ꝑ verā hūili
tatē iduere mereaꝫ In noīe pr̄is ⁊c. ¶ Ve
stimētis ḡ scrificatis: vnus clericorū voca
bit famulā dei ad altare ante epm que nu-
dis pedibꝫ incedēs: et exterioribꝫ vestimen
tis an̄ altare se exuēs: in vna tunica rema-
neat: cōsecratū habitū susceptura. L
Induaꝫ deinde ꝑ epm tunica regulari: di-
Deus oīnps det tibi Orō. cente epo:
verā pn̄iam in tua conscīa: ⁊ pfectā contri
tionē in corde. In noīe pr̄is ⁊c. ¶ Deiñ ipa
muniat pedes suos sotularibꝫ dicente epo
Orō. Dn̄s noster ih̄s xp̄s: faciat rectū
gressum pedibꝫ tuis ⁊ det tibi sic nūc proce
dere in via salutis: vt nunq̄ꝫ amplius con-
sentias petō: donetq̄ꝫ tibi de petis cōmis-
sis emendatōem verā: et de futuris caute
lam. In noīe pr̄is ⁊c. ¶ Cum aūt induiꝫ cu
culla: dicat eps. Orō. Dn̄s iesus xp̄s
spes omniū xp̄ianoꝝ det tibi spem ⁊ fidu-
ciam in aīo tuo: vt sic spes de dei misc̄dia
vt nō obliuiscaris eiꝰ iusticiā et sic timeas
eius seueritatē: vt nō negligas eius pieta-
tem et bonitatē. In n. p. D ¶ Deinde
adaptato mātello dicat. Orō. Dn̄s de
us oīps principiū vere fidei: corroboret ⁊
cōfirmet aīam tuā in vera fide: et det tibi
que credēda sunt credere: et ad finē vite in
bono incepto ꝑsistere. In noīe patris ⁊c.
¶ Dehinc coniungaꝫ ei mantellus cū nodo
ligneo: dicēte episcopo. Orō Dn̄s no-
ster ih̄s christus: qui per nimiā charitateꝫ
qua dilexit nos: ligno crucis affixus est et
amarissima morte dānatus: ipse aīam tuā
cōfigat et trāsuerberet memoria passionis
sue: vt charitas tua ad solū deū feruecat: et
igna charitatis diuine amplexās te: tribu
at tibi requiem in suo bn̄dicto brachio: in
quo oēs sancti requiescūt. In noīe pr̄is ⁊c
E Postea ipsa velabit caput suū vitta
episcopo imponēte acū et dicēte. Orō.
Dn̄s noster ih̄s christus sit tue aīe in vm
braculū et refrigeriū: vt nulla ei nociua no
cere valeant. In noīe pr̄is ⁊c. ¶ Imposito
autē velo: dicat episcopus. Oratio.

Dn̄s nr̄ iesus xp̄us: det intellectui tuo spi-
rituale lumē et sapiam: vt terrena oīa et
que aīe tue sunt nociua: ante oculos tuos
sint mortua: ⁊ via que ducit ad celestia illu
mineꝫ ante aīam tuā: quatinus eū qui te
elegit cognoscere possis. In noīe pr̄is ⁊c.
¶ His finitis: reuertaꝫ famula dei ad locū
vbi stabat prius: ⁊ eps cōpleat missam suā
Qui cū venerit ad partē illaꝫ misse: in qua
sacerdos in sponsali missa solet se cōuerte-
re: et bn̄dicere sponsum et spōsam: cō uer-
tet et ipse se episcopus. F Et vno cleri
co vacante famulā dei ad altare imponat
ei coronā super velū: dicens. Oratio.
Dn̄s noster ih̄s xp̄us: stabiliat signū sanctū
in te: quod capiti tuo impono: ⁊ dirigat vo
luntatē tuā in omnibus que nūc vouisti vt
firma sis et cōstans: ⁊ faciat te coronari co
rona leticie iuxta benignā voluntatē suā:
vt ei qui in tribꝫ ꝑsonis est vnus deus: vnia
tur inseꝑabiliter aīa tua. In noīe pr̄is ⁊c.
¶ Deinde eps mittat acū in coronā dicēs
Oratio. Jesus xp̄s configat dilectōe
sua coꝛ tuū et aīam: vt nullius tēptatio-
nis stimulos expauescat. In noīe pr̄is ⁊c.
¶ His finitis reuertaꝫ famula dei ad locū
priorem: vsq̄ꝫ ad finē misse. G Qua fi-
nita vnus clericorū vocet eā ad altare: di-
cens. Procede spōsa christi: ad altare xp̄i
Ipsa igiꝫ procedēs humiliet se ad veniaꝫ
super faciē suam. Et eps flexis genibus: cū
clericis suis legat letaniā: orando oēs san-
ctos pro famula dei. ¶ Finitis aūt letanijs
episcopus surgēs: ad famulā dei accedat ꝓ
stratam: ⁊ legat suꝑ eam absolutōem pec-
catoꝝ. Et sic absolutōe ꝑcepta: illa surgēs
sumat corpus xp̄i. Quo sumpto quatuoꝛ
sorores: apta ianua qua famula dei intra-
tura est: exeāt celerius: et feretꝝ quod ter-
ra supiecta: ante ianuā ante inchoatiōem
misse statuendū est: inferāt in monasteriū.
¶ Deiñ eps accedēs ad eandē ianuā: subse-
quēte famłā dei cū duabꝫ faculis: ⁊ clericis
hymnū. Veni creator spūs decātantibꝫ: as
signabit eam abbatisse expectāti ad ianuā
cū ꝯuentu. H Dicēte epo abbatisse hec
verba. Ecce corā deo et sctis omnibus: et in
facie sctē ecclesie cōmendo aīam istius spō
se dei in manus custodie tue: que si per ne-
gligentiā tuā lapsa fuerit: spōsus suus ih̄s
christus requiret eā a te. Cōserua igiꝫ ⁊ cu
stodi depositū dei: vt eiꝫ rōcinatio qr̄: eam
sanctiorē reddas quā sanctā suscepisti. Cui
respondeat abbatissa. Grandis thesaurus
est iste pater charissime: et laboꝛ difficilis:
nec ad ista vires mee suppetunt. Verūtū
p̄cibus tuis adiuta. Et de adiutorio dei

cōsidēs: faciā quod iubes. ¶ Et sic famula dei protinus introducta claudatur ianua: et ipa statim ducat ad caplm. Et deīn p octo dies: nulla artabit disciplina. Sz miserius stabit in choro. Cōpletis aūt diebus octo: astringat sic cetere ad obseruantiā ordinis et iuxta vltimā in choro et in mēsa statuat.

Xp̄s determinat hic numerū monialiū et sacerdotū et dyaconoꝝ: ac etiā conuersorum seruientiū dicto pūentui. Et ordinat habitatōem eoꝝ et choꝝ vbi sedere et stare debeāt: taz mares q̄z femine. Ca. XII

Orores erūt sexaginta

S ta et nō plures. A que clericos habebūt qui q̄tidie de tpe missam et officiū quod habet in ecclesijs cathedralibꝫ illarum terrarū: in quibꝫ hmōi monasteria sunt: decantabūt. ¶ Ipsi quidē a monasterio sororū sint oīno exclusi: vnā p se haben tes curiā in qua habitabūt: et de curia introitū in ecclesiam: et choꝝ inferiorē habebunt. ¶ Chorus vero soroꝝ erit supius sub tecto. Ita tn̄ q sacra videre: et officiū audire valeāt. B Ipsi quidē sacerdotes debēt esse tredecim: iuxta numeꝝ .xiij. aplorum: q̄ꝝ paulꝰ .xiij. nō minimū laborē sustinuit. Deinde .iiij. dyaconi: qui etiā sacerdotes pn̄t esse si volūt: et ipsi figuram habēt quatuor p̄cipuoꝝ doctorū. Ambrosij. Augustini. Gregorij. et Jeronimi. ¶ Deīn octo layci: qui laboribus suis clericis: necessaria ministrabūt. Cōputatis igit .lx. sororibus .xiij. sacerdotibꝰ .iiij. dyaconis: et octo eorū seruitoribꝰ: tantus oīm psonaꝝ erit numerus: quātus erat .xiij. aploꝝ: et septuaginta duoꝝ discipulorū.

Xp̄s determinat hic numeꝝ sacerdotū: dyaconoꝝ: et pūersoꝝ seruientiū dicto monasterio monialiū: et habitū quem debent portare: modū q̄z quo debeant benedici et consecrari. Capit. XIII

Acerdotes oēs et fratres.

S tres. A duo subtunicalia alba de burello: et vnā tunicā de griseo burello hr̄e pn̄t et cucullā de burello griseo cui assutū sit caputiū: et sup cucullā mantellū de griseo burello. Pelliciū q̄z et foratura sub mātello: de pellibꝰ agninis vl' ouinis: dū necesse fuerit habeant. Ipsi quidez sacerdotes tredecīz ob reuerentiā mee passionis: portabūt in mantellis suis ad sinistram partē: crucē rubeam de pāno assutā et in medio crucis modicū albi panni: ꝑpter misteriū mei corpis quod q̄tidie vī imolāt. ¶ Dyaconi aūt q̄tuor: portabūt in mantellis suis circulū albū: ꝑpter incōprehensibilem sapiam q̄tuor doctoꝝ: quorū figuram gerūt. In quo circulo q̄tuor pticule rubee in modū linguarū assuant: qz sp̄ūs sctūs inflāmauit eos: de excellētia deitatis: de misterio incarnatōis mee: de vanitate et contemptu mūdi: de p̄mijs iustoꝝ: et de penis maloꝝ. ¶ Frēs aūt layci: in mantellis suis crucē albā portabunt ꝑpter innocentiā: in qua cruce sint q̄si quinqz pticule rubee: ob reuerētiā q̄nqz vulnerū meoꝝ. B Sacerdotes vō et frēs: calceos habeāt vsqz ad talos: et caligas in estate. In hyeme: sotulares suffoꝛatos burello: et caligas. Et ē sciendū: q isti frēs nunq̄z pn̄t esse plures in monasterio q̄z .xxv. Qui codē mō et eisdē locis et bn̄dictionibꝰ: p epm̄ recipiēdi sunt et cōsecrādi: quibꝰ sorores. Excepto q p annulo recipiet ep̄s manus frm̄: cū bn̄dictione qua iponit sororibꝰ annulus. Et p velo manus ponat ep̄s manus suas sup capita eoꝝ: cū eisdem v̄bis quibꝰ iponit sororibꝰ velū. Pro corona vō fiat crux: cū bn̄dictōe qua iponitur corona. ¶ Tonsurā etiā habeāt frēs sic in alijs monasterijs. ¶ Post missam aūt: locabit eos ep̄s in curiā fratꝝ: de qua nunq̄z egredient: nisi in ecclesiam.

Xp̄s ordinat h̄ qualit debeat eligi abbatissa: et qualit postea ipa cū conuētu eligat de illis fribus sacerdotibꝰ vnū in pfessoꝛez qui sit generalis pfessor tā monialiū q̄z fratrū dicti monasterij. Caplm. XIIII

Abbatissa cum cōsilio

A epi eligat a pūentu: que ob reuerētiā beatissime v̄ginis matris mee cui hic ordo dedicatus ē: caput et dn̄a esse dz: qz ipsa v̄go: cuiꝰ abbatissa gerit vicē in terris: ascendēte me in celos: caput et regina extitit aploꝝ discipuloꝝ meoꝝ. ¶ Abbatissa etiā vnū de .xiij. sacerdotibus: in quē ipa vna cū oīm pgregatōe soroꝝ et fratꝝ consentit: in pfessorē oīm eligat: ipmqz ep̄s cōstituat et cōfirmet. Cui autoritate ligādi atqz soluēdi corrigendi et reformādi plenarie ab ep̄o concessa: omēs sacerdotes et fratres sicut sorores abbatisse in omibus obediāt: extra p̄ceptū eius nihil oīno: vel ne minimū quidē facientes. Qui tn̄ cōfessor: p̄ter iudicia fratrū et pseruatiōem ordinis absqz cōsilio abbatisse nihil oīno faciet que qz caput monasterij est de negocijs et bonis monasterij ordinādis: est psulenda.

Xp̄s precipit hic: q fratres sacerdotes dicti monasterij: debeāt tantūmō oratiōi et lectiōi vacare: et certis diebꝰ euāgeliū in materna lingua: ipis monialibus p̄dicare. Capitulum XV

Acerdotes vero isti

s .xiij. tantũmō diuino officio studio q3 et orōni vacare debent: nullisq3 alijs se implicare negocijs vel officijs. Qui quidē omni die dñico: euangeliũ illius diei in ipsa missa: oĩbus audiētibꝫ: in materna lingua exponere tenent. Cunctisq3 solēnitatibus: quarũ vigilias seu ꝓfesta ieiunāt in pane ꝛ aqua: atq3 alijs quibuscũq3 festis vigiliā habentibꝫ publice ꝑdicare.

Xp̄s ordinat hic tp̄a confessionũ monialiũ et fratꝝ: et qualiter cõfessor generalis: possit sibi eligere aliquos fratres sacerdotes in coadiutores: ad cõfessiones audiendas. Capitulũ XVI

Onfessori etiā gene-

c rali ad min⁹ ter in anno: oĩm sororꝝ sacerdotũ et frm̄ ꝯscie: ꝑ ꝯfessionez pateşcāt. Et qm̄ oĩm ꝯscie: pluries in anno ꝑ confessionē sunt purgāde licitũ sit ipi generali cõfessori: de .xij. sacerdotibꝫ: quotq̄t voluerit eligere ad ꝯfessiões audiēdas qui omĩ die vniciũq3 ꝯfiteri volēti sint parati.

Xp̄s determinat hic: quibꝫ diebus in anno: tam moniales q̄3 frēs cõmunicare debeant. Capitulũ XVII

Omnibus diebus festi

o uis: quoꝝ vigilie vł ꝓfesta ieiunant in pane ꝛ aqua: ꝛ in cena meā et in die pasce: et ascēsionis: penthecostes: et natiuitatis mee: oēs cõmunicabũt. Alie autē moniales: quibꝫ deus deuotionē maiorem inspirauerit: si seruēti desiderio petũt: cuz consilio confessoris sui omni sabbato pñt cõmunicare.

Xp̄s ꝑcipit hic: ꝙ omĩ q̄nta feria teneatur caplm̄ ꝑ abbatissam ꝛ ponit hic pniam monialibꝫ: tā infirmis q̄3 sanis: q̄3 etiā morientibꝫ: habentibꝫ ꝓpriũ contra ꝓfessionem suam. Capit. XVIII

Omni quinta feria ha

o beat caplm̄: vbi si qua deliq̄rit in aliq̄: corrigat. A Soror que in infirmitate dep̄hendit: aut confitet aliq̄d habere ꝓpriũ: absoluat quidē a confessore: sed penitentiā debitā sustineat et cõpleat recepta sanitate. Illa autē que sana est et dep̄hendit habere quid ꝓpriũ: nec seipsam ꝓdiderit tribus testibꝫ conuicta sedebit in pauimēto: habitura pniā die capituli. s. quinta feria: prebendā sicut alie sorores: ꝛ feria sexta sic in pane et aq̄. ¶ Istis duobꝫ diebꝫ non ingredie ecclīam: ꝛ horis quibꝫ celebra opus dei in ambitu manēs: ꝛ nulli sororꝝ aliq̄d loq̄ēs: oĩm exeuntiũ de ecclīa vestigijs se ꝓuoluat. ¶ Vespio autē ꝑdictis in sexta feria: exeũte ꝯuentu in ordine suo abbatissa seq̄ns ꝯuentũ: eũ ad iacentē veuerit erigat eā: ꝛ data manu ducat ad altare in choro sororꝝ: seq̄ēte ꝯuentu et orāte ꝓ ea. Vbi absolutōe ꝑcepta: reuerta ad ordinē suũ. B Si aliq̄ aũt morit habēs quid ꝓpriũ: nec ꝯfessa fuerit: loto corꝑe ei⁹ ꝛ posito in feretro porte aũ fores ecclīe: et dicat abbatissa presente et audiēte ꝯuentu ¶ Hec per ꝓprietatē fallēte dyabolo: grauiter ꝯtra deũ ꝛ ordinē peccauit: oremus igitur ꝓ ea: vt remittat ei deus pctm̄ hoc: q2 misericors ē: et dicto ab oĩbus. Aue maria: absoluat. Deĩ corpus eius statua in medio chori sororꝝ: et circa finē misse porte a sororibꝫ ad ianuā ecclīe qua apta fratres ingrediētes deferāt corpus: ꝛ debito more sepeliatur.

Xp̄s ꝓhibet hic monialibꝫ dona aliqua recipe: et inhibꝫ abbatisse licentiā recipiendi ꝯcedere: vetat etiā ne ipsa isto pctō commacule aut notabilis in habitu ꝑcioso pre ceteris appeat. Capit. XIX

Si aliqua dona a pa-

f rentibꝫ vel amicis directa alicui fuerint: nequaq̄3 suscipiant ꝓpter votum et ꝓfessionē sctām. Sz nec ipsa abbatissa: licz a parentibꝫ cuiuscũq3 dignitatis sollicitata: licentiā habendi aliquid ꝓpriũ admittat. Quia sicā scintilla auge ignis sic a ꝓprietate damnatio: que laudabilē in monasterijs rescindit vnitatē: et cõmunez corrũpit equitatē. ¶ Caueat ꝑ sollicite ipa abbatissa: ne quasi liberavtēs ꝑtāte hoc delecte pctō: aut notabilis in habitu pre ceteris appeat: q2 quanto ꝑlata ceteris: tāto sollicitius dz ꝑcepta regule obseruare.

Xp̄s ordinat hic: qualiter debēt ecclesia ꝛ monasteriũ edificari cõplete: ꝛ numerus monialiũ et sacerdotũ cõperēs: ad celebrāda diuina officia inueniri: anteq̄3 instituatur cõuentus intus in monasterio. Disponit etiā de dote ꝛ oblatōe danda monasterio: a monialibꝫ nouiter recipiendis: et de mō expendēdi illa. Itē de rōne annuatim recipiēda de expēsis factis illo anno: ꝛ quō redditus qui supsunt: paupibus eroge. Disponit etiā de curioso mō discernendi: an bene vel male acquisite sint ille elemosine: que eis largiunt: anteq̄3 ꝑ abatissaz et ꝯuentũ: ab offerentibꝫ recipiant. XX

Onstruenda quippe.

c primũ est ecclīa: et monasteriũ sororũ atq3 curia sacerdotũ: in suis locis: vt dictum est superius. A Et po

ftea introducendus est conuētus. Et si forte
in breui plene ꝯsūmare nequiuerint: tunc
oīno cauendū est: ne vnq̄ȝ instituatꝰ cōuen-
tus: priusq̄ȝ itēm cōsummata fuerint ꝙ si
ne tribulatione ⁊ metu possint inhabitare
Sȝ nec pauciores sorores primū introdu-
cende sunt: q̄ȝ vt sufficiētes sint: ad officiū
suū decantandū. Nec pauciores sacerdo-
tes: q̄ȝ ꝙ ipsi etiā ad cantandū omni die de
tpe officiū: sint valentes. Tunc aūt in mo-
nasterio collocentꝰ: et postea tot alie psone
ꝙ numerus p̄nominatus sororꝝ et fratrū:
compleatꝰ. ❡ Ois psona dictaꝝ primo fun-
dantiū monasteriū: hanc religionē introi-
ens: tot pecuniaꝝ redditus secū inferat et
ptāti abatisse subyciat: quot in omni anno
tam sterili q̄ȝ fertili: sufficiāt sibi ad panē ⁊
potū. De pecunia vero a populo regni volū
tarie cōtributa: alia victualia: vestes q̄ȝ et
necessarias domos: abatissa oībus ꝓuide-
bit. B Deinde numero psonaꝝ prima
rum fundantiū monasteriū cōpleto: ⁊ qua
libet psona p̄bendam panis ⁊ potus omni
anno habente: nequaq̄ȝ postea ab aliis po-
stea intrantibꝰ religionē: seu ab aliis perso
nis: predia vel redditus monasterio tribu-
antur. ❡ Nāvna psona in monasterio mor
tua: suscipiatꝰ alia pro ea: scd̄m ordinem su
pradictū. ❡ Sed vestimēta psone mortue:
vna cū prebenda in cibo et potu: omni die
quousq̄ȝ alia in locum suū intrauerit: pau
peribus erogentꝰ. ❡ Ante festum oīm san-
ctorum annuatim: cōputari ⁊ p̄sciri debēt
victualia ⁊ necessaria anni subseqnētis: et
omnia que tūc remanent: de victualibꝰ seu
pecunia anni tūc instantis: in crastino om
nium sanctorū: hoc est in d̄ie cōmemoratō
nis animarū: indigentibꝰ largiantꝰ: et pro-
pter hoc nō oportet monasteriū aliqua ho
spitalitate aggrauari. C Sciendū est
etiā: ꝙ si aliqū victualia sequentis anni vi
deantꝰ nō sufficere: tūc de pecunia et victua
libus imminētis anni: tantū sequenti an-
no addatur: quantū necesse est et nō plus:
prout abatissa anie sue periculuȝ voluerit
euitare. Et postea quicquid remāserit: ege
nis tribuatur. ❡ Quotiensc̄ūq̄ȝ noua vesti
menta assumuntꝰ: vetera paupibus erogē-
tur. ❡ Sciat etiā abatissa: ꝙ si plures do-
mos q̄ȝ inhabitantiū vera exigit necessitas
siue etiam domos supbas construi fecerit:
tam graue hoc sibi cōputabitur peccatū:
sicut si a paupibus meis: ꝓprium victum ⁊
vestimenta per violentiā spoliasset. D
Deinde cū aliquis offert filiū suū vel filiā
in monasterio: semp aliquid offerat mona
sterio pro elemosina: sed nō redditus aut

predia: dum quelibet persona prebendam
panis et potus habet de prediis prius da-
tis: sed ne vacue appareant in ꝯspectu dei
sui offeratꝰ aliquid. Oblatio autem illa nō
sit coacta: nec a cōuentu prefixa: sed in vo-
luntate ⁊ beneplacito offerentis: vt quan-
tum poterit vel voluerit dare: cū gratiarū
actione recipiatur. Persone autem que ex
toto sunt pauperes: gratis suscipiantur.
❡ Porro quecunq̄ȝ sic oblata fuerint: nul-
latenus in vtilitatē monasterii conuertan-
tur: sed pauperibus et ecclesiis indigenti-
bus erogentꝰ: nisi forte monasteriū ineui-
tabili necessitate coartatꝰ. E Preterea
a quocūq̄ȝ aliqua conuētui oblata fuerint
preter oblatiōem illarum psonarum: reli-
gionem et monasteriū primo fundantiū:
intrantiū que vacue non debent ingredi:
nullatenus suscipiantꝰ. Si vero conuētus
intolerabili necessitate grauatꝰ: oblata su-
scipere compellitꝰ: attendatꝰ prouide: et cu-
riose inquiratꝰ si forte oblata sint de male
acquisitis: ⁊ habita deliberatione dicat ab
batissa offerenti. ❡ Preceptū nobis est: ni-
hil debere suscipere nisi de certis ⁊ bene ac
quisitis: rogo te reuertere tali die: ⁊ exami
nata sollicite oblatione tua: offer eam deo
tuo corā testibus. Quo reuerso cū testimo
nio recipiatur oblatio eius: et conuentus
orabit pro eo: et inter benefactores repute
tur. F Si aūt dubiū est: vtrū bene ac-
quisita sint an male: aliis sentientibus sic
aliis ꝟo sic nullatenus suscipiantꝰ: quacūq̄ȝ
necessitate cogente: tn̄ volūtate eius indi
cata cōuentui: orabunt omnes ꝓ eo ꝓpter
charitatē. ❡ Qui vero ex feruēti desiderio
offerunt aliqua: nec tn̄ conuentus eis indi
get: dicatur eis a conuentu. ❡ Nos quidē
libenter suscipimus dona tua: ⁊ te in chari
tate nostra colligimus: verū q: istis obla-
tis psonaliter nō indigemus: suademus ti
bi ⁊ hūiliter supplicamus: vt oblata ista ex
parte nostra et sub nostro nomine: eroges
paupibus aut ecclesiis: quibꝰ tibi dicimus.
Et si hoc promiserit et fecerit: petitio eius
exaudiatur.

Xp̄s hic disponit ⁊ taxat numerū altari
um et ornamentoꝝ et libroꝝ: que debēt eē
ad celebranda diuina officia: in ecclesia et
monasterio. Capit. XXI

Ciendū est etiā ꝙ tre-
f decim erūt altaria: et quodlibet al
tare vno ꝯtentabitꝰ calice. A Sū
mū ꝟo altare duos calices habeat: cū duo
bus paribꝰ ampullaꝝ: et duobꝰ paribꝰ can-
delabroꝝ: vnam q̄ȝ crucē: ⁊ tria thuribula:

quoꝝ vinū habendū est singulis dieb;: duo vo in festiuitatib;: ⁊ vnā pixidē ꝓ corpore meo. Insup oīno caueat̄: ne plura de argēto vel de auro in possessiōe habeant̄ monasterij. Qm̄ nec auꝝ nec argētū siue gēmas sed grām meā ꝯtinuo studijs: deuotꝫ orōnib; et diuinis laudib;: sibi coaceruabunt ꝓ thesauro. ℬ Licebit etiam reliqas scrōꝝ auro vel argēto seu gēmis ꝑm ipsaꝝ mēsurā: sine oīni supfluitate operiri. ¶ Libri q̄z quotq̄t necessarij fuerint ad diuinū offi:ciū pagendū habēdi sunt: plures autēz nullo mō. ¶ Illos aūt libros habeāt q̄tq̄t voluerint: in q̄bus addiscēdū est vel studēdum. Preterea vnūqdq; altare: duob; ornamētis ⁊ duob; pamētis: ꝓpter dies festiuos ⁊ feriales cōtent̄: plus q̄z nunq̄ꝫ in possessiōe ꝓpria insimul habeant̄: de omnibus rebus suprascriptis.

Christ᷒ dispōit hic de etate: quā debēt hr̄e moniales ⁊ frēs: et de tp̄e ꝓbatiōis et cōsecratiōis anteq̄ꝫ ad religionē recipiantur. Capitulū XXII.

Nulla soroꝝ ante decimūoctauū anū etatꝫ: vnq̄ꝫ ad istā religionē suscipiat̄. Nec aū cōsecrationē: etiā si oēs in eā ꝯsentiāt aū annū: monasteriū ingredit̄. Sed nec aliqs clericoꝝ seu fratꝝ ante vicesimū q̄ntū etatis annū profiteat̄.

Christus statuit hic: ꝙ excepto tp̄e orōnis ⁊ lcōnis: ⁊ receptōis necessitatū corporaliū: totū residuūꝫ tēpus in labore pio et honesto: a monialib; ⁊ fratrib; vtiliter expendatur. Cap. XXIII.

Mater mea oē tēpus suū trib; distinxit tēpib;. Vnū q̄ laudauit deuꝫ ore suo: aliud quo manib; suis ei seruiebat: tertiuꝫ q̄ corpis infirmitati ꝯpatiēs: necessaria tribuit ei iuxta modū. Sic sorores: oīm tp̄e q̄ diuinis nō intersunt vel lectioni: ⁊ tale tēpus fuerit: etiā manib; suis laborēt: vt sic mihi seruiūt ore, sic seruiēt ⁊ reliqs mēbris. Et iste labor nō sit ad aliquā mūdi vanitatē nō ad aliqd ꝓpriū lucrū: sꝫ sicut labor matris mee: ꝓ honore dei et ecclesiaꝝ: vl' pauperꝝ vtilitate. ¶ Oīa autē opa sua faciēt cū licētia abbatisse. Nunqd egoipe oīm de᷒ fui in mūdo sine labore? Nūqd nō laboraui cūdo: docēdo: patiēdo? Nūqd apl'i mei fuerūt sine labore: q̄b; bn̄ oīa potuissēt sufficiēter dedisse? Sed ipi oīb; mēbris suis seruierūt mihi deo suo: ⁊ vt ꝑ laborē corpaleꝫ aptiores eēnt ad laborē sp̄ūalem.

Christ᷒ statuit h: ꝙ mēsura ciboꝝ cū discretione taxata: tam nobilib; q̄ꝫ ignobilibus: equalis tribuat̄. Cap. XXIIII.

Sancti mei nō ideo affligebant corpus suū: q2 odiebāt illud: sꝫ vt tpārent illud ad seruiciū dei sui: ad qd factū erat. Nec ideo: q2 credebāt se ex ei᷒ afflictiōe dignos absq; mīa mea ad regnū meū. ¶ Quia: etiam si hō cēties occideret corp᷒ suū: nō tn̄ ex meritis suis essꝫ dign᷒: hr̄e mecū regnū: si cuꝫ iusticia mea ꝓcederem ꝯtra eū. ¶ Ideo hoc mihi charū est ⁊ acceptabile: vt hō sic indulgeat corpi suo: taīq̄ꝫ iumēto infirmo ꝓut stare potest in seruitio meo. Non vt luxuriet̄ vel delicijs dissoluat̄: sꝫ necessitati cuꝫ discretiōe satis᷒ faciat: ⁊ ꝓut natura infirma petit. ¶ Ergo: q2 difficiliter oēs seruāt modū: ideo vt occasionē maiorē boni habeāt: mēsura oīb; ꝯstituat̄ eq̄lis: nobili ⁊ ignobili: pauperi ⁊ diuiti: cui᷒ virtutē nouerit ille: q̄ in se infirmitates tentatiōe didicerat. Quia mēsura probatiōe addiscit̄: ⁊ patiētia ⁊ discretione cōsūmat̄.

Christ᷒ disponit h de mō fenestraꝝ fenestratis: et declarat ꝙ moniales possint ibidem audiri sed nō videri: tp̄e confessionis. Tp̄e vo cōmuniōis: possint audiri pariter et videri. Dicit etiā de rota et de mō ibidē tenēdo. Et prohibet ꝙ null᷒ vnq̄ꝫ cōfessor vel alius intret monasteriū monialiū: nisi qn̄ alicui infirme dāda sūt sacra: aut qn̄ aliq̄ mortua debeat extrahi ad sepeliēdū. Caplm̄ XXV

Sorores cōfessiones suas faciāt ad fenestras ita ordinatas: ꝙ audiri quidē possint: minime aūt videri. ℬ Cōmunicare vo debēt ad fenestras: vbi audiri possint pariter ⁊ videri. Sed qn̄ de alijs corpis aut aīe ꝯmodis: ꝯfessori aut alicui p̄sbroꝝ seu fratꝝ loq̄ voluerint: tūc ad alias fenestras: vbi audiri etiā possint: sꝫ nō videri sedeāt. Ibi i pariete rota q̄dā habeatur: ꝑ quā accipiēda ⁊ mittēda sunt necessaria. ¶ Nulla tn̄ locoꝝ ibi aliq̄ loq̄ vel audire p̄sumat: nec accipe aliq̄ vel emittere: sine scitu vl' licētia abbatisse. Caueat̄ etiā ibi ⁊ in oī loco nisi dum ꝯfessiōes ad fenestras deputatas audiunt̄: ne aliq̄ soror ad audiēdū siue loq̄ndū alicui: sine p̄ntia aliq̄rū soroꝝ inueniat̄ sola: q̄ oīa vba audiēt sic ipa. ℬ Prohibeat̄ etiā: ne vnq̄ꝫ ꝯfessor seu aliqs p̄sbroꝝ aut fratꝝ monasteriū ingrediat̄: nisi qn̄ infirmis donāda sūt sacra. Tūc āt ingrediat̄ ꝯfessor: sꝫ nullo mō sol᷒ imo aliqb; ipm sequētib;. Mortua vo aliq̄ sorore oēs p̄sbyteri et fratres cum ꝯfessore ingrediant̄ cuꝫ cantu ⁊ orōnib; corpus ad sepulcrum deferendo.

Christus ordinat hic. q dyocesanus episcop⁹: sit pr̃ et visitator monasterij isti⁹ religiõis: princeps vero regni seu prouincie debeat esse defensor. Et papa eorũ tutor charitatiuus: sine cuius licentia nullum monasterium istius religionis fundetur. Dicit etiam q aliqui deuoti fratres: de regula beati Benedicti aut beati Bernardi: addant in ista regula aliqua capitula: super correctione excessuũ et super visitatione facienda: et super omnibus alijs: que huic regule necessaria viderint expedire.

Caplm XXVI

Episcopus in cui⁹ dyocesi monasteriũ est: erit tam sororũ q̃ fratrũ pater et visitator: necnõ et iudex in oĩbus causis seu casibus: sorores aut fratres tangẽtibus. Ipsum deniq oportet ꝯtinue: sollicitũ et diligentem esse speculatorẽ: si regula in omnibus pnnctis obseruatur: ne ꝯtingat ipsius salubria statuta: ab aliq̃bus sororũ aut fratrũ parui pẽdi. ¶ Princeps regni seu terre in quo est monasteriũ: erit eis responsalis et defensor: in oĩbus necessitatibus. Papa vero sup vtrũq: scz principẽ terre et episcopũ: erit eorum tutor charitatiu⁹: si eius adiutorium postulauerint: necessitate aliqua compellẽte. Quicũq monasterium huius religionis construere voluerit: nullaten⁹ sine voluntate et licentia pape: hoc presumat. ¶ Deinde ista regula per papam cõfirmata: inquirãtur aliqui deuoti fratres: de regulis benedicti vel bernardi: q̃ huic regule inscribãt: quõ excess⁹s emendandi sunt in monasterio: et quõ mortui sepeliẽdi sunt: et qualiter visitabit episcopus: et pro quibus casibus ingredieᵗ monasteriũ Et omnia alia necessaria: que in his verbis nõ narrantur: ad huius regule roboratio nem: assumant de regulis supradictis.

Christus ordinat hic: qualiter stet semper aperta quedã fossa in monasterio: vbi omni die dicatur orõ. Et sit quoddã feretrũ ante ingressum ecclesie: ad habendum memoriam mortis infixã in mente.

Caplm XXVII

Fossa quedã in monasterio instar sepulcri: loco debito habeaᵗ quotidie aperta: ad quam post tertiam omni die festo et priuato: egredientur sorores: et eijciẽte abbatissa modicũ terre duobus digitis: legãt. ps. De pfundis: cũ collecta sub hac forma. Oratio. Dñe scte pr: q corpus qd filio tuo de virgine maria sumpsisti: illesum in tumulo conseruasti: incorruptũ suscitasti. Cõserua q̃sumus corpa nr̃a: mũda et immaculata in tuo sctissimo seruitio: et dirige viã nr̃am in hoc tpe: vt cum dies iudicij magn⁹ et terribilis aduenerit: inter sctõs tuos resuscitenᵗ. et aie nr̃e tecũ eternaliter gaudeãt: et electis tuis sociari mereanᵗ. In nomine pr̃is ⁊c̃. ¶ Feretrũ q̃ cui modicum terre supimponitur: añ ingressum ecclie iugiter statuatur vbi ab ingredientib⁹ sp videri possit: vt videntes hoc: memoriã mortis in mẽte habeant: et legãt in cordib⁹ suis q terra sunt: et in terram reuertẽtur.

¶ Christ⁹ loquẽs spõse sue btẽ birgitte: exponit hic illud caplm qd est añ principiũ regule: qd loquiᵗ de vineis dissipatis: dicens q vinee sue dissipate sunt religiões: in q̃bus regule nõ seruanᵗ. Promittẽs adiutoriũ et fauorẽ illis religiosis: q̃ eas obseruare: et inq̃ntũ pñt reformare conanᵗ.

Caplm XXVIII

Et illas vineas dissipatas. A De quib⁹ modo dixi prius q̃ regulã audires: intelligo regulas illas q̃ iam nõ teneuᵗ: sicut amici mei inspirãte spũ veritatis: eas dictauerũt sed pter crapulã et mũdi delectatiõem: a via recta recesserũt. ¶ Deniq amici mei in eisdẽ regulis existẽtes: ⁊ talẽ fratrũ suorum discessum ꝯgnoscẽtes: nec q̃dẽ p se hoc emẽdare valẽtes: ex magna cordis anxietate: die noctuq clamãt ad me cũ lacrimis: postulãtes q illi q̃ se corrigere noluerint: citius eijcianᵗ. Et q̃ se emendare voluerint: fructuosi in bonis operib⁹ efficiantur. B Ego q̃ sum oim cordium scrutator: et oim verborũ auditor: si aliq̃s in vero q̃ monasterij sui errorẽ corrigere tẽptauerint: suãq regulã tenere in oibus q̃ precipit. s. in humili et regulari habitu: in debitis abstinẽtijs: in fuga ppzietatis: in obseruãtia castitatis et vere humilitatis: atq in oib⁹ bonis ꝯsuetudinib⁹: cooperabor eis: ⁊ circũdabo eos dilectiõe mea: sicut circũdare solet vineã maceria sua: daboq eis gratiam vt libẽter se cõtentos reddant de solis vite necessarijs: supfluitatẽ oem contẽnendo: p quod occiditur talpa radices corrodens: id est dyabolica suggestio: bonas affectiones rescindere cupiẽs: prauis concupiscẽtijs. ¶ Custodes quoq excitabũtur: hoc est: cõscientie eorũ qui de aiarum suarũ salute nõ attendũt expgescent: seipas cõtinue speculãdo. Insuper incrassabo eos dulcedine spirit⁹ mei: qui fortificabit eos ad seruiẽdum mihi qui eos creaui: et sanguine meo pcioso redemi.

Dñā birgitta xp̄i sponsa: narrat h mira
bilem modū: qualit dicta regula istius reli
gionis fuit ei tradita: a bñdicto ore xp̄i: in
momento. Capit. XXIX

Eius oīm rex creator

D A bñdicto ore suo omia istius re
gule verba: tam mirabiliter ⁊ in tā
brevi tp̄e mihi indigne p̄sone retulit q̄ ali
cui homī hoc nō sufficio enarrare. Nec qui
dem possibile est alicui: sine similitudine cor
porali cōprehēdere: qualiter in brevissima
hora: tot verba proferri possent aut capi.
C Quide sicut si in aliquo vase: res p̄ciose
multe ⁊ diverse haberent: que dum de ipso
vase insimul effunderent: tūc ab aliquo hoc
videntem in vno momēto vnaqueq; res ab
alia discerneret: tanto etiā tp̄e res ille
corā eo morarent: vt vnāquamq; p̄ se in si
mul suā colligere posset. B Simili
mō statim qn̄ iesus xp̄us qui apparuit mihi
sua bñdicta labia aperuit: et loqui cepit: con
festim in brevissima hora omēs articuli isti
us regule cū omibus verbis que in eis cō
tinent: corā me erant: non quasi in aliqua
carta p̄scripta sed quali mō hoc fuit ille so
lus novit: a quo tā mirabiliter audiebant.
Et cuius mirifica virtute cōprehendi po
terit: vnūquodq; ab altero a sensu meo
discerni. C Tanto deniq; tp̄e in illa visi
one morabar: donec oīa collegi in memo
rie mee sinu: cooperante xp̄i gratia. C Post
hanc autē visionē tanto erat cor meū fer
vore ⁊ iubilo impletū: q̄ nō posset in illud
plus intrare: si deberē amplius vivere: sed
rumperet p̄e gaudio. Sicut vesica: vēto
aliquo nimis plena: sic vtiq; cor meū erat
per aliquos dies: donec oēs regule articu
los ⁊ verba que in eis cōtinent: cuidā viro
religioso amico dei enarravi: qui omia q̄z
citius p̄scripsit. Quibus plene cōscriptis:
cor et corpus meū: in naturalē dispositio
nem senserunt paulatim se redire. Laus et
gloria sit omipotenti deo Amen.

Xp̄s precipit sponse: q̄ ista supradicta re
gula presentet dño pape p̄firmāda: et p̄e
cipit pape q̄ eam omino confirmet.
Capitulum XXX

Einde plures p̄terie

P runt anni. A Post quos eadē p̄
sona: vigilātis corp̄is sui viribus q̄si
ad se redeuntibus: ⁊ ex magna p̄solatione for
tificatis: in spūalē rapta est visionē: cui cō
tinuo vox quedam loquebat dicēs. C Ego
sum filius dei vivi: regula ista quā audisti
p̄ vicariū meū qui in mūdo papa dicit con
firmari debet: qm̄ ex parte mea ligādi atq;
solvēdi potestatem habz: rationem mihi fa
cturus: toto meo celesti exercitu audiēte.
C Ego ille idem sum: qui scd̄m scripturā:
moysi nomē meū sciscitanti: respōdi dicēs.
Ego sum qui sum. Deinde dū mihi placuit:
corpus humanū accepi de v̄gine. Ego etiā
sicut corp̄ali ore loquebar in mundo: affir
mans me nō venisse legē solvere: sed adim
plere. Ita ⁊ modo dico hanc regulā: ex mil
lius homīs sensu dictatā fuisse: quā in spū
audisti per papā confirmari debere: sicut
alias regulas: que ex hūano sensu prius cō
posite fuerāt: eodem spū inspirante. B
Deinde regula cōfirmata: concedat papa
ipam incipere volētibus p̄sonas de aliis re
ligionibus: que regulā suam cū divina cha
ritate tenuerāt in istam regulā: secum as
sumere: quevsq; ad mortē se cū eis promit
tunt p̄mansuras. Non tñ plures q̄z ipsis
placuerit. Nec alias: nisi quas suo collegio
associare voluerint: acceptabūt. C Admit
tat insup papa: vt in loco qui tibi regulaz
audienti demōstratus est: monasteriū con
struat: ibi eñi primum hec regula inchoā
da est. Similiter etiā licentiā det sororibus:
cantandi quotidie horas matris mee: que
eodem spū quo et regula: sunt complete.
C Ego autē hoc audiens respōdi. O in cor
poralis potētia: o q̄z magna tua hūilitas
est. O virtutū omniū operator et ipsa vir
tus: vnus deus omnipotēs in tribus p̄so
nis. C Ego omia credo que credi p̄e
cipit sancta eccl'ia. Ego etiā certissime scio
q̄ nullus ita indignus ē: q̄ deneget ei mi
sericordia tua: si cū vera hūilitate: et perfe
cta volūtate emendādi cōmissa: misericor
diaz a te postulat. C Et gratia igit tua vo
luntatē habeo faciendi tuā voluntatez: q̄z
diu vixero: te testāte. Tu scis: q̄ si possibi
le esset: q̄ maius gaudiū: maiorq; consola
tio ex hoc tibi p̄veniret: q̄ ego quo ad cor
pus meū omēs infirmitates: scandala: do
lores: paupertates: et omnes tribulatiōes: et
adhuc in ipa aīa mea eterna supplicia su
stinerē: istas adversitates potius amplecte
rer: q̄z vtrūq; scz ad corpus et aīam eter
nam felicitatē ad hoc: vt cōsolatio tua mi
nor esset. D O dñe deus qui me creasti
et precioso sanguine redemisti. Si in istis
tribus: scz fide spe et charitate: defectū ali
quem habere me videris: propter magnā
gratiā tuam tu eū supplere digneris. Tu
es in intimo cordis mei sanguine: et inti
mus in aīa meo. Et q̄zuis indigna perso
na sum: visitatione et cōsolatione benedi
cti spūs tui: tutele tamē tue magne potē
tie me totaliter cōmitto: vt quicquid tibi

placuerit: meeũ facias. Et q̃uis omnium
vides cogitationes: tñ ex precepto anime
mee: ad te loquitur lingua mea. O dignissi
me dñe mi iesu xp̃e: ego indigna psona: in-
ter tuos fideles seruitores: sum sicut mini
ma formica inter fortes camelos: qui ma-
gnas sarcinas portãt ad domũ sui cõmo-
dum et honorẽ. Et quõ poterit papa crede
re: ꝙ tu omniũ deus et dñs: cum tali formi
ca talia digneris facere. Aut quõ regl'a ista
ante conspectũ eius pueniet.

Xp̃s loquens sponse dicit ei: ꝙ ipsa labo
ret taliter: ꝙ dicta regula per dñm papam
confirmeť: ꝓmittens gratiam et adiutori
um: omibus intrantibus istã religionem:
et augmentũ pacis et ꝯcordia in patria il-
la: vbi aliqñ monasteriũ istius religionis
fundatũ fuerit. Capit. XXXI.

Einde vox que prius

d loquebať: respondit dicẽs. A
Ego sine principio sum et sine sine
et omĩa scõm voluntatẽ meam ordinaui: ꝛ
sicut mihi placuit omĩa feci. Vnde si quis
interrogaret quare nõ prius creaui celũ ꝛ
terram: et omĩa que in eis sunt. Rñdendũ
esset: qꝛ sic fuit volũtas mea. ❡ Similiter
si quereretť quare nõ prius istam regulã de
dicaui confirmari eam volui: rñdendũ est:
quia sic volui. Nõne dicit scriptura: Spũs
vbi vult spirat. Sic vere est: Ipse ei spirat
diuersis modis: vbi vult: ꝛ qñ vult. Ipsum
tales sequenť consolatões: vt totum cor re
pentina repleť leticia: que de nullis mũda
nis seu corpalibus rebus cordi aduenit: sꝫ
et spũs gratia tunc inspiratis. ❡ Ergo si
papa talia i corde suo senserit: qñ hanc re-
gulam corã se legi audierit: tũc intelligere
põt: vnde regula venerit. Nã vere multi
amici mei: tam clerici q̃ꝫ laici quorũ corda
charitate mea illuminaui credũt indubitã
ter ex me venisse. Et cognoscũt ea que tecũ
dignatus sum facere: qui omĩa creaui ꝛ ho
minem de inferno liberaui. B Et si
forte aliqui cũ papa existentes: ista credere
nõ potuerint: tũc venient ad papã tres te
stes: qui in eodẽ regno nati sunt quo et tu:
qui de te sciũt: ꝛ quid tecũ actũ est plenius
agnoscunt: vicꝫ vnus episcopus: vnus mo
nachus: vnusqꝫ sacerdos: istos tres tu oẽs
agnoscis. ❡ Consideret etiã papa: ꝙ si ali-
quis multũ aurꝫ possideret: quod ex hoc nõ
minus fieret: ꝙ de illo aliquib' alijs dareť
non esset iustũ eis de illo nõ dare: qui ad ni
hil aliud nisi ad honorẽ dei: et animarũ sa-
lutem: de eo aliquid postularent. Per hoc
aurũ intelligo autoritatẽ quã habet papa
ex gře mea: vt ꝯfirmet hanc regulã. C
Ego qui dixi: ego suꝫ pastor bonus: ego ipe
omẽs eos seruare volo qui in eam intraue
runt: pro oibus mortalibus inimicis. Et in
omni regno seu terra aut ciuitate in quib'
monasteria huius regule: cũ vicarij mei li
centia cõstructa fuerint: postq̃ꝫ consũma-
tum est monasteriũ: quod primũ constitui
augebiť ibi pax et ꝯcordia. ❡ Tu cui regu-
la data est: conare quantũ poteris: vt ad pa
pam perueniat. Ego iam idẽ sum qui fui: qñ
discipulis meis mandaui in ciuitatẽ ire: et
asinũ mihi adducere: tũ hoc bene potuissẽ
ꝙ statim staret asinus corã me. Ita etiam
hoc modo possem: vt regula in vno puncto
ante papã veniret: et ipse ꝯfestim eam con
firmaret. Sꝫ hoc iusticia est: vt pro maiori
corpis spũali labore: rependať anime ma-
ior merces. Labora igiť tu et coopare quã
tum poteris: ego aũt perficiam dum mihi
placuerit.

Explicit regula Saluatoris.

Prologus in sermonem angelicum de excellentia virginis Marie.

Dum beata Birgitta principissa Nericie de regno Suetie: per plures annos habitaret in roma: in domo cardinalatus: que est cõtigua ecclesie sancti Laurentij in damaso: tũc ipsa ignorante quales lectõnes deberent legi per moniales in monasterio suo: quod christus construi preceperat in Suecia. Cuius regulã ipsemet dictauerat: ad honorem beate virginis matris sue. A Ilico ipsa beata Birgitta orante: et super hoc dubitante apparuit ei christus dicens ei: Ego mittam tibi angelum meum qui lecturam in matutinis legendam per moniales in monasterio tuo: ad honorem virginis matris mee tibi reuelabit: et ipse eam tibi dictabit: et tu scribe illam prout ipse tibi dixerit. Igitur beata Birgitta habens cameram: cuius fenestra ad altare maius respiciebat: vnde corpus christi quotidie videre poterat: preparabat se quotidie in eadem camera ad scribendũ: cũ pugillari et carta et penna in manibus: postquam horas et oratiões suas legebat et sic parata angelũ dñi expectabat. B Qui veniens ponebat se prope eã a latere eius et stabat erectus honestissime: habens semper faciem cũ reuerenti gestu respicientem versus altare: vbi corpus christi reconditũ erat: Et sic stans: dictã lecturũ .i. infra scriptas lectiones legendas in matutinis sororum in dicto monasterio: que tractãt de excellentissima excellentia ab eterno btẽ Marie virginis: ipse dictabat distincte et ordinate in lingua materna btẽ birgitte. Et ipsa illas quotidie deuotissime scribebat ab ore angeli: et patri suo spũali quotidie illa que ipsa die scripserat humiliter ostendebat. Sed contingebat aliquibus diebus: quod angelus nõ veniebat ad dictandũ. Et illa die interrogata a suo patre spũali: de scriptura illius diei si quã scripserat: tũc ipsa rñdebat humiliter dicens. Pater: hodie nihil scripsi: quia expectaui diu angelũ dñi: qui dictaret vt ego scriberẽ: et ipse nõ venit. Et tali modo ab ore angeli iste infrascriptus sermo angelicus de excellentia btẽ Marie virginis: dictatus et conscriptus fuit. Et etiã diuisus fuit ab angelo per lectões ad legendũ in matutinis sororum per ebdomadã per totũ anni circulũ vt infra seqtur. C Postquam vero idẽ angelus pfecit dictamen istius sermonis ait ad sponsam scribentẽ. Ecce iam ego sarsi tunicã regine celi matris dei: vos ergo eã sicut poteritis consuatis. Ergo o btissime moniales religionis sctissime regule saluatoris quã ipse oĩm saluator et conditor ore proprio vobis et mundo: per sponsam suam tam benigne et humiliter ministrauit: preparate manus sancte operationis: ad suscipiendũ cum magna reuerentia et deuotione hunc sacrũ sermonẽ quẽ matri vrẽ btẽ Birgitte angelus dñi ex dei precepto dictauit. Aperite aures vestras ad audiendũ tã sublimẽ et inauditã laudẽ nouã marie beatissime virginis et eius excellentiã ab eterno hic contentã: humili mente cogitate: vt ea ruminando diligẽter faucibus meditationis: deglutiatis eius dulcedinẽ suauiter gustu contemplatiõis. Et postea manus et corda vestra toto affectu coram deo expandite ad reddendũ ei de tanto beneficio vobis singulariter facto: humillimas et deuotas gratiarũ actiones. Quod vobis cõcedere dignetur eius btissimus filius rex angelorum: qui viuit et regnat cohẽnter cũ eadem in secula seculorum: Amen.

Explicit prologus.

Incipit sermo angelicus de excellentia beate Marie virginis: quẽ ipse angelus dictauit btẽ Birgitte ex precepto dei: et ipsa ex eodẽ precepto deuote conscripsit. Qui debet legi in matutinis diuisim per ferias hebdomade per anni circulũ vt infra sequitur.

In istis tribus lectionibus subsequentibus: ostẽdit angelus qualiter deus beatã gloriosam virginẽ mariã matrẽ suã: ab eterno dilexit super omnes creaturas: antequam aliquid crearetur.

Absolutio.

Summe trinitati virgo gratissima: nos tueatur sub prece dignissima: Amen.

In die dñica Lectio prima. Cap. I.

Verbum de quo euangelista Iohẽs in euangelio suo facit mentionem: ab eterno erat cum patre et spiritusancto vnus deus. A Tres eñ sunt psone: et vna in eis pfecta diuinitas. Hec siquidem tres psone in omnibus erant coequales. Erat nanque omnibus eis vna voluntas: vna sapientia: vna potentia: vna pulcritudo: vna virtus: vna charitas: vnum gaudiũ. Impossibile vtique foret hoc verbum esse deum: si a patre et spiritu esset separabile: sicut ab hac dictione ita: que veritatẽ videtur sonare: et tres in se litteras continere: exemplum haberi potest. Quemadmodum eñ si aliqua illarum trium litterarum subtraheretur ab alijs: tũc eundem effectum quem prius habebãt nõ haberent: quia eandem dictionem non effi

ferent. Simili modo intelligēdū est de tribus in vna diuinitate psonis: naz si aliqua illaꝝ sepabilis esset ab alia: vt alij inequalis aut in aliquo deficiens: quod haberet alia tūc in eis nō videret esse diuinitas: ipsa nāq; in se indiuisibilis est. B Per humanitatis etiam susceptionem: verbum. s. dei filium: a patre et spiritu fuisse diuisum: nefas est credere. Sicut eñ verbū quod loquimur: q̄uis corde cogitet et ore pferet: minime tangi potest vel videri: nisi alicui rei materiali inscriptum aut impressum fuerit: ita etiam hoc verbum: scilicet dei filium p humani generis saluatione: tangi vel videri fuisset impossibile: nisi humane carni vnitum extitisset. Quemadmodū etiā dū verbum aliquod in codice scriptum cōspicit: tunc etiā in mente cogitari potest: pariter et ore pferri. Sic vtiq; dei filium in assumpta carne visibilem: cū patre et spiritusancto: existere nullatenus dubitādū est. Sūt igit veraciter tres psone inseparabiles: incōmutabiles: eternaliter in omib; coequales vnus deus. In hoc itaq; deo omnia erant ab eterno prescita: omnia eius aspectui cū pulcritudine reuerenter assistentia: ipsi ad gaudium et honorem: que postmodum cuz sibi placuit: p creationem sapientissime in esse produxit. Nulla nanq; necessitate: nullo gaudij seu cōmodi sui defectu: de⁹ ad aliquod creandū cogebatur. Impossibile nanq; erat: q ipse in se aliquos defectus pateret. C Sola igit sua feruētissima charitas: ipm traxit ad creandū: vt plures cū ipso: et eius ineffabili gaudio eternaliter letarentur. Unde omnia illa que creanda erant: ea forma eoq; modo: postea pulcerrime creauit: sicut ab eterno ipsi⁹ aspectui pulcerrime astabant increata. Inter omīa tñ que tunc erant increata: vnū erat coraz deo quod summe cetera excellebat: de quo et ipse maxime letabat. In illo nanq; increato: quattuor elementa. s. ignis: aer: aqua: et terra: q̄uis etiaz increata tunc essent in hunc modū diuino aspectui eternaliter apparebant: q scz aer in eo ita leuis fieri debebat: q ꝯtra spūmsanctū vnq̄ȝ non efflaret. Terra quoq; in illo increato creari debebat: tam bona et tam fructifera: q nihil i ea crescere posset quod ad omīa necessaria vtile nō esset. Aqua itaq; sic tranquilla: q vndecunq; ventoꝝ turbines afflarēt: nulla vnq̄ȝ procella in ea penitus moueretur. Ignis etiam ita altus q eius flamma et calor: mansioni tn̄ q̄ ipse deus erat appropinq̄ret. D O maria virgo purissima et fecundissima mater: hoc ipsum tu es. Sic nāq; et talis ab eterno: diuino aspectui increata astitisti: ac deinde de supradictis tā puris et claris elementis: materiā tui benedicti corporis habuisti. Talis vtiq; corā deo ante creatiōnē tuam increata assistebas: q̄lis postmodum effici meruisti: et ideo a principio omnia creanda: in dei ꝯspectu ad ei⁹ maximū gaudiū in plurimū excellebas. Deus eñ pater de tuis fructuosis opibus: que ipso opitulante factura eras exultabat: filius aūt de tua virtuosa ꝯstantia: et spūssanctus de tua humili obedientia: Erat tñ patri gaudium filij et spūs: filio quoq; gaudium patris et spiritus: atq; sanctospiritui gaudium patris et filij. Unde sicut omnibus eis de te vnum erat gaudiuz: ita ad te omnes vnam habebant charitatē. Tu autem domine.

In die dominica: Lectio. ij. Absolutō Succurre nobis mater christi: que mundo flebili gaudium intulisti: Amen.

Capitulum II

Vnoq3 o maria creatura omnium dignissima.

A Ab initio sic eras coram deo: anteq̄ȝ te creauit: sicut arca noe coram ipso noe postq̄ȝ de eius fabricatiōe sibi innotuit: anteq̄ȝ ipam vt sibi iussūz fuerat ꝯsummauit Nouit eñ noe in tpe quo deo placuit qualis sua arca fieret. Nouit deus ante tempa qualis fieret arca sua: gloriosum videlicet corpus tuū. Gaudebat noe de arca sua anteq̄ȝ fabricaret: gaudebat summe de te o virgo ipse deus: anteq̄ȝ te crearet. Gaudebat noe: quoniam archa sua tam firmiter cōsolidanda erat: q nullis pcellaꝝ dissolueret impulsibus: gaudebat deus: quia corp⁹ tuum tam virtuosum et forte fieri debebat: q ex nullius malicie duricia que in inferno futura erat: ad peccatū aliquod flecteret. B Letabatur Noe eo q arca sua interi⁹ et exterius ita bitumināda erat q sentina aliqua in eam nequiret instillare. Letabat et eo deus q voluntatē tuaz pscīebat tam bonā debere fieri ex sua bonitate: q vnctione spūssancti: intus et foris ita pfundi merereris: q rerū tpaliū in mundo creandaꝝ ambitioni in tuo corde nequaq̄ȝ pateret introitus. Ita eñ odiosa est deo mūdana cupido in hoīe: sicut noe sentina in arca sua. Letabat noe de arce sue spaciosa latitudine: letabat deus: de tua amplissima et misericordissima pietate: qua omēs pfectissime amatura eras nullūq; creatū irratōnabiliter oditura: pserti3 ho q2 illa benignissima tua pietas intm̄ dilatari debebat q ille in

mensus deus: cuius magnitudo incomprehensibilis est: in tuo benedicto vtero iacere ⁊ versari dignaret. Letabat etiā noe: q̄ archa facienda erat satis lucida: letabat deus: q̄ virginitas tua vsq3 ad tuā mortē its clara seruanda erat: q̄ nullius peccati ꝯtagium eam valeret obfuscare. C Letabat et hoc noe: q̄ omnia sui corporis necessaria habiturus erat in arca sua: letabat et deus q̄ totū suū corpus ꝺ tuo solo corpore sine aliquo defectu erat accepturus. Magis quoq3 deus de te o castissima virgo q̄3 noe de arca sua gratulabat: nā ꝑsciuit noe: se de arca sua cū eodē corpe quo in ipam intraret: exiturū. Presciebat etiā deus in arcā tui honestissimi corporis: sine corpe ingressurū: atq3 de ipa cum corpe de tua mundissima carne ⁊ sanguine purissimo assumpto egressurū. Nouit se noe relicturū arcam suā vacuā qn̄ ab ipa discederet: et ad eam deinceps minime reuersurus. Nouit etiā deus ante secula: q̄ qn̄ de te cū humanitate nasceret: tu virgo ⁊ mater gloriosa nō vacua vt arca noe: sed oībꝫ sanctitatis donis splendidissima remaneres. Et q̄uis corpus suū: a tuo corpe in sua natiuitate separet: nihilominꝰ tn̄ te presciuit: semper sine fine inseparabiliter ꝑmansurū. Tu autem domine.

C In die dominica Lectio. iij. Absolutio Deum nobis faciat ꝓpiciū: que ipsius facta fuit hospitiū. Amen. Cap. III

Diligebat Abraā patriarcha suū filiū ysaac: statim cū ei deus filiū nascituꝝ ꝓmisit: multis ānis anteq̄3 cōciperet. B Sed magis charitate te o dulcissima virgo maria. anteq̄3 aliquid crearet: ipse deus oīpotēs diligebat: q̄ ꝑsciebat ab eterno: te sibi ad maximū gaudiū fore nascituram. Minime ꝑsciuit patriarcha: q̄ ꝓ ꝓmissū sibi filiū: sua magna charitas quā ad deū habebat: esset manifestanda. Sed sciebat ꝓoptime deus ab initio: q̄ ꝓ te sua maxima charitas quā ad genus humanū habebat: deberet oībꝫ euidenter patefieri. Prenouit abraā suū filiū cū pudore debere concipi: ac de muliere sibi carnaliter copl'ata nasci. Presciebat ꝟo deus q̄ in te castissima virgo sine viri cooperatione debebat cōcipi cum honore: et q̄ tua virginitate integralit ꝯseruata: de te honestissime debebat nasci. Intellexit abraā q̄ caro filij postq̄3 eū generaret: a sua carne euentualiter debebat separi. Presciebat ꝟo deus pater: q̄ caro illa benedicta: a sua maiestate nequaq̄3 debebat separi: quā suꝰ ꝑdulcis filius: a te o serenissima mater decreuerat assumere: nam filius in patre: ⁊ pater in filio: essentialiter inseparabiles existunt vnus deus. B Intellexit abraā: carnē a sua carne genitā putrefieri debere: atq3 in puluerem redigi: veluti suam carnē ꝓpriā. Sciebat aūt deus tuā mundissimā carnē: non magis resolui debere vel putrescere: q̄3 carnem suam sanctissimā: a tua virginali carne generandā. Edificauit ea volūtate abraam filio suo habitaculū: anteq̄3 cōciperet: vt videlicet q̄ quando natꝰ esset habitaret in eo. Tibi ꝟo o incompabilis virgo: domꝰ in q̄ habitares: eternaliter ꝑordinata erat scilicet ipse deus omnipotens. O ineffabilem domū: que nō solum deforis circumdedit te: ab omnibus ꝑiculis defendendo te: verūetiam intra te mansit: ad omniū virtutū ꝑfectionē corroborando te. Tria deinde abraam filio suo nōdū cōcepto: frumentū videlicet vinū et oleū ꝓuidebat: vt ex eis dū natus fuisset resficeret. Hec em̄ tria a se erant differentia. in aspectu essentia ⁊ sapore: tibi ꝟo o desiderabilis virgo ad tuā interminabilē refectionē: ab eterno ꝓuidebat ipse deus in tribus ꝑsonis: a se ꝑm diuinā essentiam minime differētibꝫ. Et hic idē deus ꝑ te o maria alitrix pauperū: pauperi humano generi: ad eternū nutrimentū ꝓuidebat. C Per illa em̄ tria que patriarcha suo ꝓuidit filio: intelligi possunt tres ꝑsone. s. pater et filius ⁊ spūssanctus: Nam sicut olei pinguedo ardere non pōt anteq̄3 licinius apponat: sic et patris feruētissima charitas: manifeste nō lucebat in mūdo: anteq̄3 suus filius a te o sponsa dei ꝑelecta: humanū corpus qđ ꝑ licinium intelligit sibi assumeret: Quemadmodū etiā frumentum nō potest panis effici: anteq̄3 preparatū fuerit pluribꝫ instrumentis: ita et filius dei: q̄ est refectio angeloꝝ sub specie panis ad hoīs refectionē nō apparuit: anteq̄3 corpus suū: in tuo benedicto vtero: ex pluribꝫ membris ⁊ lineamentis cōpositū fuit. Sicut etiā vinū portari nō potest nisi vasa prius fuerint preparata: sic nō gratia spūssancti: que ꝑ vinum denotat: homi ad eternam vitā donari nō debuit: anteq̄3 corpus tui amātissimi filij: quod ꝑ vas intelligit: ꝑ mortē ⁊ passionem fuisset ꝑparatū. Hoc em̄ vase salutifero oīm dulcedo gratiaꝝ copiosissime angelis ⁊ hominibus propinatur. Tu aūt dn̄e.

In istis tribus lectionibꝫ subsequentibꝫ ostendit angelus qualiter angeli post lapsum luciferi: beatam virginem debere creari nouerunt: et quantū de ipsiꝰ futura creatione gaudebant. Et qualiter post mundi

creationem:coram deo et angelis ipsa vir-
go assistere videbat.

Feria.ij. Lectio prima. Absolutio.
Ad societatem ciuiũ supnorũ: pducat nos
regina angelorum. Amen. Cap. IIII.

Ciens itaqz deus oia

sibi in seipso ad suam exultationẽ
eternaliter sufficere ex solo sue cha-
ritatis feruore ad aliquid creandũ mone-
bat: vt alij sui ineffabilis gaudij: possent fie-
ri participes. A Creauit igit inenarra-
bilem angelorum multitudinẽ: conferens eis
liberũ arbitriũ: faciendi iuxta suũ posse qd
eis placeret: vt sicut ipse nulla coactus ne-
cessitate: sed ex ꝓprie charitatis ardore eos
sibipsis ad interminabilem delectationem
creauerat: ita ꝛ ipsi nõ inuiti: sed libera vo-
luntate charitatẽ ꝓ charitate: ꝛ reuerenti-
am ꝓ indesinenti ꝯsolatione: suo factori in-
desinenter exhiberent. In eodẽ denicꝫ pũ-
cto: quo fuerũt creati: quidã ipsorum liberi ar-
bitrij: gratissimo dono pessime abutentes:
ceperunt malicīose: creatori suo inuidere:
quē ꝓ sua maxima dilectione: summe debu-
issent diligere. Unde ꝓtinus de felicitate
eterna in miseriã interminabilẽ: cũ sua ma-
licia merito corruerũt. Alij ṽo angeli ĩ glo-
ria sibi preparata: cũ sua charitate remanse-
runt: qui deum ꝓ sua dilectione ardẽter di-
ligebant: cõtemplantes in eo omnẽ pulcri-
tudinẽ: omnem potentiã oẽmcꝫ virtutem.
B Intellexerũt etiã angeli ex dei ꝯtem-
platione: sine principio ꝛ sine fine: ipsuz so-
lum existere: se quocꝫ ipsos ab eo creatos ꝛ
quicquid boni habebant: ex eius bonitate ꝛ
potentia se habere. Nouerũt etiã in eius glo-
riosa visione: ex eius sapiẽtia: se ita sapiẽtes
effectos q omnia futura iuxta diuine ꝑmis-
sionis moderamen clare ꝓspicerent: quibus
hoc intimo amplectebant affectu q preno-
scebant deũ humilitate et charitate sua: il-
las celestes mansiones: ad suam gloriã: suo-
cꝫ exercitus cõsolationẽ: iteruz velle reple-
re: a quibus inobedientes angeli: ꝓ supbia ꝛ
inuidia sua miserabiliter corruerãt. Intue-
bant quocꝫ in illo benedicto speculo. s. deo
creatore suo: sedem quandã reuerendã: ipi
deo ita ꝓpinquam: q impossibile videbat:
aliquam aliam sedem sibi fieri ꝓpiorem: et
hoc tñ adhuc increatũ esse nouerũt: cui ab
eterno sedes illa extitit preparata. C Ex
intuitu etiã claritatis dei: oẽs eos sine du-
bio in vno puncto: ita diuĩa charitas infla-
mabat: q ql̄ibet aliũ sicut seipsũ diligebat.
Uerũtamen deũ maxime ꝛ sup oĩa: atcꝫ il-
lud increatũ plus seipsis amabãt: qd in se-
de deo ꝓpinquiori erat collocandum: vide-
bant nancꝫ deum illud increatũ summe di-
ligere ac de illo ꝓmaxime gratulari. O om-
niũ consolatio virgo maria: hoc ipm tu es
ad qd angeli a principio sue creationis: tã-
ta arserunt charitate: q licet ex suauitate
ꝛ claritate: quã ipsi in dei visione ꝛ appro-
pinquatione habebãt: ineffabiliter letabãt
plurimũ tñ ex eo gauisi sũt q tu ipi deo eis
ꝓpinquior fieri debebas ꝛ ex eo q maiorẽ cha-
ritatẽ maiorẽcꝫ suauitatẽ: qꝫ ipi habebãt:
tibi nouerunt reseruari. D Uidebant
etiã sup sedẽ illã: coronã quãdã tante pul-
critudinis tantecꝫ dignitatis: q nullius ma-
iestas: nisi solius dei: ipam debebat excelle-
re. Unde qꝫuis nouerũt deũ magnũ honorẽ
ꝛ gaudiuz: ex hoc veraciter habere: q ipsos
creasset: maiorẽ tñ honorẽ ꝛ maius gaudiũ
ex hoc deo debere ꝓuenire videbãt: q tu ad
tam sublimẽ coronã creari debebas. Et ĩdo
ipsi angeli de hoc magis exultabant: q te
deus creare volebat: qꝫ ex eo q ipsos crea-
uerat. Et sic tu o virgo sanctissima: angel
mox vt creati fuerunt: gaudiũ fuisti: q̃ ipsi
deo sine ꝑncipio sũma delectatio extitisti.
Et sic vere deus cũ angel ꝛ angeli cũ deo: de
te o virgo creaturarum oĩm dignissima anq̃ꝫ
creareris intime ꝯgaudebãt. Tu aũt.

Feria.ij. Lectio.ij. Absolutio.
In matrem dei virgo preelecta: nobis ostẽ-
dat que sit ad patriã via recta. Amen.
Capitutulum V

Atendens igit deus mun-

duz creare cũ alijs creaturis que in eo sunt
ait: Fiat. Et statim ꝑfecte factum erat: qd
ipse creare intendebat. A Mundo ita-
cꝫ et creaturis omnibus preter soluz hoiem
ꝑfectis: et diuino aspectui cum pulcritudi-
ne reuerenter assistentibus: adhuc vnus mi-
nor mundus corã deo: cuz omni venustate
increatus astabat: a quo maior gloria deo
ꝛ angelis maior letitia: atcꝫ omni homini
eius bonitate frui volẽti maior vtilitas quã
de hoc maiori mundo ꝓuenire debebat. O
predulcis domina virgo Maria: oibus ama-
bilis: oibus vtilis: per hunc minorẽ mũdũ
non incongrue tu intelligeris. Ex scriptu-
ra etiam colligit q placuit deo lucem a te-
nebris in hoc maiori mundo diuisisse: sz ve-
re illa lucis ac tenebrarum diuisio: q̃ in te post
tuã creationẽ fieri debebat: multomagis ei
placuit: qñ. s. tenerioris infantie ignorãtia
que tenebris comparat: a te penitus debe-
bat abscedere ꝛ dei cognitio cum voluntate
et intelligentia: viuendi ꝑm eius velle que
luce assimilatur: cum feruentissima chari-

tate:in te debebant plenissime remanere.

B Conuenienter itaq; teneritudo illa infantie tenebris similat:quia deus nō agnoscit:et quid agendū sit nulla ratione discernit. Hanc vtiq; etatis infantie teneritudinē tu o virgo omnis pctī expers: innocentissime transegisti. Deinde quēadmodū deus duo luminaria:simul cū stellis huic mūdo necessaria creauit: vnum vt preesset diei:et alterum vt preesset nocti: ita et in te alia duo luminaria clariora fieri premisit. Primū namq; erat tua diuina obedientia: que instar solis corā angelis in celo: et bonis hominibus in mundo quibus vere deus sempiternus dies est lucidissime radiaret. Secundum vo luminare erat tua constātissima fides:qua multi nocturno tēpore hoc est ab hora illa qua creator in carne p creatura pati debebat:vsq; ad eius resurrectionem in tenebris desperationis et pfidie miserie vagantes:veluti quodā lunari iubare:ad veritatis agnitionē ducendi erant.

C Stellis quoq; cogitatiōes tui cordis in hoc similes apparebant:q; a tpe illo quo primo dei cognitionē habuisti ita seruēs in diuina charitate vsq; ad mortem pmansisti:q; dei atq; angelorū aspectui omes cogitationes tue: nitidiores q̄ stelle humano visui apparebāt. Volucrū itaq; diuersi generis sublimes volatus et dulcisoni concentus oīa verba tuorū labiorū figurabāt:que a tuo terreno corpe vsq; ad aures sedētis in throno maiestatis:ad summā angelorū exultationem:cū oī suauitate conscendere debebāt. Preterea toti terre in eo sīlis extitisti q; sicuti oīa in hoc maiori mundo: terrenū corpus habentia:ex terre fructibus debebant enutriri:ita oīa illa nō solū nutrimētū: immo et ipsā vitā ex tuo fructu debebāt obtinere. D Florigeris vo ac fructiferis arboribus:merito comparari possent opa tua: nā cū tāta charitate:ea factura eras q; plus omniū florū pulcritudine:et fructuū suauitate deū atq; angelos delectare debebant. Presertim cū sine oī ambiguitate credēdū sit:deū in te ante tuā creationē plures virtutes preuidisse:q̄ in oibus herbarū:florū: arborū:fructuū:lapidū:gemmarū: seu metallorū generibus:q̄ inueniri possent:in totius orbis amplitudine. Vnde nimirū si deus in te o minor munde:q̄ adhuc creandus eras magis delectabat:q̄ de hoc maiori mūdo. Nam licet ante te mundus creatus extitit periturus tā erat cū omnibus que in eo cōtinet tu tamen in tua inmarcessibili pulcritudine:iuxta eternam dei pordinationē in ipsius amantissima dilectione insepabiliter permanere debebas. In nullo enim ille maior mundus meruit:nec mereri potuit:vt sempiternus fieret. Sed tu o felix maria: virtutū plenissima:post tuā creationē:diuina opitulante gratia:omnia que tecū deus facere dignatus est:cū omni virtutū pfectione dignissime meruisti:Tu aūt dn̄e.

Feria secunda. Lectio .iij. Absolutio. Corona virtutū regina decorata:sit nobis in tutamen iugiter parata. Amen.

Capitulum VI

Virtutum omniū operator:et ipsa virtus deus est. A Immo etiā omnibus creaturis:que create sunt:impossibile est virtute aliqua illas sine ipsius adminiculo choruscare. Qui a principio postq̄ mundū pfecit creare: et omnes creaturas:vltimo virtute sua creauit hoīem:tribuens ei liberū arbitriū:vt p eum in bono pseueranter staret:ad bonum premiū:et in malū nō caderet ad retributionem malā. Nam sicut apud hoīes:illorū opera pro modico reputant:qui opari renuunt donec in cyppo vel compede ad operandū detenti fuerint:illorū vo opa dilectione et optimo digna sunt premio:qui nō inuiti:sed voluntate spontanea:faciēda sua ex sincera charitate pficiunt. Nō simili si deus angelis et hominibus:liberū arbitriū nō dedisset:viderent quodāmodo:quasi ad ea que agerent coartari:atq; eorū opa:modica remuneratione digna existere. B Placuit igit virtuti que deus est:faciendi q; eis placeret:libertatē donare:sciretq; eos plene intelligere:qualē retributionē diuina obedientia mereret:et qualibus penis contumax inobedientia:suos imitatores dignos efficeret. Magnam vtiq; virtutem deus ostēdit qñ hoīem ad hoc de terra plasmauit q; p charitatē et humilitatē: celestium mansionū inhabitator mereret effici:a quibus angeli diuine voluntati cōtrarij:p supbia et inuidia infeliciter sunt eiecti. Erant enim ipsis virtutes odibiles:p quibus potuissent sublimiter coronari. Nam nulli dubiū sit: q; sicut rex ex regali corona honoratur et gloriatur ita quelibet virtus nō solū factorē suū inter hoīes honorificat:imo etiā corā deo et angelis:veluti fulgida corona ipm excellent decorat:et ideo quelibet virtus corona fulgida nō incōgrue pōt appellari. C Vnde inestimabilis vere credēdus est:coronarū numerus q̄bus ipse deus sublimissime fulget:cuius virtutes oīa que fuerūt que sunt et erunt:pluralitate et magnitudine et dignitate:incompabiliter excedūt:nunq; enim

aliud nisi virtutes operatus est: quem tamē specialiter tres virtutes: veluti fulgidissime tres corone gloriosius exornant. Virtus nāque illa qua creauit angelos erat ipsius corona prima: quia ipsorum aliqui dei glorie inuidentes seipsos infeliciter puauerūt. Illa quoque virtus qua creauit hoīem erat ei corona secunda: qua ⁊ ipse homo ex insipiētia sua: hostili suggestori ꝯsentiēs subito priuatus ē. Veruntamen ꝑ illorum angelorum aut hominis ruinā: virtus dei aut virtutis eius gloria minorari nō valuit: Quāuis ipsi ꝓ sua iniquitate inglorios a gloria ceciderīt: qꝛ deo propter hoc ꝙ eos ad suam ac ipsoꝝ gloriam creauerat: gloriā rependere noluerūt: imo dei sapientissima sapiētia ipsoꝝ nequitiā in sue virtutis gloriā cōmutauit. B Virtus vero illa que te o virgo desiderabilis ad suam eternam gloriam creauit: ipsum glorificauit quasi corona tercia: ꝑ quā angeli rupturas prioꝝ coronarū reintegrari debere cognoscebant. Unde o dn̄a spes nostre salutis: honoris dei corona iuste appellari poteris: nam sicut ꝑ te summā virtutē ꝑfecit ita ⁊ ꝑ te summus honor: p̄ omnibus suis creaturis sibi ꝓuenit. Clare vtiqꝫ innotuit angelis: qui dei aspectui astabant creata ꝙ diabolū q̄ seipsum sua superbia ꝯdemnauerat ⁊ ex malicia sua hoīem ꝑdiderat: tu debebas tua humilitate sanctissima superare. Igitur quāuis angeli vidissent hoīem ad magnā miseriam corruere: pre gaudio tamen diuine visionis dolere nequiuerūt: presertim qꝛ ipsis satis liquebat que et quanta cū tua humilitate: post tuam creationem deus facere dignaretur. Tu autem domine. ¶.

In istis tribus lectionibus subsequentibus tractat angelus de penitentia ade. Et de ꝯsolatione quam habuit ex p̄sciā future creationis beate virginis: ⁊ eius magna humilitate ⁊ dignitate. Et quō ꝯsolatus ē abraam patriarcha: ysaac quoqꝫ et iacob atqꝫ oēs ꝓphe ex reuerēde dei matris futura natiuitate

Feria .iij. Lectio prima. Absolutio.

Ab hoste maligno: defendat nos pia virgo. Amen.

Cap. VII

Potestatem sacra pagina adā in paradisi felicitate existentē mādatū dei p̄terisse. A Sed postquam in miseriā deuenit: diuine voluntati ipsum inobedientē fuisse non cōmemorat. Unde vere patet adā totis p̄cordijs deum dilexisse: ex eo ꝙ postquam suus filius fratricidiū ꝑpetrauit: carnale consortiū sue ꝯiugis deuitauit: audito autem postea dei mandato obedienter iterū eidē cōiugi se matrimonialiter copulauit. Grauiter quoqꝫ eum penituit offendisse suum factorē: quoniam seipsum meruisse penis grauissimis cruciandū. Idcirco non iniustū fore dinoscitur: ꝙ sicut ira dei super eum venit ꝓ superbia: qua in sua felicitate deū offenderat: ita et ipsi in miseria existenti: magna daretur ꝯsolatiō: eo ꝙ grauissima penitudine ⁊ vera humilitate ingemuit: ꝙ tam benignū creatorē ad irā ꝓuocauerat. B Maiorem autem cōsolationē nequaquam potuisset adam percipere: quam si certificaretur: ꝙ deus ex eius generatiōe nasci dignaretur ad aīas illas humilitate ⁊ charitate redimendas: quas ipse adā dyaboli inuidia deprauatus ad suam superbiam a vita ꝑpetua deiecerat. Sed quia oībus sapientibus impossibile fore videtur: sicut ⁊ est: ꝙ deus quē nō decuit natiuitatem nisi honestissima: humanū corpus ꝑ carnis concupiscentiā: vt alij infantes sibi assumeret magis hoc adam impossibile credidit: q̄ sine carnis delectatione creatus extitit. Ergo intellexit adam: ꝙ creatori oīm nō placeret: eo mō sibiipsi humanū corpus creare quo suū aut eue corpus creauerat. Credebat idcirco adā: ꝙ de vna ꝑsona in corꝑe simili eue que super cunctos ex viro ⁊ muliere generatos ⁊ generandos: oīm virtutū ꝑfectiōe floreret: humanā carnē deus vellet assumere: ac de ea sua virginitate salua: cū deitate ⁊ hūanitate honestissime nasci. C Unde sine omni hesitatione credendum esse dinoscitur: ꝙ sicut adā cū sensit deū sibi quasi placatū: habuit de verbis q̄ didicit eua: ex collocutione dyaboli magnū dolorē. Sic q̄ mō cū in dolorē ⁊ miseriā venit: habuit de verbis que tu o maria spes oīm angelo responsura eras: magnam leticiam et ꝯsolationem. Dolebat quoqꝫ adam: ꝙ corpus eue a suo corpore creatū ipsum ad ꝑpetuā inferni mortem deceptorie traxerat: gaudebat autem: qꝛ de tuo corꝑe o virginū honestissima: corpus illud venerabile nascituꝝ presciebat: quod ipsum suāqꝫ ꝓgeniem ad vitā celicā potenter reducere debebat. Tristabatur etiā adam ꝙ eua sua dilecta consors: ex maxima superbia factori suo inobediens existere ceperat exultabat vero: qꝛ te o maria suā charissimā filiam: cum summa humilitate deo in omnibus obedire velle prenidebat. D Dolebat adā: qꝛ eua ex superbia in mente dixerat: quasi ꝙ deo vellet coequari: propter quod ad magnum scandalum in dei et angeloꝝ conspectu corruerat: letabatur vero: quia in ipsoꝝ prescientia tuū verbū quo dei ancillam te humiliter ꝯfiteri debebas ad magnā tuam gloriam lucide rutilabat. Tristabatur etiam adam: quia verbū eue deum ad iram ꝓuo-

cauerat: sibi suecꝫ posteritati ad damnati
onem: exultabat autē: quia tuum verbum
ad te ⁊ ad omnes verbo eius damnatos: dei
charitatem allicere debebat: ad magnam
consolationē. Verbū eṁ eius: ipam cū viro
in magno dolore eliminauit a gloria: ⁊ por
tas celi sibi suecꝫ soboli ꝑclusit. Tuū autē
verbū benedictū: o mater sapientie: ad ma
gnū gaudiū te ꝑduxit: portasqꝫ celi omni
bus ingredi volētibꝫ apuit. Unde sicut an
geli in celo ex hoc letabāt: ꝙ te o mater dei
ante mundi constitutionē nascituram ꝑui
debant: ita ⁊ adā ex prescientia tue natiui
tatis magnū gaudiū ⁊ exultationem habe
bat. Tu autem.

Feria. iij. Lectio. ij. Absolutio.
Adiuua nos o virgo amabilis: in binus mū
di seuis ꝑiculis. Amen. Ca. VIII

Jectus deniqꝫ adaꝫ

e de paradiso: iusticiā dei ⁊ misericor
diaꝫ in seipso expertus est: timēs de
um ꝓpter iusticiā: atqꝫ oībꝫ sue vite tꝑibus
ipm intime diligens ꝓpter misc̄dias. A
Bene vtiqꝫ mundus dispositus erat q̄ꝫdiu
sua posteritas similiter faciebat. Cessantibus
ꝯo hoībus iusticiā ⁊ misc̄diam dei ꝯsidera
re: obliti sunt multi eoꝝ sui ꝯditoris: nam
credebant hoīes: illa q̄ eis placebāt ⁊ ī tur
pitudine carnalis ꝯcupiscē tempa sua abho
minabiliter deducebant: qđ deus vehemen
ter abhorrens: vniuersos mundi inhabita
tores ꝑ diluuiū interfecit: ꝑter eos q̄s ꝑ ar
cam noe ad mūdi restaurationem sua ꝑor
dinatione saluauit. Multiplicatus siquidē
denuo humanus ppl̄s a veri dei cultura ꝑ
ydolatriā apostatauit ex maligni spūs in
stigatione: legē sibi dictando diuine volun
tati ꝯtrariam. Sed deus ex sua misericor
dissima paterna pietate cōmotus: veꝝ sue
fidei emulatorē abraam visitauit: ⁊ cum eo
suaqꝫ ꝓgenie fedus pepigit: ꝯplenitqꝫ deꝰ
abrae desiderio donando ei filium isaac: ex
cuius ꝓgenie nasciturū ꝓmisit filiū suum
xp̄m. B Unde bene credibile fore dino
scit: etiam abrae diuinitus fuisse ꝑcosten
sum: ꝙ vna filiaꝝ sue stirpis īmaculata vir
go dei filium parturiret. Credit̄ q̄ꝫ abraaꝫ
de hac futura filia magꝭ q̄ꝫ ꝺ ysaac filio suo
exultasse: atqꝫ maiori charitate ipaꝫ q̄ꝫ ysa
ac suum filium dilexisse. Intelligendū est
etiā amicū dei abraam ꝓpter supbiā vel cu
piditatem nō acquisisse bona tꝑalia: nec de
siderasse filium ꝑ ꝯsolatione sua corporali
maꝫ fuit sicut bonus hortulanus qui domi
no suo fideliter deseruiens ramusculū vitꝫ
in eius plantauit territorio: intelligens ex
co infinitas vites plantari posse: atqꝫ ele
ctam vineam inde debere effici: et idcirco fi
mū collegit: vt vites ex eo impingnate nō
marcesserent: sed ad ferendū fructus fecū
diores fierent. Letabat̄ quippe hortulanꝰ
ille arborē q̄ndā inter suas plantulas tā ex
celsaꝫ: ⁊ tā delectabilē debere fieri ꝑnoscēs
ꝙ dn̄m suū summopꝑe delectaret: ꝓpter ar
boris pulcritudinem in vineam spaciari: et
ꝙ ipsius fructuum dulcedinē idem dn̄s de
gustaret: ⁊ sub eius vmbra suauiter seden
do quiesceret. C Per hunc eṁ hortu
lanū intelligit̄ abraam. Per ramusculū vi
tis ysaac filius suꝰ. Per plures vites inde
plantandas vniuersa sua ꝓgenies. ꝑ fimū
q̄ꝫ mundane diuitie denotant̄ q̄s nō deside
rabat deo dilectus abraam: nisi ad ppli dei
sustentationem. Per illam pulcerrimā ar
borē virgo maria designat̄. Per dn̄m deus
omps̄: qui in vineā id est in progeniē abra
he venire non decreuit: anteq̄ꝫ arbor excel
sa ibi fieret: id est gloriosa virgo maria sua
charissima mater ad etatē debitā ꝑueniret.
Cuiꝰ innocentissima vita pulcritudini quā
delectabat̄ deus videre similat̄: cuiꝰ ops deo
summe placentia: ꝑ fructuū suauitatem in
telligunt̄. Per vmbram aūt eius virgina
lis vterus: quē virtus obumbrabat altissi
mi. Prescius itaqꝫ abraam hanc virginme
que deū pareret de generatione sua debere
ꝓcedere: plus de ipsa sola ꝯsolatus est q̄ꝫ ꝺ
oībꝫ filijs ⁊ filiabꝫ sue stirpis. D Hāc
deniqꝫ fidem ⁊ sanctā spem. s. future natiui
tatis filij dei: de ꝓgenie eiusdē abrae: ꝑ he
reditate cū magna fide: reliquit idē abraā
filio suo ysaac: qđ ex eo bene ꝓbat̄: ꝙ suum
seruum quē ꝑ vxore filij mittebat: iurare fe
cit sup lumbos suos. i. ꝑ eū q̄ de suis lūbis ī
futuruꝫ egrederet̄: ꝑ hoc innuēs ꝙ dei filꝰ
ex eius nasceret̄ ꝓgenie. Isaac quoqꝫ ꝑ be
nedictionem quā dedit filio suo iacob ean
dem hereditatem. i. supradictam fidem et
spem sibi reliquisse dinoscit̄. Benedicēs au
tem iacob singillatim suos duodecim filios
eadē hereditate suum filiū iudā ꝯsolari nō
omisit. Unde vere ꝓbat̄: deū matrē suaꝫ ab
initio ita dilexisse ꝙ sicut ipse anteq̄ꝫ aliq̄d
crearet̄: ex ea maxime gratulatꝰ est: ita eti
am amicis suis ex hoc ꝙ ipsa nasceret̄ ma
gnam ꝯsolationē impendit. Et sic vtiqꝫ sic
primo angelis: ⁊ deinde primo homini: ita
et postea p̄triarchis ex gloriosa dei mr̄e na
scitura magna dabat̄ exultatio. Tu aūt.

Feria. iij. Lectio. iij. Absolutio.
Mater vere charitatis: dissoluat vincula
nostre prauitatis. Amen.

Capitulum IX

V Ere charitatis amator: et ipsa charitas deus est. A Qui etiā suis magnā charitatem ostēdit: quādo pplm israel de egyptiaca servitute sua potentia liberavit: opulentissimam terram eis conferens: in qua cū omni libertate feliciter habitarent. Hoꝝ quippe prosperitati: callidus hostis plurimum invidēs: cavillationibꝫ suis traxit eos infinities ad peccandū. Illi aūt machinamētis dyaboli minime reluctari conantes: sed ydolorum culturam misere ducti sunt: pro nihilo reputantes legē mosaycā: federisq̧ illud obliviscentes: et stultissime negligentes: qd pepigit deus cum abraam. Respiciens vero post hec deus misericors amicos suos recta fide et vera charitate: vnus cū legis observatiōe ei devote servientes: ipsos clemēter visitavit et vt ipsi in divino servitio ardētiores fierēt prophetas in medio eorū suscitavit: vt per eos si vellent etiam inimici dei ad eius amorē et ad rectā fidem reverterent. B Unde vere est notandū q sicut torrens qui de montis cacumine in vallē profundā laberet omnia in seipso fluentia secum in vallem produceret: que post aque motū emergere viderent: ita spūssanctus prophetarū cordibꝫ illabi dignabat: ex eoꝝ labijs illa secū producēs eloquia: que ad correctionē huius erratici mundi voluit divulgare. Inter omnia vero q per hunc mellifluū torrentē: spūssancti eis illapsa sunt: hoc ipsoꝝ cordibꝫ dulcissime influxit: hoc quoq̧ ex eoꝝ labijs delectabilius emanavit: q s. omniū creator deus de intemerata virgine nasci dignaret: et q emendatione et sanctificatiōe sua: animas illas ad gloriā eternā redimeret: quas sathanas per petm̄ ade precipitavit ī miseriā. Noverūt etiā ex huius torrentis influentia: deū patrem ad hominis liberationem: ita benivolum velle existere: q suo vnigenito filio nō parceret: filiū quoq̧ patri ita obedientem velle esse q carnē mortalē assumere nō negaret: atq̧ spūmsanctū cū filio libētissime velle mitti: qui tñ a patre nequaq̧ separatus fuit. C Sed hoc etiā prophetis satis liq̄bat. s. q ille sol iusticie dei filius in mundū non veniret: anteq̧ stella ex israel orireť: q̄ calore suo fervori solis possꝫ appropinquare. Per hanc igiť stellam intelligiť virgo q̄ deū parere debebat. Per calorē vero sua ferventissima charitas: qua deo ita appropinquare debebat: et deus ei: q omnē suā volūtatem deus cum ipsa perficeret. Et vere sicut prophete ab hoc sole increato: et omnia creantem verbis et operibus consortationem adepti sunt: ita et deus per hanc prescientiā qua sciebant hanc stellam. s. mariā esse creandam: in ipsoꝝ tribulationibus magnam consolationem eis largitus est. Dolebāt ei vehementer prophete videntes filios israel: pro superbia et carnis petulantia legem moysi sic deserere: et elongata ab eis divina charitate iram dei super eos irruere. D Exultabant aūt prenoscentes: q ipse legum dictator et dn̄s ex tua hūilitate et tue vite puritate: o maria stella prefulgida placareť et q reciperet eos in suam gratiam: qui ipm̄ ad iram provocaverant: et suam indignationē miserabiliter incurrerunt. Dolebant insuper prophete: qz templum in quod oblatiōes dei offerri debebant erat desolatū: exultabant vero previdentes q templū tui benedicti corporis creari debebat: quod ipsū deū cū omni consolatione in se suscepturū erat. Dolebant etiā quia destructis muris et portis hierusalem: inimici dei fuerant ingressi expugnantes eā corporaliter: sathanas autem spiritualiter. Sed exultabant de te: o maria porta dignissima: prescietes in teipsum deum fortissimū gigantē: assumpturum arma: quibꝫ dyabolū et oīs inimicos devincere debebat: et sic vere prophete: sicut et patriarche: de te o dignissims mater maxime consolati fuerunt. Tu aūt.

In istis tribus lectionibꝫ subsequentibꝫ tractat angelus de virginis conceptione et de eius nativitate: et quō ipsam deus dilexit adhuc etiā dū esset in vtero mr̄is sue.

Feria quarta. Lectio pma. Absolutio Nostre tenebras ignorantie: illuminet virgo mater sapientie. Amen. Cap. X

E Rant homines ante legem datā moysi: longo tpe ignorantes quomō se et actus suos in hac vita regerent. A Unde illi qui divine charitatis ardore flagrabāt: sicut deo placere opinabant: opa sua et mores sollicite ordinabant. Alij vero qui amorē dei nō habebant: timore dei contempto quicquid placebat eis faciebant. Horū igiť ignorātie divina bonitas misericorditer condescendens: per moysen servum suū legem constituit: per quā ad omnē dei voluntatē regerent. Hec deniq̧ lex qualiter deus diligereť et proximus: et qualiter coniugiū inter virū et mulierē honesto et divino iure tenereť edocebat: vt ex tali cōiugio illi procrearent: quos deus vocare vellet suū populū. Et vere huiuscemodi cōiugium: deus intantum diligebat: q ex eo decrevit humanitatis sue: honestissimā genitricem accipere. B Unde quemad-

modum aquila que in sublimi aere volitās ꝑlustratis pluribus nemoribus: vnā arborem tam firmiter radicatam eminus respiceret: ꝙ ex ventorū impulsibus euelli non posset: stipitem quoq; eius ita ꝑcerin: ꝙ ꝑ cum nemo valeret ascendere: que etiā in tali loco staret: ꝙ impossibile videret: ꝙ aliquid sup eā a parte supiori caderet. Et hāc arborem aquila diligentius intuens: nidū in quo quiescere vellet in ea ꝯstrueret. Ita deus qui huic aquile compat: cuius cōspectui omnia futura: sicut et presentia clara sunt & aperta: dū vniuersa iusta & honesta coniugia: que a primi hominis creatione: vsq; in diem nouissimum fieri debebāt prospiceret: nullum simile ioachim & anne coniugio: in omni diuina charitate & honestate ꝓrendit. Et idcirco ei placuit: de hoc sancto cōiugio honestissime sue matris corpꝰ: qđ ꝑ nidū intelligit generari: in quo ipse cū oi consolatione dignaret quiescere. C

Congrue quidē decoris arboribus: deuota comparant coniugia: quoꝝ radix est vnio talis duorum cordium: vt scȝ ꝑ illa sola ratione coniungātur: ꝙ ipsi deo honor & gloria inde ꝓueniat. Conuenienter etiā fructiferis ramis ipsoꝝ cōiugū volūtas similatur: qm̄ in omnibꝫ suis opibus: ita timorem dei obseruant: ꝙ etiā tm̄modo causa ꝓlis: ad laudem dei procreande iuxta dei preceptum se inuicē honeste diligant. Taliū deniq; cōiugioꝝ sublimitatē: viribꝫ vel artibꝫ suis insidiator neqt attingere: qm̄ ipsorum gaudium nō est aliud nisi vt deo rependat honor & gloria: et qm̄ nulla etiam eos commolestat tribulatio nisi dei offensa et inhonoratio. Tunc aūt in tuto loco stare videntur: qm̄ honoꝝ mundialiū siue diuitiaꝝ affluentia: ipsoꝝ aīos ad suū amorē seu supbiam nō valet allicere. D Unde qꝛ tale Joachim & Anne ꝯiugiū: deus ꝓuidit fieri debere: ꝓpterea domiciliū suū: vicȝ corpꝰ sue matris ex ipso colligi preordinauit. O Anna mater reuerenda: q̄ȝ preciosum thesaurum in tuo baiulasti vtero qm̄ Maria q̄ mater dei fieri debebat in ipso quieuit. Vere sine omni ambiguitate credendū est: ꝙ materiā illā statim qm̄ in anne vtero concepta & collecta fuit: de qua maria formari debebat ipse deus plus diligebat q̄ȝ oīa humana corpa a viro & muliere generata & generanda ꝑ mundum vniuersum. E Unde venerabilis Anna: vere nuncupari pōt. oīpotentis dei gazophilacium: quia ipsius thesaurum sup omnia sibi amabilē in suo vtero recondebat. O q̄ȝ prope erat iugiter cor dei huic thesauro. O q̄ȝ pie et alacriter huic thesauro: oculos sue maiestatis infixit qui postmodū in euangelio suo sic ait. Ubi est thesaurus tuus: ibi est cor tuū. Et ideo vere credibile est: angelos ex hoc thesauro nō modicū exultasse qm̄ conditorem suum quē plus seipsis diligebāt: ita illū thesauꝝ diligere cognoscebant. Qua propter bene esset cōueniens et dignū: ꝙ dies illa ab omnibus in magna reuerētia haberetur: qua materia illa: in anne vtero cōcepta et collecta fuit: ex qua benedictū corpus mr̄is dei formari debebat: quā ipse deus et oēs eius angeli tāta charitate ꝓamabant. Tu aūt.

Feria quarta Lectio. ij. Absolutio. Stella Maria maris: succurrat ꝑpetuo nobis Amen. Capit. XI

Einde. Postquā illa

D A būdicta materia: congruo tpe formatū corpus hūit: in aluo matris sicut eam decuit: tūc aurit thesauꝝ suum rex oīs glorie. s. infundendo ei viuentē aīam. Et queādmodū apis arua florida circūuolans: vniuersa mellifera gramina diligētius ꝑscrutat qꝛ ex naturali sciā nouit discernere: vbi pullulat flos ameinoꝛ: quē si forte ex folliculo adhuc erūpere nō viderit: nihilominus tn̄ eius ortū: cū desiderio delectabiliter prestolat: vt ad suū placitū ipsius dulcedine ꝑfruat. Simili mō celestis deus qui oīa oculis sue maiestatis clarissime intuet: qm̄ mariam in secreto materni vteri: adhuc latitare ꝓspiciebat: cui i eterna sua prescia: nullū hoīem totius mundi in omi virtute similē nouit debere existere cū omi ꝯsolatione et gaudio ipius ortū expectabat: vt ꝑ ipsius vginis charitatē dulcedinē sua supabundās diuina bonitas pāderet. B O q̄ȝ clare emicuit in anne vtero aurora ꝯsurgens: qm̄ in eo marie corpusculū: ꝑ aduentū aīe viuificatū extitit: cuius ortū videre angeli et hoīes: tāto desiderio desiderabāt. Ueruntn̄ notandū est: ꝙ sicut hoīes illas terras inhabitātes: vbi sol nocturno etiā sic & diurno tpe: suis radijs eos illustrat: aurore ortum nō optant causa luminis: cū solis splēdoꝛ aurore luce lōge sit clarioꝛ. Sȝ qꝛ apparēte aurora: intelligūt solē altius debere ascēdere: suosq; fructus quos in horrea sperāt colligere ex eius caloris būficio: ꝑfectius & citius debere maturescere. Illaꝝ aūt partiū inhabitatores: vbi noctis tegunt caligine: ex eo nō solū gratulant ꝙ post aurore ortū: solem debere oriri cognoscūt: ymo etiā ex hoc maxime gratulant: qꝛ intelligūt ꝙ surgēte aurora: agenda sua videre sufficiunt. C Cō

similiter modo sancti angeli regni celestis inhabitatores: aurore ortū hoc est marie natiuitatem: nō desiderabant causa luminis: quia verus sol qui ipse deus est: ab eorum aspectu nequaq̄ recessit: sed idcirco ipsam cupiebant in hoc mundo nascendo oriri: q2 prenoscebant deum qui soli assimilatur: ꝑ hanc auroram maximam suam charitatē que ꝑ calorem intelligitur: velle manifestius ostendere: atq̄ homines qui deū diligerēt: ꝑ bona opera fructiferos debere effici: et ꝑ cōstantē in bono ꝑseuerantiā: eos maturos fieri: vt eos angeli in illa eterna horrea: q̄ celesti gaudio comparantur valerent congregare. Homines vero huius tenebrosi mundi matris dei ortum prescientes: nō solum ex hoc gauisi sunt: q2 intelligebant q̄ ipsorum liberator ex ipsa nasci debebat: verū etiam ex eo gaudebant q̄ istius gloriose virginis honestissimos mores viderent: et quid agendum siue fugiendū esset: ex ea plenius addiscerent. D Hec etiam virgo: virga illa extitit quā esaias de radice iesse egressuram ꝑdixit: florem q̄ ex ea debere ascendere super quē spūs dñi requiesceret: ꝓphetauit. O virgam ineffabilem: que dū in Anne vtero crescebat: medulla eius in celo gloriosius ꝑmanebat. Hec itaq̄ virga tam gracilis erat q̄ in aluo matris faciliter versabatur. Medulla vero ipsius in longitudine et latitudine tā immensa et grandis erat q̄ nullis mēs ipsius magnitudinem excogitare sufficiebat: Nō enī valuit virga florē ꝓferre: anteq̄ medulla ꝑ suum introitū sibi virtutē germinandi conferret: nec etiā virtus medulle manifeste apparuit anteq̄ virga suū humorē medulle addidit. E Hec denique medulla gloriosa erat filij dei: quē licet pater ante luciferū genuit: in flore tñ. i. in humano corpore nō apparuit donec de consensu virginis: q̄ ꝑ virgam designatur: huius floris materiam ex eius purissimo sanguine in eius virginali vtero accepit. Et q̄uis hec benedicta virgula. s. gloriosa maria: a materno corpore separabatur in sua natiuitate: verumtamen dei filius nō magis a patre separatus est: qñ virgo ipm in tempore corporaliter peperit: q̄ qñ pater eum sine corpore intemporaliter genuit. Spūs quoq̄ sanctus ab eterno inseparabiliter erat in patre et filio: q2 sunt tres persone et vna diuinitas. Tu aūt.

Feria quarta. Lectio. iij. Absolutio.
Matris xpi gloriosa natiuitas: sit nobis ꝑpetua iocunditas. Amen. Ls. XII.

Sit sicut eternaliter patri et filio et spiritui sancto vna erat diuinitas: ita et in eis nunq̄ fuit diuersa volūtas. A Vnde quēadmodū si de vno accenso rogo tres flamme ꝓcederent: ita ex diuine volūtatis bonitate: tres charitatis flamme: ad vnius operis ꝑfectionem equaliter processerunt. Flamma enī charitatis a patre procedēs: lucidissime ardebat coram angelis: quando ipsius volūtatem esse nouerunt: suū dilectum filiū pro captiui serui liberatione: velle benigniter exponere. Charitatis flamma procedēs a filio non latuit quādo ad patris nutum: semetipm exinanire voluit: accipiēdo formam serui. Flamma quoq̄ charitatis procedens a spūsancto: non minus feruens videbatur: quādo patris et filij suiq̄ ipsius voluntatē: per manifesta opa demonstrare paratum se exhibuit. Et q̄uis huius diuine volūtatis feruentissima charitas: ꝑ oēs celos radiabat: indicibilē consolatōem ex sua claritate angelis conferens: ex hoc tñ humano generi redemptio: scdm eternā dei preordinatiōem venire nō poterat: anteq̄ maria esset genita: in qua tam feruēs charitatis ignis accēdi debebat: q̄ eius odorifero fumo sublimius ascendente: ignis qui in deo erat seipm in eum infunderet: et per eū huic frigescēti mundo illaberetur. B Hec denique virgo: post suam natiuitatē noue lucerne sed nondū accense similis erat: quā ita tñ accēdi oportuit: q̄ sicut dei charitas: que tribus flammis assimilatur: in celis radiabat: simili modo hec electa lucerna maria: alijs tribus charitatis flammis: in hoc tenebroso mūdo radiaret. Prima quippe flāma marie: corā deo satis lucide resplenduit: qñ ad dei honorē virginitatem immaculatā: vsq̄ ad mortē firmiter seruare ꝓmisit. Hanc vtiq̄ honestissimā virginitatē: ita deus pater concupiuit: q̄ suū dilectum filiū cum sua filijq̄ ac scti spūs diuinitate: sibi mittere dignatus est. Secūda marie charitatis flāma in hoc apparuit: q̄ in omnibus humilitate inexcogitabili iugiter seipam depressit: quod certissime dei benedicto filio sic placuit q̄ ex eius humillimo corpore: venerabile illud corpus dignatus est assumere: quod quidē super omnia in celo et in terra decuit eternaliter sublimari. C Tercia q̄z flamma: erat sua ꝑ omnia laudabilis obedientia: que sanctū spiritum: ita sibi attraxit: q̄ per eū oīm gratiarum donis repleta fuit. Et q̄uis hec bñdicta noua lucerna his charitatis flāmis: nō statim post natiuitatē suā accensa fuerit: q2 erat ei sicut alijs infantulis corpus exiguū: et tener intellectus: ꝓpter quod volūtatem dei intelligere non poterat: deus tñ

de ea qȝqȝ adhuc nihil meruisset: magis gratulabat: qȝ de oim hoim beneficijs: q̄ añ eā fuerant geniti per mūdū vniuersum. Nā quemadmodū bonus cytharista cytharam non paratā diligeret: quā tñ vere prescıret dulcissime resonare: ita omniū plasmator: marie corpus et animā in eius infantia summe diligebat: quia ipsius verba et opera super omnē melodiā sibi placere presciebat. D Credibile etiam fore dinoscit: ꝙ sicut marie filius statim pfectum sensuz habuit quando in eius vtero humanatus extitit: sic et maria post suam natiuitatē in iuniori etate qȝ alij infantes sensum et intellectū adepta fuit. Cum igit deus et angeli: de ei9 gloriosa natiuitate in celo gauisi sunt: homines etiā ipsius natiuitatē in mundo cū gaudio recolant: referendo p ea oīm creatori ex intima cordibus laudem et gloriam qui eam ex omnibus que creauit pelegit ipsamqȝ inter ipos peccatores nasci preordinauit: que peccatoꝝ liberatorem sanctissime generauit. Tu aūt domie.

In istis tribus lectionibus subsequentibus ostēdit angelus: quō se vgo Maria gerebat postqȝ sensum et dei noticiā habuit et de eius aie et corporis pulcritudine. Et quō eius voluntas omnes sensus suos edomuit: et de ɔceptione filij dei in virginis vtero ac de ipsius gloriosa natiuitate in hūc mūdum. Feria. v. Lectio prima.

Absolutio. Alma virgo virginū: intercedat p nobis ad dñm. Caplm XIII

Benedictū marie corpus: congrue mūdissimo vasculo similari ɔuenit. A Eius qȝ aia lucerne clarissime ipiusqȝ cerebrū aquarūz puteo in altū salientiū: ac deinde in vallē pfundam descendentiū: Nam cū virgo ad illam etatē deuenit: qua verū deū intelligere potuit in celis existere: et ꝙ ipse omnia et hominē specialiter ad suum creasset honorem perpetuū: iudexqȝ oīm esset iustissimus: tunc sensus et intellect9 a cerebro virginis: instar aque de scaturiēte fonte decurrentis: in celi fastigium saliebat: ac deinde in vallem. i. in humillimū eius corp9 decurrebat. Nam sicut cantat ecclesia: egressuz filij dei a patre: et ei9 regressum fuisse ad patrem: qȝqȝ neuter ipsoꝝ ab altero vnqȝ disiunctus fuerit: ita sensus et intellect9 virginis in celoꝝ celsitudinē frequenter ascēdēs deum constanter per fidem apprehendat: cuius dulcissima charitate suauiter amplexata in seipsam redibat. Hanc quoqȝ charitatē cū rationabili spe et diuino timore ipsa firmissime tenuit: p ipsam charitatē ita inflāmans aiam ꝓpriam: ꝙ velut feruentissimus ignis: i. dei amore flagrare cepit. B Hic etiā virginis sensus et intellectus corpus suū ad obsequendū deo ita subiecit aie ꝙ extūc corpus cū omi hūilitate obediuit ei. D qȝ sceleriter sensus et intellectus vginis: dei charitatē cōprehendit. D qȝ prudēter ipsam sibi thesaurizauit. Vñ sicut si alīquod liliū transplantatū esset: quod trib9 radicib9 se terre infigeret: quib9 ipsam etiā solidiorē efficeret: tres qȝ flores delectabiles: ad intuentiū consolatōem sursum expanderet. Sic vtiqȝ diuina charitas huic gloriose terre. s. virgini nostre diuinitus inserta: ipsius corpus tribus fortissimis virtutibus: qsi tribus radicibus se infixit: p quas etiā ipsum corpus vginis fortificauit: tribusqȝ ornamētis: veluti trib9 prefulgidis floribus: virginē quo ad aiam: ad dei ac angelorū ipsam intuentiū leticiā: honorifice adornauit. C Prima igit ipus corporis fortitudo discrete abstinētie: ita cibū et potum in ipsa tpabat: ꝙ propter aliquā superfluitatē: a dei seruitio nequaqȝ ipam retraxit vlla segnicies: nec pter immoderatam parsimoniā: ad agenda sua vnqȝ fiebat imbecillia. Secūda vero fortitudo tēperantie vigiliarū: ita corpus suum moderabat: ꝙ propter somni breuitatē nullo tempe quo ipsam vigilare oportuit aliqȝ torpebat grauedine: nec propter soporis nimietatē: statuta vigilie tempa: in minimo puncto breuiabat. Tercia qȝ fortitudo fortis cōplexionis corporis virginis: ipsam virginē tam cōstantem effecit: ꝙ laborem et corporalē aduersitatē et transitoriam corporis felicitatem: equanimiter ferebat: de corpis aduersitate nō dolens: et de eius felicitate nequaqȝ exultans. D Hoc insup primū erat ornamentū: quo diuina charitas virginez quo ad aniam exornabat: ꝙ scz premia illa que deus amicis suis largiturus erat: omnium rerū pulcritudini in animo suo preferebat: et idcirco mundane diuitie: velut fetidissimū lutum sibi vilescebāt. Hoc deniqȝ quasi scdm ornamentū: ipsius animam decorabat: ꝙ. s. intellectu suo pfecte discernebat: quā incomparabilis honor mundanus existit glorie spūali: propter quod mūdanam gloriā audire sic abhorrebat: sicuti corruptū aerem: qui suo fetore multoꝝ vitam breuiter extinguit. Illud vtiqȝ ipius aiam glorificabat quasi ornamentū terciū ꝙ oīa deo placētia in corde suo reputabat dulcissima: illa quoqȝ felle amariora: que deo erant odiosa et ɔtraria: et ideo ipa vo

luntas virginis: tam efficaciter ipsius animam trahebat ad desiderandū veram dulcedinem: ꝙ post hanc vitam eã gustare nõ oportuit spūalem amaritudinē. E Ex his quippe ornamentis sup omnia q̃ erãt creata: virgo ipa tampulcre in anima redimita apparuit: ꝙ creatori placuit oĩa sua pmissa ipsa mediante pficere. Erat enī ex charitatis virtute ita roborata: ꝙ in nullo bono opere tabescebat: nec quidē in minimo puncto: vnq̃ʒ in eã inimicus p̃ualebat. Vere proculdubio est credendū: ꝙ sicut ipsius anima corã deo ⁊ angelis erat pulcerrima: ita et eius corpus in cunctoꝝ oculis eam intuentium fuit gratissimū. Et quemadmodū deus ⁊ angeli: de eius animevenustate gratulabant̄ in celis: ita etiã gratissima eius corpis pulcritudo omnibus eã cernere cupientib' vtilis fuit et cõsolatoria in terris. Videntes enī deuoti: in quanto feruore illa deo famulabat̄: ad dei honorē feruentiores efficiebant̄. In his autē qui ad peccandū pnissimi erant: ex eius verborū et gestuū honestate: statim peccati feruor extinguebat̄ q̃ʒdiu ipsam cõspiciebant. Tu aūt dñe.

Feria quinta. Lectio .ij. Absolutio.
Virgo ab angelo salutata: nostra dignet̄ abolere peccata. Amen. Ca. XIIII.

Nulla lingua narrare

sufficit. A Q̃ prudēter sensus ⁊ intellectus gloriose virginis ipm deum in eodem puncto comprehēdit: quo primo eius cognitionē habuit: presertim cum omnis hūana mens: ad excogitandū debilis sit: q̃ʒ multiformiter eiusdē virginis benedicta voluntas dei seruitio se subiecit. Nã oĩa q̃ ipa deo placere cognouit delectabiliter sibi pficere placuit. Intellexit enim virgo nõ suis meritis deū sibi creasse corp' ⁊ aĩaʒ: sineq̃ʒ voluntati libertatē ptulisse diuinis p̃ceptis hūilit̄ fauendi: aut etiã ipsis si placeret resistēdi: ⁊ iõ decreuit hūillima virginis voluntas p bñficijs iã acceptis q̃ʒdiu sua vita vigeret cū oĩ charitate deo famulari: q̃ʒuis nihil aliud ab ipso sibi donaret̄. B Cū aūt ipsi' intellectus capere potuit: ꝙ ipse oīm rerū creator aĩaꝝ quas creauerat redemptor etiã fieri dignaret̄: et ꝙ nihil aliud p tanti laboris mercede q̃ʒ ipsas aĩas sibi repetiti cuperet: ⁊ ꝙ oĩs hō in voluntate libertatē hʒ placandi deū p opa bona: aut eū ad irã prouocandi: p opatiões malas: pfecto voluntas virginis corpus suuʒ in mundi pcellis: sicut prudens nauclerus suam nauem cepit sollicite gubernare. Nã sicut nauclerus ptimescit: nauē ex vndarū iactibus posse periclitari: caribdes q̃ʒ quibus naues sepius dissoluūtur: vix ab eius discedūt memoria funes et armamēta nauis firmiter adaptat: cuius etiã oculi portum in quo post laborē quiescere desiderat iugiter contemplant̄: qui summe etiã satagit ꝙ bona sue naui imposita: vero possessori quē maxime diligeret: ad cõmodū perueniant. Sic vtiq̃ʒ hec prudentissima virgo: postq̃ʒ preceptoꝝ dei noticiam habuit: confestim iuxta ipsoꝝ statū: cepit ipsius voluntas corpus suū: cum omī sollicitudine gubernare. C Frequēter quidē timebat pinquoꝝ cohabitatõem: ne ipsoꝝ prosperitas vel aduersitas: que mūdi pcellis similant̄ per verba vel opa: ipam ad obsequendum deo: efficerēt grauiorē. Omnia q̃ʒ per legem diuinã vetita: iugi cõmendabat memorie: cū omni attētione ca veutãs: ne sicut dyra caribdis: ipsius animam spūaliter pderēt. Hec deniq̃ʒ laudabil' volūtas: ipaʒ virginem suosq̃ʒ sensus sic refrenando edomuit: ꝙ ipsius lingua nunq̃ʒ mouebat̄ ad locutiões inutiles: eiusq̃ʒ honestissimi oculi ad respiciendū aliquid innecessariū nequaq̃ʒ fuerūt leuati: aures q̃ʒ eius ad ea solummodo erant intente: que ad dei gloriã pertinebant: manus etiã et digitos nõ nisi ad ppriam sui vel proximi vtilitatē extēdebat pedesq̃ʒ suos: quantū ad vnū passum moueri non sinebat: nisi prius discussisset que vtilitas inde pueniret. Desiderabat insuper voluntas virginis: omnes mūdi tribulationes gaudenter sustinere: vt in portū securitatis scʒ in sinum dei patris ipsa perueniret: hoc incessanter desiderans: ꝙ scʒ deo qui sibi erat charissimus: ab eius aĩa pro sua creatione: honor et gaudiū redderetur. D Et quia voluntas virginis in nulla bonitate vnq̃ʒ defecit: idcirco deus a quo bona cuncta procedunt: in omniū virtutum culmine: ipsam sublimissime exaltauit: omniūq̃ʒ virtutū nitore: ipsam splendidissime rutilare fecit. Quis igit̄ mirari debet: ꝙ deus hanc virginē super oẽs maxime dilexerit: cum ipa sola excepta neminem a viro et muliere generari p̃uouit: cuius animus ad mortale seu veniale pctm̄: interdū non fieret inclinabilis. O q̃ʒtum appropinquauit hec nauis: scʒ corpus virginis desiderantissimo portui .i. dei patris mansioni: quãdo gabriel adueniēs ait: aue gratia plena. O q̃ʒ honeste sine viri cooperatione: suū filiū pater virgini cõmendauit: qñ angelo ipsa tradidit. Fiat mihi scdm verbum tuum. Confestim namq̃ʒ in vtero vir

ginis: humanitati fuit vnita diuinitas: factusq; est homo et filius virginis: verus deus filius dei patris. Tu aũt.

Feria quinta. Lectio. iij. Absolutio. Nos cũ prole pia: benedicat virgo maria. Amen.

Capitulum XV

o Coniunctionem pulcerrimã: et oĩ acceptiõe dignissimã

A Nam erat filio dei in mundo mansio corpus virginis: in celo aũt: erat ei mansio trinitatis: q̃uis vbiq; maneat potẽtialiter. Erat virgo in corpe et aĩa spũsancto plena: erat et spũsctũs in p̃re: erat etiã in hũanato filio: q̃ q̃d filius dei nõ solũ ĩ virgineis visceribus in mundo: verũetiã in p̃re et spũsancto mansionẽ habebat in celo. Pater q̃z cũ spũsancto mansionẽ in humanato filio habebat in mundo: q̃uis solus filius verus deus: carnẽ sibi assumpsit humanã: qui licet sm̃ diuinitatis essentiã: humanis occultabatur aspectibus: corã angelis tñ ĩ sua eterna mãsione: semp idẽ et manifestus apparuit. B Omnes igitur verã habentes fidem: ex illa ineffabili ꝯiunctõne: que ĩ virgine facta est ꝯgaudeant: qua coniunctione dei filius ex eius carne et sanguine corpus sibi assumpsit humanũ: vnita q̃z est humanitati diuinitas: et diuinitati vera hũanitas. In hac siquidẽ gratissima vnione: neq; in filio diminuta est diuinitas: neq; in matre virginitatis integritas. Illi quoq; erubescant et paueant: qui creatoris omnipotẽtiam: nõ credũt talia posse facere: aut ipsius bonitatẽ nolle reputãt ꝓ creature sue saluatione: talia facere si valeret. Si etiã ex potẽtia et bonitate: talia fecisse credit: quare ab his qui eũ talia ꝓ se fecisse nõ dubitant perfecte nõ amãt? C Animaduertãt igitur corda vr̃a et intelligant: q sicut ille terrenus dñs: summa dilectiõe dignus existeret: qui dũ honore maximo et diuitiaꝝ abundantia fungeretur: audiens ꝯtumelijs et obprobrijs amicũ suũ affici: ex bonitate sua: totũ ipsius scandaluꝫ sup seipm suscipet vt amicus ille haberet in honore. Percipiens q̃z idẽ dñs amicũ paupertate tribulari: tunc seipm inopie subderet: vt illũ amicũ abundantẽ efficeret. Deinde vero si ipsuꝫ amicũ cerneret ad occisionẽ miserabiliter duci: quaꝫ euadere nõ posset nisi aliq̃s ꝓ eo voluntarie moreretur: et tunc seipm morti traderet: vt ille dãnatus ad mortẽ viuere posset feliciter. Et q in his tribus summa dilectõ demõstratur sic etiã vt nemo dicere posset: aliquem hominem amico suo in mũdo maiorem charitatem ostendisse: q̃z ipsum creatorẽ que est in celo: ꝓpterea ipse deus suam maiestatem inclinauit: de celo descendẽs in vterũ virginis: nõ in vna tñ ipsius corporis parte introiens: sed per totũ ipsius corpus virgineis visceribus se infundens: formando sibi honestissime ex solius vgĩs carne et sanguine corpus hũanũ. D Et ideo electissima illa mater: flãmanti rubo: sed lesionis inexperto quẽ vidit moyses: congrue similatur Nam ille idem: qui in rubo tamdiu moratus ẽ: q moysen in his que sibi retulit credulum et obedientẽ effecit: sibiq; suum nomen sciscitanti ait. Ego sum qui sum: id ẽ hoc nomẽ est mihi ineternũ. Ipse idem in virgine tanto morabatur tpe: sicut alijs infantulis ante suũ partum in maternis visceribus morari necesse ẽ. Quemadmodũ etiam per totum virginis corpus: quando idem dei filius concipiebatur: cum sua diuinitate introiuit: sic et quando nascebatur cum humanitate et deitate: veluti et rosa integra odoris suauitas: ita et ipse per totum ipsius corpus virginis fusus est: virginali gloria in matre integra ꝑmanente Unde q deus et angeli: ac deinde primus homo: et post eum patriarche et prophete vna cuꝫ alijs innumerabilibus dei amicis ex hoc letabantur: q rubus ille: id est marie corpus: ita charitate ardens fieri debebat: q dei filius in ipm tam humiliter ingredi: et in eo tam diu morari: atq; de ipso tam honeste egredi dignaretur. E Ideo dignuꝫ est: q homĩes etiam nũc viuentes toto animo colletentur: q sicut dei filius cũ patre et spiritu sancto: verus et immortalis deus hunc rubum ingressus est: assumẽdo in corpore eis: carnem mortalem: ita et ipsi cum festinatione ad virginem confugere debẽt: vt ipa interpellante eis qui mortales sunt vita restituatur eterna: qui etiam per sua facinora: interitum meruerint sempiternum. Et sicut deus in virgine moratus est ne corpus suum in etate vel membris magis q̃z aliorum infantium vllum haberet defectum: vt dyabolum potenter deuinceret: qui oẽs sue senectutis dominio fraudulenter subiugauerat. Ita et hoĩes ipsaꝫ humiliter deprecentur: vt in sua defensione morari eos faciat: ne ĩ dyaboli laqueos ruere eos contingat. Quemadmodũ etiam deus: ab ipsa virgine in mũdum est egressus vt hominibus portam celestis patrie patefaceret: ita et ipsi eam suppliciter flagitẽt q eis in egressu suo ab hoc neq̃z seculo: adiutorio presens esse dignetur: procurando ipsis introitum in sui benedicti filij regnũ eternum. Tu autem domine.

In istis tribus lectionibꝫ subsequentibꝫ tractat angelus: de gloriose virginis amarissimis tribulationibꝫ: ꝓ sui benedicti filij dolorosa morte. Et de ꝯstantia mētis quaꝫ habuit virgo in oībꝫ dolorībꝫ suis.

¶ Feria. vi. Lectio prima. Absolutio Christo qui nos redemit: reconciliet virgo que eum genuit. Amen.

Capitulū XVI.

Gloriosa virgo maria

G in affatu angeli legit̃ expauisse.

A Que siquidē nullū metū ꝓpt̃ sui corporis periculū tūc habuit: sed inimici humani generis fraudulentiā: ad anime sue nocumentū ad esse formidauit. Unde vere intelligendū est: ꝙ quādo ipsa ad tātā etatē ꝑuenit: ꝙ sensus ꝛ intellectus eiꝰ dei sueqꝫ voluntatis agnitionē cōprehendere valuit: cōfestim sicut deū cepit rationabiliter diligere: ita etiā cepit ipsum rationabiliter metuere. Congrue itaqꝫ hec virgo nūcupari pōt florens rosa: nam sicut rosa crescere solet inter spinas: ita hec venerabilis virgo: in hoc mundo creuit inter tribulationes. Et quemadmodū quanto rosa in crescendo se plus dilatat: tanto fortior ꝛ acutior spina efficit̃: ita et hec electissima rosa maria quanto plus etate crescebat: tanto fortiorꝫ tribulationū spinis: acutius pūgebat̃. B Trāscursa deniqꝫ iuuenili etate: timor domini extitit ei ꝑma tribulatio: qꝫ nō solū maximo timore tribulabat̃ in disponendo se ad fugiendū pctā: verūetiam tremore non modico vrgebat̃: in considerādo quō rationabiliter ꝑficeret opera bona Et q̄uis omni vigilantia cogitatiōes ꝟba ꝛ opa ad dei honorē ordinabat: timebat tñ defectum aliquē in eis existere. Considerēt igitur ipsi peccatores miseri: qui diuersaꝫ iniquitatum illecebras audacter: et voluntarie incessanter committunt: quātos cruciatus quantasqꝫ miserias animabus suis coacervant: quando vident ꝙ hec gloriosa virgo ab omī pctō immunis: opera sua super omnia deo placentia ꝑfecit cum timore. Deinde ex prophetarum scripturis: deū incarnari velle intelligens: ꝛ ꝙ tam diuersis penis: in carne assumpta deberet cruciari: tribulationē protinus nō modicā: ꝓpter feruentem charitatē quā ad deuꝫ habebat in corde suo sustinuit: q̄uis nondum sibi innotesceret: ꝙ ipsa eius mater fieri debebat

C Cum aūt ad illam etatem ipsa ꝑuenit: ꝙ filius dei factus fuit filius suus: ꝛ sensit eū in vtero suo: a se corpus illud accepisse: ꝙ prophetaꝫ scripturas per seipsum adimplere deberet: tunc lenissima illa rosa: in sua pulcritudine magis dilatari et crescere videbatur: ac tribulationū spine: ipsam acriter stimulantes: fortiores et acutiores quotidie efficiebant̃. Nam sicut ei magnū ꝛ ineffabile gaudiū: in filij dei conceptione oriebatur: ita etiā in recordatione crudelissime future passionis eius: mentem suam multiformis pulsabat tribulatio. Gaudebat nāqꝫ virgo: quia suus filius vera humilitate: amicos suos reducturus erat: ad regni celestis gloriaꝫ: quibus primus hō per suam supbiam: infernalem penam meruerat. Dolebat vero: quia sicut hō omnibus suis membris: per malam concupiscentiā peccauerat in paradiso ita et suū filium ꝓ ipsius hōis transgressione: per proprij corporis amarissimā mortem: satisfacturū prescιebat in mūdo. D Exultabat virgo: quia filium suū absqꝫ peccato et carnis delectatione cōceperat: quem etiā sine dolore pepererat. Tristabat̃ quoqꝫ quia tam predulcem filiū: ad turpissimam mortem nasciturum: ac seipsam in maxima cordis anxietate ipsius passiones ꝯspecturam preuiderat. Gaudebat etiā virgo: quia ipsum a morte resurrecturū prescιebat: et pro sua passione in summo honore eternaliter sublimandum: dolebat tñ quia contumeliosis obprobrijs ꝛ diris cruciatibus: honorē illū precedētibus prescιebat eū inmaniter cruciandū. E Uere indubitanter credendum est: ꝙ sicut rosa cōstanter in suo loco stare cernit̃: q̄uis spine circumstantes: fortiores et acutiores effecte fuerint: ita hec benedicta rosa maria: tam constantem gerebat animum: ꝙ quantūcunqꝫ tribulationum spine: cor ipsius stimulabant: voluntatem tamē suam: nequaq̄ variabant: sed ad sufferendū ac faciendum quicquid deo placeret: se promptissimā exhibebat. Florenti ergo rose dignissime comparatur: et reuera rose in iericho: nam sicut rosa illius loci pulcritudine sua: ceteris floribus legitur prepollere: ita maria vniuersos in hoc mūdo viuentes: solo excepto suo benedicto filio: honestatis et moꝫ pulcritudine excellebat. Unde sicut deus ꝛ angeli: ex eius virtuosa cōstantia iocundabantur in celo: ita homines considerantes: q̄ patienter se habebat in tribulationibus: et q̄ prudenter in consolationibus: ex ea maxime letabantur in mundo. Tu aūt domine.

¶ Feria sexta Lectio secūda. Absolutiō. Qui nos saluauit precio sui sanguinis: defendat nos prece sue mr̄is virginis Amen.

Capitulum XVII.

Nter alia que voces pro-
phetice de dei filio predixerūt. A Pre-
ciuebant etiam q̄ durā mortē in suo inno
cētissimo corpe sustinere volebat in hoc mū
do: vt hoīes vna cum ipso eterna vita frue
rent̄ in celo. Prophetabant deniq̄ ꝓphete
⁊ scribebant: qualiter idē dei filius ꝓ huma
ni generis liberatione: ligandus ⁊ flagellā
dus erat ⁊ quomodo ad crucē ducendus et
q̄ vituperose tractandus et crucifigēdus
Unde quia ipos bene nouisse credimus: q̄
de causa immortalis deus: mortalē carnē
sibi assumere voluit: et tā diuersis modis:
in eadē carne tribulari. Ideo fides christia
na non dubitet: quin virgo nostra ⁊ domi-
na: quam ante secula sibi deus preordina-
uit in matrem: clarius hoc sciebat: nec vir-
ginem ipsam latuisse: iustum est credere ra
tionem illam: quare ipse deus humana car
ne in eius vtero dignabat̄ vestiri. Et vere ꝑ
culdubio est credendū: q̄ ex inspiratiōe spi
ritussancti ipsa ꝑfectius intellexit: quicq̄d
ꝓphetarū eloquia figurabant: q̄ ipsi ꝓphe-
te: qui ex eodem spiritu: verba oretenꝰ ꝓtu
lerunt. B Unde verissime credendum
est: q̄ quando virgo dei filiū postq̄ eum pe
perit: primo suis manibus tractare cepit:
subito ipsius menti occurrit: qualiter ipse
ꝓphetarum scripturas adimplere debebat
Cū aūt ipm pannis inuoluebat tūc in cor
de suo considerabat q̄ acutis flagris totū
ipsius corpus lacerandū erat: ita q̄ etiā q̄
si leprosus apparere debebat. Recolligēs q̄
virgo sui filij ꝑuuli manus ⁊ pedes leniter
in fascia: recordabat̄ q̄ duriter ferreis cla-
uis debebant ꝑforari in cruce. Aspiciēs ꝓ-
pe faciē eiusdē filij sui: speciosi forma p̄ filijs
hoīm: meditabat̄ q̄ irreuerenter: ipam im
piorum labia suo sputo debebant maculare.
C Reuoluebat etiā ipa mater sepius in
aīo: q̄ntis alapis maxille eiusdē sui filij ce-
derent̄: q̄ntisq̄ obprobrijs ⁊ ꝯtumelijs: eiꝰ
benedicte aures replerent̄. Mō ꝯsiderans:
qualiter ipiꝰ oculi: ex ꝓprij cruoris influxu
caligarent: mō qualiter ipius ori acetū fel
le admixtū infunderet̄. Mō ad mentē redu
cens: q̄liter ipiꝰ brachia funibꝰ ligari opor
tebat: neruos etiam ⁊ venas atq̄ oīes cō
pagines: quomodo īmisericorditer in cru
ce debebant extendi: precordia eius in ipsa
morte cōtrahi: totumq̄ ipsius corpus glo
riosum: qualiter intus ⁊ foris omni amari
tudine ⁊ angustia vsq̄ ad mortem oporte
bat cruciari. Sciebat eīn virgo q̄ exalta-
to in cruce spiritu: ipsius filij latus lancea
acutissima ꝑforaret: ⁊ ipius corꝑ medium

transfigeret. Unū sicut olim matrū erat le-
tissima: qū dei filiū iam de se natū videbat
quē vere sciebat verum deū et hoīem existe
re: mortalē quidē in hūanitate: sed in dei-
tate eternaliter immortalē: ita etiā oīum
matrū erat mestissima: ex ipius amarissi-
me passionis prescia. D Per talem eīn
modū: eius maximā leticiam: semꝑ grauis
sima comitabat̄ mesticia: ac si alicui mulie
ri ꝑturienti ita diceret̄. Filium pepisti vi-
uum: et oībus membris sanū: sed pena illa
quā in partu habuisti: vsq̄ ad mortē tuā
ꝑdurabit. Et illa hec audiēs de sue ꝓlis vi
ta ⁊ sospitate gauderet: de passione vero ⁊
morte propria tristaret̄. Talis vtiq̄ mr̄is
mesticia ꝓcedens: et ex illa recordatiōe pe-
ne et mortis sui ꝓprij corpis: certe nō esset
grauior q̄ dolor ꝟginis marie: quotienscū
q̄ sui amantissimi filij mortē futuram: in
aīo reuoluebat. Intelligebat virgo: ꝓphe
tarū vaticinia olim p̄dixisse: q̄ oꝑtebat su
um predulcē filiū: multas ⁊ graues penas
sustinere: et etiā ille iustus symeon: nō qua
si a longe vt ꝓphete: sed in faciem virginis
predixit: q̄ ipsius aīam debebat gladius ꝑ
transire. E Unū vere notandū est: q̄ si-
cut vires aīe ad sentiendū bonū vel malū
corpis viribus fortiores ⁊ sensibiliores exi
stunt: ita et bn̄dicta virginis aīa: quā gladi
us ille ꝑtransiturus erat: grauioribus tor
quebat̄ languoribꝰ: anteq̄ suus filius pa-
teret̄: q̄ alicuius mr̄is corpus sustinere va
leret: anteq̄ suā prolem ꝑturiret. Ille nā
q̄ doloris gladius cordi ꝟginis omi hora:
tanto se ꝓpius approximabat: quāto suus
dilectus filius: passionis tpi magis appro-
pinquabat. Unū sine dubio credendū est: q̄
ille piissimus dei filius innocētissimus: sue
matri filialiter cōpatiens: dolores eius fre
quentibus ꝯsolationibus tꝑabat alioquin
eius vita: vsq̄ ad filij mortē: illos sustinere
minime valuisset. Tu aūt dn̄e.

Feria. vi. Lectio. iij. Absolutio.
Passio virginis filij: nos cōmendet mani-
bus p̄ris altissimi Amē. Cap. XVIII.

O deniq̄ tpe quo fi-
lius virginis p̄dixit: queretis me:
et nō inuenietis. A Dolorosi
cuspis gladij cor virginis: acriter stimula-
uit. Ipso quoq̄ deinde a ꝓprio discipulo
prodito: et a veritatis ac iusticie emulis: si-
cut ei placuit captiuato: tūc doloris gladi
us cor et precordia virginis transfigebat:
atq̄ ipsius aniam duriter ꝑtransiens: vni
uersis corpis sui membris: dolores grauis-
simos inferebat. Totiens enim in anima

virginis gladius ille: cuz omni amaritudi-
ne versabaᷓ: quotiens eius amãtissimo fi-
lio: obijciebanᷓ passiões ⁊ obprobria. Vide
bat quidẽ filiũ impiorꝝ palmis colaphizatũ
crudeliter ⁊ impie flagellatũ: a iudeorũ ꝑn
cipibus morti turpissime adiudicatũ: ac ip
sum toto vociferante ppl'o: crucifige ꝓdi-
torem: ligatis manibus ad locum passiõis
eductum: alijs eũ iam crucem sup hũeros:
in maxima lassitudine baiulantẽ ꝑcedenti
bus: et post se ligatum trahẽtibus: atq; ali
is ꝯcomitantib᷒: ⁊ eum pugnis impellenti
bus: ac tanq̃ crudelissimã feram: illum ag
nũ mansuetissimũ agitantib᷒. B Qui
ẽm Esaye vaticiniũ in oĩb᷒ suis angusti
is ita patiens erat: ꝙ instar ouis ad occisio
nẽ ducte siue voce: ⁊ agni coram tondẽte se
reticentis: os suũ nõ aperiebat. Qui sicut
ꝑ seipsum omnẽ patientiã ostendit: ita sua
benedicta mater: omnes suas tribulatiões
patientissime tolerauit. Et quẽadmodum
agnus suam matrẽ quocũq; ducta fuerit
comitaᷓ: ita virgo mater suũ filium ad tor
mentorꝝ loca ꝓductum: sequebaᷓ. Videns
quoq; mater filiũ: corona spinea derisuz su
amq; faciẽ sanguine rubricatã: et eius ma
xillas ex magnis alapis rubicũdas: grauis-
simo dolore ingemuit ⁊ tũc sue maxille pre
dolorũ magnitudine ceperunt pallescere.
Sanguine quippe filij in eius flagellatiõe
ꝑ totum ipsius corpus defluente: innume-
rabiliũ aqua lacrimarũ: de virginis oculis
decurrebat. C Videns deinde mater
suũ filium: in cruce crudeliter extẽdi: in oĩ-
bus sui corporis viribus cepit tabescere. Au-
diens ꝟo malleorꝝ sonitum: qñ filij manus
et pedes ferreis clauis ꝑforabanᷓ: tũc omi
bus virginis sensib᷒ deficiẽtib᷒: ꝓpaz in ter-
ram velut mortuaz: doloris magnitudo ꝓ
strauit. Iudeis itaq; felle ⁊ aceto ipsum po
tãtibus: anxietas cordis: ita linguaz ⁊ pala
tum virginis exiccauit ꝙ labia sua benedi
cta: ad loquendũ tunc mouere non valuit.
Audiens quoq; postmodũ illaz flebilẽ filij
sui vocẽ: in mortis agone dicentẽ: deus me
us: deus meus: vt quid me dereliquisti. Vi
dens deinde ꝙ omnia eius mẽbra obrigue
runt: ⁊ inclinato iam capite spũz exalabat:
tunc doloris acerbitas: ita cor virginis suf
focauit: ꝙ nullus sui corporis articul᷒ mo
ueri videbaᷓ. Vnde nõ paruuz miraculũ in
hoc deus tunc fecisse dinoscit: cũ virgo ma
ter tot et tantis doloribus intrinsecus sau
ciata: suum spiritũ nõ emisit: quando tam
dilectum filiũ nudũ et cruentatũ viuum ⁊
mortuũ: atq; lancea transfixum: oĩbus eũ
deridẽtibus: iter latrones pendere ꝓspe-
xit: illis pene oĩb᷒ quib᷒ notus extiterat ab
eo fugiẽtibus: et multis eorꝝ a rectitudine
fidei: enormiter exorbitantib᷒. D Igi
tur quẽadmodũ suus filius: super omẽs in
hoc mũdo viuẽtes: amarissimam mortem
sustinuit: ita ipius mater: in sua benedicta
aĩa: amarissimos dolores sufferẽdo porta
uit. Cõmemorat etiã sacra pagina: ꝙ vxor
phinees: arcã dei ab eius inimicis captam
esse ꝑcipiens: pre dolorꝝ vehementis proti-
nus expirauit: cuius mulieris dolores: ma
rie virginis doloribus cõparari nõ possent
que sui benedicti filij corp᷒: quod arca pre-
dicta figurabat: inter clauos et lignum ca
ptiuum detineri videbat. Maiori nãq; cha-
ritate: virgo suum filiũ deum verũ et hoĩ-
nem peramabat: q̃ aliquis a viro ⁊ mulie-
re genitus: seipm aut aliũ posset diligere.
Vnde q̃ mirabile cernit: ꝙ illa vxor phine
es: a dolorib᷒ mortua fuit: que minorib᷒ do
lorib᷒ vrgebaᷓ: et maria remãsit: que graui
oribus mesticijs extitit lacessita. Quis in
hoc aliud cogitare poterit: nisi ꝙ de spẽali
omnipotẽtis dei dono: contra omẽs corpa
les vires suas: ipsa vitam retinuit. E
Moriens deniq; dei filius celũ aperuit: et
amicos suos: qui in inferno tenebanᷓ: potẽ
ter eripuit. Remanscens aũt virgo: rectaz
fidem vsq; ad filij resurrectõem: integralit
sola seruabat: multosq; a fide miserabiliter
deuiantes: reducẽdo ad fidem corrigebat.
Mortuus siquidẽ suus filius: de cruce de-
positus fuit: ⁊ pannis inuolutus vt alia fu
nera sepulture traditus est: et tunc oẽs ab
eo recesserũt: ⁊ pauci eum resurrecturꝝ cre-
diderunt: tunc etiã a corde matris dolorũ
stimuli fugerũt: et consolationũ delectatõ
cepit in ipa finaliter renouari: q̃ sciebat ꝙ
filij sui tribulatões: iam erant ex toto fini-
te: ipsumq; cũ deitate et hũanitate: die ter
cia ad eternã gloriam debere resurgere: ac
deinceps nullã molestiam debere nec posse
pati. Tu autem.

In istis tribus lectionibus subsequẽti-
bus ostẽdit angelus q̃ immobilis fuit bea
ta virgo a recta fide: quãdo ceteri de xp̃i re
surrectione dubitabãt. Et q̃ proficua fuit
multis sua vita ⁊ doctrina. Et qualiter in
corpore et anima in celum fuit assumpta.
¶ In die Sabbati. Lectio prima.

Absolutio.

Cõfirmet nos in fide sanctissima: gloriosa
dei mater piissima Amen. Cap. XIX

E longinquis parti-
D
bus regina austri: ad regẽ salomo-
nem legiᷓ ꝑuenisse: eiusq; visa sapi

entia pre stupore immenso nō habuisse spiritum: que resumptis viribus: regem suis cōmendauit sermonibus: magnisqꝫ eū glorificauit muneribus. A Huic vtiqꝫ regine excellentissima regina virgo maria cōuenienter similatur: cuius animus totius mūdi ordinem et processum: ab eius exordio: vsqꝫ ad eius finē sagaciter perlustrans: et vniuersa que in eo erāt diligēter prospiciēs: nihil in eo repperit: quod possidere vel audire desideraret: nisi solūmodo illā sapientiā quā de deo audiuerat. Illam itaqꝫ omni auiditate quesiuit: illā sollicite inuestigauit: donec ipsam sapiam .s. xp̄m dei filiū: qui incōparabiliter salomone sapiētior est sapiēter inuenit. Videns aūt ipsa virgo: qꝫ sapienter ille per corporis sui passionē in cruce reuicit aīas: eisqꝫ celi portas aperuit: quas subdolus hostis: ad iehennalē mortē vicerat: tūc ipsa virgo propinquior morti stabat: qꝫ regina austri: quia videbat spiritū non habere. Xp̄i deinde dei ac sui filij passione consummata: tunc ipsa virgo resumptis viribus: donis ipsi deo gratissimis: ip̄m glorificabat: nam plures aīas sua salutari doctrina: ipsi deo presentabat: qꝫ aliqua alia persona: post xp̄i mortem vniuersis suis opibus. B In hoc etiā suis sermonibus: ipsum honorifice cōmendasse probatur qꝫ multis post eius hūanitatis mortē: de ipso per omnia dubitātibus: verū dei filiū in deitate eternaliter immortalē ipsa eum sola constanter asseruit. Tercia quippe die: de ipsius resurrectione discipulis hesitātibus: et mulieribus in sepulcro: eius corpus sollicite inquirētibus: ipsisqꝫ apostolis: pre maxima cordis anxietate et pauore: se pariter includētibus: tūc virgo mater qꝫuis scriptura eo tpe: ipsam aliquid locutā non cōmemorat sine dubio tn̄ credendum est: qꝫ ipsa dei filiū in carne ad eternā gloriā resurrexisse testificata est et qꝫ mors decetero illi nunqꝫ posset amplius dn̄ari. C Item qꝫuis etiā scriptura dicat: qꝫ xp̄i resurrectiōem: magdalena et apostoli prius viderunt: sine dubio tn̄ credendū est: qꝫ sua mater dignissima: anteqꝫ illi veraciter hoc sciebat: et priusqꝫ illi: eum viuū resurrexisse a mortuis vidit: propter quod iubilo cordis plenissima: ipsum hūiliter collaudauit. Ascendēte vero suo benedicto filio: ad suū regnum gloriosum: virgo maria in hoc mūdo ad honorum consortationem: et errantiū: correctōem: remanere permissa est. Erat enim magistra apl'orum: confortatrix martirū: doctrix confessorum: clarissimum speculū virginū: consolatrix viduarum: in cōiugio viuentiū saluberrima monitrix: atqꝫ oīm in fide catholica perfectissima roboratrix. D Apostolis namqꝫ ad se venietibus: omīa que de suo filio perfecte nō nouerant reuelabat: et rōnabiliter declarabat. Martires qꝫ ad tribulatōes gaudenter pro xp̄i noīe sufferendas animabat qui pro ipsorū et oīm salute: qꝫ pluribus tribulationibus: seipsum spōte exposuerat: asserens seipsam ante filij sui mortē. xxxiij. annis tribulatōem cordis in desinenter in omni patiētia pertulisse. Confessores deinde dogmata salutis edocebat: qui ex eius doctrinā et exemplo: perfectissime didicerūt diurna et nocturna tpa: prudēter ad dei laudem et gloriā ordinare: somnūqꝫ ac cibum et labores corporis: spūaliter et rōnabiliter temperare. Ex eius quippe honestissimis moribus: addiscebāt virgines honeste se regere et virginalē pudiciciā suam: vsqꝫ ad mortē firmiter cōseruare: multiloquiū et omnes vanitates fugere: ac omīa sua opa diligenti premeditatōe discutere: et spūali libramine: eqꝫ lance iustissime examinare. E Viduis etiā ad ipsarum consolatōem: virgo gloriosa referebat: qꝫ qꝫuis ex materna charitate sibi placuisset: qꝫ suus amātissimus filius: nō magis in hūanitate qꝫ in deitate moriendi volūtatem habuisset. Veruntn̄ sua volūtas materna diuine se volūtati totaliter cōformauerat: eligendo potius ad dei voluntatis perfectōem: oēs tribulationes hūiliter sustinere: qꝫ ad aliquod suum placitū: a diuina volūtate in aliquo dissentire. Tali ei collocutione: viduarum animos: patientes in tribulationibus: et constantes in corporis temptationibus faciebat. Consulebat insuper coniugatis: vt ad corpus et animam: se mutuo vero et nō ficta charitate diligerent: sed quemcūqꝫ dei honorē: indiuiduam voluntatē haberent: de seipsa illis referens: qualiter ipsa deo fidem suā sinceriter dederat: et qualiter propter ipsius charitatem: diuine volūtati in aliquo nunqꝫ restiterat. Tu aūt domine.

¶ Sabbato. Lectio secūda.

Absolutio.

Filius marie virginis: mūdet nos a sorde criminis Amen. Capit. XX

Q Voniā ex sacri euangelij serie didicimus: vnicuiqꝫ eadē mensura: qua alteri mensus fuerit esse remetiendū. A Ideo impossibile vr̄: qꝫ aliquis hūana rōne possit comprehēdere quātis honoribus gloriosa dei genitrix in celi palacio debuit ab omibus venerari que tā multo diu in hoc mūdo vixit: desi

E

derata bona beniguiter opata est. Idcirco iustum fore credit: q̄ qñ suo filio placuit: ipsam ab hoc seclo euocare: vniuersi ad eiꝰ honoris augmentū parati extiterunt: qui per ipsam sue volūtatis perfectōem habuerant. Vñ quia creator oīm: ipsa mediante: suum placitū pfecit in mūdo: ideo placuit et vna cū angelis: ipsaꝫ summo honore glorificare in celo. B Et idcirco ipius virginis aīam: qñ fuit a corpe sepata: statim sup omēs celos: ipse deus mirifice sublimauit: eiqꝫ imperiū super vniuersum mundū donauit: et angeloꝝ dominam: eternaliter ipsam cōstituit. Qui quidē angeli: ita postmodum obedientes virgini effecti sunt: q̄ omēs inferni penas libentius sustinerent: q̄ȝ aliquibus suis pceptis: in aliquo cōtradicerent. Sup omnes etiā malignos spūs ipsam sic deus potentē effecit: q̄ quotienscūqꝫ ipsi aliquē hoīem: virginis auxiliuꝫ: ex charitate implorantē impugnauerint: ad ipius virginis nutū: ilico pauidi procul diffugiūt: volentes potius penas suas z miserias: sibi multiplicari: q̄ȝ eiusdē virginis potentiaꝫ: sup se taliter dñari. Et q̄z inter omēs angelos et hoīes: ipsa inuenta est humillima: ideo sup omīa que creata sunt: facta ē sublimissima: oīm qꝫ pulcerrima: atqꝫ ipsi deo sup omēs simillima. C Vnde vere notandū est: q̄ sicut aurū ceteris metallis habet dignius: ita angeli et aīe ceteris creaturis digniores existūt. Igit quemadmodū auꝝ in aliqua opa: absqꝫ ignis beneficio formari nequit: igne vero apposito iuxta aurificis magisteriū: in diuersas formas fabricat. Simili mō beatissime virginis aīa: ceteris aīabus atqꝫ angelis nō potuisset pulcrior fieri: nisi ipius peroptima voluntas: que artificioso aurifici cōparat: in spūssancti igne ardētissimo: ipsam tam efficaciter prepasset: q̄ eius opa oīm creatori: gratissima apparerent. Et q̄ȝuis auꝝ in pulcra opa formatuꝫ fuerit: aurificis tū artificiū: in eo nō clare discernit: q̄ȝdiu in opaca domo opus illud fabricatū includit: sꝫ dum in solis splendorē venerit: tūc opis pulcritudo in eo clarius illucescit. D Similiter etiā huius gloriose virginis dignissima opa: ipsius pciosissimā aīam pulcerrime adornātia: pfecte videri nequerūt q̄ȝdiu aīa ipsa: in latibulo sui morturi corporis tenebat inclusa: donec in splendorē veri solis qui ē ipsa deitas: aīa ipsa puenit. Tūc deniqꝫ ipsam virginē tota celestis curia: summis laudibꝫ exaltabat: eo q̄ sua voluntas eius aīam ita adornauerat: q̄ sua pulcritudine oēs creaturaꝝ pulcritudines excellebat: ppter quod et ipi creatori simillima apparebat. Huic ḡ gloriose aīe: sedes glorifica ipi trinitati pꝓinquissima ab eterno ꝯstituta erat. Nā sicut deus pater erat in filio: z filius in patre: z spūssctūs in vtroqꝫ: qñ filius post hūane carnis susceptōem in sue matris vtero: cū deitate et hūanitate quiescebat: trinitatis vnione penitus indiuisa: ac mr̄is virginitate inuiolabiliter ꝯseruata: ita et ipe deus benedicte v̄ginis aīe mansionē patri et filio et spūiscto proximam ordinauit: vt oīm bonoꝝ que a deo donari possent: ipa pnceps haberet. E Nullus etiā cordis pfunditas capere sufficit: quantā iocunditatē sue societati deus in celo fecit: qñ eius amātissima mater ab hoc miserabili mundo migrauit: sicut vere cunctis cū charitate: celestē patriā desiderantibꝫ patefiet: qñ ipsum deū facie ad faciem contēplati fuerit. Angeli q̄z virginis anie congratulātes deū glorificabāt: nam per ipius xp̄i corpis mortem coꝝ societas implet: et p sue matris aduentū in celum: ipsoꝝ iocūditas adauget. Adam deniqꝫ et eua: cū patriarchis et pphetis: ac vniuersa cohorte ex inferni carcere educta: ceteriqꝫ qui post xp̄i mortez venerāt in gloriam: ex ipius virginis aduentu in celū gaudebant referētes deo laudē z honorē: qui ipsam tanto honore decorauerat: q̄ ipsoꝝ redemptorem et dñm: tam sctē et gloriose pepererat. Apostoli etiā et vniuersi amici dei: qui ipius virginis dignissimo funeri astabant: qñ suus amātissimus filius: eiꝰ gloriosam animam in celū secum portabat: ipsam hūili venerabant obsequio venerabile ipius corpus: omni qua poterāt laude z gloria exaltantes. Et vere remota omī ambiguitate credendū est q̄ sicut a dei amicis corpus illud virginis beatissime: sepulture tradebatur mortuū: ita ab ipo deo filio suo amātissimo: ad vitā perpetuam: viuū cum aīa venerabiliter est assumptū. Tu aūt dñe.

C Sabbato Lectio .iij. Absolutio.
Ad gloriaꝫ regni celoꝝ: pducat nos regina angeloꝝ Amen. Capit. XXI

Q Via ipsa veritas qui

est dei et virginis filius omibus cōsuluit: bonū etiā pro malo retribuere: quātis bonis per seipsum credēdus est: ipse deus bonoꝝ operū factores remunerare. B Et q̄z per suū euangeliū: pro quolibꝫ bono ope centuplū redonari promisit: quis excogitare poterit: quātis premioꝝ sublimiū donis: suam reuerēdissimam matrem ditauerit: que nec quidē minimū pec

catum vnq̃ cõmisit: cuius et opa deo gratissima: nõ habent numez. Nam sicut ipius virginis anie voluntas: oĩm bonoz operum inchoatrix extitit: ita et ipsius honestissimum corpus: ad opez perfectionẽ instrumentũ aptissimũ: et iugiter applicabile fuit. Unde sicut vere credimus: q ex dei iusticia omĩa hũana corpora resurgere habent in die nouissimo: retributõem cũ suis aĩabus iuxta suorũ opez exigentiã suscepturas: eo q sicut vniuscuiusq3 aĩa: omnium operũ suoz per volũtatis adhibitõem inchoatrix fuerat: ita et corpus ei comministrum: per sc oĩa corpaliter adimpleuerat.

B Sic igit sine aliquo dubio credendum est: q sicut dei filij corpus: quod nunq̃ peccauit a mortuis resurrexit: et cũ deitate pariter glorificatũ extitit: ita et corpus sue dignissime mr̃is: quod nũq3 aliqd pctm̃ cõmisit: aliquantis diebus post eius tumulatõem dei virtute et potẽtia fuit cũ eiusdem sacratissima virginis aĩa assumptum in celũ: omniq3 honore simul cũ eadem extitit glorificatũ. Et sicut hũano intellectui in hoc mũdo impossibile est: illius corone pulcritudinẽ et gloriam cõprehendere: quia gloriari et venerari decet xp̃m dei filiũ: pro sua passione: ita et nemo illius corone decorẽ excogitare põt: qua virgo maria pro sua diuina obediẽtia: in corpore et aĩa veneratur. Et quemadmodũ vniuerse virtutes anĩe virginis: deum suũ factorem cõmendabant: cuius sacratissimũ corpus: postea oĩm virtutũ premijs decorabat: ita et eandẽ virginem dignissimã dei matrem opa sui corpis collaudabant quia nullã virtutẽ ipsa opari pretermisit in mundo: pro qua corpi et anĩe: ipsa sciret esse reddendũ premiũ in celo.

E Unde vere notandũ est: q sicut sola sacratissima aĩa xp̃i excepta: sue matris aĩa: pro virtutib et meritis: summis p̃mijs dignissima extitit: qz in bonis operib nullũ defectũ habuit: ita etiam solo excepto xp̃i corpe: sue mr̃is corpus fuit dignissimũ longiori tpe: q̃3 aliorũ corpora: cũ sua aĩa meritorũ premia recipere: quia semp cum ipsa: omĩa eius optima opa pfecit: nulliq3 pctõ vnq̃3 consensit.

D O q̃3 potentes suã iusticiã deus ostendit: qñ adam de paradiso expulit: qz fructũ vetitũ in paradiso: ex ligno scie contra obedientiam mãducauit. O q̃3 hũiliter deus manifestauit suam miscdiam in hoc mũdo: per mariã virginem: que congrue lignũ vite nuncupari põt.

D Pensate igit: q̃3 celeriter iusticia illos ĩ miseriã expulit: q inobediẽter fructu ligni scie vescebant. Considerate etiã: q̃3 dulciter eos miscdia inuitat: et allicit ad gloriã: qui per diuinã obedientiam: fructu ligni vite refici desiderãt. Attendite insup charissimi q qñ huius honestissime v̇ginis corpus: quod ligno vite cõparat: in hoc mũdo crescebat: vniuersi angeloz chori ipsius fructũ nõ eo minus desiderabãt: et de eo nasci turo nõ minus letabantur: q̃3 de illa gr̃a eis facta. s. q seipsos immortales: in celesti leticia fore nouerãt: et p̃sertim vt dei magna charitas: in hũano genere clarescceret: et ex hoc eoz societas augeret.

E Et iõ gabriel angelus cursu celeri: ad ipsam virginẽ alacriter pperauit: et eam alloquio oĩm acceptõe dignissimo charitatiue salutauit. Unũ qz ipsa v̇go vere hũilitatis oĩmq3 virtutũ ingr̃a angelo nũciãti: hũillime rñdebat: iõ ipse gauisus est: cognoscẽs q volũtatis sue et alioz angelorũ desideriũ: ex eo adimpleri debebat. Sed qz illud bñdictũ virginis corpus vere nouimus in celũ cum aĩa fuisse eleuatum: ideo hoĩbus mortalib dei offensorib salubriter est ↄsultum: q p verã suoz reatuũ penitudinẽ: ad ipsam festinãter ascendãt: qui diuersis tribulatoĩb: in hac valle miserie dietim atterunt: atq3 hanc erũnosam vitã: per suoz corpoz interitũ: non ambigũt debere terminari.

F Et si ex huius ligni fructu qui xp̃s est desiderãt homines refoueri conent prius totis virib ipius ligni ramũ seulos flectere. i. ipsam suã matrẽ sicut angelus nũcians charitatiue salutare: ad euitatõem cuiuslibet pcti voluntates suas ↄfirmando: atq3 oĩa verba et opa sua: ad dei honorẽ rõnabiliter ordinãdo. Tũc ei ad ipsos: ipsa v̇go faciliter inclinabit: exhibẽdo eis sui adiutorij suffragiũ: ad ligni vite fructũ: qui est dignissimũ xp̃i corpus suscipiendũ: quod manib hoĩm vobiscũ consecrat. Quod quidẽ vobis pctõrib9 in mũdo: et angelis in celo vita est et alimentũ. Et qz xp̃s ad sue gratissime societatis cõplementũ aĩas quas pprio redemit sanguine: ardenti desiderio ↄcupiscit: ideo studeatis dilectissimi: et vos suũ desideriũ adimplere: cũ omni deuotiõe et charitate ipm accipiẽdo quod virginis nr̃e marie dignissimis p̃cibus: idem ih̃s xp̃s suus filius vobis prestare digne. Qui cũ patre et spũ sctõ viuit et regnat p infinita secula seculorum Amen. Tu aũt dñe.

Explicit Sermo Angelicus.

Prohemiũ in orõnes subscriptas: que fuerũt diuinitus reuelate beate Birgitte de regno Suetie.

C Um beata Birgitta semꝑ peteret ꝛ rogaret deũ: quatinus sibi infun deret aliquẽ gratum modũ orandi Cõtigit quadã die ipsa orante: ꝙ miromõ eleuata fuit in spũ quadã eleuatione mentali. Et tũc infuse fuerũt sibi diuinitus quedam orationes pulcerrime: de vita et passione et laude xp̃i: et de vita compassione et laude beatissime virginis marie: quas postea ipsa semꝑ ita memoriť tenuit: ꝙ quotidie eas deuote legebat. Unũ beata virgo maria: postea quadã vice apparẽs ei in oratione dixit. Ego promerui tibi illas orationes. Ideoqꝫ quãdo has legeris deuote: visitaberis consolatione filij mei.

In ista orõne a deo reuelata beate Birgitte: deuote et pulcre laudať gloriosa virgo Maria: de sancta conceptõe et infantia sua. Et de omibus virtuosis actibus et laboribus: ꝛ magnis doloribꝫ totius vite sue ꝛ de sctissima morte ꝛ assumptione suã ꝛc̃.

B Enedicta et venerabilis

B Enedicta et venerabilis sis tu dñã mea ꝟgo maria dei mater sanctissima cuius tu vere es optima creatura: et nullus vnqꝫ tam intime eũ dilexit: sicut tu dñã gloriosa. A Gloria sit tibi dñã mea virgo maria mať dei: que ab illo angelo quo xp̃s tibi nũciatus fuit: ab eodem etiã tu patri et matri tue nũciata fuisti: et eoꝝ coniugio honestissimo concepta et genita extitisti. Benedicta sis tu dñã mea virgo maria: que in tua infantia sanctissima: statim post ablactatõem tuaꝫ a parẽtibus tuis in tẽplo dei portata fuisti Et custodie deuoti pontificis cũ alijs virginibus commissa extitisti. Laus sit tibi dñã mea virgo maria: que cũ ad illam etatẽ peruenisti: ꝙ deũ intelligeres tuũ existere creatorem: confestim ip̃m intime amare super omnĩa incepisti: et tũc diurna tua tp̃a et nocturna: ꝑ diuersa officia et exercitia: ad dei honorem discretissime ordinasti. Somnũqꝫ et cibum tui gloriosi corpis taliter moderabaris: ꝙ ad seruiendum deo existeres semꝑ apta. Infinita gloria sit tibi domina mea virgo maria: que virginitatez tuã ipsi deo humiliter vouisti. Et ideo non curasti quis te desponsaret: quia tu sciebas ꝙ ille cui tu prius fidem dederas: potẽtior et melior erat vniuersis. B Benedicta sis tu domina mea virgo maria: que sola stabas ardore diuini amoris accensa: tota mente: totaqꝫ virtute viriũ eleuata: altissimũ deum cui tuam virginitatẽ obtuleras ardenter diligens contẽplando: quãdo angelus a deo fuit missus a te: et te salutãdo dei voluntatem tibi annũciabat. Cui tu respondens ancillã dei te humilime ꝓfessa fuisti ꝛ spũsctũs oĩ ꝟtute mirabiliť te repleuit. Deus pater filium suũ sibi coeternũ et coequalem tibi misit. Qui in te veniẽs: de carne et sanguine tuo sibi tunc corpus humanum assumpsit. Et sic in illa hora bñdicta dei filius in te factus est tuus filius: viuẽs cum omĩbus membris suis: non tñ amissa diuina maiestate. Bñdicta sis tu dñã mea virgo maria: que xp̃i corpus a tuo benedicto corpe creatum: in tuo vtero sensisti semper crescere ꝛ moueri: vsqꝫ ad tempus sue natiuitatis gloriose. Quẽ tu ante omnes tuis sanctis manibus attractasti: pannis inuoluisti: ac iuxta ꝓphete vaticinũ in presepio reclinasti: et sacratissimo tuorũ vberum lacte eum: cũ exultatõis gaudio materualiť educasti. Gloria sit tibi o domina mea virgo maria: que domũ contemptibilem id est stabulũ inhabitans: reges potentes a longe ad filiũ tuuꝫ venire vidisti. Regalia exenia cũ maxima reuerentia tuo filio humiliter offerentes. Quem postmodũ tuis preciosis manibus in tẽplo ꝓsentasti: et in tuo benedicto corde omnĩa ab eo audita: et visa in eius infantia: diligẽter conseruasti. C Benedicta sis tu dñã mea virgo maria: que cuꝫ prole illa sanctissima in Egyptũ fugisti: quã postea in nazareth cũ gaudio apportasti: et ipsum tuũ filiuꝫ tibi et ioseph in acerescẽtia sui corpis: humileꝫ et obedienteꝫ vidisti. Benedicta sis tu dñã mea virgo maria: que filium tuũ predicantem: miracula facientẽ: et apostolos eligentem vidisti. Qui eius exẽplis miraculis et doctrinis illuminati: veritatꝫ testes effecti sunt. Jesum tuũ et dei filium veraciter existere diuulgantes cunctis gentibus: ꝙ ipse erat qui prophetarũ scripturas per seip̃m adimpleuerat: quando pro hũano genere: durissimam mortẽ patienter sustinuerat. Benedicta sis tu dñã mea ꝟgo maria: que filium tuũ debere captiuari antea ꝑsensisti Et eum postea ligatũ et flagellatũ: spinis coronatũ: cruciqꝫ nudum clauis affixum: ꝛ multos eum contẽnentes: et proditorẽ vocantes: tuis beatis oculis dolorose vidisti. Honor sit tibi dñã mea virgo maria: que filium tuũ de cruce tibi loquentẽ cum dolore cõspexisti: et in mortis agonia ad patrẽ clamantẽ: ꝛ animam suam in eius manibꝫ recõmendantem: tuis benedictis auribus

dolẽter audiuisti. Laus sit tibi dña mea vir-
go maria: que filium tuũ in cruce penden-
tem a vertice capitis vsqȝ ad plantas pedũ
liuidum: et proprio sanguine rubricatum
et sic crudeliter mortuũ cum amaro dolo-
re vidisti. Necnõ et pedes ac manus ipsius
vna cũ suo glorioso latere transforata: to-
tamqȝ cutem eius sine aliqua miſcdia lace
ratam amarissime cõspexisti. D Bene
dicta sis tu dña mea virgo maria: que filiũ
tuum de cruce deponi: pannis inuolui: in
monumẽto sepeliri: ⁊ ibi a militibus custo
diri: tuis lacrimosis oculis vidisti. Benedi
cta sis tu dña mea virgo maria: que intrin
seco dolore tui cordis grauissime lacessita:
a tui filij sepulcro sepata fuisti. Et ab ami
cis eius ad domũ Johannis tota plena do
lore portata extitisti. Et ibi statim releua-
men tui magni doloris sensisti: quia filium
tuũ cito resurrecturũ: certissime presciui-
sti. Gaude dignissima dña mea virgo ma-
ria: quia in eodẽ puncto quo filius tuus a
morte resurrexit: tibi sue beatissime matri
hoc innotescere voluit: quia ilico tibi p se-
ipsum apparuit: deinde alijs psonis se illũ
esse a morte resuscitatum ondit: qui in cor
pore suo viuo mortẽ pertulit. Gaude igit
dignissima dña mea virgo maria: que mor
te deuicta: et mortis actore supplantato:
celiqȝ introitu patefacto: filium tuũ resur
gentem: et corona victorie triumphantez
vidisti. Et quadragesima die post resurre-
ctionem suã: honorifice vt regem sociatũ
angelis: ad suũ regnum celoꝝ videntibus
multis ascendere conspexisti. E Exul-
ta dignissima dña mea virgo maria: quia
videre meruisti: qualiter post ascensionem
suam apostolis et discipulis suis: spũm san
ctum quo te antea totã repleuerat: filius
tuus repente transmisit. Et augendo in
eis charitatis feruorẽ: et catholice fidei re
ctitudinez ipsoꝝ corda mirabiliter illustra
uit. Letare insup dña mea virgo maria: et
de tua leticia totus mundus letet: q2 post
ascensionẽ suam ad amicoꝝ suorum cõso
lationem: et fidei roboratõem: indigentiũ
auxiliũ: et apostoloꝝ sanum consilium: in
hoc mũdo filius tuus multis annis te pẽ
manere permisit. Et tũc per tua verba pru
dentissima: gestus honestissimos: et opera
virtuosa: innumerabiles iudeos ⁊ infideles
paganos ad catholicã fidem conuertit. Et
te confiteri virginẽ matrem: ipsumqȝ tuũ
filiũ: et deum cũ vera hũanitate illuminã-
do eos mirabiliter illustrauit. B Be-
nedicta sis tu dña mea virgo maria: que ex
ardenti charitate ⁊ materno amore indesi

nenter omni hora: ad tam dilectũ filiũ tu-
um: iam in celo sedentẽ venire desiderasti.
Et in hoc mundo tu degens ad celestia su-
spirando: diuine voluntati te hũiliter con
formasti: ppter quod tibi dictante iusticia
diuina: eternã gloriã ineffabiliter augmen
tasti. F Sit tibi o dña mea virgo ma-
ria: eternus honor et gloria: quia quando
deo placuit a seculi huius exilio te eripere
et tuam aĩam in regno suo eternaliter ho-
norare: tunc per angelũ suũ hoc tibi digna
tus est nunciare: et venerabile corpus tuũ
iam mortuũ: per suos apostolos cuz omni
reuerẽtia in sepulcro voluit tumulare. Gra
tulare o dña mea virgo maria: q2 in illa le
uissima tua morte aĩa tua a dei potentia
amplexata extitit: et ipẽ ab omni aduersi-
tate eã paternaliter custodiendo protexit
Et tũc ipse deus pater oĩa que creata sunt
tuc ptãti subiecit. Et dei filius te suam di-
gnissimam matrẽ in sede sublimissima se-
cum honorifice collocauit: sanctus qȝ spi-
ritus ad regnum suũ gloriosum: te sibi de-
sponsatam virginem deferendo mirabili-
ter exaltauit. Gaude eternaliter dña mea
virgo maria: quia post tuam mortẽ aliquã-
tis dieb) corpus tuũ in sepulcro iacuit tu-
mulatũ: donec per dei potentiã denuo aĩe
tue: cum honore extitit copulatũ. Exulta
satis o mater dei glorifica dña ỽgo maria
quia corpus tuum post tuam mortẽ simul
cum aĩa viuificatũ: assumi in celum cũ ho
nore angelorũ videre meruisti: tuumqȝ fi-
lium gloriosum cum hũanitate deum exi-
stere agnouisti: ac eum esse oĩm iustissimũ
iudicem et bonoꝝ operũ remuneratorem
cum exultationis gaudio conspexisti. G
Gaude etiam dña mea virgo maria: q2 tui
corpis caro sanctissima se virginem et ma
trem iaz in celo nouit existere: nulloqȝ mor
tali vel veniali crimine se vidit maculataz
aliquatinus esse: ymo omnia opa virtuosa
tam charitatiue se nouit fecisse: q deũ ex
iusticia oportuit te summo honore vene-
rari. Intellexisti tunc etiã: q quicunqȝ de
um in hoc mũdo ardentius amaret ipẽ eũ
in celo iuxta se vicinius collocaret. Et q2 to
ti celesti curie erat manifestũ: q nullus an
gelorũ nec hoĩm: tanta charitate: quanta
tu ipm deũ amauit. Idcirco dignũ ⁊ iustũ
fuit: q in summa sede glorie cũ aĩa et cor
pore: te ipẽ deus honorifice collocauit. Be
nedicta sis tu o dña mea virgo maria: quia
oĩs creatura fidelis pro te sanctã collau
dat trinitatẽ: eo q tu eius creatura es di-
gnissima. Que p miseris aĩabus veniã im
petras pinptissima: ⁊ pro oĩbus pctõribus

existis aduocata et ꝓcuratrix fidelissima. Laudet̄ igit̄ deus summus imꝑator et dominus qui te ad tm̄ honorem creata q̄ tu imperatrix et dn̄a fieres perhenniter in regno celo℞: cum ipso eternaliter regnatura in secula seculo℞ Amen.

Hec oratio fuit a deo reuelata beate birgitte in q̄ pulcre et deuote laudat̄ xp̄us cū narratiōe seriosa: de sua gl'iosa īcarnatiōe et de oībꝫ actibus ꝛ laboribus ꝛ doloribꝫ vite: et sanctissime mortis sue: et de ascensione in celū: et missione spūssancti in discipulos ꝛc. Oratio. II

b Enedictus sis tu dn̄e

mi deus meus: et amor meus dilectissime aīe mee: qui es vnus deus in tribus ꝑsonis. A Gloria et laus sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: qui ī corpus virginis a patre missus fuisti: manes tū cum patre semꝑ in celo: et pater cū sua diuinitate manens in tua hūanitate inseꝑabiliter tecū in mundo. Honor ꝛ gloria sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: qui in vtero virginis cōcepta de spūsancto corꝑaliter creuisti: et in eo vsq3 ad tempus partus hūiliter habitasti: ac post iocundā natiuitatem tuā: ipsius tue matris mūdissimis manibus tractari pannis inuolui: et in presepio reclinari dignatus fuisti. Bn̄dictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e qui carnē tuam immaculataꝫ circūcidi: teq3 iesum vocari: et a matre tua in tēplo offerri voluisti. Bn̄dictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: q̄ te in iordane a seruitore tuo iohāne baptizari fecisti. Benedictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: qui tuo bn̄dicto ore verba vite hominibus ꝑsonaliter predicasti. Et corā eis per teipm̄ multa miracula presentialiter operatus fuisti. Bn̄dictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: qui ꝓphetarum scripturas adimplendo: te deū verū esse mundo rōnabiliter manifestasti. Bn̄dictio et gloria sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: qui .xl. diebus in deserto mirabiliter ieiunasti. Et a dyabolo inimico tuo tēptari te ꝑmisisti: quem solo verbo a te dum tibi placuit expulisti. B Bn̄dictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: qui mortem tuam ante tempus p̄dixisti. Et in vltima cena de pane materiali: tuū corpus p̄ciosum mirabiliter cōsecrasti: ac etiā illud apostolis tuis in memoriā tue dignissime passionis charitatiue tribuisti. Et ipsorū pedes lauando tuis sctīs manibus preciosis: maximā hūilitatem tuā hūiliter ōndisti. Honor sit tibi mi dn̄e ih̄u xp̄e qui timore passionis ꝛ mortis de innocēti corꝑe tuo ꝓ sudore sanguinem emisisti: et nihilominus redemptiōem nostram quā facere volebas ꝑfecisti: et taliter charitatē tuam quā habebas ad genus humanū manifestissime ostendisti. Gloria sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: qui a discipulo tuo vēditus ꝛ a iudeis emptus ꝛ captiuatus ꝓ nobis fuisti: ꝛ vnico tuo ṽbo inimicos tuos ad terrā ꝓiecisti: quo℞ inmūdis manibꝫ rapacibus postmodū te captiuū spōtanea volūtate tradidisti. Benedictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: qui ad cayphā ductus fuisti: et tu qui es iudex oīm pylati iudicio te tradi hūiliter ꝑmisisti. Bn̄dictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: qui a pylato iudice missus ad herodem fuisti: et te ab eo derideri et contēni ꝑmisisti. Et ad eundem pylatū iudicem iterum remitti consensisti. C Gloria sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: ꝓ derisione quā sustinuisti dū purpura indutus: spinis acutissimis coronatus stetisti. Et quia in faciē tuam gloriosam ꝯspui: oculos tuos velari: ac in maxilla et collo ab iniquo℞ funestis manibus grauissime cedi: patiētissime sustulisti. Laus sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: qui ad columnā ligari: inhumaniter flagellari: ꝛ ante iudicium pylati sanguinolētus duci et videri: velut agnus innocens patientissime permisisti. Benedictus sis tu dn̄e mi iesu xp̄e: qui ante pylatum obprobria ꝛ mendacia tibi obijci: ac voces populi petētis reuꝫ latronem absolui: et te innocentē condemnari: tuis auribus benedictis patiētissime audire voluisti. Honor sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: qui toto tuo glorioso corꝑe cruentato ad crucis morteꝫ iudicatus fuisti: tuisq3 sacris humeris crucem cū dolore portasti: et ad locum passionis fortitudine ductus: vestibusq3 tuis spoliatus: sic ligno crucis affigi voluisti. Gloria īmensa sit tibi dn̄e mi iesu xp̄e: quia sustinuisti pro nobis humiliter: vt iudei tuas venerabiles manus ꝛ pedes cum fune extenderent: et ligno crucis crudeliter ferreis clauis affigerent: te quoq3 proditorē vocarent. Et super te scripto confusionis tytulo: suis verbis nephandis te multipliciter deriderent. D Laus eterna et gratiarūactio sint tibi mi domine iesu xp̄e: qui cum tanta mansuetudine: tam crudeles dolores ꝓ nobis passus fuisti. Nam quando corpus tuū benedictum suis totis viribus extuauit in cruce: oculi tui benigni caligabant speciosa facies tua ex diminutione sanguinis tota operiebat̄ pallore: lingua tua bn̄dicta estuabat et siccabat̄. Et ex amarissimo poculo madebat os tuū. Crines et barba sanguine replebātur de vulneribꝫ tui sanctissimi capitis. Ossa manuū et pedū totius preciosi corporis

tui distungebant a locis suis: non sine tuo magno z intenso dolore: vene z totius tui benedicti corporis nerui crudeliter rumpebantur. Et sic eras inimaniter flagellatus: et doloribus vulneribus sauciatus: quod caro z cutis tua innocentissima: tota erat intolerabiliter lacerata. Et taliter afflictus z doloratus o tu mi dulcissime dñe in cruce stetisti et mortis horam cū dolore nimio patienter et humiliter expectasti. Honor ppetuus sit tibi mi dñe iesu xpe: qui positus in tali angustia: tuam dignissimā matrem que nunquam peccauit: nec etiam minimo pctō vnquam consensit: tuis benignis oculis charitatis humiliter respexisti. Et cōsolando eam tuo discipulo custodiendā fideliter cōmisisti. E Benedictio eterna sit tibi dñe mi iesu xpe qui existens in mortis agonia omnibus peccatoribus spem de venia tribuisti: quando latroni ad te cōuerso paradisi gloriā misericorditer promisisti. Laus eterna sit tibi dñe mi iesu xpe: pro qualibet hora qua in cruce maximas amaritudines et angustias: pro nobis peccatoribus sustinuisti. Nam dolores acutissimi de tuis vulneribus procedētes directiā felicem aīam penetrabant et cor tuum sacratissimū crudeliter ptransibāt: donec crepante corde: spūm feliciter emisisti. z inclinato capite in manus dei patris tui ipsum humiliter cōmendasti: et tunc mortuus corpore totus frigidus remansisti. Benedictus sis tu dñe mi iesu xpe: qui tuo precioso sanguine: et sacratissima morte aīas redemisti. Et eas ad vitam eternā de exilio misericorditer reduxisti. Bñdictus sis tu dñe mi iesu xpe: qui in ligno crucis mortuus pependisti: et statim amicos tuos potēter de inferni carcere liberasti. Bñdictus sis tu dñe mi iesu xpe: qui p salute nostra tuum latus et cor pforari lancea pmisisti: et preciosum sanguinē tuū affluenter z aquā de eodem latere: vt nos redimeres emisisti Et antequam licentia a iudice concederetur: corpus tuū sacratissimū deponi de cruce noluisti. F Gloria sit tibi mi dñe iesu xpe eo quod corpus tuū benedictū ab amicis tuis de cruce deponi: et in manibus tue mestissime matris reclinari voluisti: et ab ea pannis inuolui: ac in monumēto sepeliri: a militibus quoque ibidem custodiri pmisisti. Honor sempiternus sit tibi mi dñe iesu xpe: qui die tercia a mortuis resurrexisti: et quibus tibi placuit te viuentem manifestasti: post .xl. quoque dies ac celos multis videntibus ascendisti. Ibique amicos tuos quos a tartaris liberaueras honorifice collocasti. Iubilatio z laus eterna sit tibi mi domine iesu xpe: qui sctūm spiritum in discipulorū cordibus transmisisti: et immensum amorem diuinū in eorum spiritibus augmentasti. Bñdictus sis tu et laudabilis et gloriosus in secula mi dñe iesu: qui sedes super thronū in tuo regno celorum in gloria tue diuinitatis: viuens corporaliter cum omibus mēbris tuis sanctissimis: que de carne virginis assumpsisti. Et sic venturus es in die iudicii ad iudicandū animas oīm viuorum et mortuorum. Qui viuis et regnas cū patre et spūsancto in secula seculorum Amen.

In hac orone a deo reuelata beate Birgitte: pulcre laudantur omnia mēbra sanctissimi corporis dñi nostri iesu xpi: et virtuosissimi actus eius corporales.

Oratio. III

Omine mi iesu christe

D quamuis ego bene scio: quod benedictum corpus tuum: incessanter laudatur et glorificatur armonia et iubilo celestiū ciuiū supernorum. A Sed quia ex debito tibi teneor reddere infinitas gratiarūactiones: ideo ego licet sim psona insipiens z indigna desidero tū toto corde et ore meo: omibus mēbris tui preciosi corporis: referre gratias quas possum laudem et honorem. Dñe mi iesu xpe: quia tu es vere summus sacerdos et pontifex: qui primo et ante oēs vt nos saciares cibo angelorum: de pane materiali tuum verū et benedictū corpus mirabiliter cōsecrasti. Ideo gloriosa sacerdotalis sedes tua sit ad dexterā dei patris tui in tua diuinitate beata et bñdicta in eternū Amen. Dñe mi iesu xpe: tu vere es caput oīm hominum et angelorum: et dignus rex regum z dominus dominantiū: qui omia opa facis ex vera et ineffabili charitate. Et quia caput tuū benedictū corona spinea coronari humiliter pmisisti: idcirco caput et capilli tui benedicti sint et ornentur gloriose dyademate imperiali: celumque et terra et mare: et oīa que creata sunt: in eternū tue subiaceant z obediant imperio et ptāti Amen. Dñe mi iesu xpe: quia frons tua splendida nunquam se auertit a recta iusticia z veritate. Ideo benedicta sit eadē tua frons: et regali ac triumphali gloria perpetuo collaudetur ab omnibus creaturis: amen. B Dñe mi iesu xpe: quia tuis fulgentibus oculis pietatis benigne respicis oēs qui a te cum vera charitate gratiam et misericordiā postulant: Ideo bñdicti sint oculi tui: palpebre et gloriosa supcilia tua: totusque visus tuus amabilis z decorus incessanter glorificetur ab omi celesti exercitu ciuiū supernorum Amen. Dñe

mi Jesu christe: q2 auribus tuis benignis: libenter audis ⁊ exaudis oēs q̄ te humiliter alloquunt̄: sō bn̄dicte sint ille aures tue: ⁊ eternaliter omni repleant̄ honore. Amen. ¶ Domine mi iesu christe q2 benedicte nares tue suauissime: nō horruerūt fetorē putridi cadaueris mortui lazari: neq3 etiā fetorē horridū: q̄ spūaliter a ꝓditore iuda ꝓcessit quando te osculabat̄: Jdcirco benedicte sint nares tue preciose ⁊ odor suauitatis et laudis eis ab oībus eternaliter impendat̄. Amen. ¶ Domine mi iesu christe: q2 tuo ore ⁊ labijs tuis benedictis: ad nr̄a3 corpalē ⁊ spūalē salutē ⁊ instructionē fidei: verba vite ⁊ doctrine sepissime p̄dicasti. Jō benedictū sit venerēdū os tuū et labia tua ꝓ oī verbo qd̄ ab eis ꝓcessit. Amen. ¶ Dn̄e mi iesu xp̄e: q2 dētib9 tuis mūdissimis: ad sustentationē tui benedicti corpis cibū corporalē moderatissime masticasti. Jdco benedicant̄ ⁊ honorent̄ dentes tui: ab omnibus creaturis tuis. Amen. ¶ Domine mi iesu xp̄e: q2 lingua tua nunq3 mouebat̄ ad loquēdū neq3 silebat nisi iuste ⁊ vtiliter quātū erat preordinatū in tua diuinitate. Jdcirco bn̄dicta sit eadē lingua tua. Amē. ¶ Domine mi iesu christe: q2 sm̄ tuā etatē: barbam speciosa3 in tua facie decora decenter portasti. Jdeo sempiterne venerēt̄ et adorēt̄ barba tua venerabilis: Amen. ¶ Domine mi iesu christe: benedictu3 sit guttur tuū stomachus ac viscera: et oīa interiora tua sacra ꝑpetuo honorent̄: ꝓ eo q̄ corpus tuū preciosum: suo debito ordine decenter nutrierūt: et vitā tuā corpalē ꝑfecte sustentauerūt ad aiaꝝ redemptionē ⁊ leticia3 angeloꝝ. Amen. ¶ Domine mi iesu christe: q̄ digne ab omnibus appellaris dux: q2 crucē onustam sarcinam tuis sanctis humeris ⁊ collo portasti: anteq3 inferni portas potēter ꝯstringeres: animasq3 electoꝝ ad celos reduceres. Jdcirco tuo benedicto collo et humeris: q̄ talia sustinuerunt: sit honor et gloria eternaliter sine fine. Amen. ¶ Dn̄e mi iesu christe: q2 benedictū cor tuu3 regale ⁊ magnificū nunq3 tormētis nec terroribus seu blandicijs flecti potuit a defensione regni tui veritatis ⁊ iusticie: nec tuo sanguini dignissimo in aliquo pepꝑcisti: sed magnifico corde ꝓ iusticia et lege fideliter decertasti: legisq3 p̄cepta ⁊ ꝑfectiōis ꝯsilia amicis ⁊ inimicis tuis intrepide predicasti. Et ꝓ defensione ipoꝝ cum tuis sanctis sequacibus moriendo in prelio victoria3 obtinuisti. Jdcirco dignum est vt inuictū cor tuum in celo et in terra semꝑ magnificet̄: ⁊ a cunctis creaturis ⁊ militib9 triumphali honore incessanter laudet̄. Amen. ¶ Domine mi iesu christe: extrennui milites ⁊ fideles seruitores huius seculi: vitam suam morti libenter exponunt in bello vt eoru3 domini sue vite gaudeant sospitate: sed tu o bone domine mi ad mortem crucis velociter festinasti: ne serui tui miserabiliter interirent. Propter quod iustū est vt gloriosum ⁊ intrepidū pectus tuū a cunctis seruis tuis quos taliter liberasti ⁊ ab oīb9 aliis eternaliter adoret̄: ac etiā ab angelicis choris humiliter collaudet̄. Amen. ¶ Dn̄e mi iesu christe: q̄ venerādis manibus ⁊ brachijs tuis vires sansonis mirabiliter excessisti: dum ea ligno crucis affigi patiēter sustinuisti: Et sic ab inferno amicos tuos violenter rapuisti. Jdcirco eisdez membris tuis ab omnibus quos redemisti exhibeatur incessabilis reuerentia: laus eternaliter et gloria sempiterna. Amen. ¶ Domine mi iesu christe benedicant̄ ⁊ honorent̄ internū preciose coste tue ⁊ tergū tuū: a cunctis homib9 spūalibus ⁊ terrenis laboribus insudantibus: ꝓ eo q̄ ab infantia tua vsq3 ad mortē ꝓ redemptione nostra incessant̄ laborasti: et pctā nostra cum magno onere ⁊ dolore tuo dorso portasti. Amen. ¶ Domine mi iesu christe summa puritas ⁊ vera mundicia: benedicant̄ innocentissimi lumbi tui: et laudent̄ suꝑ omnem angelicā mundiciam que est in celo: ⁊ suꝑ omnium puritatem qui castitatem et virginitatē seruauerunt in mundo. Quia omnium castitas et virginitas tue mundicie ⁊ puritati nequeunt comparari. Amen. ¶ Domine mi iesu christe venerentur ⁊ humiliter honorent̄ ab oībus creaturis celi et terre genua tua cum poplicibus ⁊ tibijs tuis suꝑ omnes q̄ coram dominis ⁊ magistris suis: genua flectendo reuerentiā exhibent ⁊ honorem: q2 tu dominus omnium ante discipulos tuos genua flectebas cum oī humilitate. Amen. ¶ Domine mi iesu christe magister bone benedicantur ⁊ ꝑhenniter adorentur pedes tui beatissimi: quis en3 magno dolore tuo per asperiorem viam q3 alios docuisti in hoc mūdo discalciatis pedibus ambulasti. Et in finem ꝓ nobis eos duris clauis cruci affigi permisisti. Qui viuis ⁊ regnas cum deo patre in vnitate spiritussancti: per omnia secula seculoꝝ. Amen.

Jn ista oratione que diuinitus fuit reuelata beate Birgitte deuotissime et pulcre laudant̄ omnia membra gloriosi corporis virginis marie: et virtuosi actus eius corporales.

Incipit ꝓlogus In reuelatōes celestes que ꝯmuniter extrauagātes appellant.

Ostquā dominus

Alphonsus quondā ep̄s Gyen
nensis: et postea heremita pro
batissimus: ex p̄cepto xp̄i reue
lationes celestes: factas sancte
Birgitte de regno Suetie in libros distin
xisset: dn̄s petrꝰ prior aluastri ipsaꝝ reuela
tionū p̄mus ꝯscriptor aliq̄s alias reuelatō
nes extra libros originales p̄termissas: re
degit seorsū in cedulas et sexternos. Quas
in p̄sentia reuerēdi patris beate memorie
dn̄i Nicolai tūc tp̄is ep̄i Lincopensis alio
rumqʒ plurimoꝝ dominoꝝ seculariū et ec
clesiasticoꝝ: tradidit fratribus prunitiuis
monasterij watzstenen̄. Affirmans in v̄bo
veritatis: reuelationes illas et plures alias
quas in suo monasterio aluastri repositas
habebat: beate Birgitte diuinitus reuela
tas: et p se ab ore eius translatas fideliter
et cōscriptas. Quaꝝ reuelationū alique ꝓ
pter conuenientiā quam habent ad reuela
tiones in libris originalibꝫ contentas: tan
q̄ȝ declarationes earundē et additiōes: di
ligenti p̄habita discussiōe ipsis originalibꝫ
libris hinc inde pio canamine sunt inserte
Relique vero studiose in vnū recollecte vo
lumen: patebūt numero et ordine infrascri
ptis. Et q̄uis reuelationes iste: ab aliqui
bus extrauagātes nuncupent: eo q ipsis li
bris originalibꝫ reuelationū celestium: a
principio nō iungunt: pie tn̄ ab eodem fon
te sapiētie dei quo et alie: vnde accipimus
omēs credunt veraciter emanasse. ¶ Verū
quia dictarū reuelationū extrauagantiū:
q̄ȝplures concernūt: regulā sc̄ti saluatoris
vel in toto vel in aliqua sui ꝑte. Idcirco in
p̄nti tractatulo tanq̄ȝ ipi regule viciniores
ceteris preferunt. Cetere autē diuersis ho
minū statibus abusiones et vicia dissuaden
tes morum q̄ȝ ac virtutū exempla preben
tes: vsqʒ ad finē libri ꝯpendius subsequunt
Harum autē reuelationū veritas: q diui
nitus reuelate sunt: in attestationibus do
mini prioris petri: et beate Katherine san
cte Birgitte filie pro canonizatione sepedi
cte sancte Birgitte factis: pro maiori par
te euidenter patebit cuilibet: ipsas attesta
tiones fideliter intuenti.

Explicit prologus. Incipiūt capitula.

Circa. ij. capitulū regule sancti saluato
ris. Xp̄us precipit scriptori regule: expone
re gradus vere humilitatis: vt discant filie
matris sue etc. Capit. I

Hristus loquit. Qui

c habet vas pulcrū: et dicit in eo esse
species odoriferas: quis credit: aut
que vtilitas est nisi explicet eas: et ostēdat
earū genera et virtutes. Sic est de virtuti
bus. Aliquis p̄dicat: humilitas est virtus
Quid confert audiēti: nisi ostendant eius
radices et gradus: et quō acquirat et tenea
tur: ꝓpterea quia hūilitas est virtus ꝑfecta
quā ego in meipso ostēdi: ideo confessor tu
us paucioribꝫ verbis exponat gradus hūi
litatis: q̄s didicit in regula bn̄dicti mei: vt
discant filie mr̄is mee principiū virtutū: in
quo stabiliant edificata sua ꝯstruenda.

Circa. iij. et iiij. capit. regule sancti salua
toris: priori Petro dubitāti an aliqua ad
denda essent sup lectisternijs vel indumen
tis: precipit xp̄us q addat vtilia et necessa
ria. Capitulū II.

Filius dei loquit. cur

f frater ignorat ponenda et ꝯstruen
da. Nonne ego ondi sibi p te: q fa
mulus meus bn̄dictus: habuit corpus suū
quasi saccū: et qualis esse debeat habitus
benedicti. Ideo propter infirmorū imbecil
litatem: portat ipse vtilia et necessaria: sed
nulla superflua: et tolerandū erit. Quibus
ego dedero gratiā maioris abstinētie: mo
derabūt frigus scd̄m calorem interiorē.

Circa capitulū quintū regule sancti sal
uatoris: scʒ de horis officio: diuino: et can
tu etc. Christus cōparat humanā naturam
vrbi obsesse: quā pauper scʒ sanctissima vir
go maria: liberauit per sapientiā suam: de
scribendo paupes spiritu: a pauperibus re
bus et nō spiritu. Dicitqʒ q cantus fratrū
in monasterio suo: debet antecedere cantū
sororū: et q ipse sorores aliqualiter moro
sius q̄ȝ fratres: seruatis temporibus: debent
suum cantum moderare. Cap. III

Scriptura quā vos di

f citis bibliam: et nos vocamus au
ream: dicit q vrbem per potentem
obsessam liberauit pauper per sapientiam
suam: cuius pauperis postea nemo recor
datus est. A Hec vrbs humana creatu
ra est: q̄ȝ dyabolus in quadro obsedit quia
quadruplici peccato obsedit hominem scʒ
per inobedientiā diuini p̄cepti. Per trans
gressionem naturalis legis. Per cupidita
tem noxiam: et per mentis obduratiōem
Hanc creaturam: quodammodo liberauit
mater mea sanctissima: quādo voluntatē
suam totā dimisit in manus meas: et ma
luit oēm tribulatōem pati ad hoc: vt anie

saluarent̄. Hec enim vera est diuina sapientia totum deo cōmittere velle suū et posse et etiam in ꝯtrarijs propter deū delectari. Propter hanc igit̄ voluntatē: ego deus ab eterno filius dei: factus sum hō in virgine cuius cor erat quasi cor meū. Et ideo bene dicere possum ꝙ mat̄ mea et ego: quasi cū vno corde saluauimus hōiem: ego patiendo corde et carne ipsa cordis dolore ⁊ amore. G Hec itaqꝫ virgo vere pauꝑ erat: quia nihil desiderabat de diuitijs mundi: cuius et spiritum minimū non adhesit peccatum. Quidam pauperes sunt rebus: sed spū pleni. i. cupiditate et supbia: hi nō sunt paupes quos ego in euāgelio meo designaui. Alij sunt diuites diuitijs: sed spū vacui. Hi sunt qui se cinerē esse considerāt et morituros: qui desiderant esse cū deo: et ꝓpter solam necessitatem ⁊ proximi vtilitatē: habent diuicias. Hi sunt vere paupes: sed diuites in deo: inter quos erat mater mea. Huius ergo virginis et matris mee: quasi oblita est sapientia et pauptas: quia pauci ⁊ si laudant eam ore: corde tamē toto non clamant ad eam: nec imitant̄ vestigia charitatis eius. Jdō qꝛ in ecclesia dei honor dei septies in die canitur a pluribus: scd̄m morem patrū prioꝝ. E Propterea nunc volo vt primū fratres psallant horas suas tempibus debitis. Deinde sorores aliquantulum morosius: officiū suum compleant. Quibus septenarius numerus nō prefigitur: scd̄m cursum solarē: sed prout possunt agant seruatis tpibus quantū possunt. Et hoc ideo cōstituo ego ipse qui dictaui regulam: vt sciat̄ etiam a paganis qui ꝯuertendi sunt: quāto honore deus vult honorare matrē suam. Et quia ipsa caput et dn̄a huius monasterij est: per quā et propiciatrix vo lo delinquentib9: necnō vt impleat̄ scriptura que dicit. Laudabo deū in omni tēpore: et in omni vita. Jdeo hec singularis gracia non renuat̄: quia singulare bonū non preiudicat generali. Nec ideo consuetudo laudabilis patrū improbanda est: sed placitum est mihi: vt in alijs ecclesijs: primū legant̄ hore de virgine matre mea. Deinde psallant̄ hore diei: scd̄m tpa constituta.

Xp̄s dicit ꝙ in cantu sororū ordinis sancti saluatoris: nulla debet esse curiositas: sed sit cantus laudis sonore ⁊c̄.

Capitulum IIII

Ilius dei loquit̄. nū-

f quid nō legisti: ꝙ maria soror moysi: ob singulare dei i mari rubro factum: egressa est cū virginibus et mulieribus: psallens in tympanis ⁊ cimbalis canticuꝫ leticie deo. Sic filie matris mee egredientur de mari rubro: id est a cupiditate et cōplacentia mundiali: habentes in manibus operationū suaꝝ tympana: id est abstinentiam voluptatis carnalis: et cymbala laudis sonore: quaꝝ cantus nō sit remissus: nō fractus: nō dissolutus: sed honestus et grauis et vniformis: et per oīa humilis: imitentur qꝫ illorū cantum qui cartusienses vocant̄: quorū psalmodia plus redolet suauitatem mentis: humilitatēqꝫ et deuotionem: q̄ȝ aliquam ostentationem. Nam non vacat a culpa animus: quādo cantantem plus delectat nota quā res que canit̄: omninoqꝫ abhominabile est deo: quādo vocis eleuatio plus sit ꝓpter audientes: quā propter deum.

Quantū placuit deo magister Petrus in celebrando missam: ⁊ dictando cantum sororum sancti saluatoris: patet ex sequenti reuelatione. Capit. V

Vadaȝ die dn̄ beate

q memorie: dominus Petrus confessor sctē Birgitte celebrauerat missam in capella coraȝ illa: Dixit deus pater ad sponsam filij sui. Licꝫ pauce persone in mundo: ꝑsonaliter interfuerunt isti misse: tū omnis celestis exercitus: ⁊ omēs anime in purgatorio: consolabant̄ ab illa. Item dic eidem presbitero: ꝙ faciat stare illum hymnū. Sponse iungēdo filio ⁊c̄. sicut posuit illū: quia cū sancta ecclesia vocat omnes animas sponsas filij mei: multo magis pōt anima marie vocari sponsa eius.

Virgo maria narrat hic: quā dilectus erat deo et sibi: magister petrus confessor sancte Birgitte: et cōmendat cantū soroꝝ sancti saluatoris. Cap. VI

Ater dei loquit̄ spō-

m se xp̄i. Magister tuus habuit vulnus de tali loquente contra deum: quod quia pro charitate dei obtinuit: nolumus illud curare sed magis emplastrū apponi vt dilatetur. Dic insuper magistro tuo: qui sanctam trinitatem diligit in omni virtute sua: ꝙ ego intantū promoui eū in charitate eiusdem sancte trinitatis: ꝙ ipse est vnus de sacerdotib9: quos deus maxime diligit in mundo: propter quod dabatur ei illum cantum dictare qui est aurum quod erit multis in solaciū.

Mater dei ostendit beate Birgitte quā acceptus est deo et sibi cantus sororum ordinis sancti saluatoris.

Capitulum VII

D Ic illi qui scribit cantum et laudem meam: nõ propter laudem suã ꝛc. Require in .iiij. lib. Capit. xxxij.

Xp̃s precipit sponse ire romã: et mansit ibi .xv. annis in magna tribulationib⁹. Sʒ per xp̄m et virginem mariã consolata est. Et quõ institutus ẽ cantus Aue maris stella cantãdus in ordine scti saluatoris post vesperas fratrū. Capit VIII

C Hristus loquit̃ sponse existenti in monasterio Aluastri dicens. A Uade romã et manebis ibi: donec videas papã et imperatorem: et illis loquens ex pte mea verba que tibi dicturus sum. Venit igit̃ spõsa xp̄i romam Anno etatis sue .xlij. et mansit ibi iuxta diuinū preceptū .xv. annis antequã veniret papa: vicʒ vrbanus quintus: ꝛ imperator Karolus boemus. Quib⁹ obtulit reuelationes pro reformatõe ecclesie: et regulã. In illis siquidẽ .xv. annis quibus mansit rome ante aduentū summi pontificis et imperatoris: habuit multas reuelatões de statu vrbis: in quib⁹ arguebat dñs noster iesus xp̄s excessus et pctã inhabitantiū vrbem: cum graui cõminatione vindicte. Que reuelationes ad noticiã inhabitantiū romanam vrbem deducte: feralis odij cõtra beatam Birgittam: fomentū ministrabant. B Unde quidã eorum minabant̃ eam viuam incẽdere. Alij eam erroneã et phitonissam blasphemabãt. Ipsa ꝰo beata Birgitta paciens sufferebat minas et obprobria eorū. Sʒ timebat ꝙ familia sua: ꝛ alij de cognatis ꝛ amicis eius rome secū stantes: his tribulationib⁹ et obprobrijs scandalizati deficerent. Deliberauitqʒ ad tp̄s cedere furori malignantiū: nec p̄sumebat alicubi diuertere: sine spẽali p̄cepto xp̄i. Quia p. xxviij. annos postqʒ recessit a patria sua nūqʒ ad aliquas ciuitates seu p̄uincias: aut alia loca sctõrū diuertebat: sine imperio xp̄i. Unde beate birgitte in orõnibus suis: rursus diuinum sup his p̄stolanti: dixit xp̄us. Tu desideras scire volūtatẽ meã: an debeas hic rome remanere: vbi plurimi inuidentes tibi: machinant̃ in mortẽ tuam: vel cedere corū malicie ad tp̄s Respõdeo tibi ꝙ qñ me habes nullū timere debes. Ego brachio potentie mee refrenabo maliciã eorū: vt tibi nocere nõ valeant. Et quãuis ex p̄missione mea inimici mei hūanitatẽ meã crucifixerūt: tibi aūt nocere vel occidere nullatenus p̄ualebunt. C C Ite tunc tp̄is etiã appruit ei gloriosa ꝟgo maria dicẽs. Filius meus potens sup omnes hoĩes et demones: et sup oẽm aliam creaturã inuisibiliter restringit omnem conatū malicie eorū. Et ego ero scutum p̄tectionis tue et tuorū: contra omẽs inimicorū spũalium et corporaliū incursiones. Propterea: volo ꝙ tu et familia tua: cõueniatis simul quolibʒ vespe: ad cantandum ymnū Aue maris stella. Et ego auxilium p̄bebo in omnibus necessitatib⁹ vestris Unde dñs petrus olaui cõfessor eius p. xxix. annos. Et filia eius dña Katherina sancte memorie: instituerūt quotidie cãtare in ordine hūc ymnum: asserentes ꝙ ipsa beata Birgitta hoc fieri mãdauit: ex p̄cepto eiusdem virginis gloriose. Quia ipa gloriosa virgo p̄miserat ordinẽ istum: a filio suo sibi dedicatū: spẽali grã velle p̄tegere: et bñdictionib⁹ dulcedinis .s.s. confouere.

Xp̃s dicit qualiter sorores ꝛ fratres omi sexta feria: debent legere septem psalmos. Capitulum IX

f F Ilius dei loquitur. Qualibet sexta feria debẽt sorores circuire ambitus suos: legendo septem psalmos: quib⁹ finitis intrabūt chorum suū: ꝛ flexis genibus legant letanias: Similiter faciãt fratres: circuieundo ambitus suos.

Xp̃s dicit quare organa nullatenus habenda sunt: in monasterijs ordinis sancti saluatoris. Capĩm. X

c C Hristus loquit̃. Filij israhel quia carnales erant: et in vmbra legis seruiebãt multa habebant quibus ad deuotõem excitabant̃. Habebãt quippe tubas et organa ꝛ cytharas: quib⁹ accendebant̃ ad laudẽ dei. Habebãt et cerimonias ꝛ mãdata quib⁹ illuminabãtur ad cultū dei. Legẽ qʒ acceperūt et iudicia: quib⁹ refrenabant̃ a vicijs: et dirigebãtur ad agẽda. Sed quia nūc venit veritas ipsa p̄signata in figuris .s. ego ipse verus deus: dignū est vt in veritate ꝛ toto corde mihi seruiat̃. Ergo quãuis bonum et suaue est audire organa: nec bonis morib⁹ est cõtrariū: nullatenus tñ in monasterio mr̃is mee habeant̃. Quia ibi dʒ esse certa deductio tẽporū: grauitas cãtuū: puritas mẽtiū: cult⁹ silencij: p̄tinuatio verbi diuini: ꝛ pre oĩbus hūilitas vera: et obediẽtia sine mora.

Circa ca. vi. vij. et. viij. regule scti saluatoris: xp̄s dicit quõ abbatissa breuiter loqui põt in monasterio cū artificib⁹: et pro quibus causis pūt abbatissa vl' sorores: et confessor seu fratres: exire extra claustrū.

Capitulum XI

Filius dei loquit̄. Ab

f batissa loq̄ poterit ī mōasterio breuiter cū artificibꝫ: qū eīcēdāda sūt ruinosa: vel aliqua de nouo facienda. Sed nunq̄ȝ aliter loqui pōt in monasterio cum secularibꝫ: nisi ad crates. Nec vnq̄ȝ ipsa exire poterit vł aliqua sororꝫ: nisi forte qū nouum monasteriū construendū est. Tunc sorores maturas emittēt: abbatissa ꝯfessor ⁊ cōuentus. Confessor vero exire poterit cū socio pro constitutōe regule: et regularibꝫ disciplinis: cū supioribus instituēdis. Itē pro sedando scādalo ⁊ infamia monasterij si ꝯtigerit quod absit: aut ꝓ hereticis si necesse fuerit cōfutandis. Itē exire poterit: si pro vtilitate ecclesie sancte a p̄latis vocatus fuerit: aut cum talia negocia occurrūt que per ꝓcuratores monasterij conueniēter emendari nō possunt.

Deuota doctrina per quā instruit̄ abbatissa cū sororibus: et cōfessor cuȝ fratribus ordinis sancti saluatoris. Tp̄s quod est inter horas diebus festiuis: discrete pagere.

Capitulum XII

In dieb⁹ festis abba-

l tissa ostendat sororibus: statū domus ⁊ redditnū: difficultatesq̄ȝ imminētes: legatq̄ȝ eis aliqua capitula regule: et vbi dimiserit: sequenti festo incipiat: donec ꝯpleta sit: ne quia se excuset de regule ignorātia. Habeatq̄ȝ cū eis colloquia edificatoria et ammonitōes: de excessibus q̄s videt. Post hec ꝑmittat eis habere priuata colloquia: aut in viridariū introire. Similiter et sacerdotes: sint in lectura: collatione: ⁊ studio: sicut alijs diebus: nisi forte ꝯfessor de statu domus ⁊ negocijs occurrētibus: aut ꝯsilio dando exquisierit eos. Alias si volunt ex licentia confessoris: possunt solaciando spaciari.

Circa caplm̄ .ix. regule sancti saluatoris scȝ de ieiunio: dicit xp̄s: q̄ plus placet sibi hūilitas et discretio: quā ieiunū: et qualiter permissum est ieiunantibus in pane et aqua: comedere legumina.

Capitulū XIII

Filius dei loquit̄. Li-

f cet mater mea ꝑfectissimā habuit abstinentiā sic tū discrete gubernauit corpus suū: vt nō frangeret̄ aliqua supfluitate et violētia. Et licet pharisei ⁊ multi adhuc religiosorꝫ: non vtant̄ vino: ꝓpter hoc tū non appropinquāt mihi: q2 non habent fundamentū continētie. s. hūilitatem et discretiōem. Ideo cū sublimiora aliqua proponunt̄ vel precipiunt̄: ponderāda et discutiēda sunt ab infirmis: vt nō faciant quantū volūt: sed quid expedit et quid liceȝ. Ecce enī ieiunare in pane ⁊ aqua sanis est bonū: sed nō est summū bonum. Summū bonū est charitas sine qua nō est salus. Sine ieiunio vero panis et aque omīs saluari pōt: si assit ꝑfectio fidei et discretionis: ⁊ iusta causa. Ergo quia tp̄a mutata sunt: loca frigida: corda tepida: et vasa debilia. Ideo locator palmitū mitigare poterit aspera: ⁊ arida succis irrigare. Hoc ē sic intelligendū: q̄ ꝑmissum est ieiunantibus in pane et aq̄: posse comedere legumina: ⁊ aquā coctam bibere. Nam aridus est panis tantus sine leguminibꝫ. Et aspera et frigida est aqua: nisi coquat̄ more tysane: aut in ordeo excolat̄.

Xp̄s distinguens tres gradus peccatorꝫ dicit q̄ in noua regula quā ipse dictauit. s. ordinis sancti saluatoris: omnis charitas humilitas: et discretio: est attendenda.

Capitulū XIIII

Filius dei loquitur

f A Omīs lex diuina ordinat̄: aut propter audaciā transgredientiuȝ comprimendā: aut ꝓpter petulantiā lasciuientium restringendā: seu ꝓpter cognitionem faciendorū vel omittendorū. Igit̄ in omni lege: si peccat quis ex infirmitate et necessitate importabili: dispensatōem accipit. Qui vero nolēs et ex nulla deliberatione peccat: iudicat̄ leuius. Qui vero ex industria seu assiduitate: nullā recipit excusationem. Simile ē de discipulis meis: quia qū in carne cōuersabar: cōfricantes grana die sabbati ⁊ comedētes: iudicabant̄ ab ypocritis iudeorꝫ quos ego quorꝫ nouī simplicitatem ⁊ infirmitatē excusaui: allegādo exemplū dauid: qui ī necessitate vie comedit panes sacerdotū: quod in lege lapcis prohibebat̄. B Nūc sūt ego ipse deus: nouā regulam a me formatā misi amicis meis: in qua oīs charitas et hūilitas et discretio attendenda est. Campassio q̄ȝ infirmorꝫ et sanorū habenda est: q2 omīs lex que in charitate et hūilitate et discretione nō perficit̄ laudeȝ non meret̄. Ergo liceȝ dixi in regula oēs sanos ieiunare debere statutis tp̄ibus tū etiam eis dispēsatio negari nō debet: si subita in eis mutatō acciderit ⁊ infirmitas aut tp̄s laboris cōpassionē requirit. Quod quidē sit in manu abbatisse ⁊ ꝯfessoris: ⁊ in moderatōe eius cui ꝓceptū est ordinare: q̄tiens sanis expedit frāgere ieiunia: et reci-

per recreationẽ. Dispensandũ est igit᷑: cũ minutis defectuosis: subita infirmitate arreptis: et labore nimio fatigatis.

Quod balnea nõ debent ꝓhiberi etiam sanis ꝑsonis ordinis sancti saluatoris: certis causis et tꝑibus. Capit. XV

f **Ilius dei loquit᷑.** Legis doctores et sacerdotes: calumniabant᷑ discipulos meos: qꝛ manducauerũt nõ lotis manibus: quibus ego respondi: nõ prodesse lotionem carnis: vbi cor immundũ est. Ergo cor mundum acceptabile ẽ deo: nec obest lotio ꝛ cura carnis si causa iusta sit et rõnabilis. Ideo ꝓhiberi nõ debent balnea: etiã sanis certis causis et tẽporibus: quia etiã sanitas seruanda est: vt nõ debilitent᷑. Balnea ergo habeant᷑ quotiẽs expedit infirmis. Sanis vero semel in mense vel in duabus septimanis: si expedit saluti.

Circa capit. x. regule sancti saluatoris: scꝫ de modo ꝓbationis: receptionis: et consecrationis personaꝝ ꝛc̃. Cap. XVI

f **Ilius dei loquit᷑ dixi** tibi prius de anno ꝓbationis habẽdo. Hoc considerare debes de ꝑsonis: quarũ vita et cõuersatio minus ꝓbata ꝛ nota est. Ideo ꝑmitto ꝙ si aliqua que suscipi petit ad religionẽ: tante autoritatꝭ et grauitatis est: ꝙ nõ timet᷑ quasi de incõstãtia ꝛ instabilitate ei⁹: ꝛ que nouit discernere tẽptationes carnis ꝛ insidias dyaboli: cuius et etas probata est: talis sociari põt cõgregationi circa annum dimidiũ vel sic: ꝓposita ei prius austeritate regule et eius institutis: vt sciat ad quid venit.

Pulchra doctrina per quã virgines ymo etiã alij volentes profiteri regulã sancti saluatoris: se disponere et gerere debeant in obseruantijs regularibꝫ. XVII

q **Vecunqꝫ sponse dei** esse vel fieri desiderant. A Feruentius laborare tenent᷑ ad ꝑfectionem voluntatis dei: quã pro suis vsibus: vel pro suaꝝ impletione voluntatũ. Hec debent esse sicut sponse longe distãtes a possessionibus suis: ꝛ sunt in itinere hospitari qꝫ debent in patrimonio sponsi. Possessio earũ est libertas corꝑis et mũdana conuersatio: cum omnibus sibi attinẽtibus: a quibus tota voluntate se debeant irremediabiliter separare. Debent etiã indui vestibꝫ nuptialibus. s. hũilitate: patientia: et obedientia: que ornant animã et pulcrificant coram deo. Debent etiã surgere et procedere: vt appareant corã sponso et inuitatis ab eo. O qꝫ honeste et morigerose opꝫtet eas in conspectu intuentiũ eas: cum verbis et moribus incedere: cũ inuitati ad nuptias intuẽtes eas: sint. s. virgo maria mater dei cũ toto celesti exercitu. B Sponsus vero desiderãs eas est verus deus: rex regũ et dominus dominantiũ potensqꝫ sup omnia creata. Tunc ei surrexerũt: quando cõfessionem suã cum discreta contritione fecerunt: et cũ vera hũilitate et volũtate vlterius nõ peccandi. Sed tũc processerunt qñ omnia mũdialia sponte reliquerũt: nihil ex eis possidere curãtes: sed nec liberaꝫ suam propriã volũtatẽ habere curantes. Tunc vero cũ sponso suo sunt consecrate: quãdo promittunt se regulã ꝛ professionẽ suã inuiolabiliter obseruare. Et tunc sectam et rectam viam vadũt ad thalamum sponsi: quãdo regulam et professionẽ suaꝫ prout poterũt seruant. Facta vero professione incipit primus dies nuptiarũ: et terminat᷑ quando anĩa de corpore egreditur. Ideo oportet eas istũ diem cũ tribus expendere: scꝫ discreto timore: deuoto gaudio: et feruenti charitate.

Circa capit. xij. regule sancti saluatoris quod est de horis fratꝝ: et de numero tam soroꝝ qꝫ fratrũ. Capit. XVIII

i **Esus xp̃us filius dei** loqtur. Scriptura aurea dicit: ꝙ ad ornamentũ tabernaculi in heremo: quidam offerebant aurũ et argentum et lapides p̃ciosos. Alij pelles et pilos caprarũ pro tentorijs ꝛ omĩa oblata placita erant deo: scd̃m dispositõem et voluntatẽ offerẽtis. Sic est ꝛ de orationibꝫ ꝛ lecturis fideliũ: quidã suspensi ab amore mũdi: offerũt deo cor mũdissimũ: quasi aurũ obrizuꝫ. Alij inflãmati spũ diuine sapiẽ loquuntur et cantãt verba diuine sapiẽ: que sunt quasi auꝝ examinatũ. Alij vir sciũt pater nr̃: tũ ex contrito corde et piis operibus offerunt deo in fide ꝑfecta modicũ quod sciũt et pñt: quasi pilos capraꝝ. Omnes isti placent mihi in orõnibus suis: si intẽtio et voluntas ẽ bona. Ideo qꝛ sacerdotibus etate ꝓuectis: difficile ẽ assueta relinquere ꝛ noua assuescere: ꝑmittit᷑ eis cathedralis ecclesie: in cuius dyocesi situm est monasteriũ cantare officiũ. Sorores vero officiũ institutum: nullatenus immutabũt.

Cuꝫ beata Birgitta sollicitaret᷑ de ꝑsonis ordinẽ sc̃i saluatoris ingressuris audiuit a beata ꝟgine ꝙ essent ꝓuise a deo. Et ꝙ aliqui eorum fierent rebelles verbis xp̃i

Capitulum XIX

Dum semel spōsa xpi

c stāret in orone: incidit ei cogitatio de statu future hui9 religionis: quō tot psone vtriusqꝫ sexus possent inueniri.

A Cui apparēs mater dei dixit. Filia tu sollicita es pro psonis: in futurū hanc religionem ingressuris. Scias qꝫ filius meus qui psonaliter regulā istam dictauit: prescit mille psonas pro qualibet persona quā tu scis: et speras hanc religionē ingressuram. Cui sponsa respondit. Dn̄a mea faciliter inueniri pñt mulieres que se subijcient ordini: sꝫ difficile inueniunt viri: qui se subdere volunt prouisioni mulieris: eū plures qꝫ seculares scientia inflat: et mundus honoribus diuitijs: et delectationib9 eis blanditur. Cui iterū mater dei: Venientqꝫ vtiqꝫ illi qui verba filij mei cū suauitate recipient: et eis vtent ad commodū anime sue et honorē dei. Venient etiā alij qui nō minus aduersent verbis filij mei: et simplici regule tibi reuelate: quā illi increduli qui verbis dei et moysi contrariabant in deserto: interpretātes verba dei pro sua voluntate.

B Veruntn̄ scias qꝫ verba huius regule ad profectū eo aptabūt se: et fructificabunt vsqꝫ in finem. Nec tu filia sollicita sis de psonis hanc religionem ingressuris. Ipse em̄ filius meus nouit quos vocabit: et preordinet scd̄m suam voluntatē in op9 ministerij huius: q̄uis quidam eoꝝ erunt rebelles verbis filij mei: scd̄m humanā estimationē suam: simplicitatē verborum presumptuose paruipendētes: sicut mūdi sapientes presumūt preferre sentētias suas aliqn̄ diuine volūtati: quibus verum intellectum corrumpūt: et errorem inducūt.

Circa .xiiij. capit. regule sancti saluatoris .s. de electione abbatisse ⁊c̄. Filius dei distinguēs tres gradus hominū sibi summe placētes vult qꝫ soror de illegittimo thoro nata nō eligat in abbatissā. Ca. XX

Filius dei loquit. Li-

f cet filius nō portabit iniquitatem patris: tn̄ qꝫ tres ordines sunt qui mihi summe placēt .s. virginitas viduitas et coniugiū. Ideo hi tres ordines: preferēdi et honorādi sunt pre omnibus: tum quia magne puritatis et honestatis habent insignia: tū qꝫ mater mea hos tres ordines in se cōplenit. Fuit em̄ purissima virgo in partu ⁊ post partū: fuit et vere mater ⁊ virgo: fuit ⁊ vidua post ascensionē meā: corporali pñtia mea viduata. Propterea cū eligenda est abbatissa vna que est de aliquo istoꝝ trium ordinū eligat. Soror vero que ē de alio genere: quantūcunqꝫ continētis et sipereminētis vite sit in abbatissam nō eligat.

Xp̄s dicit qꝫ abbatissa dꝫ esse virgo munda et pbata: atqꝫ moribus exēplaris: et qꝫ in defectu hmōi virginis: pōt assumi in abbatissam humilis et pbata vidua. XXI

Jesus xp̄us loquitur.

i Pulcra ꝯiunctio est et decēs consideratio: vt virgo presit virginibus Nam inter oīa primatū tenet ipsa mundicia corporis ⁊ mētis. de qua et p qꝫ ego deus incarnari volui. Verꝫ qꝫ mater mea virgo fuit ⁊ mater: sed nō ideo mater qꝫ cognita viro: sꝫ afflata spū patris ⁊ mei: genuit me verꝫ deum et hoīem. Ideo hic nouus ordo dedicatus est matri mee. Et quecūqꝫ debꝫ preesse virginib9 eius: necesse est ⁊ laudabile: vt sit virgo mūda et pbata moribus: et virtutib9 exēplaris. Si vero virgo talis in ꝯgregatione nō fuerit: que officiū virginis matris mee implere potuerit: nō displicet mihi si onus hūilitatis et p̄lature assumat hūilis et pbate vite vidua: qꝫ virgo supba Ergo si deo placuerit exaltare hūilia et efferre viduitatē ex necessitate: non derogat ex hoc laudabili cōsuetudini virginū: quia deus omīa humilia exaltare dignat. Quid em̄ humilius fuit ⁊ est m̄re mea: Quid est quod hūilitas pfecta non merer. Propter humilitatē factus sum ego deus ⁊ dei filius verus filius virginis. Et sine hūilitate non est via in celum.

Xp̄s dicit cur et qualiter abbatissa ordi sancti saluatoris debet bn̄dici. XXII

Christus loquit. Qui

c habet officiū principis tpalis: tenetur aliquo signo designari vt ei ab omibus obediat et honor deferat. Sic est de abbatissa: qꝫ ipsa habet officiū et vices m̄ris mee in terris. Ideo in signū maioris sollicitudinis ⁊ augmentū gratie spūalis: debet ab ep̄o accipere munus bn̄dictionis vt a ceteris discernat et honoret: nō sua assumptione: sꝫ honore mei et m̄ris mee. Benedictio abbatisse fiat scd̄m morē abbatissarū sancti bn̄dicti: preter baculū: et annulum qui prius est bn̄dictus.

Circa .xv. capit. regule sancti saluatoris .s. qꝫ fratres diuino officio studio qꝫ et oroni vacare debent ⁊c̄. Xp̄us ostendit quō et quid predicandū est populo.

Capitulum XXIII

Christus loquit. Qui

c predicāt veritatē meam: debēt ha-

habere verba simplicia ꝛ pauca in lectione
sanctarū scripturaꝝ fundata: vt homines
venientes de longe capere sufficiāt ꝛ nō at-
tediant in plixitate ꝛ declamatōne verboꝝ
supfluoꝝ. Nec debent pferre verba ꝯtorta
more adulantiū: nec multiplicare incisiōes
ꝛ distinctiones capituloꝝ: seu subtilitates
leonitatū: sed oīa moderare iuxta capaci-
tates audientiū. Quia q̄ ppl's simplex non
intelligit: solet plus mirari q̄ȝ edificari. Jō
est dn̄ica pdicantes in ista religione ꝓpo-
nant euangeliū diei ꝛ eius expositiones: bi
liaȝ ꝛ ista verba mea ꝛ dilecte matris mee
ꝛ sctōꝝ ūq̄ȝ meoꝝ: vitaspatrū ꝛ miracula sctō
rū: simboluȝ fidei remedia q̄ȝ ꝯtra tempta
tiones ꝛ vitia ſm vniuscuiusq̄ȝ capacitatē
Nam mater mea charissima simplicissima
fuit. Petrus ydiota: Franciscus rusticus: ꝛ
tū plus pfecerunt animabus q̄ȝ mgr̄i elo-
quentes: qꝛ pfectā charitatē ad animas ha
buerunt.

Circa .xx. capitulū regule sancti saluato
ris visio: Qualiter virgo Maria altercādo
cū dyabolo: iuridice vicit locum ꝛvatꝛstena
p fundando in eo monasterio suo. Quem
christus gratijs multis preditū sibi adiudi
cando donauit. Cap. XXIIII

v Idebat sponse ꝙ eēt
in lata domo: ꝛ magn⁹ ibi exercit⁹
conuenerat. A Tunc beata vir-
go dixit ad regē celi. Fili mi da mihi locum
istū ꝛvatꝛsten̄. Mox dyabolus affuit ꝛ dixit
Iste locus me⁹ est: ego em̄ eū possideo tri-
plici iure. Primū est ꝙ fundatoribꝫ loci isti
us voluntatē inspiraui edificandi: ꝛ princi-
pes huius edificij: fuerūt serui mei ꝛ amici
Secundū ius est ꝙ locus iste locus est pe-
narū et ire: ꝛ amici mei iuxta omnē volun-
tatē meā crudeles: puniebāt hic subditos
suos absq̄ȝ oīm misericordia. Et ideo quia
ego sum dominus penaꝝ ꝛ princeps ire su-
per locū istum ideo me⁹ est. Terciū ius est:
ꝙ locus iste meus fuerat multis annis: et
ibi sedes mea est vbi voluntas mea pficiē.
Tunc beata virgo dixit iterū ad filiuȝ. Fili
mi quero a te iusticiā si forte aliq̄s spoliaſ-
set aliū bonis suis ꝛ pecūia: ꝛ faceret eū ad-
huc sup dāpnū suū edificare sibi domū ꝓprio
labore ꝛ pecunia qua eū spoliauerat: cui⁹ si
mi esset locus edificat⁹: Rn̄dit dn̄s. Ma
ter mea dilecta: ille possidet de iure domū:
qui possederat pecuniā ꝛ laborem expende
rat. Tunc ait beata virgo ad dyabolū: Jdo
tu nihil iusticie habes in domo hac. B
Iterū quesiuit beata virgo a iudice dicens
Fili et dn̄e mi. Si in alicuius corde fuerit
crudelitas et iracūdia: ꝛ intrauerit miscdīa
et gratia: quibus cōpetit fugere. Rn̄dit iu
dex: Crudelitati et iracūdie cōpetit fuge-
re et cedere miscdīe. Et virgo ad dyabolū:
Jdeo inquit tu debes fugere: qꝛ tu es pena
rum dn̄s et princeps iracūdie. Ego aūt suꝫ
mater miscdīe ꝛ regina celi: quia misereoꝛ
oīm inuocantiū me. Tercio quesiuit beata
virgo a iudice. Fili mi: Si lictor fuerit in
aliqua domo vel sederit: et dn̄s suus intra
uerit: volens in eadē domo et sede residere
quid faciet lictor: Respōdit iudex. Justuꝫ
est vt lictor surgat: et dn̄s suus vbi sibi pla
cuerit sedeat. Tūc virgo ait ad dyabolum.
Quia tu es lictor filij mei: et ego sum dn̄a
super te: iustū est vt fugias: ꝛ ego vbi volue
ro sedeam. C Deinde iudex ait ad vir-
ginem. Mater mea tu vicisti locū istum iu
re debito. Jdeo iuste tibi debeē: et ideo eūꝫ
tibi adiudico. Et ideo sicut in loco isto: au-
dite sunt hactenus lacrime ꝛ gemitus mi-
seroꝝ: quoꝝ sanguis et miseria clamabat
ad me de terra: et in auribꝫ meis sonuit sic
nūc vox laudantiū te in loco isto: ascendet
in aures meas. Et sicut in hoc loco fuerat
penarū locus et grauamen terre: sic nunc
colligenē ad locum istū illi: qui postulabūt
misericordiā et indulgentiā viuis et defun
ctis: et placabūt me p statu regni. Et post
hec adiecit iudex loquēs ad virginem. Ma
ter mea. Inimicus tuus fuerat hui⁹ loci
dominus longo tpe: sed amodo eris tu
hic domina et regina.

Xp̄us declarat sancte Birgitte: quare
ciuitas illa iericho destructa fuit: faciendo
quandā similitudinem de loco monasterij sui
ꝛvatꝛstena: et inhabitatoribus eius.
Capitulum XXV

c Hristus loquiē spon
se dicens. A Quid legisti hodie
in libro tuo: Et illa Legi inquiens
et mirata suꝫ: ꝙ muri iericho dampnati: cor
ruerūt ex sonitu tubaꝝ ꝛ circuitu arce san
cte: ad preceptū tuum. Rn̄dit spōs. In il-
la ciuitate ꝛ ex illa ciuitate multa mala fa-
cta sunt: ꝛ nullus in illa erat qui mihi pla
cuit. Jō non merebanē veniā: nec digna fuit
.s. vt a populo meo inhabitareē. Deꝫ quia
populus meus attritus ꝛ fatigatus in de-
serto: possessionē ꝓmissam accepturus eru
dīedus prius erat verbis exēplis ꝛ miracu
lis. Jō dispensatio mirabilis: retributioq̄ȝ
iusta facta ē in ciuitate ista: vt pp̄lus edu-
ctus mirabiliter de aqua: mirabilia etiā vi
deret in terra. Et sic visis miraculis: deus
amplius infigereē in cordibus coꝝ: et ipsi

maiora sperare addiscerent ⁊ ad maiora in
citarent. B In isto vero loco quo nunc ē
afflictio amicoꝝ meoꝝ fuerat habitatio de
moniū. Sed istū locū mater mea triplici iu
re obtinuit. s. charitate: ꝑcib⁹ et mutatione
officioꝝ futuroꝝ. Cui illa. O inquā dn̄e nō
indigneris si loquor. Tu dixisti ꝙ in domo
tua oīs hūilitas debet esse: Nunqd ista edifi
catio stabit in loco isto: Rn̄dit spūs. In il
la misera iericho aliqua erant ꝓfutura po
pulo meo: que purgata prius igne a poplo
meo inhabitabant: ⁊ idē ppl's meus labores
gentiū possedit. Propterea domus hec de
sudore pauperꝝ: ꝓ supbia diuitū edificata ē
Ideo paupes mei inhabitēt eā disponēdo
oīa supflua ⁊ supba ad solam humilitatem
⁊ vtilitatē. Veruntamen caueat: vt qd di
uina potentia ꝑmisit ex eā spāli: nō trahat
in exemplum supborum.

Christus dicit sponse de inobediētia cu
iusdā regis Suetie. s. in nō eundo ad papā
ꝓ absolutione petōꝝ ⁊ contra paganos: et
facit mentionē de ciuitate iericho: et de lo
co ⁊ monasterio watstenēsi. Ca. XXVI

Filius dei loquit. Ec

f
ce rex sprcuit ꝯsiliū meū secundū
sicut et pmū: et idō inimici mei intra
uerunt loca matris mee: ⁊ euerterūt et de
struxerūt sicut audisti. Et ideo lapides ⁊ li
gna clamant vindictā sup regē. Verum qꝛ
deus de malicia hoīm fabricat sibi honorē:
et vnde dyabolus se ꝑualere credit: inde de
ijcit ⁊ ꝯfundit. Etem illa alta edificia si ste
tissent: fuissent eā superbie posteroꝝ: ⁊ exē
plū elationis. Si em̄ ex industria fuissent
dirupta: notata fuissent leuitas et damnū.
Nunc ex occasione damni ⁊ malicia hoīm:
ostēdere tibi volo quō deo chara humilitas
edificari pōt ex alta supbia: et inutilis ⁊ sū
ptuosa eleuatio muroꝝ hūiliet. Primū al
te domus ⁊ alta parietū deijciet eleuatio:
tunc erit honor deo: ⁊ cōsultum inhabitāti
bus: ⁊ exultatio intuentibus: magnumqꝫ
indicium humilitatis. Sed quomō hec fi
ant hoc sit in manu ⁊ cōsilio eoꝝ qui none
runt structuras exaltare. Item loquit fili⁹
dei. Dixi tibi prius de iericho ciuitate: quā
similaui loco monasterij huius et quō pre
parata edificia starent: ⁊ reducerent ad hu
milia ⁊ sola necessaria: hec promisi amicis
meis si rex congregasset eos fm ꝯsiliū meū
Ideo nunc laborent qui congregati sunt ⁊
omnia superflua deijciant: ⁊ de solis neces
sarijs et humilibus contententur et glori
entur.

Filius dei ostendit beate Birgitte: qua
liter quidā rex propter peccā sua nō erat di
gnus edificare sibi domū: scꝫ monasterium
watzstenēn. Capitulū XXVII

Filius dei loquitur.

f
Quia rex iste non querit calorē me
um sed ꝑmanet in frigore: et scan
dalum manuū suaꝝ non dimittit. Ideo nō
edificabit mihi domū vt salomon: nec habe
bit exitū vite vt dauid. Sed nec memoria
eius erit: vt dilecti mei Olaui: nec corona
bitur vt amicus meus Ericus: sed sentiet
iusticiā quia noluit miscdiam: et arabo ter
ram in iudicio et tribulatōe: donec inhabi
tantes discant petere miscdiam. Veruntū
ꝑsona que edificabit monasteriū meū: qua
lis erit et qn̄ veniet erit tibi notū: sed vtrū
in hac vita nō est tibi licitū scire.

Christus ostendit hic sancte Birgitte si
tuationē: dimensionē ⁊ dispositionē eccle
monasterij watzstenēn. ⁊ chori fratrū locu
torij inter fratres ⁊ sorores: testudinū: al
tariū: ostioꝝ: ambituū: colūnarū: cori soro
rū: fenestrarū: ⁊ locutorij secularium.
Capitulum XXVIII

Filius dei loquit. cho

f
A rus ecclesie debet esse ad occi
dentē ad stagnū: ⁊ vnus murus al
tus ab aquilone a domo laterna iuxta sta
gnū vsqꝫ ad finē curie clericoꝝ. Inter illū
murū ⁊ chorū: sit spaciū decē ⁊ octo vlnaꝝ
ꝑ edificando collocutorio: qd vnus mur⁹
diuidat ꝑ mediū ī longitudine a choro fra
trū ⁊ ad murū iuxta stagnū. Et in illo col
locutorio possunt fratres ⁊ sorores loqꝫ ad
inuicē de necessarijs suis: et nulle fenestre
sint in illo intersticio inter sorores ⁊ frēs:
ne quis videat ab alio. ¶ Itē due rote sint
illo muro: quales solent eē in talib⁹ mona
sterijs. Deinde chorus fratrū habeat. xxij.
vlnas in longitudine sub vna testudine ab
occidentali pariete vsqꝫ ad summum alta
re: ita ꝙ illud summuꝫ altare sit sub illa te
studine ⁊ clerici stare debent inter summū
altare et parietem occidentalem. Testu
do vero habebit. xx. vlnas in latitudine. Il
le vero paries qui est retro stallas versus so
rores ex aqlone: habebit qnqꝫ fenestras ꝓ
pe terrā: ad q̄s sorores faciāt ꝯfessiones su
as: ⁊ recipiant corpus dn̄i. B Iteꝫ ip
sa ecclesia debet habere quinqꝫ testudines
in longitudine: ⁊ tres in latitudine: ⁊ queli
bet testudo sit. xx. vlnaꝝ in latitudine: ⁊. xx
in longitudine. Tres vero testudines prime
retro summū altare ad orientē ꝑ transuer
sum mediuꝫ totius ecclesie addant ad cho
rū clericoꝝ. ¶ Sex gradus debēt esse in de

scensu a summo altari ꝑ transuersum sub
dictis tribus testudinibus. Et quelibet illo
rum graduum habebit duo altaria sup̄ se:
ita ꝙ sex sint ad dexteram summi altaris:
⁊ sex ad sinistraꝫ. Et quodlibet altare stet
in obliquū ab altero: incipiēdo a ꝑimo gra-
du proximo summo altari ex vtraqꝫ parte
Summuꝫ altare habebit quinqꝫ vlnas in
longitudine ⁊ duas vlnas cū dimidia in la
titudine. Et q̄libet aliud altare ex illis .xij
habebit duas vlnas cū dimidia in longitu-
dine: et vnam vlnā cū dimidia in latitudi-
ne. Et inter quodlibet altare illoꝝ duode-
cim: debet esse spacium duaꝝ vlnarū. Qui
libet vero gradus debet habere in altitudi
ne quasi manus per transuersum. C
Paries ꝟo ad orientē habebit duo ostia sb̄
duabus vltimis testudinibus. Sub media
ꝟo testudine nullū sit ostium. Et quodlibꝫ
ostium habebit sex vlnas in latitudine ⁊ in
altitudine pertingaꝫ ad asseres siue paui
mentum: quod est sub pedibus sororū. In
medio ꝟo inter ista duo ostia sit altare bea
te virginis: habens quattuor vlnas in lon
gitudine: et tres in altitudine: ꝓpe parietē
ad orientem. Chorus ꝑ circuitum altaris:
habeat .x. vlnas in longitudine: ⁊ decem in
latitudine: et circumseptus sit gerris ferre
is. Unus ambitus debet esse ꝑ circuitū ec
clesie interius iuxta parietes circumsept⁹
gerris ferreis: habens quattuor vlnas ī la
titudine inter murū et gerras: in quo cle-
rici seu fratres ambulare possunt ita ꝙ nō
veniant ad populū. Sup̄ ambas ianuas ꝑ
gradus ascēdendo erit ingressus in chorū
beate virginis: ⁊ nullū aliud ostiuꝫ sit in il-
lo choro. Nullū etiā ostium pōt esse in am
bitu ferreo ecclesie: nisi vnū tm̄ iuxta sum-
mū altare: et illud sit ꝯtinue sera munitū:
nisi quando ꝑsona aliqua intrabit religio-
nem ⁊ quotiens episcopus monasteriū visi
tabit. D In medio parietis ad meridiē
extra ambitū ferreum sit altare sancti
Michaelis: ita ꝙ sacerdos vertat se ad au-
strū. In medio ꝟo parietis ad aquilonē: sit
altare sancti Johannis baptiste: ita ꝙ sa-
cerdos vertat se ad aquilonē. Extra ꝟo am
bitū ferreum edificāda sunt altaria: vbi sa-
cerdotes aduenientes celebrare possunt.
Columne habebunt .xi. vlnas in altitudie:
a pauimento ecclesie: vsqꝫ ad trabes seu pa
uimentū chori soroꝝ. Sup̄ trabes ꝟo edi-
ficeꝫ pauimentū: de asserib⁹ ⁊ argilla ⁊ late
ribus: sup̄ quibus stabūt sorores: ⁊ sub illis
asseribus figantur lamine cupree ne noce-
at ignis. Columne etiā ascendant per pa-
uimentū soroꝝ: ita ꝙ habeāt quattuor vl-
nas vel circa hoc in longitudine a pauimē
to soroꝝ anteqꝫ inchoent vel attingant te
studines. Omnes etiā testudines sup̄ cho
rum ⁊ totam ecclesiam equalē habeant al-
titudinem. Tectum habeat tantaꝫ altitu-
dinem: quantā habere potest vel necesse si
erit. E Nulla subtilis sculptura sit in
ostijs: fenestris: columnis vel parietibus: ſꝫ
totum erit de ope plano humili ⁊ forti. Fe
nestre vitree nō debent habere colorem ni
si album vel glaucū. Domus in qua sorores
debent loqui secularib⁹: debet esse ad orien
tem inter magnam domū lateriaꝫ ⁊ eccle
siam: ibi sint fenestre: ita ꝙ ꝑsone non pos
sint videri adinuicem. Ecclesia debet edifi-
cari de lapidib⁹ excisis a montib⁹ lapideis:
⁊ in terra inuentis ⁊ nō de laterib⁹ sicut et
testudines. Post hec vidi vltra stagnum ec
clesiam similem isti cū edificijs suis: quam
ex omni parte circuibat mur⁹ longus: for-
tis ⁊ altus: ⁊ audiui in spiritu. Domus ec
clesie que edificabunt post istā ecclesiam si
mili modo edificabunt sicut modo vides.

Visio quā habuit sancta Birgitta sup̄
constructione ⁊ situatione cimiterij mona
sterij ꝟatzstenēsī. cū locutorijs sororum ⁊
fratrum sibi inuiceꝫ: ⁊ cū secularib⁹: ⁊ de ha
bitatione fratrum de pomerio soroꝝ: ⁊ vbi
possint recipere medicinas.

Capitulum XXIX

V Idi inquit beata Bir
gitta a magna domo lapidea vsqꝫ
ad cespitem que est ad austrū late
vie: murū longū ⁊ latum ⁊ semissem. A
Deinde vidi ecclesiam intra murū cui⁹ fun
damenta ⁊ parietes ⁊ fenestras et longitu-
dinem ⁊ latitudinem diligenter attēdi. De
inde a cornu eiusdē domus vidi murū lon
gum vsqꝫ ad sanctuariū: vbi mihi a spiritu
dictū est: Ab isto muro edificet murus vbi
sit locutoriū fratrū ⁊ soroꝝ: in quo sint fe-
nestre due: et ꝓ collocutione soroꝝ ⁊ fratꝝ
⁊ ꝓ necessarijs fratrū recipiendis. Deinde
a muro isto vidi murū q̄ ꝓtendebat ad do
mū lapideā paruam: vbi mihi dicebat. Hic
erunt habitacula clericoꝝ. A cornu ꝟo par
te domus istius australi ascendebat mur⁹
qui ꝓtendebat ad muꝝ qui stabat in cespi
te. Et audiui in spiritu. In isto muro erit
parua porta vbi necessaria fratrū .s. ligna ⁊
talia recipient. Et ibi etiā erit domus pro
infirmis inspiciendis ⁊ curandis. B
Deinde a muro qui videbat stare in cespi-
te: protendebatur alius murus vsqꝫ ad do
mū lapideam que est in oriente: sed nō ple-
ne attigit domū. Nam distantia ꝑua erat

quia a pariete australi ecclesie ibat ali⁹ mu
rus: qui se ꝯiunxit muro qui ꝓcessit de ces
pite: ⁊ combinauit ambos muros in vnū
vbi mihi dictum est. Hic erit collocutoriū
fratrū cum secularib⁹. Deinde a cornu occi
dentali versus aquilonem magne dom⁹ la
pidee: vidi murū qui circuibat pomeriū iu
xta situm antiquarū arboꝝ qui circūeun
do pomeriū reflectebat a cornu orientali
magne domus. Post hec vidi murū ascen
dentem a cornu orientali qui ꝓtēdebat di
recte ad parietē ecclesie. Et tunc audiui in
spiritu. In isto muro erūt tres dom⁹: vna
decēter edificata: vbi episcopi et principes
possunt audire sorores. Alia erit ꝓ necessa
rijs recipiendis. Tercia ꝓ infirmis inspici
endis ⁊ curandis. Post hec vidi vltra stag
nū ecclesiā similē isti cū edificijs suis: quā
ex omni parte circuibat murus longus et
fortis et altus: et tunc audiui in spū: dom⁹
et ecclesia que edificabunt post istam eccle
siam: simili modo edificabunt sicut modo
vides.

Christus dicit sancte Birgitte dispositi
onem domus sue: p quā specialiter notat
monasteriū wazstenense ⁊ ordo sancti sal
uatoris ⁊c. Capitulū XXX

N domo mea debꝫ eē om
nis humilitas que omnino nunc ꝯtempta
est. Ibi debet esse murus fortis ⁊c. Requi
re primo libro cap. xviij.

Christus dicit hic quales picture sint in
in monasterio sancti saluatoris et ꝙ eccle
sia tres habeat portas ⁊ de eorum mistica
interpretatione. Capłm XXXI.

Filius dei loquit. Pi
f A cture nō habeant in parietib⁹
ecclesie: nisi solummō passio mea: ⁊
sanctoꝝ meoꝝ memoria. Nam frequenter
ingredientes ecclesiā: plus delectant in vi
dendo descriptiones parietum: ꝗꝫ in christi
beneficijs. Notandū etiā ꝙ in ecclesia ha
beant tres porte. Prima debet vocari por
ta remissionis p quā oēs seculares ingre
diant. Quia omnis qui cōtrito corde ⁊ vo
luntate emendandi ingredit hanc portā:
habebit alleuiationē in temptationib⁹ su
is: fortitudinē ad operandū bona: deuotio
nem in oratione: remissionē pctōꝝ ⁊ caute
lam in agēdis. Ideo hec porta erit ad ori
entem: qꝛ oriet ingredientib⁹ charitas di
uina: ⁊ lux fidei fortificabit in eis. B
Secunda porta vocabit porta reconcilia
tionis ⁊ ꝓpiciationis: p quā ingredient fra
tres in chorum suū: quia eoꝝ precib⁹ ⁊ fide
pctōres appropinquabūt deo: regniqꝫ sta
tus meliorabit ⁊ mitigabitur ira dei. Ideo
hec porta sit ad occidentē: qꝛ p eoꝝ oratio
nes in multis occidet ⁊ abscidet ptās dya
boli: vt nō ꝓualeat temptare quantū velit
Tercia porta vocabit porta glorie ⁊ gratie
p quā ingrediant sorores: qꝛ quecunqꝫ so
roꝛ ingredit hanc portā ꝯtrito corde: ⁊ so
la intentione placendi deo: gratiā habebit
in presenti ꝓficiendi de virtute in virtutē
⁊ refrigeriū in tēptationib⁹: gloriāqꝫ in fu
turo. Ideo hec porta sit ad aqlonē. Quia
sicut a dyabolo pandit omne frigus mali
cie sic erit ingredientib⁹ hanc portā abun
dantia benedictiōis: caloꝛqꝫ sanctispūs in
fundet ⁊ ardoꝛ diuine charitatis eis adau
gebit.

Christus petit a cōitate regni subsidiū
quoddam ad complementum monasterij
wazstenense. Cap. XXXII.

Christus loquit. Ego
c sum qui abrae ꝑcepi filiū suū immo
lare: nō quia nō presciui obediētie
sue bonū: sed qꝛ volui vt volūtas sua bona
etiā futuris ad imitandū siliter ostendere
tur. Sic ego nūc a principe terre edificari
volo vnū monasteriū in honore mrīs mee
ideo vt pctā regni minuāt. Porro ad eius
dem monasterij ꝑfectionē: auxiliū a cōmu
nitate peto: nō sicut indigens qui oīm sum
dn̄s: sed vt ꝓmptitudo bonevoluntatis eo
rū etiā alijs innotescat. Propterea oīs ad
annos discretionis ꝑueniens q̄ in virgini
tate ꝑseuerare ꝓponit siue vir siue femina
tribuat vnū denariū monete currentis: si
militer qui in viduitate est. Qui vero in con
iugio est tribuat pro se ⁊ vxore duos dena
rios ad edificationē eiusdē monasterij ma
tris mee. Qui vero filios et filias habēt ⁊ ꝑ
uenerint ad annos discretionis. s. xvi. anno
rū ꝓ vnoqꝫ soluant vnū denariū: vt in eis
charitas ⁊ obediētie fruct⁹ augeat. Religi
osi vero q̄ se ⁊ sua mihi dare tenent: ⁊ clerici
q̄ sors mea sunt liberi sint. Siliter ⁊ famu
li seruiētes immunes sint: qꝛ ex sudore come
dūt panē suū: ⁊ qꝛ sui iuris nō sunt.

Qr abbatissa ordinis sancti saluatoris re
cipe pōt quattuoꝛ viros boni testimonij ⁊
fame in frēs extra monasteriū ⁊ de eoꝝ ha
bitu ⁊ mō viuendi. Ca. XXXIII.

Christ⁹ loquit. Scri
c A ptura aurea dicit ꝙ moyse orā
te ꝓ ꝑplo suo Aaron ⁊ socius eius
sustentabant manus ei⁹ ne grauaret in lon
gi extensione carū. Sꝫ cur hoc? Nūqd non
deus potuisset fortificasse eū q̄ dedit ei vir
tutē orādi? Potuisset quidē: sed signū fuit

eorum qui contemptis omnibus soli deo adherent: quia humana natura infirma ē: et indiget sustentatione. Ideo vt amici dei valeant subsistere: ⁊ ne post diuinam ꝯtemplationem sedantur tēpalibus: pmittunt eis solatia exteriora: quib; robustius assurgant ad diuia. Propterea quattuor viri boni testimonij ⁊ vite ⁊ etatis assumantur ad curiā officialis: qui distribuant elemosynaz ⁊ vestes paupibus: qui parati sint recipere verba sororum ⁊ fratruz et responsa reddere: qui dominis tempalibus ī negocijs monasterij loqui ⁊ deseruire sufficiant: et onera abbatisse releuare. Ad hoc aūt vt predicti fratres fiducialius agant in commissis debent de monasterio viuere: et participes esse omniū spiritualium bonoꝝ: que aguntur in monasterio. B Debent etiā ꝯtinenter viuere: et crucem rubeam in vestib; ꝓpe cor portare: in signū familiaritatis et charitatis diuine. Nec nō ⁊ obedientiaz in manu abbatisse ꝓmittere in temporalib;: et ꝯfessori in spiritualibus: eademq; charitate ⁊ regula: eisdemq; moribus et obediētia ⁊ disciplina viuere: sicut qui infra monasteriū sunt: vt nulla nec in moribus vel victualibus ⁊ correptione discordia sit: nullusq; preceptum preponant imperio abbatisse seu confessoris. Si ꝟo aliqua enormia seu abominabilia talia p eos committunt: quib; denigratur ordo: aut stat⁹ monasterij diffamat carceribus monasterij recludantur. Aut si ꝯfessor corrigere non poterit: consilium ⁊ auxiliuz requirat episcopi: seruata in omnib; regule sancte institutione. Confessor ꝟo prouideat quomodo se iuuent: et quibus horis reficiant ⁊ teneant silentiū: quandoq; dormiant: et qualiter ⁊ quomodo extra limites monasterij seu ad dominos terre egrediantur. C Similiter ⁊ ꝓuideat de habitu coꝝ honesto ⁊ de horis legendis: et vbi steut in ecclesia et recipiant corpus christi: cōstituaturq; eis locus vbi comedent ⁊ dormiant: cimiteriūq; habeant p se sepatū. De istis quattuor q̇ portāt crucem possunt vnus vel duo eē sacerdotes ita tm̄ q in omnibus obediant abbatisse ⁊ ꝯfessori. Si ꝟo aliqui laboratoruz vel artificum se regule isti subdere voluit: eadem lege et institutionibus gaudeāt: excepto q crucem nō portent. Vnusq; de illis quattuor sit magister coꝝ: per quē dirigant et instruant: iuxta consilium ⁊ preceptum abbatisse: et cōfessoris in spūalibus.

Circa .xviij. caplm regule sancti saluatoris: christus distinguit .xiij. altaria .xiij. apostolis ꝯsecranda: fm coꝝ .xiij. virtutū eminentias ⁊c. Cap. XXXIIII

Filius dei loquit. Dixi tibi prius: q .xiij. altaria habenda sunt in sanctuario in tredecim gradibus fm vocationem ⁊ inflammationem spiritus mei vnicuiq; collatā. Primū igit ⁊ principale altare ꝯsecret Petro principi apostoloꝝ: q ipse fuit primus vocatione ⁊ electione. Primus etiā dignitate potestatis: et quadā similitudine mortis mee. Ad dexterā ꝟo altaris petri principis aplōꝝ: sit primū altare pauli: qui licet ipse nō vidit me cōuersantē in carne: vidit tn̄ in visione spūali: ⁊ ipse pfectius inflammat⁹ zelo animaꝝ fuit: ⁊ charitate amplius laborabat: vnde et nomen ⁊ vitam ⁊ dignitatē sortitus est aplōꝝ. Scdm ꝟo altare ad dexteram sit Jacobi filij zebedei: qui p patientiam ⁊ ardorē predicationis: primū meruit pre alijs glorificari. Terciū altare ad dexteram sit Johannis euangeliste: qui amore castitatis specialem a me inuenit familiaritatē: qua ceteris altius scripsit euangelicā veritatē. Quartū altare ad dexterā sit Bartholomei: qui ꝯtemptor diuitiaruz et amator paupertatis penas patienter tulit illatas. Quintū altare ad dexterā sit philippi: qui generationē carnis despiciendo: multos regenerauit vite eterne. Sextum altare ad dexteraz sit thome: qui in latere meo pfectam cognouit fidem: ⁊ in pfecta charitate pseuerauit. Ad sinistraz ꝟo altaris principis apostoloꝝ sit primū altare andree: q̇ secutus me magistrum: nō erubuit ignominiam crucis. Scdm altare ad sinistram sit Matthei: qui lucra relinquēs mūdi: factus est magister aīarū. Terciū altare sit Jacobi alphei: qui simillimus mihi in carne: iaz quodāmō mihi simulatus est in celo. Quartum sit Symonis germani eius: q̇ sperneēs parentes carnis: repleri meruit sapiētia superioꝝ. Quintum sit tadei: qui mundicia cordis viriliter dyabolum debellabat. Sextum sit Matthie: q̇ abhominatus cupiditatem ꝓditoris mei p humilitatē verā meruit locum glorie sempiterne. B Nūc filia querere poteris: quare Johannē ⁊ ceteros aplōs de ꝓgenie carnis mee: nō ꝓtuli petro in dignitate? Rn̄deo tibi Perfecta charitas est illa ad deuz: qn̄ hō nihil sibi de se relinquit: sed ad omnē virtutē ⁊ pfectionē se dilatat. Perfecta ꝟo charitas est ad pximū: qn̄ hō malis facit bona qui eum etiā cū ira exaspant: bonis ꝟo exhibet meliora maxime his quos reperit in bonis operib; meliores. Ergo q petrus feruētior fuit in

charitate: et nihil sibi estimabat proprium: nisi quod secum permaneret eternaliter: ideo ne caro preferatur spiritui electus est petrus ad pontificatum. Quod autem in Iohanne signa maiora dilectionis apparuerunt hoc meruit castitas eius et futura constantia. Deus quippe vt vt dilatet dulcedinem bonitatis sue et insinuet charitatem suam: quandoque eligit tres ex personis propter fidei exaltationem in quibus magnificari vult a creatura sua: quando quandoque more fabri hebetata et frigida ignescit: vt infirma extollat: et superba deiciat: vt sic vbique deus glorificetur.

Circa .xx. capitulum regule sancti saluatoris Christus dicit quod sorores possunt habere quattuor mulieres focarias: et similiter fratres duos focarios infra clausuram propter labores etc. Cap. XXXV

Filius dei loquitur. Quando

ego conuersabar in mundo cum apostolis: solummodo intendebam lucro animarum quia non erat consonum nec delectabile simul seruire animabus et mundo. Ideo fideles viri et femine corporalia ministrabant qui tamen non erant nec vocabantur apostoli: sed erant administratores et releuatores laborum seruientium et assistentium mihi secretius. s. apostolorum. Sic est etiam nunc. Dixi tibi prius de numero puellarum matris mee: que familiarius aliis ei debent assistere: quarum quedam delicatiora habuerunt nutrimenta: alie infirme et senes: alie minus assuete laboribus: quedam contemplationi diuine magis intente: Ideo si necessitas et locus requirit: permittitur abbatisse recipere infra portam quattuor mulieres focarias: etate et moribus circumspectas et bone fame: que curent ignem et inferant ligna et aquam: eiciantque de monasterio immundicias et adiuuent in officiis sorores minus fortes. Hec quidem focarie possunt intrare ecclesiam et cetera loca monasterii propter labores. Et domos habeant prope coquinam et portam: vt semper parate sint recipere et inferre que inferenda sunt in officinas. B Non tamen socientur conuentui in choro in dormitorio: et refectorio: sed stent extra chorum quando eis vacat: nec reficiantur cum conuentu sed viuant de elemosyna sororum: aut de prebenda quam prouideat eis abbatissa. Faciant obedientiam abbatisse: possuntque comedere in stuba post refectionem sororum. Et in signum recognitionis habeant scapulare sine caputio. Si vero aliqua in coquina per manus secularium ineuitabiliter facienda sunt: intersit et videat vna focariarum vel due: vt nihil contra regulam fiat. Fratres similiter habeant duos fratres focarios si vtile fuerit eis et necessarium. Focarii non debent habere cucullam sed mantellum desuper tunicam: cui sit assutum caputium paruulum vt alii religiosi. cum vero laborant deponant mantellum: et habeant pro illo caputium ad hoc statutum: sicut conuersi ordinis sancti Benedicti aut Bernhardi: et baltheum de coreo nigro.

Circa .xxi. capit. regule sancti saluatoris dicit Christus qualiter religiosi vti debent speciebus. Capitulum XXXVI

Filius dei loquitur. quia

ignita sunt incentiua luxurie: expedit in monasterio sanis non continue vti pipere et cimino et consimilibus herbis: sed communibus que terra habitationis profert. In festis vero ix. lectionum: propter laborem et recreationem conceditur posse eis talibus vti: infirmis vero et debilibus talia quotiens expedit nequaquam denegentur.

Circa .xxii. cap. regule sancti salua. vocat se Christus patrem omnium creatorum et recreatorum: mandataque sua seruantium: mariam quoque suam matrem et filiam: sorores ordinis sancti saluatoris suas et marie filias appellando: quibus concedit vt habere possint: et necessitate vrgente portare corpus suum infirmis: cum moderamine tamen prelatorum: commendatque plurimum virgineam castitatem.

Capitulum XXXVII

Iesus christus filius dei loquitur.

A Sicut pater vocatur qui filium de coniunctione mutue carnis generat: sic ego deus pater omnium sum: quia corpori animam infundo: et eam per passionem meam et inspirationis diuine efficaciam regenero et renouo deformatam: quia sicut ego pater sum omnium eorum qui creati sunt et recreati baptismo sic et pater sum omnium eorum qui imitantur viam humilitatis mee: et sequuntur iter mandatorum meorum. Propterea maria mater humanitatis mee: vocari potest mater et filia. Mater generatione carnis mee: filia imitatione voluntatis mee. Nam similitudo corporis eius: relucebat quodammodo in carne mea: et similitudo omnium virtutum: resplenduit perfectius in corde et operatione eius. Ergo quia mater mea eligere sibi vult filias: quarum institutor et rector ego sum: quibus et nouam per te ostenderam institutionem: Ideo pater earum esse et vocari volo: et in huius signum duo specialia priuilegia concedo eis. Primum est quod sacramentum corporis mei super altare suum iugiter positum habeant: in vase decenti saphirico vel cristallino: vt me quem quotidie speculantur sub aliena forma feruentius desiderent donec rerum veritate satientur. B Secundum est quod quando aliqua soror tali grauatur infirmitate: quod propter reiectionem sumere sacramentum corporis mei non valet: aut ne nocte moriatur sine viatico: permitto ego deus omnium vt ab abbatissa vel eius

ipsa inserit: sequente cōuentu porteꝫ vas sacramenti ad infirmā: ostendendo nō tan gendo ipm corpus meū sed dicendo. Fides ꝑficiat tibi ad salutē ⁊ vitā eternā. Respondit sancta Birgitta. O dn̄e infusor to tius gratie ne indigneris si loquor. Vere superabundanti largitate te effundis in nos imo si dici phas est: prodigus tu es ꝑ desiderio nostri. Quis vnq̄ꝫ credere pōt bonitatē ⁊ dulcedinē tuā tantā: nisi qui spū inebria tus fuerit tuo: Nam scriptū est: ꝙ illi q̄ in lege moysi tangebant ⁊ videbant arcā san ctā que te significabat moriebanꝫ. Et nūc ꝑmittis tangere teipm qui veritas es ip sa quā signa oīa ꝑmittebant. O q̄ꝫ mundꝰ esse tenereꝫ qui summo deo appropinquat. Respondit deus. Quid miraris si lta si vas appropinquat vasi: Si vnq̄ꝫ vas virgi nale appropinquat vasi indeficientis the sauri: Sicut eīn ad īgroitū arce moysi: cor ruerunt muri fictiles et ydolum detrunca tū est: sic ꝑ virgineā charitatē supbia dyabo li confundit: duricia cordis mollescit: ⁊ impu ritas carnis adnihilaꝫ. Quid eīn ei mirabi le est tangi a virgine: qui etiā in virgine na sci dignatꝰ ē. Omnia quippe pōt cū deo vir ginea charitas: si cōiuncta fuerit vere humi litati. Veruntū ne ꝑiudiciū fieret clero et aliter sapientibꝫ: hanc grāz cōmitto mode ramini ⁊ ꝑtāti prelatoꝝ: Nā nec moyses et ꝓphete sine iudicio ⁊ discussione pontificuꝫ legebanꝫ: nec verba mea ꝓcedere debent in lucem sine autoritate ⁊ approbatione pon tificū: quibꝫ dedi potestatem ligandi atq̄ꝫ soluendi: q̄s q̄ spreuerit meipm ꝯtemnit.

Christus ordinat hic: quale pauimentū esse debet in monasterio suo: tam ꝓ secula ribus q̄ꝫ ꝓ religiosis: et quō sepultis ibi ali quibꝫ iterū repeꝫ: et qui sepeliendi sunt ī ec clesia. Capitulū XXXVIII

Filius dei loquiꝫ.

Dixi tibi prius quomō sorores ⁊ fra tres sepeliānꝫ: Nūc superaddo qm̄ ec clesia ꝑfecta est: ambitus et circuitus infra erates: sternendi sunt lapide polito et mū do: aut latericijs: vt oīa munda cōueniant mūdis. Propterea cimiteriū ordineꝫ in fra murū magnum: vbi conuenientius fie ri potest: in quo sepelienꝫ sorores. Si vo in ambitibꝫ sepeliende sunt: attendaꝫ diligen ter: vt nulla deformitas vel inequalitas in pauimēto appareat: sꝫ post sepulturā repe tur ad priorē pulcritudinē ⁊ formā. Siliter et pauimētū eccl'ie sit de lapidibꝫ planis et mūdis: vt ingrediētes nō offendanꝫ ex fos sis inequalitate lapidū: sꝫ locū habeāt mū dū: et ꝓ orationibꝫ diuinis ornatū. Si vo viri spirituales ⁊ in dignitate positi sepeliē di sunt in eccl'ia: attendaꝫ diligenter: vt se pultis corpibꝫ pauimētū ad suā pulcritudi nē ⁊ statum statim reformeꝫ.

Circa. xxvi. capit. regule sanctisal. virgo Maria insinuat tres q̄litates ꝑsonaꝝ ordi nē istū ingredientiū. Primi sunt q̄ charita te succensi bn̄ficia dei cō templanꝫ. Scdi q̄ de petis suis agunt pniāz. Tercij q̄ plus di ligunt opa carnis q̄ꝫ spūs: plꝰ mūdū q̄ꝫ deū Impēcaꝫ etiā huic ordini ⁊ ꝑsonis eiꝰ deuotꝫ varias dei benedictiōes: addēs rōnē qua re templū indecoꝝ nō reedificabiꝫ cuius ty pum gerit monastiū istud.

Capitulū XXXIX

Mater christi loquitur

Omnis qui sedet in supiori se de videbit lucē in meridie. Qui vo ad dexterā: euigilabit mane de somno. q̄ au tē ad sinistrā: frigescit ex rore noctis. Ideo oīs q̄ ingrediꝫ domū istā: attendat ne dili gat ꝓ vita mortē: frigus ꝓ calore. Caueat etiā ingrediens domū meā hostē q̄ est ꝑ fo ribꝫ. Ideo habeat ductorē rōnē: ⁊ directorē deū. Sit domus ista de qua dixerā tibi pri us: sicut ignis: q̄ pmū dilatat se in stramē tibꝫ ⁊ pauimēto: et postea inflamat rectuꝫ ⁊ totā domū intantū ꝙ q̄ ab extra sunt ne sciunt anteq̄ꝫ tota domꝰ est ignita. Confor teꝫ domus hec in spūsctō: sicut Helyas co medens panē ⁊ bibens aquā ambulabat in fortitudine cibi illius. xl. diebꝫ et noctibus. Sic omnes ingrediētes domū hanc robo renꝫ ⁊ ꝑficiēt in qualibet dicta: ⁊ accrescat eis spiritual' fortitudo: ⁊ feruor fidei ⁊ cha ritatis. Maneat q̄ꝫ deus cū ingredientibꝫ domū hanc sicut fuit cū Jacob: qui solꝰ de domo patris egrediēs: regressus est cū tur ba copiosa: ⁊ genuit de se Joseph: q̄ vocatꝰ est salus ppl'i: qꝛ saluauit ppl'm suū. B

Custodiat etiā domū hanc ⁊ ingrediētes in eā deus: sicut custodiuit apl'm suū ne cōbu rereꝫ pinguedine olei: ⁊ det diligentibꝫ eaꝫ vt pinguedine amoris mūdi nō cōburanꝫ: nec deficiant aut succūbant ex aduersitate eius. Fructificēt etiā oēs ingredientes do mū hāc: sicut granū qd̄ de se facit fructū cen tuplū: et sicut lechitus olei vidue: vt ꝓfici ant de virtute in virtutē: vsq̄ꝫ dū videāt de um in beatitudine sua. Muniaꝫ etiā domꝰ hec: muro spūalis custodie tā forti ⁊ tā grā di: ꝙ hostis volens trāsfodere: dicat sibi tēꝑꝰ nō sufficere ad suffodiēdū nec instrā hr̄e quibꝫ posset ad fundamēta venire ⁊ minus ad ipm murū. Respiciat quoq̄ꝫ deus domū

hanc. sicut respexit ppl'm suũ cũ; educeret
eũ de egypto. ostẽdens viã; in die p columnã
nubis. & in nocte p ignẽ. Bñdicat insup do-
mũ hãc ingredientes: sicut benedixit ap'los
suos & me matrẽ eius: tribuens nobis sp̃m
sanctũ. & promittẽs se nobiscũ manere vsq;
ad ɔsũmationẽ seculi. ¶ Sit etiã ĩ do-
mo hac vna porta p quã oĩbus liceat ingre
di: & ingrediẽtes sint de oĩbus filij mei: au
diẽtes vocẽ eius qui dedit aĩam suã p ipsis
Quos pater custodiat potẽtia sua: filius di
rigat sapia sua: sp̃ussanctus inflãmet chari
tate sua. Ut si lupus in vellere ouis ingres-
sus fuerit: pficiat oĩbus ad mai' meritũ:
& ipse descendet ad spaciũ sibi paratũ. Itez
ait mater dei. Scito etiã q pphete dei pre
ceptũ fuit. ostẽdere populo ingrato descri-
ptiones tẽpli destructi: q̃s vidit ĩ sp̃ualivisi
one: nõ q de celo erant corpalia: s; q2 p cor
poralia itelligunt sp̃ualia: vt ppl's inobedi
ens cognosceret ingratitudinẽ suam: & resi
piscens a malis suis pparaet se ad pcipien
dam pmissionẽ dei: qui ideo priuatus est et
pmissis dei priuabat: quia psistens in mali
cia sua noluit mutare voluntatẽ suã ad bo
nũ. Ideo etiam templũ nõ est reedificatũ:
nec erit in ppetuum. Sed in domo mea nõ
solũ erigant parietes materiales: sed & ani
me iustor; placebunt in ea filio meo: & com-
pleuit in se sp̃ualiter descriptiones templi
q̃ in sp̃u vidit ppheta dei.

¶ Xp̃s distinguit hic tres fructus. i. tres cõ
ditiones psonarum futurarũ in regula san
cti saluatoris. Cap. XL.

Ilius dei loquitur Tres

erunt fructus in regula mea. Pri-
mus erit ex timore: qui timore sp̃õse
vult & nõ vult: q̃ gustata voluntate & volu-
ptate sponsi: desiderat vt volũtas sponsi cõ
formet volũtati sue. Hic fructus non gusta
bit pfecte voluptatẽ sp̃õsi: q2 nõ se occupat
totũ ad totã dulcedinẽ sp̃õsi capiendã. Se
cũdus fruct' est q̃ desiderat deũ: & pticipa-
re appetit gaudio ei': sed ɔtristat de aduer
sitatibus ei' patiẽdis. Hic filis est militi: q̃
imemor iusticie: & cause obtinende corone:
grandẽ querit remunerationẽ tpe felicita-
tis: q̃ noluit sequi dñm suũ tpe aduersitat;
Tercius fruct' est q̃ se & oĩa sua nõ solũ re-
linquit in man' dei: sed quicq̃d itelligit oĩa
a se alienat: fruct' sicut iumentũ cõsentiẽs
possessori: solã querẽs dulcedinẽ dñi: in ad-
uersitatibus gaudẽs: in psperitatib' humi
lis & timorosus. Hic fructus meret vt deus
exurgat in miserationib': & vt obtineat seu
ascendat pmissum gaudiũ: quo gẽtiles leti
ficabũtur: tepidi recalescent: et frigidi igni
entur.

Christus precipit sancte Birgitte ire ad
romam: dicens q regula sancti saluatoris
pficiet &c. Capitulũ XLI.

Christus filius dei lo

quit. Jam regula descripta est: iã
flores eius appositi et colores ordi
nati: vade nunc ad locũ vbi visura es papã
& impatorẽ. Nam hec regula pcedet quasi
lumen & lucernaz coartabit se vt pficiat do
nec tercius fructus ostendet se: qui conte-
ret aristas: et purum granũ recõdet in hor
reum suum.

Christus p̃cipit sancte Birgitte scribe-
re impatori: pro ɔfirmatione regule sancti
saluatoris. Cap'lm XLII.

Oquebat christus ad

sponsam dicens: Scribe ex parte
mea impatori verba hec: Ego sum
lux illa &c. Reqre. vij. lib. capi. li.

Christus ostendit p sanctam Birgittã
cuidã regi inobedienti sibi viam p quã re-
conciliari potest &c.

Capitulum XLIII

Ilius dei loquit. quia

ille quẽ vocaui filiũ meũ: factus est
inobediens & similior puero discu-
lo q̃ filio obedienti: ip̃e q2 primã viam: sc;
eundo ad paganos nõ impleuit: ideo osten
do ei nunc scdam viam: quã si tenuerit bea
tus erit. Hec aũt est via q scyvadat ad sum
mũ pontificẽ: q2 summa debita apud sum-
mũ dñm: p ɔsilia summi domini sunt emẽ-
danda. Si aũt exierit nõ erubescat expone
re ei q fuerat depredator cõitatis: pditor
animar;: cõtemptor ecclesie: iuramenti & le
gis publice violator: corone regie & faculta
tũ eius: pdigus alienator & dissipator. Im
petret insup absolutionez pctõr; suor;: & cõ-
firmationẽ regule mee quam in regno eius
ostendi: vt apes ɔgregande ad loca iã; pre-
parata & speranda: suis benedictionib; soli
dent. Nõ differat ergo exire: ne forte si dis-
tulerit: locuste et bruci occupent loca api-
bus prepata: & sic fecibus suis deturpent et
dissipent: vt maior labor sit in purgãdo lo
ca & renouando q̃; fuerat in edificando.

Reuelatio de indulgentijs sancti Petri
ad vincula: & ɔfirmatiõe regule saluatoris
Capitulũ XLIIII.

Ilius dei loquitur ad

sponsam. Qui habet glomeratio-
nẽ filor; &c. Require quarto libro:
capitulo. cxxxvij.

Christus per sanctam Birgittam precipit priori petro de Aluastro scribere regulam sancti saluatoris et ceters.

Capitulum XLV

f Ilius dei loquitur Dic

illi qui scribat regulam a spiritu meo dictatam: sed caue diligenter ne de spiritu tuo aut minuas aut addas: nisi ea que tibi a me dicuntur. Si vero scriptor aliquid de regulis patrum addiderit vbi materie congruere viderit: et attractum spiritus mei solitum sibi adesse senserit: non est mihi ingratum: nam Benedictus et Franciscus et alij patres more apud de patribus suis in regulis suis multa constituerunt: et gratum est mihi: quia spiritum meum habuerunt. Et voluntas eorum erat secundum voluntatem meam: ideo quicquid statuerunt gratum est mihi.

Christus precipit sancte Birgitte dicere domino petro priori Aluastri qualis regula haberetur in monasterio sancti saluatoris: addens rationem cur sibi et non alijs ista loqueretur. Cap. XLVI

e Go ostendere tibi vo

lo qualis regula in monasterio matris mee habeatur. Quia etiam heremite et sancti patres infusiones a spiritu meo habuerunt. Propterea quecunque audieris in spiritu meo defer ad scribentem: et caue omnimode ne vnum verbum de spiritu tuo addas ad verba mea. Sed mirari poterit: cur ego omnium conditor non loquor sapienti: aut in tali lingua que ab omnibus intelligi et sciri poterit: Respondeo. Ego habui multos prophetas qui nisi per interpretem et notarium verba spiritus mei proferre non potuerunt. et tamen peruenerunt ad lucem et cognitionem. Quia cum donum dei committitur multum amplius glorificatur deus. Sic et tecum est: nam bene habeo amicos per quos loquor voluntatem meam: sed tibi tanquam instrumento nouo ostendere volo noua et vetera: vt superbi humilientur et humiles glorificentur.

Quomodo sancta Birgitta cepit habere reuelationes diuinas et quare etc.

Capitulum XLVII

t Ransactis aliquibus

annis post mortem mariti: cum beata Birgitta sollicita esset de statu suo: circumfudit eam spiritus domini ipsam inflamans. Raptaque in spiritu vidit nubem lucidam: et de nube audiuit vocem dicentem sibi. Ego sum deus tuus qui tecum loqui volo. Conterrita illa ne forte hostis esset illusio: audiuit iterum. Noli timere: ego enim sum omnium conditor non deceptor. Scias quia non loquor propter te solam: sed propter salutem omnium christianorum. Audi igitur que loquor. Tu quippe eris sponsa mea et canale meum: audies et videbis spiritualia et secreta celestia: et spiritus meus remanebit tecum vsque ad mortem. Crede igitur firmiter quia egoipse sum qui de pura virgine natus: qui passus et mortuus sum: pro salute omnium animarum. Qui et resurrexi a mortuis et ascendi in celum: qui nunc cum spiritu meo loquor tecum.

Reuelatio qualiter christus dominum petrum tunc supppriorem aluastri: conscriptorem istarum reuelationum constituit: et renuentem donec consentiret castigauit: premittendo rationem quare ista reuelata sunt. Cap. XLVIII

o Rante beata Birgit

ta apparuit ei christus dicens. A Dic ex parte mea fratri petro suppriori quod ego sum sicut dominus cuius filij tenebantur captiui in duro carcere: qui misit legatos suos vt filij liberarentur: et vt precauerent alios ne in manus inimicorum suorum inciderent quos putabant amicos. Sic ego deus habeo multos filios .i. christianos: qui grauissimis laqueis dyaboli tenentur. Ideo ex charitate mitto eis verba oris mei: que per vnam feminam loquor. Audi igitur tu frater petre illa: et scribe in lingua latina: verba que ipsa tibi ex parte mea dicit. Et dabo tibi pro qualibet littera non aurum vel argentum: sed thesaurum qui non veterascet. Quam reuelationem ipsa domina Birgitta notificauit statim ex parte christi eidem priori: qui tunc erat supprior. Ipse autem volens deliberare super hoc stabat in sero in ecclesia certando cogitationibus suis secum. B Cumque in fine ex humilitate deliberaret non assumere neque scribere dictas reuelationes diuinas: reputans se ad talia indignum: et dubitans de illusione dyaboli. Tunc percussus fuit tali alapa diuine percussione: quod statim stetit quasi mortuus: priuatus officio sensuum et virium corporalium: sed tamen intellectus sanus remanebat in mente eius. Monachi igitur inuenientes eum sic in terra iacentem: apportauerunt eum ad cellam et posuerunt in lecto: et sic iacuit per magnum spacium noctis quasi semimortuus. Tandem dispensatione diuina: occurrit ei in mente talis cogitatio. Forte inquit hec patior: quia nolui obedire reuelationi: et precepto facto mihi per dominam Birgittam ex parte christi: et dicebat in corde suo. C O domine deus si propter hoc est pro me mihi: quia ecce paratus sum et volo obedire et scribere omnia verba que ipsa mihi dixerit ex parte tua. Tunc sit in eodem puncto consensu facto in corde statim curatus est sine aliqua mora. Et init

ad dominã Birgittã festinabant̃: ⁊ offerẽs se ad scripturã faciendam: de omnib⁹ reuelationib⁹ sicut ipsa diceret ei ex parte christi.

¶ Item dixit prior ꝙ postea audiuit a domina Birgitta ꝙ xp̄us dixit ei in alia reuelatione hec verba. Ego ꝑcussi eum qꝛ nolebat obedire. ⁊ postea sanaui eũ: qꝛ ego sũ medicus ille qui sanaui tobiã. ⁊ regẽ israel. Dic ḡ ei. Aggredere ⁊ volue ⁊ reuolue opus scripturarũ verboꝝ meoꝝ ⁊ scribe: qꝛ dabo tibi adiutorẽ magistrũ in lege mea. Et scias ꝓ certissimo. quia tale opus facere volo ꝑ verba mea. que tu scribis ab ore isti⁹ mulieris: vnde potentes humiliabunt̃. ⁊ sapiẽtes obmutescent. D Nec credas a maligno spũ ipsa verba procedere. que hec mulier tibi loquat̃: quia ea que tibi dico: operibus comprobabo. Et statim prior post hec incepit scribere ⁊ translatare: omnes reuelationes ⁊ visiones diuinas: datas ipsi domine Birgitte iuxta ꝓceptum eius: licet aliquas scripserit dñs petrus consocius eius ⁊ cõfessor: vna cum dicto dño petro priori: qñ ipse prior non erat cũ ea. Et dixit prior ꝙ postea ipse ex ꝓcepto xp̄i sequebat̃ eam: et fuit confessor ⁊ scriptor eius in dictis reuelationib⁹. xxx. annis: vsqꝫ ad mortẽ ipsius domine birgitte. Quas postea xp̄s ante mortẽ ipsius ꝓcepit dari domino Alphonso heremite yspano: olim ep̄o Giennen. Et tali modo isti libri celestium reuelationum conscripti sunt.

¶ Xp̄s dando istas reuelationes similat se carpentario: quas postea iussit domino alphonso ep̄o ⁊ tunc heremite elucidandas: dicens qualiter spũssanctus quñqꝫ dimittit electos sibipis. Cap. XLIX

Ili⁹ dei loquitur ad

f spõsam dicẽs. A Ego sum similis carpentario qui ꝓscindẽs ligna: deportat in domũ ⁊ inde fabricat imaginem pulcram: ⁊ ornat eam coloribus ⁊ liniamentis. Cuius amici videntes imaginẽ ꝙ adhuc pulcriorib⁹ coloribus ornari posset: apposuerunt ⁊ illi colores suos depingẽdo super eam. Sic ego verba prescidi de silua deitatꝫ mee: verba mea que posui in cor tuũ. Amici ꝟo mei redegerunt ea in libros ſm gratiã eis datam: ⁊ colorauerunt ⁊ ornauerunt illa. Nunc ergo vt pluribus linguis cõueniat. trade omnes libros reuelationum eorundem verboꝝ meoꝝ episcopo meo heremite. qui conscribat ⁊ elucidet: et catholicũ sensum spũs mei teneat. B Quia spũs meus dimittit quñqꝫ electos meos sibipsis: vt ipsi more statere vindicent ⁊ discutiãt ꝟba mea in corde suo: ⁊ post multos cogitatus exponant clarius ⁊ eliciant meliora. Nam sicut cor tuũ nõ semꝑ est capax ⁊ feruidũ ad ꝓferendũ ⁊ scribẽdũ illa q̄ sentis: sed nũc voluis ⁊ reuoluis ea in aĩo tuo: nũc scribis ⁊ rescribis illa: donec veneris ad ꝓpriũ sensum verboꝝ meoꝝ. Sic spiritus meus cũ euãgelistis ⁊ doctorib⁹ ascẽdebat ⁊ descendebat: qꝛ nũc ponebãt aliq̄ retractanda: nũc iudicabant̃ ⁊ repħẽdebãt ab aliis: ⁊ tñ alij postea venerũt q̄ subtilius discusserũt ⁊ lucidius explanauerũt verba eoꝝ. Attñ oẽs euangeliste mei a spũ meo ꝑ infusionẽ habuerũt verba que loquebant̃ ⁊ scripserunt. Itẽ dic eidẽ heremite ꝙ faciat ⁊ impleat officium euangeliste.

Virgo Maria cõmendat hic christũ quĩtupliciter: quã xp̄s recõmendans ꝓsequit̃ de creatione angeloꝝ ⁊ ruina: de bonis restauratione: ⁊ de fine incarnationis ratione assimilando se aui q̄ nõ comedit nisi recẽs cor ⁊c. Capitulum L

Aria loquebat̃ dicẽs

m A Bñdict⁹ sis tu fili mi charissime sine ꝑncipio ⁊ sine fine: qꝛ in te sunt tria: potẽtia: sapiã ⁊ virt⁹. Potẽtiã q̄ppe ostendisti in creatione mũdi: quẽ creasti ex nihilo. Sapiãm tuã in dispositiõe mundi: qñ oĩa in celo ⁊ in terra ⁊ in mari sapienter ⁊ rationabiliter disposuisti. Virtutẽ autẽ tuã maxime ostendisti: qñ missus es ex eo q̄ te in vterũ meũ misit. Cũ his trib⁹ alia duo habes: misc̃diam. s. ⁊ iusticiã. Omnem sapientiã similiter ostendisti: qñ oĩa misericorditer disposuisti: qñ et cũ forti certasti: et vicisti sapienter: Virtutẽ quoqꝫ tuã ostendisti in oĩ misc̃dia et iusticia: qñ voluisti nasci de me: ⁊ eũ redimere q̄ ꝑ se cadere poterat: ⁊ nõ sine te redire. Rñdit fili⁹. Benedicta sis tu mater regia glorie ⁊ dña angelorũ: verba tua dulcia ⁊ verissima sũt. Tu bene dixisti: qꝛ oĩa in misericordia ⁊ iusticia facio. Hoc patuit in primordio creatiõis mũdi in angelis: qui in illo puncto quo creati sunt: viderũt in ꝯsciẽtia sua qualia sunt: licet nõdũ gustauerũt. Vnde aliq̄ eoꝝ vtentes bene libertate voluntatis sue: statuerũt in ꝯsciã sua: firmiter stare ex charitate ad voluntatẽ meã. Alij ꝟo supbientes: verterũt voluntatẽ suam contra me ⁊ contra rationem. Ideo iustũ fuit vt supbiẽtes corruerẽt: iusti aũt gustarẽt dulcedinẽ meã ⁊ firmius solidarent̃. B Deinde vt oñderẽ miam meã: ⁊ ne locus cadẽtiũ vacu⁹ eẽt ex charitate feci hoĩem in terra: q̄ etiam ꝓpria libertate corruens primũ bonum perdidit

et a dulcedine expulsus est:sed tamē ꝓpter
misericordiā nō ex toto derelictus. Cui⁹ iu
sticia fuit:vt sicut ipse ꝑ liberū arbitriū dis-
cesserat a pma ꝯstitutione:sic ꝑ liberā vo-
luntatē rediret:⁊ ꝑ eū ꝗ nullū pctm̄ habe-
ret:ꝫ summā puritatē. Sed nullus inueni-
ebat̄ ꝗ ad ꝓpriam ꝑsoluendā iusticiā suffici-
ebat:⁊ minus ad alioꝝ saluatōnē. Nec erat
aliquis natus īmunis a pctō:ꝓpter p̄mā in
obedientiā:attñ ꝓpter miscd̄iam:misit de⁹
in semen hoīs aīam de deitate creatam:vt
expectaret ⁊ staret vsqꝫ dū veniret optim⁹
⁊ mūdissim⁹:ꝗ libertate sua sufficeret iacē-
tē erigere:ne dyabolus impetuū sup̄ casū
eius exultaret. C Propterea adueniē-
te tpe acceptabili eternaliter p̄uiso:placu-
it deo p̄ri mittere me filiū suū:cum seip̄o ⁊
sp̄ūsancto in benedicta viscera tua:sumere
carnē ⁊ sanguinē de te duplici de cā. Primo
ne homo alteri seruiret q̄ꝫ deo suo:creatori
et redemptori suo. Scd̄o vt oñderē chari-
tatē meā quā habui ad hoīem ⁊ iusticiā:vt
cū ego ꝗ nihil peccaui ex charitate morie-
bar:iustū fuit vt is qui captiuabat̄ iuste sal
uaret̄. Propterea mater charissima hū di-
xisti:ꝙ in iusticia ⁊ in misericordia feci oīa
Benedicta sis tu q₂ fuisti sic dulcis ꝙ deita
ti placuit venire ad te:et nunq̄ꝫ sep̄are se a
te. Tu fuisti sic munda:quēadmodū dom⁹
mundissima:cū odore virtutū odorifera:et
omni pulcritudine ornata. Tu fuisti sic ar
dens:quēadmodū stella ardens ⁊ clara:nec
tñ cōsumit̄. Sic tu charitate ad me p̄ cete
ris arsisti:ꝗ nunq̄ꝫ cōsumebat̄. Tu merito
plena charitate et misericordia diceris:q₂
oīm charitas ꝑ te floruit:⁊ oēs inueniūt ꝑ
te misericordiā:q₂ in te ꝯclusisti fontē mise
ricordie:ex cuius abundantia etiā pessimo
inimico tuo.i.dyabolo exhiberes miscd̄iaꝫ:
si hūiliter peteret. Ideo q̄dcunqꝫ vis ⁊ pe-
tis dabit̄ tibi. D Rn̄dit mater. Fili mi
petitio mea ab eterno nota est tibi. Ideo ⁊
vt ista sponsa tua intelligat spiritualia:ro
go te:vt verba tua q̄ dignatus es ostende-
re:radicent̄ in cordib⁹ amicoꝝ tuoꝝ ⁊ ad ꝑ-
fectionē cōpleant̄. Rn̄dit fili⁹. Benedicta
sis tu ab oī exercitu celi. Tu es quasi auro-
ra in claritate toti⁹ virtutis ꝯsurgens. Tu
es quasi sydus vadens ante solem:q₂ iustici
am meā p̄cedis tua pietate. Tu sapiēs me
diatrix es:pacificans discordantes:hoīem
scꝫ ⁊ deū. Iō petitio tua exaudiet̄:et verba
mea sicut vis cōplebunt̄. Verū q₂ vides et
scis oīa in me. Ideo filie tue sponse mee in
dica:quō ista v̄ba ꝓcedēt in mūdū:quō cū
miscd̄ia ⁊ iusticia publicent̄. E Ego suꝫ
quasi auis illa:que nihil desiderat comede
re nisi recens cor auiuꝫ:et nihil vult bibere
nisi sanguinē purū cordis auiū:tamqꝫ per
spicacis visus est:ꝙ inuolatu auiū ꝑpendit
si cor recens est vel corruptū:⁊ ideo nō reci
pit aues nisi recentis cordis. Ego sum ta-
lis auis:ego nihil desidero nisi cor recēs.i.
aīam hominis:bonis operibus ⁊ affectionib⁹
diuinis recentē:cui⁹ charitatis sanguinem
bibere desidero. Hec est eīm refectō mea cha
ritas feruens ad deū:⁊ aīa a vicijs emunda
ta. Ergo q₂ charitatiu⁹ ⁊ iustus sum:⁊ nul
los desidero nisi charitate feruentes:ideo
verba mea in iusticia et misericordia intra
re debent mūdū. In iusticia quidem:vt ho
mo non seruiat mihi ꝓpter timorē verboꝝ
meoꝝ. Nec quasi quadā carnali dulcedine
trahat̄ ad seruiendū:sed ex diuina charita
te:que ꝓuenit ex ꝯsideratione intima ope
rū meoꝝ:⁊ recordatiōe pctōꝝ. Hec eīm duo
qui frequenter cogitat inueniit charitatem
inuenit ⁊ me omni bono dignum. Debent
etiā verba mea intrare cū misericordia:vt
homo consideret q₂ ꝑatus sum dare miseri
cordiam:vt homo intelligat deū suū quem
neglexerat:ꝗ pctōres facit meliores.

Christus ostendens hic cuidaꝫ archiepi
scopo quare reuelare voluit verba ista. Cō
querit̄ sup̄ omnes status hoīm:sueqꝫ passi
onis ꝓcessum certando:ip̄am neglectā ⁊ se
abiectū eē declarat. Precipit etiā eidem ar
chiep̄o laborare in istis reuelationib⁹. Re-
gi q̄ꝫ Suetie expeditionē ꝯ paganos face-
re:et ep̄o Aboensi negociū ad papā trāsfer
re. Subiūgēs ꝙ tria sunt genera demonio
rū hoīes obsidentiū. Ca. LI

Ego sum qui cum eo

qui mittebat missus suꝫ in viscera
virginea:⁊ assumpsi carnē ⁊ natus
sum. A Sed ad quid? Certe vt oñderē
verbis ⁊ factis fidem. Inde mortuus sum:
vt aperirem celū. Inde sepultus resurrexi:et
venturus sum iudicare. Nūc igit̄ ꝯuentis
ep̄is:dic archiep̄o. Miraris quare loquor v̄-
ba mea. Leua oculos tuos et vide. Auscul
ta auribus tuis et audi. Aperi os tuum:
⁊ interroga quomodo ab omnibus negle-
ctus sum. Leua oculos tuos et vide:quo-
modo ab omnibus expulsus suꝫ:vide quia
nemo me in sua delectatione habere deside
rat. Erige etiam aures tuas ⁊ audi:quia a
solis ortu vsqꝫ ad occasum cor hominū cu-
pidum est:et seuerum ad effusionē sangui
nis proximi sui propter cupiditatem. Au-
di quia omnes ornant membra sua pro su-
perbia sua. Audi quia delectatio hominū:ē
irrationabilis quasi aīaliū. Aperi os tuum

et inquire vbi sunt defensores fidei. Ubi
inueniuntur qui inimicos dei expugnant:
vbi sunt qui vitam suam ponūt ꝓ domino
suo: Inquire hec diligenter ⁊ inuenies val
de paucos amicos meos. Cogita hec: ⁊ sci-
es me non sine causa loqui. B Inqui-
re vlteriꝰ ⁊ audi qualis est dispositio roma
ne curie: que sedes mea deberet esse: sicut
enī in sede quattuor sunt colūne sustentā
tes: ⁊ medium quoddam in quo sedens qui
escit: sic in sede mea quam summis ponti-
ficibus reliqui: deberent esse quasi quattu-
or columne. humilitas. s. obediētia iusticia
⁊ misericordia: et medium. s. diuina sapien
tia cum diuina charitate. Sed hec muta-
ta est ⁊ assumpta noua sedes: in qua est su-
perbia pro humilitate: ꝓpria voluntas pro
obedientia: amor pecunie ꝓ iusticia: ira et
inuidia ꝓ misericordia. Medium aūt vocari
sapiens et magister ad mundum. Ecce sic
euersa et immutata est sedes mea. Uide vl
terius et ꝯquire reliqua capitis membra ⁊
clerum totū: ⁊ inuenies ꝙ ego deus ⁊ crea-
tor omnium sum eis onerosus quasi lapis
sapio eis quasi venenū: ingluuiei eorū sum
quasi mica. Ecce quomodo abiectus sum.
Ecce quid mihi ꝓ charitate rependit. Ego
creaui eos ⁊ redemi tanta equitate et iusti
cia: ac si ꝑ similitudinem loquendo: statera
coram me esset posita: in qua vt recte appē
deret non posui aliud nisi cor meum ꝓpriū
E Ego natus et circumcisus sum. Ego
habui tribulationes varias et labores: ego
audiui verba pessima ⁊ obprobria: captiua
tus et flagellatus: funibus ligatus sum et
quasi in prelo punitus: nerui mei distende
bant: vene rumpebantur: iuncture omnes
dissoluebantur. Inde vertex meus ⁊ caput
totum puncturis spinarum lacerabantur
Sanguis defluēs coagulatus deturpabat
faciem totam ⁊ barbam. Os et lingua simi
liter inficiebant sanguine: gingiue tunsio-
nibus intumescebāt. Inde extensus in cru
ce: collū meū non habuit reclinatoriū nisi
humeros meos: Brachia mea ad foramia
stipitis funibꝰ trahebant. Pedes deorsum
tracti ⁊ duobus clauis ꝑfossi: non habebāt
aliud sustentaculum nisi clauos. Interiora
mea omnia arida et ꝯtracta fuerunt. Cor
meum plenum erat dolore: qḋ qꝛ recentissi
me nature erat ⁊ optime: ideo dolor quūqꝫ d
neruis exibat ad cor: et iterum a corde ad
neruos: ⁊ sic augmentabat dolor ⁊ ꝓlonga
bat mors. D Cumqꝫ sic dolorosus sta-
rem aperui oculos meos ⁊ vidi matrē meā
flentem astare: cuius cor plenū erat amari
tudine: cuius oīa mēbra diriguerant ⁊ pal-
luerant: cuiusve ⁊ amaritudo plus me cru
ciabat ꝙꝫ meum ꝓpriū. Uidi etiam amicos
meos in maxima anxietate esse: quoꝝ qui-
dam quasi dubitabant: alij seruabant fide:
licet nimium turbabantur. Me autem in
tali dolore stante: et in tanto ve ꝑseuerāti-
te: tandem cor crepuit pre violentia passio
nis ⁊ anima egrediebat: qua egressa caput
modicū se eleuauit: omnia membra contre
muerunt. Oculi quasi ad medium apiebā-
tur: pedes sustentabant totum pondus cor
poris: et pendebam quasi pannus deformis
Ecce talia ego creator tuus passus sum: et
talia nullus curat. Hec ego ꝯqueror coram
te: vt consideres quid ego feci: ⁊ quid mihi
rependit. E Secundo rogo vt labores
meū: omnis qui aliquod opus facere vult
debet habere tria. Primo materiam de qua
fiet opus. Secundo instrumenta cum qui
bus fiat. Tercio diligentem premeditatio
nem vt sapienter fiat. Materia ego ipse sum
sapientia ipa de qua ⁊ per quam omnis sa
pientia est: qꝛ verba mea misi in mundum
Instrumēta sunt amici mei. Assume ergo
verba mea: et vide si recentia ⁊ non putri-
da sunt. Si sanam ⁊ rectam fidem sentiāt
⁊ sapiant: vide si digna ⁊ habilia auro meo
sunt. Considera si ducunt ab amore mundi
ad amorem dei: de inferni via ad celsitudi-
nem celi. Et si ita inueneris oꝑare cū ami-
cis meis tanqꝫ bonis instrumentis honorē
meum. Operare inqꝫ sapienter quasi sapi
ens homo: labora viriliter vt vir virilis: la
bora feruenter vt amicus domini. Tercio ꝑ
cipio tibi quasi dominus: vt quod incepisti
ꝑficias. Tu inisti viam meam: iactasti ara
trum tuum in modicam partem terre ⁊ ce
pisti arare. Nunc precipio tibi verte freqn
tius ⁊ extirpa radices ⁊ spinas: ⁊ edifica ibi
ecclesias de bonis ecclesie tue. Hanc partē
terre assigno in manus tuas: hanc quero a
te: Ideo labora feruenter ⁊ frequēter. F
Regi precipio vt ad inimicos quantoci
us poterit se trāsferat: ꝙ si magnū reputat
esse quod facit pro me: maiora ego feci pro
eo: quia vite mee non peperci pro eo. Huic
ego tres dabo in socios: duos qui spiritua-
lium intelligentiam habent: tercium qui
nouit legem ecclesie. Episcopo committet
regnum suum: qui associabit sibi vnum se-
cularem: qui pro iusticia non recipit pecu-
niam in iudicijs non veret hominem: qui
non erogat aurum ꝓ aere: nō recipit lutū
pro celo. Episcopo abocnsi ꝑcipio vt nego-
cium ad summū pontificē transferat: cui ꝑ
cipio nihil diminuere: sed permitto adde-
re que ad honorem m eū sunt et ad salutē

animarū. Miramur quare spūs non discedit ab obsesso. In quo possunt perpendere iusticiam meam maximam. Ego enim non maiorem iniuriam facio diabolo quā angelo in celo. Nam iusticia est: vt sicut aliquid venit sic discedat. Iste spūs a longinquo accessit: sic ex longinquo discedet. ☩ Tria namqꝫ demonioꝝ sunt genera. Unū est q̄si aer quod faciliter illabit̃ ⁊ obumbrat ꝯsciētiā boīa. vt loquat̃ ⁊ agat impudica: hoc faciliter venit ⁊ faciliter exit. Hoc fuit in illo puero sicut tibi prius demonstratū est. Secundum est quasi ignis qđ corpus omne ⁊ carnē impatientia vexat: et sic amaram facit hominum vitā vt mallet mori q̄ꝫ viuere: ⁊ p impatiētia rapit̃ ad oīne qđ spūs ille inn⁹ suggerit. Hoc sicut faciliter venit sic etiā faciliter exit: remanēte tū corporis infirmitate. Hoc fuit in illa muliere. Terciū genus est quasi fumus: Sicut eñ fumus vbi ingredit̃ oīa cōmaculat ⁊ oībus se ꝯmiscet sic hoc genus cū illius aīa ⁊ corpe totaliter mixtus fuit. Propterea sicut fumus apto foramine aliquo: paulatim discedit ⁊ alonge: sic iste spūs qui ad verbum cepit egredi paulatim exibit donec ex toto purgatus ē. Cū aūt tot lachrime effuse sunt ⁊ abstinentie assumpte: q ad hoc digne sunt ⁊ debite tunc ad plenū egredict̃ ⁊ purgatū se cognoscet: qꝛ sicut paulatim ⁊ alonge spūs ille accessit: similiter ⁊ iusticia exigente abscedet.

Sancta Birgitta hic se coraꝫ beata virgine accusat de corpe indomito ⁊ voluntate instabili. Et responsio virginis consolatoria. Capitulum LII.

Benedicta sis tu regina celi: que nullū petōrē despicis te ex toto corde inuocātē. ☩ Exaudi me licet indigna sum os meum apire ad rogandū te. Scio eñ q nisi suffulta adiutorio tuo: nō possum memetipsam regere: quia corpus meū est quasi animal indomitū: cuius ori nisi frenū imponit̃: currit ad omnia loca in quibꝫ habere consueuerat sua delectabilia. Volūtas mea est quasi volucris: ꝯtinue sequi volens cogitatiōes volatica: ⁊ volare cū eis volantibꝫ. Ideo rogo vt frenum imponat̃ corpori meo q̄ꝫcito alicubi currere voluerit vbi filio tuo displicuerit: ⁊ duc illud vbi voluntatē filij tui pficere potuerit. Imponas etiā retinaculum illi volucri que est volūtas mea ne longi⁹ euolet q̄ꝫ filio tuo charissimo ꝯplacet. ☩ Virgo respondit. Oratio ex deuoto corde ad honorē dei effusa exaudiri meret̃ ad effectum: Et ideo tu que petis frenum imponi corpori tuo: vt regat̃ ad voluntatem dei: expedit vt onus etiam imponat̃ ei: ꝓ uehendum ad honorem regentis: vt eñ voluntas tua sit talis q magis velis tacere q̄ꝫ cum secularibus hominibus loqui: et delectabilius tibi videtur paupertateꝫ pati in domo tua: q̄ꝫ omnes diuitias in domibus principū aspicere. Quoꝝ nec curas amicicias: si amiciciā dei ꝓmereri possis. Et ideo illud onus impono tibi: vt dicas aliqua verba que deo placuerint.

Christus ꝑ passionē suam reprobat curiositatē edificioꝝ ⁊ delectationē carnalem. Capitulum LIII.

Contigit semel q cum beata Birgitta vиuēte marito parti fecisset lectū ꝑ quendā carpentarium: solenni⁹ ⁊ curiosius solito in sua domo in villa q̄ dr̄ vlfaasa: tunc percussa fuit quasi ab vna manu tā valentera in capite q vix se mouere poterat ꝓ dolore: Ducta igit̃ ad aliam partē domus: audiuit quasi de pariete vocē dicentē sic. Ego nō stabā sed pendebam in cruce: nec caput meum habuit reclinatoriū: ⁊ tu tibi tantaꝫ curiositatē queris et quietē. His igit̃ auditis dn̄a birgitta resoluta in lachrimas: ⁊ subito statim curata est. Et postea eū potuit potius in straminibus et pelle vrsina dormiebat: q̄ꝫ in lecto.

Visio spiritualis de olla ⁊ cibo desiderabili et igniculo subtus ollam: de quodaꝫ induto auratis vestibus: laborante circa ollā ⁊ q̄d ꝑ hoc significat̃. Ca. LIIII.

Quodam tp̄e cum sancta Birgitta esset in oratione. ☩ Vidit ante se igniculū quendaꝫ in spūali visione: ⁊ quādā paruā ollā sup igniculum positam: et in ea desiderabilem cibum. Vidit etiam quendam virum purpura aurea et valde splendida amictuꝫ. Qui flexis genibus ollam circuibat: modo sufflans ad ignem: modo autem ligna remouens: et his modis pro olla illa laborabat. Qui tandem ad eam que hec videbat ait: dicens. Tu que hec vides: vidisti vnq̄ꝫ tam humilem hominem sicut ego sum: Ego quidem vt cernis auratis vestibus indutus: ⁊ tāta seruitia exhibeo huic olle: Circumeo eam flexis genibus: inclino caput ad terrā sufflando ad ignem. Ligna quoqꝫ compono et congero. quandoqꝫ etiaꝫ illa ab inuicem sepo: et nulli meo labori parco: et ideo me valde humilem comprobato. ☩ Sed quid hoc significat tibi ostendere me oportet. Per illam ollam igit̃ corꝑ ruū intelligo. Per cibum qui est in olla: verba illa

dulcissima que tibi a deo desup donantur. Pigmentū charitatis seruor quē a deo habeo. Ego vo dyabolus sū tue ꝯsolatiōi inuidens: q̄ iō me tā humiliter seruiētē exhibeo: ut sufflando nō tm̄ vt ignis magis ardeat: sed vt cineres. i. terrena ꝑ cor affectus in ollā. i. in cor tuū ascendāt. vt sic ille saporosus cibꝫ. i. verba spūssancti tibi infusa aliquantulū insipida fierent. Cōmoueo faces ⁊ ligna: vt olla scꝫ cor tuū ad terrā. i. ad aliquos terrenos notos aut ꝓximos inclinaret ita vt deum minus diligeret.

Narratio de excellenti merito sanctitatis beate Birgitte: quā vidit ⁊ predixit frater Gerechinus de monasterio aluastri vir magne sanctitatis. Ca. LV

Vidā monachus san

q cte vite ꝓfessus monastery aluastri: A Narrauit eū lachrymis et iuramēto ipsi priori petro: ꝙ qñ dña Birgitta venit ibi ad residēdū in eodē monasterio monachus admiratus est in corde suo: ⁊ zelo regule et sanctitatis: dixit in corde suo. Cur ista domina residet hic in monasterio monachoꝝ ꝯtra regulā nostrā inducēs nouā cōsuetudinē? Tūc idē frater in orōne raptus in quodā mentis excessu audiuit quādā vocē dicētē sibi. Hec eñi mulier est amica dei ⁊ ad hoc venit ad monasteriū: vt sub monte isto florea colligat: de quibꝫ oēs gentes etiā vltra mare ⁊ finea mundi recipiēt medicinā. Iste enim frater vocabaꝉ Gerechinus: qui fuit tante sanctitatis et vite ꝙ p. xl. annos extra monasteriū nūq̄ꝫ exiuit: sed diebꝫ ⁊ noctibꝫ vacās orōnibꝫ: hāc gratiā singularē habuit a deo: ꝙ nouē choros angeloꝝ quasi ꝯtinue videbat in orōne. Et in eleuatione corporis christi videbat xp̄m in specie pueri. B Additio. ¶ Itē frater Gerechinus: vidit semel in dicto monasterio aluastri: dñaz Birgittā eleuatā in aerē ⁊ de ore eiꝰ flumē egrediēs. Et tūc ipso orāte audiuit in spū vocē dicētē sic. Hec est mulier q̄ a finibꝫ terre veniēs: ꝓpinabit innumerabilibꝫ gentibꝫ sapiam. Et hoc erit tibi signū ꝙ ipsa de ore dei dictura est tibi finē vite tue: ⁊ exultabis in verbis ⁊ aduentu eiꝰ. Et cōplebiꝉ citiꝰ desideriū tuū: ne videas mala q̄ inducturus est deꝰ sup hāc domum. ¶ De isto fratre etiā ferꝉ: ꝙ semel abbate sibi p̄cipiēte vt eos q̄ in pistrina erāt adiuuaret: ip̄e artis pistorie nō assuetꝰ officio imaginē quādā marie virginis in pariete depictā more solito venerando sic affatus est. Dña charissima: pater abbas p̄cepit vt cū pistoribꝫ laborarē. Tu aūt scis ꝙ nescio pistrinā versitū iuxta volūtatē tuā faciā: cui imago rn̄dit: fac qđ hucusq̄ꝫ feceras ⁊ ego p te seruiā i pistrina. Et sic factū ē nesciētibꝫ hisq̄ ibi laborabāt aliud: q̄ꝫ ꝙ frater Gerechinꝰ ꝑsonaliter inibi laborasset: cum tñ fixus in oratione in ecclesia repausauit. ¶ De codē fratre habeꝉ. iiij. li. cap. cxxi. Apparuit dyabolus et dixit ⁊c̄.

Beate memorie dñs Vlpho gudhmarson: quōdā maritus beate Birgitte p̄uiotuꝰ apparuit eidē: penaꝝ purgatorij sui assignans causas: ⁊ celeris liberatiōis sue remedia declarans.

Capitulum LVI

Vidam mortuus ap

q paruit dicens. A Iusticiā seuerā iudicis: sꝫ iā paulatim minuꝉ seueritas: ⁊ misericordia appropinquat. Nā quinq̄ꝫ modis excessi: de q̄bꝫ in extremis nō satis penitui. Primū est ꝙ nullo puero deliro quē nouisti nimis excessi in eptijs eius applaudēdo ⁊ ꝯgaudendo: ⁊ in delirametis eiꝰ delectādo. Scđm est ꝙ nō satisfeci vidue de bonis ab ea emptis ante mortē: ⁊ hoc cōtigit ꝓpter negligētiā meā. Iō vt me verū dicere ꝓbes cras veniet ad te cui redde quid petit: q2 nō petit nisi petenda. Terciū est ꝙ ꝓmisi in leuitate mentis mee vni viro: astare sibi in oībꝫ difficultatibꝫ suis: ex qua ꝓmissione ille animosior factꝰ: ꝯ regē ⁊ legē se erexit. Quartū est ꝙ in hastiludijs ⁊ mundi vanitatibꝫ: plus ꝓpter ostentationē me exercui q̄ꝫ ꝓpter aliquam vtilitatē. Quītū est ꝙ in exilio cuiusdā nobilis nimis ꝯtinax fui ⁊ inexorabilis: ⁊ licet dignꝰ erat iudicio: ego tñ minꝰ misericors fui in eū q̄ꝫ debebā. B Tūc dña respōdit. O felix aīa: q̄d tibi p̄mū ꝓfuit ad salutem? Aut q̄d est qđ tibi ꝓdesse poterit nūc ad liberationē? Respondit. Sex sunt q̄ ꝓfuerunt mihi: Primū. s. cōfessio mea: quā oī sexta feria qñ copiā habui feci: habēs firmū ꝓpositū imposita mihi emendādi. Secundū est ꝙ sedens in iudicio nō iudicaui amore pecunie seu fauoris sꝫ omīa iudicia mea examinaui diligenter: parꝰ errata corrigere: ⁊ minus benefacta retractare. Terciū est ꝙ obediui magistro meo ꝯsulenti mihi nō cōmisceri postq̄ꝫ partū intellexi viuificatū. Quartū est ꝙ cautus fui q̄ꝫtū potui: ne p me vel meos paupibꝫ in hospitādo essem ingratus vel onerosus seu sumptuosus: omnē adhibens sollicitudinē ne ꝯhereꝉ debita: nisi prendere vñ soluerenꝉ. Quītū est abstinētia quā assumpsi mihi ī via pegrinationis ad scm̄ iacobū. Nā ꝯstitui in via

non bibere p interualla. Ideo p hanc abstinentiam deleta est illa longa sessio quā habui in mēsa: ꝛ loquacitas et excessus. Et iaꝫ certus suꝫ de salute mea: licet incertus suꝫ de hora. C Sextum est q̄ cōmisi iudicia mea illis quos credebam iustos vt soluerent debita mea. Et q2 debitis implicari timebā rassignaui vnius regi ꝓuincias suas ne aīa mea iudiciū dei sustineret. Nūc igit̄ q2 datū est mihi auxiliū petere: rogo te vt p annū integrū facias ꝯtinue celebrare missas de saluatrice nostra sanctissima maria de angelis ꝛ de oīb9 sanctis: ꝛ p defunctis. Insup de passione christi saluatoris nostri q2 spero me liberari citius. Precipue etiaꝫ sollicita sis erga paupes: nō pcendo distribuere vasa ꝛ equos ꝛ alia in quibus delectādo maxime peccaui. Calices quoqꝫ aliquos si poteris p sacrificio dei nō negligas offerre: q2 certissime ꝓficiunt anime ad saluteꝫ. Immobilia vero relinque filijs: nō ei remordet ꝯsciam meam: aliqua vel male acquisisse: vel tenuisse: vel tenere voluisse.

Quadam vice dum sponsa christi temptabat̄ a spū castrimargie: angel9 dedit ei formā ꝛ cautelam euadendi huiuscemodi tentationes. Capitulū LVII.

q Uadā vice beata birgitta in monasterio Aluastri tentata fuit a castrimargia intantū q̄ p̄ fame vix aliqua alia sufficeret cogitare. Tandē ipsa orante in spū vise sunt ei due psone. s. ethyops vnus habēs in manu quasi buccellā panis: ꝛ quidā iuuenis pulcerrimus: habens vas deauratū. Et tūc dixit iuuenis ethyopi. Cur sollicitas eaꝫ que tradita ē mihi in custodia? Rūdit ethyops q2 gloriat̄ in abstinentia quā nō habuerat. Nō eīm cessat implere ventrē suū donec plenus fuerit stercoribus delicatis. Ideo porrigo ei buccellā meā: vt dulcescāt ei grossiora. Respōdit ei iuuenis. Tu scis bene q̄ nō habꝫ naturā īmaterialem sicut nos sed sacū terrenū: que cū sit terra labilis ꝛ inquieta indiget ꝯtinua recreatione. Et ille ethyops dixit. Christus vester aliquo tpe ieiunauit nihil comedens: ꝛ ꝓphete comederunt panē ꝛ biberūt aquā ad mēsurā ꝛ ō ꝓmeruerunt sublimia. Et quō ista merebit̄ que sp sentit satietatē? B Respondit angel9 Nunqd nō est etiā christus tuus sicut nr̄? Cui ille inquit. Nequaqꝫ: q2 nūqꝫ ei me volo humiliare: sed ꝯtraria faciā ei q2 nō redibo in gloriā suā. Respondit iuuenis: Xp̄us docuit ieiunare: ita tū vt n̄ debilitet̄ corp9 vltra moduꝫ: sed vt humiliet̄ ne insolescat cōtra animā. Nec christ9 noster querit impossibilia nature sed moderantiā: nec querit qualia et quanta q̄s sumit: sed quali intentione ꝛ charitate. Cui ethyops. Iustuꝫ inqt est vt qd ista mulier nō expiebat̄ in iuuentute: sentiet in senectute. Et cōtra iuuenis. Iuuenis ait laudabile est abstinere a pctō: nec ꝓhibet a celo purpura ꝛ caro delicata cū charitate dei habita: q2 ꝯsuetudo educationis bone cū grārūactione tenēda est quōqꝫ: ne caro grauius infirmet̄. P9 hec aūt eadē hora virgo maria apparens eideꝫ dōne Birgitte coronata: dixit ethyopi. Obmutesce negociator inuide: q2 mihi ista est assignata. Et ethyops ait. Si inqt aliud facere nō potero: iaciā saltim paliurū in fimbriā vestimentoꝝ eius. Cui virgo ait. Ego inniabo eā: ꝛ quotiēs eū eieceris reijciet̄ tibi in faciem: ꝛ duplicabit̄ corona eius.

Maria virgo dicit q̄ oīa ieiunia ꝛ alia meritoria: facienda sunt cū obedientia ꝛ discretōne: Et dicit tria debere eē in ieiunio. Capitulū LVIII.

m Aria loquit̄ ad sponsam. A Omnia q̄ facis cū obedientia ꝛ discretione facere debeo. Acceptius est eīm filio meo comedere: q̄ꝫ cōtra obedientiā ieiunare. Ideo tria sunt tibi in ieiunio cauenda. Primo ne ieiunes inaniter: sicut illi qui ondūt ieiunia sua hac intentione vt alijs sint in ieiunio et labore similes ꝛ equaleo. hoc eīm irrōnabile est: nā iuxta corpis fortitudinē: ꝛ motuū illicitoꝝ edomāda desideria: tpandū est ieiuniū: ꝛ sicut natura ferrē pōt. Scdo ne ieiunes insipienter: sicut illi q̄ in infirmitate sua: ita exercere volunt ieiunia ꝯtra vim nature sicut i sanitate. Isti diffidūt de misc̄dia filij mei. q̄si noluerit recipe infirmitatē coꝛ p oge ꝛ volūtate: q̄ filia ieiuna sapienter. Et q̄tiēs aduenerit infirmitas: aliq̄ntulū mitior sis circa corp9 tuū ꝯpatiēdo ei tāqꝫ aīali irrōnali: ne succūbat ex labore. B Tercio caue ne ieiūes irrōnabilit̄ sic q̄ ieiunāt pl9 alijs intentiōe: vt p̄ alijs maiorē mercedē ꝛ honorē obtineāt. Isti sunt q̄si illi q̄ ꝯstituunt sibi mercedē laborꝫ suī: ꝓpt̄ea ieiuna de cetero vt placeas filio meo et ꝓut natura sua ferre pt. Mēsura q̄ te i teneri p̄ iuxta fortitudinē viriū tuaꝝ: ꝯfidēs sp de mīa filij mei. Et crede te ad oīa indignā: nec cogita aliquē laborē tuū eē ꝯdignū ad remissionē pctōꝝ tuoꝝ ꝛ min9 ad remuneratiōnē ꝑpetuā: nisi fili9 me9 fecerit tecū mīaꝫ suā.

Qz reliquie sanctoꝝ sunt reuerenter habende. Capitulū LIX

t **Empē quo beata Birgitta fuit magistra regine Blance** quondā regine suecie: obtinuit ab ipsa vnā capsam eburneam pulcerrimā: in qua multoꝝ sanctoꝝ reliquie erant incluse Et etiam de sancto Lodouico rege francie quas de frācia ipsa regina apportauerat. Igit casu accidente: capsa illa in loco minꝰ decenti a seruitoribus posita fuit et oblita. Tunc beata Birgitta vidit in spiritu de illa capsa prodire lumen splendidū. Que admirata sup hoc audiuit vocem sic dicentē. Ecce thesaurus dei qui honorat in celis despicit in terra: ideo trāsmigremus ad alia loca. Quod audiens domina reponi fecit ipsam capsam honorifice in altari.

Christus declarat hic ꝙ balnea cū discretione seu medicine alie carnales: ab electis dei recepte non displicent ei. Ca. LX

o **Rante beata Birgitta** xp̄s apparens dixit ei: Scias ꝙ illi qui videbant esse spūales hoīes in veteri lege vocabant pharisei ꝗ habebāt tria. Lauabant em̄ se iugiter vt viderent mundi. Jeiunabant et orabant in agro vt vocarentur sancti: docebant et p̄cipiebant multa que ipi minime faciebant. Sꝫ modicum ꝓfuit eis apud deū: qꝛ intentio eoꝝ erat corrupta ⁊ aīa immunda. Ergo sicut nō ꝓficit anime immūde lotio carnis sine munda conscientie: sic nec obest aīe munde lotio carnis: dummodo fiat ex discreta cōpassione ⁊ absqꝫ delectatione. Jdō plus placuit mihi ꝙ obedisti mgr̄o tuo ꝯtra velle tuū: ꝗ̄ si secuta fuisses tuā voluntatē ꝯtra p̄ceptū eius. Nā multi electoꝝ meoꝝ fuerunt ꝗ nec habuerūt medicīas carnales: nec alias indulgētias carnis ⁊ placuerunt mihi. Alij ꝟo fm̄ dispositionē tēpoꝝ ⁊ locoꝝ et īfirmitatū diuersaꝝ: adhibuerūt sibi medicamēta: nec isti displicuerūt mihi: qꝛ totum fecerunt ad seruiendū mihi. Jdō obedientia illa que nihil hꝫ de ꝓpria voluntate: plus placet mihi ꝗ̄ sacrificium magnū.

Q ꝯsuetudo deuota ꝓpter obedientiam potest mutari. Cap. LXI

d **Omina Birgitta habuit in ꝯsuetudine nō bibere inter** interualla. Contigit quadā die: ꝙ vix poterat loqͥ: qđ vidēs mgr̄ mathias suus pater spūalis: p̄cepit sibi sumere potū: ꝗ licz sibi grauc videret oēm priorē ꝯsuetudinē mutare nihilominꝰ obediuit: Que tūc audiuit in spū. Quid times mutare vitā: nunquid bonoꝝ tuoꝝ egeo: aut meritis tuis intrabis celū? Obedias igit mgr̄o tuo. Ipse em̄ expertus est ꝯflictū duoꝝ spūum. s. veritatis ⁊ illusionis: nā etiam si decies comederis ⁊ biberis in die ꝓpter obedientiā nō tibi imputabit in peccatum.

Quō sancta Birgitta elongauit se a dyabolo: se totā ꝯuertit ad deū: ⁊ q̄nta est malicia dyaboli ꝯtra deū. Ca. LXII

v **Jdebant angeli iter** eos quos erat vnus malus: q̄ ait ad spōsam christi. Aliā dispositionē hꝫ aīa tua nunc ꝗ̄ prius: nutrit tua iā elongat se a te: hec est supbia q̄ ego sum: Quare nō loqueris ⁊ facis mihi sicut priꝰ? Rn̄dit illa in aīa sua: hoc est qꝛ nō diligis deū: etiā si pasceres aīm meū oī suauitate: corpꝰ meum vestires auro: nō diligā te qꝛ spernis deum meū. Nā magis sequerer deū in penaꝫ ꝗ̄ te in omnē dulcedinē. Et idō qꝛ odis deuꝫ oīa tua sunt mihi odiosa. Sed si vel tere voluerīs aīm tuū ad deū: ego vtiqꝫ diligā te ⁊ faciā voluntatē tuā. B Respondit demon. In veritate inquit si possem sumere corpus mortale magis in eo vellē pati omnem penā ⁊ insup penas inferni ꝗ̄ charitatem ꝟtere ad deū. Tūc rn̄derūt illi duo boni angeli. Cū dn̄s nr̄ est deus tuꝰ et creator cur nō vis ei subijci? Rn̄dit ille. Quia sic firmauerā mentē ⁊ voluntatē meā quā immutare nolo: sic mihi odiosus est. Tūc alter illoꝝ bonoꝝ āgeloꝝ ait. Dn̄e lꝫ oīa meminerīs: tn̄ qꝛ tibi sic placꝫ: vnū ꝟbū tibi reduco ad memoriā. Dixisti em̄ prius de noua spōsa tua. Cū ego ꝟto me ad austrū ipa vertit se ad occidentē. Nūc aūt potes dicere: quocunqꝫ vertis te: sponsa tua ꝓ modulo suo sequit te. Respondit dominꝰ. Decet sponsam obedire et humiliare se deo suo.

Verba sancte Birgitte ad virginē mariam de charitate sua ad ipam. Et rn̄sio virginis reamorosa rē. Ca. LXIII

b **Enedicta sis tu omaria mater dei:** A et benedictꝰ sit idē deus tuus filiꝰ iesus xp̄s: ꝓ oī gaudio qđ mihi dederat ex eo ꝙ tu mat eius es. Ipse ideꝫ nouit: ꝙ maria filia Joachim est mihi charior: ꝗ̄ liberi vlphonis et Birgitte. Et magis vellē ꝙ Birgitta filia birgeri nunꝗ̄ fuisset nata: ꝗ̄ ꝙ maria filia ioachim nō esset ꝓgenita. Et seuꝰ eligerem ꝙ birgitta eēt in inferno: ꝗ̄ ꝙ maria filia ioachim nō esset mater dei in celo. Cui respondit beata virgo. Filia scias ꝓ certo: ꝙ illa maria filia ioachim erit tibi vtilior: ꝗ̄ tu birgitta filia birgeri es tibi ipi. Et eadē filia ioachim que est mater dei: vult eē pro

matre liberis vlphonis et birgitte. B Sta ergo stabilis: ꝛ obedi agneti in cõsilijs que dot tibi in spũali visiõe: et mgr̃o tuo: q̃ ambo informant te de vno spũ. Et obediẽs alteri eoꝝ: obedis ambobus. Dic etiam illi mgr̃o tuo: ꝙ nihilominus faciat qḋ sibi iniunctũ est: licet exinde incurrit tribulationes corpales: qꝛ tribulatiões posite ꝯ bona opa: nõ sunt nisi laquei dyaboli. Persaltet igit̃ laq̃os ꝛ ꝓcedat viriliter: qm̃ via quã incedit hõ ad gloriã dei cũ maiori tribulatione: erit ei apud deũ in maiorẽ remuneratiõnẽ ꝛ coronã: q̃ꝫ que ꝑagit̃ cũ minori tribulatione. Et quodlibet vestigiũ reputabit̃ ei a domino ad coronam.

¶ Sancta birgitta ꝓbat hic virginẽ mariam esse piissimã dupliciter. Et de quibusdam temptationibus que spũales solent impedire.

Capitulum LXIIII

b Enedicta sis tu que es virgo ꝛ mater. A Maria est nomẽ tuũ. Tu peꝑisti Jesuꝫ xp̄m. Et similitudo quã semel itellexi ꝙ multi nobiles ꝛ sapiẽtes: ꝑhibebant eundã testimoniũ ꝙ erat pius ꝛ misericors: turba pauperũ eminus existẽs: clamabat dicẽdo eoꝝ testimoniũ esse verũ. O mea charissima dña sic mihi videt̃ esse ꝑ te: qꝛ oẽs sctĩ q̃ parit̃ cũ ãt nobiles ꝛ sapiẽtes: ꝑhibent tibi testimoniũ: ꝙ tu vere es piissima ꝛ misericordissima. Ego ṽo q̃ sum de turba pauperũ de meipa nihil boni habẽs: clamo dicẽdo testimoniũ illoꝝ esse verissimuꝫ. Jdõ rogo te piissima dña: vt digneris misereri mei. Videor em̃ mihi nimis ꝑiculose stare: qꝛ mihi videt̃ quasi stem in limine inter duas domos: quaruꝫ altera est valde lucida: aliaꝗ nimis tenebrosa. Dũ aũt verto oculos ad domũ tenebrosam: videt̃ mihi om̃ia q̃ vidi in domo lucida: esse quasi somniũ in nocte visuꝫ. B Beata virgo rñdit. Dic mihi licꝫ oĩa sciã q̃d vidisti spũaliter in domo tenebrosa? Ego vidi. Mihi videbat̃ ꝙ q̃si vir⁹ ingressus esset in tenebrosam domũ: ꝛ vir⁹ ortus exit⁹. Extra ṽo exitũ claritudo q̃edã lucida: in qua oĩa delectabilia erãt. Ab isto ingressu erant multe vie ducẽtes ad exitũ. Et in q̃libet via stabant q̃dam mortales inimici: oim trãseuntiũ ꝑ alias vias. Primus inimicus loq̄bat̃ eis verbis blãdis: sꝫ in accomodãtiũ sibi aures immisit cerebro flãmã ardentẽ. Scd's tenebat in manu flores: alia q̃ terra fructificat q̃ cito deficiũt. Sꝫ q̃ vertebat oculos ad illa cũ desiderio possidendi ea: ꝑforabat̃ ab illis in oculis lãcea acutissima. C Terci⁹ hostis habuit vas veneno plenũ: plinitum exterius in summitate modico melle: et emisit in guttura omniũ illud vas degustantium. Quartus habuit diuersa ꝛ preciosa clenodia de auro ꝛ argento ꝛ lapidib⁹ preciosis manib⁹ hominũ fabricata: ad que q̃ apposuit manũ cum desiderio possidẽdi: ledebat̃ a serpente venenosissimo. Quintus strauit mollissimã culcitram sub pedibus trãseuntiũ: sed q̃cito quis delectabat̃ requiescere sup̃ illa subtraxit hostis culcitram: et sic qui putabat quiescere cecidit ꝓfundissime in saxa durissima.

Christus reuelauit hic sponse regulares modum viuendi ꝓ seipsa ꝛ sua familia.

Capitulum LXV

c Hristus loquit̃. Consulo A vobis habere quattuor horas pro dormitione ante mediã noctẽ: ꝛ quattuor post. Sed qui hoc nõ potest habeat voluntatẽ ꝛ ꝓderit ei. Qui põt minuere aliquid de somno rationabiliter: ita ꝙ nõ deficiat in corpalib⁹ sensib⁹ vel viribus: ꝓficiat ei in maius meritũ ꝛ premiuꝫ. Deinde habeatis quattuor horas ꝓ orationib⁹ legẽdis: ꝛ ꝓ alijs deuotis ꝛ vtilib⁹ operibus ꝑficiendis: vt nulla hora pretereat sine fructu. Deinde per duas horas sedeatis ad mensam: sed si breuius feceritis premium a deo inde recipiatis. Et illud tempus etiã nullatenus sine cã rationabili ꝓlongetis. Deinde habeatis sex horas ad opandũ opa necessaria: que vobis ꝑmittunt̃ ꝛ iniũgunt̃. Deinde habeatis duas horas ad vesperas ꝛ cõpletoriũ ꝛ deuotas orõnes. Postea duas horas ad comedendũ ꝛ bibendum in cenis: cũ honesta ꝯsolatione ad alleuiationem corpis. B Surgentes autẽ a lecto teneatis silẽtiũ ꝑ quattuor horas: ita ꝙ nihil loquamini sine licentia: nec etiam necessaria nisi cũ paucioribꝫ verbis: si q̃d a vobis querit̃ respondẽdo. Postea ꝑmittit̃ vobis habere moderatam ꝛ honestã cõsolationem: ad solatiũ ꝛ recreationẽ corporaleꝫ. Post gratias teneatis silentium: donec legeratis orationes vobis iniunctas et ordinatas. Sex aũt horas ordinetis s̃m ꝓceptũ magistri vestri: vel ad discendum vel opandũ aliquid vtile: et tunc loqui potestꝫ cũ quib⁹ volueritis que sunt honesta ꝛ non contra deum. Jn vespis ꝛ completorio teneatis silentiũ. Et in illa modica hora que deinde ꝓtendit̃ ad cenã potestis loqui adinuicem verbis honestis: et vsq̃ꝫ dũ lectos intraueritis cõsolari. Ego dixi in euãgelio ꝙ qui dederit calicẽ aque frigide in nomĩe meo nõ ꝑdet mercedẽ suaꝫ. ¶ Jtẽ oĩs absti

nẽria q̃uis minima: ꝓ honore meo assum-
pta ꝛ deuote completa: merer̃ a me ꝯdigna
premia. C Item vos bene scitis ieiunia
vestra in itinere tenenda. Si essetis in mo
nasterio esset vobis forsan maius oeinz aut
supplintas. Sumat̃ igit̃ corpis necessaria
cũ parcitate discreta: vtamini brodio vni᷒
generis: siue sit olus siue aliud quodcunq̃
sorbile: plura aũt relinq̃te ꝑpter deũ. Car-
nes ṽo vel pisces: duplici genere liceat vo-
bis in mensa hẽc. Et id qđ mai᷒ est ob amo
rem meũ dimittite. Panes qui vobis appo
nunt̃ comedatis. Et si plures q̃ȝ apponũ-
tur egueritis: petatis in noĩe meo a mgr̃o
vestro. Et eadeȝ lex sit in potu que de pane
data est. Sciatis etiã ꝙ infirmus non põt
eque tenere regulam: vt sanus ꝛ fortis viri
bus. Et ideo põt necessaria sua petere: ꝛ si-
bi que habent̃ ꝑ manibus exhiberi. D
Item cũ nihil decreueritis possidere: nihil
etiã debetis sine licentia dare: vel data vo-
bis sine licentia acceptare. Vos etiam pre
caueto ꝙ dyabolus omĩ hora ponit vobis la
queos ꝛ insidias. Ideo consulo vobis vt no
tetis verba que in tp̃e silentij ꝓtulistis in-
caute: ꝛ faciatis de eis veraȝ ꝯfessionẽ: assu-
mentes satisfactionẽ debitã ꝓ eisdeȝ. Et si
in verbis inueniet̃ inutilis ꝛ nõ discrete pre
meditata locutio vel respõsio: tũc oportet
ꝙ penitentia ꝛ satisfactio sit maior. Si ṽo
aliquis subito motu vel ira obloquit̃ alteri
statim cum fieri põt queratis locũ aptum:
legendo vnũ aue maria: a deo indulgentiã
humiliter postulando. Iteȝ qualibet sexta
feria veniatis in capitulũ ea voluntate: ꝙ
nihil velitis de debitis vestris abscondere
vel iterare: sed omnia scd̃m ꝙ vobis iniun-
gitur humiliter emendare.

C Hic ꝓmittit̃ scẽ Birgitte videre qualis
erat xp̃us. Cap. LXVI.

M Aria loquit̃. Ego suȝ

regina celi ꝛ mater miseroꝝ: ego ti
bi ostendere volo: qualis filius me᷒
erat in humanitate sua: ꝛ qualis qñ patie-
bat̃ in cruce: ꝛ hoc erit tibi signũ: q᷑ venies
ad loca in q̃bus ego corpaliter ꝯuersabar: ꝛ
ibi videbis sp̃ualib᷒ oculis tuis filiũ meũ.

C Verba virginis marie multũ ꝯsolatoria
facta beate Birgitte in vltima infirmitate
sua. Caplm LXVII.

P Aulo ante mortẽ be-

ate Birgitte virgo maria apparu
it ei dicens. Si femina qñ est infir-
ma parit: omnes filij eius quos parit infir-
mant̃. Sed tu paries filios fortes ꝛ sanos
ꝛ deo deuotos: ꝛ sanaberis melius q̃ȝ vnq̃ȝ
prius fueras ꝛ non morieris: sed venies ad
locum tibi ꝓmissum ꝛ preparatũ. Naȝ san
ctus franciscus diu fuit infirmus: ꝛ tñ tũc
fecit fructum ꝛ velle dei. Sed postea sana-
tus est: ꝛ fecit et facit maiora q̃ȝ infirmus.
Sed querere potes quare tantũ ꝓlongat̃
infirmitas tua: ꝛ ꝯsumit̃ natura ꝛ fortitu-
do tua: Respondeo tibi ꝙ filius me᷒ ꝛ ego
diligimus te. Nõne recordaris ꝙ fili᷒ meus
dixit tibi in ierusalem: ꝙ pctã tua fuerunt
dimissa tibi: qñ ingressa fuisti templũ sctĩ
sepulcri eius: quasi si tunc a baptismo leua
ta esses. Sȝ nõ dixit tibi ꝙ nihil pati debe-
res q̃ȝdiu viuis in mundo. Ideo voluntas
dei est vt charitas homĩs respondeat cha-
ritati dei. Et ꝙ negligentie preterite ꝑ pa-
tientiam ꝛ infirmitatem diluant̃. Remini
scere etiã me dixisse tibi multotiens: ꝙ ver
ba filij mei ꝛ mea sp̃ualiter ꝛ corpaliter in-
telligi possunt: sicut dixi in ciuitate Stra-
lesundis: ꝙ si ante ꝑfectionem diuinoꝝ ver
boꝝ contentoꝝ in libris celestibus: que tibi
diuinitus data sunt: vocata fueris de mun
do: ꝙ tunc ꝑpter voluntatẽ tuã bonam re-
putaberis monacha in vvatzstena: ꝛ eris ꝑ-
ticeps omniũ a deo tibi ꝓmissoꝝ.

Beata virgo declarat hic quid sit mori
spiritualiter aut viuere. Ca. LXVIII.

V Irgo maria apparu

it beate Birgitte sexta die añ mor
tem eius sic dicẽs. Quid dicũt me-
dici: nõne ꝙ nõ morieris: Vere filia ipsi nõ
attendũt quid est mori. Nã ille morit̃ q̃ se-
pat̃ a deo: qui obdurat᷒ in peccato non euo
mit immũdiciã pctõꝝ per ꝯfessionem. Ille
etiã mortuus est qui non credit in deũ: nec
diligit creatorem suuȝ. Sed ille viuit ꝛ nõ
morit̃ q̃ semꝑ timet deũ: qui frequenti con
fessione purgat peccata sua: qui desiderat ꝑ
uenire ad deũ suum. Verũ q᷑ deus natura
rũ loq̃t̃ tecum: qui etiaȝ ꝯtra naturã dispo
nit ꝛ tenet vitam tuã: ideo in medicamen-
tis nõ est salus nec vita. Sic nec etiã neces
se est tibi tam multi medicamini: q᷑ modi-
cũ tp̃s modico indiget cibo.

Oratio sancte Birgitte ad sanctam ma
riam: et responsio virginis commẽdãs fi-
liã sponse beatam Katherinam.
Capitulũ LXIX

O Rabat sponsa christi

ad virginẽ dicens. O mea charissi
ma domina. Rogo te ꝑpter chari-
tatem dilecti filij tui: vt dones mihi auxili
um euȝ toto corde diligere. Ego sentio me
debilem ad diligendum eum tam ardenti
charitate vt deberem. Ideo rogo te mater

misericordie: vt ligare digneris charitatẽ
eius sup cor meum: ⁊ attrahe illud ad filiũ
tuum: toto conamine separatũ ab omni di-
lectione carnali. Et eo valentius attrahe:
quo fuerit põderosius. Beata virgo respõ-
dit. Benedictus sit ille qui tales orationes
inspirat. Sed q̃uis tibi iam dulce videat̃
colloquiũ meũ. Vade tamen ⁊ consue tuni
cam filie tue: que magis gaudet de vetusta
et repata tunica q̃z de noua: que maius de-
siderium habet ad criseum burellũ: q̃z ad se
ricum ⁊ aliud p̃ciosum indumentũ. Beata
illa que sic libere reliquit mundialia. Ipsa
reliquit maritum cum ipsius beniuolo con
sensu: cuius corpus dilexit sicut seipsam: et
eius animã plusq̃z vtrorũq̃z eorum corpo-
ra. Ipa reliquit fratres ⁊ sorores cognatos
⁊ amicos corporaliter: vt posset eos iuua-
re spũaliter possessiones mundi nõ curauit
Ideo ꝓ derelictione consanguineoꝝ dimis-
sa sunt ei oĩa peccata sua. Stet modo de
inceps stabilis. Nam pro possessione terre-
na dabit̃ ei regnum celi. Et ipse Jesus xp̃s
pro marito. Et oĩes qui diligunt eam: ad
deum ꝓficient ꝓpter eam.

Xp̃s hic ꝓmittit se ꝓuisurum sponse sue
⁊ suis propter charitatem.

Cap. LXX

Cum beata Birgitta
esset ꝓpe ludosiam in regno Suecie
occurrit ei vnꝰ de familia sua pau-
per rogãs sibi misereri: quia disponebat fa-
cere nuptias filie sue desponsate: sed ꝑ pau
pertate non valebat. Igitur ipsa dña Bir
gitta audiẽs a dispẽsatore domus sue: quã-
tum haberet in prompta pecunia: respon-
dit dicẽs. Da inquit isti pauperi terciã par
tem eorũ que habes: vt filia eius consolata
oret ꝓ nobis. Ingressi aũt ciuitatẽ: inuene
runt ad ianuam hospitij dicte dñe Birgit-
te pauperes ↄgregatos: quibus p̃cepit ele
mosynam dari. Respõdit dispensator: nul-
lo modo sufficere ea que habebat ad soluẽ-
dum in hospitio: nisi reciperet ab alio pecu
niã accomodatã. Et quõ tam large effundi
tis pecunias? Magne quippe ꝑfectiõis est:
pecunias pauperibꝰ erogare: ⁊ ab alijs mu
tuũ recipe. Cui domina Birgitta. Deum
eum habemus: quia benignus deus largus
est nobis dare cum indigemus. Istis enim
pauperibus ego reseruata sum: quia nõ ha
bent aliud solatium. Ego aũt in necessita-
te mea: relinquo me volũtati dei. Cum aũt
missam in ecclesia audirent: ipsa beata Bir
gitta: orando audiuit xp̃m dicentẽ sibi. Fi-
lia nostra est sicut illa que ita feruenter ꝓ-
perat ad sponsum q̄ obliuiscit̃ patrẽ ⁊ ma
trem ⁊ oĩa que habet donec inueniat quem
querit. Quid ergo facturꝰ est sponsus? Mit
tet vtiq̃z seruos et faciet omnia que spon-
se sunt venire post eam. Sic ꝓpter tuã cha
ritatẽ ꝓuidemus tibi ⁊ tuis o filia. Nam si
cut charitas ineffabiliter introduxit me in
vterum virginis: sic charitas hoĩs intro-
ducit deum in animam eius.

Sanctus Johannes baptista loquit̃ be
ate Birgitte de quodã qui credit̃ fuisse ma
gister Petrus olaui confessor eius: de quo
supius est tactum. Ca. LXXI

Filia de amici tui spi
ritual' victoria te turbari nõ opor
tet. Miles amicus dei vicit de ini-
mico dei pulcram victoriam. Inimicus in
caute accurrebat post eũ: volens euz ledere
in hoc q̄ irasci deberet contra latrones: se
spoliantes. Ille quidem contra hostis lan-
ceam insultauit frangens illam. Et ipsum
lancea sua transfixit in hoc: q̄ cum omnia
sibi abstulissent: remota ire cõmotiõe dice
bat illis. Amici si placet vobis bibere ha-
beo adhuc vinum in flascone. Secũdo trãs
fixit eum alia lancea in hoc: dum abstulerũt
ei capam: ipse eñ eis sine impatientia ꝑbe-
bat tunicã. Tercia lancea eum transfixit in
hoc q̄ ipsis recedentibꝫ ⁊ eo nudo residẽte:
gaudenter regratiabat̃ deo ꝓ suis tribula
tionibꝫ: pro suis lesoribꝫ orans cum charita
te. Et viam suam deinde arripuit: de nudi-
tatis pudore minime verecundans: ex cuiꝰ
victoria tota nostra curia ↄgaudebat.

Sanctus Botuidus ꝓmeruit beate bir
gitte istam gratiã ⁊c̃. Ca. LXXII

Quarto anno añ mor-
tem viri sanctus quidã terre Sue
tie Botuidus noĩe: apparuit do
mine birgitte quasi in quodam mentis ex-
cessu: dicẽs. Ego tibi ꝓmerui cum alijs san-
ctis istam gratiam dei. scꝫ audire et videre
spiritualia ⁊ sentire: et spiritus dei inflam
mabit animam tuam.

Qr ꝓpter malos principes q̃nq̃z destruũ
tur regna: et quomodo rex se habeat scdm
deum. Capłm LXXIII

Filius dei loquit̃. Si-
cut ꝓpter charitatẽ hominis q̃n-
q̃z saluatũ est regnũ: sic ꝓpter adin
uentiões ⁊ grauamĩa q̃nq̃z ꝑdita sunt regna
Sicut exemplũ dico tibi de vno regno: ipse
eñ rex plus ↄfidebat in pecunia a populo

et transeuntibus sub fraude et simulatiōe iusticie exacta q̄ȝ in deo: ideo vitam pdidit et regnum reliquit in tribulatione: ꝛ adinuentiones sue praue ducte sunt in consuetudinem: ꝛ quasi in legem. Sed si cōfidit in deo ꝛ a cōmunitate petit auxiliū cū charitate: deus potens est saluare in paucis: et citius ꝑpter charitatē reducere ad pacē. Ideo rex si pspera(r)i desiderat: teneat promissionem suam cum deo: ꝛ veritatem cum cōmunitate sua. Caueatq; precipue: ne nouas adinuentiones ꝛ subtilitates inducat. In difficultatibus ꝟo sequat̄ consilia timentiū deum non cupidorū: quia melius est aduersa quedam mundi pati: quam scienter peccare in deum ꝛ animam suam.

¶ Grauis cōmunatio dei super militiam regni cuiusdā: ꝛ q̄ ꝑpter tria iusticia dei mitigari pōt.

Capi. LXXIIII

Filius dei loquit̄. Dixi tibi prius: q̄ ego volo visitare super militiā regni istius: in gladio et lancea ꝛ ira. Sed respondēt. Misericors est deus non veniet malum: faciamus voluntatem nostrā: tēpus nostrū breue est. Ideo audi que nunc dico. Ecce surgere volo: non parcā iuueni nec seni: diuiti et pauperi: iusto ꝛ iniusto: sed vadā cū aratro meo ꝛ euertam stipulas ꝛ arbores: ita vt vbi erāt mille vix remanebunt centum: ꝛ absq; habitātibus erūt domus. Radix quoq; amaritudinis eruēt: ꝛ potentes decident. Aues q̄ȝ rapaces cum virgultis suis ꝓsperabunt̄: et comedent non sua. Verūtū ꝑpter tria placari potest atq; mitigari iusticia mea. Haȝ tria peccata abundant in regno isto. scȝ superbia: gula ꝛ cupiditas. Ideo si assumitur humilitas et honestas in vestibus: moderātia in potationibus: refrenatio de cupiditatibus mūdi: mitigabit̄ ira mea. Princeps quoq; terre: quia remissus fuerat ī iusticia predatoꝝ multoꝝ: edificabit monasteriū in honorem matris mee: in loco quo tibi cōstituo. Si fecerit iuuabo eum et augebo ei charitatem meaȝ: ꝛ oībus cooꝑatoribus eius. Sin aūt: vocabo eum sub coronam: ꝛ ꝟm gloriam eius multiplicabit̄ tribulatio eius: ꝛ regnuȝ eius erit in contemptū: et inhabitantes non gaudebunt.

¶ Xp̄s arguit quandam dominā ꝓ grauibus excessibus: iudicium condignū pro eisdem ostendens: ꝛ q̄ ꝑpter penitentiā ꝛ satisfactionem iusticiam cōmutat in misericordiaȝ.

Capitulum LXXV

Christus dicit cuidaȝ audiente sponsa. A Oculi tui curiosi erāt ad videndū voluptuosa. Aures ad audiendū laudem tuā ꝛ scurrilia. Os tuum paratum ad detractiones et inania. Venter tuus plenus semper deliciis: et quod volebat nō ei negasti. Ornabas cum vestibus corpus vltra modum ad laudem eius non meam. Amici autem mei stabant exterius miserabiles famelici et nudi ꝛ clamabant nec exaudiebas eos: cupiebāt enim ingredi ꝛ indignabaris: Improperabas eis miserias eorum ꝛ deridebas: nec cōpatiebatur anima tua sup eos. Et ne videbat̄ tibi quicquid ad honorem e corporis tui faciebas: et graue vltra modum quicquid pro me faciebas. Iacebas et sedebas cum volebas: nec iusticiam meam attendebas: Nuciebas quicquid erat pulcrum in mun(do) et me creatorem mundi pulcriorem omnibus minus curasti. B Propterea si iusto iudicio contenderem tecum pro superbia oris tui et omnium membrorum: dignum esset vt omnes abhominarent̄ te: ꝛ confunderent te publice cū oī pudore et opprobrio. Pro luxuria tua digna esses vt omnium membrorum tuoꝝ cōpagines dissoluerentur: caro putredine consumeret̄: cutis pre tumore rumperetur: oculi cruerētur: os distorqueretur: manus ꝛ pedes abscinderentur: ꝛ omnia membra sine cessatione mutilarentur. Pro cōtemptu ꝟo pauperum et amicoꝝ meorum et pro auaricia tua: dignū esset vt tanta te inuaderet fames q̄ membra tua ac si esset viuum frustū carnis libenter vorares: ꝛ stercus tuum comederes: et vrinaȝ tuā biberes: nec tamen extingui posset. Pro requie tua et accidia digna esses nullaȝ habere requiem: sed vbiq; miseriam et tristiciam. Pro fauore hominum quem querebas plus q̄ȝ me: tantaȝ mereris deiectionem omnium: vt etiā filii tui ꝛ amici charissimi fugerent te: ꝛ quasi fetida caro ꝛ stercus humanum feteres ī oculis eorum ꝛ naribus. Mallentq; centuplum audire te mortuam: q̄ȝ videre viuaȝ. C Pro eo autē q̄ proximo tuo intulisti damnum ꝛ ad superbiam tuam dilatandam aliena habuisti et detinuisti: dignum esset vt omnia membra tua et ossa tua gladius membratim diuideret: ꝛ serra acutissima carnes tuas sine cessatiōe laceraret: eo q̄ miser affligebatur ꝛ nō compatiebaris ei. Pro inuidia tua et ira qua abundabas: dignum esset vt demones ore suo te deuora

rent totam: et dentibus vt farinam cõfringerent: ita vt optares mortem ⁊ mori non posses: sed semper discerpereris et semper ad idem supplicium instituendum viueres. Ueruntamen quia misericors sum: nec aliquam iusticiam sine misericordia facio: et nec misericordiã sine iusticia: paratus sum misereri omnibus penitentibus: ita tamẽ vt non derelinquã iusticiam: sed magnitudinem iusticie in leniora cõmutem: quia maiorem iniuriam non facio demonibus quã angelis in celo. D Ideo sicut in omnibus membris tuis peccasti: sic in omnibus debes satisfacere: et pro modico labore habebis magnam dulcedinem. Abstineat ergo os tuum a multiloquio et omni verbo ocioso. Aures tue claudantur a detractione: oculi tui a visione superflua. Manus tue aperiantur ad dandum pauperibus elemosynam. Genua tua incuruentur ad lauandum pedes eorum. Corpus tuum abstineas a delicijs: et sic reficiatur vt stare possit in seruitio meo: vt non lasciuiet. In vestibus tuis nõ sit nimium studium: in quo deprehendatur superbia: sed solummodo sit ad vtilitatem ⁊ necessitatem: non ad superfluitatem.

Sequitur Reuelatio.

Capitulum LXXVI

Christus loquitur. Dic

c magistro tuo vt nõ desistat clamare et exaltare vocem suam: quia venio cito. Felices erunt qui confugiunt ad veram humilitatem.

Comminatio grauis regni Suecie.

Capitulum. LXXVII

Filius dei loquitur. Ara

f bo terram istam in iudicio et tribulatiõe: donec inhabitãtes addiscãt petere misericordiam dei.

De quinque regibus trium regnorum similibus brutis: ⁊ quod sextus rex eleuatus deijceretur. Comminatio quoque christi super ciuitates et regna ⁊c.

Capitulum. LXXVIII

Filius dei loquitur. Osten

f di tibi prius quinque reges ⁊ eorum regna. Primus coronatus asinus quia degenerans a principibus bonis: maculam posuit in gloriã suam. Secundus lupus insatiabilis: qui non cognouit improuisum casum suum: vt vitaret inimicũ. Tercius aquila sublimis: ceteros contẽnens. Quartus aries ventilans ⁊ conterens et proficiens ex iusticia dei. Quintus agnus occisus sed nõ sine macula: cuius sanguis multis fuit occasio tribulationis et ruine. Nunc ostẽdo tibi de sexto rege qui conturbabit terram: ⁊ mare: ⁊ simplices cõtristabit: qui terrã sanctorum meorum exhonorabit: et sanguinẽ innocentem effundet. Qui tempus vindicte mee: posuit in audacia manuũ suarum. Ideo nisi celeriter attẽderit: appropinquabit ei iudicia mea: ⁊ relinquat regnũ in tribulatione: et fiet sicut scriptum est. Voluptatem et ventum seminant: ac tribulationem ⁊ dolorem metent. Nec solum visitabo super regnum istud: sed et super ciuitates opulentas et magnas. Nam suscitabo famelicum qui deuorabit desiderabilia eorum: intestina mala non deficient: et discordie abundabunt: stulti dominabuntur: et senes et sapiẽtes nõ leuabunt caput: honor ⁊ veritas psternentur: donec veniet qui placabit iram meam: ⁊ qui animã suã non parcet pro equitatis charitate.

Xps loquẽdo de duobus qui dissimiliter vocati sunt materia epalis: dat hic optimã doctrinam epis: ad conseruandũ se in gratia: et fugiendum temptationes.

Capitulũ. LXXIX

Filius dei loquitur.

f A Recordare quia misi te ad magnũ: quẽ nominaui materiam epalem. Et dixi quod propter quatuor possit fieri petitõ salubris: qui tamẽ nõ peruenit ad episcopatum: quia aliter disponuntur iudicia hominũ: et aliter iudicia dei. Et quia sic deum habere voluit: vt tamen nihil contemptibile de mũdo pateretur. Nunc tibi dico de alio quem voco materiã episcopalem: ⁊ quẽ etiam diligo: cuius corpus egoipse confortabo: et saluabo de laqueis dyaboli. Cuius conscientiam non obumbrabit fallacia dyaboli. Cuius animã mater mea mihi psentabit: a quo etiam tria peto. Primo vt pgrediatur caute: ⁊ nõ procedat in via plus debito. Secdo quod transiliet muros ⁊ fossas: psecutando mihi quod est mihi carissimum. i. animas. Tercio vt non preponat sinistrum pedem dextro: nec alium pedem prius eleuet: nisi alius solide subsistat. Quid significat quod caute debet procedere in via: Nisi quod cautus sit in tẽptationibus: non nimis abstinendo ne debilitetur natura in laborando nec plus iusto indulgendo corpori: ne caro contra animã insolescat. B Secundo quod trãsiliat muros et fossas. Isti muri sunt impedimenta ⁊ cõtrarietates: quibus animus meus impeditur: et attediatur lucrando animas. Hec aũt impedimẽta sunt: timor potentũ: fauor adulantiũ: cõminatio ma-

lignantium: pudor ⁊ dampnũ mundi: amicicia amicorum carnalium: et quies vtilitatis priuate. Hec trãsiliet amicus meus per confidentiaꝫ in deo: per stabilitatẽ fidei: per dulcedinẽ et desiderium celestis vite. Fosse ꝟo sunt temptatio carnalis delectationis: impugnatio immundoꝝ spirituum pusillanimitas mentiũ: leticia dissoluta: tristicia immoderata: obduratio ⁊ frigiditas mẽtis. Hec transcendat episcopus me⁹ per cõsolationẽ sanctarũ scripturarũ: ꝑ exẽpla et vitas sanctoꝝ: per consideratione culparũ ⁊ misericordiarũ sibi factarũ ꝑ contritiõnẽ et ꝯtinuam ꝯfessionem: per discussionẽ diuini iudicij: et formidinem incerte mortis. Si ep̃s istos muros transcẽderit et fossas. tunc thesaurũ mihi p̃ciosum. i. animas mihi lucrari poterit: et ego deus ero enim eo in corde et ore: et ꝯseruabo corpus eius ne iacula malignantiũ perueniãt ad cor ei⁹ Venenũ conatus dyaboli non effugiet: quos ego deijciã ab eo. ℭ Duo ꝟo pedes sũt duo affectus placendi: vnus. s. deo: vt vitaꝫ eternã obtineat: ⁊ ali⁹ placendi hominibꝫ: vt ꝓficiat ad deum. Sic ergo ep̃s extẽdat pedẽ sinistrũ. i. sic placeat hominibꝫ: ammonendo. s. et ꝯuersando et compatiendo errantibus: vt nõ displiceat deo ⁊ mandatis eius. Sic etiã extendat pedẽ dextrũ. i. exerceat misericordiã vt nõ obliuiscat̃ iusticiaꝫ qꝛ gloriosius est apud deũ rationẽ reddere de moderata misericordia q̃ꝫ de superabundãti equitatis. Qꝛ ꝟo episcopus non eleuet pedem nisi alius solide subsistat signat ꝙ affectum et zelum exercere non debeat in peccantes: nisi prius cognita et diligenter discussa veritate. Non enim est sanctior dauid: qui etiã in iusticia facienda errabat: sed errando cognita veritate: se iuxta ꝯsiliũ diuinũ correxit.

Beata virgo dat hic aliqua consilia p̃ncipibus vnius regni: vt rex regni illius corrigatur a suis excessibus. Ca. LXXX

V Irgo Maria mater dei loquebat̃ sponse christi. A Ego sum ad quã angel⁹ dixit: aue gratia plena. Et ideo exhibeo gratiã meaꝫ omnibꝫ eam in necessitate habere volentibus. Ego exhibeo adiutoriũ meũ ad regimen regni in quo tu nata es: ꝯtra inimicos dei corporales ⁊ spirituales. Cunctis inhabitatoribus ãmoneo laborare vnanimiter vt obtineant regem: qui regere velit incolas regni: ad deuota opa et honestam ꝯuersationem. Quibꝫ etiã notifico ꝙ diuina iusticia ꝓpouit separare regem ⁊ totam generationẽ eius a regimĩe regni istius ⁊ alternatus in regno in regem electus est: q̃ regnaturus est ſm cõsiliũ amicorũ dei et vtilitatẽ regni. Vos igit̃ quattuor faciatis ſm cõsiliuꝫ meũ: et vt possitis vobis plures attrahere habeatis istud ꝯsiliũ secretũ secrete cũ amicis dei: ⁊ absconditũ ab inimicis eius: vt honor dei augeat̃ ⁊ bona cõsuetudo renouet̃: nec nõ et alienata a corona regno restituantur. Vadat igit̃ vnus vestrũ vel plures ad regẽ dicendo sibi. B Nos habem⁹ aliq̃ dicere vobis tangentia salutẽ aĩe vestre: q̃ rogamus vos sub sigillo confessionis tenere. Addatis etiam plura verba vt expedire videt̃: qꝛ sensus sit talis. Vos habetis pessimam famã in toto regno: dicentẽ vos habere et exercere naturalẽ ꝯmixtionẽ ⁊ turpitudinem cũ masculis: ꝯtra naturalẽ dispositionẽ. Qḋ verisimile videt̃ ex eo ꝙ pl⁹ diligitis quosdã viros ꝯ̃ deum ⁊ aĩam ꝓpriam q̃ꝫ ꝓpriam vxorẽ. Secũdo dubitari pōt an habetis fidem rectaꝫ: qꝛ interdictus ab ecclesia audire missam: intrastis nihilominus ecclesias ⁊ audistis missas. Tercio estis predo corone ⁊ honoꝝ regni. Quarto q̃estis ꝓditor famuloꝝ ⁊ subditoꝝ vestoꝝ: qui fideliter seruiebant vobis et filio vestro: quos tradidistis volũtarie in manus inimici eorum pessimi cũ tota terra Schanie: ꝓ cui⁹ malicia et fallacia: nunq̃ꝫ eo viuente tute poterunt securari. Si decreueritis peccata ista emendare: ⁊ terras alienatas reuincere: seruiemus vobis: Sin aũt: cõmittatis filio vestro sub iuramento prestito q̃ velit terras alienatas reuincere: cõmunitatẽ diligere: militibꝫ suis fidelis existere: ⁊ omnia ſm leges p̃rie iuste ⁊ pie regere ⁊ gubernare. ℭ Attamẽ sciatis vos quattuor ꝙ deus ꝓuiderat sibi aliũ regẽ in futurũ: q̃ taliter ꝓuenire pōt in publicũ cum minori dampno et ꝑiculo: qꝛ potens est dñs tã vitã iunioris q̃ꝫ senioris abbreuiare: vel de regno aliter expellere: oĩaqꝫ ſm velle suum disponere: abbreuiare seu etiã ꝓtelare. Si ꝟo ille obedire noluerit: tũc cõsulatis secrete aliquos de p̃ncipibꝫ ⁊ militibꝫ regni. et cuꝫ inueneritis aliquos ad idẽ vobiscũ beniuolos et fideles: dicatis eis in publico qḋ prius dixistis regi in secreto: ꝙ nulli heretico seruire volueritis vel ꝓditori. Sed nec filio ei⁹ si decreuerit esse paterni sceleris imitator. Quo facto assumatis vobis vnũ in principẽ: q̃ ex pte corone regni: preliari poterit ꝑlia regni. Qui elect⁹ si ꝑfectus in bono fuerit amicus meus erit. Sin aũt cito delebit̃. Vos apponite pecũias ⁊ silua: ego addã cor virile ⁊ audaciã: vt q̃ sponte nolu

erit inuitus obedire compellet. Si autem rex voluerit de regno recedere: caueatis ne quis vestrū ipsius vestigia imitet.

Declaratio cuiusdā specialis gratie beate Birgitte. Ca. LXXXI

b Oc magnū de spirit⁹ sancti gratia habuit spōsa christi: q̄ quotiēs approximabāt ei homines pleni spū immūdo et supbo: statim sensit tantū fetorem: et in ore tam amarū habuit saporē: q̄ vix ferre posset. Unde q̄dam plenus peccatis cū cōsedisset ei: quesiuit dicens ei. Quid est de spū quē diceris habere: vtrū est a te aut ab alio aliquo: aut forte a demone? ¶ Sed illa vix ferre valens fetorē eius ait. Fetidū habes habitatorē: et fetida sunt que pcedunt de ore tuo: Penitentiā igit̄ age: ne tibi supueniat vltio dei. Qui minus iratus recedens. Cū aūt se sopori dedisset: audiuit demonū voces innūerabilium dicentiū. Trahatnus istū ad loca porcoꝝ: q̄z spreuit monita salutis: qui rediens ad seipsum: correxit ex gratia dei vitā suā criminosam. Et postea odor bon⁹ fetore sublato reuersus est.

Christus hortat̄ homines ad cōsiderationem operū suoꝝ misericorditer: ⁊ ad penitentiam inuitat pctōres: sub interminatōne pene horribilis: et ve sempiterni.

Capitulum LXXXII

c Hristus loquit̄. ego sum omniū deus: cuius vocē moyses audiuit in rubo: Johānes in iordane: Petrus in monte. Ego clamo ad te o homo misericorditer: q̄ clamaui p te in cruce lacrimabiliter. Eleua aures tuas ⁊ audi me. Api oculos tuos ⁊ vide me: vide me: q̄z ego q̄ loquor sum potentissimus et fortissim⁹: sapientissim⁹ ⁊ virtuosissim⁹: iustissimus et pijssimus: et cū his oīb⁹ sup oīa pulcerrimus. Vide et inquire potentiam meā in veteri lege: et inuenies eā in creatione creaturaꝝ oīm: mirabilē ⁊ timendā. Inuenies et fortitudinē meā in regibus ⁊ principib⁹ rebellib⁹. Sapiētiā quoq̄z in creatione ⁊ dignitate hūane effigiei: ⁊ in sapiā pphetarū. in q̄re ⁊ virtutē meā incōpabilē ⁊ inuenies eā in legis datiōe ⁊ ppli mei liberatiōe. Vide ⁊ iusticiā meā in pmo angelo ⁊ in pmo hoīe. Vide in diluuio: vide in re'i quaꝝ ciuitatū et vrbiū subuersione. Vide preterea pietatē meā in supportatiōe ⁊ patientia inimicoꝝ: vide et in amnonitiōe pphas.

B Ad vltimū vide ⁊ ɔsidera pulcritudinē meā: ex pulcritudie ⁊ opatiōe elementoꝝ ex moysi glificatiōe: ⁊ tūc cōdigne me eligis ⁊ diligere debes reuoca ad intellectū. Vide me p̄terea eūdē eē q̄ loq̄bar in noua lege potētissimū ⁊ paupimū. Potentissimū in adoratione regū ⁊ denunciatiōe stelle: paupimū q̄ ligabar pannis ⁊ in p̄sepio reclinabar. Vide me ampli⁹ sapientissimū ⁊ insipientissimū. Sapiētissimū cui nō pōt aduersarij r̄ndere. Insipiētissimū qui mēdacij arguebar ⁊ iudicabar vt reus. Vide ⁊ me virtuosissimū ⁊ abiectissimū. Virtuosissimū in sanatiōe infirmoꝝ ⁊ expulsione demonū: abiectissimū in flagellatōe omniū mēbroꝝ. Vide me iustissimū ⁊ iniustissimū reputatū. Iustissimus in veritatis et iusticie institutōe: iniustissimū reputatū p mortis deformis adiudicatione.

C Vide me q̄z pijssimū ⁊ impijssime tractatum. Pijssimū in redēptione ⁊ ɔdēnatiōe pctōꝝ impijssime tractatus: q̄z latronib⁹ in cruce sociatū. Vide me vltimo pulcerrimū i monte: turpissimū in cruce: q̄z nō habebā speciē neq̄z decorē. Vide me ⁊ ɔsidera: q̄z ego qui patiebar pter te nūc loq̄r ad te. Vide me nō oculis carnis s̄z cordis: vide q̄d dedi tibi: q̄d exigo a te: q̄d redditur⁹ es mihi. Dedi tibi q̄ppe absq̄z macula aīam: redde absq̄z macula. Patiebar p te vt tu sequereris me Docui te vt viueres s̄m me nō s̄m velle tuum: audi insup vocē meā q̄ clamaui ad te in carne. Agite pniam: audi vocē meā q̄ clamaui ad te in cruce. Sitio te. Audi nūc altius: q̄z nisi egeris pniam veniet tibi ve: q̄ ve caro tua arescet: aīa pauore dissoluet: et medulla tota desiccabit̄: fortitudo infirmabit̄: pulcritudo euanescet: vita habebit̄ tedio: fuga queret̄ ⁊ nō inueniet̄. Ideo fuge celeriter ad latibulū hūilitatis mee ne veniat ve q̄d minat̄ q̄z ideo minat̄: vt fugiat̄: si credideris corde: Sin aūt opus dabit fidē verbis: Verūtn̄ iuq̄re a sapientib⁹ q̄ p miserā nō p̄tereā: Quis p patiaꝝ patienter patiētie fructū expecto.

Ex tribus cognoscit̄ xp̄s fuisse verus deus ⁊ homo in morte sua. Et q̄ christus habuit tres amicos in mūdo: qui modo auersi sunt ab eo Caplm LXXXIII

m Aria loquebat̄ dicēs. Tripliciter intelligi et cognosci poterat in morte filij mei: q̄ ip̄e erat verus deus et ver⁹ hō. Primo q̄z terra ɔtremuit ⁊ lapides ɔscissi sunt. Scdo cum dixit. Scriptura cōpleta est. Tercio cū dixit latroni: hodie mecū eris in padiso. Hoc enī null⁹ pctōꝝ pmittere poterat. Deinde loq̄bat̄ filius ad exercitū suū circūstātē dicēs. Amici mei verba mea sunt eterna: et omīa

scitis et videtis in me: propter istam tamen que astat hic: que sine similitudine percipere non potest: loquor et conqueror coram vobis. Ego habui tres amicos in mundo. Primus dilexit me quia sensit. Cogitabat enim apud se: deus dat mihi fructum de terra et arboribus: et pisces de mari: dat insuper corpus et animam: et cum hoc sanitatem et omnia necessaria. Ideo dilexit me fide et charitatis operibus elemosyna et ieiunio: et hi erant omnes boni laici. Secundus dilexit me: quia sensit et vidit. Sensit quippe quia terra dedit fructum: celum pluuiam. Vidit quoque in scriptura quomodo viueret: qualis erat via et institutio mea et sanctorum meorum: et cogitauit secum. Homines quasi ceci sunt et quasi mortui: ideo quia deus dedit mihi scientiam instruam eos. Et hi erant litterati et clerici: qui laudabant et glorificabant me opere: bonam vitam habendo: quia senserunt et dilexerunt me: ore alios incitando secum et docendo. Tercius me sensit et vidit: et perfecte intelligendo considerauit. Sensit quoque cum amico primo: quam vtilitatem attulit ei terra: et celum quo illuminabatur. Vidit cum secundo in scripturis: que fugienda erant et que facienda. Tercio etiam intime considerauit quantam charitatem ei ostendissem. Ideo propter tria que considerauit: tripliciter se ex charitate afflixit. Considerauit enim nuditatem meam et paupertatem: propterea relinquens mundum quesiuit solitudinem. Considerauit secundo tribulationis mee patientiam: ideo assumpsit sibi abstinentiam. Considerauit obedientiam meam vsque ad mortem crucis: ideo reliquit voluntatem suam in manus aliorum. Isti erant boni claustrales. Hi tres amici mei quotidie clamauerunt in aures meas: et vox eorum erat suauis mihi quasi potus bonus et delectabilis sitienti. Sed nunc hi amici mei auerterunt se a me: et vox eorum abhominabilis facta est mihi quasi vox ranarum. Primus enim: id est communitas dicit: Laborabo terram quia dat mihi fructum de laboribus meis sicut mihi placet: quia laboris mei est quod aliquid habeo. Industrie mee est quod aliquid possideo. Nisi enim laborarem: nihil haberem. Non regratiantur mihi: quia vitam eis tribuo et sanitatem. Non attendunt quod tempora eis dispono ad commoda: et aerem de celo opportunum. Non etiam considerant quare creauerim eos: et quod mihi reddituri sunt de operibus suis rationem. Ideo tribuunt sibipsis laudem: et secundum voluptatem suam viuunt. Insuper et spoliant me iure meo: quia decimas non soluunt mihi. Secundus autem dicit: hoc quod habeo ex industria mea est: et iure quodam habeo: et ideo viuere volo secundum voluntatem meam. Acquiram mihi sapientiam hominum: quia sapientia diuina fatuitas est: mandata eius onerosa: et exemplum difficile ad imitandum. Ad honorem ideo vocatus sum: propterea laborabo quomodo ab homine honorari possim: hoc enim est leticia esse magnum in mundo. Tercius dicit. Intrabo monasterium vt maiorem ceteris obtineam honorem cum primis vbi venero sedeam. Pro paupertate dicit: nulla mihi deesse volo. Pro abstinentia dicit: in propria voluntate volo esse. Pro obedientia dicit: obediam hominibus pro vtilitate mea: non curo obediens esse deo. Si placere possim hominibus: sufficit mihi. Talis est nunc maledictus clamor eorum in auribus meis: et sic stant coram me.

Christus loco malorum christianorum diligere vult paganos: sicut lutifigulus vna imagine desedata: facit sibi aliam.

Capitulum LXXXIIII

Ego sum quasi fictor qui de luto facit pulchram imaginem ad hoc vt eam nobiliter deauraret. Euoluto autem aliquo tempore inspiciens fictor vidit imaginem humidam: et quasi ex humore deformatam: os quippe retortum a pulcritudine sua: factum est quasi os canis: et aures dependentes: oculi euersi introrsus et gene immerse. Tunc dicit magister. Non es digna vt vestieris auro meo: et arripiens eam comminuit: et facit aliam auro suo dignam. Ego sum ille fictor qui hominem feci de terra ad hoc: vt auro deitatis mee eum mecum insignirem. Nunc autem amor voluptatis eius et cupiditatis: sic eum desedauerat vt indignus sit auro meo. Nam os quod ad laudem meam creatum est: nihil loquitur nisi placentia: et proximo nociua. Aures nihil audiunt nisi terrena. Oculi nihil vident nisi voluptuosa. Frons humilitatis deciderat: et erecta est superbia. Ideo eligam mihi pauperes: id est paganos despectos: et dicam eis. Ingredimini et quiescite in brachio charitatis mee. Vos autem qui mei esse deberetis et spreuistis: viuite secundum voluntatem vestram tempore vestro: et in tempore meo: scilicet iudicii dicam vobis. Ecce dabitur vobis tantum de tormentis: quantum dilexistis voluptatem vestram plusquam deum vestrum. Iste vero venit ad me quasi catulus: ponens caput et collum ad laqueum: exhibens se tenui: Ideo dimissum

est ei peccatum.

De tria debent esse in corpore hominis et tria in anima: sicut tria sunt in exercitu celesti. Et de quodam episcopo amico christi et virginis Marie qualiter se haberet in refectione corporis sui: qui et portaturus erat ista verba christi: ad malos christianos.

Capitulum LXXXV

Maria loquebatur. In exercitu regis angelorum tria sunt. Primum q abundat et non minuitur. Secundum q stabile est et non euertitur. Tercium q fulgidū est et non offuscatur. Sic etiā tria debent esse in corpore et tria in anima. Primum q abundat in anima et non minuitur: hoc est donum spiritussancti quod datur anime: licz enim in se et virtute sua abundat: tamē propter peccatum minuitur. Secundum debet esse stabile boni operis: vt non euertatur voluntate praua. Terciū debet esse fulgidum pulcritudine et profectu bonorum operum vt non offuscetur colore praue affectionis seu cōcupiscētie. In corpore tria esse debent. Primo refectio. Secundo labor. Tercio voluptatis et consensus carnalis cohibitio. Primo satietas somni: vigiliarum et refectionis cum temperamento: vt nec minus nec plus sit: sed sic vt corpus sufficiat stare in seruitio dei. Secundo continuatio in labore cum omni discretione. Tercio voluntas hylaris in seruitio dei: et cohibitio praue voluptatis: ex qua anima illumiatur. B Ergo quia amicus meus per votum suum manus suas ligat: ne corpus suum contra animam processum habeat contrarium: ideo ego que sum regina celi et filio meo charissima et proxima: soluo votum suum: quia filio meo sic placet: Ego enim illa sum de qua predicationem suam incipit. Ego enim prece tanq̃ sydus ante solem precedo eum ante filium meū: et gubernando subsequor. Ideo permitto ei vt corpori suo: prout nature congruit et expedit indulgeat: carnes comedendo diebus carnium: et pisces diebus piscium. Insuper do sibi tria. Primo formaz in bonis operibus. Secundo sapientiam copiosiorem in consciētia. Tercio robur maius ad affectum in proferēdis verbis diuinis. Insuper et illū timorē: quem pro excessu ciborum sumendorum habet verto ei in bonum: ita vt cibus quem sumpturus est: ad corporalem ei fortitudinem et spiritualem proficiet: et ad anime profectum liquescat. C

Deinde filius apparens loquebatur dicens. Ipsi iniunctum est officium apostolorum: ideo cibum apostolorum permitto ei habere. Apostoli quippe que apponebant comederunt. Sic ipse in refectione corporis sui se habebit sicut apostolus. Ego enim mitto eum non ad gentiles vt alios amicos meos: sz ad malos christianos: Sicut enim sponsam que a viri sui consortio contemptibiliter discesserat: difficilius est reuocare ad viri cohabitationem: quam illaz que non gustauerat viri voluptatez: sic difficilius est malis christianis ad deum redire: q̃z qui nondum gustauerant verba dei: et bonitatis eius dulcedinem. Propterea quia amicus meus est et eum intime diligo: ideo quasi amico laboriosius onus impono. Veruntamen omnia cum attemptauerit: per gratiam meam fiāt illi leuia. In pascha nunc appropinquante videat vt paratus sit ire negocium meum: ipse quippe ponet nucleum in pingui terra: qui pinguescet in multis et fructum faciet. Nucleus iste verba mea sunt: terra vero pinguis sancta ecclesia: que a sapientibus exarata fructifera fiet. Ideo vadat securus: ego ero cū eo in corde et in ore

Quare periculosa est leticia mundanorum et securitas.

Capi. LXXXVI

Maria loquebatur. Modica leticia est in illo risu quem scitur pro certissimo ploratus secuturus. Sic est de risu mundanorum: post quez sciunt homines omnium membrorum dolorem secuturum et corde crepante: leticiā conuertendam in luctum. Magnum etiaz periculum est non curare reconciliari iudici: anteq̃z gladius separat caput a corpore. Tale periculum instat homini non attendenti reconciliari iusticie dei: anteq̃z mors separat animam a corpore.

Gratia spiritussancti indigni sunt quicunq̃z nolentes dimittere peccata.

Capitulum LXXXVII

Maria ait. Cōsuetudo est vobiscum q alicui venienti cuz sacco apto vel vase mundo: det aliquid in illo. Sed si portans saccū nolit pre pigricia sua apire eū et si vas suū fuerit inmūdum: similisq̃z est stercori q̃z vasi purificato: quod etiam portans nullo pacto mundare proponit: quis daret ei sua preciosissima: cum indignus sit: Sic est etiā spiritualiter qn̄ voluntas nō proponit peccatū dimittere

tunc non est iusticia: vt illi detur poculum
spũsancti. Et qñ non est voluntas in cor-
de peccatum emendare: tunc non debet ci-
bus sancti spiritus illi infundi: siue talis sit
rex: siue cesar: siue clericus: siue pauper: si-
ue diues.

Accomodare mutuo pecuniã indigenti
meritorium est: sed absq; vsura.

Capitulum LXXXVIII

v Si quis petit a te mu-
tuo pecuniam accomodare ꝓ nomine
dei: quẽ scis eã contra deum nolle
expendere: quere ab eo quo die voluerit red
dere: ꝛ ꝯputatis rebus: que tibi ꝛ tuis sunt
ꝓ quotidianis sumptibus necessaria: mu-
tua sibi quantũ vales et ipse indiget. Qui
licet prefixo die reddiderit nihilominus p̄-
miũ habebis a domino pro quolibet dena-
rio. Si autem prefixo tempore non reddi-
derit: potes ab eo exigere quod tuũ est ßm
leges patrie: ꝛ nihilominus premiũ habe
bis a domino ꝓ labore et mutuatione tua.
Ita cum pecunijs tuis potes acquirere ti-
bi lucra spiritualia: magis q̃ȝ haberes eas ĩ
scrinio reconditas. Sed caue summopere
ne recipias vnum obulum ꝓ vsura: ꝓut ali
qua premia desideras habere a deo pro cõ-
cessione tua.

Visio qualiter mater christi iuuat oĩs
volentes reconciliari deo: et abbreuiat pe-
nam damnandorum. Et de malicia dyabo
li ad homines.

Cap. LXXXIX

v Videbat sponse chri-
sti beate Birgitte: q̃si ꝙ virgo ma
ria mater dei staret prope eam.
A Et a dextris eius iacerent diuersa in-
strumenta: cum quibꝰ in omnibꝰ periculis
se posset defendere. Et ꝙ a sinistris eius ia
cerent quasi arma apta ad puniendũ eos
qui se mala voluntate ad penas damnaue-
runt. Tunc dixit virgo ad sponsã. Sicut
tu vides diuersa instrumẽta: quodlibet ad
opus suum necessarium: sic ego veniam in
adiutorium in instrumentis meis omnibꝰ
timentibꝰ ꝛ diligentibus filium meum: et
viriliter contra temptamenta dyaboli relu
ctantibꝰ. Qui sedent quasi intra muros ca-
strorum: quotidie repugnantes contra in-
sidias malignoꝝ spirituum: quibꝰ venio ad
defensionem cum armis meis: et dum ini-
mici nituntur murum fodere et destruere:
suppono sustentaculũ. Si nitunt̃ per sca-
las ascendere sup eis eos retrudo. Si nitun
tur foramina in parietibus facere muroꝝ:
eos cum trulla reparo et impleo foramina
illa. Tali modo cum armis defensionis ad
iuuo om̃es volentes reconciliari filio meo:
et nunq̃ȝ vlterius contra eum scienter pec
care. Et licet tria tm̃ instrumenta nomia-
ui innumerabilibus tamen armis defensi
onis adiuuo amicos meos ꝛ defendo. B
De illis instrumentis que apparent ad si-
nistrã tuam volo tibi tria nominare. Pri-
mum est gladius meus: qui tamen gladio
lictoris acutior est. Secundum est laqueꝰ.
Tercium ligna quibus illi comburentur:
qui voluntatem habentes vsq; in finẽ pec-
candi nisi in vltimo puncto ante mortem:
se ad penas perpetuas condemnauerunt.
Quando enim homo ꝓponit in animo vsq;
in finem contra deum delinquere: ꝛ nõ pri
us cessare q̃ȝ ꝙ non poterit peccare: tunc a
diuina iusticia iudicãdus est ad eterna sup
plicia. Et sicut ꝓ diuersis sceleribꝰ inferun
tur interficiendis diuerse mortes in terris
ita etiam diuersa genera supplicioꝝ inferũ
tur damnatis ad gehennã ꝓ peccatis. Jõ
quando homo cogitat peccare q̃ȝdiu vixe-
rit: dignũ est vt dyabolus habeat potesta
tem super corpus eius et animam. Et sic
caro scinditur ab ossibus: ita esset iuris dia
boli separe corpus eius ꝛ animã tam ama
ra pena: ac si caro et ossa retuso silice scin
derentur: q̃ȝdiu corpus miserum posset in
tali amaritudine perdurare. C Scito
tamen pro certissimo ꝙ licet aliquis ꝓpter
enormitatem scelerum suorum esset in cor
pore et anima iuri dyaboli traditus a deo:
tamen gratia penitentie q̃ȝdiu viueret et
sensum haberet: nunq̃ȝ auferret̃ ab eo. Sed
illis qui nõ obtinent penitentiam: abbreui
abit gladius meus aliquam penam corpo-
ralem ante mortem: ne dyabolus plenam
potestatem habeat super corpus dum in
mundo vixerit: sicut habet potestatem in
inferno. Sicut enim aliquis secaret cũ ser
ra collum inimici sui ad maiorẽ eius penaȝ
sic dyabolus animam cum gladio suo viuẽ-
tem in eterna morte. Laqueus significat
doloreȝ quẽ anima damnata habebit post
mortem. Qui eo maior erit in inferno: quo
vita longior in mundo. Et vellet dyabolus
vt homo habens voluntatem peccandi q̃ȝ
diu vixerit diu viueret: vt post morteȝ ma-
gis doleret. Et ideo gratia mea disrumpit
laqueum quem vides: id est abbreuiat vi-
tam carnis misere contra voluntatem dya
boli: ne fiat dolor ex iudicio iusticie: ita hor
ribilis: vt desiderat inimicus. Dyabolus
enim incendit ignem in cordibꝰ amicorum

suorum viuentiũ in voluptate: ⁊ q̃nis cõscientia coꝝ dicit eis esse ꝯtra deum: tamen eam adimplere tantũ cupiũt: q̄ ꝯtra deum delinquũt nõ curantes. Et ideo mihi dyaboli est totiens incendere et augere eis ignẽ suppliciorum in inferno: quotiẽs eos impleuit ꝑuersa voluptate in mundo.

Christus commendans sanctum Franciscum arguit eius fratres: addendo q̄ ipse sibi dedit illas indulgentias: que sunt in assisio. Capitulum XC

Um beata Birgitta

c esset in ecclesia fratrum in Assisio audiuit ⁊ vidit christum dicentem A Amicus meus Franciscus: descẽdit de monte deliciarũ in speluncã: vbi panis suus erat diuina charitas: potus eius continue lachryme: ⁊ lectus eius meditatio operum et mandatorum meorum. Nunc aũt fratres eius ascendunt in montem curarũ ⁊ deliciarum seculi: ⁊ nõ attendunt ad humilitatem ⁊ consolationẽ patris sui: ⁊ amici mei. Sed dic: quid est in corde tuo de quo turbaris licet omnia sciaz? Et illa: contur bor inquit q̄z aliqui dicunt q̄ iste sanctus ꝯsinxit sibi indulgentias istas: et aliqui arguũt eas nullas esse. Respondit xp̄s. Qui cõfingit aliqua: est sicut arundo inclinabilis ad fauores adulantium. Sed amicus me⁹ fuit quasi lapis ignitus ⁊ igneus: quia habuit me in se qui sum ignis diuin⁹. ℬ Et sicut ignisꝫ stramina nõ conueniũt: sic nec falsitas ibi communicat: vbi veritas habitat: ⁊ ignis diuine charitatis. Sed amicus meus habuit ⁊ dixit veritatem. Et q̄z vidit teporem hominũ ad deum: ⁊ cupiditatem ad mundũ doluit vehementer. Ideo petiuit a me signũ aliquod charitatis: ꝑ qd̄ homo accenderetur ad charitatem: ⁊ cupiditas minueretur. Cui petenti ex charitate: ego q̄ sum ipsa charitas dedi signũ. s. q̄ omnes q̄ venirent ad locum suum vacui: implerent benedictione mea: ⁊ soluerent a peccatis suis. Respondit iterum domina. Nunquid domine nũ successor reuocare debet: q̄ tu omnis potẽtie ⁊ gratie infusor dedisti? Rñdit christus. Fixum est qd̄ dixi petro ⁊ eius successoribus. Quodcunqꝫ ligaueris ligatum est. Veruntamen ꝑpter malicias hominum multa donata subtrahunt: et ꝑpter fidez et merita gratia donata augent.

Verba omnia biblie emanauerũt a deo: et sunt virtuosa tanq̃ꝫ lapides preciosi.

Capitulum XCI

Eus pater loquebat

D ad sponsam filij dicens. Audi tu q̄ miraris de illis verbis que scripta legis in biblia. Scias pro certissimo q̄ qd̄libet verbum scriptum in ea emanauit ex me et habet suam propriam virtutem ⁊ efficaciam. Sicut vides q̄ lapides preciosi in mundo habẽt suas naturales virtutes. Sicut magnes habet suam virtutem attractiuaz: attrahendo sibi ferrũ. Quidam moluntur grana ⁊ vertunt in farinam. Quidam vertuntur in cementum habentes virtutem conexiuam ad alios lapides. Alij acuunt ferrum vt cotes: et sic quodlibet genus lapidum habet vim suam. Eodem modo habet quodlibet verbũ quod emanauit ex me virtutes suas: ⁊ stant omnia cum eterna pulcritudine in celo rutilantia: coram omni meo celesti exercitu: sicut preciosissimi lapides: cum venustissimo colore: ⁊ auro clarissimo. Et omnis qui est in celo nouit virtutem ꝑcipuam cuiuslibet eorum.

Quomodo sanctus Dyonisius consolabatur sponsam christi: marito suo in peregrinatione egrotante.

Capitulum XCII

Um iam esset in redi

c tu de peregrinatione sancti Iacobi maritus sancte Birgitte infirmari cepit in atrabato. Et inualescente infirmitate spõsa christi i magna anxietate animi constituta: ꝑ sanctum Dyonisiũ meruit consolari. Qui apparens ei in oratiõe dixit. Ego sũ inquit Dyonisius: qui a roma veni ad has partes francie: predicare verbũ dei in vita mea. Tu ꝟo quia speciali deuotione diligis me: ideo predico tibi q̄ deus ꝑ te vult innotesci mundo: et tu tradita es custodie mee ⁊ ꝑtectioni. Propterea iuuabo te semꝑ: et hoc tibi do signum: q̄ vir tuus iam non morietur de ista infirmitate. Et sic etiam multis alijs vicibus idem beatus Dyonisius in reuelationib⁹ visitabat ⁊ consolabatur eam.

Dyabolo temptanti se de nobilitate generis ⁊ dilectiõe dei: respondit sancta Birgitta dicens. Capl'm XCIII

Dyabole tu cecidisti

o ꝑpter suꝑbiam tuam. Ego aũt q̄re quererẽ suꝑbiam cum nõ sit melior caro regine q̄ꝫ ancille: sed totũ vile est et terra. Quare autem non humiliabo me cum non vnam minimam bonã cogitationem possem habere a memetipsa nisi deus ministrauerit? Tuncqꝫ christus apparens ei dixit sibi. Humilitas est quedam scala: q̄ de terra ascendit ad cor dei

Qualiter sancta Birgitta obtinuit capillos beate virginis Marie. Ca. XCIIII.

Cum sancta Birgitta in ciuitate neapoli per aliquod tempus moraretur: misit pro ea soror quedam clara nomine in monasterio monialium ad sanctam crucem: & dixit ad eam. Habeo inquit reliquias de capillis matris dei datas mihi per reginam sanciam quas nunc tibi dabo: quia mihi inspiratum est diuinitus: vt tibi eas committam. Et hoc tibi signum erit quod vera loquor: quia cito moriar & veniam ad dominum meum: quem super omnia diligit anima mea. His autem dictis paucis diebus supuixit & perceptis sacramentis ecclesie emisit spiritum. Igitur cum beata Birgitta dubitaret: vtrum capilli illi essent de capillis virginis marie vel non. Tunc in oratione apparuit ei eadem mater dei dicens. Sicut verum est et creditur: quod ego de Anna & Joachim nata sum: sic verum est quod isti capilli creuerunt in capite meo.

Visio de olla super ignem posita: & puero sufflante: et amore superfluo ad filios.

Capitulum XCV

Contigit semel in monasterio Aluastrum: quod animus beate Birgitte cum itura esset romam: accendebatur ad amorem filiorum suorum compatiens relinquere eos quasi orbatos consolatione materna. Timens etiam quod post eius recessum: audacius offenderent deum in aliquo: quia iuuenes erant diuites et potentes. Et tunc vidit in visione vnam ollam positam super ignem et quendam puerum sufflantem prunas: vt olla accenderetur. Cui dixit beata Birgitta. Cur tantum insflare conaris vt succendatur olla? Respondit puer. Vt amor filiorum tuorum magis accendatur & inflammetur in te: Beata Birgitta respondit. Cuius inquit tu es? cui ille. Ego inquit sum negociator. Tunc ipsa intelligens amorem aliquem inordinatum in corde suo existere ad filios: statim correxit se vt nihil preponeret amori christi.

Quod obedientia prefertur omni castitati.

Capitulum XCVI

Quadam die cum beata birgitta faceret legi per se in libro qui vocatur speculum virginum: rapta fuit in spiritu. Reuersa autem ad se dixit. Audiui nunc in spiritu vocem dicentem mihi quod virginitas meretur coronam. Viduitas appropinquat deo: coniugium non excluditur a celo. Sed obedientia omnes introducit ad gloriam.

Christus vocans tugurium cameram salutis precipit sancte Birgitte ibi stare.

Capitulum XCVII

Christus precipit sponse sue ire a roma ad castrum nouum abbatie sorsa dicens. Vade quia camera pro te parata est. Cumque venisset ibi cum domino petro confessore suo & familia sua: tunc a fratribus illius monasterii cum maxima difficultate obtinuit ad inhabitandum vnum vile tugurium: allegantibus non esse consuetudinis eis: cum mulieribus cohabitare. Tunc christus apparens ei dixit. Hec est camera salutis in qua promereri poteris & addiscere sublimia. Vt sicut prius inhabitabas domos altas & pulcras: sic nunc experiri poteris qualia sancti mei in speluncis habitantes patiebantur. Que adimpleuit precepta christi ac eis obediuit.

Constantia sancte Birgitte de morte filie sue. Et que est vera mater & que nouerca: et qualiter educande sunt filie.

Capitulum XCVIII

Audiens sponsa christi filiam suam: dominam ingeburgem sanctimonialem in monasterio risabergh esse mortuam exultans dixit. O domine iesu christe: o amator meus: benedictus sis tu quia vocasti eam: antequam mundus irretiret eam. Et statim ingrediens oratorium suum: tantas lachrimas emisit & suspiria: quod a circumstantibus audiri potuit. Dicentibus illis qui aderant: ecce filiam suam plorat. Tunc autem christus apparens ei dixit. Mulier quid ploras: licet enim omnia sciam tamen te loquente cognoscere volo. Respondit illa O domine non ploro quod filia mea mortua est immo gaudeo: quia si diutius vixisset: maiorem coram te habuisset reddere rationem. Sed et hoc ploro: quia non instruxi eam secundum mandata tua. Et quia exempla superbie ei prebui: & remissius correxi eam delinquentem. Cui christus respondit. Omnis mater que plorat eo quod filia sua offendit deum: et instruit eam secundum meliorem conscientiam suam: illa est vera mater vere charitatis & mater lachrymarum. Et filia eius est filia dei propter matrem. Illa vero mater que gaudet ex eo quod filia eius se scit gerere secundum mundum non curans de moribus eius dummodo exaltari possit & honorari a mundo: illa non est mater sed nouerca. Ideo propter charitatem & bonam voluntatem tuam filia tua per compendium transeat ad coronam glorie.

Christus relaxat sponse sue votum ieiunii in aduentu domini.

Capitulum XCIX

Dum beata Birgitta

c iret de roma: ad sepulcrū scti An-
dree apli in regno cecilie ꝓpter in-
firmitates varias transire non poterat: ni-
si in ciuitatē baro. Cumq; esset tēpus adue-
tus dñi quo ipa solita erat ieiunare: & in so-
cietate eius erant plures infirmi: et in via
illa non inueniebant pisces: rogauit deū vt
eis cōpateret ne deum offenderet aut scan-
dalizarēt proximū ī comedēdo: aut infirmi
deficerent ieiunando. Tunc xp̄s apparens
dixit. Pisces sunt multū frigidi & tp̄s non
est multū calidū: via difficilis et petrosa: et
vos infirmi. Ideo que inueniunt comedi-
te: ego em̄ super om̄ia vota sum. Et q̄ sunt
ad honorem dei & moderatā sustentationē
carnis: non imputabunt ad peccatū.

Qualiter ymago crucifixi predixit cuidā
dñe finē suum: que vidit beatam birgittā
quasi stare supra vnam columnam.
Capitulum C

Quedā domina de re-

q gno suetie existens ꝑpe sanctū Ia-
cobum de galicia in quadā ecclesia
vidit ymagū crucifixū in pariete depictum.
Quā diligēter intuens cum deuotiōe & cō-
passione: audiuit tūc vnam vocē dicentē si-
bi sic. Vbicūq; istam imaginē videris: & lo-
quentē audieris: ibi manebis et morieris.
Que rediens ad patriā et iterū iter aggre-
diens ad romam: cum venisset ad ciuitatē
montisflascon: vidit in domo cuiusdam do-
mine similē imaginē: quā in hyspania vide-
rat. Et tūc ymago dixit ei. Hic ingredieris
& manebis. Ego vero inclinabo animū dñe
istius domus: vt tradat tibi hic mansionē.
Igit reclusa illa ꝑseuerauit ibidem: & in la-
crimis ieiunijs & orōnibus: vitā duxit exē-
plarē & miraculosam. Hec aūt vidit semel
vnā columnā sup quā stabat quedā domina
mediocris stature: quā multe turbe circū-
stantes aspiciebāt: & admirabāt. Et de ore
eius exibat quasi ros: et rose albe et rubee:
quarū odore hoīes intuentes delectabant.
Euigilans igit sequenti nocte ꝯsimilia vi-
dit: & audiuit vocem dicētē sic. Mulier quā
vides est domina tua Birgitte: que stans ro-
me afferet vinū de longinquis partib cum
rosis mixtum: & dabit sitientib peregrinis

Dñe cuiusdam peregrinatio: mors & sal-
uatio: quam dyabolus purgauerat viuen-
tem. Capitulum CI

Omia quedā de sue-

d tia sequens beatā Birgittā ad ro-
mā timēsq; incōstantiā mariti sui:

rogauit beatam Birgittam q̄ deū p ma-
rito suo oraret. Cui oranti christus appa-
rens: dixit ei. Ite ne moueamini: ab itine-
re et ꝓposito sancto: ego em̄ abbreuiabo isti
mulieri iter. Ego preparabo corpus: vt cum
saccus exhaustus fuerit: aīa impleat dulce-
dine: maritus vero habebit desiderium suū
Igit cum venissent mediolanum: domina
ista infirmata obijt ī pace. Qua sepulta do-
mina Birgitta orando rapta fuit in spiri-
tu: et audiuit diabolū ꝯquerentē sup aīa il-
lius: q̄ nō adiudicabat sibi: Cui christ' tūc
dixit. Vade. Si tu purgasti eā affligendo
saccum: iam ego aīam q̄ intus iacebat po-
sidebo & honorabo.

Qualiter episcopus quidā diligens mū-
dum & a dyabolo deceptus mortuus est si-
ne fructu. Cap. CII

Dum quidā epūs vrbe

c netanensis: tūc p dño clemente pa-
pa in alma vrbe vicarius existēs ali-
quas reuelationes beate Birgitte diuini-
tus reuelatas haberet: nec multū ad illas
attenderet. Tūc beate Birgitte orāti xp̄s
apparuit his verbis dicēs. Audi Birgitta
quia voluntas mea est: futura hominū ali-
qua tibi esse reuelata. Ideo scias q̄ iste epi-
scopus nunq̄ habebit illud: qd̄ taliter to-
tis virib & affectib sui cordis desiderat: i-
mo illa que congregauit derelinquent ab
ipso: et morieт in loco nō suo. Et accidet ei
sicut cani quē cū homo vult decipere. Pri-
mo vngit ferrū carne pingui: quod canis
deuorare volēs strangulat a ferro. Sic dy-
abolus ostendit isti epo delectabilia mun-
di esse in aīa in corde: et omnia que habet
decere statū suū. Ideo nihil relinquere ꝓpo-
suit ꝓ aīa sua de iocalibus suis: donec mor-
te artatus relinquet oīa sine fructu. Expe-
cta igit: et videbis oīa ista que tibi dixi. Post
paucos dies epūs iuit auinionem: vbi vitā
finiuit: et thesauros reliquit inuitus.

Christus consolando sponsam turbatā
de solutiōe suorū debitorū: predixit sibi nū-
cium venturum cū pecunia. CIII.

Ontigit ante festum

c omniū sanctorū q̄ beata Birgitta
existens rome: ob defectū pecunie
a diuersis mutuū accepisset: nec in tribus
annis de patria sua pecuniam accepisset
vnde erat in magna angustia ꝓpter credi-
tores suos: qui quotidie instabāt vt eis red-
deret pecūias mutuatas. Tūc dixit ei xp̄s:
Accipe pecunias mutuatas audacter & cō-
solare: & ꝓmitte creditoribus tuis reddere
omnia: dominica prima post octauas epy-

pbauie dñi quãdo monstrat sudariũ: quia tunc oĩa psoluent eis. Quod et ita fecit. Circa vesperas cũ dicte dñice: venit nuncius de patria: ãpportans pecunias: et eadẽ die creditoribus est satisfactum.

Xp̃s reuelabat sancte birgitte cogitationes cuiusdã ep̃i ipsam comedentẽ iuditantis: qui tamen erat amicus virginis Marie ec. Caplm. CIIII

Uadam vice sponsa

q xp̃i sedẽs in cõuiuio cum quodam ep̃o Aboensi. scz dño hẽmingo in mensa: de cibis delicatis sibi appositis comedebat in honorẽ dei: pter qd ep̃s dicebat in corde suo. Cur ista dña habẽs donuz spũs a delicatis cibis nõ abstinet? Tũc ipa nihil sciens de talibus cogitationib9 eius: circa vesperas cum esset in orone: audiuit in spiritu vocem dicentẽ. Ego sum qui impleui pastorẽ spũ pphetie: nũquid pter ieiunia sua? Ego suz qui feci pugatos: quid meruerunt illi? Ego iussi pphete vt adulteram reciperet in cõiugẽ: nunquid nõ obediuit ipse? Ego sum qui loquebar cum iob: ita bene in delicijs suis: sicut qñ sedebat in sterquilinio. Ideo quia ego sum mirabilis: facio sine p̃cedẽtibus meritz oĩa que mihi placent. Quã quidẽ reuelationẽ ipsa statim illi ep̃o exhibuit. Ep̃s aũt hoc audiens recognouit se: et fatebat q illas cogitationes in mensa habuerat: pter qd humiliatus animo petendo veniam ab ea: rogauit eam p se orare. Tunc tercio die apparens eidem domine Birgitte oranti: beatissima virgo maria dixit. Dic eidez episcopo: q qz omnes predicationes suas inchoare solet a laude mea: et quia p iudiciũ suum summe indicabat in mensa: etiã qz illud iudiciũ charitatis et nõ inuidie erat: ideo charitas meret consolari. Dic ergo ei: q ego volo ei esse in matrẽ et eius aniam presentare deo. Et ego nunc exponam ei q ipse est animal septimũ de animalib9 prioribus tibi ostensis. Et q ipse verba dei corã regibus et pontificibus portabit. Hec reuelatio de septez animalibus habet libro. iiij. ca. cxxv.

Uerba christi que retulit sancta Birgitta abbati de Farfa: vt se corrigeret. Capitulum CV

Hristus loquit. Tu

c domine abbas deberes esse speculũ religiosoz: sed tu es caput meretricum: hoc patet in filijs p quibus es in famatus. Tu deberes esse exemplum pauperum et distributor indigentium: sed ostendis te esse de elemosyna magnum dominũ. Hoc patet: quia magis inhabitas castra q claustrum. Tu deberes esse doctor et mater fratrum tuoz: et factus es vitricus et nouerca. Tu ludis in delicijs et in pompa: illi aũt afflicti murmurant tota die. Ideo nisi te correxeris te deponam de castris: et cũ minimis fratribus nõ habebis consortiũ: nec ad patriam tuam vt credis redibis: nec patriam meam introibis. Sic postea omnia euenersit.

Quomodo sponsa christi obtinuit particulam vere crucis christi: que iam contempta terribilis apparebit. Ca. CVI

Uidaz iuuenis i sue-

q tia dyocesis lincopeñ. ex successione paterna habebat quandã crucẽ auream: in qua inclusa erant reliquie de ligno vero sancte crucis. Qui ex necessitate paupertatis crucem illam vendidit: et lignũ crucis dedit cuidaz deuote mulieri. Que timens illud tenere apud se: donauit illud beate Birgitte. Illa vero dubitante an illud esset de vero ligno crucis vel nõ? Dixit ei christus. Ille iuuenis cambium fecit irrecõmẽdabile. Nam recepit lutum: et dimisit margaritam preciosissimã. Recepit aurũ contemptibile: et dimisit lignum: quo potuisset aduersarios vicere. Recepit desiderabile oculoz suorum: et amisit desiderium angeloz. Ideo venit tempus quo lignũ quod nunc contemnit terribile apprebit. Pauci enim cogitant: q dolorosus stabaz in illo ligno quando cor meum crepuit et nerui mei a iuncturis recesserũt. Igit beata Birgitta fecit illud lignũ sancte crucis reponi in capsa honorabiliter ne ab indignis portaretur.

Qualiter xp̃s pmisit sponsam suam turbari: in carentia hospitij in roma per vnuz mensem cum sua familia: et postea ipsaz cõsolabatur. Cap. CVII

Um beata Birgitta

c habitaret rome in domo cardinalatus iuxta ecclesiam sancti Laurentij in damaso per quatuor annos: vicarius cardinalis dixit ei: q infra vnum mensem recedens cuz familia sua: aliam domũ sibi inquireret. Ipsa vero hoc audiens tristabatur nimio: eo q habebat secum filiã pulcram iuuenẽ et nobilẽ: et intuentiũ oculis desiderabilem. Ideo timebat non posse inuenire domũ similem: ad conseruandũ honestatem suã et filie sue. Et tunc cum lacrimis orauit deũ p remedio oportuno. Qui volens pbare ancillam suam: dixit ei. Uade et pba per istum mensem: circũeundo

vrbem tu ⁊ confessor tuus: si forte poteris aliam domū vobis vtilē inuenire. Ipsa aūt obediens: cum magistro suo ⁊ patre spūali circuiuit ꝑ totū illum mensem ꝑ vrbem cū dolore et pena:nec domū aptam potuit inuenire. Filia vero eius dn̄a Katherina vidēs angustias matris:⁊ de pudore suo timens: sepe lacrimata est. Cumq; ꝑ duos dies ante vltimū terminū mensis: fecisset parari ⁊ ligari sarcinulas suas ad dimittendū domū ⁊ hospitandū in hospitijs publicis peregrinor:tunc dolore conflicta posuit se ad oronem:⁊ cū lacrimis auxiliū flagitabat de celis. Tunc xp̄s apparens ei dixit. Tu turbaris quia domū cōgruā tibi inuenire nō potuisti. Scias igit̄: q̄ hoc ego ꝑmisi ad vtilitatem tuā ⁊ ad maiorē coronā. Vt ꝑ experientiā ꝓbares paupertatē ⁊ dolores illos: quos paupes peregrini: qui vadūt peregrinando extra ꝓpriam patriā sentiunt. Et vt scias habere cōpassionē eor. Tn̄ scias q̄ de ista domo nō expelleris. Sed mittent tibi nuncij ex parte dn̄i domus:vt ꝑmaneas in ista domo cōsolata:vt hactenꝰ fecisti:in bona pace et quiete cum tota familia tua. Et stabis ibi secura tu ⁊ familia tua ⁊ oēs tui: nec aliqs poterit vos vlterius turbare. Domina aūt Birgitta leta iuit ad referendū hāc reuelatiōnē:dn̄o petro suo patri spūali. Illico quidā nuncius pulsauit ad hostiū domus:portans lr̄as dn̄i domꝰ in qua consolabat̄ eam: scribens ei q̄ nō recederet de domo:sed firmaret se ⁊ habitaret in eadem stabilis in omni pace ⁊ quiete.

De beato brynolpho Ep̄o Scarēsi. quā acceptabilis erat deo et virgini marie.

Capitulum CVIII.

Accidit q̄ cū in die purificationis beata Birgitta esset in ecclesia Scarensi: tunc sensit odorem suauissimū ⁊ insolitū. Admirās igit̄ de hoc: rapta fuit statim in spiritu. Et videbat tunc btām virginē mariā. Et cū ea quēdam virū mire pulcritudinis: indutū pōtificalibus ornamētis. Tūc vero ait virgo maria ad eam. Scias filia q̄ iste ep̄us honorauit me in vita sua:⁊ honorē ope cōfirmauit Cuiꝰ vita quā acceptabilis fuit deo:demōstrat odor quē sensisti. Nunc autē licet aīa eiusdem est in cōspectu dei: tn̄ corpus eius iacet h̄ in terra sine honore. Et sic ista margarita mihi dilecta:locata ē inter porcos.

¶ De eodem ep̄o habetur in secundo libro reuelatione vltima.

Quomō cōscriptor harū reuelationū curatus est a longo dolore capitis.

Capitulum CIX

Dominus prior petrꝰ narrat: q̄ cum ipse a pueritia sua vehementissimū dolorem in capite ꝯtinue pateret̄ rogauit btām Birgittā in monasterio aluastri exn̄tē: q̄ sup hoc oraret ꝓ eo. Cui orāti: xp̄s apparēs dixit. Vade et dic fratri Petro q̄ a dolore capitis liberatus est: Scribat igit̄ audacter libros verbor meor tibi reuelator:qr ip̄e habebit adiutores: Et ab illo tp̄e vsq; triginta annos dolorem capitis non sensit.

Qr ab indigentibꝫ cū gratiarūactiōe accipienda sunt que offerunt̄. CX

Cum beata Birgitta a sancta ciuitate ierusalē versus romam rediret:regina quedā certā sibi pecunie quātitatē: in Neapoli ciuitate ꝓ subsidio ex cōpassione trāsmisit. Dubitāte vero illa vtrū tale munus deberet admittere. Christus appens ei dixit: Nunquid pro amicicia reddenda est inimicicia: aut ꝓ bono reddendū est malū: Aut in frigido vase reponenda est nix: vt plus frigescat: Ideo q̄uis regina ex frigido corde:tibi dedit qđ obtulit: tn̄ cū charitate ⁊ reuerētia a te suscipiendū est: et orandū ꝓ ea vt ad diuinū calorē valeat ꝑuenire. Quia scriptū est. Alior abundantia suppleat pauper defectus. Et q̄ nulla bona opera coram deo in obliuione erunt.

Bona clericor sunt ꝓpriū xp̄i: vn̄ vult q̄ paupes sustentent̄. Cap. CXI

Cum beata Birgitta semel i peregriatiōe pecuniā quā secū tulerat ꝓ honore dei iā ꝯsūpta: inopiā pateret̄: dn̄s iesus ꝓ cuiꝰ amore sua largiendo alienis indigebat apparēs dixit ei oranti. Qūuis mundus meꝰ sit ⁊ oībꝫ oīa dare possim: tn̄ qđ ex charitate offert̄ acceptꝰ ē mihi:⁊ ea libētiꝰ exigo q̄ ꝓpa mea sūt Nunc aūt qr bona vr̄a expendistis hilarit̄ ꝓ honore meo: io tp̄e necessitatis vestre de meo accipietis: Fac ḡ dici archiep̄o huiꝰ ciuitatis sic. Sicut oēs eccl̄ie sunt mee: ita ⁊ oēs elemosyne mee sunt. Da ḡ mihi in amicis meis de his q̄ mea sunt: qr licz acceptū sit mihi erigere muros eccl̄iarū: eque tn̄ acceptū mihi ē iuuare indigētes amicos meos: q̄ ꝓ amore meo bona sua exposuerunt Recordare q̄ helyā ad paupem viduaz destinaui quē prius ꝑ coruos pauerā. Nō quia eo tp̄e aliqui vidua ista ditiores nō erant: vel qr sine vidua ꝓphetā q̄. xl. diebus impastus sustinuerat: absq; alimonijs sustenta-

re non poterã. Sed hoc feci qꝛ de charitate vidue volui experimẽtũ sumere: quã ego scrutans corda ꝛ renes deus bene noueraꝫ: vt alijs fieret mãifesta. Tu ergo q̃ pater es ꝛ dñs vidue: benefac viduis de meis. Quia q̃uis sine te possum oĩa: ꝛ tu sine me nihil: volo tñ interim charitatem tuã in eis contemplari.

Qꝛ malum est inquietare amicos dei.
Capitulum CXII

c Um sancta Birgitta staret rome: coquus ei⁹ ipã sic nequiter est affatus. Dña inquit. Iã filius v̄r dñs Karolus est suspẽsus. Cui ipa rñdit dicẽs. Prohibeat hoc deus: ꝛ a q̃ hoc audiuisti? Et ille. Peregrini mihi hoc dixerunt. Postea circa finẽ anni: idẽ coqu⁹ contritus ꝛ ꝯfessus obijt. Btã ṽo birgitta pro aĩe ipsi⁹ sollicita salute: orõni se dedit. Elapsis aũt dieb⁹ septẽ rapta in visionẽ spũalẽ vidit q̃si vnã trabẽ trãsuersaꝫ sup infernũ positã: i cui⁹ medio sedebat aĩa p̃dicti mortui. Tunc apparuit virgo maria dicens ei. Nullus hõ credit in q̃nto timore sedet hic aĩa ista. Et hoc iõ qꝛ exñs ĩ corpe inq̃etauit amicos dei. Verũtñ scias q̄ est de numero saluandorum.

Qꝛ cantus soroꝝ ordinis sancti saluatoris ꝛ hore: q̃s dictauit magr̄ petrus ꝯfessor sctẽ birgitte: ꝛ legẽda matutinalis ꝛ regula sunt ex spũ sctõ. Cap. CXIII.

m Aria dixit sancte birgitte. Mitte illi amico meo horas meas. Et dic ei q̄ ideꝫ dictauit eas qui dictauit regulã: et idẽ spũs q̃ tibi dedit lectiones scribere: ostẽdit ꝛ illi cantũ dictare cum rebus mirabilibus. Ipsi nanq̃ tantis mauresacer aduenit: q̄ caput ei⁹ ꝛ pectus replebant̄: ꝛ coꝛ calefiebat ad charitatẽ dei. Et scdm̄ q̄ flat⁹ ille ei ondit: lingua eius cantũ ꝛ verba ꝑferebat. Ideo nõ opoꝛtet ea breuiari. Sed dic sibi q̄ ostendat ea dilecto amico meo vero epõ Hẽmingo: qõ ipse velit põt addere vel plauare. Totũ autẽ qõ ibi de infantia mea scriptũ est: verum est. Et hinc ecclia ꝯdicere nõ põt. Et q̃uis ibi nõ sit ingrale latinũ: poti⁹ tñ mihi verba placẽt ex oꝛe istius dilecti amici mei: q̃ ex oꝛe alicui⁹ magrĩ mũdani. Postea ṽo debẽt hoꝛe cũ regula custodiri in monasterio aluastri: donec locus mõsterij mei ꝯsumet̄.

Spiritusscũs dupliciter illuminat intellectũ hominis ꝛ q̄ lectura ꝛ cantus sororum ordinis sancti saluato: sunt ex spiritu sancto. Capitulũ CXIIII

v Irgo Maria loquebat̄ sponse christi: Deo nõ est difficilius facere q̃ loqui. Ipse fecerat vermes venenosos: vt sciant quo prodire possint iuxta suam necessitatem. Libenti⁹ autem se homini inclinat ad illuminandũ ꝯscientiam eius: sm̄ q̄ sibi placet cum suorum verboꝝ intelligentia. Et hoc facit duobus modis. Primo sicut tibi videt̄ q̄ quasi aliqua persona dicenda tibi ostendit. Secundo modo ꝓut magistro tuo videbat̄ q̄ aures sue et os aere replebant̄: ꝛ coꝛ tanq̃ vesica ex ardenti ad deum charitate extumescebat: vnde obtinuit ipse illa scire verba que prius ignorauit. Quomõ. s. responsoria: antiphonas ꝛ hymnos componere: ꝛ cantum debuit ordinare: et ideo nullũ eoꝝ abbreuiari debet aut adaugeri. Permittit̄ tamen q̄ verbum aliquod elucidet̄ si obscurum forsitan videat̄.

Item de eodem magistro Petro.
Capitulum CXV

a Ngelus loquebatur sancte Birgitte dicens. Dic magistro tuo q̄ ipse ꝛ ego ambo sumus vnũ membrũ dei. Ipse exterius: ego ṽo interius. Scribat igit̄ verba que dico tibi: et qõ sibi placet deponere potest aut addere. Ambo enim vno spũ gubernamur.

Qꝛ dulcis et dilectus erat de⁹ sancte Birgitte ꝛ econuerso. Cap. CXVI

b Eata Birgitta loquebat̄ deitati dicẽs. O dulcissime de⁹ me⁹ qui dignaris visitare coꝛ meũ brachia mea se continere nõ possunt quin pectus meum amplexentur ex dei fica charitate pꝛe dulcedine quã tunc sentio in coꝛde meo. Mihi videt̄ q̄ ita impꝛimeris ĩ aĩmã meam vt vere sis eius coꝛ ꝛ medulla et omnia eius intestina. Et ideo charioꝛ mihi es q̃ vtrunq̃ aĩa. s. et coꝛpus meum. Felix ego essem si fecero quod tibi sit placitũ. Ergo charissime domine da mihi auxilium et posse ad faciendũ in omnibus rebus honorem tuum. Respondit deus. Filia sicut cera impꝛimit̄ in sigillo: ita aĩa tua impꝛimetur spiritusancto: vt post mortem tuaꝫ dicet̄ a multis. Ecce iam videmus q̄ spiritus sanctus cum illa erat. Et caloꝛ meus addi debet ad calorem tuũ. Sic q̄ omnes q̃ ibi appꝛopinquant: inde calefient illuminabũtur ꝛ fortificabuntur.

Deo gratias.

Incipit vita abbreviata predilecte sponse christi sancte Birgitte de regno Suetie continens in se certas revelationes divinas cum aliquibus miraculis.

b Benedictus sit deus pater: et filius et spiritus sanctus. De cuius privilegiata familiaritate: ac magnifica dignatione: Erga devotissimam christi sponsam sanctam Birgittam scire volentibus: iuxta continentiam revelationum celestium voluminis hic presentis: congruit primū ea agnovisse salutis exordia: que in ipsa predilecta dei virtutum prevenerint incrementa. Videns enim dn̄s quia conturbate sunt gentes et inclinata sunt regna: et diminute sunt veritates a filijs hominum: vt patet primo libro revela. cap. xli. a. b. c. d. et xlvi. b. et infra. et cap. lvi. b. c. d. Item. ij. lib. cap. xx. a. b. Item. iij. li. xxx. b. c. Item. iiij. libro cap. lxxvi. et alibi. verigerum sydus in lumen et revelationem pplōꝝ creare dignatus est: radijsque decorare gratie multiformis in convenicndo populos in vnum et reges vt serviant domino: vt patet. ij. libro capi. xv. a. et. xvi. a. et. xvij. f. Item. iij. libro capitulo y. b. et. xxx. c. Item. iiij. capitulo. cxliij. a. et alibi. A Et quamuis fecit de fragili: non tamen fragilem: sed mulierem fortem: sanctā scilicet Birgittā: de sanctorum regum Gothorum regni Suetie oriundam progenie velut plantulam salubrem: fructiferam semine spirituali multis profuturo: ecclesie sue militanti in singulare decus et solatium destinavit: vt patet primo libro revel. capitulo. xx. c. d. Item quarto lib. cap. lxvi. Quam obrem christus dominus sibi in quadam revelatione inquit dico tibi non ad laudem tuam: quia generatio tua processit de sanctorum regum pgenie: et ipsi suis pmeruerunt meritis: vt tecum manifestaretur gratia dei: Vt sic iuxta verbum legislatoris: ad filiam transiret hereditas: Numeri. xxvij. Confirmatur ex hoc: quia aula sua deo et hominibus grata: que ob eminentem pulcritudinem suā dn̄a. M. venusta cōiter dicebatur: devotionem mentis occultans: sueque nobilitatis iuxta decentiam incedēs: Cum semel sociata familia sua per monasteriū Schoo transiret vna monialiū fastuosam quasi ipsam indicando contempsit. Cui in sequenti nocte apparuit psona quedam mire pulcritudinis: irato quasi vultu dicēs. Cur detraxisti ancille mee: dicendo ipsam superbam esse quod non est verum: ipsius namque de genere filiam vnam faciā procedere: cui qua facta mea magna faciam in mūdo tā tamque sibi gratiam infundam quod gētes mirabuntur vniuerse. Itaque mane notum faciet dominus qui ad se pertineant: et applicabit ad se pplm̄ suum Numeri. xvi. B

Cum vero hec felicissima futura sponsa christi beata Birgitta in matris vtero clausa gestaretur: mater sua naufragium passa est: multisque pmiscui sexus iam submersis ipsa ad littus viva pervenit: Cui nocte eadē psona quedam vestitu fulgenti astitit dicens: Ecce salvata es ppter bonum quod gestas in vtero tuo: Nutri igitur illud cū charitate dei: a deo namque tibi donatū est: Vnde prima ad Thimo. ij. de muliere ista dicitur: quod salvabitur per filiorum generationē. Nata vero virgine curatus vicinioris ecclesie: qui et factus fuit episcopus Lobocensis: vite et conversationis beate: vigilando in oratione vidit nubem lucidam: et in nube virginem: habentem librū in manu sua Cui admiranti: vox quedam divinitus dixit. Nata est Birgero filia: cuius vox admirabilis audietur per mundum: Vere vox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum. Cumque septimū attigisset etatis annū: vidit ex opposito lecti sui semel altare: dominamque super illud fulgida veste sedentem et habentem in manu preciosam coronam: que dixit ei: Birgitta veni: Cui currenti ad altare. domina ait: Vis ne inquit habere istam coronam: Et illa annuente: imposuit eam capiti eius: Vnde sensit quasi circulū corone cingentis caput. Statimque visio illa disparuit: quam tamen nunquam poterat oblivisci. In decimo insuper etatis anno: audiens in ecclesia semel predicari de passione christi statim nocte sequenti vidit christum quasi eadem hora crucifixum: et dicentem: Taliter plagatus sum. Illa vero putans hoc recenter factum: Respondit: O domine: quis fecit tibi istud: Respondit christus: Qui me contemnunt negligentes charitatem meam: mihi hoc faciūt: Et ab illa die ad passionem christi tantum afficiebatur: quod ipsam raro sine lachrymis revolvebat. Sicut docet apostolus: domino cum humilitate et lachrymis serviendo. C

Preterea circa annū eius. xij. matertera sua sub cuius cura defuncta matre virgo degebat: nocte quadam cubiculum virginum latenter ingressa: invenit beatā Birgittam nudam ante lectum suum crucifixum flexis genibus adorantem. Que levitatem virginis suspicata: virgam sibi iussit afferri. Quam dum super dorsum virginis elevasset: mox in frusticula solvebatur

Quod matertera sua vehementer admirãs: dixit. Quid fecisti Birgitta? Numquid docuerant te mulieres aliquas fallaces orationes? Cui virgo lachrimando respõdit. Nõ domina mea: sed surrexi de lecto: vt laudarem eum qui me semp adiuuare solet. Cui domina. Quis inqt est ille? Virgo ait. Crucifixus quem nuper vidi. Et ab illa die matertera ipsam venerando feruentius diligebat. ¶ Deniqȝ paulopost beata Birgitta cum coeuis sibi puellis ludente: consilium malignantium obsedit eam: Apparuit nãqȝ sibi dyabolus quasi centum habens manus et pedes deformissimus: Unde ipsa territa: lectum suum properanter accessit crucifixo se humiliter recommẽdans. Ubi iterum apparẽs ei dyabolus dixit. Nihil possum facere: nisi pmiserit crucifixus. Et sic ab his qui animam eius accipere consiliati sunt liberauit eam dominus: qui facit cum temptatione prouentum. ¶ Facta tandem annorum tredecim. licet in florido virginitatis summe ferueret proposito: parentũ tamen non minus qȝ diuino parendo imperio: Iuxta hoc Eccl'a. iij. Iudicium patris audite filij: et sic facite vt salui sitis: Nobili militi et viro adolescenti annorum. xviij. qȝ z ipse virgo erat est matrimonio copulata Qui pariter per biennium in virginalibus delicijs iocundantes: coniunctum castissimũ celebrarunt. ¶ Postea vero premissa semper ad deum oratione: quatenus ipsos in actu matrimonij seruaret innoxios prolemqȝ sibi deum non offensuram dare dignaretur: cũ dei timore et mentis puritate infantes promiscui sexus octo numero: futuros celigenas fructifere genuerunt. Quorum cohabitatio ex sequẽtibus deo accepta fuisse dinoscitur z deuota. Quoniam dominus ĩ generatione iusta est. D ¶ Primus igitur filius eorum fuit dominus Karolus miles egregius: Qui primus et solus ceteris suam deo dedicauit militiam: prout docetur in. ij. lib. reuela. ca. xiij. v. propterea meruit salubrem illam militie spũalis accipere inuestituram: de qua habetur in. iiij. libro reuel. cap. lxxiiij. p totum. Ipse deniqȝ cum sancta matre sua peregrinando in via et proposito versus sanctam ciuitatem hierusalem vitam suam pro recuperatiõe terre sancte paratus exponere in ciuitate Neapoli. xij. die mẽsis Marcij infirmatus obijt. Et in die ascensionis domini: prime sequẽti anima eius celicas petijt mansiones. Sicut pulcre deducitur in. vij. lib. reuelat. capi. xiij. et. xiiij. p totum. ¶ Iste dominus karolus habebat filium etiã Karolum nomine: qui cum esset magne litterature: veniens de studio duxit vxorem. Cum autem semel in monasterio wazstenensi: orationi vacaret apparuit ei auia sua sancta Birgitta: tenens quasi vitrum horologicum in manu sua z ait. Karole vides qȝ pre hoc vitrum cursum suũ compleuit? Cui ille inquit: domina mea video. Et ipsa subiũxit. Tam pre transijt tempus vite tue: nec plus tibi qȝ cerius restat. Sed si tu obedisses deo longeuior ceteris in pgenie mea pmansisses et episcopus lincopensis notabilisqȝ columna in ecclesia sancta dei. Illo vero rogante eam vt p se oraret seqȝ libenter emendaret: Dixit iterũ domina. Nõ fili: quoniam iudicium datũ est z tps preterijt. Qui statim infirmatus paulopost acceptis sacramentis defunctus est z sepult' in wazstenis. ¶ Preterea cum filia istius dñi Karoli Birgitta noĩe: z septennis etate reposita esset ad litteras in monasterio vretũ. et iam extreme decumberet: vidit sanctam Birgittam abauiam suam: dicẽtẽ sibi. Confitere filia. Que cũ diceret se confessam esse: Adiunxit domina. Confitere inquit qȝ intantum te gestaturam mantellum tuũ et coronam letabaris: vt somnũ capere nõ valebas. Moxqȝ humiliter absolutione accepta: legumina fraga nũcupata: sibi ad edẽdum ministrari rogabat. Audito aũt a circumstãtibus: qȝ tali tpe anni qđ erat inter festa natiuitatis christi z purificatiõis marie impossibile eẽt huiusmodi legumina inueniri. Imo inquit virgo in colle pre monasterium querite: ibiqȝ remota niue eorũ copiã capietis: Ita enĩ domina mea mihi retulit sancta Birgitta: vbi cum nidilate temptarent iuxta verbũ virginis hoc genus leguminũ ibi nunqȝ prius repertũ: z domũ dñi in magna multitudine collegerũt. Vere a dño factũ est istud z est mirabile in oculis nostris. Postea virgo defuncta est in domino z in wazstenis tumulata. E

Secundus filius sancte Birgitte dñs Birgerus vocatus: sancte mris sue pariter et germane beate Katherine pegrinatõis comes indiuiduus: terrã sanctã vsqȝ puenit: et factus ibi miles romã redijt. Defunctaqȝ illic sanctissima matre sua ipse cum germana sua predicta: ceterisqȝ comitib': reliquias matris: ossaqȝ beata wazstenas vsqȝ reuexit: vbi tandẽ iuxta impiũ christi diuinitã negociorũ monasterij et sctẽ matris sue pcuratione fideliter impensa: felicẽ corporis accepit mansionẽ: et vt pie creditur aĩa cũ sanctis dei benedictionẽ: Quia generatio rectorum benedicetur. ¶ Terciũ genuerũt filium re et nomine Benedictũ: Qui cũ diu

infirmaretur in monasterio aluastra: deuo-
ta mater sua plorās de tam longa infirmi-
tate eius: reputabat hoc esse ꝓpter peccata
parentum. Tunc apparens dyabolus dixit
ei. Quid tibi mulier: q̄ tantis aquis debili-
tas visum tuum: et in vanū laboras? Num-
quid aque tue possunt ascendere in celum?
Horꝫ affuit xp̄s dicens. Huius pueri in-
firmitas non est ex stellis nec ꝓpter pecca-
ta eius aut parentū: sed ꝓpter nature cōdi-
tionem: maioremꝗ eius coronam. Ideo fi-
lius tuus vocatus est benedictus: āmodo fi-
lius aquarū et oꝛonū vocabit: et finē faciam
necessitati ei⁹. Die igit quinta post hec au-
ditus fuit cantus suauissimus quasi anīū:
inter parietē et lectum pueri: tūc quoqꝫ aīa
eius a corpe est egressa. ¶ Sed eorū quart⁹
filius gudmarus noīe: puer scolaris in opi-
do Stokholmensi: q2 placita erat deo aīa
eius: ꝓpter hoc ꝓperauit educere illum de
medio iniquitatū: illibatū spiritū dño com-
mendauit: vñ pie credit: q̄ in bonis dñi de-
morat. Dñs eīm nō priuabit bonis eos qui
ambulant in innocētia. F Insuꝑ et fili-
as quattuor habebant. Marthā prima dña
merita vocabat. De qua nō repperi memo-
rie cōmendatū. Nisi q̄ post deuotū matri-
moniū: filiorūꝗ castam generationē cū il-
la bona Martha euāgelica ꝓ dño sollicita:
in regno Norwegie credit corpusculo pul-
ueri tradita. Spū ad dūm qui fecit illū: fe-
liciter ascēdēte. Quia hec ē generatio que-
rentiū eum querentiū faciē dei. ¶ Filia do-
rꝫ scda beata virgo katherina: ꝓpter ver-
ba labioꝝ dñi custodiendo vias duras: no-
ua velut quadā inuentione de hoste didicit
triūphare. Maritales nāqꝫ post et inter am-
plexus virgineo candet honore. Sicut pa-
tet in extrauag. cap. ix. Nunc q̄ꝫ celebris in
celis sit angelis: probāt que p̄ ipsam omp̄s
deus opari dignat in terrꝫ. Etenim in oēm
terrā q̄si exiuit sonus eorū: put in legenda
vite sue latius declarat. Eiusqꝫ p̄conīū at-
testatione deifica recenset. In. vi. li. reuela.
c. lxvij. et. lxx. cap. ¶ Hec deo dilecta do-
mina katherina. Quia deuotione p̄cipua:
et moꝝ grauitate p̄cellens erat: ac habitu-
dine corporis formosa: vitāqꝫ ducēs exem-
plarē: eius honestiores dñe p̄scutiā dilige-
bant. Vñ cū semel a nobilioꝛib⁹ matronis
rome rogata: cū eis extra muros recreatio-
nis grā deābularet. Prominētibusqꝫ hinc
inde supra macerias vinearū botris. Insta-
bant vt ipsa dña katherina q2 elegantis et
pcere stature erat: ipsis dependētes carpet
vuas. Que cum manus sursum porrigeret
brachia eius virginea in vestitu deaurato
circundata varietate fulgebāt: cū tñ p̄ pau-
ptate quā elegerat: repeciatas haberet ma-
nicas et p̄pauptas: q̄s nobiles ille matrōe cū
admiratione singillatim attrectantes stu-
pebant: q̄ tā hūilis et deuota psona his p̄ci-
osis vestib⁹ vt eis appuit vteret: nō intelli-
gentes diuinū eē mysteriū hoc qd cernerēt
¶ Alio q̄ꝫ tpe cū btā katherina grauī cor-
poris valitudine depssa lecto decūberet: et
voluntarie paupertatis p̄ferēs insignia: sup
strammineū iaceret stratoriū: hñs sub capite
vimineū cussinulū coopta desuꝑ antiquato et
emēdato mantello: q̄dā eius specialis ami-
cus: nobilis baro romanus Ludouicus no-
mine: plurib⁹ stipatus satellitib⁹ ipaꝫ ex de-
uota ꝯpassione visere satagebat. Veniens
aūt ad lectū languētiū videbat sibi delicatꝫ
et optimis lectisterniis instrat⁹: desuꝑqꝫ
deaurato et iacinctino tegmine resplēdere.
Vñ plurimū admirās dixit comitib⁹ suis.
Meli⁹ esset vt iste dñe hec p̄ciosa venderēt:
et cū p̄cio coꝝ suā inopiā releuarēt. ¶ Con-
tigit etiā rome q̄ tiberis fluui⁹ tanta inun-
datiōe succreuit: vt pontē lateranen. et mo-
nasteriū sancti Jacobi cū diuersis circūia-
centis edificiis supgrederet. Romani itaqꝫ
exeidiū vrbis ptimēteo: ī domū btē kathe-
rine q̄ꝫ tocius ꝓperabant: Rogantes quati-
nus vsqꝫ ad decursū aq̄ꝝ inundantiū cū
ipsis descendere dignaret: vñm ꝓ vrbe dep̄-
catura: ipa ꝯo hūilitatis aluīna indignā se
ad hoc reputans: cū lachrymis supportati-
onem postulabat. Sed cum precibus se ꝓ-
ficere nō posse viderēt: violenter eā reuerē-
tia tū ipaꝫ de domo sua educētes aq̄ꝝ ꝓflu-
uio obtulerūt. Mira res antiquū innouat
miraculū: Josue tpe iordanis ꝯuersūs ē re-
trorsū: et ad ingressūꝫ ꝯginis scte in aquā
ꝯtus de illa exibat et vim ꝯtutis aq̄ꝝ restri-
gens: inundantē fluuiū cū oī velocitate in al-
ueū suū redire coegit: vñ exultabāt vniuer-
si: laudātes cūcti potētis magnalia: in p̄ele-
cta sua ꝯgine katherina. ¶ Sed tercia eo-
rū filia Jngeburgis noīe nazareoꝝ more: ī
cenobio risaberga ꝯgo deuotissima monia-
lis ab infantia extitit ꝯsecrata: et ꝯsūmata ī
breui aīaꝫ angelico dignā ꝯsortio morte p̄-
ciosa reddidit creatori sic claret ī extra. ca.
xcviij. Crebrescētib usqꝫ ad sepulcrū ei⁹ mi-
racul' apd deū nota est et apud hoīes laude
digna. ¶ Quarta āt filia coꝝ et vltīogenita
erat dña cecilia oī reuerētia cū p̄dictis no-
minādā: maxīe ob singlarē grāꝫ sibi a glo-
sa mr̄e dei exhibitā: priusqꝫ ex matris vtero
nasceret. Quippe cū ipsam btā mater sua
paritura in eius partu periclitaretur: et de
eius vita desperaretur: virgo Maria quasi
serico albo induta: visa est ad eam ingredi.

Et stans ante lectum: singula iacentis mẽ
bra tangebat: mulieribus que ibi tunc ade
rant: stupentibus z mirantibus vniuersis.
Qua iterũ egrediente mox sine difficulta
te peperit partum suum: vnde paulo post
ipsamet virgo maria: hoc ipsi sancte birgit
te reuelauit dicens. Quãdo inquit difficul
tatem in partu habuisti: ego ad te ingres
sa sum. Ideo ingrata es si non diligis me:
labora igitur vt filij tui sint etiam filij mei.
O quã felix quãq̃ generosa p̃genies. vnde
mater dei eligere dignabatur sibi filios ado
ptionis prout hic patet: z in extrauagã. ca
pit. lxiij. a. ¶ De hac domina cecilia loque
batur xp̃o. iiij. libro reuelatio. celestiũ. ca. lxxi.
p̃ totum. Quia mater sua sancta birgitta
ipsam paruulam: monialem in monasterio
Scheningensi facere p̃ponebat. Sed ordi
natione diuina: per fratrem suũ dñm Ka
rolũ fuit magnifico militi desponsata. Quo
paruz post mortuo: virgo alteri nupsit. Et
ex casto coniugio: accepta p̃le velut altera
tabita plena operibus bonis: obijt in vidui
tate bona: sepultaq̃ est in zvatzsteno circa
annos domini. Mccccxcix. Ecce quã pulcra
est casta generatio cum claritate. Gaudiũ
quoq̃ parentibus est de tam bonorũ filiorũ
multiplicatione. vnde Prouerbiorũ. xxiij.
Exultat in gaudio pater iusti et mater que
eum genuerunt. G At vbi preordinata
tam a domino sibi p̃pagationem prolis im
plessent: vterq̃ sese continentie et castitati
perpetue dedicarunt: vt patet in prologo:
sub lrã. e. Perfectisq̃ fatigabilibus: peregri
nationibus: abstinentijs: vigilijs: discipli
nis: ceterisq̃ virtutũ operibus. Vir deo be
neplacens dominus Vlfo: maritus sancte
Birgitte in monasterio alphastra exuuiarũ
quietem: et cum pietate dormitionem ac
cipiẽs: Anno domini Millesimo trecentesi
mo quadragesimoquarto. xij. die mensis fe
bruarij: optimã habet repositam gratiam:
p̃ut in extrauaganti cap. lvi. habetur p̃ totũ.
¶ Quo p̃tius defuncto: ipsa p̃electa dei san
cta Birgitta: impendia: possessiones: ami
cos et p̃pinquos pro modico reputans ter
restres: cum magdalena optimam partez
elegit que nõ auferetur ab ea: vt patet in p̃
logo sub littera. F. Munitũ igitur qui diligẽ
tes se diligit. Et in animas sanctas se trãs
fert: ipsam celesti benedictõne preueniens
iubiliferi spiritussancti dulcissima presentia
p̃ realem experientiam deiformiter adimple
re. sponsamq̃ z filiam charissimam: sibi as
sumere et nominare dignabatur: ac suorum
secretorũ consciam: reuelationumq̃ celestiũ
facere receptricem: eius quoq̃ cor z animã

vti templũ amenissimum diuine meiestati
placitum inhabitando iubilosa illic festiua
bat iesus encenia: que nemo scit nisi q̃ tali
ter accepit: benedicti sponsus habens cõtuber
nium dei: quarto libro reuelationũ. capitu
lo. lxx. a. c. Item. vi. li. lij. a. b. c. et alibi. Ecce
sic benedicetur homo qui timet dominũ.
¶ Notandum preterea q̃ hec gloriosa chri
sti sponsa: cepit habere istas diuinas reue
lationes Anno dñi millesimo. ccc. xliij. Et
ad preceptum christi iuit romã: Anno do
mini millesimo. ccc. xlvi. Anno vero etatis sue
xlij. et p̃ viginti octo annos postq̃ recessit
a patria sua: nunq̃ aliquorsuz diuertebat
sine imperio christi: sicut patet in extraua
ganti cap. viij. A. B. ¶ Obijt autẽ rome: An
no dñi. M. ccc. lxxiij. anno autẽ etatis sue se
ptuagesimo: die vero. xxiij. mensis Julij. Et
xxvi. die mensis eiusdem: corpus eius bene
dictũ sepultũ fuit in monasterio sancti lau
rentij Panisperne in capsa lignea sigillata z
in monumẽto marmoreo inclusa: ac p̃ spa
cium quinq̃ hebdomadarum cum dimi
dia, carne miraculose consumpta nuda os
sa recentia sunt inuenta. Que postea a ro
ma translata sunt. Anno dñi. Mccc. lxxiiij.
quarto nonas Julij: quod fuit feria tercia
infra octauas apostolorum Petri et Pau
li in suo mõasterio zvatzstena: in regno sue
tie Lincopeñ. dyocesis: condignis honore z
gloria collocata. Tandem canonizata fuit
Anno domini. M. ccc. xci. vt latius in bulla
Canonizationis eius continetur.
¶ Sequuntur aliqua miracula de sancta bir
gitta.

d Duo viri tanquã pira-
te iuniste i arosia captiuati: cathe
nis et vinculis p̃ mensem crudeli
ter tenebantur. Qui cum vouissent se reliqui
os z monasteriũ sancte Birgitte in zvatz
stenis visitaturos: si ipsos iuuare dignaret
statim ad nude manus tactum sine quocũ
q̃ instrumento alio extrinseco ab eis tota
liter omnia vincula deciderunt. Cunq̃ ti
more custodum carcerẽ obseruantiũ nõ au
derent egressum p̃ ostiũ attemptare: terrã
manibus velut cinerẽ effodientes sub car
cere secum trahentes vincula ferrea in me
dio custodum deo se p̃tegente in plateam
securius conscenderunt: votũ suum emis
sum effectui mancipando.

¶ Secũdm miraculũ

q Quidam de Gothlan
dia circa festum natiuitatis domi
ni naufragantes: in quẽdaz maris
scopuluz naui conquassata delati sunt vbi

per viam septimanā famē ⁊ frigus patientes: sortē miserunt quis eorum vt alijs esca fieret necaret. Per sortem ꝓo deprehensus cum lacrimis sancte Birgitte subsidiū precabatur: ad visitandū suum monasteriū in watzstenus se astringens. Morqꝫ miraculo se grande frustrū carnis in littore inuenerunt: quo deuorato: tranquillitateqꝫ suborta: cum parua cimba per lōga maris deinde ad frequentiam hominū peruenerūt. Ille ꝓo quem sors occidendū mōstrauerat. In via implendi voti sui captiuatus: ferro qꝫ ⁊ cippo duriter afflictus: iterato sctē Birgitte auxilium inuocauit. Morqꝫ cunctis vltro ab eo cadentibus vinculis: iter inceptum cōtinuare cepit. Cui cum in via numerosi lupi terrorē incuterent vibrata cathena qua ligat⁹ fuerat singuli diffugerūt.

Tercium miraculum.

Ecem viri circa festū

d omniū sanctoꝝ nocturno tempore in mari velātes in quoddam ꝓmontoriū impegerūt: vbi naui omnista ymia petente ipsi ꝗ totius promontoriū subreptantes: per nouem dies cōtinue abs cibo et potu frigescentes inibi iacuerunt. Tandem vouentes se visitare reliqꝗas sancte birgitte in watstenus: nona die per quosdaz insulares ad securitatem deducti sunt.

Quartum miraculum.

Qatuor viri de Olon

q dia circa festum natiuitatis domini: versus almaniā nauigaturi: a piratis tēti sunt. Et intromissis ad eos quattuor neqꝫ de naui piratarū: ceperunt eos tirannice molestare: villani autem illi vim vi repellere ceperunt: ⁊ gratia dei preualentes: oēs illos quattuor piratas a se in mare eiecerunt. Quod ceteri pirate videntes ad eos venire festinabāt: villani itaqꝫ eo ꝙ nisi octo vlnaꝝ spacio vel quasi ab eis distabant: humano ingenio destituti votum peregrinationis ad reliqꝗas sancte Birgitte in watstenis vt euaderent emiserūt. Mira res. Subito nauis piratarū immobilis quasi fixa vndis adhesit: donec illi ꝓspero nauigio ab eoꝝ aspectibus auulsi sunt.

Quintum miraculum.

A regno suetie in dy

i oceli Stregeñ. parrochia Malma puer nouem annoꝝ cum sorore sua sex annorum cum dimidio: imperio parentū boues ad pascua siluestria minabat. Vbi puella pre nemorum densitate aberrante: puer solus reuersus est. Parentes igiť primo cum vicinis suis: deinde cum tota parrochia: tandem cum populo triū circūiacētium prochiarum perditam filiam ꝑ sex dies requirentes inanū laborauerunt: postea ꝑ tres dies quoddam flumen si forte ex quo in terris nō est inuenta submersam reciperent scrutabanť: sed labore vacuo. Demum reliquias sancte Birgitte in watzstenis se ꝓ receptione filie ꝑdite vouentes cū offertorijs visitare. Nona die ꝑditionis ei⁹ in ortu solis ante fores ipsam incolumem receperunt.

Sextum miraculum.

A ciuitate Liptzig quidā

pictor magister Henricus nomie: inter doctores de sanctitate beate Birgitte ⁊ eius libris celestium reuelationū multa loqͥ solebat pre amore quo ad ipsam afficiebatur. Tunc semel vnus doctoꝝ sibi cū indignatione inquit. Nisi de hac noua heresi librisqꝫ illius vetule loqui desieris tradā te ignib⁹ comburendum: quod et facere ꝓposuit. Citariqꝫ eum fecit: vt sequenti die mane coraz magistris compareret. Pictor itaqꝫ deiectus: quendam clericū beate Birgitte deuotum waltherum nomine: pro saniori in hac re consilio requisiuit: timebat enī vite sue. Qui ipm confortans suasit vt erga deum et sanctam Birgittā deuotioni insisteret: nihil de ipsorum suffragio dubitando. Ipseqꝫ sacerdos cum alio magistro Johāne torto eiusdem erga sanctam Birgittaz deuotionis viro libenter vellet ꝓ ipso dominū deprecari: quod et factum est. Mane autem facto coram collegio tremula mente comparuit: examen durum sustinens vt cōuictus tanqꝫ hereticus puniretur. Sed ꝑ̄cibus sancte Birgitte ꝓ qua certabat: spiritusancto imbutus laicus ille simplex ⁊ sine lr̄is: magnalia dei tā efficaciter ꝓponebat: vt aduersarij sui spūi qui in ipso loquebať resistere nō valebant. Vnde nec longe postea. Deus vltionū dominus hui⁹ disturbij excitatori vindictam retribuit principali: Nam lectum suū sanus ingrediens: morbo caduco nocte ꝑcussus interijt: tanto qꝫ fetore et horrore cadauer suum ilico computruit: vt nemo illi appropinquare audebat: et ad tactum manuum carnes frustatim ab ossibus soluebantur. Tandem duo carij appreciati miserū corpus eius in tumulum asportabant. Affirmantes ꝙ si prescriuissent tanti fetoris in ipso abundantiaz et si precium eis duplicassent: ipsum minime attrectassent.

Septimum miraculum.

Liquādiu post predi

a cta:quidam doctor de ordine fratrū minorꝝ iturus versus Stolpe ad amicos suos ꝓnominatū dīm zvaltꝫ in comitē acqsiuit. Qui cū de sctā Birgitta et eius diuinis reuelationibꝫ in via magnifica loquereť: doctor ille sanā doctrinā nō sustinens. Desine inqt loq̄ de vetula illa et suis friuolis supstitionibꝫ ac noua heresi. Cumqꝫ in Stolpe intrassent post vsū balnei: et cum amicis suis iocundo celebrato cōuiuio: ad lectum ꝓgens: et in alto gradu ꝯsistens: diuina ꝑcussione precipitatus protinus expirauit.

Octauum miraculum.

Vidam magne litte-

q rature: de ordine predicatorꝝ. Contra reuelatiōes sctē Birgitte succensus: ita vt manifeste diceret ipos cōbur\[e]ndos religionis eius ꝑsonas lullardos et beginttas appellando. Cui alius magister quidā secularis obtulit libros sancte Birgitte reuelationū celestiū: vt eos legendo ad meliora mutareť. Sed salubre consiliū aspernanti subiunxit: Timeo q̄ dominꝰ iesus se et suam sanctam in vos vltione diuina vindicabit: eo q̄ tāptinaciter hec sctā impugnatis: Et cum hoc segati sunt. Statimqꝫ manus domini in ipm seuiebat: tantaqꝫ lepra corpus suū magis ac magis infecit vt nullus fratrum ꝯuentus illius secum comedere: bibere aut conuersari audebat: seu aliquod seruiciū impendere: donec viam carnis transijt vniuerse: deus sit eꝭ ꝓpicius. ¶ Qꝫ periculosum est sancte Birgitte detrahere: aut reuelationibus celitus sibi factis ausu temerario cōtraire: patet ex supra dictis: et .xc. et .xcij. cap. vi. libri reuel. quomomodo diuina iusticia viriliter retribuit facientibꝫ superbiam. A qua nos ꝓtegat deus trinus et vnus: Amen.

Oratio deuota ad sanctā Birgittam.

Birgitta mater bo-

o na: dulcis ductrix et patrona: nobis fer suffragia. Naufragantes in hoc mari: tuo ductu salutari: duc ad vite brauia. O preclara tu dignare: delictorum petrare: nobis christi veniā. Vt possimus respirare: et excessus emendare: consentit gratiam. Confer vite sanctitatem: corpori da sanitatē: et quieta tpa. Auge verā charitatē: cordiū da puritatē: nos languentes robora. Vite nostre rege cursum: post hāc vitam transfer sursum: animas ad gaudia. Vbi deū ꝯtemplari: tibi quoqꝫ sociari: possimus in gloria Amen. Versiculus. Ora ꝓ nobis beata Birgitta sponsa christi preelecta. Vt ad celestē patriā sit ipe nobis via recta. Collecta.

Eus qui ecclesiam tuā ꝑ beatā Birgittam sacris illuminare dignatus et consilijs et exemplis: Concede propicius eius intercessione: vt que ꝓ nostris purgandis excessibꝫ clementer ei reuelasti deuotis mētibꝫ exequamur. Per christum dominum nostrum: Amen.

¶ Finit diuinū volumē omniū celestiū Reuelationū preelecte sponse christi sancte Birgitte de regno Suetie. A religiosis patribꝫ originalis monasterij sanctarū Marie et Birgitte in zvatzsteinis: prematuro studio et exquisita diligentia: in hos supra scriptos numerū et ordinem accuratius comportatū. Et si forte alique alie reuelationes sicut reptum est: beate Birgitte ꝑ errorem aut temerarie a quoqꝫ quomodolibet ascribanť: preter has que in hoc presenti volumine: aut in vita seu legenda sancte Birgitte maiori ꝯtineńť: tanqꝫ false et erronee decernenť. Insuꝑ iam alterato ꝑ Anthoniū Koberger ciuē Nurembergeñ. impresse finiunt. Anno domini. M.ccccc.xxi. mensis Septēbris. Laus omnipotenti deo: Amen.

¶ Incipit tabula librorum celestium reuelationum sancte Birgitte de regno Suetie.

Aculis similia erunt

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
SEVILLA

Aciã qui primo inhabitabant.iiij.lib.iij.a.

Faber optimus dicitur

Aleas trāsuersas habere

Abere debet homo

Justiciã nõ facit deus sine miscõia et ecõuerso. &c. vide in Miscõia.
Justicia & miscõia manifestãt deum esse verum. j. libro. xv. b.
Justicia dei triplr patit malos viuẽ. j. li. xxv. a.
Justicia q̃ fuit q̃ angeli caderẽt. j. li. xxxiiij. d.
Justiciã faciet xps sup oẽs hoies. j. li. ca. xlj. a. g.
Justiciã dei quõ videt demões. j. li. xlj. f.
Justicia p sacco pecunie abiecta est. j. libro. lv. e. et. lvj. a.
Justicie nõ resistit deus. ij. li. j. b.
Justicia dei semp fuit & est imutabilis & quõ ostẽditur. ij. lib. xij. a. b. Item. iij. lib. xxx. c. d. Item vj. lib. xxviij. b. Item. viij. li. ij. a.
Justicia dei qualis est. ij. li. xij. d.
Justiciã suã qñ & quõ oñdit de⁹. ij. li. xviij. d. Itez iij. li. xxx. c. Item Kuo. ange. xxj. c. Item ex̃. l. a.
Justicia dei q̃z seuera est. ij. li. xix. l.
Justiciã quõ faciet hõ sibi & aliis. iij. li. j. a. Item iiij. libro. cxxvj. f.
Justiciã cũ miscõia ostendit deus hoibus. iij. li. xxx. d. Item. viij. li. xlviij. f.
Justicia dei similat mgr̃o auri. iiij. li. vij. f.
Justicia dicit lancea dei. iiij. li. x. c.
Justicia dei q̃lis est sup mũdũ. iiij. li. xxxviij.
Justicia respõdebat cuidã anime iudicande. iiij. libro. cap̃. ij. a. b. c.
Justicia q̃ñ dĩ eẽ iniusticia. iiij. li. lxviij. b.
Justicie opus dĩ manus anime & quõ exerceatur iiij. libro. lxxiiij. g.
Justicie gladius q̃s est. iiij. li. lxxiiij. m.
Justicia dei q̃d dicit hoibus. iiij. li. lxxxv.
Justiciam seueram mittet deus malis prelatis. iiij. libro. xcvij. b.
Justiciã xpi sentiẽt mali xp̃iani. iiij. li. ca. xcix. b.
Justicie simulatio dicitur pellis dura vt silex. iiij libro. cxxix. f.
Justicia dei virga q̃ est. iiij. li. cxxxix.
Justicia q̃re instituta est. v. li. int. ij. rñs. iiij.
Justicia dei silat aculeo apis. vj. li. cap̃. xij. b.
Justicie dei nullus audet appropinquare. vj. lib. xxj. b. et. xxiij. b.
Justicia dei intelligi potest ex iusticia mundi. vj libro. xlv. a.
Justiciã suã petit maria xp̃m oñdere. vj. li. xlv. d.
Justiciã exercere quõ debet hõ. vij. li. xj. c. Item viij. li. iiij. a. b. Itẽ extra. lxxix. c.
Justicia dei notat p venatorẽ. viij. li. ca. xviij. d.
Justicia diuina cantat pulcram cantilenam. viij. libro. xlviij. a.
Justiciã cũ mia hz de⁹ in angelis. hoibus & aialibus. viij. lib. xlviij. d. e. f. x.
Justicia q̃druplex ẽ in deo. viij. li. ca. xlviij. g.
Justicia dei ad angelos & homines que est. viij. libro. lvj. a. b.
Justicia diminuit peccatorib⁹ dona dei. vt ptz in quodã rege. viij. li. lvj. k. l.
Justicia dei p tria põt mitigari extra. lxxiiij.
Justus veraciter esse quõ quis sciatur. In prologo Mathie. d.
Just⁹ est de⁹ sicut & misericors. j. li. ca. j. b. et. ij. c. et. v. c. et. xxxvij. f. Itẽ. iiij. li. xcviij. b.
Justus q̃z est de⁹. j. li. j. b. Itẽ. ij. li. xix. a.
Justi aliq̃ñ cadũt & resurgũt. ij. li. ca. xliij. f. k.
Just⁹ q̃litercũq3 morit iust⁹ est. iij. li. xix. f.
Justus quis est apud deũ. iij. li. xix. f.
Justi vident q̃ñq3 q̃ sunt iniusti. iij. li. xxxiij.
Justus qui nõ est & cur iustis accidũt contraria. v. li. inter. vj. rñs. ij. a. b.
Justi cur flagellant. vide in Tribulari.
Just⁹ null⁹ est sine grã dei. v. li. int. xv. rñs. v.
¶ Juuãt se mutuo boni xp̃iani & mali. ij. li. xix. g.
Juuare aias defunctorũ quõ põt viui. iiij. li. vij. i. k. l. et. viij. Item. vj. li. lxvj. f.
Juuat maria hoies in tẽptationib⁹. vj. li. xviij. b. c. Itẽ. vij. li. xxviij. a. Itẽ ex̃. lvij. b. & lxxxix. a.
Juuare proximũ suũ dz homo. vj. li. lxv. f.
Juuat maria inuocata quẽcũq3 pctõrẽ. vj. li. cxvij.
Juuat maria aias in morte. vij. li. xij. a.

K Aroli filij sancte birgitte militaris creatio & spũalis inuestitura. ij. li. xiij. d. Itẽ. iiij. lib. cap̃. lxxiiij. per totũ. eiusq3 felix obitus mirabile iudicium et saluatio. vij. li. xiij. et. xiiij. p totum. Itez in vita sancte birgitte. d.
Katherina filia scẽ birgitte q̃z grata erat deo & virgini marie. & hoibus viuis & exẽplaris. ptz. vj. li. cxviij. et. cxx. Itẽ. viij. li. in plogo. cap̃. iij. c. Itẽ ex̃. lxix. et. cx. Itẽ in vita scẽ birgitte. f.
Katherinam filiam sancte birgitte diligẽs profi[c]iet. extra. lxix.

L Abia hõis sicut denteo serpentis q̃d est. iiij. li. lx. d.
Labia aie duo describũtur. iiij. li. lxxxij. a. et lxxxvij. a.
Labia vaniloqua q̃lia ei fit i penis. vj. li. lij. k.
Labore fatigari p deo debet homo libenter. j. libro. cap̃. ij. c.
Laborẽ xp̃i male cõsumere q̃d est. j. li. xl. b.
Labores corporis adducit sapientia spiritualis. ij. lib. cap̃. xxij. d.
Labor charitatis q̃ntum valet. iij. li. xij. d.
Labor supuacuus pdit fructũ. iij. li. xlj.
Labor beniuolus licet nõ hylaris dupliciter coronatur. iiij. li. lxxiiij. k.
Labor corpalis trahit aiam i celũ. iiij. li. cviij. c.
Labor charitat⁹ redimit tpa vacua. iiij. li. ca. cix.
Labor est inductiuus charitatis. iiij. li. ca. cxxvj. e
Labor hoi fit cũ timore & discretõe. iiij. li. cxxix. b
Labor charitatis parat ingressum celi. v. libro interroga. viij. rñs. ij.
Laborẽ attulit hoi pctm̃. v. li. int. xliij. rñs. ij.
Labor spũalis p̃ferat corpali. vj. li. cap̃. xlvj. d.
Laborẽ p deo libẽter suscipiat hõ. vj. li. ca. xcv. a.
Labores suos quõ tpauit xps. vj. li. ca. cxxij.
Labor bon⁹ abolet pctã. vij. li. xlij. g. h.
Labores suos quõ moderabit puceps. viij. li. ij. b
Laborẽ suũ putet homo indignũ remuneratione extrauag. lviij. b.
Labor &c. vide in Opera. & in Operatio.
Laborãtibus p ecclesia xp̃i pmittit Maria adiutoriũ. iij. li. x. c. Itẽ. iiij. li. lxxviij. e.
Laborãs p aiabus cũ bona voluntate lz nõ sequit effectus meret. iiij. li. xxj. b. c. et. xxxj.
Laborãs p ist⁹ v̄bis dĩ pmiũ hẽbit xp̃z. vj. li. iiij.

M Aculatur vnde ania.

Nares habere absci-

Explicit tabula librorꝫ celestium reuelationum.